

Quæ ſunt in ſuperis, hæc inferioribus inſunt:
Quod monſtrat cœlum, id terra frequenter habet.
Ignis, Aqua et fluitans duo ſunt contraria: felix,
Talia ſi jungis: ſit tibi ſciere ſatis!
D.M. à C.B.P.L.C.

MUSAEUM HERMETICUM

REFORMATUM ET AMPLIFICATUM.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE,
M DCC XLIX.

MUSAEUM HERMETICUM REFORMATUM ET AMPLIFICATUM

FRANCOFURTI ET LIPSIAE

M DCC XLIX.

MUSAEUM HERMETICUM REFORMATUM ET AMPLIFICATUM,

OMNES SOPHO-SPAGYRICAE ARTIS DISCIPULOS FIDELISSIME ERUDIENS,

QUO

PACTO SUMMA ILLA VERAQUE LAPIDIS PHILOSOPHICI MEDICINA,

QUA RES OMNES QUALEMCUNQUE DEFECTUM PATIENTES, INSTAURANTUR, INVENIRI ET HABERI QUEAT.

CONTINENS

TRACTATUS CHIMICOS XXI. PRAESTANTISSIMOS,

QUORUM NOMINA ET SERIEM VERSA PAGELLA INDICABIT.

IN GRATIAM FILIORUM DOCTRINAE, QUIBUS GERMANICUM IDIOMA IGNOTUM EST, LATINA LINGUA ORNATUM.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE

M DCC XLIX.

Continentur hoc Libro

I. *Tractatus Aureus de Lapide Philosophico ab Anonymo vero tamen Lapidis Possessore Conscriptus* pag. 1

II. *Aureum Seculum Redivivum Henrici Madathani* 53

III. *Hydrolithus Sophicus, seu Aquarium sapientum* 73

IV. *Demonstratio Naturæ, Joannis de Mehung* 145

V. *Summarium Philosophicum Nicolai Flamelli* 172

VI. *Via Veritatis Unicæ* 181

VII. *Gloria Mundi, seu Tabula Paradisi* 203

VIII. *Tractatus de Generatione Metallorum* 305

IX. *Author Libri, cujus nomen Alze* 323

X. *Lambspringii Nobilis Germani de Lapide Philosophorum Figuræ & Emblemata* 337

XI. *Tripus Aureus Michaelis Majeri, Hoc est Tres Tractatus Chimici Selectissimi, nempe Basilii Valentini Benedictini Ordinis Monachi Germani Practica una cum XII. Clavibus & appendice, ex Germanico* 373

XII. *Thomæ Nortoni, Angli Philosophi, Crede mihi seu Ordinale, ex Anglicano Manuscripto in Latinum translatum* 433

XIII. *Cremeri cujusdam Abbatis Westmonasteriensis Angli TESTAMENTUM, in Diversarum nationum Gratiam editi & figuris cupro affabre incisis ornati* 533

XIV. *Michaelis Sendivogii Novum Lumen Chemicum, e Naturæ Fonte & manuali Experientia deprompt um* 545

XV. *Novi Luminis Chemici Tractatus Alter de Sulphure* 601

XVI. *Philalethæ Introitus Apertus ad Occlusum Regis Palatium nunc vero e Manuscripto Correctior editus* 647

XVII. *Subtilis Allegoria super Secreta Chymiæ Authore Michaelis Mejeri* 701

XIIX. *Philalethæ Metallorum Metamorphosis* 741

ejusdem *Brevis Manuductio ad Rubinum Cœlestem* 775

XIX. Item *Fons Chymicæ Veritatis* 799

XX. *Johannis Friderici Helvetii, Vitulus Aureus quem Mundus adorat & orat, in quo tractatur de Rarissimo Naturæ Miraculo transmutandi Metalla, &c.* 815

XXI. *Janitor Pansophus, seu Figura Ænea quadripartita cunctis Museum hoc Introeuntibus, Superiorum ac Inferiorum scientiam Mosaico-Hermeticam, analytice exhibens* 863

CANDI-

CANDIDO LECTORI.

ALchemiam (humanissime Lector) in omnium earum quas hominum ratio ad usum vitæ adinvenit, artium varietate, nobilitate & dignitate excellere, nemo nisi injuria in dubium vocaverit: omnibus Philosophis uno quasi ore (quanquam linguis diversis) clamantibus: artem hanc non modo esse veram, verum etiam nihil post legem divinam, in qua est salus animæ, a summo Deo in hoc mundo, hominum generi tributum fuisse, nec magnificentius nec sublimius: & propterea summo studio investigandam omnique labore quærendam esse prædicantibus. Sed ut vino generoso non opus est suspensa hedera, ita nec huic arti præconio, cujus non modo indubitata veritas, verum summa quoque atque per omnium hominum vitam longe lateque diffusa utilitas, quæ potissimum in hac arte spectatur, tam in Medicina quam arte pharmaceutica & aliis multis scientiis, præsertim in transmutatione metallorum, ita clara atque perspicua sit, ut ornamenta sermonis aut orationis lumen nequaquam desiderare videatur. Ne quid nunc dicam de maxime necessaria, ad varios usus vitæ mineralium, venarumque metallicarum elaboratione, aliis-

que in numeris hujus artis commodis, quæ brevitatis ſtudio prætermitto: cum ſignificare ſatis erit, quod amplificare nimium foret. Diverſis eam aggrediuntur finibus diverſi. Philoſophus amore ſtudioque ſapientiæ conſequendæ impellitur, ipſa notitia gaudens, & elegante copioſaque de miraculis in natura divinis ad gloriam omnipotentis creatoris diſſertatione. Hic fructus ſatis eſt liberalis, fæcundusque viro Philoſopho, cui etiam ad opes conſequendas non deſunt rationes expeditiſſimæ, ſi uti iis vellet, & non potius Philoſophiæ amore inflammatus, huic vacare cæteris fortunæ ludibriis ſponte neglectis, ſibi propoſuiſſet. Qua mente fuiſſe videmus, Saracenorum, Ægyptiorum, Arabumque & Perſarum ſapientes, qui cum Tyrannorum truculentia opprimerentur, & paſſim ſedibus ſuis extorres agerentur, remedio artis ſuæ, præſidioque ſibi conſuluerunt, & victum non tantum ſufficientem inventa transmutatione metallica, ſed & honeſtum, regiumque ſibi comparaverunt. Quocunque enim auro perveniri poſſet & argento, eo patere ſibi quoque viam ipſo demonſtraverunt facto. De hac vera transmutatione metallorum, quæ ſolo Elixire ſeu lapide philoſophorum perficitur, hic nobis potiſſimum ſermo eſt, de quo etſi multorum authorum libri exſtant, ut hic ipſe liber Muſæum hermeticum nuncupatum, qui jam aliquot abhinc annis in lucem prodiit, attamen cum haud parva authorum chemicorum ſit copia, magnaque ſcriptorum

diver-

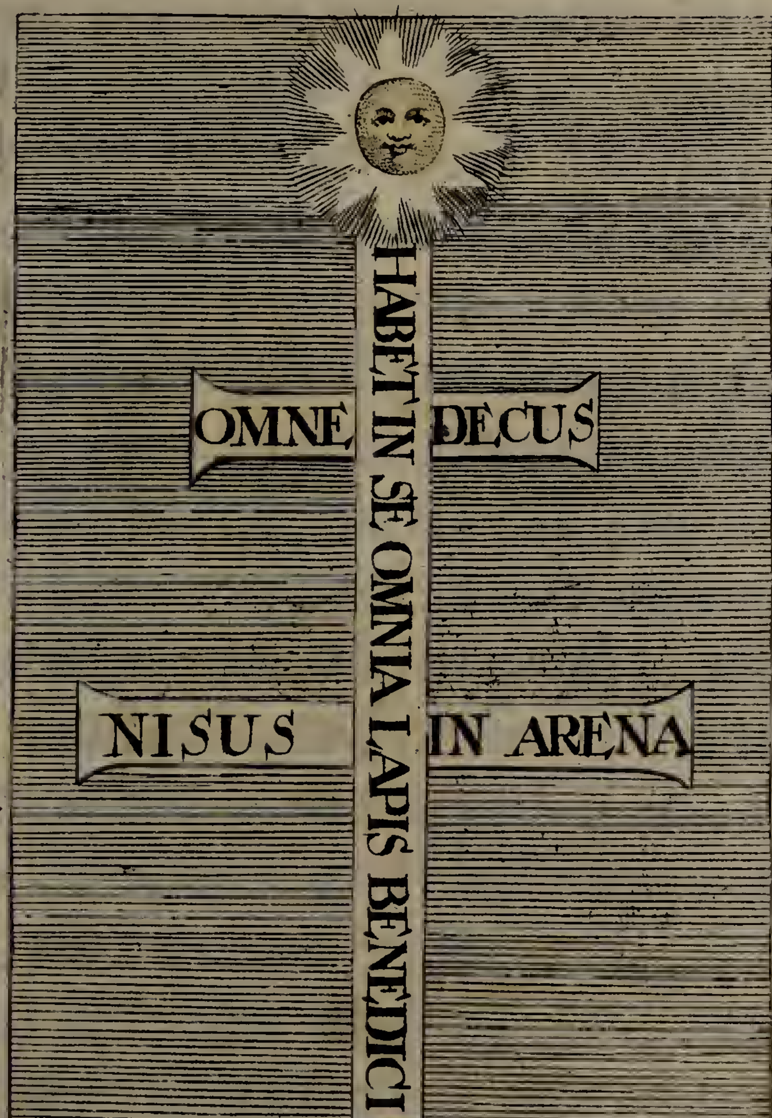
diverſitas & varietas, ita ut unus altero clarius & apertius ſcribat, aliusque alium explicet, authores mihi fuerunt quidam ex amicis, hac in arte verſatiſſimi, ut huic ipſo libro Muſæo hermetico, non nulla ad rem facientia, & huic arti maxime neceſſaria adjicerem; qui etſi ut ſupra dictum, ex ſelectorum & in hac arte peritiſſimorum virorum ſcriptis, jam aliquot ab hinc annis compoſitus erat, non tamen omnibus ſuis partibus ſic integer aut omnibus ita numeris abſolutus reperiebatur, ut ſperatum legentium ſtudiis fructum ſatis cumulate afferre potuiſſet. Huic igitur honeſtiſſimæ amicorum voluntati, quæ potiſſimum ad communem hujus artis ſtudioſorum utilitatem referretur, libenter conceſſimus, & integrum hunc librum variis ſelectiſſimis authoribus augmentatum, multisque figuris æneis exornatum typis exſcribendum curavimus, præſertim cum nobiscum perpenderemus, multos adulterinos libros, falſaque ut vocant alchemiſtarum recepta impoſtorum fraude & avaritia compoſita, in quibus ne ſcintilla quidem veritatis elucet, inter naturalium, occultarumque artium indagatores verſari, quibus & quam plurimi decepti ſunt, & adhuc decipiuntur, qui lecto hoc libro in quo clariſſime & planiſſime Lapidis magiſterium expreſſum eſt: nullus error poſitus, nulla falſitas juncta, hac ratione a ſcelerata Fumi vendulorum turba, cui dulce eſt decipere, tuti ſint. Hic quippe omnes errores elucidantur & eliduntur. Quamobrem præ-

ſentem

ſentem hunc librum ſcientiæ filiis offero ut dum omni cogitatione, motuque animi in naturæ occultis operationibus inquirendis verſantur, ex eo rerum veritatem, ipſamque naturam cognoſcant & perſpiciant. In qua Re ſola totius ſanctiſſimæ ARTIS philoſophicæ perfectio conſiſtit, modo via Regia, quam natura in omnibus operationibus præſcribit, progrediantur. Quod reliquum eſt, filios artis unice rogo, ut meum hoc bene de ipſis merendi ſtudium benevolo animo accipiant, & cum Dei nutu, conſtanti labore in optatum portum philoſophicum appulerint, philoſophico more omnes indignos ab hac arte excludant, amorisque erga proximum egenum in timore DEI, poſtpoſita vana oſtentatione, memores, Optimo Ter Maximo, pro ſingulari & divino hoc munere, ſine abuſu in tacito & pie gaudenti ſinu ſempiternas laudes decantent.

AUREUS TRACTATUS
DE
PHILOSOPHORUM LAPIDE.

AB ADHUC VIVENTE,
SED ANONYMO PHILOSOPHO
GERMANICE IN LUCEM EMISSUS,
NUNC AUTEM LATINITATE
DONATUS.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE,
M DCC XLIX.

AUTORIS
AD
TECHNOPHILUM LECTOREM
PRAEFATIO.

NE mireris benigne Lector, & vere naturalium secretorum indagator, quare in ista hujus mundi senecta, ubi alterum jam pedem in cymba habet Charontis, tractatulum hunc scribere animum induxerim, cum omnes ferme bibliothecæ libris de hac materia conscriptis sint adimpletæ, quorum tamen maxima pars falsa, fucataque philosophia, ejusdemque farinæ receptis referta est. Non in mei gratiam, sed tuum emolumentum hoc, quicquid est, conscripsi, quo veritatis basin demonstrando a deviis te in verum tramitem reducam; in quo equidem haud parum tua interest. Ad me quod refert, jampridem novi, quicquid in hoc negotio novisse debebam, neque librorum copia opus habeo, cum intra viginti duos annos tot libros, quot ad manus meas pervenerunt, legerim, perlegerim, atque relegerim; in quorum numero, qui equidem magnus fuit, tam manuscripta, quam typis descripta fuerunt plurima.

In hoc meo tractatu materiam cum solutione theorice adumbratam, uti & practicam allegorice delinea-

tam claris ac planis verbis reperies, ut tali modo vix apud ullum philoſophum invenire queas. Operam inſuper dedi, ut cum philoſophis loquerer, quo nomine & quoſvis locos, ubi hanc vel illam ſententiam in medium proferunt, diligenter annotavi, quo ipſus inibi inquirere, mea allegata penſitare, ingeniumque tuum inde acuere queas. Equidem minori opera allegatis iſtis prætermiſſis huncce tractatum concinnare meque aureæ crucis fratribus notum facere potuiſſem, niſi commodi & emolumenti tui gratia aliud conſilium fuiſſet. Nec mirum tibi videbitur, quod meum nomen occultare, meque tibi oſtendere præſens recuſem. Non etenim vanam in hoc negotio meam gloriolam, utve coram mundo magni fiam, quæro, ſed tibi ut proſim ſtudeo. Inſuper, præceptores mei, veri nimirum philoſophi, haud mihi authores fuerunt, ut ſuperciliosæ authoritatis cauſa vitam meam vilipendere, avaris prædonibus venundare, & ſecretiſſimi hujus arcani proſtitutione plurimorum peccatorum perpetrandorum anſam præbere deberem. Non dubito, quin æquus lector ex Sendivogio didicerit, illum, quoties ſeſe magnatibus manifeſtare voluerit, ſemper in diſcrimen & detrimentum incidiſſe. Experientia teſtatur, plurimos philoſophos incircumſpecte ſeſe negligentes, ab avaris & ſuperbis prædonibus, animam minimi facientibus ſuam, cæſos tincturaque ſua deprædatos fuiſſe: ratio confirmat, quemlibet theſaurum aliquem magnum manibus circumgeſtantem

latro-

latronibus, prædæ copiam monſtrare. Sendivogius ſuum nomen anagrammatiſmo texerat: Sic & brevi abhinc elapſo tempore alius philoſophus, aureæque crucis frater, cujus nomen jam pridem mihi innotuit, ſub anagrammate, & ænigmate ſuis ſe manifeſtavit. Quare igitur ego immundo huic me mundo proſtituerem? in hoc amice, acquieſcas, quod ſapientibus me oſtendere, nomenque meum demonſtrare voluerim, ſicuti abunde factum eſt, reliqua Deo ter optimo maximo relinquens, qui, ſi in ſui nominis gloriam & mei tuique emolumentum hoc cedere noverit, ſat cito me tibi notum faciet. Noli in meum nomen accuratius inquirere. Hoc enim etſi forte noveris, aut me ipſum cognoveris attamen in hoc tractatulo acquieſcere cogeris. Juravi cum Bernardo Comite Treſnenſe & Neigenſe philoſophis & æquitati, nulli hominum ulterius quidpiam quam hic factum eſt, me revelaturum. Noli etiam ſolicitus eſſe, num pretioſum hunc theſaurum in manibus habeam: inquire potius an viderim, quomodo mundus creatus ſit? Quomodo tenebræ Ægypti ſe habuerint? Quæ ſit cauſa iridis? Quam faciem ab univerſali reſurrectione clarificata habitura ſint corpora? Quinam conſtantiſſimus color? Sed a vobis, qui huncce meum libellum probe intelligitis, quæro an videritis magnum illud, & ſalſum mare, ſine omni corroſione, quod ſatis eſt omnium rerum tincturas ad altiſſimos etiam montes elevare? Dicite mihi ubi ſit ſulphur ex ſulphure, & ex mercurio mercurius? Vel ubi ſit ex mercurio ſulphur, & ex ſulphure mercurius viciſſim? Quando oculis veſtris ſubjecta fuit idea ardentiſſimi amoris, ubi maſculus & fæmella tam arcte ſe complectuntur, ut etiam inpoſterum nunquam divelli queant, ſed præ imperſcrutabili amore una res ſunt; Si intellexeritis

ritis quid hoc sit, quod dico, idque ipsum manibus vestris operati estis & oculis vestris videritis, vestrum sum socius, certioresque vos facio, & me hoc ipsum novisse, nihilque, quam tacite vestra frui familiaritate, magis mihi in votis esse; quo nomine & hunc tractatulum in lucem emittere volui.

Si quis autem de hujus artis difficultate conqueri velit, is certo sibi persuadeat, eam in & per se haud difficilem fore, imo illis, qui Deum diligunt, & hac scientia ab eo dignati sunt, perfacilem esse. Sin quis vero, quod nimis clare & aperte illius artificium in medium protulerim, ut etiam quivis ad ejus notitiam pervenire queat, me arguere præsumpserit; is hoc a me responsum ferat, me dignis, & a Deo prædestinatis satis quidem clare eam descripsisse, indignos vero nec minimum inde emolumentum reportaturos esse. Nasutulis & nimis altum sapientibus nonnullis haud semel omnem hanc artem de verbo ad verbum declaravi, sed alto istud supercilio ridentes, haud fidem habuerunt mihi, duplicem in nostro opere esse mortuorum resurrectionem. Quamobrem hæc nostra ars tam in theoria, quam praxi merum donum Dei est, qui illam tribuit cui, & quando vult, nec est volentis, aut currentis, sed solius miserentis Dei. Cum omnibus circumstantiis & χειρήσει ad septendecim vel octodecim annos illam abunde novi, attamen præstolandum mihi fuit illud tempus, quo eam largiri mihi Deus dignatus est: Neque de veritate aut certitudine ejus ullus dubitabit; siquidem illa tam est vera, tamque indubitate a Deo in natura ordinata, quam vere sol lucet interdiu, Lunaque noctu splendorem suum emittit. Sed hisce præfationem hanc concludendo ad tractatum ipsum pervolendum me accingam. Vos vero aureæ crucis fratres dilectissimi, qui

hinc

hinc inde clanculum latitantes pretiosissimo hoc Dei dono in ejus timore utimini fruimini, nolite vosmet me celare, & si me parum noveritis, sciatis per crucem fideles probatum iri, eorumque fidem innotescere, securitatem vero, & voluptates illam obfuscare. Deus *sit nobiscum.* Amen.

TRA-

TRACTATUS AUREUS, DE PHILOSOPHORUM LAPIDE.

TAm veteres, quam moderni philoſophi, dilectiſſime Lector, veræque ſapientiæ perſerutator amiciſſime, poſtea quam Dei nutu metam ſui deſiderii adepti fuerunt, ſuis collegis in omni mundo hinc inde latitantibus ſe patefacere ſcriptis ſuis in uſu ſemper habuerunt: eo non modo fine ut illos voluerint reddere certiores Deum ter Optimum Maximum & ſuum intellectum illuſtraſſe, laboribus ſuarum manuum benedixiſſe, ſecretiſſimumque ac maximum terrenæ hujus ſapientiæ arcanum ſibi demonſtraſſe, pro quo quidem beneficio meritæ laudes, honos, & gloria ipſi debeantur; ſed etiam ut proximo, atque technophilo diſcipulo anſam præberent, Deo ita annuente ad ſacroſanctam hanc artem ejusque notitiam perveniendi. Hujus generis homines in omnibus nationibus extiterunt; Ægyptii, inter quos Hermes Triſmegiſtus unice eminet, Chaldæi, Græci, Arabes, Itali, Galli, Angli, Batavi, Hiſpani, Germani, Poloni, Ungari, Hebræi & alii complures. Mirum tamen quod præfati ſapientes in diverſis linguis diverſo tempore ſcribentes tanta harmonia adeo conſentiant in libris ſuis, ut etiam cuivis vero philoſopho, Deum benedicto hoc lapide eorum mentes exhilaraſſe, ſeſeque ſuis hoc opus manibus perfeciſſe, facile ſit dignoſcere. Sicuti autem ex ejusmodi conſenſu veritas elucescit, ita ex diſſenſu pſeudophiloſophaſtri & ſophiſtæ

sophistæ notantur. Illi etenim fundamentum hujus inclytæ artis ignorantes, ex suoque cerebro quælibet fingentes, cunctis errores suos aperiunt.

Harmonia autem dicta cumprimis in cognitione materiæ, ejusdemque solutione, pondere, ignis regimine & augmentatione consistit.

Ad materiam quod attinet, unica illa est, omnia in se habens, quibus indiget, & ex qua artifex quidquid vult, præparat, Nisus nimirum in Arena, uti Anastratus philosophus in Turba ait: *Nihil est pretiosius arena maris rubea, & est sputum Lunæ, quod solis lumini jungitur, & congelatur.* Quod autem unica hæc materia requiratur, ibidem Agadmon testatur, ubi dicit: *Scitote, nisi corpus hoc meum capiatis carens spiritu, quod vultis minime consequimini, eo quod alienum quidquam opus non ingreditur, nec quippiam, nisi quod est syncerum. Quare omnem pluralitatem dimittite. Natura enim una re est contenta, & qui eam ignorat peribit.*

Eodem modo Arnoldus Villanovanus in Flore suo florum scribit: *Lapis noster fit ex una re & cum una re.* Similiter loquitur ad Regem Neapolitanum: *Omne, quod in lapide nostro est, ei necessarium est, nec alieno indiget: siquidem lapis noster unius naturæ, & una res est.* Et Rosinus ait: *Scias unicam esse rem, ex qua omnia fiunt, quæ desideras.* Et Lilium: *Non opus habes nisi una re, quæ in quolibet gradu nostri operis in aliam naturam mutatur.* Ita & Geber in sua summa dicit: *Lapis noster, unus est, una medicina, cui nihil addimus, nec quicquam minuimus, tantummodo superflua removemus.* Et Scites in Turba: *Hujus artis fundamentum, unum quid est, quod omnibus rebus fortius & sublimius est, & acetum acerrimum appellatur, quod fecit aurum merum esse spiritum, sine quo nec albedo, nec nigredo, nec rubedo consistit. Et cum corpori miscetur continetur, & unum fit cum eo, & revertit ipsum in spiritum, & spirituali tingit tinctura, invariabilique, rursus a tincto tincturam accipit corporalem, quæ deleri non potest. Et si corpus absque aceto super igne posueritis, comburetur, & corrumpetur.* Sed ex his Scitis verbis quispiam concludens inferre posset, non unam, sed duas res, corpus nimirum,

& acetum, (ut ipse vocat) requiri, & necessario humidum cum sicco esse conjungendum, ne siccum ab igne comburatur, sed ab humido, a tali combustione præservetur. Huic equidem conclusioni dextre acceptæ lubens subscribo, philosophicas interim præcitatas sententias in suo valore & veritate asservans. Certo certius etenim est, unicam bene dicti nostri lapidis est materiam, ac sapientibus plurimis nominatam nominibus, quam artifici Natura jam pridem præparavit, uniceque illam solam, & nullam in omni mundo aliam nostri lapidis materiam esse voluit. Hæcce materia cujusvis oculis subjecta est; totus eam mundus intuetur tangit, amat, nec tamen ipsam novit. Nobilis est & vilis, pretiosa & parvi momenti, & ubique reperitur. Theophrastus Paracelsus in suo de Tinctura physicorum libro LEONEM RUBEUM appellat, a multis nominatum, sed a paucis cognitum. Hermes 1. cap. sui tractatus *argentum vivum in intimis thalamis coagulatum* vocat. In Turba hinc inde æs dicitur. In philosophorum Rosario Salis nomine indigitatur. Sed, ut brevis sim, tot hæc nostra materia habet nomina, quot res sunt in mundo; inde est, quod ab insipientibus minus noscatur. Insipientes illos voco, qui absque prævia cognitione naturæ, ejusdemque proprietatis accedunt ad artem, sicuti asinus ad præsepe, nesciens ad quid rostrum suum porrigat, uti Arnoldus ait. Unde belle Geber in Summa perfectionis: *Qui in se ipso principia naturalia ignorat, ille jam multum remotus est ab hac arte.* Et Rosarius dicit: *Consulo ut nemo se arti huic intromittat ad inveniendum nisi principium veræ naturæ, & ejus regimen cognoscat, qua cognita pluribus non indiget rebus, nisi una, nec magnas requirit expensas, quando unus est lapis, una medicina, unum vas, unum regimen, unaque dispositio.* Attamen unica isthæc materia opera naturæ, artificisque experientia ita separatur, uti Theophrastus loquitur, ut in albam illam aquilam transmutetur, nec solis splendor radiis suis spagirum amplius illuminet: sive sicuti Basilius Valentinus ait, ut inde fiat spiritus candidus instar nivis, itemque alius spiritus rubeus instar sanguinis, qui bini spiritus, tertium in sese occultum continent. Unde haud male Aros rex: *Nostra medicina fit ex duobus unius essentiæ, videlicet ex*

unione

nione mercuriali fixæ & non fixæ naturæ, spiritualis & corporalis, frigidæ & humidæ, calidæ & siccæ, & ex alio nequaquam fieri potest. Et Richardus Anglicus ait: *Lapis est unus, una medicina, quæ secundum philosophos dicitur REBIS, id est, ex binare, scilicet ex corpore & spiritu albo vel rubeo, in quo multi fatui erraverunt, diversimode exponentes illud:* Est REBIS in dictis rectissima forma figuris, *id est, duæ res: & hæ duæ res sunt una res, id est, aqua conjuncta corpori, qua corpus solvitur in spiritum, id est, in aquam mineralem, ex qua factum est ab initio: Et sic ex corpore & spiritu fit una aqua mineralis, quæ dicitur Elixir, id est fermentum: quia tunc aqua & spiritus est una res, ex qua fit tinctura, & medicina omnium corporum purgandorum. Igitur ex una re, quæ est aqua corporis & spiritus, medicina perficitur. Et sic secundum philosophos habemus naturam sulphuris & mercurii super terra, ex quibus aurum & argentum factum est sub terra.* Et Bernardus Comes Tresnæ & Marchiæ ait: *Opus nostrum fit ex una radice & duabus substantiis mercurialibus crudis, assumptis, & ex minera tractis, puris & mundis, igne conjunctis amicitiæ, ut exigit ipsa materia, assidue coctis, usque dum ex duobus unum fiat, &c.* Et Basil. Valent. in lib. naturalium & supernaturalium c. 4. dicit: *In omni veritate per Dei amorem hoc tibi insuper revelabo, radicem sulphuris philosophici, qui cœlestis est spiritus, cum radice spiritualis & hyperphysici mercurii, ac principio salis spiritualis, in uno esse atque in unica materia reperiri, ex qua lapis, qui ante me fuit, conficitur, & non ex pluribus: licet ab omnibus philosophis mercurius per se, sulphur per se, & sal per se peculiariter allegetur, quasi vero mercurius in uno, sulphur in altero, & sal in tertio inveniatur. Ego autem tibi dico, quod hæc ita ex eorum abundantia prolata monstrent, in quibus copiose reperiantur, & particulariter multis modis commode adhiberi, & præparari queant, tam ad corpora humana sananda, quam metalla transmutanda. Sed universale illud, thesaurus nimirum summus terrenæ sapientiæ hujus, triumque rerum omnium principia, unica quædam res est, & in una re simul inveniuntur, & extrahuntur, quæ omnia metalla in unum convertere potis est: Et sunt verus mercurii spiritus, & sulphuris anima, una cum sale spirituali simul unita, & sub uno coelo conclusa, nec non in uno corpore habitantia; suntque draco, & aquila, rex & leo, spiritus & corpus, auri corpus in veram tingens medicinam, &c.*

Hoc etiam modo materia nostra præparata vocatur mas & foemina, agens & patiens; sicuti Zimon ait in Turba: *Scitote quod secretum operis ex mare & fœmina constat, hoc est, agente & patiente. In plumbo est masculus, in auripigmento fœmina. Masculus gaudet suscepta fœmina & juvatur ab ea, & fœmina suscipit a masculo sperma tingens, & coloratur ex eo.* Et Diomedes dicit: *Conjungite masculum servi rubei filium suum odoriferæ uxori, & juncti artem gignent, quibus noli introducere alienum, nec pulverem, nec aliam rem, & sufficiet vobis conceptio, & verus filius nascetur. O quam preciosissima est servi illius rubei natura, sine qua regimen constare non potest.* Alii appellant illam argentum vivum, sive mercurium, & sulphur seu ignem, sicuti Rogerius Baco in speculi cap. 3. ait: *Ex sulphure & mercurio fiunt metalla cuncta, & nihil eis adhæret, nec eis conjungitur, nec ea transmutat, nisi quod ex illis est. Et sic de jure oportet nos accipere mercurium & sulphur pro lapidis materia.* Et Menabadus: *Qui argentum vivum corpori jungit magnesiæ, & fœminam viro, naturam extrahit occultam, per quam corpora colorantur.* Lullius in Codicillo ait: *Proprietas nostri mercurii est, quod a suo sulphure coaguletur.* Et in practica sui testamenti dicit: *Argentum vivum est supernatans & fluens humiditas a combustione præservans.*

Alii vocant corpus, spiritum & animam. Ita dicit Arnoldus in Flore florum: *Dixerunt Philosophi, quod lapis noster componitur ex corpore, & anima & spiritu, & verum dixerunt. Nam corpus imperfectum corpori comparaverunt propter hoc, quia est infirmum. Aquam spiritum dixerunt, & vere, quia spiritus est. Fermentum animam dixerunt, quia corpori imperfecto vitam tribuit, quam prius non habebat, & meliorem formam producit.*

Et paulo superius ait: *Spiritus non conjungitur corpori nisi anima mediante. Anima enim est medium inter corpus & spiritum, ipsa simul conjungens.* Et Morienus: *Anima cito suum corpus ingreditur, quam si alieno corpori conjungere studes in cassum laborabis.* Et Lilium: *Anima, corpus, & spiritus simul sunt, & una res est, quæ omnia in se habet, & cui nihil adjungitur.*

Sed in quem finem omnia nomina, quibus hæc noſtra materia indigitatur, in medium proferemus et explicabimus? In hiſce, ut frequentioribus et noſtræ intentioni propinquioribus acquieſcemus, et poſt indagationem materiæ noſtræ, ubi nimirum illa lateat, et unde promi debeat, de ſolutione, ut rei capite, nonnihil videbimus, illiuſque tractatione noſtrum ingenium acuemus.

Ad conſiderationem igitur noſtræ materiæ, quænam illa ſit, et ubi indagari debeat, quod attinet, albo calculo, quod ajunt, notandum eſt, quod omnipotens Creator, cujus ſapientia æque infinita, atque ipſe eſt, in principio rerum, cum nihil niſi ipſe eſſet, duo crearit, cœleſtia nimirum, et ea, quæ ſub cælis continentur. Cæleſtia ſunt ipſi cæli, et cælicolæ, de quibus hoc loco ſubtilius, et uberius loqui aut philoſophari ſuperſedebimus. Sed ſub cælo quæ extant, ex quatuor Elementis creatæ res, numero tres reperiuntur, et in tria genera vulgo diſpertiri ſolent. Quorum illa quæ vivunt et ſentiunt primum locum tenent, et animalia nuncupantur. Secundum genus tenent, quæcunque ex terra producuntur, et non ſentiunt, atque vegetabilia appellantur. Demum quæcunque ſub terra prodeunt in tertio genere numerantur, et vocantur mineralia. Hæc itaque rerum creatarum tria genera complectuntur cuncta ſub Lunæ globo ex elementis producta, neque illis plura, nec pauciora reperiuntur, atque tali modo a ſummo Deo quodvis in ſuo genere & ſpecie ſua confirmatum eſt, ut de genere in genus tranſilire illis ſit impoſſibile. Ut ſi quis ex lapide hominem vel arborem fabricare conaretur; ſive ex herba ſimiam quampiam vel plumbum, vel ex plumbo animal aliquod vel herbam facere tentaret. Hoc, inquam, ex Summi regis ordinatione impoſſibile eſt. Etenim ſi in natura rerum hoc eſſet conceſſum, quædam iſtorum, imo cuncta genera in unum converti poſſent. Sed quia inde omnia corruerent, dominantium Dominus ejuſmodi tranſmutationem concedere noluit; imo, quod magis eſt, non modo unumquodque in ſuo genere conſervari voluit, ſed etiam cuique creaturarum ſuum proprium ſemen, quo id in ſua ſpecie augeri, & in ſuo genere perſiſtere, nec hujus ſpecies in alterius permutari queat ipſius indidit. Ut ſi quis ſpeciem hominis in equi, vel pomi in lactucæ, adamantis, vel

alterius lapidis in aurum permutare vellet, toto ille cælo erraret; quando quidem in sublunarium natura isthoc haud licitum est: Et sicut a principio fuit, ita erit & in fine, ubi cuncti potens, qui in principio FIAT dicebat, inquiet, PEREAT. Sed inter ista, quorum una communis materia, semen, & Elementorum compositio est, facile melioratio & exaltatio secundum materiæ suæ puritatem, & perfectionem fieri & perfici potest. Utpote videmus hominem subtili & perspicaci ingenio præditum ad altiorem dignitatis suæ gradum evehi, quam alios, qui talis ingenii non sunt, quod ex puritate & subtilitate spirituum, qui a rectificato & bene constituto corpore nascuntur, ortum suum ducit. Ita conspicimus hunc equum sua nobilitate alium longe antecellere, quod & in omnibus animantium speciebus ad oculum patet. Sicuti igitur in animalibus hæc videmus, ita in herbis & arboribus multo magis ista advertere licet. In arboribus per transplantationes, insitiones, & alia hortulanis cognita media: in herbis autem quotidiana docemur experientia, quomodo herbæ & flores unius speciei alterum ab altero suo nobilitate, pulchritudine, odore, soporeque differat. Exemplo nobis caryophylli (quos flores tunicæ vocant) sint, & tulipanæ, ut alios taceam. Deus bone, in quot species hæ extensæ sunt? In innumerabiles inquam, qui etiam diligenti cura de die in diem nobiliores fiunt, & rariores, ita etiam, ut tam fragrantes, & elegantes flores antidhac non extitisse in confesso sit. Sed de metallis, quorum una communis materia est, argentum nimirum vivum vi sulphuris digestum & coagulatum, quid dicam? De ista communi materia Richard. Anglicus ita infit: *Rerum natura omnium liquabilium genera naturaliter operata est ex mercurio, & sui sulphuris substantia, eo quod proprium est argenti vivi, quod coagulatur ex vapore, sicut ex calore sulphuris albi vel rubei non urentis.* Et Arnold. part. 1. c. 2. *Argentum vivum est Elementum omnium liquabilium, quoniam omnia liquabilia, cum liquantur, in id convertuntur, & commiscetur cum ipsis, quia est de substantia eorum: licet ista corpora differant in compositione sua ab argento vivo, eo modo, quo ipsum fuit purum vel impurum a sulphure immundo sibi extraneo.* Rosinus

finus ad Saratantam: *Omnium metallorum materia digestum & imperfectum argentum vivum est in ventre terræ, calore sulphureo decoquente, & secundum sulphuream varietatem in terra diversa generantur metalla; cum sit eorum primordialis materia una & eadem, sola actione majori vel minori, cum temperantia adveniente vel non adveniente.* Quare quotidie videmus, quomodo ipsa natura continuo de eorundem mortificatione & perfectione sit sollicita, donec in aurum, quod naturæ finalis est intentio, perficiantur. Omnia etenim metalla ostendunt, naturam in iis nonnihil ad ulteriorem perfectionem vergendo fuisse operatam; siquidem nec ullum reperitur metallum a perfectione adeo diminutum, quin auri aut argenti granum contineat. Et quidem cum metallis ita comparatum est, ut natura ex argento vivo suum sulphur secum habente propediem aurum gignere satagat & potis etiam sit, nisi extraneum aliquod impedimentum interveniat, immundum nimirum, fœtens, & adurens sulphur, sicuti in plurimis videmus locis purum, putum & obrizum erui aurum, absque aliorum metallorum commixtione. Quia autem in mineris argento vivo ut plurimum externum commiscetur sulphur, illud hoc inficit, & a perfectione impedit: secundum istius sulphuris varietatem, variæ etiam metallorum species generantur; sicuti Aristoteles 4. meteor. dicit: *Si fuerit argentum vivum bonæ substantiæ, & sulphur non purum adurens, convertit ipsum argentum vivum in æs. Argentum etiam vivum si fuerit petrosum, immundum, terreum, & sulphur non mundum, fiet ex eo ferrum: stannum vero videtur habere bonum argentum vivum, & purum; sulphur autem malum & non bene mixtum. Plumbum autem grossum argentum vivum, & malum, mali saporis & fœtidi, unde non bene coagulatur.*

Impediens, adurens & fœtens autem illud sulphur, non est ignis ille verus metalla digerens; sed argentum vivum suum in se proprium sulphur continet, quod sibi digerendo sufficiens est, sicuti Bernardus Comes Tresnensis ait: *Nonnulli perperam existimant in procreatione metallorum intervenire materiam aliquam sulphuream; sed contra manifeste patet, in mercurio sulphur inclusum esse, quando natura operatur.*

Verum

Verum non dominatur in eo, nisi per motum calidum, quo dictum sulphur alteratur, & una simul aliæ duæ mercurii qualitates. *Ad hunc itaque modum natura per hoc sulphur in terræ venis generat metallorum formas diversas, pro diversitate graduum alterationum.* *In metallis* etenim secundum Arnoldum parte prima, capite tertio, *duplex superfluitas est: una quidem in profunditate argenti vivi inclusa in principio suæ mistionis superveniens: altera vero extra naturam suæ naturæ, & corruptibilis: quarum ista cum labore tollitur; altera vero nullo artificis ingenio tolli potest. Quare sulphureitas adustibilis calcinatione ignis tollitur, vel a corporibus deletur, & ideo, quia argentum vivum tenet, & ab adustione præservat illud, quod suæ naturæ est, alterum respuit, igni exponens, qui ipsum inficit.* Sed internum illud sulphur, suum argentum vivum digerens, & ad perfectionem maturans, itidem purum vel impurum, combustibile, vel incombustibile est. Impurum sulphur impedit argenti vivi digestionem, quod eo minus in aurum transire queat, donec illud demum ex omni parte ab eo separatum fuerit, purum autem, incombustibile, & fixum illud alterum cum eo remanserit; & tunc demum aurum vel argentum ex eo fit, secundum quod illud sulphur album vel rubeum fuerit. Internum autem hoc sulphur nihil aliud est, quam maturus mercurius, seu præmatura, & magis digesta argenti vivi pars, quo nomine & argentum vivum illud adeo amice suscipit, alienum vero respuit. Sicuti Richardus Anglicus capite nono ait: *In quantum sulphur fit magis simplex, in tantum magis gaudet & cohæret mercurio simplici ac mundo, ut fortius unum cum alio conjungatur, & sic perfectiora tunc ex ipsis generantur metalla.* *Tale autem sulphur* ex Avicennæ sententia, *non reperitur supra terram, nisi quantum in istis corporibus sole & luna existit.* In sole autem perfectius, quia magis est digestum & decoctum. Siquidem secundum Richardum capite duodecimo, *Sulphur Philosophorum rubeum existit in sole per majorem digestionem, & sulphur album in luna per minorem digestionem.*

Hæc omnia cum ita sint, quod nimirum, una unica & communis metallorum materia exstat, quæ vi innati sui sulphuris aut confestim, aut

aut postquam externum & malum reliquorum metallorum sulphur temporis successu per digestionem sepoluit, in aurum abeat, quod metallorum finis, & vera naturæ intentio est: fateri utique & dicere cogimur, naturam & in hoc genere æque ac in vegetabili & animali regno secundum puritatem & subtilitatem subjecti emendationem & perfectionem suæ naturæ quærere & deposcere.

Paulo prolixius, amice naturæ indagator, hæc persequi volui, quo tanto facilius nostri lapidis materiam novisse, & in usum convertere potis sies. Si etenim lapidem hunc nostrum ex animali materia producere velles, obstat quod bina ista in diversis fundata sint generibus. Lapis siquidem mineralis est, materiam autem animalem requireres. *Sed nihil ex re aliqua*, uti Richardus autor noster capite primo dicit, *elici potest, quod in ea non est. Ideo omnis species in sua specie, & omne genus in suo genere, & omnis natura in sua natura naturaliter virtutis affectat augmentum, & fructum affert juxta naturam suam, & non in alia natura sibi contraria: cum omne seminatum suo semini correspondeat.* Et Basilius Valentinus ait: *Considera & intellige, amice mi, quod animalis anima ad hanc tuam intentionem tibi non sit eligenda. Caro siquidem & sanguis sicuti animalibus a Creatore concessi sunt, ita etiam proprii sunt animalium, unde formata & nata sunt animalia.* Non satis igitur mirari possum illos, qui magni artifices videri volunt, & nihilominus in muliebribus menstruis, spermate, ovis, capillis, urinis, aliisque ejus farinæ rebus lapidis materiam inquirere, totque libros vanis et inanibus suis receptis complere non verentur, ut et alios minus prudentes stultis, futilibus et inutilibus hisce rebus fallere et seducere queant. Rogerius in speculi sui capite tertio ejusmodi hominum vanitates haud satis mirari potest, quando infit: *Quare mirandum est, quod aliquis prudens suam fundat intentionem super animalia sive vegetabilia, quæ valde remota sunt; cum inveniantur mineralia satis propinqua. Nec credendum est omnino, quod aliquis philosophorum posuerit*

 artem

artem in prædictis remotis, nisi similitudinarie. Lapis enim noster (inquit Basilius) *non ex adustibilibus crescit. Lapis siquidem iste, & materia ejus ab omni violentia satis tuti sunt. Quare desine in animalibus illum indagare; siquidem naturæ non concessum est, ipsum inibi reperire.*

Si quis autem in vegetabilibus, utpote arboribus, herbis, floribus lapidem nostrum invenire sibi persuaserit, is, ex supradictis rationibus, haud minus errabit, quam ille, qui ex animali saxum conficere animum inducere volet. Omnes siquidem herbæ & arbores, cum omnibus inde productis rebus comburuntur, nihilque post se relinquunt, quam ipsum salem cum terra sua, quem salem in prima suæ speciei compositione a natura accepit. Nec seduci se quisquam patiatur, quod ex tritico nonnulli philosophicum lapidem produci posse gloriantur. Neque magis audiendi sunt illi, qui ex vino, ejusque partibus lapidem nostrum conficere sibi persuadent. Quum etenim Raymundi Lullii mentem in suis scriptis declaratam minus assequuntur, demonstrant sane quod nimium sapiendo prorsus nihil sapiant, seque ac alios fallant. Non quidem inficias iero, quod inde menstrua præstantissima, sine quibus neque in medicina, neque in chymia solidi quid fieri potest, parentur, & conficiantur: quod autem philosophorum lapis inde parari, aut ejus ex illis semen elici queat, totus nego, quando, omnium rerum creatore ita jubente, quodvis in suo genere, uti dictum est, persistere fas sit, illudque transilire nullo modo possit. Hinc quilibet, veræ sapientiæ deditus, facere colligere potest, quod lapis noster neque ex vegetabilibus, neque ex animalibus, utpote combustibilibus depromi queat; unde concludere ratio jubet, in incombustibilibus, regno nimirum minerali illum solum indagandum & parandum esse. Quia igitur lapis sapientum minerale quiddam est, & mineralium plurimæ sunt species, utpote lapides, inter quos & argilla, ac variæ terræ recensentur, salia, media mineralia, & metalla, haud inconcinne quæritur, ex quonam illorum comparari debeat? Respondeo, ex lapidibus illum fieri, impossibile esse; ratio est, quod in illis fusibilis & liquabilis mercurius non est, neque fundi, solvi, aut ob externi sulphuris, & adhærentis terrestris proprietatis abundantiam in primam suam materiam reduci possunt.

Prudens

Prudens etiam naturalium secretorum indagator lapidis benedicti materiam in salibus, aluminibus, & ejusmodi rebus inquirere supersedebit. In his siquidem acutum, corrodentem, & corrumpentem spiritum reperiet, mercurium autem atque sulphur ex philosophorum sententia hinc nunquam adipiscetur. Insuper ex his media mineralia, sicuti sunt magnesia, marcasita, antimonium, etc. multo minus metallum aliquod unquam fieri queunt; quo pacto igitur lapidis materia, quæ finis et perfectio est omnium metallorum et mineralium, inde erui posset? Addo quod cum metallis nihil commune habeant et familiare, sed ea adurunt, corrodunt, et corrumpunt; quomodo itaque eorum meliorationi inservire poterunt?

Audi Richardum Anglicum de hoc negotio capite decimo loquentem: *Minora mineralia non possunt fieri metalla, primo quia de prima metallorum materia, quæ est argentum vivum, non sunt generata. Cum autem generatio eorum cum generatione mercurii primo differat in forma & materia & compositione, ideo etiam metalla fieri non possunt, quia unius speciei una est materia prima, & sperma ex quo generatur. Sed prima pars antecedentis patet, quia minora mineralia non sunt generata ex mercurio, ut patet per Aristotelem & Avicennam. Ideo si deberent fieri metalla, oportet ut transirent in materiam primam metallorum. Sed quia artificialiter id fieri non potest, ideo metalla minime erunt, & per consequens, lapidis materia esse non possunt. Sic secunda pars antecedentis sufficienter patet. Secundo; quia minora mineralia principium artis artificaliter fieri non possunt, quod est mercurius, ideo etiam ad medium & finem non pertingunt, quæ sunt metalla & tinctura. Sed quia minora mineralia a metallis extraneæ sunt naturæ, quamvis in aliqua vi minerali participent, tamen debilioris sunt virtutis, & adustibilia. Ideo natura metallica de ipsis non gaudet, sed ea respuit, conservat autem ea, quæ suæ naturæ sunt. Quare fatui sunt, qui tot, & tam diversa negotia & sophisticationes ad decipiendum homines adducunt, scilicet res improportionabiles, quæ nec naturam dant, nec eam recipiunt. Hæc ille.*

Verum enim vero, nemo sapientiæ nostræ studiosorum per philosophantium supra citata similiaque dicta, de salibus interdum lo-

quentium, seduci debet. Utpote, quando in allegoriis mysticis sapientium nostrorum dicitur: *Qui sine sale operatur, mortua corpora non suscitabit.* Et quod in libro Soliloquiis legimus: *Qui sine sale laborat, arcum tendit sine chorda.* Nam sciendum heic est, dictos sapientes longe alium salem, quam hi vulgares minerales sunt, requirere. Sicuti in Rosario philosophorum patet, ubi dicitur: *Sal metallorum est lapis philosophorum: lapis enim noster est aqua congelata in auro & argento, & repugnat igni, & resolvitur in aqua sua, ex qua componitur in genere suo.* Quod autem philosophorum aqua congelata non sit aqua mineralis, docet Geber libri fornacum cap. 19. dicens: *Studeas solem & lunam resolvere in aquam suam siccam, quam vulgas mercurium vocat.* Philosophi etiam terram suam salis nomine indigitarunt, sicuti in clangore buccinæ apparet, ubi dicitur: *Quod in fundo cucurbitæ manet reliquum: nostrum est sal, hoc est, nostra terra.* Et in allegoriis sapientum in hæc verba prorumpitur: *Nota, quod hæc corpora alumina & salia sunt, quæ ex nostris corporibus, promanant.* Interdum quoque ipsam medicinam sal appellant, sicuti in Scala dicitur: *Opus secundæ aquæ est, ut terram exaltet in suum mineralem salem, tantum facultate sua attrahente.* Et Arnoldus in libro 3. de conservatione juventutis ait: *Sed illud, cui non est par,* (in conservanda juventute) *est sal de minera. Sapientes assimilaverunt ipsum præparatum calori naturali sana adolescentiæ. Propter hanc similitudinem usi sunt sapientes, & apellaverunt ipsum lapidem nomine animalis, alii chifir minerale, & a quibusdam vocatus est medicina perennis, aqua vitæ. Totum ingenium præparationis est, ut in aquam purissimam & potabilem reducatur cum rebus, quæ cum eo eandem habent proprietatem.*

Ex præmissis itaque clare patet, quod neque secundum doctrinam philosophorum, neque ipsius naturæ proprietatem lapis ex minoribus mineralibus fieri possit.

Modo requirit ordo, ut paullum circumspiciamus, num lapidis nostri magni materia ex mediis mineralibus, videlicet ex marcasita, antimonio, magnesia, & aliis educi queat, præsertim, cum philosophi eorundem frequentem faciant mentionem. Sicuti Senior, quando

quando ait: *Nisi in auripigmento esset vis coagulandi mercurium, nostrum magisterium nunquam ad finem duceretur.* Et Thomas de Aquino: *Accipe nostrum antimonium, sive terram nigram oculatam, &c.* Et Parmenides in Turba: *Accipite argentum vivum, & coagulate illud in corpore magnesiæ, vel in sulphure combustibili.* Veruntamen notandum est, quod philosophi haud ejusmodi sermones proferant, ut demonstrare velint, ex hisce rebus lapidem illum magnum fieri posse, sed parabolice & figurate ita loquantur. Philosophorum siquidem auripigmentum & magnesia longe alia res est, quam illa vulgaris, materia nimirum ipsa, quam alibi agens, leonem, regem, sulphur, aliis nominibus compluribus appellare solent. Et quidem auripigmentum vocant, quia facultatem habet auro superfluum & exuberantem colorem et tincturam tribuendi; Magnesia vero dicitur ratione insitæ suæ virtutis et præstantiæ, quæ inde derivatur et promanat. Quod autem Thomas Aquinas illam antimonium vocare voluerit, factum id est propter splendentem suam nigredinem, ad quam solutione transacta perducitur. Lapidem enim ad nigredinem perductum omnibus rebus atris assimilaverunt.

Verum objiciet mihi quispiam inferens, mediorum horum mineralium nonnulla haud modo ex mercurio et sulphure esse nata, sed etiam metalla reduci posse, sicuti videmus magnesiam cum plumbo et stanno in fluxu coire, et antimonium non modo cum metallis misceri, sed etiam plumbum a naturali haud alienum inde fieri: Insuper plurimos tam heroici, quam plebeii status, non semel inde aurum factum esse vidisse. Quia igitur ex sulphure et mercurio (in quæ etiam artis beneficio reduci queant) generata, et ideo cum metallis ejusdem originis sint; posse etiam lapidis nostri materiam inde prolici. Sed huic ita responsum esse volo, quod in primis differentia quædam inter hæc mineralia sit facienda; inter illa nimirum, quæ mercurium in se habent, et illa, quæ eo plurimum carent. Prima, utpote quæ mercurio referta sunt, merito majoris facienda sunt, utpote, quorum mer-

 curius

curius per nostram medicinam in aurum & argentum transformari potest, & hoc nomine mea quidem sententia, non immerito pro semi metallis, quæ nimirum disposita sunt ad naturam metallicam, habenda, reliqua vero, quibus nullus inest mercurius, nihil ad hoc magisterium facienda. Ast, quia per malum & adurens sulphur quod in iis est, illis ejusmodi finem attingere non licet, pro lapidis etiam nostri materia agnosci non possunt, quæ purus, perfectusque mercurius, purumque, subtile, & incombustibile sulphur esse debet. Quod autem ista admodum impura, a suoque sulphure plane infecta sint, facile in eorum examine, ubi, quid possint, tentatur, oculis nostris subjicitur. Videmus etenim in Zineto, quod ab imprudentibus ex splendore & pondere merus esse mercurius judicabitur, quoad externam faciem; sed quamprimum illud ignis apprehendit propediem in modum sulphurei fumi aufugit. Marcasitæ autem, vi ignis propter terrenam & grossam suam immunditiem fundi nequeunt. Antimonium vero, quod docta encheiresi a nimia sua spurcitie quodam modo purgari, & in candidissimum ac pulcherrimum regulum perduci potest, facile nobis persuadebit, egregii quippiam inde ferri posse, sicuti & plurimi, sibi ipsis plurimum tribuentes, philosophicum lapidem ex eo parari posse autumant. Attamen, utut sit, antimonium hoc quocunque etiam modo & ingenio a sua nigredine purgetur, malitiem, & duram, sulphuris qualitatem asservat, quod inde liquet, quod sub malleo distendi, aut malleabile fieri nequeat, quod quidem cujusvis metalli proprium est, unde, secundum alias proprietates, metallum esse judicatur. Taceo, quod grossum, immundumque habeat mercurium; itemque quod semper fugiens sulphur secum retineat. Vos igitur, qui magni esse vultis Philosophi, vobiscumque vestris libris, & copiosis scriptis plurimos seducitis, opinantes vestri universalis hoc ipsum esse fundamentum, etiam atque etiam oratos volo, ut, quod vestræ opinioni minus subscribere queam, æqui boni consulere velitis, stulte enim quæritur in re, quod in illa non est, ait Arnoldus. Et in exercitatione in Turbam dicitur: *Lapis philosophorum pura est materia*: Lulliusque in testamento ultimo dicit:

cit: *Nostra tinctura non est, nisi purus ignis.* Et in Vade mecum ait: *Tantum spiritus subtilis est, qui tingit, ac mundat corpora a suis leprositatibus.* Sed hoc minerale, sicuti & reliqua ad unum omnia, adeo grossum & impurum est, ut etiam nullo modo, nisi nostra mediante tinctura illa impuritas inde sequestrari queat; Ergo lapidis nostri magni materia ex eo elici non potest; cum ex nullo, quod in eo non est, educi possit, secundum Richardum cap. 1.

Sed de victriolo quid dicemus, quod etiam mirandis suis qualitatibus plurimos in errorem ducit, præsertim, quia aliqua ejus particula in cuprum abit, illudque ipsum ferrum in cuprum vertit. De hoc brevibus sciendum, illud nihil esse aliud, quam principium & materiam cupri, ubi in mineris & terræ venis vapor mineralis, vaporalisque mercurius, ut ita dicam, locum quendam offendit, in quo ejusmodi amarum, acidum, ponticum, & venereum sulphur copiose latuit, quod quidem confestim suscepit, in eoque, ut metallum fieret, coagulatum est. Sed quia natura, purum ab impuro separandum, & combustibile ab incombustibili segregando officio suo satisfecit, copia autem dicti sulphuris, mercurii quantitatem longe superavit, mercurius etiam in tali sequestratione necessario separatus in veneream illam viriditatem abire coactus est. Hoc ipsum demonstrat sulphur vulgare, hujus corruptionis caussa: quando cupro conjungitur, & igni admovetur, (ars enim brevi temporis spacio forti igne peragit, quod natura leni calore longo temporis intervallo perficere nequibat,) cuprum brevi penitus adurit, & vulgari encheiresi in victrioli naturam reducit, ac secundum sulphuris copiam victriolum colore ditescit, aut vilescit, inde fit, quod unum victriolum plus cupri contineat, reliqua minus. Et quia in ferro quoque grossum continetur sulphur, corrodit illud sua acrimonia victriolum, & quærit ejus mercurium, a suo haud multum alienum, & cum illo conjunctione ejus sulphuris mercurium vincentis in purum putum redigitur cuprum.

Sed hoc & albo, quod ajunt, calculo notandum, quod acidus ille victrioli spiritus a sulphure ortum suum trahat, sicuti & ejusmodi spiritus,

ritus,& non alienus ab illo ex ſulphure prolicitur ;ſiquidem & ſulphureus ille odor in victrioli ſpiritu percipitur: addo, quod & ſulphuris ſpiritus æque ac victrioli ſpiritus in victriolum vertit. Cum igitur ſulphur tale corrumpens & ſuperfluum in victriolo deliteſcat, & mercurii nondum mundificati penuria tanta ſit, facile ab illo excuſabimur, &, quia haud magis, quam ex reliquis, inde haurire poterimus, Alphidii ſententiam in his ſequemur, qui dicit: *Cave, mi fili, & fuge mortua corpora, & lapides, quia in illis nulla via ambulandi eſt: eorum ſiquidem vita non conſervat, ſed corrumpit; ſicuti ſunt ſalia, auripigmenta, arſenicum, magneſia, marcaſita, thutia, & ſimilia.* Et Arnoldus in Flore florum ait: *Cauſſa eorum errorum eſt, quia quatuor ſpiritus, videlicet auripigmentum, ſal armoniacum, mercurius & ſulphur, non ſunt ſperma metallorum perfectorum, nec imperfectorum, excepto mercurio & ſulphure, quod eſt ejus coagulum.*

Sed ex ultimis hiſce Arnoldi verbis concludens quiſpiam inferre poſſet, ſulphur & argentum vivum vulgi materiam fore lapidis, quod illa ad quatuor ſpiritus referantur, & ſulphur mercurium coagulet. Cui cum Richardo Anglico capite undecimo interrogante, num quodlibet ſulphur mercurium coagulet, reſpondeo quod non. Quodcunque enim vulgare ſulphur metallis inimicum eſt, uti philoſophus ait. Sciendum ſiquidem eſt, quod ſulphur ex pinguedine terræ proveniat, in minera per temperatam decoctionem inſpiſſata, quouſque induretur, & ſpiſſa fiat: Et tandem cum indurata eſt, ſulphur vocatur.

Duplex autem eſt ſulphur; vivum & adurens. Vivum eſt pars agens in metallis, quod ab omnibus ſordibus depuratum a natura lapidis noſtri materia eſt: Adurens vero & vulgare metallorum aut lapidis materia non eſt, ſed illis inimicum exiſtit. Vulgare enim, & comburens ſulphur non intrare in noſtrum magiſterium, docent Avicenna & Richardus Anglicus,quia ex iis non eſt ortum, ſed ſemper denigrat, inficit atque corrumpit, quocunque etiam artificio præparetur. Corrumpens namque eſt, unde fuſionem impedit,quando figitur; ſicuti in ferro videmus, quod ſulphur fixum, groſſum & immundum habeat; ſed

quando

quando illud comburitur, ſecedet in ſubſtantiam terream, inſtar emortui pulveris. Quomodo igitur iſtud aliis vitam tribuere poterit? Habet etenim duas corruptionis cauſas, puta, inflammabilem ſubſtantiam & terream fæculentiam. His ita præmiſſis, conſidera vulgare ſulphur, & non philoſophorum, quod eſt ignis ſimplex, vivus, alia corpora mortua vivificans, & ea maturans, & cætera. Quo nomine & commune ſulphur lapidis materia eſſe non poterit.

Sed quid de mercurio vulgari inferemus, cum omnes philoſophi dicant, materiam noſtri lapidis eſſe ſubſtantiam quandam mercurialem, & illud plures habeat qualitates, quæ noſtro etiam mercurio attribuuntur? Eſt enim omnium liquabilium elementum, ut dicit Arnoldus Roſarii parte prima, cap. ſecundo. *Quoniam omnia liquabilia, cum liquantur, in id convertuntur, & commiſcetur cum ipſis, quia eſt de ſubſtantia eorum: licet iſta corpora differant in compoſitione ſua ab argento vivo eo modo, quo ipſum fuit purum vel impurum a ſulphure immundo ſibi extraneo.* Et cap. 4. ait: *Mercurius vivus in omnibus ſuis operationibus eſt manifeſte perfectiſſimum, & probatiſſimum; quoniam aduſtionis eſt ſalvativum, fuſionis effectivum cum figitur. Et eſt tinctura rubedinis, uberrima perfectionis, fulgidi fulgoris, & non recedet a commiſto, donec eſt; Et eſt amicabile, & pietatis placabile, ac medium conjungendi tincturas, quoniam commiſcetur per minima cum ipſis, & etiam in profundo naturaliter adhæret; quia eſt de natura ipſorum. Ipſum ſolum eſt, quod ignem ſuperat, & ab eo non ſuperatur, ſed in eo amicabiliter quieſcens gaudet.* Et Bernardus inquit: *Naturam exactiſſime imitamur, quæ in ſuis mineris, aliam non habet materiam, in quam operetur, præterquam puram formam mercurialem. Mercurio huic ineſt ſulphur fixum, & incombuſtibile, quod noſtrum opus perficit abſque alia ſubſtantia, quam pura ſubſtantia mercuriali.* Quando igitur in mercurio tam egregiæ ſunt qualitates, neceſſario ſequitur illum noſtri lapidis eſſe materiam. Reſpondeo; Sicuti duplex eſt ſulphur, ita etiam & mercurius duplex eſt, vulgaris nimirum, & philoſophicus. Vulgaris ille mercurius adhuc crudum, immaturum, & apertum eſt corpus in igne non perſeverans, ſicuti philoſophorum, ſed levi igne urgente in fumi

D forma

forma aufugiens & discedens. Unde & generalis philosophorum regula constituta est: *Nostrum argentum vivum, non est argentum vivum vulgi.* Et Lullius in Claviculæ capite primo: *Nos dicimus, quod argentum vivum vulgare, non potest esse argentum vivum philosophorum, quocunque artificio præparetur: quia vulgare non potest in igne detineri, nisi per aliud argentum vivum corporeum, quod sit calidum & siccum, & magis digestum.* Sed major philosophantium pars ex ubertate sua de mercurii vulgi sublimatione, & aliis ejus præparationibus locuta est, unde tam varii & mirabiles operandi modi excogitati sunt, quo hujus subjecti proprietates eo satius enucleatæ fuerunt: metam autem ipsam, quam tantopere petierunt, thesaurum nempe terrenæ hujus sapientiæ, hactenus in hoc subjecto attingere nequiverunt, cum natura illam in eo non locarit. Veruntamen in sua operatione, tam mirus est, ut etiam sapientiores qui se esse ducunt, quandoque seducat. Exemplo nobis sit, mihi olim notissimus quidam familiaris, qui auro illum amalgamatum, uti loquuntur, tam subtiliter & accurate tractavit, ut etiam per omnes colores transeundo demum in citrinitatem abierit; ultra quem tamen colorem nullo modo ascendere voluit; unde bonus ille chymicus motus auctiorem ignis gradum subministravit, plane sibi persuadens, eundem jam fixissimum fore, & secundum philosophos, in ignis regimine deinceps errari non posse. Sed spe & persuasione sua frustratus, vitrum in plures particulas dissiliit, opusque in nihilum redactum est, volatili adhuc mercurio aurum secum in caminum (quod probe notandum) elevante, illumque propemodum deaurante; unde postea plurimum adhuc auri corrasum in pristinam suam formam, aut corpus, uti vocant, reductum est. In hoc apparuit, mercurium, qui ipsi corpus est, aurum ita solvere potuisse per minima, ut in tincturam abiret, etiamsi plures colores, calore in humidum agente, apparuerunt. Si vero bonus ille vir, & cum eo plures alii, verba Arnoldi in Flore florum advertisset, ea sane methodo minus processisset.

Ita namque Arnoldus, de ejusmodi laborantibus loquens, dicit: *Qui subtilius intuentes, consideraverunt, mercurium esse metallorum*

prin-

principium, & eorum originem, calore sulphureo decoquente, sublimarunt per se mercurium, postea eum fixarunt, solverunt, & coagularunt; venientes autem ad projectionem nihil invenerunt &c. Quocirca & argentum vivum vulgare lapidis esse materiam, nobis persuadere non possumus. Non tamen inficias imus, sine hujus adminiculo neque in chymia philosophica, neque medica solidi quidpiam fieri posse.

Materiam nostri lapidis hactenus in animalibus, in vegetabilibus, in lapidibus, in minoribus, mediis, et majoribus mineralibus anxie quæsivimus; sed in illis eam reperire nondum potuimus; quare ulterius circumspiciendum nobis erit, num in metallis lateat, & si in illis fuerit, num simul in omnibus, an vero in nonnullis, et in quibus illa tandem indagari debeat. Notum siquidem est, & Rogerius testatur spec. cap. 3. quod cuncta metalla ex sulphure et argento vivo generentur, et quod iis nihil adhæreat, neque adhiberi queat, aut ea mutet, nisi illud, quod ex ipsis sumpsit originem: *cum cujusuis rei emendatio illius rei naturam emendet, cujus est,* ut Richardus cap. 1. loquitur.

Non dicam, quod Summus opifex in omni natura ita comparatum esse voluerit, ut quælibet res suum simile generet, et producat, ne ex homine equus proveniat. *Et quemadmodum bruta animalia suum simile generationis medio multiplicare non possunt, nisi naturæ similis beneficio: Ita lapidem benedictum* (ait Basil. Valent.) *haud aliunde præsumas quærere, quam ex suo semine, ex quo lapis noster ab initio factus est. Ut autem semen adinvenias, tecum tuto probe reputabis in quem finem lapidem nostrum quærere intendas, & ipse colligere poteris, illud haud aliorum ortum, quam ex metallica radice ex qua & metalla ipsa fieri a Deo ordinata sunt, habere posse. Addo quod & magna sit, inter metallorum & lapidis generationem conformitas. In utroque enim sulphur, & argentum vivum, quæ sal, ceu nobilem animam in sese comprehendunt, necessario requiruntur; nec possibile est utilitatis speciem in forma metallica percipere, donec hæc tria, ex metallica substantia desumpta, in uno conveniant; quandoquidem metallis, nihil adjungi debet, quod ex iis ortum suum non duxit. Et aperte satis nobis relinquitur,* inquit Draco, *quod nulla res extranea, quæ ex his duobus, sulphure & mercurio, non*

ſumpſit originem, potens eſt, & ſufficiens ipſa perficere, vel ipſorum tranſmutationem facere novam. Quare neceſſario ad lapidis generationem metallica materia erit eligenda. Num vero illa in metallis imperfectis lateat, brevibus nobis indagandum erit. Multi reperiuntur, qui ex ſtanno vel plumbo ad album;ad rubeum vero ex cupro vel ferro,aut ex ambobus lapidis materiam elici poſſe ſibi imaginantur, remoto dubio ab ipſis philoſophis ſiniſtre intellectis, ſeducti. Ita n. Geber lib. forn. c. 9. inquit: *Paſtam fermentandam ut plurimum ex imperfectis corporibus extrahimus. Et ideo generalem regulam tibi damus, quod paſta alba ex Jove & Saturno, rubea vero ex Venere, Saturno, & Marte extrahatur.* Et Baſilius Valentinus in libro ſuo de phyſicis & hyperphyſicis, ex conjunctione Martis & Veneris tincturam parari docet. Idem in Triumph. antimonii in hæc verba prorumpit: *Hanc tincturam* Solis & Lunæ *ſequitur porro tinctura victrioli, ſive Veneris, item tinctura Martis, quæ duæ & Solis tincturam in ſe comprehendunt, quando prius ad fixationem pluſquam perficiuntur. Has ſequitur tinctura Jovis & Saturni pro coagulatione mercurii, & demum ipſa mercurii tinctura.* Sed naturæ indagator noviſſe debet, hanc nunquam fuiſſe neque Gebri, neque Baſilii mentem, alias ſibi ipſis contradicerent, quod eſſe non poteſt, ſiquidem philoſophi in ſuis ſcriptis nunquam mentiuntur, etſi veritatem parabolicis verbis involvant. Nulla enim ex imperfectis metallis ſive ſolis, ſive invicem mixtis perfectio, unde vel minimum meliorari queant, oriri poteſt. Ex ſe ſolis hæc eſſe nequit, cum ad noſtri lapidis materiam puriſſim mercurii ſubſtantia requiratur, ſicuti Clangor buccinæ, Avicenna, Lullius & plærique omnes philoſophi teſtantur, dicentes: *In noſtro opere puriſſima mercurii ſubſtantia nobis eſt eligenda:* Sed illa puriſſima mercurii ſubſtantia in imperfectis metallis non reperitur, cum illa ab immundo & alieno ſuo ſulphure ita inquinata ſint, ut etiam inſtar leproſorum corporum, ad intimam & perfectam depurationem, quodcunque etiam adhibeatur artificium, pervenire nequeant. Addo, quod in igne minus perſiſtant, quæ proprietas in noſtra materia inter alias ſummopere requiritur. Audiamus Gebrum

in

in Summæ suæ cap. 63. de hac imperfectorum metallorum immunditie, perfectique mercurii proprietatibus loquentem. *Per hoc vera indagatione mirum genus duorum secretorum adinvenimus. Unum quidem quod duplex causa corruptionis cujuslibet (imperfecti) metalli per ignem sit; quarum prima est, quod adustibile sulphur in interiori sua substantia inclusum per fortem ignem accenditur, totam substantiam corporum annihilat, in fumum vertit, ac demum consumit, nihil obstante argenti vivi eorum bonitate. Secunda causa, quod flamma externa per ea augetur, illa penetrat, in fumum resolvit, qam etiam fixa sunt. Tertia est, quod corpora eorum per calcinationem aperiuntur. Tunc enim ignis flamma ea penetrare, & in fumum vertere potest, quam fixa etiam fuerint. Quando autem omnis corruptionis, caussæ conveniunt, corpora necessario corrumpuntur, & annihilantur: quando vero non concurrunt, velocitas corruptionis corporum nonnihil remittit. Secundum hujus secreti genus est bonitas, quæ ratione argenti vivi in corporibus consideratur. Nam argentum vivum, cum nulla alia caussa corruptionis, & propulsionis in eo sit, in partes compositionis dividi se non patitur, sed in substantia sua tota permanet in igne; unde causa suæ perfectionis cognosci potest. Laudetur igitur Deus benedictus, & summus, qui illud creavit, illique substantiam, substantiæ autem proprietatem tribuit, quam in nulla re naturali inveniri potest, ut hæc per ullum artificium, in eam intrudi queat, quæ in hoc potentia propinqua reperitur. Hoc enim est illud, quod ignem vincit, ab igne non vincitur, sed in eo amicabiliter quiescit, & eo gaudet.* In his verbis Geber clare demonstrat, in imperfectis metallis lapidis nostri materiam esse non posse: quia per se immunda ab igne, quando illa purificare vellemus, aufugiunt: nostrum vero mercurium ratione suæ puritatis in igne sine omni noxa persistere posse. Sicuti ergo imperfecta metalla sola lapidis nostri materia non sunt, ita etiam invicem mixta, illam minus promere possunt, cum sua commixtione haud puriora fiant, quam prius erant, taceo quod nova hic fiat confusio, nostræ intentioni plane contraria, quæ unicam, ut supra dictum est, materiam requirebat.

Hoc clare Haly libri ſecretorum cap. 6. teſtantur, dicens: *Unus eſt lapis, cui nullam aliam rem commiſceto, cum hoc operantur ſapientes, & ex hoc manet, quo medemur. Nihil aliud cum eo, neque in toto, neque in ſuis patribus commiſcetur.*

Et Morienus ait: *Hoc magiſterium in principio ex una radice provenit; quæ poſtea in plures partes diſpergitur, & in unam rem convertitur.*

Si itaque metalla imperfecta lapidis materia eſſe nequeunt, quare philoſophi in illis operari præceperunt? Reſpondeo. Quando philoſophi immunda corpora accipere juſſerunt, per eam haud cuprum, ferrum, plumbum, ſtannum &c. intellexerunt, ſed ſuum corpus, ſive ſuam terram; ſicuti Arnoldus Flore florum dicit: *Mercurius terræ conjungitur; hoc eſt, imperfecto corpori.* Nam etſi eorum terra in ſeſe tantæ perfectionis et puritatis eſt, atque natura quidpiam perficere potuit; tamen reſpectu phyſici lapidis adhuc imperfecta et immunda eſt: Et in hoc ars ſuperat naturam, quia perficit, quod natura non potuit. Quod autem terra ante plenariam depurationem et regenerationem imperfecta ſit, inde patet, quod tunc temporis nondum tingere et plusquam perficere potis eſt, neque plus habet, quam quantum natura ei tribuit: ſed poſt regenerationem multum poteſt. Impuritas vero ejus in noſtro opere luculentiſſime percipitur; quando nimirum nigra eſt, et plumbo aſſimilatur vel antimonio; poſt griſea, et Iupiter appellatur, vel ſtannum, aut magneſia, et hoc quidem ante albedinem; poſt albedinem autem Mars et Venus vocatur, antequam et perfectam deducatur rubedinem. Quod autem Baſilius Valentinus ejuſdem mecum ſit ſententiæ, et longe aliter ſentiat, quam in dicto libro ſcriptis reliquit, teſtatur in tractatu ſuo de lapide magno, ubi lapidis materiam inveſtigens dixerat, quod in ſole donum omnium trium perfectionum conveniat, indeque facultatem in igne perſiſtendi habeat, et quod Luna ratione ſui fixi mercurii non facile ab igne recedat, et examen ſuum ferat, tandem in hæc verba prorumpit. *Nobilis illa meretrix Venus ſuperabundante colore veſtita, & amicta eſt, maximaque ejus corporis pars uberrima tinctura referta eſt, & talis eſt color, qui & in optimo metallo habitat, & propter*

ſuam

suam abundantiam ad ruborem vergit. Sed quia illius corpus leprosum est, fixa illa tinctura in eo permanere non potest, sed cum corpore suo evanescit. Quando enim corpus per mortificationem corrumpitur, anima etiam manere nequit, sed cedere & aufugere cogitur. Habitaculum siquidem corruptum, & igne crematum est, ita etiam, ut ejus locus nesciatur, nec quispiam in posterum ibi habitare possit. Sed in fixo corpore lubens permanet. Fixum sal forti Marti durum, strenuum & grossum corpus attribuit & reliquit, unde fortitudo animi sui dignoscitur, & dux hicce haud facile vincitur. Corpus siquidem ejus durum est, quod difficile vulneratur.

Sin vero quis inferat, quod fixum illud Veneris sulphur ex Basilii doctrina, cum spiritu mercurii perfecti conjunctum in tincturam abire possit: Sciat ille & colligat, quod antea sæpius repetitum est materiam nimirum nostram non ex pluribus dependere; quod & Basilius annuit docens, *universale unicam esse rem, & in unica re simul reperiri & educi, esseque mercurii spiritum, & animam sulphuris, una cum sale spirituali, simul unita & conclusa sub uno cœlo, & habitantia in uno corpore;* & proculdubio ex erroribus suis in verum tramitem reductus imperfectis metallis a tergo relictis ad perfectiora animum suum convertere, considerando illud Platonis dictum quart. 2. *Quare calcinatis & solutis alia corpora magno labore, cum in his* (perfectis) *inveniatis quod quæritis. Si vero illis uti velitis, necesse est, ut prius ea convertatis in naturam corporum perfectorum.* Quocirca, amicissime naturalium secretorum, indagator, linque quævis animalia & vegetabilia, cuncta salia, alumina, victriolata, marcasitas, magnesias, antimonium, omnia imperfecta & impura metalla, & inquire lapidem tuum cum Arnoldo de Villa nova part. 1. cap. 7. *in mercurio & sole ad solem, & in mercurio & Luna ad Lunam; quoniam totum beneficium hujus artis consistit in ipsis tantum. Sicut enim ignificandi principium ignis est,* ut Riplæus porta 1. asserit, *ita aurum est principium aurificandi.* Si tu igitur studes conficere aurum & argentum arte philosophica, ad id nec ova, nec sanguinem accipias, sed aurum & argentum, quæ naturaliter & prudenter calcinata, & non manualiter, novam gene-

generationem foras producunt, augentia suum genus, ut omnes res naturales. Quare Richardus cap. 10. autor est nobis *seminare aurum & argentum, ut afferant fructum cum labore nostro, mediante natura; quin ipsum habet, & est illud quod quaeris, & nulla alia res mundi.* Et quare illa non eligerem, cum actu purum & perfectum mercurium cum sulphure rubeo & albo contineant, sicuti Richardus cap. 12. testatur. Et Avicenna docet, quod *omni argento inest sulphur album, sicut omni auro inest sulphur rubeum: sed tale sulphur non reperitur supra terram, nisi quod in istis corporibus existit. Et ideo ista duo corpora subtiliter praeparamus, ut sulphur & argentum, vivum de illa materia habeamus super terram, de qua aurum & argentum efficiebantur sub terra. Ipsa namque corpora lucentia sunt, quibus insunt radii tingentes caetera corpora albedine & rubedine vera, secundum quod ipsa fuerunt praeparata. Nam nostrum magisterium,* inquit Arnoldus Rosar. part. 1. c. 5. *corpora perfecta juvat, & imperfectum perficit sine admistione res alterius. Aurum itaque cum sit pretiosius omnibus metallis, est tinctura rubedinis, tingens & transformans omne corpus. Argentum vero est tinctura albedinis perfecta albedine tingens caetera corpora.* Noverit tamen benignus lector, metalla, videlicet aurum & argentum in metallina sua forma lapidis nostri materiam non esse: Sed medium inter ea, & imperfecta metalla, sicuti materia nostra medium est inter illa & magnum nostrum lapidem. Audi quid Barnard. Comes Tresinae & Naigae 2. part. sui tractatus dicat: *Taceant quotquot aliam tincturam* (falsam apparentem nec utilem) *affirmant, quam nostram, & aliud sulphur quam nostrum occultum in magnesia: item illi, qui aliud argentum vivum extrahere, praeterquam ex servo rubeo, & aliam aquam a nostra, quae permanens est, & nulli conjungitur, nisi propriae suae naturae, & nihil madefacit aliud, praeter id, quod est unitatis propriae suae naturae. Aliud enim acetum non est, praeter nostrum, non aliud regimen, neque alii colores. Item non alia solutio, sublimatio, congelatio, putrefactio, &c. quam nostrae. Suadeo igitur ut alumina, victriola, salia, & omnia alia atramenta, boraces, aquas fortes, herbas, animalia, bestias, & omne quod ab eis provenit, capillos, sanguinem, urinam, humanum sperma, carnem, ova, &*

mineralia

mineralia quæque relinquas pariter, & metalla sola. Quanquam enim ex ipsis est introitus, & materia nostra, ut asserunt omnes philosophi, componi debet ex argento vivo, & hoc alibi non reperitur, quam in metallis, attestante hoc Gebro &c. tamen ipsa non sunt lapis noster, dum in forma sunt metallica. Nam impossibile est unam eandemque materiam habere duas formas. Qua ratione possint esse lapis, qui formam dignam & mediam habet inter metallum & mercurium, nisi prius corrumpatur & auferatur ejusmodi forma? Quare etiam Raymundus Lullius cap. 56. sui testamenti ait: *Et ideo bonus artista capit metalla pro mediis in opere magisterii, & specialiter solem & lunam, ideo quia ista duo venerunt in coæqualitate temperata, & multum depurata de sulphuris & argenti vivi substantia cocta, pura, & bene digesta ingenio naturæ: ad quam proportionem artista in vanum se vexaret, si a principiis naturalibus sine realibus mediis pro intentione faciendi velit incipere.* Et in Codicillo: *Sine istis duobus, scilicet auro & argento, ars ista integrari non poterit, cum in illis sit purissima sulphuris substantia ingenio naturæ perfecte depurata, ad cujus depurationem debilior est ars, quam natura, nec eam consequi valet, licet multum in ea laboret. Ex illis duobus corporibus cum suo sulphure vel arsenico præparatis nostra elici medicina poterit, & sine his haberi nequit.* Et in præmio suæ Claviculæ ait: *Consulo vobis, o amici mei, quod non operemini, nisi circa solem & lunam, reducendo eos in primam materiam, sulphur & argentum vivum nostrum. Ab illis igitur corporibus,* inquit Arnoldus part. 1. c. 7. *extrahitur sulphur nimium album & rubeum, cum in ipsis sit purissima sulphuris substantia ingenio naturæ summe depurata.* Ita Nicarus in Turba dicit: *Iubeo posteros aurum accipere, quod volunt multiplicare, & renovare, deinde in duas partes aquam dividere, altera quidem ac ipsum comprimere. Illud enim æs incidens in illam aquam dicetur fermentum auri.* Sed qua fronte philosophus hic aquam suam appellat aurum, quando dicit: æs incidens in illam aquam auri fermentum dicetur? In hujus scrupuli enodationem sedulus naturæ indagator sciat, philosophorum aurum non esse aurum vulgi, ut Senior docet. Et in exercitatione in turbam dicitur: *Ut mercurius est principium omnium metallorum, ita & sol est finis ac ultimum metallorum, &*

omnia metalla munda & immunda sunt intus sol, luna, & mercurius. Sed unus est verus sol, qui abstrahitur ab illis. Ita percipis longe alium solem, sive aurum esse philosophorum, atque illud vulgare, etiamsi inde originem ducit. Sic enim dicitur in auroræ consurgentis cap. 16. *Ex hoc patet, quod aurum philosophicum non est aurum vulgi, nec in colore, nec in substantia: Sed illud quod extrahitur ex eis, est alba & rubea tinctura. Est autem philosophorum aurum, quod parvo emitur pretio,* ut Alphidius loquitur, & Morienus ait: *Omnis res, quæ magno emitur pretio, mendax est. Pauxillo enim hujus gummæ, & pauculo auro multum emimus.* Insuper et nostrum aurum, vivum aurum est, et argentum nostrum vivum argentum, quæ nihil præter vitam et augmentum afferre possunt: vulgaria aurum et argentum mortua sunt, quæ haud amplius perficere possunt, quam natura iis concessit, donec a sapiente artifice a mortuis suscitata vitam suam adipiscuntur; tunc si quidem vivunt, et in propagatione ac multiplicatione sui generis multum præstare possunt. De vulgarium et nostrorum metallorum vita præstantissimus noster Michael Sendivogius, Philosophus præcellentissimus, qui adhuc spiritum trahit, ita loquitur tractatu II. sui libelli de philosophico lapide: *Admonitus sis, ne accipias aurum & argentum vulgi: nam hæc sunt mortua. Accipe nostra quæ sunt viva. Postea pone in ignem nostrum, & fiet inde liquor siccus. Primum resolvetur terra in aquam, quæ mercurius philosophorum dicitur, & illa aqua resolvit illa corpora solis & lunæ, & consumit ea, ut non remaneat nisi pars decima cum una parte. Et hoc erit humidum radicale metallorum.*

Sed uberius de philosophorum auro tractando, notandum est, quod philosophi interdum suam aquam aurum appellant, quandoque etiam suam terram. De primo modo jam pridem Nicarum audivimus: qui cum facit Rosarii philosophorum author, dicens: *Sed quid dicitis de hoc, quod philosophi dicunt: aurum nostrum non est aurum vulgi, & argentum nostrum non est argentum vulgi? Dico, quod ipsi dicunt aquam aurum, id quod virtute ignis ad superiora ascendit. Et vere istud aurum non est aurum vulgi: Vulgus namque non crederet ipsum posse ascendere ad superiora propter ejus fixionem.*

Quod

Quod autem philoſophi ſuam terram etiam aurum ſuum nominare voluerint, idem author teſtatur; *Scias quod æs, quod eſt philoſophorum aurum, eſt aurum eorum:* Terra hæc æs, fermentum & tinctura dicitur, ſicut eorum aqua alba & foliata appellatur terra. Unde author Clangoris buccinæ in capite de ſolutione ſic infit: *Unde Hermes dicit: Seminate aurum veſtrum in terram albam foliatam, quæ per calcinationem facta eſt ignea, ſubtilis aërea, videlicet tantum: ſeminare aurum, id eſt, animam & virtutem tingentem in terram albam, quæ præparatione facta eſt alba & munda, in qua non ſint ſordes. Ex his patet, quod aurum naturæ non materia fermenti, imo aurum philoſophorum eſt ipſum fermentum tingens.* Et in Scala philoſoph. gr. 7. dicitur: *Terra eorum eſt alba, in qua ſeminatur aurum eorum, & anima eorum eſt aurum; Et illud corpus eſt locus ſcientiæ, congregans illam, & manſio tincturarum.* Et paulo poſt ait idem author: *Quare dicit Hercules: fundite rurſum, hoc eſt, ſolvite corpus magneſiæ, quod album factum eſt, & ſimile foliis rubi. Eſt enim illud, quod fugit in optimum, & aurum, quod ab eo extrahitur, aurum philoſophorum appellatur, & eſt tinctura quæ eſt anima.* Cum aqua namque ſpiritus in ſuperiorem aſcendit aerem; & corpus hoc album, quando aurum factum fuerit album, illud poſt nigredinem noſtrum aurum nominaverunt. Unde Senior: *Miſce aurum cum auro, hoc eſt, aquam & cinerem.* Et Hermes: *Seminate aurum in terram albam foliatam.* Quare philoſophi literis prodiderunt, aurum noſtrum non eſſe aurum vulgi.

Ad dictam ſententiam autem quiſpiam inferre & quærere poſſet, quare philoſophi per ſuum aurum modo aquam, modo terram intelligant; videri illos aut ſibi ipſis contradicere, & diſcordes eſſe: aut omnia confundere, & diſcipulos data opera ſeducere voluiſſe. Reſpondeo, quod omnes & ſinguli philoſophi, ubi veritatem ipſam pandunt, illam tectis & allegoricis verbis involvant, nec tamen ſibi contradicant, ſed miro modo conveniant, ita etiam ut quaſi ex uno ore locuti eſſe videantur: inſuper nihil confundunt, neque imitatorem dignum ſeducere animum inducunt, ſed clare & aperte, myſticis tamen locutionibus, veritatem eorum oculis exponunt, quæ tamen indignos & impios celant, & ab illis abſcon-

dunt, quantum quidem per Dei gratiam licet, margaritæ porcis, qui ſuis tantum cupiditatibus & voluptatibus indulgere ſatagunt, projiciantur, ſanctimoniumque pedibus conculcetur, ſicuti & in hac quæſtione res ipſa teſtatur. Benigno ſiquidem indagatori noſtræ artis non ſemel, ſed repetito demonſtratum eſt, non modo unde materia noſtra deſumi, ſed etiam quod unica eſſe debeat, quæ artificis prudentia in duas res, videlicet terram & ignem, ſeu mercurium & ſulphur diſſolvenda.

Quando igitur philoſophi aquam aut terram ſuam aurum appellant, haud male faciunt, & penes illos eſt, quo nomine eas nominare velint; cum & ſuum lapidem aurum ſuum, aurum pluſquam perfectum, aurum regeneratum, & multis aliis ejuſmodi nominibus indicare non ſint veriti. Quod vero eorum ſententia quovis primo intuitu intelligatur, illud ſuæ potius ignorantiæ, quam philoſophorum invidiæ adſcribendum eſt.

Atque ita abunde & copioſe technophilus indagator inclyti hujus arcani, de noſtri lapidis materia inſtructus erit, quod nimirum ex nullo vegetabilium, ex nullo animalium, aut quod ab iis procedit, ex nullo mineralium, & ex nullo imperfectorum metallorum, ſed ex auro & argento extrahi debeat, quodque noſtrum aurum, & argentum noſtrum non ſint vulgaria & mortua aurum & argentum, ſed ſapientum & viva: Reſtat modo ut de ſolutione, utpote rei cardine, & arcano maximo quædam in medium proferamus. Fit autem ſolutio quando ex re ſicca humidam, ex dura mollem, & ex occulta manifeſtam facimus, hoc eſt, quando res dura in aquam vertitur, non quidem vulgarem aquam (ut Parmenidis & Agadmon in Turba docent, dicentes: *Quidam quando audiunt de ſolutione corporum, putant eam eſſe aquam nubium: Sed ſi noſtros libros legiſſent, & intellexiſſent, ſcirent etiam aquam noſtram eſſe permanentem,*) ſed in aquam philoſophorum, hoc eſt in materiam primam, ſicut Arnoldus Roſar. 1. c. 9. ait: *Opus philoſophorum eſt, diſſolvere lapidem in ſuum mercurium, ut in primam reducatur materiam.* Et Avicenna dicit: *Indiges tu, qui vis operari, quod in ſolutione & ſublimatione duorum luminarium labores primo, qui primus gradus*

operis

operis est, ut fiat argentum vivum ex ipsis. Quapropter etiam Arnoldus Rosar. 2. cap. 1. & 2. Solutionem describit, *quod sit divisio corporum, & materiæ seu naturæ primæ præparatio;* Et Richardus Anglicus c. 18. sic scribit: *Primum incipere est solvere lapidem in suam primam materiam, & est conjunctio corporis & spiritus, ut ex iis fiat una aqua mercurialis.* Sicut autem solutio primus, & summe necessarius est labor in nostra operatione; ita etiam difficillimus existit, testante Eobaldo Vogelio dicente: *Quam difficilis res sit, solutio testari possunt, qui ei operam dederunt.* Et Bernhardus Tresnæ Comes in libello suo ad Thomam de Bononia scribit: *Qui novit artem, & secretum dissolutionis, pervenit quidem ad artis secretum, quod est species permiscere, & naturas ex naturis extrahere quæ in ipsis latent effectuose.* Solutio siquidem aquis acutis & fortibus fieri non debet, cum omnes acutæ & fortes aquæ corrodant et corrumpant corpus ad solutionem et meliorationem perducendum. Deinde, ut dictum est, nulla fit solutio in aquam quæ manus madefacit, sed in aquam siccam, quæ non modo mercurius, sed etiam sulphur dicitur, testante Zeumone in Turba: *Nisi corpus teratis, diruatis, imbuatis, ac diligenter regatis, donec suam pinguedinem extrahatis & faciatis spiritum impalpabilem in vanum laboratis.*

Et Richardus Anglicus viam Avicenna monstrante cap. 11. ait: *Philosophi subtiliter sunt imaginati, quomodo ex istis corporibus perfectioribus sulphura illa elici possent, & ipsorum qualitates melius purgari per artem, ut hoc fieret in arte mediante natura, quod antea in ipsis non apparuit, quamvis plenarie occulte habuerint.* Et hoc nequaquam fieri concedunt sine corporis solutione, et in primam materiam reductione, quod est argentum vivum, ex quo facta sunt ab initio, hoc sine ulla admixtione rerum extranearum: cum extraneæ naturæ lapidem nostrum non emendent. Nam corpora nostra nulla solvit aqua, nisi illa quæ fuerit generis sui, et quæ a corporibus poterit inspissari, dicit Bernardus in epistola ad Thomam de Bononia; Et paullo ante in eadem epistola scribit; *Solutio requirit permanentiam simul, scilicet solventis & soluti, ut ex utroque nempe masculino & fœminino semine nova species resultet. Amen tibi dico, quod nulla aqua naturali reductione speciem metal-*

metallicam dissolvit, nisi illa, quæ permanet eis in materia & forma, & quam metalla ipsa soluta possunt recongelare. Et Morfoleus in Turba: *Omne corpus dissolvitur cum spiritu cui commixtum est, & procul dubio similiter fit spirituale. Et omnis spiritus a corporibus alteratur & coloratur, cui spiritui color tingens, ac contra ignem constans miscetur.*

Hæc igitur cum ita sint, technophilus discipulus diligentissime inquirere debet, quænam sit illa aqua. *Nam cognitio menstrui,* ait Raymundus in compendii animi parte prima, *est una de rebus, sine qua nihil fieri potest in magisterio hujus artis. Nulla enim res est, quæ conjungat metallorum dissolutiones, nisi nostrum menstruum, quia ipsa est aqua, cum qua fit metallorum dissolutio, cum earum specierum conservatione,* dicit in Codicillo. Quia itaque isthoc maximum est arcanum, quod non modo in suis scriptis philosophi etiam atque etiam celaverunt, sed etiam revelare interdixerunt: attamen, quantum mihi licitum est, binis philosophorum dictis in verum tramitem te reducam. Primum dictum in Rosario abbreviato reperitur his fere verbis: *Prima præparatio & fundamentum hujus artis est solutio, hoc est, reductio corporis in aquam, hoc est, in argentum vivum. Et hoc solutionem vocaverunt, quando dixerunt: Solvatur aurum in corpore magnesiæ occultum, ut in primam suam materiam reducatur, ut inde fiat sulphur, & argentum vivum, non ut denuo in aquam redigatur. Nostra siquidem solutio nihil est aliud, nisi ut corpus humidum fiat, & in naturam argenti vivi resolvatur, & salsedo sui sulphuris minuatur, quod sulphur divinum a duobus sulphuribus abstractum fit, quando spiritus corpori obviam fit.* Secundum dictum Riplæus in suo prooemio duodecim portarum profert: *Ego profecto te docebo, ut intelligas mercurios esse tres, qui sunt claves scientiæ, quos Raymundus sua menstrua vocat, sine quibus mihi recte fit: Sed duo istorum sunt superficiales: tertius est essentialis solis & lunæ, quorum proprietates tibi syncere monstrabo. Nam mercurius aliorum metallorum essentialis, est nostri lapidis præcipuum materiale. In sole & luna nostra menstrua non sunt conspicua visui, nec apparent nisi per effectum. Hic est ille lapis, quem intelligimus, si quis nostra scripta recte intelligat. Est anima & substantia splendida solis &*

lunæ,

lunæ, subtilisque eorum influentia per quam terra recepit splendorem. Nam quid aliud est aurum & argentum (inquit Avicenna) quam terra munda, alba & rubea. Tolle ab ea præfatum splendorem, & tunc terra erit parvi momenti. Totum compositum apellamus nostrum plumbum. Qualitas splendoris a sole & luna provenit. Et hæc in summa sunt nostra menstrua. Corpora perfecta naturaliter cum primo calcinamus, sed nullum corpus immundum ingreditur excepto uno, quod vulgariter a philosophis leo viridis apellatur, quod est medium conjungendi tincturas inter solem & lunam cum perfectione. Cum secundo, quod est humiditas vegetabilis revivificans, quod prius erat mortuum, ambo principia materialia debent solvi, & formalia, alioquin parvi essent momenti. Cum tertio, quod est humiditas maxime permanens, incombustibilis, & unctuosa in sua natura, Hermetis arbor in cineres comburetur. Hic est noster naturalis ignis certissimus, noster mercurius, sulphur, nostra tinctura munda, nostra anima, noster lapis elevatus cum vento, in terra generatus. Hæc animo reconde tuo. Hic lapis, audeo tibi dicere, est vapor potentialis metalli, hunc quo pacto acquiras, oportet te esse cautum. Nam invisibile profecto est hoc menstruum, quanquam cum secunda aqua philosophica per separationem elementorum potest apparere ad visum in forma aquæ claræ. Ex hoc menstruo labore exuberato, atque cum eo potest fieri sulphur naturæ, si sit naturaliter acuatum & circulatum in spiritum purum: tum cum eo dissolvere poteris tuam basin aut massam.

Hæc sunt istorum philosophorum verba, in quibus totum solutionis mysterium revelatur. Si igitur facultates & vires naturæ probe probeque consideraveris, & cum his verbis contuleris, omnesque naturæ operationes annihilaveris, h.e. reduxeris, instarque glomi fila deglomeraveris, omnem veritatem in illis plane & fundamentaliter adinvenies. Sin vero ex iis haud poteris colligere, ubi portæ sunt oppessulatæ; neque materiam, neque naturæ vires quoque noveris: ad cujus cognitionem neque perspicilla neque nauci putamina, sed ardentissimæ preces cum indefesso studio & consideratione impossibilitatis naturæ conducent.

Equidem secundum summi & maximi Dei revelationem, unice & solum assiduis studiis, vigiliis, & frequenti iterataque lectione authen-

authenticorum librorum hanc artem ſum aſſecutus: non quidem, quoad materiam, quam ex ſolius DEI revelatione noviſſe cœpi, ſed illud quod didici, inde confirmavi & conformavi, ſolutionem etiam (quæ apud omnes philoſophos una unica eſt, & ſine qua neque antiqui, neque recentiores philoſophi quicquam proficere potuerunt, unde & ſecretum artis & arcanum philoſophorum, quod nemo niſi DEUS revelare debet) & omnes labores addidici, pro quo beneficio Creatori rerum ore & corde immortales ago gratias ab hoc uſque in ſeculum. AMEN.

Ut autem, amice lector, omnis tibi cauſſa de me conquerendi præcidatur, unum adhuc tibi myſterium per DEI amorem pandam, & noveris, quod etiamſi una eſt ſolutio, illa tamen ſecundum prius & poſterius, ut in ſcholis loqui ſolent, diſtinguatur. Prima ſolutio eſt illa, de qua, ut ſupra dictum eſt, Arnoldus loquitur, videlicet, reductio in primam materiam: altera eſt perfecta illa corporis & ſpiritus ſimul ſolutio, ubi ſolvens & ſolvendum ſemper ſimul manent, & cum hac corporis ſolutione pariter ſpiritus coagulatio perficitur.

Hic clare & dilucide oculis tuis videre poteris, quicquid noviſſe, & vidiſſe dudum deſideraſti; & eſt nihilominus opus mulierum, & puerorum ludus; de quo uberius loqui ſuperſedebimus. Rite enim principium cognitum, finis etiam divino aſſiſtente numine ſequetur, ubi omnem gloriam, caducam hanc inquam, & æternam illam, ubi clarificatis noſtris corporibus DEUM videbimus de facie ad faciem, omnes mundanas voluptates contemnentes, hancque æternam, infinitam, & ineffabilem unice deſiderantes, apertis & ipſiſſimis noſtris oculis adipiſcemur.

Hiſce tractatulo huic meo finem imponam, quicquid tibi ulterius noviſſe reſtat, in ſequentem parabolam relegando, ubi ſimul omnem operationem & practicam clare demonſtratam adinvenies. Eam, ſi rite fueris ſecutus, non dubito, quin ipſe ad perfectum finem, & veram ſapientiam perventurus ſis, quem tibi & omnibus bonis demonſtrare velit DEUS Pater, DEUS FILIUS, DEUS Spiritus Sanctus, benedictus in omnia ſecula.

Res

M. S.

RES una est numero, res est essentia & una,
Quam natura studet vertere, at artis ope,
In duo, bisque duo, tria ceu nos scripta docebunt,
Mercurius, sulphur dant alimenta sibi.
Spiritus, atque anima, & corpus quatuorque elementa,
Quintum quod præstant philosophum lapis est.
Materiem sine fraude tuam cape; sitque ea duplex,
Splendeat esse simul mercuriale merum.
Eligito puram peregrino sulphure ab omni,
Ignis & ad furnum destruito penitus.
Pondere adæquato rursus componito. Sic te
Ingressum artis iter, mysteriique puto.
Postquam solvisti, mox sublimabis; & isthæc
Contere, stillandi nullibi cesset amor.
Post congelando insistas, pergasque coquendo,
Post hæc incipias tingere largificus:
Tunc medicina tibi est hominum quoque summa metallis;
Sanare ad placitum quos modocunque voles.

SEQUITUR PARABOLA IN QUA totius negotii mysterium declaratur.

QUUM aliquando in virgulto & elegantissima sylvula obambulans, miseriam hujus vitæ considerarem, & simul quod per miserandum primorum nostrorum parentum lapsum in deplorandum, & miserrimum hunc statum deducti essemus, deplorarem: in devium ita progrediendo incidi, & in semitam aliquam asperam, insolitam & inviam, plurimisque vepribus obsitam, ut facile conjectari liceret illam raro frequentari, deveni. Hoc cum animadvertissem, horrore percitus, lubens pedem retraxissem, si in meis fuisset viribus; sed ventus vehementior ita me sequebatur, ut facilius de-

cem gradus illorſum, quam unum retrorſum ferre poſſem. Quapropter mihi properandum, ſemitæque aſperitas ſuſque deque facienda erat. Quum itaque aliquantiſper proceſſiſſem, in pratum denuo peramoenum promovi, quod in modum circi arboribus frugiferis quaſi circumſeptum ac decoratum, ab incoliſque loci felicitatis pratum nominatum erat, ubi in catervam decrepitorum, caniſque barbis ornatorum hominum deveni, inter quos unus mediæ ætatis barba prolixa ſubnigra erat, quem quidem nominetenus noveram, faciem vero illius nondum videram. Homines iſti diſſerebant de variis rebus, de bonitate, & ſapientia Dei, de cunctis naturalibus, inprimis de magno & recondito quodam myſterio in natura latitante, quod Deus omnem fere mundum celaret, & paucis tantum, qui illum vero amore proſequuntur, aperiret. Longo temporis tractu illis auſcultabam, (hic enim diſcurſus mihi admodum arridebat) donec nonnulli, non quidem quoad materiam & operationem, ſed parabolas, ſimilitudines, & parerga quod attinet, latius & ſiniſtre vagari mihi videbantur, Plinii, Ariſtotelis, aliorumque figmenta ſecuti, quæ alter ab altero excerpſerat. Audiens igitur haec, diutius me continere nequibam, atque inſtar Sauli inter prophetas, & meum ſinapi, ut dicitur, intermiſcebam, refutas ejuſmodi futilia experientia, & ratione. Quod cum nonnulli audiſſent, mihi adiſtipulabantur, meque examinando etiam atque etiam tentabant in ſua facultate. Sed tam fundamenta mea ſolide erant jacta, ut omnium applauſu in examine perſiſterem, illique meæ notitiæ ſoliditatem mirarentur, uno ore me in ſuum collegium ſuſcipiendum eſſe aſſeverantes; quae verba haud minimo gaudio me afficiebant: ſed collegam ſuum nondum me eſſe poſſe dicebant, donec leonem ſuum ejuſque facultates internas externaſque abunde pernoviſſem: Quare, omni ſtudio mihi eſſe nitendum ut illum mihi ſubjicerem, affirmabant. Mihi quidem probe fidens illis recipiebam, me nullum in hoc non lapidem moturum eſſe. Illorum ſiquidem familiaritas adeo me afficiebat, ut prae mundi hujus divitiis illos non deſeruiſſem. Quapropter ad leonem me perducebant, ejus naturam mihi probe enucleantes,

cleantes, quomodo vero in principio cum illo agere deberem, nullus mihi declarare volebat, nonnulli quidem nihil non de hoc negotio balbutiebant, ſed tam confuſe, intricateque, ut milleſimus quiſque vix illos percipere poſſet, quam primum autem illum vinxiſſem, ab illiuſque unguibus præacutis, dentibuſque horrendis mihi caviſſem, nihil deinceps mihi ignotum eſſe volebant. Leo hic vetus erat, ferox et magnus, cinni ejus flavi de collo procedebant, invicibiliſque videbatur, adeo, ut de mea temeritate non parum ſolicitus eſſem, libenſque pedem retraxiſſem, niſi votum meum, ſeneſque circumſtantes, quidque acturus eſſem præſtolantes, me in propoſito continuiſſent. Præſenti igitur providoque animo ad leonis foſſam deſcendebam, et blandiri ipſi tentabam, ſed rutilantibus ſuis oculis me ita territebat, ut vix loco conſiſtere poſſem, acturumque actum mecum fuiſſet. Sed in memoriam revocans, quod a ſene quodam, inter eundem ad foveam, audiſſem; plure quidem domandi leonem præſumpſiſſe, pauciſſimos vero ad finem ſuum propoſitum perduxiſſe; me confirmabam, et ne pudori mihi eſſem, varias argutaſque encheireſes, quas indefeſſo ſtudio in hac athletica didiceram, tentabam, addo quod naturalis magiæ non eram imperitus; et blanditiis, a tergo relictis, ſuaviter, artificioſe, et ſubtiliter illum apprehendebam, ut, priuſquam illud ſentiret, omnem fere ſanguinem ex ejus corpore, imo ex ipſis intimis ſui cordis viſceribus extraxeram, qui erat rubicundiſſimus quidem, ſed cholericus; ſecando pergebam, et inveniebam, quod ſatis mirari non poteram; inprimis oſſa ejus inſtar nivis erant candidiſſima, quæ etiam quantitate ſanguinem excedebant. Quum hæc ſenes noſtri foſſam ex alto circumſtantes, noſtrumque prælium obſervantes vidiſſent, acerrima diſputatione ſe invicem, quantum ex eorum commotionibus colligere mihi licebat, agitabant, verba eorum, ut pote in ima foſſa agens, percipere non poteram; ſed cum acrius ſibi contradicerent, audiebam unum in hæc verba prorumpentem; ipſi & revivificandus erit, ſi collega noſter eſſe volet. Omnes igitur ambages relegando ex foſſa me in magnam aream conferens deveni, quomodo, adhuc neſcio,

 in

in præaltum murum, qui ultra centum ulnas altitudine ſua verſus nubes vergebat, ſed in ſummo apice pedem latitudine non excedebat, et ab initio, ubi aſcenderam, uſque ad finem lorica erat ferrea in medio muri, ſuis anteridibus probe firmata. In hunc murum deveniebam, inquam, & videbatur mihi quidam haud longe me præcedere ad dextram loricæ. Hunc cum aliquantiſper eſſem ſecutus, ſecundum me quempiam ex alio latree ſequentem conſpicor (an vir aut mulier fuerit adhuc hæreo:) qui me appellans, referebat in iſto ſatius eſſe ambulare, quam eo, quo ego procedebam: quod quidem facile credebam. Nam lorica, quæ in medio erat, viamque admodum anguſtam reddebat, rædifficilem in tanta alitudine faciebat ambulationem, ſiquidem & nonnullos me ſequentes prolabi conſpiciebam. Quocirra manibus etiam complicatis ſub lorica ad alterum latus me conferebam, & ita progrediendo ad muri finem deſcenſu perdifficilem & periculoſum veniebam, ubi tædebat, quod priorem meam ſtationem deſeruiſſem, præſertim cum ſubrepere amplius non poſſem, neque retrocedendi facultas mihi daretur; quare, in memoriam recolligens, quod audaces fortuna juvet, extrema tentavi, fidenſque manibus pedibuſque meis, ſine omni noxa deſſcendi; & cum paulo ulterius progreſſus eſſem, de nullo amplius periculo mihi conſtabat, quidve de muro, aut lorica factum eſſet, me fugiebat. Quum igitur in eum locum deveniſſem, reperi roſas albas & rubeas, ſed rubeæ numero albas excedebant, earumque quaſdam decerptas pileolo meo affigebam. Pulcherrimæ illic erant fœminæ, ſed murus quidam, qui hortum vicinum cingebat, adoleſcentes aliquos in illo ambulantes, ab eis detinebat, (libentes ſiquidem cum illis fuiſſent, ſed hortum circumire, portamque ejus quærere, eis non erat integrum. Quapropter miſericordia erga eos motus, ea via, qua veneram, ſed plano tramite, recedebam, & admodum properans, brevi ad quædam deveniebam ædificia, ubi hortulani ædes adinvenire ſatagebam. Sed plurimos inibi reperiebam homines, quorum ſinguli ſua habebant diverticula, raro duo cohabitabant, qui ſtudioſe laborabant, ſinguli ſuos labores peragentes. Labores autem iſti

vide-

videbantur & mihi noti & elaborati esse ante id temporis, mihique omnes eorum labores satis superque innotuisse, mecum præcipue sic reputans: Ecce, num tot alii homines tam sorditos & nauci labores, qui apparentiam quandam, pro cujusvis imaginatione, at nullum fundamentum in natura habent, perpetrant? & tibi ignoscetur. Quapropter me haud vane in hisce futilitatibus, quod scirem ejusmodi artem cum fumo evanescere, detinere volens, propositum meum iter perrexi; & cum portæ horti approquinquarem, nonnulli obtorto vultu me intuebantur, ut etiam vererer, ne in meo me proposito impedirent; alii vero murmurantes dicebant: En iste bonus vir horti januæ appropinquare præsumit, & nos, qui tot annos in hortaceis hisce laboribus insumpsimus, nunquam in illum intromissi sumus; quo Sardonio illum risu prosequemur si repulsam fuerit passus? Ego autem hosce sermones parvi faciens, (notior etenim illius horti conditio mihi erat, quam illis, etsi nunquam in eo fueram) per anticum etiam atque etiam præclusum, ut & foramen ab extra non extaret, quo clavis intromitti potuisset; sentiebam tamen foramen quoddam, quod vulgaribus oculis non occurrebat, in antico esse, & mecum colligebam, hoc loco esse adaperiendum, quare omni clusoria mea clavi, quam nonnulli adulterinam vocari volunt, jam pridem sedulo artificio præparata me accingebam, seram recludebam, & introibam. Quum vero per hanc januam introiissem, reperi & alias portas oppessulatas, quas tamen facili negotio aperui. Erat autem incessus, quales in bene instructis ædificis videre licet, continens in latum 6. in longum vero ad 20. pedes, laqueari egregio coassatus: Etiamsi vero reliquæ portæ adhuc occlusæ erant, per eas tamen æque, ac si apertæ fuissent, in hortum introspicere poteram. Numine igitur divino annuente, in hortum ingrediebar, in cujus medio reperiebam hortulum alium quadratum, & sex perticas comprehendebam, qui roseis arbustis circumseptus erat, rosæque egregiæ florebant, & quia rara pluvia decidebat, solaresque radii illam penetrabant, suavissima apparebat iris. Quum igitur hunc hortulum praeteriens, ad illum locum, ubi virginibus subvenire volebam, properarem,

rem, Ecce, perſpicio loco muri humiles gerras, procedereque virginum omnium formoſiſſimam, holoſericam lævi ac nitente (Germ. Atlaß, Galli vero Satin vocant) candido decoratam, cum juvene omnium formoſiſſimo, coccyneaque veſte induto, ac roſarium ſeſe ulnis invicem ducentes, plurimaſque ſuaveolentes roſas manibus geſtantes, prætergredi. Salute impertiebam ipſos, & quomodo ſæpe tranſcendiſſet interrogo. Hic meus dilectiſſimus, ſponſus (ait) mihi ſubſidio fuit, & nos hunc hortum peramœnum relinquentes, ad noſtrum cubiculum properamus, ut amori noſtro ſatisfaciamus. Gratulor mihi, inquam, quod ſine ulteriore mea moleſtia veſtris voluntatibus ſatisfactum eſt. Videtis tamen quantam impenderim operam in veſtris officiis, ubi in tam brevi temporis ſpacio tantum loci circumiverim. Poſt hæc deveni in hydromylam lapidibus intus exſtructam, ubi nulla erant farinæ receptacula, aliæve res ad molendum requiſitæ, ſed per murum tympana aqua circumvoluta conſpiciebantur. Interrogabam ego, qua hoc fieret ratione? Reſpondebat mihi decrepitus molitor, ex altera parte operam fieri molitoriam clauſim; eoque ipſo molitorem aliquem per ponticulum introire conſpicor, quem protinus ſequebar. Cum igitur ponticulum, cui tympana erant a ſiniſtra, tranſiiſſem, conſiſtebam, & mirabar ea, quæ videbam. In momento etenim tympana ſupra ponticulum erant: aquæ pernigræ, cum guttis albis apparebant: ponticuli ſuperficies 3. digitos latos non excedebat: nihilominus tamen manibus aſſeres, ponticulum comitantes firmiter comprehendens, retrogredi non dubitabam, atque ita nullo humore adſperſus aquam tranſibam, quærebamque ex ſene, quot ſibi eſſent rotæ? Decem, reſpondit miraculum iſtud, quod mihi acciderat, moleſtum erat, & lubens noviſſem ejus interpretationem, ſed perpendens, quod ex molitore nihil horum reſciſcere poſſem, diſcedebam. Erat autem ante moletrinam area quædam elevata, in qua nonnulli prædictorum ſenum ad ſolis radios (qui tum temporis calidiores erant) ambulabant, & de nonnullis literis, quas univerſitas facultatis ad illos dederat, conſultabant. Ego facile conjiciens literarum teno-

rem,

rem, quod me nimirum attingerent, illos conveniebam dicens: Domini mei de me ne hic agitur? Maxime, respondebant: uxor, quam jam pridem duxisti, perpetuum tibi est retinenda: sin minus; nostro principi indicandum. In hoc negotio nulla inquam opus est molestia; namque cum illa quasi prognatus, & a pueris educatus, semel ductam nunquam deseram, sed ad extremum halitum colam, imo ipsa nos mors non sejunget. De quo igitur conquerimur? ajunt: ipsa etiam sponsa in hoc acquiescit; copulandi estis. Contentus sum inquam. Bene igitur habet, respondebat quidam. Ita enim leo suam recipiet vitam, potentiorque & vividior erit, quam antea fuit. Tunc in memoriam peractos meos labores revocabam, & mecum ex certis rationibus colligebam, hoc negotium non me, sed alium quempiam mihi probe notum attingere. Dum hæc mecum ita reputo, video nostrum sponsum cum sponsa sua dilectissima supradictis vestibus amictum, ad copulationem paratissimum prodire, quod ex læto lætissimum me faciebat. Semper enim timueram, hoc negotium ad me pertinere. Quum itaque, ut dictum est, sponsus noster, coccineo suo nitente vestimento, cum suavissima & dilectissima sponsa, cujus holosericea stola nitentes de se emittebat radios, ad dictos senes pervenisset, conjungebantur confestim. Mirabar autem ego plurimum, quod isthæc virgo, quæ sponsi sui mater esse perhibebatur, tam vividæ esset ætatis, ut etiam modo nata videri potuisset. Sed nescio, quidnam ab illis peccatum esset, nisi quod frater ac soror tam ardenti amore sese conjunxerant, ut in posterum nullo pacto separari possent, atque ita criminis incestus rei, loco thalami, pomposarumque nuptiarum, ad carceres perpetuos, qui tamen (ratione inclytæ progeniei, præcelentisque prosapiæ, & ne in posterum tacite obscæni quid peragere, sed ab excubiis ordinatis omnia eorum opera observari possent) transparentes, perspicui & clari, instar crystalli, rotundique in modum globi cœlestis formati erant, condemnabantur, includebanturque ut ibi continuis lacrymis veraque poenitentia pro peccatis commissis satisfacerent. Sed omnis amictus ac mundus alienus, quo decorandi sui gratia vestiti erant, adimebatur, quo in tali cubi-

culo

culo nudi concumbere possent: neque quisquam ipsis qui eos in carcerem tunc fuisset comitatus ipsisve inseruivisset adjungebatur, sed postquam copiam cibi ac potus, e dicta aqua hausti, accepissent, cubiculi janua occludebatur, oppessulabatur, facultatis sigillum apponebatur, mihique ut illos observarem, instanteque hyeme cubiculum calfacerem, ita ut neque plus æquo calefierent, neque algerent, nec ullo modo discederent aut aufugerent, in mandatis dabatur? sin vero præter spem & opinionem ulla accideret noxa, in me graviter advertendum fore. Ægre hoc ferebam, timor & providentia anxium satis me reddebant; Et mecum reputans, rem magni hanc esse momenti, collegiumque sapientiæ mendaciis haud assuevisse, sed dictis suis semper stare, paulo etam timidior. Sed quando ferenda erant, quæ mutari nequibant, cubiculum insuper forti turri inclusum, atque aliis adhuc propugnaculis, & præaltis muris munitum erat, ubi leni quidem, sed continuo igne omne cubiculum calfieri poterat, me lubens ad hoc officium accingebam, & posteaquam numen divinum invocassem, initium calfaciendi cubiculum, incarceratosque conjuges a frigore defendendi faciebam. Sed quid fit? Quamprimum vel minimum senserant calorem, sese amicissime complectebantur, ita etiam, ut similis huic complexui, nunquam alius visus sit, permanebantque in hac sui amoris flagrantia, donec sponso ex nimio amoris æstu cor liquesceret, frustimque corrueret. Illa, eum haud minus amans, quam ab illo adamata, hæc conspiciens, lacrymis in desinentibus eum deploravit, & quasi tumulavit, usque omnia inundans, eum ab omnium obtuitu abscondidit. Amplius etenim non apparebat. Sed querelæ & lacrymæ istæ haud fuerunt diuturnæ; siquidem ex nimia tristitia ulterius vivere recusans, ultro morti sese dedidit. Væ mihi, quot angustiis circumseptus, angoribus perturbatus, terroribusque interturbatus eram, quando ambos mihi demandatos, in qua quasi liquefactos, mortuosque ante me conspicere contigebat. Interitus meus indubitatus præ oculis meis erat, & quod longe molestius accidebat mihi, prævisas irrisiones, despectus, & aspernationes potius metuebam, quam damnum. In his

igitur

igitur sollicitudinibus plures dies terens, & quomodo rebus meis consulerem, reputans, coincidit mihi tandem, quod Medea Æsonis emortuum corpus vitæ restituisset, & mecum ita ratiocinabar; si Medea hæc potuit perficere, & tibi non erit impossibile. Cœpi igitur considerare, quomodo illud effectum redderem. Sed meliorem non inveniebam methodum, quam, si continuum calorem foverem, donec aquæ evanescerent, amantiumque nostrorum emortua corpora rursum apparerent; tunc enim omnia effugere pericula magno meo emolumento & honore, non dubitabam. Continuato igitur calore pergebam ad quadraginta usque dies, ibi animadvertebam aquas de die in diem consumi, cadaveraque instar carbonis atra denuo apparere, quod quidem citius factum fuisset, nisi cubiculum nimis arcte occultum & sigillatum fuisset (quod tamen nullo pacto mihi erat adaperiendum). Advertebam namque, quod aquæ ascendentes, nubibusque appropinquantes in cacumine cubiculi coibant, & instar pluviæ decidebant, nihilque omnino decedere poterat, donec noster sponsus cum sponsa sua dilectissima mortuus putruerat, indeque supra modum graviter olebat. Interim in cubiculo ex radiis solaribus in humiditatem agentibus præpulchra visebatur iris, pulcherrimis decorata coloribus, quæ me post tot exantlatas mœstitias non parva lætitia afficiebat, inprimis gaudebam, quod meos amantes coram me jacentes conspicabar. Sicuti autem nulla tam solida est lætitia, quæ non aliqua adversitate turbetur: ita & ego in meo hoc gaudio contristabar, quia mihi demandatos hos adhuc mortuos, & sine omni vita esse animum inducebam; sed unum hoc me solabatur, quod eorum cubiculum solidissime occlusum suas animas & spiritus non emittat, sed probe asservatos adhuc retinebat: quapropter dicto meo calore eos fovendo demandatoque meo officio abunde fungendo pergebam, plane mihi persuadens, eos ad sua corpora non reversuros, quamdiu humiditates illæ durarent, (quandoquidem in humidis naturis isti delectantur) quod ita quoque re ipsa evenisse comperi. Nam circiter vesperam animadvertebam a terra vi solis plurimos exhalare vapo-

res, eoque modo elevari, quo aquæ a ſole attrahuntur; qui noctu coagulati primo crepuſculo inſtar roris fœcundiſſimi terram irrigabant, noſtraque cadavera abluebant, quæ de die in diem, quo ſæpius hæc ablutio perficiebatur, pulchriora candidioraque reddebantur. Sed quanto magis albeſcebant, tanto magis humiditates minuebantur, donec tandem nebulis, humidioribuſque tempeſtatibus pulſis in aere nudo ſudoque ſpiritus & anima ulterius ſeſe continere haud potis eſſent, ſed in clarificatum puriſſimumque reginæ corpus regredi cogerentur; quæ, quam primum hoc ſentiret, in momento quaſi vitam recipiebat; ex quo maximo, uti conjicere facile poteſtis, gaudio perfundebar, præſertim cum lautiſſima ſumptuoſiſſimaque veſte, quales a pauciſſimis mortalibus viſæ ſunt, indutam, præſtantiſſimaque corona, ex adamantibus meris concinnata decoratam illam reſurgere conſpicabar, in hæc verba prorumpentem: Audite mortales & probe attendite, quod Summus Deus ſolus eſt, qui poteſtatem habet reges conſtituendi & deponendi. Ille facit divites & pauperes ex ſua voluntate: Occidit, & vitam reſtituit. Hujus rei ego ipſa ſufficienti ſum exemplo. Magna eram, & reddebar humilis; nunc vero humiliata, in reginam plurimorum regnorum ſum conſtituta: Poſt mortem vita mihi eſt reddita: mihi pauperi theſauri ſapientum & potentium concrediti & traditi ſunt. Quocirca & mihi facultas, ex paupere divitem faciendi, humilibus gratiam tribuendi, ægriſque ſanitatem reſtituendi conceſſa eſt. Sed dilectiſſimo meo fratri, potentiſſimo regi a mortuis adhuc reſuſcitando nondum par ſum: Sed quando is venerit, reapſe meos ſermones veros eſſe demonſtrabit.

Quum hæc dixiſſet, ſol clariſſimo ſuo ſplendore omnia illuminabat, dieique calor intendebatur, & caniculares appropinquabant. Quia vero jam dudum in reginæ noſtræ nuptias ſumptuoſiſſima & præſtantiſſima veſtimenta ex ſerico villoſo nigro, cinereo damaſceno ſerico cæſio, candido bombycino raro, niveoque holoſerico nitente, & argento, pretioſis margaritis, ſplendentibuſque adamantibus phrygia opera pretioſiſſime intertexta, erant parata; ita etiam in honorem novi noſtri regis diverſæ veſtes, ex incarnata, citrina, cro-

ceaque

ceaque pretiosa materia, & tandem coccineo rutilanteque serico præstantissimis rubinis carbunculisque magna copia intertexta conficiebantur. Sartores autem, qui ista conficiebant, indumenta ad visum non apparebant, ut etiam mirarer, quando stolam vel togam novam paratam esse videbam, quomodo hoc fieri potuisset; præsertim, cum nossem, neminem præter sponsum cum sua sponsa thalamum introiisse: Sed hoc magis me admiratione capiebat, quod quam primum aliqua toga erat parata, statim priores evanescebant, ut etiam nescirem, quid de illis actum esset, aut quis eas reposuisset. Quum igitur pretiosissima illa coccinea vestis effecta esset, magnus & potens ille rex magno splendore & magnificentia, cui nulla par est, apparebat, & quia se introclusum esse sentiebat, suavissimis & disertissimis verbis a me contendebat, ut sibi januam aperirem atque e cubiculo prodire per me liceret, in meum enim id emolumentum cessurum esse. Etsi igitur cubiculum aperire mihi etiam atque etiam erat interdictum, magnificentia tamen & suavis eloquentia regis me terrebant, ut aperire non recusarem; & cum exiret, tam humanum, tam benignum, & tam humilem se præbebat, ut reapse testimonium exhiberet, magnates nihil adeo, quam hasce virtutes decere & ornare. Quia vero per caniculares in magno æstu degerat, magna siti æstuabat, summeque lassus fessusque erat, quare mihi dabat in mandatis, ut de fluente, torrenteve sub tympanis aquam haurire, sibique afferre dedignari nollem; quod cum lubens fecissem, magnum haustum summo evolvebat appetitu, ac in cubiculum suum redibat, mihi mandans, ut ostium probe occluderem, ne quis illum turbaret, aut e somno suscitaret. Paucis hic quiescebat diebus, meque ut aperirem, revocabat. Videbatur autem mihi longe pulchrior, sanguinolentior, & magnificentior, quod & ipse animadvertebat, hancque aquam pretiosam & sanam esse judicabat, confestimque plus aquæ petebat, ejusmodi majorem hauriebat copiam quam antea, ita etiam ut cubiculum extendere animum inducerem. Cum igitur rex ille noster potum hunc pretiosum, quem tamen ignari nihil faciunt, ex sententia bibisset, in eiusmodi pulchritudinem & magnificen-

magnificentiam deveni, ut per omne meæ vitæ tempus, neque præstantiorem personam, neque præstantiora facinora videre meminerim. In suum enim me regnum ducebat, et omnes thesauros divitiasque totius mundi mihi demonstrabat; ut etiam nolens volens confiteri cogar, non modo Rrginam dixisse, quod ipsa res est, sed etiam majorem partem illis, qui regem nostrum noverunt, describere reliquisse. Auri siquidem, nobiliumque carbunculorum ibi nullus erat finis, renovatio, & restauratio juventutis, naturaliumque facultatum, et amissæ valetudinis restitutio, ablatioque cunctorum morborum familiare illic erat. Hoc autem præ cæteris mihi admodum arridebat, quod homines illius regni creatorem suum noverunt, metuunt et honore prosequuntur, ab eoque sapientiam, intelligentiam, et demum, post hanc temporalem gloriam æternam beatitudinem petunt, er adipiscuntur; quam nobis tribuere velit Deus Pater, Deus Filius, et Deus Spiritus Sanctus, Triunitas laude et honore prosequenda in secula seculorum,

Amen.

AUREUM

AUREUM SECULUM REDIVIVUM,

QUOD NUNC ITERUM APPARUIT, ſuaviter floruit, & odoriferum aureumque ſemen peperit.

Carum pretioſumque illud ſemen omnibus veræ Sapientiæ & Doctrinæ Filiis monſtrat & revelat

HINRICUS MADATHANUS.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE

M DCC XLIX.

Iacob. in Epist. 1. v. 5.

Si quis inter vos ſapientiam deſiderat, petat illam a Deo, qui dat ſimpliciter, & nemini ex probrat; & tunc ipſi dabitur.

Symbolum Autoris.

Centrum mundi, granum fundi.

PRÆFATIO
AD CHRISTIANUM DIGNUMque Lectorem.

PEramice, pieque Lector, præsertim vos sapientiæ & doctrinæ filii; postquam aliquot ante annos, Deus omnipotens, ad cottidianas ardentissimasque meas preces, oculos meos, per illuminationem Spiritus sui Sancti (quo ex omnem sapientiam accipimus, nobisque per Christum a Patre missus est) tam late aperuit, ut verum Centrum in Trigono-centri, unicam veramque materiam nobilis Philosophici lapidis agnoscerem, atque essentialiter in manibus haberem, nihilominus tamen ferme per quinquennium ignorabam, quomodo videlicet cum illo conducibiliter, recte & decenter rubri leonis sanguinem, & albæ aquilæ gluten ex illo separandi, multo minus illa, juxta proportionatum pendus naturæ, admodum arcte & optume miscendi, includendi, obsignandi, arcanoque igni committendi, mihi procedendum esset, id quod non absque singulari ratione exercitataque prudentia fieri oportet. Et licet in scriptis, parabolis, & variis Philosophorum figuris, singulari cum industria indagaverim, atque ad multifaria,

tifaria, mirabilia, & partim ex proprio ipſorum cerebello nata ænigmata ſolvenda, ut plurimum deſudaverim: nihilominus tamen reipſa deprehendi, quod omnia iſta meræ eſſent ineptiæ, & vaniſſima phantasmata, quemadmodum illud ipſum Philoſophorum Auctores ſimiliter teſtantur: nempe quod omneis præparationes, quibus de Geber, Albertus Magnus, & id genus alii &c. eorumdemve purgationes, ſublimationes, Cementationes, diſtillationes, rectificationes, circulationes putrefactiones, Conjunctiones, ſolutiones, aſſentiones, coagulationes, calcinationes, incinerationes, mortificationes, revificationes &c. Similiter & ipſorum tripodes, Athanor, alembicos reverberatorios, liquefactorios, fimum equarium, cinerem, arenam, cucurbitam, Pellican-violam, retort, fixatorium &c. meras ſophiſticas, ſeductorias inutilesque res eſſe, quemadmodum & ego ipſe illud in ipſa rei veritate fateri neceſſum habeo. Nobilis ſiquidem Natura, quæ propria ſua ſubſtantia libenter delectatur, de futilitate iſta nihil novit. Unde Theophraſtus, in Secreto Magico de Lap. Philoſophico, de illis, qui materiam lapidis in vino, imperfectis corporibus, ſanguine, Marcaſitis, Mercurio, ſulphure, urina, ſtercore, auripigmento, & in herbis, utpote: Chelidonia, Hyſſopo, Hedera &c. quærunt, recte ait: Omnia mendaciis & furtis referta eſſe, quibus homines ſeducant, crumenas ipſorum emulgeant, tempus temere inutiliterque conſumunt, & duntaxat ſtulta ipſorum capita ſequuntur, quod antea nihil poteſt efficere, quod a Natura requiritur. Eja, quæſo, dicas nunc mihi, quis me in terræ Mineralibus, aquarum diſtillationibus &c. juvet? an in iisdem forſitan etiam homines reperiuntur, qui vinum renovant, vel urinam

infan-

mingunt, ex quibus metalla conficiuntur: aut pharmacopolas intus esse autumas, qui sic omnia vendant, quibus metalla conficere possis: Stulte, annon intelligis, quod erres, quodque nihil illarum rerum ad naturam pertineat? An Deum separare conaris, quod ex sanguine metalla adtentas? Fac igitur ex equo hominem, vel ex mure vaccam, quæ tum tibi bonum lac largitur: hoc item est multiplicatio. Fit autem minime, & quam minus illud fieri potest, tam minus etiam ex antedictis remediis metalla facere poteris. Ars enim non ex natura est, & quod illa creavit, ibi ars nullam operationem habere potest. Si fœmina infantem masculum peperit, ex eo tum natura puellulam aliquam formare non potis est: quæ res etiam ad illam applicentur. Ex quibus quivis sanæ mentis facile colligere potest, quomodo, & qua ratione videlicet, & quibus etiam in rebus, benedicta materia quærenda, & reperienda siet. Nemo autem sibi forsitan imaginetur, multo minus a quoquam artifice sibi persuaderi patiatur, quod, licet etiam vere veram materiam, aut per arcanam Dei revelationem, vel illorum, qui illam cognoscunt, etiam sciat, norit, & in manibus habeat, tum pari modo illam reserandi, purum ab impuro ad summum separandi, & purificandi, omnino intelligat. Ah, mi laborator nimis multum erras. Canis nunc primum in mosco sepultus latitat, & tam ars, quam eruditus animus ad rem requiritur. Vide, exempli gratia, quid ab initio a me audiveris, quod nimirum & ipse per integrum quinquennium veram lapidis materiam noverim, & tamen, toto isto tempore, modum cum illa procedendi ignoraverim, donec tandem, post annum sextum, potentiæ clavis, per arcanam revelationem, ab omnipotente Deo fuit concredita. Eamdem istam

clavem vero veteres Patriarchæ, Prophetæ, & Philosophi semper, omnibusque temporibus ut arcanam & occultatam custodiverunt: Si enim, ait Monarcha loco dicto, illud manifesto scriptitassent, ut quilibet cerdo, vel circumforaneus id intelligere potuisset, id magum esset furtum, nullum vero mysterium, magnaque mala exinde oriri possent, quod sane contra manifestam Dei voluntatem fieret, &c. Hisce ex caussis, aliisque, quas partim in Epilogo allegavi, & ne commissum mihi a Deo talentum sepelire videar: idcirco in meo hocce Aureo seculo redivivo, quantum equidem a Natura & Deo mihi concessum est, magnum sapientum mysterium, quale a propriis meis oculis conspectum est, manus meas operi admovere, &, per divinam gratiam, justo tempore magna virtute & gloria iterum susceptum fuit, manifestare volui. Pietatis probitatisque amans lector illud meum propositum non in malam, sed bonam partem interpretabitur, nec in errorem sese præcipitari patietur, quod interdum contraria simul intercurrant: per Theoriam ad Praxin siquidem aliter procedi non potuit, nec etiam decuit: quum manifestius clariusque hac de professione scribere in Republica chymica serio interdictum fiet: firma spe fretus, omneis illos, Opusculum hocce vera in fiducia, internis animi oculis, quibus nihil omnino negatum est, inspicientes, manu diurna nocturnaque versuros, & simul Deum ex intimis cordis visceribus imploraturos, atque ita, una mecum, occultos mirabilesque fructus Philosophicos, juxta divinam voluntatem percepturos esse. Atque hac ratione sunt & permanent veræ aureæ crucis fratres, & electa membra communionis Philosophicæ in confœderatione perpetua.

Epilogi

Epilogi loco, ut etiam Christianus, rerum peritus dignusque Lector, tam proprium; quam etiam cognomen sciat: Idcirco tam ero candidus, illudque (ne quis merito in me aliquid culpare possit) sequentem in modum revelatum volo. Sciant itaque omneis & singuli, quod nominis mei numerus fiet MDCXIII. quo in numero totum meum nomen, per II. mortuas, & 7. vivas perfecte libro Naturæ inscriptum est. Juxta illud litera 5. quinta pars B, & 15. iterum quinta pars 12. est Hisce contentus esto. Datum in monte Abiegno, die 23. Martii, Anno 1622.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Ad sapientiæ & doctrinæ filios.

QUæsivi: inveni: purgavi sæpius: atque
Conjunxi: maturavi: Tinctura secuta est
Aurea: Naturæ centrum quæ dicitur: inde
Tot sensus, tot scripta virum, variæque figuræ.
Omnibus, ingenue fateor, MEDICINA metallis;
Infirmisque simul: punctum divinitus ortum.

HERMANNUS DATICHIUS.
Auth. famulus.

Postquam miracula Altissimi, mysteria occlusæ Naturæ, & ignitum ardentemque proximi amorem mihi revocassem in memoriam: tunc messis triticeæ recordabar, in qua Ruben, Leæ filius, Dudaim, invenit in campo, quas Lea Racheli pro concubitu apud Patriarcham Jacobum dedit. Cogitationes meæ vero admodum profundæ erant, meque porro ad Moysen deducebant, quomodo videlicet ille ab Aarone fusum solarem vitulum potabilem reddiderit, dum igne illum in pulverem redegit, aquæ inspersit, & filiis Israel ad potandum porrexit; adeo ut commodam artificiosamque viri illius Dei destructionem summopere admiratus fuerim. Verum cum cogitationes meas recte comprehenderem, veritatem denique agnoscebam, oculique mei non aliter aperti erant, quam apud discipulos Emausii, qui dominum suum in fractione panis agnoscebant: Et cor in me ardebat, sed ad speculationem ulteriorem me quieti dabam, & somno corripiebar: Et, ecce, Rex Salomon in somnio mihi adparebat cum omni sua potentia, divitiis, & gloria, atque secum universum suum Gynecæum adducebat: Sexaginta erant Reginæ, & octuaginta concubinæ, virginum vero nullus omnino erat numerus: Una tamen ipsius erat columba, pulcherrima, & charissima in corde ipsius. Juxta Catholicum ritum istæ splendidam solemnemque processionem instituebant, qua in Centrum summopere commendabatur amabaturque, cujus nomen erat veluti effusum unguentum, cujus odor omnia aromata superabat, &c. et igneus illius spiritus clavis ad aperiendum templum, & ingrediendum Sanctum Sanctorum, & ad apprehendenda cornua altaris.

Peracta modo dicta ista Processione, monstrabat mihi Salomon unicum centrum in Trigono Centri, intelligentiamque meam reserabat: animadvertebam dein, quod nulla fœmina a tergo meo staret,

quæ

quæ ſanguine commaculato vulnere pectus ſuum renudabat, quo ex ſanguis & aqua ſimul effluebant. Lumbi illius, inſtar duarum lunularum, a Magiſtro factarum, conjuncti erant: Umbilicus ejus erat rotundo alicui ſcypho ſimilis: venter, veluti acervus triticeus, undique roſis circumſeptus: Ubera, quemadmodum duo hinnulorum gemini: collum, veluti eburina turris: oculi, ut vivaria in Heſbona ad portam Bathrabbim: naſus, quemadmodum turris in Libanon, quæ Damaſcum verſus ſpectat: Caput in illa conſpiciebatur, Carmeli inſtar, & crines in capite ſuo, quemadmodum Regis rugis implicata purpura: Veſtes abjectæ illius ad pedes illius jaccebant, erantque nimis rancidæ, fœtidæ, venenoſæ, &c. atque tandem hunc in modum loqui incipiebat: *Stolam meam exui, quomodo eandem iterum induam? Pedes meos lavi, quomodo eoſdem iterum commaculabo? Vigiles, in urbe hinc inde obambulantes, me invenerunt, vulnerarunt, & peplum meum mihi abripuerunt.* Quo facto, nimia præ formidine, nec cognitione, in humum decidebam. Salomon vero me rurſum reſurgere jubebat, & dicebat: Ne extimeſcas! Renudatam ſiquidem naturam cernis, & arcanorum arcaniſſimum, quod ſub cœlo terraque reperitur: Elegans eſt, veluti Thirtza, ſuavis, quemadmodum Hieruſalem: terribilis, inſtar mucronum Caſtrenſium: & nihilominus eſt pura caſtaque virgo, qua de Adamus formatus & creatus fuit. Obſignatus quidem illius tabernaculi ingreſſus eſt: In hortis ſiquidem habitat & in dulci ſpecu Abrahami in agro Hebron dormit, & palatium illius in profunditate maris rubri eſt, atque in perſpectibilibus ſpecubus: aer illam peperit, & ignis eandem educavit: Idcirco terræ regina eſt, lac, & mel in uberibus ſuis habet: immo labia illius ſunt inſtar deſtillantis favi: mel, & lac ſunt ſub illius lingua, & veſtium ejus odor ſapientibus eſt inſtar odoris a Libanon: ignaris vero abominatio. Et porro ajebat Salomon: Expergiſcito, & ſpectato integrum meum Gynecæum atque ejuſdem quærito ſimilem: & quamprimum univerſum Gynecæum civiliter ſeſe denudabat. Cogitationibus autem meis intentus, nihil reperire vel judicare poteram, & oculi mei, ne illud agnoſcerem, occluſi erant.

Dum autem Salomon infirmitatem meam deprehenderet, Gynecæum a nuda ista fœmina separabat, & ajebat: *Cogitationes tuæ sunt vanæ, & intellectus tuus a Sole combustus est: memoria tua nebulosa atra est, adeo ut mihi recti judicare possis.* Sed si rebus tuis prope invigiles, & præsentem occasionem non negligas, hujus nudæ virginis sanguinolentus sudor, & niveæ lacrumæ te recreare, atque intellectum & memoriam tuam clarificare & restituere poterunt, adeo ut oculi tui mysteria Altissimi agnoscant, quemadmodum & altitudinem superiorum, profunditatem inferiorum, totius naturæ, elementorumque vires & operationem quoque accurate explorabis: Intellectus tuus argenteus, & memoria tua aurea erunt: Omnium pretiosorum lapillorum colores præ oculis tuis apparebunt, eorundemve partus scies, separabisque bonum a malo, & hircos ab ovibus: Vita tua quies erit, sed Aronis tintinnabula te a somno excitabunt, & cythara Davidis, parentis mei, a somnolentia. Ob hunc Salomonis sermonem adhuc vehementius ego terrebar, & supra modum exhorrescebam, partim ob verba ista emphatica, partim ob præsentis Gynecæi Regii splendorem & gloriam. Rex Salomo autem, adprehensa mea dextera, per cellam aliquam vinariam, in arcanum elegantissimumque aliquod Palatium deducebat, in quo me recreabat floribus, & pomis, cujus fenestræ a perspectibilibus Chrystallis confectæ erant, easdemque perspiciebam. Ajebat autem ille: Quid vides? Specto, respondebam, ex hoc, in conclave prius, unde egressus sum, & Regium tuum Gynecæum stat a sinistro, ac nudæ virgines a dextero latere: rubriores earundem oculi vino, & denses illarum lacte candidiores sunt: vestes ipsarum vero ante pedes deformiores, nigriores, & obscœniores quam rivus Kidron. Elige, inquit Salomon, ex omnibus unam tibi in Amasiam. Ego ipsas & Gynecæum meum pari æstimo. Et quanto magis Virginum mearum Amabilitas me delectat, tanto minus earundem obscœnæ vestes deterrent; et quamprimum Rex sese vertebat, humanissimeque unam Reginarum suarum alloquebatur. Erat inibi centum annorum aulæ Magistra quædam, cinerea stola amicta, nigramque vittam in capite gestitans, candidissimarum gemmarum numero pictam, atque in-

trinsecus

trinſecus rubro ſerico ſubductam, & fulvo cœruleoque ſerico artificioſe intertextam: pallium omnis generis Turcicis Indianiſque coloribus & figuris elevatum erat. Cana iſta mulier clanculo aliquo nutu mihi dabat indicium, & ſancte jurabat, ſe eſſe matrem nudæ iſtius virginis, illamque ex corpore ſuo eſſe natam, Virginem caſtam, mundam & abditam, quæ hactenus nullius viri conſpectum, vel intuitum, pati voluerit: & quamvis undique inter populos in plateis rem cum viris habuerit, nihilominus tamen ante hac nullum virum ipſam conſpexiſſe nudam, nec quemquam illam attigiſſe: Virginem eſſe, qua de Propheta ait: Ecce, clandeſtinum natum habemus filium, qui, juxta,, alios, commutatus eſt: Ecce, virgo peperit, virgo, quæ appellatur Ap-,, doroſſa, hoc eſt, arcana, quæ alios non patitur. Quia vero hæc ipſius,, filia adhuc eſſet innupta, dotem, ob præſentis belli periculum, recondidiſſe ſub pedes ejus, ne forſitan ab hinc inde graſſante cohorte ſpoliari, & locupletiſſimis ſuis divitiis privari poſſit: ego vero, ob obſcœnarum obſoletarumque veſtium abominationem, me non terreri paterer, ſed illius filiam præ omnibus aliis, in mei amaſiam dilectiſſimam, vitæque meæ voluptatem, eligerem: Quo facto mihi lixivium illa dare & manifeſtare promittebat; quo illius veſtes mundarem: Tunc ſal fluens, & oleum incombuſtibile ad Oeconomiam meam, ac theſaurum inæſtimabilem me conſecuturum dexteram illius, præterea, me cottidie delectaturam, & lævam aſſidue ſub capite meo quieturam eſſe. Poſtquam vero categorice me explicare conater, Salomo ſeſe iterum convertebat, torveque me inſpiciens ita ajebat: Omnium ſapientiſſimus in terra ſum, & delectabile meum Gynecæum, Reginarumque mearum præſtantia & gloria aurum ex Ophir ſuperat: Concubinarum mearum ornatus ſolis radios obumbrat, mearumque virginum decus ſplendorem lunæ: adeo cœleſtes ſunt meæ virgines, inexplorabilis mea ſapientia, & imperſcrutabilis mea intelligentia.

Ad hæc reſpondebam, ſemique terrefactus me flectebam: Ecce, ſi gratiam, coram te, inveni, quum egenus ſiem, dato mihi iſtam nudam virginem, quam ex omnibus, ad vitæ meæ conſervationem, elegi. Obſcœnæ, inquinatæ, obſoletæque quidem illius veſtes ſunt: purgabo

tamen

„tamen illas & ex corde illam amabo: Sitque mea ſoror, ſponſa mea,
„quum uno oculorum ſuorum, & torque mihi cor meum abſtulit, ar-
„dere me fecit, ut præ amore nimio, æger decumbere neceſſum habeam. Quibus ſic dictis illam quamprimum mihi tradebat Salomon. Oriebatur autem in Gynecæo tumultus, adeo ut exinde expergiſcerer, nec, quid mihi factum eſſet, ſciebam: nihilominus tamen illud pro ſomnio aliquo habebam, & hac de re uſque ad ſequentem lucem ſubtiles cogitationes concipiebam. Cum vero ſurgerem, fuſis precibus: Ecce nudæ virginis veſtes ante lectum meum jacentes conſpiciebam, illam vero videbam, arrectæque horrore comæ, adeo ut frigido ſudore totum corpus perfunderetur: attamen, reſumpto animo, ſomnium meum repetebam, &, in timore Domini, illud probe repetebam: cogitationes tamen meæ illud minime adſequebantur. Ex modo dictis cauſſis veſtes intueri mihi neutiquam licebat, multo minus in illis aliquid recognoſcere audebam: Sed cubiculum meum mutans, ſat longo tempore, mera tamen ex ignorantia, veſtes illinc jacentes relinquebam, exiſtimans, ſi forſitan illas attingerem, aut verterem, quod tum memorabile quiddam mihi poſſet contingere. Verum in ſomno a nimio veſtium fœtore venenoſo vehementer infectus & inflammatus eram, adeo ut oculi mei tempus gratiæ intueri haud poterant, neque cor meum ingentem Salomonis ſapientiam cognoſcebat.

Poſtquam vero ſæpius nunc dictæ veſtes per 5. annos in cubiculo meo jacuiſſent, nec, ad quid prodeſſent illæ, noſcerem, tandem illas Vulcano conſecrare domiciliumque permutare cogitabam. Illis igitur cogitationibus intentus: in ſequente nocte centum annorum vetula mihi in ſomnio adparebat, &, ſequentem in modum, aſperis verbis me increpabat: Ingratiſſime mortalium, nunc per integrum quinquennium filiæ meæ veſtes, ſub quibus præcipua illius Clinodia latitarunt, tibi concredidi: nec tamen toto iſto tempore illas purgaſti, nec vermiculos ex iiſdem ſuſtuliſti, & tamen ſuper hæc omnia eaſdem nunc comburere meditaris: nec tibi ſufficit, quod cauſſa mortis & interitus ſies meæ filiæ? Tunc & ego ira inflammabar, eidem-

que

que reſpondebam: Quomodo verba iſta tua interpretabor: an nunc latronem me facere conaris, quum tamen quinque annorum curriculo filiam tuam minime conſpexerim, nec gry quidem de illa inaudierim? qua ratione igitur illius mortis cauſſa eſſe potero? Sermonem meum vero interrumpens pergebat illa: Omnia vera ſunt: In DEUM tamen graviter peccaſti: quocirca etiam filia mea potiri, nec a me promiſſum lixivium Philoſophicum ad abulendas illius veſtes, impetrare potuiſti. Quum enim ab initio, quo Salomon tibi filiam meam benivole tradebat, iſtius veſtes exhorreſceres, Saturnus planeta, avus illius, ira accenſus, eamdem, mera ex ira, in id, quod ante nativitatem ſuam fuerat, iterum commutabat: atque hac ratione Saturnum ex contemptu offendiſti, atque ad illius mortem, corruptionem, & finalem denique interitum, anſam dediſti. Illa ipſa ſiquidem eſt, qua de Senior ita ait: *Væ, væ mihi: adferto mihi nudam fœminam, dum corpus meum inviſibile, & nondum ego mater facta eſſem, donec ſecunda vice naſcerer, tunc omnium herbacearum radicum vires pariebam, in eſſentia mea victoria reportabam, &c.* Iſta emphatica corque penetrantia verba admodum peregrina mihi videbantur, attamen Zelum pro virili reprimebam, & contra illa ſolemniter proteſtabar, quod de illius filia mihi nihil omnino conſtaret, multo minus ad ejusdem mortem, corruptionem, & interitum anſam præbuiſſem: illius veſtes quidem integrum per quinquennium in cubiculo meo adſervaſſem, præ nimia cœcitate tamen illas nondum cognoviſſem, nec illarum utilitatem excogitare potuiſſem: atque, ea de cauſſa, tam coram ipſo Deo, quam hominibus eſſem innocens. Legitima bene fundata iſta mea excuſatio vetulæ materculæ ſummopere arridebat, meque intuens dicebat: Animadverto & colligo ex ſyncera tua conſcientia, quod ſies innocens, atque, ob iſtam tuam innocentiam, loco mercedis, grande præmium reportabis. Quocirca fideli ex corde, in arcano tamen, tibi revelabo: quod nimirum filia mea ſingulari ex amore, &, erga te, adfectione, ſub remanſis illius veſtibus canam mormaliatam ciſtulam poſt ſe in hæreditatem tibi reliquerit, quæ craſſo, nigro, & rancido panno obducta eſt,) interea vitrum, lixivio

I ple-

plenum, mihi porrigebat, & ulterius loqui pergebat) iſtam ciſtulam a fœtore & ſordibus, quas a veſtibus nacta eſt, bene purgabis, & tunc nulla clave indigebis, ſed ſeipſam illa referabit, in qua duplicia invenies: albam, videlicet, argenteam pyxidem plenam egregiorum & plumbo politorum celerium adamantum: dein veſtem Attalicam pretioſiſſimis jaſpidibus ſolaribus intertextam. Et hic theſaurus, & tota relictarum divitiarum ſubſtantia beatæ meæ filiæ eſt, quas omneis, ante transmutationem diſceſſumque ſuum, tibi hæreditario poſt ſe reliquit. Sin itaque nunc theſaurum iſtum artificioſe transponere, ſummo ſtudio purificare, & tacite, magna tamen cum patientia, in calidam, occultam, vaporoſam, perſpectivam, humidamque aliquam cellam ſepoſueris, & a frigoris injuria, vento, grandine, pernici fulgure, ejusdemque fervidis ictibus, omnique adeo externa destructione, ad meſſem triticeam usque, probe cuſtodiveris: tunc demum ingentem hæreditatis tuæ gloriam ac præſtantiam reperies, & percipies.

Quibus ſic dictis, denuo evigilabam, Deumque anxius invocabam, ut nimirum intellectum meum revelare dignaretur, ut in ſomnio mihi promiſſam ciſtulam quærerem, & invenirem. Peractis precibus, ſummo ſtudio ac deſiderio in veſtibus quærebam, illamque reperiebam. Pannus ſubductitius autem tam erat durus, undique circumcluſus, & a natura concretus, ut illum ab illa ſeparare haud poſſem: Ille enim neque lixivio ſeſe purgari, aut ferro, chalybe, vel aliis metallis ſeſe findi patiebatur. Quocirca, iterum illo relicto, intra coelum terramque, quid mihi faciendum foret, dubius hærebam: Veneficium „illud eſſe credebam, & dicti Prophetici recordabar: Et licet te lava„res lixivio, & multum ſmigmatis adplicares, tamen vitia tua magis „coram me coruſcant, ait Dominus, Dominus.

Et annus iterum tranſiebat, nec tamen ſpeculando, diligentiſſimaque inquiſitione pannum ſubductitium iſtum removere poteram, donec tamdem, ad abigendas cogitationes Melancholicas, in hortum aliquem exſpaciarer: poſt longam denique deambulationem, ſuper ſilicem conſidebam, ubi profundo ſomno corripiebar. Dormiebam,

cor

cor tamen meum vigilabat. Tunc rursum centum annorum Magistra illa aulica mihi adparebat, & ajebat: An filiæ meæ hæreditatem relictam adeptus es? Tristi voce tum ego negando respondebam: Cistulam equidem inveni, verum pannum subductitium removere omnino nequeo, lixivium, a te mihi traditum, subductitium istum pannum tangere ac solvere nequit. Ad istum simplicem meum sermonem ridere incipiebat vetula ista, & ajebat: An tu nunc cochleas, vel cancros cum testis devorare niteris? An non prius a vetustissimo planetarum coquo maturari, & præparari illos oportet? Dixi tibi, quod canam istam cistulam, cum donato lixivio, ex illo orto, summo studio, non autem externum crudumque istum pannum subductitium purificare, sed illum prius cum sapientum igne comburere necessum habeas, & tunc res prospere succedet: & ad hæc quasdam prunas mihi tradebat, candido semiserico obvolutas, ulteriore cum informatione, ut ex iisdem Philosophicum, & omnino artificiosum, ignem excitare, & pannum subductitium comburere debeam, atque tunc illico cana cistula mihi reperienda foret. Hisce sic dictis, Aquilo, & Auster confestim exurgebant, qui simul hortum istum perflabant. Exinde iterum evigilabam, oculos meos a somno purgabam, & animadvertebam, quod prunæ istæ involutæ ante pedes meos sitæ essent. Illas itaque quamprimum arripiebam, lætusque Deum invocabam, studiis, nocturno diurnoque tempore, incumbebam, & præstantissimi dicti Philosophici tamdem recordabar, dum ita inquiunt: IGNIS ET AZOTH, TIBI SUFFICIUNT. Qua de re etiam Esdra lib. 4. ait: *Et porrigebat mihi igne refertum scyphum,* ,, *quem ebibebam, atque tunc in me crescebat sapientia. Et Deus largitus* ,, *est intellectum, & spiritus meus in memoria conservabatur, osque meum,* ,, *apertum, nec aliud quiddam additum est.* Elapsis autem quadraginta ,, noctibus, tunc absoluti sunt ducenti quatuor libri: Septuaginta ,, quidem pro solis sapientissimis, lectu dignissimi, buxoque inscripti. ,, Procedebam hoc modo in silentio & spe, veluti vetula ista matercula mihi revelaverat, donec tamdem, post longum temporis tractum, meus intellectus, juxta promissionem Salomonis, argenteus, & memoria mea aurea fiebat.

 Post-

Poſtquam vero, juxta informationem & doctrinam vetulæ illius Magiſtræ aulicæ, decenter, & artificioſe admodum theſaurum filiæ illius repoſuiſſem, & occluſiſſem, utpote ſplendentes iſtos Lunares adamantes, & ſolares rubinos, ex una ciſtula, & una ex provincia exortas, percipiebam vocem Salomonis, ita loquentis: *Amicus meus candidus, & ruber eſt, electus inter tot millia: Antiæ illius criſpæ, atræ, corvi inſtar: oculi, quemadmodum columbarum oculi ad rivulos, lacte loti, ſtantes in plenitudine: Bucca, veluti Aromatarii hortuli Pharmacopolarum: Labia, roſarum inſtar, fluentibus myrrhis deſtillantium: Manus, quemadmodum aurei annuli, Iaſpidibus Boreis exornati: Corpus, veluti ebur Sapphiris decoratum: Pedes, quemadmodum columnæ marmoreæ, aureis pedibus fulti: Species, quemadmodum Libanon, electa, cedrorum inſtar: Guttur ejus ſuave, & dulce: talis amicus meus eſt, amicus meus talis eſt, o filiæ Hieruſalem. Conſervabis itaque ipſum, nec citius dimittes illum, donec ipſum in matris ædeis adferas, inque matris ſuæ cubiculum.*

Hiſce ſic a Salomone dictis, reſponſum nullum ad iſta dare poteram, ſed obmuteſcebam, & tamen incluſum iſtum theſaurum reſerare ſtatueram, ut in pace et tranquillo manere poſſem: tunc alio e loco talem vocem audiebam: *Adjuro vos filias Ieruſalem apud capreas cervaſque in campo, ne videlicet amicam meam exſuſcitetis, neque moveatis, donec illud ipſi ſibi placeat: Concluſus enim hortus eſt: concluſa ſcaturigo: fons obſignatus: Vinea eſt ad Baalhamon: Vinea Engeddi: Nucis: aromatumque hortulus: Mons myrrhinus: Thuris collis: Lectus: Lectica: Corona: Palmarum pomus: Flos in Saron: Sapphirus: Iaſpis Borea: Murus: Turris, & Lorica: Viridarium: Horti fons: Fons aquarum viventium: Principum filiæ, & amor Salomonis in voluptatibus: Matris eſt amantiſſima, & electa matris ſuæ, caput illius vero plenum roris, & antiæ guttis nocturnis refertæ ſunt.*

Iſtum per ſermonem revelationemque tam late informatus eram, ut etiam ſapientum ſcopum cognoſcerem. Quocirca occluſum theſaurum intactum relinquebam, donec Dei miſericordia Nobiliſſimæ Naturæ operatione ac labore mearum manuum omnia feliciter abſoluta eſſent.

Brevi tempore poſt, in die Novilunii, Eclipſis in Sole conſpicieba-

tur,

tur, horrendo aſpectu: ab initio ſo caliginoſis viridibus,mixtiſque aliquantulum,coloribus, donec tamdem omnino atra fieret, coelumque terramque obſcurabat: Homines erant anxii, ego autem lætabar, ingentemque De imiſericordiam et Regenerationis Myſterium mihi in memoriam revocans, quemadmodum etiam granum tritici nobis ab ipſo Chriſto propoſitum innuit, quod, niſi terræ injectum putreſcat, nullus profert fructus. Et accidit ut Eclipſis iſta nubibus obtegeretur, et ſol micare inciperet: nihilominus tamen tres partes adhuc valde caliginoſæ erant. Et ecce: *Brachium nubes penetrabat, & corpus meum, ob ſpectaculum iſtud, tremebat, litteras, quatuor dependentibus ſigillis in manu habebat, quibus inſcriptum erat: Ater, aſt ſuavis admodum ſum, o filiæ Hieruſalem, veluti tabernaculum Kedar, & tapetes Salomonis: Non me intuemini quod ita niger ſiem, ita enim a Sole combuſtus ſum.* Quamprimum vero fixum in humidum ageret, Iris ſeſe extendebat, eramque memor foederis Altiſſimi, fidelitatiſque mei Doctoris atque informatoris, et Ecce: Ope Planetarum, fixarumque ſtellarum, Sol tamdem Eclipſim ſuperabat, omnibuſque montibus et vallibus, dies admodum ſerenus illuceſcebat: tunc omnis formido terrorque caſſabant: omneiſque, qui diem iſtum viderant, in Domino exultabant, et dicebant: *Hyems tranſiit, pluvia ceſſavit: Flores in terra provenerunt: Ver acceſſit, & turtur in terris exauditur. Ficus, viteſque palmites recuperarunt, & gratum de ſe odorem ſpargunt. Cito igitur vulpes capiamus, vulpeculas, inquam, vineam corrumpentes, ut maturas uvas colligamus, facto vino potemur, & juſto tempore lacte, melliſque favo cibemur, ſaturique atque ebrii fiamus.* Poſtquam vero dies inclinaſſet, et adveſperaſſet, totum coelum colorem ſuum immutabat, et vergiliæ fulvis radiis exortæ, naturalem ſuum curſum per noctem abſolvebant, uſque dum mane, Rubedine Solis ſuperatæ obumbrarentur. Et ecce ſapientes, in terra habitantes, a ſomno expergiſcebantur, coelum intuebantur, et dicebant: *Qualis eſt, quæ, inſtar auroræ, prorumpit, elegans ut luna, electa, veluti Sol, & nulla illic reperitur macula: ignitus eſt illius fervor, & flamma Domini, adeo ut etiam multæ aquæ amorem extinguere neque fluvii*

illam suffocare possint. Quocirca illam minime deseremus, nostra soror illa est, etiamsi parva facta fuerit: nulla habens ubera: illam tamen in matris suæ ædeis reducemus: in palatium perspectivum, ubi fuit antea, ad sugenda matris suæ ubera: atque tunc eminebit veluti Turris Davidis, munita propugnaculis, in qua mille pendent clypei, omniaque arma fortium. Egredientem illam filiæ felicem prædicabant, Reginæ & concubinæ laudabant illam. Ego vero prostratus humi in genua Deo grates debitas persolvebam, sanctissimumque illius nomen celebrabam.

EPILOGUS.

ET nunc, dilecti uterque sapientiæ & doctrinae filii mei, omni in potentia & gloria, ingens mysterium sapientum, & Spiritus revelatio absoluta est, de Quo Princeps & Monarcha Theophrastus, in Apocalypsi Hermetis, inquit: Esse numen unicum; divinum, mirabile, & sanctum munus, totum mundum continens, in ipso esse, simul verum fieri, & vere superare elementa, Quintamque Essentiam. Nullum insuper oculum conspexisse, aurem nullam audivisse, nec ad ullius hominis cor descendisse id, quod coelum huic Spiritui veritatis naturaliter insinuaverit: in eo solo veritatem consistere, unde etiam vocem veritatis nuncupari, cujus ex viribus Adamum, caeterosque, Patriarchas, Abrahamum, Isaacum, & Jacobum, corporum suorum sanitatem longaevamque vitam adeptos esse, & tamdem sub eo magnis in divitiis floruisse. Hunc per spiritum Philosophi VII. artes invenerunt, & divitias suas consequuti sunt. Noahum arcam, Salomonem templum, Moysem tabernaculum cum eo exstruxisse, et, per hunc, aurea vasa a puro auro templo intulisse: atque ipsum etiam Salomonem ejusdem beneficio multa egregia opera, in honorem Dei perfecisse, multaque ingentiaque facta per eundem effecisse. Esdram Leges cum eo iterum instituisse: Mariam, Moysis sororem liberalitatem ex eo exercuisse: atque illum ipsum spiritum apud Veteris Testamenti prophetas frequenter in usu venisse. Item, esse illum ipsum omnium rerum Sanctificationem et Medicinam, ultimam explorationem,

tionem, ultimum ſummumque naturæ myſterium, hoc eſt, ſpiritum Domini, qui orbem terrarum impleverit, aquis, ab initio, ſupernatarit, quem mundus, abſque clemente arcana Spiritus S. inſpiratione, aut ſine arcana informatione eorum, qui ipſum norunt, comprehendere non potuerit, & a mundo æſtimari ſatis nequeat, quemque univerſus mundus, ob vires ſuas deſideret, quemque Sancti ab initio mundi conditi quæſierint, & videre ardenter geſtierint. Intrare namque illum in VII. Planetas, elevare nubes, depellere nebulas, rebus omnibus lucem præbere, omnia in aurum argentumque convertere, omnem largiri ſanitatem, abundantiam & theſauros, lepram ſanare, Hytropiſin curare & ipſam Podagram, faciem clarificare, vitam prolongare, confortare triſtes, ægros ſanos reddere, omneisque defectus tollere: immo eſſe omnium myſteriorum myſterium, ex arcanis rebus omnibus arcanum quiddam, omniumque rerum ſanationem atque Medicinam. Item eſſe illum deſideratam ſcientiam, remque gratiſſimam rerum omnium, quæ ſub Lunæ Circulo ſunt, qua cum Natura confortetur, & cor, una cum membris ſuis, renovetur, florida ætas conſervetur, ſenectus propellatur, morbi deſtruantur, & totus terrarum Orbis renovetur: eſſe & manere illum imperveſtigabilis alicujus Naturæ, infinitæ potentiæ, & inſuperabilis præſtantiæ & gloriæ.

Item eſſe ſpiritum iſtum ſupra omneis res coeleſtes, vel Spiritum, electum ſpiritum, qui largiatur ſanitatem, fortunam, lætitiam, pacem amorem, in genere omne malum depellere, deſtruere egeſtatem & miſeriam, efficere quod aliquis malum neque loqui, neque cogitare poſſit, explere omnium humanorum cordium deſideria, & piis tribuere honorem temporalem, malis vero, illo abutentibus, poenam æternam.

Atque ſic, in nomine SS. Trinitatis, paucis iſtis verbis magnum Nobiliſſimi Lapidis Philoſophici myſterium, & ſummum ſapientum Feſtum magna ſolemnitate tamdem concluſum volumus.

Altiſſimo, omnipotentiſſimoque Deo, artis hujus Creatori, cui placuit, ut miſerrimo mihi homini peccatori, propter ſacroſanctum

aliquod votum, iſta cognitio revelaretur, æterna ſiet laus, gloria, honor, & gratiarum actio, cum adnexa humillima, ardentiſſimaque oratione, ut cor, ſenſum, animumque meum, per ſpiritum ſuum ita dirigere dignetur, ut hoc de myſterio coram nemine loquar, multo minus impiis communicem, neque ulli alicui Creaturæ revelem, ne voti ac juramenti immemor Effractor cœleſtis ſigilli, & perjurus AUREÆ CRUCIS FRATER exiſtam, divinam Majeſtatem ſumme violem, atque eo ipſo certiſſimum, in Spiritum S. peccatum non inſcius committam. Id quod Deus Pater, Filius, & Spiritus S. laudatiſſima, individuaque Trinitas clementiſſime præcaveat, conſtantiſſimeque me cuſtodiat. AMEN, AMEN, AMEN.

F I N I S.

HYDRO-

HYDROLITHUS SOPHICUS

SEU

AQUARIUM SAPIENTUM,

HOC EST:

OPUSCULUM CHYMICUM, IN quo via monſtratur, Materia nominatur, & Proceſſus deſcribitur, quomodo videlicet ad univerſalem Tincturam perveniendum, hactenus nondum viſum.

Publici emolumenti & utilitatis univerſalis cauſa typis publicis ſubjectum.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE

M D CC XLIX.

AQUARIUM SAPIENTUM.

Hoc est:

BREVIS EXPLICATIO ADMIRANDI
præſtantiſſimique Aquarii Sapientum, quod alias Lapis Philoſophorum appellatur.

IAm ab initio mundi omnibus temporibus multi & ſingulares a Deo ſumme illuminati, & experientiſſimi Philoſophi, & ſapientes Gentiles extiterunt & reperti ſunt, qui naturam & vires inferiorum creaturarum diligentiſſime conſiderarunt, & exacte diſcere conati ſunt. Ex quibus omnibus magno deſiderio & labore indagarunt, num aliquid in rerum natura foret reperibile quod terrenum hominis corpus, a deſtructione & mortalitate tueri, & in perpetuo vigore atque ſtatu integro conſervare poſſet. Ex ſingulari enim, divina influentia, & naturæ lumine, viderunt atque cognoverunt, quod ſingulare arcanum, & mirandum quiddam hocce in mundo eſſe oporteat, quod DEUS omnipotens in humani generis emolumentum conſtituiſſet, nimirum ut omne illud, quod in univerſo terrarum orbe imperfectum, mancum, corruptumque eſſet, iterum per ſingularem arcanamque iſtam rem renovaretur, in ſtatum integrum perfecte reſtitueretur.

Diligentiſſima autem exactiſſimaque iſta ſua indagatione tamdem hoc explorarunt atque didicerunt, quomodo videlicet nihil omnino in hoc mundo reperiendum eſſet, quod terrenum corruptibileque corpus a morte liberare poſſet (utpote Protoplaſtis, Adamo & Evæ, in pœnam conſtituta impoſitaque eſſet, atque ab ipſorum

posteris numquam sese separari pateretur) nisi rem hanc unicam, quæ in seipsa a natura incorruptibilis, & a Deo, hominis in emolumentum, ordinata est, ut corruptionem auferret, omnia imperfecta corpora iterum sanare posset, senectutem purgaret, & vitam brevem, quemadmodum in Patriarchis primævis, prolongaret.

Admirandum & secretum hoc subjectum probi peritique Philosophi summa diligentia & studio tam diu investigarunt, donec illud, illiusque nobilem usum invenerunt, quo, per omne vitæ suæ tempus sese recrearunt & conservarunt idem hoc mysterium magnum & subjectum omnis mirabilitatis ante ipsos, omnes quoque S. Patriarchæ vere sciverunt & habuerunt, atque, absque omni dubio, Adamo parenti trismegisto a Deo ipso ab initio revelatum monstratumque fuit, idque postmodum omnes Patriarchæ ab ipso (Adamo) hæreditario jure acceperunt, & ex illius viribus, corporis sui valetudinem, longævamque vitam, ac simul ingentes divitias impetrarunt atque consequuti sunt. Divinam, imo admirandam istam rem ante dicti Gentiles postquam illam adepti fuissent, pro singulari Dei dono, summaque arcanissimaque arte habuerunt, atque nihilominus simul juxta viderunt, quod illa, per divinam providentiam, pauciori hominum parti revelata, & majori hujus mundi parti occultata fiet & maneat: ea propter etiam eamdem omni tempore pro virili, summo studio celarunt.

Ne tamen post ipsorum obitum oblivioni denuo traderetur, sed & ad posteros porro propagaretur atque conservaretur: idcirco illam libris suis inseruerunt, atque hac ratione fidelissimis suis discipulis multas præclarissimas instructiones & doctrinas de ejusmodi scriptis communicarunt, atque post se reliquerunt: id omne tamen verbis allegoricis ita occultarunt atque implicarunt, ut etiamnum pauci reperiantur, qui sufficiens certumque fundamentum exinde haurire possint. Illud autem certis de caussis nec temere ab ipsis factum est, ut ii, qui sapientiam hanc quærunt, Deum (in cujus manu omnia sita sunt) eo citius ardentiusque, ad impetrandam illam, invocent, &,

post-

poſtquam ea ipſis revelata fuerit, ipſi ſoli gloriam honoremque attribuant, gratesque debitas perſolvant: ne præterea quoque margaritæ nobiliſſimæ porcis projiciantur. Si enim illud impio mundo manifeſtaretur, tunc, ob nimiam ſuam avaritiam, nihil aliud, niſi hoc unicum, deſideraret, & tandem, neglecto omni labore atque diligentia, diſſoluta ferinaque vita ſubſequeretur.

Etiamſi vero toties dicti philoſophi de præſtantiſſima iſta arte diverſimode multumq; diſputarint, illamq; etiam, modo dictam iſtam ob cauſam, multis peculiaribus ſingularibusque nominibus, parabolis, mirabilibus, peregrinis ſophiſticiſque verbis indigitaverint: nihilominus commutatitiis iſtis locutionibus, unanimi omnium conſenſu ad unicum ſcopum unicamque materiam in arte neceſſariam ducere & monſtrare voluerunt. Quamplurimi tamen artis indagatores a ſecreta iſta materia ſæpiſſime aberrarunt & limites eo ipſo tranſgreſſi ſunt. Omnibus enim temporibus in hodiernum uſque diem, non duntaxat plebeji, verum etiam alii multi eximii & philoſophiæ peritiſſimi Viri reperti ſunt, qui ſapientiam illam anhelarunt: Eamque non ſolummodo ſummo ſtudio, ſed etiam magno labore & ſumtu quæſiverunt, & impetrare deſiderarunt: nunquam tamen ad illam pervenire, multo minus illius participes fieri potuerunt. Immo ut plurimi, aureo hamo piſcaturi, ſæpenumero in irreparabilia damna ſe ipſos præcipitarunt, & tandem ſummo cum ludibrio ab illius indagatione abſtinere coacti ſunt. Ne tamen de arcanæ hujus artis fundamentali certitudine aliquis dubitare queat, illamque ex impii hujus mundi more atque conſuetudine, pro mero figmento forſitan habeat: ea propter, exceptis nunc iis, quorum in ipſa SS. ſcriptura fit mentio, ſaltim authenticos Philoſophos, una cum aliis ipſorum Succeſſoribus, qui artem iſtam vere norunt, habuerunt, illiuſque participes facti ſunt, heic ordine & nominetenus in medium adferam, quales ſunt: Hermes Triſmegiſtus, Pythagoras, Benedictus Ieſu. Alexander magnus. Plato, Theophraſtus Avicenna, Galenus, Hippocrates, Lucianus, Longanus, Raſis, Archelaus, Rupeſciſſa,

Auctor Rosarii majoris, Maria Prophetissa, Dionysius Zachar. Haly, Morienes, Calid, Constantius, Serapion, Albertus Magnus, Estrod, Arnoldus de Villa nova, Geber, Reinmundus Lullius, Rogerius Baco, Alanus, Thomas Aquinas, Marcellus Palingenius: & illi qui neoterici, & hodiernis nostris temporibus vixerunt, utpote: Bernardus Trevisanus Comes, Fr. Basilius Valentinus, Philippus Theophrastus, & plureis adhuc alii. Quemadmodum nullum omnino est dubium, quod adhuc hodierna luce aliqui, qui, per Dei gratiam, illius sunt participes, illaque arcano sub silentio, etiam cottidie fruuntur, inveniri possent. Cum itaque ordine nunc commemorati Philosophi de summo isto Magisterio vere, & absque omni fuco, scripserint, atque insuper demonstrationem suam ex vero fundamento, & recta scaturigine Naturæ, didicerint: reperiuntur, vice versa, multi pseudophilosophi & impostores, qui de artis illius scientia falso gloriantur, & simili modo de eadem docere conantur, supra dictorum Philosophorum scriptis, pro doli sui operculo, turpiter nefarieque abutuntur hominum oculis glaucoma objiciunt, salivam movent, iisdemque, pro lubitu suo imponunt. Quocirca tam ipsi impostores: quam falso decepti sequentem admonitionem probe perpendere necessum habent.

Alpha; Chymista nota; Græcorum quod tibi beta
Literulam. Π *monstrat, fertur & hæc alibi.*
Hanc memora, recti prætextu fallito nullum,
Et fac, ne claudas voce gemente diem.

ITEM.

Non fidas Chymico qui distillaverit æra
Ex cista, si tu cautus es, ergo cave.
Si non vis damnum sanna sentire nefandum,
Aufuge tunc tantos improbitate viros.
Simplicis ingenii sequere & pietate modestos,
Non tumidos: laus est posse, bonoque frui.

Tales

Tales dic modo ubi invenies?

Quære tamen caros, belle haud cecidere per annum hunc.

Præcellunt reliquis pondere, reque opere.

Cum itaque adhuc fideles diligentesque laboratores & discipuli arcanæ hujus artis philosophicæ, qui libenter recta certaque via, absque multis aliis ambagibus, ad illam proficisci conarentur, multis in locis reperiantur, qui tamen per dictos ante homines improbos sophisticosque impostores, eorundemque nullius pretii latratus atque prætensiones partim ita perturbantur, erroriqne implicantur, ut multi pene nesciant, an in eadem (arte) ulterius progredi, vel retrocedere debeant. Idcirco de arte ista pauca equidem, vera tamen, & fundamento suo fulta, in lucem proferre atque explicare constitui. Etiamsi vero me indignum judicem, qui de tanto mysterio tractare, vel scribere debeam: nihilominus tamen cum per DEI TER OPT. MAX. gratiam, (ut sine gloriæ cupiditate heic loquar) eo usque progressus sim, quo pauci, imo tot mille minime pertingunt, ne etiam præterea talentum, indigno, ab omnipotente Domino feudatario clementissime concessum apud me sepultum latitet: ea propter omnibus philo chemicis ex fideli corde (quantum decebit) Epitomen & Declarationem totius istius artis, ac simul etiam, qua ratione videlicet ad ipsam pervenire possint rectam ac infallibilem immo certissimam viam præmonstrabo si forte per divinam gratiam quorundam oculi aperiri, a præconcepta sua falsa opinione ad rectam semitam deduci atque porro magnalia Dei eo magis manifestari contingat: Pro memoria autem ac faciliori intellectu tractatum istum in quatuor partes distribuam.

In Prima indicabo: principium & introitum artis hujus, & quomodo quis ad istam sese præparare debeat.

In Secunda, per philosophicam descriptionem & instructionem materiæ qualitas conditio ac cognitio, totus ibidem præparationis modus ac regimen indicabitur.

In Tertia de uberrima artis utilitate, ineffabili efficacia & virtute, ipsi concessa, dicetur.

In

In Quarta ſpiritualis Allegoria ſequetur, cum toto hocce Magiſterio, quod vera idea veri, cœleſtis ſempiterni benedictique lapidis angularis Altiſſimi eſt, per omnia conformis, ubi ſimul vera & neceſſaria manualis operandi praxis breviter ac ſimpliciter (ſpecioſis ſiquidem ambagibus haud delector) deſcribetur.

PRIMA PARS.

Pſal. XXV.

Quis eſt qui Dominum timet? In via optima ipſum informabit.

PRimo, omnis pius Deumque timens Chymicus, artisque iſtius Philoſophus ante omnia hoc conſideret, quod nimirum iſtiusmodi arcanum, non dumtaxat pro ſumma atque maxima, verum etiam pro ſancta arte (quum ſummum cœleſteque bonum, & Sanctiſſimum omnipotentis in ea imprimatur atque depingatur) & habenda, & cenſenda ſiet. Idcirco ſi quis ad ſummum & in effabile illud myſterium pervenire cogitat, is ſciat, quod talis ars non in hominis poteſtate, ſed in clementiſſima Dei voluntate conſiſtat, quoque non VELLE, vel deſiderium, ſed MISERERE omnipotentis ad illam promoveat. Quapropter ante omnia te pium eſſe, cor tuum ad eum ſolum elevare, vera, ardentiſſima, minus dubia precatione, ab eo ſolo donum illud rogare oportet. Ab eo ſolo ſiquidem datur atque impetratur.

Si itaque Deus omnipotens (qui omnium cordium Scrutator eſt certiſſimus) in te rectum, fidelem, minuſque doloſum animum cernit atque deprehendit, quod nimirum illud ad nullum finem alium, quam ad ſolam ipſius laudem atque gloriam, rimari & diſcere coneris, tunc, procul omni dubio, juxta illius promiſſionem, te quoque exaudiet, teque, per ſpiritum ſuum Sanctum, ita ducet, ut per media ad aliquod initium commode pervenire poſſis, de quo ſane ne unquam tibi cogitandum fuiſſet, adeo in corde tuo ipſe ſen-

ſenties, quomodo nimirum Deus clementiſſimus orationem tuam clementiſſime etiam exaudiverit,& ad felicem ingreſſum, tibi quaſi jam jam revelationem exhibuerit & monſtraverit.

Poſthæc,proſtratus in genua tua, humili contritoque corde ipſi, pro precum tuarum axauditione, grates debitas, laudem, gloriam, honoremque perſolvas,ſimulq; iterum etiam atque etiam roges, ut inchoatam iſtam gratiam, quam jam modo in corde tuo percepiſti, porro per ſpiritum ſuum ſanctum propagare,teque ita regere digne-tur, ut profundo hoc myſterio, poſtquam plenarie ac perfecte tibi revelatum fuerit,recte uti,illudque ita tractare queas, ut id ad ſolam ſanctiſſimi ipſius nominis gloriam & honorem, indigentisque proximi commodum & utilitatem dirigatur.

Memento præterea, ne ſub jactura æternæ tuæ ſalutis atque beatitudinis,forſitan myſterium illud indigno vel impio alicui reveles, multo minus communices, aut, illius participem ipſum facias, in ſumma neutiquam iſto abutaris,ſed, uti modo diximus,ad ſolam Dei gloriam, non vero ad propriam tuam laudem convertas, memineris etiam, niſi id feceris ſed cum periculo transgreſſus fueris, te pœnam Dei haud evaſurum, & ſic longe melius fuiſſet ut numquam de eo aliquid ſciviſſes, aut cognoviſſes.

Si jam hiſce bene perpenſis, te Deo (qui rideri ſeſe non patitur) quaſi devoviſti,& tibi ipſi,hac ratione,metam ſcopumque præfixiſti: tunc tamdem primum diſcere incipe, quomodo DEUS, Triunus,ab initio univerſalem naturam ordinaverit, quid illa ſiet, quid poſſit, & quomodo illa, rebus in omnibus, inviſibili quodam modo cottidie operetur,& ſola in DEI voluntate conſiſtat habitationemque ſuam inibi habeat. Sine namque naturæ vera agnitione opus illud, abſque temeritate & periculo, ægre inchoare poteris. Naturæ qualitas & proprietas autem eſt,ut videlicet unica,vera, ſimplex, in eſſentia ſua perfecta, & occultus inſuper ſpiritus in ea concluſus ſit. Si itaque illam velis cognoſcere, tunc, æque ac natura ipſa te verum, ſimplicem,patientem,conſtantem,imo pium, & proximo innoxium, & in ſumma, regeneratum novumque hominem eſſe oportet.

Si te ita constitutum esse agnoveris, tunc natura ad naturam sese mox adaptabit, atque conformabit, & juxta simul in effabilis tam corporis, quam animæ, utilitas in te fiet conspicua.

Indagatio & speculatio enim istius artis tam summe utilis conducibilisque tibi erit, ut, si principia in ea recte cognoveris, te quasi violenter ad miraculorum divinorum cognitionem ductura sint, adeo ut eo ipso omne illud, quod temporale, & coram mundo in summo habetur pretio nullius pretii æstumaveris. Vice versa vero qui per divitias ad artem istam anhelare nititur, illamque ad mundi hujus superbiam vanitatemque convertere conatur, is quod ad exoptatum finem perventurus fiet, numquam sibi persuadeat. Quocirca animus, atque, adeo omneis tuæ cogitationes ab omnibus rebus terrenis alienæ, de novo quasi creatæ, & Soli DEO deditæ sunto. Probe enim illud notandum est, quod hæc tria: corpus nimirum, anima, & spiritus conformia esse, atque una simul operari necessum habeant. Nisi enim hominis cor & animus eodem modo quo totum opus elaboratum est, regatur, omnino ab arte errabis.

Itaque juxta illud actiones tuas omneis conformari poteris. Artifex enim heic nihil agit amplius, nisi quod serat, plantet, & irriget, Deus autem solus incrementum dat. Quocirca cui Deus adversatur, illi quoque & universa natura inimica est: Qui vero, DEI amicus, illi quoque cœlum & terra, atque adeo omnia elementa auxilio subvenire coguntur. Si igitur illud exacte consideraveris, & veræ primæ materiæ cognitionem præ manibus habueris (qua de postmodum dicturi sumus) tunc ad Praxin accedere & laboris initium facere poteris. Ubi te iterum Omnipotentis gratiam & directionem in omni tuo proposito, implorare oportet, & opus tuum non tantum facile succedet, verum etiam felicem, fortunatum, exoptatumque exitum sortietur.

ECCLESIAST. XI.

Quique timore Dei manet & verbo suo adhæret,
Officium expectans, nigra nec alba movet.

Argen-

Argentum ex cupro hic & stanno condet & aurum,
Atque juvante Deo plura parabit ope
Præsertim cum Iova favet sibi, fausliter aurum
Ex cœnoque luto tunc bene conficiet.

SECUNDA PARS.

Esai. cap. XXVIII.

Ideo ait Dominus: Ecce pone in Sion fundamentalem lapidem, probatum lapidem, pretiosum lapidem angularem, qui bene fundatus est. Qui illum habet, non confundetur.

TOties nunc dictam summam Nobilissimamque artem Philosophi in scriptis suis, ante, & post perfectionem, non satis laudare, eamdemque summis præstantissimisque titulis non condigne satis extollere potuerunt. Idcirco illam ita indigitarunt, atque in genere LAPIDEM PHILOSOPHORUM, vel vetustissimum, occultum, ignotum, naturalem, & incomprehensibilem, immo cœlestem, benedictum, beatificatum, & triunum universalem lapidem Sapientum appellarunt. Caussa vero, cur videlicet hanc rem, lapidem nominarint, vel lapidi æquiparaverint, ex aliis præcipue hæc est, quod illius materia ab initio, tamquam minera ex terra, vere lapis sit, & deinde, quoniam dura atque sicca est, quæ ceu lapis contundi ac teri, &, postquam in tria principia (quæ natura ipsa conjunxit) resoluta fuerit, ex iisdem de novo in fixum adinstar ceræ fusibilem lapidem artificiose secundum legem naturæ coagulari ac digeri necessum habeat.

Quantum vero intersit artis indagatoribus cognoscere primam, alias secundam materiam lapidis philosophici commemorati isti philosophi non satis inculcare, atque adhortari potuerunt, quæ materia tamen saltim unica res, ex qua hic lapis unice & solus, absque ullo

peregrino additamento (etiamsi mille nominibus nuncupetur,) præparari necessum habet: cujus qualitatem, speciem, atque proprietatem etiam mirabiliter descripserunt, & sequentem fere in modum indigitarunt. Quod videlicet illa ab initio ex tribus conjuncta, & tamen dumtaxat unum fiet Item, ex uno, duobus, tribus, quatuor, & quinque procreata & facta, etiam in uno, & duobus, ubique reperiatur. Magnesiam quoque Catholicam, vel sperma mundi nominant, ex quo omneis res naturales originem suam sortiuntur. Item, quod sit mirabilis & singularis naturæ & formæ habens impervestigabilem ac minus notam qualitatem, quæ nec calida aut sicca sicut ignis, nec frigida aut humida, sicut Aqua, nec etiam frigida & sicca sicut Terra, sed omnium elementorum perfecta aliqua comparatio sit, esse quoque incorruptibilis corporis, quod a nullo elemento destrui possit, sed cum omnibus suis proprietatibus, veluti cœlum & Quinta Essentia quatuor elementa & quatuor qualitates, longe superet. Item esse quoad externum corporalem adspectum, figuram, formam, atque speciem, lapidem, & non Lapidem, ac candido gummi aut aquæ albæ magis similem esse, nominant quoque aquam Oceani, aquam vitæ, immo purissimam benedictissimamque aquam, nec tamen esse aquam nubium, vel vulgaris alicujus scaturiginis, sed crassam, permanentem, & salinosam, atque, pro diversa consideratione, siccam, quæ manus non humectet, pituitosam aquam, duæ e salinosa terræ pinguedine exoriatur. Item, duplicem Mercurium & Azeth, qui superioris ac inferioris Cœlestis atque Terrestris Globi vapore ceu sudore putritus & sustentatus nullo igne consumitur. Ipse enim universalis ac scintillans Luminis naturæ Ignis est, qui Cœlestem Spiritum in se habet, quo ab initio a Deo animatus fuit, qui Omnia penetrans ab Avicenna Anima mundi appellatur. Quemadmodum anima in omnibus humani corporis membris invenitur; & sese movet: ita invenitur & movet sese etiam spiritus iste in omnibus Elementaribus creaturis, qui præterea indissolubilis Copula est corporis & animæ, atque adeo purissima & Nobilissima Essentia, in qua etiam omnia mysteria latitant mirabilis efficaciæ

ficaciæ & virtutis pleniſſima. Illi porro infinitam potentiam divinamque virtutem adtribuunt, dum inquiunt: Eſſe illum ſpiritum Domini, qui terrarum Orbem impleat, & ab initio aquis ſupernatarit. Spiritum veritatis quoque illum appellant, qui mundo abſconditus, abſque inſpiratione Spiritus Sancti, vel informatione eorum, qui illum norunt, comprehendi nequeat. Qui quidem in quovis loco ex re quavis potentialiter, in unico vero hoc ſubjecto perfecte ac plenarie tantum reperiatur. In ſumma Eſſe ſpiritualem ſubſtantiam, quæ neque cœleſtis, neque infernalis ſit, ſed aereum, purum, præſtansque corpus, medium inter ſummum & infimum, electiſſimum item & pretioſiſſimum ſub toto cœlo. Vice verſa quoque ab iis, qui rem non intelligant, vel primum diſcere incipiant, pro re viliſſima, & quaſi abjectiſſima, æſtumari: quum tamen a multis prudentibus quæratur quidem, a paucis tamen inveniatur, e longinquo conſideretur, in propinquo accipiatur, & adhæc ab omnibus videatur, a paucioribus tamen cognoſcatur, quemadmodum illud ex ſubſequente adnexo carmine videre eſt.

In tria grande bonum diviſum, eſt attamen unum,
Quod curat mundus nilque parumque refert.
Fert præ oculis; manibus gerit, aſt ignorat id Orbis,
Transcurrit ſubito neſcius arte pede.
Hæc ſunt divitiæ ſummæ: qui noverit artem
Verbum & habens medium, haud ditior ullus erit.

Ænigma Philoſophicum.

IN quo primateriale ſubjectum artis quod Phoenix Philoſophorum dicitur, diviſum Ter Trinum invenitur.

Ænigma Philosophicum.

SI cujusque rei tres particulas tibi dico,
Non est, quod quereris: nam tibi vera fero,
Gramine eges, precibus, trifolino, invise Iehovam;
Quære unum in tribus & de tribus unum aderit.
Mille forent: Anima & corpus quoque Spiritus extant,
Splendent Sal, Sulphur, Mercuriusque gravis.
Tu confide mihi, trifolinum intellige gramen,
Scis vocem & cantum, tunc Sophus arte clues.

ALIUD

MULTO EXPLICATIUS.

RES una hoc mundo est, passim reperitur: & hoc fit
Casu fortuito, sedulitate carens.
Cæsius & viridis; dictu mirabile numen!
Huicce rei rubidus par color albus inest.
Sicut aqua huc subito fluit & ceu flumina vadit,
Non madidat, magno pondere fitque levi.
Nomina mille darem, ast hæc ignorant quoque mille.
Vulgare est visu, cum tamem arte grave.
Qui medio solvet, sapiens qui tertio & inde
Claudet, subjectum hic nobile rectus habet.

Ænigma aliud.

LApidis hujus genus undique est: conceptio ejus fit in inferno, partus in terra, vitam invenit in coelo, moritur in tempore, & demum beatitudinem æternam impetrat.

Si igitur indigitata ista virtute prædita materia (quæ partim coelestis, partim terrena, & ab initio mera confusio seu confusum chaos est, nullius certi nominis aut coloris) Præsto est, ipsaque bene cognoscitur

ſcitur (quam cognitionem etiam philoſophi, omnibus temporibus pro principali operis hujus membro habuerunt) tunc illi omnia requiſita, & quæ porro illius præparatio poſtulare videtur, ſummo ſtudio præſtandā ſunt. Priusquam tamen unicus manuum labor cum illa ſuſcipiatur, neceſſario quilibet pius artifex ante datam doctrinam ſibi ſedulo in memoriam denuo revocet, atque ſimul fideliter ſiet admonitus, ne prius cum arcano iſto opere, & imperſcrutabili, qui ſub iſto occultatus latitat, ſpiritu, ſeſe fortaſſis implicet, niſi illum in profundis ſuis qualitatibus atque proprietatibus, atque pro exigente naturæ conformitate, prius exploraverit Quemadmodum Philoſophorum aliquis ea de re monet, & inquit: Cum hoc ſpiritu nihil tibi intercedat commercii, niſi prius cognitionem & ſcientiam illius exacte noveris. Mirabilis enim Deus eſt in operibus ſuis, & ſapientia illius caret numero, quique, uti ſupra dictum, ſeſe rideri non patitur. Cujus rei ſane aliquot exempla heic in medium proferri poſſent, quomodo videlicet multi, ſatis leviter operi iſti ſeſe implicaverint, jacta autem alea res ipſis adeo male ceſſerit, ut quidam partim in laboratorio enecati vel alio infortunato caſu graviter læſi fuerint. Non enim levis momenti opus eſt, ut nonnulli ſibi fingunt, & ex eo, quod philoſophi illud luſui puerili & labori mulierum comparant, tam parvi æſtimant. Alia philoſophorum fuit opinio, qui ſecundum operis hujus laborem per ſe ſat facilem, & nullius fere momenti intellexerunt, illumque duntaxat iis, quos Deus dignatus eſt & cognitione ejus ditavit adeo ſimpliciter leviterque indigitarunt. Cave igitur, cave, inquam, & proſpice tibi ne heic nimis tempeſtive te ipſum periculo involvas, ſed potius omne tuum propoſitum fuſis ad Deum precibus, divinoque auxilio, ut ab initio fideliter monuimus, inchoes, & tum nihil omnino timebis, nec ulli forſitan periculo ſubjacebis.

Si itaque nunc te in oratorio tuo ſummo cum ſtudio exercuiſti, & cognitam materiam ad manus habes, tunc in laboratorio diligentiam ſtudiumque tuum commode applicare convenientem laborem ad manus ſumere, & ita initium facere poteris.

Primo

Primo autem ſæpius nunc dictam primam materiam, vel primum Ens, quod Philoſophi etiam ſummum Naturæ Bonum appellarunt, ante omnia diſſolvere neceſſum habes: Dein ab aquoſitate & terreſtritate (primo enim terreſtre grave, craſſum, pituitoſum, ac, inſtar alicujus nebulæ, aquoſum corpus intuentibus adparet) purificanda, illiusque caliginoſa, craſſe nebuloſa umbra, qua obumbrata, tibi adimenda eſt, ut hac ratione, per ulteriorem ſublimationem, ipſi cor & interior anima, quæ in ea occultata latitant, exinde etiam dividatur, & in ſuavem eſſentiam reducatur.

Omnia hæc perfici poſſunt aqua noſtra Pontica ac catholica, quæ per curſum ſuum reciprocum univerſum terrarum orbem irrigat & foecundat, quæque dulcis, pulchra, clara, limpida & ſplendida eſt, omnem auri ac argenti, carbunculi ac adamantis ſplendorem mire ſuperans Benedictam hanc aquam etiam materia noſtra antedicta ſibi incluſam ſervat & continet.

Extractum illud Cor, Animam & Spiritum, poſtea cum proprio ſuo Sale (quod prædictæ materiæ in ſpecie inſertum in interiori ſuo coloris ſanguineo rubei eſt, poſt præparationem vero album candidum, clarum ac diaphanum evadit, a Philoſophis Sal ſapientiæ nuncupatum) iterum deſtillari ac congelari oportet, ut rurſus in rem unicam redigatur. Atque adeo, per tuum hactenus uſurpatum proceſſum, (qui labor anterior nuncupatur) primo ſaltim purum ab impuro, ſeparaſti, & viſibile inviſibile, & dein inviſibile iterum viſibile, ſive palpabile feciſti, quod jam non amplius tam grave groſſum ac incultum eſt, ut erat ab initio, ſed lucidiſſimum odoris etiam ſuaviſſimi, Saporis vero penetrantis, naturæ inſuper ſubtiliſſimæ ac aëreæ ita, ut ſi aëri permitteretur, de ſeipſo quamvis in ſeipſo fixum inibi ſit) evolaret ac evaneſceret: qua de cauſa Sapientes Aquam Mercurialem, vel Mercurium Solis, & ſuum quoque Mercurium nominarunt ſubjectum vero hoc, quamdiu in prædicta forma manſerit, abſque ulteriori præparatione ſi in medicina uti volueris, parum utile, ſed venenum potius tibi erit.

Quo-

Quocirca ſi locupletiſſimo illius dono, & multifario uſu frui velis, ulterius procedere, & per alia ſingularia media & labores, plura tentare te oportet.

Interea tamen neceſſario & diligenter ſies præmonitus, ut Naturæ Operationes, quas ſucceſſu temporis exercet, probe obſerves, eaſque in omni labore tuo æmuleris. Illud ſi noſti, tunc ſupradictæ præparatæ aquoſæ materiei duas partes ſumito, & iterum tres diverſas partes; Duas iſtas priores partes ſerva. Tribus vero partibus aliam materiam adde, Nobiliſſimum ſcilicet a Creatore ſumme dotatum Auri Corpus, quod primæ materiæ, affinitate propinquiſſimum eique amicum eſt. Hujus partem unam in pondere ad duodecimam pro prima Fermentatione addito; Utrumque enim, ſpiritualis nempe, ac cœleſtis præparata aquea Materia, & terrenum hoc Solis corpus conjungi, atque in unum corpus coagulari debent.

Notandum tamen heic eſt, quod vulgare aurum rei huic non inſerviat, ſed pro minus idoneo & mortuo quaſi habendum ſiet. Licet enim illud ab Omnipotente Deo omnium metallorum pulcerrimum et pretioſiſſimum declaratum fuerit, nihilominus tamen, dum adhuc in ærifodinis latitavit, in perfectione creſcendi impeditum fuit. Per quotidianum præterea uſum, interiores ejus vires, hoc eſt, Sulphur ſeu Anima, nimirum debilitantur, et ſemper adhuc indies rebus aliis illicitis, quæ ipſi minime conveniunt, miſcetur, unitur, atque inquinatur Et ſic magis magiſque ad rem hanc minus idoneum redditur. Summo igitur ſtudio tibi de puro, vivum ſpiritum habente auro proſpicito, quod in ſulphure ſuo, veluti ante diximus, nondum debilitatum, nec ſophiſticatum ſit, ſed omnino (ſi per Antimonium vel per coelum et Sphæram Saturni tranſiit, et inibi ſeſe a ſuis ſordibus purificavit) purum deprehendatur, alias Materia altera cum ſpiritu, et virtute ſua in hoc ingredi non poteſt. Hoc enim opus per omnia purum corpus requirit, nec penes, apud, et circum ſe impuri quiddam unquam tolerare poteſt.

Si igitur nunc tam aquæ, quam auri, partes inæquales (quæ duo nondum taxat, QUALITATE, ſed etiam QUANTITATE multum

tum

tum differunt: primum ſiquidem, poſt præparationem facile, tenue, ſubtile, atque molle, altera autem grave admodum, firmum atque durum eſt) in patera ſolutoria conjunctæ, & in ſiccum quaſi liquorem, vel amalguma redactæ ſunt, tunc primum ſex, vel ſeptem diebus in leni calore, qui ſaltim tepidus ſit, relinquas: tunc iterum de prioribus tribus aquæ partibus unam partem detrahe, illamque rotundo vitreo vaſculo, phiolæ vel ovo ſimili, infunde, temperatum liquorem in medium illius pone, & tunc iterum ſex, vel ſeptem diebus ita relinquito, & Corpus Solis per aquam ſenſim diſſolvetur: quo facto amborum horum conjunctio ſuum ſumit initium, & unum in altero tam ſuaviter & eleganter, veluti glacies in aqua calida, miſcetur. Idque Philoſophi diverſimode indigitarunt, atque Sponſo, & Sponſæ (quemadmodum etiam Salomon in Cantico Canticorum ſuo ait) compararunt. Hoc ſi factum, tunc primam aſſervatam tertiam partem quoque aliis ſuperaddito, attamen non in uno, vel ad unum diem, ſed diverſis ſeptem vicibus, intropoſitum enim corpus alias nimis humidum fieret, & tandem immerſum omnino corrumperetur.

Quemadmodum enim ſemen, dum terræ injectum ab initio nimiam aquam, pluviam, vel humiditatem habet, nullos fructus profert, ſed ſuffocatur & perit agricolæ ſeges; Ita etiam cum opere hoc noſtro comparatum eſt. Hoc itidem peracto, vitrum, diligentiſſime obſignato, vel conglutinato, ne compoſitum odore, ſuo deſtituatur, vel avolet: Pone dein in furnum tuum, eique levem, continuum, aëreum, vaporoſum & unius gradus, ignem ſubminiſtra, qui calori gallinæ ovis incubantis aſſimiletur.

N O T A.

PHiloſophi multa ſcripſerunt de vaporoſo igne, quem ignem Sapientiæ appellarunt, illumque non elementarem & materialem

rialem, ſed eſſentialem, vel præternaturalem, ignem eſſe dixerunt, qui etiam divinus ignis, nominatur, hoc eſt, aqua Mercurii, quæ vulgari cum igne, auxilio & arte, incitatur; Ab initio leniter digerito & coquito, cave, ne de eo aliquid ſublimet, vel, veluti Philoſophi parabolice loquuntur, uxor viro imperet, aut maritus imperio ſuo erga coſtam ſuam abutatur, &c. idque tum proceſſum ſuum ordine continuo, abſque ullo alio labore, (ſolius ignis cura & adminiſtratione exceptis) a ſe ipſo perficit: Utpote primo terrenum adjunctum Corpus Solis totaliter ſolvitur, conteritur, deſtruitur, & putreſcit, atque adeo omnibus viribus ſpoliatur (ubi ſane ab initio caliginoſum, poſtmodum vero omnino atrum nigrumque colorem parit, idque Philoſophi caput corvi nuncuparunt, & plerunque quadraginta dierum ſpatio fieri ſolet) ita ut tandem Anima eidem quoque exuatur, in altum ducatur, & prorſus ſeparetur, hinc aliquandiu, abſque ullis viribus, mortui inſtar, in fundo vitri, veluti cinis, hærebit. Poſtea vero, ſi aucto igne, indeſinenter dirigitur, ſenſim ac guttatim iterum deſcendit, imbibit, humectat, potat atque conſervat Corpus ſuum, ne omnino contabeſcat & comburatur. Denuo deinde aſcendit ac deſcendit, idque ſeptem fere vicibus. Ubi ignis iterum uno gradu intendi debet, non tamen eum in finem, quaſi tibi cum eo properandum ſiet: Medium & regimen ignis ſiquidem, in quo plurimum ſitum eſt, ſumma cura & diligentia adminiſtrandum eſt. Interim vero, in vitro, vel vaſculo, varia ſigna & colores, (qui obſervandi, & bene notandi ſunt) apparebunt. His igitur ordine conſpectis, bonum eſt indicium, quod feliciſſimus eventus ſubſequuturus ſiet.

Primum ſeſe oſtentant grana inſtar piſcium oculorum, dein circulus circa illam materiam, quæ jam ſubrubra, jam albida, tandem viridis & flava fit inſtar caudæ pavonis, poſtea candidiſſima ac tandem rubicundiſſima, donec, adhibito ultimo ignis gradu, anima & ſpiritus,

 cum

cum ſuo corpore, quod in fundo jacet, in indiſſolubilem ac fixiſſimam Eſſentiam uniuntur, quæ unio & conjunctio, propter ineffabilem admirationem, non ſine horrore atque formidine, videri atque conſiderari poteſt: Sicque reſuſcitatum, vivum, perfectum, atque glorificatum corpus videtur & invenitur, quod elegantiſſimam purpurei coloris rubedinem, inſtar alicujus Coccini, in ſe habet, cujus tinctura dein omnia imperfecta corpora immutat, tangit, ſanatque, quo de poſtmodum plura dicturi ſumus.

Opere itaque, DEI TER OPT. MAX. ope & auxilio, feliciter nunc ad finem perducto, & Sapientum Phoenice reperta, iterum flexis genibus & corde devoto, Omnipotenti Deo, qui præcipuus, totius hujus operis Rector fuit, pro eximiis ſuis exhibitis beneficiis & gratia, gratias ages, & tamdem illud, ad illius laudem atque gloriam, in emolumentum membrorum indigentium, & bene collocabis, nec male uſurpabis. Habes itaque hic veram totius Proceſſus informationem, quo cum Nobilis hæc ars, & ſummum opus, ovum nempe Philoſophicum, & Philoſophorum Lapis, reſerari, præparari, & abſolvi poterit.

Epilogi loco, & hoc quoque ſicco pede minime prætereundum eſt, quod, ſi fortuitus aliquis error, vel minus conveniens operatio (quod facile fieri poteſt, & perfectionem vehementer impedit) committatur, tempeſtive remedium quærendum, & malo medendum fiet. Si itaque primo videris, quod ante diſſolutionem, & nigredinem, aliquid ſeſe ſublimet, & aſcendat, vel quaſi rubrum oleum (quod malum eſt indicium) materiam ſupernatet.

II. Si vel ante, vel poſt albedinem juſto citius rubeſcere incipiat.

III. Si in fine ſeſe non accommodare vel coagulari velit.

IV. Si materia per æſtum ita mutata & inverſa fiet, ut etiam, dum eximitur, in candente ferro non illico, inſtar ceræ, liqueſcat, ferrumque tingat ac coloret, nec poſtmodum etiam in igne fixum permaneat. Omnia hæc, certiſſima ſiniſtræ Diſpoſitionis, Regiminis aut Negligentiæ ſigna ſunt.

Quibus defectibus, ac erroribus, niſi invaluerint, & mature iiſdem pro-

profpectum fuerit, facile occurri, illæque adhuc corrigi poterunt. Summa autem induftria, fingularia itidem ftratagemata & artificiofæ manuum operationes hic requiruntur, quas quilibet peritus artifex omnino nôffe debet.

Verum enimvero, in Tyronum, ac difcipulorum gratiam media ifta quam breviffime hic recenfebo: Si igitur dictorum errorum unus, vel etiam plureis deprehenderentur, tunc totum compofitum ex vitro iterum fumere, illud denuo folvere, & cum ante dicta aqua Mercurii (quam Philofophi etiam lac virginis, vel primæ materiæ, Lac, Sanguinem, & fudorem: Item, indeftructibilem fontem, vel aquam vitæ, quæ tamen etiam maximum venenum in fe continet, nominarunt) imbibere, humectare & efficacem reddere, & tum iterum tam diu coquere poteris, donec nihil amplius fublimet, vel furfum afcendat, aut congelatio & fixatio in ipfo opere perfecte, quemadmodum antea indigitatum eft, & recte fefe repræfentet: De fubfequente fua fermentatione atque multiplicatione in tertia parte, de illius utilitate plura dicentur.

De tempore, præterea, quod ad id requiritur, quando, & quamdiu videlicet ad quemlibet Actum ifta expeditio fiat, heic aliquando fufius aliquid dicendum effet, id quod tamen hoc in loco nullo certo termino defcribi poterit. Dicti enim ifti Philofophi diverfæ funt opinionis, cum quemadmodum eo ipforum Scriptis videre eft, femper unus præ altero, effectum tardius confecutus fuit. Verum antehac admonuimus, & diximus, quod in iis omnibus natura (qua ratione illa rebus in omnibus fefe repræfentat) bene obfervanda fiet. Quod fi quis facit, illud fedulo obfervat, & in omni re fimul rectum medium tenet, tunc citius tali cum opere ad perfectionem pervenire poterit.

Sed ahortor fimul & informo te hac in re, ne fub ingreffu anterioris, vel pofterioris laboris cum calculo tuo, hunc characterem X, medium, vel punctum tranfcendere, fed jufte dividere, & porro cum dimidia hujus X characteris parte (hoc eft V.) in operis compofitione retrocedere debeas. Quo facto, tum poftea, fi illud iterum conjunctim recolligas & XX. ipfius partem recte numeres, in ifto numero

(nisi aliud intercidat obstaculum) vel tempore, cum opere tuo etiam ad finem pervenire poteris Tali tempore contentus esto. Si enim terminum aliquanto propius quærere velis, illud temerarium est, & mox heic erratur. Unica siquidem etiam hora te totum mensem retardat, aut, si scopum adtingas, tantundem promovet. Probe tamen notandum tibi est, ne calculum nimis tenaciter contrahas, vel, uti dictum, illum omnino transcendas. Illud siquidem si fieret, abortum produceres. Multi siquidem, per putatitiam suam festinationem, vel imperitiam, ex sperato suo ELIXIR NIHILIXIR quoddam adepti sunt.

Et hoc (cum Magica hæc scientia non adeo levis sit momenti) filiis sapientiæ, ut de eo altius cogitent atque judicent, paucis duntaxat, significare volui.

Æ N I G M A.

Septem sunt Urbes, septem pro more metalla,
Suntque dies septem, septimus est numerus:
Septem literulæ, septem sunt ordine verba,
Tempora sunt septem, sunt totidemque loca:
Herbæ septem, artes septem, septemque lapilli,
Septem cumque tribus divide, cautus eris.
Dimidium nemo tunc præcipitare petescet:
Summa: hoc in numero cuncta quiete valent.

P R O C E S S U S
totius operis breviter hic indicatur.

PRIMUS SIVE LABOR PRIOR.

Materiem dissolve tuam, putrefacque perinde,
Post distilletur, res facque congula fiat.

LABOR SECUNDUS VEL posterior.

Res conjunge duas, putrefac, nigrato subinde,
Digere, dealbescat donec ab arte tua.

Tandem

Tandem ad ſupremum rubifacque, coagula proſit
Res arti, hoc facto, fige, vir amplus eris.
Et ſi tu poſthac hoc fermentaveris, orbi.
Totum abſolviſti fauſtiter artis opus.
Tunc tantam partem tangas ſolenniter, & qua
Mille tibi ſubito multiplicabit opes.

VEL SIC,
quod brevius.

Quære tria inque uno, rurſum quære in tribus unum.
Solve & conclude & certior artis eris.

ÆNIGMA,
in quo etiam Proceſſus indicatur.

Spiritus ipſe datur pro tempore Corpori, at ille
Exhilarans Animam Spiritus arte cluet.
Spiritus ille animam ſubito ſi contrahit ad ſe,
Nullum ſe abjungit ſegregat aque ſuo.
Tunc tria conſiſtunt & in una ſede morantur,
Donec ſolvatur, nobile corpus, opus.
Putreſcat nec non moriatur, ſeparat iſtis:
Tempore at elapſo Spiritus atque Anima
Æſtu conveniunt extremo ſive calore,
Quiſque ſuam ſedem cum gravitate tenet.
Integritas præſto eſt, nulla & Perfectio deſit,
Amplis lætitiis glorificatur opus.

Proverb. XXIII. Cap.

Da mihi, mi fili, cor tuum, & placeant oculis tuis viæ meæ.

TER-

TERTIA PARS.

Syrach. XLIII.

Quis illum tam alte prædicare poteſt, quam altus ille eſt, Operum ſuorum minimum videmus. Multo majora namque nobis ſunt abſcondita. Omne enimquod eſt, id fecit Dominus, & ſcitum dat Deum timentibus.

DE ſumma hacce, toties nunc dicta arte, vel ingenioſo Philoſophorum lapide, ad optatum finem perducto, & de illius laude, virtute & efficacia, ineffabili etiam utilitate non ſufficienter ſcribere, vel condigne ſatis prædicare potuerunt. Philoſophi primo enim pro ſumma & maxuma felicitate in hac terra æſtimarunt atque celebrarunt, ſine quo nemo hoc in mundo ad perfectionem pervenire poteſt. Morienes enim ait: Qui hunc habet lapidem, is habet omne, & nullo alieno auxilio indiget. In eo enim eſt omnis temporalis felicitas, corporalis valetudo, & omnis fortuna.

Eumdem illum lapidem & porro ita commendarunt, quod ſpiritus & efficacia ejus, quæ in illo latet, fiet ſpiritus quintæ Eſſentiæ, qui ſub circulo ſplendoris Lunaris eſt, immo eſſe illum cœli fultorem, mariſque motorem. Eſſe, præterea, illum, præ cæteris cœleſtibus ſpiritibus omnibus, electum ſpiritum, ſubtiliſſimum, Nobiliſſimum, puriſſimum ſpiritum, cui cæteri omneis, tamquam Regi obediant, qui etiam hominibus omnem ſalutem proſperitatemque conferat, omneis morbos ſanet, piis temporalem honorem longævamque vitam largiatur, malos vero, qui ipſo abutuntur, æternæ pœnæ ſubjiciat: Et in iis omnibus probatum, perfectum, infallibilemque illum inventum eſſe. Quocirca illum Hermes & Ariſtoteles verum, ſine mendaciis, certum, omnis certiſſimi, arcanum, arcanorum omnium, divinam, ſtultis occultatam, Virtutem nominant. In Summa, ultimum & ſummum, quod ſub coelo videri poſſit, & mirabilem concluſionem

nem ſive epilogum omnium philoſophicorum operum eumdem nuncuparunt. Quocirca etiam aliquot pii Philoſophi omnino ſtatuerunt, quod Adamo primo homini, e ſupernis illud revelatum, & dein ab omnibus SS. Patriarchis ſingulari deſiderio expetitum fuerit.

Noahus enim, arcæ exſtructor, & Moyſes, qui tabernaculum, & aurea in eo vaſa, quemadmodum etiam Salomon in honorem Dei templum, & multa alia præclara opera, & omnis generis ornamenta, & ingentia alia facta perfecit, longam ſuam vitam ingenteſque divitias, eo ipſo impetraſſe dicitur.

Quemadmodum etiam Philoſophi fatentur, quod per illud ſeptem artes liberales invenerint, & ſuſtentationem ſuam exinde & quæſierint, & conſequuti etiam fuerint. Et hoc Deus in ipſorum emolumentum illis largitus eſt, ne in ſuis ſtudiis, & indagatione ſapientiæ, paupertatis cauſſa, forſitan impedirentur, nec a divitibus & impiis hujus mundi, ad adulandum, vel pecuniæ gratia, artem & arcana iſta ipſis revelandum, ipſi, una cum ſua ſapientia, ob mendicitatem ſuam, contemnerentur & ludibrio haberentur.

Magna inſuper & occulta miraculorum divinorum myſteria, atque ingentes Gloriæ divinæ divitias exinde cognoverunt & didicerunt. Et eo ipſo quædam corda a DEO excitata ac inflammata ſunt, ut ulterius ad ipſius cognitionem deducti fuerint. Per illum namque theſaurum non magnas divitias, mundanam, vel temporalem voluptatem & ſuperbiam quæſierunt, vel conſequi concupiverunt, ſed multo potius omnem ſuam voluptatem atque lætitiam ex contemplatione miraculorum in creaturis abſconditorum conceperunt: quæ præclara opera & creaturas Omnipotentis ſane illi longe aliter conſiderarunt atque inſpexerunt, quam, proh dolor! a moderni ſeculi hominibus fieri ſolet, qui eaſdem haud multo aliter, quam vaccæ & vituli, intueri ſolent, & ſimul Nobiliſſimam hancce artem, propter, avaritiam, luxuriam, ſuperbiam, honorem temporalem, & voluptatem quærunt, in quo longe hallucinantur. DEUS enim iſtiuſmodi dona non impiis, & verbi ſui contemptoribus, ſed duntaxat piis, qui, in malo & immundo hocce mundo honeſtam quietam-

que vitam tranſigunt, honeſte ſeſe ſuſtentant, indigenti proximo manus auxiliatrices porrigunt, communicat juxta Poetæ verſiculos:

Ingenuiſque hanc ſaltem dat Deus artem,
Auro quam mundus ſolvere forte nequit.
De qua, non opus eſt, aliquid ſciat ordine vulgus.
Impius eſt, fruſtra hic quæritat hic lapidem.
Qui tenet hunc tacite, reſidet quocunque loco optat.
Non caſum aut furem, nec timet ille malum.
Hac vice ſunt pauci, quibus hæc ſacra munera dentur,
Fert Deus in manibus qui placet, huicce dabit.

Etiamſi vero de artis hujus operatione, virtute, & utilitate varia ſcripta, & per alios luce publica donata fuerint: quomodo videlicet hic lapis, præparatus tamen & plus quam perfectus factus, ſumma medicina inter omneis medicinas fiet, quo non ſolummdo omneis morbi, utpote Podagra, & lepra, curentur, ſed etiam, a decrepitis uſurpatus, eosdem juveneſcere iterum faciat, iiſdemque amiſſas ſuas vires, priſtinumque robur reſtituat, & ſemimortuos recreet ac vivificet: nihilominus hoc in loco & meo in Tractatu, quum nullus ſim Medicus, ſicco pede tranſibo ne tali elogio ipſis ipſorumque facultati aliquid hic præſcribere videar: Sed qui illum per Dei gratiam, habet, & commode uſurpare novit, illi, judicium & elogium ejus relinquo. De aliis tamen illius qualitatibus & utili uſe, ex cottidiana oculari experientia (cujus ipſe, divina favente clementia, partim particeps factus ſum) pauca hic ſubjiciam.

Primo, ad agnitionem Dei, quemadmodum etiam ipſa naturæ miracula, quæ artis iſtius beneficio manifeſta fuerunt, quod attinet, pro ſumma ſua dignitate, non ſufficienter deſcribere, vel eloqui poſſum: in hoc enim homo imaginem S S. Trinitatis, in una divina indiſſolubili eſſentia, & quomodo illa differat, & tamen unicus ſaltim Deus fiet, ac ſimul in ſecunda perſona divinitatis, de humanæ carnis aſſumptione, nativitate, paſſione, morte & reſurrectione: exalta-

tione

tione ſua itidem,& nobis hominibus,creaturis ſuis, morte ſua merita æterna beatitudine: Porro etiam de purificatione peccati originalis, mediis impetrandis, ſine quibus omnium hominum conſilia & actiones, omniaque ejuſdem opera fruſtra & nihil ſunt: In ſumma omneis Chriſtianæ fidei articulos, totumque proceſſum, quem homo, per varias tribulationes & anguſtias, perficere neceſſum habet, donec tandem iterum ad novam vitam reſurgat, elegantiſſime, tamquam in ſpeculo depictum, videre poterit, quo de poſtea in Quarta parte plura dicturi ſumus.

Secundo, Corporalem naturalemque utilitatem concernens, quæ inde exoritur, quomodo nimirum, per Tincturam ſuam, omnia imperfecta metalla, perfecta, & in clarum purumque aurum immutentur, illud,promiſſis meis fidem ut faciam, etiam hic breviter indicaturus ſum.

Toties itaque nunc dictus lapis vel Elixir,ſi ad effectum eo uſque perductus ſiet, & modo dicto uſui inſervire & tingere debet: tunc ulterius ut fermentetur augmenteturque, neceſſum eſt: alias enim cum Tinctura ſua, ob ſubtilitatem ſuam, nullam commodam projectionem in aliis imperfectis metallis & corporibus ægre habere poterit.

Quocirca primum una pars toties dictæ medicinæ ſumatur, cui adde tres partes Auri optimi per Antimonium fuſi & purificati, ac in tenuiſſimas laminas deducti. Fluant ſimul in crucibulo, ut moris eſt.

Quo facto totum compoſitum etiam in puram efficacemque Tincturam tranſmutabitur, adeo ut cum unica Tincturæ illius parte, dein etiam mille ſimplicium metallorum partes tingere, & ad purum aurum redigere tunc potis ſit.

Nota: Quo puriora & materiæ propinquiora metalla ſunt, eo facilius Tinctura ipſa recipit, & Multiplicatio quoque eo altior & commodior ſeſe repræſentat. Omne enim impurum

minusque idoneum, quicquid hic reperitur, separatur, &, tamquam scoriæ omnino abjicitur. Simili quoque modo & cum imperfectis metallis & vitiosis lapillis pretiosis gradatio & transmutatio fieri, & Chrystallum ita tingi potest, ut etiam cum Nobilissimis pretiosissimisque lapillis æquiparetur, & multæ insuper res adhuc aliæ, quæ impio mundo neutiquam revelandæ, eo ipso perfici poterunt. Tales, & id genus alias res præstantissimas sæpius a nobis commemorati Philosophi, quemadmodum etiam adhuc hodie omneis veri Christiani, qui arte & clinodio isto a DEO TER OPTIMO MAXUMO donati dotatique sunt, pro vilissimo & minimo in hocce Magisterio habuerunt: illæ siquidem respectu prioris præclarissimæ rerum cœlestium cognitionis pro nihilo habendæ sunt.

Et in ipsa rei veritate scias, quod ille, cui Altissimus donum illud clementissime concessit, omnem pecuniam atque divitias hac in terra, coelestium bonorum respectu, non secum ac cænum in plateis æstumet. Cor, omneque illius desiderium enim eo saltim tendit, ut in æterna vita illud, quod heic terreno figuratoque dumtaxat modo conspexit, etiam coelesti modo & ipsa in rei veritate intueri, eoque frui queat: quemadmodum etiam illud Sapientissimorum Regum Sapientissimus Rex Salomon, lib. Sap. cap. 7. testatur, dum inquit: Majori pretio & carius habebam Sapientiam, quam regna & principatus, charior mihi erat quam divitiæ, nec comparavi illi lapides pretiosos, quoniam omne Aurum in comparatione illius arena est exigua, & tanquam lutum æstimavi argentum respectu illius. Illi itaque, qui artem istam ad honorem temporalem, voluptatem & divitias consequendas, expetunt, pro stulto stultioribus censendi, atque æstumandi sunt, quibus numquam hoc, quod magno sumptu, labore & molestia tamdiu quærunt, & corda, animum, omnesque cogitationes suas ita excruciant, obvenire potest. Qua de caussa Philosophi temporales divitias, (non quod per se malæ sient, Genes. cap. 2. enim a Moyse, aliisque locis SS. Scripturæ pluribus, tamquam res pretiosa, & præclarum DEI donum, summopere commendantur)

tur) sed turpissimi abusus, caussa, ita contemptim habuerunt, ut rem, quæ, ad rectum verumque bonum perveniendi, hominibus magnam remoram injiciat, atque omne reliquum, quod alias in hoc mundo rectum, in perversam confusionem convertat: quemadmodum etiam celeberrimus ille Marcellus Palingenius Stellatus in suo Poemate, (quod Zodiacum vitæ appellavit) sub signo Sagittarii, illud eleganter descripsit, & detestandam avaritiam graphice depinxit, ad quem etiam Lectorem benevolum nunc ablegatum volumus.

Ex quibus videre et colligere est quomodo nimirum vir ille Clarissimus, qui vere hancce artem, veluti ex Naturæ Zodiaco suo deprehenditur, habuit aurum et argentum, tamquam bona temporalia virtutis respectu, tam nauci æstimaverit atque contempserit.

Quocirca etiam omneis, veluti antea monuimus, Sapientiam, rerumque coelestium cognitionem, terrenis caducisque rebus longe prætulerunt, et in tota sua vita, omnibusque adeo, suis actionibus solum eventum finemque respexerunt, ut hac ratione immortale nomen, laudemque perpetuam exinde reportare possint: id quod Sapientissimus ille Salomon, in Proverbiis suis cap. XVI. etiam docet, inquiens: Accepta sapientiam, melior enim est illa quam aurum, et intellectus pretiosior argento. Et porro cap. 22. idem ille: Bona fama nomenque, ait, pretiosior est ingentibus divitiis, et ars auro argentoque melior. Syracides, vir ille sapiens, itidem cap. XXIV. ita exhortatur, inquiens: Vide ut bonum nomen retineas, certior enim ille manet, quam mille auri thesauri.

Ob has et alias virtutes, quæ ex ista Lapidis Philosophia promanant, eumdem istum Lapidem, uti dictum sæpius, Philosophi non sufficienter laudare atque celebrare potuerunt: quocirca etiam in Scriptis suis omne studium operamque eo contulerunt, ut ars ista ulterius propagari, sapientia acceptari, et vita denique juxta illam conformari instituique queat. Insipientibus tamen omne obscurum, caliginosum, et intellectu difficile est, veluti Salomon, in Proverbiis suis, ab initio usque ad cap. VI. summopere id conqueritur, summoque studio, ad illam (sapientiam) sectandam, homines adhortatur, et Ec-

clesiast. c. 3. ita inquit: Mi fili, humili statu contentus esto, melius id siquidem, quam omne, quod mundus concupiscit. Quo major es, eo magis te humilies, & Dominus tibi tum favebit: Dominus namque altissimus, & magna facit per humiles.

QUARTA PARS.

Psal. LXXVIII. & Matth. XIII.

Aperiam os meum in parabolis, & eloquar arcana a mundi initio.

QUando DEUS omnipotens per divinam suam vocem humano generi arduum & singulare quiddam, de admirandis, altis, cœlestibusque suis mysteriis, revelare voluit, tunc plerumque id fecit parabolice, quæ parabolæ nobis in terrena hacce vita notæ, cottidie oculis nostris observantur, nobisque propositæ atque depictæ sunt. Exempli gratia, cum DEUS Genes. cap. III. Adamo in Paradyso, post lapsum, pœnam suam mortalitatem corporalemque mortem videlicet, indicare vellet, illud sequentem in modum ipsi innuere & significare voluit, quod, cum terra per se ipsam nullam omnino vitam habeat, ille vero de terra sumptus formatusque fiet, eapropter etiam terræ rursus similis fieri deberet. Item Gen. XV. & XXIII. cap. Dum Deus Abrahamo seminis familiæque sui augmentationem indigitare voluit, illum stellas in cœlo, arenam in mari, & pulverem terræ ad typum intueri jussit. Istiusmodi diversas, peramoenas, suavesque Præfigurationes typicas etiam DEUS in Prophetis populo suo Israelitico, si singulare quiddam ipsi denunciare voluit, proponi & monstrari jussit. Idque postmodum Christus ipse, os & fundamentum veritatis, in suo Testamento fecit, atque adeo res omneis per parabolas, quo melius ejus doctrina intelligeretur, proposuit: utpote dum nobis summam beatitudinem, verbum suum divinum & Evangelium innuit, tum protypo utitur bono maloque semine, sive

ziza-

zizania, quam hoſtis in agrum ſererat: Item occultato theſauro & margarita, granulo triticeo, grano ſynapis, fermento, &c.

(*Vide de hiſce Luc. 8. Matth. 13. & 23. Luc. 19. & Matth. 20. cc.*)

Dum præterea Regnum cœlorum præfigurat, nobis parabolam, de magna Cœna & nuptiis Regis, proponit: quemadmodum etiam univerſam Eccleſiam Chriſtianam, ejuſdemque ſtatum, cum vinea, & Rege a miniſtro rationem exigente comparat. Item ea quoque ſimilitudine utitur de Nobili Domino, qui famulis ſuis bona ſua concedit, de perdita bove & ove, filio perdito, & id genus parabolis aliis.

Vide Matth. 18. Luc. 16. Matth. 25. Luc. 18. Marc. 12. Luc. 18. Luc. 10.

Quum itaque nobis iſtiuſmodi exempla & ſimilitudines unice & ſolummodo ideo datæ fuerint, ut illud, quod cœleſte, & humanæ imbecillitatis ergo, difficile comprehenditur, eo facilius intelligere, nobiſque imaginari poſſimus: quanto potius igitur æternns DEUS ſummum bonum, Filium ſuum, Dominum & Servatorum noſtrum JESUM CHRISTUM videlicet, qui totum humanum genus, obedientia & merito ſuo, de morte æterna liberavit, regnumque coelorum reparavit, nobis in corporali aliqua figura proponere debuiſſet? Illud ſiquidem ſummum myſteriumDei omnipotentis difficillime ab hominibus comprehenditur.

(*Epheſ. 3. Col. 1. Eſa. 45. Cœli rorem demittant, & nubes pluant juſtis: Terra ſeſe aperiat, vireſcat, & proferat Salvatorem.*)

Et licet illud nobis in Veteri Teſtamento, & alias etiam in aliis typis ſignificatum fuerit, in Iſaaci Sacrificio videlicet, & Jacobi Scala, Joſephi venditione mirabilique Statu, ſerpente æneo, Samſone, Davide & Jona: nihilominus tamen DEUS omnipotens tam altum & coeleſte bonum, ex abundantia, alia quadam, mirabili & arcana re tamen, nobis hominibus ad magnum Naturæ librum præmonſtravit & in lucem protulit, ut hac ratione, juxta alia, etiam corporalem aliquam, viſibilem, apprehenſibilemque ideam coeleſtium iſtorum bonorum & donorum habere poſſimus. Quam terrenam corporalem-

ralemque rem ille ipſe in verbo ſuo nobis ita propoſuit, dum apud Prophetam Jeſaiam cap. XXXIII. ſic ait: Ecce pono in Sion angularem lapidem, probatum beneque fundatum lapidem: Qui credit, non fugit. Similiter & Regius Propheta David per Dei Spiritum, in CXVIII. Pſal. ita inquit: Lapis, quem architecti rejecerunt, angularis lapis factus. Id a Domino factum & mirabile eſt oculis noſtris. Quemadmodum etiam iſtam præfigurationem modo dictus angularis Lapis Chriſtus ipſe Matth. 21. ad ſe derivat, inquiens: An nunquam in Scriptura legiſtis Lapis? quem rejecerunt architecti, lapis angularis factus, a Domino id factum & mirabile eſt oculis noſtris: qui in illum inciderit conquaſſabitur, in quem autem ille ceciderit, is contereture. Id quod S. Petrus Act. c. 4. & in ſua epiſt. quemadmodum etiam Paulus ad Rom. IX. cap. verbis ferme iiſdem repetunt atque deſcribunt.

Illum probatum, benedictum, & cœleſtem lapidem JESUM CHRISTUM (*Luc. 10. v. 23. 24*) jam ab inita mundi omneis Archipatres, & SS. Patriarchae, quemadmodum etiam, poſt illos, omneis a Deo illuminati homines, magno deſiderio expectarunt, & ſummis precibus contenderunt, ut ipſis, juxta promiſſiones Chriſtum etiam in corporali viſibilique ſpecie intueri liceat. (*Rom. 10. v. 12 13.*) Quocirca ſi illum in Spiritu recte agnoverunt, & conſequuti ſunt, tunc illo ipſo in nota ipſorum vita delectati ſunt, atque adeo in omni periculo, uſque ad finem vitæ ſuæ, inviſibili iſto fulcro nixi ſunt.

Quamvis vero cœleſtis & benedictus iſte Lapis a Deo toti humano generi, tam divitibus quam pauperibus abſque omni merito & gratis omnino in genere datus fuerit: (*Matth. 11. v. 6.*) nihilominus tamen ab initio in hodiernum uſque diem pauci homines hoc in mundo reperire, & comprehendere potuerunt: immo majori hominum parti omnibus temporibus occultatus, et grave offendiculum ſcandalumque ſemper extitit, quemadmodum Eſa. 8. cap. de eo etiam ante vaticinatus eſt, dum inquit: Erit lapis offenſionis, et rupes ſcandali. Item lapſus et laqueus, ubi multi impingent, cadent, confringantur, illaqueentur, atque capientur. Quem Senex ille

Simeon

Simeon Luc. 2. cap. etiam in ſpiritu vidit, dum ad Mariam, coeleſtis angularis lapidis matrem, ita dicit: Ecce, Ecce hic, locabitur in lapſum & reſurrectionem multorum in Iſrael & in ſignum, cui contradicitur. Simili quoque modo & S. Paulus ad Rom. 9. idem teſtatur, inquiens: Impegerunt ad lapidem incurſionis, & rupem ſcandali: Qui enim in illum credit, non confundetur. Item S. Paulus in 1. ſua epiſt. 2. Hic lapis credentibus pretioſus, incredulis vero lapis offenſionis & incurſionis, et rupes ſcandali, qui in verbo impingunt, & in eum non credunt, in quo locati ſunt. (*Eccleſ. 43.*) Qua ratione modo commemoratus ille pretioſus, benedictus, & coeleſtis lapis, cum toties ante dicto terreno, corporali Philoſophicoque lapide tam artificioſe conveniat, id hic ex ipſo fundamento, & utriusque deſcriptione demonſtrabitur, & alter cum altero comparabitur. Ex quo cognoſcetur & videbitur, quomodo videlicet terrenus philoſophicus lapis vera quædam harmonia & typus fiet veri, ſpiritualis, et coeleſtis lapidis JESU CHRISTI, in quo nobis a Deo etiam corporali modo proponitur, et ſpecie inviſibili præmonſtratur.

Primum igitur, quemadmodum in vera agnitione primæ materiæ (*1. Cor. 2. Loquimur de arcana &c.*) ante dicti terreni Philoſophici lapidis (id quod pro principali membro, et ſummo myſterio habendum) illis, qui illum præparant (*Rom. 11. O quam profunda &c.*) et eo ipſo, in hac temporali vita, omnem felicitatem (quæ a DEO nobis in æviternitatem parata eſt) conſequi conantur, et ſimul in agnitione coeleſtis æterni lapidis (hoc eſt recti, veri, et vivi DEI, creatoris coeli ac terræ, indiſſolubilis triunicæ eſſentiæ) occupati ſunt, adhuc multo magis intereſt, et plura inſuper ſcire neceſſum habent: idcirco etiam ſupra, in prima parte, univerſalem Naturam, una cum proprietatibus ſuis, ſine qua opus illud fruſtra inſtituitur, ante omnia bene diſcendam atque cognoſcendam eſſe monuimus. Si enim homo ad ſummum bonum pervenire cupit, tunc, præ cæteris, rebus omnibus, primo Deum, dein ſeipſum recte agnoſcere illum oportet (*Act. 17. Nam in ipſo vivimus &c.*) DEUM ſiquidem, & ſeipſum agnoſcere ſi quis diſcit (hoc eſt, ſcire qui nos homines ſimus, unde ſortiamur

riginem, ad quid creati, et quam proxime Deo ad fines simus) pro summa sapientia, sine qua difficillime ad supra dictam felicitatem pervenitur, haud immerito et celebrari debet.

Quomodo et ubi vero talis agnitio summi et ceolestis illius boni reperienda, agnoscenda, aut discenda: siet (*Ecclef. 24. Ego sum ubique &c.*) sciendum est, quod illam quemadmodum et terrenus lapis Philosophicus, qui juxta descriptionem suam in uno et duobus, quæ ubique reperta sunt, saltim in uno, et tamen duobus, est, quæri comparative debeat et oporteat: id quod nihil aliud, quam æternum DEI verbum, et SS. divina Scriptura, Vetus Novumque Testamentum (*Esa. 8 Immo juxta legem*) est, in quibus rectus coelestis, fundamentalis angularisque lapis unice et solummodo quærendus atque inquirendus est: quemadmodum etiam Deus Pater sub ipsa, in monte Taborensi facta, glorificatione, adhoc suum verbum digito quasi monstrat, dum Marci 9. Luc. 9. ita ait: Hic est filius meus, dilectus, hunc audiatis &c. Similiter et Christus, essentiale et æternum DEI verbum ipsum, illud ad se derivat, (*Psal. 119.*) Ioan. 14. sic inquiens: Ego sum via, veritas, & vita: Nemo venit ad patrem, nisi per me; ad SS. divinam scripturam, vel infallibile divine verbi testimonium (*Esa 34.*) Esa. 8. ait: Ad Legem, atque testimonium. Et Christus, dictus ille angularis ipse Joh. 5. illud etiam partim requirit, & postulat, dum inquit: Scrutamini scripturas, putatis namque vos habere vitam in ea, & illa est, quæ de me testatur. Unde David quoque in Psal. 119. illud ipsum longe ante confessus est, inquiens: Delector, Domine, in testimoniis tuis, mei enim sunt, consiliarii; Lucerna pedibus meis, Domine, verbum tuum: magis gaudeo de via testimoniorum tuorum, quam de omnibus divitiis. Item, considero vias tuas, & ambulo in tuis testimoniis.

(*Vide Gen. 13. Psal. 45. Esa. 9. 49. Ier. 32. Ioh. 10. 14. Rom. 9. 1 Cor. 5.*)

Porro, ubi, & quo in loco SS. scripturæ (*Ecclef. 24. a mundi initio*) cœlestis hujus lapidis prima materia, vel essentia, fundata siet, multis in locis, hunc inde expresse demonstratus & ob oculos

positus est, præsertim vero Mich. cap. 5. legitur: Cujus egressus ab initio et æternitate fuit. Ipse lapis angularis quoque illud ipsum testatur Joh. 8 cum Judæi illum, quis esset, interrogarent, respondit: Primum ille, qui vobiscum loquitur. Et porro ita Judæos compellat: Amen, Amen dico vobis, antequam Abraham esset, ego eram. Ex quibus testimoniis sequitur, quod nullum initium, sed ab omni æternitate primum suum Ens habuerit, et absque omni fine in omnem æternitatem etiam mansurus est.

Et quamvis illa agnitio nullibi, nisi in DEI verbo, veteri, atque Novo Testamento, consistit, et ex illa ipsa impetrari potest: nihilominus tamen illi, qui eam inquirit, (2. *Tim. 3. Et cum tua pueritia*) indicabo quod summa hic diligentia impendenda fiet. Si enim aliquis ab initio ista in agnitione erraret, vel sinistre rem tangeret, is tum omnem suum subsequentem laborem frustra impensurus esset. Omneis idcirco sese recte probare, rectamque auream apprehensionem, in verbi separatione heic recte addiscere, oculos (intellige animi & animæ) bene ac recte aperire, idque interno lumine, 1. Johan. 5. (quod DEUS ab initio in natura & corde nostro accendit) acute intueri & agnoscere debent; Qui enim externis corporalibus dumtaxat (literali modo) absque interno oculo & divino lumine illam impetrare nititur, is equidem tam cito *Saulum* pro *Paulo* intueri,&, loco recti, sibi viam erroneam, aut sinistrum intellectum exinde eligere,& haurire poterit: quemadmodum enim hoc in terreno lapide ipsius descriptionem juxta, multis hominum millibus obtigit: ita etiam in hujus cœlestis notitia cottidie, proh dolor, in majore potioreque parte sese repræsentat: id quod tamen non verbo, aut literæ, (illud enim utrimque bene fundatum) sed multo potius oculo, qui in homine falsus est, unice & solummodo imputandum: quemadmodum etiam Christus ipse, Luc. 11. & 1. Cor. 3. ait: Oculus lumen corporis, si autem oculus tuus nequam est, vel erit, tunc & corpus tuum obscurum caliginosumque est, vel lumen in tenebras efficit. Item cap. 17. Ecce Regnum Dei, ait, intrinsecus est in vobis; Ex quo clarissime apparet, quod luminis in

homine agnitio, primum ex intrinſeco, et non ab extrinſeco, introferri oporteat; quemadmodum id SS. Scriptura multis in locis hinc inde teſtatur.

Quod externum objectum, uti loqui ſolent, vel litera imbecillitatis noſtræ cauſſa ſcripta, interno a Deo implantato et conceſſo gratiæ Lumini, ſaltim pro teſtimonio Matth. 24. quemadmodum etiam orale perceptum verbum, pro incitatione, et auxilio mediato, vel promotione ad illud et habendum et æſtumandum eſt. Exempli gratia: Si tibi alba et nigra tabula proponeretur, et interrogareris, utra illarum pro nigra, aut alba, habenda eſſet. Sin vero agnitio duorum iſtorum diverſorum colorum non antea in te eſſet, tunc propoſitam tibi quæſtionem, ex nudis mutisque tabularum objectis tarde mihi diſſolvere poſſes: (*Ioh. 2. Illud autem vobis ſcripſi de iis, qui vos ſeducunt*) Agnitio ſiquidem non ex iſtis tabulis, quæ mutæ ſunt et mortuæ, et ipſæ non agnoſcere poſſunt, ſed ex tuis tibi innatis, et cottidie exercitatis ſcientiis, ſuam trahit originem, Objecto quidem, veluti etiam antea dictum movent ſenſus, & ad agnitionem anſam præbent, ipſam vero agnitionem neutiquam illa largiuntur, ſed ab extrinſeco, ex agnoſcente, & iſtiuſmodi colorum ſcientiarum judicante proferri oportet. Simili quoque modo ſi quis a te materialem externumque ignem, vel lumen ex pyrite, in quo ignis, vel lumen, occultatum eſt, a te expeteret, tunc occultatum & arcanum illud lumen non in lapidem introferre, ſed multo potius, per adpertinentem Chalybem, qui neceſſario adeſſe, & occultatum ignem in lapide movere & excitare oportet, ex lapide elicere & manifeſtare neceſſum habes: qui tamen ignis etiam ante omnia, in bono eam ad rem bene præparato fomite, niſi ignis iſte cito iterum extingui & evaneſcere debeat, excipiendus & adflandus eſt. Quo facto recte ſplendentem ignem habere, &, quam diu eundem foveris atque conſervaveris, prolubitu tuo, quicquid volueris, cum eo efficere poteris. Quemadmodum etiam ſimili modo in homine cœleſte & divinum illud lumen occultatum, &, veluti antea dictum, non ab extrinſeco in hominem intro, ſed ab intrinſeco provenire neceſſum habet. Quod ſi ab initio a

Deo

Deo per veram fidem, & tum porro per media, auxilia, lectum, auditum, concionatum, & postmodum quoque per spiritum S. quem nobis Christus reparavit, & dare promisit, (*Ioh. 14. Nemo venit ad patrem, nisi per me*) in obscuro, caliginosoque, attamen candente corde, tamquam in aliquo fomite, iterum recte inspirari, accendi & splendens fieri potest, in quo nostro corde tum Deus postmodum & laborare & operari habet: In credentium siquidem cordibus, & in luce inaccessa habitationem suam habere expetit. Etiamsi enim nullus homo corporalibus externisque suis oculis Deum unquam vidit, neque etiam videre potest, nihilominus tamen cordis oculis internis videri, judicari, & agnosci potest. Licet quoque & dictum illud clarum lumen in totum mundum splendorem suum immiserit, omneisque homines, absque ulla aliqua differentia adhuc cottidie eluminet: nihilominus tamen mundus, juxta corruptam depravatamque naturam suam illud neque recte videre, multo minus vult agnoscere: quocirca etiam tot tantæque viæ erroneæ, & pernitiosæ opiniones de eo audiuntur. Id quod hac in re bene considerandum, notandum, atque observandum est: quod videlicet DEUS homini in summa corporis sui parte non frustra & fortuito duos oculos, auresque totidem communicaverit. Eo ipso enim innuere voluit, quod videlicet homo duplicem visum & auditum, internum atque externum nempe, discere atque observare necessum habeat: adeo ut interno res spirituales judicare, externum vero & suæ quoque parti 1. Cor. 2. dare atque adtribuere debeat: Quæ distinctio etiam in verbo Spiritus, et porro quoque Literæ, summa diligentia observanda est: cujus gratia et ego quoque simplicioribus, quo facilius ad meliorem commodioremque triunius lapidis, in quo summa rei sita est, agnitionem informentur atque perveniant, illud paucis saltim innuere et quasi admonitionis loco heic obiter indicare volui.

Quemadmodum autem materia terreni Philosophici lapidis coram mundo nauci, nulliusque pretii æstumatur, immo quasi omnino rejicitur: ita et simili quoque modo Christus, æternum Patris verbum, clenodium Nobilissimum, et coelestis probatusque triunus lapis

pis a potiore hominum parte in hoc mundo vilipenditur, ex oculis noſtris dimittitur, & ita jam, ut in ipſa rei veritate ita loquamur, fere nihil indignius, vilius, atque abjectius, quam ipſum Dei verbum ſalvificum. Unde etiam 1. Cor. 2. præſertim a mundi hujus ſapientibus Stultitia appellatur: immo non dumtaxat nauci æſtumatur, atque floccipenditur, verum etiam adhuc, tamquam aliqua hæreſis damnatur, bannoque proſcribitur: id quod pio homini, ad tantam blaſphemiam audiendam, ſummum eſt cordolium. Verum enim vero ut ut ſit recte credentes eo probari, & ante allegata teſtimonia ſubſequenter adhuc recte impleri oportet: Id quod etiam Joannes cap. 1. teſtatur dum inquit: Erat (intellige verbum) in mundo, & mundus illud non agnoſcebat. Item: Veniebat in proprietatem ſuam, & tamen a ſuis non recipiebatur.

Quemadmodum etiam corporale terrenumque ſapientum Aquarium, cujus virtus atque efficacia imperſcrutabilis una cum materia ſua multifaria nomina a Philoſophis ſortitus eſt, ita etiam NUMEN & LUMEN illud unicum, cujus virtus atque omnipotentia ſimili modo indagari nequit in SS. Scriptura multos variosque titulos atque nomina habet, quorum præcipua utrimque heic nos ordine recenſebimus. Appellatur Lapis philoſophorum vetuſtiſſimus, occultus vel ignotus, naturalis, incomprehenſibilis, cœleſtis, benedictus, conſecratusque Lapis Sapientum: nominatur verus ſine mendaciis, certus certiſſimorum, arcanus omnium arcanorum, divina, ſtultis occultata, virtus atque efficacia, ſummum & ultimum, quod ſub cœlo vivendum, mirabilis epilogus, vel concluſio omnium Philoſophicorum operum: Nuncupatur itidem idonea & perfecta omnium elementorum comparatio, corpus incorruptibile quod a nullo elemento tangi queat: Vocatur, præterea, quinta eſſentia, duplex & vivificans Mercurius, qui coeleſtem ſpiritum in ſe habet, omnium ægrorum imperfectorumque metallorum ſanatio, æternum lumen, omnium morborum ſumma Medicina, Phoenix nobilis, ſummus Nobiliſſimusque theſaurus, vel ſummum Naturæ bonum, univerſalis triunus lapis, qui a natura ex tribus conjunctus, & nihilominus tamen

unicus

unicus est, immo ex uno, duobus, tribus, quatuor, & quinque generatur & efficitur. Item Magnesia Catholica, vel sperma mundi cujus generis & plura alia nomina & titulos apud Philosophos reperire licet, qui universim omneis haud incommode in summo perfectissimoque numero (millenario) enunciari atque comprehendi poterunt.

Quemadmodum, inquam, terrenus Philosophicusque hicce lapis una cum sua materia, multa diversimodaque immo mille pene, uti dictum est, nomina habet, inde quoque mirabilis appellatur: ita etiam hi, & id genus alii supra commemorati tituli atque nomina multo potius, immo in summo gradu a DEO omnipotente & Summo Bono prædicari poterunt. DEUS siquidem, immo Dei verbum, æternus illius filius, rectus, æternus, pretiosus, & probatus angularis fudamentalisque lapis est, quem architecti rejecerunt, atque proscripserunt. (*Esa.28. Ps. 118. Matt.21. Act.4. Rom.9. 1.Pet.2.*) Verus, vetus, imo vetustissimus est, qui ante posita mundi fundamenta, & ab æterno, fuit. Esa. 45. Dan. 7. Esa. 43. Psal. 90. Rectus, occultus, ignotusque DEUS est, super naturalis, incomprehensibilis, cœlestis, benedictus, & summe laudatus Marc. 16. Solus salvificus, atque adeo omnium Deorum DEUS, Deut. 10. Certus, & verax est, qui mentiri nequit, Num. 23. Rom. 3. Omnium certissimus, qui, pro lubitu suo, facit quod vult, vel solus potens Gen. 17. Ephes. 3. Arcanissimus & æternus, in quo omnia mysteria & thesauri sapientiæ occultati latitant, Rom. 16. Colos. 2. Sola divina virtus & omnipotentia, quæ stultis, vel sapientibus hujus mundi occultata & ignota sunt. Recta unica, & perfecta omnium elementorum est comparatio, a quo, per quem, & in quo omnia sunt & proveniunt, Rom. 11. & Jac. 1. incorruptibilis essentiæ, quæ a nullo elemento dissolvi vel separari potuit Psal. 16. Act. 2. 13. Quinta itidem est essentia, immo omnium essentiarum essentia, & proprie tamen nulla essentia. Verus rectusque duplex Mercurius, vel Gigas geminæ substantiæ Matth. 26. quemadmodum Hymnus de eo canit, Deus a natura homo heros &c. qui cœlestem spiritum in se habet, qui omnia vivicat immo vita ipsa Sap. 7. Es. 42. Jo. 14. Unicus perfectusque Salvator omnium imperfectorum

corporum

corporum et hominum est, verus coelestisque animæ medicus, æternum lumen quod omneis homines illuminat Esa 60. Johan. 1. omnium morborum summa Medicina, recta spiritualis Panacæa Sap. 16. Nobilis Phœnix qui suos, per veterem serpentem, Diabolum, vulneratos necatosque pullos, sanguine suo iterum recreat & vivificat, immo summus thesaurus, vel summum bonum in cœlo & in terra Psal. 83. Sap. 7. Triuna universalis essentia, quæ JEHOVA appellatur Deut. 6. & ex uno, divina essentia, dein ex duobus, Deo & homine, ex tribus, personis videlicet, ex quatuor, utpote tribus personis, & una divina essentia, quemadmodum etiam ex quinque tribus personis, & duabus essentiis nimirum, divinus & simul humanus est. Est, præterea DEUS recta Magnesia Catholica, vel sperina mundi Catholicum Joh. 1. a quo, per quem, & in quo omnes coelestes atque terrenæ creaturæ essentiam, motum, & originem suam sortiuntur Gen. 1. Joh. 1. Act. 17. Rom. 11. Heb. 1. & in summa α & ω, initium & finis, inquit Dominus, qui est, qui erat, & qui venit, omnipotens Apoc. 1.

Verum enimvero quemadmodum in supra commemorato opere Philosophico non sufficit, si quis tantum materiæ cognitionem habeat eamdemque pro triuna essentia agnoscat, atque qualitatem proprietatemque illius didicerit: Sed insuper scitu necessarium est, quomodo videlicet illa adquiri, illiusque utilitatis particeps ille fieri queat: id quod nullo alio modo fieri potest, quam ut, veluti supra diximus, tres istæ res prius solvantur, atque putrefiant, quo ipsi caliginosa sua umbra, & hirsuta essentia, qua primum obumbrata, & exinde in deformi inhumanaque specie spectata fuit, iterum detrahitur: dein, per ulteriorem sublimationem, cor & anima illius interior, quæ in ea occultata, per catholicam dulcem & ignis instar lucentem aquam marinam ex illa deducta, & incorporalem aliquam essentiam redacta fuit: ita & multo minus nos triunam illam divinam essentiam, quæ JEHOVA dicitur, agnoscere possumus, nisi prius illa (respectu nostri) etiam quasi dissoluta, purificata, velamentumque Moysis atque iracunda species, quæ nobis a

natura

natura impedimento terriculamentoque eſt, ipſi abſtrahatur, & per ulteriorem divinam illuminationem cor & interna anima, quæ in illa latet, hoc eſt, filius ejus, qui eſt Chriſtus, ope & auxilio Spiritus Sancti, qui ſimiliter, inſtar alicujus puræ aquæ corda noſtra purificat Eſeck. 36. Eſa. 44. immo tanquam divinus ignis illuminat Jerem. 23. Matth. 3. & ſuavi dulcique ſolatio implet atque recreat Joh. 16. Epheſ. 4, ex ea producatur, diſcatur. Adeoque Deus iratus, poſtea placatus tibi appareat.

Quemadmodum autem in opere Philoſophico materia, in tres ſuas partes vel principia diſſoluta proprio ſuo ſale porro congelari et in unicam eſſentiam reduci oportet, id quod poſtmodum Sal ſapientiæ appellatur: ita quoque DEUS, et cor ejus, hoc eſt, filius parenti, per ſal ipſorum proprium, quod Deo itidem eſſentialiter implantatum, uniri, pro uno Deo agnoſci, et non pro duobus aut tribus Diis et eſſentiis haberi et credi debet. Si itaque hac ratione Deum per ejus filium agnoviſti, et quaſi ſeparaſti, et tamen divinæ ſapientiæ ſpiritu, et charitatis vinculo iterum copulaſti atque conjunxiſti: Ecce tunc tibi inviſibilis ignotusque DEUS Eſa. 45. jam viſibilis, agnoſcibilis, et intelligibilis, factus eſt, qui tibi etiam non amplius, quemadmodum antea, ita iracundus et inhumanus, ſed humaniſſimus adparet, ſeque a te palpari, et videri patitur, cum tamen DEUS, antequam Chriſtus, filius ejus, in nobis formatus imaginatusque fuit, Galat. 4. nobis potius terribilis DEUS, Deut. 7. 18. imo ignis conſumens eſt & appellatur. Iſta tamen triunius divinæ eſſentiæ agnitio tibi nondum ſufficit, niſi in ulteriore illius agnitione (præſertim cordis illius) progrediaris, & adcreſcas. Quemadmodum enim ſupra dictum & hactenus præparatum ſubjectum in opere Philoſophico, abſque ulteriore præparatione, ad medicinam corporalem tibi plus obeſt, quam prodeſt: ita etiam Chriſtus, 1. Joh. 4. niſi illum melius perfectiusque agnoſcas, ad ſpiritualem animæ tuæ medicinam, tibi adhuc parum conducibilis, ſed multo potius ad damnationem tibi vergeret. Quocirca etiam tu, ſi ipſius, cœleſtiumque illius donorum theſaurorumque participes fieri, iisdemque beate uti fruique velis,

in personali illius agnitione & porro progredi, illumque non, tamquam purum merumque Deum, tibi proponere & imaginari, sed impletionem temporis, a DEO ad id destinatum, Gal. 4. in quo additamentum suum accepit, hoc est, simul Deus & homo, hominis filius factus est, probe observare necessum habebis.

Nam, quemadmodum in opere Philosophico iterum dictum est, quod primæ materiæ (si ad effectum suum deduci, & tinctura, ad cætera simplicia metalla perficienda, fieri debeat,) aliud quoddam corpus metallicum nobilissimum, & primæ materiæ adfine, gratissimum acceptissimumque porro adponi, cum illa uniri, & in unum corpus redigi oporteat. Ita quoque & heic, in opere Theologico divinæ naturæ filii Dei (si illa uti frui, illiusque participes fieri volumus) aliud quasi metallicum corpus, h. e. caro & sanguis, humanitas, vel humana natura (quæ omnium Creaturarum dignissima & divinæ naturæ propinquissima atque ad illius imaginem creata est) adjungi, uniri & in indissolubile corpus simul redigi necessum fuit.

Quemadmodum autem in præfigurato opere Philosophico cumprimis, diximus, notandum observandumque fuit, quod, vulgare auri corpus ad opus illud minime conveniens, sed propter imperfectionem suam, aliosque multifarios defectus, (quibus est obnoxium) inutile, & quasi mortuum censendum æstumandumque sit, atque, ea ipsa de causa Corpus purum clarumque (quod absque omni impuritate ac defectu, & nullo dolo adulteratum aut interno suo sulphure debilitatum fiet) accipi debeat. Ita etiam multo minus heic divinæ filii Dei essentiæ non vulgaris humana natura, utpote quæ in peccatis concepta, peccato originali inquinata, & adhuc cottidie peccatis actualibus, & præternaturalibus infirmitatibus (quibus omneis in genere homines subjacent) contaminata fuisset adjungi & incorporari debuit; sed mera pura, peccati expers, & perfecta humanitas.

(*Si enim terrenus Adam, ante lapsum*) *qui tamen saltim creatura*) *absque omni peccato, immo sanctus & perfectus homo: fuit*

quanto

quanto magis cœlestis ille Adam, quem unigenitus Dei filius in se habet, talis esse debuit.

Quocirca cœlestis æternus, fundamentalis, angularisque lapis Jesus Christus (veluti Philosophicus eodem modo descriptus est) secundum utramque naturam admirandæ generationis & originis adeoque imperscrutabilis naturæ & proprietatis est ac manet. Secundum divinam enim naturam ab æterno, ex sola divina essentia cœlestis æternique sui Patris, verus Deus, immo Dei filius est, cujus egressus (veluti Scriptura ea de re loquimur) ab initio & æterno fuit: (*Mich. 5. Psal. 2. Matth. 16. Coloss. 1.*) Secundum humanitatem suam vero in temporis impletione absque peccato & defectu (Esa. 53. Joh. 8. Scriptura teste,) verus perfectusque homo cum corpore simul & anima, (Matth. 26.) natus fuit, adeo ut nunc indissolubilis, personalis, & Theandricæ essentiæ, hoc est, verus Deus, verusque homo, in una unica, atque in omnem æternitatem indissolubili persona fiet, atque hoc modo ut Deus omnipotens agnoscendus & colendus maneat.

Exoptandum heic esset, majori parti putaticiorum doctorum oculi melius aperientur, & caliginosa ipsorum perspecilla, vel larvæ sophisticæ detraherentur, atque oculati fierent, Luc. 10. Cumprimis vero omneis Aristotelici, & in divinis operibus cæcutientes sophistæ, apud quos tot diversimodæ disputationes, hodierno adhuc die, in rebus divinis, more minus Christiano, agitantur, & multifariarum distinctionum, divisionum, & permixtionum nullus omnino finis est de Arduo in SS. Scriptura, 2. Tim. 3. bene fundato summe venerabili articulo de unione Naturarum, & communicatione Idiomatum in Christo. Sin jam Deo, ejusdemve divino verbo, credere nollent, tunc attamen ex sæpius nunc dicti Chymici operis (veluti supra commemoravimus) facta conjunctione, & unitione duarum aquarum, Mercurii & Solis

P 2 videlicet

videlicet rem agnoſcere, ipſumque digitis quaſi palpare poſſent: Sed ipſorum ſumma ars Scholaſtica Philoſophiæ Ethnicæ, & in SS. Scriptura, vel Chriſtiana Theologia minus fundata nulliusque valoris & pretii fundamenta & præcepta Ariſtotelca, de ſubſtantia & accidentibus, aliaque plura omnem aditum præclludunt, dum parum conſiderarunt illud Tertulliani: *Philoſophos Patriarchas eſſe hæreticorum.* Verum ut ea de re copioſus heic differamus, operæ pretium minime cenſemus.

Et quemadmodum, præterea, in opere Philoſophico, dictum illud Compoſitum, conjunctis nunc duabus eſſentiis, porro in ignem collocatur, putreſcere, conteri, beneque coqui oportet, qua in putrefactione & coctione interim (donec plusquam perfectum fiat) multifarii actus cum eo intercidunt, &, (veluti in deſcriptione terreni operis plura reperire licet) diverſimodi colores ſeſe repræſentant: ita hæc Deo-humana, & humano divina perſona Chriſtus Jeſus, hoc in mundo, a Deo cæleſti ſuo patre, ita ordinatus, in igneam tribulationis fornacem conjectus, in ea bene coctus, hoc eſt, in varia moleſtia, ignominia, cruce, atque tribulatione circumactus, & in diverſimodam ſpeciem mutatus eſt, utpote: inediam paſſus eſt, Matth. 4. dum, mox ab accepto baptiſmo, & poſtquam S. prædicandi verbi divini miniſterio ſeſe devoviſſet, impulſu ſpiritus S. in deſertum veniens a Sathana tentatus fuit, atque inibi cum eo triplex certamen ſubire neceſſum habuit, in teſtimonium omnium Chriſtianorum Baptizatorum qui, Chriſtianiſmum ingreſſi, & Chriſtum confeſſi, etiam a Diabolo tenabuntur, &, per varias tentationes, ad defectionem ſollicitabuntur. Item, dum laſſus factus Joh. 4 dum lacrymatus eſt Luc. 19. contremuit Luc. 14. cum morte conflixit, ſanguineum ſudorem ſudavit, captus etiam atque vinctus eſt Matth. 26. a Summi Sacerdotis famulo in faciem percuſſus, ludibrio habitus, irriſus, conſpurcatus, flagellatus, coronatus, ad mortem condemnatus & tamdem cruci, quam ipſe geſtavit, Joh. 19. inter duos latrones adfixus, felle & aceto potatus, Pſal 69. clara voce exclamavit, ſpiritum ſuum in DEI patris ſui manus commendavit, exſpiravit, atque in cruce tamdem mortuus

tuus eſt: & quas id genus alias anguſtias tribulationesque, ille, in vita ac morte ſua, quibus de ulterius SS. Evangeliſtæ legendi ſunt, ſuſtinere oportuit.

Et quemadmodum Philoſophi ſcribunt, quod iſta coctio & putrefactio, in ſupra commemorato terreno opere, plerumque intra quadraginta dies fiat atque perficiatur: ita ſimili modo per eumdem iſtum numerum in SS. Scriptura multa, diverſimodaque miracula & facta nobis a Deo deſcripta & conſignata ſunt, utpote dum populus Iſraeliticus, Pſal. 59. per quadraginta annos integros in deſerto permanſit, atque durum exilium experiri neceſſum habuit Deut. 8. Item dum Moyſes in monte Sinai, Exodi 34. Elias in fuga præ Achabo. 1. Reg. 19. Chriſtus in deſerto quadraginta diebus totidemque noctibus jejunavit, quemadmodum etiam per quadraginta menſes in terra concionatus eſt, & miracula edidit: per quadraginta horas in ſepulcro jacuit: quadraginta dies, inter reſurrectionem a mortuis, & adſcenſionem ſuam ad cœlos, cum diſcipulis converſatus vivum ſeſe ipſis repræſentavit Act. 1. Item dum urbs Hieroſolymitana quadrageſimo ab aſcenſione Domini, anno, a Romanis deſtructa ſoloque æquata fuit.

Cumprimis vero heic quoque notandum eſt quod philoſophi putrefactionem iſtam, ob nigrum (*cant. 1. Niger ego ſum*) ſuum colorem, corrui caput appellaverint. Ita ſiquidem Chriſtus ipſe (*Eſa. 53. Nullam omnino habeat ſpeciem, neque &c.*) deformis omnino ſpeciei, omnium viliſſimus, plenus dolorum ægritudinumque, atque adeo ſpretus fuit, ut etiam vultus præ ipſo abſcoderetur, & nauci omnino æſtumaretur. Immo, quemadmodum ipſe Pſal. 22. ea de re conqueritur, vermis, & nullus homo, ludibrium hominum; & contemptus populi fuit: Etiam illud haud in concinne cum Chriſto comparatur, ubi putrefactum illud Solis corpus aliquandiu, cineris inſtar, in vitri fundo, abſque ulla efficacia mortuum jacet, donec, ac igne fortiori, ipſius anima guttatim ſenſimque ſeſe iterum demittit, & tabidum mortuumque quaſi corpus rurſus imbibit, humectat, potat, & a totali deſtructione conſervat, idem & ipſi Chriſto accidit, dum in monte

olivarum, & cruce, per divinæ iræ ignem affatus, Matth. 26. 27. se a Patre suo cœlesti omnino desertum conquestus est, & nihilominus semper (veluti terreno corpori assidua cura atque recretaione etiam fieri solet) refectus corroboratusque Matth. 4. Luc. 22. atque divino Nectare quasi imbutus, humectatus, atque potatus fuit: immo dum ipsi denique in sanctissima sua passione, & morte media, vires, una cum ipso spiritu, omnino subtractæ sunt, & plane ad inferiora profundissimaque terræ loca pervenit Act. 1. Eph. 1. 1. Pet. 3. & tamen adhuc conservatus, recreatus, & virtute & potentia æternæ Deitatis, rursum erectus, vivificatus, & glorificatus est Rom. 14. ubi demum spiritus, cum suo, in sepulchro demortuo, corpore, perfectam, indissolubilemque unionem adeptus per loetissimam resurrectionem, & victoriosam ad coelos adscensionem in Dominum & Christum Matt. 28. & ad dexteram Patris sui Marc. 16. exaltatus fuit: cum quo nunc per efficaciam virtutemque spiritus S. tamquam verus DEUS & homo pari potentia & gloria, super omnia regnat atque dominatur Ps. 8. efficacissimo suo verbo omnia conservat gestatque Heb. 1. immo res omneis vivificat Act. 17. Quæ mirabilis Unio, ut & divina Exaltatio, ab angelis & hominibus, in coelo & in terra, immo sub terra Philip. 2. 1. Pet. 1. absque horrore & tremore vix capi multo minus considerari potest: Cujus Virtus potentia, & rosei coloris Tinctura imperfectos nos homines atque peccatores nunc etiam in corpore & anima immutare, tingere, & plusquam perfecte curare atque sanare potest, de quo paulo post, plura dicturi sumus.

Cum igitur unicum, coelestem fundamentalem angularemque lapidem Jesum Christum nunc breviter & simpliciter consideraverimus, Qua ratione videlicet cum terreno Philosophico Sapientum Lapide comparetur atque uniatur: cujus Materia & Præparatio: uti audivimus, eximius typus & viva Incarnationis Christi imago est. Itaque porro necessarium fore æstumamus, ut illius Efficaciaim, Virtutem, & Tincturam, ut & Fermentationem & Multiplicationem in nobis vitiosis et miseris hominibus, tamquam metallis imperfectis, intueamur atque addiscamus.

Etiam-

Etiamsi enim Deus hominem ab initio præ reliquis omnibus, ad Nobilissimam perfectissimamque creaturam, & ad suam ipsius imaginem creaverit, ipsique vivum spiritum, immortalemque animam, inspiraverit: nihilominus post lapsum, in deformem, contrariam, pernitiosamque effigiem transmutatus fuit.

Ut autem tam nobilissima creatura pristino suo nitori & perfectioni restitueretur, Deus omnipotens ex mera misericordia tale medium constituit, per quod illud sequentem in modum, ita fieri oportet: nimirum, veluti plusquam perfectus Lapis, vel Tinctura, post istam suam perfectionem, adhuc ulterius fermentari, augmentari, vel multiplicari debet multiplicem utilitatem sortiri velit ipsiusque efficacia et operatio conducibilis esse debeat: ita quoque Christus, cœlestis Benedictusque ille lapis, post Deo-humanam suam perfectionem, nobiscum, tamquam membris suis, ulterius fermentari atque multiplicari debet, hoc est, nos, cum ipso, per rosei coloris salvificamque suam Tincturam, purificari uniri, et ad purum coelesteque corpus conformari præpararique oportet: Ille siquidem, Paulo ad Rom. 8. teste, primogenitus est inter multos fratres, immo primogenitus ante omnes Creaturas Coloss. 1. per quem omnia in coelo et in terra creata et cum Deo reconciliata sunt. Si enim nos, qui a natura impuri, mortales, et imperfecti sumus, iterum puri regenerati, immortales, et perfecti fieri volumus: tunc equidem illud per nullum aliud medium, (*Heb. 13.*) quam per unicum illum coelestem, fundamentalem, angularemque lapidem Jesum Christum, tamquam solum sanctum, immo sanctissimum Daniel. 9. recens natum resuscitatum, glorificatumque coelestem Regem, qui Deus et homo una in persona est, et in æternum manet, fieri poterit.

Quemadmodum enim Philosophorum lapis et Chimicus Rex, tinctura sua hanc utilitatem confert, etiam hanc efficaciam, et virtutem, per perfectum suum processum, in se complectitur, ut alia imperfecta,

fecta & vilia metalla, tingere & in purum aurum transmutare potens sit: Ita quoque, & adhuc multo potius Cœlestis ille Rex, fundamentalis, angularisque Lapis Jesus Christus bene dicta sua tinctura, hoc est, rosei coloris suo sanguine nos peccatores imperfectosque homines ab innatis nostris Adamicis sordibus & fæcibus solus & unus purificat, immo plusquam perfecte curat sanatque 1. Joh. 1. extra quem, Scriptura Teste, nulla alia salus, neque medium in coelo, aut in terra est, quo æternam beatitudinem perfectionemque consequi possimus, nisi in solo nomine Jesu Act. 4.

Licet enim coecus insanusque mundus, per imposturam & illusionem Sathanæ, multifaria diversaque media, vias, modosque æternam beatitudinem perfectionemque consequendi, quæsivit, & vehementer in eo laboravit: nihilominus tamen saltim unicus Salvator & Mediator, Jesus Christus, est & manet, in quo, & per quem, coram Deo justi & beati sumus, atque a spirituali peccati lepra iterum purificamur: quemadmodum etiam unicus dumtaxat terrenus Salvator & Chymicus Rex, per quem omnia imperfecta metalla perfectionem suam impetrant atque consequuntur, & insuper omneis morbi, cumprimis vero incurabilis corporalisque lepra sanantur, reperitur. Sunt igitur omnia reliqua media, & ab ipsis hominibus excogitatæ artes, quæ a Judæis, Turcis, Ethnicis, aliisque hæreticis, in medium adlatæ, & adhuc tamquam necessaria media, defenduntur, multo potius (proprie ut de re loquamur) Spiritu vacua, falsa, & Sophistica Alchymia. (*Col. 2. Videte ne quis vos &c.*) per quam nos homines non purificamur, sed impedimur: non vivificamur, sed debilitamur: immo tamdem omnino mortificamur: quemadmodum etiam pseudo Alchymia quæ melius malchymia dicenda, multas diversimodasque tincturas & colores invenit, quibus homines non dumtaxat decepti, verum etiam, cottidiana experientia teste, in bonorum, immo vitæ corporisque discrimen sæpissime conjecti sunt.

Si vero nos homines ab impuris nostris sordibus & fæcibus (Adamico scilicet peccato originali, quo ab initio universa natura humana, tanquam pernitioso veneno Protoplastis nostris a Cacodæmone inspira-

inſpirato corrupta, noſque omneis in eo concepti atque nati ſumus, Pſal. 51. Job. 15.) iterum purificari,(*Job.3.*) rurſuſque perfecti, & beati fieri velimus: tunc illud per novam regenerationem Spiritus S. immo aquam & Spiritum (veluti Rex Chymicus etiam per aquam & Spiritum regeneratur, perfectionemque ſuam conſequitur) fieri oportet: in qua nova, & ſpirituali regeneratione (*Pet.3.*) quæ e ſupernis in S. baptiſmo per aquam & ſpiritum peragitur, nos, Chriſti cum ſanguine ablui & purificari, atque adeo unum, cum illo, corpus fieri, illumque, veſtis inſtar (veluti Paulus ad Coloſſ. 3. & Epheſ. 5. ait) induere oportet. Nam quemadmodum lapis Philoſophicus per ſuam tincturam poſtea cæteris cum metallis ſeſe unire ſolet, &, una cum ipſis, in perfectum indiſſolubileque corpus redigitur: ita quoque Chriſtus, tamquam noſtrorum omnium caput, 1. Cor. 4. nobiſcum, membris ſuis,per roſei coloris tincturam ſuam, ſeſe etiam venit, & in perfectum corpus ædificiumque Rom. 12. 1. Cor. 12. Epheſ.5. quod ſecundum Deum creatum (*Job.3.*) in recta veraque Juſtitia & Sanctitate Epheſ. 4. redigit atque perficit. Iſta ſiquidem hominis regeneratio, quæ in S. baptiſmo per Spiritum S. peragitur, proprie nihil eſt aliud, quam interna ſpiritualis aliqua renovatio lapſi hominis (*1. Cor. 12.*) cum Deo & Chriſto, ita quidem, ut nos, dum antea per carnalem generationem ex parentibus,inimici Dei, & iræ filii a natura (*Rom. 2.*) Epheſ. 2. eſſemus: nunc per ſpiritualem regenerationem, in S. baptiſmo amici, & filii (*Heb.3.*) immo hæredes Dei, & cohæredes Chriſti ſimus. Ideo enim Chriſtus mortuus eſt, reſurrexit, et revixit Rom. 14. ut per huncce ſuum proceſſum, hoc eſt, per paſſionem, mortem, reſurrectionem, et adſcenſionem, in Sanctum, quod manibus non factum, ingrederetur, nobiſque viam ad æternam Patriam præpararet. Quocirca etiam et nos, tamquam illius fratres et ſorores Matth. 12. Epheſ.5. et Pſal. 22. ipſum in paſſione ſequi, Matth.8. in chara humilitate Luc. 12. aliiſque virtutibus creſcere et adcreſcere, immo ipſius corpori omnino conformes nos fieri oportet, ut tandem etiam et nos, qui heic ipſum in regeneratione ſequuti et in eo mortui ſumus, cum ipſo vivere, ejuſque gloriam ingredi queamus.

Quæ tamen ſpiritualis exhortatio, & Chriſtiana imitatio in vita & actione cœleſtis noſtri Regis, non ex noſtra dignitate, merito, vel propria voluntate (naturalis ſiquidem homo, omnibus ſuis cum viribus, in rebus ſpiritualibus, cœcus, ſurdus, atque mortuus eſt) ſed unice, & ſolummodo (*1 Iohann. 5.*) ex efficacia & operatione Spiritus S. fluit, qui in nobis, per beatum regenerationis & baptiſmi lavacrum, efficax atque potens eſt: quemadmodum etiam mineræ & metalla, quæ in ſeipſis quaſi mortua (*Heb. 10.*) rubiginoſa, ſeipſa neutiquam purificare neque corrigere poſſunt, efficacia & auxilio ſpagirici ſpiritus quoque purificantur, renovantur, ſolvuntur, atque perficiuntur. Si itaque nunc, veluti audivimus, per aquam & ſpiritum (*2 Cor. 5.*) iterum regenerati, hoc eſt, per beatum baptiſmum, & rubrum, a Chriſto tinctum, fluentum, Chriſto Domino, (*1 Cor. 3.*) cœleſti noſtro Regi incorporati, cum ſanguine ſuo à peccatis noſtris hereditariis abluti, purificati, & primitiorum Spiritus S. ita capaces participesque facti fuerimus: tunc nos ab initio ſenſim, juxta D. Petri dictum, puro ſalutarique lacte, tamquam recens nati, immo tamquam infantes in Chriſto, cibari potarique oportet, donec tandem, tamquam vivi (*Apoc. 1.*) adultique lapides, ad ſpiritualem domum, ſummumque Sacerdotium, ædificati & idonei fiamus ad ſacrificanda ſpiritualia ſacrificia, quæ Deo grata acceptaque ſunt per JESVM CHRISTVM: Chriſtianus ſiquidem, per aquam & ſpiritum regeneratus homo, non omnia ſimul comprehendit, vel apprehendere etiam poteſt, ſed ſenſim, de die in diem in agnitione Dei & Chriſti, creſcere & adcreſcere neceſſum habet.

Nam, quemadmodum iterum in opere Philoſophico videre eſt, quamprimum conjunctio duarum Eſſentiarum, (*Cant. 3. Cum paullo ipſos eſſem antegreſſus &c.*) terreni auri videlicet, & cœleſti modo præparatæ aquoſæ materiæ, poſtquam ab initio in patera aliqua ſolutoria, in ſiccum quaſi liquorem & amalgama redactæ fuerint, facta, compoſito non omne, & una vice ſimul, ſed una pars poſt alteram, & pedetentim quidem, ac certis diverſisque temporibus, additur, et adponitur: ita, et adhuc multo magis, illud in opere Theologico fieri oportet.

tet. Quamprimum namque conjunctio, & spiritualis Unio hominis cum Christo in sancto baptismo facta, nosque ita cum ipso, quemadmodum antea quoque diximus, unum in corpus redacti sumus: tam cito etiam homo talis sensim fidem Christianam addiscere, & unum, post alterum, articulum comprehendere necessum habet, donec tamdem omnino in iisdem confirmetur, atque ad perfectam agnitionem perveniat.

Cum igitur & Christiana quoque fides, (*Phil.3.*) instar præparatæ terrenæ aquosæ materiæ, (veluti suo loco ordine recensuimus) in duodecim particulas, vel parvos articulos, juxta duodecim Apostolorum numerum, dein autem rursus in tres articulos principales, utpote I. de nostra creatione, II. redemptione, III. sanctificatione distincta & distributa siet: ex quibus, ut diximus, homo unum post alterum, ad discendum sibi proponere & adponere quasi oportet: Sensim tamen & diversis id fiat temporibus, ne nimium, et plus justo, oneretur, atque discendo omnino quasi obruatur, ex quo ipse facilime tædium et nausea moveri, atque a fide plane abalienari posset. Cujus rei gratia etiam et tertius, de Sanctificatione, articulus in septem diversa membra, vel particulas (in communicatione infallibilis epilogi AMEN) distribui, et hominibus diversis septem vicibus (juxta informationem in terreno opere datam) inculcari poterit. Quo facto, et fide ab homine, a parte ad partem plenarie comprehensa, tunc summe eidem necessarium, ut semel, per divinam gratiam, comprehensam illam fidei agnitionem secum diligentissime custodiat, et ab illius corruptione, vel amissione, sibi sedulo præcaveat. Et quemadmodum in sæpius nunc dicto opere philosophico jam ante indicavimus, quod nimirum, ad istam fermentationem et multiplicationem unici terreni Regis, vel meræ puræque Tincturæ, tres singulares partes, vel particulæ, optumi, puri, perpurificatissimique auri, per Antimonium fusi, non quidem ex lapidis defectu, vel imperfectione tincturæ suæ, sed ex impotentia et imbecillitate ipsorum metallorum, acceptari projicique oporteat. Et ut sententiam meam melius et expressius significem, licet Tinctura aut lapis in seipso perfecte præparatus fuerit: nihilominus tamen crassa

imperfectaque metalla, ob naturalem suam infirmitatem atque imbecillitatem, istam lapidis, vel Tincturae (ut ita loquar) angelicam perfectionem et subtilitatem ad se pertrahere atque apprehendere nequeunt, nisi commoda requisitio etiam ad manus sumatur, et illa eo facilius transmutentur.

Quemadmodum igitur illud nunc in opere Chimico, inquam, fit, et fieri oportet: ita vicissim et heic in Theologico nostro opere (*Phil.* 2.) spiritualis renovationis, et coelestis regenerationis hominis sedulam curam habere quis oportet. Etiamsi enim et noster quoque Rex coelestis Jesus Christus nos, per plenariam suam obedientiam, quam coelesti suo patri, nostri loco, præstitit, ab omni impuritate perfecte liberaverit, et filios hæredesque Dei fecerit: nihilominus tamen istam ipsius salvificam, et divinam plane Tincturam (quemadmodum et reliquos suos thesauros, atque bona, (*2 Cor. 4*) ob innatam nobis infirmitatem imbecillitatemque, non per omnia comprehendere et acceptare, aut eamdem nobis firmiter applicare possumus, nisi per tria hæc media a Deo ipso ordinata, qualia sunt: I. Sanctum ejus Verbum, quod purum puriusque, quam aurum argentumque in terreno lebete septies probatum Psal. 12.18. immo supra aliquot massarum aurearum millia diligendum Psal. 119. II. Salvifica fides, quæ singulare DEI donum est Joh. 6. 2 Thess. 3. et per verbum Dei oritur Rom. 10. corda hominum etiam unit Act. 5. et in igne tribulationis (*Gal. 3.*) probatur. Et III. minime fucata dilectio erga Deum atque proximum, quæ itidem Dei donum, et Legis impletio Rom. 13. immo Deus ipse est, et appellatur 1. Joh. 4. per quas singulares partes, verbum, fidem, et charitatem videlicet (*Epps. 5.*) si ordinario more modoque exerceantur aque usurpentur, Christus Dominus tum divina sua cum tinctura, coelestique unctione, primum recte operari, suam in nobis, simplicibus et imperfectis metallis, vel hominibus, projectionem, et salvificum ingressum exercere et perficere potest, quo sine illum difficillime apprehendere, vel ipsius tincturæ participes fieri possumus. Illic enim illico terribilis Sathan et Pseudo-Chymicus sese repræsentat, qui novis regeneratisque hominibus, filiisque Dei (præsertim si

pacto

pacto cum Christo in baptismo foederi satisfaciant, &, quemadmodum S. Paulus ipsis imperat, bonum certamen exerceant, fidem bonamque conscientiam retineant,) cottidie & clanculum insidiatur, &, per fideles suos Coadjutores, (*1. Pet. 5.*) quales sunt, peccatis obnoxia caro nostra (*Jacob. 3.*) & impius seductor mundus, in perniciosam suam nassam pertrahere, et præcipitio dare conatur: atque etiam, proh dolor! saepissime, Deo permittente, (nam vel Justus in die septies cadit Prov. 24.) multos in lapsum præcipitat. Quemadmodum enim Christo Domino, capiti & Duce nostro, insidias struere, ipsumque, mox a suo baptismo, sub ingressu S. ipsius ministerii, vehementer tentare molitus est: ita, & simili quoque modo, clandestinas suas technas, versutias, et fallacias etiamnum hodie, omnibusque adeo temporibus, in Christiana Ecclesia exponit: Christum primo per penuriam, tribulationes, variasque angustias eo commovere et impellere studebat, ut videlicet de verbo Dei, et clementissima ejusdem promissione, dubitaret, dum prætandit, Deum ipsius amicum haud esse, quod illum tamdiu in deserto famem pati pateretur. Sin autem ista tentatio apud Christianos nihil operatur: tunc ex altero latere hostis homines alia tentatione adoritur, malletque ut Deo magis (*Deut. 10.*) quam ipsis in verbo suo est pollicitus, confiderent: quemadmodum etiam Christo persuadere conabatur, ut nimirum sese de summo templi fastigio (*Matth. 4.*) præcipitem daret, Deum siquidem illum bene protecturum esse. Sin et hoc ipsi non procedit, et tertia itidem vice aliquid tentare minime erubescit: idque divitiarum promissione, quod videlicet, pecuniæ, temporaliumque bonorum gratia, a DEO, divinoque ipsius verbo recedere, idololatra fieri, ipsumque (Sathanam) invocare, et, tamquam Deum, colere debeat: veluti idem ab ipso Christo libere extorquere, eumdemque ad lapsum impellere minime est veritus. Id quod equidem fidelis DEUS et Pater in Coelo (*Iob. 2.*) ex singulari consilio, certasque ob caussas, quandoque permittit, ut hac ratione in fide, spe, patientia, recta veraque Dei invocatione crescant, adcrescant, et per istiusmodi Tyrocinia, sive crucis exercitia, ad ultimum mortis certamen, quod vetus homo subire ne-

 cessum

necessum habet, sibi viam bene præparare, atque hoc modo æternam contra hostem illum, victoriam obtinere possint: id quod fiet, si omneis ipsius technas, versutissimasque insidias prius bene norint, & qua ratione ipsi, per divinam gratiam obviandum fiet, didicerint.

Cum enim non cum carne & sanguine, sed, veluti S. Paulus inquit, cum Principibus & potentibus, cum hujus mundi primoribus videlicet, qui in mundi hujus tenebris dominantur, malisque sub cœlo spiritibus, pugnare atque certare necessum habeamus: eapropter ipsis, eorumdemve spiritualibus tentationibus, propriis ex viribus minime resistere possumus, sed hic, juxta Antesignani nostri Jesu Christi exemplum, spiritualia arma apprehendenda, & cum iisdem, & verbo Dei, tamquam spiritus gladio Ephes. 6. in fide spirituales isti nostri hostes percutiendi & vincendi sunt. Ubi necesse erit, ut nos ad mandatum Pauli Ephes. 6. ex armamentario Spiritus Sancti thoracem Dei ferreum arripiamus atque induamus: adeo ut lumbi nostri adcincti fient veritate, & induti simus pectorali justitiæ, in pedibus ocreati, tamquam in procinctu agitemus pacis Evangelium, spiritusque gladium, qui est, ut antea dictum, verbum Dei: ante omnia vero fidei scutum apprehendamus, quo omnia ignita Diaboli tela delere & exstinguere poterimus: Fides siquidem in Jesum Christum clypeus est firmissimus, quem idem ille Cacodæmon neutiquam perforare, neque cor vulnerare potis est.

Cum igitur & ignis regimen quoque in opere Philosophico summa diligentia observari, illudque (in materiæ coctione) absque ullo tædio administrari & debeat, & oporteat, quemadmodum etiam de Philosophico igne, (quo præcipue totum negotium perficiendum est,) diximus, quid proprie fiet & appelletur, essentialis videlicet, præternaturalis & divinus ignis, qui in composito latitet, cui cum terreno igne materiali (*1. Tim. 1.*) auxilium & incitatio præstari oporteat: ita quoque & cumprimis purum Dei verbum, vel, quod idem est, Dei Spiritus, qui etiam cum igne Jerem. 23. comparatur, atque ita appellatur, in nobis hominibus occultatum est, utpote quod quidem nobis a natura implantatum, per ejusdem corruptio-

ruptionem vero iterum deletum et caliginoſum factum eſt (*Phil.3.*) Inibi ſiquidem et pari modo per alium quendam externum ignem, hoc eſt, per cottidianam aſſiduamque pietatis, Chriſtianarum virtutum exercitationem, in proſperis et adverſis, ut et per ſedulam conſiderationem puri divini verbi, (ſi alias internum nobis conceſſum lumen gratiæ, Deique ſpiritus, in nobis operari et non plane extingui debeat,) (*Eccleſ. 10.*) auxilium ſubſiduumque præſtandum eſt, eoque ipſo, ſine ullo tædio, atque indeſinenter excitari atque inflari oportet. Quemadmodum enim et in terrenis etiam rebus fieri ſolet, ut, ſi opifex ferrum, quod in ſe ipſo frigidum eſt, ſæpius lima expoliat, illud per continuum iſtum motum calefiat, lumen et lampas itidem; (*Coloſſ.3.*) niſi continuo oleo foveatur, tamdem deficit et omnino extinguitur: ita etiam et homo niſi in ſuo interno igne, absque tædio et moleſtia, exerceatur, ſenſim decreſcit, donec tamdem eo plane privetur. Quocirca (quemadmodum nunc ſæpiſſime monuimus, idemque etiam ſumma efflagitare neceſſitas videtur) verbum Dei diligenter audiendum, bene conſiderandum, indeſinenterque exercendum eſt.

Quod autem antea de viſu, qui non tantum externis corporalibus, ſed internis animi oculis (*1 Tim. 1.*) fieri debet, diximus, illud quoque pari modo et de auditu hic intelligendum eſt. Loquor vero (quō melius mea intelligatur ſententia) de recto puroque Dei verbo, non autem gloſſis humanis, vel veterum, aut Neotericorum Scribarum fermento (*Rom. 16.*) Phariſaico, quod hodierno, proh dolor, tempore, verbo divino præfertur, vel ad minimum, inſtar murini excrementi, quod piperi immiſcetur, pro divini verbi concione audiri et haberi volunt. Minime gentium. De iſtiusmodi nugis verba hic non facio: ſed, de vero clarificatoque Dei verbo loquar Pſal. 19. 119. quod per os Dei tranſit Deut. 8. Matth. 4. et adhuc per Spiritum S. (*1 Cor. 1.*) prædicatur: quod non dumtaxat inanis vacuusque ſonus, quemadmodnm ignominioſe quidam de eo loquuntur, ſed ſpiritus et vita, et ſalvifica Dei eſt potentia, Joh. 6. omnibus videlicet iis, qui in illud credunt. Quo de auditu etiam regius Propheta David (*Pſal.64.*) ita loquitur: Audiam quid Dominus in me loquuturus ſiet. Ex quo

inter-

interno et divino Dei verbi auditu, tamquam ex aliqua ſcaturigine, recta vivifica fides, quæ per charitatem efficax Galat. 5. ſuam ſumit originem. Nam, uti Paulus Rom. 10. ait: *Fides ex auditu eſt, auditus vero per verbum Dei* (2. Pet. 2.)

Si itaque verbum Dei purum et clarum, tunc quoque et auditus (*Luc.* 21.) purus clarúſque eſſe poteſt: ita etiam et ipſa fides, quæ ex iſto auditu quaſi promanat, pura et incorrupta, et per charitatem efficax eſt, erga DEUM quidem in humili obſequio ſancti illius præcepti atque voluntatis. Item in orando, laudando, et gratias agendo. Erga proximum vero in benefica exhibitione diverſimodorum bonorum operum: adeo, ut Dilectio non minima, ſed, veluti Paulus ait, ſumma omnium reliquarum virtus fiet. Quemadmodum etiam ad illam charitatis exercitationem nos Chriſtus, in longa ſua concione valedictoria Johan. 13. ſummo ſtudio exhortatur, et tum temporis valedictionis quaſi loco poſt ſe reliquit, inquiens: *Hoc eſt præceptum meum, ut vos invicem diligatis, quemadmodum & ego dilexi vos, ita enim, vos meos eſſe diſcipulos, ſinguli cognoſcent.* Item 1. Joh 2. *Qui dicit, ſe noſſe Deum, & tamen præcepta ejus non ſervat, is mendax eſt, & nulla in eo veritas: Qui autem verbum illius ſervat, in eo certo charitas Dei perfecta eſt.* Et porro 1. Joh. 4. *Deus eſt charitas, & qui in illa manet, ille in Deo, & Deus in illo manet* (*Coloſſ.* 1.) Ex quibus omnibus videre eſt, quod charitas perfectionis verum ſit vinculum, quo Chriſto incorporamur: adeo ut ille in nobis, nos in illo ſumus (2. *Johan.* 3.) ille in patre ſuo, et pater in illo: id quod Chriſtus commemorato iſto in loco et porro teſtatur, dum inquit: *Si quis ſermonem meum ſervabit, is eſt, qui me diliget, & ego illum diligam, atque ad eum veniemus, & habitationem apud eum faciemus.* Joh. 5. ait: *Si præcepta mea ſervaveritis, in charitatem ea manetis.* Qua de charitate, quæ porro et ipſum noſtrum proximum concernit, 1. Joh. 4. etiam eleganter ſcribitur: *Si quis dicit, ſe amare Deum: Et tamen fratrem ſuum odio habet, mendax eſt. Qui enim fratrem ſuum, quem coram videt, non diligit, quomodo Deum, quem non videt, is diliget?* Et hoc præceptum ab eo habemus, ut, qui DEUM diligit, etiam fratrem ſuum diligat. Quae autem dilectionis illius fiet

pro-

proprietas, id S. Paulus 1. Cor. 13. sequentibus verbis exprimit: *Dilectio,* inquit, *longanima & humana, non Zelo agitatur, nullam petulantiam exercet, non inflatur, nec, in operando, erga proximum, bono, lassatur.* Facillime igitur exinde videre atque colligere est, quod nulla vera rectaque dilectio esse possit, quæ per dilectionem bonis cum operibus proximo non inserviat: de (*Coloss. 3.*) qua tamen multi ex Christianis temere gloriantur. Ex eodem vero quoque esse adparet, quod bona opera, quæ Deo placent, non fidem antecedant, sed, tamquam fructus, stirpem & arborem sequantur, quæ, si bona siet, etiam bonos fructus profert: atque hac de causa non opera fidem, (*Jerem. 5*) sed fides opera bona, grata, & accepta facit: adeo ut hac ratione, quod heic est præcipuum, per solam fidem justificemur, æternamque vitam consequamur.

Si itaque nunc homo regeneratus, supra commemorato modo, sese in vita, omnibusque adeo actionibus suis, tam Christiane & pie sese exhibeat, tunc & suo fructu minime carebit. Istiusmodi siquidem homo, a Deo in fornacem tribulationis collocatur, & ad instar Compositi Hermetici tam diu omnis generis angustiis, diversimodisque calamitatibus & anxietatibus premitur, donec veteri Adamo & carni (*Ephes. 4.*) fiet mortuus, & tamquam vere novus homo, qui secundum Deum creatus est, in recta veraque justitia atque Sanctitate iterum resurgat, quemadmodum S. Paulus ad Rom. 6. testatur, dum inquit: *Nos, una cum Christo, per baptismum in morte sepulti sumus. Ut quemadmodum enim Christus a mortuis resuscitatus est, ita & nos in novitate vitæ ambulemus.* Id si factum, & homo cottidie peccare desinat ut hac ratione peccatum ei amplius non imperet, tunc apud eum sicut in terreno opere adjuncti auri solutio suam sumit originem, &, veluti supra dictum, putrefactio, ut spirituali more omnino solvatur; conteratur, destruatur, & putrescat: quæ tamen solutio, & putrefactio apud unum citius, quam apud alterum, fieri solet, attamen in temporali hacce vita adhuc fieri oportet: Hoc est: Talis homo igne tribulationis (*1 Petr. 4.*) tam bene digeritur, coquitur, atque mollificatur, ut etiam de omnibus suis viribus desperet, atque

R in

in gratia & misericordia Dei (*2. Cor. 4.*) unicum suum quærat solatium: qua in crucis fornace, & durante igne, homo, instar terreni auri, rectum nigrum corrui caput sortitur, hoc est, omnino de formis sit, atque coram mundo, Sap. 5. (*Iob. 30.*) irridetur; idque non dumtaxat per quadraginta dies ac noctes, vel annos, sed sæpenumero etiam per omne vitæ suæ tempus, adeo ut plus cordolii, quam solatii & lætitiæ; plus mæroris, quam gaudii in vita sua experiri necessum habeat: ubi denique ipsi, per spiritualem istam suam mortem, anima sua omnino eximitur, & in altum quasi deducitur, hoc est, corpore suo quidem adhuc in terra est, cum spiritu & corde suo tamen (qui nunc non amplius mundo, sed Deo vivit, nec in terrenis, (*2. Cor. 4.*) sed spiritualibus summum capit solatium) sursum ad æternam vitam & Patriam vergit, atque omneis suas actiones instituit, ut illæ non terrenæ, sed, quantum quidem hocce tempore fieri potest, cœlestes fient: quodque jam non amplius secundum carnem, sed juxta spiritum, non in operibus infrugiferis tenebrarum, sed tamquam in die lucis, in operibus, quæ probationem patiuntur, vivat. Quæ corporis animæque separatio peragitur spiritualiter moriendo. Quemadmodum enim solutio corporis & animæ in regenerato Auro sese gerit, ubi corpus & anima quidem a se invicem quasi separantur, nihilominus tamen in vitro arctissime cohærent, & conjunctim manent, anima insuper corpus cottidie recreat, & a finali destructione conservat, usque ad determinatum (*2. Cor. 5.*) tempus: ita quoque tab confectum, & quasi mortuum hominis corpus in (*1. Pet. 3.*) ista sua crucis Schola, ab anima etiam non omnino deseritur, sed assidue, .. tribulationis æstus modum excedat, per spiritum e supernis cœlesti rore, & divino Nectare, irrigatur, potatur, atque conservatur: quod coeleste refrigerium & recreatio demortui terreni corporis in hominibus. (Temporalis enim nostra mors, quæ peccati stipendium, Rom. 6. non recta mors, sed naturalis solutio corporis & animæ, & multo potius lenis quidamque somnus est) indissolubilis conjunctio (in piis intellige) Spiritus Dei, & animæ, vere est & manet. Quæ præterea, cum mirabili as- & descen-

ſione in terreno opere (quae ſepties fieri ſolet) etiam convenit. Illic namque etiam ſex annorum millia tribulationum, et moleſtiarum temporalium (quam diu videlicet mundus duraturus eſt) reperiuntur. In quo, per Dei ſpiritum, ſolatii expertes homines omnibus temporibus in cruce, calamitatibus et anxietatibus diverſimodis, ubertim iterum erecti, conſolati, atque confirmati fuerunt: Idque (Deo laus et gloria) fit adhuc cottidie, atque etiam tam diu fiet, donec magnum univerſale Sabbatum, et dies quietis anni milleſimi ſeptimi ſuum ſumpturus eſt initium: ubi ſpiritualis iſta recreatio, ſive refrigerium, unica etiam vice ceſſabit. diu exoptatum finem ſuum conſequetur, et, illius loco (cum Deus, (2 *Tim.* 4.) omne erit in omnibus) æternum duratura lætitia inchoabitur.

Durante vero etiamnum digeſtione et coctione ſpiritualis mortui corporis in homine ſeſe etiam pari modo (veluti in terreno opera videre eſt) multi diverſimodique colores et ſigna, hoc eſt, omnis generis miſeriæ, anxietates, atque tribulationes (quarum præcipua eſt ante commemorata iſta tentatio, quæ a Diabolo, mundo, et carne noſtra fit, atque cauſſatur) repræſentabunt: quae tamen omnia bonum praenunciant indicium: quod videlicet tam bene vexatus homo tandem aliquando beatum exoptatumque exitum conſecuturus fiet: quemadmodum etiam et ipſa SS. ſcriptura teſtis eſt, in qua (2 *Tim.* 3.) (*Act.* 4) legitur, quod videlicet omneis, qui beate in Chriſto Jeſu vivere velint, perſequutionem pati cogantur, quodque nos, per multas tribulationes et anguſtias, regnum coelorum ingredi neceſſum habeamus. Quem in finem etiam D. Auguſtinus ita inquit: *Ne mireris, frater, ſi te (cum Chriſtianus factus fueris) undique mille etiam tribulationes vexent. Noſtræ ſiquidem fidei caput Chriſtus eſt, nos ipſius membra ſumus: Quocirca non ſolummodo illum, ſed & vitam illius ſequi & imitari debemus. Vita Chriſti autem omnis generis tribulatione, extrema egeſtate circumdata, a Scribis & Phariſæis irriſa, & denique pro miſeris nobis peccatoribus contumelioſiſſimæ morti tradita eſt: Unde facillime colligendum, quod, ſi te Deus tali vita dignatur, & pari te perſequutione caſtigat, in Electorum ſuorum numerum te referre cogitet. Sine iſtiusmodi perſequutionibus & tribulationibus namque ad*

Deum pervenire minime possumus. Nam qui Paradisum ingredi conantur, per ignem & aquam illi ambulare necessum habent, sive Ille siet Petrus, cui traditæ sunt claves cœlorum: vel Paulus, electum vas & armatura Dei: aut Ioannes, cui omnia arcana Dei revelata sunt: Omneis namque fratri necessum habent: Per varias tribulationes regnum cœlorum nos ingredi oportet. Hucusque D. Augustinus.

Præterea & illud quoque probe notandum est, quod nimirum Philosophi Chimici Antimonium, (per quod (veluti antea in præparatione Chimica dictum est) Auri fermentario fieri oportet antequam Elixiri, aut Chimico Regi adponatur, vel cum vetere cano Saturno balneum Sudatorium subire velit,) eodem hocce charactere ♁ signaverint. Id quod pro miraculo, & mysterio quasi habendum, atque intuendum est: quemadmodum etiam forma sive species ista apud nos Christianos quoque reperienda, & ferme in pari occultatione usurpatur atque proponitur, dum summo capiti & imperatori totius Christianitatis Imperii Pomum, cum super eminente crucicula, in manus traditur, eoque innuitur, quod ille, antequam ad pacificam quietamque possessionem perveniat, prius hujus mundi crucem, ærumnas, aliasque calamitates probe experiri, iisdem agitari, & per easdem probari necessum habeat: cujus præfigurationem significationemque typicam dicti isti Philosophi, qui priscis istis temporibus victitarunt, fortassis istiusmodi signo non temere & fortuito, & quidem in ipso labore chimico (qui talem processum etiam requirit significare voluerunt. Quæ omnia haud incconcinne ad commemoratam Scholam crucis, Christianorumque tribulationes atque persequutiones (quod videlicet antequam sempiternam lætitiam & quietem ingrediantur, per onerosum difficilemque mundi cursum ambulare, vel cum hostili cano Saturno, hoc est, vetere Adamo, & Sathana, Scholam certaminis balneumque sudatorium subire cogantur (*Ioh.* 26) referri poterunt.

Juxta commemoratas istas tribulationes & calamitates etiam multa diversimodaque signa atque miracula, ingentes quoque mutationes hinc inde in mundo probe observandæ, diligenterque conside-

ſiderandæ atque perpendendæ ſunt. Si audiuntur ſcilicet bella, rumores bellici, variæ ſectæ, peſtis & annonæ charitas, quæ omnia proxime inſtantis noſtræ redemptionis veri præcurſores ſunt & nuncii. In ſumma quando univerſalis mortuorum reſurrectio fieri debet, tunc primum homines per agni ſanguinem victuri (prior enim nova, in S. baptiſmo facta, regeneratio, hujus ſecundæ, rectæ, & nunc primum omnino perfectæ novæ regenerationis in æterna vita ſaltim eſt initium) ad novam, numquam tranſituram, vitam, anima & ſpiritu cum corpore iterum ſic unitis, & in indiſſolubilem æternum durantem copulationem rurſum redactis, reſurrecturi ſunt: ita quidem, ut, virtute atque efficacia omnipotentis cœleſtis Regis Chriſti (quo eum per fidem realiter, vere, & efficaciter, contra omnium hominum rationem copulabimur) pura, ſpirituali, mirabilique virtute robore, & agilitate, gloria & præſtantia glorificati: immo pellucidi, præſtantes, & plusquam perfecte beati (*ibid. 26.*) fieri debeamus. Quæ admiranda, corporis, animæ & ſpiritus copulatio, ſive unio, divina itidem glorificatio, & exalteratio electorum, veluti in terreno opere, abſque ſtupore, atque trepidatione in hac a nobis non conſiderari, multo minus videri poteſt: quemadmodum etiam, ejus rei cauſſa, & ipſi angeli in admirationem rapiuntur, illaque omnia videre geſtiunt: Ubi tum cum Chriſto, æterno noſtro cœli principe, una cum omnibus angelis, & ſpiritibus miniſtrantibus, in æterna lætitia, atque gloria Majeſtatica ſuper omnia dominaturi, & regnaturi ſumus in ſempiterna ſecula (*Gal. 6.*)

Et quemadmodum, ut tandem concludamus, in Chimico-Philoſophico opere, brevis, neceſſaria tamen correctio neglecti corruptique compoſiti (quomodo videlicet eidem in tempore commode ſubveniri poſſit, ubi etiam totus proceſſus, una cum ordinariis ad illum pertinentibus, mediis inveniendus eſt) mox ab initio fuit addita: ita quoque & heic in opere Theologico miſeri alicujus peccatoris ſpiritualis correctio et reſtitutio bene diligenterque conſideranda eſt, ubi fortaſſis unus, vel alter defectus in aliquo homine ſeſe repræſentaret, et, Deo permittente, horribilis Sathanæ, impii mundi, et carnis

ſuæ impulſu, in peccata incideret, et vel per ſuperbiam et arrogantiam, (quæ nobis omnibus innata cum pernitioſa ſublimatione, vel præmatura rubedine, tamquam primo et ſecundo defectu, in terreno regno comparantur) laberetur, vel ob perpetrata enormia, grandia, et carnalia peccata, tandem de Dei miſericordia deſperaret, aut, ob nimium tribulationum æſtum, contra Deum creatorem ſuum, inſurgeret, crucemque impatienter ferret: (qui duo defectus cum tertio et quarto erroribus conveniunt) tunc miſer contagioſusque iſtiusmodi homo adinſtar Compoſiti philoſophici denuo ſolui, hoc eſt, poſt agnitionem exceſſus ſui, per clavem ſolutoriam ſanctæ Abſolutionis, quoties illa indigebit, a peccatis, et cottidianis ſuis delictis tandem iterum abſolui et purificari: dein in SS. Coena dominica puro coeleſti lacte 1. Cor. 3. veroque coeleſtis agni ſudore (*1. Ioh. 5.*) tamquam ſanguine et aqua, immo aqua et fronte vitæ: quemadmodum etiam cum pingui convivio ex puro vino et medulla Eſa. 25 (*Apoc. 19.*) et publico gratiæ Fonte, Zach. 13. qui, inſtar Mercurialis aquæ in opere Chimico, indignis et impiis ſummum venenum eſt, cibari, potari, recreari, et confortari neceſſum habet, donec etiam, veluti terrenum corpus, ad finalem congelationem plenariamque fixationem, h. e. ad perfectam conſtantemque æternæ beatitudinis perfectionem perveniat. Quæ duo ſaluberrima media curationis et ſanationis miſeri peccatoris (SS. abſolutionem et coenam videlicet) fidelis omnipotensque DEUS hominis in emolumentum inſtituit, illaque dilectiſſimæ ſuæ Eccleſiæ, tempore neceſſitatis adminiſtranda communicandaque, tradidit, et concredidit. Illic ſiquidem, per dictam jam modo abſolutionem, vel clavium Miniſterium praevia vera poenitentia, liberi et immunes pronunciamur, vel, ſi impoenitentes permanemus, et in peccatis petulanter perſeveramus, per Chriſtianam banni et excommunicationis clavem, quae etiam ad officium illud pertinet, in peccatis noſtris ligamur, et Sathanae, ad carnis interitum, 1. Cor. 5. tradimur, ut Spiritus in die Domini ſalvificetur.

EPILO-

EPILOGUS.

HAbes itaque nunc, amice & benevole Lector, brevem simplicemque demonstrationem atque declarationem, infallibilem quoque Typum comparationemque allegoricam terreno chimici, & veri coelestis lapidis Jesu Christi, per quem ad certam beatitudinem & perfectionem, non dumtaxat heic, in hac terrena, sed & in æterna etiam via, pervenire poteris. Licet autem illud utrimque, in præmisso opere Theologico, aliquanto rectius & copiosius tractari potuisset, sciendum tamen tibi est, me non esse Scripturæ Professorem, vel, hodierni mundi more, Aristotelico-Theologum, sed civem & personam privatam esse. Illam namque a Deo mihi concessam scientiam nulla in celebri Academia studiis adsequutus sum, sed in universali Schola naturæ, (*Ioh. 12.*) & ex magno miraculorum libro (in quo omneis Dei docti multa ante secula sese exercuerunt) didici. Quocirca etiam istam meam descriptionem non ad decoram sesquipedalemque literam, sed, uti dictum, ad simplicitatem direxi: quemadmodum etiam haud est mei muneris, ut videlicet de rebus Theologicis uberiorem copiosioremque tractationem heic instituam: sed quicquid feci, illud, mea quidem ex parte, illis, qui fortassis tantos nondum fecere progressus, brevem aliquam delineationem præscribere volui, ut videlicet Rem altius indagare valeant: Unicuique siquidem amanti veritatis convenire videtur, ut miracula Dei sicco pede neutiquam prætereat, ne perpetuo involvat silentio, sed ut illa celebret, amplificet, atque glorificet. Juxta illud etiam simul confessionem meam, & quid de Christianæ religionis articulis sententiam credamque, publice testatam facere volui: Cum proh dolor, ita nunc comparatum fiet, ut multi pii Christiani (*Psal. 116.*) per mendacissimorum calumniatorum intempestiva judicia (ni cantilenam ipsorum quis cantare velit) a tergo hæretici proclamentur, & suspecti habeantur. Quæ impiæ mundi blasphemiæ temerariaque judicia verum Christianum, qui istiusmodi calumniis proscinditur, minime offendant:

Diabo-

Diabolus ſiquidem, ejuſdemque ſquamoſi filii, illud in more ſemper habuerunt, & idem Chriſto, omnibusque ſuis imitatoribus, exhibuerunt, (*Pſal.94. Ier.11*) atque etiamnum faciunt. De quo tamen nunc nulla amplius verba facio, ſed illud ſupremo omnium judicium judici, qui verus omnium cordium lapis Lydius eſt, commendatum volo (*1 Chron 19. Deus omnia corda perſcrutatur.*)

Ad præcedentem, præterea, toties nunc a nobis commemorati terreni lapidis Tractationem quod attinet, hocce in Epilogo, artis Chimicæ amatorem, pro ſuperfluo, ad priorem a me datam informationem ablegatum, eamdemque illi fideliter denuo inculcatam volo. Quemadmodum enim in eximia cantione bona aliqua clauſula plus una dumtaxat vice, repetitur: ita quoque in hocce puncto idem a nobis fieri ſolet: quod nimirum ille propoſitum & cogitationes ſuas ad terrenum lapidem Philoſophicum non prius dirigere, vel iſtiusmodi laboris initium facere debeat, niſi cœleſtem (cujus gratia terrenus a Deo datus eſt) recte cognoverit, præparaverit, vel, ad minimum, ambos, ſpiritualem corporalemque videlicet (*Eccleſ.1.*) ſummo ſtudio ſimul conjunctim ipſo facto præparare inceperit. Ego enim, cumprimis hac in parte, quomodo nimirum, absque naturæ agnitione, tam altum opus temere inchoetur & laboretur, cum omnibus veris Philoſophis conſentio, immo etiam quod absque vera agnitione cœleſtis lapidis angularis Chriſti, utpote in quo tota natura perfecte conſiſtit, non dumtaxat difficile, verum etiam, impoſſibile ſit Lapidem philoſophicum præparare, mea pro perſona diligenter heic adnoto & fateor: Quocirca etiam hoc punctum probe conſiderandum, nec, ut a multis fieri ſolet, tam avide, & inconſiderate ad ſummam iſtam artem (cum tamen ſæpenumero aliquis ad illam artem minime aptus & idoneus, nec in ſæpius dicta agnitione aliquantulum exercitatus ſiet) anhelandum, niſi ignominioſum illius rei exitum quis experiri deſideret: Quale ſiquidem initium, talem etiam plerumque finem ſortitur, veluti, proh dolor, apud multos res ipſa loquitur. Id quod tamen unice immaturæ intentioni & ignorantiæ imputandum eſt.

Verum enimvero adhuc magis mirandum eſt, quod aliqui homines reperiantur, qui ſummam iſtam artem (*Ecclef.7.*) non dumtaxat inquirunt, ſed etiam illam tractare & exercere conantur, & nihilominus tamen (an naturalis, vel recte magica, an vero præternaturalis & nigromantica ars ſiet, quæ ſaltim per ſpiritus illegitimaque prohibita media adquiratur) dubitant. Neutiquam, mi bone vir, Diabolus omneisque adeo impii absque divina permiſſione, poteſtatem illam non habent, ut & minimum quidem hac in arte contrectent, multo minus ſui juris faciant, illamque pro lubitu ſuo exerceant. Minime gentium, inquam, ſola illa in Dei manu & poteſtate conſiſtit, qui illam, cui vult, & impertit, & ſimul iterum adimit. Ad iſtam namque artem, quæ a, & ex Deo ſuam ſumit originem, nulli omnino voluptarii, multo minus diri infernalesque Spiritus, ſed talis, verſa vice, ſpiritus, qui ſimplex, rectus, verus, conſtans, & puræ piæque eſſentiæ ſiet, admittuntur. Quem tamen ſpiritum hodiernus mundus ſecurus impius non agnoſcit, ideoque etiam ejusdem eſſentiam, ſummumque myſterium in multis ignorat. Quamprimum enim aliquid de illo auribus percipit, nec cito tamen illud comprehendere potis eſt, tunc mundani iſti ſocii (*Sapien. 1.*) ſtultitiam illud appellant: ideoque etiam, ob cœcitatem ſuam, ſpiritus ille ipſis perpetuo occultabitur, & tamdem omnino ab iisdem adimetur.

Ne autem commemoratione iſta a meo propoſito forſitan plus juſto longius progrediar, ſed illud iterum adtingam, & denique ad finem perducam: eapropter piis artificibus & hoc, amicæ exhortationis loco, probe inculcatum volo: Quatenus videlicet, erga Deum (*Eccleſ 18. & 29.*) cor, animumque, immo vitam, & actiones ſuas quis inſtituet: eatenus in lapidis, ac laboris ſui progreſſu cottidie omnibusque etiam horis inſignem utilitatem percepturus erit: id quod & ipſe omnibus diebus ſumma diligentia, & magna devotione obſervavi, & ita ipſo facto expertus ſum. Quamobrem omneis mox ab initio actiones ſuas eo dirigere, ſeque ita præparare debet, ut poſtmodum in utroque opere eo feliciorem finem conſequi valeat.

Heic forſitan quis poſſet objicere, quod nimirum aliqui reperi-

riantur, qui lapidem iſtum Philoſophicum, vel Tincturam, qua ſimplicia metalla in aurum argentumque immutaverint, vere habuerint, & nihilominus parum idonei fuerint, nec coeleſtem ſimul tam bene agnoverint: (*Eccleſ. 19*) immo adhuc in vitæ vanitate atque levitate ambulaverint. (*Sap. 1.*) Quibus reſpondeo, quod eosdem quidem ſuo in ſtatu relinquam, &, ubi, & quomodo, iſtam ſuam Tincturam nacti fuerint, nullam heic diſputationem inſtituam. An vero veram rectamque Tincturam, qua de in toto hocce meo Tractatu egi, ipſi confecerint atque præparaverint, id vere nemo mihi perſuadebit, multo minus, ut credam, in duci potero: quemadmodum etiam leviſſimorum iſtiusmodi hominum tragicus exitus, in quem, ſua cum Tinctura, ſe ipſos præcipitarunt, illud ſæpenumero teſtatur atque etiamnum hodie, proh dolor, ejus rei exempla minime deſunt: Ut nunc taceam, quod ars Chimica, una cum requiſitis ſuis, non unica, ſed diverſa ſiet. Quemadmodum enim aliis in facultatibus diverſi & verſiculores Sectarii inveniuntur: (*Exod. 30. Jacob autem ſumebat bacillos, ſive ſcipiones &c.*) ita quoque & hac in arte idem fit: Illi ſiquidem omneis in genere Chimici appellantur, non tamen ad unicam intentionem informati atque directi ſunt.

Loquor hic ſaltim de vera, naturæ conveniente, & artificioſa Alchimia, quæ cumprimis inter alia, malum & impurum a bono & puro diſcernendum cognoſcendumque, docet, per quam (*Proverb. 2.*) poſtquam naturæ imbecillitati atque corruptioni ſubveniri, & recta promotio exhiberi poteſt: quæ tum in augmentatione metallorum ſimilimodo procedit, ac ſi alicui fructui, qui, accidentali quodam caſu impeditus ad maturitatem juſtam pervenire haud potuerit, auxilium præſtare, vel ex uno granulo, vel ſemine, multifariam augmentationem conſequi coneris, quod exiguo ſumptu laborari atque perfici poteſt. Alteram Sophiſticam pſeudo-chimicam artem minime intelligo nec etiam illam diſcere cupio: (*Eccleſ. 3. Qui ad periculum &c.*) quia ipſius magiſtri vias nimis incurvatas, & meros aureos montes, (qui fortaſſis nimis procul diſſiti ſunt,) fruſtra pollicentur: adhæc falſa iſta ars nihil omnino conſtans largitur, & dumtaxat ingentes

ſumptus,

ſumptus, temerarios labores, & denique etiam ſæpenumero ipſum corpus vitamque inſumere ſolet. Quocirca ſi tibi iſtiusmodi Chimicorum unus vel plures occurrerent, (qui de vera & naturali Arte Chimica gloriarentur, illamque, pecuniæ cauſſa, te, vel etiam alterum aliquem, docere conarentur: vel, quod ſumptus, & quæ requiruntur impenſas, erogare haud poſſent, prætenderent:) tunc fideliter eſto admonitus, ne nimium ipſis fidas. Anguis enim apud ipſos plerumque in herba latitat. (*Mich. 2. ſi ſpiritus erroneus eſſem &c.*)

Præterea vere etiam affirmare poſſum, quod ſumptus, qui toti Univerſalique operi impendendus eſt, (cottidiano victu, & ſuſtentatione ignis exceptis) per omnia trium florenorum pretium non excedat. Materia namque, veluti etiam ſupra audivimus, partim velis eſt & undique, pro exigente neceſſitate, ſatis ſuperque, & abſque magna moleſtia, invenitur: labor itidem facilis & ſimplex. In ſumma, tota iſta ars a piis, & a Deo ad id electis (*Pſ. 112.*) (ſimpliciſſime & facillime: ab impiis & malis vero difficillime & impoſſibile quaſi comprehenditur. (*Prov. 3.*) Ut autem tamdem epilogum meum abſolvam, idcirco, valedictionis loco, pro additamento et hoc tibi communicare volui: quod nimirum, ſi Deus omnipotens tibi gratiam ſuam (in piæ et ſanctæ illius artis revelatione) largitus fuerit, illa tum recte uti, ſilentium tibi commendatum habere, et, ejus rei gratia, firmam ſeram ori admovere, (*Eccleſ. 23. O utinam poſſem ſeram &c.*) illudque obſerare debeas, ne forſitan arrogantia et ſuperbia, tam apud Deum, quam homines in periculum et damnum, temporalemque æternamque pernitiem præcipitare poſſit; Quocirca etiam caute tibi proſpiciendum eſt.

Divitias quærit ſacram hanc quicunque per artem,
Sit pius & ſimplex, ſit tacitusque probus.
Hoc qui non agitat, potius contraria flectit,
Pauper, inops, nudus, cogitur eſſe miſer.

Hæc omnia, amice Lector, tam admonitionis, quam valedictionis loco, te latere nolui, indubia ſpe fretus, te in omnibus (niſi Deus tibi

 oculos

oculos auresque occluſerit) me ſufficienter intellexiſſe: Illud ſiquidem fidelius & expreſſius (quantum quidem bona conſcientia fieri potuit) non præmonſtrare, neque etiam manifeſtius deſcribere potuiſſem. Sin itaque ex eo non intelligere vel diſcere potueris, tunc equidem metuo, te, per Alterius inſtitutionem, difficillime rem comprehenſurum eſſe.

APPENDIX.

SIn quoque, ob illud à Deo tibi conceſſum donum, fortaſſis ſuperbire, vel avaritiam, ſub prætextu Oeconomicæ alicujus prudentiæ & parſimoniæ, tecum fovere, &, eo ipſo, te ſenſim à Deo avertere coneris: tunc, vere loquor, ars iſta ſub manibus evaneſcet, adeo ut ipſe, quomodo tibi factum fuerit, ſcire haud poſſis. Id quod ſane pluribus, præter omnem ſpem & expectationem, contigit.

In Summa Summarum.

Sique meam hanc ſequeris doctrinam & ſi pius extas,
Materiem ſumens, quam retuli ante tibi:
Si pariter talem ſolito pro more parabis,
Omnes divitias totius orbis habes.

Ad quam illam tuam intentionem (ſi alias res tibi curæ ſiet) Deus omnipotens tibi ſuam gratiam & divinam benedictionem clementiſſime largiatur. Id quod ex intimis cordis mei penetralibus tibi apprecatum volo.

ORATIO.

OMnipotens, æterne Deus, pater cœleſtis luminis, a quo etiam omnia bona & perfecta dona proveniunt: rogamus infinitam tuam miſericordiam, ut nos æternam tuam ſapientiam, quæ conti-

nuo

nuo circa tuum thronum eſt, & per quam omnia creata factaque ſunt, atque etiamnum reguntur, & conſervantur, recte agnoſcere patiaris, mitte illam nobis de ſancto tuo cœlo, & ex throno tuæ gloriæ, ut una nobiſcum ſit, & ſimul laboret, quoniam magiſtra eſt omnium cœleſtium occultarumque artium, etiam omnia ſcit & intelligit. Fac moderate nos comitetur in omnibus noſtris operibus, ut per illius ſpiritum verum intellectum, infallibilemque proceſſum Nobiliſſimæ hujus artis, hoc eſt, ſapientum miraculoſum lapidem, quem mundo occultaſti, & ſaltim electis tuis revelare ſoles, certo, & ſine ullo errore, diſcamus, & ita ſummum opus, quod heic nobis peragendum eſt, primum recte, & bene inchoemus, in eo, ejusdemque labore conſtanter progrediamur, & tamdem etiam beate abſolvamus, illoque æternum cum gaudio fruamur, per coeleſtem illum & ab æterno fundatum angularem miraculoſumque lapidem Jeſum Chriſtum, qui tecum, o Deus pater, una cum ſpiritu ſancto, verus Deus, in una indiſſolubili divina eſſentia, imperat & regnat, triunicus Deus, ſumme laudatus in ſempiterna ſecula Amen.

Joſuæ 21. v. 44. 45.

Et ita dabat Dominus Iſrael omnem terram, quam ipſorum patribus dari promiſerat, nec in omni bono aliquid deerat, quod ad domum Iſrael Dominus loquutus erat, omnia in promptu erant.

Deut. 32. v. 3.

DATE NOSTRO DEO SOLI GLORIAM: AMEN.

EPIGRAMMA.

AUrum; res vilis, fornace parare metallis.
Interdum est aliquis pollens & arte creat.
Quare hic non dives? causa est, res deficit una,
Quæ arte latet, multos [illegible] cura premit.
Scilicet hoc aurum quod non fix, quando probatur,
Sed subito celerans aufugit atque perit.
Qui vero hoc novit, fixque omni tempore constans
Quo maneat, toto dispereatque nihil:
Artis hic est veræ Possessor, dicitur ille
Philosophus, Chymicus, Practicus atque bonus.

ALIUD.

Theiosophia viret sic conveniente Chymia,
Non secus ut corpus nobile dextera eget.
Id graphice præsens docet & demonstrat imago,
Nempe quid ostendat, significando notet.
In primis galeam, galeamque duabus & alis
Inspicias, per quas poscitur artis amor.
Ad Sophiamque notant, gressu properante, favorem,
Quæ fulget, sicut Phœbus in arce poli.
Corpore quod nuda est, signat, quia sedulo amatur,
Causa animi, ante omnes totius orbis opes.
Qui semel hanc cernit præsertim corpore nudo,
Difficile est, ut se quisque Dea abstineat.

Etsi

Etsi talis amor quasi partim absconditur, iste
Attamen est constans; id quoque larva docet.
Pectoris omnino sinceri est, verba modesta &
Recta gradum sistunt, fraude doloque carent.
Indicat ille status validus quod mentis apertæ
Sit, licet adspicitur, jam quasi tota cadat.
Id signat, mundus quodque hanc ignobilis odit,
Dejicere in terram mens truculenta petit.
Attamen assidue & subito bene surgit in altum,
Est constans, nullo credit honore gradu
Grata Deo atque homini est: illusio penditur illi,
In veste ut signant cymbala cum crotalis:
Nil tamen id curat, magis hæc sapientia adhæret,
Ad quam fert oculos, dirigit atque gradum.
Præ cunctis operibus scit veram hanc esse salutem,
Hic cum qua vitæ transigit actæ suæ.
Non cupida est laudis mundanæ, hanc curat iniquum
Aut animum aversum, fertque parumque nihil.
Crux, varia anxietas sceleroso huic Orbe paratur,
Pectore fert forti, judicat omne leve.
Hoc facit, illa tenet thesaurum, porrigit omne
Quod petit, admittit non locum avaritia.
Qua gaudet mundus, calcat: fortuna rotunda
Cumque sit & subito conficiatque dolum.
Propterea intendit corpus sæpe immergere spinis,
Donec discedens orbe quiescat humo.

Tunc

Tunc animus recta ſuſtollet ad æthera vultus,
Pro dote & dabitur juſta corona poli,
Poſt obitum in mundo ſacra laus & fama niteſcet
Ejus, ceu Solis lumina clara nitent.
Non evaneſcet, magis & magis creſcet ad annos
Innumeros, perſtans non titubante pede.

NOSTRO DEO SOLI GLORIA.

F I N I S.

DEMONSTRATIO NATURÆ,

QUAM ERRANTIBUS CHYMICIS facit, dum de Sophista & stolido Spiratore carbonario conqueritur.

DESCRIPTA

Per

JOANNEM A MEHUNG.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE

M DCC XLIX.

NATURA.

PRoh Deum immortalem, quam contriſtatus ſum ſi huma- num genus conſidero, quod Deus ad imaginem ſuam, & perfectum opus, creavit, quod ſupra omneis cæteras creaturas, abſque recto uſu temporis,& ratione, tam procul a me (Natura) recedit. Loquor heic tecum, tamquam ſtolido Philoſophaſtro, dum te Chimicum Practicum, bonumque Philoſophum nominas, & tamen arte, recta materia, Theoria, ſcientia, meique agnitione omnino deſtitutus es. Stupide aſine frangis vitra, & comburis carbones, ut ex vaporibus caput tuum inſaniat: coquis alumen, ſal, auripigmentum, nigredinem, & metalla fundis, parvas, magnaſque fornaces facis, multifariaque vaſa uſurpas: nihilominus tamen me tuæ pudet ſtultitiæ, &, quod magis eſt, cum fœtido tuo fumo ſulphureo me angis. Per intenſiſſimum tuum ignem argentum vivum figere conaris: cum tamen ſaltim vulgare volatile, & non illud ſiet, quo ex ego metalla facio, & ita hac via, ni per aliam incedas, nihil omnino efficis: meis namque viis non recte uteris, nec artificium meum intelligis. Melius tibi eſſet, ut rem tuam curares, quam tot frivola diſſolveres, diſtillares, dein per alembicos, cucurbitas, diſtillatoria, & pelecanos congelares. Numquam hac ratione argentum vivum congelatum facies. Ad vivationem tuam igne reverberatorio uteris, idque tam calide, donec omne fluat: & tali modo opus tuum perficis: in fine tamen & teipſum, atque alios cum te ipſo perdis. Numquam etiam hoc modo aliquid invenies, niſi meam officinam ferrariam ingrediaris, in qua ego in terræ interioribus viſceribus indeſinenter metalla cudo: in illa ſiquidem materiam, qua cum laboro, laboriſque mei ſpecimen invenies.

Ne cogites, quod meum tibi revelem mysterium, nisi crescens quæras metallorum granulum animalium & vegetabilium: quæ omnia mea in potestate, & in terra adservata sunt: Unum, quantum ad generationem, alterum, quantum ad nutritionem attinet.

Metalla saltim ESSE, vegetabilia VIVERE, & CRESCERE, animalia vero SENSIBILITATEM, quæ plus est quam crescere, habent. Metalla, lapides, & attramenta ex elementis facio, quæ in mixtionem & compositionem aliquam redigo: atque in ventre terræ, nec aliis in locis illa quærere necessum habes: Vegetabilia semen speciemque suam in illo adversant. Simili quoque modo & animalia semen suum largiuntur, ex quo ipsis simile generetur. Et, breviter, quodlibet muneri suo, absque fuco, satisfacit: Et tu, scelestе homo, qui meo officio fungi conaris, plus quam omneis creaturæ cæteræ, a me, Natura, recedis.

Metalla nullam vitam, vel unicum crescendi, virescendi, augmentandique alimentum habent, cum parturiente semine destituta fient, quocirca etiam ipsis simile minime generant. Primum ex substantia quatuor elementorum novem diebus: Luna duodecim signa coelestia viginti novem, & dimidio diebus perambulat.

Per jam modo dictum diversumque cursum æstas & hyems exoriuntur, mutationes itidem elementorum, & in terris rerum generationes: atque nihil, sive perceptibile, visibile, aut invisibile illud fiet, sine me, sine Deo & Cœlis esse vel subsistere potest. Ita cœli omneis res operantur, quæ sub Luna complectuntur, influentiamque suam virtuti & materiei tribuunt: quæ, non secus, ac fœmina ex viro, formam concipere desiderat. Omnibus stellis, quæ innumerabiles, materiæ, diverso in numero, subjectæ illarumque quædam claræ, nonnullæ caliginosæ sunt: Id quod res miraculosa est. Operantur ita res diversas, quatenus peculiarem cursum habent. Primo supra in cœlo, postea infra, juxta virtutem suam, in elementis, & exinde species & individua fiunt.

Scito itaque, quod tam multifariæ influentiæ non frustra deorsum in terræ elementum fluant, quamvis invisibili modo id fiat, &, ante-

antequam in terram ſeſe demittant, tam arcte in ſeipſis concluſæ ſunt, ut etiam alternatim violenter ingrediantur, atque eo modo centrum irrumpant, tam diverſo modo, ut etiam in mineræ diverſas generationes, per peculiares impreſſiones faciant, & inferiores ſuperiores, abſque errore viaque devia, ſequantur. Et ita terra coelis circumdata ornataque eſt, & ab iiſdem influentiam, optumamque ſuam ſubſtantiam ſortitur. Quocirca etiam quælibet Sphæra ad communicandam ſuam veritatem, & centrum ſuum ut permeet, parata eſt. Per iſtiuſmodi motum & æſtum in terra adſurgentes vapores, quæ primæ ſunt ſubſtantiæ, generantur. Vapor frigidus eſt & humidus, ut hac ratione rurſus deorſum ſeſe demittat, atque in terra adſervatur: Sin vero in nubiloſa aliqua nube verſetur, tunc & humidus, & ſimul calidus eſſe poterit. Illud, quod de eo terrenum, & in terra occluſum manet, longitudine temporis, in ſulphuream materiam, quæ agens, & in argentum vivum, quod patiens eſt, redigo. Et tum illud altera, de prima compoſitione, eſt mixtio. Totum vero ex quatuor elementis, quæ in unam maſſam, veluti antea diximus, a me redacta, deſumptum eſt. Illud vero, tui in gratiam, toties repeto, ne forſitan erres, neque nimis tempeſtive praxin ipſam præpoſtero prorſus modo, incipias.

Poſt putrefactionem ſit ipſa generatio, idque per internum incomburibilem calorem ad argenti vivi frigiditatem calefaciendam, quod tantum equidem patitur, ut tamdem cum ſulphure ſuo uniatur. Omne illud uno in vaſe complexum eſt, ignis, aer & aqua videlicet, quæ in terreno ſuo vaſe accipio, eademque uno in alembico relinquo: & tum coquo, diſſolvo, & ſublimo, abſque malleo, forpice, vel lima, ſine carbonibus, vapore, igne aut Mariæ-balneo, & Sophiſtarum alembicis: coeleſtem namque meum ignem habeo, qui elementalem, prout materiam idoneam decentemque formam habere deſiderat, excitat. Et hoc modo argentum meum vivum quatuor ex elementis, eorumdemve materia, extraho. Illud ſimul, quaſi unum idemque eſſet ſulphur ſuum ſequitur. quod ſenſim, leniter, & pro appetitu ſuo illud calefacit. Et tunc

 frigidum

frigidum calidum, & ſiccum humidum unctuoſumque fit. Notandum tamen tibi eſt, quod humidum non abſque ſuo ſicco, neque ſiccum ſine ſuo humido ſiet: Unum namque ab altero in prima ſua eſſentia conſervatur, quæ in eſſentia elementativa eſt ſpiritus, & quinta eſſentia, a qua infans noſter partum ſuum adipiſcitur. Ignis parit & nutrit illum in aere, antea tamen in terra virginali putreſcit: dein aqua promanat, quam quærere neceſſum habemus, quæ prima eſt materia, qua de mineram meam incipio. Contrarium enim contrario violenter reſiſtit, & in tali ſpecie ſeſe fortificat, ne ab operante forſitan auferatur: & tunc patiens tranſmutatum, & forma ſua denudatum eſt per materiæ concupiſcentiam, quæ indeſinenter novam formam attrahit.

Per Sapientiam meam primum mobile rego: manus meæ ſunt octava Sphæra, veluti pater meus conſtituit: mallei mei ſeptem planetæ, quibus cum tam elegantes res cudo. Materiam, qua de mea opera, utpote lapides, metalla, arbores, herbas, rationalia, et irrationalia animalia, atque adeo in genere res omneis, quæ ſub cœlo ſunt, facio, ex ſolis quatuor elementis deſumo. Chaos, vel Hyle, prima eſt materia. Illa dominatrix quæ Regem, Reginam, et omnem familiam aulicam ſuſtentat. Eques omni tempore, ad præſtanda illi officia, in procinctu ſtat, et virgo a cubiculis mandato ſuo munere fungitur. Quo præſtantior forma eſt, tanto præſtantiorem ego me in illa repræſento. Scias præterea quod poteſtatem habeam omnibus eſſentiis eſſentiam ſuam tribuendi, illas conſtantes conſervandi, et in materiis formam excitandi. Præterea et tres partes probe obſervato, in quas DEUS ab initio primam materiam diſtribuit. De prima et puriſſima parte creavit Cherubin, Seraphin, Archangelos, et omneis cæteros Angelos. Ex altera, non ita pura parte cœlos, eorundemve concluſionem creavit: de tertia et impura parte vero elementa, cum proprietatibus ſuis creavit. Et primo quidem ignem, qui virtute reliqua antecellit, quem in altum, et ſub luna collocavit. Nullam (ignis) corruptionem, et puriorem rem partem de quinta eſſentia in ſe habet. Dein, ab illo, ſubtilem

aerem

aerem facit, & de quinta essentia etiam partem, non tantum tamen, quantum in ignem, eidem attribuit: post illam namquam visibile aquæ elementum subsequutum est, quæ tantum habet a quinta essentia, quantum illa opus habet: &, post illam, denique terram. Omnia ista vero, atque adeo universam naturam, unico in momento creavit. Terram crassam & caliginosam, foecundam attamen, fecit, quæ minimam de quinta essentia partem in se complectitur. Et primo quidem ipsa elementa saltim simplicia in sphæris suis constituerunt. Ita aer proprie solummodo humidus est, appropriate vero illum ignis adjuvat. Aqua proprie calida, appropriate vero humida est, quam humiditatem ab aere mutuatur. Terra proprie sicca, appropriate vero frigida est, ob ingentem quoque siccitatem suam igni vicina est. Ignis vero præcipuum elementum est, vivificat, & calore suo crescere caussatur.

Nunc porro etiam te informandum operæ pretium judico, nullum videlicet elementum esse, quod non in aliud operetur, adeo unum operans alterum patiens fiet. Exempli gratia: Ignis operatur in aerem, & terram, si ignis operationem excitat. Terra mater et sustentatrix rerum omnium: omnia siquidem, quæ sub coelo, et putrefactioni sunt obnoxia, eidemque calorem in ventrem immittunt, ea, inquam, omnia a partu sustentat. Tantum potestatis Deus mihi concessit, ut nimirum quatuor elementa iterum in quintam essentiam retroducam: Idque tum prima materia appellatur, quæ in uno quolibet elemento generice mixta est. Artis meæ beneficio reduco, unde generationes existunt, & reductæ istæ species in reducta massa comprehensæ sunt. Quocirca ille, qui durissimo labore atque cruciatu elementa ita reducere conetur, sic me in primam materiam referre minime poterit: Sola siquidem ego elementa eorundemve species transmutare possum, aliter qui judicat, is seipsum decipit. Numquam enim alicui substantiæ propriam suam influentiam adtribues, neque elementa proportionare vel in formam aliquam, prout materia illud requirit, redigere poteris. Sola, inquam, ego sum, quæ creaturas format, ipsisque naturam, proprietatem,

prietatem, & materiam attribuit. Per cœlestia mea mysteria, perfecta opera facio, quæ haud immerito pro miraculis habentur, veluti in Elixire, a quo tam infinita bona promanant, videre est, cujus virtutes & qualitates ego conclusi. Nulla insuper ars in terra est, quæ aliquid augmentare, & tam præstantia opera perficere possit, quam ego. Quilibet sanæ mentis igitur certo statuat, quod videlicet istiusmodi opera & scientia, sine cœlestium corporum intelligentia, ad finem perducantur, vel, absque illorum efficacia, perficiantur: reliqua omnia abusus & errores sunt. Sin vero quis heic aliquid aggredi & tentare conetur, ubi, obsecro, is influentiam suam desumeret, & substantiæ illam tribueret? Quomodo, quæso, elementa recte miscere, & proportionare posset? Impossibile id est omnibus, quemadmodum Avicenna, in suo, de viribus cordis, libro cap. 2. testatur, etiamsi ille, ad illud consequendum impetrandumve, longæva nimis vita frueretur. Illud secretum siquidem dumtaxat mihi, & nulli alias homini datum est. Virtute & efficacia mea imperfectum perfectum reddo, sive metallum sive humanum siet corpus, illud, inquam, ego sano & perficio: Temperamentum largior, atque quatuor elementa comparo: contraria concilio, ne amplius fiant discordia.

Hæc aurea catena est, quam circumquaque coelestibus meis virtutibus, & formis substantialibus exornavi. Opera me tanto studio perficio, ut in iisdem omneis meæ vires in lucem proferantur: idque tam eleganter, quam alias nulli homini, quam prudens rerumque peritus etiam ille fiet, nullique etiam arti est possibile. Exito itaque, teque inquam, sistito, qui te tam artificiosum gloriaris, & juxta meam scientiam, per ignem carbonarium, & Mariæ-balneum, meis in alembicis aurum potabile facere conaris, & scito me, ob errorem tuum, exhorrescere. An non te pudet, si opera mea consideras, & simul rancidam tuam coctionem in tinctis pictisque tuis phiolis ex adverso ponis, ubi simul & tempus & sumptus perdis? Nescio, inquam, quid cogites? Miserere tui ipsius, & rogo ut me consideres. Recte igitur nunc intelligas, quæ dico tibi,

non

non tibi mentiar. Considera quomodo præstantissimum aurum eximiam suam speciem de coelo, & bonam suam materiam de terra acceperit. Idem facit etiam lapillus aliquis pretiosus, utpote Carbunculus, amethystizon, adamas, &c. Ad ipsam materiam quantum attinet, illa ex quatuor elementis progreditur. Ad formam quod attinet, coelum qualitatem informat: quæ jam jam in elemento comprehensa est, per quod forma longo in tempore, & per depurationem fit nobilis. Illud autem per me solam perficitur. Ego Architecta sum, & nullus alius homo vitam novit. Nisi enim nasutulus sciverit quid agere, quomodo elementis proportionem tribuere, quantum ab igne, aere, aqua, & terra, & ubi illa sumere, ac qua ratione res contrarias, ut nihil amplius, quam substantias, adtrahant, recte miscere, & quomodo essentiis istis influentiam dare debeat: tunc equidem non dumtaxat nullum ferrum, vel plumbum, sed etiam vilius aliquid, non facere poterit: quemadmodum igitur aurum ille facturus est, nisi thesaurum meum mihi furetur? Non in manuum suarum apprehensione, vel arte situm est, sed meam artem nosse illum oportet, quæ naturalis est, & a manibus hominum peragi nequit.

Verum enim vero etiamsi aurum ab omni mundo pro præstantissimo metallo (quale equidem est) habeatur: nihilominus tamen neque morbos, neque metallorum impuritatem curat, vel sanat: neutrum siquidem in purum transmutat aurum. Simili quoque modo & ne vitrum quiddam adeo mollificare potest, ut cudi sese patiatur, quod alias Philosophorum lapis facere queat. Solum (aurum) omnibus ex metallis optumum & perfectissimum est. Sin igitur, meo exemplo, non parum plumbi facere potes, aut minuta granula, vel ex aliqua herba fructum quemdam, aut multo minus ferrum: quomodo, obsecro, illud, quod multo est præstantius, ex quo & Ducati, aliæque monetarum sortes, conficiuntur, facere conaberis? Sin iniquias quod saltim Chimici aliquid, non vero aurum, facere velis: tunc, te multo, quam antea, stultiorem esse respondeo. Annon enim intellexisti, quod dixerim, mea mysteria tibi denegata esse. Quod siquidem natura operari debet, illud per creaturas haud per-

U ficitur

ficitur: Et, quod magis est, si aurum ex septem metallis in perfectissimum redegi, & tu opera mea non intelligas: quo pacto illud facere conaris, quod imperfectum perficit, & in quod virtutem collocavi, ut nimirum universam metallorum essentiam in purum aurum transmutet, quod pro charissimo meo thesauro habeo, quem Deus mihi largitus est? Rudis, inquam, rerumque imperitus es, si non agnoscis, quod summum hocce bonum, quod quæris, ad creaturam quantum attinet, summum naturæ mysterium fiet, sive id in metallis, lapidibus, herbis, aut animalibus id fiat, quod a cœlesti virtute suam sortitur originem: Liberat & sanat namque hominem, ab omnibus morbis, & nutrit illum: imperfecta metalla perfecta facit, idque per ingentem suam virtutem efficaciamque, quam eidem meo ex thesauro juxta sapientiam meam, tradidi. Si itaque in seipso adeo perfectum est, ut ejus simile non reperiatur: dicas igitur mihi nunc, an non necessario talis scientia a summa intelligentia promanet, cum nemo alias aurum queat facere, & hoc thesaurus omnium thesaurorum fiet? Irreparabilis error est. Nisi enim decem libras ferre potis es, & centum tamen portare sat agis, tunc vitæ jacturam facere te oportet. Scias igitur nunc intentionem tuam.

Omnem, fili mi, meam sententiam, virtutem atque efficaciam simpliciter de cœlo accipio, & simplicissimum quidem a quatuor elementis. Illud incipiens est, & quinta in elementis essentia, quam efficio per reductiones, tempus, & circulationes, dum inferius in superius transmuto, frigidum & siccum in humidum & calidum, atque adeo & lapides, & metalla, in naturali sua humiditate conservo. Id per cœlorum motum fit. Elementa siquidem exinde reguntur, atque, per accessionem & conventum aliquem, huic influentiæ obtemperant. Quo purior etiam mea est materia, tanto præstantiora quoque opera per cœlos duco. An igitur nunc existimas, quod tuo in alembico, in quo terram & aquam tuam habes, per ignem & calorem tuum, atque per album rubrumque colorem tuum, ego tuo pro beneplacito & lubitu, te mecum colludere patiar, tuum ad desiderium ut perveniam? An coelos te movere, eorumdemve influentiam

nauci

nauci tuo operi infundere posse autumas? An illud instrumentum organicum esse putas, quod solo digitorum tactu saltim suavissimæ melodiæ sonitum excitat? Nimium tibi asino vane tribuis. An ignoras, quod in cœlorum motu magnus fiet intellectus, qui deorsum intelligentiam suam impertit, &, per influentiam suam, rebus omnibus essentiam sumministrat.

Obsecro te ut agnoscas, quod res altæ etiam ab alto proveniant, a me, & DEO videlicet: neque existimes, quod artificiosus manuum labor tam perfectus fiet, quam naturalis: nimis siquidem nudus est, &, Simiæ instar, me in omnibus imitari conatur. An etiam putas quod tuum destillare, dissolvere, & congelare materiæ tuæ in vase tuo, aut aquam ex oleo elicere, recta, me sequendi, via fiet. Minime gentium, fili mi, nimium heic erras. Si enim tempus variis cum mixtionibus & dissolutionibus elementorum, olei tui, aquæ & terræ transegeris, nihilominus tamen nondum aliquid perfecisti, nisi quod erres. An caussam scire dederas? Materia tua non semihoram ignis æstum tolerare poterit, sed omne cum fumo evanescet, vel in igne consumetur. Illa vero materia, qua in ego laboro, in omni probatione, quantus quantus etiam ignis fiet, idonea & justa invenietur. Immo in igne adhuc fit melior. Aqua a sicca quadam stirpe venit, quicquid tangit non humectat: non evanescit quoque, neque retrorsum cadit, & oleum ejus non comburitur: ita perfecta mea elementa sunt: cum tuis vero multo aliter comparatum est: quemadmodum etiam, ut meo fungaris artificio, & munere, non tui est officii.

Epilogi loco tibi dico, quod, per artificiosum tuum ignem, cœlestem calorem non possis infundere: iccirco etiam de tua aqua oleo, & terra nullam materiam adquirere poteris, quæ influentiam concipere valeat, quæ illi rectam substantiam tribuat. Donum Dei est dare ex cœlis elementis, & quidem uni magis quam alteri, conservaturque simplici in essentia, cujus præter me nemo, agnitionem habet, quam solus ille, qui mihi concreditus, & verus est Philosophus. Mi fili adhuc unum tibi commemorabo veriverbium, nimirum quod totum opus de una unica aliqua, simplici, cum se ipsa conjuncta

materia, in unico bene odſerato vaſe, & unico alembico conficaitur. Omnia in ſe complectitur, quibus ad perfectionem ſuam indiget, atque per unicum ignis regimen elaboratur. Conſidera igitur nunc partum, perfectionemque hominis, in quem omnem meam a Deo acceptam ſapientiam converto: Humanam ſiquidem ſpeciem ex nulla materia facere poteris. Sola ego corpus tam ſubtile formo, ut neque Plato, neque etiam ipſe Ariſtoteles minimi quiddam ea de re ſciverint. Oſſa dura facio & dentes ad mandendum, jecur, & carnem mollem, nervos frigidos, cerebrum humidum, cor, cui Deus vitam infundit, calidum, omneis venas rubro ſanguine impleo. Et, ut brevibus meam abſolvam ſententiam, de uno unico argento vivo, & operante virili ſulphure, unum unicum maternum vas efficio, cujus venter eſt alembicus. Verum equidem eſt, quod videlicet homo arte ſua me plurimum juvet, dum, per externum calorem, matrici materiam infundit, magis autem heic præſtare nequit: Ita igitur nunc cum opere tuo comparatum eſt. Qui enim rectam materiam eligere novit, eamdemque in bene occluſo aliquo vaſe etiam bene præparat, & omnia in alembico bene inſtituit, is opus amplius differre minime neceſſum habet: Tu & ego ſiquidem illud perficimus, dum tu ignem confers, quemadmodum a Philoſophia requiritur. Certo enim ſcias, quod omnia in eo ſita ſient. Probe itaque te heic videre oportet. Cogita in ignem, quem *epſeſin, pepſin, pepanſin, & apteſin* appellant, naturalem etiam, præternaturalem, & minus naturalem ignem, qui non urit. Item in calidum et ſiccum, humidum frigidumque ignem, quem recte conficias. Abſque recta materia, et igne proprio numquam ad propoſitum ſcopum pervenies. Materiam tibi trado: formam ordine callocare neceſſum habes. Heic autem non de ſubſtantiali vel accidentali forma tecum loquor, ſed de recta ſpecie, aut magnitudine vaſis tui, et ut alembicum tuum recte præpares. Prudenter agas, et opus, veluti naturæ convenit, artificioſe adminiſtra: me juvato, et ego te juvabo: quicquid mihi feceris, idem et ego tibi facturus ſum, non ſecus, ac cæteris meis filiis feci, quibus ſufficientem mercedem tradidi, iis cumprimis de cauſſis, quod inculpabiles

culpabiles patri et matri obtemperaverint, meisque præceptis morem gesserint: quemadmodum videre poteris in Romante Joannis de Mesung, qui adprobat, et, vice versa, Sophistas reprobat. Idem quoque faciunt Villanovanus, Reymundus, Morienus Romanus, et Hermes, quem Patrem nominant, et cui nemo alius est similis. Item Geber, et alii, qui hac de scientia scriptitarunt, atque, artem veram esse, ipso facto experti sunt.

Sin itaque nunc, mi fili, opus aggredi conaris, tunc ad illud non adeo ingentes sumptus requiruntur: Sufficit enim tibi, ut liberi vacuique animi, et in securo aliquo loco sies, ubi nemo de labore tuo aliquid rescifcat. Unicam tuam materiam in pulverem redige in bene occluso vase unico, una cum illius aqua, eamdemque leni aliquo calore rege, quæ tum operabitur: Humor vero putrefactionem confert. Propter nimiam humiditatem siquidem siccitas operanti non ita resistere potis est, ut argentum vivum per ordinariam commixtionem, & connexionem, conforme homogeneum subjectum fiat, quod primam materiam reductam ingrediatur: Sin proprie matrem tuam, Naturam, sequi velis, in qua te ratio conservare, et Philosophia Ductrix tua esse poterit. Id si feceris, tunc certo certius tibi pollicebor, quod materia optiri, & ad expotatum finem pervenire possis. Ingentes, uti diximus, sumptus non requirit, modo des operam, ut mea recte comprehendas principia. Meum laborem probe observa: & animadverte quid Aristoteles. in 3 et 4. Meteororum, dicat: disce Physicam, et librum de Generatione et corruptione diligenter lege. Item, librum de coelo, et mundo, quo in materiam elegantem puramque invenies: Nisi enim illam agnoveris, jacturam facies. Qua de re vide Albertum Magnum de Mineralibus. Sin igitur nunc tibi oculi tui aperti fient, tunc in mineris mysteria mea deprehendes et videbis, quod nimirum omneis lapides ex elementis crescant.

Me primum agnoscere discas, antequam te Magistrum nomines, Me sequere, quæ omnium creaturarum existentium, unamque essentiam habentium, mater sum, quæque absque coelo. et Elementativa non crescere, neque sensibilem animam consequi possunt. Si itaque

ſedula exercitatione tantum diſcis,ut cœlorum virtutes, ingenteſque operationes agnoſcas, elementorum quoque paſſiones ſcias, & cur nimirum tantas operationes concipiant: quæ media tanſmutationum fient: quæ putrefactionis, generationis, alimentationisque cauſſa, & denique quid elementorum eſſentia & ſubſtantia fiet, tunc jam artis agnitionem adeptus es: quamvis alias ingenioſiſſimus intellectus ad meorum operum conſiderationes requiratur. Illdd Dei donum vero non omneis ſapientes a ſua ſcientia & propria ratione ſortiti ſunt, ſed benevoli, qui cum ratione me ſequuti ſunt longo a tempore, quod ego conſtituo, & poſt longam patientiam, illud impetrarunt. Quocirca fac quod dico tibi: Si hoc theſauro potiri velis, quem etiam veri phyſici veteresque Philoſophi habuerunt. Talis namque theſaurus tantæ virtutis altitudiniſque eſt, cujus ſimilem nullus homo inter cœlum terramque arte conſequi potis eſt. Media res eſt inter Mercurium & Metallum, quod ſumo, quo ex arte tua meaque ſcientia, tam præſtantiſſima eſſentia perficitur: Purum potabileque aurum eſt, & radices agens humiditas: Summa Medicina eſt, quemadmodum a Salomone, Eccleſiaſt. cap. 38. deſcribitur: a terra deſumitur, & vir ſapiens non contemnit eam. Deus illam inter mea myſteria locavit, & ſapientibus eamdem impertit, quamvis illam multi Oratores, & qui Theologiæ & Philoſophiæ eximios Doctores ſeſe eſſe autumant, omnino irrideant: quemadmodum etiam Alchimia a Medicis ludibrio habetur: Verum me non agnoſcunt, artiſque penitus imperiti ſunt, veluti Avicenna, Villanovanus, multique adhuc alii præſtantiſſimi Phyſici, probatiſſimique veteres Medici. Inſipientes tamen dumtaxat illam deſpiciunt, qui rectam Medicorum viam numquam ingreſſi ſunt. Irriſores iſtiuſmodi ſufficiente cerebello deſtituti ſunt, ut talem radicem, & Medicinam nobiliſſimam, omneis in genere morbos ſanantem, agnoſcant. Fortunatus ille homo eſt, cui a Deo tempus & vita tribuitur, ut ad tam ſummam eſſentiam perveniat, licet nunc ſenectute gravetur. Geber enim ait, quamvis Philoſophi, dono iſto donati dotatique, ſenes fuerint, nihilominus tamen in ſumma ſenectute eodem ſeſe oblectarunt.

Illud

Illud igitur qui nunc habet, is omnia bona ingenteſque divitias poſſidet: Una ſiquidem de uncia aſſidue dives & ſanus eſſe poterit. Creaturam attamen tamdem mori, ſeque in Deo & natura exſatiare oportet. Unum cordis robur refrigeriumque, & plus quam aurea Tinctura eſt. Elixir, & aqua vitæ eſt, ſub quibus omnia opera reſque complexæ ſunt. Argentum vivum, ſulphur, & in theſauro meo occultatum aurum eſt, oleum incomburibile, album, conſtans, fuſibileque Sal, Lapis Philoſophorum, qui nullo modo, niſi per naturalem artem, humanamque ſcientiam, quæ heic auxilium præſtat, inveniri poterit. Libere nunc tibi edico, quod tu Laborator, ſine me opus haud poſſis perficere, quodque abſque te, tamquam miniſtro meo, in eo nihil & ego quoque queam efficere: Per me, & te vero, opus brevi tempore lucraberis.

Miſſos fac Sophiſtas, eorumdemve fallacia opera: miſſos fac diverſos ipſorum alembicos, & vaſa: miſſum quoque fac fimum equinum, totque ignes carbonarios, quæ omnia nihil omnino proſunt. Relinque metalla aliaque: tranſmuta multo potius elementa in ſpeciem mutabilem, quæ Philoſophorum præſtantiſſima eſt materia, quam tamen rerum imperiti rejiciunt. Juxta ſubſtantiam ſuam auro eſt ſimilis, ſecundum eſſentiam vero, diſſimilis. Tranſmuta elementa, & quod quæris, invenias. Mea autem eſt ſententia ut infimum ſublimes, & ſuperius inferius facias. Recipe igitur argentum vivum, quod operante cum ſuo ſulphure mixtum eſt: illud in bene obſerato vaſe, unicoque alembico, ad partem tertiam inhumato, igni Philoſophorum adponito, &, ne fumoſum fiat, bene cuſtodito. Hoc fac, mihi confide. Relinquas etiam, mi fili obſecro, omneis reliquas ſpecies, non vero materiam ſume, a qua mineræ ſuum ſumunt initium.

Plura tibi nunc non impero, ſed adjuro te, quod me,
Naturam ſequi neceſſum
habeas:

CHI-

CHIMICI RESPONSIO, IN QUA ERRORES suos fatetur, & eorumdem deprecatione, Naturæ agit gratias.

(*Chimicus.*)

Chariſſima mater Natura, et, poſt angelos, a Deo perfectiſſima creata Creatura, tibi nunc honorem gloriamque exhibeo: agnoſco ſiquidem & fateor, te matrem & imperatricem eſſe magni mundi, qui pro homine, tamquam parvo mundo conditus. Alte in primum mobile collocata es, ut manibus tuis circumvolutes, &, pedibus inferius tranſmutes, idque, ſive illud ex amore, vel econtra, fiat, uſque ad terræ loca infima: quæ omnia ex mandato Domini tui facis, quæ indeſinenter generando tam ſummas operationes perficis per altas tuas intelligentias, & indeſtructibiles ſubſtantias coelorum, ſtellarum, atque planetarum: Unde tam pure res formantur, quod haud immerito omni tempore, matris & magiſtræ alicujus inſtar, colenda & amanda ſies. Equidem fateor, quod nihil, ſine anima, vivat, & quod illud, quod exiſtit, & eſſentiam habet, a te, & virtute tua, reſpectu a Deo acceptæ poteſtatis ordinationiſque, proveniat. Non eo inficias, quod totam maſſam regas, & elementorum materia tuo ſub imperio ducatur. De illis namque primam ſumis materiam, & ex coelis formam: quamvis illa materia ab initio diſſimili prorſus modo commixta eſt, donec a te qualificetur & ſpecificetur. Et tunc ſubſtantialem, quemadmodum etiam poſtea accidentalem formam induis. Tam es ſapiens, ut etiam omnia tua opera per virtutem cœleſtem, ſummeque operabiles formas, tam perfecto juſtoque ordine perficias, ut etiam a nemine mortalium mortificentur. Video te a Deo ita dotatam eſſe, ut etiam omnia, quibus homines indigent, manibus tuis ſubjecerit. Quatuor per te gradus fieri permiſit, ex quibus primus ſaltim ESSE, & ESSENTIAM habet, quales ſunt lapides & metalla: alter vegetabilia complectitur, quæ eſſentiam et creſcentiam habent: Tertius perceptibilitatem ſenſibilitatemque habet, utpote feras, volucres, et piſces, quæ omnia triplicis ſunt generis: Quartus

omnium

omnium Nobiliſſimus & perfectiſſimus eſt, quemadmodum id ita Deo viſum fuit & placuit, in quo homo conſiſtit, & tres reliqui gradus perficiuntur. Plus autem Deus, quam tu, tum temporis operatus eſt, dum homini immortalem, ratione præditam, animam indidit, quæ non paſſionibus noſtri in certos modos collocati corporis ſubjecta eſt: Sed perceptibilitatem ſenſualitatemque ad malum & peccatum acceſſionem facere permiſit, idque per corpus, quod immoderata voluptate contaminatum eſt: Unde condemnatio ſubſequuta, niſi gratia, quæ a Deo venit, & cumprimis, ob æternam hancce animam, non vero corporis gratia, data eſt, impetretur. Quocirca magna hominis perfectio non a te ſuam ſumit originem, ſed, quemadmodum dixiſti, licet humanitatem minime conferas, tamen humano vaſi neminem manus admovere, præter te, quod perfectiſſima eſſentia tui operis, & magna efficacia, efficit.

Equidem ſummopere mirandum eſt, ſi quis recte conſideret, quomodo videlicet corpus noſtrum diviſum, & membris undique exornatum fiet, adeo ut per objectum voluntas ita præparetur, pro lubitu, quodlibet membrum movere poſſit: Et quamvis voluntas a te minime proficiſcatur, magnum tamen eſt miraculum, quod corpus, tamquam ſubjectum, animæ gratia, ita deſudet. Et ita fieri neceſſum eſt, ſæpius tamen heic magiſter fit, non ob dignitatem ſuam, ſed peccati cauſſa, quo anima læditur. Ne itaque tantopere exultes de perfectione, & egregio hominis ornamento, qui, tam nobilis, quam anima, formæ, reſiſtit, & contra rationem tam diverſimode mutat. De tuis operibus dumtaxat ſies ſollicita, non autem de noſtris defectibus & flagitiis. Licet namque te opera tua bene inchoaſſe, exiſtumes, nihilominus tamen in fine aliud nihil, quam, abortus, reperiri licuit. Eſt ne illud tui intellectus, vel ſapientiæ, defectus, aut non aliter fortaſſis potuiſti? Ignoſce mihi, quæſo, ſi de tua ſcientia aliquanto duriora verba proferam: non enim te occidere in animum induxi meum, ſed ſolummodo rigidiorem exhortationem, mihi, ob ignorantiam meam, a te illatam nunc percipio. Nulla ſiquidem hora præterit, in qua non tam altas res, quarum me certiorem reddidiſti, conſiderem: idque

die eo magis magisque, dum simul perpendo, quanta mihi exposueris mysteria, & simul errores meos demonstraveris. Sive jaceam, ambulem, vel stem, tunc illud oculis meis obversatur. In summa, non omnia cogitare potis sum, qualem videlicet materiam & formam ab initio sumere necessum habeam. Graviter me objurgasti, quod non tuam viam sequar, cum tamen minime ignores, quod ad id intellectus meus neutiquam sufficiat: hac siquidem in arte nihil aliud, quam contrarium, efficere potero, nisi, respectu tuæ scientiæ, auxilio mihi subvenias. Recte quidem ais, quod mysteria, & alta opera tua ad hominis scitum non data fient: quos igitur in tanto onere progressus facere meque ipsum ducere potero, nisi me auxilio tuo sublevaveris? Me ais, te sequi debere, & id quidem facere cupio: ast quibus mediis, & libris, id efficere possim, mihi dicito? Hic, accipe hoc, & illud, inquit, alter contrarium & ut cessem, ait: verba ipsorum diversimode inversa, & in parabolicas sententias sunt disposita. Tandem video, quod ex iisdem nihil omnino discere possim. Quocirca ad te meum sumo refugium, &, ut mihi consulas, opemque feras, quid nimirum in tam arduo negotio mihi faciundum fiet, obnixe te rogatum volo. Ex intimis igitur cordis mei penetralibus te obstor, ut, conscientia tua teste, mihi commemores Rationem & modum in profunditatem terræ perveniendi, &, subtili studio, perfectum metallorum Mercurium quærendi. Si quis igitur aut hunc, vel ad minimum auri Mercurium invenisset, is eumdem, thesauri alicujus instar, bene conservare posset. Dubito tamen, etiamsi aliquis illum haberet, an ex illo metallum facere potis esset: vix enim credo, quod homo aliquis tam artificiosus astutusque fiet, ut aurum conficere valeat. Tuum, inquam, inquam, opus est, quemadmodum experientia testatur, & tu etiam dum de hominis partu verba fecisti, satis superque illud demonstrasti.

Videmus equidem quod frigidus humidusque Mercurius sulphur suum in auxilium desideret, quod est conforme semen, vel sperma homogeneum, a quo creatura, labore peracto existit. Sin omnia perpendam, tunc tantum deprehendo, quod propriam sumas

mate-

materiam, proprium vas, propriam mineram, proprium locum, & proprium ignem, ad dandam formam, ſpeciem, & colorem, vitam itidem & creſcere, cujus quælibet res impleta eſt. Noſti, tamquam Architecta, dignitatem materiæ: Operans ſiquidem nullam operationem in ſe recipit, quam dumtaxat in diſpoſito patiente. Noſti ſubtiliter miſcere calidum & frigidum: ſiccum & humidum: & contrarii qualitatem induere, quæ tu primam formam transmutas, ut materia tum novam formam recipiat: Objectum enim, juxta virtutem & potentiam, ſubjectum eſt, quod ſubſtantiam continuo in actu & cooperatione conſervat, quæ antea ſaltim in potentia fuit. De re bene differentem te quidem audivi, ſi modo & ſententiam opinionemque tuam ordine commemorare, &, juxta virtutem efficaciamque tuam, proprie de iisdem loqui poſſem. Intellexi ſiquidem, quod Elixir, uti dixi, a quatuor elementis ſuum ſortiatur initium, res contrariæ ſeſe iterum uniant, quodque elementa trasmutari oporteat. Id quod ſane nullius hominis labor manuum eſt. Quis enim ſciat, quomodo terrena qualitas eſſentiam ſuam cum aere communem habeat, cum frigore correſpondeat, & in humiditatem, hoc eſt, contrarium ſuum, transmutetur? Nam humiditas a frigido humidoque elemento non vult recedere, quamvis ab igne, quæ omnia compoſita corrigendo meliora facit, magis auxilii accipiat. Eſt & hoc quoque naturale opus, quod nigram, albam, & rubram ſeſe faciat: qui tres viſibiles colores tribus cum elementis, igne, aqua, & terra conſentiunt, & ab aere penetrantur.

Dein etiam affirmas, quod res iſta de una unica aliqua re conficiatur, in uno unico vaſe, de una aliqua ſubſtantia: Quatuor enim unicam dumtaxat conſtituunt eſſentiam, in qua unum eſt quod ipſo in effectu opus & inchoat & perficit: nihil, præter exiguum aliquem calorem, ipſi deeſt, quem homo adminiſtrat, & exinde, mediante tua ſapientia & arte, omnia neceſſaria elicit. Omne illud, præterea, quo quis indiget, hacce in materia ſufficiente in perfectione, ad principium, medium, & finem, reperitur: eoque ferme comparatum eſt, ac

cum homine, equo, frumento, atque bellariis. In humano enim semine etiam humana species comprehensa est, utpote os, caro, sanguis, crinis &c. ita quoque quolibet etiam in semine ejusdem simile, & species. De homine homo venit, fructus a fructu, animal ab animali: qui ordo in universo rotundo terrarum orbe observatur, & a Dei sapientia, qui ordinem istum ita observari vult, ejusque rei etiam tibi potestatem fecit, proficiscitur. Nunc autem scio, quod, si semen in muliebri vase occlusum fiet, illudque non amplius aperiatur, nulla tunc humana molestia, vel labor amplius requirantur, neque minimo, aut magno additamento, vel ablatione opus fiet, quemadmodum etiam nulla reseratione, occlusione, vel tactu: omne siquidem, ad perfectionem necessarium, intus est. Pari quoque modo ais, cum lapide Philosophorum comparatum esse, ut quis nihil amplius, quam una unica, in pulverem redacta, materia indigeat, quæ aerem, aquam, & ignem in se habeat, immo omne illud quod ad operis hujus perfectionem requiritur: minime etiam necessum esse, ut tangatur, quodque exiguus ignis sufficiat, qui internum calorem excitet, non secus ac infans utero in materno calore naturali fovetur. Præterea quoque significas, quod hæc materia suam perfectionem in se habeat, unico saltim hoc excepto, quod nimirum operationem suam sine humana arte & adminiculo non depromat: cujus artis auxilium de Philosophica scientia & prudentia intelligo, veluti per manum operationes materiam præparandi, superfluum de illa separandi, hanc tunc compositam terram simplicem, quæ cum aqua sua unita est, occludendi, & in alembico idoneo leni alicui calori adponendi. Et illud totum artificium esse censeo, nec aliud quiddam homo, quicquid etiam ille contradicat, heic addere poterit. Si operationis tuæ facis initium, & quando in pulverinam essentiam ingressa est, tunc, a peracta præparatione, dissoluis, & siccum aquosum reddis: illud per sublimationem dein, magna intelligentia, in aërem usque sursum ducis, & denique sola illud unum facis, quod res alias imperfectas perficit. Quocirca tu Natura, prima genitrix es, dum quatuor elementa conjunctim unam aliquam in essentiam misces, cujus nemo mortalium, nisi

tu

tu ſola, agnitionem, habere poterit. Et hunc in modum illud intellexi, atque etiam, ſi Deo tibique placuerit, idem oculis meis ſuo tempore me viſurum nullus omnino deſpero.

Nunc vero temporis terminos ſuo loco relictos, volo, & noſſe ſufficit, quomodo videlicet materia haberi poſſit, quam præſtans & bona illa ſiet, & quantam, in perficiendis rebus imperfectis, virtutem illa conferat.

Aurum itaque ex mineralibus optumum eſſe, mihi haud ignotum eſt: nihilominus tamen neque in forma, neque materia ad perfectionem ſuam transgrediendam, ullam aliquam habet efficaciam. Nullam ſiquidem majorem operationem habet, ut amplius aliquid, quam ſeipſum, perficiat, qualem qualem etiam artem homo heic adhibeat. Si quis enim affirmare conaretur, quod reſerandum, & in argentum vivum redigendum illud eſſet: is hac in re plus, juſto ſtulteſceret, cum ex auro nihil amplius, quam quod in eo eſt, elicere poſſit. Quid igitur in eodem homo quærere ſatagit, quam ad minimum illud, quod intus eſt, & nihil magis in eo reperiendum ſiet? Præpoſtera eſt temeritas. Nihilominus tamen ut Philoſophaſtri illi ſtultitiam ſuam prodant, inquiunt, quod, artis ſuæ beneficio, corpus retrorſum, primamque in materiam reduci oporteat, verum ex inſtitutione tua me non latet, quod videlicet reductio non fiat per res, quæ ad certam aliquam ſpeciem vel individuum, factæ ſunt, niſi iſtiuſmodi ſpecies ante corrumpatur. Nihilominus tamen poſt corruptionem iſtam nulla ſimilis alicujus ſpeciei fit generatio, niſi ſpecies prius in genus ſuum retrogrediatur. Immo adhuc amplius affirmo, quod deſtruere conficiendi auri, minime via ſiet: Sin enim ſemel ſpeciem ſuam amittat, tunc homo illam eidem neutiquam reſtituere potis eſt: & ſubtilis, præterea, adhuc ars requireretur, ſi quis illud in rectum pulverem redigere conaretur. Si quis autem illud ita reſolvere, ſibi forſitan proponat, ut illius compoſitum, vel corpus, in primam mixtionem, quæ illi ab elementis facta eſt, ſeparare velit, is numquam, quicquid etiam dicat, illud ad finem perducere poterit: æſtum, frigusque enim patitur, & in igne magis magisque purius redditur,

ditur, adeo in natura sua perfectum est. Adpropinquans elementorum creatura est, quæ semine & grano destituta est, quo reductio a putrefactione fieret, & in pristinam suam speciem iterum redigeretur: materia ejus enim nimis crassa, mortua, & mors ipsa illius est essentia: quocirca etiam ex eodem nullum aliud metallum, vel argentum vivum crescere poterit.

In genere itaque nemo affirmare potest, quod simile quodlibet simile sibi generet: Illud namque, extra vegetabilia, & perceptibilia, sensibiliaque, ad ipsa mineralia quantum attinet non accurate dictum est. Illa enim alimentationem vitamque accipiunt, & seipsa seminant atque plantant: hæc vero nihil percipiunt, & in primo, æque ac in ultimo, anno, ejusdem sunt magnitudinis. Ex, elementis per te essentiam suam in terra sortiuntur, id quod sine satione, plantatione, alioque cultu peragitur. Ex doctrina tua porro cognitum compertumque habeo, quod veterum Philosophorum dictis, per fallacem praxin, minime obtemperandum, sed dumtaxat vera & essentialis Theorica, in qua essentialis est natura, observanda fiet: In illa siquidem omnis essentia, materia, & substantia consistunt. Nunc autem in memoriam mihi revoco, quod aliquando deceptor seductorque sophisticus, qui tamen pro magno Philosopho habebatur, mihi persuadere conabatur, inquiens: pro recta materia aliud nihil sumendum esse, quam purum crudumque argentum vivum, attamen ut auro bene antea mixtum fiet: ex duobus enim bene conjunctis fieri aliquod eximium, atque in illa conjunctione unum alterum prefectum reddere: Si, pergebat impostor ille, hoc facerem, tunc me Elixir consequuturum esse: cumprimis vero quatuor mixta elementa a se invicem separanda, quodlibet purificandum, dein iterum conjungenda, magnum cum parvo uniendum, subtile in grassum inferendum esse: & hoc modo fieri lapidem Philosophicum. Verum non sum nescius deliramenta istiusmodi meras esse imposturas, & quod tales homines intellectu destituti fient, atque adeo non dumtaxat alios homines, verum etiam seipsos decipiant, sive enim Philosophi, sive Medici illi fient, nihil tamen hac in re intelligunt.

Simili

Simili quoque modo & me minime latet, quod dixeris, quod ſolus Deus altiſſimus ex elementis aliquid creare poſſit, cum naturam ille produxerit. Ille juxta quantitatem elementa miſcere, qualitates recte proportionare, elementa rite conjungere, atque miſcere novit, quemadmodum illi modo viſum eſt. Nemo hoc reperitur, qui aut idem facere, vel illud negare audeat. Solus namque ille creator, bonorumque omnium productor eſt, nec in mundo quicquam eſt, quod abſque illo factum ſit. Omneis idcirco jactabundi Chimici Sophiſtæ nunc taceant, neque colligere ſperent, ubi non ſerunt: qui per falſas ſuas calcinationes, ſublimationes, diſtillationes ſpiritus per fumum abigunt, & per ſophiſticas ſuas coagulationes atque congelationes rerum imperitis perſuadere conantur, immo etiam apud illos, qui opus perfecerunt, prætendunt, quod argenti vivi aurique elementum recte ſeparatum ſiet, id quod tamen in eventu fineque nihil eſt. Verum enim eſt, res omneis, quæ ſub cœlo ſunt, a quatuor elementis factas eſſe rectam quantitatem habere, atque adeo, ſuam juxta ſpeciem, per naturam, in recta proportione mixtas eſſe: non tamen ita, ut omneis proprie unitæ, ſed in virtute diſtinctæ cumprimis vero Philoſophici lapidis materia ſient.

Hiſce ſimul intelligo, quo in rubro argento vivo, & perfecto corpore, quod Sol appellatur, quatuor elementa, ſingula inter ſe invicem peculiari modo unita, & per ſingularia media mixta ſient, adeo ut, humanæ artis beneficio, non ſeparari poſſint: Omneis namque veteres & veri Philoſophi ſcribunt, ignem & aerem aquæ terræque incluſos eſſe, in quibus virtutem ſuam exerceant, & in diſſolubili prorſus modo inter ſe invicem vehementer dimicent, adeo ut nemo, niſi Deus & Natura, vinculum iſtud ſolvere queat. Vere id affirmare, & philoſophice etiam demonſtrare poſſum: Ignis enim nobis eſt inviſibilis, & aer incomprehenſibilis: Si quis vero dicat, quod ſingula videri poſſint, is impoſtor eſt: ex irrefutabilibus fundamentis ſiquidem elementa ſunt inſeparabilia. Quamvis etiam Sophiſtæ prætendant, & pro certo affirmare velint, quod aurum, argentumque vivum in quatuor elementa ſeparent, nihilominus tamen mendaces ſunt.

Sin

Sin enim duo elementa, ignis & aër, ita ſeparata eſſent, tunc quodlibet evaneſcere neceſſum haberet. Licet etiam affirment, quod illa retineant: nihilominus tamen, quo perveniant, penitus ignorant: neque aër neque ignis ſiquidem videri atque percipi poterunt. Si quoque, juxta ipſorum prætenſionem, illa extraxerint, tamen illud, quod attingunt, ſaltim humidum faciunt, id quod neque aëris, neque ignis, eſt proprietas.

Præterea, quemadmodum tu natura itidem dixiſti, idem quod & in libris deprehendi, nemo eſt, quantus quantus Doctor etiam ille eſſe velit, qui ſcire poſſit, quantum videlicet in re qualibet naturali a ſingulo elemento eſſe poſſit. Deus namque illud tibi ſoli tradidit. Nec ullus Philoſophus tam eſt ſapiens, qui elementa componere, & miſcere, vel quantum ad rem aliquam naturalem, ſive illa ſpiritualis, ſive corporalis ſiet, a quolibet elemento, neceſſario ordinandum applicandumque eſſet, compertum habeat. Sin igitur nunc illa ſeparare conetur, quomodo, obſecro, illa iterum conjunget, ut unitum compoſitum verumque ſubjectum, iterum efficiat, ſi elementorum quantitatem, & qualitatem, rectæque unitionis modum, penitus ignoret? Separari itaque illa minime oportet, niſi rite iterum conjungantur: Tibi, Naturæ, illud committendum eſt, quæ artem bene diſponendi, Philoſophici lapidis componendi, & rectæ elementorum, abſque ſeparatione, mixtionis faciundæ, probe noſti. Satis ſuperque mihi dixiſti, quod elementorum ſeparatio, eorumdemque itterata conjunctio minus ſiet neceſſaria: nulla ſiquidem iſtiuſmodi ars impetranda, & dumtaxat tibi a Deo concreditum conſtitutumque eſt myſterium. Abſque omni dubio tamen lapis, vel Elixir, a te proficiſcitur, abſque tamen elementorum ſeparatione, nec ſine tuis inſtrumentis, vel auxilio ſapientis reique iſtius periti alicujus hominis. Ariſtoteles ait: Ubi deſinit phyſicus, ibi incipit Medicus. Quocirca etiam Alchimia tum incipit, quando naturam & ſcientiam ſuam ſequitur: id quod cuilibet Philoſopho ac Medico probe obſervandum eſt. Si enim Alchimia recte ducatur, tunc natura illam proferet. Ne quis autem heic erret, idcirco omne illud, quod natura parit & profert,

quæ-

quædam, ad Alchimiam pertinens, est materia, quemadmodum tu, Natura, qui tibi & corpore, & ipsa quoque vita mea inservire paratus sum, multo, quam ego, nosti melius. Sciendum quoque est præterea, quod videlicet Alchimia tres res perficiat: Primo dum metallum aliquod perfectum vivumque facit, ejusdemque spiritum digerit, ut nihil in eo amittatur, quemadmodum ejus rei ipsa experientia testis est. Secundo, materiam in vasculo aliquo ita coquit atque digerit, ut, absque unicæ alterius rei additamento, corpus & spiritum in unum transmutet: eapropter de novo etiam ei nihil addendum est: nec ulla quoque fit mixtio, nisi Naturæ Principia illam administrent atque largiantur; quicquid enim ad hoc parit, nobisque relinquit, id ab arte ad opus sumitur. Tertio probat, quod nimirum realiter ipsoque facto, nulla quatuor elementorum fiat separatio faciundi lapidis, in argento vivo & Sole, qui altum rubrumque aurum appellatur. Illud enim cogitare ingens error, & nobili Alchimiæ, fundamentalique Philosophiæ omnino est contrarium.

Equidem verum, certoque certius est quod quælibet res elementaris etiam ex ipsis elementis alimentetur sive nutriatur. Sin itaque nunc bene disposita, & in unum subjectum, quemadmodum Natura illud ita protulit, composita, atque jam separata fient, tunc subjectum illud corruptum depravatum, ejusdemve præstans vinculum, quod elementa conjunctim ad servavit, ruptum, & nulla amplius est permixtio, sed a quatuor elementis ad aliquid res per separationem in nihilum iterum redigitur. Nam si pater filium gignere debet, tunc prius ille minime destruendus est, sed sufficit ut cum ipso semine spiritus generans exeat, quem muliebre semen concipit, & in calore ita conservat. Istiusmodi spiritus infantem, ejusdemve membrorum speciem gignit, quemadmodum Avicenna suo loco id testatur. Simili quoque modo cum puro auro comparatum, quod lapidis Philosophici vera est materia: Nam pater est, qui omnia instruit & instituit: quocirca etiam ille minime destruendus, aut corrumpendus, neque ab elementis suis separandus est, sed sufficit, ut Sol pater, qui spiritum suum inflat, virtutem, atque efficaciam, per illum, in virtute &

 efficacia

efficacia ad fluentem ſpiritum, (qui verus Philoſophorum lapis eſt, qui ex terra deſumitur) filio infundat, & per parturientem iſtiuſmodi ſpiritum filius fit ſubſtantialis.

A te, natura, igitur nunc tantum didici, quod Alchimiæ ars vera fiet ſcientia, & ideo etiam affirmo altum rubrum aurum, Sol quod appellatur, lapidis vel Elixiris verum parentem eſſe, quo ex tam ingens, magnique pretii, theſaurus egreditur: qui calefacit, inſerit, figit, digerit, atque tingit per artem, ſine diminutione, & ulla unica corruptione, aurum illud, quod pater eſt, a quo filius tam præclaros progreſſus facit. Impoſſibile itaque nobis, nec neceſſarium, neque etiam conceſſum, ut mixtionem adteramus, vel elementa ſeparemus, quæ natura, in argento vivo, tam ex- quam interne, & pari quidem modo in perfecto Solis corpore, in tam decente quantitate, complexione, & qualitate bene proportionata, conjunxit atque conſtituit. Sin igitur nunc naturæ ſcientiam ignoremus, nullamque quatuor elementorum promixtionum cognitionem habeamus, quid de eorumdem ſeparatione ſciemus? Summe itaque neceſſarium eſt, ut naturam imitemur, ejusdemve inſtrumenta, quomodo elementa facit, uſurpemus: ſine qua adminiſtratione nos alias in eductione lapidis hujus formæ, & inquiſitione huc ſpectantium mediorum, non recti imitatores erimus: per quæ media ad inſtrumenta pervenitur, quibus natura in mineralibus, dum argento vivo formam ſuam tribuit utitur. Sin autem ſecus faciamus, tunc illius deſtructores ſumus, quod natura ad malum compoſuit & diſpoſuit, dum mixtionem, contra tua, Natura mandata, adeo turpiter ſeparamus. Nihilominus tamen, quemadmodum Ariſtoteles ait, elementa transmutare debemus, ut inveniamus quod quærimus.

Et hac ratione, o Natura, me ad viam tuam ſapienter duxiſti, pro quo beneficio ingentes & ago, & habeo, gratias: a te enim tantum equidem didici, ut omnia mea opera nullius fient pretii. Magnam ſtultitiam eſſe fateor, quodque in fine ſumma, cum planctu & triſtitia conjuncta pernicies plerumque ſequatur, ſi quis circa multifarios alembicos, argentum vivum, aquas fortes, vulgares diſſolutiones,

omneis

omneis res minerales, fimum equarium, ignesque carbonarios, plus juſto occupatus fiet: omnia ſiquidem iſta nihil omnino proſunt.

Concludo igitur me impoſterum diligentius libros veſtros inſpecturum, & tibi, pro virili, obtemperaturum eſſe. Hæc enim via, quam homo perambulare poterit, tutiſſima ſecuriſſima, & certum eſt, quod ars illa ſuum a te ſortiatur initium, quamvis res, ob theſauri hujus dignitatem, & miraculum, ſatis tarde procedat. Ne autem tempus temere teram, vel amittam prorſus: eapropter, tuo juſſu, operi tempeſtive ſatis, & æque luce hodierna, quam craſtina, me adcingam: primumque de materia cogitabo, quæ mihi, vi agentis ſui, eximium argentum vivum datura eſt. Illud in bene obſeratum mundumque quoddam vas recondam, & muro circundato alembico dein ſubponam: et tunc, natura, tuum decente more modoque facies officium. Ex omnibus meis viribus itaque nunc tibi denuo gratias ago maxumas, quod, me viſitare, haud dedignata fueris, atque tam ſummi boni hæredem inſtitueris: pro quo ſummo mihi præſtito beneficio tibi ad vitæ meæ dies obſtrictus obligatusque maneo. Doctrinæ igitur tuæ nunc mortem geram, ſummamque dabo operam, ut Nobiliſſimam hancce, de Elementis, Tincturam, volente et auxiliante Deo ter Optumo Maxumo, tamdem adipiſcar.

TRACTATUS BREVIS,

sive

SUMMARIUM PHILOSOPHICUM.

NICOLAI FLAMELLI.

QUi Metallorum cognitionem, certamque ſcientiam, quomodo videlicet inter ſe invicem transmutetur, impetrare ſatagit: is ante omnia ſcire neceſſum habet, qua ex materia proveniant, & quomodo ſimul etiam in mineralibus ſuis formentur. Ne itaque heic forſitan erretur, transmutationes veluti in terræ venis undique fiunt, ſpectandæ atque obſervandæ ſunt. Quocirca extra mineralia etiam transmutari poſſunt, ſi ante ſpiritualia efficiantur, ut videlicet in ſulphur & argentum vivum ſuum, quæ natura facit, perveniant. Omnia ſiquidem metalla ex ſulphure & argento vivo, omnium metallorum duobus iſtis ſpermatibus, formata ſunt: quorum unum virilis, alterum fœminini ſexus & complexionis eſt. Illa autem duo ſpermata ex elementis ſunt compoſita. Et primum quidem, virile ſcilicet, quod ſulphur dicitur, nihil eſt aliud, quam ignis et aer: juſtumque ſulphur eſt, ignis inſtar, abſque mutabili et metallica natura, non autem vulgare illud, quod nullius eſt metallicæ ſubſtantiæ. Alterum fœmininum ſperma, quod argentum vivum nuncupatur, nihil eſt aliud, quam tarra et aqua. Dicta iſta duo ſpermata veteres ſapientes duos per Dracones vel ſerpentes præfigurarunt, quorum unus alas, alter autem nullas habuit. Draco ſine alis ſulphur eſt, numquam ab igne

igne avolans. Alatus serpens argentum vivum est, quod a vento transportatur, muliebre semen, ab aqua & terra factum: quocirca etiam certa sua hora ab igne avolat, & in eo inconstans est. Sin vero ista duo, a se invicem separata, spermata iterum in unum redacta, &, per triumphantem naturam, in Mercurii libro, qui primum metallum metallorumque mater est, unita sient, tunc illud Philosophi volantem Draconem appellant, eo quod Draco, ab igne suo accensus, sub volatu sensim ignem venenosumque vaporem in aerem spargat: idem quoque facit & Mercurius, qui, supra exteriorem ignem suo loco in vase consistens, igne recte instituto, internum naturale, quod in profundo occultatum est, accendit: & tunc aliquis videre poterit, quomodo externus ille ignis qui vegetabilis nominatur, Mercurii naturale inflammet: Paulo vigilantior autem is in aere venenosum aliquem fumum, vel vaporem, exhalare videbit, qui talis erit fœtoris, atque venenum pernitiosissimum, quod aliud nihil est, quam Draconis caput, quod celerrime e Babylone, quæ duobus, vel tribus, miliaribus circumdata, egreditur.

Alii vero Philosophi Mercurium huncce volante cum leone compararunt eumdemve ideo ita nuncuparunt, quod leo multifaria voret animalia, seque ista sua voracitate, pro lubitu suo, recreet atque exhilaret, exceptis iis, quæ illius furori violenter possunt resistere. Ita quoque facit & Mercurius, qui talem in se operationem habet, ut etiam quodlibet metallum illico specie sua spoliet, absumat, atque devoret. Duo tamen metalla esse vobis significo, aurum & argentum videlicet, quæ ipsi obviare possunt: quamvis notum fiet, quod Mercurius, nimium inflammatus, etiam duo ista metalla devoret, atque in ventre suo abscondat: Utrum horum tamen illud fiet, certum est illud in Mercurii ventre non consumi: In sua namque natura perfecta, & magis, quam ille, indurata sunt, utpote qui imperfectum metallum, & nihilominus tamen in eo substantia perfectionis est. Vulgare aurum, quod perfectum est metallum, argentum quoque, & omnia imperfecta metalla, ex Mercurio proveniunt: Itaque veteres Philosophi illum matrem metallorum nominant: & exinde sequitur,

quod, cum ipse ad aliquid formatus fiet, duplicem substantiam metallicam in se contineat. Et primo quidem substantiam interioris lunæ, dein etiam solis, quod metallum alteri est dissimile. De duabus istis substantiis Mercurius formatus est, quæ spirituali modo in illius corpore foventur. Quamprimum igitur Natura Mercurium illum de commemoratis istis duobus spiritibus formaverit, tunc eosdem perfectos corporalesque reddere adlaborat. Cum vero duo isti spiritus adoleverint, & duo spermata evigilaverint, tunc propria sua corpora assumere desiderant, quo facto ipso mater, Mercurius, mori necessum habet: Qui, naturaliter ita mortificatus, tunc sese non amplius, veluti ante fuit, vivificare potis est.

Jactabundi arrogantesque quidam Chimici obscuris verbis affirmare conantur, quod quis perfecta & imperfecta corpora in currentem Mercurium transmutare debeat: verum dolus anguisque in herba latet. Verum equidem est, quod Mercurius imperfectum aliquod metallum, utpote plumbum, vel stannum, consumat, &, absque labore, in quantitate multiplicet: ast eo ipso perfectionem suam amittit, ut non amplius hac ratione fiet Mercurius: Sin vero per artem mortificaretur, ut non magis sese vivificum facere posset, tunc in rem aliam transmutaretur, quemadmodum in Cinnabari, vel sublimato fieri solet. Quando enim arte coagulatur, sive nunc illud tardius, vel citius fiat, tunc duo ipsius corpora fixatum corpus non adsumunt, neque etiam illud conservatura essent, quemadmodum in terræ meatibus videre est. Ne quis tamen heic erret, tunc æque tam parum a natura sub terra coagulari potest, ne fixatum granum proveniat, & a duobus spermatibus, non verum aliquod germen proferat, quemadmodum in plumbi venis conspicitur: Nulla siquidem istiusmodi vena est, ubi non fixatum aliquod granum adpareat, auri & argenti videlicet, idque in substantia & alimentatione. Prima Mercurii coagulatio minera plumbi, & quidem summe idonea commodissimaque est, illum ad perfectionem fixationemque perducendi. Quemadmodum enim antea dictum, minera plumbi non absque fixato grano auri & argenti est, quæ grana natura illuc subministrat;

ita

ita sese multiplicari potest, quo melius ad perfectionem plenariamque virtutem perveniat, veluti ipse expertus sum, atque pro certo illud & affirmare, & confirmare potero. Quam diu etiam suo in Mercurio, hoc est, a sua minera non separatum, sed bene custoditum est, (omne siquidem metallum, quod adhuc in sua minera, illud est Mercurius) tunc sese multiplicare potest, modo si a Mercurio suo substantiam habere queat. Sin vero fixatum granum ablatum, & a suo Mercurio, qui ipsius est minera, separatum fuerit, tunc similis erit virescenti immaturo alicui fructui in arbore, qui, flore sublato, fructus formatur, & ex eo pomum fit. Sin autem immaturum illum fructum aliquis decerperet, tunc prima illius formatio corrumperetur: Homo siquidem nullam habet scientiam, ut substantiam, vel maturitatem largiatur, quemadmodum natura interior, dum fructus adhuc pendet de arbore, & substantiam alimentationemque suam a natura habere potest. Quamdiu igitur nunc maturitas expectatur, tam diu etiam fructus saporem liquoremque adtrahit, idque tam augmentando, quam alimentando, donec ad perfectam maturitatem perveniat.

Simili etiam modo cum auro comparatum est. Sin enim a natura granum factum, & ad Mercurium suum redactum fuerit, tunc etiam ab eadem illa cottidie incessabilique modo sustentatur, in perfectum suum Mercurium, quomodo in se ipso est, redigitur: expectandum dein est, donec a Mercurio suo substantiam aliquam sortiatur, non secus ac ab arborum fructibus fieri solet. Quemadmodum enim Mercurius tam perfectorum, quam etiam imperfectorum, metallorum arbor est: ita quoque etiam illa nullam aliunde alimentationem habere possunt, quam a solo suo Mercurio. Si itaque fortassis a Mercurio fructum colligere volueris, qui est splendens lucensque Sol & Luna, si fiat, ut forsitam non procul a se invicem se junctæ fient, ita tamen ut id absque longiore mora fiat: tunc ne cogites, ut, veluti Natura ab initio fecit, illa iterum conjungere, multiplicare, atque, sine immutatione, augmentare possis. Si enim metalla a minera sua separata sunt, tunc illa, non secus ac minores nimis mature decerpti arbo-

arborum fructus, qui numquam ad justam suam magnitudinem perfectionemque perveniunt, deprehenduntur. Similiter, & per naturam, ipsamque experientiam, de arborum fructibus notum est, quod si malum, vel pirum, semel ab arbore decerpatur, magna tum fiet stultitia, si quis illud denuo arbori inserere, & hoc modo fructus illius maturitatem exspectare conetur. Quo magis enim, uti similiter experientia testatur, manibus circumvolvitur, tanto magis citiusque marcessit. Et eodem modo etiam res cum metallis sese habet. Nam si quis vulgare aurum metallicum & argentum sumere, atque ambo ista metalla in Mercurium redigere conaretur, is omnino stultesceret. Heic enim nulla ars subtilis reperienda esset, qua quis seipsum non deciperet, licet etiam multifariis aquis, cæmentis, aut id genus infinitis rebus aliis, quæ singulæ commemorari nequeunt, uteretur: assidue a scopo aberraret, ipsique idem contingeret, quod illis, qui immaturos fructus decerpere, eosdemque dein iterum ad stirpem alligare velint. Quamvis veri aliquot Philosophi recte beneque dixerint, si Sol, atque Luna, per rectum Mercurium rite conjungantur, quod tum omnia alia imperfecta metalla perfecta reddant: qua tamen in re ut plurimi homines a scopo aberrant, qui nihil aliud in terra habent, quam tria ista, vegetabilia, animalia, vel mineralia, quæ una in re conjuncta sunt: Non enim curæ sibi esse patiuntur, quod Philosophi non de vulgari auro, argento, & Mercurio loquantur, quæ omnia mortua sunt, & nullam amplius substantiam recipiunt, sed in suo ESSE permanent, nullumque alterum ad perfectionem juvare potis est. Equidem revera fructus sunt, qui ante tempus ab arboribus decerpuntur, & idcirco nauci etiam æstumantur: In illis siquidem, quod quæritur, minime invenitur: non amplius habent, nisi quibus indigent. Quocirca fructus in arbore quærendi, quæ ad ipsos recta ducit, & cujus fructus cottidie eo magis magisque major fit & augmentatur, quamdiu arbor porrigit. Et hoc quidem opus visum summa est lætitia. Per hoc medium quis arbor ista, absque collectione fructuum, plantari, & in alia humidiora, fructuosiora, & meliora loca transportari poterit: quæ sane fortassis uno in die fructui plus alimen-

limentationis conferre poteſt, quam alias etiam centum annorum ſpacio ab alia terra minus accepiſſet.

Eo ipſo igitur intelligendum eſt, quod quis Mercurium, qui ſumme laudata arbor eſt, ſumere debeat, qui ſimul penes ſe, & indiſſolubiliter quidem, Solem & Lunam habet: atque dein in aliam, Soli aliquanto vicinorum, terram transferatur, ut hac ratione mirabilem utilitatem conſequatur, qua in re ros abunde ſufficit. Ubi enim antea plantatus fuit, illic a vento & frigore, ita agitatus debilitatusque fuit, ut exiguus ſane fructus de eo expectaretur: quo in loco etiam diu permanſit, & nullos omnino fructus protulit.

Verum enim vero Philoſophis hortus aliquis eſt, in quo Sol tam matutinis, quam veſpertinis horis, de die atque nocte, indeſinenter, commoratur, idque cum dulciſſimo rore, a quo bene inſpergitur atque humectatur, cujus terra arbores fructusque producit, qui illinc plantati ſunt, qui etiam decentem alimentationem a gratiſſimo paſcuo percipiunt. Id autem fit in dies, illicque & corroborantur, vivificantur, & minime marceſcunt, ad minimum ferme uno in anno magis, quam antea etiam mille annis, ita ut loquamur, alio in loco, ubi a frigore infeſtabantur, haud feciſſent. Sumantur itaque, & noctu, interdiuque aſſidue ſupra ignem in alembico foveantur. Non autem ignis carbonarius, vel e ligno confectus, ſed clarus pellucidusque ignis fiet non ſecus ac Sol ipſe, qui numquam plus juſto calidus ardensque, ſed omni tempore ejuſdem caloris eſſe debet: vapor namque ros & ſemen omnium metallorum eſt, quem non alterari oportet. In creſcentibus fructibus videre eſt, ſi nimio calore abundent, ſine rore modico, ut ſicci maneant, & in ramuſculis ſuis immoriantur, atque ad nullam denique perfectionem perveniant: Sin vero per calorem, vel mediocrem humiditatem in arbore ſuſtententur, tunc elegantes & fœcundi fiunt. Calor namque & humiditas omnium terrenarum rerum alimentum eſt, utpote animalium, vegetabilium, & mineralium. Quocirca carbonarii, & e lignis excitati ignes ipſis minime conducunt: violenti ignes illi ſunt, qui non alimentant, quemadmodum ſolis calor facere ſolet, qui etiam omneis

res corporales conſervat, eo, quod naturalis ille fiet. Quem in finem etiam veri Philoſophi nullum alium ignem elegerunt, quam naturalem, quem ſequuntur, non quod Philoſophus faciat, quod natura facit: Natura ſiquidem res omneis, utpote vegetabilia, mineralia & animalia, quodlibet in ſuo, quo imperat, gradu creavit.

Simili quoque modo nunc non dicam, quod videlicet homines arte ſua res naturales faciant: Sin vero natura res iſtiuſmodi perficiat opereturve, tunc humana arte illæ perfectiores, quam a natura factum, efficiuntur. Et hoc modo Philoſophi veteres, ad nos omneis informandos, aliud nihil laborarunt, quam naturaliter cum Luna, & vera matre Mercurio, quibus de Mercurium Philoſophorum fecerunt, qui, in operatione ſua, multo eſt fortior, quam Mercurius naturalis. Hic enim ſaltim ad ſimplicia, perfecta, & imperfecta, frigida vel calida metalla operam ſuam præſtat Philoſophicus vero Lapis etiam plus quam perfectis, & imperfectis, metallis inſeruit, ut illa cito perficiat & reficiat idque abſque ulla diminutione, additamento, aut immutatione. Quomodo a natura creata ſunt, in eodem etiam iſto ſtatu illa relinquit, nec tamen aliquid negligit. Non idem heic nunc dicam, quod Philoſophi omnia illa tria conjungant, quo melius Mercurium ſuum perficiant, veluti quidam rerum imperiti homines, indoctique Chimici faciunt, qui vulgare aurum, argentum, & Mercurium, ſumunt, illaque tam male tractant, donec per fumum evaneſcant, atque eo modo Mercurium Philoſophorum perficere conantur: ad illum tamen minime perveniunt, qui prima lapidis eſt materia, & vera minera. Sin autem ad illum pervenire, & boni aliquid reperire velint, tunc ad montem ſeptimorum, ubi nulla eſt planicies, ſeſe conferre, & ex alto deorſum ſextum intueri neceſſum habent, quem e longinquo conſpicient. In montis iſtius altitudine triumphantem Regalem herbam, quam quidam Philoſophi mineralem, nonnulli vegetabilem appellarunt, & Saturnialis nominatur, cognoſcent: Oſſa tamen relinquantur, & juſculum purum mundumque exinde ſumatur, atque hoc modo potior operis pars fieri poterit. Et hic rectus ſubtiliſque Mercurius Philoſophorum eſt, quem ſumere debes.

Et

Et primo quidem opus album, dein etiam rubrum faciet, si sermonem meum bene intellexeris: Utrumque enim nihil est aliud, quam uti vocant, practica: Sol & Luna uno eodemque modo præparantur, unde album rubrumque in practica provenit, quæ adeo simplex & levis est, ut etiam fœmina juxta colum impedite perficere possit, vel si gallinæ hyemali tempore ova, ad incubandum, subponat, & illa tamen non lavet. Ova enim, ad incubandum subposita, non lota, sed prout sunt, gallinæ subponuntur: nullusque in eo amplius labore requiritur, quam ut cottidie ova ista invertantur, quo melius citusque pulli egrediantur. Id quod nunc satis superque declaratum est. Exemplum vero ut deducatur, primo Mercurium tuum non lavare, sed illum sumere, & suo cum simili, quod ignis est, in cinerem, qui stramen est, vitrumque unicum, quod nidus est, collocabis, aqsque re alia, in idoneo aliquo alembico, qui domus est: & tunc exinde egredietur pullus aliquis, qui sanguine suo te ab omnibus morbis liberabit, & de carne sua te cibabit, atque de plumis suis te vestiet, atque a frigore custodiet. Quem in finem summum rerum omnium creatorem oro et obtestor, ut omnibus fidelibus Chimicis, ad inveniendum istiusmodi pullum, quo de sese sustentent, gratiam suam clementissime largiri ne de dignetur: quemadmodum ut ego modicum illud, quod heic declaravi, e supernis a Deo Patre accipi, qui etiam illud ex amore et juxta bonitatem suam, mihi largitus est. Vobis itaque præsens conscripsi opusculum, ut majori cum desiderio inquiratis, et rectam viam ingrediamini: Opusculum illud vero in Summario complexus ideo sum, quo melius, juxta Philosophorum dicta, quæ imposterum rectius intellecturos vos esse mihi persuadeo, opus comprehendere valeatis.

Et jam quomodo pullum, [illegible], si Scrip-
tum meum bene intellexeris. Unumquodque enim aliud est aliud, quam
illi vocant, praxis: [illegible] praeparentur,
unde album rubeumque in praxi [illegible] proveniat, quae adeo simplex &
levis est, ut [illegible] facillime perfici possit, vel
foeminae [illegible] tempore ova, ad incubandum, supponunt, & illa
tamen non lavet. Ova enim, ad incubandum supposita, non lota, sed
prout sunt, gallinae supponuntur: nec usque in eo amplius labore re-
quiritur, quam ut quotidie ova illa invertantur, quo melius citiusque
pulli excludantur. Id quod nunc satis superque declaratum est. Ex-
emplum vero ut deducatur, primo Mercurium tuum non lavare, sed
illum sumere, & suo cum simili, quod ignis est, in cinerem, qui tra-
men est, vitriumque unicum, quod nidus est, collocabis, adque re-
cta, in idoneo aliquo alembico, qui domus est: & tunc exinde egre-
dietur pullus aliquis, qui sanguine suo te ab omnibus morbis libera-
bit, & de carne sua te cibabit, atque de plumis suis te vestiet, atque a
frigore custodiet. Quem in finem summum rerum omnium creato-
rem oro et obtestor, ut omnibus fidelibus Chimicis, ad inveniendum
ejusmodi pullum, qui de sese sustentent, gratiam suam clementissi-
me largiri re dignetur: quemadmodum ut ego modicum illud,
quod hic declaravi, e supernis a Deo Patre accepi, qui etiam illud ex
amore et juxta bonitatem suam, mihi largitus est. Vobis itaque
praesens conscripsi opusculum, ut majori cum desiderio inquiratis, et
rectam viam ingrediamini: Opusculum illud vero in Summario com-
plexus ideo sum, quo melius, juxta Philosophorum dicta,
quae impossibile rectius intellectu vos esse mihi
persuadeo, opus comprehendere
valeatis.

VIA VERITATIS UNICÆ,

HOC EST:

ELEGANS, PERUTILE ET PRÆSTANS

OPUSCULUM,

VIAM VERITATIS APERIENS.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE

M DCC XLIX.

POstquam hactenus, per dilecte amice & frater, multæ seductiones simplicioribus, in celebri arte Chimica, per pseudochimicos quosdam propositæ fuerint, quorum scripta tamen aliud nihil sunt, quam meræ imposturæ & mendacia, quamvis dicti modo simplicii, qui magnum id esse æstumant, mendaciis istis plus justo credant, in labore ulterius progrediantur, eo ipso tamen in difficiles labores, ingentesque molestias se ipsos conjiciant: Ex sinistro maloque intellectu siquidem quod inceptum est, id numquam ad laudabilem aliquem finem perduci poterit. Quocirca majorem sane hominum partem, qui hodierno nostro tempore ad eximiam istam artem Chimicam sese conferunt, falsos processus Chimicos venari spectas, certo sibi persuadentes, sese illic veram rectamque artem invenisse, quæ tamen non sine parabolis in libris describitur: sed, vice versa, multæ falsæ R. satis superque inveniuntur, quas etiam falsi homines nequam excogitarunt, qui ipsi de veritate nihil præsciverunt: ideoque etiam de ea veri nihil scribere potuerunt, & tam Lector, quam Scriptor, æque tam multum simul intellexerunt, quid videlicet ad naturam pertineret. Si enim Scriptores, naturæ requisita rescivissent, numquam tam informes confusiones atque R. scribere, vel easdem falsa sua sublimatione, calcinatione, distillatione, solutione, coagulatione, fictaque putrefactione atque Corruptione tueri conati fuissent: quemadmodum illud apud rerum imperitos cottidie videre est, qui falsa sua inquinatione omnia sua bona dilapidant: id quod omne per pseudolibros chimicos fit, qui de falsis regiminibus, naturæ minime conformibus, falso docere solent.

Istius

Istiusmodi in utilibus, minusque necessariis cum Processibus veris Chimicis nihil omnino quicquam intercedit commercii, sed reverendam illi Naturam sequuntur, quemadmodum ea illud in terræ venis comparat, idque absque solutione, coagulatione, putrefactione, quod tamen in se ipso admodum simplex est. Considera enim & perpende tecum, obsecro, mi amice, tot instrumenta, alembicos, Retorturas, vitra circularia & sublimatoria, diversimodos ignes, variasque materias, num videlicet in terræ venis reperiantur, in qua metalla virent atque crescunt, & an natura in ipsis, jam modo dictis, terræ venis tot diversosque alembicos, vel vitra totque materias, utpote atramentum sutorium, sal, arsenicum, Mercurium, sulphur, aliasque ridiculas ineptias, quæ heic studio sicco pede prætereuntur, usurpet, quemadmodum Chimici iisdem utuntur, quibus & tempus, & fortunas suas præpostero prorsus modo turpiter amittunt: eapropter etiam haud immeritor erum imperiti illi appellandi sunt, cum cottidie in Chimica sese exerceant, & nihilominus tamen turpibus suis solutionibus, coagulationibus, distillationibus, putrefactionibus, & aliis nullius pretii frivolisque rebus perseverent, atque ita tempus fortunasque suas, uti diximus, temere insumant, cum natura tam simplex siet, laboremque suum itidem simpliciter absolvat. Quid prodest igitur nobis tanta pseudochimicorum fœda defraudatio, & labor laboriosissimus, quæ tamen omnia a veris artificibus pro mera stultitia æstumantur: immo cottidie ab iisdem ludibrio habentur, quod oculos suos melius non aperiant, sed in Sophismatibus istis pertinaciter perseverent, in quibus & immorari & denique etiam omnino mori ipsos oportet, cum nihil amplius, quam sophisticos istiusmodi libros, inquirere & legere satagunt. Omneis igitur ipsorum actiones sophisticæ, non Philosophicæ sunt, eapropter etiam ad nullam artem vel veritatem pervenire possunt.

Hoc autem nunc vere tibi affirmatum volo quam diu mendacia non autem artem philosophicam amaveris, tam diu etiam tibi veritas non revelabitur: quamvis etiam & ipse in sophisticis istiusmodi regiminibus perseveraverim, & in sublimando, distillando, calcinando,

circu-

circulando laboraverim, nec quibusdam etiam substantiis, utpote urinæ, sali atramento sutorio, alumini &c. pepercerim. In crine, vino, ovis, ossibus, & omnis generis herbis quoque vario labore me excruciavi, & Arsenicum, & Mercurium cum sulphure tentavi, omnia mineralia & metalla probavi, per fortes aquas, & lixivia, illa attigi, adque solvendo atque coagulando: in amalgamando & præcipitando me exercui, & nihilominus tamen nullam exinde voluptatem & lætitiam cæpi: Quintæ essentiæ multum fideram, verum & heic quoque me deceptum deprehendi.

Quamobrem, dilecte frater, te diligentissime moneo, ut, si in tam eximiam artem, aliquid inquirendi, te recipere velis, in sophisticum in ordinarium regimen sublimationis Sulphuris & Mercurii, vel solutionem corporum, aut coagulationem spirituum te minime intrudas, nec pretiosos ipsorum cures alembicos, cum ad rectam artem minus fient idonei. Quam diu etiam non veracem naturæ essentiam indagaveris, tam diu quoque, crede mihi, absque solatio manebis, & tamdem, artem istam nullam, fictam, atque mendacem esse deprehendes. Si itaque emolumentum quærere desideres, ea propter sublimationi, calcinationi, solutioni, & coagulationi, una cum ipsa putrefactione, renunciare te oportet, & econtra discipulus fies, ad verum Philosophiæ fundamentum inquirendum: quod secundum genuinum sensum aliam solutionem & coagulationem, aliud itidem regimen, quod naturale est, & cum ipsa etiam natura conveniunt tibi monstrare poterit. Quemadmodum enim illud a natura in terræ venis, ubi metalla crescunt, elaborat, ita quoque & heic naturam sequi necessum habes. Cernis enim, quod natura non magis, quam unam unicam substantiam in essentia sua usurpet, & in dicta modo substantia omneis res occultatas vides. Hæc autem substantia nullo alio labore indiget, quam coctione, perquam eo magis magisque, usque ad summum illius gradum, sursum elevatur. Ex simplici ista coctione & gradatione versuti sophistæ solutionis, Coagulationis, Calcinationis, putrefactionis, sublimationis, aliaque phantasmatum nomina excogitarunt, ex vera simplici essentia, vel coctione totam aliam essen-

tiam effinxerunt, & hoc modo ſimplicem veramque artem in ſummam difficultatem præcipitarunt, non ſecus, ac ſi tot moleſtiæ, tantique labores, & ſumptus, ad illam requirerentur: id quod tamen falſo, ex mero odio & invidia, ab ipſis excogitatum eſt, ut hac ratione imitatores a vera arte deducerent, & extremæ inopiæ involverent. Id quod coram Deo difficillime excuſabunt, dum parum conſiderarunt, quid Chriſtus dicat: DILIGAS PROXIMUM TUUM, AC TE IPSUM. Veritatem pedibus ſuis conculcarunt, eidemque mendacia ſuppoſuerunt, quæ mirum in modum exornarunt, ingentesque de illa libros conſcripſerunt, quaſi metallorum correctio opus eſſet tam laborioſum ac difficile, cum tamen dumtaxat ſimplex aliqua ſiet coctio.

Quam diu namque coquis, tam diu etiam putrificas, & ſubſtantia putrefactioni fit obnoxia, inſtar frumenti, quod terræ injectum, per calorem Solis in ipſa terra conſervatur, perque naturalem pluviam primum putreſcere neceſſum habet, antequam de eo novi aliquid creſcat: Illud putrefactionem & ſolutionem appellarunt. Ita & tu quoque in Coctione ſublimas: Correctionem ſiquidem ſubſtantiæ ſublimationem & multiplicationem, quo ſimpliciores melius fallerent, nominarunt. Pari quoque modo etiam coagulas: Nam dum humiditas in naturam ignis commutatur, adeo ut igni queat reſiſtere, neque aut conſumitur, vel per fumum evaneſcit, id tunc coagulationem nominant. In coctione circulant Philoſophi, in ea enim ignis cum aqua unitur, ne ignis omnino comburatur, veluti cottidie videmus, quod videlicet aqua res omneis, quam diu aqua in promptu eſt, ab incendio tueatur. Similiter & aqua in coctione ignis curam habet ſeque cum igne unit, ut omnino purus ignis fiat, & ita a veteribus circulatio vel conjunctio dicta fuit.

Et hac ratione vides, quomodo de ſimplici iſta coctione tot nomina excogitaverint & tot falſa regimina, ad ſeducendos homines, inſtituerint. Illa diverſimoda nomina vero unicæ huic ſubſtantiæ ideo impoſuerunt, ne quisquam anima adverteret, quid tamen eſſet, quo ex (per divinam gratiam) tot eximiæ præſtantesque res compararen-

rarentur. Primo illud Merc. noſtrum noncupant, per quem nihil aliud intellexerunt, quam humiditatem, quæ paululum ſeſe cum igne unire cœpit, & ita cum Merc. comparata fuit. Et ſulphur noſtrum quoque appellarunt, quod tamen aliud nihil eſt, quam ipſe ignis, qui ſub aqua, vel humiditate, occultus latitant, & ab aqua, ad ſummum ejus gradum quoque, coquitur. Præterea etiam illud Hyle, hoc eſt, rerum omnium principium, dictum ideo fuit, quod res omneis primum ex aqua & igne generentur. Ad alia nomina, Auripigmentum, Arſenicum, Marcaſita &c. quod attinet, illa non a Philoſophis ſed ab imperitis verberonibus & ſophiſtis, qui ipſam veritatem ignorarunt, exeogitata ſunt. Miſſos itaque iſtiuſmodi impoſtores impoſterum facito, & ſaltim naturam imiteris, quæ ſimplicem dumtaxat, coctionem requirit: & hoc modo nullus te decipiet.

Sin itaque nunc non adeo deceptus, & naturam paulo altius perpendere velis, abſque omni dubio tum tibi facile revocabis in memoriam, quid illa materia ſit ex qua creaturæ metallicæ progenerentur. Ante omnia tamen naturam metallicam, cur Sol, Luna, Venus, Mars, Iupiter, & Saturnus, metalla ſint & qualis eorundem origo ſiet, recte cognoſcere te oportet. Indubitato quoque noſſe neceſſum habes, quod omneis res creatæ tria in Regna diſtributa ſient, utpote vegetabilia, animalia, & mineralia, & quod tribus iſtis res omneis comprehenſæ ſient: Omneis namque herbæ, omnia ligna, & arbores vegetabiles nuncupantur: dein omnia viva animalia, aut quicquid ſub carne & ſanguine comprehenſum eſt, animale: tamdem etiam omnia metalla, & lapides, aliæque res, quæ nullam de ſe flammam edunt minerales ſunt, atque ſub natura minerali comprehenduntur.

Vides itaque, frater mi, quod res omneis in tres diverſas Naturas diviſæ, ſub iiſdemque complexæ ſient. Etiamſi vero in tria peculiaria Regna diſtributa ſunt, nihilominus tamen omnia unum dumtaxat habent principium, a quo animantur, vel naſcuntur. Per diverſam ſiquidem coctionem prima iſta materia tres in vias transmutatur, &, juxta coctionis qualitatem, unica iſta atque vulgaris ſubſtantia

diversas naturas largitur. Quocirca iterum, quemadmodum & antea, tibi fideliter consulo, ut nimirum omneis sophisticas Chimicorum sublimationes, coagulationes, & putrefactiones, una cum ridiculis fabulis anilibus, quibus etiamnum hodie operam dant, deseras, & solummodo simplici naturalique coctioni rectarum verarumque substantiarum adhæreas, id quod, certo hoc tibi affirmo, ad veram naturarum substantiam ducet, atque comitabitur. Natura enim per nullam rem viamque aliam aut exaltatur vel corrigitur, nisi solummodo per naturalem Essentiarum coctionem. Est namque, frater mi, Essentia res præcipua, cujus gratia sponsa choreas ducit (id est ex qua Totum pendet negotium.) Nihilominus sophistici Chimici tam rudes, rerumque imperiti sunt, ut illud stolido suo sensu comprehendere nequeant, sed de die in diem tot diversis, Naturæ contrariis, substantiis sese excruciant, quæ tamen ad artem minus sunt idoneæ, non secus ac si cornu, lignum, vel lapidem serere conarer, & ex messe naturale frumentum sperarem: cum tamen fieri omnino nequeat ut ex omnis generis substantiis, quotquot excogitari possint, solem & Lunam facere queat, sed ex sola naturarum Essentia, a qua res omneis originem suam sortiuntur, & postmodum per diversas coctiones in diversas substantias sese distribuunt. Et hoc modo res quælibet etiam peculiarem suam in naturis coctionem habet. Quocirca, si ad veram Chimiæ artem pervenire vleimus, laborandum nobis est, non secus ac natura ipsa in terræ venis laborem suum perfecit.

Veteres, præterea, multorum colorem mentionem fecerunt, utpote nigri, albi citrini, denique rubri, viridis aliorumque colorum, quod tamen aliud nihil, quam mera impostura est, qua te seducunt, ut ad alias vias naturales te conferre, atque in ignorantia hærere necessum habeas. Veterum enim quidam subtiles admodum fuerunt, & unice in eo ad laborarunt, ut sermones sententiasque suas tot verbis allegoricis exornare possent, quo plebei ipsorum intentionos non tam facile possent comprehendere.

Quam-

Quamobrem te iterum atque iterum, tamquam fidelis amicus, exhortor, ne te ſeduci patiaris, cum de nigro colore dicant, tu itidem nigram ſubſtantiam habere vel ſumere neceſſum habeas, vel ut materia ipſo in labore nigra, alba, & rubra fiat. Sed ideo nigri mentionem fecerunt, quod Eſſentia, primo ſub initio, candente corporali aliquo cum igne ſe ſe miſceat, quo facto liquor ab Eſſentia,nigri alicujus fumi inſtar ſeparatur. Et illum nigrum fumum Veteres nigrum corvum, eſſentiam vero corvinum caput appellarunt. Dictam itaque iſtam ſeparationem probe te obſervare oportet: ex illa ſiquidem Veteres ſapientes anſam occaſionemque ſumſerunt, ut tres naturas, utpote vegetabiles, animales, & minerales inquiſierint, & tantum ex ea didicerint, quod naturam ſeparatio nihil aliud, quam coctionis in natura defectus, exſtiterit. Rem dein aliquando altius perpenderunt, quomodo videlicet iſtis eſſentiis a natura minus coctis per vulgarem ignem, modo naturali ſubveniri poſſit, ut eſſentiæ, quæ jam ſunt comburibiles, earumque liquores (quos Veteres ex invidia, Mercurium nominarunt) qui nigri ab Eſſentia ſeparantur, arte perfici queant, ut Eſſentiæ per Liquorem a combuſtione tutæ cuſtoditæque maneant, & liquor ſeſe ab Eſſentia non ſeparet. Illud Veteres ſulphur noſtrum appellarunt. Poſt hanc namque præparationem Eſſentia non amplius vegetabilis neque animalis, ſed Coctione: Mineralis Eſſentia facta eſt, & ideo ſulphur dicitur: Eſſentia nihil eſt aliud, quam ignis aliquis elementaris, & liquor ejus, qui a combuſtione cuſtoditur, verus elementaris aer eſt, adeo ut, cum aer a natura calidus & humidus, ab invidis Mercurius appelletur. Aer ſiquidem naturam ignis in ſe complectitur, & iterum elementaris ignis naturam aeris in ſe habet, adeo ut, additione ſuorum ſimilium, vera conjunctio a duobus iſtis fieri oporteat. Illud corporales materiæ ſunt, utpote ignis, & aqua, quæ nobis ſunt viſibiles. Sunt autem corporalia iſta elementa nihil aliud, quam eſſentiis elementorum coadjutorium, quibus naturaliter ad ſummum eorumdem gradum reduci poterunt. Et hæc gradatio recta veraque Alchimia, & præter illam

Aa 3 nulla

nulla eſt alia. Hodiernorum ſophiſtarum ars pſeudo-chimica in mera pecuniæ & temporis jactura conſiſtit.

Neque, præterea cogites, ut fundamentalem aliquem intellectum ex Philoſophorum ſententiis comprehendere queas. Tales enim iſti fuerunt, qui tibi externum ſaltim monſtrant, & veram internamque eſſentiam occultant. Immo tibi furfur porrigunt, & de pura farina panes ſibi pinſunt, quid nunc craſſo de furfure facere poſſis, tuum eſt videre. Idem cum ipſorum ſententiis comparatum eſt, & tibi vias præmonſtrant, quas tamen ipſimet fugiunt. Quapropter iterum tibi conſulo, ut a pernitioſiſſimo iſto fundamento tempeſtive ſatis abſtineas, alias pharmacopolas locupletabis, teque tuosque in extremam præcipitabis inopiam: immo per venenoſos tuos nigros vapores ſulphuris argentique vivi, & fœtorem Marcaſitarum, Saliumque, circa quæ occupatus es, periculoſos morbos tibi ipſi procurabis: omneis namque iſtiuſmodi res veræ arti e diametro adverſantur.

Summe, porro, mirandum eſt, quod omneis tam alti divini doni indagatores illi ingentes ejus rei cauſſa labores ſubeant, & nihilominus tamen adeo indurati permaneant, atque in furioſa iſta ſtultitia, cum tamen ipſo facto videant quod eo nihil poſſint efficere, tam pertinaciter perſeverent. Quid enim, obſecro, tot hominum millia, qui ſeſe ſublim. Solu. Coagul. Putrefact. Amalg. Circul. tantopere excruciarunt, effecerunt? Quid, quæſo, cum aquis ſuis, metallorum ſolutione, ſanguine, crine ovis, lacte, melle, ſaccharo, variis herbis in metallorum transmutatione, obtinuerunt? Res nullius pretii, ac nullas pene. Qnocirca a prioribus iſtis tibi exemplum ſumito, cum ipſo facto deprehendas, quod illi, multis nunc ab annis, frivolis ſuis Sophismatibus, ad veram rectamque Alchimiam, quantum ad correctionem, vel elementaris ignis exaltationem attinet, non pervenire potuerint, ſine quo, proprio ſuo lumine et liquore a primo ad ultimum ſuum gradum, exaltatur atque corrigitur, quo etiam imperfecta metalla exaltantur, adeo ut eorundem ignis elementaris non perfecte per liquorem ſuum coquatur, neque conjungatur. Et ea ipſa de

de caussa ignis elementaris consistere nequit: Liquor enim illius ab elementari isto igne, per vulgaris ignis calorem, separatur, & in albo quodam fumo evanescit. Vice versa ignis elementaris non evolat, sed penes terram remanet, & cum illa comburi necessum habet eo, quod ipsius protector in albo fumo evanuerit. Et fumus ille albedo ista est, qua de Veteres scripserunt, quod post nigredinem illa veniat. Unde etiam dicere sunt soliti: Nigrescere te primum oportet, antequam velis albescere. A nigredine siquidem nostrum capimus initium, & nigrum fumum transmutamus, non autem, ut nigrum istum fumum tua sumas pro materia, illumque album facere debeas, & illud siquidem impostura esset. Quamobrem vere tibi affirmo quod philosophorum dicta ægre ab illis intelligantur, qui in naturæ operatione non ex fundamento bene informati sunt: quam diu etiam tu ipse naturæ ignarus es, &, quæ metallorum siet metallitas, non recte compertum habeas, tam diu etiam ad veram Alchimiam pervenire minime poteris.

Non præterea, frater mi, ignoro, me scripto meo te neutiquam exhilaraturum sed multo potius cor tuum contristaturum esse, eo quod falsum sophisticum regimen tantopere pedibus conculcem, quo in tam altas radices egisti, ut te magnum ingensque mysterium scire autumes, cum tamen nihil scias: magna siquidem est stultitia, quæ non ad metallicarum naturarum correctionem, sed dumtaxat tonsoribus, balneatoribus, & ipsis quoque Medicis inseruit. Ipsis itaque istiusmodi lusum relinquas, qui quandoque aliquam ex eo utilitatem percipiunt: quemadmodum etiam Adamus a Bodenstein insignis istorum sophismatum magister fuit, qui, sub prætextu Theosophiæ, omnis generis raros libros conscripsit, & de Alchimia summopere gloriatus est, quasi rem exacte novisset, cum tamen a scopo longe aberraverit. Insignem illum sophistam fuisse fateor: in omnibus siquidem suis actionibus de meris sophisticis regiminibus agit, quorum beneficio, & vulgaris ignis efficacia, præparationes quasdam

quasdam adinvenit, quæ ad rem suam, Medicinam puta, ipsi inservierunt. Id quod tamen ad Alchimiam minime pertinet, sed illi omnino adversatur: hodierno namque adhuc die multi homines Bodensteinio veræ Alchimiæ cognitionem adtribuunt, &, ipsum multa arcana scivisse, credunt: Sed, uti diximus, a scopo multum aberravit, rerum imperitis, & indoctis glaucoma objecit, quasi magna sub re ista latitarint, quæ tamen res apud rerum peritos certo fundamento caret: Sed veluti vulgare sonat proverbium, coram cœcis bene gladiandum est. Itaque etiam suo loco, id relinquo, cum Bodensteinius ille non amplius in vivis siet, nec etiam calumniabor illum multum: *De mortuis & absentibus enim nil, nisi bonum.* Sed hoc de illo affirmatum volo, ipsum medicum, bonumque Sophistam fuisse, verum naturalem Alchimiæ artem, & Naturarum Secreta non rite intellexit, quemadmodum ipsius Scripta testantur: quamvis res me non adeo multum tangat, ut aliquem nimium extollam. Nullum mihi damnum detrimentumque inferent: Sed in simpliciorum hominum gratiam, qui ipsis confidunt, & nihilominus ab iisdem in præcipitium adducuntur, illa scribo, ut, a quibus sibi cavere debeant, norint, seductio enim ingens, ast veritas simplex est.

Sin itaque veritas tibi arrideat, tunc sophismata, una cum omni illorum labore, quo hactenus te fatigasti, postponere, & illum saltim perpendere te oportet, quo Natura fungitur, & quomodo ad Essentiam laboret. Id si feceris, minime tunc errabis, sed quicquid modo desideraveris, absque omni molestia spectabis, nec etiam multo labore & sumptibus indigebis. Simplici namque aliqua coctione tota res peragitur, adeo ut per coctionem istam fiat solutio & coagulatio corporum, atque adeo ipsa sublimatio & putrefactio eo ipso finiatur, veluti in sapientum scriptis videre est. Nonnulli tamen, loco simplicis veræque Essentiæ, alia aliquam Essentiam instituerunt, qua universum mundum deceperunt, multosque homines summo detrimento affecerunt. An autem recte beneque illi fecerint, id Deo, justo omnium judici, relinquo. Multo siquidem esset melius, ne tot scripta

ede-

ederentur, quibus, tot homines in mœrorem conjiciuntur, qui solis sophisticis istiusmodi processibus innituntur, quos in mendacibus istiusmodi Scriptis didicerunt, & ita turpiter decipiuntur. Nisi enim de Alchimia tot Scripta fuissent edita, neque etiamnum hodie a Naturæ imperitis tantum scriberetur, essent profecto tot hominum millia hodierno nostro tempore, qui, veram Artem investigare, eamque suapte comprehendere potuissent: cum jam, multis nunc ab annis, vix unus ad veritatem pervenire possit, eo, quod omneis ferme Philosophiæ amatores solummodo libris, & labore sophistico innitantur, putentque quod etiam Veteres tanto labore artem consequuti fuerint. Id quod tamen publice reprehendo, &, rem sese ita habere, nego, cum ars vera istiusmodi titi villitio minime indigeat, quod hodierni laborantes utuntur: Veteres sapientes ipsi illam non ita administrarunt, licet aliquanto prolixius in libris suis, quo melius rerum imperitos fallerent, de illa scripserint. Quo æque non tam prudenter fecerunt, cum & ii, qui viam fortassis rectam ingressi sunt, in errorem conjici possent, nisi aliter per vivos Præceptores docerentur.

Verum enimvero cum & ipsis vivis Magistris certi sui limites præscripti sient, quam late, & cui videlicet arcanam istam artem revelare debeant, vel etiam possint, ne sigilli mysteriorum divinorum Corruptores fieri, & Philosophorum omnium maledictioni subjacere velint: iccirco melius ut, postpositis nunc libris omnibus, humanisque didascalis, sola Natura, ejusdemve mirabilis operatio, non solummodo in metallorum productione, sed etiam omnium terræ frugum progerminatione, consideraretur, atque circulatio sua tam æstivo, quam etiam hyemali tempore, vere, & autumno, de die, ac nocte æstu, & calore assiduo ob oculos poneretur, & perpenderetur. Si namque tibi ex ipso fundamento notum esset, ex quibus & quo modo Natura singula in adcretionem, florem, fructum, perfectionemque suam referret: tunc quoque haud ægre manus terræ germinibus adjiceres, & ex materia, qua natura in terræ cavernis ad diversa germina utitur, etiam & tuam intentionem in effectum, pro tuo lubitu, deduceres.

Quamobrem, mi frater, iterum atque iterum te nunc rogatum

volo, ne in malam, sed bonam partem, mihi interpreteris, quod pristinum, a te peractum, laborem, quem cottidie adhuc in Alchimia suscipere soles, omnino contemnam & rejiciam: in tui gratiam emolumentumque illud facio, cum me non lateat, quod nullus, in universo terrarum orbe, homo isto cum labore, circa quem tu occupatus es, aut aliquid efficere, vel ad veram metallorum transmutationem, quam affectas, pervenire queat. Abstineas itaque, inquam tibi pro superfluo, a labore isto, & mihi obtemperes, qui tibi veritatem præscribo, quam etiam coram Deo Ter Optumo Maxumo tuebor, neque mihi necessum est, ut mundum novis mendaciis repleam, qui antea iisdem plus justo refertus est, idque a rerum imperitis, & naturalibus Naturæ cœcis hominibus, qui per falsos libros sese ita seduci passi sunt, & ad sophisticos labores sese contulerunt, eoque ipso omnia sua bona fortunasque dilapidarunt, nec tamen ad veram artem conducibile quiddam perficere potuerunt, sed multo potius in labyrintho quasi implicati remanserunt, & in artis veritate omnino desperarunt. Illi, præterea, homines ulterius progressi libros scribere inceperunt, non secus ac si rem perbelle intelligerent, vel forsitan magnum exinde emolumentum cepissent, unde etiam tamdem in misellos decoctores redacti sunt. Tam diu enim solverunt, donec omneis ipsorum fortunæ atque bona liquefacta, & in favillas redacta fuerint: & tam diu quoque sublimarunt, donec ollæ & ahena per fumarium evolarint, atque tam diu putrifecerunt, donec ipsorum vestimenta, ipsis etiam in corporibus, putrifacta fuerint, & tam diu denique calcinarunt, donec omnia eorum ligna & carbones in cineres commutati fuerint.

Et hæc, frater mi, ipsorum est utilitas & lucrum, quod magno labore & molestia consecuti sunt: Quapropter adhuc semel tibi exemplo fient, & abstineas, quæso, a labore isto sophistico: non enim recta via ad veram Alchimiæ artem, aut ad veram metallorum transmutationem, est, sed solummodo, veluti & antea diximus, via ad sophismata est, quibus tonsores balneatoresque medicamenta sua præparare, & lucellum exinde aliquod captare possunt. Deprehendis

insuper

insuper quot rerum imperiti homines ad Alchimiam sese conferant, utpoe Sutores, Pelliones, Sartores, aliique, fidem qui fefellerunt, mercatores, cerevisiarii, qui magna imperitia, aliquot annis in carbonaria sese excruciant, & ad metallorum transmutationem nihil conducibile reperiunt: ideoque magnos sese medicos temere profitentur, atque sesquipedalibus gloriosisque verbis aureos montes, multorumque morborum curationes pollicentur, quos tamen ipsi minime intelligunt: imprudenter QUID pro QUO, VENENA pro MEDICAMENTIS porrigunt, quibus multos homines ad orcum mittunt, & coram DEO illud excusare neutiquam poterunt, qui ipsos etiam, nisi in tempore abstinuerint, illos graviter visitaturus & puniturus est. Sed de his nunc satis, cum res ad me non multum spectet, sed a Politico Magistratu arrogantes gloriosique socii suo tempore coercebuntur. In tui admonitionem siquidem ista saltim scribo, ut videas, quam imperite atque imprudenter Medicinam illi tractent, quam non intelligunt. Idem quoque cum celebri arte Alchimia faciunt, quam inquirere quidem conantur, & tamen ne punctulum vel guttulam, quid metalla fient, & unde proveniant, intelligunt: quomodo igitur, quæso, miselli & rerum imperiti, homines isti boni aliquid efficient, id quod tamen est impossibile?

Quocirca tibi vere affirmo, quandiu non Naturam metallicam ex ipso fundamento intellexeris, tam diu etiam fieri nequit, ut veram Alchimiæ artem intelligas, vel ad rectam, veram, naturalemque transmutationem pervenias: Intellectus siquidem omnium primo adsit: antequam res recte experiri velis: Omne enim, quod, sine intellectu, in via ad veram artem arripis, dolus & sophismata sunt, a quibus te fidelissime dehortatus sum, &, inter alia affirmavi, quod viæ ad seductionem multæ variæque, ad veram rectamque artem vero unica & solitaria fiet, ubi non multarum manuum labores & molestia requiruntur. Quamobrem, perdilecte amice & frater, summam, noctu interdiuque, dabis, operam, ut naturam metallicam recte discas cognoscere, & in ea tempus utiliter colloca,

tunc ad veram artem jam aptus es, & a te ipſo diſcis, quid videlicet materia veruſque labor ſient, in quibus tuto confidere poteris, & ſimul videbis, quam multos inutiles labores ſuſtinueris,ubi magna cœcitas, cui teipſum implicaſti, te in admirationem rapiet. Conſiderato itaque, & quidem ſumma diligentia, quid Natura ſiet metallica, & quibus de cauſſis metalla facta fuerint, æque enim illa, rerum creatarum aliarum inſtar; originem ſuam ſortiuntur.

Parem quoque in modum quemadmodum ex virili ſpermate in utero materno, coctionis beneficio, infans generatur, & ex ovo, per naturalem gallinarum incubationem pullus gallinaceus præparatur: ita,quoque & metalla ſe :uram aliquam habent, ex qua nata ſunt, ſubſtantiam. Non tamen ita, frater mi, ut intelligere, vel in ſuſpicione hærere, debeas, veluti falſi nebulones te docuerunt, quod Mercurius et Sulphur prima metallorum materia ſiet: in terræ venis ſiquidem, ubi metalla creſcunt, neque Mercurius neque ſulphur inveniuntur, quod ſimpliciter ad ſeductionem aliquam effinxerunt, quemadmodum etiam ignem elementarem, ſulphur dictum, et liquorem Mercurium. Simili itidem modo elementarem ignem Solem noſtrum appellarunt, & liquorem noſtram Lunam, atque eo ipſo homines ſeduxerunt. Et ſpiritum, & animam quoque illum nominarunt. Ignem elementarem vero animam, & liquorem elementarem ideo ſpiritum vocarunt, quod res elementares ſient inviſibiles. Sic etiam anima & ſpiritus non aliter ſeſe habent. Nam anima inviſibilis ignis, & ſpiritus inviſibilis humiditas eſt: Externum eſſentialem ignem & aquam ideo corpora appellarunt, quod viſibiles & palpabiles iſtæ ſient, ex quibus Laboratores metallica corpora ſubintelligunt, & alicui ſolvenda proponunt, id quod tamen falſum eſt. Ideo ſiquidem corpora dixerunt, quo viſibilis hic ignis & aqua palpabiles ſient, elementaris autem ignis ſpiritualis & inviſibilis. Ne igitur a naſutulis iſtis Veteribus ſe ſeduci patiaris, ſubtiles namque ſunt, & niſi tibi ab ipſis caveas, in laqueos nunc te conjiciunt, ad metallica corpora te remittunt, & tamen ſolummodo metallicam eſſentiam intelligunt.

Ad multifarias diverſimodaſque materias & ſubſtantias viam præ-

monſtrant,

monſtrant, cum tamen unica aliqua & vera via veritati ſufficiat. Multas diverſaſque ſolutiones, coagulationes, ſublimationes, calcinationes, & putrefactiones, quæ tamen omneis nullius ſunt momenti, & quibus Natura in terræ venis, in quibus metalla creſcunt, non utitur. Reverenda namque Natura nihil agit amplius, quam ut elementarem ignem coquat, qui exaltatur & confirmatur per liquorem ſuum, quem jam de una in alteram Naturam commutat, per conſtantem aliquam coctionem, adeo ut, veluti antea dictum eſt, omneis res in tres naturas diſtributæ fuerint: & quamvis tres iſtæ naturæ corporaliter diſtinctæ ſient, in vegetabilem videlicet, animalem, & mineralem, nihilominus tamen elementares, vel, in occulto, una aliqua ex ſubſtantia ortæ ſunt: Omneis unicam unam radicem habent, ex qua vireſcunt & creſcunt, quam Veteres, ſeductionis ergo primam materiam vel Hyle appellarunt. Nihil autem eſt aliud, quam occultus ignis elementaris, cum liquore ſuo, quem etiam Veteres radicalem humorem nuncuparunt, & non imperite loquuti ſunt: Liquor enim omnium rerum creatarum radix eſt.

Quod autem iſta humiditas, una cum igne ſuo, in diverſas Naturas dividatur, id nullam aliam per viam fit, quam dumtaxat, veluti dictum eſt, per varias coctiones, quæ in natura fiunt: Una ſiquidem Natura magis cum elementari ſuo igne, per humiditatem ſuam, cocta eſt, quam altera, ex quibus Natura vegetabilis in coctione eſt minima, eo, quod illius eſſentia facile comburatur, & liquor etiam facilime, vulgaris ignis beneficio, ab elementari igne ſeparetur.

Natura animalis in coctione priori non longe eſt diſſimilis, cum ejuſdem eſſentia itidem facile comburatur: ideoque natura mineralis in coctione ſuprema eſt, quod liquor metallicus magis meliuſque per coctionem cum elementari unitus fiet, quam duæ cæteræ iſtæ, antea dictæ, naturæ: Quamobrem etiam metalla vulgari igni melius reſiſtunt, quam res creatæ, quæ ſub vegetabili & animali natura comprehenſæ ſunt: quemadmodum videre eſt, quod in ignem poſita metalla, non iſtiuſmodi flammam quam ligna, edant, ejus enim eſſentia non ita cum liquore, quemadmodum metallica humiditas cum ſua

eſſentia, cocta eſt, & conjunctio liquoris cum eſſentia non metallica, ſed ſimpliciter vegetabilis, quæ in fumo nigro conſumitur, extitit. Poſtquam vero eſſentia per naturam in coctionem pervenerit, tunc non vegetabilis permanſit, ſed nunc metallica facta eſt, & nunc a vulgari igne in albo fumo conſumitur, non ſecus ac, uti vides, imperfecta metalla, quando in igne liquefiunt, fumum de ſe album ſpargunt. Quemadmodum igitur vegetabilis eſſentia per naturalem coctionem purificatur, & ex nigro in album aliquem fumum commutatur: Pari etiam modo, & eadem ſane de cauſſa, Veteres Sapientes dixerunt: Nigrare primum te oportet, antequam dealbes: dein prius dealbes, priuſquam rubrefacias. Rubrefactio autem intelligenda eſt, plenarie & perfecte facere, quemadmodum Sol & Luna, ambo iſta præſtantia metalla, per coctionem, perfecta reddita, illorum eſſentia cum liquore omnino unita, & ſimul omnia meri ignes reddita, atque a Veteribus rubrefactiones appellatæ fuerunt.

Et ea ipſa de cauſa, dilecte amice, atque frater, ne Veterum ſat corrupte ſcripti libri te in errorem conjiciant, ſed ſimpliciter metallicam naturam fundamentaliter cognoſcere diſcito, & tunc Veterum ſermones ac phraſes faciliime intelliges, nec, cum cæteris Chimicis, hinc inde circumſpicies, qui ex Veterum ſententiis intelligunt, vel ſibi ſaltim perſuadent, quod ſubſtantia ſumenda, quæ tam diu putrefacienda atque diſſolvenda fiet, donec materia nigreſcat: Quo facto eamdem denuo abluendam, calcinandam, & elaborandam eſſe, donec nigredo evaneſcat, & albeſcere incipiat, igniſque tam longo itidem tempore augendus, ac tamdiu calcinandum, laborandumve donec materia rubreſcat, qui tamen omnino falſus, non Philoſophicus, ſed mere ſophiſticus labor eſt. Ita nunc omneis Veterum Philoſophorum ſententiæ pro ordine ſophiſtico a rerum imperitis habentur: id quod ſane Veteres haud illibenter viderunt, & ea ipſa de cauſſa adeo occulte ſcripſerunt & locuti ſunt, ut quiſquam ipſorum veram mentem vix aſſequi potuerit. Omneis equidem ad metalla nos ablegant, & Mercurii atque Sulphuris crebram mentionem faciunt, ſed illa omnia ſaltem ſeductionis gratia. Et quamvis etiam metallica eſſentia vera

fiet

fiet materia, quam, per naturalem aliquam coctionem, ab infimo, ad summum usque gradum, exaltari oportet, & pro viris peritis, remque melius intelligentibus, haud sinistre dixerint: nihilominus tamen rerum ignaris illud est seductio, cum ex Veterum libris conjectando tantum assequuti fuerint, quod ex metallis sumi oporteat: dein vero tamdiu quis sese excruciare & laborare necessum habeat, donec ad perfectionem suam perveniat. Illud vero æque sophisticum, & in viis erroneis ambulare est. Metallica siquidem essentia a perfectis metallis absque damno minime separari potest, utpote, si per ignem separanda esset tunc liquor evolaret, & essentia, cum ipsa terra, combureretur. Sin etiam imperfectorum metallorum essentiam per aquas fortes, arsenicum, aquam vitæ, vel lixivium, separare conaretur, tunc essentia cum liquore suo, per peregrinam humiditatem, illud minime toleratura esset sed corrumperetur: metallica enim natura peregrini nihil affectat, neque etiam illud sustinere potest, sed si forsitan aliquid peregrini cum metallico liquore sese conjungat, tunc jam jam ex gradu suo recessit, ex metallica essentia evanuit, & in Sophisticum Ordinem collocata est: Id quod tibi summopere præcavendum erit.

Si præterea, metallicam quoque essentiam per ullam unicam viam a perfectis metallis separare volueris, id æque tibi foret impossibile: cum liquor cum elementari suo igne perfecte coctus, & per coctionem cum terra ita unitus fiet, ut neque ab igne, vel aqua, separari queat. Et licet quoque eamdem essentiam per aquam sejungere conareris, nihilominus tamen essentia cum terra solveretur, & dein eadem in specie iterum coagularetur, in qua antea exstitit, nec ulla itidem humiditas cum perfectorum metallorum humiditate, vel liquore, conjungi potest, ut illis nocere, vel illa corrumpere posset, quemadmodum in perfectorum metallorum liquore, fieri solet. Minime igitur est necessarium, ut tantum desudes, teque tantopere excrucies, etiamsi essentia cum suo liquore nulla in re coctioni vicinior, quam æque in metallis.

Unde etiam Veteres dixere, quod in nulla re sulphur esset, quam in metallis, & iccirco liquorem metallicum argentum vivum nuncuparunt:

runt: Id quod ſane parum intereſt, qualiacumque etiam illi nomina impertiant: nihil ſiquidem eſt aliud, quam extenſa aquila, vel elementaris ignis cum elementari ſuo liquore, qui, uti dictum, cum ſuo igne per naturalem coctionem neceſſario conjungendus eſt, donec ambo indiviſibiles fient. Liquor enim ignem a combuſtione tutatur, ut ambo conſtantes maneant, & in vulgari igne perſeverent. Et illud Veteres Elixir nominarunt, id quod tantum eſt, quantum coctus aliquis ignis, in quo itidem bene loquuti ſunt, eidemque rectum nomen indiderunt: per coctionem ſiquidem perficitur, & plane coquitur, quod antea adhuc crudum atque incoctum erat. Hoc omnino coctum illud eſt, quod imperfecta metalla frangit, & ideo denudat, quod coram igne conſiſtere nequeant.

In coctione igitur operam adhibere te neutiquam pœniteat, cum omneis iſti labores, circa quos Chimici occupati ſunt, per ſolam ſimplicemque iſtam coctionem perficiantur: per coctionem purificatur, ſublimatur, & ſolvitur, atque adeo res omneis per ſolam coctionem fiunt. Suadendum ſi tibi itaque, tunc etiam juvandus es, & omneis alias putrefactiones, ſolutiones, coagulationes, & calcinationes, vel ſublimationes miſſas facito, nullum enim emolumentum, ſed damnum pariunt, multoſque in perniciem præcipitant: a qua tibi imposterum bene proſpicere & cavere poteris, quum ſimplicem, ex fideli tamen corde profectam, meam informationem inſcripſerim, indubia ſpe fretus, te iſtam meam fidelem admonitionem, & quid porro etiam ſumere debeas, quo opus perficere, & naturam in coctione commode ſequi poſſis, bene intellecturum. Tibi namque clariorem manifeſtoremque, rectam quoque, ſimplicem, veracemque veritatem, abſque ullis fabulis & parabolis, fideliter expoſui, atque, ita me Deus juvet, bene fideliterque tecum ſentio.

Nihilominus tamen legendo diligenter te inquirere, atque perpendere oportet, quid videlicet heic tibi præſcripſerim. Neque tibi mirum moveat, quod te a communi erroneaque via omnino avocem: alia enim via incedere neceſſum habes, ſi ad naturalem veritatem pervenire volueris. Quapropter DEUM TER OPT. MAX. ſuppliciter fideliterque orare te oportet, ut tibi verum Philoſophicum ſpiritum largiri clementiſſime dignetur, qui te lumen naturæ recte cognoſcere doceat, quo tamdem ad deſideratum exoptatumque finem pervenire queas.

FINIS.

GLO-

1

GLORIA MUNDI,

Alias,

PARADYSI TABULA,

Hoc eſt:

VERA PRISCÆ SCIENTIÆ DESCRIPTIO, QUAM ADAM AB IPSO DEO DIDICIT: NOE, ABRAHAM ET SALOMO, TAMQUAM SUMMORUM divinorum donorum unum, uſurparunt, omneis Sapientes, omnibus temporibus, pro totius Mundi Theſauro habuerunt, & ſolis piis poſt ſeſe reliquerunt,

Nimirum

DE LAPIDE PHILOSOPHICO.

2 *Pet. 3. v. 5.*

Verum nequitiæ ergo ignorare volunt, quod cœlum olim etiam fuerit quodque terra ex- & in aqua, per Dei verbum conſtiterit.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE

M DCC XLIX.

GLORIA MUNDI,

Alias:

PARADYSI TABULA:

Hoc est,

ELECTUS LIBER ARTIFICIOSUS, CUjus similis in terra neque experiri, vel inveniri nequit: qui veras veræ Philosophiæ, ac simul Nobilissimæ Medicinæ & summæ Tincturæ, sententias, cum diversis aliis probatis artibus, earumdemve necessariis instrumentis, fideliter indicat.

NUnc, in nomine Dei, Omnipotentis Creatoris, & Servatoris, occulta Naturæ mysteria perficere aggredior, quæ Naturæ a Deo implantata, et humano generi in agnitionem data sunt, ut hac ratione homines agnoscant, quam mirabili modo res creentur, et omnia terrenarum rerum genera nascantur: idque in testimonium omnium Christianorum credentium hominum, et solatium omnium adflictorum perturbatorumque cordium: Omnia siquidem creata intereunt, et putrescunt, ut (quod futurum est) denuo renoventur, multiplicentur, exhilarentur, et de suo semine genus et speciem suam perficiant. Nam omne natum, sive creatum, quiete caret, sed Natura cottidie operatur ad augendum multiplicandumve id, ad quod in totius humani generis emolumentum creatum ordinatumque est. Quocirca heic discito, et Deum, ad consequendam sapientiam, intelligentiam, rogata, ut tibi, ad artis hujus initium,

auxilium

auxilium suum divinum largiatur, quo illud in ipsius laudem, correctionemque proximi tui, feliciter, cum divina sua benedictione, promovere, et perficere queas.

Sin igitur nunc sapientiam consequi, et a Deo impetrare velueris, tunc, instar miseri alicujus peccatoris, divinam illius benedictionem implora, ut divina ista dona tanto dignius accipere queas, non tamen ad superbiam, ne acceptam gratiam atque beneficium, quod tibi Deus non ex tuo merito, sed mera ex gratia largitus est, amittas, et gravissimam ipsius indignationem æternamque condemnationem incidas: Sed divinum benedictumque illud opus in Dei Omnipotentis nomine, ad commodum et servitium omnium piorum Christianorum, conservationem ædificationemque Christianæ Religionis, inchoato: esto eques, et pugil, sive fortis athletha contra infideles, neque in Consilio, et Communione impiorum hominum delectator, neque justo et indigenti contradicito: Sed extendito manum tuam, ad porrigendum panem tuum, cum bonitate, adeo ut post hanc vitam coronam æternæ lætitæ et beatitudinis impetrare valeas. Hic enim a Deo datus et benedictus thesaurus, donum, et gaza est supra omneis terrenos thesauros, quos nemo a Deo consequitur, nisi qui rebus in omnibus, humilem, probum, mansuetum, fidelemque sese exhibet, et divina præcepta, quantum equidem ex humanæ naturæ impecillitate fieri potest, per Dei largitionem benedictionemque, servet: Deus namque, per spiritum suum, summum istum thesaurum nulli mortalium largitur, nisi simplicibus, benevolis, probisque hominibus, qui tam summa pretiosaque dona divina vere agnoscunt, et iisdem, contra ipsorum animarum salutem, atque beatitudinem minime abutuntur: Illud enim donum, uti dictum, omneis terrenos thesauros superat, S. Spiritus donum, et perfectum Dei beneficium est, quod a Patre luminis promanat: Et qui artem istam consequutus est, is sapientiam a Deo impetravit, et rogavit, quod non dumtaxat aurum, argentum, et mundi hujus gazas impetraverit, sed etiam plenariam valetudinem, vitam longævam, et, quod multo magis est, ut ipsa veritate sese soletur, animam suam consoletur, vere eo ipso depingat, et præfiguret, salvificam

acerbam

acerbam passionem & mortem Domini atque Servatoris nostri Jesu Christi, ejusdem descensum ad inferos, tertii diei clarificationem sanctissimæ resurrectionis, victoriæ & triumphi sui contra omnia peccata, mortem, Diabolum, & infernum, cujus victoriæ ergo etiam omne, quod spiritum habet, exultare, & exinde solatium capere debet.

Verum enimvero nunc tibi Jesu Christi exemplum præfigurabo, quomodo videlicet humanitas, & divinitas, tam mirabiliter inter se invicem incorporatæ conclusæque fuerint. Anima & corpus Christi, ac divinitas tam mirabili modo unitæ, & conjunctæ erant, ut etiam in æternum, nunc & semper, separari nequeant, nihilominus tamen Christum mori, & animam a corpore solutam esse, &, die tertio, animam iterum cum corpore conjungi oportebat, ita ut corpus antea glorificaretur, & tam subtile redderetur, quantum anima ac spiritus, dum Christi corpus postulatum conceptumque esset, atque istam suam postulationem & nutrimentum ex nobilissimo D. Mariæ sanguine accepisset: & ideo Christus ab anima & spiritus a corpore cedere necessum habebant, ut ita corpus ad perfectionem suam perveniret: nihilominus tamen divinitas a corpore minime separata, sed cum corpore & anima Christi, una in essentia, ita unita erat, ut numquam a se invicem separari potuerit. Iccirco divinitas cum corpore Christi in sepulchro, & divinitas cum Christi anima in limbo Patrum fuit.

Et porro quoque observato, quod corpus & animam Christi separari oportuit, si alias corpus ad summam suam virtutem subtilitatemque pervenire voluerit: mortuo autem nunc Christo, & anima corpori illius iterum incorporata, tunc divina ita copulata fuit, ut in æternum, nunc & numquam separetur, & Christi anima corpusque una subtilitas facta est, per quam concepta sunt, utpote: Omnipotentia a Deo, cœlesti suo Patre, una cum Spititu S. imperat super omnia, quæ in cœlo atque terra sunt, ab æterno in æternum perfecta est, cujus perfectionis caussa, quam Christus Jesus, per passionem, mortem, resurrectionem, & ascensionem suam, a cœlesti suo Patre recuperavit, tanta perfectio, & dominans gloria exorta, quæ numquam, nunc & semper, cessatura est.

Quam-

Quamobrem, o peccator homo, Deo Omnipotenti, pro ipsius gratia, & paterno, tibi exhibito beneficio, grates agito: heic enim de tanta glorificatione, quam Christus consequutus est, neutiquam dubites, multo minus desperes, eodem namque modo clarificaberis: iccirco etiam Christus JESUS primus extitit, & tibi, ad cœlestem suum Patrem, viam aperuit. Similiter autem & tu quoque, per multas angustias, tribulationes, atque anxietates hoc in mundo crucifigi oportet. Ut autem scias, quid, ad clarificationem novi purique alicujus corporis, æternæque gloriæ, pertineat: eapropter bene considerare discito, quanta benivolentia & misericordia Deus miserum hominem tam paterne prosequatur: Certo namque scias, quod omnia, ab eo provenientia, dona bona perfectaque fient. Cave itaque, ne tam summis donis, quæ sine jactura, ex mera gratia & misericordia, a Deo accipis, ad animæ tuæ perniciem, turpiter abutaris: sed in omnibus tuis actionibus, ama timeque Deum, Creatorem atque Servatorem tuum, absque intermissione, & tunc tibi ubique prospere succedent omnia, atque tamdem operis tui initium, medium & finem, feliciter & cum gaudio, adsequeris. Curam itaque tuam tunc Deo committito, verbo illius fidito, & sancta præcepta ejus servato, tunc Deus tibi in omnibus aderit, operi tuo benedicet, & omnia tua damna atque incommoda paterne præcavebit: Ex divina enim illa arte te vere consolari, omnem egestatem antevertere, in omnibus tuis angustiis recreare, omnibus egentibus succurrere, atque adeo tam tui ipsius, quam omnium etiam tuorum Christianorum credentium, gloriosæ resurrectionis solatium haurire poteris, adeo quod, ex hac terrena, mortalique vita, in æternum gaudium, gloriamque sempiternæ vitæ, ubi nulla erit corruptio, ingredi nos oporteat.

Quamobrem, si verus hujus artis amator, & diligens imitator esse volueris, iccirco scias quod illa primo nostro Parenti Adamo, in paradiso, post creationem illius, a Deo tradita fuerit: veridica namque est multarum rerum arcanarum, & mysteriorum, quæ tibi corporis vitæque tuæ vanitatem indicavit, idque iterum in æternæ tuæ salutis solatium: Deus siquidem Omnipotens tam mirabilia dona

Naturæ

Naturæ indidit, ut homo vix credere illud valeat: Nam beneplacitum habet in creaturis irrationabilibus, & quamlibet, juxta ſpeciem ſuam, immarceſſibilibus virtutibus viribusque exornavit, quanto magis autem nobis, viſu, auditu, ratione, & cogitationibus, miracula & myſteria divina cognoſcenda dedit? Rogo igitur te in omnibus tuis actionibus prudenter agas, non properes, nec ulli mortalium arcana tua reveles, niſi ille fidelis amator, pius, ſyncerus, & miſericors ſiet, quemadmodum a Veteribus Philoſophis idem factum eſt, qui artem & ſapientiam hancce, inſpiratione ſpiritus S. agnoverunt, & poſſibilem illam eſſe credas, eorum gratia, qui credere nolunt, quod JESUS CHRISTUS, redemptor noſter ab omnipotente Patre ſuo cœleſti exierit, & a pura Maria virgine natus fuerit. Juxta illud Deum, ob ſpiritus ſui S. largitionem, rogato, ut te illuminet, intellectum tuum acuat, oculos tuos aperiat, ut interno corde agnoſcere atque intelligere queas ingentem iſtam ſapientiam, quæ in idonea iſta arte latitat, & in æternum a nullo artifice in Scriptis ſuis exprimi potuit. Multa namque in Natura occultata ſunt, quæ non omnia humano intellectu comprehenſa vel intellecta ſunt. Eſto itaque doctrinæ meæ morigerus et divinam gratiam clementiamque implorato, tunc in Dei laudem, tui, proximique tui correctionem, lœtum principium, felicemque exoptatumque finem, heic, et æternum conſequeris. Inſuper: Cibato famelicos: potato ſitibundos: veſtito nudos: conſolato perturbatos: viſitato ægros: et captivos: et habebis, quod deſideraveris.

Robertus Vallenſis Rugl.

Spiritus eſt intus, ſubito talem accipe, namque
Non properans, corpus dividere arte potes.
Simpliciter feces terræ disjunge vapore
Hoc facto, addatur frigida fontis aqua.
Tali conſpergas has ſedulitate frequenti,
Tunc verum Elixir totius artis habes.

EXHORTATIO ET INFORMATIO omneis artis hujus amatores, qua in ſeſe, tamquam in ſpeculo, intueri poterunt, quid in fundamento artis uſurpatum, & eſſentiale, an quoque poſſibile, nec ne, fiet, ut ad veram artem perveniatur, & quomodo cum ea res ſeſe habeant.

OMneis & ſingulos, præſertim vero per dilectos meos liberos nunc heic, abſque omni fuco, fideliter volo admonitos, uti videlicet ab omnibus phantasmatibus abſtineant, & eoſdem, illarum rerum gratia, auxiliante divina gratia, diligenter informabo.

Primo, vos rogatos, & fideliter admonitos volo, ut cumprimis vobis a vulgari plebeiorum Alchimia caveatis. Tantum ſiquidem expertus ſum, ut memini velim conſulere, ut operi iſti manum admoveat, eo quod hæc ars adeo occultata fiet, ut nemo mortalium in terris illam reperire queat, niſi Sol & Luna congrediantur. Mei filii intelligitis nec iſta, tunc ad veram artem pervenire poteritis, ſin minus, numquam vobis ad illam dabitur acceſſio. Adhæc ſciatis, quod non magis quam una res in toto mundo fiet, qua ex ars noſtra conficitur: ea propter omnia particularia, pars cum parte coagulationes, augmentationes, & id genus alia, omnino falſæ, mentitæ, & perditæ res ſunt: & ſi in arte laborare, ſolvere, coagulare, putrefacere, deſtillare, augmentare, albificare, corrumpere &c. omneisque ſpecies præparare noſſes, & tamen artem laboris, rectamque rem ignorares, tunc numquam ad artem iſtam pervenires: ars enim iſta tam eſt bona atque nobilis, ut nemo illius fiat particeps, niſi a Deo detur, vel a perito magiſtro monſtretur atque doceatur, et tantus theſaurus eſt, quem totus mundus perſolvere nequit; Quamobrem, mei filii, ne vos ſeduci aut decipi patiamini ut artem laboretis, priusquam ſciatis, quid illud fiet, in quo laborare velitis. Etiamſi quoque rem rectam cognoſceretis, et tamen præparationem illius ignoraretis, nihilominus tamen illius cognitio vobis eſt inutilis: res iſta, præterea, in uni-

universo terrarum orbe, in vel super terram, reperiri nequit, quamvis tamen inveniri queat nec in ullo aliquo metallo, terrenis, vel crescibilibus rebus, ita perceptibilis est: in nullo quoque argento vel auro est, sed est præparata, quam benefieri, nec tamen melior fieri potest, quam quomodo a Deo per naturam creata est. Ad tincturam quoque præparari nequit, sed tincturam istam illi dari oportet, ideo ars nostra non de illa est, nec de ea egreditur, nam res est alia. In nullo, uti antea diximus, metallo est: Si enim in metallo aliquo esset, tunc haud immerito aut in Sole, vel Luna esset: cum autem Luna non bona fiet, quomodo igitur, obsecro, aliquid de se boni parere poterit: Nec in Mercurio, aut sulphure aliquo, vel Sale, nullis in herbis, vel id genus aliis rebus est, quemadmodum illius rei postmodum certiores fietis. Hisce exhortationem nostram conclusam volumus, & nunc res ipsas enumerabimus.

SEQUUNTUR NUNC ALIQUOT lapidis nostri cognitiones.

PRIMA.

SCias, mi fili, quod lapis noster lapis unus fiet, & haud immerito lapis appellari poterit: Lapis enim est, qui a Natura aliter nominari non potest, quam LAPIS PHILOSOPHORUM: nec aliud ei nomen competit, nomen illud siquidem cum natura convenit. Loquor ista, revera namque lapis est, nec unus quidem lapis est, sed, ob similitudinem, lapidem appellamus. Lapis enim ita comparatus est, ut quatuor in eo elementa lateant: quocirca etiam diversimoda nomina illi sunt indita, & varias simul species habet, & tamen saltim una res est, nec illi similis in terra reperitur. Unus lapis, & nullus lapis est, nec ullius lapidis speciem atque naturam habet, & tamen lapis est: Ignis est, & nullam ignis speciem & naturam habet, & tamen ignis est: Aer etiam est, nec ullius aeris formam naturamque habet, & tamen aer est. Aqua, nec aqua est, neque etiam aquæ speciem vel

naturam habet, & tamen aqua eſt. Terra eſt, nullamque terræ ſpeciem vel naturam habet, nec tamen terra, ſed res ſeparata eſt.

ALIA REVERENDI NOSTRI lapidis cognitio.

PHiloſophus ſenior inquit: Lapis noſter ſacra rupes nominatur, & quadrifariam digeſta, vel ſignificata eſt. Primo in terram: Secundo in accretionem ſuam: Tertio, per ignem: Quarto per ignis flammam ſeparata eſt. Si quis igitur ſolutionem, & ſalem, illius extrahere, & perfectam illius coagulationem norit, is Philoſophorum arcana novit. Quocirca ſi ſal albeſcat, & pingue appareat, tunc tingit. Tres ſunt res in arcano Philoſophorum, vel in arte noſtra. Primo, transmutatio totius rei in ſal unum eſt. Secundo, illud eſt, quod tria corpora ſubtilia incomprehenſibilia reddantur: Tertio, totius ſolutionis repetitio totius rei. Mi fili, ſi res iſtas noſti, tunc diligenter laborato: Si autem non intelligis, tunc manum detrahe: non eſt enim magis, quam res una, etiamſi centum librorum millia ea de re ſcripta fuerint, ideo quod ars iſta iſtiuſmodi theſaurus ſiet, quem ipſi univerſus mundus compenſare nequit, & tamen ſaltim res una eſt, qua ex ars laboratur. Ideo occulte ſcripta eſt, quamvis publice nominetur, & omnibus hominibus nota eſt. Si autem in mundo ad omnium manus perveniret, tunc nemo laboraturus, nec tanti etiam æſtumaturus eſſet: Nec præterea ipſe DEUS concedit, ut tantum bonum ſinguli habeant: quocirca etiam minime convenit, ut, abſque occultando, nominetur, vel ſcribatur. Si igitur DEUS alicui gratiam illam dederit, is eam etiam intelligat: & revera illud mundo videretur impoſſibile, qui vero illud amant, illi pro hominibus nequam, & verberonibus plerumque æſtumantur: quodque idem viri Doctiſſimi, utpote Doctores, & alii, reperire nequeant, in cauſſa eſt, quod numquam ad rem iſtam intenti ſient quamvis eamdem cottidie præ oculis ſuis habeant, nihilominus tamen illi fidem nullam tribuunt, quod videlicet

tantam

tantam in se virtutem habeat: Ipsis quoque nemo, illud persuadere potest, dum naturam, intellectumque suum sequuntur: idcirco etiam illud, nimia præ sapientia, reperire non possunt, quum captum ipsorum transcendat, Dei opus fiet, & natura fiet, & per naturam operetur. Quocirca rerum imperiti permanent.

ALIA BENEDICTI NOSTRI lapidis cognitio.

PHilosophus Morienus ait, & lapidem nostrum aquam nuncupat, in quo sane nullum scripsit mendacium: o aquam in acerba specie, quæ tu elementa conservas! o naturam vicinitatis, quæ tu naturam solvis! o naturam optumam, quæ tu naturam ipsam superas! o naturam maxumam, quæ tu purificationem conjungis! o flexibilem naturam, quæ tu naturam exaltas! cum lumine coronata & nata es, & quæ tu quatuor elementa in te ipsa conservas, & quinta essentia ex te orta est: illius simplices simplicitatis gaudent, quod natura concepta, accumulatio ante accumulationem, ignota hominum poposito, posito, quamvis ipsa tamen nebulam parias, & bona mater fies: nulla tu aliena ope indiges; idcirco natura naturam conservat, adeo ut natura ab opere naturæ non separetur: Facilis est res, facilis cognitio, & omnino vilis, multis tamen est miraculo: tua quoque solutio magna est exornatio, omnesque tui amatores supra nominantur. Et hoc valde arcanum, obscurumque est, atque unicuique videtur impossibile.

EXPLICATIO.

MI fili scito, quod lapis noster talis res fiet, ut non tantum de eo scribere possit, quantum in se habeat. Lapis enim est, & aqua per vaporem fit, & tamen nullus lapis est, & si in aquosam speciem a labore venerit, quando illum primo accipimus, vel adferimus, tunc aqua est instar aliarum fluviarum aquarum, a specie fluens & tenuis,

a natura tamen nulla illi aqua in toto mundo ſimilis: Unus ſiquidem dumtaxat fons in terra eſt, quo ex aqua iſta adfertur: fons ille in Judæa eſt! fons ſalvatoris, vel beatitudinis appellatur, et Philoſophi magno labore, per ſingularem Dei gratiam nobilem illum fontem invenerunt, qui admodum in arcano loco ſitus eſt, magnumque effluxum habet, adeo ut illius aqua ſuper totum mundum fluat, omnibus ille notus eſt, nemo tamen verum fundamentum novit, neque rationem, aut viam, qua quis ad fontem illum pervenire queat, pauci etiam aquæ illius ſcaturiginem norunt, viam in Judæam, ad reperiendum nobilem iſtum fontem, ignorant: et qui rectum fontem non novit, is numquam ad veram artem pervenit. Eapropter Philoſophus ille bene exclamare potuit: o aquam in amara acerbaque ſpecie! Durum enim difficileque cuivis fit, ut fontem illum inveniat: Qui autem illum novit, is facile, abſque omni ſumptu, labore, et moleſtia illum reperire poterit. Aqua illa a natura ſua amara atque acerba eſt, adeo ut eadem illa nemo frui queat: idcirco etiam parvus illius uſus eſt: itaque Philoſophus benedicere potuit: o vilem ab omnibus æſtumatam aquam, ob cujus vilitatem curvitatemque, a qua detinetur, nemo ad artem pervenire, vel ingentem ejuſdem virtutem animadvertere potis eſt: omnia ſiquidem quatuor elementa in illa quaſi occultata ſunt: Idcirco naturam illa ſolvit, et conſervat conjungitque ipſam, adeo ut nulla res in terra illud facere poſſit, quam quæ a Deo creata eſt: utque lapidis illius naturam ſpeciemque, et quid ille fiet, cognoſcere poſſis, eapropter obſervato, quod ille aquoſa fiet ſpecies, et ex aqua lapis, ex lapide iterum aqua, atque tamdem medicina exinde fiat: licet etiam lapidem, non vero illius præparationem noveris, tunc illius cognitio tibi nihil proderit, non ſecus ac ſi rectum laborem, nec tamen verum lapidem noſſes, tunc ſapientia tua nulla et amiſſa eſſet: idcirco Deum, pro iſta experientia, et laudabimus, eidemque grates debitas perſolvemus.

DE

DE THESAURO ET TINCTURA.

SI itaque tantos in labore tuo progressus feceris, & rubrum consequutus fueris, sciendum tibi porro est, quod thesaurum habeas quem totus mundus persolvere non poterit. Illud namque omnia metalla in verum aurum transmutat, quod multo est melius quam illud, quod per præparationem Solis factum est: idcirco etiam in medicina omne reliquum aurum antecellit: omnia enim carnalia corpora sanat, si de illa tinctura pauperis grani magnitudo in vino imbibatur, & reliquæ ipsius virtutes non omneis commemorari poterunt. Sin itaque tincturam ad Lunam habere velis, tunc rubri quinque semuncias sumito,& quingentis semunciis Lunæ bene ustulatæ injicito: Quæ tamdem liquefacta, omnia tum ita tincturam & medicinam convertuntur. Illius tunc semunciam recipe, & quingentis semunciis Veneris, vel aliorum metallorum injice, id tum in veram Lunam commutatur: rubri vero quod nimium laborasti, unam partem ad mille partes Solis sumito, tunc id in tincturam atque medicinam convertitur: De illa iterum unam partem ad mille partes Veneris vel aliorum metallorum, addito, & tunc in verum Solem convertitur. Ad hæc autem nullum Solem, vel Lunam emere necessum habes: Primam siquidem adpositionem cum Drachma perficis, & eo magis magisque semper tingis.

Nosse quoque oportet, quod ad artem istam duæ dumtaxat res pertineant, unum quidem corpus, alterum vero spiritus, ex quibus unum constans, alterum fugax, sive inconstans est, quæ duo inter se invicem viceversa commutari, hoc est, corpus aqua, & aqua corpus fieri necessum habet: corpus dein iterum aqua in se ipso fit, & duo illa inter se invicem uniri oportet, siccum videlicet cum humido,adeo ut separari nequeant: Sin vero conjungenda sunt, tunc de re una illud fieri oportet: quælibet enim res nihil, quam propriam suam naturam, assumit. Ita quoque cum arte nostra comparatum est, ubi materia per naturam conjuncta, non de hominum manibus facta est. Illa in duas

duas partes, quemadmodum infra facta mentio dividitur: Exempli gratia: Aquila est aqua, quæ detracta aqua est et tunc corpus, mortuum destructumque manet: Sin vivere nunc debeat, tunc illius spiritus et iterum addendus est, idque modo unico, quemadmodum vides quod aquilarum unam post alteram sensim iterum devoret: Sin reviviscat, tunc omnem suam impuritatem amittit, et purum novumque corpus reassumit, corpusque spiritusque numquam moriuntur, sed, semper constanterque permanent, veluti corpus et anima in die novissimo etiam facere debent.

ALIA LAPIDIS NOSTRI cognitio.

SMigma sapientum, (Lapis) Sal et radix totius artis, et ad illam clavis est, quæ tam referat, quam etiam iterum claudit, id quod nemo neque aperire, vel claudere, potis est, nisi dicta ista clavis in promptu fiet: nemoque in mundo est, qui ad perfectum intellectum pervenire possit, nisi qui Sal agnoscit, et illius præparationem norit, quæ in commodo loco fit, qui humidus et calidus est, atque ubi illius humiditas resolvi possit, tunc ejusdem substantia perfecta manet. Hucusque dictum Gebri.

EXPLICATIO.

SCias quod illud Sal fiet, veluti Philosophus ille Geber loquitur, quamvis ab initio nullam Salis speciem habeat, nihilominus tamen Sal appellatur, & etiam Sal est, nigrum ferme ac foetidum, (in labore enim instar cruoris fit) & per diuturnitatem album, purum, clarumque redditur: & hoc est bonum nobileque Sal, per se ipsum vero impurum, & purum fit: Solvit, coagulatque se, hoc est, veluti Philosophus ait, seipsum referat clauditque: dum se coagulat, artem claudit: dum se solvit, artem reserat, nullum enim Sal aliud illud facere potest, quam solum hocce Philosophorum: Sal & arbor fieri potest in humido commodoque aliquo loco, ubi veluti opinatur Philosophus

in

in B. M. ipſius humiditas ſeſe reſolvere poſſit. Quo innuit, quod calidum eſſe debeat, ut aqua ſua exinde deſtillari poſſit, nec tamen calidius, quam vetus equi fimus eſſe poſſit.

LAPIDIS NOSTRI ALIA cognitio.

ALexander Magnus, Macedoniæ Rex, ad nos, in Philoſophia ſua, ita ait: Sciatis ita, quod Sal ſiet ignis, atque ſiccitas: Ignis coagulat, ejuſque natura, calida, ſicca, ad fundum uſque penetrans, et proprietas ejuſdem eſt, ut albeſcat quod Sol, et Luna cum ignis vehementia, et illius temperantia, naturalis illius ignis, dum Sol rubedinem, et Luna albedinem corpora ad ſpiritualem naturam adigit, corporibuſque omnem nigredinem et mala ſulphura adimit. Illa cum re corpora calcionantur, et haud aliter, vel cum rebus aliis, juſtumque eſt Elixir ad album et rubrum, ipſumque fundamentum et radix rebus in omnibus, ſummum itidem bonum, quod Deus altiſſimus creavit, ſola anima rationali excepta. Nullus enim, in toto terrarum Orbe, Lapis invenitur, qui majorem habeat efficaciam, quam æque hicce noſter Lapis, et nullus terræ filius veram artem reperire poteſt, abſque iſto lapide. Benedictus Deus in coelo ſiet, qui artem hanc in Sale creavit, omneſque res fluxibiles libenter tranſeunt: Quinta eſt eſſentia ſupra res omneis, et in creaturis omnibus. Summus DEUS a coelo non dumtaxat benedixit creaturis hac ratione, ſed laus, præſtantia, potentia, atque ſapientia in Sale etiam cognoſcendæ ſunt: Qui ſolvere et coagulare poteſt, is arcana artis hujus bene novit. Sal autem reperitur in nobili quodam Sale, et in rebus omnibus: Quocirca veteres Philoſophi illud vulgarem Lunam appellarunt: Omnes namque homines illius indigentes ſunt: et ſi diteſcere volueris, tunc præparato Sal ut dulce fiat: Si ſpiritus in illo coquantur, tunc exinde juſtificantur, et nullum aliud Sal tam conſtans eſt, quod animam magis figat, et non igne fugax ſiet: Sal terræ eſt anima, omneis res ſiquidem coagulat, de media terra eſt, deſtructa terra,

et nulla res in terra eſt tincturæ ſimilis. Sal non fluxibile, ſeſe, pro cujusvis lubitu, tractari patitur, Rebis appellatur, lapis, Sal, unum corpus, & res vilis projectaque eſt, & tamen purificat corpora, eadem reſtituit, clavis ad univerſam artem, atque res omneis, quæ de terræ rebus ſingulis expetis, in illo inveniuntur, modo quod illius ingreſſum ignoretis, qui tam altus magnuſque, & præ omnibus prudentibus ſapientibuſque occultatus eſt: Si corpora ingrediatur, tunc illa perfecte tingit. Quid igitur a Deo deſideres, quam ſal hoc cum ingreſſu ſuo.

Equidem adhuc majus in Sale iſto miraculum animadvertitur: Licet enim homo 1000000. annos viveret, nihilominus tamen ſatis mirari & initium, quomodo id accidat, ſatis perpendere non poſſet, qua ratione videlicet tam nobiliſſimus theſaurus ex cinere uratur, & rurſus in cinerem redigatur: In Iſto cinere eſt Sal, & quanto magis cinis uratur, tanto magis cineris præbet: Hoc obſervato, quod illud ex igne proveniat, & in ignem redeat, quod ex terra provenit. Et fateri omneis neceſſum habent, quod in Sale duo Sales fient, qui Mercurium occident: hic ſermo ſubtiliſſimus, hoc eſt Sulphur, & radicoſa humiditas, naſcitur in terra ſubtiliſſima, & exinde fit Philoſophorum lapis, qui res omnes facit, dum Philoſophi ſcribunt, & inquiunt, fieri ex una quadam re, una ex natura, & nullam rem peregrinam ad illam accedere. Illa nunc res omni tempore reperitur rebus in omnibus apud omneis homines in univerſo mundo, & in ſe quatuor elementa complectitur. O rem hac in arte facillimam, quod adeo ſtupidam & abjectam rem tot quærant homines, nec illam tamen pauci reperiant. Publice in libris invenitur, quod ars juſta, & verax fiet in re, & ſal, ſuumque ingreſſum præbeat. Pro quo beneficio & creatione Deo laus & gloria, in ſempiterna ſecula. Multa inſuper hac de re, juxta ſapientiam dicta, qui multa de ſale indigitant, ſcribenda eſſent: Sed heic unicuique, quicquid legerit, ſuum relinquam judicium, ſed ſolummodo ſcribam de illius ingreſſu, fructu, vita, quomodo hortus aperiendus, & roſæ nobiles in agro ſuo conſpiciendæ fient, qua ratione videlicet ſeſe augeant, & milleplum fructum ferant, & cadaver iterum manifeſtum reddatur, adque immor-

talem

talem vitam resuscitetur, ut imperfecta corpora ingredi, illa purificare, & ad plenariam perfectionem reducere atque intingere queat, quo tamdem simul constantia permaneant.

Nunc de illius ingressu scribam, quatuor res relinquam, illumque (Lapidem) a tribus dumtaxat rebus nominabo: Lapidem vegetabilem, Animalem, Mineralem, et quemlibet in specie, eorundem operationem quoque, cum multis rebus aliis: tres etiam res nunc relinquam, et de una saltim retractabo, cui quatuor elementa insunt, quibus de vivimus, et exorti sumus. Illam rem unicam bene undique ferruminato observatoque alembico imposito, et, quemadmodum moris est, ita et tu quoque heic facito rebus in omnibus, quas sumere conaris ad amabilem istam artem, in qua reperitur, ac quomodo in Aquafort. invenitur, quæ itidem est terra remanens. Et tum satio in agro fieri potest, et ille Lapis Mineralis et Leo viridis appellatus est, qui sui ipsius spiritus tam multa devorat: et tum ipsius spiritui per alembicum vita redit, et cadaver in vitri fundo hæret, in quo duo adhuc elementa sunt, quæ ignis separare nequit, citius enim cinis comburetur in ipso igne, et eo ipso Sal fortius fit: terra tam diu calcinanda est, donec albescat, tunc terra libenter sese segregat et cum terra sua unit: Quodlibet enim sibi simile premit, quorum terra tam avide sitit ad id, quod vidisti, et scias quod vivificetur: frigidohumidum elementum illi potandum porrige, ut culmi latitudine terram regat, et per octiduum ita stare relinquito, ut bene inter se invicem uniantur. Tum eo te intentum esse oportet, quid nimirum ulterius tibi agendum fiet: plura siquidem hucusque tibi minime sum pollicitus. Sol et Luna, instar viri, et fæminæ, convenire necessum habent, alias ars perfecta fieri nequit. Omneis iccirco aliæ peregrinæ opiniones falsæ sunt et erroneæ: cogitate de vero hocce fundamento, Sal enim tale est, cujus pretium universus mundus persolvere non potest: nec ad tincturam præparatur, sed tinctura illi danda, nec in ullis metallis ars ista invenienda est.

EX SENIORE, DE MATERIA, ET forma, alia cognitio.

JUxta Philoſophum res naturales iſtæ ſunt, quæ ex naturali origine, Materia, & forma videlicet, per naturam innatæ & operatæ ſunt, quemadmodum lapis eſt de arbore, Materia & Forma, per naturam, aliter ſunt, quam proprie natura: & quid de hiſce duobus conjungitur, id naturaliter natura lapidis noſtri appellatur. In prima ſua parte Lunaria potenter provenit ex alba quadam coagulata terra, veluti Philoſophus loquitur: videte noſtrum Solem in alba noſtra terra, inſtrumentum vero, quo ars noſtra conjuncta, fit aqua bis, aut ter per B. M. rectificata, cujus vapor a pingui natura, & proximum noſtri lapidis in hac pinguedine, eſt occultata ſubſtantia, & permeans pinguedo, ultimaque humani corporis conſolatio: & hac cum aqua metallorum internus mercurius exuendus eſt. Concluditur ergo, quod lapis noſter ex elementis duorum luminum fiat, appellaturque argentum noſtrum vivum, & oleum incombuſtile, anima & lumen corporum: mortuis & imperfectis corporibus ſiquidem unicum, æternum lumen & vitam largitur. Quocirca, mi fili, te diligenter oro, & obteſtor, ut noſtrum argentum vivum ex lapide noſtro exprimas, idque magna cum intelligentia, & agilitate.

PURIFICATIO TERRÆ A SUperflua ſua Terra.

ANte dictam iſtam terram, vel materiam, imminuas, teras, vel calcines, ut ejus aquam & ſpiritum excipias. Illum tunc vitro includas, & vulgarem aquam vitæ ſuperinfundas, ut trium, vel quatuor digitorum latitudine materiam ſupernatet: per horam dein calori admoveas, & per balneum deſtilles: feces poſtea iterum calcines, & cum aqua ſua extrahas veluti antea feciſti, donec nihil amplius in terra reperias: Illam ad alterum laborem cuſtodias: omneis quoque extractas iſtas aquas cuſtodias, & per M. B. leni aliquo igne deſtilles,

atque

atque in fundo cucurbitæ elegantem aliquam materiam reperies, lapidis Chriſtallini inſtar, & ab omni terrenitate purificatam, quam terram noſtram nuncupamus: terram iſtam vitreæ cucurbitæ immittas & in M. B. tam diu calcines, donec ſicca, albaque fiat, & fluat. Et hac ratione hujus mundi theſaurum conſequutus es. Hac in opinione omneis res terræ calcinantur, & purificantur: quilibet lapis, animalis, mineralis, & vegetabilis ante dictam iſtam terram tam facile ingreditur, proprio ſuo lacte & ſudore cibat: & quod quæris invenies, quando ſal fixatum, vel conſtans, a Mercurio aut corpore nutritur: & tinctura eſt imperfectorum metallorum materiam ejus ſiquidem exſiccat, & aliam aſſumit.

ALIA LAPIDIS NOSTRI cognitio.

MEi filii, ſcitote, quod lapis, quo ex ars noſtra elaboratur, non terram terræ, ſed antequam naſcitur, tetigerit: Si enim terram tetigit, tunc ad artem noſtram amplius nihil prodeſt, quamvis in primo ſuo partu per Solem & Lunam generatus, & de terra in accretione ſua poſtulatus fiet: Primum namque ſuum partum in terra accepit, & tamen frangitur, deſtruitur, & mortificatur, ſol vero filius temperato aliquo calore, per vaporem generatur, & denuo naſcitur, cum vento in mare venit, illic jacent atque cum vento ex mari in terram venit, & cito iterum evaneſcit. Sin vero illum elaborare volueris, tunc cum illo ambulare, illumque in aere capere te oportet, antequam ad terram perveniat, alias evaporat: quamprimum vero ex mari in terram ſeſe confert, tunc mox adeſto, illumque vitro tuo includito, et cum illo labora, quemadmodum noſti, ut eumdem recte agnoſcas, cum vento, pluvia et conitru venit, tunc illum probe obſerva, elabi enim tibi nequit. Et quamvis cottidie denuo naſcatur, nihilominus tamen ab initio mundi ille fuit, quam primum autem in terram cadit, tunc arti noſtræ nihil amplius inſervit.

Naſcitur ex noſtra terra fœcunda ſcatebra,
Unde fluunt lapides eximitate duo.
Primus eo vadens Solis tranſcurrit ad Ortum,
Alter ad Occaſum deproperanter abit.
Ex iſtis volitant Aquilæ duo, tradere flammis
Pergunt, in terram ſic iterando cadunt.
Ambo pennatæ fiunt, ſubmergitur iſtis
Et Sol cum Luna ſubditus amplus avet.

Scias præterea, quod aquæ ex fonte promanent. Prima fluit verſus Solis Orientem, & eſt ſpiritus: Secunda, verſus Solis Occaſum,& eſt corpus: & quamvis iſtæ pro duabus aquis habeantur, nihilominus tamen non magis, quam una clara, et admodum amara aqua eſt, adeo ut illa nemo frui queat: et pro tempore, aliarum, aquarum inſtar, clara et tam magna eſt, ut totum ſuper mundum quandoque fluat, ad nihil attamen conducit, quam ad hanc artem: Sæpius tamen uſurpatur ab illis,qui eadem indigent. Illum ignem ſumito, et in illo lapidem noſtrum invenies,et nullibi alias in univerſo terrarum orbe: Noris quoque quod ille omnibus hominibus, tam junioribus, quam adultis, ſive Senioribus notus fiet in campis, pagis, urbibus, omnibus in montibus et rebus,quasDeus creavit,et nemo tamen illius curam habet: Divites,æque ac pauperes,illum habent,et ſæpiſſime, et a fœminis, et ancillis in viam projicitur, ut plurimum etiam circa illum occupatæ ſunt: Similiter et liberi in plateis cum illo ludunt. Scitote etiam quod hæc res, poſt hominis animam, omnium fiet pretioſiſſima et nobiliſſima: elegantiſſima res in terris eſt: Reges et Principes depellere poteſt: omnium viliſſima et abjectiſſima res in mundo eſt: ab omnibus excluditur, et rejicitur, lapis eſt, quem Salomonis architecti rejecerunt. Et quam abjecte ſpretus, naucique æſtumatus, et a populo Iſraelitico rejectus fuit, nihilominus tamen, ſi elaboretur, bonus eſt,adeo ut totius mundi pretium ſuperet: Vero namque lapidi angulari Chriſto, in natura et ſpecie, (nobiliſſima divinitate, cui nulla res æqualis eſt, excepta) ſimilis eſt, juxta humanitatem et naturam: Et quemadmodum Chriſtus pro viliſſimo abjectiſſimoque, hocce in mundo

mundo, a populo Israelitico fuit habitus rejectusve, nihilominus tamen tam erat bonus, quod illius pretium cœlum & terra persolvere non posset. Simili modo cum lapide nostro; & cum rebus, hoc in modo, naturalibus, comparatum est: Fons enim quo in lapis noster reperitur, fons naturæ appellatur. Quemadmodum enim per Naturam omneis res crescentes, per Solis calorem generantur: ita quoque Lapis noster per naturam nascitur, postquam generatus esset.

Accipe igitur hanc aquam in qua lapis noster est, qualicunque modo illam reperias, & haud aliter est: nihil illi detrahas, nec quiddam illi addas, cum propria enim sua natura præparare illam te oportet: dein aquam in alembico separa, humidumque a sicco detrahe, tunc corpus solum in vitro remanet, & aqua in prosternium sese demittit: illam iterum conjungas quemadmodum nosti, & tunc laborem tuum perfecisti. Scias etiam quod aqua, in qua lapis noster est, concorditer quatuor elementis simili modo temperatus fiet: terram siquidem, oleum, & aquam in labore invenies, hoc est, corpus, spiritum, & animam utpote terra in fundo est corpus: oleum apud terram est anima, et aqua, de illo destillata, spiritus est. Illic duos colores principales reperies, album unum, rubrum alterum, hoc est, Solem, et Lunam, quemadmodum oleum ab initio laboris pro igne, tamquam pro Sole, et veluti aqua pro aere et Luna, aurum et argentum, etiam pro Sole et Luna, fuerunt habita: iccirco Sol et Luna conjunguntur. Sed de hisce satis. Lapidem igitur bene nosse discito, et si illum hac ex epistola nosse non poteris, tunc numquam illum cognosces. Hisce esto artis amator, et Deo omnipotenti in æternum commendatus. Datum, Actumque, a partu Virgineo, M D XXVI.

Ita scribunt Philosophi de duabus aquis, quæ tamen unica dumtaxat aqua sunt, in qua lapidem invenis, et alias nullibi. Notabis etiam, quod terræ deest, id coelum abunde largiri potest, neque hoc a natura est, quod nobis heic impertit: ita etiam hocce nostro cum lapide comparatum, omnia arida et sicca corpora humida, omnia frigida corpora calida, et omnia impura corpora munda atque pura efficit, adeoque plus, quam scribere potero: nihilominus tamen lapis

noster

noſter non de omnibus hiſce naturis eſt, quemadmodum perpetuo duraturum coelum idem facit: omnis ſiquidem potentia illi impreſſa eſt, idque per Magiſtrum divina aliqua arte, igniſque beneficio & auxilio, quo potentia iſta illi imprimitur, illumque complexa eſt. Eſt erga DEUM gratus omni tempore.

SOL ILLIUS PATER, LUNA vero mater eſt.

SI duo iſti ſpiritus ſunt, tunc lapidem pariunt: Sol eſt ſulphur, & Luna Mercurius, & exinde lapis ſapientum conficitur, fac ab una parte ſulphuris, & quatuor partibus Mercurii: Illud ſulphur animam ei exprimit, ita detineto alterum calidum, ſiccumque ſulphur frigidum humidumque Mercurium: recte me intelligas & obſerves, veluti ut iterum in aquam ſolvitur, quod aqua antea exſtitit, ita etiam corpus ſolvitur in Mercurium, qui antea fuit Mercurius.

DE PRIMA MATERIA, VEL SEMIne metallorum, quæ cuilibet ſemini incluſa eſt, duo ſunt: Vir & Uxor videlicet.

METalla res creatæ, & itidem terræ ſemina ſunt, æque ac cætera herbarum ſemina: iccirco etiam in terra ſua moveri illa oportet, in qua generant, fructuſque ferunt, veluti etiam res creatæ aliæ: Niſi enim illud fieri debeat, tunc nullum metallum creviſſet, & ſemen eſt metallum, quod ex terra liquefactum eſt: & ſi ſemen in terram jactum fiet, tunc æque accretionem ſuam habet, quam res creſcentes aliæ: Quocirca nobis terra præparanda, prima ſcil. materia, & ſemen noſtrum in illam projiciendum eſt, & tunc fructus ſuos proferet, juxta ſpeciem ſuam. Itaque ad generationem ex una unica re motus hic requiritur, h.e. ex prima materia, quod terra creavit, & non homo, id fiet lapis, & fixatum, ſive conſtans, ſive fugax, atque, verſa vice, fiat fixatum, h. e, corpus fit ſpiritus, & ſpiritus corpus: & tum exinde medicina fit,

quæ

quæ ſe ex uno colore in alium transmutat: & quod in albo colore quæritur, illud fit album, & quod in rubro, rubrum. Prima materia una fit res, quæ a rebus multis in primam ſuam materiam redacta eſt, per creationem Dei, & non ab hominum manibus facta: per ſolam ſiquidem naturam conjuncta, & in eſſentiam ſuam transmutata eſt. Illud tum ſumimus, ſeparamus, & iterum dein conjungimus, propria ſua aqua lavimus, ut albeſcat, & poſtmodum ut rubrum fiat: Et hoc tamdem noſtra terra eſt, qua in Solem, & Lunam noſtram commode intuemur, puriſſimum factum eſt: Sol enim omnium metallorum pater, Luna vero mater eſt: ideo conjuncta ambo iſta eſſe oportet, tamquam maritus, ejusque uxor, Sol, & Luna, alias partus nullus aderit: Unum ſolum ſiquidem generare, neque fructus proferre nequit, conjuncta, uti dictum, illa eſſe oportet, tam in rubro, quam in albo. Sol, veluti itidem dictum, pater, & Luna metallorum mater eſt. Et licet etiam mille libri ea de re ſcripti fuerint, nihilominus tamen ſaltim res una eſt, utpote prima materia: qua ex ars præparatur, in quam frumentum noſtrum, Solem & Lunam videlicet, conjicimus, quæ juxta ſpeciem ſuam fructus proferunt: Si metallis injiciatur, tunc in optumum transmutatur, Solem & Lunam nimirum. Id quod eſt veriſſimum. Deo gratias.

ELEGANS VERÆ ARTIS informatio.

JUxta Philoſophorum ſententiam nulla fit corporis ſolutio, abſque coagulatione ſpiritus: Quamprimum enim ſpiritus in corpus transmutatur, tunc potentiam ſuam habet. Scias tamen quoniam ſpiritus adhuc fugax, & nondum fixatus ſive conſtans eſt, ideo etiam operari nondum nequit: Si tamen fixatus fiet, tam cito etiam operatur. Cum illo itaque agendum eſt, tamquam Piſtor cum pane agit: tunc a ſpiritu paululum ſumito, illudque corpori tribuito, veluti piſtor fermentum ad farinam confert, & tunc fermentum totam ſubſtantiam in fermentum convertit. Idem quoque facit noſter ſpiritus, hoc eſt,

fermentum noſtrum. Et ita continuo fermentandum eſt, donec univerſa ſubſtantia fermentetur: Ita ſpiritus corpus purificat, ut fiat ſpiritus,& ita illa duo in unum transmutentur: atque hac ratione omneis res quibus injiciuntur, ſuam in naturam tranſmutant: Id verum eſt: Et duo iſta leni quodam igne uniri oportet, idque aſſidue leni calore, non calidius, ac gallina ovis incubat. Illud tum in M. B. ponito, quod non nimis calidum neque nimis frigidum eſt: Siccum & humidum vero a ſe invicem ſeparari, rurſumque conjungi, atque uniri neceſſum habent quæ tum nobis Mercurium in purum aurum argentumque commutant. Nullam igitur amplius egeſtatem pati vos oportet, ſed Deo pro donis ſuis gratias laudesque dicere debetis, quæ ſane multis occultata ſunt. Deus namque prudentibus artem hanc ideo revelavit: ut altiſſimum ejus nomen & gloria agnoſcantur, & proximus in anguſtiis ſuis eo ipſo ſublevetur: Duabus namque de cauſſis Principalibus Deus hominem creavit ut nimirum per iſtam ſuam creaturam coleretur, celebraretur, & illa proximo, tempore neceſſitatis, ſubveniret. Quocirca bene tibi proſpicito, ne commiſſum tibi talentum ſuffoſſum maneat, ſed fœnerare cum eo in honorem Dei, & emolumentum proximi: Omnis enim homo homini in auxilium datus eſt, ut ille hac ratione ſublevetur, & plerumque Deus hominem, per alios homines conſolatur: Exempla ejus rei, in ipſa SS. Scriptura, habemus in Joſepho. Abacuco, Suſanna, & aliis.

SEQUITUR NUNC TESTAMENTUM meum, quod vobis, perdilectis meis filiis, ex intimis cordis mei penetralibus, deſcripſi.

MEi artis hujus amatores, perdilecti mei filii, & Liberi meæ familiæ, vobis, inquam, doctrinæ, admonitionis, experientiæ, & informationis gratia, hocce meum Teſtamentum, ex charitate, conſcriptum volo, ut quilibet ſciat teſtimonia artis hujus veritatis, & a quibus vobis cavere, quid ſumere, & quomodo laborare debeatis, atque quo pacto omneis Philoſophorum ſententias intelligere queatis.

Quem-

Quemadmodum enim Deus omnipotens res omneis ex ſiccitate, & humiditate creavit: ita quoque hæcce noſtra ars per divinam illius gratiam, naſcetur. Si quis igitur nunc primordium & curſum naturæ novit, is intellectum artis noſtræ jam habet. Qui vero illud ignorat, illi ars iſta videtur impoſſibilis, quamvis tam ſiet facilis veluti pinſere & cerevíſiam coquere. Ita, juxta SS. Scripturæ teſtimonium, fuit ab initio, ubi Deus per divinam ſuam providentiam, cœlum & terram, ſecundum ſapientiam, fieri voluit: nihil autem in promptu erat, quod ſingulare aliquod nomen haberet, quam unica dumtaxat materia: illa non erat ſicca, neque humida: non erat terra, non aer, non ignis, non lux, neque etiam tenebræ, ſed una materia, vapori vel nebulæ ſimilis, ut neque videri, aut tangi potuerit: illa vocabatur Hyle, ſive prima materia: Ubi enim res denuo ex nihilo fieri debet, tunc illud nihilum uniri: & rem unam fieri oportet, ex re unica palpabilis materia, & ex palpabili materia unum corpus, cui, viva anima datur, a qua, per Dei gratiam, ſpeciem ſibi ſimilem ſuam ſortitur. Ita etiam notandum eſt, dum Deus materiam fieri curavit, tunc illa erat ſicca, & humide coarctata. Sin igitur ex ea humidi aliquid creſcere debuiſſet, tunc a ſicco illud ſeparari oportuit, utpote ignis pro ſe, & terra etiam pro ſe: terra quoque aqua conſpergi neceſſum habuit, ſi aliquid humidi ex ea creſcere debuit: abſque humiditate enim creſcere nihil poteſt. Simili quoque modo in aqua nihil creſcit, niſi terra adſit, in qua conſiſtat. Si itaque aqua terram irrorare debet, tunc materiam illic adeſſe oportet, quæ aquam ſupernatet. Exempli gratia, ventus creaturis aquam largitur: niſi enim ille ſpiraret, vel eſſet, tunc aqua ipſi ſubvenire nequiret, aqua etiam una vice terram inundando in mare recurreret, ubi omneis aquæ recurſum influxumque ſuum habent, & inde nunquam revertuntur. Omneis terram inhabitantes, quoque, præ ſiccitate, & arriditate, perique atque contabeſcere cogerentur. Quapropter unum elementum, abſque alterius adminiculo, fructus nullos proferre potis eſt, nulla etiam res adeſſet, quæ ventum cogeret, atque ad laborandum impelleret, alias enim ſemper quieſceret. Itaque ignis in promptu eſt, qui illum ad laborem motumque cogit & impellit,

 quem-

quemadmodum vides, si aquam ad ignem coquis, tunc fumus illic egreditur, qui aer est, cum aqua coagulatus aer fiet, & aer ab aqua, per calorem Solis, suam sumat originem: Sol enim splendorem suum per aquam largitur, aquamque calefacit, adeo ut vapor illic sese conspicuum faciat. Ille tum ventus fit, &, propter aeris copiam, humiditas, & pluvia existunt, adeo ut ars & aer iterum in aquam, vel pluviam convertantur aut coagulentur, atque per pluviam in terram incidunt, quo de omneis fructus suum crescere, Euripi, omneisque adeo aquæ aliæ fluenta sua accipiunt, et mare ingrediuntur, non secus ac homo, qui etiam pro parvo mundo habetur, utpote dum omneis venæ ex aliquo vapore, mediante calore, ducuntur, implentur, atque in vesicam sese immittunt, et unum alterum persequitur.

Pari quoque modo cum lapide nostro comparatum est, qui cottidie ab aere per vaporem aliquem a Sole & Luna generatur, et per fluenta mareque Erythræum: in Euripos naturæ in Judæa illabitur, ubi illum adferre nos oportet: quem si cæpimus, tunc illum manibus pedibusque truncamus, et tamdem etiam caput ipsi avellimus: Quo facto, illum ad rubrum ducimus, et si quid nigredinis in illo reperimus, illud una cum intestinis et fœtore abjicimus: Si purificatus est, tunc illius partes sumimus, easdem iterum conjungimus, et tunc Rex noster reviviscit, numquam moritur, et adeo clarificatus et subtilis factus est, ut omnia dura corpora pertranseat et seipso illa subtiliora reddit. Porro scias, dum Deus omnipotens Adamum formavit, et in Paradysum locavit, tunc duo ipsi præmonstravit, idque verbis sequentibus: Ecce Adam heic duo sunt, fixatum, sive constans unum, fugax alterum: eorumdem occultam virtutem omnibus tuis filiis non reveles.

Mi frater terra fixata, aqua fugax est, quemadmodum vides, si res aliqua comburatur, tunc inconstans avolat, et constans jacere manet, ut cineres: Si aquam adfundas, tunc exinde fit lixivium, nam cinerum efficacia in aquam transit: Si nunc lixivium clarifices, in ahenum mittas, et ad ignem evaporare sinis, tunc materiam in fundo reperis, quæ ante fuit in lixivio, hoc est, Sal materiæ, quia de cinis ustus est

eſt & Sal haud immerito lapis Philoſophorum appellari poſſet, poſt quam ille noſtro lapidi ſimilis videtur, ſed illud ad artem noſtram nihil facit: Hæc enim ideo a me ſcripta ſunt, quo melius lapidem noſtrum cognoſcere diſceres. Materia enim, qua in lapis noſter, lixivium eſt, non tamen hominum manibus, ex cinere, & aqua, ſed, per Dei ordinationem & creationem, per naturam conjunctus, atque quatuor elementis ſimilis temperatus eſt, omnia, quæ habere debet, habet, nulla re indiget, nec quicquam ei detrahitur, ſed nos illum ſumimus & laboramus, quomodo eſt, & requiritur, ideo quod lixivio fiet ſimilis. Lixivium igitur ideo poſui, ut ad verum intellectum pervenire poſſes: & quando materiam, quo in lapis noſter eſt, ſumis & in alembico in Mariæ balneum immittis, atque deſtillas, tunc aqua ſurſum in antiſternium ſeſe demittit, & Sal, quod pro terra habetur, in fundo hæret, atque ita ſiccatur, tuncque humidum a ſicco ſeparaſti, & corpus tum tenuiter terito, illud B. M. imponito, & tam diu in calore relinquito, donec ſolvatur: Quo facto aquam ſuam ipſi iterum potandam præbeto, omnia lente, & ſucceſſivo tempore, donec clareſcat: Seipſum ſiquidem coagulat, ſolvit, & purificat: deſtillata aqua enim eſt ſpiritus, qui corpori vitam ſuam confert, quæ unica illius animadvertito: Aqua ventus, & ventus vita eſt, tuque vides quod ventus vivat, & vita eſt anima: Idcirco in iſto labore aquam & oleum invenis, oleum tamen ſemper penes corpus remanet, & quaſi combuſtus ſanguis eſt: dein, cum corpore in calore, juxta temporis longitudinem, purificatur, quemadmodum hac in re ſemper edoctus fuiſti: Idcirco integram, tibi præſcriptam ſummam, ad finem hujus Tractatus uſque, pro Teſtamento datam, teque, atque adeo vos ſingulos, fideliter admonitos volo, ut cumprimis caveatis, ne hac in arte quicquam attentetis, niſi prius res bene intelligatis, quas vobis præſcripſi. Nulla enim res in toto terrarum orbe eſt, qua ex ars elaboratur, niſi res hæc unica: Illam qui ignorat, numquam ad artem pervenit: Unica ſiquidem res eſt quæ non ex montibus, vel terræ cavernis eruitur utpote Sol, Luna, Sulphur, Sal &c. Sed quomodo illam DEUS creavit. Illud omne nihil eſt, ſed hoc res eſt, quod ex nimium caliginoſo

 aere

aere publice ad lucem venit, & quamprimnm de terra sua decidit, tumultuatur, & sese manifesto facit conspicuum, quam cito etiam terram tetigerit, tam cito quoque iterum evanescit, nec umquam rursus videtur, vel invenitur, sed in aere, antequam lapsu suo terram tangat, capitur, & elaboratur, veluti antea undique ferme scripsi. Et quamvis ab initio diversa nomina illi tribuerim, nihilominus tamen ita appellatur: utque ad verum fundamentum pervenias, tunc nomen illius tibi denuo inculcabo, illumque primo HYLE, hoc est, rerum omnium principium, appellabo, nominatur quoque Sanctus unicus, intellige ex repugnantibus elementis, quæ in illo sunt, lapis Philosophorum, Solis, metallorum, servus fugitivus, æreus lapis, Thirnius lapis, Magnesia, sive corporalis lapis, Marccasites, Lapis gemmæ, Lapis liberorum, aureus lapis, origo rerum mundanarum, Xelis quoque, per inversionem Silex, Xidar, eadem inversione, radix, Petra, Atrop, per inversionem porta, & quotquot etiam alia nomina habet, tamen unica saltim res est: Cumque res vulgaris fiet, eapropter vos omneis fideliter admonitos volo, ut a cæteris Sophisticis technis omnibus vobis sedulo caveatis, vere enim Alchimistæ illi nominari poterunt, cum OMNEIS male miscuerint & errarint, & ad Scopum minime collimaverint. In causa fuit quod nec lapidem nostrum, neque virtutem, neque præparationem illius recte cognoverint.

O fili mi, memento hujus mei Testamenti, quod ex fideli corde, & condolentia, errantium laboratorum gratia, & charitatis ergo scripsi & largitus sua, quamvis jure illud occultandum esset: Eximia tamen condolentia, quam erga artis illius discipulos gero, cogit me quasi ut illud amplius occultare nequeam. Rogo igitur, per passionem Domini & Servatoris nostri Jesu Christi, ut dictum istud meum Testamentum imperitis, indignis, impiisque hominibus neutiquam communicetur, ne justum Dei judicium nos forsitan cum furore obruat & corripiat, atque tamdem in æternum æternæ condemnationis barathrum conjiciat, id quod tamen idem Deus noster clementissimus clementissime præcavere ne dedignetur.

Nec equidem res levis momenti est, si quis, quid Hyle fiet, affirmare

mare velit. Est igitur (Hyle) prima materia, sal Philosophorum, Azoth, & semen omnium metallorum, quod e corpore Magnesiæ & Lunariæ extrahitur.

Hyle est rerum omnium principium, & ab initio fuit materia: illa non erat humida, nec sicca, non terra, non aqua, non erat lucida, neque etiam tenebrosa, sed confusa erat commixtio, quæ est HYLE.

SEQUITUR NUNC ALTERA hujus libri, pars.

PRimo sciendum est, postquam Deus omnipotens ab initio, primum nostrum genitorem Adamum, una cum omnibus cœlestibus terrenisque corporibus, in Paradisum collocasset, & de fructu arboris scientiæ Boni & Mali sub æternæ mortis pœna, vesci prohibuisset, quod illo tempore, antequam Adam divinum præceptum transgressus esset, homo nulla prorsus re adhuc indiguerit, eo quod immortalis adhuc esset: Quamprimum vero a prohibito fructu, participasset, illico etiam omnium mundi rerum indigens factus est, dum jussu divino, per Angelum ex Paradyso in exilium, immundum, huncce mundum fugatus & nihil nisi egestatem calamitatem, morbum, tribulationem anxietatemque, & tandem etiam amaram acerbamque mortem portavit. Sin autem divino præcepto morigerus fuisset, tunc tempus suum, unum videlicet annorum mille, in Paradyso vixisset, atque tum exinde in cœlum sublatus fuisset, quemadmodum etiam omneis sui generis homines. Verum ob inobedientiam suam, Dei inclementiam erga se, posterosque suos, atque adeo omneis totius terrarum orbis creaturas, concitavit, qui omnis generis morbis ipsum, subinde visitavit: attamen, tamquam clemens & misericors DEUS, iterum medicinam, & id genus alias res nobilissimas, pro miserorum hominum diversi modis defectibus, ex mera gratia & clementia creavit, quibus sese miseri isti mortales quandoque a morbis sublevare & famem corporisque necessitatem, aliasque calamitates & angustias propellere possent, quemadmodum

et-

etiam manifesta luce clarius, quod corporali cibo potuque homo conservetur.

Dum igitur nunc homo, omnis generis oneribus, miseriis, & angustiis, ob innatum Adamo & Evæ peccatum originale, onustus fiet, idcirco etiam pater noster Adamus unus annorum mille vivendo adsequi non potuit, licet mille artes, quibus tum a Deo dotatus erat, pro sapientia sua novisset. Nisi vero rerum virtutes, herbas, & medicinam cognovisset (veluti per Dei gratiam cognovit.) Non quadringentis, multo minus nongentis annis, & ultra, victitasset. Cum autem postremo per suam medicinam arte sese diutius sustinere non potuisset: eapropter filium suum Seth ante Paradysum, ad vitæ lignum adferendum, misit, quod illic etiam non corporali, sed spirituali modo nactus est. Ultimo oleum misericordiæ petiit, quo facto, ipsi per Angelum jussu divino impetrandi illius olei promissio facta, & mox Olivarum nuclei missi fuerunt, quos dein Seth, a patris sui morte, post in Patriam reditum, ad parentis sui tumulum plantavit, ex quibus postmodum benedictum S. Crucis lignum crevit, in quo Dominus & servator noster Jesus Christus miseros nos homines, per mortem atque passionem suam ab æterna morte omnibusque peccatis liberavit, qui Christus, in S. sua humanitate ipse arbor & lignum vitæ fuit, nobisque nobilissimum fructum olei misericordiæ, tamquam clemens, bonus & misericors Deus adquisivit, quo Pater noster Adam, atque adeo universum genus humanum (qui modo fidem & confidentiam suam in Christi digitos collocat, Deoque pro acceptis beneficiis gratus est) ad vitam æternam pervenire poterit. Cum itaque per Adæ lapsum tantæ miseriæ, ineffabiles morbi, tam ipsis hominibus, quam etiam pecoribus, circa omneis terræ fructus exstiterint: eapropter iterum per bona dona, & divinam permissionem Dei omnipotentis, medicinæ, remedia, Elixir, & Tincturæ repertæ, & cogitatæ sunt, non dumtaxat ad humana, sed etiam impura terrena metallica corpora purificanda, ex quibus omnibus medicinis una alteram semper antecellit, quemadmodum Sol splendore suo omneis cæteras stellas longe superat: Quapropter multi homines, ab Adami tempore, ad

quar-

quartam Monarchiam usque, longo tempore, unica ista Nobilissima Medicina, lapideque benedicto, vitam suam bona salubrique in valetudine sartam tectamque conservarunt, & a morte præservarunt. Illi aut qui tanta divina dona, præ cæteris, aliquanto melius cognoverunt, illorum, inquam, quidam trecentos annos vixerunt, nonnulli quadringentos, aliqui quingentos, utpote Adam, & quidam ex illius filiis, nongentos veluti Mathusalem, Noa, & ultra aliquid ejusdem liberi, utpote Bacham, Ilrehur, Kalix, Hermes, Geber, Albanus, Ortulanus, Morienus, Alexander in Macedonia, Anaxagoras, Pythagoras, & plures adhuc alii, qui nobilem istam benedicti lapidis medicinam habuerunt, usurparunt, & summo sub silentio adservarunt, nec indignis revelarunt, qui ad malitiam suam illa abuterentur, quemadmodum Deus omnibus temporibus, petulantibus, audacibus, malis, improbisque hominibus semper viam præcludere novit. Ne idcirco mireris quod Deus omnipotens tam nobilem artem mundo largitus siet, qua non dumtaxat Corpora Animalia sanare sed & metallorum corpora purificare, figere, & in nobilissimum Solem & Lunam transmutare potest, idque adhuc magis, & facilius fieri poterit, quam animalia carnalium corporum: & tum manifesto verum est, quemadmodum ex tribus hisce partibus mei libelli, quem GLORIA MUNDI inscripsi, satis superque intelligere & discere poteris, quemadmodum etiam, juxta hujus meæ doctrinæ informationem, quam in dictis istis meis opusculis descripsi, ipso facto perficere, & comprobare poteris, sin alias doctrinam meam sequi velis, quam tibi, absque ullo dolo, ex Christiana charitate, & condolentia, præscripsi & tradidi. Cave autem ne talentum tuum absconditum maneat, sed, ad miserorum indigentium solatium, ædificationem Christianarum Scholarum & Ecclesiarum, atque ad Dei laudem gloriamque, usurpari queat, ne divina æternæ condemnationis ira animam tuam obruat: id quod tamen Deus clementissime avertere, nosque in verbo suo conservare dignetur.

AD LECTOREM.

NE, peramice Lector, diu detinearis, sed opinionem fundamentumque meum quam commodissime & certissime intelligere possis, nec lectio forsitan tibi molesta atque tædiosa fiet: idcirco summa diligentia observes, quæ ab initio, medio, & fine hujus mei opusculi, tibi revelavi, & nominavi, lectio siquidem ista tibi nullum tædium, sed gaudium excitabit. Cum itaque mihi Deus omnipotens, cujus sanctissimum nomen omnibus temporibus celebrare, eidemque grates debitas persolvere obligatus sum per divinam suam gratiam, res istas, nobilis veræque istius artis magisterium, intelligentiam, atque experientiam concesserit, nihilominus tamen fraterna ex charitate veraque fidelitate moveor, ut nobilissimum istum thesaurum, quem per Dei gratiam, multifariis sumptibus, & molestiis, consequutus sum, in lucem proferam, ut hac ratione calumniatorum sensus corrigantur, tu ab aliis, minus necessariis, sumptibus tibi cavere possis, & ne ego quoque, tamquam falsus, invidiosus malivolus, & avarus homo deprehendar. Itaque nobilem huncce thesaurum, & locupletissimum Dei donum apud me mori, aut rubigine obduci, & putrescere nolo, præsertim tam ineffabile consolatoriumque arcanum, quod Deus ipse coluit, roseo sanguine suo profundit, in materiali suo tempore conspersit, et ne rerum imperitis insipientibusque reveletur, mandavit: quocirca etiam nobilis hæc medicina haud immerito oleum misericordiæ appellari poterit, idque multis sane de caussis, quas intellectus tuus tibi ipsi sumministrabit. Minime igitur necessum, ut plura ea de re nunc loquar, aut scribam, juxta decentem modum, prout requiritur, explicabo, docebo, et revelabo, ut nemo, qui imposterum laboraturus est, in Philosophia amplius errare vel seduci queat, sed multo potius certum, verum, et hilarem accessum ad artis hujus operationem habere possit.

Itaque possessor et Communicator ego hujus libri, per Christianam charitatem, Vos fideliter admonitos et rogatos volo, ut hancce meam TABULAM PARADYSIACAM, GLORIA MUNDI inscriptam, contra omneis fastuosos, injustos misero-

miserorum hominum oppressores, elatos, nasutos, irrisores, contemptores, calumniatores, & id genus alios impios homines defendere, coram illis occultare, & ad ipsorum manus pervenire ne patiamini, idque sub pœna æterni crutiatus, & animarum vestrarum condemnationis, quod judicium Deus contra transgressores istos jam ante tulit. Id vobis summopere curæ cordique siet: præsertim autem tabulam istam meam veris amatoribus, indigentibus, piis, probis, beneficisque hominibus, qui istiusmodi Dei dona pro merito, venerantur reveletis & communicetis, atque qui ista dona Dei & recte usurpare, & recte occultare possunt. Sin vero hic meus liber ad impiorum manus perveniret, nihilominus tamen illos Deus cœcitate & stultitia percussurus esset, ne illam intelligere, vel comprehendere, multo minus laborare & ad utilitatem referre possent: ita Deus impios præcipitare, eorumdemve nequitiam cohibere novit, quemadmodum etiam Rex David in Psalmo suo ait:

Hostes tua manu tenes,
Horumque cogitatus &c.

Ita, mei filii doctrinam observetis, & tunc heic temporaliter in valetudine & lætitia vitam transigetis, & dein vobis Dominus sempiternum gaudium largietur. Id quod faxit SS. Trinitas, Deus pater, filius, & spiritus sanctus.

VERÆ ARTIS INFORMATIO.

OMnibus artis hujus amatoribus notum facio, quod Philosophi veritatem, & mendacium, uno sub dicto complectantur: veritatem videlicet ipsorum liberis, & discipulis: mendacium vero stupidis, rerum imperitis, & insipientibus, qui mendacium ad veritatem referunt, & econtra: Philosophi enim numquam in mendacio deprehensi sunt. Et qua de caussa? Res artis nostræ recte appellarunt, & laborem vere indicarunt, insipientes autem scripturam non intellexerunt, & res incertas acceperunt, utpote dum operantes aquas

ſumere debebant, ibi pyritem, ſulphur, ſal, metallum, diverſaſque alias materias ſumpſerunt, in quibus nulla eſt operatio, & ex officinis tamen res caræ, ſed in labore nullius omnino ſunt pretii. Noſtra vero materia ex nulla officina emitur, in illa tamen cottidie invenitur, & inſtitores in plateas projiciunt. Sufficit itaque ut gratias reperiatur: Sed materia noſtri lapidis omnibus iis rebus, quibus in artifices laborant, comparatur: Noſter ſiquidem lapis eſt, ſal noſtrum, Mercurius noſter, ærugo, halonitrum, ſalmiacum, Mars, ſulphur, & infinita id genus alia, non tamen ex ſylveſtribus campeſtribusque montibus malleis, aliiſque inſtrumentis, effoſſa: Sed ſolummodo noſtris ex montibus, & fontibus, lapis noſter eruitur: in Salis-fonte noſtro Sal noſtrum reperitur: ex noſtra terra noſtrum metallum, Mercurius, et ſulphur funditur, et non ex ſylveſtribus, peregrinis, campeſtribusque montibus quæ omnia artifices non intelligunt, nec credere, nec comprehendere poſſunt; Dominus enim ipſis ſenſus obſcuravit, et obturavit, qua de re res iſtas aliter, quam fieri oportebat, uſurparunt, et ad ſcopum minime collimarunt, nihilominus tamen in contrario iſto ſenſu perrexerunt, pertinacibusque ſuis capitibus obſecundarunt: utpote dum leniter deſtillare debebant, ibi forti igne ſublimarunt, aquas fortes uſtularunt, et operationem naturæ, ejuſdemque res illico combuſſerunt, & in nihilum redegerunt. Dum etiam ſoluere debuerunt, illic coagularunt, & iterum, tamquam rerum imperiti, rem etiam imperite tractarunt, inque dubium inciderunt, mendacibusque verbis artem non veram, ſed falſam eſſe, dictitarunt, in quo tamen ipſi merito mentiuntur: propria namque ipſorum ignorantia turpiter ipſos decepit, id quod propriæ ipſorum obſcuræ caliginoſæ aſtutiæ imputandum eſt, dum, juxta obſcurum ipſorum intellectum, verba aliter, quam ſonabant, interpretati ſunt. Exempli gratia, dum Philoſophi de calcionando (quod illi terere appellant) verba fecerunt, tunc imperiti Philoſophaſtri illi comburere intellexerunt, & res omnino in cineres redegerunt, adeo ut nihil ex iiſdem confici potuerit. Quanto etiam Philoſophi ſolvunt, vel in aquam transmutant, tunc naſutuli iſti forti aqua naturam combuſſerunt, & eadem aqua, quæ nullam in

ſe operationem habet, combuſta corpora ſolverunt: id quod tamen in ſeipſo, & in natura ſua propria, & non per peregrinam aliquam additionem fieri oportet, atque id genus ridiculoſas ineptias multas ediderunt. Quæ ad artem noſtram collatæ ſunt inſtar caliginoſi foraminis, reſpectu alicujus cryſtalli. Itaque etiam omneis inſipientes manere neceſſum habent, & ad artem iſtam numquam perveniunt. Poſtquam igitur tam imprudenter, minuſque Philoſophice multum philoſophati fuerint, & tamen nihil invenerint, tunc ipſis ars non vera & impoſſibilis videtur: tunc calumniari atque convitiari incipiunt. Adhæc ſi quis contrarium, artemque veram eſſe, dicat, tunc illum mendacii arguunt, dicentes: Si ars iſta in terris eſſet, tunc diu illam inveniſſemus præ cæteris omnibus, tantum ſapientiæ & intellectus enim habemus, tantos in ſtudiis progreſſus fecimus, multa legimus, & laboravimus, & tamen nihil umquam invenimus aut deprehendimus: Hinc de ſua ſtultitia, & magna ſapientia nimium gloriantur, & tamen ingentes ſuas aures aſininas non tangunt, nec omneis vitæ ſuæ dies artis noſtræ materiam cognoverunt: nihilominus tamen cottidie circa illam ſedulo occupati ſunt, habent illam præ oculis ſuis, & licet omneis mundi divitias impenderent, nihilominus tamen, juxta caliginoſum naſutulum ipſorum ſenſum, illam non inveniunt & ita divinorum donorum calumniatores, & convitiatores manere coguntur. Omneis idcirco, & unumquemque etiam in ſpecie, fideliter volo admonitos, ſi rerum operationem non intelligant, noſtræ naturæ materiam ex fundamento non cognoſcant, ipſiusque præparationem, ab initio, uſque ad finem non noſcant, ut tum manum ab opere amovere debeant, ni, uti cæteris factum, ſtulti & calumniatores fieri malint. Quilibet itaque hujus libri poſſeſſor bene in animum ſibi inducat, & intelligat, quid ab initio, medio & fine hujus Tractatus ſcripſerim: & tum, Lector, fies certior, num ars vera, vel falſa ſiet, quidve ſumere, præparare, uſurpare, & imponere debeas, ut abſque omni periculo, ad veram artem pervenires, heic intelliges: quibus taceto, animum tuum placato, & nemo aliquid de tua intentione experietur: time denique Dominum, qui omnium tuorum votorum te compotem redditurus eſt.

SEQUITUR NUNC PROPRIA mea ſententia, & dictum Philoſophicum.

FUndamentalis Epilogi loco præfationis, & libri, atque hactenus ſame ſignificatæ informationis, & antequam adhoc Philoſophiæ initium tranſcendam, primo bene fundatam meam ſententiam, ut quilibet libri hujus poſſeſſor eo citius ad turbam infra ſcriptorum Philoſophorum pervenire queat, declarabo. Si vero iſtam meam ſententiam non ſufficienter percipere & intelligere poterit, tunc ſubſequens Philoſophus conſulat, ubi illa mea ſententia, cum rebus ante commemoratis ſingulis, ſufficienter explicatur.

Cum itaque benedictam veramque artem norim, & materiam naturamque, quantum ſane Dominus conceſſit, agnoverim: idcirco eamdem tibi ex condolentia hocce cum libro ſatis dilucide communicavi, atque non ſtylo Cancelliſtico, & verbis ſeſquipedalibus, ſed recte & ſimpliciter, modo & ſpecie ſimplici in lucem protuli. Quocirca quilibet admodum præmeditate eo citius animadvertat, & legat, ac tum bene ſententiam meam intelliget. Verum certus ſum, multos conficiis & calumniis me necaturos eſſe, cum ars nondum, a condito mundo, ita plane manifeſtata ſiet, quam ego illam nunc publici juris feci, quæ omnibus mundi hujus ſapientibus, & naſutulis occultata eſt; & qui librum huncce meum legerint, illis inquam, mire in ipſorum auribus tinniet. Concludo orationem meam ad ipſum ſententiæ meæ initium accedens.

Filii & diſcipuli hujus artis, ex Chriſtiana charitate et fidelitate vobis notum facio, quam vere nunc arma et operationes lapidis noſtri reperire intelligereque ſcire poteſtis et debetis: Sciatis igitur, quod lapis Philoſophorum, noſtris in arboribus, etiam in arboribus pomariis in aere, omnibus in creaturis, animalibus, omnibus rebus creſcentibus, quæ vegetabilitatem habent, creſcens, et non creſcens, in operatione ſua reperiatur. Per aſcenſionem enim ſuam, ſi a

Sole

Sole et Luna in destillatione sua commoveatur, omnibus crescentibus animatisque rebus unicuique peculiarem speciem, naturam, et, per divinam gratiam, efficaciam et virtutem suam largitur, quemadmodum etiam floribus omnem formam, sive ille niger, rubeus, fuscus, cæsius, viridis, fulvus, albus, et cujuscunque etiam coloris fiet, confert, omnibus itidem metallis et mineraliis: omnia illa, inquam, elegantiam formamque suam a virtute lapidis nostri sortiuntur, cum conjunctione Solis et Lunæ: Sol siquidem pater, et Luna lapidis hujus mater est: ideo nostri liberi Sol & Luna, & operationem etiam Solis & Lunæ habent. Et hæc tota lapidis nostri est proprietas, juxta quam illum cognoscere poteritis. Sin igitur nunc hanc operationem, formam & essentiam illius lapidis scitis, tunc bene beati, & veri artifices estis: Sin autem illud non intelligitis, & operationem, naturam, ac præparationem ejusdem ignoratis, tunc vobis nihil dixi, sed a labore rerum istarum cavetote, id fidele meum consilium, si initium, medium & finem ignoretis.

Sciatis, & animadvertatis etiam præterea, quamprimum semen rerum crescentium, utpote tritici, frumenti, hordei, & id genus aliorum fructuum, in accretione sua, operatione nostri lapidis, per maturitatem Solis & Lunæ, ex terra in altum, tamquam in aerem, ascenderit, & maturum factum fuerit, & eo ipso iterum fructus proferre debeat, quod tunc, inquam, in naturale suum præparatum solum seminari oporteat: antea tamen ager bene aratus, & stercoratus fiet, in quo fimus putrescere necessum habet. Terra namque fimum consumit, non secus ac homines cibos, subtile a crasso separat, animam rei crescentis adtrahit, veluti terra nutrimentum suum accipit, & semini restituit, quod jam in terram rursus seminatum est, quemadmodum nutrix infantes cum uberibus suis lactat, per efficaciam accepti cibi sui: Et hoc modo terra bonum a malo segregat, & alias res crescentes cibat (UNIUS ENIM DESTRUCTIO, ALTERIUS EST GENERATIO) æque in hac arte, quam in hoc natura, atque modo humiditas alimenta sua ex terra capit, veluti infans lac a matre, vel nutrice sua. Quapropter terra sustentatrix vel nutrix omnium

rerum

rerum crescentium, si Sol et Luna, tamquam pater et mater, sient humidi: quocirca illam stercorari, arari, occari, inverti, et subtilem idoneamque reddi oportet, ut injectum frumentum præ lolio crescere, nec ab eodem supprimi vel impediri possit: Frumentum vel semen siquidem per destillationem Solis et Lunæ humiditatis, e terra exortum est, eapropter etiam in terram suam idoneam seminari, et per Solem et Lunam ad fructum moveri necessum habet, si alias generare et fructum proferre debeat. Sol enim Pater, et Luna mater est rerum omnium crescentium.

Ita et simili quoque modo nostro ex frumento, atque nostro in solo Lapis noster crescit per destillationem Solis, et Lunæ: tunc ex terra in accretione sua in altum sese adtollit, veluti in aerem et radicem suam in terra conservat. Verum etiam aliter de eo quis loqui posset, quasi radicem suam in aere habeat, et caput in terra: Idem tamen et unum id est, nullum errorem parit: Nam quod sursum, idem quod deorsum est. Nihilominus tamen quemadmodum nobilissimi flores, rosæ, arborum, herbarumque flores, quæ ex terra crescunt, in altum sese elevarunt, et fructum protulerunt: simili quoque modo nostrum frumentum sursum elevatur, et florescit, maturos suos fructus profert, trituratur, e paleis purgatur, et iterum in idoneam suam terram mittitur, quæ tamen antea bene stercorata, occata, et præparata est. Quamprimum autem in naturale, ac idoneum suum pervenerit, atque rore aut pluvia, cœli humiditate irroratur, atque conspergitur, ac simul per colorem Solis et Lunæ movetur, tunc generat et fructus, quemlibet juxta singularem suam speciem, similem illi, quo terra nostra seminata est, profert. Et hæc negotio, vel Satio, in utrisque nostra artis est indicium, utpote de prima Satione usque ad alteram. Sol et Luna namque nostrum est frumentum, quod solo nostro immittimus, verum in principio, ut spiritus et anima: atque tum quales pater et mater fuerint, et tales quoque liberi futuri sunt. Quamobrem, mei filii, amatores, imitatoresque hujus artis, scitis nunc quid noster lapis, nostra terra, nostrum frumentum, nostra farina, nostrum fermentum, noster fimus, nostra ærugo, Sol, & Luna sient, tunc univer-

ſum intelligitis magiſterium, & merito, præ cæteris cœcis doloſisque Alchimiſtis omnibus, exultare atque gloriari poteritis: pro quo igitur laudamus & gratias debitas perſoluimus Creatori creaturarum omnium, per Chriſtum Dominum noſtrum. AMEN.

SEQUITUR NUNC DE ORIGINE metallorum.

Fili mi hiſce tibi ſignificabo & monſtrabo metallorum originem, unde videlicet primordium & ſpeciem ſuam ſortita fuerint. Dein ex ipſo fundamento percipies, quemadmodum nimirum metalla, ita in omni forma & ſpecie etiam ars noſtra ſeſe ordinat: quomodo autem illud formam atque eſſentiam habeat, id, pro tenui ingenii intellectusque mei modulo, quantumque gratiæ Deus mihi clementiſſime largitus eſt, proponam et docebo. Quo melius citiusque vero, Lector, ad ipſum veræ artis fundamentum pervenire poſſis, idcirco viſibile, mutabile, vel immutabile habes, utpote: animalia, arbores, herbas, lapides, metalla & mineralia, quæ ad nullam rem manualem, operationisque perfectionem pervenire poterunt, niſi per ſola elementa ignis, ope naturæ, veluti publice vides; ſi Sol ad ſemen inclinet tunc omneis fructus erumpunt: Creſcunt tum flores & herbæ, ſingulæ juxta ſuam ſpeciem genusque: & quanto magis res creſcentes de die in diem in accretione ſua augmentantur: pari modo & cum ipſis metallis comparatum eſt, quoniam in naturalibus ſuis lapidibus in montium terra quam diu conſiſtunt, tam diu etiam perfectam ſuam adcretionem habent a quatuor elementis ignis, a Solis Lunæque ſplendore: Terra ſiquidem ſplendorem Solis in ſe concipit, & ab eo æque tam bene, quam vulgaribus in campis, calefiunt dein de calore iſto vapor vel ſpiritus in terra exoritur, qui ſurſum ſeſe elevat in altum, & ſecum etiam celerrima elementa ſumit, id quod haud immerito quintum elementum nominari poſſet: Eſt namque Quinta eſſentia, tamquam ſubtiliſſima a quatuor elementis ſeparata: & ex vapore humiditas exiſtit, & e ſuperiori montium avolare

 nititur,

nititur, ſed montium faſtigia lapidibus præmunita ſunt, ut vapor ille exinde queat egredi, ſi namque ad ſuperiores lapides pertingit, tunc deorſum rurſus deſcendere neceſſum habet, impulſus namque temperatusque Solis æſtus, a quo vapor ille exortus eſt, eo vaporem iterum adigit ut aut deſcendat, vel decidat: in deſcendendo autem vapor in humiditatem aliquam transmutatur, fit ſulphur & Mercurius, cujus utriusque pars aliqua retro manet, & quod fugax eſt, ſurſum deorſumque deſcendit, & per multiplicem iſtam aſcenſionem & deſcenſionem illæ, tamdem ſucceſſu temporis figuntur: atque in metalla transmutantur, quæ dein tam arcte terræ & lapidibus adhærent, ut per fortem ignis fuſionem inde elicienda ſint, & quanto magis montes craſſiores lapides, aut terras habent, ita quoque metalla comparata ſunt. Si enim ſolum ſubtile, & lapides ejuſdem generis ſient, tunc etiam ſubtilis vapor exinde egreditur & ſubtile fit ſulphur & Mercurius: quæ duo ſi pura mundaque, per temperatum calorem ſurſum deorſumque agitata, & fixa ſient, tunc metalla itidem munda puraque, & conſtantia fiunt. Sin vero montes groſſis lapidibus, et pari terra, mixti ſient, tunc etiam Sulphur et Mercurius per groſſitatem iſtam impediuntur adeo ut ad perfectam operationem pervenire nequeant: Idcirco etiam metalla diverſo more modoque transmutantur, et quodlibet quidem juxta ſuam ſpeciem: utpote veluti campi arbor quælibet proprium ſuum odorem, ſaporem, et ſpeciem habet: ita etiam mons quilibet peculiare ſuum æs in ſe creſcens habet, ex naturalium illorum lapidibus, non ſecus ac frondes arborum, omnium rerum adcretio fieri ſolent: idque juxta operationem Planetarum cœli: quo viciniores namque montes Planetis adjacet, tanto magis in iisdem metalla creſcunt, et fumum ſaporemque ſuum exinde ſortiuntur: Sin vero montes Solem verſus ſiti ſient, et tam eorumdem lapides, quam terræ ſubtiles ſient, tunc metalla omnia in aurum transmutantur: Sin etiam Lunæ, tamquam Lunæ, ad operationem ſuam viciniores adjaceant, tunc metalla in argentum convertuntur. Omnia namque metalla iſtam in ſe proprietatem habent, ut tamdem in Solem et Lunam transmutentur, per longam Solis

et Lu-

& Lunæ operationem: Sol enim pater, & Luna mater metallorum omniumque rerum crescentium est. Vides enim quod aurum, Solis instar, splendeat, & argentum, veluti Luna. Quamobrem liberi parentibus existunt similes: & ideo omneis res metallicæ, in crescendo, juxta suam speciem transmutantur, & nihilominus tamen Solis et Lunæ proprietatem in se complectuntur: nihil enim amplius deest, quam ignis, cujus paucitate laborant, quemadmodum vides, dum Sol, adventante hyeme retrogreditur, tunc campi flores moriuntur, folia cadunt de arboribus, omneis herbæ marcescunt, elementum namque ab iisdem recedit propter frigiditatem, præ qua nihil potest crescere, et prænimio calore res et naturæ fructus marcescunt: Duo itaque ista, utpote Sol et Luna, simul conjunctimque operari necessum habent, adeo quod Sol calefacit, illud Luna frigefacit: et quod Luna plus justo frigefacit, illud Sol recalefacit: Quocirca diversimodas res crescentes ignis, hoc est, Solis splendoris sustentant, et eo ipso perfectæ fiunt, quælibet, juxta suam speciem. Imperfecta vero metalla nondum matura facta sunt, ideo quod per adcretionem suam imperfecta fient.

Quamobrem, per singularem Dei creatoris gratiam, summa nobilisque ista ars inventa est, cujus beneficio ignis naturalis tam in arte, quam in natura præparari potest, qui in momento omnia imperfecta corpora et metalla figere potis est, quod Sol etiam mille annis perficere nequit. Ita quoque eadem illa materia omnes res crescentes, quamlibet secundum suam speciem, curare vel sanare potest, si ipsis adjungatur: Materia nostri operis siquidem, tamquam ars nostra, a quatuor elementis conjungitur, unanimiterque unitur, atque copulatur, adeo ut numquam separari queant: Quocirca hæc unica res discordantia elementa placat in omnis generis metallis, rebusque crescentibus, easdemque reddit unanimes: adeo ut omnis illarum morbus ab illis avolet, omnium enim rerum morbus & inconstantia non aliunde venit, quam quod elementum unum alteri imperet, unumque alterum obprimat, unde homines tum ægrotant, & metalla sunt impura atque inconstantia, in eaque de caussa,

 rubigine

rubigine obducta, facillime, in igne, aere & terra pereunt. Quamprimum vero benedicta nostra Medicina accesserit, illico elementa purificantur, & amice iterum conjunguntur: Ita namque corpora metallica durantur, carnalia quoque, & crescentia corpora sana fiunt, & ab omnibus suis morbis curantur, exceptis gemmis, lapillisque pretiosis, qui singuli ab ipsorum inconstantia originem sortiuntur, & ad perfectionem suam revertuntur.

Scias præterea quod etiam omnis generis lapides e sulphure existant, & a fugace Mercurio, Sole & Luna itidem, generentur: Quod vero in metalla redigi nequeant, id grossitiei, eorumdem imputandum est. Sciatis quoque, quod crescentes, sive vegetabiles, res omneis, utpote gramina & frondes a sulphure & Mercurio generentur, idque per calorem Solis & Lunæ: Sol & Luna enim est Mercurius in materia, utpote: Sol calidus, & siccus, Luna vero calida & humida est: Nam in terra ignis occultatus, calidus, & siccus est, atque in illo igne aer habitat, qui est calidus & humidus. Quapropter duæ partes principales cernuntur, utpote humidum, & siccum, hoc est, Terra, Ventus, & Aqua, in quibus mercurius conjungitur, qui calidus & humidus est; Mercurius, sulphur, in materia, & res omneis adcretionem suam habent ab humido & sicco, atque siccum humidumque a calore solis movetur, adeo ut destilletur & sublimetur, atque res omneis fieri oporteat, quælibet juxta suam speciem. Et hac ratione Mercurius noster lapis est, qui a sicco & humido temperatur: Sed Mercurius in neutro est; ad laborem huncce siquidem non est conducibilis: Noster namque Mercurius fixatus atque constans, sed sylvestris in tabernis fugax est: Eapropter hunc negligito, & proprium nostrum Mercurium sumito, quo de omnia humana & subtilia originem adcretionemque suam omneisque flores odorem colo-remque suum sortiuntur, hoc est, calidum & siccum, cum Sole & Luna mixtum, & ex quatuor elementis simul temperatum, quibus res omneis vegetabiles nutriuntur. Res autem ista per vaporem aliquem tam sylvestribus, quam campestribus in montibus existit per calorem solis: ex vapore isto fit humiditas, ex humiditate sulphur, & Mercurius, & ex duobus istis fit metallum.

Juxta

Juxta puritatem suam, & promotionem metallorum Sol & Luna splendor est, quem spiritus, adtrahit & concoquit, non secus ac homo cibum, atque subtile duorum istorum splendorem terram iis rebus manducandum præbet, quemadmodum nutrix lac infantibus. Et hoc modo metalla in terra, a temporibus, ad tempora, nutriuntur, donec perfectam suam ætatem adsequantur. Idem quoque fit in nostra arte, quæ a calido & humido conjungitur, & calore copulatur: quæ materia vapore per calorem et humiditatem generata, hoc est, in sulphur commutata est, quo in igne et aqua lapis noster invenitur, et alias nullibi: Vapores enim secum sursum sumunt etiam subtilissimam terram, subtilissimum ignem, subtilissimam aquam, et subtilissimum aerem, et ita subtilissimis elementis similes temperati sunt. Hoc non prima materia appellatur, tamquam cujuslibet rei principium et materia separatur tamquam terra et aqua, quo duo per temperatum calorem iterum conjunguntur, non secus ac sylvestris Mercurius in montibus, a celeri terra, et subtili aqua per temperatum calorem conjungitur, in Mercurium transmutatur, et successu longi temporis in metallum convertitur.

Simili quoque modo ars nostra ordinatur, et haud secus: Cum autem videas, quod materia, a vapore generata, in duas partes, in terram, et aquam videlicet, sese segregari patiatur, et terra inibi oculo tenus reperiatur, facile idcirco intelligis, quod ars quatuor elementis similiter temperata fiet. Subtilitis humidaque terra siquidem nondum sese sursum elevavit, et nihilominus tamen in segregatione, fixata, sive constans, invenitur, atque in conjunctione iterata fixatus exinde fit Mercurius: Sylvestris vero Mercurius fugax est, terra namque, una cum aqua, ab igne avolat; ideo arti nostræ non inservit. Scias præterea, quod vapor in montibus verus fiet Mercurius: Ubi siquidem fumum habet in montibus, ibi etiam congregatur, et si calore destruatur, ita ut sursum deorsumque descendere, nec hoc modo operari non valeat, tunc in terra remanet, et talis est Mercurius, quem nemo separare potest: Unum namque ubi manet, ibi remanet etiam et alterum, veluti volans Mercurius idem facit, ubi unum manet, ibi quoque et alterum manet.

Et commemorato hocce modo ſatis nunc ſuperque inſtructus es, unde nimirum metalla originem ſuam ſortiuntur, quid Mercurius ſiet, & quomodo in metallum transmutetur. Et hoc modo ſermonem meum nunc concludam, &, in altero hujus libri Tractatu, plura explicabo, ut ſufficienter ad ipſum fundamentum pervenire poſſis. Ne itaque mireris, quod omnia metalla in Solem & Lunam transmutari, atque omnia carnalia corpora ab omni morbo liberari atque curari poſſint: in ipſa ſiquidem rei experientia, Deum, per ejusdem gratiam ſummopere laudare & celebrare volumus.

NUNC TE DOCEBO, QUO MODO VIdelicet ignem & aquam facere debeas, qua in Mercurius præparatur ad veram Tincturam, albam, aut rubram.

RECipito ignem, vel calcem vivam, qua de Philoſophi loquuntur, quod in arboribus creſcat, in quo (igne) Deus ipſe ardet amore divino: In eo Mercurium purifices & occides ad artem iſtam, intellige vulgari cum Mercurio, quem in aquam, vel ignem fixare velis: ſed ille Mercurius, qui in iſta aqua, vel igne, occultatus latitat, inibi a ſeipſo fixatur. Item, Naturalis Magiſter ait ad artem hanc de igne, Mercurium putrefaciendum, clarificandum, coagulandum, & fixandum in igne indelebili, vel vivo, quo in Deus ipſe ardeat, ſed cum ſole in amore divino, ad ſolatium omnium hominum: & absque iſto igne ars numquam perfici poterit. Item, ignis Philoſophorum quem occultatum occluſumque illi habent, dum ſcribunt, quod nemo ipſorum verba intelligat: itaque in errorem incidunt, multique ſæpenumero in paupertate moriuntur, eo quod Philoſophorum iſtum ignem non agnoſcant. Item, ignis nobiliſſimus ignis eſt, quem Deus in terra creavit, millenas enim virtutes habet: Ad hæc reſpondet didaſcalus quod DEUS tantam virtutem efficaciamque tribuerit, & tam dignus, ut divinitas ipſa cum hoc igne commixta ſiet: Et iſte ignis purificat, tamquam purgatorium in inferno, omneisque

homines

homines ab eodem confortantur. Ne vobis itaque mirum moveat, quod ignis ille fixet clarificetque Mercurium, & in eo omneis foeditates ſordesque commutet. Item, Philoſophi hunc ignem primo vivum appellant, in laudem gloriamque Dei omnipotentis, qui ſeipſum ſeſe in vivam aquam miſcet, neque in divino igne unitur.

Item, ignis varia habet nomina: Magnates enim dicunt eſſe vinum aduſtum: Philoſophi autem triplicia illi nomina conferunt, quemadmodum tribus perſonis Triunitatis, DEUS PATER, DEUS FILIUS, ET DEUS SPIRITUS SANCTUS, Corpus, Anima, Ignis, ſpiritus ſanctus.

Item, Philoſophi inquiunt: Ignis eſt ignis, & ſimul aqua, unicus caloris & frigoris, humiditatis & ſiccitatis, & nemo ignem poteſt extinguere neque in gratia imminuere quam ipſe. Porro didaſcalus aliquis ait: Ignis eſt inextinguibilis, quo de omneis Philoſophi loquuntur, quod continuo ardeat, & in omnibus metallorum animabus purificet, tingat, in iisdem omneis impuritates comburat, & Mercurium cum Sole tam celerem faciat, inter Solem & Mercurium, ut tum Mercurium cum Sole conjungat, adeo ut omneis tres, una res fiant, quas nemo ſeparaturus fiet.

Item SS. Doctores inquiunt: Pari modo, quo in hiſce tribus ſeſe uniunt, Deus pater, Deus filius, & Deus ſpiritus ſanctus, SS. Trinitas in tres perſonas, & tamen unicus verus Deus remanet: ita quoque ignis unit haſce tres res: utpote corpus, ſpiritum, & animam, hoc eſt, Solem, Mercurium, & Animam. Item, ignis alit dividitque animam, hoc eſt metallum, quod duo iſta conjungit, ut omnia tria unum fiant, et æternum conjunctim maneant, quemadmodum Ignis Deum, homines, et ſanguinem conjungit: et veluti ignis augetur, et ſupra omnes mundos ardet: ita vere hæc tinctura augetur, et hic ignis omnia metalla ingredietur, adeo quod una pars, ducentas partes, in tertia trecentas, in quarta quadringentas partes in nobiliſſima metalla commutet.

Item, Philoſophi hunc ignem ſpiritus S. ignem appellant, tanta equidem dignitate, ut quemadmodum ignis in Deo in veram carnem ſanguinemque transmutata erat, et nihilominus indiſſolubilis

æternum

æternum manet: ita vere in hoc igne Sol, Luna, Mercurius in veram Tincturam transmutatur, quæ constans manet omnibus in probationibus, qui perpetuo durat, & in æternum duraturus: atque tincturus est, sed & in Mercurio. Simili modo, quemadmodum Deus sancta sua carne multos enormes peccatores cibat: ita quoque Tinctura omnia grossa crassaque metalla tingit in Mercurio, quamvis, veluti peccator impura sient: id autem tincturæ nihil nocet, bonum, æque quam malum, tingit, & cum SS. Sacramento comparatur, quod nullum peccatorem excludit, quam impurus etiam ille siet. Et hoc modo satis dilucide te docui, cum differentia attamen, quam ingentem, sanctamque virtutem videlicet ignis iste in se complectatur, ex quo tibi artes præparare poteris: absque hoc enim igne nemo ad artem hancce pervenit.

Item, Philosophus ait: In igni hoc invisibili artis mysterium inclusum est, quemadmodum tribus in personis Deus Pater, Filius, & Spiritus S. in una essentia vere conclusus est. Hoc in igne recta veraque ars tribus in rebus manuariis consistit, & tamen omneis tres sunt invisibiles & incomprehensibiles, instar Spiritus S. Qua de caussa Philosophi ignem istum excitarunt, ignemque Spiritus S. appellarunt: Sine tribus istis rebus manuariis ars numquam perfici poterit. Prima, de tribus istis rebus, ignis est: altera, aqua: Tertia, terra: quæ omneis una in essentia sunt invisibiles instar SS. Triunitatis, & per omneis res perfectas operatur in hac arte, veluti Spiritus S. qui est invisibilis, & incomprehensibilis nihilominus tamen omneis res virtuosas omnibus in operibus operatur.

NUNC QUOQUE DOCEBO, QUO MOdo tres istæ res in arte operentur, & cum omnibus tribus simul incipiam.

SApiens ille Magister Plato inquit: Quilibet arator, qui bonum seminare vult frumentum, is primo necessum habet bonum agrum, bene aratum, beneque stercoratum, qui ager valde bonus,

bonus, &, antequam frumentum eidem injiciatur, ab omni zizania bene purificatus fiet: dein, ante ſegetem, frumentum quoque purum eſſe oportet: Hanc ad rem arator quoque humiditate indiget, per pluviam, qua de frumentum putreſcat, & iterum reviviſcat: poſtea igne frumentum opus habet, hoc eſt, Solis calore, ut ad maturitatem ſuam perveniat. Idem etiam in noſtra arte requiritur: Primum res tuas, vel ſemen, præpara, quod ſerere volueris, hoc eſt, tuam materiam puram facias, quemadmodum te docui, & ſubſequens Turba etiam docet. Dein bona terra opus habes, cui Mercurius & Sol tuus inſerendi ſunt, quæ ab omni impuritate bene purificata fiet, abſque purificata namque tua terra, nulla ſeges fructum proferre potis eſt: Quocirca ait Philoſophus: Seminate ſegetem in fœcundum agrum, qui per ignem vivum præparatus eſt, tunc fructus fert multiplices.

Item, hoc in igni res omneis concluſæ ſunt, non ſecus ac ardens Spiritus S. ignis a cœlo deſcendebat, & pertranſiit cœlum & terram, humectavitque purificavitque omneis creaturas foecunditate, quamlibet, juxta ſuam ſpeciem, & Naturam.

URINA PUERORUM QUID SIT?

HEic vobis veram communicabo informationem, de Urina puerorum, & Philoſophorum. Scias, quod ſpiritus e metallis extrahatur, hoc eſt, Urina puerorum: Sperma namque metallorum eſt, & origo metallorum: Certo ſcitote, quod abſque ſpermate ars in æternum non reperiatur, abſque illo enim nulla fit Tinctura, neque alba, neque rubra, & vere ex Sole & Luna extracta: Nam ſulphur & Mercurius ex auro rubra, ex argento alba: Et hic eſt Mercurius ex Sole et Luna, qui omnem Mercurium in imperfectis metallis fixat, et vulgarem quoque Mercurium conſtantem reddit: Mercurius enim eſt Sol, et Luna ſemen metallorum, atque Mercurius imperfectorum corporum, cum Mercurio aurum et argentum conjungitur atque copulatur unam infixationem, et tum altam tincturam

habes, quam pro arcano thefauro confervabis. Diofcorides, de hac Urina puerorum vel Philofophorum elegantem fcripfit fermonem, quem primam materiam metallorum appellat.

MERCURIUS PHILOSOPHORUM QUID?

MErcurius aliud nihil eft, quam aqua et Sal: Quæ duo elementa tam longo tempore fimul in naturali calore concocta funt, et duo ifta conjungit atque coagulat: Quo facto, id tum ficca aqua appellatur, quæ non eft humida, neque humectat, et Mercurius nuncupatur, loquor autem heic non de Mercurio crudo, fed de Mercurio, quo ftellæ de firmamento in terram operantur unum corpus, quod vix eft comprehenfibile: Philofophi enim dicunt de quinto elemento: Hæc eft virtus rerum vegetabilium omnium, & fuprema efficacia maturitatem perfectionemque efficit: altera & infima Q. E. quæ in terra eft, & partim corporalis facta eft in ipfa, femen auget & multiplicat, quod juxta fuam fpeciem, comprehendit, & ex terra ita crefcit: Et tum fuprema Quinta Effentia infimæ venit auxilio, quæ terræ groffitiem amovet, dictumque iftud femen maturum reddit: Nam malas humiditates ex Quinta Effentia terræ exficcat, hoc eft, Mercurius & Q. E. Cœli, hoc eft Sulphur Aeris: Ideo dicunt Philofophi: Sulphur eft induratio Mercurii, & hoc quidem vere ita fe habet: Illa, præterea, uxor & maritus eft, & heic in terra multos liberos generant. Qui homo illud non intuetur? Sin enim forfitan exiftumas, quod veritatem tibi reticere velim, abfit inquam, illud, cujus rei nunc tibi exemplum propono: Vulgare habes fulphur, quod vulgarem coagulat Mercurium, quemadmodum illud heic, & aliis in rebus vides: Sulphur enim venenofum, & Mercurius lethalis eft. Quomodo igitur boni aliquid extraheres, quod alteri fubvenire deberet, quod non bene poffibile: ambo fiquidem ad perfectionem auxilio indigent. Vere autem tibi dico: Si fixatum noftrum fulphur conjunxifti cum fublimato noftro Mercurio, & ambo in ignem collocata funt, tunc illius Mercurii particula Mercurium

Crudum

Crudum conſpergito, tunc tranſmutatur, fit, et manet perfectus. Nunc ad priora verba te convertas, nunc de Q. E. terræ, et Q. E. ſtellarum: manifeſto vides, quod Q. E. operationem ſuam in hyeme, dum terra concluſa eſt cum frigore, habeat: et Q. E. ſtellarum in terra tempore æſtivo: tunc ſuprema Quinta Eſſentia extrahit infimam, et hoc modo generationem multiplicationemque uniuscujusque, juxta ſpeciem ſuam, perficiunt: Ita quoque ambas Q. E. Cœli, atque terræ in aquam propellere, et in illa conſervare poteris: dum autem Q. E. in terra eſt, id in multiplicibus coloribus contrarii ſplendoris Solis cognoſcis, quemadmodum cernis in Iride, dum Sol per pluviam ſplendet: una namque ex parte vides colores, ex altera circulos: atque iſtius celeritatis experiundæ efficacia in arte deſtillationis conſiſtit, ſuoque loco in hoc libro ſatis ſuperque explicatur, et deſcribitur. Nullus enim lapis, nullum animal, neque herba eſt, quæ non duas Q. E ſupremæ infimæque efficaciæ habeant; In iſtis enim totum Magiſterium conſiſtit, ex quibus lapis ſapientum conficitur. Hermes, in Smaragdina ſua tabula, ita inquit: Benedictus noſter lapis, qui de bono eſt, animamque habet, de terra ſurſum in cœlum aſcendit, et a cœlo in terram usque ſe demiſit, et in ſuprema, infimaque poteſtatem ſuam exerit: Virtus illius in aere eſt, conjungitur Mercurio, itaque ejus Pater Sol, mater vero Luna eſt: ventus in utero ſuo illum geſtavit, ipſiusque ſuſtentatrix terra eſt, hoc verum, ſine mendacio verum et certiſſimum, quod inferius eſt, id eſt, quod ſuperius eſt. Illudque naturalis eſt permixtio, hoc eſt, Lapis, et non lapis, conſtans, et fugax eſt, hoc eſt, corpus et ſpiritus, qui eſt calx et anima, eſtque maritus et marita, Rex, et Regina. Et hæc de multis aliis verbis et parabolis dicta ſunto.

COMPOSITIO.

ALbertus de conjunctione Lapidis ita ait: Tam velox vel vulgaris conjunctio fieri nequit, nullam per viam groſſarum rerum, ſolummodo prius ſolvuntur in aquam, dein ſimul miſcentur, et ad lo-

cum calidum collocantur, ubi per naturalem calorem idoneo in tempore uniuntur: Elixir enim et duæ ſolutiones conjungendæ ſunt, utpote de Elixir tres partes, et a confracto corpore unam partem: Id coagulat et ſolvit iterum: Idque tam crebro repetas, donec res una facta ſiet, absque ulla tranſmutatione. Illud omne bonitate Mercurialis noſtræ aquæ perficitur: cum illa ſiquidem corpus ſolvitur. Aqua eſt purificans, conjungens, ſolvens, album, rubrumque faciens. Ariſtoteles de illa ſic inquit: Quod hæc aqua ſiet Mercurius et contracta terra, in quam Hermes ſemen ſuum injicere jubet, Solem vel Lunam, ut Senior loquitur, volunt extrahere divinam aquam ſulphuris et Mercurii, a Sole et Luna, quæ eſt ignis, calefaciens, et ſerens cum ſuo igni, hoc eſt Mercurius, et illic eſt aqua, quæ non humectat: quem Mercurium illi coluerunt, amarunt, et uſurparunt, idque ad finem vitæ ſuæ, virtutem enim ipſius agnoverunt.

TRACTATUS TERTIUS DE turba Philoſophorum.

I. ILlos omneis, de verbo ad verbum, cum omnibus punctis et articulis in ſpecie explicabo, ut Lectores ſinguli omne illud, quod Philoſophi ſcriptitant, perſentiſcant, et eo citius ſecuriusque ad laborem acceſſionem facere poſſint. Hiſce laudate Dominum, illiusque divinam gratiam mihi exoptate, quo melius inchoatum meum propoſitum abſolvam. Ne igitur, mi Lector, diutius detinearis, ſed ad verum intellectum hujus noſtræ artis pervenire poſſis, tam bene quam parati iſti Philoſophi: iccirco ſcias nunc, quod Deus omnipotens ipſe hanc artem primo noſtro patri Adamo in Paradyſo primum tradiderit. Quamprimum enim illum creaſſet, et in Paradiſum collocaſſet, tunc eidem hancce artem dedit, ita inquiens: Adam, ecce heic duæ ſunt res, quæ ſurſum, fugax, et quæ deorſum, fixatum eſt: et in hiſce duobus omne myſterium occultatum latitat: Illud probe obſervato, et hanc in eo latentem virtutem atque efficaciam ne filiis, nec poſteris tuis quidem communicato: Illa duo, præterea

præterea, una cum omnibus ſub cœlo creaturis ibi inſervient et obedient, omnemque virtutem et præſtantiam totius mundi tibi ſubjiciam: Idcirco cum mundo comparatus, et minor Mundus appellatus eſt.

DICTUM ABELIS.

II. ABel, Adami filius, in principio ſuo ita ſcripſit: Poſtquam Deus patrem noſtrum Adamum creaſſet, et in Paradyſum collocaſſet, omneis res, herbas, montes, lapides, animalia, quæ non nominata, patri noſtro Adamo ſubjecit, ut omnium rerum eſſet Dominus: Unde natura anſam arripuit quod homo mons omnium montium, lapis omnium lapidum, arbor omnium arborum, radix omnium radicum, et terra omnium terrarum eſſe debeat, atque etiam ita nominari, et pro iisdem haberi poterit: quod enim omneis res in homine conſervantur, id ei Deus largitus eſt.

III. SETH, Adami filius, ita deſcribit: Scitote, liberi, quoties, & quantum aceti in arte coquitur, & in cineres redigitur, tantum totiesque etiam extrahit, & corpus album facit: Id ſi bene coquatis, & nigredine ſua illud privetis, tunc illud in lapidem transmutatur, qui tam diu lapis albus appellatur, donec confringitur: tunc ſolvite illum in aqua oris bene temperata, & ſciatis, quod res tota albedo fiet, quam rubedo ſequitur, artemque totam ſolummodo fieri per acetum acerrimum, Dei potentiam, atque perfectionem operis.

IV. ISINDRUS, ſuo in principio, ita depingit: Ingens admodum aer eſt, ideo quod aer rem corrigat, ſi craſſus, vel tenuis, calidus aut humidus fiet. Aeris namque craſſities inde exiſtit, quando Sol occidat, vel convertatur, aut elevetur, hoc eſt, calidum aut frigidum, & eſt ſiccitas, & tenuitas, hyememque æſtatemque denotat.

V. ANAXAGORAS, ita ſcribit: Ajo quod rerum omnium Principium Deus ſiet, & ipſius bonitas: Quocirca Dei lenitas etiam ſub terra regnat, craſſities rerum omnium, & ſub terra craſſities: a creatione ſeſe repræſentat lenitas, & ſynceritas, ſub terra craſſities: lenitas autem non cernitur niſi in ipſo corpore.

VI. SENIOR, ALIAS PANDOLPHUS, ait: Notum facio posteris, quod aeris tenuitas, ſive mollities fiet in aqua, & ab aliis non ſeparatur: atque ni ſolum ſuccum eſſet in terra, tunc nulla illic remaneret humiditas.

VII. ARISTEUS breviter ita inquit: Terram rotundam, nec ſimpliciter rectam eſſe ſcito. Si enim terra ubique recta planaque eſſet, tunc ſol ubique, & undique in momento ſplenderet.

VIII. PYTHAGORAS nobis ita ſcribit: Notato quid fiet, quod tangitur, & non cernitur, & non cognoſcit, quod cognoſcitur, & tamen non videtur, ſolum cœlum et terra eſt: quod non cognoſcitur, illud eſt in mundo, et integritas in ſenſibus, utpote in viſu, auditu, olfactu, guſtu et tactu. In viſu cognoſcitur differentia albi et nigri: in auditu cognoſcitur integritas boni et mali: Similiter et in olfactu bonus odor: in guſtu amarum et dulce: in tractu groſſities et ſubtilitas cognoſcuntur.

IX. ARISTEUS, in tabula ſecunda, indicat corpus, quod vobis monſtravi, illud in tenuia, ſive mollia folia redigit, illique aquam noſtram marinam ſuperinfundit, hoc eſt, aquam vitæ, et in leni igni illud tam diu coquit, donec illius nigredo evaneſcat, atque coquendo, potando, terendo, purificando illud tam diu fatigat donec albeſcat, et rubeſcat.

X. PARMENIDES: Scitote quod Philoſophi de multis aquis ſcripſerint, multis itidem de lapillis, et metallis, voſque decipere voluerint, dum autem quæritis: itaque edico vobis omnibus: Qui vos artem quæritis relinquite Solem, Lunam, Saturnum, Venerem, præ noſtro ære, vel noſtra terra. Eccur ita? Omne nullius eſt naturæ.

XI. LUCAS. Sumite vivam aquam a Luna, illamque noſtrum juxta morem conſuetudinemque coagulate. An non me animadvertitis, quod dicam, juxta noſtram conſuetudinem? jam ante coagulata eſt. Hoc vobis præcipio ut vivam aquam a Luna ſumatis, et ad terram noſtram trahatis, tam diu donec albeſcat, et noſtra fiet Magneſia, et tunc lætantur naturæ naturarum.

XII. ETHEL.

XII. ETHEL. Coquite noſtrum lapidem tamdiu donec ſplendeat veluti fulgurans marmor: tunc magnus & arcanus lapis fit: Sulphur ſiquidem ſulphuri eſt additum, proprietatiſque ſuæ conſervans.

XIII. PYTHAGORAS: Damus vobis regimen de rebus illis, ut aquam ſuam bibat, tamquam ignis Lunæ, quem præparaſti. Illius calcis aqua noſtra, quæ coquit, ac potat, quam diu propriam ſuam aquam & humiditatem bibit, donec albeſcat.

XIV. PHILETUS: Philoſophiæ filii ſciatis: Fundamentum, cujus cauſſa multi ad inopiam rediguntur, non magis quam una res eſt fortis naturæ apud Philoſophos: Et illa res, quæ apud omneis inſipientes abjectiſſima eſt, a nobis Philoſophis, in magno pretio habetur. Ah vos dementes, rerumque imperitos ſtultos! Quam ignari tamen hujus artis eſtis, ut etiam præ ſtultitia moriamini. Rem illam ſi ſcitis, juro tum vobis in ipſa rei veritate, ſi Reges, Principes, & Proceres illam ſcirent, numquam illa ad vos pertingeret. Res illa apud nos Philoſophos vocatur acetum acerrimum, & abſque illo aceto fieri nihil poteſt, neque nigredo, albedo, neque tinctura, id probe vobis notandum obſervandumque eſt.

XV. MATHUSALEM: Cum aere, vapore, & ſpiritu vulgarem haberemus Mercurium in tam bonam gratamque Lunam, quemadmodum a natura mineralium, abſque calore eſſe poterit.

XVI. SIXION: Vos Philoſophiæ filii: ad laborem illum album rubrumque faciundum, ſciatis, quod res nulla rubra fieri queat, niſi ante alba facta fuerit: quocirca tres iſtæ naturæ, non amplius eſt quam album & rubrum, ſumatis igitur noſtrum Saturnum, & coquite illum in aqua viva tam diu, donec albeſcat, craſſus fiat, & ſeſe coagulet, tam diu donec rubeſcat; tunc habetis rubrum plumbum, quo de Philoſophi ſcriptitarunt, & abſque hoc plumbo in labore noſtro nihil fieri poteſt.

XVII. MUNDINUS, Scitote artis hujus imitatores, quod Philoſophi varia de Gummis ſuis in libris ſcripſerint, nihil tamen illud eſt aliud, quam viva & conſtans aqua, qua ex nobilis ille lapis conficitur. Ad quam multi Gummi illud quærunt, & nuſquam tamen inve-

piunt vel cognoſcunt. Do vobis cognitionem illius gummi, et illius, quod in illo latet, myſterium. Scitote igitur quod gummi melius fiet, quam Sol et Luna; Quocirca a Philoſophis in magno honore atque pretio habetur, quamvis tamen vili pretio ematur, et inquiunt: Cavete ne gummi noſtrum pereat: ſed in libris ſuis illud nomine ſuo non exprimunt, ut gummi noſtrum inſipientibus occultum maneat: contra illud enim eſt voluntas Domini, juxta mandatum divinum Adamo factum.

XVIII. DARDANIUS, Scitote, filii, quod Philoſophi vivam manentemque aquam ſæpius ſumant. Adhortor autem vos, ne prius artem hancce inchoetis, donec potentiam & efficaciam in viva iſta aqua cognoſcatis: Qui enim illam non novit, nec præparationem, aut regimen illius ſcit, is manum ab opere detrahat. Nam abſque manente aqua in hac arte nihil perficitur: Illius enim potentia & efficacia ſpiritualis ſanguis eſt, quem Philoſophi vivam aquam appellarunt. Transmutate nunc illam in corpus & ſpiritum, atque tunc, per Dei gratiam, converſum ſpiritum in ſanguine, hoc eſt, ſpiritum in corpore.

XIX. PYTHAGORAS, in libro ſuo ſecundo, ita ait: Philoſophi aliquoties nominarunt, &, manentem aquam albam & rubram faciundam, ſcripſerunt, varioſque modos indicarunt, & nihilominus tamen in veritate clanculum inter ſe convenerunt, in accumulatione, ponderibus, menſuris, & etiam in ſuo regimine, & clanculum ita loquuntur: vulgare equidem dictum eſt: Lapis, & non lapis eſt, nec lapidis ſpeciem vel naturam habet, & tamen lapis eſt. Nonnulli ipſi nomen indiderunt de loco, in quo reperitur: alii vero de colore illi nomen tribuunt.

XX. NEOPHIDES, Præcipio vobis, ut ſumatis quod honeſtum, & arcanum hoc eſt, Magneſiam albam. Et cavete, ne lapidem illum ſumatis niſi purum & clarum: tunc in aquoſum ſuum vas iſtum collocate, & tam diu leniter coquite, donec nigreſcat, & ulterius illum coquite, donec iterum albeſcat, & porro, donec rubeſcat, quemlibetque laborem quadraginta diebus perficite, unumque poſt alterum. Quo peracto, Deus vobis lapidis monſtrat principium, qui Aetites, omnibuſque hominibus notus eſt.

XXI.

XXI. THEOPHILUS, Sumito albam Magnesiam, hoc est, argentum vivum, cum Luna mixtum: illud tam diu terito, donec tenuis aqua fiat; coquito dein illam donec quadraginta dies transeant, tunc fiet flos Solis in splendore suo. Os vitri vero bene obserabitis, et quadraginta diebus coquetis, tunc elegantem aquam invenitis, quam itidem tam diu coquite, donec nigredo illius transeat, et assidue coquite donec naturam suam protuleritis, et nulla amplius contaminatio manifesta, sed pura fiet, tunc odorifera erit, coque illam proprio suo regimine.

XXII. BÆLUS, Præcipio vobis ut sumatis Mercurium, qui est Magnes Lunæ, illumque cum corpore suo tam diu coquite donec mollis, tenuis, et aquæ fluviatili similis fiat: tunc illum, veluti ante dictum, tam diu coquas, donec omnis humiditas coagulata fiet, et tum lapis fiat.

XXIII. BASAN, Ducite fulvum ad Balneum, cum uxore sua, post matrimonium, et balneum nimis calidum ne faciatis, ne ambo sensibus suis priventur: balneum itaque lene efficite idque tam diu, donec corpus viri & uxoris una res fiat: tunc illi sudorem suum conferte, conspergite illum iterum, & in quietem suam iterum collocate: cavete vero ne nimio æstu illum abigatis. Honorate nunc Regem, illiusque conjugem, illosque non comburite. Eccur illud? Nescitis, quando illis indigeatis, qui Regem, illiusque conjugem meliores reddant: Coquite illos tam diu, donec nigrescant, dein albescant, & rubescant. Si illud intelligitis, o felices tum vos artifices! Sin minus, illud tum ignorantiæ vestræ imputandum est: quocirca non Philosophiam, sed crassam vestram imperitiam redarguite.

XXIV. ARISTOTELES. Scitote vos discipuli: Philosophi lapidem nostrum quandoque terram, aliquando aquam appellant. Omneis res terrenæ in regimine, & labore, peraguntur, observa naturam in labore, in humiditate est aqua, dein lapis, dein terra Philosophiæ, quam in frumentum suum seminant, id crescens in altum facit, quodlibet juxta suam speciem.

XXV. AGODIAS, Coquite nostram terram, ut caput fiat:

conterite illud ut pulvis fiat incomprehenſibiliter, & iterum in vas ſuum collocato: Dein humecta illud in ſe ipſo, tam diu donec conjunctim maneat, intuere illud bene: Si aqua in) (redigatur, tunc tere diligenter, & coquas, niſi illud in aquam redigere poſſitis, tunc aquam invenire non poteſtis. Requiritur igitur ita ut corpus igni moveatur, & in aquam redigatur. Non itaque eſt, quemadmodum nonnulli autumant, qui hoc audiunt, pluviam eſſe aquam vel aliam aquam: Sin vero libri noſtri legendo revideantur, tunc manens aqua eſt, quæ ſine ſuo corpore eſſe nequit, qua ſolutum fuit, quod ſine manente aqua omnino non eſſe, neque operari poterit.

XXVI. SIRETUS: In noſtra arte multa requiruntur, illud ſolum noſtra terra eſt, noſtra aqua, noſtra terra nigra, alba, & rubra ut fiat, idque multis coloribus, qui in illa ſeſe manifeſtant: Omnes res fiunt per manentem vivamque noſtram aquam. Cur ita? Philoſophi veri nullam rem aliam uſurparunt, quam aquam vitæ, in qua totum arcanum opus hæret, in propria natura, per multa opera, utpote coquere, calefacere, deſtillare, aſſare, ſublimare, ſiccare, humectare, album & rubrum facere. Hæc, & alia adhuc plura alia, nihil eſt amplius, quam unum opus & regimen.

XXVII. MOSINUS, Philoſophi multis verbis, viiſque artem loquuti ſunt & nominarunt: aliquando duobus, quantoque tribus, quatuor, vel quinque verbis: in quibus multi errant, qui non intelligunt noſtram Scripturam: Quare? Compoſitio noſtra eſt in tribus, utpote in duplici, albo & rubro, ſulphure, in conſtante aqua, quæ appellatur aqua permanens.

XXVIII. PLATO, Competit vobis, ut hac cum aqua corpora ſolvatis, ne comburantur: lavetur cum aqua viri tam diu, donec omnis ejus nigredo evaneſcat, & alba tinctura fiat.

XXIX. ORFULUS, Primo materiam coquas leni coctione, ne plus incaleſcat, quam ova ſub incubantibus gallinis, ne ipſius humiditas comburatur, & ſpiritus terræ noſtræ deſtruatur: ad hæc ut vas tenaciter occludatur, adeo ut terra corpus noſtrum confringat, & ſpiritus ejus exinde extrahatur, qua de re multi loquuti ſunt: ita argentum

gentum vivum ex flore noſtræ terræ tractum, ut putarint, aquam noſtri ignis, et igniter venoſam, a rebus duabus extractam, et in acetum noſtrum redactam: attamen loquantur de rebus omnibus, aut de multis rebus, nihilominus tamen non magis, quam res una eſt, quam aqua permanens, quæ noſtrum eſt acetum.

XXX. BATHON, Si materia lapidis noſtri cognoſcitur, et coctionis regimen, atque in coloribus ſuis, qui ſeſe manifeſtant, quaſi dicat, quod tam multa nomina, quot colores habet, et in prima coctione putrefactio appellatur, illic noſter lapis naſcitur plane niger: et ſi illum ita nigrum invenias, tunc ſcias, clavem ad artem in promtu eſſe, in qua album et rubrum omnino occultum conſiſtit: tunc inquiunt Philoſophi quod in ſeipſum ſeſe diſſolvat, in ſeipſum coagulet, occidit, et fit vivum in ſeipſo, ſeipſum nigrum facit, album et rubrum in Chriſtiana charitate, et fundamentali veritate.

XXXI. BLODIUS, Accipe lapidem, qui locis reperitur omnibus, et appellatur Rebis, atque in duobus creſcit montibus, et ſaltim illum recentem, ſumite cum propio ſuo ſanguine, & illius augmentatio eſt in cute, etiam in carne, cibusque illius eſt in ſanguine, atque in aere habitat, ſumas igitur de eo quantum volueris, & adducito illum ad Balneum.

XXXII. LEA, Vaticinatrix, brevibus verbis nobis ita ſcribit: Tu Nathan ſcias, quod flos auri ſit lapis: Quocirca illum aliquot diebus aſſato, donec fiat inſtar fulgurantis marmoris.

XXXIII. ALKIUS, Omnibus diebus montes præ vobis intuemini, hoc eſt, virum & uxorem, ite ergo ad ipſorum foveas, & excavate ipſorum terram, antequam tranſeat.

XXXIV. BONELLUS, Omneis artis hujus Imitatores, ex charitate & fidelitate vobis dico: Relinquite multorum operum labores, noſtra namque res unica res eſt, atque viva permanensque aqua appellatur. Cur illud? Qui ex multis verbis errat, is experietur, a quibus ſibi cavere debeat.

XXXV. HIERONYMUS, Oſores artem noſtram deſtruxerunt, & multis cum verbis depravarunt, totumque adeo opus veneno

 infecerunt,

infecerunt, & dicunt de nummis noſtræ terræ, & Solem vel aurum de nummis noſtris ſaciundi, quod multis verbis nominarunt. Sumo igitur res iſtas ad ſaliendum, ſolvendum, ſublimandum, creſcendum, terendum, in acetum, & album ſulphur redigendum, igneum vaporem ſecure ſufficienterque coquendum, coagulandum, in rubrum ſulphur transmutandum, quæ omnia ipſo aſpectu non magis quam una res eſt, utpote primum in albo ſulphure incomburibiliter, & indeſtructibiliter.

XXXVI. HERMES: Ni terram noſtræ rei in igni non bene converteritis, tunc acetum noſtrum non aſcendit.

XXXVII. PYTHAGORAS, in quarta ſua tabula, Quam mirabiliter ſapiens eſt communio Philoſophorum in differentia, dum loquuti ſunt, dum dicunt quod ex viliſſimo abjectiſſimoque ad lapillum pretioſum purificaverint: Et ſi privati rem iſtam viliſſimam, tam parvam naucique æſtumatam cognoſcerent & ſcirent, tunc pro magnis haberent mendaciis: Sin vero rei viliſſimæ virtutem efficaciamque noſſent, tunc nobiliſſimam rem minime contemnerent. Quamobrem Deus illam præ iſtis ſubpreſſit, ut oſores, vel indigeni, impiique homines nequam, ad confirmandam ſuam malitiam non cognoſcerent.

XXXVIII. HAGIENUS, Lapis noſter omnibus montibus comparatur, omnibus arboribus, omnibus herbis & animalibus, reperitur apud omneis homines, multiplicis eſt coloris, quatuor elementa in ſe complectitur, & minor mundus appellatus eſt. Gaudete igitur vos imperiti, qui uno cum lapide, una cum terra, & ſulphure debetis, cum alumine, calce, halo nitro, &c. cum veritate veſtra, & viæ quæſitione, omnibus diebus quærere & nihil invenire: an non enim cottidie montes præ oculis veſtris cernitis, ubi lapides habere vel conſequi poteritis. Gaudete igitur, inquam, monſtrabo vobis locum in quo invenietis. Primus (locus) reperitur in ſummitate duorum montium: alter, in quodam monte: tertius, ad viam in ſtercore: quartus, in arboribus, & aere, cujus liquor eſt Sol & Luna, Mercurius Saturnus, & Jupiter, atque dumtaxat vas unum eſt, unus labor, unus finis, & unum intermedium. XXXIX.

XXXIX. MORIENES: Scitote quod res noſtra non amplius conveniat cum humana natura, quam ulla res in creatione, ideo quod natum poſt putrefactionem, & tranſmutationem, accreverit: Et ſi tibi non putreſceret, tunc nihil exinde fieri poſſet: omnisque laboris magiſterium, dum primo conſuetudo ſeſe in eo non repræſentat, fruſtra eſt & nullius pretii. Scias itaque, poſtquam res omneis videris, & publice cognoveris, tunc tibi adhuc impoſſibile ut ad artem hanc pervenias, donec Sol & Luna conveniant, & res una fiant tamquam corpus, quod ſoli DEO notum eſt.

XL. TABULA SMARAGDINA, Verum eſt absque omni mendacio, & omnium veriſſimum eſt illud, quod ſurſum eſt, eſt quoque quod deorſum eſt, ad perficienda miracula alicujus rei: & veluti res omneis ab uno lapide, ita etiam res omneis natæ ſunt ex communi aliqua maſſa, quæ in ſe omnia quatuor elementa complectitur, quæ a Deo creata ſunt: & inter illa miracula lapis iſte natus eſt de maſſa, Pater ejus Sol, & mater Luna eſt, ventus gerit illum in utero ſuo, nutrix illius eſt terra. Hëic eſt Pater totius mundi, potentia ipſius integra: Si in terram transmutatur, tunc terra ab igni ſeparat ſubtiliſſimum a duro, idque leniter, & magno artificio: & tunc de terra lapis in cœlum aſcendit, & a coelo iterum in terram deſcendit, ſuperioremque inferioremque potentiam virtutemque aſſumit. Quo facto gloriam claritatemque totius mundi habes: quocirca a te aufugiet omnis egeſtas, & tenebræ, ſuperat enim Mercurium, qui eſt ſubtilis, & omnia firma duraque corpora penetrat: ita cum mundo comparatum eſt, ita Hermes ego appellatus ſum, habens tres partes Philoſophiæ totius mundi.

XLI. LEPRINUS ait: Extrahi lapidem oportet a duplici natura, antequam Elixir ex eo conficiatur, hoc eſt fixatum in una eſſentia, & ex una itidem m teria, quam Deus ad id creavit, & absque illa materia nemo ad artem pervenire poteſt: ambæ iſtæ partes purificari neceſſum habent, antequam iterum conjungantur: & ſi vulgare corpus in alterum transmutetur, utpote fixatum in fugax, ex quo medicina fit, & omnia imperfecta corpora hoc condimentum, potio, vel ſal ſana & perfecta reddit, ſive id ſale fiat in materia, tanquam infimum, quod

fixatum, & ſupremum, quod conſtans eſt, & ab igni recedit. Duo iſta ita arcte conjungenda ſunt, ut illa dein nemo ſeparare queat, nec ab igni conſumi poſſint: adeo ut ſal potentiam rebus habeat in omnibus, quicquid etiam illud in univerſo mundo fiet.

XLII. LAMECH, Lapis Philoſophorum, in illo ſunt prima elementa, & ultimi colores rerum mineralium, calx, anima, ſpiritus, corpus, & ſimul etiam fixatum, Lapis iſte, quo inſunt omnia Zibeth dicitur, & naturalis operatio imperfectum reliquit.

XLIII. SOCRATES, Miſterium rei cujuslibet eſt vita, hoc eſt: aqua, aqua enim ſolvit corpus in ſpiritum, & a mortuis excitat vivum aliquem ſpiritum. Mi fili Practicam meam ne contempſeris: breviter namque tibi omne revelavi, quod tibi neceſſum eſt, nec ulla re alia indiges.

XLIV. ALEXANDER, Minime neceſſum eſt, ut bonum, malorum cauſſa, occultatum manere debeat Deus enim ſuper omnia regnat, juxta divinam ſuam voluntatem. Notato igitur, quod Sal, ex lapide, ſuam ſumat originem ex Mercurio, & omnibus cæteris eſt præſtantius: et hoc illud eſt, quod quærimus: omnia ſiquidem arcana noſtra in ſe complectitur. Sed de hiſce ſatis. Rerum peritis in ſcripto noſtro ſatis revelavimus, & imperitis omnino nihil: Mercurius enim lapis noſter eſt, qui a ſicco & humido conjunctim temperatur, atque per temperatum calorem ita copulatur, adeo ut nunquam a ſe invicem divelli queant. Hæc ſufficiant, nam & parva etiam ſapientia ſufficit.

XLV. SENIOR præcipit, quod ex cinere Sal faciundum ſiet, & per diverſos labores, & tunc converti in Mercurium Philoſophorum: Noſtrum namque magiſterium ex aqua noſtra fit, nec ulla re alia indiget.

XLVI. ROSARIUS Lapis, & non lapis eſt, eſt Lapis Aquilæ, quo ex quis loquitur, quo de Arrius verba facit, notusque lapis, cujus in ventre lapis eſt, & ſi movetur, vel diſſolvitur, tunc ipſius aqua erumpit, quæ in illo coagulata erat: ita lapis extractus ſpiritus eſt de indeſtructibili noſtro corpore, tenens Mercurium, hoc eſt, aquam fluxibilem in corpore, hoc eſt, terra firma, cum retentione naturæ. Idque aperte ſatis dictum eſt.

XLVII

XLVII. PAMPHILUS, Notato, nam Sal Gemmæ eſt, quod in ipſius ventre eſt, & una cum aqua ſcandit ſupra alembicum, & a ſe invicem ſeparatur, atque per naturalem calorem iterum conjungitur, & in unum redigitur, fitque vere ſpiritus, & corpus, quemadmodum Rex Alexander teſtatur.

XLVIII. DEMOCRITES, Ars noſtra a ſicca humidaque re conjuncta, & per calorem iterum copulata eſt, qui per vaporem, vel calorem, diviſus, & in humiditatem, tamquam in aquam, commutatus eſt,qua in aqua lapis noſter invenitur: Vapor enim in ſubtiliſſimam terram etiam ſubtiliſſimum aerem ſecum rapit, & hac ratione etiam ſubtiliſſimis elementis ſimilis temperatus eſt, atque prima materia appellatur, & materia ſeparatur, utpote in terram, & aquam, atque terra oculo tenus illic reperitur: Intelligis igitur, quod vapor quatuor elementis ſimilis temperatus fiet, ſubtiliſque & fugax terra ſimul aſcendit & in ſeparatione fixata invenitur,in copulatione vero fixatus exinde fit Mercurius. Nos Philoſophi ſiquidem ſumme celebramus omnipotentem Creatorem, quod illum ejuſdemque miracula agnoverimus,ipſiusque fructum ad vitæ noſtræ finem uſque perceperimus.

XLIX. SIROS: Corpus Philoſophorum calcinatum appellatur æterna aqua, quæ coagulat noſtrum Mercurium perpetua cum coagulatione: & ſi corpus purificatum & ſolutum eſt,tunc tanta exiſtit commixtio, vel conjunctio, quam nullus umquam ignis ſeparare poterit.

L. NOHA vir ille Dei in ſua tabula ita ſcribit: Mi liberi & fratres ſcitote, quod nullus amplius lapis in mundo reperiatur, qui plus in ſe virtutis habeat, quam hic lapis: nemo mortalium in mundo veram artem invenire poteſt, ſine hoc lapide. Benedictus ſit Deus de cœlo, qui naturam creavit in Sale, immo in Sale Gemmæ.

LI MENALDES: E rebus naturalibus omnibus ignis Philoſophiæ extrahi poteſt, qui quinta pars eſſentiæ nominatur: & illa natura & ſpecies eſt,ut in terra fiet,& in aqua,& in aere,& in igni: nullam præterea cauſſam corruptionis vel contrariam aliquam qualitatem habet.

LII. HERMES, in ſecundo ſua tabula, ita ſcribit: Cinerem in ſecundo elemento diſſolvite et coagulate in lapidem, et hoc ſepties fiet:

fiet: Quemadmodum enim Naeman ex Syria ſeſe ſepties in Jordane lavabat, & exinde tam bene purgabatur a lepra ſua, tamquam alius homo purus, ita quoque in hacce arte noſtra idem faciundum eſt, utpote: calcionando, & ſolvendo, & tunc materies colores ſuos adſequuntur, eo altius, & altius Item aquæ ſimul omnia quatuor elementa occultata ſunt, & hoc eſt draco, qui caudam, h. e. fortitudinem ſuam devorat, terra devorat aquam ſuam.

LIII. NUNDINUS, expreſſe ita ſcribit: triplicem eſſe ignem, in quo opus Philoſophiæ comprehenſum ſiet, nempe: igneum elementum: aquæ igneum elementum aeris: & igneum elementum terræ eſt. Et certe in his Ars conſiſtit.

LIV. ANANIAS, Scitote vos Naturæ indagatores, quod ignis anima cujuslibet rei ſiet, & Deus ipſe ignis eſt & anima. Si igitur nunc anima in corpore unita eſt, vel unietur, tunc corpus abſque igni moritur: cætera namque elementa nullam omnino operationem habent, excepto igni: Itaque ignis tam ſanctus venerabiliſque eſt, quod Dei æterna ſapientia ſeipſam cum illo in SS. Trinitatem ſempiternæ gloriæ vixerit, pro quo Deo æternas grates perſolvimus.

LV. BONIDUS, in fonte naturæ ars noſtra invenitur, & nullibi alias in terra, & lapis noſter, quem cognoſcimus, eſt ignis, & crevit in igni, nec tamen combuſtus eſt in igni.

LVI. ROSINUS, Duo in duobus occultata ſunt, & ſolummodo lapidem noſtrum denotant: in terra ignis, & in aqua aer eſt, atque non ſunt niſi duo extrema, ſcilicet extremum terræ, & extremum aquæ: Nam Mercurius noſter lapis eſt, qui a ſicco ſimul & humido ſimul temperatur: aridus & humidus vero eſt Mercurius ſua in natura, omneiſque res adcretionem ſuam habent a ſicco & humido.

COM. BERNHARDUS.

LVII. GEBER, Invenire non potuimus permanentem, vel conſtantem rem in igni, quam ſolam viſcoſam humiditatem naturalem, quæ eſt radix omnium metallorum. Ad venerabilem lapidem nihil

amplius

amplius requiritur quam Mercuriales ſubſtantiæ, per artem bene purificatæ, penetrantes, tingentes, in igni perſeverantes, conſiſtentes in acie ignis, ſeipſas non derelinquentes in Monarchiis, ſed ſeipſas in Mercuriali ſua eſſentia conſervantes. Hoc res eſt, quæ ſeſe in fundamento radicis cum metallis unit, illorum imperfectam formam confringit, illaque aliam in formam reducit, juxta virtutem Elixir, vel Medicinæ.

LVIII. AROS, Noſtra Medicina ex duabus rebus, & una eſſentia, facta eſt. De unitate Mercurialis, fixata, & non fixata, ſpiritualis, corporalis, frigida, humida, calida, ſicca, & ab aliis rebus ſeſe conficere non potis eſt.

LIX. ARNOLDUS, Omnis tua intentio ſiet ad coquendam dirigendamque Mercurialem ſubſtantiam, juxta dignitatem dignabitur corpora &c.

LX. ALPHIDIUS, Transmutato naturam, & invenies, quod quæris, hoc verum eſt: Nam in noſtro Magiſterio primum de groſſo tenerum, hoc eſt, de corpore ſpiritum: dein ab humido ſiccum, hoc eſt, ab aqua terram: & ita tranſmutamus & perficimus veram naturam, a corporali ſpiritualem, & a ſpirituali corporalem, veluti dictum, ut infimum in ſummum, & ſummum in infimum convertatur; hoc eſt, ſpiritus fit corpus, & corpus fit ſpiritus.

LXI, BERNHARDUS, Media nihil ſunt aliud quam coagulatus Mercurius: & prima materia nihil eſt aliud, quam duplicatus Mercurius. Noſtra enim Medicina ex duabus rebus facta eſt, fixata, & minus fixata, ſpirituali, & corporali, frigida & humida, calida & ſicca. Item Mercurius in triplici aliquo vaſe coqui debet, ut ſiccitas ignis agentis convertat in vaporoſam humiditatem, olei circumdantis materiam, et ignis non digerit materiam noſtram, ſed calor ejus alteratus in ſiccitatem, idque verus ignis eſt.

LXII. STEPHANUS, De metallis: Metalla ſunt terrena corpora, et in aqua generantur: aqua ex lapide vaporem extrahit, et ex humiditate terræ, per Solis operationem, Deus aurum creſcere et congregari permittit: ita terra et aqua ad metallicum corpus uniuntur etc.

LXIII. GUIDO BONATUS de Q. E. breviter ita ſcribit, ut mundiſſimum de quatuor elementis, hoc eſt, Q. E. quæ in ſe continet omnia quatuor elementa, hoc eſt, prima Materia, ubi Deus omneis res creavit, & adhuc creat, & hæc Maſſa, fol. 34. confuſa eſt natura uniuſcujuſque rei, quicquid etiam illa fiet, nihilominus tamen natura fit in rebus omnibus, & appellatur Hyle, cujus ſupra facta mentio.

LXIV. ALRIDOS, Uniuſcujuſque rei, quicquid etiam in terra fiet, virtus, efficacia, & præſtans operatio occultata jacet in ſua Q. E. ſive illa fiet calidæ, frigidæ, humidæ, vel ſiccæ Naturæ & Complexionis: & in Q. E. uniuſcujuſque rei poſtulat iterum præſtantiſſimus, & omnium nobiliſſimus olfactus, qui eſt, aut umquam excogitari poterit: Ideo enim ſumma perfectio neceſſaria eſt.

LXV. LONGINUS laborem nobis deſcribit ita: Da operam ut vas tuum aſſidue concluſum ſiet, & parem calorem habeat. Et porro, Hæc aqua conficitur in ſicco cinere, occluſo vaſe, & tam diu coquitur, donec duo unum fiant: Et ſi in horum uno mixta ſient, tunc corpus in ſpiritum redactum eſt: Dein hic ignis fortificandus eſt, donec fixatum in fixatum corpus in ſuo calore & natura retineat, & ſcias quod poſtea millies tingat.

LXVI. HERMES, in ſecretis ſuis, ait: Scitote quod lapis noſter apud ignobile vulgus ingratus ſiet, quem tamen nos Philoſophi diligimus: Et ſi Proceres ſcirent, quantum videlicet auri confici poſſit cum particula Solis, & noſtri lapidis, tunc lapidem ex territoriis ſuis numquam avehi paterentur.

Philoſophi gaudent, ſunt corpora quando ſoluta,
Nam emplaſtrum hoc binas conficitur per aquas:
Omnes ex læſo depellit corpore morbos,
Sive ſit humanum, ſive metalli ferum.

Et per noſtram artem uno in menſe abſolvimus, quod natura etiam mille annorum ſpacio perficere nequit: a purificatione enim partes conjungimus, tunc perpetuo conjunctæ manent, & nunquam ſeparari poſſunt.

LXVII. NERO, Scitote Mercurium noſtrum eſſe ſiccum & humidum,

midum, & cum Sole ac Luna conjunctum: Et hoc eſt, Sol, & Luna, in natura eſt: Mercurius frigidus & humidus, ſulphur calidum & ſiccum, atque ambo, una in re, in natura propagatæ ſunt.

SEQUITUR NUNC VERA EXPLICATIO quorundam, ſupra commemoratorum, dictorum Philoſophicorum, de verbis, ad verba, ad omnia puncta & articulos iſtarum opinionum.

QUo melius, benevole Lector, intelligere poſſis, quid, & quo Philoſophi, obſcuris, & allegoricis ſuis ſententiis, reſpexerint, qui omneis ſupra dicti Philoſophi veri Philoſophi fuerunt, & hanc artem & ſciverunt & uſurparunt: quorum licet multo plureis, ab Adami temporibus, fuerint, nihilominus tamen non omneis ad manus meas pervenerunt: Fieri inſuper nequit, ut heic ſingulos perſtringam, et ſufficit, quod artis veritas et fundamentum in dictis iſtis doceatur atque explicetur, quorum minimus etiam eſſet ſufficiens. Quod autem tam multos ordine produxerim, id, tui emolumenti cauſſa factum eſt, ut eo doctius informareris, eo ſecurius laborares, et ut a jactura pecuniæ, inutilibuſque ſumptibus, tibi ſedulo caveres. Quocirca, ex Chriſtiana charitate, veram hanc Philoſophiam, meo pro intellectu, et quantum DEUS mihi conceſſit, declaravi et explicui, et rogo quemlibet artis peritum, qui illam, veluti ego, laboravit, ut me, ſicubi forſitan ſcribendo verbis erraverim, non contemnere, ſed errata corrigere velit, idque ex fideli corde, quemadmodum et a me factum, et neminem temere ſeducat, fallatque, ut Dei nomen glorificetur, et proximi utilitas promoveatur: Senſum, et opinionem meam vero mihi non immutabis, ſcio enim quid ſcripſerim, et quod divina fuerit veritas.

EXPLICATIO DICTI ADAMI.

POſtquam DEUS omnipotens primum noſtrum parentem Adamum creaſſet, et in Paradiſum collocaſſet, tunc inibi ipſi

 duas

duas res præmonſtravit, utpote terram, et aquam. Terra fixata, et conſtans, aqua fugax et inconſtans eſt. In duobus iſtis omnis generis res, quas Deus creavit, cccultatæ ſunt, utpote: in aqua habitat aer, et in terra, per creationem et ordinationem Dei, ut in terra habitantes lapides, ignis: et ex quatuor iſtis elementis omneis res exoriuntur in coelo, atque terra, per creationem, et ordinationem Dei, utpote: in terra habitant ignis, lapides, æra, Sal, Mercurius, et omnis generis metalla: In aqua, et in aere omnis generis viva, viſibilia, et res eſſentiales, videlicet: animalia, aves, piſces, caro, ſanguis, oſſa, ligna, arbores, flores, folia, et id genus alia: atque ſingulis iſtis rebus DEUS unicuique, virtutem, efficaciam, operationemque ſuam adtribuit, quodque omneis Adamo ſubjectæ eſſent, ipſum iisdem Dominum præpoſuit, ut rebus illis omnibus, ad corporis ſui ſuſtentationem atque ſanitatem, uteretur. Rebus in iſtis expreſſe videre eſt, quomodo nimirum ſingulæ cum humana natura conveniant, dum homo rerum potentiam, per coactionem cibi, in ſe ſumit, quæ cum hominis natura uniuntur, et convenire quaſi neceſſum habent: ex quibus bene intelligis quod rerum omnium agnitio in hominibus occultata fiet, juxta ſapientiam, intellectum, et rationem. Ut hoc ita fiet, tunc obſerva quomodo ſcriptum ſit in Geneſi cap. I.

In primo mundi anno, die ſexto, qui erat XV. dies Martii, DEUS creavit primum hominem Adamum, de genere rubræ terræ, in agro prope Damaſcum, virum ſtatura eleganti, juxta Dei imaginem: et cum creatus eſſet, tunc nudus ſtabat coram Domino, elevatisque manibus ei gratias agebat, inquiens: o Domine manus tuæ me effinxerunt: itaque eſto mei memor impoſterum, quod me formaveris, et me veſtieris cum carne, et cum oſſibus corroboraris: Concede mihi vitam et miſericordiam.

Hiſce ſic dictis DEUS Adamum magna dotavit ſapientia, ut, ſine omnibus magiſtris, ex ſola efficacia originalis juſtitiæ, perfecte norit, atque ſciverit ſeptem artes liberales, cognitionem omnium animalium, herbarum, lapidum metallorum, mineraliumque. Et, quod adhuc magis eſt; clarum intellectum habuit de SS. Trinitate, et

Chriſti

Christi adventu in carne. Et Adamus erat Dominus, Rex, & Imperator omnium aliarum creaturarum, quæ, per Angelum, jussu divino, ad eum adducebantur, ut cuilibet nomen suum imponeret, juxta voluntatem sui Creatoris. Ita omneis creaturæ Adamum Dominum suum agnoscebant, ut homini proprietas & virtus rerum omnium revelaretur. Cum igitur primus noster pater Adam sapientiam, una cum rerum omnium cognitione acceperit, icciroo exacte naturam, illius originem, finemque observavit, cumprimis vero Dei verbum (dum Dominus ad illum diceret: quo de sumptus es, in illud reverteris) sedulo perpendit: inspexit insuper divisionem, & destructionem, Generationem & corruptionem omnium rerum, quo ex videlicet illæ originem finemque suum sortiantur: utpote ex sicco & humido ortum suum habent, et in siccum humidumque illas iterum transmutari oportet: atque res istas, ille (Adamus) penes sese omneis probe cognovit, præsertim materiam, quæ prima dicitur. Qui enim novit quomodo res omneis iterum in primam suam materiam transmutentur, is interrogatione amplius non indiget: nam mox ab initio talis rerum omnium materia fuit, dum Deus cœlum et terram crearet, tamquam ex sicco et humido. Et ex istiusmodi materiebus fit res una, quæ antea non exstitit, nimirum nova terra, ignis, aqua, aer, Sol, Luna, Stellæ, omneis simul novæ.

Et quemadmodum ab initio res omneis novæ creatæ sunt: ita quoque cum arte nostra comparatum est, quæ sese ita omni in forma, modo, et specie, ordinat, et haud secus. Nullum igitur omnino mirum est, quod Deus omnipotens Adamo interdixerit, ne videlicet res prohibitas, quæ in duobus, sicco, et humido, adservabantur, præ omnibus suis filiis occultaret: nihilominus tamen illud Adamus filio suo Seth, permissu tamen divino, revelavit. Abel vero artem ex profunda, quam Deus ipsi concesserat, sapientia et intellectu didicit, per naturæ experientiam cognovit, eamdemque faginæ tabulæ inscripsit: Similiter et idem ille Abel Scripturam omnium primus invenit, et excogitavit: novit quoque futuris in temporibus mundi, per diluvium, interitum, quæ omnia ligneis tabulis inscripsit, et lapideæ columnæ inclusit,

quæ longo poſt tempore a populi Iſraelitici liberis, a diluvio, inventa fuit. Itaque ars illa ab initio mundi, ad hodiernum usque diem, occultata fuit, atque etiam, ad mundi finem usque occultata manebit, nec ita communis fiet. Quocirca ſinguli, hoc dictum, ejusdemque explicationem probe obſervent, cumprimis vero divinum verbum, quod Deus cum Adamo loquutus eſt, ſedulo perpendant, & tunc totum nobilis artis iſtius myſterium iisdem revelabitur. Omnis enim artis noſtræ occultatio in hiſce manifeſtatur.

EXPLICATIO DICTI ABELIS.

Dictum hocce ferme ſeipſum explicat, quodque etiam ſufficienter in DEI verbis, & Adami ſententia, declaratum eſt. Pro meo tamen judicio & ſcientia ad illud ita reſpondeo, quod homo in ſe omneis vires habeat illarum rerum, quemadmodum ejus rei ſententia illa teſtis eſt, dum homo pro parvo mundo æſtumatur, atque etiam omnino cum mundo comparatur, oſſa enim illius ſub cute latentia ſaxoſis cum montibus comparantur: cum illis namque corpus corroboratum eſt, non ſecus ac terra lapidibus, & caro pro terra æſtumatur, atque venæ magnæ pro magnis fluentis, parvæ vero pro exiguis fluviis, qui in magnos ſeſe exonerant. Veſica mare eſt, in qua tam magni, quam exigui etiam fluvii, pariter congregantur: Crinis, herbis creſcentibus: Ungues in manibus & pedibus, & quod tam in- quam extrinſecus in homine deprehenditur, omnia juxta ſuam ſpeciem, cum mundo comparantur. Intrinſecum hominis quoque, utpote: Cor, pulmo, jecur, & id genus alia montium metallis ſunt ſimilia: Hi vero crines radices ſunt, quæ ſuas radices in aere, & caput in terra, tamquam in carne, habent, in qua ſuas vires & adcretionem ſortiuntur: quemadmodum etiam Philoſophi inquiunt, quod radix ſuorum mineralium in aere, & eorumdem caput in terra fiet. Illud ſiquidem, quod per deſtillationem aſcendit, fugax eſt: in eo pedes ſuos habet in aere, quodque ſubtus in fundo hæret fixatum, & caput illius in terra eſt: Pedes enim caput geſtant, & caput pedes regit. Quocirca unum absque altero eſſe nequit, ſi alias operationem

ſuam

ſuam habere debeat. Itaque homo inverſa aliqua cum arbore comparatur: radices ſuas enim, crines videlicet, in aere habet, reliquæ vero arbores crines, hoc eſt, radices ſuas in terra habent.

Simili quoque modo cum lapide noſtro comparatum eſt: eapropter etiam Philoſophi bene affirmare poſſunt, quod caput ſuum in terra, et radicem in aere habeant. Simile itidem ab Euripis petere poteris: aqua ſiquidem, quæ ſtridens fluit radix ſuorum mineralium, et aquæ liquor caput, atque in terra eſt. Quæ ſimilitudo duplicem intellectum habet: primo, ubi materia lapidis noſtri invenitur: Secundo, ſeparationem et iteratam conjunctionem lapidis ſubintelligendam porrigit. Si enim lapis noſter in alembico ſurſum ſeſe elevaverit, tunc radicem ſuam in aere habet, qui, ſi ad virtutem radicemque ſuam redire voluerit, iterum in terram ſuam reduci neceſſum, et tunc caput ſuum in terra, perfectamque potentiam habet. Et hoc modo, reſpectu dictorum iſtorum, pro parvo mundo æſtumari, et merito pro eodem haberi poterit: Quod enim ille mons montium, quo ex æs noſtrum deſumimus, appelletur, illud ita intelligendum eſt, poſtquam labor noſter pro parvo mundo cenſeatur, dummodo non degeneret, et veluti mundus creatus eſt. Illud namque prima eſt materia, ſive rerum omnium origo, qua de res novæ ſingulæ præparantur. Scito enim quod prima fiet materia, dum aliquid ubique in terram defoſſam fiet, id putreſcit, quemadmodum cibus in homine coquitur, et in putrefactione groſſum a ſubtili ſeſe ſeparat, tamquam fœtor a puro, et purum prima eſt materia, quod per putredinem ſeparatum eſt. Si hæc intelligis, tunc veram artem habes. Illas tamen res aſſiduo te penes cuſtodito, nec margaritam porcis projicito: ars enim illa a rerum imperitis habetur pro ludibrio: illius periti vero illam non immerito magnifaciunt atque venerantur.

DICTI SETH, ADAMI FILII Explicatio.

PHiloſophus Seth inquit: Quantum aceti coquitur, et in cineres immutatur: Quo tantum deſtillatæ æquæ ſubintelligit, quam nos ſperma appellamus, ſi illa, per diuturnam coctionem, in corpus, conver-

convertatur, quod ille cineres vocat, tantum nigredinis e corpore extrahit, quod tam diu laves, donec albescat: abstracta siquidem aqua, mediante continua coctione, in corpus sese transmutat, et omnis generis in labore elevantur, quæ fœtorem nigredinemque a terra propellunt. Scias autem terra nisi esset, tunc spiritus coagulari neutiquam posset, nullum enim aliud habet receptaculum, in quo sese continere posset, quemadmodum etiam in re nulla alia coagulari, quam in proprio suo spiritu coagulari et obligari potest. Quocirca spiritus proprium suum corpus purificat, quemadmodum Seth Philosophus ait, et corpus facit candidum. Porro vere ait idem ille Philosophus: Si illud bene coquatis, et nigredine sua privetis, tunc in lapidem convertitur, qui albus lapidis nummus appellatur. Quo innuere vult Philosophus, quod illud bene, decore, tarde, neque nimium calide coquendum fiet, et tunc, successu temporis, commutatur in corpus, quod in igni constans permanet, et lapis nuncupatur. Constans enim, uti dictum est, albumque colorem, et candidissimum quidem, sortitur, nummusque appellatur: Cujus caussa hæc est: Qui nummum habet, pro quo quis cerevisiam panemque sibi comparare potest, is, quicquid desiderat, pro isto pretio consequitur, utpote sanitatem, sapientiam, longævam vitam, Solem, Lunam, gemmas, Uniones &c. Itaque haud immerito nummus nominatur, & omnia, quæ pro aliis nummis, adeoque totius mundi divitiis, comparari nequeunt, ea, inquam, omnia, hocce pro nummo adquiruntur. Nuncupatur quoque nummus ideo, quod ab ipsis Philosophis cudatur: sua enim signa, vel imagines, eidem ipsi impresserunt, non secus ac Reges et Principes monetas suas signari curant. Iccirco etiam NUMMUS PHILOSOPHORUM vocatur, propria enim ipsorum est pecunia, & propria, ab ipsis cusa, moneta.

Præterea dum Philosophus ait: Coquite tam diu lapidem donec confringat, & solvite illum in aqua Lunæ bene temperata. Illo innuit: Lapidem in seipso tam diu coquendum esse, donec in aquam convertatur, hoc est, solvatur. Id quod per seipsum fit: Corpus namque vocatur Luna, quamprimum in aquam commutatum fiet, & abstractus

spiritus

ſpiritus, tamquam deſtillata aqua, Sol appellatur: Elementum aeris ſiquidem illic occultatum eſt, ſed corpus in propria ſua aqua confringi oportet, utpote in ſeipſo diſſolui. Et hoc eſt in aqua Lunæ &c. quæ bene temperata ſiet, hoc eſt, naturalis aliquis calor in ſeipſo laborat, & in aquam transmutatur: & tunc corpus ſoluiſti, duasque aquas habes, deſtillatum videlicet ſpiritum, & ſolutum corpus. Duæ iſtæ aquæ leni lentaque coctione conjunguntur atque uniuntur: utpote deſtillatus ſpiritus in coagulatione fit corpus in ſolutione fit ſpiritus, fixatum fit fugax, & fugax fit fixatum, in ſolutione & coagulatione, atque in candidiſſimum colorem convertitur, quem rubrum ſequitur. Quo ſignificare vult Philoſophus: Album & rubrum una in aqua elaboratur: & ſi album præparatum eſt, tunc in rubrum commutatur: rubrum namque ſub albo occultatum eſt, rubrumque album ſequitur, non ſecus ac album nigrum ſequitur, in quo tota ars conſiſtit. Hiſce tamdem concludit Philoſophus, & ait: Hæc ars ſolummodo fit cum ſummo aceto, a poteſtate divina, & operis perfectione: Innuens artem dumtaxat una ex re elaborari, quæ cum acerrimo aceto comparatur, per rorem Philoſophiæ colligitur, & præparatur, quod acetum, per divinam gratiam, operisque perfectionem, inſtitutum eſt, utpote per præparationem ex aceto commutatur in ſummum bonum, cœli, atque terræ, quod bonum etiam ab univerſo terrarum orbe, ejuſdemque omnibus Regibus & Principibus numquam perſolui poterit.

EXPLICATIO DICTI ISINDRI.

PRoh Deum immortalem, quam mirabili modo Philoſophi hanc rem occultarunt: adeo ut multo eſſet melius, quod a ſcribendo omnino ceſſaviſſent: Multos enim id ad extremam inopiam redegit, nec paucos etiam adhuc cottidie in ſummam paupertatem præcipitat, præſertim omneis eos, qui imprudenter, & ſine ullo intellectu, laborant, nec vel initium, medium, neque finem, immo nequidem po-

ſteriorem, vel anteriorem partem rerum iſtarum norunt. Verum Philoſophi vere recteque ſcribunt. Quis illud autem intelligat ſive comprehendat, qui rerum iſtarum fundamentum ignorat: nemo mortalium equidem, etiamſi eſſes Doctor Doctorum, et Lux Mundi, nihilominus tamen heic omnino cœcus eſſet. Idcirco ſcripſerunt, id quod tantum eſt, ac ſi non ſcripſiſſent. Poſteris enim ſuis tantum bonum voverunt, ac ſimul etiam inviderunt: quemadmodum videre poteris in arcanis iſtis ipſorum ſententiis, cumprimis vero Iſindri, dum inquit: Plane magnus eſt aer, eò quod aer rem corrigat, ſi tenuis, vel craſſus, calidus, aut frigidus fiat. Quo innuit Philoſophus: Dum id cum aqua aſcendit, tunc aer calidus eſt, nam ignis aer geſtant noſtrum lapidem veluti occultus ignis in eo occultatus, & aqua, quæ de terra aſcendit, illa in aſcenſione ſua aer, & tenuis facta eſt, &, in deſcenſione ſua, in aquam ſeſe demittit, & ignis illic habitat, atque ſi in vitrum detur, tunc terra corrigitur, ignem enim ſecum in terram abducit: ignis ſiquidem anima, & Luna ſpiritus eſt. Itaque aer ingens eſt, aquam enim & ignem ſecum transſportat, omnibusque rebus confert, & tum in ſe ipſo frigeſcit: Res enim aquam ab aere deſumpſerunt. Aer ille tunc craſſus fit, quando cum igni ad corpus transmutatur, & ita aer rem in ſua craſſitie corrigit: Lapidem enim noſtrum tam egerit, quam ingerit, & tam in aſcenſione, quam deſcenſione ſua illum corrigit. Pari itidem modo aer omneis hujus mundi res creſcentes, ſive vegetabiles corrigit, exinde cibum ſuum porrigit, aquam, & ignem ſiquidem ipſis confert, a quibus ſuſtentantur, quemadmodum oculatus teſtis ipſe es, quod nubes portet, & in rorem pluviamque reducat, quo in rore, vel pluvia ignis occultatus eſt, quem e terra, & ſplendore Solis, in aſcenſione ſua, concepit, omnibus rebus cibi loco confert. Et quamvis Solis & Lunæ ſplendores præter modum ſubtiles, agiles, & incomprehenſibiles fient: nihilominus tamen noſtri Solis & Lunæ ſplendores multo celeriores ſubtilioresque ſunt, quam res vegetabiles in adcretione ſua in ſe ſumpſerunt: Terra enim Solis & Lunæ ſplendores concoquit, resque vegetabiles ſubtiliſſime ſuſtentant: & Solis & Lunæ ſplendores omneis, quæ etiamnum vi-

vunt,

vunt, creaturas alimentant: per coctionem ſplendorem ſuum concipiunt, a quo vitam ſuam conſequuntur. Quamobrem aer admodum magnus eſt, magna enim, per omnipotentis Dei gratiam opera operatur.

Dum, porro, Philoſophus ait: Si aer craſſus fit, utpote ſi Sol aberret, vel immutetur, et craſſities fit, dum ſeſe extollit: Eo ſignificat: Si deſtillata aqua, quæ pro Sole, vel pro igni, ſumitur, ad corpus in vitrum datum ſiet, atque unum in corpus transmutetur: tunc Sol labitur, et in terram ſeſe demittit: Quo facto aer craſſus fit, nam cum terra conjunctus eſt: et ſi Sol iterum exaltetur, tunc aer fit tenuis, hoc eſt, dum aqua per alembicum e terra extrahitur, tunc ſimul ignis ſurſum tendit, hoc eſt, Sol exaltatur, et tunc aer tenuis. Cumque, porro, ait: Illud quoque calidum et frigidum, et craſſities, et tenuitas, ſive mollities eſt, eo ipſo innuit Philoſophus: Sol calidus, Luna frigida eſt: Terra namque pro Luna æſtumatur, ſi ſoluta ſiet, et aqua, in qua ignis, pro Sole eſt: atque duo iſta uniri, et conjungi oportet, adeo ut amplius ſeparari nequeant. Et ſi hoc modo unitæ ſunt, illico tum etiam elementa omnibus in metallis uniuntur, quibus injiciuntur, in perfectam puritatem, et ſanitatem, tam metallica, quam carnalia quoque corpora. Dum tamdem Philoſophus concludit, et ait, quod craſſities, et tenuitas, æſtatem hyememque denotent, eo ſignificat Philoſophus, quod ars noſtra in craſſitie, et tenuitate conſiſtat. Duo iſta temperato aliquo calore conjungi oportet, non tamen nimis calide, neque etiam nimis frigide, ne natura comburatur, hoc eſt, hyems, et æſtas: et quando iſta duo conveniunt, tunc temperatus calor exinde exiſtit, tamquam in naturali aliquo balneo: et temperati iſtiusmodi calores Solem et Lunam conferunt: Quocirca Iſindrus noſter hanc propoſuit parabolam, quæ, per divinam gratiam, recte a me explicata eſt, ſin modo mentem meam prudenter obſervaveris.

EXPLICATIO DICTI ANAXAGORÆ.

DEus ab initio rerum omnium est. Id verum; Deus namque lumen est, tamquam ignis: Idcirco Deus in Essentia sua cum igni comparatur: Ignis enim principium est omnium vegetabilium visibiliumque rerum. Idem sese res cum nostra arte habent: Principium enim ignis est: calor impellit naturam ut operari incipiat, & in operatione ista manifestant sese Corpus, Spiritus, & Anima, hoc est, tamquam terra & aqua: utpote terra est corpus, oleum est anima, aqua est spiritus, idque fit per lenitatem, & bonitatem divinam, absque illa siquidem Natura omnino nihil perficere nequit, quemadmodum Philosophus ipse ait: Dei lenitas regit res omneis: & sub terræ crassitie, post creationem, revelant sese lenitas & integritas, sub terræ crassitie: Ubi innuit Philosophus: Si terra ab aqua (sub inchoatione, quæ pro creatione appellatur) separata, atque in oleum & aquam in seipsa soluta est, tunc oleum est integritas, & aqua lenitas: aqua enim oleo, & corpori animam largitur, & nihil amplius assumit, quam ei a cœlo, hoc est, ab aqua impertitur, & aqua sub oleo, oleumque sub terra manifestata sunt. Ignis enim subtilis, subtilibus cum aquis, de terra sursum ascendit, & in terra occultatus est, oleum vero a terra sub labore non elevatur, sed solummodo ignis, aqua & aer, una cum oleo, & terra, per proprium suum spiritum purificantur: Quocirca oleum in corpore est integritas, & Spiritus lenitas, corpusque coangustatur. Et quamvis spiritus prima in operatione a corpore descendat, (corpori namque vitam restituit, quamvis oleum syncerum fiet, & semper penes corpus remaneat) nihilominus tamen ipsi auxilio esse non potest sine spiritu, sed corpus, uti dictum, patitur vim, & angustias; vi namque solvitur & purificatur. Et dum Philosophus ait, sub terræ crassitie, quamvis lenitas non cernatur, nisi in corpore, innuit: Terræ crassities in tenuem materiam, utpote in aquam, & oleum, transmutatur: & tunc lenitas in corpore cernitur. Corpus enim tam est lene sive molle, ut etiam in aquam, aut oleum convertatur, quamvis antea omnino siccum erat. Idcirco in terra oleum con-

spici-

ſpicitur, quod eſt pinguedo, vivum, vita vero aquæ eſt, hoc eſt, ignis, aer, & aqua, utpote tria elementa, conjunctim. Separato igitur nunc non amplius, quam ſolam aquam, quæ corpori potanda porrigitur, tunc in vitam ſuam reſtituitur. Et quamvis tria iſta elementa e terra aſcenderint, nihilominus tamen virtus penes corpus remanet, veluti vides, dum, per ſolutionem, in oleum & aquam transmutatum eſt: Sed oleum absque ſpiritu operari nequit, ne quidem ſpiritus ipſe, ſine oleo, & corpore, fructus proferre potis eſt: itaque conjungi illa oportet, & tunc omneis lenitas & integritas in corpore cernitur, quando in album, & rubrum transmutatur.

DECLARATIO SENTENTIÆ *Pythagoræ.*

PHiloſophus interrogat, quid fiet id, quod tangatur, & tamen non videatur. Eo ſignificare vult Philoſophus: Una res eſt artis noſtræ, quæ ex arte noſtra præparatur: & res una eſt, quæ tangitur, & non cernitur. Id ita intelligendum eſt, palpatur, ſed non conſpicitur, nec operatio ejus nota eſt: Qui autem illud novit, & tamen operationem ejus ignorat, is numquam ad artem pervenit. Non enim in univerſo mundo res amplius eſt, quam una, qua ex ars conficitur, & elaboratur. Et res iſta ex caliginoſo quodam loco proficiſcitur, ubi numquam cernitur, nec operationes, & virtutes ejus a nemine agnoſcuntur, quam a ſolis artis hujus ſapientibus. Similiter, & in ipſa materia magnum myſterium occultatum eſt, utpote aer, & ignis, hoc eſt, Sol, Luna, et Stellæ: id in ea occultatum eſt, et tamen eſt inviſibile, veluti Philoſophus inquit: Quod non cernitur, nec cognoſcitur, ſolum cœlum eſt. Quod autem tangitur, et non conſpicitur, terra eſt. Quo innuit Philoſophus: Terra eſt craſſities, vel corpus, quæ in materiæ fundo reperitur, quodque in materia ſeſe accumulavit, id palpari, et cognoſci poteſt. Et dum philoſophus porro ait: Quod inter cœlum terramque fiet, quod non cognoſcatur, hoc eſt, in mundo. Eo ſignificat Philoſophus: Materia noſtri lapidis in

mundo reperitur, utpote in parvo mundo, & non in Sylvestribus Saxosis montibus, vel in terra, sed inter coelum terramque, in aere, tamquam in minori mundo. Dumque ulterius ait: In eo insunt sensus, & integritas, utpote: Olfactus, Gustus, Auditus, Tactus. Eo innuere vult Philosophus: In hominibus est integritas, utpote integra anima, & sensus: Homo enim tria ista cognoscere, tangere, sentire, & intelligere potest. Eo ipso quoque nobis dat indicium, ubi videlicet lapis noster reperiatur, utpote: per visum, auditum, olfactum, gustum, & tactum. Per visum, dum materia lapidis crassa, tenuis, & clara est, atque ordinario modo agere potest, utque sciatis, quando niger, albus, & ruber fiet, vel erit, &c. Per olfactum malus odor cognoscitur præ bono, utpote quando a foetore suo separatum, & in clarissimam purissimamque speciem transmutata est. Per gustum, quando ab acerbitate & amaritudine sua ad nobilem suavemque gustum pervenit. Per tactum, an Lapis durus, mollis, maturus, aut grossus, vel subtilis fiet: id quod in hac arte fieri, & sensus, atque intellectus adhiberi oportet, ut unum, præ altero, cognoscatur, videlicet terra, & aqua, nigrum, album, & rubrum, utpote destillando, putrefaciendo, solvendo, coagulando, imbibendo, fermentando, & tingendo. Et hac ratione per sensus semper unam præ altero, cognoscitur. Noster enim sensus, a sensibus suam habet originem, & quilibet labor intra dies quadraginta sex perficitur.

ENODATIO DICTI ARISTEI.

SUmite corpus: quod monstravi vobis, illudque in tenuia folia redigite: Innuens summas terram, quæ materiei nostræ fundo adhæsit, & sicca facta est, quæ nunc sese repræsentat, & tamen antea nondum conspecta, neque cognita fuit: Sed nunc est aqua & terra. Id monstrare est. Terra namque manifestata, atque duas in partes, terram & aquam videlicet, divisa est. Terra ista sumatur, vitro includatur, & balneo calido imponatur, ut in calore isto, vel coctione, seipsam solvat, in seipsa, in aquam: Id a Philosopho, in tenuia folia redigere, appel-

appellatur. Corpus enim, quod ita factum eſt, Philoſophi Lapidem Philoſophorum appellant, utpote Lapis foliorum, quo de Philoſophus loquutus eſt. Adde de aqua noſtra marina, & dein, Hæc eſt aqua vitæ. Eo ſignificat Philoſophus: Si terra in aquam ſoluta eſt, tunc ei aqua noſtra marina potanda porrigenda eſt, ut cum illa ſeſe miſceat, aqua enim antea de illa deſtillata eſt: hæc aqua vitæ eſt, nam anima & ſpiritus corporis, in illa occultata ſunt, aqua noſtri maris nuncupatur, & nomen ſuum a natura ſortita eſt, nam ex inviſibili occulto mari: Philoſophorum, tamquam ex mari parvi mundi, deſumptum eſt: Labor namque noſter heic parvus mundus nominatur, itaque noſtri maris aqua eſt. Et ſi hæc aqua corpori addatur, & cum illa coquatur, purificetur, teratur, imbibatur &c. tunc corpus per diuturnam coctionem purificatur, atque ex nigerrimo fœtidiſſimo colore, in candidiſſimum benevolentiſſimumque colorem transmutatur, aqua vero corpori iſti addita, omnis iſta in fermentum coagulatur, cum corpore conjungitur, & in conſtantem Lapidem Philoſophorum refertur: illo nunc utere ad honorem Dei, utilitatemque proximi.

EXPOSITIO DICTI PARMENIDIS.

SCitote, odioſi, malivolique Philoſophi de multis aquis loquuti ſunt, de multis itidem metallis, lapidibus etc. Idque ideo, quod vos decipere conarentur. Illo vult Philoſophus, Quod nobis illa ideo occultaverint, ne illa omnia omnibus manifeſtarentur hominibus. Nam qui ita, et ſecundum literam iſtam, laborare voluerint, (quamvis Philoſophi recte vereque ſcripſerint) ſeipſos illi decipient, eo, quod laborare volunt, et tamen fundamento vel ſcientia artis deſtituti ſunt: et c[illegible] Philoſophorum non eſt, ſed propria laborantium ignorantia. Phil[illegible]phi enim ſcripſerunt de lapidibus, et ſunt Lapides, et quidem mon[illegible]s noſtris effoſſi. Scribunt illi de metallis, tunc metalla ſunt aquæ, [illegible] ex noſtro ære liquefacta. Scribunt de aquis, tunc ſunt aquæ, ſed ex noſtro fonte et mari hauſtæ. Scribunt de ſulphure, tunc

tunc ſulphur album, vel rubrum eſt, ſed ex noſtro aere ſeparatum. Scribunt de Sale, tunc etiam eſt Sal, ſed ex noſtris ſalinis ablatum. Illud namque noſter Sol eſt, noſtra ærugo, halonitrum, Alkail noſtrum Auripigmentum, Arſenicum, venenum noſtrum, medicina noſtra, & id genus ſimilia. Licet etiam omneis totius terrarum orbis res nominarent, nihilominus tamen eſt noſtra res, & quotquot etiam illi nomina impertiant, tamen ſaltim res unica eſt. Quocirca Philoſophi recte ſcribunt, ſed ii, qui quærunt, & tamen non inveniunt, intelligere id nequeunt: operationem quoque illius rei ignorant: eapropter dicunt Philoſophi: Relinquite Solem, Lunam, Venerem, pro noſtro aere: Eo dicat Philoſophus: In omnibus metallis, & terrenis rebus non dumtaxat noſtro eſt in ære: & dum Philoſophus concludit, & inquit: Omnis labor eſt naturæ, & tamen fit natura. Hoc qui bene intelligit, is beatus eſt artifex, & Deo grates debitas perſolvat.

EXPLICATIO DICTI LUCÆ.

ACcipe aquam vivam de Luna: quo ſignificat Philoſophus aquam vivam. Illa in duas partes diſtribuitur. Primum namque aqua deſtillata pro Luna æſtumatur: Sol enim, tamquam ignis, in ea occultatus eſt, et eſt pater rerum omnium: Idcirco cum viro comparatur, idque ideo, quod Sol in aqua eſt: Itaque aqua viva appellatur: Vita namque mortui corporis in aqua occultatum eſt. Secundo illam Philoſophus aquam de Luna nominat. Obſerva igitur vocabulum Lunæ, Sol enim pater, et Luna mater eſt. Utrimque igitur exinde intelligere poteris tamquam virum et fœminam: Corpus namque ſumitur pro Luna, et illa mater hac in arte eſt, ac deſtillata aqua, quam pro viro cenſemus, a terra ſurſum aſcendit, ideo etiam pro Luna nominatur, Lunæ enim aqua eſt, tamquam aqua corporis, quæ pro Luna habetur: E corpore ſiquidem egreſſa eſt, [illegible]que etiam illam iterum ingredi oportet, ſi alias ars perficienda ſiet. Quapropter illud bene de viro, vel de Luna ſignificare neceſſum habes: Sol enim vir, et Luna uxor eſt: Terra Luna, et aqua Sol eſt, quemadmodum ſatis ex hoc libro informatus es: ubique enim benedictum eſt.

Dum-

Dumque præterea, Philoſophus inquit: Coagulate illud, pro more noſtro, vel conſuetudine, quaſi non animadvertatis, quod dicam pro noſtra conſuetudine: Innuens, corpori ſpiritum ſuum ad potandum præbeamus, idque unice vel ſenſim, ut videlicet tam diu bibat de ſpiritu, veluti de aqua, donec vitam ſuam recuperet, ſanitatemque & robur adquirat, idque per calorem temperatum, quemadmodum cibus in ſtomacho concoquitur, & tamquam fructus adcreſcendo in naturali ſua ſtatione. Noſtra enim conſuetudo, quod edamus, bibamus, & in temperato calore vivamus: & eo ipſo corpus noſtrum conſervatur, & fœtor atque excrementa ſucceſſu temporis hominem deſerunt. Juxta eamdem illam conſuetudinem concoctionemque etiam nigredo & fœtor in labore a corpore ſecedit. Innuit quoque ulterius Philoſophus, dum inquit: An non animadvertitis dum inquam: pro conſuetudine noſtra: quaſi dicat: Homo loquitur, ut homo: itaque hominem parabolice introducit, quod noſtra opera cum humana natura conveniant, &, juxta hominum conſuetudinem elaboratur. Non ſecus enim comparatur, veluti Philoſophus ipſe ait; Omne jam ante coagulatum eſt: quo innuit, quod lapidis noſtri materia, vel ex qua ars noſtra conficitur, jam ante coagulata, per operationem naturæ, & a quatuor elementis conjuncta fiet, per creationem & ordinationem Dei. Jam ante enim habet, quod habere debeat, nihil dandum, neque aliquid ei adimendum eſt: Sed in propria ſua natura ſeparatur, & iterum conjungitur, quemadmodum in præparatione iſta doceris. Et cum Philoſophus porro ait: Præcipio vobis, ut ſumatis aquam vitæ, quæ a Luna deſcendit, & illam terræ noſtræ conferte, tam diu donec albeſcat. Eo ipſo intelligit Philoſophus: Si aqua & terra a ſe invicem ſeparatæ ſunt, tunc ſiccum corpus noſtra terra eſt, & abſtracta aqua, eſt aqua Lunæ, & appellatur aqua vitæ, veluti antea dictum eſt. Id tam ſæpe crebroque fieri debet adfundendo, ſiccando, terendo, coagulando &c. donec corpus in coctione albeſcat, tunc noſtra eſt conglutinatio, quæ conſtans eſt veluti Philoſophus ait, & tunc eſt noſtra Magneſia, atque lætatur

Nn natu-

natura naturarum. Ita ab illius ſpiritu, & corpore, res una facta, ſunt enim unum, & ab una re ſeparata, & iterum in rem unam reducta, idcirco una natura, ob alteram, lætatur.

EXPOSITIO DICTI ETHELII.

INquit ille: Coquite tam diu noſtrum lapidem, donec ſplendeat inſtar fulgurantis alicujus marmoris, tunc fit magnus, & lapis arcanus: Sulphur enim ſulphuri additum, ob proprietatem ſuam in ſe conſervans, ubi ſubintelligit: Si lapis noſter nunc ſeparatus fiet, tamquam humidum a ſicco, tunc ſiccum in fundamento pro noſtro lapide ſumitur, & niger, inſtar corui, eſt: Ille coquendus cum ſua aqua, quæ ab eo ſeparata eſt, tam diu donec nigredo ejus tranſeat, & albeſcat, inſtar candidi ſplendentis alicujus marmoris. Atque tunc eſt arcanus lapis, qui, per Dei gratiam, in coctione, in Mercurium fixatum transmutatus eſt. Porro arcanus ille lapis, ob ſequentes duas cauſſas. Una eſt: quod in arcano quodam loco reperiatur, de quo nemo ſibi cavet, ut in tam re vili adeo magna virtus, myſterium, & ſummus theſaurus occultatus ſiet, ut nemo id per rationem ſuam, abſque aliquo præceptore, & magiſtri alicujus inſtitutione, vel ſingulari DEI dono invenire queat. Quocirca jure Philoſophus affirmare poteſt: ARCANUS LAPIS EST. Dumque ulterius ait: Sulphur ſulphuri conjunctum eſt, ob proprietatem ſuam in ſe conſervans, illic intelligit Philoſophus: Quando materia ſeparata eſt, utpote ſpiritus ſeorſim, & corpus etiam ſeorſim, tunc tamen ſeparata eſt: Et quamvis ibi duæ adſint materiæ, nihilominus tamen ſaltim una eſt materia, & iterum unum in corpus transmutatur: Infimum ſiquidem, tamquam corpus, eſt ſulphur, & ſupremum, ſpiritus, etiam eſt ſulphur: Atque dum ſpiritus ad corpus accedit, tunc unum ſulphur venit ad alterum, hoc eſt, ſulphur ſulphuri conjunctum, & illius eſt proprietas: Utpote, ſpiritus pertinet ad corpus, & corpus pertinet ad ſpiritum: Alterum namque altero carere nequit. Idcirco duo iſta ſulphura in natura occultata ſunt, tam album, quam rubrum, et album ſulphur in corpore

re nigro, rubrum vero ſub albo occultatum eſt: Sique ſpiritus corpori addatur ordine, de temporibus ad tempora, dum omnino ſeſe in corpus coagulavit, & tunc ſulphur ſulphuri additum, & omnino perfectum eſt. Nulla res peregrina illic intervenit, & hæc eſt illius proprietas. Quocirca nihil aſſumit, quam proprium ſuum ſpiritum, Corpus enim animam corporis in ſe conſervavit, & quod e corpore extractum eſt, id ſemper unice eidem reſtitui oportet. Itaque nulla res magis illi tam grata, & accepta eſt, quam anima ſua propria, proprium ſuum corpus, hoc eſt, propria ſua natura, quem in finem Philoſophus ait: Si id ita accumulatum eſt: Spiritus videlicet corpori, ſulphur ſulphuri, terra aquæ, & omnino album factum fiet, tunc corpus ſpiritum in ſe detinebit, nec avolabit, ut iterum a ſe invicem ſeparari poſſint. Et hoc modo terram Philoſophorum, candidiſſime purificatam, habes, in quam frumentum noſtrum ſeminamus, ut infinitum fructum proferat.

EXPLICATIO DICTI Pythagoræ.

HAud immerito mireris, ob terra mirabiliaque Philoſophorum dicta: quam multipliciter enim videlicet rem iſtam deſcripſerunt, tamen in re iſta unica omnino conveniunt, omnia ſiquidem illorum dicta unam ad rem reſpiciunt: Si modo recte obſervaveris, & certo veritatem deprehendes. Nam ubi dicit Philoſophus: Damus vobis regimen de rebus iſtis, quod aqua fiet, ſicca, tamquam aqua Lunæ, quam præparaſti, illic autumat Philoſophus; Quando artem iſtam elaborare velimus, tunc proprie, juxta intellectum noſtrum, nos conformare debeamus: in quo ſi erremus, & ad ſcopum minime collimemus, tunc illos merito, tamquam impoſtores, culpare poterimus: regimen enim publice tradunt: Sin vero non collimetis, tunc ſaltim propriæ aſtutiæ, vel ſtultitiæ veſtræ id adſcribendum eſt, dum ſcripturam, juxta inſana irrequietaque veſtra capita, aliter interpretemini, quam illa ſonat. Porro dum Philoſophus ait, quod propriam

ſuam aquam bibat: eo innuit, quando ſiccum a humido ſeparatum eſt, tunc abſtracta aqua corporis recta aqua, et aqua Lunæ eſt, quam tu præparaſti per putrefactionem, et deſtillationem. Abſtracta ſiquidem illa aqua pro viro ſumitur, & terra, tamquam corpus, pro uxore. Si igitur nunc in ſeipſum aqua fuerit, tunc aquam a viro, ad aquam uxoris unice transportabis, ut in matrimonio tum ſeſe conjungant. Quo facto corpus propriam præparatamque ſuam aquam bibit, a temporibus, ad tempora, et ſemper fit purius, numquam tamen bibit amplius, donec ſupra omnem modum fiat candidum: Et illud tum noſtra calx appellatur, et aquam noſtræ calcis corpori adfunde, atque in naturali calore illud ſiccari cura: id quod tam cerebro fiat, donec ſeſe coloret, et reddatur candidiſſimum, et tunc ad album præparatum eſt propriamque ſuam humiditatem imbibit. Sin vero illud ad rubrum referre coneris, tunc illud iterum ſolvas, et coagules, non ſecus, ac cum albo etiam a te factum fuit, omni in forma, nec aliter. Et hoc, amen, amen, vere verum, ſimplex, ac rectum eſt, juxta rectum laborem Philoſophicum.

SMARAGDINÆ HERMETIS tabulæ declaratio.

DUm igitur Hermes ait: Ars vera eſt et veriſſima, eo ſignificat: Ars recte a Philoſophis tradita, ſed inſipientes ſcripturam aliter interpretantur, quam ſonat, et aliud ſumunt, quam ſumere debebant. Cum igitur errent, tunc, artem, non veram eſſe, et ſeſe a Philoſophis, qui mendacia ſcripſerint, deceptos eſſe, inquiunt, artemque ipſam non veram, ſed falſam, eſſe dicunt: laborantes itaque etiam cum ipſa arte nauci æſtumantur atque contemnuntur. Sed nemini tamen culpa imputanda eſt, quam inſipientibus ſtultis, qui Scripturam non intelligunt. Si enim artem vere inſpexiſſent, cum intellectu legiſſent, ſeque juxta illam conformaſſent, et non ſtupida ipſorum capita, propriumque intellectum ſuum, ſequuti fuiſſent, tunc

a Sco-

a Scopo neutiquam aberrassent: Dum vero errant, id ipsorum culpa fit, non philosophorum, qui veram veritatem scriptitarunt, & ars ipsa vera, nec falsa est. Et dum præterea ait: Quod sursum est, id quoque est, quod deorsum est: Eo materiam lapidis nostri significat, quæ res est ab initio nostri operis, & quod res una dividatur duas in partes, utpote in terram, & aquam: tunc insurgens illa aqua fugax, & terra, quæ in fundo hæret, fixata est. Sin vero iterum conjuncta fuerit, tunc corpus fit spiritus, & spiritus fit corpus, utpote terra fit fugax, commutatur enim in aquam, et aqua transmutatur in corpus, fit fixata. Nam, quemadmodum Philosophi loquuntur, quando corpora spiritus, et spiritus corpora fiunt, tunc in arte adhuc nihil haberis, idque ideo, quod duo ista, utpote quod sursum ascendit, cum eo, quod deorsum descendit, conjungantur, uniantur atque unum corpus fiant. Idcirco Philosophus ait, quod sursum est, id quoque est quod deorsum est: quo rem unam unamque essentiam significat, quæ miraculorum unius rei est perfectio, hoc est, Materia non est amplius, quum res unica, separata, atque adeo arcte iterum conjuncta ut numquam separetur, sed tantam virtutem operationemque pariat, ut in unico etiam momento præstet, quod sol mille quoque annis præstare nequeat, o rem miraculosam, vilem tamen, et ab omnibus rejectam! Et cum porro ait: (Cum res omneis ab uno fient, idcirco res omneis etiam ab uno natæ sunt, juxta ordinationem suam, h, e. per creationem omnipotentis considerantis Dei, exiitque a communi aliqua massa, quæ in sese omnia quatuor elementa complectitur, quæ a Deo creata sunt, et inter miracula lapis e massa natus est) eo vult Hermes Philosophus, omneis res ab una te, utpote prima essentia, natas esse, atque etiamnum hodie prima de materia nascuntur, h. e. unica massa, uniuscujusque rei enim natura est, unique tam bene, quam alteri est addita, et dum dies singuli in primam suam materiam transmutantur, tunc illico communis massa, prima videlicet materia, inpromptu est, qua in omnia quatuor elementa a Deo ordine per divinam illius considerationem ita creata sunt. Quod autem adcretionem suam habere debet, id per destillationem Solis et Lunæ

fieri oportet: Sol & Luna non naturalis temperatusque calor eſt, quæ adeo maſſam agitat & impellit ut operari, & quodlibet juxta ſuam ſpeciem, augmentare oporteat. Anima, vel ſuſtentatrix vero terra eſt, h. e. terra aſſumit ſplendorem Solis & Lunæ, tamquam temperatum calorem, eundemque liberis porrigit, ipſosque ſuſtentat veluti nutrix infantes lactat. Et ita Sol pater, Luna vero mater eſt, terra ſuſtentatrix, & maſſa etiam a Deo per ſingularem præmeditationem creata, in qua materia eſt: Quique illam ſumere & præparare debet, is merito ſibi gratuletur & gaudeat, a Sole & Luna ſiquidem per vaporem aliquem ſeparatur, & illo in loco congregatur, ubi reperitur. Dumque præterea Hermes Philoſophus ait: Ventus illum in utero gerit: Suſtentatrix illius terra, illius vero totius terrarum orbis pater eſt. Si in terram transmutatur, tunc potentia illius eſt integra: quo innuere vult Philoſophus: Quando materia noſtri lapidis ſeparatur, tunc ventus illum gerit in utero ſuo, veluti aer materiam transportat tamquam aqua, in qua ignis, tamquam lapidis anima, occultatus latitat, & ignis totius mundi pater eſt. Innuit ibi Hermes materiam, quæ aſcendit, quæ in fundo, remanet, totus mundus eſt, quemadmodum etiam Philoſophi loquuntur: Labor noſter parvus mundus eſt. Idcirco Hermes ignem totius mundi patrem eſſe putat: Ignis namque Sol noſtræ artis eſt, & aer, Luna, & duo iſta, una cum aqua, de toto mundo, utpote de tota ſubſtantia, aſcenderunt, & terra ſuſtentatrix lapis eſt, hoc eſt quando terra ſplendorem Solis & Lunæ aſſumit tunc novum aliquod corpus naſcitur, quemadmodum novus fœtus in utero materno: & terra Solem & Lunam in ſe recipit & concoquit, fœtidique ſuo cibum porrigit de die, in diem, eo magis magisque, idque tam diu, donec fortis potensque fiat, & tunc foetorem nigredinemque abjiciunt, & de colore uno in alterum convertuntur: ac Sol & Luna, tamquam ignis & aer, in qua, fructum terramque promoveant, hoc eſt, cibate illos tam diu, donec ad maturitatem ætatemque ſuam perveniant, & filia noſtra appellata eſt, atque fructus noſter lapis eſt, qui de Sole & Luna denuo naſcitur, veluti bene percipere poteris, quod ſpiritus, tamquam aſcendens aqua indies in corpus transmutetur, &

corpus

corpus denuo naſcitur, atque creſcit, & augetur veluti fœtus in utero materno Atque hac ratione lapis de maſſa naſcitur, & qui omnia quatuor elementa in ſe complectitur, utpote de duabus partibus, corpore & ſpiritu videlicet, naturaliter naſcitur: quocirca ventus illum in ventre ſuo portat, lapidem namque de terra ſurſum in cœlum geſtavit, eumdemque iterum de cœlo in terram portat, & hoc modo lapis e ſupernis, atque ex coelo, & inferius de terra ſumit ſpiritum atque regeneratus fructus fit, non ſecus ac omneis cæteri foetus in utero materno generant, & omneis creaturæ fructus pariunt, ita etiam aer, vel ventus, lapidem noſtrum parit, non vero ſecus. Cumque porro Hermes ajat: Vis, ſive potentia illius integra, ſi in terram transmutetur, eo ipſo putat, quamprimum ſpiritus in corpus transmutetur, quod tum vim potentiamque ſuam habeat: animadvertes enim cum ſpiritus adhuc fugax, & non fixatus, ſive conſtans factus ſiet, tunc in momento omne, quod operari debet, operatur, & ſi eo pervenire debeat, tunc cum illo agendum eſt, veluti piſtor cum pane agit: Paululum namque de ſpiritu ſumitur, & corpori, tamquam piſtor fermentum farinæ tribuit, traditur, & tunc fermentum illud totam ſubſtantiam in fermentum transmutat, idem quoque & noſter ſpiritus hoc eſt, fermentum noſtrum, agit, atque totam ſubſtantiam, hoc eſt, corpus, ſuam in ſubſtantiam transmutat, & ita indeſinenter fermentandus eſt, donec tota maſſa in unum fermentum redeat. Hoc ſiquidem modo corpus ſpiritum fermentat, ut etiam unum corpus fiat, & ſpiritus fermentat corpus, ut quoque unus reddatur ſpiritus: dumque iſta duo inter ſe invicem transmutantur, eodem etiam modo res omneis transmutantur, quomodo inficiantur.

Dumque idem ille Philoſophus porro dicit: ſepara terram ab aqua, ſubtile a duro, idque leniter, & magna cum arte, & tunc lapis a terra in coelum aſcendit, ac iterum de coelo in terram deſcendit, & potentiam ſuam e ſupernis, & ab inferiori loco, accipit: quo facto gloriam, & claritatem totius mundi habes. Quocirca a te omnis egeſtas, morbi, & languores recedent, ſubtilem namque vincit Mercurium,

&

& omnia dura firmaque corpora a condito mundo penetrat. Eo ipſo autem idem ille Hermes innuit: Si videlicet quis laborem inchoare velit, tunc humidum a ſicco ſeparandum eſſe, veluti aquam a terra: ignis enim de aqua aſcendit ſurſum, & corpus replet, ſi illi conferatur. Et hoc ignem a terra ſeparare eſt, tamquam ſubtile a duro, aqua ſubtile, & terra, veluti corpus, durum robuſtumque eſt: Id vero magna arte leniterque faciundum, h. e. in Philoſophorum firmo, vel Balneo, i. e. tarde, inque temperato aliquo calore, neque celeriter, non nimis calide, neque etiam nimium frigide, & tunc lapis ſurſum in cœlum aſcendit, videlicet in Alembicum, et ex eo iterum de cœlo in terram: h. e. corpus a ſe invicem ſeparatur, et rurſus conjungitur, quemadmodum antea a me dictum eſt, quod ſpiritus et corpus una res fieri oporteat, id quod fit in leni aliqua coctione, aſſiduo tamen in calore, non calidus quam gallina ovis ſuis incubat, et pullos ſuos excludit: quo facto tum gloriam claritatemque totius mundi habes. Et hæc eſt hujus materiæ præparatio in vaſe, quod pro toto mundo æſtumatur, veluti hic noſter Philoſophus inquit, quod nimirum hic labor minor Mundus appelletur. Idque ſi hoc modo præparatum ſiet, tunc gloriam lætitiamque hujus habes myſterii, quam nullus homo in terra habet, neque etiam habere poteſt. Intelliges quoque quomodo mundus ab initio creatus ſiet, id in hocce labore intelligere et diſcere poteris: adhæc omneis morbos et metalla, humanumque corpus propellere potis es, nec ampliorem egeſtatem pati audebis, omneisque bonas complexiones, hujus artis beneficio, per divinam gratiam, omni in intelligentia, et ſapientia, habebis et agnoſces. Materia namque Mercurium in purum aurum argentumque commutat, omniaque dura firmaque corpora penetrat, qualia ſunt lapilli pretioſi et metalla. Et quid, obſecro, nobilius, a Deo, tibi exoptares, quam hoc donum pro quo etiam totius mundi opes non rogare, deberes. Quocirca Hermes bene de ſe affirmare, et gloriari poteſt: *Vocatus ſum Hermes Triſmegiſtus, habens tres partes totius mundi ſapientiæ.*

ALIUD

ALIUD OPUSCULUM CUM Priori correspondens, lectuque perutile.

PRAEFATIO.

HAud immerito omneis mirari possent, quod Philosophi, in honorem pretiosissimæ et divinæ hujus artis, quæ SECRETUM PHILOSOPHORUM dicitur, tot occulta allegoricaque dicta invenerint, ut hoc modo illa indignis minime revelaretur, id qudd tamen nihil fructuosi apud arcanorum istorum discipulos operatur, cum eo ipso ad occultandam veritatem intenti fuerint. Et dum insipientes ipsorum Scripta legunt, atque audiunt, quantæ videlicet divitiæ, virtutes, & efficacias ars nostra parere possit, tunc jucundum suavissimumque sonitum auribus suis percipiunt, adeo ut existument sese soliis aureis insidere, cœloque meras chordas adfixas esse, unde etiam magna ars & desiderium exoritur, ut, mox ipsos Doctores futuros, sibi persuadeant, & magna miracula edere conantur, nec tamen se errare sentiunt, vel quod Philosophi ipsos decipiant, multo minus sciunt sapientes mox ab initio artis hujus fundamenta occultasse, & veritatem saltim ipsorum liberis per parabolas, & similitudines explicasse: fieri quoque haud potest, ut homo, quam diu etiam in perturbato hocce immundo mundo vivat, sensum opinionemque omnium Philosophorum explorare, multo minus ipsorum libros scriptaque cum judicio perlegere possit: multo magis vero impossibile est, ut quis ex libris & scriptis istis sufficiens fundamentum atque desiderium plenarium haurire queat, nisi Deus omnipotens ex singulari gratia, & commiseratione intellectum suum aperiat, ut videlicet naturæ proprietatem agnoscat, qua ex de Philosophorum scriptis & dictis judicare valeat: Sola siquidem natura est, quæ omnia operatur per artem in nostro Magisterio, & sola, inquam, illa rectem rei cogni-

tionem confert, qua ex noſtram artem præparamus. Sic namque Baſon ait: Caveto ne peregrini aliquid admiſceas, talis ſi quidem natura eſt, quæ res omneis ſuperat. Et Bond. rem iſtam ita explicat, atque aquam illam nuncupat, inquiens, quod integrum negotium, ejusdemve totum regimen unice per aquam fiat, quæ a lapide proveniat. Et Alphidius lapidem ſapientum in ſe quatuor naturas habere aſſeverat, quamlibet in propria ſua eſſentia, & ſpecie, diverſimodo viſibilique modo atque illa virtus & efficacia in nullo alio terræ eſt lapide. Idcirco Regius Philoſophus Haly ait: An nullum alium agnoſcis, qui cum lapide comparari poſſit, qui potentiam iſta perficiendi habeat? Ad quæ Morienes ita reſpondet: Nullum, ait, alium agnovi lapidem, qui cum lapide comparari queat, neque tantam potentiam operationemque habeat, in ſe enim quatuor elementa viſibiliter complectitur, idcirco etiam mundo, ejuſdemque creaturis additur, nec ullus inſuper Lapis in univerſo mundo reperiri poterit, qui cum illo operatione & natura, comparari poſſit. Quamobrem ſi quis rem aliam, vel alium etiam lapidem, quam huncce Magiſterii ſupradictum lapidem ſumpſerit, illius opus periit, quemadmodum etiam vetus ille Philoſophus Arros loquitur: Lapis, inquit, ad laborem noſtrum minime aptus, & idoneus eſt, donec ab eo craſſa terra ſeparetur. Similiter & Morienes ait: Niſi corpus a ſua craſſitie bene purgaveris, tunc ſpiritus cum eo conjungi unirique nequit: quamprimum vero a craſſa ſua natura purificatum eſt, tunc ſpiritus ſeſe eidem adſociat, et cum eodem ſeſe exhilarat, ambo namque ſubtiles & puri a craſſa ſua natura facti ſunt. Et Aſcanius in Turba: Spiritus cum impuris corporibus minime uniuntur: Sin vero corpora bene concocta & purificata fuerint, & ſpiritus illis ſeſe adjunxerit, tum in momento magna miracula ſeſe repræſentant: illic namque omneis, qui in mundo ſunt, colores apparent, & corpus imperfectum conſtante fermenti colore tingitur, fermentum ſiquidem illius eſt anima, & ſpiritus ſimul cum anima conjunguntur & copulantur cum ipſo corpore, ac etiam illico cum corpore, in fermenti colorem transmutantur atque ex iisdem fit res una. Quem in finem vere dicunt

cunt Philoſophi, cum obſcuris tamen verbis, quod mariti uxorisque ſiet conjunctio, hoc eſt, corporis, & ſpiritus, ut hac ratione ab illis ambobus foetus naſcatur, quales enim parentes, tales plerumque etiam illorum ſunt liberi: Nam homo generat hominem, & ex metallis generantur metalla, & quodlibet ſimile quærit etiam ſui ſimile.

Itaque quilibet rerum Nobiliſſimæque hujus artis imperitus naturam imitari debet: quemadmodum etiam æque neceſſarium eſt, ut naturam rei cognoſcat, ars enim naturam ſequi debet. Multi tamen reperiuntur artifices, qui neque intelligere, neque etiam animadvertere volunt, ſine ratione laborantes, & in cogitationibus ſuis confuſi ſunt, ignorantes an ipſorum ars naturæ imitatrix ſiet, nec ne, quam tamen corrigere & augere conantur: Quibus de celeberrimus ille Philoſophus Arnoldus ait, quod videlicet ad artem accedant, veluti aſinus ad præſepe, qui neſcit quo roſtrum ſuum extendat: ita ſimiliter & illi ignorant, circa quæ occupati ſient, multo minus naturæ principium, nec quomodo illam, cum arte ſua, imitari debeant, ſciunt. Conantur equidem naturæ opera perficere, ſed, abſoluto nunc opere, bene vident quid nimirum inveniant. Verum itaque eſt Proverbium: Qui ſegnis eſt ad evolvendos libros, is etiam dignus eſſe nequit ut res artis præparet, cum nullum ſiet dubium, divinam illam artem verum habere naturarum principium: Æris ſiquidem natura vera corpora in terra efficit, quædam perfecta, utpote aurum & argentum, quædam imperfecta Venerem videlicet, Martem, Saturnum, et Jovem, prout Planetarum curſus laborat et influit. Qui igitur magiſterium noſtrum perficere voluerit, vel nobiliſſimæ illius artis particeps fieri deſiderat, is noſſe neceſſum habet, quo ex ſemine iſta metallorum corpora per naturam in terra generentur, quod ſemen ex natura deſumimus, illudque per artem purificamus atque præparamus, ut exinde multo nobilius et præſtantius accipiamus, ut brevi tempore impura imperfectaque hominum metallorumque corpora pura et perfecta reddere valeamus. Illud vero ſemen e perfectis, puris, maturisque corporibus extrahere nos oportet, ſi ad exoptatum finem pervenire velimus atque debeamus.

Quo melius et citius igitur omnis nobilis hujus artis indagator ad naturæ cognitionem pervenire poſſit: Idcirco ſequentem Tractatum, de principio naturæ, creatione et generatione hominum adpoſui, quem diſcipulus, et imitator noſtri magiſterii bene pellegere, conſiderare, animoque diligenter evolvere et revolvere debet, quo facto a recta via minime tunc aberrabit.

TIMOR DOMINI INITIUM. *Sapientiæ.*

OMneis equidem ſapientes, & delecti præſtantesque Philoſophi nullum non moverunt lapidem, quin Deum omnipotentem omnium primo ex mirabilibus ſuis Creaturis cognoſcerent, quantum quidem ex humana ratione fieri potuit: id quod tamen nullo alio medio ac via efficere, vel explorare potuerunt, quam quod omnium rerum naturalium initium ſummo ſtudio conſideraverint, ex quo etiam Deum diligentiſſime agnoverunt. In rebus namque iſtis naturalibus omnipotentiam creatoris, & quam magnam virtutem operationemque, potentiam & Secreta naturæ indidiſſet: vere percepe-runt. Qua de cauſſa etiam ſedulo eo adlaborarunt, quomodo nimirum illa myſteria magna prudentia, in humani generis emolumentum, luce publica donare poſſent. Itaque etiam omnium primo rerum naturalium principium, cumprimis vero primi hominis ortum, ejusdemque mortem et interitum manifeſtarunt, hunc in modum dicentes:

Poſtquam Deus omnipotens mox ab initio ex ſubtili liquore vel inſenſibili nebula, cujus ſpecies non humida, nec ſicca, non frigida, neque calida, ſed ſubtilis quidam vapor, qui etiam non lucidus, neque caliginoſus, ſed confuſum chaos fuit, quemadmodum Philoſophi volunt, quod Deus in primam materiam, h. e. in aquam commutaverit, dein a ſe invicem ſeparaverit, et partem unam duram fieri juſſerit, h. e. terram, et hoc eſt elementum terræ et aquæ. Poſtea Deus elementum aquæ diviſit, aerem illic creavit, et ex elemento terræ

terræ ignem fieri curavit, hoc eſt, elementum ignis. Et ideo etiamnum hodie videre eſt, quod videlicet in primis iſtis duobus elementis, terra et aqua ſcilicet duo ultima elementa occultata ſient, quæ ſunt ignis et aer: in terra ſiquidem ignis eſt, et in aqua aer conſervatur, quemadmodum cottidiana experientia illud ſatis ſuperque teſtatur. Et hoc modo DEUS Pater etiam firmamentum, Solem, Lunam, et Stellas creavit, et quælibet ſuum in ordinem quamprimum collocavit. Dein æternus Creator animal ad propriam ſuam imaginem creavit, illudque ex humida aliqua terra formavit: quo innuitur, quod majorem partem de terra, (in qua ignis conſervatus erat) ſumpſerit, illamque aqua (in qua aer concluſus detinebatur) humectarit, et hominem ex illa formaverit. Ideo dicitur quod homo quatuor ex elementis creatus, et parvus mundus appellatus ſiet. Poſtquam autem DEUS commemorato modo hominem ſatis perfectum, et ſecundum ipſius imaginem conformaſſet, inſtar cadaveris tunc ibi jacuit, & ſcriptum exſtat, quod illum DEUS erexerit vivumque ſpiritum ejusdem naribus inſpiraverit, unde etiam æternus DEUS hominem, procul omni dubio Adam nominavit. Pari quoque modo DEUS omnipotens quatuor ex elementis omnia elementa, inter cœlum terramque degentia, quemadmodum etiam & omnia vegetabilia, atque mineralia creavit, & creſcere juſſit. Et tantum de prima creatione, qua peracta Deus omnipotens hominem Adamum in Paradyſum, quem propriis manibus plantaverat, transtulit: qui tot multis elegantiſſimis, mirabilibus, gratiſſimisque floribus, fructibus, radicibus, herbis, frondibus & gramine exornatus erat, in quo homo Adam omne cordis ſui deſiderium lætitiamque explevit, Deique creatoris ſui omnipotentiam exinde ſatis ſuperque intellexit, nomen illius laudibus extulit, celebravit, honoravit, & oculis ſuis illic vere conſpexit, quid cor ejus deſideraret: nulla ſiquidem re tum indiguit, & tam omnium animalium, quam reliquarum etiam Dei creaturarum factus eſt Dominus. Quocirca æternus creator ſanctis ſuis angelis mandavit, ut omnia animalia ad Adamum ducerent, ut ipſum pro Domino ſuo agnoſcerent, et viciſſim Adamus ſingulis peculiaria

ſua nomina tribuerit, ut hac ratione quodlibet ab altero rite ſepararet.

Cum igitur Deus omnipotens paradyſum ſuum tam elegantiſſime, uti diximus, exornaſſet, atque in illo omnia animalia, una cum ipſorum Domino, Adamo, ſeſe paſcere, alere, par pari ſimul ambulare (excepto Adamo: qui ſolus inceſſit,) conſpexiſſet, et procul omni dubio ſingula animalia Adamus acceſſiſſet, (quæ tamen ad illius conſpectum, præ nimia formidine, aufugerunt, neque ullam illius ſocietatem expetivit) idcirco Deus æternus Pater Gen. I. dixit: Non eſt bonum hominem eſſe ſolum &c. et profundo ſomno hominem Adamum corripuit, coſtamque ex illius corpore, non procul a corde, deſumpſit, et proceram, elegantemque ex illa coſta uxorem condidit, quam ipſi propoſuit, et dein Adamum evigilare curavit, qua conſpecta protinus, per divinam gratiam, illam cognovit, et dixit, ut ſcimus, etc. Deus vere foeminam iſtam Evam appellavit, illamque Adamo in matrimonium tradidit, ut eam protegeret, illaque viciſſim Adamo obedientiam præſtaret, dein corporis fructibus illos dotavit, idque ſequentibus verbis: CRESCITE, ET MULTIPLICAMINI, etc.

DE ADAMI GLORIA ET præſtantia.

ET Deus omnipotens ipſis paradiſum ſuum mille annis inhabitandum conceſſit, quorum poſteri omneis etiam mille annos, cum omni præſtantia et gloria, in eodem iſto Paradyſo traducerent, et dein cum corpore et anima in coelum, æternamque vitam, reciperentur, idque eo, quod homo tum temporis omnino purus caſtusque ab omnipotente Creatore formatus, et nulla in ipſo fragilitas conſpecta nullisque febribus et morbis ſubjectus fuerit, et, in ſumma nullos omnino nævos in ſe habuerit, ſed totus perfectus Deo creatori ſuo gratus acceptusque exſtiterit, qui illum ſecundum imaginem ſuam creavit, omneisque fructus Paradyſi, ut de iis, una cum omnibus ſuis poſteris, veſceretur, ſolam cognitionis arborem perpetuam ipſi interdixit,

dixit, ne fructus illius commederet, idque sub æternæ mortis poena, & tam corporis, quam animæ condematione: qui tamen, a diabolo seductus, postquam de fructu prohibito commedisset, in momento omnium rerum indigens factus est, miserum, nudumque suum corpus cognovit, & post arbores, Scriptura teste, sese abscondidit, quoniam æterni Dei poenam jam erat promeritus, nunc quoque, ex divina comminatione, mors æterna, hominisque corporis et animæ pernicies subsequuta fuisset, nisi æterni Dei filius, Dominus et Servator noster Jesus Christus Satisfactionem promisisset, in eamdemve consensisset. Itaque Deus omnipotens hominem gravi jugo castigavit, quod factum erat de miseria, calamitate, tribulatione, egestate, et morbo, sub quo acerba mors dependet: illud Deus omnipotens Adami collo injecit, et, simul cum illo, eumdem ex Paradyso ejecit, agroque maledixit, ne imposterum suapte fructus suos profert, sed meram dumtaxat zizaniam. Cumque Adamus, jussu divino, per Angelum nunc ex Paradyso in horridum incultumque mundum propulsus, fodiendo, agrumque colendo, sese sustentare, atque in sudore vultus panem suum manducare necessum habuisset, atque, præterea, multas calamitates, cum cura et anxietate, sustinuisset, id impatienter ferens Adamus iram Dei serio perpendit, atque transgressiones suas multis cum lacrumis deploravit, Deoque supplex factus illius gratiam et clementiam imploravit, summoque studio, et absque ulla intermissione illius opem invocavit. Quo facto Deus paternum suum cor mitigavit, iramque remittendo misericordiæ suæ ita memor factus est, ut hominem ab injecto antea jugo iterum liberaverit: Centrum, jugo isti adpensum, vero, mors nimirum temporalis, ipsum semper subsequutum, et tamdem eumdem vicit atque interemit.

Verum enimvero Deus non dumtaxat Adamo poenam mitigavit, et tribulationis jugum ipsi deposuit, verum etiam media sumministravit, quibus imposterum sese contra iminentes calamitates tribilationesque tueri posset. Quocirca eidem illi Adamo, instinctu spiritus sancti naturarum proprietates revelatæ fuerunt, ut plenariam earun-

earundem cognitionem habuerit, & remedia, medicinas, curationesque ex herbis, lapidibus, & metallis præparare noverit, quibus tædium suum sublevaret, morbos a se propelleret, & denique indigens suum corpus in mediocri valetudine integrum ad vitæ suæ ultimum finem usque conservaret, qui tamen nemini, nisi soli Deo, notus est. Quamvis vero primus noster pater Adamus perfectam sapientiam intelligentiamque habuerit, & naturarum proprietates, veluti antea diximus, intellexerit, nihilominus tamen summum naturarum mysterium ipsum latuit. Quocirca Deus aliquando in Paradysum illum ad se accersivit, ipsique modo dictum illud mysterium (quod nunc Secretum Philosophorum appellatur, & solis Sapientum filiis notum est) divino suo ore ipse revelavit, idque verbis subsequentibus:

Euge, Adam, duæ heic sunt res, una fixata, sive constans, altera infixata sive inconstans & fugax est. Quam magna vero virtus, & vires in iisdem lateant, id omnibus tuis filiis minime revelabis, nihil siquidem, absque singulari caussa, a me creatum est. Idque, pro informatione tua, te latere nolui. Postquam igitur Adamus ab ipso Deo illud intellexisset, eapropter, præ filiis suis, in occulto semper habuit, tamdem tamen a Deo impetravit, ut illud, ante vitæ suæ finem, filio suo Seth manifestarit, & præparationem lapidis ipsi præmonstraverit. Et nisi miser iste homo Adamus, summum illud mysterium naturæ novisset, nec lapidem Philosophorum habuisset, non certe trecentos, multo minus nongentos, plus ultra, annos vixisset: Semper enim Anxius, & a commissis suis peccatis iraque divina in conscientia sua agitatus fuit, ut nocturnis diurnisque temporibus maledictionem Dei perpenderit, idque non saltim sui, sed omnium suorum posterorum, atque adeo totius mundi caussa, qui omneis per ipsum condemnati, & æternæ morti obnoxii fuissent. Quamobrem non immerito quis miretur, quod Adamus, post lapsum, etiam unico dumtaxat anno superstes esse potuerit, adeo ut exinde admiranda Dei, coelestis nostri Patris, bonitas, & clementia, haud immerito colligatur. Nisi etiam Adamus, uti dictum, Medicinam, vel Tincturam

lapi-

lapidis, habuiſſet, fieri tunc non potuiſſet, ut, (humano more loquimur tantas anxietates, miſerias, tribulationes, cordolia, infortunia, morbos, atque calamitates, alias ſuſtinuiſſet. Contra omneis tamen iſtiuſmodi caſus Medicinam iſtam uſurpavit, eadem formam ſuam membraque integris viribus conſervavit, naturam ſuam exhilaravit, cor corroboravit, triſtem animum recreavit, miſeriam, tribulationem, anxietatemque quodammodo iterum mitigavit, mortale nunc ſuum corpus contra omneis morbos tutatus eſt, & in ſumma, ex omnibus ſuis miſeriis & anguſtiis, illius beneficio, ſeſe, ad extremam vitæ ſuæ horam uſque, eripuit.

Et denique cum Adam, medicinam ipſum non amplius exhilarare, cognoviſſet, &, in ægritudine ſua, nullam operationem, vel vitæ ſuæ ulteriorem recreationem, percepiſſet: eapropter vitæ ſuæ finem mortemque ſedulo perpendit, &, finito nunc temporis ſui curriculo, a curatione abſtinuit, & Dei gratiam imploravit, miſſoque filio ſuo Seth (cui omnia arcana concrediderat) ante Paradyſum lignum vitæ ſibi dari petiit, id quod tamen ipſi tum denegatum fuit. Reverſus igitur Seth ad patrem denegationem iſtam Angeli ipſi indicavit. Mœſtus igitur Adamus, morbumque ſuum remittere nolle animadvertens, nunc morti vicinus, filium ſuum Seth denuo ad Paradyſum, ablegavit, ut exinde oleum miſericordiæ rogaret, illudque ad ſe deferret, ſed interim pie Adamus exſpiravit. Veniens autem Seth ad Paradyſum de miſericordiæ oleo ſollicitavit, ſed juſſu divino, oleæ granula ab Angelo reportavit, quæ, domum reverſus, parentis ſui ſepulchro implantavit, & tandem ex modo dictis iſtis granulis lignum crevit, in quo Dominus noſter Jeſus Chriſtus, pro miſeris nobis hominibus peccatoribus, acerbam mortem paſſus eſt. Licet etiam Adamo oleum illud, corporali modo datum non fuerit, lignoque vitæ in temporali hacce vita frui non potuerit: nihilominus tamen Deus omnipotens ipſum, a morte ſua, beavit, atque oleo miſericordiæ irrigavit, id quod tantum eſt, Deum æternum ipſi nunc omnia ſua peccata, ex mera gratia & miſericordia, condonaſſe, nec etiam in æternum amplius illorum recordaturum eſſe.

Secundo Deus omnipotens etiam spirituali modo Adamo lignum, vel panem, vitæ manducandum porrexit, illumque aqua vitæ potavit, ut in æternum nunc ipsum nulla amplius fames suisque premi debeat: nunc primum siquidem ad summam gloriam & præstantiam pervenit, nec in æternum itidem nulla calamitas, utpote fames, sitis, æstus, frigus, & id genus alia adversa accidentia ipsi amplius metuenda sunt, quibus tamen nos miseri homines in temporali hacce vita sumus obnoxii: In summa in omnem æternitatem ipsi nulla mors timenda, sed nunc coram Deo recte clarificatus, perfectus, sanctus & justus est. Cogitemus, & recte perpendamus igitur, quod nullum præstantius, occultius, & sanctius Secretum humano generi a Deo umquam datum fuerit, quod humana ratione comprehendi queat, quam æque commemoratum illud misericordiæ oleum, & lignum vitæ, quod nobis ad animæ nostræ salutem æternamque beatitudinem inseruit, id quod etiam, præ cæteris Secretis omnibus, celebrandum laudandumque est. Simili quoque modo nullum præstantius, occultius, & sanctius arcanum hominibus a Deo umquam datum: quo homo in perturbato hocce mundo indigens suum corpus ab omnibus morbis & infirmitatibus tutum præstare, atque in omni miseria & anxietate sese erigere & recreare valeat, quam, post Deum, unico isto medio, quod est Secretum Philosophorum, vel Medicina Sapientum. Quocirca etiam quivis prudens atque sapiens homo nihil aliud desiderare, vel conscientiam suam amplius onerare debet, quam ut duobus istis commemoratis punctis pro virili potiatur: omnium primo autem ad DEUM, ipsiusque gratiam sese convertat, in quo summum præcipuumque Secretum situm est: eo ipso enim internus homo, anima videlicet, in perpetua gloria conservatur, qua de nunc, pro tenuitate atque simplicitate mea, pauca attigi.

Et hic rectus sapientum fons, & nulla res amplius in terris est, quæ cum illo comparari possit, quam unica quædam æterna res, quo quis mortale corpus, in misera hacce miseriarum valle, ab accidentali morbo tutum præstare, ab omni egestate liberare, clarum, purum per-

perfectumque, ad finem usque, conservare, præ omnibus malis accidentalibus casibus custodire; adhæc, imperfecta metallica corpora, perfecte atque in aurum melius commutare, quam natura in terra coquere potest. Cum ita illud summum in mundo secretum fiet, quod haud inconcinne cum creatione comparatur; idcirco hancce, de creatione, informationem sicco heic pede præterire nolui.

Nunc vero ex Philosophiæ fundamento meum consensum, pro Philosophorum more, breviter indicabo, quod æque cum creatione & generatione hominum convenit, cujus rei omneis Philosophi testimonium perhibere necessum habent. Quocirca, in nomine SS. individuæ Triados, & in emolumentum omnium credentium Christianorum, mysteria Philosophorum & hinc inde dispersos sermones explicabo. Et primum quidem ita: Postquam in creationis regimini perceperitis Deum (exornato nunc omnis generis germinibus, herbis, radicibus, floribus, frondibus, gramine, tamquam vegetabilibus, animalibus, & mineralibus itidem, Paradyso suo) æternum creatorem beneplacitum in eo habuisse, iisdemque omnibus ita bene dixisse, ut singula, quodlibet quidem juxta speciem suam, semen fructumque suum proferre necessum habuerint, solo homine Adamo excepto, qui (id nostra est materia) de se solo nullum omnino fructum generare poterat, & si natura cursum suum etiam in illo absolvere debuisset, ut & ipse quoque familiam suam propagare potuisset, tunc iterum ab illo separari, eidemque iterum addi oportuit; videlicet Eva illius, veluti antea indicatum fuit, quodque nihil aliud denotat, quam si Materia nostra adhuc crassa est & integra, tunc tam diu nullum proferre fructum potest, donec illa dividatur, & crassum a subtili, vel aqua a terra separetur: aqua vero pro Eva, vel spiritu, & terra pro Adamo, aut corpore æstumatur. Et quemadmodum mas in partu tamdiu est mortuus, donec cum fœmina concumbat: tamdiu quoque terra est mortua, donec, si vitam consequi velit, aqua illi addatur, qua de terra, vel corpus, vitam suam iterum adipiscitur. Idque idem est, de quo Hermes antiquissimus ille Philosophus loquitur, mortuum scilicet iterum vivificari, & in firmum sanum fieri oportet.

Necessum igitur est, ut corpus & animam conjungas, & ita inferius sursum convertitur, hoc est, Corpus fit spiritus, & spiritus fit corpus. Id tamen non ita intelligendum, quod spiritus suapte in corpus, & corpus sua sponte in spiritum convertantur, sed conjungi ambo necessum habent; ut spiritus, tamquam aqua, corpus, veluti terram, solvat, hoc est, resuscitet, & vicissim corpus spiritum, tamquam aquam, adtrahat, seseque tam diu uniant, donec una Massa fiat: hoc est, terra ab aqua emollitur, & aqua a terræ siccitate induratur, veluti puerli, in plateis ludentes, testantur, qui, sumpto sicco pulvere, illum cum aqua conspergunt, pultemque, vel amalga, ex illo conficiunt: unde etiam Philosophi inquiunt, laborem nostrum puerulorum lusum esse, quo in mors unius est vita alterius: vel induratio unius emollit alterum, nihilque est aliud, quam corpus & spiritus, quæ duo unius ejusdemque naturæ, & una de matre sunt. Quem in finem Philosophus Hermes ita loquitur, vel exclamat potius: o naturam fortem, vincentem, transcendentem, & naturam exhilarantem: aqua namque fortissima est Natura, quæ transcendit, et fixam in corpore naturam excitat, hoc est, lætificat, qua de re dein plura audietis (moram non ægre feratis) Quemadmodum igitur dictum quod Adam, hoc est, corpus absque Eva in partu fiet mortuus, hoc est, asque spiritu: Quocirca exinde notandum est, quando aqua de materia nostra destillata fiet, quod tunc corpus in fundo alembici mortuum et ægrum in partu suo fiet, ideo quod illi spiritus, vel anima subtracta, et de eo egressa est, corpus quoque omnino nigrum, venenosum, et lethale est, quemadmodum a Philosophis describitur. Sin quis igitur corpus iterum resuscitare, et a nigredine et foetore suo purificare velit, ut ad generationem aptum idoneumque fiat, tunc extractus sudor (anima) ipsi restituendus est, hoc est, spiritus Eva sua, ut corpus animam complectatur, et in illa, ut concipiat, operetur. Senior ait, quod supremus fumus ad infimum fumum reduci debeat, et divina aqua est rex de cœlo descendens, reductor animæ ad corpus suum est, quod demum a morte sua vivificat. Bene vero notetis quod in corpore sal fixum, sive constans, occultatum fiet, illud in

eo

eo conclusum est, non secus ac sperma masculinum in Adamo occultatum erat, quod spiritus, tamquam Eva, attrahit, et prægnans fit, quod tantum dictum est, sperma corporis, quod sal fixum dictum est, per propriam suam aquam, quæ de illo separata fuit, e corpore extrahitur, ut etiam subtile et fugax fiat, et cum spiritu in coelum ascendat, atque tunc fixatum fugax factum, vel mortuum resuscitatum, et, veluti dictum, confessa natura exhilarata est, atque a spiritu suo vitam recepit: Idcirco etiam a Philosophis viva aqua a viro nuncupatur, nam a corpore, tamquam viro extrahitur: Eo fine Lucas Philosophus præcipit, ut videlicet sumatur, et, juxta naturæ consuetudinem coquatur. Alii Philosophi corpus nigrum solum appellant, idque sequentibus de caussis, quod sal fixum, veluti fructus, in corpore invisibiliter occultatum est: Alii nigrum coruum nuncupant, in quo alba columba occultata latitet, et aquam, e corpore destillatam, vocant lac virginis, quo alba ista columba ex nigro corvo elicienda fiet: aliisque multis nominibus a Philosophis res ista appellatur, quemadmodum ipsorum scripta illud satis superque testantur, plura idcirco, ea de re, ut dicantur minime necessum est.

Et commemoratum in modum aqua a corpore amplectitus, et sperma corporis, hoc est, Sal fixum, operatur in aquam ut exinde concipiat et prægnans fiat, aqua enim solvit corpus, et in destillando particulam de sale fixo secum per alembicum ducit, atque per destillationis repetitionem, aqua iterum atque iterum crassior fieri incipit. Quocirca in repetitione sive reiteratione multum certe situm est, a Philosophis quoque laudatur, qui dicunt, ne labor iste alicui crearet molestiam. Hermes, ea de re, sic loquitur: Eum viderem quod aqua sensim crassior, & durior fieri, inciperet, gaudebam, certo enim sciebam, ut invenirem, quod quærebam, & consequerer, quod desiderabam. Aqua igitur corpori affundenda cumque eo digerenda, ut corpus solvatur, & iterum detrahenda, ut corpus coaguletur: atque hoc modo corpus bene teritur, & per lotionem purificatur: id quod sæpius fieri oportet, atque quidem tam diu affundendo, & detrahendo, donec omne suum sal, vel potentia, atque efficacia

 e corpo-

e corpore extracta fiet: idque ex eo cognoscitur, si aqua alba & crassa, atque in frigiditate coagulata, instar glaciei, dura fiat, in caliditate vero, veluti Butyrum, liquescat, & nihil amplius a corpore solvat, tum remanens corpus removendum, superflua enim pars materiei est: Unde etiam Philosophi dicunt: In præparatione removemus, quod superfluum in eo reperitur, & de re unica nostrum efficimus magisterium, ubi alias nihil aut addimus, vel etiam detrahimus, nisi, uti dictum est, superfluum: abundanter namque habet, quid habere debet, & aqua, quæ alba foliataque terra a Philosophis appellatur, sumi, & Mercurio vivo injici possit, & tunc in bonum constansque argentum transmutatur. Sed multo altius nobiliusque quiddam hac in aqua occultatum est, quod, absque omni cura & molestia, extrahi poterit. Si enim eo res redeat tunc nemo amplius dubitet, quod desiderium suum non consequatur: aqua enim crescit, & adcrescit, tamquam infans in utero materno. Quemadmodum enim infans primo in vase matricis crescit, in forma veluti sperma aliquandiu crescit, & deinde in carnem & sanguinem transmutatur, hoc est, in crassiorem materiam, postea siquidem membra primum formantur: ita etiam & hæc aqua crescit: primum, in albo suo colore, dein a naturali calore movetur, ut indies crescat ulterius, & se ex uno calore in alterum commutet, non secus ac infans, a naturali calore matris suæ, in carnem & sanguinem transmutatur. Dein si materia rubescere incipiat, tunc magnum conspicitur gaudium, intellige quando infans membra vitamque sortitur, tunc videndum quid fieri debeat. Itaque hoc mysterium in natura occultatum est, & per naturam progressum suum habet.

Atque commemorato modo, de conjunctione viri & fœminæ, nunc docui, hoc est, corporis & spiritus, de imprægnatione aquæ, & finis est primæ combinationis, & albedo materiæ ex nigredine, hoc est, ex corpore, extracta: nec amplius heic requiritur, nisi mora, & patientia quemadmodum Morienus ea de re loquitur. Hæc coagulata aqua recta alba foliataque terra est, in quam nos Philosophus aurum argentumque nostrum seminare jubet, ut centum fructuum

millia

millia ferant, & clara Fontina, cujus Comes Trevisanus mentionem facit, in quam Rex ad lavandum ingreditur, qui si in balneo sedeat, tunc nullus minister ad illum ingrediatur, sed Regis vestimenta interim custodiat, donec Rex totam Fontinam exsiccavit, & tunc rex omneis suos ministros Dominos faciet, ut potentia, potestate, & Domino robore & virtute itidem ipsi Regi similes futuri sient, dum prima vice Fontinam ingressus est. Verum enimvero Rex nunc triplici dignitate magis, quam antea, exornatus est: triplex enim diadema gerit in capite, &, carbunculi amethystizontis colorem æquantia, vestimenta gestat, sub quibus indusium puritatis, & vinculo justitiæ est circundatus, atque tam honorificentissimus Rex vitæ est, cujus dominum nemo mortalium in terris excogitare potis est. Quocirca ad latus illi locanda est pura castaque sponsa, quæ ex ipsius semine procreata fiet: ut illam agnoscat, & in illam operetur, ut a duobus illis multi liberi nobiles gignantur. Rubedo in albedine occultata & conservata est, quæ non extrahenda, sed leniter coquenda est, donec perfectam rubedinem consequitur. De ista albedine Turba ita loquitur: Si vos scrutatores post nigredinem inveniatis albedinem, tunc certi estote, quod post albedinem rubedo sequatur: rubedo enim in albedine occultata est, quæ non extrahenda, sed, donec rubescat, leniter coquenda est.

Quæ nunc dicta sufficiant.

HER-

HERMES.

SCITU NECESSARIA EST COGNITIO Principii tam naturalium, quam artificiosarum, errum. Qui enim verum ignorat Principium, is quoque & finem minime adsequitur.

DILECTIO DEI, ET PROXIMI SUI omnis sapientiæ est perfectio.

DILIGERE DEUM SAPIENTIA SUMma, & tempus possessio nostra.

CUI NUNC SUMMA GLORIA &c.

F I N I S.

DE

LAPIDE PHILO-SOPHICO

TRACTATUS EXIMIUS,

A GERMANICO QUODAM PHILOSOPHO,

A. C. MCCCCXXIII. SUBSEQUENTE TITULO FACTUS ET CONSCRIPTUS.

VERA PHILOSOPHIÆ DOCTRINA de generatione Metallorum, veraque illorum origine, luce publice donata.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE

M DCC XLIX.

CAPUT I.

QUum omneis res temporales originem, ſtatum, eſſentiamque ſuam ex terra ſortiantur juxta ordinem temporis, quas coelorum influentiæ, aſtrorum, Planetarumque, quales ſunt Sol, Luna, & cæteri, ac quatuor qualitates elementorum tam in- quam etiam externe absque ulla intermiſſione commovent, eo ipſo producuntur omnium creſcentium, durantium, generantiumque rerum ſingulæ peculiaresque ſpecies in propria ſua ſubſtantia, quemadmodum illud ab initio creationis ab Altiſſimo, hoc eſt, a Deo creatum conſtitutumque eſt. Iccirco nemo contradicere poterit, quod videlicet metalla ſuam originem ex terra ſortiantur, in una ſingulari & propria materia collecta confluxerint ex quatuor qualitatibus, vel proprietatibus quatuor elementorum, cum impreſſione metallicarum virium, vel ſpirituum, & in ſua Univerſalitate, ab influentiis aſtrorum & planetarum, ad id inſervientia: quemadmodum illud egregie deſcribunt naturales Doctores, præſertim vero Ariſtoteles lib. 4. Meteor. dum ait; quod argentum vivum communis omnium metallorum ſiet materia. Verum, profecto ſciendum eſt: In natura primum eſt Materia, qua de jam dictum eſt, in unum accumulata quatuor ex elementis, idque ſolummodo juxta cognitionem & proprietates naturæ, quæ materia a Philoſophis appellatur Mercurius, vel argentum vivum: imperfectum tamen adhuc eſt, ob ſulphuream ſuperfluamque terreſtritatem, quæ nimium fæculenta, limoſa, & comburibilis eſt: & ob ſuperfluam itidem aquoſitatem, quo omnia in unum collecta ſunt ex quatuor elementis per operationem ſupremorum planetarum. Et iſtiusmodi Materia a ſulphurea calidiſſima terra, & aquoſa ſubſtantia

 mixta

mixta eſt, ut etiam, dicta iſta ex cauſſa, non inconcinne a Philoſophis imperfectum ſulphur appellari poſſet.

Quum vero Natura omni tempore ad ſummum pervenire allaboret, & ad illum finem, ad quem a rerum omnium Creatore ordinata eſt: iccirco etiam minime ceſſat, ut videlicet in imperfectam materiam reducendi occultum, cum hinc inde volutatione quatuor qualitatum omnium quatuor elementorum donec operationes ſuas perficiat: & accidentali æſtu Solis, naturalique calore ante dicta iſta materia movetur, una cum ſulphureitate, adeo ut exſurgat in meatibus, & terræ venis in vapore & fumo. Sin igitur nunc iſtiuſmodi vapor, vel fumus non erumpere poſſit, ſed concluſus fiet: nihilominus tamen ſæpius penetrare neceſſum habet limoſas terrenaſque aliquas pinguedines, & impuras ſulphureitates, quæ ſunt in archivenis terræ: & quanto magis autem iſta Materia ſuperfluitatum, peregrinarumque impuritatem, adtrahit, tanto magis etiam impura fit. Et hoc etiam in cauſſa eſt, quod tam diverſos colores lucretur, qui ſaltim excogitari poſſunt, antequam ad puritatem propriumque ſuum colorem perveniat.

Natura ſiquidem iis in finibus optumam operationem habet metalla & mineras perficiendi, ubi efficaces, ſulphurei, & Mercuriales ſpiritus & vapores, vel fumi in unum concluſi ſunt: & quælibet qualitas quatuor elementorum peculiarem ſuam habet operationem & immutationem in congregatione terræ aut materiæ ex illis, ob externum æſtum Solis, terræque ſulphureæ, quæ in illis operantur. Quocirca Materia iſta ſæpiſſime reſolvitur, & coagulatur, quatenus aut magis pura, vel impura aſcendit, ad quod ſane multum temporis, nec pauci anni requiruntur. Nec naturæ eſt impoſſibile, quod omnia etiam metalla aufugiant, antequam iſta Materia ad ſummum, hoc eſt, aurum perveniat: Idque ex eo bene liquet, quod plura æra, vel metalla, in una minera, vel terræ vena, reperiantur: quod ſane ita velim intelligas: In aſcenſione ſulphureorum Mercurialiumque iſtorum vaporum a præcedente Materia commiſcentur, & per coctionem uniuntur: & ſin ſulphurei iſti ſpiritus terreni, craſſi & impuri,

puri, æſtus Solis vel mineræ, vero nimis ſiet efficax, materia, antequam a craſſitie ſua purificetur, atque ſeparetur, tunc cum craſſa iſta ſulphureitate indureſcit, & in ſulphur naturæ redigitur, quod ad metalla pertinet: & ſi tandem argentum vivum induratum ſiet, tunc informator cum forma unius ex metallis, ſi iſta accumulatio & congelatio inſerviat per influentiam alicujus Planetæ, qui in congelatione iſta præ cæteris penetrat cum proprietate ſua in mixtis qualitatibus: Natura ſiquidem primo operationem ſuam perficit in conjunctione, vel unitione quatuor elementorum, qua ex Materia, vel corpus exoritur, quod tum absque omni medio, cum forma informatur, quæ ad mixtionem iſtam pertinet, juxta influentiam unius ex Planetis. Quælibet namque influentia peculiarem ſuam habet operationem in qualitatibus elementorum, ex quibus dein etiam propria forma ſequitur. Ita fiunt cuprum, ſtannum, plumbum, ferrum & argentum vivum: quamvis multa deſcripta reperiantur, quomodo eorumdem mixtio eſſe debeat, nunc ab impuro ſulphure, nunc ab impuro infirmoque argento vivo, ad quodlibet metallum ſingularis ſua forma, & genus; nihilominus tamen mixtio iſta Naturæ non eſt incognita: quocirca uniuscujusque metalli generationem, cumprimis imperfectorum in ſpecie non deſcripturus ſum. Verum, ut ut ſiet, natura nihilominus non deſiſtit in imperfecta iſta metalla operandi, dum adhuc in terra concluſa ſunt, donec ſummum optumumque finem adprehendat, qui ipſi a Deo deputatus eſt, in metallis iſtis ſeparandi impurum a bono argento vivo, atque a puro ſuo ſulphure, donec ad aurum penetret.

Sin autem iſtiusmodi vapores pure & clare, cum interna, ſubtili, pura, candidaque terra elevetur, absque mixtione craſſarum, terrenarum, ſulphurearumque limoſitatum, atque vapores iſti vi erumpant, nec bene concluſi ſient, antequam in naturæ ſulphur indurati fuerint, & calorem vel in exceſſu vel defectu habuerint, tunc argentum vivum manent, nec ullum ex illis fit metallum.

Sin vero purum iſtiusmodi argentum vivum elevetur ſine craſſa aliqua commixtione in pura aliqua minera, tunc in purum, album-

que naturæ sulphur induratur, post exiguum calorem, quod ad argentum pertinet, dummodo etiam cum forma argenti informetur, quo ex itidem aurum fieri potest, quam ex aliis metallis, nisi æstu suo destituatur, vel naturalis operatio illi non adimatur. Sin autem virtus majoris naturalis coloris ad argentum istud vivum accedat, antequam ad finem suum formatum fiet, in formam argenti scilicet, adeo ut in purum rubrumque Naturæ sulphur redigatur, tunc citius ex eo aurum, quam argentum fit, & in eo manet perpetuo, quam finis fiet, ad quem natura laborando tendit.

Argentum vivum, cujus modo mentionem fecimus, omnium metallorum mater est, ob frigiditatem humiditatemque suam: & si purum, atque ab omni superfluitatem separatum fiet, tunc nulla amplius crassities eidem commisceri potest, adeo ut iterum in imperfectum aliquod metallum retro redigatur. Natura namque non retro laborat, nec etiam est materia, quæ ad impuram aliquam formam spectat, qualia imperfecta metalla sunt. Sed sulphur omnium metallorum pater est, ob æstum siccitatemque suam: Juxta istam differentiam observetur, quod argentum vivum in subsequente capite describatur.

CAPUT II.

Est itaque omnibus in metallis verus Mercurius, rectumque sulphur, æque tam in imperfectis, quam perfectis metallis: Saltim contaminatus & impurus factus est in imperfectis metallis, & quæ sola perfecta maturatione destituuntur. Et ex iisdem caussis ad aurum argentumque redigi possunt, h. e. ut ab aurea, vel argentea natura, quæ in illis est, separetur impuritas, qua cum inquinata fuerant, & forma auri, vel argenti iisdem ingeratur. Ideo enim a natura avulsa sunt, quod sublata effossa fient ex naturalibus meatibus, mineris, & terræ venis: iccirco etiam nullam amplius operationem in se habere possunt, quasi adhuc sub terra latitarent: nihilominus tamen, quantum quidem in ipsis est, perfici cupiunt.

Ad naturalem istam proprietatem etiam Veritatis spiritus, qui

omnem

omnem veritatem artemque Philosophos docuit, istis imperfectis metallis formam vel medicinam faciundi monstravit, qua omnis eorundem impuritas removeri possit, & perfecta natura, vel Mercurius in ipsis occultus in aurum, vel argentum, perpetuus & constans formatus, quam in aeris terra factus fuerit.

CAPUT III.

IN præscripto isto capite formæ, vel Medicinæ alicujus facta mentio, qua imperfecta metalla impuritatem a perfecto Mercurio separare, & cum ista forma auri, vel argenti, in perfecta metalla redigi possint: nunc tempus monet ut etiam de forma & Medicina arte faciunda aliquid in medium proferamus.

Omneis Philosophorum libros eo refertos deprehendo, dum dicunt, artem Alchimisticam, vel suam artem, solam esse in auro, argento, & argento vivo, si illa ad originem suam reducta fuerint, quam fortassis ante aliquot annorum millia, & antequam metalla facta fient. Naturalis siquidem labor semper procedit, non autem retrocedit. Quocirca etiam varii modi tentantur, utpote: dissolutione in aquis fortibus, & amalgatione auri vel argenti vivi, aut argenti, & argenti vivi, illaque ad principium suum reducta esse autumant. Verum in ipsa rei veritate longe a scopo aberratum est. Si enim aquæ immergatur, vel quis aquam ex illis distillat, aut si argentum vivum ex illis sublimatur, vel eidem fumum permittit, tunc metallum totum iterum reperitur, quomodo illud fuit impositum. Nihil itaque est, quod singularis ista forma eidem inferatur, quum non prima forma naturam & speciem in metallo destruat in proprietate sua, quomodo bene demonstrat Aristoteles, inquiens: quod metalla non immutentur, nisi in priorem suam materiam reducta fuerint.

CAPUT IV.

EX dicta ista præcedentis capitis caussa invenire licet, quod ars Alchimistica non fiet in auro, argento, vel argento vivo. Quod

vero libri & loquutiones Philosophorum non, præ mendaciis, curentur: iccirco in sequente Scripto videre est, quomodo videlicet intelligendum siet: Ars nostra in auro, argento, & argento vivo est: Ut autem heic prætersam, atque in primo ulterius loquar, & demonstrem, quod ars non fiet in argento vivo, aliisque imperfectis metallis ex ipsis producendi primum Philosophorum initium vel rectum perfectumque Mercurium, qui in istis impure sulphure occultatus & coagulatus est, tali videlicet modo, quomodo paullo ante diximus, per fortes aquas, & amalgationes, vel alio in modo, quo una ex parte purificari, & alium in splendorem redigi possint.

Neutiquam vero recta est substantia prima originis, aut Mercurii, iccirco frustra ars in metallis quæritur: Ubi simul observes, an commisceantur metallorum duo, tria, vel quatuor, & simul fluere permittantur: nihilominus tamen alterum alteri opem ferre nequit, quæ illi origini, ejusdemque perfectioni inserviret, quatenus quodlibet alterius auxilio indiget. Et licet etiam auro imperfectum aliquod metallum addatur, nihilominus tamen aurum constantem suam perfectionem minime deserit: Ipsi enim nihil deest, nec superflui quiddam penes se habet, ut imperfecto metallo aliquid communicare posset: Et licet id etiam esset, ut imperfecta metalla virtutem illius assumerent, nihilominus tamen inconstans atque culpabile fieret. Frustra igitur ista forma & Medicina in metallis quæritur, quæ perfecto, in metallis concluso, Mercurio operam suam commodaret.

CAPUT V.

PORRO etiam in Philosophorum libris scriptum legitur, argentum vivum, & sulphur esse omnium metallorum originem: Quocirca multi, & omneis ferme Chymici, dum manifesto nomen argenti vivi reperiunt, illud vulgare argentum vivum esse autumant, quod tamen nullo modo esse potest: Imperfectum enim metallum, & quasi a principio exortum est, quo de alia metalla facta sunt: quamvis pauca de illius generatione scripta sient, idque ideo, quod nomen sulphuris,

vel

vel Mercurii, usurpetur a Philosophis, supra ipsorum rectum perfectorum metallorum initium. Et nisi ille nullum metallum esset, tunc etiam inter metalla nihil reperiretur, quod responderet influentiæ Planetæ Mercurii, utpote aurum Soli, argentum Lunæ, & ita quodlibet, juxta proprietatem suam, planetæ suo, a quo proprietatem suam accepit. Quum enim unum metallum fiet, eapropter etiam & cætera metalla originem suam de eo minime consequi posset, multo minus eorumdem perfectio per eumdem, vel ab illo sortiri potuisset, cum tamen perfectus illius Mercurius abundantia in eo scateat, tam bene, quam etiam in cæteris. Multo adhuc minus illud fieri poterit cum commixtione sulphuris, quod tamen contra impuritatem, & imperfectionem metallorum est de superflua sulphureitate: id facile aliquis tueri potest: Nam cui metallo sulphur admiscetur, illud multo, quam erat antea, fit impurius, & fortassis una in parte, vel etiam omnino destruitur.

CAPUT VI.

IN Scriptis suis Philosophi adhuc ulterius asseverant, argentum vivum, vel Mercurium esse spiritum metallicæ naturæ & proprietatis adcumulatum ex quatuor elementis per Planetarum influentiam, operationemque Naturæ in terra: & ex eo fieri potest aurum, argentum, vel aliud septem metallorum, quatenus ipsi in coctione sua aut puri, vel impuri admiscetur, juxta Planetæ alicujus proprietatem, qui tum in naturali ista coctione per influentiam suam cæteros perrumpit, quo de supra facta mentio.

Quocirca insipientes Chymici dicunt: Spiritum istum esse argentum vivum, quod plerumque omneis norint homines ex rebus illis, quod sese cum omnibus metallis commisceat, quodque molle, & fugax fiet. Sed & heic a vero nimis aberrant. Nam cur ideo nullum metallum esset, quum fugax fiet? Simili quoque modo, eadem de caussa, stannum, plumbum, & cætera, nulla metalla essent, quum etiam forti in tentatione ignis non permaneant, quamvis unum altero fiet constantius. An etiam, eamdem ob caussam metallorum origo

esset, quod facile cum cæteris commisceatur: tunc quoque & cuprum esset æquius illorum initium, quum tamen cum argento, vel auro mixtum constantius apud illos permaneat, quam argentum vivum, eo, quod liquefactionem & malleum admittat. Sed & ideo nulla finalis compositio facta est, quum a se invicem iterum separari possint: multo minus per commixtionem argenti vivi, quum multo facilius a metallis sese sejungi patiatur, quam nullum reliquorum omnium. Solummodo autem fit ista Unitio, vel mixtio metallorum, ex sua origine, in qua conveniunt. Nunc vero manifestum est, quod sæpius triplicia, vel plura etiam, metalla commixta reperiantur, in verum judicium, quod in principio suo res una fient, & saltim ad summum, hoc est, aurum per naturam in peculiari sua Minera reducta fuerint, nisi natura fuisset detenta a crassa, sulphurea, arsenicali, & terrena impuritate, quæ apud metalla reperitur, si metalla exinde purificentur, liquefiunt, multique fœtores, sordes, recrementa ab iisdem defæcentur, idque ab uno magis, quam ab altero. Et si Natura in operatione sua non abbreviata fuisset, per effossionem perfectæ maturitatis, aut si operans æstus, metallicæ vires & vapores supra dictæ materiæ, nimis tempestive ebullierunt per terræ venas: quocirca etiam ista in forma permanere coguntur, quam arripuerunt, & nunc non amplius, per Naturæ operationem ad summum, hoc est, aurum, penetrarunt, quum ab ista operatione nunc avulsa fient. Iccirco ibi incipiamus, ubi natura cessare necessum habuit, impurum abstergamus, id quod etiam ipsa Natura fecisset, si conclusio montium, vel metallorum, & venæ terræ similiter arcte conclusæ fuissent, nec perrumpere potuissent impuram sulphureitatem abstersissent, Materiam vel originem maturassent, & coxissent, juxta rectam divisionem, & mensuram juxta longitudinem idonei temporis, quæ ad operationem suam pertinere videbantur: & tunc ex illis nullum aliud metallum, nisi aurum factum fuisset: Natura siquidem in illa operari non desistit, dum adhuc sub terra latitant: nihil insuper ipsis quoque decidit, quam aqua, quæ apud illa superflua reperitur, & impuritas, cujus gratia auri formam non queunt per naturam adprehen-

dere,

dere, nisi ista impuritas probe separata fuerit: qua de tamen in capite secundo non pauca adtigimus.

CAPUT VII.

QUum itaque finalis ista unitio metallorum, vel eorumdem perfectio in ista commixtione non quærenda, dum undique ipsorum origo, primaque Materia, per naturalem congelationem, propriamque formam, conclusa est, unumque alterum solvere non possit, quam quantum res quælibet admittit, sive pura, sive impura siet, tunc in specie sua permanere discupit, quatenus illam natura complexa est, nisi a contrario supereminentiore destruatur, quum metalla omnia unius communisque sient originis, tamquam ab uno patre, & matre nata, atque solummodo per accidens alterius cujusdam formæ, vel speciei, separata, non autem in prima materia. Et, ea ipsa de caussa, omnium ipsorum prima Materia vel Origo, una res est, quæ, per naturæ operationem, per fluxum coaluit, quæ semper purissimam formam desiderat, quam ex propria sua, naturalique pro conditione, habere debeat. Et hæc est auri forma, summum & optumum, quod ad Metallicam naturam spectat. Si itaque pura istiusmodi forma, quæ per artem, mediate natura, præparari potest, imperfectis metallis addatur, tunc impurum imperfectorum metallorum superatur: Non enim impurum, sed pura materia illi est similis: Prima siquidem est forma ad quam Materia ista facta fuit: Iccirco par cum pari, tempore incomprehensibili, conjungitur, impurum separant, quasi dicant: An tu venisti, quod meum est, & quod ad me spectat? Si quis autem exinde arguere conetur, quod forma ista aurum esse debeat, quod vulgo notum est: id nihil est: licet proprium corpus siet metallorum, ex vulgarium materialium metallis, & forma auri, per naturam unita, & formam illius extendere nequit, ad informanda aliarum materiarum metalla. Illorum enim non plura sunt, quam saltim eorundem propria materia, quam illa arripuit, qua de informatur, ad quam extensa est, & non ulterius ad totam commu-

nem omnium metallorum materiam. Et hac ipsa de caussa forma ista per artem præparata multo melior digniorque habenda est quam aurum, quanto præstantior est, & vulgarem istam omnium metallorum materiam ad aurum informare poterit.

CAPUT VIII.

EX ordine nunc commemoratis rebus naturalibus quilibet, rectæ veritatis Alchymistæ ignarus, sententias & loquutiones Philosophorum pro fabulis, & mendaciis, immo pro impossibilitate quadam habere posset. Eapropter, veluti supra tibi promisi, explicabo tibi, quomodo videlicet ars fiet in argento vivo, auro, & argento. Item in argento vivo & sulphure, atque qua ratione eorumdem Mercurius fiet spiritus. Exordior itaque ab argento vivo, vereque tibi affirmo, quod omnia, quæ de argento vivo scripta reperis, non de communi argento intelligere debeas, quod metallorum unum est, sed ad illud, quod omnium metallorum origo, &, sua in Natura, nullum omnino metallum est: Metallicæ quidem naturæ & proprietatis est, per influentiam Planetarum ex quatuor elementis in unum redactorum. Si enim metallum esset, tunc forsitan non esse potest origo metallorum. Res ita, argentum vivum commune, longe est alia. Neque nimis calidum, neque nimis frigidum, neque nimis humidum, neque nimis siccum, sed pari ratione simul temperatum est. Et quando argentum vivum perfecte maturum est, & calor externus accedit, qui in illo operatur, tunc incomburibiliter invisibiliterque avolat; iccirco etiam in ipsa rei veritate a Philosophis spiritus appellatur. Nominari quoque posset anima, quum pernix, vel agile, attamen essentiale fiet. Vocatur præterea, etiam corpus, dum comprehensibile, & visibile est: Si enim externum frigus ei accedit, tunc, præ frigore isto, in manens corpus congelatur, & tria illa, Spiritus, Anima, & Corpus in eo sunt nunice, res unica, & omnium quatuor elementorum proprietates in se continent. Si enim extrinsecus humidum fiet & frigidum, tunc appellatur aqua, vel argentum vivum: ob internum suum calorem vero aer nuncupatur: Sin extrinsecus calidum siccumque ad-

pareat,

pareat, tunc ignis vel sulphur: ob internum frigus autem, terra nominatur. Et hac ratione argentum vivum, & sulphur omnium metallorum una sunt origo: non tamen ita intelligatur, quod sulphur singillatim, vel eodem modo argentum vivum sumendum siet, quæ sunt vulgaria, & in unum commisceatur. Nihil istud est. Argentum vivum & sulphur, quo de Philosophi loquuntur, per naturam miscendo accumulatum est, & expressum, primo in speciem formamque argenti vivi, quæ humida & aquosa est: Secundo, per assiduam coctionem in speciem & formam sulphuris redigitur, quæ sicca est & ignea.

CAPUT IX.

Sin autem solummodo heic de Philosophorum argento vivo & sulphure loqui velim, quæ potentiam formamque omnibus metallis tribuunt, tunc sane omneis apud omneis Scriptores aliud scriptum nihil deprehendo, quam argentum vivum, gravem limosamque esse aquam, cum subtili admodum alba terra mixtam, fortissimaque commixtione tam diu coctam, donec humiditas cum siccitate, parem naturalem in Unitionem, sese commutaverit, unum in corpus simul confluxerit, & ope accidentalis frigoris, quatuor Elementares proprietates similiter temperatæ, unam in substantiam formatæ coagulatæque fuerint. Et hæc est omnium perfectorum Chymicorum materia: si per coctionem idonei caloris perfecta fiat, & purificetur, superflua viscosa terrena sulphureitas separetur, una cum supervacanea comburibili argenti vivi aquositate, adeo ut una sola, clara, pura, æternaque substantia ex duplici ista substantia, proprietate sulphuris, & argenti vivi fiat, in se habens omnium purissimum argentum vivum, & sulphur. In arte, operatio Naturæ est persimilis, quamobrem recte vereque Philosophi loquuti sunt: Ars nostra, inquiunt, est in argento vivo, auro et argento: Eorumdem siquidem initium simile est argento vivo: intellige in specie, dum natura in eo elaborare incipit, et commutat in mætallum, quod in naturali lenique suo calore sublimavit et purificavit invenis rupium vel metallorum per purum

 aliquem

aliquem vaporem, quemadmodum supra dictum est. Illi nunc adponimus aurum et argentum, illudque ideo; quod nusquam inveniamus, neque aliter habere possimus in unica aliqua re in terra vires metallicas, quæ potentiam habent ad unicum argenti vivi sulphur excitandum, per quam coagulatur, quam saltim in auro et argento. Si enim extra terram fiet, tunc etiam influentiam viresque auri et argenti habere nequit, neque etiam easdem lucrari potest absque auro et argento: per naturalem aliquam artem etiam fieri nequit, ut Philosophorum argentum vivum præparetur, et ad finem suum deducatur, ut constans fiat, sine auro et argento: Arti namque est impossibile, ut, per coctionem, absque auro et argento, finem terminumque consequatur, qui ab auro et argento illi destinatus est. Arti enim deest naturalis Minera, in quam sese naturales Influentiæ, ad aurum argentumque, in terra occultarunt. Itaque, necessitate coacti, aurum argentumque sumere necessum habemus. In illis siquidem rectas influentiarum, ad id inservientium, vires invenimus.

Sciendum tamen est, quod argenti isti vivo primum adponere cogamur argentum, quod fugax fiet, nec magnum calorem tolerare queat. Argentum itidem habet potentiam, ut innatum sulphur dicti istius argenti vivi excitet, per quod coagulatur in formam et Medicinam argenti faciundi: idque fit leni admodum calore, dum ipsi primo aurum additur. Aurum siquidem multo majorem calorem desiderat: ac si ei aurum, ante argentum, adponatur, tunc etiam, juxta proprietatem suam, æstum requireret, et argentum vivum in rubrum aliquod sulphur commutaretur, quod non fluxum, utileque esset arti, vel Medicinæ auri faciundi: adimeretur namque illi radicalis, sua humiditas: esset quoque contra artis proprietatem, si quis prius finem, hoc est, sulphur rubrum Philosophorum auro figere conaretur, quam album cum argento, quod absque omni medio ex argento vivo fieri debeat, quodque albedo rubedinem necessario antecedere necessum habeat, quum rubedo, ante albedinem, totius operis fiet destructio.

CAPUT X.

ANte præscriptum Philosophorum argentum vivum non ideo est illa forma (qua de dictum est) imperfectorum metallorum. Nisi enim addantur aurum & argentum, tunc primo est solummodo in sua essentia, & prima origine, neque habet vires Metallicas, spiritus, colorem, & indurationem auri atque argenti metallis tribuendi, quamvis illius naturalis proprietatis fiet: Eamdem tamen nondum operative habet, nisi corroboretur matureturque in ipsa coctione additamento, & argenti. Exempli gratia: Prima metallorum origo, tam in Natura, quam etiam in arte, similis est aquæ: & si crocum cum aqua commisceas, tunc unum cum altero commiscetur, & aqua croci colorem sortitur atque si modo dicta ista colorata aqua alteri alicui aquæ commisceatur, tunc & illi eumdem colorem adtribuit, quem a croco antea acceperat. Sin itaque prima origo, vel argentum vivum non tingatur auro & argento, fixumque reddatur cum constante eorumdem efficacia, tunc etiam nullum colorem communicare, neque sese cum aqua, vel origine, imperfectorum metallorum commiscere poterit. Juxta proprietatem enim suam est spiritus & fugax, & si imperfectis metallis adponatur, tunc originem vel aquam eorumdem assumere nequit, quæ una ex parte permanens & constans est, ob suum sulphur quod illam coagulavit. Sin vero origo fixa facta fuerit cum additamento auri & argenti, tunc permanens æternaque aqua est: quæ si cum imperfectis metallis commisceatur, tunc eorumdem originem & aquam assumit, atque sic inter se invicem commiscentur: tunc necessario comburibile & impurum, ignis beneficio, ab illis recedere cogitur. Et quanto minus origo, vel aqua ista, aut Philosophorum argentum vivum, constantem, permanentemque potentiam, sine additamento auri & argenti lucratur: tanto minus etiam aurum & argentum solvitur, & ad primam originem perducitur, quo de supra cap. 4. dictum, absque commixtione argenti vivi, vel Mercurialis aqua, qua de etiam supra facta mentio. Et in eo verum est dictum, quod Haly Philosophus loquitur:

Spiritus,

Spiritus, inquit, non coagulatur, intellige argentum vivum, nisi corpus prius dissolvatur, puta aurum & argentum: atque in eo tempus non est indifferens. Tum enim aurum & argentum spirituale fluxumque factum est, & extendi potest ad communem omnium metallorum materiam, quatenus Metallicæ vires & spiritus argenti vivi eo altius magis magisque cum eo coagulati & uniti sunt: idque unum, absque altero, perficere nequit, veluti etiam supra, cap. 5. innuimus. Et quamvis forti in igne fluat, nihilominus tamen primum corpus, (Nota) si iterum refrigescat, neque commutatum est in consistentem spiritualemque essentiam: neque itidem unitum est illo cum medio, quam crocus cum aqua, si aliam aquam largiri debet. Itaque nulla vera ars in Alchymia est, quam solummodo in argento vivo? & profecto in argento vivo omnis supra dictæ formæ potentia consistit. Quo si quis careat, ille quoque feminea virtute auri & argenti carere necessum habeat, qua de in terra crescunt.

EPILOGUS.

SAtis superque dictum est, quid videlicet argentum vivum, vel omnium metallorum origo fiet, quo sine nullum metallum, tam in natura, quam in arte, perfectum fieri potest. Verum nondum tamen notum est, ubi quærendum, & inveniendum illud fiet. Illud autem Philosophi summo studio celant, & occultant, adeo ut multis ex millibus ne unus quidem a Deo eligatur, ut cognoscat modum quærendi illius argenti vivi Philosophici. Et quamvis multi multa de illo scriptitent: nihilominus tamen singularem aliquem reperio Philosophum, qui de eo sic inquit: Deum ab initio creasse terram planam, simplicem, pinguem, atque admodum frugiferam, absque silice, arena, lapidibus, vallibus & montibus: sed, per Planetarum influentiam, & Naturæ operationem, terram nunc commutatam esse in varias formas, extrinsecus quidem duris a lapidibus, altis montibus, & profundis vallibus: Intrinsecus vero rebus raris, & coloribus, quales sunt æra septem metallorum eorumdemve originum: & iisdem cum rebus terram omnino ex prima sua forma emigrasse, idque factum esse subsequentes ob caussas.

Primo

Primo, quod terra crassa, magna, profunda, lata, & ampla creata fuerit: iccirco etiam per cottidianam æstus Solis operationem in ea factum esse ebullientem, ferventem, vaporosumque calorem, qui universam terram, ad abyssum usque, penetraverit. Terra siquidem in se ipsa frigida, & non absque interna humiditate aquæ est, & exinde penetrantem Solis æstum excitasse fortem fumum, vel vaporem nubilosum, & aereum, qui omneis terræ inclusi fuerint: successu temporis illorum multos factos esse, & denique adeo fortes, quod illos terra diutius in se continere non potuerit postquam naturaliter sursum penetrare voluerint, & denique in illis terræ locis, ubi eorum multi congregati fuerint, partem telluris accumularunt, unam quidem partem huc, alteram alium in locum, atque hac ratione multos monticulos, colles, profundasque valles excitarunt, illis potissimum in finibus, ubi tales montes collesque facti sunt, ibi quoque & terram æstu, frigore, & humiditate coctam, elixam, mixtam, temperatamque fuisse, ubi simul optumum æs, vel metallum inveniri. Ubi vero terra plana fiet, ibi istiusmodi fumi, & vapores minime tales tumulos excitarunt, præsertim locis lutosis, pinguibus, & viscosis: iccirco humiditatem e supernis terram penetrasse, qua de iterum mollem factam, &, massarum instar, firmiter simul cohæsisse, quæ tamdem, per Solis æstus expressionem, longe tempore post, eo magis magisque firmata, indurata, cocta, & tamdem in durissimas lapideas rupes commutata fuerit. Quæ autem terra adhuc frugalis, mollis, tenuisque fuerit, vel ubi arena parva, vel glarea, aut lapilli, instar uvarum cohærentium, remanserint: illam terram, nimia præ pinguedine, nimis macilentam fuisse, & paucam humiditatem habuisse: quocirca etiam non sufficienter simul coqui potuisse, atque hac ratione, minus adtritum legumen, aut farinaceam, non sufficienter humectatam massam permansisse. Nulla enim terra in lapides convertitur, nisi ex pingui viscosaque aliqua terra, & humiditate bene commixta fiet. Post aquæ expressionem enim, æstusque solaris, pinguedo terram continere necessum habet, alias mollis fragilisque permanet, & a se invicem iterum avelleretur: Quodque non perfecte durum factum fuerit, id adhuc

 hodierno

hodierno nostro tempore, per assiduam naturæ operationem, solisque æstum in duros firmosque lapides converti posse. In terra insuper supra dicti fumi & vapores, qui prima vice sese dediderunt, ex quatuor elementorum qualitatibus, tenaciter includuntur, atque per naturam influentiasque Solis, aliorumque Planetarum, eorumdemve operationes coquuntur. Si, porro, aquosos illa humores apprehendit cum pura, subtili, terrenaque aliqua substantia, tunc Philosophorum argentum vivum operatur: Sin vero ad igneam terrenamque duritiem redigatur, tunc Philosophorum sulphur operatur. Et, profecto, præmissus modo sermo iste nobis, quærendi, inveniendique argenti vivi, vel artis nostræ originis, viam promonstrat: & quamvis argentum illud vivum in æris fodinis, copiose reperiatur, nihilominus tamen a perpaucis hominibus cognoscitur: Non est argentum, vel aurum, aut vulgare argentum vivum, nec ullum metallorum reliquorum vel sulphuris, aut atramentum sutorium, &c. Sed Philosophus ait: Vaporosa est substantia ex quatuor elementis, aquosa, atque pura: Et licet apud omnia metalla reperiatur, nihilominus tamen apud imperfecta immaturum est. Iccirco certissime in illo aere, ubi aurum & argentum invenire licet, quærendum est. Cumque porro dicat: Si hoc argentum vivum ad duritiem suam redigatur, tunc esse illud Philosophorum sulphur, idque haud aliter, quam per aurum & argentum, fieri potest, quæ apprehendit, &, simul sublimatur, atque coagulatur, idque per naturalem suam coctionem assiduam, a Solis æstu, & in propria sua Minera.

O Pater Cœlestis, monstra hoc argentum vivum
omnibus iis dumtaxat, quos jubes viam
tuam ingredi.

F I N I S.

DE

DE

LAPIDE PHILOSOPHICO

PERBREVE OPUSCULUM,

QUOD AB IGNOTO ALIQUO GERMANICO Philoſopho, pene ante ducentos annos, conſcriptum & LIBER ALZE nuncupatum fuit, nunc vero in lucem editum.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE,
M DCC XLIX.

LIBER ALZE, QUOD HUJUS OPUSculi nomen est, initium.

Si quis interrogare volet de ordine, heic qui tangitur, cur videlicet reverendissima ALZE Medicinæ non anteponi debeat, sed primo Luna, dein Sol, & alii Planetæ, cum quibusdam aliis, veluti sequitur, & vice tertia Medicinæ Lex, ut hoc modo dubio satisfiat, in tali modo, quum finis verus dignior fiet, quam principium: atque quoniam res istæ album, rubrumque faciant, nec rubrum fieri potest, nisi album præcedat: & tunc ita ait Simon Philosophus: Scitote, nisi lapidem album facere velitis, quod rubrum facere non possitis: Et per rubrum cæteri Planetæ uniuntur, & Medicina incustodita incedit, nisi Ordo iste cum albo & rubro observetur: adeo ut primo ponatur Luna, & fiat, cum albo, Elixir, quod est album Lunæ ad album Mercurii ex corporibus venit ad rubrum: Quo de artis hujus Philosophi loquuntur, quod rubrum in albo occultatum jaceat, illudque tam diu extrahere non audent, donec omnino rubrum fiat. Ita, vice secunda, agi poterit cum Sole, & à Sole Medicina perficitur, absque aliorum Planetarum adminiculo. Ex quo colligere potes, cur videlicet Medicina ultimo ponatur, adeo ut à Patre procedat Filius, & ab illis duobus Spiritus Sanctus.

Qui igitur nunc aures ad audiendum habet, is audiat, & spectabilem percipiat Philosophiam in libro, Turba Philosophorum dicto, ubi legitur: Scitote, quod nulla vera Tinctura fiat, nisi ex ære nostro. Quo de nos, cum explicatione aliorum Philosophorum, sensus nostros ad æs nostrum collocare cogitamus, nostramque conjunctionem, quæ aqua & Mercurius appellatur: quo de ait Eximenus: quod ex elementis nihil fructuosi fiat, absque conjunctione & regimine. Æs

Lucas album æs nominat, variisque nominibus ab aliis Philosophis insignitur, idque variorum colorum ergo, quos sub ipso labore sortitur: atque etiam ideo, quod invidi impiique es coram hominibus occultant, eoque homines decipere possint, quemadmodum Hermogenes ait. Et Pythagoras inquit: Licet illi multa nomina tribuantur, tamen aliud nihil est, quam vera res & unica idque per naturæ suæ transgressionem. Invidi insuper, illud nomine omnium corporum indigetant, utpote nummum, plumbum, cuprum &c. quoniam colores habet, & Elixir fit. Similiter & Lucas ait: Multis rebus non opus habetis, sed solummodo re unica. Diamedes, & Basan inquiunt: Cavete, ne ad rem unicam peregrinum quiddam adducatis: Metallorum namque natura est res unica, quæ res omneis alias antecellit, & superat. Ita totum opus, & ejusdem regimen nihil aliud fit, quam aqua, hoc est, unum cum hac re, quod aquam corrigit: alias nihil fit, quod quæritis: Synon ait: Percipite, posteri, quod sulphur, & æs ex una re fiet, & in quatuor mutatur. Lucas ait: Æs album tam diu coquit donec seipsum generet. Ita conjunctum perfectum fit in omnibus quatuor elementis: Item, quod illud monstret, cum generatione, vitam & animam. Ita omni tempore res una & sola est, & non multæ, aut plureis: atque res fit ex tribus utpote: de anima, corpore, & spiritu, infusionem vero Vegetabilitatem nomino: Homo ex eo est, & hoc est vita illius post Deum. Ita æs ab humiditate spiritum accipit, a quo vires suas recipit, & instar aliarum rerum, augetur. Ad hæc loquuntur Philosophi: Si æs sæpius occæcatur in coctione sua tunc melius fit quam antea: & si æs corpus habet & animam, hominis instar. Itaque corpus unum alterum non penetrat, sed natura animæ, quæ agilis est, corpus penetrat & tingit. Anima, in eo occultata, appellatur sulphur, & in quatuor corporibus occultata est. Quatuor corpora mas & masculus nominantur, et liquefactionem absque aqua denotant, et aqua fit ex nostro ære. Arisleus inquit: Observate aquam quæ ex eo exiit, hoc est, aqua permanens: Recipe humiditatem, quam a se rejicit: Ita dicunt alii Philosophi: Sume aquam cum ejus sociis, et exsiccetur cum illo vapore, qui illi similis et in sua aqua coaguletur.

Aqua

Aqua ista etiam venenum nuncupatur, & similis est alicui partui & vitæ, ideo quod fiet anima, & a multis rebus extracta. Illius siquidem Tinctura illarum rerum vita est, ad quas ingreditur, corporibusque damnum, a quibus trahitur: Illius potentia spiritualis sanguis est, qui si cum corporibus teratur, tunc illa transmutat in spiritum, atque in unum transmutantur atque commiscentur. Corpus illud spiritum ad se trahit, & vicissim spiritus Corpus in tingente aliquo spiritu, quemadmodum sanguis. Omne siquidem quod habet spiritum, illud habet quoque & sanguinem, veluti Philosophi loquuntur. Si itaque venenum corpus penetret, tunc ipsi immutabilem colorem præbet, & tunc corpus animam numquam a se divelli patitur. Si enim fugiens tergum obvertit, & fuganti illum fit obvius, tunc fuga ipsius evanuit. Et exinde sequitur veritas, quod natura sui simile apprehenderit, tamquam amicum, & inter se invicem coalescunt: & ex mixto Saturno nobilissimus color existit, qui non commutatur, nec ignem fugit, non secus ac anima in corporis interiores partes transit, corpusque retinet, & tingit. Quum etiam illa ipsa aqua frigidæ naturæ fiet, a superfluo igne tum cavendum erit: ille hostis est frigoris, si prima ipsius humiditas facta fuerit, quemadmodum ait Fictus Philosophus.

Et mas vocatur spiritus, & Agens, quod haberi nequit, nisi ex fluente corpore. Idque ita intelligatur de humiditate, quomodo sequitur: nimirum quæ fit, quam diu duo conjugati legitimo modo copulantur, usque ad album. Scire cupis ultra quando corpus fluat in ipsa coctione? Audite, quid Bonellus dicat: Si videtis nigredinem in aqua natantem, tunc corpus admodum fluxibile factum est.

Ante dicta ista duo, corpus nimirum, & spiritus, habent etiam tertium, hæc ipsorum res est, & corpus nominatur: Vocatur quoque rotunda & aliqua nubes, mors itidem, nigredo, utpote tenebræ & umbra, plumbum cinereum, vel æs, aereum & subtile, ab eo quod ab illo nascitur, & perficitur, et nuncupatur aurum, quod in corpore Magnesiæ occultatum fuerat. De eo dicitur: Extrahito de splendore umbram illius. Et idem illud est, quo de multi loquuti sunt. Tria sunt quæ

quæ verum æs conjungunt, utpote: Corpus, Anima, & spiritus. Iccirco haud immerito cum ovo aliquo comparatur, ac etiam ita nuncupatur: Quemadmodum enim ex tribus, ex quibus ovum conjunctum est, pullus nascitur: ita quoque Alchymia nascitur ex supra dictis istis tribus, id quod in Turba multi Philosophi testantur. Mas, vel aqua, etiam appellatur natura: Aqua enim est natura, quæ elementa in corporibus, cum ipsorum regimine superant, & tamen iterum copulat, atque in unum reducit. De aqua ait Fictes: o naturam hujus rei, quomodo illa transmutat corpus in aliquem spiritum! o mirabilem admodum naturam! Quomodo venit, & adparebit sola, res omneis vincit, & est præstans, amarum, acerbumque acetum, quod aurum ad spiritum merum redigit. Absque isto aceto nihil ferri potest, neque rubrum, neque nigrum, vel album. Et scitote, quando cum corporibus commiscetur, tunc corpus commutat in aliquem spiritum, idque igne quodam cœlesti, & Tinctura immutabili, quæ nequit destrui &c. Scitote quod, ad originem commixtionis, pura justificataque elementa in levi quodam igne colligantur, fortis tamen ignis tam diu præcaveatur, donec elementa in unum reducantur, seque interea in leni quodam igne sequantur & complectantur. Scitote etiam quod unum alterum comburat atque consumat, & unum, vice versa, alterum confortet, atque, apud ignem perseverare doceat. Elementa quoque, diligenter cocta, lætantur, & in peregrinam aliquam naturam transmutantur, ideo quod adfluxum, tamquam caput, & influxibile est humiditas, crassum siccumque corpus est spiritus: tingens vero spiritus fortis apud ignem athleta est. Iccirco dicunt Philosophi: Inverte elementa, tunc, quod quæris, invenis. Elementorum inversio autem est humidum siccum facere, fugax fixum: & vir cogit conjunctum, ut se ipsum pariat. Multi dissectiones istas inquirunt, & nonnulli reperiunt quidem dissectiones, quæ tamen ignis necessitatem tolerare nequeunt. In illo siquidem pauciores fiunt. Nostræ autem dissectiones, quæ ex venerabili lapide conficiuntur, majus ignis onus tolerant, & numquam ab illo ad paucitatem rediguntur: Cum igne siquidem sustentantur, quum nulla mater infantem suum

occidat,

occidat, quem tamen alimentavit. Unicæ itidem res ſunt, quæ, tam in: quam etiam extrinſecus, rubrum albumque faciunt. Primum, tardo lentoque aliquo igne, idque bonitatis ſuæ fit initium, veluti Philoſophi loquuntur. Si illum nunc natum videas, tunc obſerves quod albedo in corpore nigredinis occultata conſervetur, atque tum albedinem a nigredine abſtrahere neceſſum habes. Sin itaque album adpareat, memento tunc, quod rubrum in albo occultatum latiter. Quo animadverſo extractionem illius intermittas, & coctionem inchoes, donec omnino rubrum fiat. Nec mireris, quod æs noſtrum a Philoſophis variis nominum generibus inſigniatur, utpote Anima, ſpiritus, & Corpus. Appellantur namque ſæpenumero fratres, &, quum matrimonio conjunctis æquiparentur, conjugales Socii, inquit Geber: Aliquando ſolummodo appellatur ſpiritus, vel dumtaxat corpus. Obſervandum igitur, niſi illorum quodlibet in aquam commutetur, tunc opus minime perficitur. Quocirca ignis flamma corpus penes ſe tolerare, & debilitare neceſſum habet, donec omne in aquam convertatur. Illa vero non nubium aqua, veluti inſipientes loquuntur, ſed, juxta Philoſophos (quos legiſſe debebant) permanens aqua eſſe debet, quæ tamen abſque ſuo corpore permanens eſſe nequit: Ita ait Hermogenes: Sumite occultum ſpiritum, neque illum ideo vilipendite, quod cum fratre ſuo magnam exerceat potentiam. Idque rectam Tincturam adfert, ſi cum ſocio per omnia unitus ſiet. Nominatur quoque acerbiſſimum acetum, quo elui debet, donec craſſum fiat: Idque nihil eſt aliud, quam labor muliebris, & Luſus puerilis, veluti Socrates ait. Arcanum ſiquidem iſtius operis a viro & fœmina proficiſcitur, & maritus ab uxore tingibilem ſuum ſortitur ſpiritum. Sin itaque vir & uxor nunc conveniant, tunc fœmina non fit fugax: Et ſi conjunctio transmutetur in rubrum, tunc de eo fit theſaurus mundi, veluti Synon ait; Si aqua tranſit in corpus, tunc illud primo in terram, dein vero in pulverem & cinerem commutat.

Tunc labor evanuit, & lapis a natura ſua in ſe Tincturam habet in corpore Magneſiæ. Quem in finem Philoſophi dicunt: Fili, ex-

trahe e splendore umbram suam. Itaque labore indigemus, & exercitatio nobis est utilis, veluti videmus, quod infantes primum modico lacte, adultiores vero facti majore cibo nutriantur: Ita etiam cum hujus lapidis labore comparatum est.

Nam Geber inquit: Adde ad id laborem, ut Tinctura fiat melior, magis quidem, quam illi natura tradidit, ut deinde fieri queat Elixir. Et hoc modo circa Medicinam est: alias Alchimia nihil est aliud, quam ars, quæ illi inservit, ut nimirum essentiæ 7. Planetarum, vel metallorum corrigantur, quæ præservat cujuslibet forma post naturalem peractionem. Est insuper Alchimia occultatum aliquod regimen, quod ex Philosophorum manibus accipimus, quasi ad id prompti natique liberi. Dein & aliæ Alchimiæ explicationes sunt, antequam ad laborem lapidis nostri perveniamus. Observa: Qui artem istam quærit, is caveat, ne in magnos errores incidat, eo, quod Philosophi lapidi nostro multa nomina indederint, idqud ideo, quod varios colores repræsentet, quotquot etiam quis excogitare posset, quemadmodum antea scriptum est: & ea quoque de caussa, quoniam de quatuor elementis præparatur. Lapis sua aqua teratur, ut totam humiditatem imbibat, & potentiam suam sumat apud certamen ignis, in coque tam bene, donec pulvis fiat, instar combusti sanguinis, & naturam ignis superat. Lapidem istum quærunt Reges, nec tamen illum inveniunt, sed saltim illi, quibus a' Deo datur, & publice pro pecunia venditur, id si hominibus innotesceret, illud mendacium esse dicerent: Et si potentiam suam scirent, tunc illum non contemnerent: Idcirco Deus coram mundo occultavit: & qui in eo laborare nititur, is prius cogitet, quo fundamento niti velit, ne in cassum laboret, & tempus sumptusque perdat. Nos saltim nostro de lapide loquamur, qui lenem ignem desiderat: & si aliquot dierum intervallo moriatur, quemadmodum homo in sepulchro suo, tunc illi a Deo spiritus ipsius restituitur, morbum ejus tollit, illumque purificat.

Dein in pulverem comburitur, qui bene miscendus, & humiditate potandus est, adeo ut fiat instar combusti sanguinis. Hermes ait:

ait: o qualem naturam cœleſtis veritatis! o quam fortem naturam, quæ aliam naturam vincit, ſeque cum illa exhilarat. Et illud ſpirituale eſt cui a Deo traditur, quod natura ipſi tribuere nequit: Quocirca illam honoremus: nihil ſiquidem in natura tam eſt nobile, quam vera Tinctura, cui nihil eſt ſimile: & ſi cum corporibus ſuis fluida fiat, tunc ſummum opus profert. Tinctura enim illa ſuperat, quæ illi commiſcentur, & tingit illa ſuo cum labore: Et quæ extrinſecus alba facit, illa & intrinſecus quoque omnino alba ſunt, primo leni quodam igne, ſi cum noſtro lapide laborare velit. Uno namque opere, & via, una cum re, unaque miſſione totum opus peragitur, omniſque puritas eſt unica. Illud percipe juxta ſententias Philoſophorum, quomodo videlicet opus, dividatur, utpote terere, coquere & iterum ita: nec tibi id moleſtiam tædiumque aliquod adferat.

Dein, diviſo ita opere, tunc miſceto, coquito, aſſato, calefacito, albificato illud: Et illorum nomina permulta ſunt, quæ tamen uni ſubjacent regimini: Et ſi Philoſophi ſcirent, quod una dumtaxat coctio ſufficeret, tunc tot multifaria dicta non uſurparent. Poſtea dumtaxat unus labor eſt, & nemo ad utilitatis fruitionem pervenire poteſt, niſi diligentiſſimo cum laboris regimine, nec abſque divina permiſſione comprehenditur. Ne idcirco laboris impatientes ſitis, & regimen nunc ſecunda, nunc tertia vice, donec Rex coronetur, & tunc ingentem mercedem reportabitis. Interrogate dein, quam carus noſter ſiet lapis, ſi illum pauper, æque quam dives, habeat.

Quocirca multi in egeſtatem redacti ſunt, quum, quod Philoſophi honorant, illud inſipientes contemnant: Et adiuro vos: Si illum Reges & Principes noſcerent, nemo noſtrum illum umquam conſequeretur. Unum ſaltim vas ad totum opus laboremque requiritur, quod lapideum ſiet, nec ignem exhorreſcat.

Ita æris noſtri pondus a corpore comprehendendum eſt, quod dumtaxat purum, crudum, hilare, & rectum ſiet, inſtar viri coeli, quemadmodum Philoſophi loquuntur. Vas alembico imponendum, ubi flammæ aliud ad vas reverberant. Apud vas ignis adſit, & bene obſeratur, ut hac ratione Socium ſuum penes ſe retinere poſſet, eumdemque albedinem ſuam accendere permittat, veluti Lucas ait.

 Noſtro

Nostro enim vasi imposito, æri ignis addatur, quum ex elementis, absque permixtione & regimine, nihil fiat, ideo quod nascatur ex sanguine. Sin itaque vir & fœmina, intra quadraginta noctium spacium, convenerint: tunc mittitur semen cum humiditate, & calore, ipsique Deus ad calefactionem multum sanguinis largitus est: quod semen si ad fœtum nascatur, tunc primum pauco lacte, modicum apud ignem, sustentatur: & quando adultius illud fit, tanto fortius etiam corroboratur. Ita opus sequendum est, & absque igne nihil fit: Præ nimio autem ignis fervore, tunc comburitur: Ignis igitur modicus fiet, instar caloris solis. Idque fiat sub vacuo aliquo vase paucis cum prunis: dein eo magis magisque, donec alembicus bene exsiccetur, et aquositas in opere adpareat: aqua tamen Sola sufficit, quæ res omneis coagulat, et figit, quemadmodum Democritus ait. Nominatur quoque spiritus a spiritu, sulphur a sulphure, Argentum vivum ab argento vivo. Appellatur etiam vapor, ille enim socium illius penes se retinet. Ita opus nostrum nihil est aliud: quam terra, et vapor: et si de duobus loquor, tunc cogito de quatuor, quæ omnia una re indigent, qua Natura, omnem naturam vincens, extrahitur. Natura namque, suam ob naturam, sese exhilarat, et Natura vincit naturam, et naturam in se retinet, et tamen una alteri non adversatur, sed una alteram in se complectitur, qua alteram antecellit, et aquam Philosophi purificantem aquam nuncupant.

Prima glaciei aquæ pars universale purificat a corruptione, et liquefactio in igne sæpius renovari debet, dum prima nigredo fit. Dein altera nigredo supervenit et tunc cogita quod rubedo, post albedinem ex nigredine extrahatur. Nigredo enim medium est inter fugax et non fugax, et paci bina ista restituit. Idcirco operis clavis absque nigredine revelari nequit: Et quam diu nigredo durat, fœmina imperat, donec albedo accedat: et id prima lapidis nostri potentia appellatur, optumumque acetum dicitur, quo de loquuntur: Acetum est aqua, quæ introducit colores in quodlibet metallum, et in lapides influxibiles. Caveto autem ne acetum in fimum commutes, quo de Avicenna ait Naturalis æstus, in humida cor-

pora

pora operans, primo adfert nigredinem: dein nigredinem detrahit: tertio albificat, quemadmodum in calce videre est. Et ita res omneis in opere nostro prima vice nigræ, dein albæ, fieri, & denique in pulverem redigi necessum habent. Postremo pulveri anima restituenda est, idque forti igne: atque tum ignis nascetur, quem sua conjuge dignabimini, ne tamen combureti illum: Sed ambos tam diu coquite, donec nigrescant, dein albæ, tertio rubræ, & denique bonum venenum fiant, idque omne fit divisione aquarum. Divisis itaque nunc aquis, tunc materiam & vaporem coquito, ut coaguletur, & albus lapis fiat, & tunc aquæ divisæ sunt. Dein sequitur aliqua mortificatio, hoc est, exsiccatio, & etiam nubes, vel fumus appellatur. Fumus suis cum fecibus melius coagulatus, vivus fit albus, et album æs assato, ut se ipsum pariat. Sin itaque nigredo evanescat, tunc spiritus restituitur, spiritus vero non moritur (neutrum enim corrumpitur) sed corpus et animam vivificat. Et quo melius æs nostrum purificatur, et coquitur, eo crassius fit, et in lapidem redigitur, dein confringitur, et forti in igne assandum est, ut fiat instar combusti sanguinis: Si tum corporibus adponatur, illa in aurum tinguntur, et tunc Philosophi de eo, tamquam aliqua radice loquuntur: Sumite omni Tincturæ suam potentiam, et ad radicem res omneis stabiliuntur: Idcirco loquuntur Philosophi: Qui hac in arte naturam cognoscit, is laborem tam diu toleret, donec Deus ipsius desiderio satisfaciat. Notandum porro est: Quod corpus sine terra degit, et Tincturam sumit, illud, fratre suo, majores vires habet. Omne siquidem, quod cum illo miscetur, illud superat, et ad colorem suum reducit, veluti Sapientes dictitant. Siccus ignis tingit, aer confirmat, aqua alba nigredinem abluit a corporibus, terra consistit, et Tincturam recipit. Coctionem vero Philosophi diversimoda sub specie complexi sunt. Observabis tamen Hermetem, dum inquit: Quod toties renovandum fiet, donec in conspectu adpareat. Obverte quod iste modus totius operis fiet stabilitio: dein in diversimodos colores transmutatur, absque tamen rubedine, quæ postremus finis est. Nec errabis etiam: postquam album factum fuerit: Aucto enim regimine et pulveri-

verifato, tunc jam est apud rubedinem. Ante dicta aqua omnia transmutat corpora in spiritum, etiam crassa corpora, quæ non istiusmodi naturam habent, illaque tam diu mordet, donec a natura comprehendantur. Scitote, nisi corpora tam diu imposueritis, donec moriantur, & ipsorum anima extrahatur, tunc iisdem nullum omnino corpus tingere poteritis: nihil enim tingit, nisi & antea tinctam fuerit. Si corpus fluxum fiat, & comburatur, tunc ad generatorem suum sese flectit & subtilis Magnesia fit aerea, & ad terram vertitur, quæ illam spiritualem facit & vivificat. Ante omnia vero scias, quod laboris species primum nigra fiat, dein coloris citrei, tertio rubra, sed non rectæ rubedinis, sed sæpius fit coloris Citrei, & dein iterum rubescit: Idque omne fit antequam recta albedo accedat, colores vero, ante albedinem, ne multum cures, minime enim constantes sunt.

Ex hisce colligere nunc potes, quod opus nostrum ab auro proveniat, quod in Magnesia occultatum, & ex uno sulphure a sulphure, & a Mercurio ex Mercurio factum est, fitque res una. Hoc noster lapis est, atque una in via, unoque in labore fit. Omneis itaque falsi Chymici insipientes decipere intermittant, præsertim cum multiplici sublimatione & destillatione, & dicunt quod falsum est. Taceant & illi, dicentes quod opus nostrum a Basilici pulvere proveniat. Scias tempus laboris, &, quum annus quatuor partes divisus fiet, opus hoc in hyeme inchoandum est, quæ humida est: & tum humiditatem extrahamus usque ad Ver, quod virescit, ut tunc nobis etiam colores leni quodam in igne sub labore adpareant. Dein ad æstatem progredimur, & tunc opus forti igne pulverisandum est: Ultimo ad autumnum accedimus, & tunc, fructibus maturescentibus, ad nobilem operis rubedinem pervenimus. Nec motus stellarum, Planetarumque curandi sunt, quemadmodum in quibusdam libris lectitavi. Nostra siquidem veritas corporalis quædam res est, in qua, quem quærimus, spiritus latitat, cum quo tingimus, & vitrum facimus ut malleum patiatur, & a Chrystallis carbunculos. Hæc Elixir nostri particula, instar guttæ pluviatilis, mille tingit partes, adeo ut omnia prospere succedant.

Et

Et denique de summa medicina aliquid etiam dicemus: Cumque homo Nobilissima Creatura fiet, in cujus gratiam commodumque omneis res cæteræ a DEO creatæ fuerint, adeo ut nulla res terrena cum illa comparari possit: Idcirco, ut florentem ætatem suam conservare, omneis morbos a se depellere, futurosque præcavere queat, summo studio prospiciendum supra omneis mundi divitias. Nostrum enim Elixir omneis Medicinarum præparationes Hippocratis, Avicennæ, &c. antecellit, & publice lepram curat: Conficiendum enim est a nostro spiritu potabile Antidotum. Et quemadmodum corpora metallorum apud ignem in ordinem rediguntur, purificantur & sanantur: ita quoque multo magis homini naturalis illius calor restituitur, renovatur, omneisque morbi ab eodem repelluntur, futurique præcaventur. Nec quidam homines nesciunt, quod Gentiles aurum limari, adamantibusque conficere curent, ut sanitatem suam conservent, nec florentem formam amittant.

O quam potentissime autem hocce aurum quod in Magnesia latitat, & bene purificatum, spiritualeque factum est, majores vires habere poterit! Quo subtilior enim Medicina est, tanto majorem operationem viresque habet, quemadmodum omneis Medici illud minime ignorant. Quid igitur nunc dicam amplius; Omneis enim istæ res, quas fideliter heic commemoravi, ipsus vidi, audivi, didici, & tamdem laborando perfeci.

Cumque ipse ita agerem, istamque veritatem agnoscerem & deprehenderem, tunc horrenda mihi accidebant a cohabitatoribus meis, in quorum medio consistebam, & ferme de opere desperassem, ob remoram injicientes cogitationes quasdam. Itaque alteri operis istius absolvendi curam demandabam, qui mihi amicus erat, illumque fideliter instituebam, ut opus tamdem ad fructuosum finem perducerentur. Pro quo Deus benedictus in sempiterna secula. AMEN.

FINIS.

LAM-

LAMBSPRINCK
NOBILIS GERMANI PHILOSOPHI ANTIQUI LIBELLUS
De
LAPIDE PHILOSOPHICO,

E Germanico versu Latine redditus,

per Nicolaum Barnaudum Delphinatem Medicum,

hujus scientiæ studiosissimum.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE

M DCC XLIX.

PRÆFATIO.

Lambſprinck vocor, natus ex nobili familia,
Et hoc ſtemma gero cum laude & jure.

Philoſophiam legi, & bene intellexi.
Eruditione Præceptorum fundamentum attigi,

Quod mihi Deus ex gratia ſua largitus eſt
Dans mihi ſpiritum cum intellectu.
Ideo ſum factus auctor hujus libri
Et deduxi in hunc obſervabilem ordinem
Ut intelligant pauperes & divites,
Certe in terris non reperitur ipſi ſimilis,
In quo mei (Deo ſit laus) non ſum oblitus.
Aſſecutus enim ſum verum fundamentum & veritatem
Igitur hunc librum in ſilentio ſervate,
Et non pœniteat hunc ſæpius legere.
Sic veritatem diſcetis, & accipietis,
Et hoc donum Dei magnum in bonum vertetis.
O Deus pater, qui es in omnibus initium & finis,
Rogamus te propter Dominum noſtrum Chriſtum Jeſum,
Ut illumines ſenſus rationis & cogitationes noſtras,
Ut te laudemus, celebremus ſine intermiſſione,
Et hunc librum ſecundum voluntatem tuam abſolvamus:
Simulque omnia in bonum velis dirigere,
Noſque conſervare in tua immenſa miſericordia.
Hoc faxit ſancta tua majeſtas pro ſua immenſa clementia.
Auxilio divino enumerabo vobis hanc artem,
Nihilque in veritate tecta vos celabo.
Poſtquam me recte & bene intellexeritis,
Tandem erroris veſtri liberi eritis.

Nam

Nam nihil plus eſt, quam unum
In quo omnia latent.
Ideo animum ne dejicite.
Coquere enim, tempus & patientia vobis ſunt neceſſaria,
Si vultis nobiliſſimis fructibus uti,
Non pœniteat vos temporis & laboris,
Nam ſemina & metalla vobis ſemper modice coquenda ſunt
De die in diem & aliquot ſeptimanas,
Tunc in hac unica vili re
Totum opus Philoſophiæ invenietis & perficietis.
Quod quidem omnibus hominibus adeo impoſſibile videtur,
Cum ſit adeo facilis & vilis labor.
Quod ſi aliis monſtraremus, & in lucem proferremus,
Irrideremur a viris, fœminis & pueris.
Ideo eſtote modeſti & ſecreti,
Tunc eritis in pace & ſine cura,
Nempe erga Deum & proximum
Qui dat artem, & vult eam celari.
Nunc Præfationem omittemus,
Et veram deſcribere incipiemus,
Et rhythmis, figuris vere & plane,
Sine nugis; ſine mendaciis in lucem dabimus,
Gratias agendo Creatori omnis creaturæ.
Et jam ſequitur Prima figura.

Philosophi in genere dicunt,
Duos pisces in nostro mari esse,
Sine omni carne & ossibus.
Hi in propria aqua coquantur.
Tunc immensum ex his mare fiet,
Quod nullus homo eloqui poterit,
Hoc est Philosophorum decretum:
Duo pisces sunt tantum unum, hoc verum,
Tamen sunt duo & nihilominus unum
Corpus, Spiritus & Anima.
Nunc certe vobis sic dico,
Coquite simul hæc tria,
Ut sit maximum mare.
Postea vobis significabitur
Quando magnum incrementum habueritis.
Ideo coquite sulphur cum sulphure bene,
Nec multa verba ea de re facite
Tace & reconde hæc tuo magno commodo,
Ita eris liber ab omni pauperie.
Os tuum adeo compesce.
Sic tuus labor nulli innotescet.

Animadvertite & recte intelligite
Piſces duos in noſtro mari natare.

PRIMA FIGURA.

Mare eſt Corpus, duo Piſces ſunt?
Spiritus & Anima.

Philo-

PHilosophus in præsenti ait
Feram esse in Sylva,
Nigredine prorsus obductam,
Cui si quis caput amputabit,
Tunc penitus nigredinem amittet,
Et candidissimum colorem eliget.
Capitis hujus verum intellectum,
Nigredo nominatur caput corvi.
Quamprimum hæc evanuerit,
Mox apparet albus color.
Hoc tum demum vocatur, capite spoliatum
Cum nigra nebula perierit, credite mihi,
Hoc igitur dono Philosophi
Ex animo gaudent,
Celant summa cum diligentia,
Ut nulius stultus hæc sciat.
Tamen Filiis suis bono animo
Nonnihil scribendo retegunt,
Nempe quibus a Deo datum.
Hi, hac ratione hoc potiuntur dono
Ideo nulli hac de re dicendum,
Siquidem Deus hæc celari vult.

Hic

Hic celeriter animadvertite
Nigram feram in ſylva.

SECUNDA FIGURA.

PUTREFACTIO.

Philo-

PHilosophi dicunt strenue,
Duo animalia esse in hac sylva;
Unum laudabile, formosum & alacre:
Magnus & robustus cervus.
Aliud unicornu, monstrat Philosophus,
Hæc duo in sylva latent omnino,
Sed beatus vir dicetur;
Qui hac irretiet & capiet,
Magistri nobis claris verbis
Significant hic, & in omnibus locis
Hæc duo animalia in sylvis vagari.
(Tamen sylvam rem unam intellige)
Quod si ad fundamentum respiciamus,
Tunc sylva corporis nomen accipiet.
Tum etiam certe & recte invenietur;
Unicornu esse Spiritum omni hora;
Cervus vero nullum aliud nomen cupit,
Quam Anima: Quod nomen ipsi nemo subripiet.
Nunc etiam justum est, ut magister vocetur,
Qui ea arte ducet & frenet
In sylvam ducere & deducere
Ut simul coacta maneant
Huic recte a nobis adjudicabitur
Illum assecutum esse auream carnem
Et ut triumphet ubique.
Imo ipsi magno Augusto imperitet.

Dein-

Deinceps ſine cura ſcitote
In ſylva cervum & unicornu latere.

TERTIA FIGURA.

In Corpore eſt Anima & Spiritus.

Fideli-

Fideliter nos Philoſophi docent
Duos leones ambulare robuſtos
Nempe maſculum, & fœminam, in valle tenebroſa & horrida
Latereque & artis eſſe, ut capi poſſint.
Horrida, crudeli facie & imagine
Celeres, effrenes & prorſus feroces.
Quos, qui ſapientia & aſtutia
Irretire, frenare & aſſervare noverit,
In eandemque ſylvam cogere poterit,
Huic merito & jure aſcribetur
Eum adeptum eſſe coronam & gloriam longe præ aliis,
Imo & laudem præripuiſſe ſapientibus hujus temporis.

Eſt ſummum portentum
Ex duobus leonibus unum fieri.

QUARTA FIGURA.

Spiritus & Anima ſunt conjungendi & redigendi ad corpus ſuum.

 Alexan-

*A*Lexander ex Persia scribit
Lupum & canem in hac argilla esse
Educatos, tamen à Philosopho nobis indicatur,
Utrumque unam habere originem,
Lupum scilicet ab Oriente provenire,
Canem vero ab Occidente ortum suum trahere.
Hi sunt invidia pleni,
Rabiosi, furibundi & prorsus amentes,
Unus alterum vita privat,
Et ex his maximum venenum oritur.
Sed cum denuo vita potiuntur,
Tunc revera de se præbent
Summam medicinam, & nobilissimam Theriacam
Qualis unquam in terra haberi potest,
Quæ recreavit sapientes cujusvis temporis,
Qui Deo gratias agunt eumque laudant.

Lupus & Canis ſunt in una domo
Poſtremo tamen ex his unum fit.

QUINTA FIGURA.

Morificatio, & albificatio, corporis conjunctique
cum Anima & Spiritu imbibitio

HOrrendus Draco sylvam incolit
Summe venenosus, huic nihil deest:
Cum videt radios Solis, & lucidum ignem
Tunc diffundit suum venenum & volat tam monstrose
Ut nullum vivens animal ante illud subsistat;
Ut neque Basiliscus ipse ei par sit
Qui illum sapienter occidere norit,
Hic evadet ex omnibus periculis,
Omnes venæ & colores in ejus morte augentur.
Et fit ex suo veneno summa medicina.
Suum venenum subito consumit,
Devorat enim propriam venenatam caudam.
Hæc omnia in se ipso perficere cogitur.
Et laudabile balsamum inde ex illo fluit,
Hos vires tandem conspicient,
Et mire omnes sapientes super his gaudebunt.

Hoc

Hoc vere eſt magnum miraculum & cita fraus,
In venenoſo Dracone ſummam medicinam ineſſe.

SEXTA FIGURA.

Mercurius recte & chymice præcipitatus vel ſublimatus, in ſua propria Aqua reſolutus & rurſum coagulatus.

Nidus in sylva reperitur
In quo Hermes suos pullos habet,
Unus semper conatur volatum,
Alter in nido manere gaudet,
Et alter alterum non dimittit.
Infimus, supremum sic tenet
Ut simul in nido manere cogantur:
Tanquam vir in domo cum sua Conjuge,
Conjugio arctissime copulati.
Hinc gaudemus omni hora
Quod aquilam fœminam hoc via tenuerimus.
Propterea Deum Patrem ut feliciter hoc oremus.

Duæ

Duæ aves in ſylva nominantur,
Cum tamen ſaltem una intelligatur.

SEPTIMA FIGURA.

Mercurius ſæpius ſublimatus, tandem figitur, ut non amplius aufugere & avolare per vim ignis poſſit: Toties enim ſublimatio reiteranda, quo usque fixus fiat.

REperitur in India amœniſſima ſylva,
In qua duæ aves ſunt colligatæ:
Una eſt colore albiſſimo, altera rubro,
Hæ ſe invicem mordendo interimunt,
Una alteram devorat, & conſumit;
Utræque tamen in albas columbas transmutantur.
Ex columba nova naſcitur Phœnix,
Quæ nigredinem, fœtorem & mortem dimiſit,
Ut ſic novam vitam reſumpſit.
Hæc vis ipſi a Deo data,
Ut inpoſterum æternum vivat, & nunquam moriatur,
Acquiſivit nobis divitias, & vitam incolumes;
Ut hoc magna miracula edamus.
Ut nobis veri Philoſophi manifeſte deſcribunt.

Duæ aves ſunt nobiles & magni pretii,
Corpus & Spiritus, alterum conſumit.

OCTAVA FIGURA.

Corpus iterum ponatur pro digeſtione in fimum equinum vel balneum, ſuperfuſo ſuo aere vel ſpiritu a corpore olim ſubtracto. Corpus factum eſt per operationem album, Spiritus vero rubues arte. Entium opus tendit ad perfectionem præparaturque ſic Lapis Philoſophorum.

NUnc audite mirabile factum,
Magna enim vos docebo,
Qualiter Rex se super omne genus efferat,
Et audite quid nobilis sylvarum dominus dicat,
Hostes meos omnes superavi & vici,
Venenosumque draconem pedibus meis subegi,
Sum Rex eximius & dives in terris,
Me nemo superior natus
Nec artibus, nec natura
Ab omni vivente creatura:
Omnia enim facio quæ homo cupit,
Do potestatem, salutem durabilem,
Insuper & aurum, argentum, gemmas, pretiososque lapillos,
Omnemque medicinam maximam & minimam.
Inprimis enim eram genere ignobili,
Antequam tam sublimi loco natus & constitutus essem.
Et quod ad tantum fastigium devenerim,
Hoc mihi Dei & naturæ beneficio datum est.
Quodque ex pessimo sit factum optimum,
Et ad tantum gradum evectum sit
Nempe ad statum regium,
Hinc mihi Hermes nomen sylvarum domini tribuit.

Domi-

Dominus ſylvarum potitus eſt ſuo regno,
Et ab infimo ad ſupremum gradum conſcendit.

NONA FIGURA.

Si fortuna volet, fies ex Rhetore Conſul.
Si volet hæc eadem, fies ex Conſule Rhetor.

Intellige primum Gradum Tincturæ vere apparuiſſe.

OMnes fabulæ hæc nobis narrant,
Ut salamandra oriatur ex igne,
In quo suum habeat cibum & vitam.
Quæ ipsi natura dedit:
Habitat autem in monte profundo,
Ante quem multi ignes inceduntur
Unus altero minor,
In quo se Salamandra lavat;
Tertius major, quartus clarissimus omnium:
Hos omnes Salamandra lustrat & in ipsis mundatur:
Hinc ad suam properat foveam
Et in ipso itinere capitur & confoditur,
Ita ut moriatur & vitam cum sanguine emittat.
Hoc quidem ipsi undiquaque in bonum cedit,
Vitam perennem suo sanguine lucratur,
Nec ulla morte post hac perire potest.
Sic sanguis ipsius pretiosissima est medicina in terris,
Et ipsi par non reperitur,
Omnem enim morbum sanguis ejus propellit,
In omnibus metallis corporibusque animalium & hominum.
Hinc Sapientes suam hauserunt Scientiam.
Et per hoc ad cœleste donum pervenerunt,
Quod Lapis Philosophorum dicitur,
Cui totius Orbis vires sunt inditæ.
Hæc nobis Philosophi mera ex benevolentia donant
Ut eorum perpetuo reminiscamur.

Sala

Salamandra vivit in igne,
Ignisque hanc mutavit in optimum colorem.

DECIMA FIGURA.

Reiteratio, gradatio & melioratio Tincturæ, vel Lapidis Philoſophorum: Augmentatio potius intelligatur.

SEnex Pater ex Israel venit,
Qui habet unicum tantum filium
Quem diligit ex toto corde:
Huic præscribit dolorem cum dolore
Ac si ductor filium unicum ducere
Quocunque locorum cuperet aut vellet.
Ductor dixit filio his verbis,
Veni huc, ducam te ad omnia loca,
In summum altissimi montis cacumen,
Ut discas omnes mundi scientias,
Ut magnitudinem mundi & maris perspicias,
Et inde magnam voluptatem capias,
Ad summum enim te provehам,
Et usque ad altissimas cœli fores.
Filius verbis ductoris paruit,
Cum illeque simul ascendit.
Thronum cœlestum inspexit,
Qui erat supra modum splendidus.
His igitur omnibus visis,
Cum gemitibus patris sui memor,
Misertus est magnæ miseriæ Patris,
Ideo ad sinum ejus reverti constituit.

Pater,

Pater, Filius, cum ductore ſibi ſunt juncti manibus,
Corpus, Spiritus & Anima, hic ſubintelligitur,

UNDECIMA FIGURA.

Hic Filius ductori dicit,
Ad Patrem meum deſcendam;
Sine me enim nec eſſe, nec vivere poteſt:
Me ingeminat crebroque vocat.
Ductor ad Filium dixit,
Non te ſolum dimittam.
Duxi te e ſinu Patris;
Igitur te reducam.
Ut & rurſum gaudeat, & vivat;
Ipſique dabimus hanc vim,
Surrexerunt igitur ſine mora ambo,
Aedesque Patris repetierunt.
Pater venientem Filium cum vidiſſet,
Intenta voce clamavit, dicens.

Alius mons Indiæ in vaſe jacet,
Quem Spiritus & Anima, utpote filius & dux, conſcenderunt.

DUODECIMA FIGURA.

 O Fili-

O Fili te absente mortuus eram,
Simulque in magnum discrimen vitæ veneram.
Te præsente revivisco;
Tuus enim reditus hoc mihi confert gaudium.
Cum vero domum patris ingrederetur filius,
Hunc Pater manibus amplexatur,
Prænimioque gaudio hunc deglutivit,
Idque proprio sui ipsius ore.
Pater hic præ nimia vi sudat.

Hic Pater devorat Filium:
Anima & Spiritus e corpore promanant.

DECIMA TERTIA FIGURA.

Hic

HIc ſudat Pater propter Filium.
Simulque Deum intimo corde precatur,
In cujus manu erant omnia,
Qui creat & creavit cuncta,
Ut filium ſuum ex corpore denuo educat,
Eumque priſtina ſua vita donet.
Deus precibus annuit,
Patremque decumbere & dormire jubet.
Qui cum dormiret,
Dimittit Deus cœlitus pluviam
In terras per ſydera lucida.
Hæc pluvia frugifera & argentea erat,
Corpus Patris rigavit & emollivit.
Juva nos Deus tandem
Ut gratiam tuam aſſequamur.

Hic vehementer ſudat Pater,
Oleum & recta Tinctura Philoſophorum ex eo promanat

DECIMA QUARTA FIGURA.

HIc dormiens Pater
Totus in Limpidam mutatur aquam,
Et hujus aquæ virtute
Bonum conficitur ſolum,
Simulque novus Pater fortis & pulcher
Quique facit novum Filium,
Hic in Patre ſemper manet,
Et Pater in Filio:
Sic in rebus diverſis
Innumerabiles proferunt fructus,
Qui nullo tempore pereunt,
Nec ulla morte intereunt,
Sed gratia Dei ſemper manent
Simulque in magnifico regno triumphant
Pater, cum Filio una in ſede reſident,
Senisque magiſtri facies
In medio apparet,
Pallio ſanguineo veſtitus.

REGI SECULORUM INVISIBILI, IMMORTALI,
ſoli Deo ſit laus & gloria in ſecula,
Amen.

Hic Pater & Filius in unum ſunt copulati,
Ut ſimul in æternum manent.

DECIMA QUINTA FIGURA.

 TRIPUS

TRIPUS AUREUS,

HOC EST,

TRES TRACTATUS CHYMICI SELECTISSIMI,

NEMPE

I. BASILII VALENTINI, BENEDICTINI ORDINIS monachi, Germani, PRACTICA una cum 12. clavibus & appendice, ex Germanico;

II. THOMAE NORTONI, ANGLI PHILOSOPHI CREDE MIHI ſeu ORDINALE, ante annos 140. ab authore ſcriptum, nunc ex Anglicano manuſcripto in Latinum translatum, phraſi cujusque authoris ut & ſententia retenta;

III. CREMERI CUJUSDAM ABBATIS WESTMOnaſterienſis Angli Teſtamentum, hactenus nondum publicatum, nunc in diverſarum nationum gratiam editi, & figuris cupro affabre inciſis ornati

Opera & Studio

MICHAELIS MAIERI,

PHIL. ET MED. D. COM. P. ETC.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE,

M DCC XLIX.

VIRO

Inter Medicos Hippocraticos doctissimo, inter doctissimos humanissimo, hoc est, vere syncero, probo & polito a virtute, ab eruditione, a genuina animi Nobilitate,

Dn. JOANNI HARTMANNO BEYERO, D. M.

INCLYTÆ, IMPERIALIS REIPUBLICÆ Mœno-Francofurtensis Physico ordinario, excellentissimo, diversorum Germaniæ Principum in re medica ministranda & sanitate tuenda Consiliario selectissimo, experientissimoque, D. D. D.

MICHAEL MAIERUS,

Phil. & Med. Doct. Comes Palatinus, Eques, Exempt. P. C. C. olim Cæs. Maj. Medicus Aulicus.

DUm litigii, vir excellentissime, quod Dogmaticis Medicis est cum Hermeticis seu Vulcano addictis, subit memoria, ac forte in animo erat hos ternos Authores Medicinæ Hermeticæ absolutissimos, nempe Basilium Valentinum, Germanum Benedictini ordinis Monachum, Nortonum & Cremerum, Anglos, ex sua quosque lingua vernacula latinitati donatos in publicum edere, ut tam exteri quam inquilini haberent eorum oracula sibi communia, non solum TRIPODIS AUREI titulo eos indigetare visum est, sed quoque Delphicæ Plœbados responsum Ionibus, cum in quadam re dubia consuleretur, datum occurrit in hunc modum:

Mὴ

Μὴ πρότερον λήξει νεῖκος μερόπων καὶ Ἰώνων,
Πρὶν τρίποδα χρύσειον, ὃν Ἥφαιστος βάλε πόντῳ
Ἐκ πόλιος πέμψητε, καὶ ἐς δόμον ἀνδρὸς ἵκηται,
Ὃς δεδάηκε τά τ' ὄντα, τά τ' ἐσόμενα, πρό τ' ἐόντα.

Hoc eſt,

Non prius hæc Meropum, lis & deſiſtet Ionum,
Quam Tripodem, quem Vulcanus projecit in æquor
Aureum, ab urbe viri mittatis in illius ædes,
Qui novit quæ ſunt, venturaque quæque fuerunt.

Hac enim ratione litem dictam inter Dogmaticos & Hermeticos finiri poſſe exiſtimavi, ſi hos Authores, tanquam VULCANI TRIPODA. Medico inter utroſque ſpectatiſſimo muneris vice obferrem & conſecrarem: cum vero talem & tantum virum, de quo Homericum illud, Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων, merito uſurpari poſſet, per totam Germaniam quærerem & animo indagarem, en nullum alium huic intentioni magis accommodatum, quam te (nihil do auribus, fama omnium atteſtante unanimi) hic Francofurti ad Mœnum in ſumma Germaniæ, ne dicam Europæ, quaſi ſpecula poſitum, ad quem velut alterum Hippocratem, multorum Principum & Magnatum vota & deſideria inclinant, invenire licuit. Accipe itaque vir omnium ut eruditiſſime, ſic humaniſſime hunc aureolum Tripodem, ſive tractatus ternos a Vulcano Hermetico elaboratos, tanquam donarium debitum ſapientiſſimo & diſcretiſſimo, nulli ex vulgaribus appropinquatum, & hinc meum in te affectum, magis quam rei oblate precium æſtima: Nullum enim mihi dubium eſt, quin hoc nomine tam Dogmaticis, quam Hermeticis quibuſcunque pergratum opus futurum ſit adeo, ut lite, veluti antiquitus illi Meropes & Iones, depoſita, concordia amicitiæ fœdera inituri ſint; quod ſi obtinuero laborem qualemcunque impenſum fuiſſe hiſce vertendis in communem omnibus Europæis linguam, hoc eſt, latialem, non pœnitebit: Quomodocunque ſit, me tui amantem redamare non ſupterfugies, qui in omnes ex æquo, præſertim literatos nunquam non es effuſus. Vale. Dabam Francofurti ad Mœnum; Menſe Januarii, anno 1618.

PRA-

PRACTICA
CUM
DUODECIM CLAVIBUS
ET APPENDICE,
DE
MAGNO LAPIDE
ANTIQUORUM
SAPIENTUM,
SCRIPTA ET RELICTA
A
BASILIO VALENTINO
GERM. BENEDICTINI ORDINIS
MONACHO.
TRACTATUS PRIMUS.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE
M DCC XLIX.

EPIGRAMMA IN BASILII PRACTICAM SCRIPTUM A M. M.

NOn tantas Pactolus opes, non aurifer Hebrus
Voluit arenosis tanta metalla vadis:
Quanta Valentinus libro diffundit in uno,
INDICE, quæ gazis sunt potiora tuis.
Namque ex Hesperio fructus tulit arboris horto,
Queis bene Germanos ille beavit agros.
Duxit & ex Colchis aurati velleris agnum,
Quod fuit haud parvi grande laboris opus.
Hæc, ubi succubuit mortali lege, reliquit
Nobis, Basilica quo frueremur ope:
Quod mireris, habes hic, quodque imiteris, at imo
Ni fundo quæras, forsan inanis eris:
Omnia sunt unum, variis quæ dissona verbis,
Consona sed rebus, noster hic author habet:
Hæc tibi sufficiant, operis nec plurima quæras
Instrumenta, sat est, hoc tibi si innotuit.

PRÆFATIO FRATRIS BASILII VALENTINI BENEDICTINI ORDINIS DE MAGNO LAPIDE ANTIQUORUM SAPIENTUM.

Postquam humani quid passus sum timoris, incepi considerare ex naturæ simplicitate miserias hujus mundi, & deflevi mecum penitus delicta a primis nostris parentibus commissa, & quod pœnitentiæ locus in terris nullus esset, sed homines indies pejores fierent, quodque pœnitentiam non agentibus æternæ impenderent pœnæ absque fine imperscrutabiliter duraturæ; Ideoque acceleravi, quoad potui, malo me subtrahere, mundoque valedicere, & me Deo, ut famulum, addicare:

Cumque jam aliquamdiu in ordine meo vixissem, & illud temporis spatium, quod post absolutionem pensi mihi ipsi adorandum impositi reliquum foret, nollem frustra absumi, ne cogitationes meæ per otium novis peccatis causam præberent, constitui apud me naturam rimari, perque anatomiam ejus arcana indagare, quod post æterna illa in temporalibus summum reperi; & postquam multos libros in monasterio nostro a Philosophis longe ante me scriptos, qui & ipsi naturam studendo & indagando asse-

quuti fuerant, invenerim, animum hoc mihi lubentiorem addidit, ad discendum ea, quæ ipsi sciverant; & quamvis difficile id mihi contigerit, tamen cum omne in initio grave, in fine facilius sit, Deus, quoque, quem sedulo oravi, ut viderem, quæ alii ante me viderant, concessit.

In conventu nostro collegam habui, quem nephriticus a calculo dolor vexabat, ita ut sæpe æger decumberet; Hic medicos multos ad se vocaverat, at a nullo præsentaneam opem sentiens, Deo vitam mancipavit, ab omni humano auxilio derelictus.

Tum ego institui anatomiam herbarum, distillavi eas, sal extraxi & quintam essentiam; verum nullam ex omnibus invenire potui, quæ fratrem illum ab effectu suo liberaret, licet permultas tentarim: Nam non erant in suo gradu adeo efficaces, ut huic malo mederentur: Et sic nullum vegetabile offendi, quod non sex annorum spatio attigeram.

Hinc acriori mentis indagine cogitationes meas intendi circa hoc negotium considerando, mecumque inii etiam ea addiscere scientiaque assequi fundamentali, quæ Creator in metalla & mineras terræ abdiderat; Ac quo magis quærerem, eo plus inveni: plus enim semper ex altero se deducebat rivus; Et Deus fortunam mihi concessit, ut multa experirer, ac oculi mei viderent etiam illa, quæ natura mineralibus & metallis infuderat, adeo diversa, ut ignaris captu sit difficillimum.

Inter ea omnia incidi in minerale, quod ex multis coloribus compositum & in arte maximæ efficaciæ est, huic spiri-

ſpiritualem eſſentiam extraxi; eaque fratrem meum ægrum paucis diebus priſtinæ ſanitati reſtitui: Nam hic ſpiritus adeo fortis erat, ut ſpiritum fratris mei corroborare potuerit, qui horas ſuas quotidie pro me oravit, donec mortuus ſit: ſupererat autem diu, poſtquam convaluerat: Ejus quoque meæque preces tantum valuerunt, ut Creator & mihi aperuerit, & propter meam diligentiam demonſtrarit etiam illud, quod prudentibus, uti ſe vocant, abſconditum manet.

Atque ita hoc tractatu Lapidem Antiquorum ad ſanitatem & conſolationem hominum in hac miſeriarum valle cœlitus nobis, ut terrenorum ſummum theſaurum, conceſſum, indicare, & quantum mihi licitum, aperire volui, veluti tute leges, non pro mea, ſed poſterorum utilitate ſcribens; poſtquam cognitionem ex ſcriptis multorum expertiſſimorum virorum conſecutus fuerim, ita, ut & tu ex mea doctrina, Philoſophiæ addicta, quæ breviſſima verbis at prolixa ſenſu, petram, cui veritas innitatur, cum præmio temporali ac æternitatis voto aſſequi poſſis. Amen.

DE

MAGNO LAPIDE ANTIQUORUM SAPIENTUM

FRATRIS BASILII VALENTINI BENEDICTINI ORDINIS.

IN præfatione mea, amice optime & artis cupide, spem feci, me tibi aliisque naturæ proprietates addiscendi studio flagrantibus, artesque penitius inquirentibus, lapidem angularem & petram, quoad mihi superne concessum fuerit, indicaturum, unde antecessores nostri & antiqui, lapidem suum, quem ab Altissimo acceperant, ad sanitatem & commoditatem hujus terrenæ vitæ usurpandum, confecerint: Ut proinde promissis meis satisfaciam, nec te diu sophisticis erroribus in ambages seducam, sed ex fundamento fontem omnium beneficiorum aperiam, teneas verba mea sequentia & bene perpendas, si modo artes cognoscendi desiderio adficeris; siquidem multum loquentiæ facere nequeo; nec id meæ intentionis est; cum minimum inde addisci possit, sed delector brevibus verbis, quæ rei fundamentum continent.

Sciatis igitur, perpaucos ad possessionem hujus dominii pervenire, quamvis quamplurimi in lapide nostro ædificando sint occupati: Veram enim scientiam & ejus impetrationem Creator non communem, sed saltem quibusdam, qui mendacia aversentur & veritatem amplectantur, artique cum gemitibus cordis addicti eam diligentissime inquirant, concessam voluit, inprimis illis, qui Deum absque simulatione amant, ideoque orant.

Quo-

Quocirca dico tibi in veritate, si magnum nostrum & antiquum lapidem facere conaris, ut doctrinæ meæ sis addictus, præque omnibus rebus Creatorem omnis creaturæ ores, quo tibi gratiam & benedictionem suam ad id concedat; & si peccaris, confitere & fac bonum, cogitaque ex proposito, te pravum non amplius, at probum fore; ut cor tuum ad omne bonum illustretur; & recordare, cum ad honorem eveheris, ut pauperibus & egentibus succurras, eos ex miseriis liberes, manuque tua munifica reficias, quo majorem benedictionem a Domino impetres, sedemque in cœlo per fidei confirmationem assequaris.

Nec despicias, amice mi, neve contemnas veridica scripta eorum, qui lapidem ante nos habuerunt: Nam post Dei patefactionem, ex iis habeo; Atque ea lectio multiplicetur & sæpissime repetatur, ne fundamentum excidat, & veritas, instar lucernæ extinguatur.

Posthæc nec obliviscaris tui diligentissimi laboris, semper inquirendo authorum scripta; At ne animum teneas volubilem, verum fereeam petram præfixam, in qua omnes sapientes unanimiter concordent: Nam variæ mentis homo sæpius haud veram incedit viam, seque ipse in errores præcipitat, nec a mutabilis animi viris diu duraturæ extruuntur ædes.

Cum quoque lapis noster antiquissimus non ex combustibilibus rebus oriatur, quia ipse præ omni ignis periculo tutus sit hinc desinas illum quærere, in iis, quibus inesse aut reperiri naturæ non est concessum; ut si diceretur, esse opus vegetabile, quod esse nequit; quamvis vegetatio quædam ipsi adsit.

Nam nota, si ita foret cum nostro lapide, quemadmodum cum alia herba, facillime combureretur, ita ut nihil remaneret nisi sal quoddam; Et quamvis illi, qui ante me fuerunt, de lapide vegetabili plurima scripserint, tamen scias, amice mi, id facile difficile tibi conceptu futurum; Cum enim lapis noster vegetet, seque augmentet, ideo ipsum vegetabilium appellarunt.

Porro scias, bruta animalia augmentationem sui nullam producere, nisi id fiat in natura sua simili: Ideoque non opus habes verum lapidem

pidem quærere aut tibi conficiendum præsumere, nisi ex suo proprio semine, ex quo noster lapis a principio factus est: Unde percipias & intelligas, mi amice, ne & animalis animam ad hujus inquisitionem eligas: Nam caro & sanguis, quemadmodum ea a Creatore animantibus data & concessa sunt, ad animantia spectat, ex quibus Deus illa composuit, ita ut animal inde factum sit: Verum noster lapis ab antiquissimis ad me hæreditario translatus, venit & ortus est ex duabus & una re, quæ tertium abditum tenent: Hæc est purissima veritas & recte dictum: Nam mas & fœmina ab antiquis pro uno corpore accepta sunt, non considerando extrinsecus quo ad visum, sed ob amoris implantati & in naturæ operatione a principio infusi gratiam, pro uno cognoscendo, & quemadmodum hi duo sua spermata propagare & augmentare possunt, ita & sperma materiæ, ex qua lapis noster factus est, supplantari & augeri potest.

Quod si nunc verus nostræ artis amator es, hunc sermonem magnifacies & sapienter considerabis, ne cum aliis Sophistis cœcis in foveam ab inimico paratam cadas ac delabaris.

Ut autem scias, amice mi, unde semen ejusmodi proveniat, ex te ipso quæras, ad quid lapidem nostrum deducere coneris, tum manifestum tibi fiet, quod ex nulla re, nisi ex metallica quadam radice, unde & ipsa metalla a Creatore generari ordinata sunt, profluat, quod quomodo fiat, notes.

Principio cum spiritus ferebatur super aquas, & omnia tenebris adhuc obtecta erant, tum Deus omnipotens & æternus, cujus initium absque termino, cujusque sapientia ab æterno fuit, ex imperscrutabili suo consilio, creavit cœlum & terram, omniaque iis contenta, visibilia & invisibilia, quomodocunque vocentur, ex nihilo; Omnia enim Deus fecit ex nihilo: Quomodo autem hæc creatio preciosissima contigerit, de eo jam non philosophabor; tum sacræ literæ & fides de eo judicent.

In tali creatione Creator cuilibet naturæ, ne ad interitum & detrimentum tenderet, peculiare semen indidit, ut eo augmentatio fieret, quod homines & animantia, herbæ & metalla conservarentur; nec

homini

homini licitum eſt, Deique ordinationi adverſum, novum ſemen pro libitu ſuo producere, verum ſaltem propagatio & augmentatio conceſſa eſt: Semen enim creare ipſe Creator ſibi ſoli reſervatum voluit; alias poſſibile foret homini, Creatorem agere, quod eſſe nequit, ac præpotentiæ altiſſimi proprium eſt.

Jam ſcias de hoc ſemine a metallis generato in hunc modum; quod cœleſtis influentia per Dei nutum & ordinationem ſuperne deſcendat & ſe commiſceat cum aſtralibus proprietatibus. Quando jam hæc conjunctio contingit, tum hæc duo pariunt terreſtrem ſubſtantiam, tanquam tertium, quod eſt principium noſtri ſeminis, ſuæ primæ originis, qua proavos ſuæ generationis demonſtrare poſſit: Ex quibus ternis oriuntur & proveniunt elementa, utpote aqua, aer & terra, quæ porro per ignem ſubterraneum operantur, donec quid perfectum producant, quod Hermes & omnes ante me, quia præterea nihil invenire poſſumus ab initio magiſterii, tria prima principia appellarunt: Et inventa ſunt, Anima intrinſeca, Spiritus impalpabilis, & corporea viſibiliſque eſſentia:

Cum jam hæc tria ſimul cohabitant, progrediuntur copulatione, ſucceſſu temporis, per Vulcanum in palpabilem ſubſtantiam, nempe in argentum vivum, ſulphur & ſal. Quæ tria ſi per commixtionem in ſuam indurationem & coagulationem deducantur, prout natura multipliciter operatur, tum fit inde perfectum corpus, ſicut natura requirit, ejusque ſemen a Creatore electum & ordinatum eſt. Qui jam noſtri operis fontem indagare tibi præſumis & artis bravium per certamen cupidum obtinere ſperas, edico tibi per æternum CREATOREM, hanc eſſe veritatem omnis veritatis; Quod ſi metallica anima, metallicus ſpiritus, & metallica forma corporis adſit, etiam metallicum argentum vivum, metallicum ſulphur & metallicum ſal inde ſequi debeant, quæ neceſſario nihil aliud, quam perfectum corpus metallicum præbere poſſunt.

Si jam intelligere nolis, quod te intelligere deceat, philoſophiæ addictus haud eris, aut Deus a te prohibebit.

Dico itaque ſic breviter, tibi non poſſibile fore cum utilitate meram

in forma metallica conſequi, niſi prædicta tria principia absque defectu in unum conjunxeris: Tum præterea intelligas, quod animalia terræ ex carne & ſanguine ſint compoſita, æque ut homo, habentque vivificum ſpiritum & flatum ſibi inditum, quem poſſideant æque ut homo, verum rationali anima deſtituuntur, qua homo præ cæteris animantibus praeditus eſt: Idcirco cum bruta vitam morte commutant, penitus actum eſt cum iis, nec quicquam ſpei de ipſis in aeternum permanet: Homo autem, ſi vitam per temporalem mortem Creatori ſuo obferat, vivit ſuperſtes anima, cumque clarificatus fuerit, anima in corpus ejus clarificatum reverſa ibidem habitabit, ita ut corpus, anima & ſpiritus una congregentur, coeleſtemque clarificationem ſuam demonſtrare valeant, quae in omnem aeternitatem nunquam ſeparari poterunt, &c.

Quapropter homo ratione animae ſuae pro fixa cognoſcitur creatura, ſiquidem (licet extrinſece conſiderando moriatur) in aeternum victurus eſt: Mors enim hominis eſt ſolummodo clarificatio, ut ita per certos gradus a Deo ordinatos a peccato obnoxiis liberetur & in meliorem locum tranſponatur, quod brutis non contingit: Ideo pro non fixis creaturis habentur: Poſt interitum enim ſuum nulla reſuſcitatione frui poterunt, cum rationali careant anima, pro qua unicus & verus Mediator Dei Filius paſſus ſanguinem ſuum profudit:

Spiritus quidem morari poteſt in quodam corpore, at non praeterea ſequitur, illum fore fixum, quamvis corpus cum ſpiritu conveniat, ac ſpiritus cum corpore neutiquam rixetur: Deſtituuntur enim utraque forti illo, quod corpus & ſpiritum vinciat & confirmet, atque præ omnibus periculis tueatur & defendat, nempe pretioſiſſima, nobili & fixa anima: Nam ubi anima penitus deficit, ibi nulla redemptionis ſpes ſupereſt: Res enim absque anima imperfecta eſt, idque unum eſt ex maximis arcanis, quod ſapienti & inquiſitioni operam danti ſcire conveniat: Atque conſcientia mea non paſſa eſt hoc ſilentio prætetire, ſed patefacere illis, qui fundamentum omnis ſapientiæ amant: Hinc diligentiſſime ſis meo intentus ſermoni, quod ſpiritus in metallis deliteſcentes inæquales ſint, unus alio volatilior aut fixior: quemadmodum

dum & eorum anima & corpora inæqualia ſunt, & quodcunque metallum omnia tria fixitatis dona conjuncta in ſe habeat, huic robur illud obtigit, quo ignem tolerare, omnesque inimicos ſuos ſuperare poſſit, idque in uno ſole reperitur: Luna fixum habet Mercurium apud ſe, ideo in igne non tam cito evolat, velut reliqua imperfecta metalla, ſed expectat examen ſuum in igne & comprobat id clariſſime per victoriam ſuam, cum voraciſſimus Saturnus nihil prædæ ex illa obtinere poſſit.

Amori deditiſſima Venus abundantiori colore veſtita & præoccupata eſt, ejusque corpus fere totum mera tinctura eſt, non abſimilis colori, qui in optimo metallo quoque viſitur, ac propter abundantiam coloris in rubedinem ſe extendit: Quia vero corpus ejus leproſum ſit, tinctura illa firma permanens ſubjectum in imperfecto corpore habere nequit, ac cogitur una cum corpore interire: Quando enim corpus morte extinguitur, nec anima manere poteſt, ſed recedere & avolare compellitur: ſiquidem habitatio deſtructa & igne abſumpta ſit: Unde locum non inveniat, nec ibi morari poſſit: In corpore autem fixo lubens habitat cum perſeverantia.

Sal fixum bellicoſo Marti durum, conſtans & craſſum corpus addidit & reliquit, unde generoſitas animi ejus demonſtratur, atque huic duci bellico vix quicquam detrahi poteſt: Corpus enim ejus durum adeo, quod vix vulnerari queat: Si vero ſtrenua virtus ejus cum Lunæ fixitate ac Veneris pulchritudine mixtione & concordantia ſpiritualiter conjungatur, ſatis ſuavis adhuc Muſica concinnari poteſt, per quam aliquod claves ſuo dignentur honore, ut egenus pane, ſi in ſuperiorem gradum ſcalæ aſcenderit, particulariter frui poſſit: Nam phlegmatica qualitas aut humida natura Lunæ cum ardenti Veneris ſanguine exſiccari & nigredo ejus magna per Sal Martis corrigi debet.

Nec vero neceſſe eſt, ſemen tuum in Elementis quærere; Eo usque enim retro noſtrum ſperma non remotum eſt; verum propinquior locus eſt, ubi noſtrum ſemen certam ſuam habitationem & hoſpitium obtineat, adeo ut ſi ſolummodo Mercurium, ſulphur & ſal (intellige philoſophorum) eo usque rectifices, quo ex anima ejus, ſpiritu & cor-

 pore

pore inseparabilis quædam conjunctio contingat, quæ in omne ævum se ab invicem separari non sinat, nec disligari possit, tum amoris vinculum perfecte firmatum est, atque domicilium coronationis satis superque præparatum.

Atque scias, hoc nihil aliud esse, quam liquorosam clavem, cœlesti proprietati comparandam ac aquam siccam substantiæ terrestri addictam, quæ omnia sunt una res, ex tribus, duobus & uno orta est prognata: Quod si hoc attingere valeas, magisterium jam victor obtines: Tum conjunge sponsam & sponsum inter se, ut sese carne & sanguine pascant, nutriant, suoque semine infinite propagent:

Et quamvis tibi ex amore quid amplius aperirem, attamen Creator prohibuit; quocirca dedecebit me de hisce clarius loqui, ne donum Altissimi in abusum veniat, atque ego multorum delictorum perpetrandorum causa existam; ita ut iram divinam in me excitem, cumque aliis in æternas pœnas abjiciat.

Si vero, amice mi, neque id clarum satis est cognitu, tum in practicam te meam deducam, quomodo ego antiquorum lapidem illum Dei auxilio perfecerim; quam bene consideres, ac duodecim meas claves diligenti & crebra repetitione perlustres: atque ita procedas, quemadmodum hic te doceo & figurato modo fundamentaliter instruo.

Recipe partem aliquam optimi & fini auri, idque separa per ea media, quæ natura artis amantibus hominibus concessit ab invicem, veluti Anatomicus humanum cadaver dividit, perque id corporis humani interiora scrutatur: atque fac ex auro tuo retrorsum id, quod ante fuerat: Tum reperies semen, principium, medium atque finem: Unde nostrum aurum, ejusque uxor facta sint, nempe ex penetrante subtili spiritu atque pura, casta & immaculata anima, nec non astrali sale & balsamo: quæ post eorum conjunctionem nihil aliud sunt, quam mercurialis liquor: Eaque ipsa aqua ad proprium suum Deum Mercurium in scholam deducebatur, qui aquam eam examinabat, cumque legitimam & absque fuco reperisset, amicitiam ejus inibat, inque matrimonium sibi ipsam conjunxit: atque sic ex utrisque oleum incombustibile factum est: Mercurius enim adeo superbus redditus, ut

vix seipsum agnosceret: Pennas suas aquilinas projecit, & ipse caudam Draconis lubricam devoravit, adque prælium Martem provocavit:

Tum Mars equites suos coegit, inque mandatis dedit, ut Mercurius includeretur carceri, cui Vulcanus, ut lictor, adjudicatus est eo usque, donec a fœmineo sexu liberaretur.

Postquam hæc popularibus rumusculis passim increbrescerent, cæteri quoque Planetæ convenerunt, habitoque consilio, quid factu opus esset imposterum deliberarunt, ut sapienter procederetur: Tum Saturnus primus in ordine acriori oratione in hunc modum proloqui exorsus est:

Ego Saturnus Planetarum summus in firmamento protestor hisce præ vobis Dominis omnibus, me inter vos inutilissimum & vilissimum esse, infirmi & corruptibilis corporis, nigri coloris, multarum afflictionum injuriis in hac miseriarum valle obnoxium, attamen omnium vestrum probatorem: Non enim permanentem habeo permansionem, atque mecum mei similem rapio: Cujus meæ miseriæ nulli caussa imputanda est, nisi inconstanti Mercurio, qui mihi sua incuria & negligentia hoc malum inflixit: Quapropter oro vos Dominos pariter, vindictam hujusce de eo sumere, & cum custodiæ jam sit traditus, penitus ipsum occidere, & ad putrefactionem usque ibi detinere, donec ne gutta ejus sanguinis agnoscatur amplius.

Cum sic Saturnus orationem suam finivisset, en fuscus Jupiter progreditur & sermoni suo cum genuum inflectione, sceptrique reverentia singulari initium facit, laudans Saturni collegæ sui postulata, mandatque se prosequuturum omnes, qui harum rerum executionem non adjuverint: atque sic finem imposuit.

Post hunc Mars accessit gladio denudato, mire coloribus interdistincto, instar speculi igniti, diversis & insolitis radiis micante, atque hic gladium Vulcano lictori obtulit, ut omnia illa a Dominis imperata prosequeretur, & cum Mercurium interfecisset, ejus ossa penitus igne combureret: In quibus Vulcanus, ut lictor, se morigerum præstitit.

Interea dum lictor officio suo fungitur, pulchra & præ candore fulgens fœmina in longa argentei coloris veste, multis aquis intertexta, advenit, quæ cum agnosceretur, inventa est Luna, Solis uxor: Hæc prona decidit in faciem, multisque lachrymis & gemitibus quærebunda oravit, conjugem suum Solem ex carcere, in quem Mercurii dolo & potentia perfide intrusus esset, ubi adhuc & ex Planetarum aliorum mandato detineretur, emitti: Verum Vulcanus penitus abnegavit: Ipsi enim interdictum erat: At perseverans in suo proposito sententiæ latæ executionem gnaviter visit, donec tandem Domina Venus adesset in veste summe rubra, viridi intertexta pulcherrima facie, facundissimo jucundissimoque sermone & lepidissimo gestu, flores odoratissimos ferens in manu, qui humanos oculos sui aspectu colorum varietate mirifice reficerent & delectarent: Hæc Chaldæo idiomate intercessit apud Judicem Vulcanum pro liberatione, eique in mentem revocavit, redemptionem per foemineum sexum futuram: At illius aures erant clausæ.

Interim, dum hi duo ita colloquuntur, coelum se aperuit, atque exinde animal potens cum multis pullorum millibus exivit, abigens & pellens lictorem: Id fauces suas late aperuit, ac Venerem pretiosissimam, suam adjutricem, devoravit, exclamans simul clara voce: Ex foeminis natus sum, ac semen meum foeminæ copiose propagarunt, atque eo terram locupletarunt: Ejus anima meæ addicta est, ideoque me ejus sanguine pascam & nutriam: Cumque hæc animal clare dixisset, in conclave quoddam se contulit, januamque post se obseravit: Pulli autem omnes sequebantur post ordinem, atque longe majore cibo egebant, quam prius: bibebantque de priori oleo incombustibili: atque cibum ac potum facillime digerebant, & fiebant multo plures pulli, quam prius, idque toties accidit, donec totum ipsi replevissent mundum.

Cum hæc omnia ita contigissent, conveniebant multi ejus regionis viri, qui docti, inque literis periti omni studio contendebant inter se omnium horum actorum & sermonum expositionem acquirere, quo maxima ex parte meliori eorum intellectu fruerentur: Verum nullus

lus ex illis id effectum dare potuit: Non enim erant ejusdem sententiae, donec visum est prodire virum quendam magnae senectutis, capillis et barba album, instar nivis, vestitum purpura a vertice usque ad pedes: in capite coronam gestavit, in qua pretiosissimus carbunculus radiabat: circa corporis medium praecinctus erat cingulo vitae: nudis incedebat pedibus, et loquebatur singulari quodam spiritu, qui in eo occultus erat, ac sermo ejus penetrabat intima corporis, ita ut anima ex corde id sentiret. Hic vir ascendebat in suggestum et congregatos adhortabatur populos, ut silentium tenerent, seque diligentissime audirent: sese enim superne missum adesse, qui eis praedicta scripta aperiret, et per philosophicum sermonem patefaceret.

Cumque jam omnes quieti adstarent, incepit in hunc modum:

Expergiscere o homo, et contemplare lumen, ne tenebrae te seducant: Dii fortunae et dii majorum gentium patefecerunt mihi in profundo somno: o quam beatus homo est, qui deos agnoscit, quam mira magnalia operentur: Et felix ille est, cui oculi aperiantur, ut lumen videat, quod ante obscurum fuerat:

Duae stellae homini a Diis concessae sunt ad ducendum eum ad magnam sapientiam, quas specta, o homo, firmiter, et sequere splendorem earum, cum in iis sapientia inveniatur.

Phœnix avis de meridie potenti ferae de oriente Cor ex pectore eruit: Fac ferae de oriente alas, quemadmodum aut de meridie, ut æquales fiant: Nam animal de oriente pelle sua leonina spoliari debet, ejusque alæ evanescere, atque tum simul ingredi magnum Oceani salum, cumque pulchritudine iterum egredi: Merge spiritus tuos instabiles in profundum fontem, cui aqua nunquam deficiat, ut pares fiant matri suæ, quæ inibi latet, & ex tribus in mundum exorta est.

Ungaria primo me genuit, cœlum & stellæ tenent me, atque terra nubit me, & quamvis mori cogar & sepeliri, tamen Vulcanus me secundo parit: Ideoque Ungaria mihi patria est, & mater mea totum includit mundum.

Cum hæc audita forent ab hominibus tum præsentibus, sic porro elocutus est:

Quod

Quod est superius, fac inferius: & quod visibile, invisibile, palpabile impalpabile, & fac ut iterum ut ex inferiori superius, ex invisibili visibile, ex impalpabili palpabile fiat: Hæc est tota pars penitus perfecta absque ullo defectu aut diminutione: at in qua mors & vita, interitus & resurrectio habitet, est rotunda sphæra, qua Dea fortunæ currum suum impellit, & viris Dei donum sapientiæ impertit: proprio autem suo nomine secundum temporalem intellectum vocatur omnia in omnibus: super æterna summus ille Arbiter ac judex existit.

Quisquis jam scire desideret, quid omnia in omnibus sit, ille faciat terræ amplissimas alas, eamque valde urgeat, ut ipsa se attollat, perque aerem volans in supremam summi cœli regionem sese elevet: Tum combure alas ejus igne fortissimo, ut terra in mare rubrum præceps decidat, ibique suffocetur: ac igne & aere exsicca aquam, ut inde iterum terra fiat: Tum inquam, habes omnia in omnibus:

Quod si hoc invenire nequeas, in te ipsum inquiras & respicias circum circa in rebus omnibus, quæ reperiuntur per mundum: Tum omnia in omnibus invenies, quod est vis attrahens omnium metallicarum & mineralium rerum ex sale & sulphure ortarum, ac bis ex Mercurio progenitarum: Plus, (inquam) me non decebit de eo, quod est omnia in omnibus, dicere, cum omnia in omnibus comprehensa sint.

Hisce affatis porro dicebat, o viri amici, si auditione sapientiam ex mea voce percepistis, ex quo et quomodo magnum lapidem antiquorum philosophorum reperire debeatis, qui leprosa et imperfecta metalla curat, iisque novam generationem aperit, ac homines in sanitate conservat, inque longam aetatem adducit, meque hucusque sua cœlesti vi et operatione confirmavit, ut sponte mea mori desiderem, hujus vitae pertaesus.

Deus pro sua gratia ac sapientia, quam clementer mihi longo tempore impertivit, laudandus per omnia secula, Amen.

Atque ita prae eorum oculis evanuit:

Hoc sermone finito, singuli in suum se conferebant locum, unde venerant, dies noctesque de his cogitantes ac laborantes, prout cuilibet ingenii bonitas contigerat, etc.

Nunc

Nunc ſequuntur duodecim Claves

FRATRIS BASILII VALENTINI BEnedictini ordinis, quibus oſtia ad antiquiſſimum lapidem anteceſſorum noſtrorum aperiuntur & arcaniſſimus fons omnis ſanitatis recluditur.

PRIMA CLAVIS.

AMicus meus ſciat, omnes res impuras & maculatas ad noſtrum opus indignas eſſe: Nam earum leproſitas nihil adjumenti præſtare poterit noſtro operi: at bonum per impurum impeditur.

Omnes merces venales ex fodinis ſuo valent precio, cum vero falſificatio iis accedat, in idoneæ fiunt: Sunt enim fuco depravatæ, nec ejusdem, ut prius, ſunt operationis.

Ac quemadmodum medicus interiora corporis purgat & purificat per media medicamentorum suorum, omnesque sordes inde expellit: Ita & nostra corpora purificari & purgari debent ab omni sua impuritate, ut in nostra generatione perfectio operari possit: Magistri nostri purum, immaculatum requirunt corpus, quod nulla macula aut peregrini commixtione adulteratum sit: Alieni enim additio est nostrorum metallorum leprositas.

Diadema regis sit ex auro puro, & casta sponsa ipsi conjugio copuletur:

Quapropter si per nostra corpora operari velis, accipe gryseum, avidissimum lupum, qui ratione sui nominis bellicoso Marti subjectus, origine autem nativitatis senis Saturni filius est, qui in vallibus & montibus mundi reperitur, fame acerrima occupatus, ac projice ipsi corpus regis, ut inde sibi alimentum habeat, & cum regem devorarit, fac magnum ignem, in quem mitte lupum ad comburendum penitus, tum Rex iterum liberabitur: Cumque hoc ter factum fuerit, tum Leo superavit lupum, nec quicquam in eo amplius consumendum inveniet: Atque sic corpus nostrum principio nostri operis est idoneum.

Ac scias, hanc solam esse viam rectam ac legitimam ad corpora nostra purganda: Nam Leo sese purificat sanguine lupi, ac sanguinis ejus tinctura mirifice lætatur tinctura Leonis: siquidem amborum illorum sanguis affinitate quadam propinquitatis invicem conjunctus est: Cumque Leo satiatus sit, spiritus ejus fortior factus est, quam prius, oculique ejus splendore magno radiant, instar Solis: Ac interior ejus essentia plurimum valet ac utilis est ad omnia, ad quæ requiritur: Et cum ita præparatus fuerit, gratias ipsi agunt hominum filii gravissimis morbis caducis aliisque affectibus vexati Decem illi viri leprosi prosequuntur ipsum ac desiderant bibere de sanguine ejus animæ, omnesque qui malo afficiuntur, gaudent penitus ejus spiritu.

Nam quicunque ex hoc aureo fonte bibit, sentit renovationem quandam suæ naturæ, mali ablationem, conformationem sanguinis, corroborationem cordis ac perfectam sanitatem omnium membrorum

rum ſive interius, ſive exterius in corpore compræhenſorum. Omnes enim nervos & poros aperit, ut malum abigi ac bonum ejus locum quiete obtinere poſſit.

Verum amicus meus diligentiſſime perſpiciat, ut fons vitæ purus & clarus inveniatur: Non enim aquæ peregrinæ cum noſtro fonte permiſceri debent, ne abortus fiat, & ex ſalubri piſce ſerpens prorepat: Et ſi quoque per media acrimonia adjuncta fuerit, per quam corpus noſtrum diſſolutum ſit, fac ut omne corroſivum abluatur: Nulla enim acrimonia utilis eſt ad prohibendos morbos internos, ſiquidem acre cum deſtructione penetret & ita plus morborum pariat: At noſter fons ſit absque omni veneno, quamvis venenum veneno pelli debeat.

Cum arbor quædam inſalubres ac ingratos fert fructus, abſcinditur circa truncum, atque ei alia fructus ſpecies inſeritur: tum germen ſe conjungit cum trunco, ita ut ex trunco & radice cum ſuo ſurculo bona arbor proveniat, quæ ad nutum ſui inſitoris ſalubres & placitos ferat fructus.

Sex loca peragrat rex in firmamento cæleſti at in ſeptimo ſedem ſuam figit: Nam palatium regium inibi tapetibus aureis ornatum eſt: Si jam intelligis, quæ dico, tum hac clave primam ſeram aperuiſti ac peſſuli obſtaculum removiſti: Quod ſi vero necdum lumen in his perſpicis, nec vitrea perſpicilla quicquam proderunt, nec oculi naturales adjuvabunt, ut ultimum reperias, quod in initio tibi defuit:

Tum nec plura de hac clave dicam, quemadmodum
Lucius Papirius me docuit.

II. CLAVIS.

IN aulis magnatum & potentium reperiuntur varia genera potus, quorum tamen vix ullum alteri odore, calore ac sapore simile est: Nam præparatio illorum est multiplex: nihilominus omnia bibuntur, cum singula ad suum usum ordinata & ad oeconomiam necessaria sint.

Cum sol radios suos emittit: perque nubes spargit, vulgo dicitur, solem attrahere aquas ac pluvias instare, idque si sæpe contingat, fæcundum reddit annum.

Ad palatium pretiosissimum exædificandum varii & diversi opifices & mechanici manus suas adhibent & laborant, antequam ornatissimum ac perfectum palatium vocari possit: quod enim requiritur lapideum, ligneum fieri nequit.

Per quotidianos maris sævientis cursus ac recursus, qui ex sympathia quadam superne ex coelorum influentia contingentes causantur, multæ magnæque divitiæ terris accedunt: Nam quotiescunque refertuntur, hominibus aliquid boni secum adferunt.

Virgo

Virgo nuptum elocanda, prius varietate veſtium pretioſiſſimarum ſplendide exornatur, ut ſponſo ſuo placeat, & ſui inſpectione amoris incendium in eo penitus excitet: Cum vero ſponſa ſuo conjugi carnalia ritu copulanda eſt, diverſitas omnis veſtium tollitur, nec quicquam ſponſa retinet, niſi illud, quod ſibi a Creatore in nativitate conceſſum eſt.

Eodem modo cum noſter ſponſus Apollo cum ſponſa ſua Diana, nuptias celebraturus eſt, prius quoque ipſis varia veſtimenta præparantur, eorumque capita & corpora aquis optime lavuntur, quas aquas tu per diverſos diſtillandi modos addiſcere debes, cum ſint valde inæquales, aliæ magnæ, aliæ exiguæ, pro ut earum neceſſitas requirit, quemadmodum de variis potus generibus dixi: Ac ſcias, cum humiditas terræ aſcendit & nebula elevatur, in ſuperiori parte congelatur, & ſua gravitate deorſum cadit, qua ratione terræ ablata humiditas reſtituitur: idque terram reficit, nutrit & alit, ut folia & gramina inde enaſci poſſint: Idcirco nonnullæ præparationes tuarum aquarum diſtillando ſæpius repeti debent, ut id, quod a terra abſtractum eſt, ipſi ſæpiſſime reddas ac iterum abſtrahas, velut Maris Eurypus terram ſæpe relinquit ac rurſum obtegit, donec ad certam metam perveniat.

Cum ita hoc modo Palatium Regis variis manuum opificiis præparatum & exornatum fuerit, ac mare vitreum ſuum curſum abſolverit, palatiumque bonis repleverit, tum tuto Rex ingredi, ſuamque ſedem inibi ponere poterit.

Verum, amice mi, notes hoc inprimis, ut ſponſus cum ſua ſponſa nudus cum nuda conjungatur: ideoque omnes res præparatæ ad veſtium ornatum & pulchritudinem faciei ſpectantes iterum removeri debent, quo nudi ſepulchrum poſſideant, prout nudi nati ſunt, ne eorum ſemen peregrini commixtione corrumpatur:

Pro concluſione hujus ſermonis dico tibi in omni veritate, quod precioſiſſima aqua, qua ſponſi balneum fieri debet, ex duobus pugilibus (intellige, ex duabus contrariis materiis) prudenter magna cura conficiatur, ut adverſarius unus alium propellat, adque pugnam

 habiles

habiles fiant, ac bravium obtineant: Non enim utile est Aquilæ, nidum suum in alpibus ponere: Nam pulli ejus præ frigore nivis in summitate montium morerentur:

Quod si vero aquilæ draconem frigidum, qui suam habitationem in petris longo tempore habuit, & ex terræ speluncis prorepit, addas, ambosque in infernalem sellam ponas, tum Pluto ventum afflabit, & ex frigido dracone igneum spiritum volatilem eliciet, qui suo magno calore aquilæ pennas comburet, ac sudorificum balneum excitabit, adeo ut nix in summis montibus colliquescat & aqua fiat, quo minerale balneum bene præparetur ac regi fortunam ac sanitatem tribuat.

III. CLAVIS.

PEr aquam ignis extingui & penitus tolli potest; Et si multum aquæ in exiguum fundatur ignem, tum ignis aquæ succumbere cogitur, ipsique Dominium victoriæ concedere: Ita & nostrum igneum sulsur per aquam ad artem præparatam superari & vinci debet si modo post aquæ discessum ignea vita nostri sulphurei vaporis trium-

triumphare debeat & victoriam iterum obtinere: Nullus autem triumphus contingere in hoc propoſito poteſt, niſi Rex aquæ ſuæ fortem vim & potentiam addiderit, eique ſui coloris proprii clavem addicarit: ut per eam deſtruatur & inviſibilis fiat, verum hac vice ejus viſibilis forma redire debet, cum diminutione tamen ſimplicis ſuæ eſſentiæ ac emendatione ſui ſtatus.

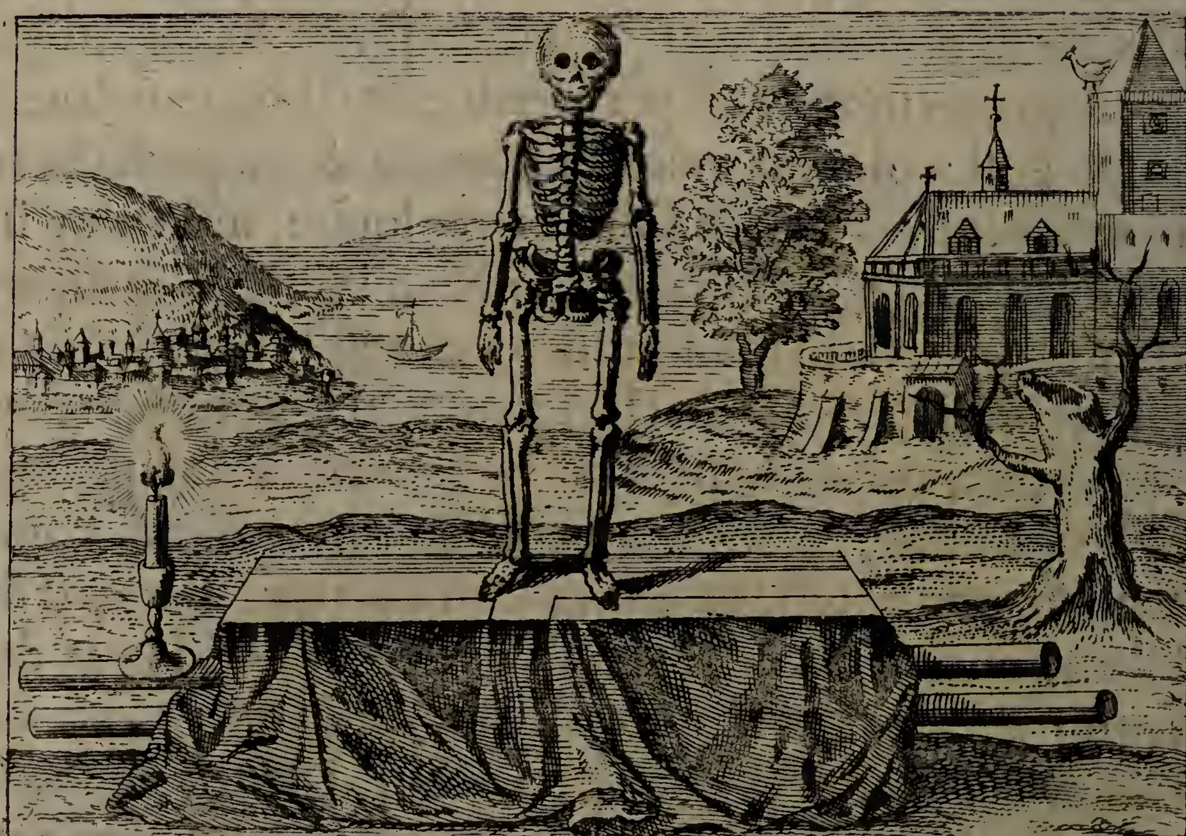
Pictor in albo flavum, & in flavo rubeum ac omnino purpureum colorem pingere poteſt: & quamvis omnes adhuc colores adſint, tamen ultimus in gradu ſuo ſummus, prævalet: Idem in noſtro magiſterio contingere debet: cumque id factum, tum lumen omnis ſapientiæ pro oculis habes, quod in tenebris ſplendet, licet non ardeat: Nam noſtrum ſulphur non urit, & nihilominus longe lateque emicat: nec quicquam colorat, niſi præparatum ſit, ſuoque colore coloratum, quo & poſt colorare valeat imbecilla & imperfecta metalla: Non autem conceſſum eſt illi ſulphuri colorare, niſi color iſte cum magna perſeverantia ipſi abdicatus ſit: Nam imbecillius ſuperare nequit, ſed fortius obtinet Dominium in imbecillius, & debile cogitur robuſto cedere; Idcirco pro hoc ſermone concluſionem ſequentem & ſententiam retine, parvum alteri parvo ſubvenire nequit, nec opem præſtare in operando, & res combuſtibilis alteram rem combuſtibilem defendere non poteſt, ne & ipſa comburatur: ſi itaque defenſor adeſſe debet, qui juvamentum combuſtibili præſtet, idque defendat, tum defenſor ipſe plus potentiæ habebit, quam ille, cujus defenſionem ſibi ſumit, ac imprimis ipſe in ſua ſubſtantia incombuſtibilis neceſſario exiſtet: Ita & qui noſtrum incombuſtibile ſulphur omnium ſapientum præparare velit, primo conſideret apud ſe, ut ſulphur noſtrum quærat in eo in quo incombuſtibile eſt, quod fieri nequit, niſi mare ſalſum corpus abſorpſerit, ac iterum ex ſe rejecerit: Tum exaltes ipſum in ſuo gradu ut omnes cœli alias ſtellas claritate ſua longe antecedat, inque ſua eſſentia: adeo ſanguine abundet, inſtar Pelicani, cum ſe in pectore vulnerarit, tum absque defectione ſui corporis, multos pullos educare & ſanguine ſuo enutrire poſſit: Illa eſt Roſa noſtrorum magiſtrorum, colore tyrio,

& ru-

& rubeus sanguis draconis, a multis descriptus, pallium quoque purpureum summe foliatum in nostra arte, quo Regina salutis operitur, & quo omnia metalla elegentia calore refici possunt:

Hoc pallium honorificum serves bene, una cum astrali sale, quod cæleste hoc sulfur consequitur, ne adversi quid illi accedat, & de volatilitate avis ipsi concedas, quantum sufficiat, tum Gallus devorabit vulpem, & post in aqua suffocabit, perque ignem resuscitatus a vulpe iterum devorabitur, ut par pari referatur.

IV. CLAVIS.

OMnis caro ex terra exorta corrumpenda & in terram iterum redigenda erit, ceu prius terra fuit, tum sal terrenum dat novam generationem per cœlestem resuscitationem: Ubi enim prius terra non fuit, ibi resurrectio sequi nequit in nostro opere: Nam in terra est naturæ balsamum & sal illorum, qui inquisiverunt cognitionem omnium rerum.

In

In extremo judicio mundi, per ignem mundus judicabitur, ut quod prius a magiſtro ex nihilo factum, rurſus per ignem redigatur in cinerem, ex quo cinere Phœnix tandem pullos ſuos produceret: Nam in ejusmodi cinere latet verus & genuinus tartarus, qui ſolvi debet, & poſt ſolutionem ejus, ſera fortiſſima conclavis regii aperiri poteſt.

Novum cœlum ac terra formabitur poſt combuſtionem, & novus homo longe ſplendidius lucebit, quam ante in primo mundo vixit, qui clarificatus erit:

Cum cinis & arena per ignem bene maturentur & excoquantur, tum vitrarius inde vitrum conficit, quod poſt in igne ſemper perdurat, & in colore pellucido lapidi ſimile nec cinere amplius agnoſcitur, idque ignaro magnum myſterium eſt, experto autem nullo modo, quia ipſi per ſcientiam & crebram experientiam opificii rationem obtinet.

Ex lapidibus opifex quoque calcem uſtione parat, ut utilis ſit labori, antequam vero per ignem præparetur, lapis eſt, & non pro calce ad laborem adhiberi poteſt, per ignem vero lapis is maturatur, & ab igne gradum ſumme calidum acquirit, adeoque potens fit, ut igneo calcis ſpiritu, ſi ad perfectionem ſuam perductus ſit, vix quicquam comparari queat.

Quælibet res ſi in cineres comburatur, per artem de ſe præbet ſal ſuum, quod ſi in ejus anatomia ſulphur & Mercurium ſeparatim ſervare poſſis, & ſuo ſali iterum reſtituere, juxta ſufficientiam artis, tum iterum inde fieri poterit ignis beneficio, id, quod ante ejus deſtructionem ſeu anatomiam fuerat, quod prudentes hujus mundi ſtultitiam vocant, proque pugnis reputant, appellantes id novum creatum, quod peccatori a Deo non conceſſum eſt, at nec ipſi intelligunt, quod creatum illud ante fuerat, & artifex ſaltem per ſemen naturæ augmentationem ejus & magiſterium comprobet.

Quicunque artifex cinerem non habet, nec ſal ad noſtram artem conficere poteſt, nam absque ſale noſtrum opus corporeum fieri nequit: coagulationem enim omnium rerum ſolummodo ſal operatur.

Quemadmodum sal omnium rerum sustentaculum est, easque præ putredine conservat, ita & sal nostrorum magistrorum, metalla tutatur, ne in nihilum prorsus redigantur & corrumpantur, quo minus inde aliquid iterum fiat, nisi forte Balsamus eorum intereat, & incorporatus satis spiritus e natura recedat, tum corpus esset omnino mortuum, & nihil cum fructu aliquo inde confici posset, quia spiritus metallici decessissent, & per naturalem sui interitum reliquissent habitationem nudam & vacuam, in quam nulla vita reducenda esset.

Nota autem hoc, artis studiose, quod sal ex cinere plurimum valeat, inque eo multæ virtutes lateant: veruntamen ipsum sal inutile est, nisi interius ejus conversum & exterius reductum sit. Nam solus est spiritus, qui dat vires & vitam: nudum corpus adhuc nihil præstat: si sciveris illum reperire, habebis sal Philosophorum, & oleum incombustibile verissime, de quo ante me multa scripta sunt.

Quamvis sophorum plurimi
Me quæritarint anxii,
Pauci tamen vires meas
Considerarunt abditas.

V. CLAVIS.

Viri-

VIvifica vis terræ omnia producit, quæ ex ea proveniunt, & quicunque dicit, terram esse vitæ expertem, veritati contrarium statuit. Nam mortuum vivo alteri nihil suppeditare potest, & incrementum apud mortuum deficit, quia spiritus vitæ avolavit: Idcirco spiritus est vita & anima terræ, qui in ea habitat, & a cœlesti & sydereo in terrestre operatur: Nam omnes herbæ, arbores & radices, atque omnia metalla & mineralia, vires suas, incrementum & nutrimentum ex spiritu terræ accipiunt: quia spiritus est vita, qui ab astris nutritur, & deinceps alimentum omnibus vegetabilibus concedit, & veluti mater fœtum in utero abscondit & apud se enubit. Ita & terra mineralia, in ejus gremio submersa, per spiritum suum, superne acceptum fovet:

Quapropter terra per se vires illas non dat, sed vivificus spiritus, qui in illa existit, & si terra suo destitueretur spiritu, foret mortua, nec nutrimentum præberet amplius: siquidem ejus sulphuri aut pinguedini spiritus, qui vim vivificam conservat & omnia crescentia per nutrimentum producit, deficeret.

Duo spiritus contrarii una cohabitare possunt, ac non facile conveniunt: cum enim pluvis pyrius incenditur, duo illi spiritus, ex quibus pulvis ille compositus est, cum maximo crepitu & impetu ab invicem fugiunt, & volant in auras, ut nemo dignoscere possit aut dicere quorsum profugerint, nisi ab experientia cognitum fuisset, quales spiritus & in qua substantia extitissent:

Ex quibus scias, mi studiose artis, vitam solummodo esse verum spiritum: atque ita omne quod vulgus ignarum pro mortuo reputat, iterum in imperceptibilem, visibilem et spiritualem vitam reducendum, inque ea conservandum fore, si modo vita cum vita operari debeat, qui spiritus se pascunt et nutriunt cœlesti, et sunt a cœlesti, elementari et terrestri substantia procreati, quæ materia informis appellatur.

Et quemadmodum ferrum suum habet magnetem, qui id mirifico et invisibili amore allicit, ita et nostrum aurum quoque magnetem habet, qui magnes est prima materia magni lapidis, si hos meos sermones percipis, præ toto mundo dives et beatus es.

Adhuc unam declarationem in hoc capite tibi exponam, cum homo in speculum inspicit, reflexio ipsius imaginem causatur, quæ si manibus attingatur, nihil palbabile ibidem invenitur, nisi speculum, in quod homo respexit. Ita etiam ex hac materia spiritus visibilis educendus est, qui tamen impalpabilis est: Ille idem spiritus, inquam, est radix vitæ nostrorum corporum, & Mercurius Philosophorum, unde liquorosa aqua paratur in nostra arte, quam tu in sua compositione iterum materialem efficere, & per certa media, ab infimo ad summum gradum in perfectissimam medicinam reducere debeas: Nam nostrum initium est obseratum & palpabile corpus, medium spiritus fugitivus, & aqua aurea absque omni conversione, ex qua nostri magistri vitam suam acceperunt, finis autem est fixissima medicina humanorum & metallicorum corporum, quam potius angelis, quam hominibus scire, concessum est, licet & ejusmodi homines talem adepti sint, qui precibus ex corde profectis eam a Deo impetrant, & erga ipsum & egenos homines grati sunt.

Pro conclusione horum, dico certissime, quod labor unus ex alio proveniat: nam nostra materia in principio operis nostri optime & summe purificata esse debet, deinde soluta & destructa, penitusque corrupta & in pulverem & cineres redacta: Cum id omne factum est, tum præpara inde spiritum volatilem, album instar nivis, & alium spiritum volatilem, rubrum instar sanguinis, qui duo spiritus tertium in se continent, & sunt tamen unicus spiritus, suntque ii tres spiritus, qui vitam conservant & augent; eos conjunge, da ipsis, quicquid de cibo & potu naturaliter necessum sit, & contine eos in thalamo caloris usque ad perfectionem nativitatis: tum videbis & experieris, quid Creator & Natura tibi concesserint. Et scias, me ore meo hucusque nullam patefactionem ejusmodi fecisse; ac Deus plus efficaciæ & mirabilitatis in natura posuit, quam multa hominum millia credere possint. Mihi autem sigillum impressum est, ut et alii post me mirabilia scribere valeant; quæ naturalia a Creatore concessa, at pro innaturalibus ab insipientibus habentur: Nam naturale primum suum initium a supernaturali sumit, et nihilominus omne simul nil nisi naturale reperitur.

VI. CLA-

VI. CLAVIS.

MAs absque fæmina pro dimidiato habetur corpore, & fæmina absque viro similiter dimidii corporis vicem obtinet: nam singuli per se nullum fructum edere possunt: Cum vero conjugali fœdere conjuncti vivunt, corpus perfectum est, & per semen eorum augmentatio sequi potest.

Cum nimium seminis in agrum projicitur, ager superfluitate laborat, ne maturus sequi possit fructus; si vero diminutius sit semen, fructus rariose & lolium ejus loco succrescit, quo nec sit utilitas ulla consequutura.

Si quis conscientiam suam non peccato onerare velit in venundandis mercibus, proximo suo justam mensuram præstet; atque ulnas & pondera legitima suppeditet, quo maledictionem fugiat, & apud pauperes sacrificium laudis paret.

In magnis aquis facile quis suffocari potest, & aquæ parvæ non difficulter calore solis exsiccantur, ut nullius respectu sint.

Idcirco ad obtinendam optatam metam, certa mensura in com-

 mixtio-

mixtione philosophiæ liquorosæ substantiæ, observanda erit, ne majus minorem portionem superet et opprimat, quo generatio prohibeatur, et ne minus præ majori nimis imbecillum sit, quo et æquale Dominium exercere possit: Nam pluviæ fructibus inutiles sunt, et siccitates nimiæ nullam perfectionem veram producunt; Quocirca si Neptunus balneum suum legitime præparavit, aquam permanentem bene ponderes, sedulaque cura consideres, ne quid nimis aut minus illi facias.

Duplex igneus mas uno candido cygno pasci debet, qui invicem se interiment, ac iterum ad vitam restituent: Et aer quatuor mundi partium tres quartas ignei viri inclusi occupabit, ut cantus cygnorum exaudiri possit, ad modos valedicendi Musicos exprimendum. Tum assatus Cygnus cibus erit regi, et igneus rex jucundam vocem Reginæ valde amabit et præ magno amore amplectetur, seque ea satiabit, donec ambo evanescant, et in unum corpus coaleant.

Vulgo dicitur, quod bini tertium superare et prosternare possint, præsertim si spacii satis sit malitiam suam exercendi; Adhoc scias, ex vero fundamento, quod geminus ventus venire debeat, vulturnus dictus, ac deinde simplex, Notus appellatus, qui ab oriente et meridie impetuose spirabunt, quorum motione cessante, ita ut ex aere facta sit aqua, audacter confides, quod ex spirituali corporale fiet, et quod numerus per quatuor anni partes, in quarto cœlo, postquam septem planetæ imperium suum exercuerint, dominabitur, ac in infima habitatione palatii cursum suum perficiet, summumque examen expectabit, tumque bini illi emissi tertium superarunt et absumpserunt.

In hoc ipso nostri magisterii scientia est per necessaria: Nam divisio et compositio ut recte fiant necesse est, si modo ars divitias parere, ac bilant non per in æqualia pondera falsificari debeat; Estque hæc rupes nostræ intentionis, quod tu hoc caput per cælum artificiale, per aerem et terram, cum vera aqua et perceptibili igne, in positione legitimi ponderis absque ullo defectu, finire teneaeris, veluti vere tibi dixi.

VII. CLA-

VII. CLAVIS.

NAturalis calor conſervat vitam hominis: Nam ſi naturalis calor deceſſerit, vita finem ſortitur:

Naturalis ignis, ſi temperate uſurpetur, defendit præ frigore, ſuperfluitas autem ejus deſtructionem cauſatur: Non eſt neceſſarium ſolem corporaliter cum ſua ſubſtantia attingere terram, verum ſufficit, ſi a longinquo per radios, qui per reflexionem, cum in terram incidunt, fortiores fiunt, vim ſuam exerat: Nam per iſta media ſatis habet efficaciæ officium ſuum peragere, & per concoctionem omnia maturare: Per aeris enim diſtantiam radii ſolares in temperiem quandam adducuntur, ut ita ignis medio aeris, velut aer ignis medio operari queat.

Terra absque aqua nil producere poteſt, & viciſſim aqua absque terra nihil excitare: Quemadmodum jam terra & aqua una alterius ope indiget ad fructus generandos, ita nullo modo ignis aere & aer igne carere poteſt: Nam ignis absque aere vitam non habet, & aer absque igne calorem & ſiccitatem ſuam præſtare nequit.

Vitis

Vitis in ultima sua maturatione radiis & calore solis magis opus habet, quam in initio veris. Etsi sol in autumno operationem suam bene exerit, vitis succum suum melius & fortius exhibere solet, quam si defectu caloris radii solares ipsi defuerint.

In hyeme vulgus omnia mortua esse existimat, quia frigus terram constrinxit, ne quid inde excrescere queat: quam primum vero ver sese offert, ut frigus ascensione solis diminuator, omnia in vitam revocantur, arbores & herbæ vegetant, & reptilia animalcula, quæ gelidam hyemem fugerant, ex speluncis & specubus terræ prorepunt, omnia vegetabilia novum de se spargunt odorem, eorumque præstans operatio per pulchros, amabiles & varios florum colores indicatur: atque sic æstas operando procedit, uti ex ejusmodi flosculis cujuslibet generis fructus ferat, pro quibus merito Creatori, qui tali ordinationi metam per naturam præfixit, gratias agere debes.

Ita annus post annum operatur, donec mundus ab Architecto suo iterum destruatur, et illi, qui terram obsident, per glorificationem Dei exaltentur: tum omnis terrestris natura operari desinet, et cœlestis æterna ejus vice habitabit.

Cum Sol in bruma procul a nobis cursum suum peragit, altam nivem liquefacere nequit, si vero propius nobis in æstate accedat, aer ignitior et fortior fit, ut nix colliquescens in aquam decidat, seque destruat; Debile enim fortiori cedere cogitur, et fortius debili dominatur.

Ita quoque in hoc magisterio ignis regimen observari debet, ne humidus liquor justo citius exsiccetur, ac terra sapientum nimis cito colliquefiat et solvatur; Alias ex piscibus salubribus in aquis tuis scorpiones generares: Verum si laboris tui verus director esse desideras, tum sume spiritualem aquam, cui spiritus in initio, incumbebat, et conclude ostium munitionis præ ea: Cælestis enim urbs ab eo tempore a terrestribus hostibus obsidebitur. Atque cœlum tuum per tria munimenta et mænia fortiter custodiri debet, ne aditus ullus, prætersquam unus, isque custodiis optime munitus sit; Tum, ubi omnia illa perfecta sunt, incende lumen sapientiæ, et quære eo Grossum deperditum, tantum illuminationis da, quantum sufficiat; Nam scias, quod

reptilia

reptilia animantia et vermes in terra frigida et humida morentur, ratione ſuæ qualitatis: Hominis autem habitatio eſt ſupra terram in temperata et complexa proprietate ordinata: Angelici vero ſpiritus cum non habeant terreſtre, ſed Angelicum corpus, nec carni peccatis pollutæ, ut homo, ſint obnoxii, ſuperiori ponuntur gradu, ut ignem et frigus pariter in ſuprema et infima regione, absque ullo impedimento tolerare poſſint. Et poſtquam homo clarificatus fuerit, cœleſtibus ſpiritibus in hoc æquabitur: Deus autem coelum et terram gubernat, et operatur omnia in omnibus. Quod ſi noſtræ animæ recte proſpicimus, tum et nos denique filii et hæredes Dei efficiemur, ad id peragendum, quod jam nobis impoſſibile, verum hoc fieri nequit, niſi omnis aqua exſiccetur, et coelum et terra cum cunctis hominibus per ignem judicentur.

VIII. CLAVIS.

OMnis caro ſive humana, ſive animalium ſui augmentationem aut propagationem nullam producere poteſt, niſi id fiat principio

pio per putrefactionem: semen quoque agri & omne, quod vegetabilibus subjectum est & appropiatum, augmentari nequit, nisi putrefactione: Multa insuper animalcula & vermes vita donantur, ita ut ex mera putrefactione vivificam vim & operationem consequantur, quod præ omnibus miraculis merito ut miraculum agnoscendum erit; verum natura hoc ipsum concessit, cum ejusmodi vivifica augmentatio & inspiratio vitæ ut plurimum in terra reperiatur, & per alia elementa spirituali semine ea ratione excitetur.

Hoc exemplis demonstrandum, novit uxor ruricolæ optime: Nam gallinam nullam ad rem familiarem educare potest, nisi id fiat putrefactione ovi, ex quo pullus generatur.

Si panis in mel incidat, in eo nascuntur formicæ, quod quoque singulare naturæ miraculum est præ aliis. Agricola animadvertit etiam, quod ex putrida carne vermiculi oriantur in hominibus, equis, aliorumque animalium corporibus, quemadmodum etiam in nucibus, pomis, pyris, & ejusmodi araneæ, vermes, & si quid præterea sit, ac quis varia genera & species vermium enumerare potest, quæ ex sola putrefactione procedunt.

In herbis idem videre est, quod diversa herbarum genera, ut urticæ & ejusmodi plura in iis proveniant locis, ut herba talis nunquam crevit, aut semen ejus decidit: solummodo ex putrefactione, causa ejus est, quod terra ad istos fructus iis locis sit deposita & quasi imprægnata, quod a proprietate syderea ipsi superne influxit: ut ita semen spiritualiter in ea produxerit: quod semen in terra se ipsum putrefecit, & per operationem & adjumentum elementorum, corporalem materiam generavit, secundum speciem naturæ: Ita astra una cum Elementis possunt novum aliquod sperma excitare, quod nunquam ante fuerat: & postea per succedentem putrefactionem augmentari poterit: Homini autem tantum non est concessum, ut novum sperma excitet: Nam operatio elementorum & syderum essentia non est in ejus potestate ad formandum: Ita & crescunt varia genera herbarum saltem ex putrefactione, quia vero agricola hæc pro consuetis habet, nec amplius considerat, nec causam ejus scientiæ sibi

imaginari

imaginari poteſt, apud vulgum conſuetudinis vicem obtinet: Tu autem, cui plura, quam vulgari alicui, ſcire conveniat, ſermones & ſententias ampliores percipiendo, cauſas ad fundamenta addiſcas, per quod ex quo vivificatio reſuſcitationis & generationis ex ejusmodi putrefactione proveniat: non cognoſcendo id ut conſuetudinem, ſed ut naturæ indagator: cum in ſumma omnis vita per putrefactionem oriatur & cauſetur:

Quodlibet elementum per ſe habet ſuam corruptionem & viciſſim generationem: Nam artis cupidus hujus certior factus ſit, & ex ſuperabundante fundamento cognoſcat, ut in uno quoque Elemento cætera tria deliteſcere: Nam aer habet ignem, aquam & terram in ſeſe, quod incredibile videri poſſet, cum tamen ſit ipſa veritas. Ita & ignis, aerem, aquam & terram in ſe continet, alias nihil generaret. Et aqua particeps eſt terræ, aeris & ignis, alias nihil ſequi poſſet in generatione, non conſiderato eo, quod quodlibet Elementum ſeorſim ſit, cum ea nihilominus permixta ſint: Hoc per deſtillationem in ſeparatione Elementorum omne reperitur.

Et ut hoc tibi per legitimam probam oſtendam ne ignarus dicas, mea prolata eſſe, mera verba & neutiquam vera, prædico tibi, cui naturæ ſeparatio indaganda convenit & Elementorum diviſio cognoſcenda propoſita eſt, quod in diſtillatione terræ, primo aer omnium facillime tranſit, poſt quem continuatione certa, aquæ Elementum præcedit: Ignis in aere latet, quia uterque ſunt ſpiritualis eſſentiæ, & ſe invicem mirabiliter amant, Terra in fundo remanet, in qua eſt ſal precioſitatis.

In diſtillatione aquæ, aer & ignis primo progreditur, poſt aqua & corpus terræ in fundo manet. Elementum ignis, ſi inviſibilem ſubſtantiam redigatur per extractationem ignis, aquæ & terræ quodlibet per ſe elici poteſt: ſimiliter aer in reliquis tribus Elementis habitat: Nullum enim eorum aere carere poteſt: Terra nihil eſt, nec quicquam producere poteſt absque aere, ignis non ardet, nec habet vitam absque aere, Aqua nullum fructum generare poteſt ſine aere: Porro nec aer quicquam conſumere nec humiditatem exſiccare poteſt,

 niſi

nisi fiat calore naturali: Cum itaque fervor & calor in aere reperiatur, Elementum ignis utique in aere erit: Nam omne quod calidum & siccum igneæ substantiæ addictum est, quocirca unum Elementum altero carere nequit, sed commixtio quatuor Elementorum semper in generatione omnium rerum invenitur: & qui contrarium statuit, nullo modo arcana naturæ intelligit, nec eorum proprietates indagavit:

Nam scire te oportet, si quid per putrefactionem nasci debeat, ut hoc modo eveniat, necesse est: Terra per occultam & inclusam humiditatem in corruptionem aut destructionem quandam reducitur, quod est initium putrefactionis: nam absque humiditate, utpote Elemento aquæ, nulla vera putrefactio fieri potest: si jam generatio quædam ex putrefactione consequi debeat, per calidam proprietatem ceu Elementum ignis, necessum est ut accendatur & educatur: Nam sine naturali calore nullus ortus fieri potest: quod si generatum vivificum flatum & motum assumere debeat, absque aere id accidere nequit: si enim aer ad hoc non una operaretur, suumque munus exereret, tum primum compositum & substantia, unde generatio procederet, in sese suffocaretur & interiret, propter aeris defectum: Quapropter clare reperitur, & fundamentaliter demonstratur, nullum perfecte generatum quatuor Elementorum ministerio destitui posse, & quod semper unum Elementum in alio suam operationem & vitam ostendat, atque ita per putrefactionem manifestet: Nam absque illa hoc tempore & in posterum nihil in lucem editur: & quod id verum sit, nempe, quod ad quamcunque vivam & perfectam generationem & resuscitationem omnia quatuor Elementa necessaria sint, scito, quod cum Adam primus homo ex terræ gleba a summo Creatore formatus esset, nondum sese exerebat vitæ alicujus perceptibilis motus, donec ipse Deus spiritum inspiraret: tum terræ gleba vivifica vi donabatur; In terra erat sal, id est corpus: aer inspiratus erat Mercurius, Spiritus; per hanc inspirationem dabat ipsi aer genuinum & temperatum calorem, qui erat sulphur, id est ignis, Tum movebat sese & manifestabat Adam tali motu, quod ipsi anima vivifica infusa esset. Nam ignis sine aere esse nequit, & vicissim nullus aer absque igne:

Aqua

Aqua terræ erat incorporata; cum neceſſario ſimul, ſi modo vita ſequi debeat, in æquali mixtionis concordantia, exiſtant.

Ita Adam primo ex terra, aqua, aere & igne, ex anima, ſpiritu & corpore, ac denique ex Mercurio, ſulphure & ſale, eductus, compoſitus & generatus eſt.

Eodem modo Eva prima fœmina, omnium noſtrum mater, eorundem eſt particeps: cum ipſa ex Adamo prognata ſit: Atque ita Eva ex Adamo orta & ædificata eſt, quod bene notes: Et ut iterum ad putrefactionem redeam, inquiſitor magiſterii & deditus Philoſophiæ ſciat, quod pari ratione nullum metallicum ſemen operari poſſit, aut ſeſe augmentate, niſi hoc ſemen metallicum per ſeſe ſolummodo absque ulla peregrini additione aut permixtione ad perfectam putrefactionem redactum ſit: quemadmodum nulla vegetabilium & animalium ſemina, ut declaratum & dictum eſt, absque putrefactione augmentationem producere poſſunt: Ita & intellige de metallis, quæ putrefactio beneficio Elementorum perfectam ſuam operationem conſequi debet, non quod Elementa ſint ipſum ſemen, ut ante ſatis patefactum eſt, ſed quod metallicum ſemen, quod per coeleſtem, ſydeream & elementarem eſſentiam exortum & in corporeum quid deductum eſt, per Elementa porro in talem putrefactionem & corruptionem promovendum ſit.

Nota etiam hoc, quod vivum ſpiritum volatilem habeat apud ſe: Nam in ejus diſtillatione ſpiritus primo procedit, & phlegma poſt: quam primum vero per diuturniorem calorem in acetum reducatur, ſpiritus ejus non adeo volatilis eſt, ut prius; Nam in diſtillatione aceti primo aqua ſeu aquoſitas exit, & ſpiritus ultimo: Et quamvis eadem materia ſit præ oculis, quæ prius in vaſe fuerat, attamen longe aliam proprietatem habet, cum non amplius vinum, ſed per putrefactionem caloris continui transmutatum & acetum factum ſit: Et omne, quod cum vino, aut ejus ſpiritu extrahitur et circulatur, longe aliam habet proprietatem et operationem, quam illud, quod cum aceto elicitur: Nam ſi vitrum Antimonii cum vino aut ſpiritu vini extrahatur, multas provocat ſedes, ac vomitiones: cum ſit adhuc venenum,

et ejus venoſitas nondum ſit deleta aut extincta, ſi vero vitrum Antimonii cum bono diſtillato aceto extrahatur, pulchram dat extractionem alti coloris; Tum aceto per balneum Mariæ abſtracto, et flavo pulvere, qui remanet per repetitas diſtillationes aquæ communis, bene abluto, ut omnis acetoſitas recedat, dulcis habetur pulvis, qui nullas ſedes amplius concitet, ſed pulcherrima medicina ſit ad utendum, quæ multum præſtet cum admiratione, et merito miraculum Medicinæ haberi debeat.

Hic pulvis mirabilis reſolvitur loco humido in liquorem, qui absque omni dolore in Chirurgia multum quoque præſtet, de quo ſatis.

Atque hoc præcipuum caput eſt pro concluſione hujus ſermonis notandum: coeleſtis creatura generata, cujus vita per aſtra conſervatur, et per quatuor Elementa nutritur, interire debet, atque poſt putrefieri; quod ſi fiat, aſtra per Elementorum Media, quibus id incumbit, corpora putrefacta rurſum vita donabunt, ut iterum coeleſte quid, quod in ſuprema firmamenti regione habitationem ſuam habebit, inde fiat: ſi id perfectum ſit, videbis, quod terreſtre a coeleſti cum corpore et vita aſſumptum, et terreſtre corpus in coeleſtem ſubſtantiam reductum ſit.

IX. CLAVIS.

SUmmus planetarum coeleſtium Saturnus vocatus in magiſterio noſtro viliſſimæ autoritatis eſt: nihilominus præcipua eſt clavis totius artis, at in infimo gradu poſitus, et minimæ æſtimationis in arte noſtra habetur, quamvis etiam per celerem volatum in ſupremam ſummitatem ſupra omnia luminaria ſe elevarit, attamen pennarum ejus reſectione ad infimam omnium illuminationem reducendus et per corruptionem in emendationem promovendus erit, quo nigrum in album, et album in rubrum commutetur, ac per cursum totius mundi colorum cæteri quoque planetæ tranſeant, usque ad ſuperabundantem Regis triumphantis proprium colorem: Atque ſic dico, etiamſi Saturnus præ toto mundo viliſſimus videatur, tamen eam vim et efficaciam in ſe habet, quod, ſi precioſa ejus eſſentia, quæ eſt extra modum inſenſibilis frigiditas, incurrens, igneum corpus metallicum reducatur, ei currens vivacitas adimi poſſit, adque tale tractabile corpus redigi, quale Saturnus ipſe eſt, verum longe majoris conſtantiæ: quæ permuta-

permutatio ex Mercurio, ſulphure et ſale ſuam originem, principium et finem ſortitur. Hoc multis difficile intellectu videbitur, prout eſt, verum cum materia ſit vilis, oportet ut intellectus ſit acutus et altus, quo inæquales ſtatus in mundo maneant ad Dominos a ſervis diſcernendos.

Ex Saturno multiplices colores proveniunt: qui per præparationem et artem conficiuntur, ut niger, cineritius, albus, flavus, et rubeus, et præter hos qui mixti hinc oriuntur colores. Ita et materia omnium ſapientum varios colores pertranſibit, antequam magnus ille lapis ad certam perfectionis metam exaltetur: Nam quotieſcunque Igni nova porta intromiſſionis aperiatur, toties hinc nova forma et ſpecies veſtium pro præmio conceditur, donec egenus ipſe divitias acquirat, et alterius mutuo dato non indigeat:

Cum generoſa Venus regnum ſuum poſſidet, et pro conſuetudine aulæ Regiæ officia rite diſtribuit, apparet magnificò ſplendore, ac Muſica ipſi ſpecioſum vexillum, rubei coloris, præfert, in quo picta eſt Charitas veſtibus viridibus pulcherrima, aulæque ejus Saturnus magiſter præfectus eſt, qui cum officium ſuum peragit, Aſtronomia ei nigrum vexillum præfert, in quo Fides depicta cernitur flavo et rubeo veſtitu.

Jupiter cum ſuo ſceptro munus Mareſcalli obit, eique Rhetorica vexillum cineritii coloris geſtat, cui Spes coloribus ſplendidis ornatiſſima appicta eſt.

Mars res bellicas omnes callet, et imperium gerit igneo quodam æſtu; ac Geometria ipſi prætendit velum ſanguineum, quo Fortitudo rubeo panno veſtita viſitur: Mercurius vices Cancellarii tenet, eique Arithmetica vexillum omnium colorum præfert, cui Temperantia appicta eſt coloribus mirificis.

Sol eſt vicarius regni, et Grammatica ei flavum vexillum præfert, in quo Juſtitia depicta eſt aureo veſtitu: qui vicarius, etſi in ſuo regno plus poteſtatis habeat, tamen Venus Regina ipſum ſplendore ſuo ſuperabundantiſſimo excæcavit et vicit.

Luna quoque tum apparet, et Dialectica ipſi argenteum et ſplendens

dens velum præfert, cui prudentia cœleſtino colore appicta fuit: Ac quoniam Lunæ maritus mortuus ſit, officium ipſa ad ſe tranſtulit, ne in poſterum reginam Venerem dominari permittat: Nam rationes oeconomiæ gratia cum ea contraxit, tum Cancellarius ipſi ſubveniet, novum imperium inſtituatur, atque ipſi ambo in Reginam dominentur, intellige, quod unus Planeta alium de ſua dominatione, officio, poſſeſſione & potentia depellere et removere debeat, donec optimi illorum ſummum occupent imperium, cumque optimo firmiſſimoque colore primæ ſuæ matri appropriato, ex nativa conſtantia, amore et conſanguinitate victoriam obtineant: nam antiquus mundus tranſiit, et novus ejus vice acquiſitus eſt, ac planeta unus alium ſpiritualiter conſumpſit, ut ſaltem fortiſſimi aliorum nutrimento remanſerint, duo ac tres per unum ſolum ſuperati.

Pro ultima concluſione ex omnibus hiſce percipias, quod producere debeas cœleſtem libram, arietem, taurum, cancrum, ſcorpium, et capricornum; ab altera parte libræ ponas geminos, ſagittarium, aquarium, piſces, et virginem, tum fac ut aureus leo virgini in gremium inſiliat, atque ſic illa pars libræ ſuperabit, atque alteri parti in pondere prævalebit: ſine tum ut duodecim ſigna cœli cum pleiadibus in oppoſitum proveniant, atque ſic poſt omnium mundi colorum abſolutionem denique conjunctio et unitio fiet, ut maximum in minimum, et minimum in maximum coincidat.

Si ſtaret totius mundi natura
Solummodo in una figura
Nec per artem aliud quid fieret,
Nil mirum tum reperiretur orbe,
Nec natura eſſet demonſtranda,
Pro quo Deus ſit ſumme laudandus.

X. CLAVIS.

IN noſtro lapide per me, & longe ante me elaborato, continentur, omnia Elementa, omnes minerales & metallicæ formæ, imo omnes qualitates & proprietates totius mundi: Nam in eo reperiri debet maximus & fortiſſimus calor: ſiquidem per ejus magnum internum ignem frigidum Saturni corpus caleſcit, atque ea incenſione in optimum aurum commutatur: In ipſo quoque offendi debet maximum frigus, cum ejus conjunctione fervidior Veneris gradus temperetur, ac vivus Mercurius coaguletur, atque pari ratione ſui induratione in optimum, fixum aurum vertatur: cauſa ejus eſt, quod omnes hæ proprietates materiæ noſtræ magni lapides per naturam infuſæ ſint, quæ proprietates per gradus ignis excoquuntur & maturantur, donec ſummam perfectionem acceperint, quod prius fieri nequit, quam Mons Ætna in Sicilia ab incendio ſuo extinctus ſit, ac nullum frigus amplius in ſummis montibus hyperboreis reperiatur, qui locus etiam Filictum dici poteſt.

Omnes

Omnes arborei fructus si ante maturationem decerpantur, inutiles sunt & præcoces, nec iis commode uti licet: sic nisi figulus sua opera per ignem satis urat & excoquat, usui inidonea sunt, quia non satis ab igne maturata existunt.

Ita & circa nostrum Elixir respiciendum & diligenter considerandum est, quo justum ipsi tempus tribuatur, nec ante illud ipsius bonitati quid detrahatur, ne falsitatis nomine incusari, ac pro indigno æstimari possit: Nam si flores decerpantur facile innotescit, nullum fructum hinc crescere posse: Idcirco festinatio non convenit magisterio: Nam qui nimis festinat, raro quicquam boni in hac arte præstat, sed festinando plus corrumpitur, quam perficitur.

Quapropter veritatis inquisitor ne desiderio nimio se seduci patiatur, ante tempus quid eximere ac decerpere, ne pomum ipsi excidat, & nil, quam caulis in manu relinquatur: Nam in veritate, si lapis noster non sat maturetur, nec quid maturum operari poterit.

In balneo materia solvitur & per putrefactionem unitur: In cinere flores producit: per arenam omnes superfluæ humiditates exsiccantur: Flamma vero ignis viva profert exactam maturationem cum fixitate: non quod Balneo Mariæ, fimo equino, cinere aut arena successive opus sit aut utendum, sed ut gradus & ignis regimen ea ratione perficiantur: Nam lapis fit in furno vacuo, triplicis munitionis, firmiter obseratus, inclusus, continuo igne coctus, donec omnes nebulæ & vapores evanescant, ac vestis honorum cum splendore maximo appareat, & in uno loco, infimi cœli, commoretur & in cursu sistatur, cumque brachia Regis sursum elevari jam nequeunt, dominium mundi occupatum est: Nam Rex æternæ fixitatis factus est, nullum ipsi periculum in posterum nocebit: Cum insuperabilis evaserit. Ad hæc dico hoc modo: Cum tua terra in propria sua aqua soluta fuerit, exsicca aquam per ignem debitum omnino, atque tum aer novam vitam inspirabit & cum hæc vita incorporata fuerit, habebis materiam, quam marito nihil aliud habere potest, quam magnus lapis mundi, qui humana & metallica corpora penetrat, ut spiritus, estque universalis medicina absque defectu: Nam expellit

malum, & conservat bonum, estque emendatio, ut malum cum bono corrigatur: Color ejus a pellucido rubore declinat ad purpureum, a rubini ad Granati colorem, & in pondere est potens & gravissimus.

Quicunque hunc lapidem adeptus fuerit, summo Creatori omnis creaturæ gratias agat, pro ejusmodi cœlesti balsamo, eumque oret pro se suoque proximo, ut eo utatur ad temporalis hujus vitæ sustentationem, in hac miseriarum valle, & in altero mundo posthac æterna beatitudine fruatur.

Deus pro inenarrabili suo dono ac gratia summe sit celebrandus in secula, Amen.

XI. CLAVIS.

UNdecimam clavem de augmentatione nostri magni lapidis tibi per parabolam proferam & patefaciam hoc modo.

Habitabat versus orientem Eques Auratus, Orpheus appellatus, qui divitiis valde abundabat & omnibus bonis excellebat; Hic propriam suam ac germanam sororem, Euridicem, in uxorem elegerat

&

& duxerat. Cum vero nullam prolem ex ea susciperet, idque peccatis imputaret, quod sororem pro conjuge haberet, assiduis precibus apud Deum summum contendit, ac votis institit, ut sibi gratiam impertiretur, orationique suæ locum concederet.

Cumque aliquando somno profundo obrutus & sepultus esset, per somnium quidam vir alatus, Phœbus vocatus, ad ipsum accedens, pedes ejus, qui valde calebant, tetigit, & dixit: Postquam tu nobilis Heros multa regna & provincias, multaque oppida & regiones perlustraris, ac in vasto orcano multa pericula pertuleris, in bello tantum exantlaris ut in equestrem ordinem adscitus fueris, præque omnibus id dignitatis merueris, cum in duellis & torneamentis multas hastas fregeris, ac sæpenumero gratiam a venerabili gynæceo obtinueris, hinc pater a cœlo mihi in mandatis dedit, ut tibi indicarem, quod preces tuæ locum apud sese invenerint: Idcirco sumere debes sanguinem ex tuo dextro latere, & sanguinem ex sinistro latere tuæ uxoris, atque sanguinem, qui patri ac matri tuæ in ipso corde occultus fuit, naturali jure saltem duplex, & nihilominus unus sanguis: hoc conjunge simul, & fac iterum, ut ingrediantur globum septem Magistrorum sapientiæ, unde conclusi: tum genitus potentissimus nutritur sua carne, & reficitur suo sanguine honoris, quod si hoc rite feceris, numerosam prolem & hæredes de tuo corpore genitos relinques: verum scias, quod ultimum semen in octava temporis mutatione, velut tuum primum semen, ex quo ab initio factus es, cursum suum absolvet: si hoc sæpius facias, ac semper de novo incipias, videbis natos natorum, quod magnus mundus ex generatione minoris penitus repleatur, quod Creatoris cœleste regnum abundanter possideri queat.

Cum hoc finitum erat; Phoebus iterum avolavit, & eques ille ex somno excitatus e lecto surrexit, cumque hæc omnia, ut imperata erant, prosequeretur, non solum in omni suo proposito bonum successum experiebatur, sed Deus etiam ipsi ejusque conjugi liberos multos largiebatur, qui porro per sui Patris testamentum memorabile nomen possederunt, & honos equestris dignitatis apud eam familiam cum divitiis continue perduravit.

 Quod

Quod si nunc, doctrinæ fili, circumspectus es, non indiges interpretatione alia, si vero intellectus tibi defuerint, ne mihi hoc imputes, at tuæ imperitiæ: Nam prohibitum mihi est, hanc seram aperire amplius, id observare tenor, eique morem gerere: Cui vero Omnipotens concedere velit, illi satis perspicuo & clare scriptum est, atque etiam clarius, quam sit credibile: Nam totum actum figurate & pro more Philosophico descripsi, quemadmodum & antecessores mei fecerunt; atque etiam iis clarius; Nihil enim occultavi; Quod si glaucomam ab oculis removeris, reperies illud, quod multi quæsiverunt & pauci invenerunt: Nam materia penitus suo nomine expressa & principium, ut & medium cum fine indicatum est.

XII. CLAVIS.

PUgil, qui gladio suo nescit uti, ei nec utilis est: Nam exercitium utilitatis ejus non vere didicit: Cum alius, qui gladii magis callet usum, quam ille, contra eum in pugnam descendit, inidoneus ab alio male mulctatur: Qui vero palæstræ magisterium probe percepit, bravio potitur.

Ita

Ita qui tincturam quandam ex Dei omnipotentis gratia consecutus est, & nescit eam in usum producere, illi eodem modo accidit quemadmodum de pugili narratum est, qui gladio suo nequaquam uti novit: Cum vero hæc duodecima & ultima earum clavium ad libri mei absolutionem habeatur, non ego te ulteriori parabolico aut figurato sermone detinebo, sed absque omni defectu hanc clavem tincturæ absolutissimo & vero processu aperiam, ideoque meæ doctrinæ, ut sequitur, sis attentus:

Dum medicina & lapis omnium Sapientum ex vero lacte virginis factus & perfecte præparatus sit, sume ejus unam partem, optimi & purissimi auri per Antimonium fusi & purgati, partes tres, idque redige in lamellas tenuissimas, quoad possibile sit, mitte has simul in tigillum, in quo metalla liquefieri solent, primo da ignem lentum per duodecim horas, deinde in liquefactione stet tres dies ac noctes continue; tum purgatum aurum ac lapis mera medicina facta sunt, subtilissimæ, spiritualis & penetrantis proprietatis: Nam absque fermento auri lapis operari nequit aut vim tingendi exerere: Nimis enim subtilis est ac penetrabilis, si vero cum sui simili fermento fermentetur & conjungatur, tum Tinctura præparata ingressum accepit in alia operandi: Accipe deinde fermenti præparati partem unam, in mille partes liquefacti metalli si tingere velis, tum scias per summam veritatem ac fidem, quod solum illud in bonum & fixum aurum permutabitur: Nam corpus unum appræhendit aliud, licet non sibi simile sit, nihilominus per vim & potentiam ipsi adjunctam, cogitur eidem assimilari, cum simile a simili originem ducat.

Quicunque hoc utitur medio, illi patefiet omnis certitudo, vestibula palatii in fine exitum suum habent, atque hæc subtilitas nulli creaturæ comparanda est; Nam omnia in omnibus, prout naturali modo & origine in hoc mundo sub sole fieri potest, possidet.

O principium primi principii respice finem,

O finis ultimi finis intuere principium.

Et medium vobis commendatum sit fideliter tum Deus Pater, Filius & Spiritus sanctus vobis dabit, quicquid spiritu, anima & corpore requisitum habeatis.

DE

DE

PRIMA MATERIA LAPIDIS PHILOSOPHICI.

Lapis invenitur, qui non carus est,
Ex quo extrahitur volatilis ignis,
Unde lapis ipse, factus est,
Ex albo & rubeo compositus,
Est lapis, attamen haud lapis,
In ipso solum natura operatur,
Qui fons ex eo profluit,
Fixum patrem suum submergit,
Absorbens illum cum corpore vitaque
Donec reddatur illi anima,
Et mater volatilis ipsi similis
Fiat in suo regno,
Ipse quidem virtute & potentia
Accepit majora robora,
Solem ætate superat
Mater sua volatilis præparata,
Per Vulcanum sic est antea
Pater ex spiritu editus.
Corpus, anima & spiritus in duobus existit,
Ex quibus tota res procedit:
Procedit ex uno & est res una,
Volatile & fixum simul colliga,
Sunt duo & tria, & saltem unum.
Si non intelligis, nihil obtines:

Adam

Adam in balneo residebat,
In quo Venus sui similem reperiebat,
Quod præparaverat senex Draco,
Cum vires suas amitteret,
Nil est, inquit Philosophus,
Quam geminus Mercurius.
Nil amplius dicam, nominatum est,
Beatus qui vere percepit,
Quæras in eo, nec defatigeris,
Exitus acta probat.

⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂⁂

BREVIS APPENDIX ET PERSPICUA Repetitio aut iteratio Fr. Basilii Valentini, Benedict. Ord. in librum suum de magno Lapide antiquissimorum.

EGo Basilius Valentinus, Frater Benedictini Ordinis, libellum quendam jam ante scripsi, & velut antiqui, more Philosophico patefeci, quomodo thesaurus antiquissimus acquiri debeat, quo veri sapientes vitam suam in longius ævum protraxerunt.

Et quamvis prout conscientia mea coram Summo in cœlis attestari debet, cui omnia arcana in abdito sunt manifesta, nihil falsi scripserim, sed veritatem ipsam exposuerim, ita ut intelligentes nullo amplius lumine egerent, (Nam Theorica mea ipsis præscripta, quæ per practicam duodecim clavium confirmata & approbata est, satis superque esset) nihilominus inquietudo insomniorum me eo adegit, per varias cogitationes, ut præscriptum meum libellum per breviorem viam demonstrandum mihi sumerem, atque hoc quasi medio incensum lumen purgarem, quo quilibet amator quæsitæ sapientiæ eo plus splendoris & claritatis ad desiderium suum complendum habeat: Et quamvis multi existimabunt, nimis clare apertum esse, atque ideo multorum peccatorum onera in me recipisse, quilibet tamen sciat, quod illis, qui duræ cervicis sunt, satis difficile erit, invenire hoc, quod quærunt: Electis vero clarum ac facile: Quapropter, mi veritatis sectator ausculta meæ orationi, tum veram viam ad artem invenies.

Nihil autem amplius scripsi, nisi quod post mortem meam ac resuscitationem carnis meæ ipse attestari velim.

Breviorem vero viam ex consequenti narratione fideliter & simpliciter percipies: Mei enim sermones in simplicitate & nullis verborum phaleris fundantur.

Mentionem feci & indicavi, quod omnes res ex tribus essentiis

factæ

factæ & compositæ sint, nempe ex Mercurio, sulphure & sale, idque verum est, quod docui.

Ad hoc autem scias, quod lapis conficiatur ex uno, duobus, tribus, quatuor & quinque: Ex quinque, hoc est, quinta essentia suæ substantiæ: Ex quatuor, quibus intelliguntur quatuor Elementa: Ex tribus, ea sunt tria principia rerum: Ex duobus, Namque est duplex Mercurialis substantia: Ex uno: id est Ens primum omnium rerum, quod ex verbo primæ creationis, fiat, profluxit.

Multi vero animo ancipites ex omnibus his sermonibus fieri possent, ad fundamentum habendum & intelligentiam perceptionis consequendæ: ideoque primo brevissime dicam de Mercurio, secundo de sulphure, tertio de sale: Nam hæ sunt essentiæ nostræ materiæ lapidis.

In initio scias, quod nullum argentum vivum vulgi sit utile, sed nostrum argentum vivum fit ex optimo metallo per artem spagyricam, purum, subtile, clarum, splendens, instar fonticuli, pellucidum, modo Cristalli, absque ulla sorditie: Hinc fac aquam sive oleum combustibile: Nam Mercurius principio fuit aqua, velut omnes Sapientes meæ huic sententiæ & doctrinæ astipulantur.

In hoc oleo Mercurii solve proprium Mercurium, ex quo ipsa aqua facta sit, & præcipita eundem Mercurium cum proprio suo oleo, tum habetur duplex Mercurialis substantia: scias autem, quod aurum tuum prius in singulari quadam aqua, secunda mea clave expressa, post sui purificationem primæ clavis, solvi & in calcem subtilem reduci debeat, veluti in quarta clave, habetur, atque tum ejusmodi calx per spiritum salis sublimetur ac iterum præcipitetur, perque reverberationem in subtilem pulverem redigatur; tum proprium ejus sulphur in suam substantiam facilius ingredi poterit, cumque ea amicari: Nam mirabiliter se invicem diligunt: Atque sic habes duas substantias in uno, & vocatur Mercurius sapientum, & est saltem unica substantia, id est, primum fermentum.

Nunc sequitur de sulphure.

Mercurium tuum quæras in simili metallo: Deinde, cum Metallum per purificationem & destructionem prioris ♂ & reverberationem, absque ullo corrosivo scias e corpore suo elicere; quæ media tacitis annotavi, in tertia quoque clave commemoravi; Illum Mercurium post hæc solves in proprio suo sanguine, ex quo ante ejus fixionem ipse factus est, secundum pondus suum in sexta clave indicatum, tum verum leonem sanguine viridis leonis nutrivisti & solvisti: Nam fixus sanguis rubei leonis factus est ex non fixo sanguine viridis leonis, ideoque sunt unius naturæ; & non fixus sanguis volatilem iterum facit fixum, ac fixusque vicissim volatilem fixat, prout ante ejus solutionem fuerat: Deinde in leni calore simul fove, donec ☿ totum solutum sit, tum habes secundum fermentum, sulfur fixum cum non fixo nutriendo, ut omnes Philosophi mecum testantur: Hoc postea spiritu vini sublimatur rubeum instar sanguinis, & vocatur aurum potabile, in quo nulla reductio alicujus corporis reperitur.

Sententiam quoque meam dabo. De sale Philosophorum.

Sal facit fixum & volatile, prout in suum statum ordinatur & præparatur. Nam spiritus ex sale tartari, si per se absque additione extrahatur, per resolutionem & putrefactionem omnia metalla volatilia efficit, eaque resolvit in verum Mercurium vivum seu currentem: ut practicæ meæ doctrinæ habent.

Sal tartari per se figit firmissime, præsertim: si fervor calcis vivæ illi incorporetur: Utraque enim hæc figendi singularem gradum obtinent.

Ita & sal vegetabile vini & figit & volatile efficit secundam diversam præparationem, prout ejus usus exigit, quod certe arcanum naturæ, & miraculum Philosophicæ artis est.

Homo si aliquandiu vinum bibat, & ex ejus urina sal clarum efficiatur, id volatile est, & reliquas res fixas volatiles facit, secumque per alembi-

alembicum elevat: non autem figit: Et quamvis nil nisi vinum homo biberit, ex cujus urina sal illud confectum sit, nihilominus aliam proprietatem habet, quam sal tartari seu ex fœce vini: Nam transmutatio quædam in humano corpore facta est, ita ut ex vegetabili, hoc est, ex spiritu vini animalis spiritus salis factus sit; quemadmodum & equi ex avena, fæno & ejusmodi, cum virium suarum corroboratione, mutationem suscipiant, corpore pinguescant, & carnem inde progignant: Item apis ex preciosissimo florum & herbarum mel conficit.

Ita & de aliis intelligendum: clarius, & causa consistit solummodo in putrefactione, unde talis separatio & transmutatio originem suam ducat.

Communis salis spiritus, qui peculiari modo ultimæ meæ declarationis extrahitur, aurum & argentum, si ei exigua quantitas de spiritu draconis adjiciatur, facit volatile, dissolvit, & una secum in alembicum evehit, quemadmodum etiam aquila cum draconis spiritu, qui in petrosis locis degit, efficit, cum vero quid cum sale, priusquam spiritus de corpore ejus separetur, fundatur, multo magis figit, quam volatilitatem præstat.

Hoc insuper dico, si spiritus communis salis cum spiritu vini uniatur, & tertia vice simul distilletur, quod dulcescat, suamque acrimoniam deponat. Hic præparatus spiritus non solvit aurum corporaliter, sed si in præparatam auri calcem infundatur, extrahit summum ejus colorem & rubedinem; quæ si recte fiat, lunam albam ac puram in talem colorem reducit, qualis ejus corporis fuerit, unde ante detractus est. Pristinum quoque corpus suo colore per amorem illecebrosæ Veneris iterum donari poterit, cum ex ejus origine & statu, nec non sanguine exortum sit, de quo jam non est amplius disputandi locus.

Notes autem, quod spiritus salis quoque lunam destruat, & in spiritualem essentiam redigat, secundum meam instructionem: unde postea luna potabilis præparari potest: qui spiritus lunæ spiritui solis appropriatur, ut mas & fœmina, per copulationem & conjunctionem spiritus Mercurii aut ejus olei.

Spiritus latet in Mercurio, colorem quæras in ſulphure, & coagulationem in ſale, tum habes ternas res, quæ perfectum quid iterum generare poterunt, hoc eſt, ſpiritus in auro cum ſuo proprio oleo fermentatur, ſulphur in precioſæ Veneris proprietate abundanter invenitur, quod incendit ſanguinem fixum, ex ipſo prognatum, ſpiritus ex ſale Philoſophico dat victoriam ad duritiem, quamvis ſpiritus tartari & ſpiritus urinæ una cum vero aceto multum poſſint: Nam ſpiritus aceti frigidus eſt, & ſpiritus calcis vivæ intenſe calidus, ideoque pro adverſis naturis habentur veluti & inveniuntur: Jam non ſecundum ſolitam philoſophicam conſuetudinem locutus ſum: verum non me docebit amplius cuiquam narrare, quomodo oſtia interius obſerata ſint.

Hoc pro valedictione fideliter dico: Quære materiam tuam in metallica ſubſtantia: Fac inde Mercurium, quem fermenta cum Mercurio, quoddam ſulphur, quod fermentum cum proprio ſuo ſulphure, & cum ſale reduc in ordinem; diſtilla ſimul, conjunge omnia ſecundum ſua pondera, tum unum quid eveniet, quod ex uno ante quoque ortum eſt: id ipſum coagula & fige per continuum calorem: deinde augmenta & fermenta adhuc tertia vice per doctrinam mearum duarum ultimarum clavium, tum habebis & reperies finem & terminum tui deſiderii: Tincturæ uſum ſine parabola duodecima clavis per certum proceſſum abſolute tradit.

Deo gratias.

Pro finali appendice vero tibi narrare cogor, quod ex nigro Saturno & beneficio Jove ſpiritus quoque extrahi poſſit, qui poſt in vere dulce oleum, ceu ſui nobiliſſimum, reducitur, quæ medicina currentem communem Mercurium vivacitate ſua particulariter firmiſſime ſpoliare eumque emendare poterit, ut in libro meo quoque docetur.

Additio

Additio.

Cum jam materiam hoc modo adeptus es nihil aliud poſt quam ignem cures, quomodo ejus regimen obſerves; In hoc enim ſumma rei ſita eſt & finis operis: Nam noſter ignis, communis eſt ignis & noſter furnus communis furnus eſt: Ac quamvis qui ante me fuerunt, ſcriptum reliquerint, quod noſter ignis non ſit communis, tamen in veritate dico tibi, quod omnia arcana pro ſuo more celaverint: Cum materia ſit vilis, & opus exiguum, quod per regimen ignis ſolummodo adjuvatur & manifeſtum ſit.

Ignis lampadis cum ſpiritu vini inutilis eſt. Ad hæc incredibilis ſumptus eo impenditur: Fimus equinus perditio eſt, ac materia perfectis gradibus ignis abſolvi nequit.

Multi & varii furni non conveniunt: Nam in noſtro triplici furno ſolummodo gradus ignis proportionabiliter obſervantur; Quapropter ne te loquax Sophiſta multis furnis ſeducat in errorem: ſiquidem vilis eſt noſter furnus, vilis eſt noſter ignis, & vilis eſt noſtra materia, atque vitrum circumferentiæ terræ aſſimilatur: Ulteriori documento ignis ejus regiminis & furni non indiges. Nam qui materiam habet, ipſe ſibi furnum inveniet, qui farinam habet, ipſe ſibi furnum inveniet, qui farinam habet, quoque furnum panificii reperire poteſt, ne de panis coctione valde ſit ſollicitus.

Peculiare libros hac de re non opus eſt ſcribere, dummodo regimen caloris obſerves, quo inter frigidum & calidum diſtinguere ſcias, ſi hoc attingas, opus peregiſti, ac artem ad finem produxiſti, pro quo Creator omnis naturæ ſit laudandus in ſecula, AMEN.

THOMÆ

THOMAE NORTONI ANGLI

TRACTATUS CHYMICUS

DICTUS

CREDE MIHI

SIVE

ORDINALE.

TRACTATUS SECUNDUS.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE
M DCC XLIX.

EPIGRAMMA M. M. IN NORTONI Tractatum Chymicum.

NILUS ut effuso vicinas gurgite terras
Mergit & emissas undique fundit aquas:
Fructiferumque trahit præpingui uligine limum,
Quo post venturæ spes bona messis erit,
Sic quoque Nortonus lato se limite pandit,
Nobile Naturæ dum patefecit opus.
Immenso sese spacio distendit, ut agros
Fœcundet Chymicos, Artificesque beet.
Si fueris felix, sub tanto vortice piscem
Captabis, stomacho quo satiere tuo.
Sin minus, ille tuam precioso dogmate mentem
Instruet, ut votum certus habere queas.
Non Hermetis opes libro monstrantur in uno,
Forte dat hic, fallax arte quod ille negat.

THO-

THOMAE NORTONI TRACTATUS
CREDE MIHI SEU ORDINALE.
PRÆFATIO I. AUTHORIS IPSIUS.

Liber iste Clericis monstrat scientiam,
Liber iste Laicis auget inscitiam,
Liber honoris juvans per copiam,
Et liber pauperum fugans inopiam,

Liber fiduciæ est & veritatis,
Regibus consilium, doctrina Prælatis,
Et liber utilis viris beatis,
Vivere qui cupiunt absque peccatis,

Liber secretus, liber Doni DEI,
Electis semita viris bonæ spei,
Valens constantibus firmæ fidei,
Nec non credentibus verbis oris mei.

Quærunt Alchymiam falsi quoque recti,
Falsi sine numero, sed hi sunt ejecti,
Et cupiditatibus (hei) tot sunt infecti,
Quod inter mille millia vix sunt tres electi.

Isti ad scientiam multi sunt vocati,
Nobiles & pauperes, inscii, literati,
Qui nolunt labores neque tempus pati,
Ideo non perficient, quia sunt ingrati.

Liber artis filios docet iste satis,
Quibus hæc percipere Deus dedit gratis,

Verſiculis propheticis quatuor his credatis,
Omnia dat gratis Divinæ fons pietatis.

Hæc nobilis ſcientia eſt tantum illis data,
Qui diligunt juſtitiam mente cum beata,
Doloſis & raptoribus ſed eſt denegata,
Propter peccata tardantur munera grata.

Sæpe Reges Angliæ decoraſſet hæc res
Firma ſi in Domino fuiſſet eorum ſpes,
Ille ſed qui capiet per hanc rem honores,
Antiquos mores mutabit in meliores.

Iſte cumque venerit, regnum reformabit,
Virtutibus & moribus & exemplum dabit
Sempiternum regibus, plebs tunc jubilabit,
Et mutuo ſe diligens laudes Deo dabit.

O Rex hæc facturus, Deum regem ora,
Et ejus auxilium pro re hac implora,
Tunc regi juſto fulgenti menti decora
Grata ſuperveniet, quæ non ſperabitur hora.

* *

PRÆFATIO II.

IN honorem DEI Unius, TRINI in Perſonis,
Hic liber eſt factus, ut indocti viderent
Doctique, poſt meum obitum:
Quo omnes imperiti, qui conantur
Quærere per Alchymiam magnas opes,
Inveniant bona conſilia, antequam opus id incipiant:
Nihilominus Eruditi magna ſecreta quoque hic diſcent;
Verum omnes indocti cauſam habebunt hic timoris,
Ut ſibi caveant a falſis deluſionibus
Operum multiplicatorum, eorumque concluſionibus.

At

At ideo famam præ mundo non desidero,
Nisi vestras ad Deum preces, nomine meo non expresso:
Ne quis in hoc inquirat aut animadvertat,
Sed sapienter consideret flores bujus libri:
Si quemcunque hominum statum
Respiciatis, quamplurimos invenietis,
Qui mentem Alchymiæ adjiciant
Saltem desiderio lucri & divitiarum:
Utpote Papæ Cardinalibus magnarum dignitatum
Archiepiscopi & Episcopi summorum graduum,
Abbates & Priores religiosi
Cum Monachis, Eremitis & Presbyteris variis:
Et Reges cum Principibus, Dominisque alti sanguinis.
Nam quilibet status desiderat de ejus bonis
Mercatores, & qui circa ignem opera tractant
Ex avaritia ejus opus desiderant:
Et opifices ex vulgo nolunt ab ea excludi,
Illi enim æque, ac Domini, amant hanc artem:
Ut Aurifabri, quos magis excusamus,
Quia visio ipsorum artis inducit eos ad credendum.
At mirum est, quod textores hoc opere participent,
Murarii, coriarii, pauperculique presbyteri,
Pictores & vitriarii ab ea cessare nolunt.
Imo & refectores rerum fabrilium sese exaltare cupiunt
Magna cum præsumptione; quibus talis color
Convenit, qui dat tincturam vitris.
At multi operarii decepti sunt
Credendo nimis subito, admittendum in fumum suas opes
Et quamvis damna dolorem iis excitent,
Tamen continua spe se recreant,
Promittentes sibi optimum exitum:
De multis hujusmodi dicere novi verum,
Qui per totum hac spe se oblectam vitam
Donec evadant pauperes & egeni:

 Melius

Melius equidem fuiſſet illis, deſiiſſe
In tempore: quia nihil præter vexationem inveniunt.
Nam certe qui non eſt valde eruditus,
Vilior eſt, quam quod hoc opere præoccupari debeat:
Crede mihi, non eſt res parvi momenti
Cognoſcere omnia ſecreta ad hanc reſpectantia mineram,
Eſt namque valde profunda Philoſophia
Subtilis ſcientia, ſacra Alchymia.
De qua intendo hic ſcribere;
Quamvis forte non adeo curioſe:
Nam is, qui velit communiter populum docere,
In ejus gratiam uti debet ſimplici & communi lingua:
Et quamvis ſtylo plano & humili ſit utendum,
Nullus vir candidus putet ſibi id deſpiciendum:
Omnes, quicunque ſcribunt de hoc opere
Libros ſuos valde obſcuros aliis reddunt
Poeticis figmentis: parabolis & metaphoris,
Quod deſcendentibus primum moleſtiæ & difficultatis creat,
Nam ſi in practica id conentur experiri,
Omnes impenſas perdunt, ut quotidie pateſcit:
Hermes, Rhaſis, Geber & Avicenna,
Merlinus, Hortulanus, Democritus & Morienus,
Baconus & Raymundus, cum multis aliis
Tecte ſub velamento ſcribunt, ſic & Ariſtoteles:
Nam quæcunque illi hac de re tradiderunt,
Eorum cauſæ obſcuriores multos ſeduxerunt,
A vulgo & doctis & ſic ab omnibus
Celarunt artem, ne quisquam inveniat
Medio eorum librorum, quamvis pulchras rationes addiderint.
Quibus illi in deſperationem deducuntur.
Attamen Anaxagoras omnium rectius ſcripſit
In libro ſuo de converſione naturali,
Ex antiquis Philoſophis, quos unquam reperii,

Ille

Ille optime hujus scientiæ fundamentum aperit,
Unde Aristoteles ipsi valde inimicus
Carpit eum absque causa
In multis locis, prout probare potero,
Hac intentione, ne quis eum sequeretur.
Nam ipse erat abundans doctrina & amore,
Deus animæ ejus benedicat superius:
Ac illis, qui inimicitiæ serunt semina,
Deus condonet malefacta,
Quemadmodum monachus ille quantum edebat librum
Mille receptarum, ex malitia & vexatione,
Qui in multis locis descriptus
Innumeros decepit & circumduxit,
Multosque ad inopiam redegit,
Exque veris & probatis viris falsarios effecit:
Quapropter misericordia quadam cogor
Ad monstrandum veritatem in paucis & simplicibus verbis
Ita ut a falsis doctrinis averti poteritis,
Si huic libro mihique fidem adhibueritis:
Dimittite receptarum vestra volumina,
Nam ejusmodi sunt deceptionum plena,
Nec fidatis illis, at hoc observetis bene
Quod nihil sit scriptum nisi ex proprietate causæ;
Unde Practica multum aberrat,
Ubi cognitio causæ non præcessit;
Quocirca prudenter in mente hoc teneas,
Quod nil opereris, nisi cur & quomodo cognitum habeas,
Ille etiam, qui in hac arte progressum facere cupit,
Opus habet ut falsitatem omnem fugiat
Nam veritas ipse Deus est, qui hanc artem monstrat,
Ideo falsitati nunquam vos dabitis:
At constanter in animo vobis maneat fixum,
Nullo modo adulterina metalla procurare;

Sicut

Sicut illi, qui quærunt albificationes aut citrinationes,
Quæ pati nequeant omnes Examinationes,
Quibus falsum argentum conficiunt, prout norunt,
Aut nummos, ad decipiendum homines:
Verum Deus providit, ne quis in hac arte benedicta
Quicquam speret, qui falsarius unquam fuerit.
Gratiam ut habeat a Deo necessum est, qui hanc artem inquirere velit,
Ideo debet esse justitiæ veritatisque amans:
Nec vero quis nimium se in animo vexet,
Qui propter externa desideria hanc artem exoptet:
Atque is, qui intentione sua frui velit,
Ut satis sit dives, convenit:
Diversis viis ne sese dedat operationum,
Sed solummodo sequatur hujus libri ordinem,
Qui vocatur Alchymiæ ORDINALE,
Et CREDE MIHI, columna perpetua,
Nam, veluti Ordinale presbyteris ostendit
Ministerium dierum, quos observare tenentur,
Ita, ex omnibus Alchymia inordinatis libris
Effectus hic secundum ordinem ponuntur:
Quapropter hic liber pro Alchymiæ modo
Est incomparabilis precii,
Cujus veritas nunquam poterit reprobari,
Quamvis humili forma sit compositus.
Ac veluti ego artem hanc obtinui ex divina gratia,
Sic eam vobis obfero in septem capitulis,
Adeo plene, quam ex conscientia mihi licitum,
Ex nutu severi Judicis in extremo die:
Primum caput omnes docebit ex æquo,
Quinam hanc scientiam assequi poterit ex populo:
Et cur vera Alchymiæ scientia
Ab antiquis vocata sit benedicta & sacra.
In secundo capitulo monstrabuntur
Inania gaudia circa hanc & pericula:

Tertium

Tertium caput in cujusdam amorem
Fideliter aperiet lapidis materiam,
Quem Arabes Elixir appellant,
Hoc unde ſit, ibi intelligetis:
Quartum caput oſtendet majus opus,
Moleſti laboris, inconveniens doctis,
In quo currunt varia diverticula
Multis cum periculis & erroribus plena:
Quintum caput de ſubtili eſt opere,
Quod Deus ſolummodo pro erudito diſpoſuit,
Verum perpauci doctorum id comprehendunt,
Hinc haud multis hæc ſcientia appropriatur,
Sextum caput eſt de proportione & convenientia
Naturæ inferioris cum cœli ſphæra ſuperiore,
Cujus vera cognitio multum promovet eruditos
Et adjumentum iis præſtat in noſtro mirabili opere.
Septimum caput vere vobis demonſtrabit
Varia regimina veſtrorum ignium.
Nunc DOMINE Deus ducas me & juves,
Nam ad rem jamjam producere cupio:
Singulos exorando, qui in hunc inciderint librum,
Ut in mente preces pro anima mea dicere velint;
Et ne quis meliori aut viliori
Mutet meam ſcriptionem, timore divinæ maledictionis:
Ubi enim ſententiæ cui vivæ non apparebunt
Ibi prudentiores ipſi ſibi invenient;
Et ſi quædam ſyllabæ fuerint mutatæ,
Reddere potuerunt inutilem hunc librum:
Quapropter ne uni aut alteri confidas lectioni,
At vigeſies deſiderat iterari:
Nam continet magni ponderis ſententias,
Licet parum Eloquentiæ præ ſe ferat:
Verum optimum erit, quod fieri a vobis convenit,
Nempe ut legatis quamplures libros, & poſt hunc cum illis.

Kkk *Capitu*

I MUNDUS ARCHETYPUS
DEUS
IEHOVA
Bonum Infinitum
1
Mercurius
II ANGELIC. III ETHE RE. IIII ELEMENTARIS
Bonum Finitum
COELUM
Angeli
Stellæ
6
4
HOMO
Meteor
Aves
Bestiæ
AER
Pisces
TERRA
AQUA
Plantæ
Sulphur
Lapides
Metalla
Sal
3
5
2
Ignis: Procellæ
Inane: Tenebræ: Abyss
CHAOS
Malum
SATAN
V INFERNALIS

* *

Capitulum primum.

MAgiſterium valde admirabile & Archimagiſterium
Eſt Tinctura ſacræ Alchymiæ,
Scientia mira ſecretæ Philoſophiæ,
Singulare donum & gratia omnipotentis Dei,
Quod nunquam, labore manuum ab homine inventum fuit,
At ſolummodo revelatione & doctrina aliorum
Nunquam hoc venditum aut emptum eſt precio
Ulli, qui id quæſiverit:
Verum datum eſt Dei gratia ſolummodo viro digno
Perfectum magno ſumptu, longo labore & tempore:
Subvenit alicui in neceſſitatibus,
Tollit vanam gloriam, ſpem & timorem
Submovet ambitionem, violentiam & exceſſum,
Mitigat adverſitates, ne quem opprimant,
Quicunque ejus perfectam habuerit cognitionem
Fugiendo extrema mediocritate eſt contentus.
Quidam dedignantur hanc artem vocare ſacram
Et hoc modo ſubjiciunt,
Dicentes, quod maledicti hanc ſcientiam ſibi acquirant
Quibus Deus nihil boni conferre velit:
Nam eorum voluntaria & falſa infidelitas
Non admittit ut poſſideant id, quod boni ſit cauſa,
Ad hæc nullam aliam rem conficit
Niſi ſaltem aurum aut argentum ad pecuniam, pocula aut annulos
Quæ a ſapientibus probatæ & inventæ ſunt
Res minus virtuoſæ ex omnibus ſupra terram:
Hinc concludunt iſtius farinæ homines
Negantque hanc ſcientiam quoad effectum eſſe ſacram.

Ad ea nos referimus & proteſtamur, ut novimus,
Quod hæc ſcientia nunquam alicui fuerit tradita,
Niſi omni ex parte probatiſſimo per multum temporis,
An dignus ſit ut hanc recipiat gratiam,
Ratione ejus veritatis, virtutis & abſolutæ intelligentiæ,
Ex quibus ſi quid ei defuerit, nunquam habebit.
Ita nemo hanc artem potuit aſſequi,
Niſi a Deo quis miſſus fuerit, a quo inſtitueretur:
Res enim adeo eſt honoranda & rara,
Ut neceſſario alteri tradenda ſit oretenus,
Sic ut oporteat, etiamſi voluntas adſit paratiſſima,
Eam recipere ſub ſacratiſſimo & ſummo juramento,
Quod, ut nos recuſamus magnas dignitates & famam,
Eodem modo ipſe eaſdem recuſare velit,
Et quod nunquam adeo audax ſit futurus,
Ut hoc ſecretum proprio filio inſinuare præſumat,
Nam propinquitas ſanguinis aut affinitas
Non recipienda eſt ad hanc dignitatem,
Si ſanguis, prout ſanguis non participat
At ſaltem virtus hac potitur arte,
Ideo ſecrete inquiratis & videatis
Omnes mores & virtutes, nec non habilitatem
Ejus perſonæ, quæ ſit apta ad hanc diſcendam ſcientiam,
Et eadem ratione adſtringatis ipſum ſtricto juramento,
Ne quisquam hanc artem poſt ſe relinquat,
Cum dignum & probatum virum invenire poſſit,
Si ætas ei ingraveſcat, aut moleſta ſit,
Unum quidem docere eam poteſt, at non plures:
Nam oportet hanc ſcientiam ſecretam ſemper manere,
Cauſa eſt hæc, prout animadvertis,
Quod ſi improbus hanc artem ſciret,
Multum inde periculi Chriſtiano orbi contingeret,

Inflatus

Inflatus enim ille superbia suis hæreditatibus removeret
Legitimos Dominos, qui aliis imperant:
Cujus rei periculum & pœna
Immineret illi qui artem docuisset:
Si itaque propter suspicionem tantæ elationis & superbiæ.
Sibi cavere debet, qui hanc scientiam velit tradere,
Hinc nullus tam præclarum assequetur donum,
Nisi is, qui virtutibus valde excellat.
Quod si illi ipsi putent, contra possidentes, negare
Hanc scientiam sacram, veluti prædictum fuit,
Nec videri benedictam ex effectibus,
Secundum ordinem suum tamen sancta est:
Siquidem nemo eam invenire queat,
Nisi ex gratia divina, unde sacri apparet generis:
Si quoque opus est & labor divinus
Ex vili cupro facere aurum & argentum finum:
Nullus ejusmodi mutationem reperiet suis meditationibus
Ex diversis rebus, quas Deus creavit.
Nam quæ Deus conjunxit, homo non disjunget
Nisi ipsius gratiosus consensus plenarie adfuerit
Ope hujus scientiæ, quam Dominus noster summus
Concessit his, quos ille diligit.
Unde antiqui Philosophi non inconvenienter
Vocarunt hanc sacram Alchymiam,
Idcirco nemo tam temerarius erit,
Ut tantum Dei munus benedictum abjiciat,
Si modo consideret, quod Deus omnipotens
Hanc scientiam a magnis celaverit doctoribus,
Et dederit eam perpaucis ex sua misericordia,
Qui sint fideles, veraces & humiles:
Et veluti saltem sunt planetæ septem
In tanta multitudine stellarum cœli,
Ita inter milliones millionum hominum

Vix ſeptem ad hanc ſcientiam perveniunt
Unde indocti vos addiſcitis & videtis,
Quomodo multi doctores magnæ authoritatis
Cum variis inquiſitoribus aliis hanc artem indagare conati ſunt,
Quorum tamen labor tetendit in nihilum,
Et quamvis ſumptus impenderint, tamen nil invenerunt,
A propoſito enim ſuo ſemper deciderunt,
Et ſic deſperantes ceſſarunt ab hac arte
Dicendo tum, non eſſe hanc veracem,
Niſi fictas fabulas; quovis eundo,
Et rem falſam, naucique proclamarunt.
Tales ſibi nimium videntur attribuere,
Illi putant ſuam ſapientiam fore tantam, ut hanc artem reperiret,
Verum de eorum calumniis & verbis injurioſis
Nos equidem ne tantillum curamus.
Nam ejusmodi non ſunt invitati ad noſtrum convivium,
Qui ſe ſapientes exiſtimant, cum ne minimum facere norint.
Quamvis hi ipſi non curent eam proſequi
Nihilominus Alchymiæ ſcientia verax permanet.
Et liceat quidam elati ex doctis id negent,
Attamen quilibet ſapiens conſideret,
Quod ille, qui veritatem ejus nunquam viderit,
Nullum teſtimonium legitime reddere valeat,
Eſſet enim res admiranda & inaudita,
Quod quidam, qui nunquam viſum habuiſſet ad pingendum
Aut cæcus a nativitate quomodo poſſet certificari
Ut ſcriberet aut optime imagines depingeret:
D. Pauli (Lond:) turrim, permagnum foret dubium,
Ab illis doctis, ſuperbis, poſſe ædificari.
Forte enim contingeret eos ipſos ſuccumbere,
Antequam ſapienter loco removiſſent.
Quocirca tales procul abſunt ab eo,
Quod invenirent rem omnium ſecretiſſimam:

Hinc

Hinc quilibet sua utatur fortuna,
Et ejusmodi doctos remittat ad suam propriam ignorantiam.
Nunc vos, qui hanc scientiam quæretis,
Discatis discernere falsos a veris,
Omnes investigatores veri artis Alchymiæ
Sint eruditi in prima philosophia,
Alias omnis illis perdetur labor,
Prout ei, qui aquam haurit cribro,
Veri indagatores quærunt per se soli.
Spe præconcepta inveniendi nostrum delectabilem Lapidem
Idque ideo, nolunt ut quis alius damnum patiatur,
Omnes illi propriis utuntur sumptibus,
Sic dum expensas semper adhibere non detrectant,
Suas consumunt opes & cistas vacuas reddunt:
Magna cum patientia ipsi progrediuntur,
Sperantes solummodo in Dei auxilium:
Falsarii discurrunt ex oppidis in oppida
Ut plurimum vilioribus pannis obsiti,
Semper inquirendo diligenti cura,
Quam captent, prædam falsa deceptione,
A pejerando hi non desistunt.
Dicentes, quod possint argentum augmentare:
Nil frequentius quam perjuria illis,
Dum affirmant se posse multiplicare
Aurum & argentum, atque hac ratione
Promissis suis arrident avaris;
Quorum mentem ad se facile inclinant,
Tum Deceptio & avaritia optime conjunctæ sunt:
Verum post non longo tempore
Multiplicator eum decipit
Magnificis suis promissis & juramentis falsis
Avarus ad inopiam redigitur,

Nisi

Nisi forte confestim sibi caveat
A multiplicatoris deceptionibus,
De quibus quamplurima possem referre,
Sed non audeo, ne eos stimulem,
Qui ad male agendum sunt dispositi.
Nam multum damni hinc exoriri posset
Quocirca consulo vobis & demonstro
Ejusmodi, qui tale officium offerunt:
Quod si illi scientiam eam haberent absque dubio
Nulli unquam ostenderent.
Cum illi promittunt multiplicationem
Proponunt sibi agere nequitiam,
Bonæque voluntatis aliorum bona deprædari,
Quid de ejusmodi sodalibus dicam?
Tales falsarii quocunque sese conferant.
Puniri deberent, nec tot talesque forent
In naturam mendacia falsa congerunt;
Nam metalla non multiplicantur,
De hac sententia quilibet sit certus,
Quod natura plus artis ostendat,
Nihil multiplicat, (ut authores dicunt)
Nisi una ex his duabus viis:
Aut putredine, quam vocant putrefactionem,
Aut alia, velut animantia, per propagationem,
Propagatio in metallis esse nequit,
At in nostro lapide multum illi simile videbitis,
Putrefactio destruere & corrumpere debet,
At id fiet in loco convenienti:
Metalla generantur intra terram;
Nam supra terram ærugo apparet in illis,
Et ita supra terram est corruptio
Metallorum & longo tempore destructio,
Ex quibus nulla causa adest in hoc casu,

At

At ſupra terram non ſunt in ſuo loco,
Loca autem naturæ contraria adverſantur,
Veluti piſces extra aquam extinguuntur,
Et homo cum volucribus & beſtiis in aere degit,
Ita lapides & metalla ſub terra generantur:
Medici & Apothecarii non deſiderant
Quærere aquarum rivos in collibus ſiccis.
Nam Deus ordinavit ex ſua ſapientia & gratia
Omnes res creſcere naturaliter in ſuis locis;
Contra hanc doctrinam quidam opponunt,
Et aſſerunt metalla multiplicari:
Argenti enim, plumbi, ſtanni & æris
Venæ quædam ſunt ditiores, aliæ minus,
Quam diverſitatem naturæ non admitteret,
Si metalla non multiplicarentur nec creſcerent,
Quocirca dicunt hanc rationem demonſtrare
Quomodo ſub terra augeantur & creſcant illa,
Cur itaque non ſupra terram in vaſis bene diſpoſitis
Ad præſervandum ea ab igne, aqua & aere?
Ad hæc reſpondemus, hanc rationem eſſe inanem,
Cum non ſit perfecta ſimilitudo:
Nam cauſa efficiens metallorum invenitur
Solummodo virtus mineralis,
Quæ in quælibet terra non adeſt,
At ſaltem in certis locis & ſelectis fundis,
Quibus ſphæra cœleſtis
Immittit ſuos radios directe quotannis,
Et prout materia ibi tum eſt diſpoſita,
Tale quoque metallum formabitur:
Paucæ terræ ſunt aptæ ad eam generationem,
Quomodo igitur ſupra terram poſſit eſſe eorum multiplicatio?
Ita omnes percipiunt, qui prudentes ſunt,
Quomodo aquæ congelatæ, ſeu glacies ſe habeat

Antequam indurata fuerit,
Quædam in locis copiosior, quædam paucior,
Ut aquæ in fossis & torrentibus
Fuit exigua quantitas, cum rigere cepit;
At aquæ in lacubus majores habent venas
Propter copiam materiæ in iis congelatæ,
Propterea dicere, non bene conveniret,
Quod ideo hinc multiplicari possit ipsa glacies:
Ita quamvis metallorum fuerint venæ plures aut pauciores,
Non probat, quod producant plus, quam ante fuerint,
Ita credere vos oportet absque ullo dubio,
Quod ingredientia omnia redigenda ad simplicitatem,
Et compositio discernenda sit, ut animadvertitis:
Nam in multiplicatione herbarum, veluti natura providit
Ut singula secundum semina sua differrent,
Seorsim stipites & folia, quæ virtualiter illis insunt,
In actum deduci non possunt, ut notentur oculis:
At metalla maneint in sua integra compositione,
Cum ab aquis fortibus dissolvuntur:
Idcirco siquidem glacies simplicitati sit propinquior
Quam metalla, nec tamen augeri possit,
Certe credere vos oportet, (ut antea dixi)
Quod ex una uncia argenti plus fieri nequeat.
Ad hæc nihil multiplicari reperietis,
Nisi sit vegetabile aut sensitivum genus,
Cum metalla saltem sint Elementativa
Nec habeant semina, nec sensum corporis:
Ergo concludimus, omnes multiplicatores cessare debere,
Nam metallum semel generatum nunquam accrescit:
Nihilominus unum metallum transmutatum invenimus
In aliud metalli genus
Propter materiæ propinquitatem, quæ in ipsis erat,
Veluti cognitum est inter ferrum & æs,

At

At facere verum argentum & aurum nihil poteſt,
Niſi ſolummodo Philoſophorum Medicina.
Ideo opera ejusmodi, quæ multiplicatores uſurpant,
Docti omnes reprobant & extreme fugiunt,
At ſacra Chymia merito honoranda eſt,
Quæ tractat de precioſa Medicina
Tali, quæ fere facit aurum & argentum purum,
De quo exempli vice teſtimonium
Extat in quadam civitate Cathaloniæ,
Quod Raymundus Lullius nobilis, veluti ſupponitur,
Fecit in ſeptem imaginibus ad monſtrandam veritatem,
Tres fuere ex argento bono in forma matronarum,
Quatuor ex auro habitu virili,
In quarum veſtium margine literæ apparuerunt,
Significantes ſententiam hanc, quæ ſequitur.

Ex ſolea equina veteri (una inquit) qui ferrum, ☽ *ex* ♂ 1.
At nunc ſum argentum puriſſimum:
Ego eram, alia dicit, ferrum ex minera deſumptum, ☉ *ex* ♂ 2.
Sed jam ſum aurum perfectum & finum,
Olim fui cuprum ex veteri cupa ☽ *ex* ♀ 3.
Nunc ſum argentea tota, inquit foemina:
Quarta ait, eram cuprum in loco vili generatum, ☉ *ex* ♀ 4.
At nunc ſum aurum perfectum factum Dei nutu,
Quinta dicit, fui argentum purum & finum, ☉ *ex* ☽ 5.
Sed nunc excellens aurum melius quàm prius:
Sexta, canna plumbea ducentis fere annis fui, ☽ *ex* ♄ 6.
Et jam optimum argentum omnibus appareo,
Septima inquit, ego plumbum ex auro factum ut monſtrum, ♄ *ex* ☉ 7.
Sed certe ſorores meæ, quàm ego, ſunt propiores.

Hæc ſcientia, ut quidam volunt, dicta eſt
Olim ab Alchymo rege percelebris famæ:
Qui princeps glorioſus animo generoſo

Et virtute præſtans hanc artem indagare ſperavit,
Scrutatus naturam vir ille doctiſſimus
Extorſione omiſſa quæſivit & invenit illam,
Rex Hermes quoque idem fecit,
Qui fuit vir eruditione celeberrimus:
In quadripartitis ſuis aſtrologiæ
Artis medicæ & hujus Alchymiæ,
Nec non magiæ naturalis,
Veluti quatuor ſcientiis in natura exiſtentibus,
Ac ibi, inquit ille, beatus habetur,
Qui res novit vere, prout ſunt,
Et beatus eſt is, qui debite probat
Illud quod ad ſcientiam ſpectat:
Nam ex opinione ſua quamplurimi
Decipiuntur, in iis, quæ non cognoverunt:
(Vetus eſt proverbium) quod in magno acervo imaginationis
Non ſit exiguus ſcientia manipulus,
Cum probatione debita & diſcretione ſufficiente
Sapientes quoque quotidie multa addiſcunt.
Per ſcientiam homines ſeipſos noſcunt & res quaslibet,
Homo enim beſtia eſt & pejor abſque ſcientia:
At vix ulla cupidine quis ducitur
Scientiæ, cujus nil ipſe tenet:
Et defectus eruditionis audaces & feros
Sufficiens autem ſcientia reddit humanos,
Nobiles nunc ſolent deſpicere
Eos qui ſcire deſiderant.
Sed Reges antiquo tempore
Ordinantur (veluti auctores multi tradunt)
Quod ſeptem ſcientias liberales diſceret
Nemo, niſi nobili liberalis ingenio.
Et qui illis deditus eſſet, liberrime
In ſtudiis ſuis vitam ageret:

Hinc

Hinc antiqui eas vocaverunt
Septem ſcientias liberales
Nam qui vellet eas addiſcere perfecte & bene
Oportuit eum libertate certa gaudere.
Ab aliis operibus mundanis abſtinebit
Qui leges ſaltem humanas percepturus eſt,
Multo magis ſe mundo abdicabit,
Qui multas ſcientias addiſcere velit.
Et hac ex cauſa ſatis videtur,
Cur eruditi viri ſint deſpecti.
At excellens ejus memoria non ceſſabit,
Qui rerum cognitione ſemper accreſcit.
Amans ſcientiæ, juſtitiæ & gratiæ
Multis in locis repudiatur.
Sed in aulam qui portat quocunque modo
Utile ſeu munus, eo prævalet tempore.
Quapropter hæc ſcientia aliæque gratiæ plurimæ
Sunt perditæ & amiſſæ ab omnibus.
Porro memento ejus, quod dico,
Nonnulli eam appetunt in vita ſua,
Avaritia & ſcientia diſcordi ſunt genere,
Qui deſiderat lucrum, hanc artem non inveniet.
Sed ille qui amat ſcientiam pro ejus dignitate
Indagare utramque poteſt felici ingenio:
De hoc capitulo non opus eſt plura tradere,
Nam hic apparet, quales eam attingere poſſint,
Hoc eſt, ſolummodo fidelis,
Et qui eſt conſtans animo ad inveſtigandum,
Non ambitioſus, nec ab aliis quid mutuari coactus,
Qui ſit patiens, nec nimium properet,
Quique in Deum firmiter confidat,
Et ſcientiæ omnino adhæreat;
Et cum omnibus his qui vitam agat integerrimam,

 Falſi-

Falſitatem deteſtetur & a peccatis abhorreat,
Tales ſunt apti ut ad hanc ſcientiam perveniant,
At capitulum ſequens eſt de gaudio & dolore.

Capitulum ſecundum.

IN Normandia vixit nuper monachus quidam,
Qui decepit quamplurimos cujuscunque ſtatus,
Hic poſtquam in phantaſia
Præconceperat, ſe hanc artem perfecte ſcire,
Tanta lætitia perfuſus eſt,
Ut furere pene inciperet,
De cujus præpoſtero gaudio, (licet non diu durarit)
Exempli gratia hunc apologum narrabo:
Monachus iſte Franciam pervagatus erat,
Ut apoſtata deſideriis ſuis indulgendo:
Et poſt in hoc regnum venit
Cupiens cuique perſuadere,
Se totius Alchymiæ fundamentum plenarie callere,
Quod in libro quodam Receptarum repererat;
Idcirco animum omnino induxit ſuum
Præclara quædam facta ac nobiles actus poſt ſe relinquere
Unde nomen ejus foret immortale,
Et fama in hac regione maneret perpetua:
Atque hinc ſæpe ſpeculabatur, unde inciperet
Tantas divitias abſumere, quas inventurus eſſet:
Et ſemper cogitabat, En hoc novi,
Ubi reperiam quendam virum fidelem,
Qui voluntati meæ morem gereret,
Et propoſitum meum in actum ducere juvaret,
Tum facerem, ut in planitie

Salisbur-

Salisburgensi gloriose extruerentur:
Quindecim Abbatiæ in exiguo tempore,
Ita ut singulæ singulis miliaribus ab invicem distarent,
Hac de causa hic monachus ad me accedens
Fiducia ea, quam dicebat de me referri;
Mentem suam jam dictam mihi aperiebat,
Et orabat ut sibi consilio adessem:
Ego ante imaginem sancti Jacobi promisi,
Me nolle ejus nomen patefacere,
Nihilominus scribere mihi licitum est absque vitio
De ejus desiderio tam inani.
Cum magnam mihi suam scientiam mihi aperuisset,
Dicebat sibi nihil deesse
Nisi oportunam occasionem
Ad laborandum in Regis commodum
Et impetrandum licentiam ab ejus senatu
Et Dominis mediate,
Ad cœmendum agros pro antedictis Abbatiis
Nam pro expensis se satis facturum:
Verum multum adhuc dubitavit,
Quomodo, a quibus & ubi emendæ essent terræ:
Cum de tam magno ejus opere audissem,
Explorare volui quam peritus esset in literis
Et quantum eruditionis haberet scholasticæ,
Sed in his fatuus saltem inventus est:
Nihilominus sustinui & secrete me gessi,
Ut plus ejus desiderii cognoscerem:
Tum dicebam, rem esse adeo leviculam
Ut Regi aperiri non debeat:
At si proba esset non conveniens,
Ipsum pro stulta fabula accepturum:
Monachus respondit, quod in igne teneret.
Rem, quæ suam voluntatem complere posset:

De

De qua veritatem intra 40. dies
Me cogniturum certiſſime:
Tum retuli, me non urgere amplius,
Sed 40. dies (dixi) expectaturum:
Quod tempus ubi advenerat,
Ipſius monachi ſcientia evanuerat,
Tum omnes ejus Abbatiæ & concepta
In rem nihili redierant;
Et veluti venerat, ſic abiit
Non abſque magno animi pudore:
Nam paulo poſt, brevi tempore
Multos bonæ voluntatis viros decepit,
Et deinde repetiit Franciam;
Ecce quam miſerabilis hæc fuit permutatio,
Quod quindecim Abbatiæ religioſæ
Hoc modo deberent confundi.
Res mira fuit quod ipſe putarit,
Et omnem ſuam mentem intenderit
Abbatias extruere & detraxerit
Sub obedientia vivere:
At velut apoſtata circumvagatus eſt
Ut benedictam hanc ſcientiam indagaret:
Verum veluti ſuperius hoc libro ſcripſi,
Nullus deceptor huic ſcientiæ ſit intentus.
Aliud quoque exemplum memorandum eſt
De quodam qui ſperavit æque bene hanc rem facere,
Ac Raymundus Lullius, aut Bacon monachus,
Unde ſeſe vocitavit ſanctum Petrum,
Fuit miniſter parvi oppidi,
Non procul a civitate Londinenſi,
Qui videbatur aliis exiguam
Prædicandi habere ſcientiam:

Certus

Certus putabat hanc artem reperire,
Et nomen voluit ſuum hinc celebrari,
Ratione pontis imaginatione concepti
Supra Tameſin faciendi pro commodo tranſeuntium,
Quo fieret publica quædam utilitas
Ceſſura toti regioni circum circa:
Verum ad opus ejuſmodi perficiendum,
Nihil ejus voluntati ſufficere potuit.
Quocirca ſublimem adeo erigere voluit
Pontem, ut omnibus admirationi futurus eſſet,
Cum turribus deauratis lucentibus inſtar auri,
Quæ res magnifica videretur ſpectatoribus:
Tum ſæpe commemorabat de novo
Quam magna fama ſequutura eſſet,
Si pontem adeo illuſtrem faceret,
Ut noctu perlucere late poſſit,
Atque ſic continuo perduraret,
Tum omnes eum celebraturi eſſent:
At in animo ejus variæ dubitationes exortæ ſunt,
Quomodo hoc opus perficeret,
Putavit quidem lampadas igne incenſas
Satisfacturas huic ſuo deſiderio:
Ideo lampadas ea intentione
Sufficienter ordinandas ſtatuit.
At iterum veritus eſt valde
Quod poſt mortem ſuam,
Alii hoc lumen miniſtrare recuſaturi eſſent,
Et reditus aliis rebus impenſuri,
Hinc cogitabat felicem eum,
Qui ſciret cui tuto confideret,
Denique præſumpſit lumen illud apponere
Ponti, quod noctu reluceret,
Ex carbunculis gemmis, pro miraculo,

Cum duplici reflexione ſubtus & ſuperius:
Interim novae imaginationes animum ejus vexarunt,
Ubi carbunculi eſſent reperiendi,
Ac ubi ſapientes viri ac fideles offendendi,
Qui pro ejus intentione inquirerent
Per mundum ubicunque
Copiam carbunculorum:
Hac de cauſa adeo ſe macerabat,
Ut maciem fere contraheret,
At cum putaret ſic firmiſſime
Se tantae artis poſſeſſorem fore,
Poſtquam annus jam finitus eſſet,
Ars omnis ejus, vireſque defecerant,
Nam ubi vitrum ſuum extraxerat,
Nil materiæ continuit pro auro vel ære,
Tum iratus & fere furore percitus fuit,
Suas enim opes perdiderat,
Atque hoc modo vitam tranſegit,
Quid amplius de eo referam?
At ut laici doctique in ſcholis
Agnoſcant res horum fatuorum,
Meminerint exemplorum eorum ubicunque ſint,
Eo enim animo ſunt quam plurimi alii:
Ipſi leviter credunt omnes concluſiones,
Quamvis ſint falſae illuſiones,
Si ſaltem in libris ſcriptis reperiant,
Exiſtimant verum prae mentis levitate,
Tam facilis & temeraria confidentia,
Cauſatur pauperiem & fruſtraneas expenſas,
De ſpe hujus artis vanum ſurgit gaudium,
Spes enim inanis ſtulti eſt paradiſus,
Veri autem filii artis confitentur
Deum, ſine quo omnia fallunt:

Nam

Nam veluti non habent ſcientiæ initium,
Ita absque eo non ſortiuntur finem bonum,
Confiteor Altiſſime, nullus iſta capit,
Licet prius didicit, absque te nil ſapit.
Nam tanta ſtat gratia te Deum ſemper apud,
Perficere ſicut capere, nam finis es & caput.
Veluti nunc de gaudio hujus artis audiviſtis,
Ita nunc de dolore circa eam percipietis,
Quamvis contrarium deſiderio
Illius, qui hac arte delectatur.

Prima cura eſt, agnoſcere animo
Qnam multi hanc quærant, pauci vero inveniant,
Et quod nemo hanc ſcientiam adipiſci poſſit,
Niſi doceatur, antequam incipiat.
Vere doctus eſt & intellectu puro,
Qui per doctrinam alterius eam apprehendere poteſt,
Varias diverſitates ut cognoſcat neceſſum eſt,
Qui ſecreta naturæ opera indagare contendat,
At inſtitutio non adeo certa eſt,
Quin contingat aliquem poſt eam errare poſſe,
Veluti omnes qui nunc e vivis diſceſſerunt,
Errarunt antequam lapidem noſtrum invenerint,
Sive primo ſeu ſequenti tempore,
Omnes errant, donec vera practica accedat,
Nullus autem aberrat magis in calore & frigore,
Quam artifex temerarius & audax,
Nam nemo citius opus noſtrum perdit,
Quam is, qui id complere præſumit.
At ille qui rem perfecturus eſt,
Sit providus & cautus in operando,
Præ omnibus enim curis hæc eſt graviſſima,
Ut ſi quis in uno errarit, de novo iterum incipiat,
Certe curas permultas habiturus eſt

Qui hanc artem adipiſci deſiderat,
Sæpe voluntatem ſuam permutabit
Rebus novis, quas cognoverit,
Conſilia ejus ſæpe erunt irrita,
A quo infortunio nunquam ſecurus fiet,
Et ſæpe animus ejus vacillabit
Novis opinionibus, dolore afflictus,
Atque ita continuabit in phantaſiis,
Ut mira res ſit, ſi eam attingat,
Quin curas verſabitis acerrimas
In hac arte qualeſcunque fueritis,
De moleſtiis plus vobis aperiam
Quod deſiderium veſtrum refrenabit,
Magna eſt cura, ut ſapientes tradunt,
Cognoſcere ubi perfectus ſit artifex:
Et quamvis incidatis in eum, qui vos doceat,
Varias tamen moleſtias & curas habebitis,
Nam ſi mens tua virtuti ſit dedita,
Diabolus ut noceat allaborabit,
Tribus modis offendere te præſumet
Feſtinatione, deſperatione & deceptione,
Propter opera virtutis, quæ facturus ſis,
Si ad hanc ſcientiam perveneris,
Primum jam dictum periculum eſt feſtinatio,
Quæ multum deſtruit & corrumpit,
Omnes authores qui de hac arte ſcribunt
Feſtinationem dicunt eſſe ex diabolo,
Exiguus ille liber de philoſophorum turba
Inquit, omnis feſtinatio ex parte diaboli eſt,
Idcirco ille rem maturabit,
Qui procedet lento gradu,
Juxta proverbium veritatem cognoſcetis,
Quod quo quis magis feſtinet, eo lentior futurus ſit,

Nam

Nam qui properat, opus non perficiet
Interdum nec in menſe, nec aliquando in anno,
Et in hac arte ſemper erit verum,
Quod feſtinans nunquam carebit querelis,
De celeritate quoque eſtote certi,
Quod a veritate eos præcipitabit,
Diabolus non habet ſubtiliores modos,
Quam ut celeritate vos circumveniat,
Idcirco ſæpenumero præſumet
Per hanc vos in errores ſeducere,
Ipſe gratiam ubique inveniet,
Qui feſtinationi ſemper ſe opponet,
Semper, dico, nam in momento temporis
Feſtinatio deſtruere poteſt omnia veſtra opera,
Ideo ab omni feſtinatione cave,
Tanquam ipſa prorſus ſit diabolica,
Ratio mea non ſufficit, ut debet,
Feſtinantiam reprobare,
Quamplurimi ſe involverunt magnis curis,
Quia feſtinantiam admiſerint,
Sed ſemper ad finem properarunt,
Quod ex Sathanæ tentatione accidit,
Nil amplius de feſtinantia modo,
Sed beatus eſt patientiam habens,
Cum vero feſtinatione inimicus non prævalet,
Tum deſperatione mentem veſtram fatigabit,
Et ſæpe hanc ſententiam vobis ingerit,
Quam multi id quærant, quam pauci inveniant,
Iique longe te ſapientiores,
Quæ igitur certitudo tibi ſupererit,
Ipſe inſtigabit, ut quoque dubites
An magiſter tuus habuerit, nec ne,
Et quod forte evenerit,

Ut partem, non totum, te docuerit,
Ejuſmodi incertitudinem movebit,
Ad dubitationem menti tuæ ingerendam,
Et ſic labores tuos recompenſabit
Cum tali diffidentia & deſperatione,
Contra aſſultus ejuſmodi nil juvabit,
Niſi confidentia ſola virtus,
Ad quam ipſa ratio accedat,
Nec cauſa remanebit timoris,
Si prudenter in animum revocabitis
Virtuoſos mores, quos reperitis
In veſtro Magiſtro & Doctore,
Nec opus erit, ut deſperetis,
Si circumſtantias omnes conſiderabitis,
An ex amore vel dubio vos docuerit,
Et num ipſa motio ab illo inceperit,
Nam tali viro difficile eſt confidere,
Qui enim vobis eam rem profert, magis indiget
Veſtri, quam vos illius,
Hoc modo certitudinem habebitis
Priuſquam opus veſtrum incipietis,
Cum talem obtinueritis fiduciam
A deſperatione ſecuri eritis:
At quis ejuſmodi magiſtrum reperiet,
Ceu meus fuit, non habebit cauſas, cur dubitet,
Qui vere erat nobilis & laude dignus,
Amabat juſtitiam & abhorrebat a fraude,
Secretorum tenax, cum alii clamarent,
Noluit agnoſci eorum ſciens,
Si quando alii differerent de roſæ coloribus,
Nil ipſe addidit tacite ſe gerens.
Ad quem longo tempore me recepi,
Sed ille me ſtrictis obſervabat modis,

Ut

Ut agnoſceret meam diſpoſitionem
Diverſis probationibus, ſciretque conditionem,
Cumque reperiret in me certam fidelitatem,
Magnamque ſpem, quam conceperam,
Tandem ejus gratiam ex Dei nutu
Obtinui, quæ ad me inclinata fuit,
Unde paulo poſt ipſe cogitarit,
Quod ulterius dilationem pati non deberem,
Variæ meæ literæ affectuſque mei cordis
Moverant ejus animum mihique abdicarant,
Quocirca calamum ſumere non recuſavit,
Sed iterum mihi reſcripſit, prout ſequitur:
Amice fidelis & frater amantiſſime,
Reſpondere tibi cogor, non eſt futurus alter,
Tempus adeſt, quo hanc gratiam a me captes,
Pro magno præmio & ſolatio tuo,
Tua perſona & firma ejus confidentia,
Tua virtus probata, ejusque ſapientia,
Tua veracitas, amor, ac perſeverantia,
Animuſque conſtans, deſideriis ſuis fruetur,
Ideo neceſſum eſt, ut intra perbreve tempus
Colloquamur invicem oretenus:
Si ſcribere deberem, juramentum meum ſolverem,
Hinc conveniamus neceſſario.
Et cum adfueris, hæredem artis
Te faciam atque ex his terris diſcedam,
Tu eris & frater & hæres mihi
Hujus tam magni ſecreti, de quo docti deſperant:
Quocirca age gratias Deo pro hoc nuncio,
Nam melius eſt, quam ferre aliquot coronas,
Proxime poſt ſanctos ſuos Deus hos elegit,
Qui hanc habent artem, qua ipſe fit honorandus,
Nil magis ad te ſcribam in præſenti,

Sed

Sed quamprimum ad me equitare velis,
His literis acceptis, mox properavi
Ad magiſtrum meum per centum millia & amplius,
Ubi quadraginta dies continuando
Didici omnia ſecreta alchymiæ,
Quamvis philoſophiam ante intellexeram
Velut alius quiſpiam in hoc regno,
Nihilominus fatui, qui hanc ſcientiam quærunt,
Exiſtimant quod 40. diebus perfici queat,
Sed inter 40. dierum opus, animadvertitis,
Et 40. dierum doctrinam, multum differentiæ,
Tum obſcura dubia mihi apparebant clara,
Ubi inveni reſerata vincula naturæ.
Cauſæ rei tam mirabiles videbantur mihi adeo certæ
Et ita rationabiles ut deſperare non potuerim:
Si vos cum magiſtro veſtro ſic convenietis,
Nos de vobis nullum concipimus dubium.

Tertium impedimentum deceptionem vocamus,
Inter alia adverſus me peſſimum:
Idque dictum eſt de ſervis, qui attendant
In opus veſtrum, quidam enim norunt multum deceptionis,
Et quidam ſunt negligentes, alii ad ignem obdormiunt,
Quidam ſunt pravæ voluntatis, qui vobis nocebunt,
Quidam ſunt fatui, alii nimis audaces,
Alii doctrinæ ſunt inobedientes,
Quidam habent digito, rerum alienarum retractivos,
Qui tractant res nefarias, valde nocivas,
Quidam ſunt ebrioſi, leves, & aliis intenti,
Cave tibi ab hiſce ſi velis eſſe abſque damno,
Fideles ſunt ſtulti, prudentes falſi,
Unus me lædit ut & alter obeſt,
Nam cum opera mea bene praepararam,
Tales abſtulerunt mihique nihil reliquerunt,

Quos

Tum revolvens apud me ſumptus, tempus & labores,
Quos de novo incipiendo perferre deberem,
Triſtato corde mox valedixi,
Non appetens magis Alchymiæ:
At quomodo hoc eo tempore evenerit
Pauci id crederent ratione vera,
Quamvis vel decem perſonæ atteſtari
Queant, quo infortunio laborarim:
Quod vix ab hominibus ſolis contigerit
Abſque diaboli ope, ut ipſi narrare poſſent:
Faciebam quoque Elixir vitæ,
Mecumque ſentiebat mercatoris uxor,
Quintam eſſentiam etiam comparabam
Cum multis aliis ſecretis,
Quæ nequiſſimi homines mihi auferebant,
Magno meo dolore & triſtitia,
Ut in hoc mundo nil aliud dici poſſit,
Niſi lætitiam quamcunque curis eſſe permixtam:
De curis parum adhuc reſtat dicendum,
Quod convenit in mente reſervari;
Id accidit viro benedicto,
De quo veritatem ipſe referre queo.
  Thomas Dawltonus vir bonus
Deo nocte dieque inſerviens
De rubea medicina magnam habuit copiam,
Quo vix alius ex Anglis plus obtinuit,
Satelles quidam regi Eduardo a Servitio exiſtens,
Cui nomen erat Thomas Harbard,
Hunc Dawltonum vi extraxit
Ex Abbatia Comitatus Gloceſtriæ,
Et coram Rege conſtituit,
Ubi Delvis tum præſens aderat:
Nam Williami Delvis Dawltonus ſcriba fuerat,

Delvis de Dawltoni opere narraverat:
Delvis quoque ſervus erat fidelis
Ipſi Eduardo Regi ſæpe aſtans:
Delvis ibi retulit, quod intra horam
Dawltonus ſibi fecerat mille libras Starlingenſes,
Auri tam boni, quam Regales nummi,
Spacio dimidiæ diei, vel adhuc minori,
In cujus rei teſtimonium Delvis in Biblia jurabat,
Tum Dawltonus reſpiciens ad Delvin
Dicebat, o Delvis pejeraſti ante,
Ideoque ſollicitum te eſſe deceret,
Nullam, inquit ille, ob cauſam modo dictam,
Uti Deus novit, quem Judas prodidit,
At ſemel (inquit Delvis) juravi tibi,
Quod a me non eſſet manifeſtandus,
Sed id ſervare non teneor (ut autumo)
Pro Regis commodo & hujus regni,
Tum Dawltonus reſpondit modeſtiſſime
Hæc reſponſio perjurium non excuſat,
Quomodo Rex ipſe tibi confideret?
Qui ſis confeſſus eo præſente perjurium?
Sed ego, inquit Dawltonus ad Majeſtatem Regiam,
Sæpe ſollicitus variis in locis
Propter hanc medicinam, animoque indolui;
Ideo jam cogitavi ne amplius moleſtaret,
Nam in ea Abbatia, ubi comprehenſus fui,
Projeci illam in publicum lacum,
Currentem ad fluvium, qui fluxu & refluxu maris movetur
Et ſic ibi tantum divitiarum perditum,
Quantum inſerviviſſet ad Terram ſanctam recuperandam
Viginti millium exercitui pro reditu,
Diu propter amorem Dei id ſervavi,
Ut ſubvenirem Regi, qui eam expeditionem aſſumeret:

Heu

Heu Dawltone, tum Rex dicebat,
Stultum fuit tantam rem perdidiſſe;
Et voluit, ut id Dawltonus de novo faceret,
Dawltonus reſpondit, hoc fieri non poſſe,
Cur non? inquit Rex, quomodo id nactus?
Ipſe referebat quod a Canonico Lichfeldenſi acceperat,
Cujus opera Dawltonus diligenter ſervaverat
Per multos annos, donec ille obierit,
Propter quod ſervitium, dixit, hoc ſpatio
Canonicus ſibi dederat, quicquid ejus haberet,
Rex Dawltono quatuor marcas donavit
Licentiamque abeundi mox quo vellet,
Tum Rex ex animo triſtis fuit,
Quod Dawltonum ante non cognoverat.
Et ſic ſæpe accidere ſolet pro certo,
Quod tyranni regi ſint propinquiſſimi,
Nam Harbardus Dawltonum comprehenſum
Abduxit in Stepnei, ibique detinuit,
Miniſtri Harbardi pecuniam abſtulerunt,
Dawltono quam Rex ante dederat,
Et poſt Harbardus Dawltonum inde portavit longius
Ad caſtrum quoddam Comitatus Gloceſtriæ,
Ibi Dawltonus diu captivus detentus fuit,
Cui Harbardus maximas injurias inferebat,
Inde eum in carceres ſtrictiones
Trojam deduxit, ubi poſt quatuor annos
Illum morti adduxit:
Dawltonus ad moriendum obediens
Benedictus, inquit, ſic Domine Iheſu
Videor nimis diu a te abſfuiſſe,
Scientiam tu mihi dediſti magna cautione,
Quam tenui absque inſolentia,
Ei nullum unquam inveni aptum

Qui mihi mortuo hæres ſuccederet,
Ideo dulciſſime Domine, nunc cogor
Id tuum donum iterum tibi reſignare:
Et tum devotiſſimas preces fundens
Subridens, inquit, fac nunc quod cupis:
   Cum Harbardus videret eum ita ad mortem paratum,
Lachrymæ deciderunt ejus oculis.
Nam neque carcer, nec mors prævalere potuit,
Ad hanc inquirendam artem, nec doloſus aſtus,
Nunc dimittatur, tum Harbardus inquit,
Non enim oberit aut proderit poſt hac alicui,
At cum Daultonus ſurgeret de loco
Circumſpexit triſti vultu
Abiitque preſſus anguſtiis,
Nec deſideravit annum ſupervivere.
Hæc illi injuria accidit, ut narravi,
Per homines infernum non timentes
Harbardus non diu poſt obiit,
Et Delvis in Teukesburia decollatus fuit,
Hoc modo magna moleſtia, veluti videtis,
Hanc artem comitatur in quolibet gradu,
Hic ipſe rex ſua intentione fruſtratur,
Quia Harbardus erat inſolens & violentus,
Dum virum adeo nobilem ſuperbus oppreſſerit,
Et velati maleficum captivum duxerit,
Cum tamen lenitate, patientia & gratia
Multum ſolatii inde eveniſſet,
Non ſolum regi, ut intelligitis,
Sed quoque toti Reipublicæ hujus regni,
At non mirandum eſt, quod gratia non accedat,
Nam peccata regnant ubique in hac regione,
Ecce hic gratia perfecta præſto fuit,
Ad tollendas taxas & vectigalia a populis,

Unde

Unde multum boni & charitatis contigiſſet
Inter viros equeſtres, Sacerdotes & communem plebem,
Hic obſervare licet quod vitioſa violentia
Acquirere nunquam poſſit ſapientiam.
Nam vitia & virtutes res ſunt contrariæ,
Hinc vitiis dediti eam poſſidere nequeunt,
Si vitioſi poſſent hanc ſcientiam indagare,
Multum violentiæ hinc aliis inferrent,
Et in ambitione ſua indies accreſcerent,
Pejoriſque conditionis, quam ante fierent.
Nunc hoc capitulum de gaudio & dolore finitum eſt,
Quod caput ſequitur materiam noſtri lapidis manifeſtat.

Capitulum tertium.

TOnſilus in igne laboraverat
Sexaginta annos & amplius ad obtinendum deſiderium,
Brianus alius fuit cum Howltono in occidentali parte
Semper occupatus, practicam exercendo,
Attamen hanc nobilem ſcientiam non invenerunt,
Quia nec materiam nec artis radicem noverant,
Sed illegitime procedentes ſemper id quæſiverunt
Donec vitam & bona ſua profuderant;
Multum ſumptus, damni & anguſtiæ paſſi ſunt
Inter ſua Recepta, quæ operabantur,
Tum Tonſilus coram me conqueſtus eſt
Cum lachrymis, dicens quod corde doleret,
Quia conſumpſerat potiorem ſuæ vitæ partem
In falſis receptis & in vilibus materiis
In herbis, gummis, radicibus & gramine,
Quorum varia recenſebat genera,

Ut Coronopum, Selandinam & Mezerion,
Veruinam, Lunariam & mortagon
In capillis, ovis, in excrementis & urina,
In antimonio, arſenico, in melle, cera & vino,
In calce viva, Sandiver, & vitriolo
In marchaſitis, tutia & ſingulis mineralibus,
In amalgamatis, albationibus & citrinationibus,
Omnia ad nihilum redacta ſunt in ejus operationibus,
Nam non conſiderabat, quid intenderet
Securus de proportione naturæ,
Poſthæc omnia nihil putabat melius,
Quam in ſanguine humano operari,
Donec ego dicerem, quod ſanguis in fumum corrumperetur
Ignibus fortiſſimis & deſtrueretur.
Ex amore Chriſti tum dixit, me doce,
Qualis eſſe lapidis ſubſtantia eſſe debeat.
Tonſile, ego inquam, Quid tibi prodeſſet
Adeo ſeni? ideo ab hac re ceſſa,
Et incumbe precibus, quia tempus id poſtulat:
Nam ſi ſcires materiam noſtri lapidis,
Antequam perficeres eam, ætate occumberes,
Ne hoc cures bone Magiſter, ipſe retulit,
Satis mihi ſolatii contingeret
Si cognoſcerem ſaltem materiam
Illius lapidis, tamdiu a me quæſiti:
Tonſile, dicebam, non eſt res parva,
De qua certior fieri deſideras,
Nam multi authores ſcribunt de illo dubio,
At nullus ex iis id clare demonſtrat,
Ipſi enim auctores de hac arte ſcribentes
Orarunt Deum (teſte Democrito)
Ut ſubito ex hoc mundo auferret
Illorum animas, qui hac de re libros ſcripturi eſſent,

Multi

Multi enim ſunt veriti ex iis
Ne plus quam deceat, de hac ſcientia traderent,
Quilibet illorum ſaltem unum aut duo puncta docuit.
Unde agnoſci poſſit certiſſime a ſociis,
Quod illis æqualis eſſet
Siquidem unus eorum alium intelligit,
Ita ſcripſerunt, non ut omnes inſtruerent,
At ut ſeſe manifeſtarent ſecreto dicendi genere,
Idcirco ne ſis contentus ut unum ſaltem librum legas,
Sed varios authores perluſtres,
Liber librum aperit, ut vir doctus Arnoldus aſſerit,
Velut & Anaxagoras de eodem opere teſtatur,
Qui enim deſes ad legendum varios libros extiterit,
Ille ad practicam inutilis cenſebitur.
At Tonſile, velut Eleemoſynam id non offeram
Alicui aperiendo (quod nunquam ante hac factum)
Per modum reſponſionis tibi dabo ſolatium,
Si prudenter me interrogaveris
Bone Magiſter, ipſe tum dicebat, me certe doce,
Nam materia ſit Sol & Mercurius?
Aut vero Sol & Luna,
Aut an tres illi ſimul ſumendi ſint?
An ſolus Sol, an ſolus Mercurius,
An vero ſulphur cum iis ſit materia noſtri lapidis:
Seu num ſal armoniacum conveniat,
Vel alia mineralia ad conficiendum lapidem:
Hic ſunt, ego inquam, Tonſile, variæ quæſtiones
Prudenter inſtitutæ non abſque aſtutia?
Non autem adhuc nominaſti, niſi in genere,
Nam oportet te partem ex omnibus ſumere
Diverſo tempore, prout arti inſerviunt,
Variæ res adjuvant quidem noſtrum lapidem,
Licet duo ſint materialia, unuſque ſit lapis,

Inter

Inter quæ eſt hæc differentia,
Velut inter matrem & ſobolem accidit,
Aliam quoque diverſitatem obſervabis inter ea,
Velut eſt inter marem & fœminam,
Hæc duo genera tibi omne præſtabunt ſervitium
Ad album quoque opus, ſi ſapiens fueris,
Unum ex hiſce lapidem invenies,
Nam patitur ignem, ut lapides ſolent,
Sed non eſt lapis in tactu vel viſu,
Verum ſubtilis terra purpurea, rubra, nec lucida,
Et cum ſeparata eſt & præparata,
Tum nominamus id noſtrum lythargirium,
Primo purpureum, rubrum & poſt ſubalbum,
Atque tum vocatur electa noſtra marchaſita,
Una uncia ejus ſuperat quinquaginta libras,
Non venditur per Chriſtianum orbem,
At qui eo indiget, cogetur
Ut curet fieri, aut ipſe præparet.
Sed hæc gratia magna in eo opere apparet,
Quod fieri poſſit ſemel nec deinde amplius,
Antiqui Authores vocant eam rem vilis precii,
Nam nihili æſtimantur in mercatura,
Nemo qui inveniet, tollere id curabit
Magis quam unam unciam luti
Nullus vult credere, quod ſit magni precii,
Nullus itaque agnoſcit id, niſi valde prudens,
Hic aperui ego mirabile ſecretum,
Quod nunquam factum eſt per totum orbem.
Alium adhuc lapidem, Tonſile habere oportet,
Aut alias perdes tuum præcipuum materiale.
Qui lapis eſt valde pulcher & clarus,
Lapis in mercatura, lapis in viſu,

Lapis

Lapis resplendens cum perspicuitate,
Existens mirifica diaphanitate,
Precium unius unciæ convenienter
Est viginti solidorum, vel circiter:
Nomen ejus est Magnesia, pauci eam norunt,
Invenitur tam in summis, quam imis locis.
Plato agnovit ejus proprietatem vocavitque nomen,
Et Chawcerus inquit, quod Dytanos appelletur,
In Canonci sermone dicitur quid sit hoc modo,
At quid ignotum per magis ignotius.
Hoc est, quid illud existat
Nisi quid incognitum magis incognito appellatum
Nihilominus Tonsile, jam vere docebo,
Quid sit Magnesia in nostra lingua,
Magnum quid mirabile in latino dicitur,
Æs est pecunia, scientia sed ars,
Id est, quod sit res hujusmodi
In qua sit multum divinæ scientiæ,
Nunc agnoscis, quid est magnesia,
Res æris, in qua latet scientia divinaque mira,
Hos duos lapides, Tonsile, assumes
Pro materialibus ad Elixir elaborandum,
Quamvis prima vice non sint plures materiæ,
Tamen variæ res adjuvant, ut ante narravi,
Hoc secretum ante hoc tempus
Non adeo manifestatum fuit, quod tibi habeto,
Orabo Deum, ne tibi pro crimine imputetur,
Vereor enim, ne calamus meus plus justo aperuerit,
Nam etsi pauci percipiant hanc sententiam,
Attamen subtiliores inter doctos plus nimio habent evidentiæ,
Multi enim eruditi sunt adeo excellenti ingenio,
Ut si hoc haberent fundamentum, artem indagarent,
Cum Deus velit, ne quis eam inveniat

Nisi ipsi solummodo, qui sit virtuosa mente:
Ideo antiqui authores celarunt cum ratione
Materiam nostri lapidis, quæ hic aperta est,
Alia materialia accipere non teneris,
Nisi hæc bina, ad album faciendum lapidem,
Excepto sale armoniaco cum sulfuris genere,
Quod ex metallis educitur,
Hæc duo sufficiunt ad implendum tuum desiderium,
Præter hæc alia ignem fugiunt,
Sulphur comburitur & mutat suum colorem,
Sed nostrum Lythargyrium semper perdurat,
Ne cum metallo aut argento vivo incipias
Ad faciendum Elixir, ut intentione fruaris,
At si destruxeris totam ejus compositionem,
Quædam ex componentibus te adjuvabunt,
Sed illud nihil aliud est, hoc atque illud
Quam saltem Magnesia & Lythargirium, ipsius frater.

Capitulum quartum.

DE magno opere non subterfugiam,
Licet sit secrétum, largissime tradere,
Ut veritatem vobis aperiam unice attendam,
Quatenus mihi concessum sit Dei mandato,
Ego vobis viam monstrabo tanquam ductor,
Eo modo, quo inveniatis vestrum propositum,
Si consideretis, quomodo partes hujus operis
Sint confusæ ab antiquis authoribus:
Velut ante dicebam, magistri hujus artis
Quilibet saltem unam declarabant partem,
Ideo quamvis satis perceperitis eas ad lubitum,

Non

Non tamen ordinare valetis, ut debetis,
Arnoldus in ſcriptis ſuis teſtatur,
Quod finale ſecretum ſit, agnoſcere rem illam,
In qua opus noſtrum ſit fundatum,
Et quomodo puræ naturæ & ſimplices ſint inveniendæ,
In libro ejus, qui incipit, Multifarie,
Inquit, materiæ noſtræ fundamentales duorum ſunt generum,
At quomodo eæ reperiantur, præterit omnino,
Nomina illarum proxime præcedente capite habetis,
Frater Baconus plus de eo puncto aperit,
Dum inquit, Divide partes omnes
In Elementa propinqua, de eo ſitis cauti,
Sed imprudentes ita non operantur:
At pertinaciter procedunt, tamquam fere furioſi,
Ad materiam diviſibilem plus addentes,
Ita cum putent ſe producturos flores,
Nihil aliud agunt, quam quod multiplicent errores,
Ibi Baconus ratiocinatur, ut & alii ejusmodi,
Et timet, ne plus juſto aperiat:
Avicenna in Porta ſcribebat, ſi memineritis,
Quomodo progredi debeatis ad perfectionem obtinendam,
Veraciter docendo, prout veritas ſe habet,
Comedas, ut bibas, & bibas ut comedas:
Et intermedio tempore ſudore perfundatur,
Raſis aliquatenus hæc declarans dicit,
Non tamen comedat res feſtinanter,
Sed pedetentim conſumat ſuum alimentum,
De quo Propheta facit quoque mentionem,
Si modo reſpexeritis ad ejus intentionem,
„Viſitaſti terram & inebriaſti eam,
„Multiplicaſti locupletare eam,
„Terram fructiferam in ſalſuginem,
„Et terram ſine aqua in exitus aquarum,

Si habuerit copiam cibi & potus,
Neceſſum eſt vigilare, tum cum foret dormiendum,
Nam labor eſt in vigiliis & magna diligentia
Et nutriri debet precioſis elementis,
Ideo omnes pauperes abſtineant, inquit Arnoldus,
Nam hæc ars eſt pro divitibus hujus mundi,
Confidite ejus verbis vos pauperes quotquot eſtis,
Ipſe enim ſum teſtis, quod ita eſſe verum invenietis,
Eſto longanimis & ſuavis, inquit ille,
Nam feſtinantes finem nunquam videbunt,
Diuturnitas purificationis materiæ infectæ
Decipit quamplures, quid id non credunt,
Idcirco pauperes ne præſumatis
Hæc indagare mira, ſed in tempore ceſſate,
Exceſſus quadrantis unius horæ
Deſtruere totum poteſt, hinc divitiæ ſuccurrunt:
„Is primum pro quo & ultimum pro quo non,
Ad cognoſcendum lapidis noſtri lentam elixationem,
Donec non magis elixetur, ne deſinas,
Attamen longa continuatio non dat incrementum,
Cogites quod aqua velit ebullire,
Sed butyrum elixetur, velut & oleum:
Et ſic lenta coctione conſumas,
Non ebulliendo, quod fit feſtinanter:
Propter dubia periculorum variorum,
Et propter ſuperegreſſionem noſtri lapidis:
Inter magna opera omnium eſt graviſſimum
Ut clarificemus noſtra media mineralia:
Extremitates variæ bene ſunt perfectæ
Absque multis mediis prudenter quæſitis,
Et ſingula media oportet fieri pura,
Si opus veſtrum abſolvi debeat,
Nam impura & pura (ex carnali affectu)

Valde

Valde inter ſe adverſantur, & ſic maturum & immaturum,
Fixum fixo per ſe adhærebit,
Et volatile volatili genere trahetur,
Et ubicunque amplius eſt concordia,
Natura trahet, quod alibi foret ante:
Hoc magnum opus in ſuo genere impurum eſt,
Et plenum periculi id invenietis,
Nullius prudentia tanta eſſe poterit,
Ut non interdum aberret in illo
Tam bene doctus, quam laicus,
De quo Anaxagorus hoc modo inquit:
Nemo prima fronte reperitur diſcretus:
Et quondam virum ſapientem dicere audivi,
Quod hoc tempore in Cataloignia
Magneſia cum aliis mineralibus
Vendatur, ſi ſaltem inquirere curetis:
Ut ita manus delicati viri
Non ſint inquinandæ tam vili opere:
Et longe citius opus veſtrum, ut exiſtimo,
Ita inciperet & finiri poſſet:
Nam ſi deberetis omnia facere, ut ego novi,
Defatigati eſſetis, priusquam opus aggrederemini:
Philoſophorum opus non incipit
Priusquam omnes res ſint puræ extus & intus,
Nos qui quærimus tincturam valde ſpecioſam,
Oportet demere omnes res viles & vitioſas,
Ex variis mediis quodlibet ſuam habet proprietatem
Ad officium ſuum præſtandum, ſecundum ſuum gradum,
Ex iis, quibus noſtræ res aluntur,
Quædam prodeſſe poterunt, quædam obeſſe,
Noſtri Pharmacopæi ignorant iſta præparare,
Et nos eos docere ſubterfugimus,
Cujus rei cauſa non eſt alia,

Quam quod adulterarent ea (ad decipiendum homines)
Potius, quam ut omnibus viribus incumberent
Curarentque veritatem obtinere:
Mos illorum eſt (unde ex animo doleo)
Plurima appetere & pauca pro iis præſtare:
Qui velit verum habere opus, ne parcat labori
Nec expenſis, quamvis loculos inaniat,
Et in magno opere omnium longiſſime abeſt,
Qui quotidie deſideret ejus finem reperire:
Si grande opus cum omnibus circumſtantiis
Perfici poſſet tribus annis, res fortunata foret:
Nam ille qui illud ſemel finire poterit,
Nunquam neceſſum habebit id de novo incipere:
Si medicinam ſuam ſapienter augmentare noverit,
Illud enim magiſterium eſt omnis noſtræ intentionis,
Non opus eſt nominare hic mineralia,
Nam Albertus clare de omnibus ſcribit.
Multum tradere poſſem de naturis minerarum,
Quod in hoc magno opere foret fruſtraneum:
In hoc enim grandi opere nihil invenietis
Niſi manuum labores vocatos Mechanicos,
Ubi in centenis modis & pluribus
Aberrare poteritis, quocunque incedetis,
Idcirco credite, quicquid antiqui authores tradunt,
Absque experientia nihil rectum fieri poſſe,
Conſiderate omnes circumſtantias & curate
Obſervare uniformitatem in omnibus requiſitis:
Utere uno vaſis modo in materia & forma,
Cave a commixtione, ne quid infortunii accidat,
Centum errores magis ſpeciales
Præcavere poteris hac admonitione generali,
Et hæc doctrina erit ſufficiens
Illi, qui practicæ prudenter inſiſtit,

Si famuli vestri sint probi & fideles,
Non pigebit vos vestri operis,
Idcirco si expertes omnis timoris eritis,
In magno opere, sequere meum consilium,
Nunquam ad id uxoratos admittetis,
Mox enim se fessos dicent, ut ipse narrare novi,
Nullum itaque conducetis
Nisi certa mercede, quodcunque feceritis,
Non in menses, quomodocunque poteritis,
Nec in septimanas, sed in singulas dies:
Et ut merces vestra illis arrideat
Magis, quam alibi impetranda,
Et ne cogantur propter mercedem expectare,
Sed ut satisfactio æris ipsis sit in promptu,
Nam hoc eos excitabit ad amorem & metum,
Ut ad opera sibi commissa sint attentiores,
Quo existiment, quod dimittendi mox forent
Si negligentes vel uno die existerent:
Uxorati non ita convenient
Pro hoc opere, quos ideo fugias:
Si hoc cognovissem & fecissem antea,
Multas injuriarum molestias declinassem,
In hoc quoque opere oportet adesse libertatem
Sine impedimentis quocunque in gradu,
Cum multo solatio ad curas relevandas
Continui laboris, qui cessare nequit.
Alias angustiæ propter labores & melancholiam
Possent esse causa destructionis tui operis,
Non necessarium est plura nunc ostendere,
Nam antiqui authores reliqua jam ante tradiderunt,
Et quod requisitum sit ab iis intermissum,
Hic liber absque ullo demonstrat dubio,
Idcirco exiguus hic libellus Ordinale

Est

Eſt Alchymiæ, omnium complementum,
Capitulum ſequens convenit pro clerico
Oſtendens conſilia pro ſubtili opere.

Capitulum quintum.

BRiſeus cum monetas mutaret,
Quamplurimis damno, multis gaudio extitit,
Et veluti diverſis ea mutatio viſa eſt
Res nova & rariſſima,
Sic eo tempore quid miri contigit,
Quod ad hanc ſpectarit ſcientiam,
Cum tres magiſtri artis hujuſmodi
In uno decumberent lecto prope Leadenhal,
Qui haberent Elixir perfectum album & rubeum,
Mirabile eſt tales ternos uno jacere lecto,
Atque hoc ſpacio decem dierum,
Siquidem vix inveniantur in millione hominum,
Ex ducatu Lotharingiæ, velut accepi,
Unus eorum fuit, ſecundus ex medio Angliæ,
Sub cruce circa finem trium Comitatuum
Tertius natus erat ætate minimus:
Qui ex nativitatis figura a doctis judicatus eſt
Exornaturus Anglicanam terram,
Poſſet quis totum peragrare mundum,
Et tales magiſtros tres non reperire,
Duo ex illis diſceſſuri, ſed junior permanſurus eſt
Multum boni in hac regione aliquando facturus,
Sed peccata principum morabuntur
Id boni, quod ipſe præſtiturus eſſet.
Senior magiſter de eo vaticinatus eſt

Et

Et dixit, quod paſſurus eſſet multum injuriæ
Ab iis, qui grati erga eum eſſe deberent,
Et multa alia hic enarrabat,
Quæ exinde vera inventa ſunt,
Et nonnulla adhuc eventura
Ex quibus unum eſt certiſſimum, dicebat ille,
Poſt multas moleſtias magnum futurum eſt gaudium,
In ſingulis quartis hujus regionis
Quod omnes probi percipient,
Junior quæſivit, quando id eventurum,
Senior reſpondit, poſtquam viſum foret
Sanctam crucem honorari nocte dieque,
In terra Dei & in terra Luminis,
Quod convenienti tempore continget,
Sed diu dilatum abſque cauſa eſt,
Cum id inceperit, notes bene hanc rem,
Hæc ſcientia aperietur Regi,
Et longe plures gratiæ
Quam hic a nobis enarrari poterunt,
Gratia illi regi tum aderit
Cum mores antiquos emendaverit,
Ipſe in ſecreto inveſtigabit
Hanc ſcientiam obſcuro ſermone:
Et inter ſolitarios ſeu monachos
Ea de re ſemper fiet certior,
Ita Rex Calid eam quæſivit apud multos,
Donec inciderit in Morienum,
Qui opem tulit Calidi in ſua neceſſitate,
Virtus enim ejus ad hoc incitavit:
Sed nunc de hac materia tacebimus,
Et de ſubtili opere trademus.
Neceſſum eſt, ut ſit eruditus,
Qui velit percipere ſubtile opus.

 Opor-

Oportet eum cognoſcere primam philoſophiam,
Si confidat Alchymiam inquirere,
Et primo vos intelligere debetis,
Qui huic operi intenti eſtis,
Cum metalla veſtra per præparationem
Sint facta habilia ad generationem,
Tum diviſione ſeparanda erunt
In quatuor Elementa, ſi lucrari deſideretis,
Quod ſi perficere nequeatis,
Ite & diſcite ab Hortulano,
Qui ea de re ſuum fecit librum,
Quomodo vinum ſit dividendum in 4. Elementa,
Et præterea vos ſcire decet
Effectus quatuor qualitatum,
Quæ dicuntur, caliditas, frigiditas, humiditas & ſiccitas,
Unde omnes res ſunt compoſitæ,
Et quia præcipue in hac arte appetatis
Habere colorem in igne perſeverantem
Sciatis, antequam illum obtineatis,
Quomodo quilibet color generetur,
Nam omnis color, qui nominari poteſt,
Hic apparebit, antequam albedo aderit,
Ad hæc vultis habere in opere
Facilem liquefactionem inſtar ceræ aut gummi,
Alias non intraret, nec penetraret
In metalla, teſtantibus authoribus,
Sic deſideratis quoque habere fixum & fluxibile,
Cum coloris copia, quocunque modo.
Hæc tria contraria conjuncta ut fiant
In uno ſubjecto, magnum eſt ſecretum,
Nihilominus ille, qui valet ingenio,
In hoc capite id invenire poterit.
Et primo, ut dem vobis brevem doctrinam,

De

De prædictis quatuor qualitatibus primis,
Calor & frigiditas ſunt qualitates activæ:
Humiditas & ſiccitas vero paſſivæ:
Nam hæ patiuntur ſemper illas,
Ut lapides cum fiunt calx & aqua glacies,
Unde facilime judicare poteritis,
Nihil generatum eſt, niſi calore aut frigore,
Attamen paſſivæ habent aliquid activitatis,
Veluti in mechanicis operibus quotidie videmus,
In panis & cereviſiæ coctione & aliis opificiis
Humiditas operatur & ſiccitas.
Ariſtoteles in phyſicis, multique alii
Dicunt, ab actionibus procedit ſpeculatio,
Referunt quod practica ſit radix & initium
Speculationis & omnis ſcientiæ.
Nam proprietates rerum quarumlibet
Perceptæ fuerunt per earum operationes:
Veluti per colores urinarum audemus
Pronunciare de calore vel frigore,
Per iſtas quatuor qualitates primas
Indagamus colores ſucceſſu temporis;
De quibus certi eſſe non poſſumus
Niſi in ſubſtantia valde pura.
Multum doctrinæ inde capietis,
Si ſciatis, quomodo colores quotidie generentur,
Color eſt extremitas cujusque corporis clari,
Clara ſubſtantia bene terminata hic eſt materia,
Si caliditas dominetur in materia ſicca,
Color albus aderit ibi certiſſime,
Veluti apparet ad oculum ex oſſibus combuſtis,
Et in calce viva ex lapidibus facta,
Ubi frigiditas agit in materia humida & clara,
Albedo apparebit in ea operatione,

Ut conſtat in glacie & frigore induratis,
Cauſa ejus declarata eſt jam ante in philoſophia,
Sed hic non de communi philoſophia loquor,
Verum per exempla, ut tradam Alchymiam,
Unum per aliud percipi poteſt,
Veluti ſoboles agnoſcitur ex ſua matre,
Si caliditas in materia humida & craſſa
Agat, niger inde color generabitur,
Quod ſi exemplum ejus deſideretis,
Obſervate cum virida ligna igni appoſueritis,
Cum frigiditas operatur in materia craſſa & ſicca,
Niger erit color, cujus rei ratio eſt,
Talis materia eſt compacta & valde craſſa,
Cum frigore conſtringente, vitæ inimico,
Craſſities facit obſcuritatem, & lucis privationem,
Si color privetur, nigredo apparebit.
Ideo ſemper hujus memor eſto,
Quod clara materia ſit materia albedinis,
Cauſa efficiens poteſt eſſe varia,
Nam interdum eſt caliditas, interdum frigiditas,
Sed albedo & nigredo (ut omnes norunt)
Sunt colores contrarii in extremitatibus,
Hinc opus veſtrum cum nigredine incipiet,
Si finis eſſe debeat albedinis perfectio,
Intermedius color, ceu philoſophi tradunt,
Eſt rubeus inter nigrum & album,
Nihilominus firmiter mihi crede,
Rubeus eſt ultimus in opere Alchymiæ,
Dicunt quoque in ſua doctrina,
Quod hi duo colores, rufus & citrinus:
Sint intermedii inter album & rubeum.
Et quod viridis & plumbeus color
Inter rubeum & nigrum intercedat,

Incar-

Incarnatus color eſt ex materia valde pura
Medici in urinis habent colores novemdecim,
In album & nigrum, ut ipſi tradunt,
Ex quibus color ſubalbus unus eſt,
Similis colori lapidis Onichini,
De eo colore Magneſia videtur,
Sed magneſia ſplendet cum puritate,
In noſtro ſubtili opere Alchymiæ
Omnes occurrent colores, qui unquam habentur,
Centum & plures certiſſime,
Quam in urina ſunt animadverſi,
In quibus omnibus coloribus eſſe nequit,
Quin lapis noſter contineatur ſecundum omnes gradus,
In omni compoſitione operum, quæ fiunt,
Et in omni compoſitione, qui mente concipitur;
Quotquot ibi colores ſeſe offerunt,
Tot graduationes prudenter inſtitues,
Et ſi non omnes graduationes cognoveris,
Ex Raymundo illas diſcas in arte ejus generali,
Gilbertus Rymerus ſcripſit juxta ſuam inventionem
De 17. proportionibus, at illæ non ſufficiunt
In hac ſcientia quam nunquam invenire potuit,
Quamvis in medicina fuerit valde eruditus,
Cum excellentia naturæ humanæ
Sæpe ſuperet medicinas medicorum,
Et ſic honoret non raro ſuam artem
Cum ſua medicamenta forte ſunt inania,
At ita non ſe habet in medicina minerarum,
Ea enim ars excedit omnes alias generationes,
Et ſolum exiſtit hominis ſapientia,
Veluti per experientiam prudentes teſtari poſſunt,
Et ita alchymiæ verum fundamentum
Eſt in compoſitione ratione prudentis graduationis,

Caloris & frigoris, aut humiditatis & ſiccitatis,
Cognoſcendo, quod aliæ qualitates per eas generentur
Utpote durities & lenitas, gravitas & levitas,
Aſperitas & lævitas, per certa pondera,
Cum numero & menſura ſapienter indagata,
In quibus ternis exiſtit omne a Deo confectum,
Nam Deus fecit omnia & diſpoſuit certe
In numeris, ponderibus & menſuris,
Quos numeros ſi mutuaveritis,
Naturæ injuriam facitis,
Ideo Anaxagoras inquit, cave bene,
Ne ad conjunctionem procedas,
Antequam pondera plenarie cognoveris
Omnium componentium, quæ hic requiruntur,
Baconus dicit, quod antiqui nihil celaverint,
Niſi ſolummodo proportiones, quas non docuerunt,
Nam nullus authorum eſt, nec rex, nec princeps
Scribens de hac ſcientia cum aliis congruit
In proportionibus, quas ſi ſcire velitis,
Raymundus cum Bacono & Alberto docebit,
Cum Anaxagora ſeniore, ex his quatuor
Habebitis perfectam cognitionem, at non ex uno omnem,
Etſi jungetis 4. qualitates ad unam intentionem,
Tum oportet conjungere ſingula Elementa,
Ut aquam & terram ſecundum veſtrum deſiderium,
Bene compoſita cum aere & igne,
Sciendo, quod in activitate ſit dignior
Secundus & tertius quorumlibet graduum,
Quartus & primus excludi nequeunt,
Nam utilis eſt & maxime uſurpandus,
Et optime extendere poteſt ſuam multiplicationem,
In quo exiſtit virtus generationis,
Atque hoc eſt terreſtre Lithargyrium noſtri lapidis,

Abs-

Abſque eo nulla erit generatio,
Nec noſtræ tincturæ fixatio,
Nam nihil eſt fixum, niſi terra ſola,
Cætera omnia Elementa ſunt volatilia,
Ignis, aer & aqua, ut quotidie videtis,
At ignis eſt cauſa extenſibilitatis,
Et facit materiam eſſe permiſcibilem,
Ac clarus ſplendor in pulchro colore
Fit magis ex genere aerio,
Et aer quoque ſi fuerit condenſatus
Facit res levis liquefactionis,
Veluti eſt cera, & butyrum & omne gummi,
Exiguus calor ea omnia liquefacit,
Aqua purgat cum ablutione,
Et res mortificatas cauſatur revivere,
De multiplicatione ignis nil miri videtur,
Quæ multiplicatione terræ inferior eſt,
Nam terra generat herbas quotidie novas,
Abſque numero idcirco verum eſt,
Quod terra tam ſit admiranda, quam ignis,
Quamvis una ſcintilla in immenſum ſe multiplicet,
Si tota ditio foret repleta lino,
Tum vana ſcintilla mirabiliter in eo creſceret,
Ignis & terra ſolummodo ſe multiplicant,
Et illæ ſunt cauſæ multiplicationis noſtri lapidis,
De hac terra Albertus magnus meminit
In mineralibus quod Lythargyrium ſit optimum
Pro Elixire albo, ibique recenſet illud,
Quod quoque in libro carminum demonſtratur:
Nunc ad conjunctionem accedamus;
Et quædam conſilia de ea adferamus,
1. Conjunge Elementa tua grammaticaliter
Cum omnibus ſuis regulis convenienter,

Quæ

Quæ regulæ ad adjuvandum eruditos
Sunt præcipua inſtrumenta in hoc opere,
Nam nihil magis ſibi contrariatur,
Quam eſſe fixum & volatile:
Omnes Grammatici Angliæ & Franciæ
Ignorant docere vos hanc concordantiam:
Hoc ORDINALE eam tradit, ut videbitis
In Phyſica, libro de Arbore.
2. Conjunge ea quoque Rhetoricæ modo
Cum naturis ornatis & purificatis,
Poſtquam tinctura veſtra debeat eſſe pura & pulchra,
Accipe puram terram, aquam, ignem & aerem,
3. Logica via, quandocunque ſit,
Miſce vera genera, non ſophiſtica,
Quorum ignorantia adduxit multos doctos
Ut omnem ſuum laborem & opus perderent,
4. Junge ea invicem quoque arithmetice,
Per numeros ſubtiles proportionales,
De quo parum adhuc fuit cognitum,
Cum Boetius ſcriberet, Tu numeris Elementa ligas,
5. Conjunge tua Elementa Muſice
Duas ob cauſas, unam propter melodiam,
Quæ ſuos concentus placitos habeat,
Cum verum effectum ejus inveneris,
Et ſic compone, ut Diapaſon
Cum Diapente & Diateſſeron,
Cum hypate, hypaton & Likanos meſe,
Cum regulis, quæ ſunt in Muſica,
Cum proportionibus cauſantibus harmoniam,
Quibus valde ſimiles proportiones ſunt in Alchymia,
Nempe pro magnis numeris actu poſitis,
Sed pro ſecretis numeris intellectualibus
Oportet ut inquiratis, velut ante dixi,

Ex

Ex Raymondi & Baconi doctrina,
Baconus tradit ea obſcure in tribus ſuis epiſtolis.
Et Raymondus melius in Arte generali:
Multi exiſtimant, cum iſta legunt,
Quod intelligant, at revera falluntur.
6. Cum Aſtrologia junge quoque Elementa,
Ut proſperentur eorum operationes quæcunque,
Quæ ſimplex genus, rude & inexpertum
Prudenter ducunt, donec inveniatur finis,
Cum tempore illa obediunt
Supra naturas formatas ſtellarum influentiæ,
7. Et ſcientia perſpectiva multum præbet evidentiæ
Omnibus in hac arte nobili laborantibus,
Et ita quam plures ſcientiæ aliæ faciunt
8. Velut præcipue illa de pleno & vacuo,
Sed magiſtra inter ſcientias omnes habenda,
9. Ad ſerviendum huic arti, eſt magia naturalis,
Cum quatuor Elementa ſapienter compoſita fuerint,
Et ſingula in ſuo gradu ordinata,
Tum ex variis gradibus & digeſtionibus
Colores apparebunt uſque ad perfectionem,
Tunc enim intrinſecus operatur calor naturalis,
Qui in noſtra ſubſtantia ſaltem eſt intellectualiter,
Viſui non patens, nec manibus palpandus,
Ejus operatio paucis rariſque eſt cognita,
Et cum hic calor naturalis movebitur
Per externum calorem artificialem,
Tum natura excitata operari non deſinet,
Ad varias diverſitates graduum producendas:
Quæ eſt una cauſa, ut ex ratione animadvertitis,
Quod in opere noſtro tot appareant colores,
Idcirco cauſatur in hac arte multum dubii
Ignorantia caloris intrinſeci & extrinſeci:

Ad ſciendum, quomodo uterque hic calor congruere debeat,
Et uter eorum in operando prædominari,
Digeſtiones in hoc opere valde conveniunt
Digeſtionibus rerum animatarum,
Et præ cæteris (ut certe teſtificari poſſum)
Magis aſſimilantur coctioni in homine:
Ideo Morienus dicebat, lapis noſter in generatione
Valde eſt ſimilis creationi hominis:
In quo, inquit Raymundus, quatuor omnes gradus
Complexionum quatuor invenire licet,
Idque actu, quod non poteritis reperire
Inter alias creaturas in alio genere,
Hinc inter creata hæc duo ſolummodo
Vocantur Microcoſmus, Homo & noſter lapis:
  Nunc de digeſtione ad nutritionem
Perfecte cognoſcendam opus eſt accedere,
Humor eſt ſolidus, conſtans cum ſiccitate,
Fortiter mixtus in ſuis gradibus,
In oppoſito paſſiva debite mixta
Generantur calore intrinſeco & extrinſeco,
Ita nihil aliud eſt noſtra digeſtio,
Niſi ex humore ſubſtantiali creata perfectio,
Oro vos, o laici, ut me excuſetis,
Quamvis ad hujuſmodi verba non ſitis aſſuefacti,
Oportet me iis uti, quia omnes authores affirmant,
Quod quælibet ſcientia ſuos proprios habeat terminos,
Digeſtio interdum magis augmentatur
Externo frigore, ut quotannis videre poteſtis,
Quomodo in hyeme homines plus cibi capiant,
Quam æſtate, cum calor eorum ſit intenſior,
Nam frigus tum cogit calorem intrinſecus fugere
Et magis conjungit, ut fiat fortior,
Cujus virtus & potentia major eſt

Ad digeſtionem perficiendam, quam antea.
Sed præcipuum noſtrum Digerens pro hac intentione
Eſt virtualis calor materiæ digerentis,
Nihilominus calor rei digeſtibilis
Adjuvat digeſtionem, ejusque operationem,
Febrilis calor nihil digerit,
Radii ſolares juvare poſſunt & cauſari deſtructionem,
Vinum digeſtum plus habet caloris naturalis,
Quam recens muſtum, cujus calor eſt accidentalis,
Coagulatio non eſt forma ſubſtantialis,
Sed ſaltem paſſio rei materialis,
Adhæc vos ſcire oportet, cum colores apparent,
Quod ſi præcipuum agens in ea materia,
Interdum enim calor eſt, interdum frigus,
Et aliquando humiditas, aliquando ſiccitas,
Ad cognoſcendum principale agens ſemper
Requirit indagationem ſubtili ratione,
Quod non perceptum eſt, niſi a magiſtris paucis,
Nam non notant, quomodo colores oriantur,
Principale agens qualitatum quatuor
Potentiam regalem obtinet & prædominatur,
Ut reliqua ad ſuum genus convertat,
De qua converſione Anaxagoras tradit
In libro ſuo de converſione naturali,
Cujus cauſas ſpeciales Raymundus adducit,
Non eſt res ludicra aut levis docere,
Quomodo veſtrum principale agens debeat diſcerni,
Quod tradam vobis per quatuor ſigna,
Ut per colorem, ſaporem, odorem & liquorem.
Et primo per colorem, quo intentioni veſtræ ſerviat,
Ut principale agens agnoſcatis,
Reſpicite in vas veſtrum, qui color magis apparet
Tum illud, quod hunc cauſatur eſt principale:

Pro eo tempore, cujus insolentiam mitigare poteritis,
Per hanc doctrinam, si furere incipiat,
Quod perficietis, si bene cognoveritis
Causas colorum omnium, qui occurrent,
Hos ego hic tradam brevissime
Per causas suas, ne opus sit alibi eas quærere:
Albedo producitur ex varia materia clara,
In alia re terminata, prout hic quoque invenitur,
Nigredo est, cum partes corporis obscuri
Cum Crassitie opprimit claritatem subjecti,
Aut fit ex combusta terrestreitate,
Sed ex ea combustione magna durities sequitur,
Ac per commixtionem obscuri, clari & puri
Generantur omnes intermedii colores,
Quælibet res clara, perspicua & pulchra
Oritur ex materia aquæ & aeris,
Quam pura terra apprehendit,
Talis quæ claritatem ejus non tollat,
Et si in ejusmodi claritate & perspicuitate
Non videatis colores speciales,
De quibus audacte judicare poteritis,
Quia causa earum rerum fuerit intense frigida,
Veluti in Cristallo, berillo, aliisque plurimis,
Diversitatem inter ea scire debetis:
Cristallus habet aquam ad aerem declinantem,
Inde est clare, speciosa & pulchra:
At si declinet magis versus aquam,
Est obscurior, ut betillus, vel glacies congelata,
Sed si materia tendat ad siccitatem,
Obscuritas cum duritie nascitur,
Ut apparet in adamante lapide,
Et in pluribus ejusmodi aliis:
Splendoris, qualis est in Magnesia,

Lux

Lux eſt cauſa in materia clara,
Quæ ſuperinducta eſt in aqueum vaporem,
Antea calore incenſa certiſſime;
Nunc poſt claritatem & colores extremos
De mediis coloribus nonnihil addam:
Rubini color eſt de tenui fumo ortus
In claro corpore, qui tum cauſatur,
Cum in eo corpore dominatur copia lucis,
Nam ejus plus vel minus facit plus vel minus ſplendere,
Sic Amethiſtus rubinum ſequitur dignitate,
In minori claritate & majori obſcuritate,
Et Calcedonius micante ſubſtantia
Sequitur berillum in gradibus variis,
Viridis, ut Smaragdus, eſt ex aqua pura,
Cum terreſtri materia combuſta mixta,
Et quo clarioris ſubſtantiæ terra fuerit,
Et clarioris viriditatis color apparebit,
Fuſcus eſt ex claritate terminata
Infuſa ex craſſa fumoſitate congregata,
Ex aqua & terra productus,
Cui adeſt claritudo aeris,
Lividus vel plumbeus color generatur
Ex partibus aqueis & terreſtribus,
Et ubi hæ partes ſunt frigidæ & craſſæ,
Ibi plus ejus coloris viſitur,
Ut apparet in inveterato plumbo,
Et in hominibus morti propinquis,
Hic color vocatus lividitas,
In lividis inimicis frequens,
Naturalem calorem & ſanguinem movet
Ad cor, ad confortandum illud,
Et derelinquit faciem frigidam & ſiccam,
Quia calor & ſanguis inde receſſerunt:

 Similiter

Similiter cum febres ſunt in extremitate,
Ungues manuum iſto colore conſpiciuntur,
Saphyri color ex oriente cæruleus
Cœleſti ſphæræ non abſimilis,
Longe pulchrior eſt ad viſum livido,
Quia plus in eo eſt aeris, aquæ & lucis,
Quam in livido colore & multis modis
Hinc talis color precioſior æſtimatur,
Quam alii cærulei, qui quo ſint obſcuriores,
Eo minus habent aeris & plus terreſtreitatis,
Argentum in lazurinum facile adduci poteſt,
Cujus ratio eſt, perſpicuitas,
Quæ in argento exiſtit, producta ab aere,
Ideo ad cœleſtem colorem tendit;
Et copia argenti vivi, quæ in eo eſt,
Cauſatur in argento ſplendorem,
Subtilis terra, pura aqua cum claritate aeris
Efficit illum ſplendorem in argento vivo,
Citrinus color, flavus ut eſt in auro.
Eſt color placitus, quibusdam valde gratus,
Generatus ex valida & forti digeſtione,
Nam humor in eo habet fortem decoctionem,
Talis color per calorem generatur,
Velut eſt in melle, urina, lixivio & felle,
Fulvor in auro producitur (ut vere dico)
Ex pura & ſubtili materia bene terminata,
Perſpicuitate condenſata; nam aqua purior
Quo fuerit condenſata, eo magis ſplendebit.
Cauſa enim ejus non eſt alia,
Quam humiditas terminata, ut doctiores ſtatuunt,
Ita ut ſit quoque polibilis,
Quia aer nullas figuras recipit:
Nam aer per ſe non terminatur,

Sic

Sic causam perspicui in aqua agnoscetis:
Albus & rubeus bene mixti & puri
Generant pulchrum colorem citrinum,
Ita diversa commixtio Elementorum
Facit diversos colores pro diversa intentione,
Cum variis digestionibus & variis gradibus,
Omnes colores facti sunt pro oculis.
Elementorum colores proprios notabitis,
Unde de coloribus melius judicabitis,
Medici dicunt de herbis quibusdam,
Quod sint exterius frigidæ & calidæ intus in radice,
Si exemplum hac de re expetitis;
Considerate operationem nobilium violarum,
Communis philosophia causam hanc aperit,
Quod frigida sit intus & rubea extus rosa,
Anaxagoras dicit in sua conversione naturali,
Intrinsecum & extrinsecum in omni re esse contrarium,
Quod verum est, exceptis iis rebus, quæ sunt
Ex parva compositione simplicitati proximæ:
Ut est scammonium & laureola laxativa,
Quæ non nutriunt ut vegetabilia,
Memento quomodo in qualibet re mixta,
Semper unum elementum regnare desiderat,
Qui insolens appetitus & vitiosus
Cogit homines, ut sint tam ambitiosi,
Quod Deus optime disponere novit,
Dum pro peccatoribus bene providerit,
Omnes efferos appetitus ad æqualitatem reduci,
Cum Requiem æternam ecclesia canit,
Tum omnes ambitiosæ cogitationes
Apparebunt in nihilum redactæ,
Domini & mendici tunc evadent
In sarcophago omnino æquales,

Prin-

Principale veſtrum agens ita tractabitis
Si ultra æqualitatem tetenderit,
Ideo Ariſtoteles inquit, componite lapidem veſtrum
Æqualiter, ne in eo ſit repugnantia,
Nec ulla diviſio, cum proceditis,
Cavete de eo, quia valde neceſſum ſit,
Et cum contigerit, ut videatis
Omnes colores ſimul, qui numerati ſunt,
Tum permitte naturam ſua operatione
Pro libitu ſuo inſtituere generationem,
Ut ita inter tot tamque varios colores
Natura oſtendat unum principalem,
Talem qui ad propoſitum tuum vergat,
Correſpondens elemento veſtri deſiderii,
Hoc modo ex coloribus providebitis,
Quid vos in opere dirigere debeat,
Quamplurima alia de coloribus poſſem ſcribere,
Sed hæc promiſſis meis ſatisfacient,
Quatenus colores veſtro inſervient propoſito,
Ad agnoſcendum principale veſtrum agens,
Sed multi ex doctis mirabuntur, ut patet,
Tam varios colores in lapide noſtro
Ante perfectam albedinem & claram,
Immutabilemque apparituros,
Conſiderando paucitatem ingredientium,
Quibus reſpondebo ad placitum eorum,
Et tradam veritatem illius magni dubii,
Per genus magneſiæ, iſti colores eveniunt,
Cujus natura eſt convertibilis
Ad quamcunque proportionem & gradum,
Veluti Criſtallus ad ejus ſubjectum exiſtit,
Nam cujuſcunque rei, quæ eſt in terris,
Si Criſtallum ei ſupponatis,

Colo-

Colorem repræſentat, hinc deſine mirari,
Ideo Hermes inquit nec falſo nec invide,
Ad perpetranda miracula rei unius,
Deus ita ordinavit, Rex Hermes ait,
Ut mira fiant de re unica,
Communes Philoſophi hinc reperire nequeunt,
Virtutem noſtri lapidis, captum eorum excedentem
Odor quoque intentioni veſtræ proderit,
Ad ſciendum prædominans Elementum,
Et una cum colore erit pro teſtimonio,
Quo principale agens indagetis,
Et vos qui odore doceri vultis
Principale agens ut diſcernatis,
Velut album & nigrum ſunt extrema colorum,
Ita ſuave & fœtidum inter odores exiſtunt,
Sed cum piſces ex viſu non cognoſcant
Intermedios colores, quia ipſorum oculi
Careant palpebris, ad claudendum eos,
Sic nec medii odores adoratu,
Percipientur a vobis, & hæc eſt ratio,
Quia nares patent, ut piſcium oculi,
Ideo medii odores non certiſſime
Captantur naribus, ceu medii colores oculis videntur
Gravis odor non eſt (ut docti ſentiunt)
Medius odor, ſed ſaltem minus fætens,
Atqui ſcribebant in ſuis libris
De ſua experientia (quæ mihi non eſt cognita)
Quod ſi miſceatis ſuavem & redolentem odorem,
Æqualiter cum fœtente, ad probandum veſtram intentionem,
Suavis odore percipitur, non antem fætidus,
Cauſam ejus rei cognoſcere poteritis,
Omnes res ſuaves habent plus puritatis,
Et magis ſunt ſpirituales, quam fætidæ:

Idcirco in aere ſunt magis penetrativæ
Et magis extenſibiles, & ſic quoque vitæ
Magis acceptabiles, ſeu amicæ naturæ
Et hinc magis receptæ quod eſt certum,
Odor eſt fumoſus vapor, calore reſolutus
Ex ſubſtantia quadam ſudore viſibili,
Qui in aerem libere intrat,
Et mutat aerem, veſtrumque odoratum,
Veluti ſapor ciborum mutat veſtrum guſtatum
Et quemadmodum ſoni afficiunt auditum
Et colores afficiunt veſtrum viſum,
Ita odor mutat odoratum ſua potentia,
Si cauſam odorum, ſcire deſideretis,
Quatuor res ad eos requiruntur,
Primo, quod ſubtilis materia ſit obediens
Operationi caloris, ut referat
Per fumum ſimilitudinem ejus rei,
De qua fumus ille evaporat,
Et ut propaget fumum eum purum,
Sed retinebit eundem fortius,
Et ſic materiæ craſſæ non obediunt
Caloris operationi, ut patet in noſtro lapide,
Calor efficit odorem, frigus impedit.
Quia fimeta in æſtu magis fætent, quam hyeme,
Odores grati generantur
Ex pura ſubſtantia & vaporoſa,
Ut apparet in ambra, nardo & myrrha,
Quæ res fœmineo ſexui in primis placent,
Sed ex ſubſtantia pura cum mediocri calore
Proveniunt temperati odores, ut in violis,
Ex mediocri calore & ſubſtantia impura
Fit odor ingratus, ut aloes & ſulphuris,
At cum naturalis calor diminuitur,

Tum inde gravis odor exoritur,
Veluti olet piſcis inveteratus,
Ubi naturalis calor putret & odor fætet,
Fætor eſt vapor & reſolutus fumus
Rerum, quæ ſunt malæ complexionis,
Et cum humor ſaltem corrumpitur,
Ita ut ſubſtantia non deſtruatur,
Inde ſaltem gravis odor ſpirabit,
At non omnino fœtens eo modo,
Fœtoris putidi vero cauſa exiſtit
Solummodo corruptio ipſius ſubſtantiæ,
Et cum mala ſubſtantia putrefiet,
Horribilis odor inde generabitur,
Veluti draconum & hominum cadavera putrida
Odore cauſari poſſent peſtilentiam,
Non eſt ſalubre, olfacere carbones
Extinctos, ex fætore vel equa abortire poteſt,
Quando qualitates conveniunt rei alicujus
Cum natura veſtra tum bonus odor non deerit,
Sed cum ſubſtantia veſtro generi fuerit contraria,
Tum odorem ingratum repræſentabit,
Piſces amant ſuaves odores, veluti conſtat,
Non appetunt eſcam putidam, velut novam,
Omne quod participat bono odore,
Habet naturalem calorem ſibi convenientem,
Quamvis Camphora, roſæ & res aliæ frigidæ
Habeant ſuaves odores, tamen auctores ſcribunt,
Quod in calore virtualiter id ſit incluſum
Cum puritate ſubſtantiæ, unde ita olent,
Hanc veterum opinionem aliis inſtillate,
Quod bonus odor non ſit alteri contrarius
Sed ita non fit cum fætido odore,
Nam odor alii putorem fimi tollit:

De odoribus hæc doctrina sufficit
Pro ut in Alchymia veſtræ intentioni ſervierit;
Quo opera veſtra hinc intelligatis,
Quando res ad putrefactionem tendant.
Per odores quoque cognoſcetis
Subtilitatem & craſſitiem materiæ diſcernere,
De media etiam ſubſtantia cognitionem habebitis,
Quæ oſtentat corruptionem caloris naturalis,
Et cognitionem diverſitatum tenebitis
Cum humor ſit corruptus & cum ſubſtantia,
Sed noſtra ſubſtantia facta fuerat valde pura,
Et eſt conſervata virtute minerali,
Ne inde fætorem percepturi ſitis,
Quamvis putrefiat in ſuo proprio genere.
Tertium ſignum & teſtimonium,
Quo intelligatis veſtrum principale agens,
Sapor vocatur, guſtatus oris,
Qui ſemper cauſa eſt diminutionis
Subſtantiæ illius rei,
De qua guſtare præſumitis,
Sapor judex longe certior foret,
Quam color aut odor, ſæpius probandus,
Si non adeo ſapor eſſet periculoſus,
Dum lapis noſter eſt in opere,
Nam nocet & ſanitati & vitæ,
Tam eſt res penetrativa
Res omnes ſubtiles ſuperat,
Et ſolidas res ſubito penetrat.
Hinc eſt periculum, nec conveniens,
Multum vel ſæpe de eo guſtare,
Confortat metalla, ut novimus,
Sed nocivus omni hominum generi eſt,
Donec perfecta rubedo accedat,

Quæ

Quæ in igne ſemper duratura eſt,
Quidam de plebe vilis, huic arti inſerviens,
Guſtavit de lapide albo particulam,
Exiſtimans eo ſe revelatum iri
Ab omni ægritudine & dolore,
Unde miſer ille ſubito fuit
Conjectus in fortem paralyſin,
Quem magiſter meus magna fælicitate
Curavit cum Bezoare minerali,
Idcirco quamvis juſtatus communiter
Sit optimus judex quocunque tempore,
Tamen guſtatus ejus eſt abominabilis,
Nec ſapor hic quicquam proderit,
Nihilominus de quibusdam partibus ſeparatis
Guſtatio fieri commode poſſet,
Ante conjunctionem factam experiendo,
Num operatio rite peracta eſſet, vel non,
Quomodocunque ſit, ſapiens ſatis noverit
Colore & odore intentionem ſuam perficere,
Nam multi judicant de vino bono
Ex colore & odore, cum purum ſit
At de novo vino invenitur in genere
Guſtatus verus judex præ omnibus,
Odoratus enim habet ſaltem unum organum,
Nihil diſcernens niſi res fumoſas,
Sed guſtatus habet organa ſex abſque dubio,
Ad percipiendum qualitates intus & exterius,
Quæ natura ordinavit contra pericula,
Ad ſecuritatem rerum vitam habentium,
Simia judicat de ſuo cibo ex odoratu,
Homines & pſitaci confidunt guſtui,
Nam multæ res boni ſunt odoris,
Quæ tamen guſtui non conveniunt

Quia ſunt abominales, nimis acidæ,
Nimis acres, amaræ vel alias horridæ,
Seu venenoſæ, corrodentes ſeu nimis fortes,
In his guſtatus judex non admittitur,
Auctores antiqui olim retulerunt,
Quod ſapores eſſent novem,
Quos diſcere poteritis exiguo tempore,
Ut ſaporem acrem, unctuoſum & acetoſum,
Qui tres ſubtilem materiam ſignificant,
Et alii tres mediocres materias teſtantur,
Ut mordens, ſalſus & aquoſus,
Reliqui tres ex craſſa ſubſtantia procedunt,
Ut ſapor amarus, ſubacidus & dulcis,
Hi novem inveniuntur multis in locis,
Quinque ex iis generantur cum calore,
Unctuoſus, acris, ſalſus, amarus & dulcis,
Sed reliqui quatuor numero
Facti ſunt ex frigore, veluti eſt acetoſus,
Acidus vocatus ſapor ponticus,
Et ſubacidus qui dicitur ſtipticus,
Aquoſus quoque doctus inſipidus
Cum frigiditate generati effectualiter,
Sapor ex duabus rebus concipitur,
Diverſæ ſubſtantiæ & diverſæ complexionis,
Ex caliditate & humiditate in ſecundo gradu
Cum ſubſtantia craſſa dulcis ſapor provenit,
Idem gradus ejuſdem complexionis
Cum mediocri ſubſtantia mixtus
Unctuoſum ſaporem producit,
At ubi eſt calor & ſiccitas ſimul
Cum mediocri ſubſtantia in ſecundo gradu
Inde ſapor ſequitur neceſſario ſalſus,
Cum res in tertio gradu calida & ſicca fuerit

Cum

Cum ſubſtantia craſſa, inde fit amarities,
Sed in quarto gaudu materia calida & ſicca
Cum ſubtili ſubſtantia generat acredinem,
Ita quinque ſapores, ut antea dixi
Producuntur a calore, nec plures,
Ex frigore & ſiccitate in ſecundo gradu
Cum ſubtili materia acetoſitas oritur,
Veluti ex vultu hominum animadvertitis,
Cum guſtant poma immatura,
Eadem complexio in eodem gradu
In re mediocris ſubſtantiæ,
Progenetat, veluti facile æſtimabitis,
Mordens ſapor, qualis eſt in roſa,
Sed acidus & ſubacidus, & minus acidus hi tres
Fiunt ex frigiditate & ſiccitate in diverſo gradu,
Et frigiditas & humiditas in primo gradu
Aquoſum ſaporem ſemper generant,
Veluti apparet in albuminibus ovorum
Et facie candida fæmellarum,
Nam tales ſunt frigidæ & humidæ,
Et habet multum ſuperfluitatis,
Ideo virorum ſunt minus appetentes
Iſaac dicit, ſapores eſſe ſaltem ſeptem,
Quia acidus & ſubacidus ſit unus, ſed inæqualis
In complexione, unius radicis,
Et inſipidus foret ſaporis privatio,
Inveniuntur quoque ſapores compoſiti,
Ut dulcis acor & alii quamplures,
Ita ex ſaporibus homines indicabunt
Diverſas ſubſtantias, complexiones, gradus quoſcunque
Et ſi dubitetis guſtatu experiri,
Ad alia teſtimonia accedatis,
Veluti in medicina non credendum urinæ

Soli,

Soli, ſed quoque in teſtem vocandus eſt
Pulſus manuum prudenti conſideratione,
Sex res non naturales corporis humani
Habentes reſpectum inſimul,
Ad ſeptem res illas naturalis,
Caveat ſibi, ſi ſecurus eſſe velit,
A tribus rebus contra naturam,
Hæc octodecim fundamentaliter teneat,
Ignarus medicus eſt ea prætereuntis,
Ita ab ignorantia eritis tuti
Et ægros a morbis relevabitis,
Sic ſi hanc ſcientiam velitis indagare
Operationibus, ad has reſpicite circumſtantias,
Prudenter conſiderando hæc 4. teſtimonia,
Tria ſunt tradita, quartum eſt liquor:
Liquor eſt ſolatium hujus operis,
Liquor erudito dat evidentiam,
Per illum nectendi ſua Elementa,
Atque etiam ſolvendi pro ſua intentione,
Liquor conjungit marem & fæminam,
Et facit res mortuas ad vitam redire,
Liquor purgat per ablutionem,
Liquor noſtri lapidis eſt præcipuum nutrimentum,
Abſque liquore alimentum non eſt bonum
Liquor vehit alimenta omnia
Ad ſingulas partes humani corporis
Et ſic idem facit apud nos in Alchymia,
At conſiderare vos oportet puritatem
Omnium veſtrorum liquorum & quantitatem
Et quam craſſi ſint vel tenues,
Alias parum lucri facietis,
Sed non, ut medici meminerunt
Quia elixir eſt res ſecundæ intentionis,

Ideo

Ideo plus miri naturalis invenietis
In ejus operatione, quam in omni alio genere,
Medici dicunt, quo urinæ ſunt craſſiores,
Eo plus ſignificant humiditatis,
Multi liquores requiruntur
Ad noſtrum lapidem pro ejus appetitu,
In libro Turbæ Arisleus refert,
Quod aer in aqua ſecrete ſit incluſus,
Quæ tollat terram aeria ſua potentia,
Pythagoras inquit, quod benedictum id foret,
Ariſtoteles aſtute verba ejus ponit,
Dicendo, cum habueris aquam ab aere
Plato ſapientiſſime loquutus eſt
Et vocavit illud ſtillam roris Madii,
Quod appropriate de Alchymia dictum eſt,
Sed communes authores primæ philoſophiæ
Inquiunt, Aer condenſatus redit in pluviam
Et aqua rarefacta in aerem revertitur,
Aliqui dicunt, quod Mayus ſit initium anni,
Ut ſumatur aqua facta ex aere,
Quidam dicunt talis aqua de cœlo deſcendit,
Donec Sol ingrediatur Scorpionem,
Alii dicunt, quod omnes liquores ſint fugiendi,
Quos frigus inficiat, nec ſint uſurpandi,
Cauſa, cur ita, ut narrant antiqui authores,
Eſt quod activitas eorum ſit frenata frigore,
Quidam Philoſophi dicunt, quod ſumere debeatis
Lac pro liquore ad faciendum Elixir,
Alius ait pro ſua intentione,
Quod nullus liquor pro complemento ſufficiat,
Ut aqua ex lythargyrio, quæ ſit utilis
Cum aqua Azoch, ut lac fiat virginis,
Sed Democritus ait, quod optimus liquor ſit

Ad faciendum Elixir, Aqua permanens,
Cujus naturalis virtus & proprietas ſit
Ignem tollerare, nec inde fugere,
Rupeſciſſa inquit, quod præcipuus liquor
Sit aqua vitæ pro Elixiris opere
Quia ea ſit ſpiritualis & reviviſcens,
Res mortuas revocans ad vitam,
Exiſtens quinta eſſentia rerum,
De qua Ariſtoteles ſcribens,
In libro ſuo de ſecretis ita dicit:
Quod omnis perfectio ſit in quinario,
Rupeſciſſa vocat optimum omnium liquorem,
Nam facit craſſas materias ſpirituales,
Sed apud Pythagoram invenietis
Aquam noſtram vitæ alteris generis,
Ipſe inquit, quod ſit vivificans in hac ſententia,
Fac fugiens fixum & fixum fugiens,
Eo enim modo forti coactione
Fixæ materiæ fiunt facilis liquefactionis,
Alii dicunt, quod nullus liquor ſuperet
Liquorem congelationis amantem,
Ideo talis optime reperiri poſſet
Prope Islandiam, in tali terra,
Quam Oceanus circum ambiat,
Ubi tales liquores facile occurrant,
De alio liquore alii ſapientes dicunt,
Qui ſit frigidior quam aqua fontis,
Magis gelidus non guſtatur liquor,
Attamen nunquam conſumitur aut diminuitur,
Quamvis ſit ſemper in opere occupatus,
Nunquam tamen in copia deficiet,
Qui a Democrito vocitatur
Lux umbra carens aqua orientalis,

Her-

Hermes inquit, nulla aqua tam eſt neceſſaria
Quam aqua crudi mercurii,
Nam illa, dicit vir doctiſſimus,
Locum tenebit aquæ in noſtro opere,
Nunc diſcitis omnes, quotquot hanc ſcientiam quæritis,
Quod per hos liquores lapis noſter perficiendus ſit,
Liquor eſt res mobilis
Subſtantiæ liquidæ & inſtabilis,
Omnes ejuſmodi res ſequuntur motus Lunæ
Magis quam res ſtabiles aliæ,
Idque apparet cuicunque clerico
In operatione albi operis,
Liquores lavant & purificant
Tam extremitates quam intermedia,
Deus creavit liquorem ad hominis uſum
Ad purificandum res impuras in ædibus,
Liquor abſque dubio educit
Res abditas corporum exterius,
Ut lotrices evidenter comprobant,
Cum ex cinere ſuum faciunt lixivium
Liquor confortat radices graminis,
Et arborum, quæ exſiccatæ fuerant,
Nam liquores naturales reſtaurant
Humores antea perditos,
Liquores dividunt qualitates ſeorſim,
Reſolvendo ſubſtantias in atomos admirabiles,
Liquores quoque in unum cogunt
Multas res, ut fiant noſter lapis
Liquor juvat ad fluxum & motum,
Diverſas res: & hinc animadvertitis,
Quomodo liquor inveſtigandus ſit
Ex rebus variis quæ in terra exiſtunt,
Quidam per inciſionem, velut Terebinthina

 Et

Et quidam expreſſione, ut muſta & vina,
Aliqui contritione, veluti oleum,
Quidam diſtillatione, quemadmodum aquæ fiunt,
Aliqui combuſtione, ut colophonia,
Et quidam per aquam, ut fæminæ faciunt lixivium,
Quidam aliis viis producuntur,
Et per naturalem operationem fiunt,
Ut urina, ſudor, lac & ſanguis,
Ac coagulum ad caſeos faciendos utile,
Per tot modos & adhuc plures
Liquores quærimus pro noſtro lapide,
Quilibet ex illis vult adhærere
Illi, quod tangit magis minusque,
Sed argentum vivum quamvis fluxibile ſit,
Tamen nulli rei adhærebit,
Niſimet illis cujuscunque generis,
Quia ibi invenit ſororem vel fratrem,
Mixtum ex ſubtili terra relinquit ea;
Nec adhæret illis, quæ tangit,
Omnes iſti liquores enarrati.
Continent 4. Elementa æque, ut iſtud,
Ut lac continet ſerum, butyrum & caſeum,
Et ita ſingula ex his omnibus:
Quæ quatuor Elementa ſeparari poſſunt
Et iterum conjungi, ad veſtrum lucrum,
Sed longe prudentius hæc inveſtigantur,
Quam caſeus, butyrum & ſerum fiunt,
Ex omnibus liquoribus, qui ſunt in noſtro lapide,
Non eſt ſimplex, niſi aqua ſola,
De ſingulis quoque liquoribus noſtri lapidis
Cognoſcatis complexiones & gradus,
Et tum cum liquoribus ſeparabitis
Principale agens de ſuo ſtatu,

Si

Si ipſum fuerit permanens & durabile
In variis modis ſuperfluitatis,
Ut ſi qualitas prædominans ſit ſiccitas,
Emendabitis eam humoribus humidis
Jam magis, jam minus prout neceſſum videbitis,
Et ſic in omnibus qualitatibus procedetis,
Eoque modo ordinabitis pro veſtro nutu
Principale agens ad veſtrum propoſitum implendum,
Ex qua cognitione diverſitatis, contrarietatis & convenientiæ
Cognoſcetis, quæ qualitas prædominari debeat,
Liquores veſtri vel ſunt addendi vel ſubtrahendi
Ad æqualitatem faciendam magno ingenio,
Sed ne credatis, rem ullam exiſtere
Calidam & humidam ſimul in uno gradu,
Nam omnes, qui putant ejusmodi bina; qualitates eſſe,
Decipiuntur ſua opinione, ubicunque ſint,
Communes ſcholæ, quæ ita docent, non ſunt veræ,
Mitte hanc opinionem & novam addiſce,
Omnes antiqui decepti inveniuntur,
Dum in uno gradu duas qualitates poſuerunt,
Aut ita dixerunt, ne inquirentes reperirent
Secretam mixtionem ex Elementorum genere,
Idcirco qui non novit graduationes,
Non poteſt eſſe perfectus in noſtris operationibus,
Nam in propriis ſuis numeris Deus fecit omnia,
Absque veris numeris nemo bene cantabit,
Qui errat in numeris in ipſo cantu errabit,
Qui errat nobiſcum, naturæ infert injuriam,
Conſiderate quoque naturam medii,
Cum in tertio gradu fuerit depuratum,
Quo purius erit veſtrum medium,
Eo major perfectio inde orietur,
Media complectuntur magnam partem

 Virtu-

Virtutum quæ ſunt in hac arte,
Nam principale non poteſt reddere influxum
Ad finalem terminum, nec ille refluxum
Ad ſuum principale, abſque ſuccurſu
Mediorum, quæ extremitates contineant prædictas,
Nam veluti per medium alti ſpiritus
Animà connexa eſt humano corpori,
Ex quibus tribus ſpiritibus unus vocatur vitalis,
Alter dicitur ſpiritus naturalis,
Tertius eſt ſpiritus animalis,
Et ubi hi morentur, nunc audietis,
Spiritus vitalis in corde habitat,
Spiritus naturalis (ut authores teſtantur)
In Epate exiſtere perhibetur,
Sed ſpiritus animalis in cerebro,
Et quamdiu hi tres ſpiritus
In homine ſanitatem continuant,
Tam diu anima abſque ulla repugnantia
In corpore manet, vitaque ſana eſt,
Sed quando hi ſpiritus in homine remanere nequeunt,
Tum anima quoque inde diſcedit,
Ideo in opere noſtro, ut authores ſtatuunt,
Debent eſſe corpus, anima & ſpiritus,
In opere quoque noſtro oportet
Ut medium noſtrum cum quolibet genere conveniat,
Utriuſque extremitatis cum ſapientia inventæ,
Alias totum opus in nihilum redigeretur,
Nam natura prudens non poteſt operatione
Rem aliquam complere ad nutum,
Et ita incedere inter extremitates,
At ſi primo per omnes gradus tendat
Cujuſque medii, hoc eſt verum & legitimum
Hinc natura varia media ordinat,

Nunc

Nunc post hæc omnia scire vos oportet
Septem circulationes cujusque Elementi;
Quæ conveniant cum numero septem planetarum,
Quos nemo cognovit, nisi ex gratia cælesti,
Et philosophi magni ingenii
Dicunt, quod circulationes debeant esse novem
Securius est illos sequi in opere,
Nihilominus septem nobis sufficerent
Per inventiones novas nuper inventas,
A recentioribus philosophis, quorum opera sunt vera,
Sed pro circulationibus Elementorum
Quidam docti putant satis fore pro sua intentione,
Si ab igne ordine descendant
Ad aerem, nec se errare,
Si hinc ad aquam procedant,
Atque inde ad terram, cum opus fuerit,
Et hoc modo observato ordine
A summis ad inferiora tendant,
Quorum verborum hanc rationem existimant,
Quia aer est cibus ignis repertus,
Sed, crede mihi, talis circulatio
Et saltem quædam rectificatio,
Quæ magis separationi inserviat
Et correctioni, quam transmutationi.
Attamen verum est, quod ignis appetitus
Sit inprimis operari in terra,
Tanquam in præcipuo suo materiali fomite,
Quia ignis cum terra maxime omnium consentit,
Ideo, quod siccitas dependeat a calore,
Sed aer cum suo genere magis humidus est,
Quamvis ignis absque aere non operetur,
Cum elementa inter se sint connexa vinculis,
Per Dei manum, ne ab invicem discedant

Ullo ingenio vel virtute artis humanæ,
Veluti in tubis aquarum exemplum videtis,
Ubi aqua gravis aſcendit poſt aerem,
De quo cauſam rationabilem non percipitis,
Niſi connexionem elementorum in ſuo genere,
Sed noſtra circulatio ab igne ſummo incipit
Et finitur cum aqua ipſi maxime contraria:
Alia circulatio cum aere incipiens
Finitur cum ſub contrario, cohærent terra & ignis,
Ab igne verſus terram, hinc ad aquam puram
Inde ad aerem, atque hinc permedium
Progredimur ad terram, & mox ad ignem,
Per has circulationes opus rubeum perficitur:
Aliæ circulationes potius albedini conveniunt,
Quæ propter eam hic enarratæ ſunt,
Quælibet circulatio ſuum proprium habet tempus,
Pro ratione ſuæ difficultatis,
Nam ut unus planetarum gravior eſt
Altero & in curſu tardior,
Ita quædam circulationes, quas docti peragunt,
Requirunt ſpacium triginta hebdomadum,
Aliae circulationes minus habent temporis,
Veluti planetarum alius alio eſt levior,
Sed tempus unius eſt, quo aſcendat alius,
Ad 26. ſeptimas extenſum experimento,
Poſt omnes groſſas praeparationes ante factas,
Et circumſtantias intellectas,
Quarum ignorantia quam plures decepit,
Cogens eos ceſſare, ubi ſapientes inceperunt,
Vulgares alii, qui hanc ſcientiam quaeſiverunt,
Putarunt, quod 40. diebus hic confici poſſit,
Non cognoſcunt illi res naturae & artis
Habere tempus proprium pro cujuscunque modo,

Veluti

Veluti apparet in hac ſimilitudine,
Elephas, quia ſit animal magnum & rude
Fœtum fert duobus annis,
Et eſt quinquaginta annorum antequam generet,
Anaxagoras inquit in ſua conſideratione
Quod metalla habeant pro ſui generatione
Mille annos, Hinc ſtatuit
Ejus reſpectu noſtrum opus ſaltem eſſe unius diei:
Ita oportet operari vos ſubtili ingenio
Cum videritis terram ſurgere ſuper aquam,
Nam ut aquam ſuſtinet terra, quam premimus,
Ita in opere hujus lapidis contingit,
Hinc fontis ſcaturigines levi motu
Prudenter inſtituetis ſæpenumero,
Ut aquæ poſſint leviter fluere,
Quia fluxus violenti ſunt periculoſi,
Præterea prodeſt in Alchymia
Cognoſcere ſeptem aquas in effectu,
Quæ ſunt traditæ a diverſis,
Cum ſint communes, quas quærere oportet,
Nec deſideretis hunc librum omnia docere,
Quia hic eſt ſaltem Ordinale,
Per has aquas exiſtimant quidam
Emendare ſe poſſe omnes defectus metallici generis,
Putant quoque Elementorum quatuor
Per has ſe inventuros effectus
Nam præſupponunt cum confidentia
Quod omnes virtutes requiſitæ iis contineantur,
Et ad mollificandum metalla duriora
Ac indurandum alia nimis mollia,
Vel ad putrefaciendum vel reddendum ea malleabilia,
Pro cujuſque convenientia & aptitudine,
Ejuſmodi liquores cognoſcere valde prodeſt,

 Alias

Alias lapis noſter nutriri non poterit,
Auctores fama celeberrimi
Vocant lapidem noſtrum Microcoſmum,
Nam ejus compoſitio abſque dubio
Apparet perſimilis mundo, cui inſiſtimus,
Ex calido, ex frigido, humiditate & ſiccitate,
Ex duro & molli, ex levi & gravi,
Ex aſpero & levi, & ex rebus fixis
Miſcetur cum volatilibus & fluxilibus,
Et ex omni genere contrario in unum reducitur,
Compoſitum ex inſtituto Dei glorioſi,
Unde in metallis fiat transmutatio,
Non ſolum in colore, ſed in transſubſtantiatione,
In qua oportet vos ſcire illud.
Quomodo omnis virtus Elementorum transmutantium
In transmutatum prædominari debeat,
Antequam ſubſtantia transmutetur,
Omnesque partes ejus transmutatæ debent converti
In Elementa transmutantia gradatim impreſſa,
Ita ut res tertia elementa ex iis omnibus
Illius conditionis ſemper permaneat,
Ut vere habeat ab uno illorum
Subſtantiam, ab altero virtutem,
Puer ubi natus eſt poteſt edere & flere,
Noſter lapis in nativitate ſua poteſt colorare abundanter,
Poſt tres annos puer incedit & loquitur,
Tum noſter lapis adhuc magis colorabit,
Unum in mille ejus tinctura procedit
Metallorum bene ablutorum, veluti ipſe teſtis ſum,
Firmiter credite & confidenter cogitate,
Quod argentum tam bonum faciat, quam minera producit,
Et ita lapis noſter augmentabitur & accreſcet
In quantitate & qualitate in infinitum,

Atque

Atque inde ejus incrementum & augmentatio
Aſſimilatur homini in creſcendo & creatione,
Attamen unum veritatis punctum hic ponam,
Quod quibuſdam diſplacere poſſit,
Cum primum feceritis noſtrum lapidem,
Eo tempore de lucro cogitetis,
Quod ſi tum ceſſare animum inducatis,
Manibus vacuis inde abibitis,
Expenſæ adeo fuerunt magnæ
Quæ huic adhibentur operi,
Sed ad primum augmentum ex omnibus
Dividite veſtrum lapidem
In duas partes æqualiter
Cum ſubtili bilance & non ad viſum,
Unam pro rubeo, alteram pro albo,
Ad tenendum utrumque pro veſtro commodo,
Tum primo lucrum incipit exoriri,
Sed poſtea, ſi ſapueritis
Ad ſingulas augmentationes continuas
Utilitas proveniet commodiſſime,
In hoc noſtro opere albo
Veluti quoque in rubeo lapide,
Inde dicit Maria ſoror Aaronis,
Vita eſt brevis & ſcientia longa,
Nihilominus valde retardat ſenectutem,
Cum ſemel ſit perfectum forti animo,
Sed quidam, quamvis docti fuerint,
Reliquerunt opus ſuum ex inconſtantia,
Poſtquam majores labores præterierant,
Quia non cognoverunt quod ultimo
Generetur lucrum & utilitas,
Quam appetiverunt illi in principio,
Hinc video, quod neceſſarium ſit

Verum dicere, quando vos lucrum captabitis:
Nam cum ego obiero ex hac mortalitate
Hoc teſtimonium ſuperſtes remanebit,
Qua de cauſa non ſubterfugio
Veritatem hujus artis declarare,
Quoad mihi liceat, ne male accuſer,
Quod Dei præcepta neglexerim:
Hoc modo finitur noſtrum album opus
Satis declaratum viro intelligenti,
Poſt hæc omnia quodam tempore
Audivi dicentem magiſtrum meum,
Quod per multi patientes & ſapientes
Invenerint noſtrum album & lapidem experimentando,
Veluti fuiſſent vere inſtituti,
Magno cum labore & acceperint,
Sed pauci, dicebat, aut vix unus
In quindecim regnis habet noſtrum rubrum lapidem,
Eoque dicto conjecit oculos
In me reſpiciens immobiliter,
Propter ſua verba me vidit triſtem,
Reſpondi ego, Heu mihi quid faciam?
Nam ſupra omnes res terrenas
Appeto & amo ſcientiam,
Et quia lapis rubeus præſervando
Sit res precioſa producens mihi vitam,
Lapis rubeus, inquam, mihi fuerit gratior
Quam totius mundi aurum
Tum dixit ille, quod ætate forem junior,
Corpore agilis, ad inſolentiam adhuc proclivis,
Vix ætatis viginti octo annorum,
Et quod Philoſophi tales non haberent coævos
Hoc reſponſum moleſtum tum mihi reddidit,
Donec ſenior fueris dicebat, eſſe non poterit,

Eheu,

Eheu inquam, bone magiſter, ſis memor,
Quam vis corpus ſit mihi agile & juvenile,
Fac mei probationem, & invenies
Satis ætatis in mente apparituram,
Nihil addidit ipſe eo tempore,
Et ſic ſe ſuſtinuit aliquamdiu,
Poſt hæc ſubito miris modis
Tentavit me, ut mos eſt philoſophorum,
Quod omne narrare nimis longum foret,
Et evulgare id non ſine injuria poſſem,
Nam ſervari debet pro ſecreto
Hui, cui ſcientia hæc continget,
Attamen ultimo ſucceſſu temporis
Ille me amore dignatus eſt ex divina gratia,
Ut ita veram doctrinam acceperim
Conficiendi hanc rubram medicinam,
Quam inquirere velle eſſet fruſtraneum,
Antequam alba medicina perfecte ſit confecta,
Habent quoque utræque medicinæ in principio
Unum modum vaſis & operationis
Tam pro albo quam rubeo,
Donec omnes res vivæ fuerint mortificatæ,
Tum vaſa & forma operationis
Mutari debent in materia, figura & gradu,
Sed cor in me palpitat & manus tremunt,
Quando ſcribo de hac re rariſſima,
Hermes ſententiam veram olim protulit,
Dicens, Ignis & Azoth tibi ſufficiunt.
Expoſitor Hermetis & Ariſtoteles ſimul
In eo adjuncto opere rem miram declarat,
Inquiens quod Albertus Magnus Ordinis prædicatorum,
Et Baconus minorita, quoque monachus,
Non lapidis rubei habuerint conſiderationem

Ad augendum cum multiplicatione,
Expoſitor ille hoc ſatis cognoverat,
Quemadmodùm magiſter meus mihi vere oſtendit,
Quamvis nunquam probaverim
Opus rubeum ante hunc diem:
Cauſa apparet in hoc libro ſuperius,
Cum ſpoliatus eſſem, nil deſideravi amplius,
Attamen eo uſque me intromiſi
Ut ſecretum vobis pandere non deſinam.
Enarrando tales, qui auſi ſunt
Tam grande ſecretum aperire aliis,
Ipſi dicunt, quod intra albedinem
Cælata ſit rubedo noſtri lapidis delectabilis,
Quæ poſſit vi forti ignis alicujus
Educi, ut appareat ſecundum noſtrum deſiderium,
Pandophilus in turba ait, mente ſecura
Eſt ejus umbra in vera tinctura,
Maria id confirmat fide oculata,
Quod in ipſa albedine eſt rubedo occultata,
Liber laudabilis ab Hermete factus
De rubeo opere loquitur hoc verſu,
Candida tunc rubeo jacet uxor nupta marito,
Hoc eſt, ſi caute reſpexeritis,
Tum pulchra & candida fæmina eſt
Copulata rubeo viro,
Unde facile intelligere poteritis
Cum lapis veſter albus tolerabit calorem
Et manebit in igne ut ſanguis, rubeus,
Tum conjugium eſt perfectum & bonum,
Et facile hoc tempus agnoſcetis,
Quomodo ſemen maſculinum
Operando obtinuit victoriam,
Supra menſtrualia precioſiſſime,

Eaque

Eaque bene convertit ad ſuum genus,
Veluti ab experientia vobis patebit,
Conſiderando ſubſtantiam embryonis,
Nam tunc completus eſt noſter lapis,
Quem ſapientes dicunt nutriri debere
Proprio ſuo veneno, quouſque ſufficiat,
Tum ibitis quocunque libuerit,
Nam omnes ſumptus veſtros ille recompenſabit,
Hoc modo finitur ſubtile opus cum requiſitis ſuis,
Non neceſſum eſt, nec poſſum, nec volo, plus oſtendere.

Capitulum ſextum.

RESpectu materiæ concordantiarum
Conſiderabitis non eſſe variationem,
Inter eas res, quæ convenire debent,
Nam ex variatione oriri poſſet diſcordia,
Unde labor veſter fruſtra foret impenſus,
Quicunque noſtrum opus incepturus eſt,
Quinque regulas ſeu concordantias tenere debet,
Prima regula eſt ut obſervet,
Nam mens ejus cum opere conſentiat,
Quod prædominari oportet præ omnibus,
Alias omnes labores veſtros fruſtrabitur,
Secunda regula neceſſaria eſt ad cognoſcendum
Diſcrimen inter hanc artem & ejus artifices,
Tertia veſtræ intentioni inſerviet,
Cum opus convenit eum inſtrumentis,
Quarta concordantia bene inquiri debet
Quo ad locum, ubi perfici optime queat:

Quinta

Quinta eſt de concordantia & ſympathia
Inter veſtrum opus & ſphæram cæleſtem:
De his quinque regulis hic tradituri ſumus,
Incipiendo a prima inveniemus,
Quod vere pauci magnates ſint conſtantes animo,
Quia illi ſunt præcipites, & opus longum eſt,
Volunt ut vos naturæ violentiam faciatis
Quidam novitii ſunt adeo celeres ac ignis,
Poſt anni dimidium illi nihil deſiderant,
Et quidam in ſeptimana vix completa
Mutabunt mentem, quidam in die:
Et per menſem firmiter credunt,
Sequenti menſe vero totam artem reprobabunt,
Multo melius eſſet pro iis ceſſare,
Quam artem hanc velle indagare,
Tales muſcæ volent, quo velint,
Et tales verba prius addiſcere elaborent,
Sequentes ſententiam hujuſmodi ſacerrimam,
„Attingens a fine uſque ad finem fortiter
„Diſponens omnia ſuaviter:
Omnes parum prudentes & mente mutabiles
Neceſſario variari contingit,
Et quidam cuicunque fidem adhibent,
Quod opibus illos exuit:
Cuique fabulæ ſibi narrare ſolent
Aſſentiri & antiqua relinquere:
Sed quidam Domini ſunt animo conſtantes
Iique apti ſunt ad finiendum illud:
Talis quicunque fuerit in hoc opere,
Sive laicus ſive clericus,
Seu dives, eques, abbas aut dominus
Cum hac arte maxime convenit:

Secun-

Secunda concordantia cum hac arte eſt,
Cum habiles invenitis miniſtros,
Nullus famulus huic intentioni inſervit,
Niſi ſit ſobrius, prudens & diligens,
Fidelis vigilans & meticuloſus,
Tenax linguæ nec vitioſus corpore,
Purus manibus, in attrectando curioſus,
Non inobediens, nec præſumptuoſus,
Tales miniſtri veſtro operi intenti
Servabunt illud ab omni injuria,
Sed ne confidite ejuſmodi duos aut tres
Sufficere vobis ad finem operis:
Si materia veſtra ſit quantitate mediocris,
Tum octo tales ſervi convenient,
Sed ad quantitatem exiguam ſufficient
Quatuor ad omnia peragendum:
Quorum pars dimidia operabitur,
Quando pars altera dormit aut eſt in Eccleſia,
Nam ex hac arte nihil boni habebitis,
Niſi miniſtretur ei tam nocte quam die;
Cum continuatione, excepto ſacro ſabbato,
A veſpera numerando ad veſperam ſequentem,
Et dum operantur, oportet eos cavere
Omnem nequitiam, alias hoc verum continget,
Quod tantum infortunii interveniet,
Ut corrumpant partem ſui operis;
Ideo omnes miniſtri debent eſſe maſculi,
Vel etiam omnes ſint fœminæ,
Ne ſimul in opere adhibeantur;
Licet quidam ex illis ex veſtris ſint cognatis
Tamen neceſſum eſt eos quid habere ſolatii
Ad labores eorum magnos remittendos,
Nam nihil magis futurum eſt utile,

Quam hæc una concordantia,
Tertia regula eſt per multis obſcura
Ad ordinandum inſtrumenta huic operi neceſſaria,
Veluti ſingula capitula habent diverſas intentiones,
Ita quoque requirunt diverſa inſtrumenta,
Tam in materia, quam in forma,
In concordia ne caſus ſuperveniat,
Veluti opera diviſionum & ſeparationum,
Parva poſcunt vaſcula ad ſuam operationem,
Sed vaſa lata pro circulatione,
Et longa pro præcipitatione,
Et brevia & longa faciunt pro ſublimatione,
Sed anguſta vaſa & ſatis alta
Correctioni magis appropriantur,
Quædam vaſa fiunt ex plumbo,
Et quædam ex luto ſeu vivo ſeu mortuo,
Lutum mortuum ea res vocatur,
Quæ ſuſtinuit magnam perdurationem,
Tale mixtum cum pulvere & luto crudo
Ignem tolerabit, nec in eo deficiet,
Sed alia luti genera in igne non manebunt,
Quæ pro vaſis accipere non deſiderabis,
Alia vaſa fiunt ex lapidibus
In igne manſura, ſed pauca vel nulla
Apud operarios nunc inveniuntur,
In aliqua regione totius Angliæ,
Quæ nihil aquæ imbibant
Et tamen in igne ſicca perſeverent,
Ejuſmodi lapidea vaſa pro noſtra intentione
Futura eſſent precioſa inſtrumenta,
Omnia alia vaſa fiunt ex vitro,
Ne materia ſpiritualis exeat
Ex cinere, & ſilice in hac regione ejuſmodi

Fiunt,

Fiunt, ſed alibi ex lapillis,
Ex noſtris vitris genus optimum
Matutina fruſta ſolent exhibere,
Quæ fuerunt cinis pridie
Et tulerunt ignem per noctem & amplius,
Durior ſpecies vocatur freton,
Ex vitrorum fracturis id evenit,
Tinctura ſmaltorum vitriariorum
Non penetrabit illud, ut referunt,
Per hanc doctrina eligendo
Aſſumetis quodcunque volueritis pro veſtro uſu,
Sed quoad figuram generis vaſorum
Quilibet pro arbitrio ſuo eam ſequitur,
Optima forma vaſis eſt, ut patet,
Quæ convenit cum vaſe naturæ,
Et figura, quæque reſpondeat quantitati
Omnibusque aliis circumſtantiis materiæ,
Et hoc tradit optime Albertus Magnus
In libro ſuo de mineralibus,
Hac de re ſecretum manifeſtatum eſt
A magiſtro meo, dum hoc modo
Inquit, ſi Deus non dediſſet nobis vas,
Nihil dediſſet, atque illud eſt vitrum,
Inſtrumenta plura ſunt neceſſaria,
Veluti fornaces habentur convenientes,
Auctores antiqui invenerunt pro hac arte
Furnum ſpecialem ad omnes uſus,
Quilibet pro ſuo ingenio alios,
Sed quam plures ex illis ſunt inutiles,
Alii ſunt nimis lati, alii nimis longi,
Multi ex iis naturæ non conveniunt,
Idcirco quidam furni poſſunt uſurpari
Sed quamplures ex iis debent non admitti

Nam facti sunt saltem singulari inventione
A talibus, qui videbantur, nec erant sapientes,
Formam magis commendabilem ex omnibus
In hoc libro descriptam reperietis,
Quidam furnus à me inventus fuit nuper,
Qualis antiquis non fuit cognitus,
Cujus secreta potentia studio inquisita
Magnoque sumptu producta fuit,
In eo uno eodemque tempore fieri possunt
Sexaginta opera, fere nullis expensis,
Nec majoribus, quam quæ uni operi adhibentur,
Hinc certe magna ejus est utilitas,
Sexaginta diversos gradus habebitis
Pro totidem operibus & singulis diversum calorem
In eo furno pro implendo vestro desiderio,
Ita ut tamen exiguo igne hæc omnia fiant,
Qui saltem pedem in latitudine exæquet,
Et tamen quodlibet eorum 60. spaciorum ei æquale est,
Plura proposita ibi possunt perfici,
Quia ibi erit calor quicunque expetitur,
De hoc instrumento non omnes cognitionem habent,
Atque ideo in pictura non fuit adjectum,
Alius furnus poterit inservire sexaginta
Vitris & adhuc longe pluribus,
Quorum singula æqualem sentiant calorem,
Veluti ex pictura facile percipietis,
Deinde alia adhuc fornax ad operandum
A me inventa est per imaginationem,
Quæ optime inserviat separationi
Dividentium & exaltationi,
Et disjunctioni, quæ vocatur divisio,
Nec non correctioni quæ dicitur ablutio,
Et aliquando conveniet desiccationi,

Et optime facit ad præparationem,
Et ita pro ſex rebus prodeſſe poteſt,
Et tamen ſimul & ſemel pro omnibus,
Hæc eſt res nova, quæ non debet
Exprimi pictura, ut omnes videant,
Alius furnus appingi poteſt
Magis periculoſius, quam omnes alii;
Factus pro Magneſia, de quo antiqui tradiderunt,
Quod manu tangi nequeat & linteolum tamen,
In ejus medio poſitum non comburatur,
Præ timore flammæ ex lignis ſurgentis,
Quam ſubtilem fornacem cum ipſe reperiſſem,
Multa admiranda in eo perfeci.
Nunc convenit narrare hoc tempore
Cujus gradus ſint in dubium vocandi,
In quo Magneſiæ materia precioſa
Viva ſervari poſſit, ne tota pereat,
De cujus graduationibus ut ſitis certi,
Conſiderate veſtra regiſtra, & hoc notetis,
Quo plura ſint regiſtra, eo minorem eſſe calorem,
Per varia regiſtra, varios gradus facietis,
Qui novit virtutem & genus operationum
Cujuſque furni, ille veritatem invenire poterit,
Et e contra qui ea ignoraverit,
Omnia ejus opera caſualiter procedent,
Nemo erit ſecurus, ſe intentionem ſuam habiturum,
Abſque convenientia artis & inſtrumentorum,
Plura alia inſtrumenta erunt requiſita,
Quam in hoc capitulo recenſentur,
Quæ ordinabitis ſubtili ingenio,
Et probabitis antea, ſi prudentes fueritis,
Quarta regula valde eſt notabilis,
Inter hanc artem & locum, qui ſit aptus,

Quædam loca oportet ſemper eſſe ſicca,
Ab aere libera aut temperata luce,
In quibus radii ſolares nulli ſplendeant,
At pro quibuſdam locis verum eſt,
Quod non nimium lucis habere poſſint,
Quædam loca neceſſario debent eſſe humida & frigida,
Pro quibuſdam operibus, ut authores tradunt,
Sed in noſtris operationibus ubicunque
Ventus nocebit quocunque modo:
Ideo pro ſingulis operum ſpeciebus
Oportet vos rationabiliter locum eligere,
Philoſophi dicunt pro ſuo ingenio
Quod fieri debeat intra ſeras novem,
Aſtrologi tradunt, ſingularem eſſe gratiam
Invenire locum operationi idoneum,
Nam multæ res mira producunt,
Quibuſdam in locis & non in aliis,
Sed contraria admiranda ex una re
In contrariis locis generantur ſæpiſſime,
Cujus nulla alia cauſa apparet,
Niſi loca contraria quo ad ſphæram cæleſtem,
Et ubi locus terræ aliis fuerit contrarius,
Illi conſentiens obedire forte reperitur,
De quo magna evidentia & teſtimonium clarum
In magnete lapide facile occurrit,
Cujus ſeptentrionale punctum huc convertitur,
Quod verſus auſtrum pellit aciculas,
Ideo ſapientes hanc artem inquirendo
Repeterunt quædam loca ei apta, quædam inepta,
Certe ejuſmodi loca, ubi luxuries dominatur,
Pro hac arte extreme deteſtanda ſunt,
Quinta regula à doctis ſat cognita eſt,
Inter ſphæram cæleſtem & ſubtile noſtrum opus,

Nihil

Nihil ſupra terram habet plus ſimplicitatis,
Quam elementa noſtri lapidis,
Idcirco quando ea ſunt in operatione,
Maxime obediunt conſtellationi,
Unde concordia valde amicabilis
Eſt in directo & fixo Aſcendente,
Quod eſt commune ſignum pro hac operatione,
Pro multitudine ipſius reiterationis,
Fac ut ſit felix Aſcendens tuum prædominans,
Et a malis aſpectibus ipſum reſervetur,
Quod ſi impediatur vel neceſſario inficiatur,
Cauſetur ut habeat bonum aſpectum,
Pro albo opere fac fortunatam Lunam,
Ut ſit domina quartæ domus,
Nam hic eſt Theſaurus abſconditus ab antiquis,
Sic in domo ſexta ſit pro miniſtris operis,
Serva omnes eas a magnis impedimentis,
Velut eſt in picturis, aut ad iſtam intentionem,
Dummodo veſtra Nativitas non prætendat infectionem,
Contrariam reſpectu hujus electionis,
Virtus motoris orbis eſt formalis,
Virtus octavæ ſphæræ eſt ei inſtrumentalis,
Cum ſignis & figuris ſuis aſpectivis,
Planetæ virtus eſt propria & ſpecialis,
Virtus Elementorum hic eſt materialis,
Virtus infuſa ex omnibus iis reſultat,
Prima aſſimilatur operatoris ingenio,
Secunda vero ejus manibus par eſt,
Tertia inſtrumento bono æqualis eſt,
Reliqua rei ſimilis eſt, quæ conficitur,
Fac ut omnia præmiſſa cum omnibus conſentiant,
Et tuum merito fies magnus dominus,
Hoc modo Elixir (cujus fecimus mentionem)

Gene-

Generatur res ſecundæ intentionis,
Ne confidas Geomantiæ, ſuperſtitioſi arti,
Nam Deus rationem addidit, quæ alibi eſt poſita,
Ne credas aſtrologo ulli, & dico, quare,
Quia ars ea eſt ſecreta, velut Alchymia,
Alterum illud vetitum eſt & omnino reprobatum
A ſanctis viris & Dei eccleſia,
Ne fidas, nec ames Negromantiam,
Nam proprium eſt diaboli, mentiri,
Crede huic doctrinæ eamque deſidera,
At nunc a me diſcas Regimen ignis.

Capitulum ſeptimum.

PErfectum magiſtrum eum agnoſcatis,
Qui ſciat regimen ignis, ejuſque gradus,
Nihil deſiderium veſtrum poterit impedire,
Niſi ignorantia caloris & ignis,
A multis authoribus reperitis ſcriptum,
⊙ Totum conſiſtit in ignis regimine,
Ideo in omnibus capitulis procedetis
Ita ne calor magis minusque operetur,
In quo multi ex Gebri coquis
Decepti ſunt, licet docti ex libris,
1. Ejuſmodi calor, quo porci vel anſeres deplumantur.
In hac arte convenit pro decoctione,
Pro mediis mineralibus hic calor eſt aptus
Ad lythargyrium ſudore perfundendum,
2. Talis calor qui ſubtilia lintea exſiccat
In 30. operationibus inſervit noſtro aeri:

At

At pro divisione usurpabitis hunc calorem,
Quo coqui utuntur ad carnium assationem,
3. Idem calor cum circulari igne
Pro separatione dividentium requiritur,
4. Sed pro circulationibus Elementorum
Ignis candens vobis erit accommodatus,
Qui ignis semper maneat æqualis
Quocunque minuto & simul perpetuus,
Nam nunquam deficere, nec increscere debet
Iste ignis quamvis nec unquam cesset,
Studeas sapienter & respicias circum circa,
Ut talem investigare possis ignem,
Et in eo igne non debet esse humiditas,
Quam manus tangat aut oculus videat,
5. Ignis humidus adhuc alius est
Et tamen videtur oppositum in adjecto,
Talis ignis separat certo tempore
Materias adhærentes vasis lateribus,
Multo plures res idem calor efficit,
Sæpe quæ sunt crassa, facit tenuia,
Philosophus prudenter de hoc calore
Asserit, quod summus ejus gradus futurus sit
Ut causetur & generet tam æqualem siccitatem,
Velut sit de sicco calore in primo gradu,
6. Alius ignis est desiccationis
Pro materiis, quæ imbibitæ sunt liquoribus,
7. Alius est ignis conservationis,
Quia omnes res exsiccantur per hujus operationem,
8. Pro Magnesia facit ignis effusionis,
Plenus periculi & illusionis,
Non solum periculi, quod contingat operi,
Sed etiam magistro nocere possit,
Quod semel receptum perimeret,

Ideo ordina ut reſpires ſalubriter,
Provideas ori, auribus, oculis & naribus,
Nam decies pejus quam venenum,
Quidam hinc multum damni paſſi ſunt,
Qui hanc cautionem antea non acceperint.
9. Ignis corrodens in hac arte ſeruit,
Ad Elementa propinqua ſapienter dividenda,
In uno momento exceſſus opus veſtrum periit,
Et uno momento defectus non erit ſufficiens,
Qui certus erit ad verum gradum inveniendum
Magiſter magnus in igne futurus eſt,
Difficile eſt cognoſcere ejus potentiam,
Nulla eſt probatio niſi per viſum,
Ideo omnes in eo exprimendo errant,
Ejus calor addiſcitur ſumptu & experientia,
De hoc calore in ſpecie Annaxagoras dixit,
Nemo prima fronte reperitur diſcretus,
10. Alius calor eſt magnæ coactionis
Pro mineralibus, quæ ſunt duræ liquefactionis,
Hic calor non poteſt nimis eſſe fortis,
Quamvis diutiſſime ſit continuatus,
11. Alius eſt calor calcinationis
Pro impuris metallis, eorumque præparatione
Qui non comburat ea nec liquefaciat,
Alias enim facile diſſiparentur:
12. Duodecimus eſt calor ſublimationis
Omnium ſpirituum mineralium,
13. Ultimus calor ex his omnibus præcipuus eſt,
Cum ad projectionem lapis veſter propinquet,
Uſus facit artificem, nil amplius eſt dicendum,
Niſi quod qui erret, neceſſaria denuo incipiat,
Jam docui vos quaslibet res ſuo nomine,
Veluti alius alium docet viam ad quandam urbem,

Per

Per omnes pagos, aquas, pontes & clivos,
Ut prudentes iter ſuum bene perficiant,
Sic vir doctus per hanc doctrinam reperiet
Scientiam illam, ſi ſubtili ſit ingenio,
Omnes alii hinc ſe ſtultos agnoſcent
Ne immiſceant ſe illi, qui paululum habent eruditionis,
Nam hic eſt apex mundanæ ſcientiæ,
Ad quem attingere nec papa nec rex valeat,
Per ſuos honores, nec magna ſua conſilia,
At ſaltem per virtutem & gratiam, ut auctores tradunt,
Hic lapis precioſus inveniri nec perfici poteſt,
Niſi cum ſumma devotione ſit quæſitus,
Prædicti authores una cum hoc meo libro
De Alchymia omnem veram doctrinam demonſtrant,
Si complebitis illorum ſententias omnes
Non per opinionem, ſed hoc Ordinale,
Nam in hoc Ordinali a vobis omne tollo dubium,
Nil hic niſi recte poſitum, nec quid omiſſum eſt,
Hoc die hæc doctrina ita tradita
Magis mihi placuit, quam mille librarum ſumma,
Trecentæ libræ non præ ea placerent mihi
Si hoc capitulum foret omiſſum,
Ne vero miremini vos Domini aut amici
Quod tam nobilis ſcientia, veluti hæc indigetatur,
Hic ſit expoſita in Anglicano ſermone rudi,
Nam hoc factum eſt multitudo
Populi rudis inſtituatur, æquivalent
Decem millia laicorum decem viris doctis,
Unde quotannis magnæ divitiæ in hac regione
Leviter perduntur, veluti prudentes intelligunt,
Et quamplures alii cujuscunque ſtatus

Quotidie rediguntur ad ſummam paupertatem,
Deſinite laici, deſinite, nec ſemper ſitis fatui,
Melius eſt vobis deſinere tarde, quam nunquam,
Omnes, quibus placuit hunc perluſtrare librum,
Pro anima mea oret, proque vivis & mortuis,
Anno Chriſti 1477.
Hoc opus inceptum eſt, Deo ſit gloria.

TESTAMENTUM CREMERI,

ABBATIS WESTMONASTERIENSIS, ANGLI, ORDINIS BENEDICTINI.

TRACTATUS TERTIUS.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE,

M DCC XLIX.

Tetraſtichon M. M.

Aut mens Authoris, vel certe eſt litera fallax,
Inde tibi caveas, anguis ubique latet
Hunc ne deſpicias plano ſermone locutum,
Forte ſub umbroſo tegmine vera tegit.

TESTAMENTUM CREMERI,

Abbatis Westmonasteriensis, Angli, Ordinis Benedictini.

ALchimiæ hæc eſt perfectio & veritas ratione perſpicua explicata vocabula omnia ipſius artis prætermittens, quod hujus diſciplinæ omnibus profeſſoribus fuit impedimento non mediocri. Et ego hujus artis facultatisque veluti ſectator ſtudioſus mirandum in modum fui retardatus re obſcure mihi in multis variisque codicibus explanata, quos legi exercuique ſuis per ſpatium triginta annorum inſtructionibus ad meum magnum ſumptum, detrimentumque laboris mei. Quantoque magis legi, tanto magis erravi, usque dum in Italiam divina providentia me contulerim, ubi Dei optimo maximo viſum fuerit, me in ſodalitium unius viri non minus dignitate, quam omni genere eruditionis præditi, Raymundi nomine deſtimare, in cujus ſodalitate diu remoratus ſum, ſicque favorem in conſpectu hujus boni viri nactus ſim quod ille aliquam partem hujus tanti myſterii aperuerit, propterea illum multis precibus ita tractavi, quod mecum in hanc inſulem veniret, mecumque duos annos manſerit. In cujus temporis tractu, ſum abſolutive totum opus conſecutus. Poſteaque hunc virum egregium in conſpectu inclitiſſimi Regis Edovardi deduxi, a quo merita dignitate recipitur & omni humanitate tractatur, ibique multis promiſſis, pactis, conditionibusque a rege inductus, erat contentus Regem promiſſione divina ſua arte divitem facere. Hac

Hac solummodo conditione, ut rex in propria persona adversus Turcas, inimicos Dei, bellum gereret impenderetque super domum Domini, minimeque in superbia aut bello gerendo adversus Christianos: sed (proh dolor) hoc promissum erat irritum a rege violatumque, tum ille vir pius in spiritibus penetralibusque cordis sui afflictus hinc trans mare lamentabili miserabilique more aufugit, quod cor meum urit non mediocriter: secumque esse quotidie in corpore efflagito, nam ejus quotidianæ vitæ, aspectus, morumque integritas facile obstinatos peccatores ad pœnitentiam deduceret.

Ego (beatissime Raymunde) pro te Deo optimo maximo preces effundam, similiterque fratres mei.

Omnis sapientia a Deo est, & cum illo semper finit, & est ante æternum. Quicunque diligit sapientiam, apud ipsum quærat, & ab ipso petat, quia ipse dabit affluentiam, & non reprobabit. Aliquando enim altitudo & profunditas omnis scientiæ & thesaurus sapientiæ est hominibus a Deo datus, quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, & sine ejus voluntate nihil potest fieri. In primo die sermonis mei, invoco ejus auxilium, qui est fons & origo omnium bonorum ut ipse suam per benignitatem dignetur, per veritatem scientiam meam augere, ut per gratiam Spiritus sancti meæ doctrinæ lumen (quod in tenebris latuit) manifestare velit, & errantes in semitam veritatis ducat, quod præstare dignetur, qui sedet in excelsis, qui cuncta disponit & regit in secula seculorum Amen.

IN

IN PRINCIPIO ERAT VERBUM, &c. ad plenam gratiæ & veritatis.

Oratio.

DOmine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere & ſanctificare digneris iſtum ignem, quem nos indigni per invocationem unigeniti filii tui Domini noſtri Jeſu Chriſti, benedicere præſumimus, tu clementiſſime Deus cum tua benedictione ſanctifica, & ad profectum humani generis pervenire concede, per unum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum.

INventor rutili dux bone luminis,
Qui certis vicibus tempora dividis,
Merſo ſole Chaos ingruit horridum,
Lumen redde tuis Chriſte fidelibus.

Quamvis innumero ſydere texeris,
Lunarique ſolum Lampade pinxeris,
Incuſſu ſilicis lumina nos tamen
Monſtras ſaxigeno ſemine quærere.

Tu lux vera oculis, lux quoque ſenſibus,
Intus tu ſpeculum, tu ſpeculum foris,
Lumen quod famulans adfero, ſuſcipe
Tinctum pacificæ Chriſmate virginis.

Per Chriſtum Genitum ſumme Pater tuum,
In quo viſibilis ſtat tibi gloria,
Qui noſter Dominus, qui tuus unicus
Spirans de Patrio corde paraclitus.

Per quem ſplendor, honor, lux, ſapientia,
Majeſtas, bonitas & pietas tua
Regnum continuat Numine triplici
Texens perpetuis ſecula ſeculis. Amen.

AQUA VIVA APPELLATA QUÆ TOTI ARtis noſtræ operi vitam præbet.

Accipe tres uncias tartari boni vini clareti, fortis & puri: hiſque uncias quinque Petroleii duas uncias ſulphuris, vivi, duas uncias Arſenici citrini, tres uncias Rabuſeni, duas uncias carbonum ſalicis, miſceto & diſtillato hæc omnia in balneo Neptuni, in vitro, cujus guttur bene obſtipatum eſſe oportet: Receptorium erit uno cubito altum, bene obſtructum, ne ſpiritus aut fumus evaneſcat, & quando illud vides diſtillare pallido colore, tum ne amplius capias, ſuperiorem partem ſtillatorii donec frigeſcat demas: quod in quatuor diebus conficitur? Odorem ejus devitato; nam periculoſus eſt: Hæc aqua conſervanda in vitro forti craſſoque diligenter occluſo, exercendaque prout in ſequentibus aſſignatur.

ALTE-

ALTERA AQUA EST DISTILLANDA bis ex urina juvenis octodecim annorum non polluti; si modo pollutus fuerit, opus vitam non est habiturum.

Caput Secundum.

Assumito aquam Juvenis inpolluti post primum somnum tribus aut 4. noctibus aut diutius, ita ut efficiantur tres sextarii, & sic fundito per singulas noctes in poculum lapideum undique obstipatum, tumque fæces inde assumito, tum ex purissima tenuissimaque parte ejusdem accipe mensuram unius sextarii: duas urnas Aceti vini fortissimi; duas uncias calcis vivæ, semiunciam aquæ viventis, quemadmodum in capitulo primo mentionem fecimus, & in ollam terream infunde, & super eam alembicum sive stillatorium bene luto obstructum pone, stetque unum diem, & noctem unam priusque ignem substruas, cave ne nimio calore afficias, sicque quinque vel sex dies, totidemque noctes sine intermissione distillando, sic manet guttatim, receptorium vestrum vitreum, ne spiritus aut fumus ejusdem egrediatur, studiose materia lutosa luta & deluta & cum liquor distillat aut defluit, cæruleus aut pallidus, ne amplius ab illo abstrahendum est.

Caput tertium.

Sumite scoriam ferri clarissimi, duri, & sine oculis octo uncias ejusdem in tribus aut quatuor partibus illasque vehementer in igne carbonario ligneo constructo calefacito, illamque extingue in aqua

 vir-

virginis, quæ in ſecundo capite depingitur? non in tota aqua ſed quanta poteſt ſufficere. Item cape tres uncias de matre ſtagni, parumque calefac in igne, illumque in aqua ſupradicta extingue, quanta neceſſaria videbitur. Tum ſcoriam ſtannumque ſuper lapidem marmoreum mole & contunde, & cum frigeſcit, magno cum labore magnaque ſedulitate pinſato & fove, nutrimentumque præbe illa aqua, quæ in ſecundo capitulo expreſſa eſt infunde in vitrum arcti gutturis, ita ut ſignetur forcipibus ardentiſſimis, ut conſuetudo poſtulat, hoc vitrum abſcondatur, at ita in Octobre obſignatum in lacuna ad unius ulnæ altitudinem cumulatum, ita ut nulla humiditas ad illud percurrere poſſit, & in medio illius ciſtam ponito, cujus aſſeres ſive materia lignea quantitatem duorum cubitorum undique, ſive ex omni parte continebunt, in ciſtamque mitte fimum equinum nuper factum, in cujus medium inſeratur hoc vitrum obſignatum & proxime vitrum ſit ſeries calcis vivæ, quæ nondum fuit, aqua aſperſa. Sit ciſtæ operculum, quod aliquando auferas ſuperiore parte terræ, ſimul & operculum, verumque ſi operculum, ſit viride annon, ne intueare illud ullo tempore niſi plena luna, quo tempore erit varii coloris uſque dum fixum fuerit, & obdureſcat, tumque deſcendet, inferioremque partem vitri ſive profundum petet, eritque admodum nigrum ſtetque in lacuna duodecim ſeptimanas tum poſſis tollere & ad vigeſimum diem Martii conſervare, tumque illud iterum retunde, ſicut poſtea perſcriptum eſt.

Caput Quartum.

Circa decimam quintam diem Martii cape tres uncias Argenti vivi, eique adde ſemiunciam aquæ viventis, & pone argentum vivum quinquies per galerum ſive filtrum, quod fuit expurgatum lixivio ex pulvere Orini confecto, galero ſive filtro interim arido facto, duo pondera plumbi liquefacito, illud in ollam infunde & quando illud liquefactum fuerit, in illud rotundum lignum gracile tenueque ad inferiorem

feriorem partem immitte, & cum plumbum fuerit calidum (& tamen fixum) tolle lignum & in ejus vice Argentum vivum indito & cum frigidum fuerit è foramine demitte, & cum fixum erit, tumque super marmor ponito illudque multo cum oleo pinsa, contere, contunde, dum modo illud minus calescat, tum pone, illudque in tres partes divide, sitque unaquæque pars sola & per se & in terrenam pilam divisa, quæ ex fumo exoritur, qua homines ad sedandum sanguinem utuntur. Et cum in pila fuit octo dies, tum demes ipsas quæ in vitro obsignato, tumque illas pariter contere, illasque cum aqua de aceto, urinaque virginis facta enutrito, sic illas mola contunde, donec ad similitudinem pastæ mollis fiat: hoc facto, in longum vitrum infundito, superiorem partem delutato, illasque corio sive pergamena, aut membrana usque dum obdurescat, constringito, tumque vitrum in Cista lignea includito, in quo prunas Juniperi inesse oportet, vigesimamque partem limaturæ ferri, aliorumque carbonum quercus, sed illæ quidem perpaucæ erunt, & ut calorem ignis intelligas, unam particulam aridæ chartæ intrude, etsi accendatur, tamen non debet esse nimium calidum, sed si comburit, tenues quisquilias, quæ ex albo ligno incidunt, tum est nimium calidus propter opus; tum ore aperto stabit, donec eam temperiem sive calorem moderatum assequatur, ut albas quisquilias cremare non possit, tum vitrum in medium prunarum insere modiceque unum cochlear aquæ viventis, in primo capitulo expressæ, in superficie primum asperge, esto quarta pars vitri usque ad supremam partem nudata, ita ut operculum auferas summa celeritatem in plena luna, videque quo pacto opus successerit: In omni tempore, cum aperueris, uno cochlearia aquæ viventis, asperge, aliquando nigri, albi, coloris esse videbis, aliis quidem temporibus, divisorum colorum, donec consolidetur aut fixum fuerit, tumque vult esse coloris rubri, tenebrosi admodumque salsum & ponderosum, non amplius ad superiorem partem vitri despumabit, aut fluet; & cum ita fuit tractatum a vigesimo quinto die Martii usque ad quadraginta septimanarum consummationem, tum vitrum, circiter id tempus, propter duritiem dirumpet, & universam

versam domum dulcissimis suavissimisque odoribus implebit, tumque plenæ erunt ipsius nativitatis dies a primo die in arca sive in cista duplice altera in altera inclusa, ut ab interiere cista expellatur, aer, conservandum est.

Caput quintum.

Accipe octo libras purissimi mollissimique plumbi, duas libras puri stanni, illudque in poculo luteo bene operto (ut antescribitur) liquefacito tumque illud pone in igne ligneo, illudque molli ventulo tres horas suffla, tum aufer spumam metalli scoriæ, dummodum sit purum & perspicuum, tum injice quartam partem unius unciæ pulveris veri de lapide rubro pure contusam, illamque pariter virga ferrea diligenter circumvolve, donec metalla sunt rubicunda, tum poculum operi stetque septuaginta & duas horas, & in tribus ultimis horis molli flatu iterum suffla, & cum liquidum fuerit & non fixum, poteris in quamcunque velis formam commutare, ita perspicue ante oculos tuos positam consummationem totius operis habes: Igitur omnem gloriam, & honorem Deo, a quo omnia bona dona procedunt, age, Amen.

RATIO EFFICIENDI POCULUM
Luteum in quo metallum liquefiat ut ignem sustinere possit.

Caput sextum.

Assumito tascanium sive lutum quod est elaboratum, & temperatum, quemadmodum figuli suum lutum sive tascaneum assolent efficere, & secundum decimam partem fimi equini misceto & cum poculum fabricatur, & dimidium siccatur, junge lutum, limaturas æris rubri, sive calderii, tenuiter limatas pulveremque rubri arsenici, citrini, & cum poculum prorsus exsiccatur, omnem inferiorem partem poculi Aphronitro per duodecim horas dissoluto, in aqua primo capite expressa, in vasculo aut poculo duplo, illine.

RA-

RATIO CONFICIENDI LUTUM.

Lutum vestrum facito ut receptorium tuum occlusum serves, vitrumque tuum obstruas, & partem superiorem, ejusdem propter opera quadragesimarum, ut sequuntur de bitumine sive de calce viva, mastiche, & albumine ovorum diligenter contrita, cum exiguo bolo armeniaco illud facito.

Diligenter cura, ut petroleum tuum sit splendidum, purum & flavum, si non ita se habet, imperfectum est.

Item cura quod Rabusenum vestrum sit rubrum candidumque juxta colorem Vermilii.

Fratribus meis charissimis in hac monasticali, & professione, & vita, Alexandro, Richardo, quibus imperium, ut hasce regulas (in nomine beatissimæ Trinitatis) descriptas observent, summaque diligentia & cura custodiant;

In primis jubeo, ut hoc divinum opus nulli humanarum rerum avido aut nequissimo facinore contaminato manifestent, aut alteri cuilibet, prætèrquam Abbati, & Priori, qui in hoc domicilio imposterum successerit, & hoc nec antequam quidém claves, ærarii nostri sibi in custodiam committantur, tumque jusjurandum ex eis capies de sacrosanctissimis Evangelistis, ne patefaciant hoc mysterium potenti cuiquam aut nobilissimo viro, neque quibusvis inferioribus fratribus hujus domus.

Præterea impero, ne quis vestrum hoc opus exerceat in hac domo nostra nisi in penuriam aut ruinam aliquam labatur, quod quidem impossibile fieri vobis & mihi videtur, propterea quod tantum thesaurum (quod vos non latet) reliqui, proptereaque mandatum vobis do, quod vos, qui in supremo dignitatis gradu in hac domo estis collocati, videlicet Abbas, Prior, gravissimique seniores, ut aliquis vestrum renovet hoc meum opus, exercitiumque rescriptione quotiescunque numerus sexaginta annorum finiatur; Nam illud hoc meum opus conservabit ut quam rectissime possit intelligi: Et quoniam ratio scribendi literas per caracteres varientur, rescriptio de integro est via tutissima conservandi operis nostri, ut integrum & inviolatum successoribus nostris relinquatur.

Item

Item Jubeo, ut hoc quod vobis revelavi, quod eſt ſanguis draconis rubri, ne cuiquam indicetis, quid id eſt, nec quantitatem, nec quando in opus noſtrum immittatur, neque tempus, neque manifeſtabitis ulli hominum præterquam ipſis perſonis ſolis ſupra conſtitutis: Omnia hæc mea imperia mandataque vobis denuntiata jubes vos integra retinere, cuſtodire & obſervare, in nomine patris & Filii & Spiritus ſancti, quemadmodum vos vultis mihi reſpondere in die judicii coram tribunali ſed e Jeſu Chriſti, ubi nos omnes ſtabimus ſupremum judicium accepturi, & quicunque hoc meum mandatum non obſervaverit, ejus nomen e libro vitæ abradatur.

Magneſia eſt ſcoria ferri, cum opus nigrum videatur, per corvum nigrum, aut vulturem intelligatur Lac virginis vel os Ceti; cum videbitur rubrum, ruber Leo ſignificatur. Quando eſt cæruleum, cæruleus Leo ſignificatur. Quando eſt omnium colorum, tum iris appellatur. Reliqua vero vocabula peregrina, & prorſus incognita omitto: nempe quod ipſorum numerus eſt pene infinitus, illa igitur (ſicco pede quod ajunt) prætereo.

Propterea quod vana ſunt & ſolummodo facta ad perturbandum vulgum & a ſimplice plebe hoc myſterium ad occultandum: igitur ſi quis viderit hos libros hiſce vocabulis aut titulis refertos, nullam iis adhibeatis fidem, nam ad obſcurandam hanc ſcientiam ſolummodo excogitata, & inventa ſunt omnia.

Rabuſena eſt materia quædam rubra & terra proveniens cum aqua, quæ a mineralibus dimanare ſolet, maxime perfici debet in menſe Julii in vitro in ſolaribus radiis poſito per ſpatium 26. dierum.

FINIS.

NOVUM

NOVUM
LUMEN
CHEMICUM,

E

NATURÆ FONTE ET
MANUALI EXPERIENTIA
depromptum.

Cui accessit Tractatus

DE SULPHURE.

AUCTORIS *Anagramma*,
DIVI LESCHI GENUS AMO.

PRÆFATIO.

Omnibus CHEMICÆ artis Inquiſitoribus Genuinis videlicet Hermetis Filiis, Author ſalutem & benedictionem a Deo præcatur.

CUM *mecum perpenderem*, Candide LECTOR, *multos adulterinos Libros*, *falſaque*, (ut vocant) *Alchemiſtarum Recepta, Impoſtorum fraude & avaritia compoſita, in quibus ne ſcintilla quidem veritatis elucet, inter naturalium occultarumque artium indagatores verſari; quibus & quam plurimi decepti ſunt, & adhuc decipiuntur: nihil me utilius facturum exiſtimavi, quam ſi Talentum a Patre luminum mihi concreditum, cum filiis & hæredibus ſcientiæ commune haberem. Ut & poſteri animadverterent non ſolum prioribus ſeculis, verum etiam hoc noſtro, ſingularem illam Dei benedictionem Philoſophicam quibusdam hominibus non fuiſſe denegatam. Nomen meum certis de cauſis publicare non conſultum viſum eſt, dum non mihi laudem quæro, ſed Philoſophiæ amatoribus prodeſſe ſtudeo. Ideo prodeſſe vanam gloriæ cupiditatem relinquo illis qui malunt* VIDERI *quam* ESSE. *Quæ hic in veritatis Philoſophicæ indubitatæ atteſtationem ſcribo, paucis comprehenſa, a Manuali experientia mi-*

hi ab Altissimo concessa, deprompta sunt: ut ii qui in hac laudatissima scientia, prima & realia posuerunt fundamenta, hac cohortatione, pulcherrimarum rerum exercitationem non deserant: & sic a scelerata Fumivendulorum turba, cui dulce est decipere, tuti sint. Non sunt somnia, ut ignarum vulgus loquitur, nec inania otiosorum hominum commenta, ut stulti & insipientes, qui artem rident. Veritas est ipsissima Philosophica; quam, ut veritatis amator, in veritatis Chemicæ, immerito proclamatæ, subsidium & confirmationem, occultare aut silentio involuere, non debui nec potui. Quamvis hisce malignis temporibus (ubi virtus & vitium æquiparantur) propter sæculi indignitatem hominumque ingratitudinem & infidelitatem (ne quid de Philosophorum maledictionibus loquar) in publicum prodire, maximopere pertimescat. Possem adducere Chemicæ hujus veritatis testes, autores videlicet gravissimos, juxta unanimem venerandæ Antiquitatis in tot diversis Nationibus consensum: At quæ experimento oculari videntur probatione non indigent. Viderunt illam sine veste DIANAM *hisce elapsis annis (sciens loquor) multi & supremæ & infimæ sortis homines. Et licet reperiantur quidam male feriati, qui aut ex invidia, aut malitia, aut metu detectionis imposturarum suarum, clamitent auro suam animam posse extrahi, pomposa ac vana ostentationis delusione, alieno reddi corpori; non sine temporis, laborum ac sumptuum jactura & detrimento: sciant pro certo*

Her-

Hermetis Filii, ejusmodi animarum, ut loquuntur, ſive ab Auro, ſive a Luna (quacunque via vulgari Alchemiſtica) extractionem, meram eſſe perſuaſionem; quod quidem a multis non creditur, ſed tandem per experientiam, unicam & ſolam veritatis magiſtram; cum damno verificatur. E Contra, qui (via Philoſophica) hoc ſine fraude & fuco præſtare poſſit, ut vel minimum metallum, ſive cum lucro, ſive ſine lucro, realiter colore Solis vel Lunæ in omnibus examinibus requiſitis permanente, tingat: Illum jure affirmare poſſum habere fores Naturæ apertas, ad ulteriora & altiora arcana inveſtiganda, & cum DEI *benedictione acquirenda. Porro præſentes hos Tractatus, mea experientia conſcriptos, ſcientiæ filiis offero: ut dum omni cogitatione motuque animi in Naturæ oculis operationibus inquirendis verſantur, inde rerum veritatem, ipſamque Naturam perſpiciant & cognoſcant: in qua Re ſola totius ſanctiſſimæ Artis Philoſophicæ perfectio conſiſtit, modo via Regia, quam Natura in omnibus operationibus præſcribit, progrediantur. Ideo hic Candidum lectorem admonitum velim, ut ſcripta mea non tam ex verborum cortice quam e Naturæ viribus intelligat; ne poſtea tempus, laborem, & ſumptum fruſtra expenſum deploret. Conſideret Sophorum hanc eſſe ſcientiam, non imperitorum: Et longe alium eſſe Philoſophorum ſenſum, quam ut eum percipiant, vel Thraſones glorioſi, vel literati irriſores, aut contra conſcientiam vitioſi (qui dum virtutibus emergere non*

 poſſunt,

poſſunt, ſceleribus & honeſtorum virorum calumniis id moliuntur, vel imperiti) circumforanei, qui ſuis de albationibus & rubefactionibus, cum indigniſſima laudatiſſimæ ſcientiæ Chemicæ diffamatione, univerſum fere mundum deceperunt. Dei enim Donum eſt; ſi quidem ad eam non niſi ſola Dei intellectum illuminantis gratia, per patientem & religioſam humilitatem perveniri poſſit (aut per ocularem præceptoris demonſtrationem:) Quapropter a Deo experti alienos merito a ſecretis ſuis procul abigit. Quod reliquum eſt; filios artis unice rogo ut meum bene de ipſis merendi ſtudium animo grato accipiant: & *cum* OCCULTUM *fecerint* MANIFESTUM, *atque Dei nutu, conſtanti labore in optatum portum Philoſophicum appulerint, Philoſophico more omnes indignos ab hac arte excludant: amoriſque erga proximum egenum in timore Dei (poſtpoſita vana oſtentatione,) memores, Optimo-ter-Maximo pro ſpeciali hoc munere ſine abuſu, in tacito & pie gaudenti ſinu, ſempiternas gratitudinis laudes decantent.*

Simplicitas Veritatis ſigillum.

Cum

CUM a PRÆFATIONE hac ſpatii aliquid inanis ſupereſſet, eique implendo ut vacarem rogabundus inſtaret Typographus: *Arnaldi* VILLANOVANI Teſtamentum brevius, a me olim ſequentibus verſiculis exarratum, in mentem mihi venit. Hoc tibi LECTOR hic communicare non indignum viſum eſt: quippe in quo deſiderata verborum elegantia ab expreſſorum in ejus generis ſcriptis optabiliore integritate ſuppleatur.

TESTAMENTUM ARNALDI DE VILLANOVA.

TRaditur his olim mentem ſignaſſe ſupremam
Noſtræ gentis honos Arnaldus Villanovanus.
E terra exoritur, vireſque acquirit in igne
Perfectas celebris veterum lapis ille Sophorum.
Limpidus tunc horis bis ſenis nutriat humor,
Donec diſtentis turgentior undique membris;
Expoſituſque loco ſicco modiceque calenti,
Horarum quoque bis ſenarum tempore, ſenſim
Expurget ſeſe nimio externoque vapore,
Duratiſque etiam ſolideſcat partibus intus.
De lapide expreſſum meliori virgineum lac
Confeſtim vitreo clauſum ſervatur in ovo,
Pullifico inque dies mire variatur ab igne:
Dum varii in fixo ceſſent candore colores.
Excipit hunc tandem creſcentis viribus ignis
Purpureus, completi operis virtutis & index.

NAΘ.

TRACTA-

TRACTATUS PRIMUS
DE
NATURA,
Quidnam ea ſit, & quales ejus debeant eſſe Scrutatores.

Multi Sapientes, Doctiſſimique Viri ante complura Sæcula, imo (Hermete teſte) ante diluvium, multa ſcripſerunt de conficiendo lapide Philoſophorum; & tot nobis reliquerunt ſcripta, ut niſi Natura in dies operaretur credibilia nobis, vix jam aliquis verum exiſtimaret eſſe NATURAM: quia ſuperioribus ſæculis non tot inventores rerum fuerunt; Nec etiam anteceſſores noſtri aliud quicquam conſiderarunt præter Naturam ipſam, & Naturæ poſſibilitatem. Et quamvis illi in ſimplici tantum Naturæ via manſerint, ea tamen invenerunt quæ nos nunc in tot rebus verſantes, vix noſtris ingeniis potuiſſemus imaginari. Hoc fit quia nobis Natura & Generatio rerum in orbe, jam vilis ſimplexque videtur. Et ideo ingenia noſtra, non ad res cognitas, ſed ad talia quæ non vel vix fieri poſſunt, intendimus: quapropter ita etiam nobis ſuccedit facilius excogitare res ſubtiles, & quas ipſi Philoſophi neſcirent imaginari, poſſumus, quam ad verum Naturæ curſum, & Philoſophorum ſenſum pervenire. Et ſic Natura hominum comparata eſt, ut ea quæ ſcit negligat, alia ſemper quærat; multo magis ingenia humana quibus Natura ſubdita eſt. Exempli gratia; vides quemlibet artificem cum jam ad ſummam artificii ſui perfectionem pervenerit, alia quærit, aut eo abutitur, aut plane deſinit. Ita etiam generoſa Natura ſemper agit uſque in ipſum Iliadum,

hoc eſt, Terminum ultimum, poſtea ceſſat. Nam indita eſt Naturæ permiſſio quædam ab initio, ut per curſum integrum poſſit ad meliora venire, & requiem habere plenariam, ad quam omni conatu tendit, & gaudet ſuo fine, non aliter ut Formica ſenio, cui in ſenectute Natura creat alias. Ita nimirum & noſtra ingenia eouſque progreſſa ſunt, præſertim in Arte Philoſophica, ſeu lapidis praxi, ut jam fere in ipſum Iliadum pervenerimus. Nam Ars Chemiæ ejuſmodi ſubtilitates nunc invenit, ut vix majores poſſint reperiri; & eatenus differt a veterum Philoſophorum Arte, prout Faber Horologiorum a ſimplici Fabro Ferrario: Et licet ambo tractent Ferrum, nihilominus neuter ſciret alterius labores, quamvis ambo ſint in ſua arte Magiſtri. Si hoc reviviſceret ipſe Philoſophorum pater Hermes, & ſubtilis ingenii Geber, cum profundiſſimo RAYMUNDO LULLIO, non pro Philoſophis, ſed potius pro diſcipulis a noſtris Chemiſtis haberentur: Neſcirent tot hodie uſitatas deſtillationes, tot circulationes, tot calcinationes, & tot alia innumerabilia alia Artiſtarum opera, quæ ex illorum ſcriptis hujus ſæculi homines invenerunt & excogitarunt. Unicum tantum nobis deeſt, ut id ſciamus quod ipſi fecerunt, lapidem videlicet Philoſophorum ſeu Tincturam Phyſicam. Nos dum illam quærimus alia invenimus: & niſi ita uſitata eſſet procreatio humana, & natura in eo ſuum jus teneret, jam vix non deviaremus. Sed, ut revertar ad propoſitum, promiſi in hoc primo Tractatu Naturam explicare; ne nos a ſimplici via vera, vana deflectat imaginatio. NATURAM igitur dico Unam; veram, ſimplicem, integram in ſuo eſſe, quam DEUS ante ſecula fecit, & ſpiritum ei incluſit: ſcito autem Naturæ Terminum eſſe DEUM, qui & Naturæ principium eſt; ſiquidem nullum finitur initium niſi in eo in quo incipit. Dixi unicam eſſe tantum, per quam Deus omnia facit: non quod Deus ſine illa operari neſciret, (ſi quidem ipſe Naturam fecit, & omnipotens eſt;) ſed ita ſibi placuit, & fecit. Res omnes ex illa Natura unica proveniunt; nec eſt in orbe aliquid extra Naturam: Et quamvis aliquando abortus fiant; hoc non eſt naturæ, ſed vel artificis vel loci vitium. Natura hæc diviſa

eſt

eſt in loca quatuor, in quibus hæc omnia operatur quæ apparent & in umbra ſunt, ſiquidem res potius in umbra ſunt quam ut vere appareant. Mutatur in mare & fœmina, & Mercurio aſſimilatur, quia ſe jungit variis locis; & ſecundum terræ loca bona vel mala res producit; licet non ſint loca mala in Terra, prout nobis videtur. Qualitates autem ſunt tantum quatuor, & hæ omnibus inſunt rebus, neque concordant; ſemper una excedit aliam. Natura autem non eſt viſibilis, licet viſibiliter agat; nam eſt ſpiritus volatilis, qui in corporibus ſuum agit officium: locum & ſedem ſuam habet in voluntate Divina. Nobis hoc loco ad nil aliud ipſa prodeſt, niſi ut ejus loca ſciamus, quæ ſint ipſi conventiora vel propinquiora; hoc eſt, ut ſciamus conjungere rei rem, ſecundum Naturam ne miſceatur lignum homini, aut Bos vel animal metallo; ſed quodlibet agat in ſuum ſimile: et tunc etiam Natura ſuum præſtabit officium. Locus Naturæ non eſt alius quam, ut ſupra dictum, in velle Dei.

Scrutatores Naturæ tales eſſe debent qualis eſt ipſa Natura, veraces, ſimplices, patientes, conſtantes etc. et quod maximum, pii, Deum timentes, proximo non nocentes. Poſtea diligenter conſiderent num propoſitum ſuum cum Natura concordet; an ſit poſſibile ab exemplis diſcant apparentibus, ex quibus videlicet rebus quid fiat, quomodo, et in quali vaſe Natura operetur. Nam ſi ſimpliciter aliquid vis facere, ſicut ipſa facit Natura, ſequere Naturam: ſin vero præſtantius quid moliris quam Natura, id animadvertere in quo, et per quid molioratur, et ſemper in ſuo id fiat ſimili. Exempli gratia, ſi cupis metallum (quæ eſt noſtra intentio) ulterius quam Natura fecit, in virtute promovere; Naturam accipere oportet Metallicam, et hoc in mare et fœmina, alias nil efficies: Si enim intendis ex herbis creare Metallum, laborabis in vanum; ſicuti ex cane vel beſtia lignum non produces.

* *

TRACTATUS SECUNDUS.

De Operatione Naturæ in nostro proposito & spermate.

NATURAM jam dixi esse veram, unicam, ubique apparentem, continuam, quæ cognoscitur ex rebus productis, lignis videlicet herbis, &c. Dixi etiam scrutatorem Naturæ esse oportere veracem, simplicem, patientem, constantem, unicæ saltem rei, animum applicantem, &c. Nunc de Naturæ actu incipiendum. Sicuti Natura in Dei velle est, & Deus creavit illam, vel imposuit omni imaginationi; ita Natura fecit sibi semen, hoc est, velle suum in Elementis. Illa est quidem una, & tamen res profert diversas; sed nihil operatur sine spermate: quidquid sperma vult operatur Natura, nam est instar Artificis alicujus instrumentum. Sperma igitur uniuscujusque rei melius & utilius est Artifici quam Natura ipsa: Nam e Natura sine spermate efficies tantum quantum sine igne, auro vel argento Aurifaber, aut sine grano & semine agricola. Habito spermate Natura præsto aderit, sive ad malum, sive ad bonum. Operatur illa in spermate ut DEUS in libero hominis arbitrio: & hoc est magnum miraculum, quod Natura obedit spermati, non coacta, sed propria sponte; sicuti & Deus omnia concedit quæ Homo vult, non coactus, sed ex proprio velle: Ideo homini dedit liberum arbitrium, sive ad malum, sive ad bonum. Sperma igitur est Elixir cujusque rei, vel quinta essentia, seu perfectissima rei decoctio & digestio, vel sulphuris Balsamum, quod idem est quod Humidum radicale in Metallis. Magnus quidem hic de hoc spermate posset institui sermo, sed nos tantum ad propositum in Arte Chemica tendimus. Quatuor elementa generant sperma, voluntate DEI & imaginatione Naturæ: Quemadmodum enim viri sperma habet centrum, seu vas sui seminis in renibus; ita quatuor elementa

motu

motu indefinenti (quodlibet fecundum fuam qualitatem) projiciunt fperma in terræ centrum, ubi digeritur, & per motum emittitur foras. Centrum vero terræ eft quidam locus vacuus ubi nil quiefcere poteft: in Excentrum (ut ita loquar) feu centri marginem & circumferentiam quatuor Elementa fuas projiciunt qualitates. Sicuti vir fuum emittit femen in uterum mulieris; in quo nil manet de femine, fed poftquam debitam matrix accepit portionem, cæterum ejicit foras: fimiliter accidit in centro terræ ut vis Magnetica partis alicujus loci rem ad fe attrahat convenientem fibi ad pariendum aliquid; cæterum ejicitur foras in lapides & alia excrementa. Nam omnes res ex eo fonte habent originem, nec quicquam in toto mundo nafcitur nifi per hunc fontem. Exempli gratia; Habeatur in aliqua menfa plana vafculum aquæ, quod locetur in menfæ medium, & circumcirca ponantur res variæ, & colores varii, item fal, &c. quodque feparatim: effundatur poftea aqua in medium; videbis illam aquam hinc inde diffluere, & dum rivulus unus attinget colorem rubeum rubefiet ab illo, fi ad falem falis faporem mutuabitur, & fic de cæteris. Aqua enim loca non mutat, fed locorum diverfitas mutat aquam. Simili modo e centro terræ femen vel fperma a quatuor elementis in centrum projectum ad varia loca tranfit, & fecundum loci Naturam naturatur res: fi pervenit ad locum terræ & aquæ purum fit res pura. Semen & fperma omnium rerum eft unicum, & tamen varias res generat, uti e fequenti apparet exemplo. Viri femen eft femen nobile, & faltem ad generationem hominis eft creatum; nihilominus fi vir abutatur eo, quod eft in ejus libero arbitrio, nafcitur abortus: Nam fi, contra graviffimas Dei inhibitiones, vir iniret vaccam, aut aliam beftiam, facile conciperet beftia viri femen, quia Natura non eft nifi una; & tunc non nafceeretur Homo, fed beftia & abortus: fiquidem locum non invenit femen fibi competentem. Tali inhumana & deteftanda commixtione virorum cum beftiis variæ beftiæ producerentur hominibus fimiles. Ita enim fit, fi fperma intrat centrum nafcitur quod inde nafci debebat;

ſed cum jam in locum venit et concepit, non amplius mutat formam: verum dum adhuc in centro ſperma eſt, æque facile ex illo ſpermate produci poteſt arbor quam metallum, tam cito herba quam lapis, ut unius pretioſior altero, ſecundum puritatem loci: Sed quomodo Elementa ſperma generent nunc nobis dicendum eſt, et hoc modo fit. Elementa ſunt quatuor, duo ſunt gravia et duo ſunt levia, duo ſicca duo humida, ſed unum maxime ſiccum et alterum maxime humidum, ſunt maſculina et foeminina etc. Horum quodlibet per ſe eſt promptiſſimum ad producentum res ſibi ſimiles in ſphæra ſua, et ita voluit Altiſſimus: Hæc quatuor non quieſcunt, ſed ſemper invicem agunt; et quodlibet per ſe emittit ſuum ſubtile, ac in centro conveniunt: In centro vero eſt Archæus, Naturæ ſervus, qui ea ſpermata miſcendo ejecit foras. Quomodo autem fiat; * in Epilogo horum duodecim Tractatuum copioſius videre eſt. * *p. 51.*

* *

TRACTATUS TERTIUS.

De Vera Metallorum materia.

PRima Metallorum materia duplex eſt, ſed una ſine altera metallum non creat. Prima et principalis eſt humidum aëris caliditate mixtum; hanc Philoſophi Mercurium nominarunt, qui radiis Solis et Lunæ gubernatur in mari philoſophico: Secunda eſt terræ caliditas ſicca, quam vocarunt ſulphur. Sed quia omnes veri Philoſophi hanc maxime occultaverunt, nos paulo lucidius illam explicabimus; pondus præſertim, quo ignorato omnia deſtruuntur. Inde fit ut multi ex re bona producant abortus: ſunt enim, qui totum corpus pro materia ſeu ſemine vel ſpermate ſumunt, alii fruſtum et hi omnes a recto declinant tramite. Exempli gratia; ſi quis viri pedem et mulieris acciperet manum, et vellet ex

let ex hac commiſtione creare hominem, non eſſet poſſibile. Eſt enim in quolibet corpore centrum & locus, vel ſeminis ſeu ſpermatis punctum, et ſemper 8200. pars, etiam in ipſo grano tritici; et hoc aliter eſſe non poteſt: Nam non totum granum vel corpus vertitur in ſemen, ſed tantum eſt in corpore ſcintilla aliqua neceſſaria, quæ a ſuo corpore cuſtoditur ab omni exceſſivo calore et frigore, etc. Si habes aures et ſenſus, hic animadverte et ſecurus eris, non tantum ab illis qui locum ſpermatis ignorant, totumque granum in ſemen reducere nituntur; verum etiam ab his omnibus qui in ſolutione metallorum verſantur vana, et metalla per totum ſolvere volunt, et poſtea ex illorum commixtione mutua, novum creent metallum. At hi, ſi Naturæ proceſſum conſiderarent, viderent rem ſe habere longe aliter: Nam nullum metallum eſt tam purum quod non habeat et ſuas impuritates, unum tamen altero pauciores vel plures. Sed tu, amice Lector, primum obſervabis Naturæ punctum, ut ſupra dictum, et ſatis habes: ſed hanc tibi habeto cautelam, ne in metallis vulgi illud quæras punctum, in quibus non eſt. Nam hæc metalla præſertim aurum vulgi, mortua ſunt; ſed noſtra ſunt viva, ſpiritum habentia, quæ omnino ſumenda ſunt: ſcito enim metallorum vitam eſſe ignem, dum adhuc in ſuis mineris ſunt, et mortem etiam ignem, fuſionis videlicet. Prima vero metallorum materia eſt humiditas quædam mixta aere calido; et eſt in forma aquæ pinguis, adhærentis unicuique rei puræ vel impuræ; in uno loco tamen abundantius quam in altero, quod fit quia terra eſt in uno loco magis aperta et poroſa, vim attractivam habens, quam in altero. Provenit aliquando per ſe in lucem induta veſte aliqua, præſertim in locis ubi non habet adhærere alicui; cognoſcitur ita, quia res omnis ex tribus principiis eſt compoſita: In materia vero metallorum unica tantum ſine conjunctione, excepta veſte vel ejus umbra; ſcilicet ſulphure, etc.

TRA-

TRACTATUS QUARTUS.

Quomodo metalla in terræ viſceribus generantur.

PRoducuntur metalla hoc modo: poſtquam quatuor Elementa virtutes ſuas projecerunt in terræ centrum, Archæus diſtillando ſublimat colore motus perpetui in terræ ſuperficiem: Eſt enim terra poroſa, & ventus ſtillando per poros terræ reſolvitur in aquam, ex qua res naſcuntur omnes. Sciat ergo doctrinæ filii, ſperma metallorum diverſum non eſſe a ſpermate rerum omnium, ſcilicet vaporem humidum: ideo fruſtra quærunt Artiſtæ metallorum reductionem in materiam primam, quæ tantum vapor eſt. Philoſophi non talem intellexerunt materiam primam, ſed tantum materiam ſecundam, ſicuti Bernardus Treviſanus optime diſputat, quamvis non ita lucide, quia de quatuor Elementis loquitur nihilominus id dicere voluit, & ſolummodo cum filiis locutus eſt. Ego vero ut clarius Theoricam detegerem, omnes hic præcavere monere volui, ut tot ſolutiones, tot circulationes, tot calcinationes ac reiterationes ſinerent; nam fruſtra id quæritur in re dura cum per ſe mollis ubique ſit: Non prima, ſed ſecunda tantum quæratur materia, talis nimirum quæ ſimul ac concepta eſt, in aliam mutari formam non poteſt. At ſi quæras quomodo metallum in talem reducatur materiam ſequor in eo Philoſophorum intentionem: Hoc tantum præ cæteris volo, ut filii artis intelligant ſenſum ſcriptorum non ſyllabas, & ubi Natura deſinit, in metallicis videlicet coram oculis noſtris perfectis corporibus, ibi arti eſſe incipiendum. Sed ut ad propoſitum revertar (ſiquidem hic non eſt intentio noſtra de ſolo lapide,) agamus nunc de materia metallorum. Paulo ante dixi Res omnes naſci ex aere liquido vel vapore, quem

quem Elementa perpetuo motu in viſcera terræ ſtillant: hunc poſtquam Naturæ Archæus accepit, per poros ſublimat, & unicuique loco ſua ſagacitate tribuit (ſicuti in præcedentibus retulimus,) ſic locorum varietate res etiam proveniunt & naſcuntur variæ. Sunt qui opinentur Saturnum habere aliud ſemen, aurum quoque aliud, & ſic conſequenter metalla reliqua: ſed vana ſunt iſta; unicum tantum eſt ſemen, idem in Saturno quod in auro invenitur, idem in Luna quod in Marte; ſed locus terræ diverſus fuit, ſi me recte intelligis; quamvis in Luna Natura citius quam in Sole deſierit, & ſic de aliis. Quando enim ex terræ centro ſublimatur vapor ille, tranſit per loca vel frigida vel calida: Si igitur tranſit vapor per loca calida & pura, ubi pinguedo ſulphuris parietibus adhæret vapor ille, quem Philoſophi Mercurium Philoſophorum dixerunt, accommodat ſe & jungitur illi pinguedini, quam poſtea ſecum ſublimat; & tunc fit unctuoſitas, relicto nomine vaporis accipit nomen pinguedinis; quæ poſtea veniens ſublimando ad loca alia, quæ jam vapor antecedens purgavit, ubi eſt terra ſubtilis, pura: & humida, implet poros ejus & jungitur illi; & ſic fit Sol: ſi vero pinguedo illa venit ad loca impura, frigida, fit Saturnus: ſi vero talis terra pura ſit & mixta ſulphuri, fit Venus, &c. Quo enim magis depuratus locus eſt, eo pulchriora reddit metalla: nam ſciendum eſt quod ille vapor continue egreditur ex centro ad ſuperficiem, eundo purgat loca. Inde fit quod hodie reperiantur mineræ in locis ubi ante mille annos nullæ fuerunt; nam progreſſu ſuo ſemper ſubtiliat crudum impurum, purum ſucceſſive ſecum trahens: Et hæc eſt reiteratio, & circulatio Naturæ; tamdiu ſublimatur, res novas producendo, donec locus depuratur optime; & quo magis depuratur, eo etiam nobiliores res producit. Hyeme vero, cum aer frigidus terram conſtringit, congelatur etiam ille unctuoſus vapor; qui poſtea, redeunte vere, una cum terra & aqua miſcetur; & fit Magneſia trahens ad ſe ſibi ſimilem Mercurium aeris, qui dat vitam omnibus rebus, per radios Solis, Lunæ & ſtellarum, & ſic gramen, flores & ſimilia profert: Natura enim

ne momentum temporis oriatur. Metalla vero ſic procreantur, longa deſtillatione purgatur terra, poſtea acceſſu pinguedinis ea generantur: alio modo non proveniunt, ſicuti quorundam, Philoſophorum ſcripta ſiniſtre interpretantium, vana opinio eſt.

TRACTATUS QUINTUS.

De generatione lapidum omnis generis.

LApidis materia eſt eadem quæ & aliarum rerum; & ſecundum locorum puritatem hoc modo naſcuntur. Quando quatuor Elementa ſuum vaporem ſtillant in terræ centrum, & Archæus Naturæ eundem ejicit & ſublimat; hic, dum tranſit per loca poroſque terræ, trahit ſecum omnem terræ impuritatem uſque in ſuperficiem, quem poſtea congelat aer (nam quod aer creat purus, aer congelat crudus, quia aer in aerem habet ingreſſum & ſe jungunt invicem, nam natura Naturâ lætatur:) & ſic fiunt petræ & montes lapidei, ſecundum magnos & parvos poros. Et quo majores terræ pori, eo etiam melius purgatur locus: dum enim per tale reſpiraculum major caliditas, & aquæ major quantitas tranſit, eo citius depuratur terra; & ſic poſtea in ejuſmodi locis commodius metalla naſcuntur. Sicuti & ipſa teſtatur experientia, ut aurum non alibi niſi in montibus queratur & reperiatur, quod in planitie, niſi raro, fieri nequit: nam ſæpiſſime talia loca humida ſunt, non vapore, ſed aqua Elementali, quæ ad ſe trahit vaporem illum, & ita ſeſe amplectuntur ut non facile ſeparentur; poſtea Sol cœli digerens illam facit argillam pinguem, qua figili utuntur. In locis vero ubi eſt arena groſſa, & vapor non habet ſecum pinguedinem vel ſulphur, herbas & gramen in pratis creat. Sunt & alii lapides pretioſi, ut Adamas, Rubinus, Smaragdus, & reliquæ gemmæ: generantur omnes hoc modo.

Quan-

Quando vapor Naturæ per ſe ſublimatur, ſine acceſſu pinguedinis ſulphuris, & venit ad locum aquæ puræ ſalis, fiunt Adamantes; & hoc in locis frigidiſſimis, ad quæ non poteſt pervenire pinguedo illa, quia pinguedo non permitteret iſta. Sciendum enim eſt quod ſpiritus aquæ facillime ſublimatur calore facili; ſed oleum ſeu pinguedo non niſi magno elevatur calore, & in loca calida: etiamſi enim ex centro progrediatur, levi congelatur frigore, & ſic ſubſiſtit; vapor vero ad loca debita aſcendit, & congelatur in aqua pura in lapides granulatim. Quomodo vero in gemmis colores fiant; ſciendum eſt illud ratione ſulphuris in hunc modum fieri: ſi ſulphuris pinguedo congelatur, motu illo perpetuo poſtea ſpiritus aquæ tranſeundo digerit & purificat illud vi ſalis, donec colore digeſto rubeo vel albo coloretur, qui color tendens ad meliora cum illo ſpiritu, quia ſubtiliatus eſt tot reiteratis diſtillationibus, elevatur: ſpiritus poſtea habet potentiam intrandi res imperfectas, & ſic introducit colorem, qui poſtea jungitur illi aquæ tunc partim congelatæ, & ſic implet poros ejus, & fixatur cum ea fixatione inſeparabili. Congelatur enim omnis aqua calore ſi eſt ſine ſpiritu, congelatur frigore ſi habet ſpiritum; ſed qui ſcit congelare aquam calido, & ſpiritum cum ea jungere, certe rem inveniet milleſies pretioſiorem auro & omni re. Efficiat igitur ut ſeparetur ſpiritus ab aqua, ut putreſcat, & appareat granum; poſtea rejectis fæcibus reducat ſpiritum ex alto in aquam, & faciat conjungere ſimul: Illa enim conjunctio generabit ramum diſſimilem forma parentibus.

* *

TRACTATUS SEXTUS.

De Secunda Materia, & putrefactione rerum.

DIximus de prima materia rerum, & quomodo naſcuntur res ex Natura ſine ſemine, hoc eſt, quomodo Natura ab

Elementis accipit materiam ex qua generat ſemen: Nunc vero de ſemine, & rebus generatis ex ſemine, ſermonem inſtituemus. Omnis res habens ſemen multiplicatur in eo, ſed absque Naturæ auxilio non fit: ſemen enim nihil aliud eſt quam aer congelatus in aliquo corpore, ſeu vapor humidus; & niſi hic reſolvatur calido etiam vapore, nullius eſt uſus. Sciant ergo inveſtigatores artis quid ſemen ſit, ne quærant rem quæ non eſt: & ſciant illud eſſe triplex, quod ex quatuor elementis productum eſt. Primum eſt MINERALE, de quo hoc loco ſermo eſt; alterum VEGETABILE; Tertium ANIMALE. MINERALE ſemen a Philoſophis cognoſcitur: VEGETABILE commune ac vulgare eſt, ut videmus in fructibus: ANIMALE ex imaginatione cognoſcitur. Vegetabile nobis oſtendit quomodo natura creat illud ex quatuor Elementis. Sciendum enim eſt quod hyems eſt putrefactionis cauſa, ſiquidem ſpiritus vitales in arboribus congelat: & quando hi calore Solis (in quo eſt vis magnetica omnis humiditatis attractiva) reſolvuntur, tunc calor naturæ, per motum excitatus, pellit ad circumferentiam vaporem aquæ ſubtilem, qui poros arboris aperit, & guttas ſtillare facit, ſemper purum ab impuro ſeparando. Præcedit tamen interdum purum impurum; purum ſtat & congelatur in flores, impurum abit in folia, groſſum & ſpiſſum in corticem: arbores cortex manet fixus, folia cadunt frigore vel calore, quando obſtruuntur pori ejus: flores congelantur in tali colore qualis eſt ipſi calor, & adferunt fructum & ſemen (veluti pomum in quo ſperma eſt, ex quo naſcitur arbor; ſed in illo ſpermate eſt ſemen vel granum intrinſece, ex quo etiam absque ſpermate naſcitur arbor; nam multiplicatio fit non in ſpermate, ſed in ſemine.) Sic oculariter videmus Naturam creare ex quatuor elementis ſemen, ne nos in hoc fruſtra occuparemur; nam quod creatum eſt creatore non indiget. Hoc exempli loco lectorem admonuiſſe ſufficiat; ſed ad propoſitum Minerale redeo. Semen Minerale vel Metallorum creat Natura in viſceribus terræ: propterea non creditur tale ſemen eſſe in rerum Natura, quia inviſibile eſt. At non eſt mirum

quod

quod ignari dubitent, siquidem id quod præ oculis est non percipiatur ab illis: multo minus istud quod invisibiliter absconditum est: sed verissimum est quod superius non est nisi ut istud quod est inferius, & vice versa id quod nascitur supra, nascitur ex eodem fonte sicuti illud quod infra in terræ visceribus. Et quam prærogativam vegetabilia præ metallis habent, ut DEUS illis semen inderet, & hæc immerito excluderet? Nonne ejusdem dignitatis metalla apud DEUM cujus & arbores? Hoc pro certo statuatur, nihil sine semine crescere: ubi enim nullum est semen, res est mortua. Necesse est ergo ut, vel quatuor elementa creent semen metallorum, vel ea producant sine semine: si absque semine producuntur, tunc perfecta fieri non possunt; siquidem res omnes sine semine imperfecta est, ratione compositi: qui hanc indubitatæ veritati fidem non adhibet, non est dignus ut naturæ secreta scrutetur; nil enim in orbe nascitur quod semine destituatur. Semen metallorum vere & realiter ipsis est inditum: generatio autem ejus ita fit. Quatuor elementa in prima operatione naturæ stillant, per Archæum Naturæ, in terræ centrum vaporem aquæ ponderosum, qui est metallorum semen, & dicitur Mercurius propter ejus fluxibilitatem, & uniuscujusque rei conjunctionem, non propter essentiam, assimilatur sulphuri propter internum calorem; & post congelationem est humidum radicale. Et quamvis corpus metallorum ex Mercurio fit procreatum, quod de Mercurio Philosophorum intelligi debet, tamen hi non sunt audiendi qui putant Mercurium vulgi semen esse metallorum, & ita corpus loco seminis accipiunt: non considerantes quod & dictus vulgi Mercurius suum in se habeat semen. Errores omnium horum e sequenti patebunt exemplo. Manifestum est quod homines habeant semen in quo multiplicantur: Hominis corpus Mercurius est; sed semen occultum est in corpore, & ratione corporis quantitas in corpore exigua: qui igitur hominem generare vult, non Mercurius, qui corpus est, sed semen vapor aquæ congelatus accipiatur. Sic in regeneratione memetallorum sinistre proceditur a vulgaribus Chemicis: Corpora me-

 tallica

tallica ſolvunt, ſive Mercurium, ſive aurum, ſive Saturnum, ſive Lunam, & corrodunt illa aquis fortibus, & aliis rebus heterogeniis ad veram artem non requiſitis; poſtea conjungunt: neſcientes quod ex corpore humano diſſecto non generatur homo; quia corruptio corporis, & ſeminis deſtructio hoc pacto præceſſit. Unaquæque res in mare & foemina multiplicatur, ut in tractatu de duplici materia mentionem feci: Diviſio ſexus nil creat vel producit, ſed debita illius conjunctio profert novam formam: Semina vel ſpermata ergo, non corpora, ſunt accipienda: ℞. ergo marem vivum & foeminam vivam; hos conjunge ſimul ut inter ſe imaginentur ſperma ad procreandum ſuæ Naturæ fructum. Primam etiam materiam nemo mortalium credat ſe facere poſſe: Prima materia hominis terra eſt, & nemo hominum ex illa hominem creare poteſt, ſolus Deus hoc ſcit; at e materia ſecunda, quæ jam creata eſt, ſi in locum debitum poſita fuerit, facile Natura operante generabitur id, cujus formæ ſemen eſt. Artifex hic nil facit niſi ut ſciat ſubtile a ſpiſſo ſeparare, & in vas imponere debitum. Nam hoc conſiderandum eſt, prout res incipitur ita finitur: ex uno fiunt duo, ex duobus unum, & non ulterius. Unus eſt Deus; ex hoc uno Deo filius eſt genitus: Unus dedit duo, duo unum dederunt Spiritum Sanctum ab utroque procedentem: ſic factus eſt mundus, & ſic erit finis ejus. Conſidera priora quatuor puncta exactiſſime: habes in illis Patrem, Patrem & filium, ultimo SS. habes quatuor Elementa: habes quatuor luminaria, duo Coeleſtia, duo Centralia: Nil amplius eſt, fuit, et erit, quam in hac figura patet; ſi deberem omnia myſteria hinc elicienda conſignare, magnum oriretur volumen: Redeo ad propoſitum, & tibi dico verum, fili mi, non creatur ex uno unum, quia hoc ſolius Dei eſt proprium: ſufficiat te poſſe ex duobus creare unum tibi utile. Scias ergo ſperma multiplicativum eſſe materiam ſecundam, et non primam: Prima enim materia rerum non videtur, occulta eſt in natura, vel in Elementis; ſecunda vero interdum filiis doctrinæ apparet.

TRA-

TRACTATUS SEPTIMUS.

De virtute Secundæ materiæ.

SED ut facilius poſſis comprehendere qualis ſit hæc ſecunda materia, virtutes ex quibus illam cognoſces deſcribam tibi. Ac primum ſcias quod Natura in tria Regna diviſa eſt; Duo ſunt Regna, quorum quodlibet per ſe ſtare poteſt, etſi alia duo non eſſent: eſt regnum Minerale, Vegetabile, & Animale. Minerale per ſe ſubſiſtere poteſt, etſi nullus hominum in mundo eſſet, nec arbor, vel herba. Vegetabile itidem, etiamſi nullum metallum, nec animal eſſet, per ſe ſtare poteſt: hæc duo ſunt ex uno per unum creata. Tertium vero ex dictis duobus vitam habet, ſine quibus eſſe non poſſet, & eſt nobilius ac præſtantius quam duo prædicta, ſicuti etiam poſtremum eſt inter illa, & dominatur eis: quia ſemper in tertio virtus finitur, & in ſecundo multiplicatur. Viden in vegetabili Regno? Prima materia eſt Herba vel Arbor, quam tu creare neſcis, Natura hoc ſolummodo facit: In hoc regno ſecunda materia eſt ſemen quod tu vides: in hoc multiplicatur, Herba vel Arbor. In Regno Animali prima materia eſt Beſtia vel Homo, quem tu creare neſcis: ſed ſecundam materiam ſperma tu noſtri, in quo multiplicatur. In Regno minerali metallum ut creare neſcis, & ſi gloriaris vanus es & mendax, Natura hoc fecit: & quamvis haberes primam materiam ſecundum Philoſophos, illud ſal centrale, tamen ſine auro multiplicare impoſſibile tibi foret: ſemen autem metallorum vegetabile filii tantum doctrinæ noverunt. In vegetabilibus ſemen apparet extra, Renes digeſtiones ejus eſt aer calidus. In animalibus ſemen apparet intus & extra, renes digeſtionis ejus ſunt renes viri. Aqua in mineralibus ſemen eſt in centro cordis eorum & vita: Renes digeſtionis ejus eſt ignis.

Vegeta-

Vegetabilis ſeminis receptaculum eſt terra: Animalis ſeminis receptaculum eſt matrix fœminæ: Aquæ, mineralis ſeminis, receptaculum eſt aer. Et ea ſunt ſeminum receptacula, quæ ſunt congelationes corporum: ea eſt digeſtio quæ ſolutio: ea putrefactio quæ deſtructio. Virtus autem cujuſque ſeminis eſt unicuique rei in ſuo Regno ſe conjungere, quia ſubtile eſt, & nihil aliud quam aer, qui pinguedine in aqua congelatur: cognoſcitur ita, quia non miſcet ſe extra ſuum Regnum naturaliter alicui rei: non ſolvitur ſed congelatur, quia ſolutione non indiget, ſed congelatione. Neceſſe eſt ergo ut pori corporum aperiantur, ut emittatur ſperma in cujus centro ſemen jacet quod aer eſt: illud quando in matricem venit debitam, congelatur & congelat quod reperit purum, vel impurum puro mixtum. Quamdiu in corpore ſemen eſt vivit corpus, quando totum conſumitur corpus moritur, omnia autem corpora poſt emiſſionem ſeminis debilitantur. Experientia etiam teſtatur homines Veneri nimium indulgenter debiliores fieri, ut arbores nimios fructus ferentes fieri poſtea ſteriles. Semen igitur, ut jam multoties repetitum eſt, res eſt inviſibilis, ſed ſperma eſt viſibile, & fere eſt anima vivens, non invenitur in rebus mortuis: Elicitur dupliciter, ſuaviter & cum violentia. Sed, quia hic de virtute ejus ſaltem ſermo eſt, dico quod nil ſine ſemine naſcatur, virtute ſeminis fiunt omnia: & ſciant artis filii in arboribus amputatis fruſtra ſemen quæri, quod ſolummodo in viridibus reperitur.

TRA-

TRACTATUS OCTAVUS.

Quomodo per artem operatur natura in Semine.

OMNE ſemen per ſe nullius momenti eſt, ſi non ponatur, vel ab arte, vel a Natura in matricem debitam. Et licet ſemen per ſe nobilius ſit omni creatura, tamen matrix ejus eſt vita, quæ facit putreſcere ſperma vel granum, & puri puncti congelationem cauſatur, inſuper calore corporis ſui illud nutrit & creſcere facit: & hoc fit in omnibus ſupradictis tribus naturæ regnis, & fit naturaliter, per menſes, annos, & tempora. Sagax vero ars illa eſt, quæ in regno minerali & vegetabili aliquid abbreviare poteſt, ſed non in animali: in minerali ſolummodo perficit hoc quod natura non poteſt, propter aerem crudum ſua violentia implevit poros corporis cujuſque, non in viſceribus, ſed in ſuperficie terræ, ut antea in præcedentibus capitulis dixi. Sed ut facilius intelligatur hoc, adhuc adjungere volui, quod Elementa certanter inter ſe projiciunt in centrum terræ, quaſi in renes, ſemen ſuum: centrum vero per motum emittit illud in matricem: matrices vero ſunt innumerabiles; quot loca tot matrices, una purior altera, & ſic in infinitum fere. Scias ergo quod pura matrix purum dabit fœtum in ſuo ſimili: Exempli gratia, in animalibus ſunt matrices hominum, vaccarum, equorum, canum, &c. ſic in minerali & vegetabili ſunt metalla, lapides, ſalia: nam ſalia in hiſce duobus regnis ſunt conſideranda, & loca eorum, ſecundum magis vel minus.

TRACTATUS NONUS.

De Commixtione Metallorum, vel de eliciendo ſemine Metallico.

DIximus de Natura, de Arte, de corpore, & de ſpermate ac ſemine: jam ad praxin deſcendamus, quomodo videlicet metalla commiſceri debeant, & qualis eorum ſit inter ſe correſpondentia. Scias ergo mulierem non diſcrepare a viro, ex eodem ſemine & in una matrice ambo naſcuntur, nihil defuit præter digeſtionem, & ut matrix purior eſt in ſanguine et ſale: ſic Luna ex eodem ſemine cum Sole, et eadem matrice: ſed matrix magis habuit de aqua quam de ſanguine digeſto, ſecundum tempus Lunæ cœleſtis. Ut vero eo facilius tibi imaginari poſſis quomodo metalla coëant, ut emittant et recipiant ſemen, intuere cœlum et planetarum ſphæras: vides quod Saturnus ſupremus ſit, cui ſuccedit Jupiter, huic Mars, poſtea Sol, quem ſequitur Venus, hanc Mercurius, ultimo loco Luna ſtatuitur. Conſidera jam quod planetarum virtutes non aſcendant, ſed deſcendant: dedit hoc et ipſa experientia quod ex Venere non fit Mars, ſed ex Marte fit Venus, utpote una ſphæra inferior: ſic etiam Jupiter facile tranſmutatur in Mercurium, quia Jupiter ſecundus a Firmamento, et Mercurius ſecundus a terra: Saturnus primus a cœlo, Luna prima a terra: Sol miſcet ſe omnibus, ſed nunquam per inferiores melioratur. Non autem te lateat magnam eſſe correſpondentiam inter Saturnum et Lunam, quorum in medio Sol conſtitutus eſt: ſicuti inter Jovem et Mercurium, in quorum medio Sol etiam conſiſtit: Eodem plane modo inter Martem et Venerem, qui duo Solem etiam habent intermedium. Noverunt Chemiſtæ ferrum in cuprum ſeu Venerem ſine Sole mutare: noverunt etiam e Jove facere Mercurium: ſunt et aliqui qui e Saturno conficiunt

ciunt Lunam: ſed ſi ſcirent his mutationibus Solis adminiſtrare naturam, certe rem omni theſauro invenirent pretioſiorem. Propterea dico non ignorandum eſſe quæ metalla invicem ſint conjungenda, et quorum natura naturæ correſpondeat. Propterea unum datur metallum quod habet potentiam alia conſumendi, eſt non fere ut aqua eorum, & fere mater: unica tantum res, humidum radicale, Solis videlicet et Lunæ, reſiſtit ei, & melioratur per illud: ſed, ut detegam, Chalybs vocatur. Si undecies coit aurum cum eo, emittit ſuum ſemen, & debilitatur fere ad mortem usque: concipit Chalybs, & generat filium patre clariorem: poſtea cum ſemen jam nati imponitur in ſuam matricem, purgat illam, & facit milleſies aptiorem ad pariendum optimos fructus. Eſt & alius Chalybs qui aſſimilatur huic, per ſe a natura creatur, qui ſcit ex radiis ſolis (mirabili vi & virtute) elicere illud quod tot homines quæſierunt, & operis noſtri principium eſt.

* *

TRACTATUS X.

De Generatione Supernaturali filii Solis.

TRactavimus de rebus quas Natura creat, & quas DEUS creavit; ut ſcrutatores artis eo facilius poſſibilitatem naturæ intelligerent. Sed, ne diutius differam: modum ac artem conficiendi lapidis Philoſophorum aggredior. Lapis Philoſophorum ſeu tinctura nihil aliud eſt quam Aurum in ſupremum gradum digeſtum: nam Aurum vulgi eſt ſicuti herba ſine ſemine, quando matureſcit producit ſemen; ſic aurum quando matureſcit, dat ſemen ſeu tincturam. Sed quæret aliquis quare aurum vel aliud metallum non producat ſemen: ratio redditur talis, quia non poteſt eſſe maturum, propter aeris cruditatem non habet ſufficientem calorem: & contingit in quibusdam locis ut reperiatur aurum purum

 quod

quod natura voluit perficere, sed impedita fuit ab aere crudo. Exempli gratia, videmus quod Pomorum Arantiorum arbores in Polonia crescant instar aliarum arborum: In Italia & alibi, ubi est illarum solum nativum, dant & ferunt fructus, quia sufficientem habent calorem; in his vero frigidioribus locis minime, ubi enim maturescere deberent, desinunt, quia frigore opprimuntur; & sic nunquam a Natura hisce locis habentur earum fructus: sed si aliquando juvetur natura suaviter & cum ingenio, tunc ars jam perficit quod natura non potuisset. Idem plane in metallis accidit: Aurum potest dare fructum & semen, in quo se multiplicat, industria sagacis artificis, qui scit naturam promovere; sed si absque natura id velit tentare, errabit. Nam non solum in hac arte, sed & in omni re, nihil possumus quam Naturam juvare; & hoc non alio medio quam igne seu calore. Sed cum hoc fieri non possit, siquidem in congelato corpore metallico non appareant spiritus, oportet ut prius solvatur corpus, & pori ejus aperiantur, quo natura operari possit. Qualis autem illa debeat esse solutio, hic lectorem admonitum velim, duplicem esse solutionem, licet multæ sint aliæ solutiones, at inutiles; una tantum est vera naturalis, secunda est violenta sub qua aliæ comprehenduntur omnes. Naturalis ejusmodi est, ut pori corporis aperiantur in aqua nostra, quo digestum emittatur semen, & matrici suæ imponatur: Aqua vero nostra, aqua est cœlestis, non madefaciens manus, non vulgi sed fere pluvialis: Corpus est aurum quod semen dat: Luna nostra est (non argentum vulgi) quæ recipit semen auri. Regitur postéa igne nostro continuo, per menses septem, & interdum decem, donec aqua nostra consumat tres, & relinquat unum; & hoc in duplo. Postea nutritur lacte terræ, vel pinguedine ejus quæ nascitur in uberibus terræ, & regitur vel conservatur a putrefactione sale Naturæ. Et sic generatur ille infans secundæ generationis.

Nunc a Theorica ad praxin accedamus.

TRA-

TRACTATUS XI.

De Praxi & confectione lapidis seu tincturæ per artem.

PER tot capita sparsa est oratio de rebus per exempla, ut eo facilius intelligatur praxis, quæ fieri debet naturam imitando in hunc modum.

℞. Terræ nostræ per XI. gradus XI. grana, auri nostri & non vulgaris granum I. Lunæ nostræ non vulgaris granum II. sed hoc admonitus sis, ne accipias aurum & argentum vulgi, nam hæc sunt mortua, accipe nostra quæ sunt viva: postea pone in ignem nostrum, et fiet inde liquor siccus; primum resolvetur terra in aquam quæ Mercurius Philosophorum dicitur, et alia aqua resolvet illa corpora Solis & Lunæ, et consumet ea ut non remaneat nisi pars decima cum una parte, & hoc erit humidum radicale metallicum. Postea ℞. aquam salis nitri de terra nostra, in qua est rivulus & unda viva si ad genuam foderis foveam, accipe igitur ex illa aquam, sed claram accipe, huic impone illud humidum radicale, et impone igni putrefactionis et generationis, non tali ut in prima operatione fecisti: rege omnia magno cum ingenio, donec colores appareant instar caudæ Pavonis, rege digerendo, nec te tædeat, donec cessent colores, et unus per totum appareat color viridis, et sic de cæteris: et quando videbis in fundo cineres bruni coloris, et aquam fere rubram, aperito vas, madefacito pennam, inunge ferrum aliquod, si tingat habeto in promptu aquam, de qua postea erit sermo, et infunde tantum ejus aquæ quantum aeris intravit crudi, iterum coquito priori igne donec iterum tingat. Huc usque pervenit mea experientia, non plus possum, non plus inveni. Aqua vero illa debet esse menstruum mundi, ex sphæra Lunæ, toties rectificatum quod possit calcinare Solem: Hic tibi volui omnia detegere,

& si sensum meum interdum non syllabam intelliges, cuncta revelavi, præsertim in opere primo & secundo. De igne vero adhuc dicendum restat. Primus ignis seu primæ operationis est ignis unius gradus, continuus; qui materiam circumdat: secundus est ignis naturalis, qui materiam digerit & figit: dico tibi veritatem quod patefeci Ignis regimen, si naturam intelligis: de vase adhuc restat loquendum. Vas Naturæ esse debet, & sufficiunt duo: Primi operis vas rotundum fieri debet: In secundo vero paulo minus vitrum instar phiolæ vel ovi. Sed per omnia scito Naturæ ignem esse unicum, quicquid operatur diversum locorum distantia efficit, Vas item Naturæ unicum, sed nos propter abbreviationem binis utimur: materia una, sed ex duabus substantiis. Si igitur animum intendis ad res creandas, considera primum res creatas: has utpote obversantes oculis tuis si non potes assequi, multo minus res creandas quas producere cupis. Scito enim te nihil creare posse, quod solius Dei proprium est: sed res occultas in umbra latentes facere apparentes, & umbram ab illis tollere, hoc Philosopho intelligenti a Deo per naturam concessum est. Considera obsecro simplicem nubis aquam: Ecquis unquam crederet illam in se continere omnia quæ mundus habet, lapides duros, salia, aerem, terram ignem, cum tamen simplex per se appareat aqua? Quid dicam de terra, quæ in se continet aquam, ignem, salia, aerem, & per se nuda terra videtur? O mirabilem naturam! quæ novit ex aqua in terra fructus producere mirabiles, & ex aere illis suppeditare vitam. Hæc omnia fiunt, & vulgarium hominum oculi ista non vident, sed oculi intellectus & imaginationis percipiunt, visu vero, verissimo: oculi enim sapientum naturam vident aliter quam oculi communes. Exempli gratia, oculi vulgi vident Solem esse calidum, oculi vero Philosophorum e contra vident Solem potius esse frigidum; sed motus ejus calidos: Actus enim & effectus ejus per distantiam locorum deprehenduntur. Ignis naturæ unus & idem cum ipso est: sicuti enim Sol inter sphæras Planetarum centrum est, & ex hoc centro cœli deorsum calorem motu suo spargit, sic in centrro terræ Sol terræ

est,

eſt, qui motu ſuo perpetuo calorem vel radios ſurſum ad terrae ſuperficiem pellit. Is calor intrinſecus multo efficacior eſt hoc igne elementali, ſed temperatur terrena aqua; quae de die in diem poros terrae penetrat illamque refrigerat: ſic Solem cœleſtem & ejus calorem temperat aer qui de die in diem circumvolat orbem: & niſi hoc eſſet, calore tali res omnes conſumerentur, nec quicquam naſceretur Sicuti enim ignis ille inviſibilis ſeu calor centralis omnia conſumeret ſi non intercederet aqua, ſic Solis calor omnia deſtrueret ſine intermediante aere. Sed quomodo haec Elementa inter ſe agant brevibus dicam. In centro terrae eſt Sol centralis, qui motu ſuo vel ſui firmamenti dat calorem magnum, qui extendit ſe uſque ad terrae ſuperficiem. Ille calor cauſatur aerem hunc in modum: Aeris matrix aqua eſt, quae parit filios ſuae naturae, ſed diſſimiles, & multo ſubtiliores, nam ubi aquae introitus eſt denegatus aer intrat: quando itaque ille calor centralis, qui perpetuus eſt, agit, facit diſtillare aquam et calefieri, & ſic illa aqua vi caloris vertitur in aerem, atque hoc pacto erumpit ad ſuperficiem terræ, quia ſe includi non patitur: ubi poſtea refrixit reſolvitur in aquam. In oppoſitis locis interim etiam fit ut non ſolum aer, verum etiam aqua exeat, ſicuti apparet dum nigræ nubes violentia in aerem attolluntur: cujus rei tibi ſit hoc exemplum domeſticum. Facias in olla fervere aquam, videbis igne lento lentos vapores, & ventos: Igne vehementiori apparebunt nebulæ craſſiores. Eodem plane modo calor operatur centralis, ſubtilem aquam in aerem elevat, quod ſpiſſum eſt ex ſale vel pinguedine diſtribuit terræ, unde res variæ naſcuntur, reſiduum ſaxa & petræ fiunt. Poſſet aliquis objicere, ſi ita ſe res haberet, tunc continuo id fieri deberet, cum tamen ſæpe nullus ſentiatur ventus, Reſpondeo, ſi non violenter in vas diſtillatorium infunditur aqua non fit ventus, nam parum aquæ parvum excitat ventum: vides non ſemper fieri tonitrua, etiamſi pluvia ſit & ventus, ſed tantum quando vi aeris aqua turbida fertur ad ſphæram ignis, nam ignis non patitur aquam. Habes ante oculos exemplum, dum in calidam fornacem effundis aquam frigidam, unde toni-

trua

trua excitantur. Sed quare non uniformiter aqua intret in illa loca & cavitates, ratio eſt quod multa ſunt ejuſmodi vaſa & loca, pellit interdum una concavitas, ventis, aquam a ſe ad aliquot dies & menſes, donec iterum fiat aquæ repercuſſio: ut videmus in mari, cujus fluctus aliquando multa milliaria agitantur, antequam repercuſſionem, ut regrediantur, offendant, ſed ad rem noſtram. Dico ignem vel calorem eſſe cauſam motus aeris, & vitam omnium rerum: et terra eſt horum omnium nutrix, vel receptaculum. Sed ſi non eſſet aqua quæ refrigerat terram et aerem noſtrum, tunc terra exſiccaretur, propter has duas rationes, nimirum ob motus centralis et ſolis cœleſtis calorem: nihilominus contingit hoc in aliquibus locis, quando pori terræ obſtruuntur, ut humidum penetrare non poſſit, tunc per correſpondentiam ſolis cœleſtis et centralis (quia vim habent inter ſe magneticam) accenditur terra a Sole: ſicque etiam aliquando cadet gravis orbita mundi. Fac igitur ut operatio talis in terra noſtra ſit: ut calor centralis aquam poſſit mutare in aerem, ut in planitiem mundi egrediatur, & reſiduum, ut dixi, per poros terræ ſpargat, & tunc in oppoſito aer vertetur in aquam multo ſubtiliorem quam fuit prima: & hoc ſic fiet, ſi ſeni noſtro aurum & argentum deglutire dabis, ut ipſe conſumat illa, & tandem ille etiam moriturus comburatur, cineres ejus ſpargantur in aquam, coquito eam donec ſatis eſt, & habes medicinam curandi lepram. Hoc ſaltem animadverte, ne frigidum pro calido, vel calidum pro frigido accipias, naturas naturis miſce, ſi aliquid eſt quod contrarium naturæ (ſiquidem una tibi eſt neceſſaria) ſepara illud, ut natura naturæ ſimilis ſit. hoc fac igne non manu, & ſcito ſi non ſequeris naturam vana eſſe omnia: & hic tibi dixi per ſanctum Deum quod pater filio debet: qui habet aures audiat, & qui habet ſenſus animum advertat.

TRA-

TRACTATUS XII.

De Lapide, & ejus virtute.

IN præcedentibus sufficienter dictum fuit de productione rerum naturalium, de Elementis, & de materia prima & materia secunda, de corporibus & seminibus, de usu & virtute eorum: Conscripsi etiam praxin conficiendi lapidem Philosophorum: de ejus vero virtute tantum quantum mihi natura concessit, & experientia patefecit, nunc revelabo. Sed, ut prius adhuc summatim & brevibus verbis comprehendam omnium horum tractatuum argumentum, ut Deum timens lector mentem meam assequatur & sensum meum, ita se res habet. De veritate artis si quis dubitat, legat copiosa Philosophorum antiquissimorum ratione & Experientia verificata scripta, quibus ut fide dignis, in sua arte fides non deroganda est: qui vero illis fidem non adhibet, tunc contra principia negantem non esse disputandum novimus: Surdi enim & muti loqui non possunt. Quam enim prærogativam in hoc mundo res omnes haberent præ metallis? Cur hæc sola per denegationem seminis immerito à summi Creatoris universali multiplicationis benedictione excludemus, quam sacræ literæ affirmant omnibus rebus creatis statim a condito mundo inditam & impertitam fuisse? si vero semen habent, quis tam fatuus est qui non credat in suo semine illa posse multiplicari? In natura sua ars Chemiæ vera est, vera etiam natura, sed raro verus artifex: Una natura, ars una, sed multi artifices. Quod autem natura creat res ex elementis, generat eas per velle Dei ex materia prima, quam solus Deus scit: natura creat res illasque multiplicat ex secunda materia quam Philosophi sciunt. Nil fit in mundo sine velle Dei & naturæ. Elementum enim quodlibet in sua sphæra est, sed unum absque altero esse non potest, unum ex alio vivit, & tamen conjuncta non conveniunt; sed aqua est omnium elementorum dignior, quia mater est omnium rerum: hanc supernatat spiritus ignis. Causante igne

aqua fit materia prima, certatione videlicet ignis cum aqua; & sic generantur venti vel vapores apti ut congelentur cum terra, per aerem crudum qui ab initio separatus fuit ab illa. Et hoc fit sine cessatione, motu perpetuo; quia ignis sive calor non excitatur aliter nisi motu: quod facile videre est apud fabrum ferrarium ferrum lima comminuentem, quod eatenus motu vehementiori incalescit ac si igne incanduisset. Motus ergo causat calorem, calor movet aquam, aquæ motus causat aerem omnium viventium vitam. Crescunt igitur res hunc in modum, ut supra dixi, ex aqua videlicet: nam ex illius vapore subtiliori, res subtiles, leves proveniunt; ex oleo vero ejusdem, graves & majoris pretii; ex sale autem res prioribus longe pulchriores. Quia autem Natura interdum impeditur ne res puras producere possit; siquidem vapor, pinguedo, sal maculantur, & miscent se terræ locis: propterea docuit nos experientia purum ab impuro separare. Ideo si velis ut natura melioretur in actu solve corpus quod vis, & illud quod naturæ accessit heterogeneum separa, purga, conjunge pura puris, cocta coctis, cruda crudis, secundum naturæ pondus non materiæ. Nam scito quod sal nitri centrale non accipit plus de terra nisi quantum opus habet, sive sit pura sive impura: Aquæ vero pinguedo aliter se habet, nam nunquam habetur pura; ars purgat illam per duplicem calorem, & denuo conjungit illam.

EPILOGUS SEU CONCLUSIO horum duodecim tractatuum.

CONscripsi, amice lector, præcedentes duodecim Tractatus in gratiam filiorum artis, ut antequam manum adhiberent operi, naturæ operationem haberent cognitam, quomodo videlicet illa operando res producat; ne sine clavibus portam ingrederentur, & cribro aquam haurirent: frustra enim laborat ille qui sine cogni-

tione

tione naturæ manus ad labores porrigit. In hac ſancta & veriſſima ſcientia, in nocturnis verſatur tenebris cui ſol non lucet, in denſa umbra eſt cui de nocte non apparet luna. Habet natura lumen proprium, quod noſtris oculis non eſt pervium, umbra naturæ oculis noſtris corpus eſt: ſed ſi quem lumen naturæ irradiat, illi confeſtim nebula de oculis tollitur; & ſine impedimento poteſt conſpicere punctum magnetis noſtri correſpondentis utrique centro radiorum, ſolis videlicet & terræ: eo usque enim naturæ lumen penetrat & interna patefacit; cujus rei tale tibi ſit exemplum. Induatur veſte uniformi adoleſcens duodecim annorum & puella ejusdem ætatis; ſi juxta ſe locentur, nemo cognoſcet quis maſculus, quæ fæmella ſit; oculi enim noſtri penetrare non poſſunt, ideo decipit nos noſter viſus, & falſa proveris accipit: ſed cum veſtibus ſublatis denudantur, ut ita appareant quales natura eos formavit, facile uterque in ſuo dignoſcitur ſexu. Simili plane modo noſter intellectus facit umbræ naturæ umbram; Nam corpus nudum in homine eſt ſeminis naturæ umbra: ſicuti igitur veſtimentis tegitur corpus humanum, etiam tegitur corpore natura humana, quam ſibi Deus reſervavit tegendam & detegendam. Poſſem hic prolixe & Philoſophice diſſerere de hominis dignitate, creatione ejus, & generatione: Sed cum ejusmodi non ſint hujus loci; ſilentio prætereunda ſunt; de vita ejus ſolummodo paucis agam. Creatus homo de terra, ex aere vivit: eſt enim in aere occultus vitæ cibus, quem nos rorem de nocte, de die aquam vocamus rarefactam, cujus ſpiritus inviſibilis congelatus melior eſt quam terra univerſa. O ſancta & admirabilis Natura quæ filios doctrinæ errare non permittis, ſicuti in vita humana in dies demonſtras! Porro in hiſce duodecim Tractatibus tot rationes naturales in medium attuli, ut eo facilius cupiens & Deum timens lector intelligere poſſit ea omnia quæ oculis meis, Deo benedicente, vidi, manibus feci propriis ſine ulla ſophiſticationis fraude: ſine Lumine enim & cognitione naturæ impoſſibile eſt hanc aſſequi artem, niſi ſingulari revelatione divina alicui contingat,

vel per ſecretam amici demonſtrationem. Res eſt vilis & pretioſiſſima, quam aliquoties deſcriptam nunc denuo repeto. ℞. aeris partes X. Auri vivi vel lunæ vivæ partem I; hæc omnia impone vaſi tuo; coque aerem hunc in primis ut ſit aqua, & poſtea non aqua: ſi hoc ignoras, & aerem coquere neſcis, procul omni dubio errabis; ſiquidem hæc eſt veterum Philoſophorum materia. Id enim accipere debes quod eſt, ſed non videtur donec artifici placeat; eſt aqua roris noſtri, ex aqua extrahitur ſal petræ Philoſophorum, quo omnes res creſcunt et nutriuntur: Matrix ejus eſt centrum ſolis vel lunæ tam cæleſtis quam terreſtris: et ut apertius dicam, Magnes eſt noſter, quem in præcedentibus, chalybem eſſe dixi: Aer generat magnetem, magnes vero generat vel facit apparere aerem noſtrum. Sancte tibi veritatem hic manifeſtavi, roga Deum ut coepta tua ſecundet: Et ſic hoc loco habebis veriſſimam explicationem Hermetis aſſeverantis Patrem ejus eſſe ſolem, matrem vero lunam, et quod ventus portaverit illum in ventre ſuo; nimirum ſal Alkali, quod Philoſophi Sal Armoniacum et vegetabile nominarunt, occultatum in ventre magneſiæ. Operatio ejus talis eſt, ut ſolvas congelatum aerem, in quo ſolves auri decimam partem; hoc ſigilla et igne noſtro labora, donec aer vertatur in pulveres; et apparebunt, habito mundi ſale, colores varii. Deſcripſiſſem integrum proceſſum in hiſce Tractatibus; ſed quia ille, unam cum multiplicatione, in Lullii et aliorum verorum Philoſophorum libris ſufficienter continetur; propterea ſatis mihi fuit tantum de materia prima et ſecunda tractare; quod candide factum eſt, nec arbitreris ullum mortalium me luculentius illud præſtitiſſe; ſiquidem id non e multis libris, ſed ex mearum manuum labore et propria experientia feci. Si igitur vel non credis veritati, noli meum librum, ſed te ipſum accuſare; et crede Deum tibi hoc ſecretum nolle revelare: hunc igitur precibus fatiga, et multoties reiteratis lectionibus hunc libellum evolve, præſertim horum XII. Tractatuum Epilogum; conſiderando ſemper naturæ poſſibilitatem, et elementorum actiones, et quodnam ſit in illis præcipuum, et præſertim in rarefactione aquæ vel aeris, ita enim creati ſunt coeli et totus mundus: hoc

tibi

tibi ſicut Pater filio ſignificare volui. Ne mireris quod tot Tractatus ſcripſerim, non mea cauſa factum eſt, cum libris non egeam, ſed ut multos qui in vanis rebus laborant monetem ne fruſtra ſumptus exponerent. Potuiſſent quidem omnia pauciſſimis comprehendi lineis, imo verbis; ſed per rationes et exempla volui te ad naturæ cognitionem deducere; ut ante omnia ſcires quid quærere deberes, an primam vel ſecundam materiam: Haberes etiam patefactam naturam, ejusque lumen et umbram. Noli moveri quod aliquando contradictoria in meis Tractatibus, more Philoſophorum uſitato, tibi occurrant; opus habes illis ſi intelligis, non reperitur roſa ſine ſpinis. Perpende diligenter quod ſupra dixi, quomodo videlicet quatuor elementa ſtillent in centrum terræ humidum radicale, et quomodo ſol terrenus centralis motu ſuo producat et ſublimet, illud ad terræ ſuperficiem. Dixi etiam ſolem coeleſtem habere correſpondentiam cum ſole centrali: nam ſol coeleſtis et luna peculiarem habent vim et virtutem ſtillandi per radios ſuos in terram: calor enim calori, ſal ſali facile jungitur. Et ſicuti ſol centralis habet ſuum mare, et aquam crudam perceptibilem; ſic ſol coeleſtis habet etiam ſuum mare et aquam ſubtilem et imperceptibilem: In ſuperficie terræ radii radiis junguntur, et producunt flores, et omnia. Propterea quando pluvia fit, accipit ex aere illam vim vitæ, et conjungit illam cum ſale nitro terræ, (quia ſal nitri terræ eſt inſtar calcinati Tartari, ſua ſiccitate aerem ad ſe trahens; qui aer in eo reſolvitur in aquam: Talem vim attrahendi habet ille ſal nitri terrae, qui etiam aer fuit, et eſt conjunctus pinguedini terrae) et quo radii ſolares copioſius tunc feriunt, eo major ſalis nitri quantitas fit, et per conſequens major frumenti copia creſcit, et hoc de die in diem fit. Tantum de correſpondentia rerum inter ſe, et efficacia ſolis et lunae et ſtellarum innuere volui ignorantibus; nam ſcientes non indigent hac inſtructione. Verſatur ſubjectum noſtrum toti mundo ob oculos et non cognoſcitur. O cœlum noſtrum! O aqua noſtra! et Mercurius noſter! O ſal nitri noſtrum in mari mundi verſans! O vegetabile noſtrum! O ſulphur noſtrum fixum et volatile! O caput mortuum, ſeu fae-

ces maris nostri! Aqua manus non madefaciens, sine qua nemo mortalium vivere potest, & sine qua nil nascitur & generatur in toto orbe! Et hæc sunt aviculæ Hermetis epitheta, quæ nunquam quiescit; vilissima est, nemo ea carere potest: & sic habes rem omni mundo pretiosiorem detectam, quam plane dico nil aliud esse quam aquam nostram ponticam, quæ in sole & luna congelatur, & extrahitur e sole & luna, chalybe nostro, artificio Philosophico, miris modis, per prudentem artis filium. Consilium meum non erat propter rationes in præfatione commemoratas, hunc librum publicare; attamen vicit me de liberalibus & Philosophicis ingeniis promerendi cupiditas; ut iis qui me norunt animum ostenderem bonum; simul illis qui artem callent manifestarem me illis parem esse & socium, eorumque notitiam appetere. Non dubito multos bonæ conscientiæ & voluntatis homines illud donum Dei clanculum possidere; hi meo admoniti exemplo, & meis periculis cautiores & providentiores facti, Harpocratis sibi commendatum habeant silentium: quotiescunque enim me magnatibus detegere volui, semper aut in damnum, aut periculum mihi cessit. Hoc scripto me adeptis filiis Hermeticis patefacio, & ignorantes ac errantes instruo, ac in viam veram reduco. Credant scientiæ hæredes se nunquam habituros meliorem viam cui insistant quam quæ ipsis hic demonstrata est; omnia enim aperte dixi: Extractionem saltem nostri salis Armoniaci vel Mercurii Philosophici ex aqua nostra pontica, ejusque tantum usum non ita aperte revelavi, quia a magistro naturæ non habui ulteriorem loquendi licentiam; & hoc solus Deus revelare debet, qui novit hominum corda & animos, quem si diligenter oraveris, per reiteratam hujus libri lectionem poterit tibi intellectum tuum aperire. Vas, ut supra dictum, unicum est a principio usque ad finem, vel ad summum duo sufficiunt vasa: ignis etiam continuus in utroque opere; quo nomine legant errantes Tractatum x. & xi. Si in terra materia operatus fueris nil efficies hanc tractant hi qui extra hoc unicum sal nostrum quod Mercurius est, laborant in herbis,

ani-

animalibus, lapidibus, & mineris, excepto ſole & luna noſtra quæ obducta eſt ſphæra Saturni. Et qui optatum deſiderat finem, ſciat converſionem elementorum, & lævia facere ponderoſa, & Spiritus; tunc non laborabit in re extranea: ignis eſt regimen, quicquid fit igne fit; ut ſufficienter in præcedentibus, & hic concluſionis loco, ſatis dictum eſt. Vale lector benevole, & hiſce per experientiam meam verificatis laboribus diu, ad nominis Divini gloriam, animæ tuæ ſalutem, proximique commodum, perfruere.

❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀

AD FILIOS VERITATIS.

PRÆFATIO IN ÆNIGMA Philoſophicum.

JAm vobis, filii ſcientiæ, e ſcaturigine univerſalis fontis detexi omnia, ut nil ſit amplius reſiduum. Nam in præcedentibus meis Tractatibus naturam per exempla ſufficienter explicui: Theoriam & praxin quantum fas fuit manifeſtavi. Sed ne quis de Laconiſmo conqueri poſſit quod aliquid omiſerim, totam artem ænigmatice adhuc vobis deſcribam, ut videatis quouſque Dei ductu pervenerim. Infiniti ſunt libri de hac arte tractantes, vix in ullo reperietis veritatem eatenus vobis patefactam: quod hanc ob cauſam præſtare volui, quia cum multis philoſophorum ſcripta ſe bene intelligere putantibus ſermonem contuli; ſed deprehendi illos eadem ſcripta longe ſubtilius explicare quam natura, quæ ſimplex eſt, requirebat: imo omnia mea dicta veridica, ipſis ſemper alta ſapientibus videbantur nimium vilia & incredibilia. Aliquoties accidit ut quibuſdam de verbo ad verbum artem inſinuarem ſed nequaquam aſſequi potuerunt, non credentes aquam in mari noſtro eſſe, & tamen Philoſophi videri volebant. Cum ergo verba mea oretenus dicta non potuerint intelligere, non timeo (ut alii Philoſophi timuerunt) ut quis tam facile concipere poſſit, Donum eſt, Dei dico. Verum quidem eſt, ſi in ſtudio Chemico requireretur ſubtilis

ingenii

ingenii perſpicacitas, & res ejuſmodi eſſet ut ab oculis vulgi poſſet conſpici; ſat is apta vidi illorum ingenia ad indaganda talia; ſed vobis dico ut ſitis ſimplices, & non nimium prudentes, donec arcanum inveneritis, quo habito neceſſario aderit prudentia, tunc vobis non dederit libros infinitos ſcribendi facilitas: quod longe facilius erit illi qui in centro eſt, & rem videt, quam huic qui in circumferentia ambulat, & nil præter auditum habet. Omnium rerum materiam ſecundam lucidiſſime deſcriptam habetis: ſed hanc vobis commendo cautelam, quod ſi ad arcanum hoc pervenire volueritis, ſcitote quod in primis Deus orandus, poſtea proximus amandus ſit: denique nolite vobis res adeo ſubtiles imaginari, de quibus natura nil ſcit, ſed manete, manete inquam in via naturæ ſimplici; quia in ſimplicitate rem citius palpare, eandem in ſubtilitate videre poteritis: nolite in lectione meorum ſcriptorum ſemper inhærere ſyllabis, ſed legendo utique conſiderate naturam, & ejuſdem poſſibilitatem. Antequam vero ad opus vos accingatis, imaginemini diligenter quid quæratur, & quis ſit intentionis veſtræ ſcopus ac finis: nam multo melius eſt cerebro & imaginatione prius diſcere quam manu & ſumptibus. Et hoc vobis dico, quod opus eſt rem quærere aliquam, quæ occulta eſt, ex qua fit (miro modo) talis humiditas quæ aurum ſine violentia ſeu ſtrepitu ſolvit, imo ita ſuaviter & naturaliter ſicuti glacies aquæ calidæ beneficio liqueſcit: ſi hoc inveniſtis, habetis rem ex aqua aurum a natura productum eſt: & quamvis omnia metalla, & res omnes ex illa ortum habeant, nil tamen ita amicatus ei ſicut aurum; nam aliis rebus adhæret impuritas, auro autem nulla, propterea inſtar matris eſt ipſi. Et ſic finaliter concludo; ſi hiſce meis ſcriptis & admonitionibus cauti eſſe non vultis, habetote me, bene de vobis mereri cupientem excuſatum? feci fideliter quantum licuit, ſicuti bonæ conſcientiæ virum decet. Si quæritis quis ſim, Coſmopolita ſum: ſi me noſtis, & boni ac honeſti viri eſſe deſideratis, tacebitis: ſi me non noſtris nolite de me inquirere, nulli mortalium enim

quandiu

quandiu vixero plus a me revelabitur quam hoc publico ſcripto factum eſt. Credite mihi ſi non eſſem ejuſmodi ſtatus ac conditionis homo ſicut ſum, nil mihi ſolitaria vita foret jucundius, vel cum Diogene ſub dolio delitеſcere: video enim omnia quæ ſunt vanitatem eſſe, fraudem & avaritiam invaluiſſe ubi omnia venalia ſunt, & iniquitatem virtutem ſuperaſſe: futuræ vitæ meliora præ oculis video, hiſce gaudeo. Jam non miror, ut antea feci, cur Philoſophi habita tali medicina non curarunt abbreviare dies ſuos; quia omni Philoſopho ita eſt præ oculis vita ſequens ſicuti in ſpeculo apparet tibi tua propria facies. Quod ſi tibi Deus dabit optatum finem, poſtea credes mihi, nec de revelabis mundo.

****

PARABOLA

SEU

ÆNIGMA PHILOSOPHICUM, CORONIDIS & ſuperadditamenti loco adjunctum.

EVENIT aliquando cum per tot annos vitæ meæ navigarem a Polo Arctico ad Polum Antarcticum, ut ſingulari Dei nutu ejicerer ad littus magni cujuſdam maris: & licet maris illius mundi aditus & proprietates optime cognitas & perſpectas haberem, nihilominus inſcius fui an etiam in illis oris generaretur piſciculus ille Echeneis, quem tot magnæ & parvæ conditionis homines hactenus tam ſollicite quæſierunt. Dum autem in littore Meloſynas hinc inde natantes cum Nymphis conſpicio, feſſus etiam a præcedentibus laboribus, & cogitationibus variis gravatus, ab aquarum murmur ſomno corripior: et dum ſuaviter obdormiſco, occurrit mihi in ſomnis viſio mirabilis. Video e mari noſtro venerandæ canitiei Senem Neptunum cum tridente egredientem, qui me poſt amicam ſalutationem in Inſulam deducit amœniſſimam. Hæc Inſula pulcherrima verſus Au-

ſtrum ſita erat, ac rebus omnibus ad hominis neceſſitatem, & ad ejuſdem delitias ſpectantibus refertiſſima: Virgilii Campus Elyſius vix cum illa potuiſſet comparari. Totum inſulæ littus undique virentibus myrtis, cupreſſis ac Roremarino cinctum erat. Prata virentia variegatis floribus tecta, jucundiſſimo aſpectu, ſuaviſſime redolebant. Colles vineis, Oleis, & Cedris miro modo decorati erant. Nemora Arantiorum & Limoniorum arboribus referta. Viæ publicæ laurorum ac Granatorum arboribus, ſingulari artificio intertextis, utrinque conſitæ gratiſſimam peregrinantibus præbebant umbram. Ut paucis dicam, quicquid in toto mundo eſt ibi videbatur. Inter ambulandum monſtrabantur mihi a dicto Neptuno ſub aliqua rupe latentes duæ illius inſulæ mineræ, Auri & Chalybis. Non longe illinc deducor ad pratum, in quo peculiaris Hortus variis & ſpectatu digniſſimis arboribus plantatus erat. Inter complures Arbores autem oſtendit mihi ſeptem Arbores nominibus inſignitas; ac inter has duas præcipuas aliis eminentiores obſervavi, quarum una ferebat fructum inſtar Solis lucidiſſimi & fulgentiſſimi, & folia ejus erant inſtar Auri: Altera vero producebat albiſſimos Liliis candidiores fructus, & folia ejus erant ſicut Argentum finum: Vocabantur autem hæ Arbores a Neptuno, una Solaris Arbor, & altera Lunaris. Et quamvis in hac inſula omnia ad nutum eſſent, unicum tamen ipſi deerat: Aqua non habebatur niſi magna cum difficultate. Erant quidem multi qui partim tentabant illuc Aquam Fontis per canales deducere, partim etiam ex variis rebus eliciebant: ſed fruſtraneus erat attentatus labor: quia illic locorum nullo poterat haberi medio; & ſi habebatur, inutilis tamen fuit & venenoſa, niſi e radiis Solis vel Lunæ, quod pauci præſtare potuerunt; & qui in hoc perficiendo fortunam habuit propitiam nunquam ultra decem partes potuit attrahere; erat enim ejuſmodi Aqua mirabilis: & crede mihi quod oculis meis viderim, & palparim Aquæ illius niveum candorem; & dum illam aquam contemplarer valde miratus ſum. Interim fatigatus illa conſideratione evanuit coram oculis meis Neptunus, & apparet mihi vir magnus, cujus fronti nomen Saturni erat inſcriptum. Hic

accepto vaſe hauriebat Aquæ partes decem; et ſtatim de fructu Arboris Solaris accepit et impoſuit; et vidi fructum Arboris conſumi et reſolvi inſtar glaciei in Aqua calida. Quæſivi ex illo; Domine, video rem mirabilem, Aquam eſſe fere ex nihilo; video fructus Arboris in illa adeo ſuavi calore conſumi, ad quid iſta? At ille mihi gratioſe reſpondit: Fili mi, verum eſt quod res hæc eſt mirabilis; ſed ne mireris, ita enim oportet eſſe. Nam hæc Aqua eſt Aqua vitæ, habens potentiam fructus arboris hujus ita meliorare ut poſtea, non plantatione aut inſitione, ſed ſolo ſuo odore faciat ſibi cæteras ſex arbores uniformes. Inſuper hæc Aqua eſt huic fructui inſtar fœminæ; in re nulla poſſunt arboris hujus fructus putrefieri niſi in hac Aqua: Et licet fructus per ſe ſit mirabilis, & res pretioſa; attamen ſi in hac Aqua putreſcit, gignit ex hac putrefactione Salamandram in igne perſeverantem, cujus ſanguis omni Theſauro pretioſior eſt, habens facultatem ſex arbores, quas hic vides, fertiles reddere, illarumque fructus melle dulciores proferre. At ego petii, Domine, quomodo fit iſtud? Dixi tibi Arboris Solaris fructus eſſe vivos, dulces; at ubi nunc unus ſaltem ex illo ſaturatur, quando in hac aqua coquitur; poſſunt poſtea mille ex eo ſaturari. Quæſivi porro, Domine, coquitur igne forti, & quamdiu? At ille, Aqua iſta habet intrinſecum ignem, & ſi juvatur calore continuo, comburit tres partes corporis ſui cum hoc corpore fructus, & non remanebit niſi pars minutiſſima, quæ vix imaginari poteſt, ſed in ſumma virtute; coquitur ſagaci ingenio Magiſtri ſeptem menſibus primo, poſtea decem: Sed interea apparent res variæ, & ſemper in die quinquageſimo plus vel minus. Adhuc interrogavi: Domine, nonne poteſt etiam in aliis aquis coqui hic fructus, vel additurne illi aliquid? Reſpondit: Non eſt niſi hæc una Aqua, quæ utilis eſt in hac regione vel inſula: nulla etiam alia Aqua poteſt penetrare poros hujus pomi niſi hæc: & ſcito Arborem Solarem etiam ex hac Aqua ortam, quæ ex radiis Solis vel Lunæ vi magnetis extracta eſt: Propterea inter ſe magnam habent concordiam: ſed ſi aliquid

peregrini ipsi adderetur non posset id præstare quod facit per se. Relinquenda igitur per se, nihilque ei addatur, nisi hoc pomum: Post decoctionem enim est fructus immortalis vitam habens & sanguinem; qui sanguis omnes arbores steriles facit portare fructus ejusdem Naturæ cum pomo. Rogavi ulterius: Domine, Hauriturne Aqua hæc alio modo, vel habeturne ubique? Et ille, In omni loco est, & nemo sine ea vivere potest, hauritur miris modis, sed ista est optima quæ extrahitur vi Chalybis nostri, qui invenitur in ventre ARIETIS. Dixi; Ad quid utilis? Respondit, Ante debitam coctionem est summum venenum; sed post coctionem convenientem summa est medicina, & dat viginti novem grana sanguinis; quodlibet autem granum octingentos sexaginta quatuor suppeditabit tibi fructus Arboris Solaris. Quæsivi, Nonne ulterius meliorari potest? Teste scriptura Philosophica, ait, primum ad decem, postea ad centum, deinde ad mille, & decem millia &c. potest exaltari. Instabam; Domine mi, noveruntne multi istam Aquam, & habetne nomen proprium? Ille clamabat palam, dicens. Pauci noverunt, sed omnes viderunt, & vident, & amant: habet nomina, sed multa & varia; at nomen proprium ejus est Aqua maris nostri, Aqua vitæ non madefaciens manus. Petii adhuc: Utunturne ea alii ad res alias? Utitur ea, ait, omnis creatura, sed invisibiliter. Nasciturne in ea aliquid? interrogavi: At ille: Ex ea fiunt res omnes in mundo, & in ea vivunt: sed in ea proprie nihil est, sed est res quæ se miscet omni rei. Quæsivi. Estne sine hoc Arboris fructu utilis? Ad hoc dixit: In hoc opere nequaquam; siquidem non nisi in solo hoc Arboris Solaris fructu melioratur. Incepi rogare, Domine quæso nomina mihi illam tam manifesto nomine ut nullum possim amplius habere dubium. At ille sublata voce clamavit, ut me e somno excitaret; ideo non amplius poteram quærere, nec ille ulterius mihi respondere voluit, nec ego tibi plura dicere possum. Contentus esto hisce, & crede quod non est possibile lucidius loqui: Nam si hæc non percipis, nunquam aliorum Philosophorum libros assequeris. Post Saturni insperatum ac subitaneum discessum novus me sopor invasit, & denuo mihi forma visibili apparet Neptunus:

nus: Præſentem in Hortis Heſperidum congratulatur felicitatem, monſtrando mihi ſpeculum, in quo totam Naturam detectam vidi. Poſt varios ultro citroque commutatos ſermones gratias ipſi pro exhibitis beneficiis ago; quod, ſuo videlicet ductu, non ſolum hunc amœniſſimum Hortum ingreſſus fuerim, verum etiam in optatiſſimum Saturni colloquium venerim. Sed quia propter improviſum Saturni diſceſſum difficultates aliquæ quærendæ & inveſtigandæ adhuc reſtarent, rogavi enixe ut hac exoptata occaſione mihi ſcrupulum eximeret. His autem verbis illum compello, Domine, legi libros Philoſophorum affirmantium generationem omnem fieri per marem & fœminam, & tamen ſolum fructum arboris Solaris vidi in ſomniis Saturnum Mercurio noſtro imponere; credo etiam tibi ut Domino Maris hujus quod iſta bene ſcias; reſponde quæſtioni meæ, quæſo? At ille, Verum eſt, filii; omnis generatio fit in mare & foemina; ſed, propter diſtinctionem trium Naturæ regnorum, alio modo naſcitur Animal quadrupes, alio modo vermis: Licet enim vermes habeant oculos, viſum, auditum, & reliquos ſenſus, tamen per putrefactionem producuntur, & eorum locus vel terra, in qua putrefiunt fœmina eſt. Ita in opere Philoſophico mater eſt hujus rei repetita toties illa Aqua tua, & quicquid ex ea naſcitur, more vermium per putrefactionem naſcitur: Ideo Philoſophi Phoenicem & Salamandram crearunt. Si enim e duorum corporum conceptione fieret eſſet res morti obnoxia: at quia ſe tantum revivificat, deſtructo corpore priori, emicat aliud incorruptibile. Siquidem mors rerum nil aliud eſt quam ſeparatio unius ab altero. Et in hac Phoenice ita fit, quod ſe vita a corpore corruptibili per ſe ſeparat. Inſuper quæſivi: Domine mi, ſuntne diverſæ res, rerum vel compoſitio in hoc opere? At ille: Unica res eſt, cui non miſcetur aliquid aliud præterquam Aqua Philoſophica tibi in ſomno aliquoties manifeſtata, quæ in decuplo eſſe debet ad unam corporis partem. Et firmiter ac indubitate credas, fili, quæ per ſomnia in hac inſula, pro more regionis, tibi a me & a Saturno fuerunt patefacta nullo modo eſſe ſomnia, ſed puriſſimam veritatem, quam experientia unica rerum

 Magiſtra

Magistra tibi Dei assistentia detegere poterit. Ulterius quærentem sine responso post valedictionem discedens, me a somno excitatum in desideratam Europæ regionem sistit. Et ita tibi etiam, amice Lector, satis hactenus a me dictum sufficiat. Vale.

Soli Triuno Laus & Gloria.

DIALOGUS MERCURII, ALCHEMISTÆ ET NATURÆ.

IN illo tempore convenerunt Chemistæ, & consilium fecerunt, quomodo Lapidem Philosophorum facere atque præparare deberent, & sic per vota quidlibet suam opinionem ut diceret constituerunt. Et concursus ille fuit sub die in prato quodam, die serena quadam. Et multi concordarunt Mercurium esse illius primam materiam, alii Sulphur, alii alia. Sed de Mercurio maxima illorum fuit opinio, præsertim ex dictis Philosophorum, quoniam illi pro vera materia prima habent, & etiam pro prima materia Metallorum: clamant enim Philosophi: Noster Mercurius &c. Et cum ita inter se certarent laboribus variis, (quilibet enim illorum expectabat cum desiderio & lætitia conclusionem) surrexit interim tempestas maxima cum procellis, nimbis, et vento inaudito, qui illam congregationem diper sit in varias provincias, quemlibet seorsim sine conclusione. Quilibet tamen illorum impressit sibi qualis debebat esse illius disputationis finis. Coepit igitur quilibet labores suos sicut prius, unus in hac, alter in alia re, quærentes Lapidem Philosophorum, et hoc fit hucusque sine cessatione. Unus vero illorum memor disputationis, quod necessario in Mercurio quærendus sit

dus sit Lapis Philosophorum, dixit ad se: Etiamsi non est facta conclusio: tamen in Mercurio laborabo, faciamque ego conclusionem facto lapide benedicto; erat enim homo, qui semper solebat loqui, sicut solent Alchemistæ. Cœpit igitur legere Libros Philosophorum, & incidit in Librum Alani, qui de Mercurio tractat, & sic factus est ille Alchemista Philosophus, sed sine conclusione. Et accepto Mercurio cœpit laborare; posuit illum in vitrum, & dedit ignem, Mercurius sicut solet, evaporavit. Alchemista miser nesciens naturam, uxorem suam verberavit dicens: nemo huc venire potuit præter te, Tu mihi accepisti Mercurium ex vitro. Uxor flendo se excusat: dicitque tacite Marito: Facias tu merdam ex his. Accepit Alchemista Mercurium denuo, & iterum imposuit vasi, & ne uxor acciperet custodiebat illud. Sed Mercurius suo modo iterum evaporavit. Alchemista recordatus, quod materiam primam lapidis Philosophorum volatilem esse oporteat, gavisus est valde, sibi omnino persuadens non se jam posse falli, habita hac materia: cœpit jam audacter Mercurium tractare, didicit postea illum sublimare, calcinare miris modis, jam salibus, jam sulphure, jam metallis, jam mineris, jam sanguine, jam crinibus, jam aquis fortibus, jam herbis, urina, aceto, sed nihil potuit invenire ad propositum suum nihil in orbe intactum reliquit, cum quo non tractasset bonum Mercurium. Et cum omnino nihil proficere posset, incidit in hoc dictum, *quod in sterquilinio invenitur.* Cœpit Mercurium cum stercoribus variis tractare, simul & seorsim: & cum ita fatigatus fuisset, & plenus cogitationum, obdormivit. Et in somnis apparuit illi visio: venit ad illum Vir senex qui salutavit illum & dixit: Amice quid tristaris? Respondit, Libenter vellem facere Lapidem Philosophorum. Tunc ille, Amice ex quibus vis facere Lapidem Philosophorum? *Alchemista.* Ex Mercurio Domine. *Senex.* Ex quali autem Mercurio? *Alchem.* Non est nisi unus Mercurius. *Sen.* Verum est unum esse Mercurium, sed variatum variis locis; una pars purior altera. *Alch.* O Domine, Ego illum scio purgare optime aceto & sale, nitro & vitriolo,

Senex. Dico tibi, hæc purgatio non eſt vera, nec Mercurius ſic verus eſt: alium enim Mercurium habent Viri ſapientes, aliamque ejus purgationem, et ſic evanuit. Excitatus a ſomno Alchemiſta, cogitabat qualis eſſet illa viſio, cogitabat qualis eſſe deberet ille Mercurius Philoſophorum: nihil potuit excogitare aliud quam hunc ſuum Mercurium vulgi. Sed tamen deſiderabat ut cum illo ſene longius loqui potuiſſet: laboravit tamen aſſidue, jam et in ſtercoribus animantium, et puerorum, poſtea et in ſuo proprio ſtercore laborare cæpit. Et quolibet die in locum ubi viſionem vidit ibat, ut ſenem illum iterum alloqui poſſet: interdum ſimulabat ſomnum, clauſis oculis jacebat expectando ſenem. Sed cum venire nollet putabat illum timere, neque credere quod dormiret, jurabat ergo dicens: Mi Domine Senex, noli timere, certe ego dormio; reſpice oculos ſi non credis: Et miſer ille Alchemiſta, poſt tot labores & conſumptionem bonorum ſuorum, jam & in delirium cadebat, ſemper de illo ſene cogitando. Et ex illa fortiſſima imaginatione apparuit illi phantaſma per ſomnum, in forma illius ſenis, & dixit illi: Noli deſperare amice; Mercurius tuus bonus eſt, & Materia tua, ſed ſi tibi non vult obedire, conjures illum, ne ſit volatilis; Tamen & ſerpentes ſolent conjurari, quare & non Mercurius? & ſic diſcedere voluit ſenex. At Alchemiſta ab illo petiit dicens: Domine expecta, & præ clamore excitatus eſt miſer, tamen non ſine magna conſolatione. Accepit poſtea vas plenum Mercurio, & cœpit illum miris modis conjurare, ſicut illum docuit ſomnium. Et recordatus eſt verborum ſenis, quod ita dixerit: *Serpentes conjurantur*, & Mercurius pingitur cum ſerpentibus; cogitavit, certe ſic debet conjurari ſicut ſerpens. Et accepto vaſe cum Mercurio cæpit dicere: Ux ux, OSTAS &c. Et ubi debuit eſſe nomen ſerpentis; Mercurii poſuit dicens. Et tu Mercurii nequiſſima beſtia, &c. Ad quæ verba Mercurius cæpit ridere, & loqui ad Alchemiſtam dicens: Quid vis quod me turbas mi Domine Alchemiſta? *Alchem.* Oho, jam me vocas Dominum quando tibi vivum tango, jam tibi inveni frænum, expecta parum, mox meam cantilenam canes, & cœpit ad illum ſtrenue loqui, quaſi cum ira, Tu ne es ille

ille Mercurius Philoſophorum? *Mercur.* (quaſi timeret reſpondit:) Ego ſum, mi Domine, Mercurius. *Alchem.* Quare ergo mihi obedire noluiſti? nec te fixare potui? *Mercur.* O magnifice Domine, rogo parce mihi miſero! neſcivi enim quod ſis tantus Philoſophus. *Alchem.* Nonne hoc ſentiebas ex meis laboribus, cum ita philoſophice tecum procedebam? *Mercur.* Ita eſt mi Domine magnifice, attamen occultare me volui, ſed video miſer quod me occultare non poſſum coram Domino meo magnifico. *Alchem.* Jam ergo noſti Philoſophum? *Mercur.* Maxime mi Domine, video dominationem veſtram magnificam Philoſophum eſſe excellentiſſimum. *Alchem.* (Lætus in corde ſuo dicit,) Certe ego jam inveni quod quæſivi. Iterum ad Mercurium dicit voce terribili: Nunc Eja, ergo eſto obediens, alias non bene tecum erit. *Mercur.* Libenter mi Domine, ſi tantum poſſim: nam jam debilis valde ſum. *Alchem.* Quid jam te excuſas? *Mercur.* Non, mi Domine, ſed langueſco. *Alchem.* Quid tibi nocet? *Mercur.* Alchemiſta mihi nocet. *Alchem.* Quid tu adhuc me rides? *Mercur.* O Domine non, de Alchemiſta loquor, tu autem Philoſophus es. *Alchem.* O bene, bene, ita eſt. Sed quid fecit Alchemiſta? *Merc.* O mi Domine multa mala fecit mihi, nam commiſcuit me miſerum rebus mihi contrariis, unde non poſſum pervenire ad vires meas, & ſum fere mortuus: cruciatus enim ſum uſque ad mortem fere. *Alchem.* O dignus es iſtis, quia es inobediens. *Mercur.* Nunquam inobediens fui alicui Philoſopho, ſed ex natura mihi eſt ridere ſtultos. *Alchem.* Et de me quid ſentis? *Mercur.* O Domine, tu es Vir magnus, Philoſophorum maximus, tua magnitudine excellis Hermetem. *Alchem.* Certe ita eſt, ego ſum vir doctus, ſed me nolo laudare ipſe, ſed & uxor mea dixit mihi quod ego ſim valde doctus Philoſophus, illa hoc cognominavit me. *Mercur.* Credo facile: nam tales oportet eſſe Philoſophos, qui præ nimia prudentia & labore inſaniant. *Alchem.* Age dicas mihi ergo quid faciam tecum? quomodo ex te faciam Lapidem Philoſophorum? *Mercur.* O mi Domine Philoſophe ego neſcio. Tu es Philoſophus,

phus, ego ſervus Philoſophorum, quod illi ex me facere volunt faciunt, ego illis in quantum poſſum obedio. *Alchem.* Tu mihi dicere debes quomodo tecum procedere debeo, & ſi ex te facere poſſum Lapidem Philoſophicum. *Mercur.* Si ſcis facies, ſi vero neſcis nihil facies: a me nihil addiſces ſi prius neſcis, mi Domine Philoſophe. *Alchem.* Tu mecum ita loqueris, ſicut cum aliquo ſimplici homine, fortaſſe ignoras quod ego apud magnos Principes laboravi, & apud illos Philoſophus fui. *Mercur.* Facile credo mi Domine, nam iſta optime ſcio, adhuc ſordeo ex hujus laboris mixtura. *Alchem.* Dic ergo mihi. Tu es Mercurius Philoſophorum? *Mercur.* Ego ſum Mercurius, ſi autem ſum Philoſophorum te ſcire oportet. *Alchem.* Dic mihi ſolummodo ſi tu es verus Mercurius, vel ſi eſt alius. *Mercur.* Ego ſum Mercurius, ſed eſt & alius. Et ſic evanuit. Alchemiſta clamat & loquitur, ſed nemo reſpondet illi. Et cogitans inter ſe dicit: Vere ego ſum vir optimus, mecum locutus eſt Mercurius, certe me amat: & incœpit Mercurium ſublimare, deſtillare, calcinare, turbizare, præcipitare, ſolvere miris modis & aquis variis, ſed ut prius fruſtra conatus eſt, inaniter conſumpſit ſumptus & tempus. Quapropter tandem incipit maledicere Mercurio, & Naturam blaſphemare quod creaverit illum. Natura vero cum audivit iſta, vocavit Mercurium ad ſe, & dixit illi: Quid tu feciſti huic? quid mihi maledicit propter te, & blaſphemat me? cur non præſtas quod debes? Sed Mercurius modeſte ſe excuſat. At Natura jubet ut ſit obediens filiis doctrinæ quærentibus ſe: Mercurius promiſit ſe id præſtiturum, aitque: Mater Natura, ſed ſtultis quis ſatisfaciet? Natura ſubridens diſceſſit: Mercurius vero iratus Alchemiſtæ, etiam ad ſuum locum vadit. Poſt aliquot dies incidit in mentem Alchemiſtæ quod in laboribus ſuis aliquid omiſerit: iterum ad Mercurium recurrit, & illum cum ſtercore porcino commiſcere conſtituit. Sed Mercurius iratus quod illum ſiniſtre coram Natura Matre accuſaverat, ad Alchemiſtam ait: Quid tu ſtulte ex me habere vis? cur me accuſaſti? *Alchem.* Tunc es ille quem ego deſideravi videre? *Mercur.* Ego ſum, ſed nemo

me

me coecus videre poteſt. *Alchem.* Ego non ſum coecus. *Mercur.* Maxime coecus es, nam teipſum non vides, quomodo ergo me videre debes? *Alchem.* O jam ſuperbus es, ego tecum modeſte loquor, et tu ita me contemnis: neſcis fortaſſe quod ego apud multos Principes laboraverim, & apud illos Philoſophus fuerim. *Mercur.* Ad Principum aulas ſtulti concurrunt, illic enim honorantur, & præ cæteris bene habent; fuiſti tu etiam apud aulam. *Alchem.* O tu es diabolus, & non bonus Mercurius, ſi tu ita vis loqui cum Philoſophis: nam & prius ita me ſeduxiſti. *Mercur.* Noſtine tu Philoſophos? *Alchem.* Ego ipſe ſum Philoſophus. *Mercur.* Ecce nobis Philoſophus (ſubridens dicit: & coepit cum illo ulterius loqui, dicens) mi Philoſophe, dic ergo mihi quid quæris, & quid vis habere? facere quid cupis? *Alchem.* Lapidem Philoſophorum. *Mercur.* Ex qua igitur materia vis illum facere? *Alchem.* Ex Mercurio noſtro. *Mercur.* O mi Philoſophe, tunc ego diſcedam, quia non ſum veſter. *Alchem.* O tu es non niſi Diabolus, & vis me ſeducere. *Mercur.* Certe mi Philoſophe, tu mihi es Diabolus non ego tibi: nam tu peſſime me tractaſti more diabolico. *Alchem.* O quid audio. Certe hic eſt Diabolus: nam ego omnia ſecundum Philoſophorum ſcripta facio, & ſcio optime laborare. *Mercur.* Optime ſcis: nam & magis facis quam ſcis & legis: Philoſophi enim dixerunt naturam naturis miſcendam, & extra naturam nihil jubent; tu vero jam me cum omnibus fere rebus ſordidiſſimis, & ſtercoribus miſces. *Alchem.* Ego nihil facio extra naturam: ſed ſemino ſemen in terram ſuam, ſicut Philoſophi dixerunt. *Mercur.* Seminas me in ſtercus, & tempore meſſis ego evaneſco, tu vero ſtercus metere ſoles. *Alch.* Tamen Philoſophi ſic ſcripſerunt, quod in ſterquilinio materia illorum quæri debeat. *Merc.* Verum eſt quod illi ſcripſerunt, & tu ad ſyllabam intelligis, & non eorum ſenſum & mentem. *Alch.* Nunc video quod tu es Mercurius fortaſſis; ſed non vis obedire mihi. Et coepit illum iterum conjurare, dicens: ux, ux Sed Mercurius ridens reſpondit: Nihil proficies, mihi Amice. *Alch.* Non fruſtra de te dicunt quod mirabilis es, & inconſtans ac volatilis. *Merc.* Tu me dicis

 eſſe

esse inconstantem, hoc tibi sic solvo. Constans ego sum constanti artifici; fixus fixo animo: sed tu, & tui similes inconstantes sunt, vagantes ex una re in aliam, ex una materia in alteram. *Alchem.* Dic ergo mihi, si tu es ille Mercurius, de quo Philosophi scripserunt, quem cum sulphure & sale omnium rerum principium dixerunt, an vero alius quærendus; *Mercur.* Certe fructus ab arbore non procul cadit, sed ego meam gloriam non quæro: sum idem qui fui, sed anni mei diversi sunt. Ab initio juvenis fui tamdiu quamdiu fui solus, sed jam senior sum, sed idem qui fui ante. *Alchem.* Jam mihi places, quod jam senior sis: ego enim semper talem quæsivi qui sit maturior & fixior, ut eo facilius cum illo convenire possim. *Mercur.* Frustra me visitas senem, qui me non nosti in juventute. *Alchem.* Nonne ego te novi, qui te semper miris modis tractavi, ut tu ipse dixisti? & adhuc non desinam donec perficiam Lapidem Philosophorum. *Mercur.* O me miserum! quid sim facturus? qui fortasse iterum cum stercoribus miscebor, jam crucior denuo. O me miserum! rogo te o Domine Philosophe, noli me tantum porcino stercori miscere: nam alias jam peribo, foetore enim hoc cogor meam mutare formam. Et quid vis ut amplius faciam? nonne satis crucior a te? nonne obedio tibi? nonne misceo me rebus quibus tu vis? nonne sum sublimis? nonne præcipitatus? nonne Turbit? nonne Amalgama? nonne masça? quid jam magis a me cupis? meum corpus jam ita flagellatum est, jam sputatum, ut lapis mei possit misereri: ex me habes lac, ex me carnem, ex me sanguinem, ex me butyrum, ex me oleum, ex me aquam, & quod unquam metallorum aut mineralium id præstare possit quod ego solus? & non est misericordia mecum. O me miserum! *Alchem.* O ho non nocet tibi, tu es nequam, licet te quovis modo invertas, tu non mutas te, nisi formam tibi fingis, iterum semper redis in primam speciem tuam. *Mercur.* Ego facio sicut tu vis, si vis ut sim corpus, corpus sum: si vis ut sim pulvis, pulvis sum. Nescio quomodo me magis humiliare debeam quam cum pulvis & umbra fio. *Alchem.* Dic ergo mihi, quis tu

es in

tu es in centro tuo? & non te plus cruciabo. *Mercur.* Jam cogor tecum ex fundamento loqui. Si vis potes me intelligere: formam meam vides, de hoc tibi non est opus. Sed quod de centro meo interrogas, centrum meum est cor omnium fixissimum, immortale, & penetrans: in illo est requies Domini mei, ego vero ipse sum via & cursor, peregrinus & domesticus, fidelissimus sum omnibus meis sociis, non relinquo comitantes me; cum illis maneo, cum illis pereo. Sum corpus immortale: morior quidem cum occidor, sed ad judicium coram sagace judice resurgo. *Alchem.* Ergo tu es Lapis Philosophorum? *Mercur.* Mater mea talis est, ex illa nascitur artificialiter unum aliquid, frater vero meus qui in arce habitat, in velle suo habet quod Philosophus vult. *Alchem.* Es ne tu senex? *Mercur.* Mater mea genuit me, sed ego senior sum matre. *Alchem.* Quis Diabolus te potest intelligere, cum mihi ad propositum non respondeas? semper parabolas dicis. Dic mihi si tu es fontina de qua Bernardus Comes Trevisanus scripsit? *Mercur.* Fontina non sum, sed aqua sum, fontina me circumdedit. *Alchem.* Solviturne aurum in te cum aqua sis? *Mercur.* Quidquid mecum est amo, sicut amicum; & quicquid mecum nascitur, huic nutrimentum do; & quicquid nudum est, alis meis tego. *Alchem.* Video ego, quod tecum non est loqui, ego alia quæro, tu alia dicis: si non vis bene respondere, certe jam tecum eo ad labores. *Mercur.* O Domine rogo te, esto mihi misericors; jam libenter dicam quod scio. *Alchem.* Dic ergo mihi, si tu times ignem? *Mercur.* Ego ipse ignis sum. *Alchem.* Et quare igitur ab igne fugis? *Mercur.* Spiritus meus cum spiritu ignis amant se, & quo potest comitatur unus alterum. *Alchem.* Et quorsum soles ire quando cum igne ascendis? *Mercur.* Scito; omnis peregrinus semper in patriam suam tendit, & quando illuc unde egressus est venit, requiescit, & semper redit sapientior quam exit. *Alchemist.* Reverterisne iterum aliquando? *Mercur.* Revertor, sed in alia forma. *Alchem.* Non intelligo quid hoc est, neque de igne quidquam. *Mercur.* Si quis

 ignem

ignem cordis mei novit, vidit ignem (calorem debitum) cibum meum esse: & quo diutius ignem spiritus cordis mei comedit prinquior erit, cujus mors postea vita omnium rerum est quæcunque in hoc regno sunt ubi ego sum. *Alchem.* Esne tu magnus? *Mercur.* Habes me in exemplum, ex mille guttulis unus ero, ex uno multa millia guttarum do: & sicut corpus meum est in oculis tuis, si mecum ludere scis, potes me dividere in tantum in quantum vis, iterum unus ero: quid igitur spiritus (cor meum) intrinsece, qui semper ex minutissima parte multa millia profert? *Alchem.* Et quomodo igitur tecum facere oportet, ut ita sis? *Mercur.* Ignis sum intus, ignis est mihi cibus, vita vero ignis aer est, sine aere ignis extinguitur; ignis prævalet aeri, propterea non quiesco, nec me crudus potest constringere aer: adde aerem aeri ut sint ambo unum & teneant pondus, cum igne calido conjunge, temporibus da ad custodiendum. *Alchem.* Quid postea erit? *Mercur.* Subtrahetur superfluum, residuum combures igne, in aquam pones, coques, postea coctum ægrotis in medicinam dabis. *Alchem.* Nihil mihi dicis ad meas quæstiones. Video ego, quod tu me tantum parabolis vis eludere. Uxor, affer stercus porcinum, ego istum Mercurium novis modis tractabo, donec mihi dicat quomodo Lapis Philosophicus sit faciendus ex illo. Mercurius auditis hisce, incipit lamentari super Alchemista, vaditque ad matrem Naturam: accusat ingratum laborantem. Natura filio Mercurio credit, qui verax est, ira commota ad Alchemistam venit, & illum vocat; heus tu ubi es? *Alchem.* Quis est qui me vocat? *Natura.* Quid tu stulte cum filio meo agis? cur illi facis tantam injuriam? cur illum crucias? qui tibi omne bonum facere vult, si tantum intelligere velles. *Alchem.* Quis Diabolus me increpat, tantum Virum & Philosophum? *Natura.* O stulte, plenum superbia stercus Philosophorum, novi ego Philosophos, & omnes Sapientes, quos amo, nam & illi me amant, & omnia mihi faciunt ad placitum: & quo ego non possum, illi me juvant. Vos autem Alchemistæ ex quorum ordine tu quoque unus es, absque meo scitu, & consensu; imo

omnia

omnia contraria mihi facitis: propterea vobis etiam contrarium evenit. Putatis quod bene filios meos tractetis, ſed nihil perficitis: & ſi recte conſiderare velitis, non vos illos tractatis, ſed illi vos tractant: nam vos nihil ex illis facere poteſtis neque ſcitis, illi vero ex vobis, quando volunt, faciunt ſtultos. *Alchem.* Non eſt verum, ego etiam ſum Philoſophus, & ſcio laborare bene. Fui ego apud Principem non unum, & fui apud illos Philoſophus, quod & uxor mea ſcit, etiam nunc habeo librum manuſcriptum, qui erat aliquot centum annis in muro quodam occultus, jam certo ſciam facere Lapidem Philoſophorum, & etiam hiſce diebus revelatum eſt mihi per ſomnium. O ego ſoleo vera ſomnia habere: Uxor tu ſcis. *Natura.* Facies ſicut fecerunt alii tui collegæ, qui in principio omnia ſciunt & ſcire ſe putant, in fine vero nihil. *Alchem.* Tamen alii ex te (ſi tu es vera Natura) ſolent facere. *Natura.* Verum eſt, ſed ſolummodo hi me noverunt, qui pauci ſunt. Qui me vero novit non cruciat filios meos, neque me impedit, ſed mihi facit ad placitum, & augmentat bona mea, & filiorum meorum corpora ſanat. *Alchem.* Tamen & ego ſic facio. *Natura.* Tu mihi contraria omnia facis, & contra meam voluntatem cum filiis meis procedis: ubi deberes revivificare, tu occidis: ubi figere, tu ſublimas: ubi calcinare, tu diſtillas; præſertim hunc mihi obedientiſſimum filium Mercurium, quem tot corriſivis aquis, tot venenoſis rebus crucias. *Alchem.* Tunc ego ſic procedam cum illo ſuaviter per digeſtionem ſolummodo. *Natura.* Bene eſt ſi ſcis ſin minus, non illi, ſed tibi nocebis ipſe, & ſumptibus tuis: nam idem eſt illi; ita cum ſtercore ſe miſcet ſicuti cum eodem gemma, ſemper bona eſt, & ſtercus illam non minuit, etiamſi in illud projiciatur, quando lavatur eadem eſt gemma quæ fuit antea. *Alchem.* Sed ego libenter ſcirem facere Lapidem Philoſophicum. *Natura.* Ergo non ſic filium meum tractato: ſcito enim quod ego multos filios & filias habeo, & adſum præſto quærentibus me, ſi ſunt digni. *Alchem.* Dic ergo mihi, quis eſt iſte Mercurius? *Natura.* Scito quod eſt mihi unus tantum talis filius, unus ex ſeptem

eſt,

eſt, & primus eſt; ipſe quoque omnia eſt, qui unus tantum erat; nihil eſt, & numerus ejus integer eſt; In illo ſunt quatuor Elementa, qui tamen non eſt Elementum; Spiritus eſt, qui tamen corpus habet; Vir eſt, & tamen vices fœminæ agit; puer eſt, & viri arma gerit; animal eſt, & tamen alas avis habet? Venenum eſt, & tamen lepram curat; vita eſt, & tamen omnia occidit; Rex eſt, alter tamen poſſidet ejus regnum; fugit cum igne, & tamen ex illo paratur ignis; aqua eſt, & non madefacit; terra eſt, & tamen ſeminatur; aer eſt, & vivit aqua. *Alchem.* Jam video ego quod nihil ſcio, ſed non audeo dicere: nam perderem bonam exiſtimationem, & vicinus meus non impenderet amplius in me, ſi ſciret quod ego nihil ſciam: ego tamen dicam quod ſcio certe, alias nemo vel panem mihi daret: multi enim illorum ſperant a me multa bona. *Natura.* Et ſi in longum pertrahes, quid poſtea erit? interim & vicini quilibet repetent ſuos ſumptus a te. *Alchem.* Alam ſpe omnes quoúſque potero. *Natura.* Et tandem quid ultimo? *Alchem.* Tentabo tacite varios labores: ſi ſuccedat ſolvam; ſin minus ibo in aliam provinciam, & hoc idem agam. *Natura.* Et poſtea quid erit? *Alchem.* Ha ha ha, ſunt multæ provinciæ, multi quoque avari, quibus magnam copiam promittam auri, idque breviſſimo tempore, & ſic dies diem ſequetur, interim aut Rex, aut aſinus morietur, aut Ego. *Natura.* Laqueus merito tales Philoſophos manet: apage te, & finem tibi, & tali tuæ philoſophiæ, mala cruce quam ocyſſime impone: hoc enim unico conſilio nec mihi, nec proximo, nec tibi ipſi fraudi eris.

NOVI LUMINIS CHEMICI
TRACTATUS ALTER DE SULPHURE.

Authoris Anagramma
ANGELVS DOCE MIHI IVS.

PRÆFATIO.

C*Um mihi non liceat, Lector benevole, apertius quam alii veteres Philosophi scripserunt scribere; fortasse scriptis meis non eris contentus: Præsertim cum tot Philosophorum libros alios præ manibus habeas: sed crede, nec mihi etiam libros conscribere opus est, quia ex illis nec commodum, nec vanam ostentationem quæro; ideo nec quis sum evulgare cupio. Ea quæ tuæ utilitati jam in publicum tradidi magis quam satis esse mihi videbantur; reliqua ad Harmoniam, ubi de rebus naturalibus copiose proposui, releganda destinavi: attamen hortatu amicorum & hunc tractatum de Sulphure conscribere debui; in quo an ad priora addere aliquid opus est nescio. Imo neque hic etiam, si tibi tot Philosophorum scripta non satisfaciunt, satisfaciet: Et maxime si tibi quotidiana operatio naturæ non satis exemplo est: nulla exempla juvabunt. Nam si ista quomodo natura operatur maturo judicio considerares, non opus haberes tot Philosophorum voluminibus: quoniam meo judicio melius est ab ipso magistro Natura quam a discipulis discere. Satis in præfatione libelli XII. Tractatuum, tum & primo tractatu: ibidem habes quo in arte ista tot & tanti libri reperiuntur ut jam inquirentes magis impediant quam juvent: & ita esse videtur quoniam scripta Philosopho-*

rum ex tam parva schedula Hermetis in tam magnum labyrinthum maxime erroneum excreverunt, & in dies ad Eclipsim declinant: Et hoc non nisi ab invidis scientibus factum esse credo, cum ignorans nesciat quid addi vel subtrahi debeat, nisi forte authoris manus non bene legi possit. Si in aliqua scientia multum juvat aut nocet si unum verbum deest vel superat, illud maxime in ista. Ad exemplum: scriptum est in loco uno: Postea has aquas simul misceas, *alter addidit* non; *parum quidem addidit & nihilominus totum caput contrarium fecit. Studiosus tamen diligens sciat apem etiam ex venenosis herbis mel colligere; si enim ad possibilitatem naturæ lectionem dirigit, facile Sophismata superabit: & tamen legere non desinat, quia liber librum aperit. Sed ego ita intellexi, quod libri Geberi Philosophi, & quis scit si non & aliorum authorum? veneficiis maximis incantati sunt, ita ut nullo modo possint nec debeant intelligi nisi millesima lectione, & hoc ab ingenioso lectore; fatui plane ab illorum lectione excluduntur. Sunt quidem multi qui illum, sicuti & alios Autores, interpretantur; sed video explicationem esse difficiliorem textu: Meum consilium est ut in textu maneas, & quicquid legis, omnia ad possibilitatem naturæ applices; & quid sit natura in primis perquiras. Omnes quidem scribunt quod res est vilis, facilis, communis; & verum quidem est, sed adjungendum fuit, Scientibus. Sciens & inter stercora illam cognoscit, & ignorans etiam in auro illam esse non credit. Et hi omnes qui ejusmodi libros obscuros composuerunt, si artem nescirent, sed ex ejusmodi libris (qui quidem verissimi sunt) artem quærere deberent, illam difficilius invenerint, quam moderni inquisitores inveniunt. Ego mea scripta laudare nolo, ille judicabit qui illa ad possibilitatem & cursum naturæ applicabit: & si ex meis scriptis, consiliis, & exemplis, operationem naturæ, & ministros ejus spiritus vitales aerem constringentes, tum & subjectum primæ materiæ, cognoscere non poterit, vix ex Raimundo Lullio intelliget: difficile enim est credere Spiritus habere tantam potentiam in ventre venti. Hanc sylvam ego transire coactus sum, & illam quoque multiplicare juvi, tali tamen modo quod meæ plantæ veris filiis artis, & hujus S. Scientiæ studiosis per sylvam hanc transire volentibus, insigna & quasi lumen ac duces esse debeant; sunt enim meæ plantæ quasi spiritus corporales.*

porales. Iam enim secula præterierunt ubi confidentia amicorum floruit, & hæc scientia oretenus dabatur; jam non nisi a solius Altissimi Dei inspiratione acquiritur: ideo non desperet diligens ac Deum timens inquisitor; Si illam quæret inveniet. Quoniam facilius a Deo quam ab homine impetratur: ille enim est immensæ misericordiæ Deus, qui nescit fidentem deserere; apud illum non est respectus personarum; cor contritum & humiliatum non despiciet, qui & mei, ejus Creaturarum indignissimi, misertus est; cujus potentiam, bonitatem, inexplicabilem misericordiam, quam mihi ostendere dignatus est, explanare non sum sufficiens: At si non alias grates dare possum, calamo saltem non desinam temporibus porrigere ista. Sis ergo bono animo, Lector candide, & tibi quoque hanc gratiam non denegabit: si in illo spem integram posueris, illum adorabis & invocabis, ille tibi aperiet naturæ januam; ibi videbis quomodo natura simplicissime operatur. Scias pro certo quod natura simplicissima est, nec delectatur nisi in simplicitate; & crede mihi, quicquid in natura nobilius est eo etiam & facilius, ac simplicius, quoniam omnis veritas simplex est: Deus altissimus conditor rerum nihil difficile posuit in natura. Si igitur vis esse imitator naturæ, tibi suadeo ut in simplici via maneas naturæ, & omnia bona invenies. Quod si vero tibi nec mea scripta, nec consilium placet, ad alios Authores ito: Propterea ego non magna volumina scribo ut in illis non multum expendas, citoque perlegere possis; ut tibi sit ad alios Authores recurrendi tempus: & quærere non desinas, pulsanti enim aperietur. Iam etiam illa tempora adveniunt, in quibus arcana multa naturæ revelabuntur: Iam illa Monarchia quarta Borealis incipere habet: Iam tempora appropinquant; mater scientiarum veniet; majora elucidabuntur quam in his tribus præteritis Monarchiis factum est. Quoniam hanc Monarchiam (ut veteres divinarunt) plantabit Deus per unum ex Principibus omnibus virtutibus ditatum, quem fortasse nobis jam tempora produxerunt. Habemus enim in hac parte boreali Principem Sapientissimum ac bellicosissimum, quem nullus Monarcharum victoriis superat, humanitate ac pietate nullus excellit. In hac Monarchia Boreali Deus omnium conditor rerum majora arcana sine dubio in natura elucidabit quam illis temporibus ubi aut Paganorum aut Tyrannorum Principum sedes fuit. Sed has Mo-

narchias Philosophi non secundum potentiores, sed secundum Cardines mundi numerant: Inprimis Orientalem; postea Meridionalem; jam vero Occidentalem habent; & ultimam Septentrionalem in hac parte Boreali expectant: de quibus in harmonia dabitur. In hac septentrionali attractiva polari Monarchia (ut Psalmista ait) Misericordia & veritas obviabunt sibi; pax & justitia osculabuntur; Veritas de terra orietur, & Justitia de cœlo prospiciet. Unum ovile, & unus pastor; (*Ioh. 10. 16.*) *Scientiæ multæ sine invidia: quod & ego cum desiderio expecto. Tu quoque, Candide Lector, Deum invoca, time, ama, meoque scripta diligenter lege, & tibi certe divinare bona. Quod si Deo favente, natura operante, (cujus imitator sis) ad portum desideratum hujus Monarchiæ appuleris; tunc videbis & judicabis omnia me tibi bona & vera dixisse. Vale.*

* *

DE SULPHURE, SECUNDO PRINCIPIORUM.

SULPHUR non est postremum inter Principia, quoniam illud est pars Metalli; imo pars principalis Lapidis Philosophorum: & multi Sapientes varia & verissima de Sulphure relinquerunt. Imo ipse GEBER Summæ Perfectionis libr. 1. cap. 28. dicit: *Per Deum Altissimum ipsum illuminat omne corpus; quoniam est lumen a lumine, & tinctura.* Nos autem antequam de illo simus tractaturi, visum est nobis Primo originem Principiorum describere; præsertim cum Sulphur pro principali Principiorum antiquitus habitum sit. Unde autem Principia oriuntur pauci hucusque ostenderunt; & difficile est judicare de aliquo Principiorum, sicut & de quavis alia re, cujus origo & generatio ignoratur: quid enim de colore cæcus? Quod igitur antecessores nostri omiserunt, id nos in hoc Tractatu adimplere proposuimus.

Sunt

Sunt autem principia rerum, præſertim Metallorum, ſecundum antiquos Philoſophos Duo, Sulphur & Mercurius: Secundum Neotericos vero tria, Sal, Sulphur & Mercurius. Origo autem horum Principiorum ſunt quatuor Elementa; de quorum etiam origine nobis imprimis incipiendum eſt. Sciant ergo Studioſi hujus S. Scientiæ quatuor Elementa eſſe, & quodlibet horum quatuor habere in ſuo centro aliud Elementum a quo elementatur: & hæc ſunt quatuor Statutæ Mundi, ex Chao in Creatione Mundi a Divina Sapientia ſeparatæ, quæ hanc machinam Mundi per ſuum actum contrarium in æqualitate & proportione tenent, ac virtutum cœleſtium inclinatione omnes res infra & ſuper terram producunt; de quibus ſuo loco: hic ad propoſitum, primo de propinquiori Elemento Terræ.

* *

DE ELEMENTO TERRÆ.

TERRA eſt Elementum ſatis dignum in ſua qualitate & dignitate: In hoc Elemento alia tria, & præcipue Ignis, requieſcunt. Eſt Elementum præſtantiſſimum ad celandum & manifeſtandum ea quæ ſibi concredita ſunt: groſſum eſt & poroſum, grave reſpectu ſuæ parvitatis, ſed leve reſpectu ſuæ naturæ: eſt etiam Centrum Mundi, tum & aliorum Elementorum: Per ejus Centrum tranſit Axis Mundi utriusque Poli. Eſt poroſum, ut diximus, ſicut ſpongia quæ nihil ex ſe profert; Sed quicquid alia tria in illud ſtillant & projiciunt, omnia recepit, ſervanda ſervat, manifeſtanda manifeſtat. Nihil, ut diximus, ex ſe profert, ſed eſt receptaculum aliorum, & eſt in quo omne productum manet, ac per calorem motivum in illo putrefit, ac per eundem, ſeparato puro ab impuro, multiplicatur: quod grave eſt in illo occultatur, & leve pellit calor in ejus ſuperficiem. Eſt omnis ſeminis & commiſtionis nutrix & matrix: nihil quidem aliud præſtare poteſt quam tueri ſemen & compoſitum ad maturitatem usque. Eſt frigidum ſiccum, temperatur aqua;

extra visibile, fixum; intus vero invisibile & volatile. Virgo est ex Creatione distillationis Mundi relictum caput mortuum, quod aliquando voluntate divina calcinandum erit, post extractionem sui humidi, ut ex illo nova Crystallina creari possit terra. Divisum est etiam hoc Elementum in partem puram & impuram: Pura utitur aqua ad res producendas, impura vero in suo globo manet. Est hoc Elementum occultatio & domicilium omnis thesauri. In Centro ejus est Ignis Gehennalis, continens hanc machinam Mundi in suo esse; & hoc per expressionem aquæ in aera. Ignis ille per primum Mobile atque per influentias stellarum causatur & accenditur: huic obviat calor solaris aere temperatus, ad maturandum & adtrahendum ea quæ jam concepta sunt in suo Centro. Propterea Terra participat cum igne, & est ejus intrinsecum, nec purificatur nisi Igne: & sic quodlibet Elementum suo intrinseco purificatur. Intrinsecum autem Terræ, seu Centrum, est summa puritas mixta Igne ubi nihil quiescere potest: est enim quasi locus vacuus, in quem alia Elementa suos actus projiciunt, ut in Libello XII. Tractatuum dictum est. Et hæc de Elemento Terræ, quam Spongiam esse diximus & aliorum receptaculum, quod ad nostrum propositum sufficit.

* *

DE ELEMENTO AQUÆ.

AQUA est Elementum gravissimum; plenum unctuosi phlegmatis; & est Elementum dignius in sua qualitate, extra volatile, intus vero fixum, frigidum & humidum est; temperatur aere: est sperma Mundi in quo semen omnium rerum conservatur: est custos seminis cujuslibet rei. Sciendum tamen est quod aliud est semen & aliud sperma: Spermatis receptaculum Terra est, seminis vero receptaculum Aqua. Quicquid in aquam stillat aer, causante igne, hoc aqua porrigit terræ. Caret interdum Sperma sufficienti semine, ex defectu caloris digerentis illud; Sperma enim semper est

in

in copia expectans semen quod ex imaginatione ignis per aeris motum portat in matricem: & interdum deficiente semine intrat sperma; sed exit iterum absque fructu: de quibus aliquando in tertio Principiorum, SALIS, Tractatu latius. Accidit sepissime in Natura quod Sperma cum sufficienti semine matricem intrat; sed matrix indisposita, repleta peccantibus sulphuribus aut phlegmatibus, non concipit, nec fit hoc quod debuit. In hoc Elemento etiam nihil proprie est, nisi ut in Spermate esse solet: delectatur maxime motu proprio qui fit per aerem, & est miscibile rebus propter superficiale corpus volatile. Est, ut diximus, receptaculum universalis seminis: facile in illo terra purificatur & resolvitur; & aer in illo congelatur, ac conjungitur illi in profundo. Menstruum Mundi est, quod aerem penetrando, virtute caloris, trahit secum vaporem calidum, qui causat generationem naturalem earum rerum quibus terra impraegnata est sicut matrix; & quando matrix debitam portionem seminis accepit, fit quid fit jam progreditur, naturaque operatur sine intermissione usque ad finem; residuum vero humidum, seu Sperma, cadit ad latus, agente calore in terram putrefit (illud ad latus rejectum) et ex illo postea generantur res aliæ, interdum variæ bestiolæ ac vermiculi. Posset quidem sagacis ingenii artifex in hoc Elemento, sicut ex spermate, varia videre Naturæ miracula; sed opus esset illud Sperma accipere in quo est jam imaginatum semen astrale certi ponderis. Quia Natura facit et producit ex prima putrefactione res puras, sed ex secunda putrefactione multo puriores, ac multo digniores, et nobiliores, ut habes exemplum in ligno vegetabili, ubi in prima compositione Natura facit lignum, quando autem illud post maturitatem corrumpitur, putrefit et generantur ex illo vermes et aliæ bestiolæ vitam et visum habentes: Manifestum autem est quod sensibile semper dignius est vegetabili; nam ad sensibilium organa multo subtilior ac purior materia requiritur: Sed ad propositum.

Hoc Elementum est menstruum Mundi, et trifariam divisum dicimus; Nempe purum, purius, ac purissimum. Ex ejus purissima substantia cœli creati sunt, purius etiam in aera resolutum est,

purum

purum autem ſimplex & groſſum in ſua ſphæra remanſit, & ordinatione Divina, Natura operante, cuſtodit omnem rem ſubtilem. Unum globum cum Terra efficit: habet etiam ſuum centrum in corde maris: unam axim polarem cum Terra habet, per quam omnes curſus & fontes aquarum exeunt, quæ poſtea in magna flumina excreſcunt. Per ejusmodi egreſſiones aquarum Terra conſervatur a combuſtione, & cum hac humectatione deportatur ſemen univerſale per poros univerſæ terræ, quod motus & calor faciunt. Manifeſtum autem eſt quod omnes curſus aquarum in cor maris revertuntur; ſed quo poſtea perveniunt non omnibus conſtat: ſunt enim aliqui qui credunt omnia flumina, aquas et ſcaturigines, quæ curſum ſuum in mare habent, ex aſtris generari, qui cum aliam rationem cur illis mare non excreſcit neſciunt, dicunt in corde maris has aquas conſumi. Sed hoc in natura locum non habet, ſicut de pluviis oſtendimus. Aſtra quidem cauſant ſed non generant; cum nihil generetur niſi in ſuo ſimili ejuſdem ſpeciei: aſtra vero ſunt ex igne et aere: quomodo igitur generabunt aquas? Et ſi hoc ita eſſet quod quædam ſtellæ aquas generarent, tunc neceſſario et aliæ terram generarent, tum et aliæ alia Elementa: quoniam hæc Machina Mundi quatuor Elementis ita detinetur, ut unum aliud minima etiam particula non excedat, ſed in æquilibrio virtutibus certent; alias ſi unum aliud excederet, ruina ſequeretur. Attamen maneat qui vult in ſua opinione, nobis ita in lumine Naturæ datum eſt quod iſtis quatuor Elementis, eorum qualitate a ſummo Creatore proportionata, hæc machina Mundi conſervatur, et unum aliud in ſua operatione non excedit. Sed aquæ ſuper fundamentis terræ, tanquam in dolio aliquo ab aeris motu continentur, et verſus Polum Arcticum ab eo conſtringuntur, quia non datur vacuum in mundo: hac de cauſa eſt in centro terræ ignis gehennalis caliditatis, quem Archæus naturæ gubernat.

Nam in principio Creationis mundi DEUS Opt. Max. ex illo confuſo Chao imprimis quintam eſſentiam Elementorum exaltavit et facta eſt plus ultra: poſtea ignis puriſſimam ſubſtantiam ad

locandam

locandam SS. Majeſtatem ſuam ſuper omnia elevavit, ac in ſuis terminis poſuit & firmavit. In centro Chai (voluntate immenſæ ſapientiæ divinæ) accenſus eſt ignis ille, qui poſtea illas aquas puriſſimas diſtillavit: Sed quia jam ignis ille puriſſimus firmamentum cum throno Dei altiſſimi obtinuit, aquæ ſub illo igne condenſatæ ſunt: & tu fortius firmarentur ignis jam groſſior priore diſtillavit, (cauſante ſemper illo igne centrali) qui in Sphæram ignis ſub aquis remanſit: & ſic aquæ inter duos ignes in cœlos congelatæ & compreſſæ ſunt. Sed ignis ille Centralis non ceſſavit, ſed diſtillando etiam alias minus puriores in aerem reſolvit, qui etiam ſub Sphæra ignis in Sphæram propriam remanſit, & ab ignis Elemento tanquam a fortiſſimo fundamento circumdatur; & ſicut aquæ cœlorum non poſſunt transgredi ignem illum supercœleſtem, ita ignis elementum non poteſt transgredi aquas coelorum, nec etiam aer poteſt transgredi & exaltari ſuper ignis elementum. Aqua vero cum terra in unum globum remanſit, quoniam non habet locum in aere, excepta illa parte quam ignis in aerem reſolvit propter fortificationem quotidianam hujus machinæ mundi. Si enim fuiſſet vacuum in aere, tunc aquæ omnes diſtillaſſent & in aerem reſolutæ fuiſſent: ſed jam aeris Sphæra plena eſt, quæ ſemper ex aquis per continuum calorem centralem diſtillando adimpletur, ita ut cætera aquæ ab aeris compreſſione circa terram volvantur, & cum terra mundi centrum teneant. Et hæc operatio fit de die in diem; & ſic etiam hic mundus de die in diem fortificatur, & incorruptus manſurus eſt naturaliter, excepta Altiſſimi conditoris abſoluta voluntate. Quia ille ignis centralis non ceſſabit motu univerſali & influentia coeleſtium virtutum accendi, ac aquas calefacere; nec aquæ ceſſabunt reſolvi in aerem; nec aer ceſſabit comprimere reſiduum aquarum cum terra, ac ita in centro continere ut non poſſint moveri ex ſuo centro: & ſic naturaliter hic mundus a ſumma ſapientia divina factus eſt & continetur; & ſic ad exemplum hujus omnia in mundo naturaliter fieri neceſſe eſt. Hanc creationem hujus machinæ mundi voluimus tibi elucidare propterea ea ut ſcias quod quatuor elementa habent

ſympathiam naturalem cum ſuperioribus, quia ex uno chao eadem ſunt: ſed a ſuperioribus gubernantur ſicut a dignioribus; inde & in hunc locum ſublunarem hæc obedientia devenit. Sed ſcias iſta omnia a Philoſopho naturaliter inventa eſſe, ut ſuo loco declarabitur.

Nunc ad propoſitum de aquarum curſibus, fluxuque & refluxu maris, quomodo per axem polarem ab uno polo ad alium feruntur. Duo ſunt Poli, unus Arcticus in parte ſuperiori Septentrionali, alter vero Antarcticus ſub terra in parte meridionali. Polus Arcticus habet vim magneticam attrahendi; Polus vero Antarcticus habet vim magneticam expellendi, quod nobis natura in magnete exemplum oſtendit. Trahit igitur polus Arcticus aquas, per axem, quæ cum intraverunt iterum per Poli Antarctici axem erumpunt: & quia aer non permittit inæqualitatem, coguntur iterum ad Polum Arcticum centrum ſuum, reverti & ita continue curſum ſuum obſervare. In quo curſu a Polo Arctico ad Polum Antarcticum per medium ſeu axem mundi, per poros terræ diffunduntur, & ſic ſecundum majus & minus ſcaturigines oriuntur; & poſtea in flumina excreſcunt congredientes, ac iterum illuc unde egreſſæ ſunt, revertuntur; & hoc motu univerſali inceſſabiliter fit. Has aquas aliqui, ut diximus, ignorantes motum univerſalem & polorum operationes, in corde maris conſumi & ab aſtris generari dicunt, quæ nihil materiale producunt nec generant, niſi quod virtutes imprimunt & ſpirituales influentias, quæ tamen non dant pondus. Aquæ igitur non generantur, ſed ex centro maris per poros terræ in univerſum mundum eas egredi ſcito. Ex iſtis fundamentis naturalibus Philoſophi invenerunt varia inſtrumenta, ac ductus aquarum, & fontanas, cum ſciatur naturaliter aquas non altius aſcendi poſſe niſi ut egrediuntur; & niſi ita eſſet in natura ars nequaquam potuiſſet, quia ars imitatur naturam; & quod in natura non eſt per artem non ſuccedit; aqua enim ut diximus non altius aſcendit niſi ut aſſumitur: Exemplum habes illud inſtrumentum quo vinum ex dolio evocatur. Concluſive igitur ſcias non ex aſtris ſcaturigines generari, & omnes exitus aquarum,

ſed ex Centro maris quo iterum recurrunt, ac ſi motum continuum obſervant. Si enim hoc non eſſet, nihil omnino neque in terra ſuper terram generaretur, imo ruina mundi ſequeretur. Verum ne objiciatur quod in mari omnes aquæ ſalſæ ſunt et aquæ ſcaturiginum dulces: rationem eſſe ſcito, quod aqua illa per poros terræ diſtillatur, et multa milliaria per anguſta loca ac per arenas tranſiens, amiſſa ſalſedine, dulcoratur: ad cujus exemplum Ciſternæ inventæ ſunt. Sunt etiam in aliquibus locis pori et meatus majores et largiores per quos ſalſa aqua erumpit, unde poſtea is fodinæ et fontanæ habentur, ut Hallæ in Germania: in aliquibus etiam locis calido conſtringuntur et ſal in arenis relinquitur, aqua vero in alios poros ſudat, ut in Polonia Wieliciæ et Bochniæ. Sic etiam cum aquæ per loca calida ſulphurea continuo ardentia tranſeunt incaleſcunt, unde Thermæ oriuntur: ſunt enim in viſceribus terræ loca in quibus natura mineram ſulphuream diſtillat ſeparatque, ubi ab igne centrali illa accenditur: Per hæc loca ardentia aqua currens ſecundum propinguitatem et remotionem magis minusve incaleſcit, et ſic in ſuperficiem terræ erumpit, ac ſulphuris ſaporem retinet; ſicut omne juſculum a ſua decoctione carnium. Eodem modo fit cum aqua per loca mineralia, ſive cuprea, ſive aluminoſa, tranſiens eorum ſaporem acquirit. Talis igitur eſt diſtillator conditor omnium rerum, in cujus manu hoc diſtillatorium eſt, ad cujus exemplum diſtillationes omnes a Philoſophis inventæ ſunt, quod ipſemet altiſſimus Deus ac miſericors, absque dubio, hominibus inſpiravit: qui poterit, quando erit ſancta ejus voluntas, aut ignem centralem extinguere, aut vas fringere, et erit omnium finis. Sed cum ejus bonitas in melius tendat, exaltabit aliquando SS. Majeſtatem ſuam, et ignem illum omnium puriſſimum qui aquis coelorum in firmamentum eſt, altius extollet, dabitque gradum fortiorem igni Centrali, ut omnes aquæ in aerem eleventur, et calcinabitur terra: et ita ignis, conſumpto omni impuro, reddet ſubtiles, circulatas in aere aquas purificatæ terræ, atque ſic multo nobiliorem mundum (ſi alias licet philoſophari) efficiet.

Sciant ergo omnes hujus artis inquisitores quod terra & aqua unum globum habent, & omnia simul faciunt, quia sunt Elementa tangibilia, in quibus alia duo occulta operantur. Ignis conservat terram ne submergatur, vel dissolvatur: aer conservat ignem ne extinguatur: aqua conservat terram ne comburatur. Hæc ad propositum nostrum visum est nobis utile describere, ut studiosi sciant in quibus fundamenta Elementorum consistant, & quomodo Philosophi eorum actus contrarios observaverunt, ignem cum terra aerem cum aqua copulantes: licet quando aliquid nobile voluerunt, ignem in aqua decoxerunt, animadvertentes quod sanguis unius altero purior, sicut & lacryma purior est urina. Sufficiat igitur tibi quod diximus: Elementum aquæ sperma ac menstruum mundi esse, tum & receptaculum seminis.

DE ELEMENTO AERIS.

Aer est elementum integrum, dignissimum in sua qualitate, extra leve et invisibile, intus vero grave, visibile, et fixum. Est calidum et humidum, temperatur igne, est dignius terra et aqua. Volatile quidem est, sed fixatur, et quando fixum est penetrabile reddit omne corpus. Ex ejus purissima substantia creati sunt Spiritus vitales animalium, minus purum in aeris propriam Sphæram elevatum est, residuum vero, pars ejus grossior, remansit in aqua, quæ cum aqua circulatur, sicut ignis cum terra, quia amici sunt. Dignissimum est, ut diximus, et illud est verus locus seminis omnium rerum: In illo ita semen imaginatur sicut in viro, quod postea motu circulativo projicitur in sperma suum. Habet hoc Elementum formam integritatis ad distribuendum semen in matrices per sperma et menstruum mundi: in illo etiam est Spiritus vitalis omnis creaturæ, per omnia vivens, penetrans, et constringens semen aliis Elementis sicuti vir uxoribus: ille nutrit ea, ille imprægnat, ille conservat ea, & docet hoc in dies experientia quod hoc Elemento non

solum

ſolum Mineralia, animalia, vel vegetabilia, verum etiam alia Elementa vivunt. Videmus enim omnes aquas putrefieri, ac ſordeſcere ſi non habent recentem aerem; ignis quoque extinguitur ſi illi adimitur aer: (Inde ſciunt Alchemiſtæ ignem per aerem diſtribuere in gradus, & ſecundum menſuram aeris regiſtra ſua ordinant:) Terræ quoque pori conſervantur aere: In ſumma tota ſtructura mundi aere conſervatur. Etiam in animalibus, Homo necatur cui adimitur aer, &c. in orbe nihil creſceret ſi non eſſet vis aeris penetrantis, & alterantis, attrahentiſque ſecum nutrimentum multiplicativum. In hoc Elemento eſt imaginatum ſemen, virtute ignis, quod conſtringit menſtruum mundi illa vi occulta, ut in arboribus & herbis, cum per poros terræ, actu ſpiritualis caloris, exit ſperma cum ſemine & virtus aeris in proportione conſtringit illud & congelat guttatim; & ſic de die ad diem, de gutta in guttam creſcendo, arbores magnæ eriguntur, ſicut in libro XII. Tractatuum tractatum eſt, in hoc Elemento ſunt omnes res integræ per imaginationem ignis; & eſt plenum virtutis divinæ: In illo namque incluſus eſt Spiritus altiſſimi qui ante creationem ferebatur ſupra aquas teſte ſacra Scriptura, *& volavit ſuper pennas ventorum.* Si igitur ita eſt ſicuti eſt, quod Spiritus Domini in illo ferebatur, quid dubitas quod de virtute ſua divina in illo reliquit? Nam hic Monarcha ſolet ornare habitacula ſua; ornavit autem hoc Elementum Spiritu vitali omnis creaturæ. In illo namque eſt ſemen omnium rerum diſperſarum, cui a creatione ſtatim vis illa magnetica (ut ſupra diximus) a ſummo opifice incluſa eſt, quam ſi non haberet non poſſet attrahere quicquam de nutrimento, ſed ſic ſemen in ſua parva quantitate relinqueretur, nec creſceret, nec multiplicaretur, ſed ſicut lapis magnetis trahit ad ſe ferrum durum (ad exemplum poli Arctici trahentis ad ſe aquas, ut in Elemento Aquæ ſcripſimus) ſic aer per magnetem vegetabilem, qui in ſemine eſt, trahit ad ſe nutrimentum menſtrui mundi, id eſt aquæ. Iſta omnia fiunt aere, nam ille eſt dux aquarum, ejuſque vis incluſa eſt occulta in omni ſemine ad attrahendum humidum radicale, & hæc virtus eſt, ut ſupra diximus, in omni ſemine ſemper pars 280.

ut in tract. 3. XII. Tractatuum tibi ostendimus. Si igitur aliquis vellet esse bonus plantator arborum, animadvertendum est illi ut cuspidem attractivam versus partem Septentrionalem vertat, sic nunquam frustrabitur labore: quoniam sicut Polus Arcticus aquas, ita punctum verticale semen trahit ad se, et quælibet cuspis attractiva correspondet illis. Habes exemplum in omni ligno cujus cuspis attractiva naturaliter ad punctum verticale tendit, et trahitur ab illo. Nam fiat lignum quodcunque elaboratum, si vis scire quæ cuspis est superior, pone illud in aquam ac submergatur, (extra tamen suam longitudinem) videbis semper cuspidem illam prius ex aquis emergere quam ejus oppositam partem, nescit enim natura errare in suo officio, de quibus latius in Harmonia ubi de vi magnetica (quamvis de magnete facile is poterit cui natura metallorum cognita est) tractabitur. Hic nos dixisse sufficiat Elementum hoc esse dignissimum, in quo est semen et spiritus vitalis seu domicilium animæ omnis creaturæ.

DE ELEMENTO IGNIS.

IGNIS est elementum purissimum et omnium dignissimum, plenum adhærentis unctuosæ corrosivitatis, penetrans, digerens, corrodens maxime adhærens, extra visibile, intus vero invisibile, fixissimum est calidum et siccum, et temperatur terra. Ejus omnium purissima substantia et essentia cum Throno Divinæ Majestatis in creatione primum elevata est, quando aquæ coelorum firmatæ sunt, ut in Elemento aquæ diximus: ex minus purissima ejus substantia Angeli creati sunt: ex minus puriori cum purissimo aere mixta luminaria et stellæ creatæ sunt: minus purum adhuc in Sphæram ad concludendum et sublevandum coelos erectum est: impura vero et unctuosa in centro terræ, ad continuandum motus operationem, a summo Creatore sapientissimo relicta et inclusa est; quam nos gehennam vocamus. Omnes hi ignes divisi quidem sunt, sed habent ad invicem sympathiam naturalem. Hoc

Hoc elementum eſt omnium quietiſſimum ac ſimile currui, cum trahitur currit, cum non trahitur ſtat quiete. Ineſt etiam omnibus rebus imperceptibiliter. In illo ſunt rationes vitales & intellectus, quæ diſtribuuntur in prima infuſione vitæ humanæ, & hæ dicuntur anima rationalis, qua ſola homo a cæteris animalibus differt, & Deo aſſimilatur. Hæc anima eſt illo puriſſimo igne elementali, in ſpiritum vitalem divinitus infuſa, propter quam homo poſt creationem omnium rerum in particularem mundum ſeu microcoſmum creatus eſt. In hoc ſubjecto omnium rerum Creator Deus ſedem & Majeſtatem ſuam poſuit, ſicut in puriſſimo & quietiſſimo ſubjecto, quod a ſola voluntate ac immenſa ſapientia gubernatur. Propterea abhorret Deus omnem impuritatem, nihil ſordidum, compoſitum, maculatum, appropinquare poteſt Deo; ideo nullus mortalium Deum videre nec accedere naturaliter poteſt: nam ignis ille qui eſt in circumferentia divinitatis, in quo deportatur ſedes & Majeſtas Altiſſimi, eſt ita intenſus ut nullus oculus illum penetrare poſſit: quoniam ignis non patitur accedere compoſitum: ignis enim omnis compoſiti mors eſt, & ſeparatio. Quietiſſimum ſubjectum illud eſſe diximus (quoniam eſt) alias ſequeretur (quod et cogitare abſurdum eſt) Deum quieſcere non poſſe; eſt enim quietiſſimi ſilentii, plus quam mens humana imaginari poteſt. Habes exemplum in ſilice, in quo ignis eſt, et tamen non ſentitur, nec apparet donec motu excitatur et accenditur in illo ut appareat: ita ignis ille, in quo locata eſt SS. Majeſtas Creatoris noſtri, non movetur niſi propria voluntate Altiſſimi excitetur, et ſic deportatur quo eſt S. Voluntas ejus. Fit enim voluntate ſupremi conditoris motus vehementiſſimus et terribilis. Habes exemplum, quando aliquis Monarcha hujus mundi in ſua pompa ſedet, qualis circa illum quies? quale ſilentium? etiamſi ex ſuis aulicis aliquis movetur motus tantum unius et alterius particularis eſt, qui non conſideratur. Sed quando Dominus ipſe movetur fit rumor et motus univerſalis, tum omnis aſſiſtentia movetur cum illo. Quid igitur quando ſupremus ille Monarcha, Rex Regum,

ac Conditor omnium rerum (ad cujus exemplum principes mundi constituuntur in terris) movet authoritatem? qualis motus? qualis tremor quando circa illum movetur tota assistentia coelestis exercitus? Sed quæret aliquis quomodo ista scimus, cùm coelestia ab humano intellectu abscondita sint. Quibus respondemus, omnibus philosophis ista manifesta esse, imo ipsa incomprehensibilis sapientia illis inspiravit omnia ad exemplum naturæ creata esse, & ex illis arcanis naturam retractum habere ac operari, nihilque fieri in terris nisi ad exemplum coelestis monarchiæ, quod ex angelorum variis officiis habetur. Sic etiam non nascitur nec generatur quicquam, nisi naturaliter. Omnes humanæ inventiones, imo & artificia, quæ aut sunt aut erunt non nisi ex fundamentis naturæ proveniunt. Voluit Altissimus Creator omnia naturalia homini manifestare, propterea & ipsa Cælestia naturaliter facta nobis ostendit, ex quibus eo melius ejus absoluta ac incomprehensibilis potentia & sapientia cognosceretur; quæ omnia Philosophi in lumine naturæ sicut in speculo videre habent: propterea hanc scientiam, non auri vel argenti cupiditate sed cognitione non solùm omnium rerum Naturalium sed & ipsius Creatoris potentiæ, magni æstimarunt, & de his quam parcissime et non nisi figurative loqui voluerunt, ne mysteria divina, per quæ natura elucidatur, indignis patefiant. Quod tu, si te ipsum scire noveris, et non es duræ cervicis, facile comprehendere possis; qui ad similitudinem majoris mundi, imo ad ipsius Dei imaginem creatus es. Habes in tuo corpore Anatomiam totius mundi; habes in firmamentum quintam essentiam quatuor Elementorum, ex Chao spermatum in matricem extractam, et in cutem plus ultra constrictam, habes purissimum sanguinem loco ignis, in quo sedes animæ (vice Regis) spiritu vitali locata est, habes cor loco terræ, ubi ignis centralis continuo operatur, et hanc machinam Microcosmi in suo esse continet; Habes polum Arcticum os; habes aluum Antarcticum, et omnia membra coelestibus correspondent: de quibus in Harmonia nostra aliquando latius relinquemus in Capitulo de Astronomia, ubi scripsimus, quomodo Astronomia ars facilis, natura-

turalis, quomodo aſpectus planetarum & ſtellarum cauſant, & quare ex aſpectibus de pluviis & aliis eventibus prognoſticatur, quod hic longum eſſet recenſere, & omnia iſta ſunt ſibi concatenata, & naturaliter fiunt: Deitatem tantum aliqua adimplere. Quod veteres omiſerunt diligenti ſtudioſo hujus arcani indicare voluimus, ut illi tanto clarius incomprehenſibilis potentia Altiſſimi Dei ad Cor perveniat, & ille illum eo ardentius amet & adoret. Sciat ergo inquiſitor hujus S. Scientiæ quod anima in homine mundo minori, Microcoſmo, Dei Creatoris ſui locum tenens, ſeu vice Rex eſt, quæ in ſpiritu vitali in ſanguine puriſſimo locata eſt. Illa gubernat mentem, mens vero corpus: quando anima aliquid concipit, mens omnia ſcit, & mentem omnia membra intelligunt, & parent menti, ac expectant cum deſiderio adimplere voluntatem ejus. Corpus enim nihil ſcit, quicquid in corpore fortitudinis ſive motus eſt, mens facit iſta; corpus tantum eſt menti ſicut inſtrumenta alicujus artificis. Anima autem, qua homo a cæteris animalibus differt, illa operatur in corpore, ſed majorem operationem habet extra corpus; quoniam abſolute extra corpus; dominatur, & his differt ab animalibus quæ tantum mentem & non animam deitatis habent. Sic quoque Deus & conditor rerum, dominus & Deus noſter, operatur in hunc mundum ea quæ ad mundi neceſſaria pertinent, & in his includitur mundo; unde Deum ubique eſſe credendum. Excluditur autem illa ſua immenſa ſapientia extra corpus mundi, qua operatur extra illum & alia multo altiora imaginatur quam corpus mundi concipere poteſt, & iſta ſunt extra naturam, ſolius Dei ſecreta. Sicut eſt exemplum in anima, quæ extra corpus multa profundiſſima imaginatur & hiſce aſſimilatur Deo qui extra ſuum mundum operatur extra naturam; licet & iſta ſint adhuc ſicut candela accenſa erga meridianam lucem: quoniam animam imaginatur ſed non exequitur niſi in mente, Deus vero omnia eodem momento quo imaginatur efficit; ſicut anima imaginatur eſſe Romæ vel alibi quidquid fit, in ictu oculi, ſed mente tantum; Deus vero talia eſſentialiter facit, qui omnipotens eſt. Non eſt ergo Deus incluſus mundo niſi ut anima cor-

pori; ſeparatam habet ſuam abſolutam poteſtatem, ſic etiam anima cujuscunque corporis eſt, abſolutam habet & ſeparatam potentiam alia facere quam corpus concipere poteſt; maximam ergo habet poteſtatem in corpus ſi vult, alias fruſtra eſſet noſtra Philoſophia. Ex his igitur diſce cognoſcere Deum, & ſcies quibus differt Creator a creatis. Tu ipſe majora concipere poteris cum jam a nobis portam apertam habes. Sed ne nobis hic tractatus excreſcat, ad propoſitum accedamus.

Diximus ſupra, Ignis Elementum quietiſſimum eſſe, & quod motu excitatur, quam excitationem noverunt viri ſapientes. Omnem generationem & ejuſdem corruptionem Philoſopho neceſſe eſt ſcire; cui non ſolum Creatio cœli manifeſta eſt, ſed etiam omnium rerum compoſitio & commixtio: ſed licet omnia ſciunt, non tamen omnia poſſunt. Scimus quidem compoſitionem hominis in omnibus qualitatibus, animam tamen infundere non poſſumus; quoniam hoc myſterium eſt ſolius Dei; & ejuſmodi infinitis myſteriis ſuperat omnia. Cum iſta ſunt extra naturam non ſunt adhuc in diſpoſitione naturæ: natura non prius operatur niſi quando illi materia porrigitur: Prima materia a Creatore, ſecunda a Philoſopho. In operatione vero Philoſophorum natura habet excitare ignem qui a Creatore occulte in centrum cujuslibet rei incluſus eſt: talis ignis excitatio fit per velle naturæ, aliquando per velle ſagacis artificis naturam diſponentis. Naturaliter enim omnes impuritates & pollutiones rerum purgantur igne: Omne compoſitum ſolvitur igne: ſicut aqua lavat & purgat omnes res imperfectas, quæ non ſunt fixæ; ſic ignis purgat omnes res fixas, et per ignem perficiuntur: Sicut aqua omne ſolutum conjungit; ita ignis omne conjunctum ſeparat, et quod ſuæ naturæ et proprietatis eſt optime purgat et augmentat, non quidem in quantitate ſed in virtute. Agit hoc Elementum miris modis occulte in alia Elementa ac in omnes res: ſicut enim anima ex eſt illo puriſſimo, ita vegetabilis eſt ex Elementali quod a natura gubernatur. Agit hoc Elementum in Centrum cujuslibet rei hoc modo: natura dat motum, motus excitat aerem, aer ignem, ignis vero ſeparat, purgat, digerit, colorat, et matureſcere facit omne ſemen, matu-

maturumque expellit per ſperma in loca & matrices, loca pura vel impura, calida, magis aut minus, ſicca vel humida; & ſecundum diſpoſitionem matricis, ſeu loci, variæ res producuntur in terra, ſicut etiam in libello XII. Tractatuum de matricibus mentio facta eſt quot loca tot matrices eſſe. Ita conditor omnium rerum, Altiſſimus Deus, omnes res conſtituit & ordinavit quod una contrariatur alteri, & tamen ut mors unius ſit vita alterius: quod unum producit alterum conſumit, & aliud ex hoc & quiddam nobilius naturaliter producitur: ac hiſce conſervatur æqualitas Elementorum, & ſic compoſiti. Omnium rerum præſertim viventium ſeparatio mors naturalis eſt: propterea naturaliter hominem mori oportet; quia cum homo ex quatuor Elementis ſit compoſitus ſubeſt ſeparationi, cum omne compoſitum ſeparetur naturaliter. Sed hæc ſeparatio humanæ Compoſitionis in die Judicii tantum fieri debuit: nam in paradiſo homo immortalis erat. Quod omnes Theologi, & ipſa Sacra Scriptura teſtantur; rationem tamen ſufficientem immortalitatis nullus Philoſophus hucusque oſtendit; quam hujus ſcientiæ S. inquiſitori ſcire convenit, ut videre poſſit quomodo iſta omnia naturaliter fiunt, & facillime intelligi poſſunt. Verum & veriſſimum eſt omne compoſitum hujus mundi corruptioni ſubeſſe ac ſeparari poſſe; quæ ſeparatio in regno animali mors appellatur: homo autem cum etiam ex quatuor Elementis compoſitus & creatus ſit, quomodo immortalis eſſe poterat? hoc naturaliter fieri credere difficile eſt, imo ſupra naturale aliquid hucusque habetur, Deus tamen Philoſophis viris bonis ante complura ſecula hoc naturaliter eſſe inſpiravit, quod tu a nobis ſic accipe. Paradiſus erat & eſt locus talis a ſummo Conditore rerum ex veris Elementis, non Elementatis ſed puriſſimis, temperatis, in ſumma perfectione anatiſatis, creatus; & omnia quæcunque in Paradiſo ſunt ex iisdem Elementis creata & incorrupta; ibi etiam homo creatus eſt, ex iisdem incorruptis Elementis juſta æqualitate anatiſatis conſtitutus, ut nullo modo corrumpi potuerit, ideo immortalitati conſecratus fuit: quoniam paradiſum hunc pro hominibus dumtaxat Deus ſine dubio creavit, de quo nos

& ubi ſit in Harmonia copioſe. Sed cum poſtea peccato inobedientiæ mandatum Altiſſimi Conditoris tranſgrederetur, in hunc mundum corruptibilem Elementatum, quem tantum pro beſtiis creaverat Deus, homo ad beſtias expulſus eſt: cui, cum ſine nutrimento vivere non poſſet, ex Elementis Elementatis corruptis nutrimentum ſumere neceſſe fuit. Quo nutrimento inficiebantur illa Elementa pura creationis ſuæ, & ita lente in corruptionem declinavit, donec una qualitas alteram ſuperavit, & ruina totius compoſiti, infirmitas, ac ultimo ſeparatio & mors advenit. Poſtea adhuc magis corruptioni & morti proximiores fuerunt illi qui jam in elementis corruptis ex ſemine corrupto & non in Paradiſo procreati ſunt, quoniam ſemen ex corruptis nutrimentis productum durabile eſſe non poteſt; & quo diutius ab expulſione paradiſi eo corruptioni propinquius homines accedunt: inde & vita brevior, & deveniet hucusque quod & procreatio propter abbreviationem vitæ ceſſabit. Sunt tamen aliqua loca ubi aerem benigniorem & ſydera propitiora habent; ibi non ita cito naturæ corrumpuntur, quia & homines naturalius vivunt. Noſtrates vero temere gula & inordinata vita, ad corruptionem feſtinant: Docet hoc experientia, quod ex infirmorum parentum ſemine nati non durant. Sed ſi homo in paradiſo manſiſſet, in loco illius naturæ convenienti, ubi Elementa incorrupta omnia virgo ſunt, in æternum immortalis eſſet: certum enim eſt, quando elementa pura in æqualitate virtutibus conjuncta ſunt, ſubjectum hoc incorruptum eſſe, & talis debet eſſe lapis Philoſophorum: tali creationi humanæ a veteribus Philoſophis aſſimilatus eſt, ſed moderni Philoſophi omnia ad literam intelligentes, ad hujus ſeculi generationem corruptam intendunt.

Hæc immortalitas principalis fuit cauſa quod Philoſophi hunc lapidem quærere ingeniati ſunt; ſciverunt enim hominem ex talibus Elementis integris creatum eſſe. Meditati ſunt igitur de Creatione iſta, quam cum naturalem eſſe cognoverunt, cœperunt ſcrutari an talia elementa incorrupta poſſent haberi, aut ſi illa aliquo ſubjecto conjungi & infundi poſſent; quibus ipſe Altiſſimus Conditor rerum inſpi-

inſpiravit compoſitionem talium elementorum in auro eſſe: quoniam in animalibus fieri eſt impoſſibile, cum ex elementis corruptis vitam ſuſtentare debeant; in vegetabilibus etiam non eſt, quia inæqualitas Elementorum in illis inventa eſt. Et cum omnia creata ad multiplicationem inclinata ſint, propoſuerunt Philoſophi in hoc regno minerali hanc naturæ poſſibilitatem experiri; qua inventa, alia innumerabilia arcana naturæ ineſſe viderunt, de quibus ut de ſecretis divinis parciſſime reliquerunt. Sic igitur habes quomodo elementa corrupta in ſubjecto cadunt, & ſeparantur; quando unum aliud ſuperat: & quia tunc fit per primam ſeparationem putrefactio, & per putrefactionem puri ab impuro ſeparatio, ſi tunc fit conjunctio nova virtute ignis acquirit formam multo nobiliorem prima. Nam in ſuo primo ſtatu corruptio fuit ex groſſo admixto quod non niſi per putrefactionem purgatur, & melioratur; et hoc fieri non poteſt niſi conjunctis viribus quatuor elementorum quæ ſunt in omni compoſito: cum enim compoſitum cadere debet per elementum aquæ cadit; & dum ita confuſe jacent ignis qui eſt potentialiter in quolibet aliorum utpote in terra, in aere, conveniunt ſimul, et conjuncta manu, vincunt poſtea aquam, quam digerunt et coquunt, et ultimo congelant; ac tali modo natura naturæ auxiliatur. Si enim ignis centralis occultus, qui vita captus erat, vincit agit in id quod ſibi propinquius ac purius eſt, ſicut et ipſum puriſſimum eſt, et conjungitur cum illo: ita vincit contrarium, ſeparatque purum ab impuro, et generatur nova forma, et ſi adhuc adjuvatur priore multo præſtantior: interdum ſagacis artificis ingenio fiunt res immortales, maxime in regno minerali. Sic omnia ſolo igne, et ignis regimine fiunt, et perducuntur in eſſe, ſi me intellexiſti.

Hic igitur Elementorum originem, et naturas eorum ac operationes quam breviſſime deſcriptas, quod ad noſtrum propoſitum hoc loco ſufficit. Nam alias ſi quodlibet Elementum deſcriberetur ut eſt, magnum volumen oriretur, noſtro propoſito non neceſſarium. Iſta omnia, ut diximus, ad Harmoniam remittimus, ubi, Deo favente, ſi nobis vita ſuperſtes erit, de naturalibus copioſius relinquemus.

* *

DE TRIBUS PRINCIPIIS OMNIUM RERUM.

DESCRIPTIS hiſce quatuor Elementis ad tria principia rerum deſcendamus: quomodo autem illa poducuntur ex quatuor Elementis ſic accipe. Poſtquam natura ab Altiſſimo Creatore omnium rerum privilegium feudi ſuper hanc Monarchiam mundi acceperit, cœpit loca & provincias unicuique ſecundum dignitatem diſtribuere; & in primis quatuor Elementa principes mundi eſſe conſtituit; & ut adimpleretur voluntas Altiſſimi (in cujus velle natura poſita eſt (ut unum in aliud inceſſabiliter ageret ordinavit. Cœpit itaque agere ignis in aerem & produxit ſulphur; Aer quoque coepit agere in aquam & produxit mercurium. Aqua etiam coepit agere in terram & produxit ſal. Terra autem, cum non habuerit in quod ageret, non produxit quicquam, ſed productum remanſit in illa: propterea tria tantum principia evenerunt, & terra facta eſt nutrix & matrix aliorum. Tria ut diximus Principia producta ſunt; quod veteres Philoſophi non ita ſtricte conſiderarunt, qui duos tantum actus Elementorum deſcripſerunt (vel ſi etiam volentes obticuerunt quis illos judicabit, cum illi ſcripta ſua filiis ſuis tantum dedicarint?) & ſulphur cum Mercurio, quod & nobis ſufficiat, materiam metallorum, imo & lapidis Philoſophorum eſſe nominarunt.

Quicunque igitur vult eſſe verus indagator hujus ſacræ Scientiæ neceſſe eſt ut ſciat accidentia, & ipſum accidens noſcat, ut diſcat ad quod ſubjectum ſeu Elementum accedere proponit, ut per media ſeſe ad id accommodet, ſi alias quaternarium numerum adimplere deſiderat. Sicut enim hæc tria Principia ex quatuor producta ſunt, ſic oportet per diminutionem ut etiam hæc producant duo, maſculum & foeminam; duo vero producant unum incorruptibile, in quo erunt illa quatuor æqualiter ſincera, ad ſummum depurata,

in

indigesta; & sic respondebit quadrangulus quadrangulo. Et hæc est illa quinta essentia omni artifici multum necessaria, a multis contrariis separata. Et sic habes in his tribus principiis in quacunque compositione naturali corpus, spiritum & animam occultam: quæ tria si separata & bene purgata, ut diximus, conjunxeris, sine dubio imitando naturam purissimum fructum dabunt. Quoniam etiamsi anima ex nobilissimo loco assumpta est, illuc tamen quo tendit non potest pervenire nisi per spiritum, qui est locus & domicilium animæ; quam si vis reducere in locum debitum, opus est ut sit lavata ab omni peccato, locus quoque sit purificatus, ut in illo anima possit glorificari, & non amplius separari. Jam ergo habes trium Principiorum originem ex quibus tuum est imitando naturam Mercurium Philosophorum & eorum primam materiam producere, & ista principia rerum, maxime metallorum, ad tuum propositum deducere: cum sine istis principiis impossibile sis tibi aliquid perficere per artem, cum & natura ipsa sine ipsis nihil faciat, nec producat. Hæc tria sunt in omnibus rebus, & sine illis in orbe nihil est, nec naturaliter erit. Sed quoniam supra scripsimus quod veteres Philosophi duo tantum principia nominarunt, ne inquisitor aberret, sciendum est quod licet illi sulphur & Mercurium descripserunt, sine sale tamen nequaquam ad hoc opus accedere potuerunt, cum illud sit clavis & principium hujus sacræ scientiæ: illud est quod aperit portas justitiæ, illud est quod claves habet ad carceres infernales, ubi sulphur ligatum jacet, sicut aliquando latius dabuntur ista in tractatu tertio principiorum, de Sale. Nunc ad propositum, quod hæc tria Principia omnino sunt necessaria, quia illa sunt materia propinqua. Duplex enim est materia metallorum: Proxima, Remota. Proxima est Sulphur & Mercurius, Remota sunt quatuor Elementa ex quibus solius Dei est res creare, relinque ergo Elementa quoniam ex illis nihil facies, nec poteris nisi hæc tria Principia producere, cum & natura ex illis nihil aliud producat. Si igitur ex Elementis nihil aliud quam ista tria principia producere potes, ad quid tibi iste vanus labor id quærere vel facere velle quod jam a natura generatum est? Nonne

Nonne eſt melius ire tria milliaria quam quatuor? Sufficiat ergo tibi tria principia habere, ex quibus natura in terra & ſuper terram omnia producit; quæ tria in omni re integre invenies. Ex horum debita ſeparatione & conjunctione natura producit tam metalla quam lapides in regno minerali; in regno vero vegetabili arbores, herbas & omnia? in regno etiam animali corpus, ſpiritum & animam; quod maxime operi Philoſophorum adæquatur. Corpus eſt terra, Spiritus eſt aqua, Anima eſt ignis ſeu ſulphur auri: Quantitatem corporis auget Spiritus, virtutem vero auget ignis. Sed quia magis eſt de Spiritu in pondere quam de igne, exaltatur Spiritus & opprimit ignem trahitque ad ſe: & ſic quilibet eorum creſcunt in virtute, & terra quæ eſt inter medium illorum creſcit in pondere. Omnis igitur indagator artis concludat in ſuo animo quod quærit ex his tribus, & huic in auxilium ſuccurrat ut poſſit vincere ſuum contrarium; poſtea addat ad pondus naturæ ſuum pondus, ut adimpleatur defectus naturæ per artem, & ita vincet ſuum contrarium. Diximus in Elemento terræ terram nihil aliud eſſe quam receptaculum aliorum id eſt ſubjectum in quo iſta duo ignis & aqua certant, mediante aere; ſi prædominatur aqua producit res temporales & corruptibiles; ſi autem ignis vincit producit res perpetuas & incorruptibiles: conſidera igitur quod tibi ſit neceſſarium. Scias præterea quod ignis & aqua ſunt in omni re? ſed neque ignis neque aqua faciunt aliquid, quoniam illa inter ſe tantum certant & pugnant de velocitate & de virtute, & hoc non per ſe ſed per excitationem caloris extrinſeci qui motu cœleſtium virtutum in centro terræ accenditur; ſine quo iſta duo nihil facerent unquam, ſtarent uterque illorum: quodlibet in ſuo termino & pondere: ſed natura poſtquam conjunxit iſta duo in proportione, tunc calore extrinſeco excitat illa, & ſic incipiunt inter ſe pugnare, & quodlibet illorum vocat ſuum ſimile in adjutorium, ſicque aſcendunt & creſcunt, quouſque terra cum illis amplius aſcendere non poteſt; interim illa duo in ejuſmodi retentione terræ ſubtiliantur; (nam in illo ſubjecto terræ ignis & aqua aſcendunt inceſſabiliter, & per poros reſervatos quos aer

præ-

præparat agunt) & ex illa eorum ſubtiliatione flores & fructus ſequuntur, in quibus amici fiunt, ut in arboribus videre eſt; quo enim melius ſubtiliantur & purificantur aſcendendo eo præſtantiores producunt fructus, præſertim ſi æqualiter virtutibus conjunctis finiunt.

Purgatis ergo rebus, fac ut ignis & aqua amici fiant, quod in terra ſua quæ cum illis aſcenderat facile facient; & tunc id brevius perficies quam natura, ſi bene ſecundum pondus naturæ conjunxeris, non ſicut prius fuit ſed ſicut natura requirit & tibi opus eſt. Quoniam natura in omni compoſitione magis apponit de aliis quam de igne: Minima pars ignis ſemper eſt, ſed natura ſecundum placitum addit ignem extrinſecum, ad excitandum illum internum ſecundum majus vel minus per multum aut parum temporis, & ſecundum hoc ſi ignis ſuperat aut ſuperatur perfectæ aut imperfectæ res fiunt, ſic in mineralibus ut in vegetabilibus. Non intrat quidem ignis extrinſecus in profundum compoſitionis eſſentialiter, ſed tantum virtute; quoniam ignis intrinſecus materialis ſufficit ſibi ſi tantum nutrimentum habet, & ignis extrinſecus eſt illi nutrimentum, & quaſi ligna reſpectu ignis Elementalis, & ſecundum tale nutrimentum creſcit & multiplicatur. Cavendum tamen eſt ne ille nimius ignis extrinſecus adveniat, quoniam ſi quis multum & extra poſſe comedit ſuffocatur: parvum ignem magna flamma devorat: ignis extrinſecus debet eſſe multiplicativus, nutriens, non devorans, ita enim res perficiuntur. Decoctio ergo in omnibus rebus eſt perfectio: ita natura addit virtutem ad pondus & perficit. Verum quia difficile eſt ad compoſitum addere, cum hoc longiſſimum laborem requirat, conſulimus ut de ſuperfluo amoveas tantum quantum opus eſt, vel natura requirit: Remotis ſuperfluitatibus miſce, oſtendet poſtea natura quod quæſiviſti. Tu quoque cognoſces ſi natura bene aut male conjunxit Elementa cum in conjunctione elementa omnia conſiſtant. Sed multi laborantes ſtramen pro tritico ſeminant; aliqui utrumque: multi vero id projiciunt quod Philoſophi amant: aliqui incipiunt & deſinunt, quod ex illorum inconſtantia evenit; artem

difficilem, laborem facilem quærunt, optima rejicientes pessima seminant: sed sicut hæc scientia in præfatione occultatur, sic & materia in principio projicitur. Nos autem dicimus artem hanc nihil aliud esse quam virtutes Elementorum æqualiter commixtas: est calidi, sicci, frigidi, humidi, æqualitas naturalis; conjunctio masculi & fœminæ, quem eadem fœmina genuit, id est, conjunctio ignis & humidi radicalis metallorum. Considerando quod Mercurius Philosophorum habet in se sulphur suum proprium bonum secundum minus & majus, deputatum & decoctum a natura, ex Mercurio omnia perficere poteris: sed si scies addere ad pondus naturæ tuum pondus, duplicare Mercurium, & triplicare sulphur, citius terminabitur in bonum, postea in melius, usque in optimum: quamvis unum tantum apparens est sulphur, & duo Mercurii, sed unius radicis; non crudi nec nimis cocti, purgati tamen & soluti, si me intellexisti.

Materiam quidem Mercurii Philosophorum & materiam sulphuris eorundem describere non est opus: nemo mortalium potuit, nec in posterum poterit apertius & clarius illam describere quam ab antiquis Philosophis descripta & nominata est, nisi alias anathema artis esse velit. Est enim ita communiter nominata ut etiam non æstimetur; ideo inquisitores ad alias subtilitates potius se convertunt, quam in naturæ simplicitate manerent. Non dicimus tamen Mercurium Philosophorum commune quid esse & aperte nominari, sed de materia ex qua Philosophi sulphur suum & Mercurium creant: quoniam Mercurius Philosophorum non habetur per se super terram, sed ex sulphure & Mercurio conjunctis educitur arte; non prodit in lucem, nudus enim est, sed a natura miris modis involutus est. Conclusive dicimus repetendo sulphur & Mercurium esse mineram nostri argenti vivi, (conjuncta tamen) quod argentum vivum habet posse metalla solvere, occidere, & vivificare, quam potestatem accepit a sulphure acetoso suæ propriæ naturæ. Sed ut adhuc melius concipere possis, audi quæ differentia est inter nostrum argentum vivum & Mercurium vulgi. Mercurius vulgi

non

non ſolvit aurum nec argentum ut ab illis non ſeparetur: argentum vero vivum noſtrum ſolvit aurum et argentum et non ſeparatur ab illis in æternum, ſicut aqua mixta aquæ. Mercurius vulgi habet ſulphur combuſtibile malum quo denigrantur: noſtrum argentum vivum habet in ſe ſulphur incombuſtibile, fixum, bonum, albiſſimum et rubeum. Mercurius vulgi eſt frigidus, humidus: Mercurius noſter eſt calidus, humidus. Mercurius vulgi corpora denigrat et inficit: Argentum vivum noſtrum corpora dealbat usque ad cryſtallinam ſerenitatem. Mercurius vulgi vertitur per præcipitationem in pulverem citrinum, ſulphur malum: Argentum vivum noſtrum mediante calore vertitur in ſulphur candidiſſimum, bonum, fixum et fluxibile. Mercurius vulgi quo magis decoquitur eo magis fluxibilis: argentum vivum noſtrum quo magis decoquitur eo magis inſpiſſatur. Ex his igitur circumſtantiis conſiderare poteris quomodo differunt inter ſe Mercurius vulgi ab argento vivo Philoſophorum. Si adhuc non intelligis noli expectare, nullus mortalium dabit clariora ſicut hic diximus: ſed de virtutibus. Talis virtutis eſt argentum vivum noſtrum quod & per ſe ſufficit & tibi & ſibi, absque omni additione rei extraneæ, ſola decoctione naturali ſolvitur: & congelatur ſed Philoſophi propter abbreviationem addunt illi ſulphur ſuum bene digeſtum & maturum, & ſic operantur.

Potuiſſemus quidem citare ſcripta Philoſophorum ſermonem noſtrum confirmantia; ſed quoniam clariora eorum ſcriptis ſcripſimus non indigent comprobatione; is intelliget qui in aliorum ſcriptis verſatus eſt. Si igitur noſtrum conſilium vis ſequi, conſulimus ut antequam ad hanc artem accedas inprimis diſcas compeſcere linguam & naturam minerarum & metallorum inquiras, tum & vegetabilium; quoniam in omni ſubjecto Mercurium noſtrum invenies, & ab omnibus rebus Mercurius Philoſophorum extrahi poteſt, licet in uno ſubjecto propinquius quam in alio. Scito etiam pro certo quod hæc ſcientia non in fortuna neque caſuali inventione, ſed in reali ſcientia locata eſt,

& non eſt niſi hæc unica materia in mundo per quam & ex qua præparatur lapis Philoſophorum. Eſt quidem in omnibus rebus, ſed in extractione ejus vita deſiſteret: ſine cognitione tamen rerum naturalium, præſertim in regno minerali, ſimilis eris cœco qui uſu ambulat. Talis quidem artem non niſi caſualiter quærit: & etiamſi, ſicut multoties accidit, caſu ab aliquo materia tractatur argenti vivi noſtri, tunc ubi incipere debet opus ſuum finit; & ſic ſicut caſu invenitur caſu amittitur, quia neſcit ſuper quid ſuam intentionem fundare debet. Ideo hæc ſcientia eſt donum Dei Altiſſimi: & niſi Deus per ingenium bonum, vel per amicum, alicui revelaverit, difficile cognoſcitur: nam non omnes Gebri, non omnes Lullii eſſe poſſumus. Et licet Lullius vir ſubtilis ingenii fuit, tamen ſi ab Arnoldo artem non accepiſſet certe ſimilis fuiſſet aliis qui illam cum difficultate inquirunt: ſiquidem & Arnoldus ab Amico accepiſſe confitetur. Facile enim ſcribere cui ipſa natura dictat: Eſt Proverbium; *facile eſt addere inventis.* Omnis ars & ſcientia magiſtro facilis, ſed incipienti diſcipulo non ſic: & ad hanc ſcientiam inquirendam tempus requiritur longum, copia vaſorum, & expenſa magna, & quotidianus labor, cum immenſa meditatione, quamvis ſcienti omnia levius. Concluſive dicimus hanc artem ſolius Altiſſimi Dei donum eſſe, qua cognita orandus eſt ut etiam ad artem hanc benedictionem ſuam dare dignetur; quoniam ſine benedictione divina omnino inutilis eſt. Quod nos ipſi experti ſumus, cum propter ſcientiam aliquot graviſſima pericula paſſi, plus infortunii ac incommodi quam utilitatis inde habuerimus: ſed credimus in mundum tempus adveniſſe cum ſero ſapiunt Phryges: Iudicia Domini abyſſus multa. Attamen divinam providentiam in ejusmodi noſtris infortuniis admiratus ſum: Semper enim Altiſſimi conditoris noſtri protectionem præſto habuimus, ut nullus inimicus potuerit nos opprimere; cuſtos fuit ſemper Angelus Domini Arcæ hujus, in quam Altiſſimus conditor rerum tantum theſaurum incluſit, quem & uſque tuetur. Audivimus namque inimicos noſtros in laqueum quem nobis paraverunt incidiſſe: Qui in noſtram vitam irruerunt

vita

vita privati sunt: qui vero bona nostra invaserunt bona sua, nonnulli & regna, amiserunt: Præterea illorum qui nostro honori detraxerunt multos infames periisse scimus: tantam custodiam ab omnium rerum Creatore semper habuimus, qui nos statim ex utero matris nostræ sub umbram alarum suarum suscepit, spiritumque intelligentiæ rerum naturalium infudit, cui sit laus & gloria per infinita sæcula sæculorum. Tanta beneficia ab Altissimo Deo Creatore nostro accepimus, ut non solum calamo verum & mente comprehendere sit impossibile: Vix unquam mortalium alicui majora, imo saltem talia, contulit Deus. Utinam tantum animi, tantum Spiritus, & eloquentiæ, intelligentiæque haberemus ut debitas gratias illi agere possemus; scimus enim talia non meruisse: hoc unicum credimus esse, quod in illo solo semper speravimus, speramus, & sperabimus. Scimus enim non esse inter mortales qui nos adjuvare possit, nisi hic solus Deus & Creator noster; quia vanum est confidere in Principibus, quoniam homines sunt, (ut ait Psal.) Omnes hi a Deo Spiritum vitæ habent, quo ablato, pulverem omnia esse; sed sperare in Domino Deo, a quo sicut a fonte bonitatis omnia bona abundantissime fluunt, tutum & securum est. Tu igitur quicunque cupis ad hanc S. Scientiam accedere, pone in primis spem integram in Deo Creatore tuo, illumque precibus fatiga, & crede firmiter te ab illo non derelinquendum: quoniam si Deus cor tuum candidum, & spem integram in se positam cognoverit, facile dabit medium, per hanc sive per aliam viam adjuvabit te ut voto potiaris. Initium sapientiæ timor Domini. Ora, sed nihilominus & labora: Deus quidem dat intellectum, sed tu illo scias uti: nam sicut sunt dona Dei intellectus bonus & occasio bona, ita est poena peccati quando omittitur occasio bona. Sed ut ad propositum redeamus, dicimus argentum vivum materiam primam istius operis esse, & vere nihil aliud; quidquid additur illi oritur ex illo. Diximus aliquoties quod ex tribus Principiis fiunt & generantur omnes res mundi; sed nos aliqua ab accidentibus purgamus, purgata iterum conjungimus; additis addentis, deficientia ad-

 imple-

implemus, & imitando naturam ad finem summæ perfectionis decoquimus, quod natura propter accidens perficere non potuit, & jam finivit ubi ars incipere debet. Propterea si cupis naturam imitari, in his illam imitare in quibus illa operatur. Nec te moveat quod scripta nostra contraria sibi videantur in aliquibus locis; ita enim opus est ne ars proderetur: Tu autem elige ea quæ cum natura conveniunt; accipe rosas, relinque spinas. Si intendis metallum facere metallum sit tuum fundamentum, quia non generatur ex cane nisi canis, ex metallo nisi metallum: nam scito pro certo, si non accipies ex metallo humidum radicale optime separatum nihil facies unquam; Sine grano tritici frustra colis terram: unica res, unica ars, unica operatio. Si igitur metallum vis producere metallo fermentabis; si vero arborem arboris semen sit tibi fermentum. Unica ut diximus est operatio, extra quam non est alia quæ vera sit. Errant itaque omnes qui dicunt aliquod particulare extra hanc unicam viam & naturalem materiam verum esse; etenim non habetur ramus nisi ex trunco arboris: Impossibile est & fatuum ramum priusquam arborem producere velle; facilius est ipsum lapidem conficere quam particulare aliquod etiam simplicissimum quod sit utile, & in examinatione cum naturali persisteret. Sunt tamen multi qui gloriantur se posse facere lunam fixam, sed melius facerent ut plumbum vel stannum fixarent, cum meo judicio idem labor sit; quia ista non resistunt examini ignis donec in sua natura sunt; luna autem in sua natura satis fixa est, nec opus habet fixatione Sophistica. At cum quot capita tot sensus, nos relinquimus cuilibet suam opinionem: qui non vult sequi nostrum consilium, & naturam imitari, maneat in suo errore. Bene quidem particularia fieri possunt habita arbore, cujus surculi variis arboribus inseri possunt: sicut habita una aqua variæ sortis carnes decoqui possunt in ea, & secundum carnium diversitatem jusculum saporem habebit, sed hoc ex eodem fundamento. Concludimus itaque non esse nisi unicam naturam, tam in metallis quam in aliis rebus, sed diversam ejus operationem, unam etiam universalem materiam secundum

dum Hermetem. *Sic ab hac una re omnes res natæ fiunt.* Multi tamen ſunt artifices, quorum quilibet ſequitur ſuum cerebrum: quærunt novam naturam, novam materiam, propterea etiam inveniunt novum recenſque nihil, quia non ad poſſibilitatem naturæ, ſed ad ſyllabam ſcripta Philoſophorum interpretantur. Sed hi omnes ſunt ex illis comitiis de quibus in Dialogo Mercurii cum Alchemiſta ſcriptum eſt, qui ſine concluſione domum redeunt, non ſolum abſque medio, verum & ſine principio finem quærunt, & hoc inde fit, quod non ex fundamentis vel lectione librorum Philoſophorum; ſed ex auditu & receptis circumforaneis artem aſſequi conantur: (licet jam libri Philoſophorum ab invidis fortaſſe deſolati ſunt, in multis locis addunt vel ſupprimunt) poſtea cum illis non ſuccedit ad Sophiſticationes convertuntur, & tentant mira opera vana, dealbando, rubificando, lunam fixando, animam auri extrahendo, quod in Præfatione libelli XII. Tractatuum fieri poſſe ſatis negatum eſt. Non quidem negamus, imo omnino eſſe neceſſarium dicimus, animam metallicam extrahi debere, ſed non ad Sophiſticam operationem; ſed ad opus Philoſophorum: quæ extracta & purgata iterum corpori ſuo reddi debet, ut fiat reſurrectio vera corporis glorificati. Nunquam hoc noſtrum propoſitum fuit, ſine grano tritici triticum multiplicare poſſe: ſed ut illa anima extracta aliquod aliud metallum Sophiſtico modo tingere poſſit falſiſſimum eſſe ſcias, omneſque qui de hoc gloriantur falſarios eſſe: ſed iſta in tertio principio de Sale copioſius, cum hic non ſit locus extendere calamum.

DE SULPHURE.

INTER tria Principia Sulphur merito Philoſophi primo loco poſuerunt, ſicut digniſſimum Principium, in cujus præparatione tota ſcientia latet. Triplex enim ſulphur eſt, & inter alia eligendum: Sul-

Sulphur tingens ſeu colorans: Sulphur congelans Mercurium: Tertium eſt eſſentiale maturans. De quo quidem ſerio tractare debuimus, ſed quia per Dialogum unum principiorum edidimus, ita & alia finire cogimur, ne alicui illorum injuriam inferre videamur. Sulphur maturius eſt cæteris Principiis, & Mercurius non coagulatur niſi ſulphure: ergo totalis noſtra operatio in hac arte non eſt niſi ut ſciamus ex metallis ſulphur elicere quo in viſceribus terræ argentum vivum noſtrum in aurum & argentum congelatur: quod quidem ſulphur in hoc Opere loco maſculi, ideo dignius habetur, Mercurius vero loco fœminæ. Ex horum duorum compoſito & actu generantur Mercurii Philoſophorum.

Deſcripſimus in Dialogo Mercurii cum Alchemiſta congregationem illam Alchemiſtarum ubi conſultabant ex qua materia & quomodo faciendus ſit Lapis Philoſophicus. Scriptum eſt etiam quomodo tempeſtatis infortunio ſive Concluſione fere in univerſum Orbem diſperſi ſunt. Surrexit enim tempeſtas valida ventuſque maximus qui illos huc illuc diſperſit, & aliquorum capita ita perflavit, ut ad hoc uſque tempus ſeſe nondum recolligere poſſint, unde in illorum cerebris variæ ſortis muſcæ generantur. Erant autem inter illos variarum nationum ac conditionum homines, inter quos fuit etiam hic Alchemiſta, de quo in hoc Tractatu ſermonem inſtituimus: erat alias vir bonus, ſed ſine Concluſione, ex numero horum qui caſualiter Lapidem Philoſophorum invenire proponunt: & erat ſocius illius Philoſophi qui cum Mercurio certabat. Hic vero dicebat, ſi mihi ita accidiſſet cum Mercurio loqui, paucis verbis illum expiſcatus fuiſſem: ſtultus iſte alter, inquit, neſcivit cum illo procedere. Mihi quidem numquam Mercurius placuit, nec credo in illo aliquid boni eſſe; at Sulphur mihi probatur, quia in illis Comitiis optime de illo diſputavimus: ſi non illa tempeſtas nos diſturbaſſet, primam materiam id eſſe concluſiſſemus: quoniam in meo capite non ſolent eſſe res leves, caput meum plenum eſt profundarum imaginationum. Sicque confirmatus inſtituit in ſulphure laborare. Incepit itaque illud diſtillare,

ſtillare, ſublimare, calcinare, fixare, oleum per campanam ex illo facere, tum per ſe, tum cum cryſtallis, corticibus ovorum, & alios multos labores in illo expertus eſt: cumque multum temporis & ſumptuum conſumpſit, & nihil ad propoſitum invenire potuit, triſtis fuit; miſer multas noctes duxit inſomnes, exibat etiam ſæpenumero extra urbem ad ſpeculandum, ut eo commodius aliquid certi in ſuo labore excogitare poſſet. Accidit autem quadam vice, cum ita fere in extaſi ſpeculando deambularet, pervenit ad quoddam nemus viridiſſimum, omniumque rerum refertiſſimum, in quo erat omnium minerarum & metallorum fodinæ, omniumque animalium & avium genera, omnium arborum, herbarum & fructuum copia: ibi etiam erant varii aquæ ductus: quoniam illis in locis aqua non habebatur, niſi quæ per varia inſtrumenta & canales trahebatur; & hoc per varios artifices ex variis locis: præcipua fuit illa, clariorque cæteris, quæ a radiis Lunæ trahebatur; & hæc non niſi pro Nympha nemoris illius procurabatur. Ibi etiam paſcebantur tauri & arietes, et paſtores erant duo juvenes, quos Alchemiſta interrogans: Cujus, inquit, eſt hæc ſylva? cui reſponderunt: Eſt nemus et hortus noſtræ nymphæ Veneris. Alchemiſta huc illuc inambulabat: Placuit illi quidem locus, ſed ille tamen ſemper de ſuo ſulphure cogitabat; atque ita ambulando feſſus, miſer conſedit ad latus canalis, ſub quadam arbore, et cœpit miſerrime lamentari, deplorando tempus et ſumptus in ſuo labore fruſtra impenſos (non erat alias deceptoriæ facultatis, ſed ſibi ipſi nocivus) aitque. Quid eſt hoc? omnes dicunt rem eſſe communem, vilem, facilem, et ego ſum vir doctus, et hunc miſerum lapidem non poſſum excogitare. Sicque lamentando cæpit maledicere ſulphuri, quod in illo tot ſumptus, tot labores fruſtra conſumpſerit: et ſulphur fuit etiam in illo nemore, ſed inſcio Alchemiſta. Interim dum ita lamentaretur, audivit vocem quaſi alicujus ſenis: Amice cur maledicis ſulphuri? Alchemiſta circumſpexit ubique, neminemque videns perterrefactus eſt. Vox autem illa iterum ait: Amice cur ita contriſtaris? Alchemiſta reſum-

pto animo, Domine, inquit, esuriens semper de pane, ita ego semper de Lapide Philosophorum cogito. *Vox:* Et quare maledicis sulphuri? *Alchem.* Domine credidi illud esse primam materiam Lapidis Philosophorum ideo in illo laborando aliquot annos multa consumpsi, & non potui istum Lapidem invenire. *Vox:* Amice ego quidem sulphur novi verum & principale subjectum Lapidis Philosophorum, sed re non nosco, neque de tuo labore & proposito quicquam scio: Injuste maledicis sulphuri; quia ille est in durissimis carceribus, non potest unicuique adesse, quandoquidem hic ligatis pedibus in tenebrosissimo carcere positus est, nec egreditur nisi quo illum deportant custodes ejus. *Alchem.* Et quare est incarceratus? *Vox.* Quia omnibus Alchemistis obediens esse voluit, & facere quicquid ipsi volebant, contra voluntatem matris suæ, quæ illi interdixerat ut solummodo iis qui illam noverunt obediret, propterea tradidit illum in carceres, & jussit ligare pedes ejus, custodesque constituit illi, ut sine illorum scitu & voluntate nusquam ire possit. *Alchem.* O miser! propterea & mihi non potuit succurrere: certe mater ejus facit illi magnam injuriam: & quando dimittetur ex istis carceribus? *Vox:* O Amice, Sulphur Philosophorum non potest hinc exire nisi longissimo tempore, & cum gravissimo labore. *Alchem.* Domine, & qui sunt custodes ejus, qui illum custodiunt? *Vox:* Amice, custodes ejus sunt ejusdem generis, sed tyranni. *Alchem.* Domine, & tu quis es, & quomodo vocaris? *Vox:* Ego sum Judex & Præfectus carcerum, & nomen mihi Saturnus. *Alchem.* Ergo in tuis carceribus Sulphur detinetur. *Vox:* In meis quidem carceribus Sulphur detinetur, sed habet alios custodes. *Alchem.* Et quid facit in carceribus? *Vox:* Laborat quicquid ejus custodes volunt. *Alchem.* Et quid scit laborare; *Vox.* Ille est mille rerum artifex, & est cor omnium rerum: scit emendare metalla, mineras corrigit, animalia intellectum docet; scit facere omnia genera florum in herbis & arboribus, atque illis omnibus præest, corrumpit aerem, quem iterum emendat: est omnium odorum in Mundo artifex, omniumque colorum pictor. *Alch.* Ex qua

mate-

materia facit flores? *Vox:* Custodes dant materiam & vasa, Sulphur vero digerit, & secundum digestionis varietatem & pondus varios flores & odores facit. *Alchem.* Domine, est ne senex; *Vox:* Amice, scito quod Sulphur est virtus omnium rerum, & est secundus natu, sed senior omnibus; fortior, & dignior; sed puer obediens. *Alchem.* Domine, quomodo cognoscitur; *Vox:* Miris modis, sed optime per rationem vitalem in animalibus, per colorem in metallis, per odorem in vegetabilibus: sine illo mater ejus nihil operatur. *Alchem.* Est ne solus hæres, vel si habet fratres? *Vox:* Amice unicum tantum ejusmodi filium mater ejus habet, fratres ejus alii sunt mali associati, sororem habet quam amat, & ab illa amatur vicissim, nam illi est sicut mater. *Alchem.* Domine, uniformis ne est ubique? *Vox:* Quo ad naturam ejus uniformis, sed in carceribus mutatur: cor ejus tamen semper purum est, sed vestimenta ejus maculata sunt. *Alchem.* Domine, fuit ne etiam aliquando liber? *Vox:* Maxime fuit præsertim illis temporibus quando fuerunt illi viri sapientes quibus cum matre ejus magna amicitia intercedebat. *Alch.* Et qui fuerunt isti? *Vox:* Innumerabiles fuerunt: Fuit Hermes qui cum matre ejus unum erat: post ipsum fuerunt multi Reges, ac Principes, nec non multi alii sapientes, utpote hisce seculis Aristoteles, Avicenna, &c. qui illum liberarunt: hi enim ejus ligaturas dissolvere resciverunt. *Alchem.* Domine, quid eis dedit pro liberatione? *Vox:* Dedit illis tria Regna: nam quando illum aliquis dissolvit, & liberat, tunc ille custodes suos, qui modo in suo Regno gubernant, vincit & ligatos huic qui illum liberat in subditos tradit, ac eorum Regna in possessionem dat: sed quod majus est, in Regno ejus est speculum in quo totus Mundus videtur. Quicunque in hoc speculum inspicit, tres partes sapientiæ totius Mundi in illo videre & addiscere potest, atque ita sapientissimus in hisce tribus Regnis evadet; quales Aristoteles & Avicenna fuerunt & alii multi qui, sicut & cæteri antecessores, in hoc speculo viderunt quomodo & Mundus creatus est: ex illo didicerunt cælestium virtutum influentias in inferiora, & quomodo Natura per pondus

 ignis

ignis res componit; tum etiam motum Solis & Lunæ, præſertim vero motum illum univerſalem quo mater ejus gubernatur: ex illo gradus caliditatis, frigiditatis, humiditatis, & ſiccitatis, virtutesque herbarum ac omnium rerum cognoverunt: unde optimi Medici facti ſunt. Et certe niſi Medicus talis ſit ut ſciat cur hæc herba talis vel talis, cur in hoc gradu calida, cur ſicca, cur humida ſit, non ex libris Galeni, aut Avicennæ, ſed ex fonte Naturæ, unde et illi iſta habuerunt, fundamentalis Medicus eſſe non poteſt. Iſta omnia diligenter iſti conſiderarunt, & ſcripta ſua ſucceſſoribus reliquerunt, ut homines ad altiora ſtudia allicerent, et diſcerent Sulphur liberare, atque ejus vincula diſſolvere: ſed homines hujus ſæculi ſcripta illorum jam pro finali fundamento habent, et ulterius non quærunt; ſufficitque illis quod ſciant dicere, ſic Ariſtoteles ſic Galenus ſcripſerunt. *Alchem.* Et quid dicis, mi Domine, poteſtne herba absque Herbario cognoſci? *Vox*: Veteres illi Philoſophi ex ipſomet Naturæ fonte ſua recepta conſcripſerunt. *Alchem.* Quomodo, mi Domine? *Vox:* Scito quod omnes res in terra, et ſuper terram ex tribus Principiis generentur et producantur; aliquando duobus quibus tamen tertium adhæret: qui igitur novit tria Principia, et pondus illorum ut illa Natura conjungit, facile ex decoctione gradum ignis in ſubjecto, an bene, aut male, vel mediocriter coctum, idque ſecundum majus vel minus, intelligere poterit: nam cuncta vegetabilia ab his qui tria Principia noverunt, cognoſcuntur. *Alchem.* Et hoc quomodo? *Vox:* Ex viſu, ex guſtu, et odore; in his tribus ſenſibus concluduntur etiam tria Principia rerum, et gradus eorum decoctionis. *Alchem.* Domine, dicunt quod Sulphur eſt Medicina. *Vox:* Imo ipſe Medicus eſt, et qui illum ex carceribus liberant, illis pro gratitudine et ſanguinem ſuum in Medicinam dat. *Alchem.* Domine habita univerſali Medicina quamdiu homo poteſt ſe conſervare a morte? *Vox:* Uſque ad terminum mortis: caute tamen hæc Medicina ſumenda eſt; multi enim viri ſapientes hac Medicina ante terminum interierunt. *Alch.* Et quid dicis, mi Domine, eſtne venenum?

Vox:

Vox: Nonne audivisti quod magna flamma ignis consumit parvam? multi erant Philosophi qui ex aliorum doctrina artem habuerunt qui non ita profunde virtutem Medicinæ scrutarunt; imo quo Medicina erat potentior, subtilior, eo sanior illis videbatur; et unum granum ejus multa millia metalli transmeat, multo magis corpus humanum. *Alchem.* Domine, quomodo ergo uti debuerunt? *Vox:* Medicina uti debuerunt quæ calorem naturalem confortando nutriret, non superaret. *Alchem.* Domine, ego scio facere istam Medicinam. *Vox:* Beatus es, si scis, sanguis enim Sulphuris est illa intrinseca virtus et siccitas convertens & congelans argentum vivum in aurum, tum etiam omnia metalla et corpora humana ad sanitatem. *Alchem.* Domine, ego scio facere oleum Sulphuris quod cum calcinatis crystallis præparatur, scio et aliud per campanam sublimare. *Vox:* Certe tu etiam es Philosophus ex illis Comitiis; nam optime mea dicta interpretaris, sic ni fallor, et omnium Philosophorum. *Alchem.* Domine, nonne est hoc oleum sanguis Sulphuris? *Vox:* O Amice, sanguis Sulphuris non datur nisi his qui illud sciunt ex carceribus liberare. *Alchem.* Domine, scitne etiam Sulphur aliquid in Metallis? *Vox:* Dixi tibi, quod omnia scit, et in metallis multo melius quam alibi; sed custodes ejus sciunt quod ibi facile liberari possit, propterea ibi in durissimis carceribus detentum custodiunt, ita ut et respirare non possit, timent enim ne ad palatium Regis perveniat. *Alch.* Domine in omnibus ne metallis ita incarceratus est? *Vox:* In omnibus, sed non uniformiter, in aliquibus non ita stricte. *Alchem.* Domine, & quare in metallis ita tyrannico more? *Vox:* Quia tunc non amplius timeret illos quando ad palatium suum Regale pervenerit: jam enim potest videri, jam libere ex fenestris prospicit; quoniam illic est in proprio Regno, licet nondum ita ut desiderat. *Alchem.* Domine, & quid comedit? *Vox:* Cibus ejus ventus est, cum liber est coctus; sed in carceribus cogitur comedere crudum. *Alchem.* Domine, possent ne istæ inimicitiæ inter illum et custodes ejus reconciliari? *Vox:* Imo, si quis esset tam prudens. *Alchem.* Quare cum illis de pace non tractat?

Vox: Illud non poteſt per ſe ipſum; quia ſtatim ita & furore excandeſcit. *Alch.* Faciat hoc per aliquem commiſſarium. *Vox:* Feliciſſimus hominum certe eſſet, & æterna memoria dignus, qui inter illos ſciret pacem facere; ſed hoc non niſi vir ſapientiſſimus qui cum matre ejus conveniret, & cointelligentiam haberet: nam ſi amici eſſent, unus alterum non impediret, ſed conjunctis viribus facerent res immortales. Certe qui illos reconciliaret eſſet vir æternitati conſecrandus: *Alch.* Domine, ego componam iſtas lites inter illos, & liberabo illum: ſum alias vir adeo doctus, & ſapiens; adhæc etiam ſum bonus practicus præſertim ubi ad tractandum venitur. *Vox:* Amice: video quidem quod ſatis magnus, & cum magno capite ſis, ſed ne ſcio num tu iſta facere poſſis. *Alch.* Domine, fortaſſis tu ignoras quid ſciunt Alchemiſtæ, quod ad tractatus ſemper illi ſunt victores, & certe ego non ſum poſtremus, modo inimici ejus mecum tractare velint: ſi tractabunt, eſto ſecurus quod cauſa cadent. Domine, crede mihi Alchemiſtæ ſciunt tractare. Si tantum mecum tractare velint, Sulphur confeſtim liberabitur. *Vox:* Placet mihi ingenium, audio quod probatus ſis. *Alch.* Domine, dic adhuc mihi ſi hoc eſt verum ſulphur Philoſophorum? *Vox:* Hoc quidem eſt ſulphur, ſed ſi Philoſophorum eſt tuum eſt ſcire. Satis ego tibi de Sulphure dixi. *Alch.* Domine ſi etiam ejus carceres inveniam, an eum liberare potero? *Vox:* Si ſcies optime poteris; facilius eſt enim illum liberare quam invenire. *Alch.* Domine rogo dic adhuc mihi ſi illum invenero, faciam ne ex illo lapidem Philoſophorum. *Vox:* O amice non eſt mecum divinare, tu ipſe videto: attamen ſi matrem ejus noveris, illam ſecutus fueris, ſulphure ſoluto lapis in promtu erit. *Alch.* Domine in quo ſubjecto eſt hoc ſulphur? *Vox:* Scito pro certo quod hoc ſulphur eſt magnæ virtutis; minera ejus ſunt omnes res mundi, eſt enim in metallis, herbis, arboribus, animalibus, lapidibus, mineris. *Alch.* Et quis diabolus inter tot res & ſubjecta illum latentem invenire poteſt? Dic tu mihi materiam ex qua illum Philoſophi accipiunt. *Vox:* Amice nimis prope accedis, attamen ut tibi ſatis faciam, ſcito ſulphur ubique eſſe ſed, habet quædam pala-

tia ubi ſolet Philoſophis audientiam dare; ſed Philoſophi illud in mari ſuo natans & cum Vulcano ludens adorant; quando illud viliſſimo veſtitu incognitum Philoſophi accedunt. *Alch.* Domine in mari illud quare non eſt meum, cum hic propinquius ſit abſconditum *Vox*: Dixi tibi quod cuſtodes ejus illud in carceribus tenebroſiſſimis poſuerunt ne illud videre poſſis, eſt enim in uno ſolo ſubjecto; ſed ſi illud domi non inveniſti vix in ſylvis invenies. Ne autem deſperes in inquirendo illo, tibi ſacroſancte dico illud in auro & argento eſſe perfectiſſimum, ſed in argento vivo facillimum. *Alchem.* Domine libenti animo facerem lapidem Philoſophorum. *Vox:* Rem bonam deſideras, ſulphur quoque libenter diſſolveretur. Et ſic Saturnus diſceſſit. Alchemiſtam vero feſſum gravis ſopor invaſit, & apparuit illi viſio talis. Vidit in illo nemore fontem aquæ plenum, circa quem deambulabant Sal cum Sulphure inter ſe altercando, donec ultimo cœperunt pugnare; & intulit ſal ſulphuri vulnus incurabile, ex quo vulnere loco ſanguinis aqua quaſi lac candidiſſimum effluxit, ac in magnum flumen crevit. Tunc ex illo nemore regreſſa eſt Diana virgo pulcherrima, quæ cæpit lavari in flumine illo: quam dum tranſiens Princeps quidam vir fortiſſimus (& major ſuis ſervitoribus) videret, cæpit admirari ejus pulchritudinem, quodque eſſet naturæ ſibi ſimilis & ejus amore captus eſt: quod cum illa videret viciſſim ejus amore exarſit; quamobrem quaſi in animi deliquium cadens cæpit mergi: quod videns Princeps ille mandavit ſuis ſervitoribus ut illam adjuvarent: ſed omnes timuerunt accedere ad flumen; ad quos Princeps ille: Quare (inquit) non adjuvatis Dianam virginem? Cui reſponderunt, Domine flumen eſt quidem parvum quaſi exſiccatum, ſed periculoſiſſimum: Quadam vice abſque tuo ſcitu voluimus hoc tranare, & vix a periculo æternæ mortis evaſimus; ſcimus etiam quod & alii noſtri anteceſſores hic perierunt. Tunc Princeps ille, depoſito ſuo pallio groſſo, ita ut erat armatus in flumen proſiliit, ut opem ferret Dianæ pulcherrimæ, porrexitque illi manum; quæ volens ſe ſalvare ipſum etiam Principem ad ſe traxit, atque ambo ſubmerſi ſunt. Paulo poſt ani-

mæ

mæ illorum ex flumine illo exiverunt volitantes ſupra flumen, ajuntque, Optime nobiſcum actum eſt, aliter enim ab hiſce corporibus liberari non potuiſſemus, quæ polluta et maculata erant. *Alch.* interrogans ait: Revertimini aliquando in illa corpora? *Animæ.* Non in tam polluta; ſed quando purgabuntur, & hoc flumen exſiccabitur per calorem ſolis, & provincia hæc ſæpius per aerem examinata fuerit. *Alch.* Interim quid facietis? *Animæ.* Hic ſupra flumen volitabimus donec iſtæ nebulæ & tempeſtates ceſſent. Interim Alchemiſta in magis optatum ſomnium de ſuo ſulphure incidit; & ecce apparent illi, & venerunt in illum locum multi Alchemiſtæ quæſitum etiam ſulphur: & cum apud illum fontem a ſale occiſum cadaver invenerunt; illud inter ſe diviſerunt: quod Alchemiſta videns etiam partem accepit; & ſic quilibet illorum domum reverſi ſunt, cæperuntque in illo ſulphure laborare, & hucuſque non ceſſant. Huic vero Alchemiſtæ Saturnus occurrit & ait: Amice quomodo ſe res habent? *Alch.* O Domine multa mirabilia vidi, vix uxor mea credet iſta; jam etiam inveni ſulphur, rogo te mi Domine, adjuva me faciamus iſtum lapidem. *Saturnus.* Libenter mi amice. Præpara ergo argentum vivum & ſulphur, & vitrum huc da. *Al.* Domine noli habere negotium, cum Mercurio, quia eſt nequam, deluſit ſocium meum & alios multos. *Saturnus.* Abſque argento vivo in cujus regno ſulphur jam Rex eſt Philoſophi nihil fecerunt, nec ego aliter ſcio *Alch.* Domine faciamus ex ſolo ſulphure. *Satur.* Bene mi amice, ſed ita ſuccedet ſicut jubes. Acceperunt itaque ſulphur illud quod Alchemiſta invenit, & fecerunt ſicut voluit Alchemiſta, cœperuntque laborare miris modis, illud ſulphur tractare in fornaculis mirabilibus, quas plures Alchemiſta habuit: ſed ſemper in fine ex quolibet labore evenerunt illis candelulæ quas vetulæ ad accendendum ignem vulgo vendunt. De novo inceperunt, & ſulphur ſublimarunt, calcinarunt, ſicut Alchemiſtæ placuit; ſed utcunque fecerunt illis ſemper in fine ut prius evenit: nam quicquid ex illo ſulphure Alchemiſta voluit ſemper candelula fuit: & ait ad Saturnum, Vere Domine, video quod juxta meam phantaſiam

non

non vult ſuccedere, rogo te fac tu ſolus ſicut ſcis. Tunc Saturnus iat, Vide ergo & diſce. Accepit itaque duo argenta viva diverſæ ſubſtantiæ, ſed unius radicis, quæ Saturnus lavit urina ſua, & vocavit illa ſulphura de ſulphuribus, & commiſcuit fixum cum volatili, facta compoſitione in vas debitum poſuit, & ne ſulphur aufugeret cuſtodem ſuppoſuit, & ſic poſtea in balneum ignis lentiſſimi, ut materia requirebat, poſuit, & omnia optime fecit. Fecerunt itaque lapidem Philoſophicum, quia ex debita materia non niſi debitum opus evenit. Alchemiſta gaviſus valde accepit lapidem cum vitro, colorem ejus qui erat tanquam ſanguis combuſtus conſiderans admirabatur, & præ nimia lætitia cœpit ſaltare, in quo ſaltu elapſum eſt illi e manibus vitrum in terram & fractum eſt; ſicque Saturnus evanuit. Alchemiſta quoque e ſomnio expergefactus nihil præter illas candelulas quas fecerat ex ſulphure in manibus invenit: lapis vero avolavit, & hucuſque volat, unde volatilis dicitur: & ſic miſer ille Alchemiſta nihil aliud didicit ex illa viſione quam candelulas ſulphureas facere: qui poſtea relicto lapide cœpit eſſe Medicus; inquirendo lapidem Philoſophicum lapidem renum acquiſivit. Ultimo duxit vitam ut ſolent ejuſmodi Alchemiſtæ, plerumque fiunt Medici aut ſmegmatiſtæ, quod omnibus eveniet qui ſine fundamento ex auditu aut receptis caſualiter per dialecticam ad artem accedunt.

Aliqui poſtea cum illis non ſuccedit dicunt: Viri ſapientes ſumus, gramen creſcere audimus, ſi ars vera eſſet nos præ cæteris habuiſſemus: & ſic pudore veſtiti ne habeantur pro indignis (ſicuti ſunt, imo & duræ cervicis) contra artem cuculant. Tales hæc ſcientia odit ac illis ſemper in fine principium oſtendit. Nos autem indignis hanc artem nihil eſſe concedimus, virtutis amatoribus vero, & veris indagatoribus, filiisque doctrinæ, ſummopere illam commendamus, veramque eſſe, & omnino veriſſimam affirmamus. Quam aliquoties coram viris eo ſpectaculo dignis, magnæ & infimæ conditionis hominibus, re ipſa comprobavimus: (Non tamen noſtris manibus hæc Medicina fuit facta, ſed ab amico talia accepimus,

 veriſſi-

veriſſima tamen) ad quam indagandam ſatis inquiſitores informavimus; quibus ſi ſcripta noſtra non placent, aliorum Authorum leviora legant, hac tamen cum cautela ut quicquid legerint ſemper ad poſſibilitatem naturæ conferant, nec tentent aliquid contra naturam. Nec credant etiamſi eſſet ſcriptum in libris Philoſophorum quod ignis non urit, quia hoc eſt contra naturam: ſed ſi ſcribitur ignem exſiccandi & calefaciendi vim habere, hoc cum naturaliter fiat credendum eſt; natura enim ſemper cum ſano intellectu convenit, & in natura nihil difficile, omniſque veritas ſimplex eſt. Tum etiam diſcant cognoſcere quæ res in natura ſunt ſibi propinquiores, quod per ſcripta noſtra facilius quam per alia fieri exiſtimamus, cum ſatis ſcripſiſſe putemus donec aliquis alius veniat qui totam receptam ſicut ex lacte conficere caſeum conſcribat, quod nobis non licet.

Sed ne omnia in inſipientes vertamus, vobis quoque qui jam has tranſiiſtis ærumnas aliquid dicemus. Vidiſtiſne regionem illam ubi vir ſuam ſibi perduxit uxorem, quorum nuptiæ in domo naturæ celebratæ ſunt? Intellexiſtis quomodo hoc ſulphur vobiſcum vulgus vidit? Si igitur vultis ut veſtram Philoſophiam vetulæ exerceant, monſtrate horum ſulphurum dealbationem; Vulgo dicite: venite & videte, jam enim diviſa eſt aqua & ſulphur exivit; redibit candidum, & congelabit aquas. Comburite ergo ſulphur a ſulphure incombuſtibili, & lavare, dealbate, rubificate, donec ſulphur fiat Mercurius, ac Mercurius fiat ſulphur, quod poſtea anima auri ornabitis. Nam ſi non ſublimabitis ſulphur a ſulphure, & mercurium a mercurio nondum aquam inveniſtis quæ ex ſulphure & mercurio quinta eſſentia creatur & diſtillatur; non aſcendet qui non deſcendit. Quidquid in hac arte eſt notabile in præparatione amittitur a multis, ſulphure enim acuitur mercurius noſter, alias non prodeſſet. Princeps ſine populo miſer: hic Alchemiſta ſine ſulphure & mercurio. Si me intellexiſtis dixi.

Alchemiſta poſtea domum reverſus lapidem amiſſum deplorabat, & maxime condolebat quod Saturnum non interrogaverit quale Sal hoc fuerit, cum tot varia genera ſalium reperiantur; cætera uxori dixit.

CON-

* *

CONCLUSIO.

OMNIS inquisitor hujus artis debet inprimis maturo judicio quatuor elementorum creationem, operationem, & virtutes, cum suis actibus examinare: si enim horum originem & naturam ignorat, ad cognitionem principiorum non perveniet, nec materiam veram lapidis cognoscet, multo minus finem bonum assequetur; quoniam omnis finis supra suum principium terminatur: Qui bene scit quid incipit bene sciet quid finiet. Origo enim elementorum est chaos, ex quo Deus conditor rerum creavit & separavit elementa, quod solius Dei est: Ex elementis vero natura producit principia rerum, & hoc per velle Dei solius naturæ est: Ex principiis postea natura mineras producit & omnia: ex quibus etiam artifex imitando naturam, multa mirabilia potest. Quoniam natura ex his principiis quæ sunt Sal, Sulphur & Mercurius, mineras ac metalla & omnia genera rerum producit; & non producit simpliciter ex elementis metallum, sed per principia quæ sunt medium inter elementa & metalla: Ergo si natura ista non facit, multo minus ars poterit. Et non solum in hoc exemplo, verum in omni processu naturali dispositio media observanda est: propterea hic in hoc tractatu & elementa ipsa, & illorum actus & operationem, tum & principiorum originem satis copiose descripsimus (quod hucusque nullus Philosophorum clariora dedit) ut inquisitor bonus facilius considerare possit in quo gradu lapis a metallis, & metalla ab elementis distant. Differentia enim est inter aurum & aquam, sed minor inter aquam & Mercurium, minima inter aurum & Mercurium: nam domus auri Mercurius est; & domus Mercurii est aqua: sulphur autem est coagulum Mercurii; quod quidem sulphur difficillime præparatur, sed difficilius investigatur. Quoniam in sulphure Philosophorum totum hoc arcanum latet, quod etiam in penetralibus Mercurii continetur: de cujus præparatione, sine qua inutile est, dabimus aliquando in tertio principiorum

de sale, cum hic virtutem & originem, non praxin, sulphuris tractemus.

Non propterea tamen tractatum hunc conscripsimus, ut antiquos Philosophos redarguere velimus, sed potius eorum scripta confirmaremus, & aliqua quæ omiserunt adimpleremus: cum & Philosophi homines sint, non omnia ita ad amussim possunt, nec unus de omnibus sufficienter potest. Aliquos etiam miracula a via lineari naturæ seduxerunt, ut in Alberto Magno, viro & Philosopho sagacissimo accidisse legimus; qui scripsit temporibus suis grana aurea inter dentes demortui in sepulcro inventa esse. Hujus miraculi rationem certam non potuit invenire, sed hoc vi minerali in homine adjudicavit, & super hanc opinionem cecidit illi confirmatio dicti Morienis, *& hæc materia, Rex, a te extrahitur:* Sed hoc erroneum est, nam & Morienes Philosophice ista intelligere voluit. Virtus enim mineralis, in suo regno locata est, sicut & animalis in suo regno ut in libello XII. Tractatuum ista regna distinximus & in tria regna divisimus; quia quodlibet horum absque ingressu extraneo in semetipso stat & multiplicatur. Verum quidem est in regno animali esse & Mercurium sicut materiam, & sulphur sicut virtutem, sed animalem non mineralem. Vis sulphuris animalis si non fuisset in homine, non congelaret sanguinem Mercurium in carnem & ossa: sic etiam si non esset vis sulphuris vegetabilis in regno vegetabili, non congelaret aquam seu Mercurium vegetabilem in herbas & arbores. Sic quoque in regno minerali intelligendum est. Non differunt quidem hi tres Mercurii in virtute, nec illa tria sulphura, quia quodlibet sulphur habet vim naturalem Mercurium suum coagulare; & quilibet Mercurius habet vim a proprio sulphure coagulari; sed non ab extraneo. Cur autem aurum inter dentes demortui inventum vel generatum est, est hæc ratio, quod in vita demortui per aliquem Medicum Mercurius in corpus illud infirmum introductus est, vel per unctionem, vel per turbith, vel per alium modum, ut moris & usus est, & natura Mercurii est ad os parientis ascendere, & per vulnera oris cum phlegmate

te evacuari. Si igitur in ejusmodi cura infirmus obiit, is Mercurius non habens egressum, in ore intra dentes remansit & factum est cadaver illud in vas naturale Mercurii sic per longum tempus occlusus sulphure proprio in aurum congelatus est, calore naturali putrefactionis a phlegmate corrosivo Corporis humani purificatus. Sed si ibi Mercurius mineralis introductus non esset nunquam aurum productum fuisset. Et hoc est exemplum verissimum quod natura in visceribus terræ ex solo Mercurio producit aurum & argentum, ac alia metalla secundum dispositionem loci vel matricis. Quoniam Mercurius habet in se suum proprium sulphur quo coagulatur in aurum, nisi impediatur ab accidente, vel non habeat calorem requisitum, vel locum occlusum. Non ergo vis sulphuris animalis congelat Mercurium in aurum, sed in carnem: si enim talis virtus in homine esset, in omnibus hoc eveniret corporibus, quod non est. Talia multa miracula & accidentia eveniunt quæ non bene considerata a Scriptoribus errores lectoribus inferunt: Inquisitor tamen bonus omnia ad possibilitatem naturæ applicare debet; Si cum natura non conveniunt omittenda sunt.

Sufficit diligenti Studioso originem Principiorum hic accepisse, cum incognito principio finis semper dubius, de quibus nos in hoc tractatu non ænigmatice, sed clariori sermone quo potuimus & nobis licet, inquisitorem allocuti sumus: per quem si alicui Deus mentem illuminabit, sciet quid successor suis antecessoribus debeat, cum hæc scientia semper per ejusmodi ingenia acquiratur: quam nos post ejusmodi claram ostensionem in sinum Dei Altissimi creatoris ac Domini nostri reponimus, & nos ipsos una cum bonis Lectoribus in gratiam & immensam ejus misericordiam commendamus. Cui sit laus & gloria per infinita sæcula sæculorum.

FINIS.

INTROITUS APERTUS, AD OCCLUSUM REGIS PALATIUM.

Authore

ANONYMO PHILALETHA PHILOSOPHO.

SYLLABUS

Capitum, quæ in hoc Tractatulo continentur.

CAPUT I. De Mercurii Sophici necessitate ad opus Elixir.
II. De Componentibus principiis Mercurii Sophici.
III. De Chalybe Sophorum.
IV. De Magnete Sophorum.
V. De Chao Sophorum.
VI. De Aere Sophorum.
VII. De Operatione prima, Mercurii Sophici præparatione per Aquilas volantes.
VIII. De præparationis primæ labore ac tædio.
IX. De Virtute nostri Mercurii super omnia metalla.
X. De Sulphure, quod est in Mercurio Sophico.
XI. De Inventione perfecti Magisterii.
XII. De Modo faciendi perfectum Magisterium in genere.
XIII. De Sulphuris maturi usu in Opere Elixiris.
XIV. De requisitis in genere ad hoc Opus circumstantiis accidentibus.
XV. De accidentali purgatione Mercurii & Auri.
XVI. De Amalgama Mercurii & Auri, & de pondere utriusque debito.
XVII. De Vasis proportione, forma, materia & clausura.

XVIII. De Furno ſive Athanore Sophico.
XIX. De Operis progreſſu per primas dies quadraginta.
XX. De Adventu Nigredinis in Opere Solis & Lunæ.
XXI. De Florum Combuſtione, ejuſque Cautione.
XXII. De Regimine Saturni, quid & unde dicatur:
XXIII. De diverſis Operis hujus regiminibus.
XXIV. De primo Operis Regimine, quod eſt Mercurii.
XXV. De ſecundo Operis Regimine, quod eſt Saturni.
XXVI. De Regimine Jovis.
XXVII. De Regimine Lunæ.
XXVIII. De Regimine Veneris.
XXIX. De Regimine Martis.
XXX. De Regimine Solis.
XXXI. De Fermentatione Lapidis.
XXXII. De Imbibitione Lapidis.
XXXIII. De Multiplicatione Lapidis.
XXXIV. De Modo projiciendi.
XXXV. De multiplici Uſu hujus Artis.

INTRO-

Ad

OCCLUSUM REGIS PALATIUM.

PRÆFATIO AUTHORIS.

Adepto me, Anonymo Philaletha, Philosopho, arcana medicina chemica, physica, Anno mundi Redempti millesimo sexcentesimo quadragesimo quinto, ætatis autem meæ vigesimo tertio, quo Filiis Artis debitum persolvam, involutisque Erroris Labyrintho manum porrigerem, tractatulum hunc conscribere decrevi, ut adeptis appareat, me illis parem & fratrem, seducti vero Sophistarum nugis, lucem, per quam tuto revertantur, videant & amplectantur. Ominor porro non poucos hisce meis laboribus illuminatos fore. Non sunt Fabulæ, sed realia Experimenta, quæ vidi, feci, novi, quod ex hisce lineis facile colliget Adeptus. Quare ut ad bonum proximi hæc scribo, sat si me professum esse, neminem in hac arte scribentem unquam tam lucide scripsisse, meque inter scribendum pluries calamum reposuisse, quod potius vellem sub invidiæ larva veritatem celasse; at cogebat Deus, cui non potui resistere, qui solus corda novit, cui Soli gloria in seculum. Hinc indubie colligo, multos futuros hac ultima ætate mundi hoc arcano beatos. Quia fideliter scripsi, nec studioso Tyroni ullum reliqui dubium, non perfecte satisfactum. Etiam scio, multos, qui una mecum hoc Arcano potiuntur, multoque plures esse sum persuasus, quorum Familiaritatem quotidie de novo, ut ita dicam, sum brevi consecuturus. Faxit sancta Dei voluntas quod sibi placuerit, indignum me fateor, per quem talia efficiantur: Tamen hisce in rebus sanctam Dei voluntatem adoro, cui subesse tenentur creata universa, ob quem solum illa condidit, conditaque tuetur.

* *

CAPUT I.

De Mercurii Sophici Necessitate ad Opus Elixir.

QUisquis aureo hoc Vellere potiri cupit, ſciat aurificum noſtrum pulverem, quem lapidem noſtrum nominamus, eſſe aurum ſolummodo digeſtum in ſupremum gradum puritatis & ſubtilis fixitatis, ad quem per Naturam ſagaxque artificium poteſt deduci; quod aurum ſic Eſſenſificatum, aurum noſtrum, (non amplius vulgi) nominatum, eſt Naturæ artisque perfectionis periodus. Poſſem omnes citare hac de re Philoſophos; at teſtibus non egeo, quia ipſemet adeptus, & lucidius ſcribo, quam antehac ullus. Credat qui volet, improbet qui poterit, carpat cui libet, hanc certe mercedem reportabit, altam ignorantiam. Subtilia, fateor, ingenia Chimæras ſomniant; at in via Naturæ ſimplici veritatem ſedulus reperiet. Aurum igitur purificandi verum, unum ſolum, principium eſto. Eſt autem aurum noſtrum duplex, quod ad opus noſtrum expetimus, maturum puta, fixum Latonem flavum, cujus cor ſive centrum eſt ignis purus, quare corpus ſuum in Igne defendit, in quo depurationem recipit, ut nihil ejus tyrannidi cedat, aut ab eo patiatur; Hoc in Opere noſtro vices maris gerit, quare auro noſtro albo cruditori, ſpermati fœmineo conjungitur, in quo ſperma ſuum emittit, tandemque vinculo indiſſolubili utrumque coit, ſic fit noſter Hermaphroditus utroque ſexu pollens. Mortuum eſt itaque aurum corporale, priusquam cum ſua ſponſa conjungatur, cum qua Sulphur coagulans, quod in auro eſt extra verſum invertitur. Sic abſconditur Altitudo & manifeſtatur profunditas. Sic fixum ad tempus fit volatile, ut nobiliorem poſtea ſtatum hæreditario poſſideat, in quo fixitatem præpollentem obtinet. Patet itaque, quod totum Secretum in Mercurio conſiſtat, de quo Philoſophus: In Mercurio eſt, inquit, quicquid quærunt Sapientes.

tes. De hoc GEBER: Laudetur, inquit, Altissimus, qui Mercurium nostrum creavit, eique dedit naturam cuncta superantem. Certe enim, nisi hic esset, glorientur Alchymistæ, utut volunt, at vanum esset opus Alchymicum. Liquet proinde, quod non vulgaris sit hic Mercurius, at Sophicus, quia omnis Mercurius vulgi est mas, id est, corporalis, specificatus & mortuus; at noster est spiritualis, fœmina viva & vivifica. Attende ergo quæ sim de Mercurio dicturus, quia, ut ait Philosophus, Mercurius noster est Sal Sophorum, sine quo quicunque operatur, est sicut sagittarius, qui sine chorda sagittat, & tamen nuspiam est super terram reperibilis. Filius autem est a nobis formatus, non creando at ex iis rebus, in quibus est, extrahendo, cooperante natura, modo miro per artem sagacem.

CAPUT II.

De Componentibus principiis Mercurii Sophici.

INtentio quorundam in hac arte operantium est hæc, ut Mercurium diversimode purgant: nam per salia adjuncta sublimant, nonnulli a variis fecibus, alii per se tantum vivificant, sic repetitis operationibus Mercurium Philosophorum factum autumant, & errant, quia non in natura operantur, quæ sola in sua Natura emendatur, Sciant itaque, aquam nostram componi ex multis, esse tamen rem unam ex diversis Substantiis unius Essentiæ concretis factam. Est nempe in Aqua nostra requisitus primo Ignis, secundo liquor Saturniæ vegetabilis, tertio Mercurii vinculum. Ignis est mineralis Sulphuris, & tamen non proprie mineralis est, nedum metallicus; at medius inter mineram & metallum, neuter utriusque particeps, Chaos sive Spiritus, quia Draco noster igneas, qui omnia vincit, tamen per odorem Saturniæ vegetabilis penetratur, cujus Sanguis cum succo Saturniæ concrescit, in corpus unum mirabile, & tamen corpus non est, quia totum volatile, nec spiritus, quia in igne metallum liquatum refert. Est itaque revera Chaos, quod ad omnia metalla se habet, ut mater.

Ex eo namque omnia extrahere novi, etiam Solem Lunamque abs- que Elixire Transmutatore, quod qui pariter vidit, poteſt atteſtari. Vocatur hoc Chaos Arſenicum noſtrum, aer noſter, Luna noſtra, Magnes noſter, Chalybs noſter, diverſo tamen reſpectu, quia varios ſtatus ſubit materia noſtra, priusquam ex meretricis noſtræ menſtruo excernatur Diadema Regale. Diſce igitur, qui ſint ſocii Cadmi, quique ſit Serpens, qui illos voravit, quæ ſit cava quercus, ad quam Cadmus Serpentem transfixit. Diſce, quæ ſint Dianæ Co- lumbæ, quæ Leonem mulcendo vincunt, Leonem, inquam, viri- dem, qui revera eſt Draco Babylonienſis, veneno ſuo cuncta in- terimens. Tandem diſce Mercurii caduceum, quo cum opera- tur mira, quæque ſint nymphæ illæ, quas incantando inficit, ſi vo- to tuo cupis potiri.

Caput III.

De Chalybe Sophorum.

SApientes Magi multa de Chalybe ſuo poſteris tradiderunt, nec leve momentum ei attribuerunt, quare inter Alchymiſtarum vulgus non leve eſt certamen, quidnam Chalybis nomine ſit intel- ligendum. Hujus variam interpretationem varii dederunt. Can- dide de hoc Author Novi Luminis, at obſcure ſcripſit. Ego ut nil ab Artis Inquiſitoribus ex invidia celarem, ſincere deſcribam. Cha- lybs noſter eſt Operis noſtri vera Clavis, ſine quo ignis lampadis nul- la arte poteſt accendi: Eſt auri minera, ſpiritus præ cunctis valde pu- rus, eſt ignis infernalis, ſecretus, in ſuo genere ſumme volatilis, mun- di miraculum, virtutum ſuperiorum in inferioribus ſyſtema, quare ſigno illum notabili notavit Omnipotens, cujus nativitas per Orien- tem in Horizonte Hemiſphærii ſui philoſophicum annunciatur. Vi- derunt Sapientes in Evo Magi, & obſtupuerunt, ſtatimque agnove- runt Regem ſereniſſimum in mundo natum. Tu, cum ejus Aſtra con- ſpexeris, ſequere ad usque cunabula, ibi videbis infantem pulcrum,

ſordes

ſordes removendo, regium puellum honora, gazam aperi, auri donum offeras, ſic tandem poſt mortem tibi carnem ſanguinemque dabit, ſummam in tribus Terræ Monarchiis medicinam.

CAPUT IV.

De Magnete Sophorum.

QUemadmodum Chalybs ad Magnetem trahitur, Magneſque ſponte ſe ad Chalybem convertit, ſic & Magnes Sophorum trahit illorum Chalybem. Quare ſicut Chalybem docui eſſe auri Mineram, pariter & Magnes noſter eſt Chalybis noſtri vera Minera. Notifico porro Magnetem noſtrum habere centrum occultum Sale abundans, qui Sal eſt menſtruum in Sphæra Lunæ, qui novit calcinare aurum. Centrum hoc ſe convertit appetitu archetico ad Polum, in quo virtus Chalybis eſt in gradus exaltata. In Polo eſt Cor Mercurii, qui verus eſt Ignis, in quo requies eſt Domini ſui, navigans per mare hoc magnum, ad utramque pertingat Indiam, curſum dirigat per aſpectum Aſtri Septentrionalis, quod faciet tibi apparere Magnes noſter. Sapiens gaudebit, ſtultus tamen hæc parvi pendet, nec ſapientiam diſcet, etiam licet Polum centralem extraverſum conſpexerit notatum ſigno Omnipotentis notabili. Tam duræ ſunt cervicis, quod etſi ſigna viderint miracula, non tamen Sophiſmata ſua deponant nec ſemitam rectam ingrediantur.

CAPUT V.

Chaos Philoſophorum.

FIlius Philoſophorum! audiat Sophos unanimiter concludentes Opus hoc eſſe Creationis Univerſi aſſimilandum. In initio igitur creavit DEUS Cœlum & Terram, & erat Terra inanis & vacua, & ferebatur DEI Spiritus ſuper aquarum faciem, & dixit DEUS: Eſto Lux, & Lux erat. Verba hæc Artis filio ſat erunt. Etenim Cœlum cum Terra oportet conjungi ſuper thorum amicitiæ.

Sic

Sic in honore per universam vitam regnabit. Terra est corpus grave, mineralium Matrix, quod in se illa occulte servet, licet arbores & animalia in lucem proferat. Cœlum est in quo Luminaria magna cum Astris circumvolvuntur, suasque vires trans aera ad inferiora dimittit, at in principio confusa simul omnia fecere Chaos. Ecce sancte veritatem propalavi: Chaos etenim Nostrum est quasi Mineralis Terra, coagulationis suæ respectu, & tamen aer volatilis, intra quod est Cœlum Philosophorum in Centro suo, quod Centrum est revera Astrale, irradians Terram adusque superficiem suo jubare. Et quis Magus tam prudens, qui ex hisce colligat novum Regem natum cunctis præpollentem, fratrum suorum a labe Originali Redemptorem, quem oportet mori, & in altum tolli ut carnem suam & sanguinem in mundi vitam det? Bone Deus, quam mirifica sunt hæc tua Opera? A te hoc factum est & miraculum apparet in oculis nostris. Gratias ago tibi, Pater Domini cœli & terræ, quod absconderis hæc a sapientibus et prudentibus, et revelaris ea parvulis.

Caput VI.

Aer Sophorum.

Expansum sive Firmamentum Aer in Sacris vocatur. Aer item Chaos nostrum nominatur, idque non citra Secretum insigne, quoniam sicut Aer Firmamentalis est Aquarum Separator, pariter et Aer noster. Est ergo Opus nostrum revera systema majoris Mundi. Quoniam ut Aquæ subtus Firmamentum videntur et apparent nobis qui supra Terram vivimus. At superiores Aquæ visum nostrum fugiunt, quia tam late a nobis distant; Pariter et in microcosmo nostro æquæ sunt minerales extracentrales, quæ apparent; at quæ intus clauduntur, visum nostrum fugiunt, et tamen revera extant. Hæ sunt, de quibus Author Novi Luminis; quæ sunt, at non apparent, donec Artifici placeat. Quemadmodum ergo Aer distinguit inter Aquas, sic et aer noster omnem aquarum extracentralium

lium ad aquas, quæ in centro sunt, ingressum prohibet. Etenim si ingrederentur & miscerentur, tum statim Unione indissolubili coalescerent. Dicam itaque Sulphur externum vaporosum comburens adhærere pertinaciter Chao nostro, cujus tyrannidi non valens resistere, avolat purum ab igne sub specie pulveris sicci. Tu si aridam hanc Terram, aqua sui generis rigare sciveris, poros Terræ laxabis, & externus hic fur cum Operatoribus nequitiæ foras projicietur, purgabitur aqua per additamentum Sulphuris veri a sorde leprosa, & ab humore hydropico superfluo, habebisque in posse Comitis a Trevis Fontinam, cujus Aquæ sunt proprie Dianæ Virgini dicatæ. Hic fur est nequam arsenicali malignitate armatus, quem juvenis alatus horret & fugit. Et licet Aqua centralis sit hujus Sponsa, tamen Amorem suum erga illam ardentissimum non audet exerere, ob latronis insidias, cujus technæ sunt vere inevitabiles. Esto hic tibi Diana propitia, quæ feras domare novit, cujus binæ columbæ pennis suis aeris malignitatem temperabunt, quod per poros facile ingreditur adolescens, concutit statim pero ledos, nubemque tetricam suscitat, tu undas superinduces ad Lunæ usque candorem, atque ita Tenebræ, quæ supra abyssi faciem erant, per spiritum se in aquis moventem discutientur. Sic jubente Deo Lux apparebit. Lucem e Tenebris separa septima vice, eritque creatio hæc Sophica Mercurii completa, eritque septimus tibi Dies Sabbathum quietis, a quo tempore ad anni usque revolutionem possis expectare generationem supernaturalis Solis filii, qui circa finem seculorum in mundum veniet, ut a labe cuncta suos fratres liberet.

Caput VII.

De Operatione Prima Mercurii Sophici præparationis per aquilas volantes.

SCias Frater, quod exacta aquilarum Philosophorum præparatio, primus perfectionis gradus censetur, in quo cognoscendo inge-

nium requiritur habile. Noli namque credere, quod alicui nostrum casu vel imaginatione fortuita provenerit, hæc Scientia, prout stupide ignarum Vulgus credit, verum multum diuque sudavimus, multas noctes insomnes duximus, multum laboris ac sudoris sumus perpessi, ut veritatem consequeremur. Eapropter, Tyro studiose, certo scias, quod absque sudore & labore nil efficias, puta in Opere primo, licet in secundo natura sola opus exequitur absque ulla manuum impositione, solo igne moderato externe adhibito. Intellige ergo, frater, Sophorum dicta, cum scribunt, aquilas suas ad Leonem vorandum esse ducendas, quarum quo parcior numerus, eo gravior lucta, tardior item victoria, præstantissime autem opus perfici septenario numero aut noveno. Est, puta, Mercurius Sophicus Avis Hermetis, qui nunc Anser vocatur, nunc Fasianus, nunc Hic, nunc Ille. Ubi vero loquuntur Magi de aquilis suis, plurali numero loquuntur, numerumque assignant a Tribus usque ad Decem. Non tamen sic volunt intelligi, ac si totidem aquæ pondera ad unum terræ vellent, verum de intrinseco pondere dicta sua interpretari opportunum est, nimirum capiendam esse Aquam toties acuatam, quot illi numerant aquilas; quæ acuatio fit per sublimationem. Est ergo singula sublimatio Mercurii Philosophorum, Aquila una, septimaque Sublimatio Mercurium tuum sic exaltabit, ut Balneum Regis tui fiat convenientissimum. Quare ut probe nodum hunc explicatum habeas, arrige aures attentissime: Sumantur Draconis nostri ignei, qui in ventre suo Chalybem occultat magicum, partes quatuor, Magnetis nostri partes novem, misce simul per Vulcanum torridum, in forma mineralis Aquæ, cui supernatabit spuma rejicienda. Testam repudia, nucleumque selige, purga tertia vice, per ignem ac Solem, quod facile fiet, si Saturnus in speculo Martis suam formam aspexerit. Fiet inde Chamæleon sive Chaos nostrum, in quo latent omnia arcana virtute non actu. Hic est infans Hermaphroditus, qui a primis suis incunabilis per Canem Corascenum rabidum morsu infectus est, unde perpetua hydrophobia stultescit, insanitque, imo

licet

licet aqua sit sibi quavis re naturali propinquior, tamen illam horret ac fugit, o fata! Sunt tamen in sylva Dianæ binæ Columbæ, quæ rabiem suam insanam mulcent. Tum ne hydrophobiæ recidivam patiatur, aquis submersas, in iisque pereat, quarum impatiens nigricans canis rabidus ad aquarum superficiem fere suffocatus ascendet, tu imbre ac verberibus illum fuga, ac procul arce, sic tenebræ disparebunt. Fulgente Luna in suo plenilunio pennas suppedita, & avolabit Aquila relictis pone se mortuis Dianæ Columbis, quæ si prima acceptione fuerint mortuæ, prodesse nequeunt. Itera hoc septies, tum tandem requiem adeptus es, nisi quod decoctio tibi nuda incumbat, quæ est quies placidissima, Ludus Puerorum, Opus Mulierum.

CAPUT VIII.

De Præparationis primæ labore & tædio.

SOmniant quidam Chemicolæ ignari, totum opus a principio ad finem meram esse recreationem jucunditate plenam, laborem vero extra hujus artificii cancellos statuunt: atqui sua tuto sententia fruantur. In Opere, quod tam facile sibi affinxerunt, messem sane inanem ab otiosa sua operatione metent. Scimus, puta, quod post Benedictionem divinam, ac radicem bonam, primas obtineat labor, industria & sedulitas; Nec sane labor familiæ (qui ludus potius, seu animi recreamentum censendus est) id quod tantopere expetimus, ad vota dabit, imo, uti ait Hermes, non animæ ac labori parcendum est. Aliter, quod in parabolis prædixit sapiens verificabitur, nempe quod inertis desiderium occidet ipsum; Nec mirum, si tot homines Alchemiam tractantes ad pauperiem redigantur, Laborem puta, effugiunt, nec sumptus patiuntur. Nos autem, qui hæc novimus & elaborati sumus, pro certo comperimus, nullum laborem præparatione nostra prima tædiosiorem. Idcirco Morienus serio Regem hac de re hortatur, dicens: Plurimos Sapien-

tum de operis hujus tædio fuiſſe conqueſtos. Nec figurate vellem hæc intelligi, ſiquidem non res jam conſidero, qualiter apparent in operis ſupernaturalis Initio, verum qualiter illas primo invenimus. Habilem reddere maſſam, inquit Poeta, hoc opus, hic labor eſt. Iterumque

Alter inauratam noto de vertice pellem, &c.
Alter onus quantum ſubeas, quantumque laborem
Impendas craſſam circa molem & rude pondus, &c.

Eapropter Herculeum hunc primum laborem Nobilis ille Arcani Hermetici Author nominat. Sunt enim in principiis noſtris multæ heterogeneæ ſuperfluitates, quæ in puritatem nunquam (ad opus noſtrum) reduci poſſunt, eapropter penitus expurgare illas expedit, quod factu impoſſibile erit absque arcanorum noſtrorum theoria, qua medium docemus, quo cum ex meretricis menſtruo excernatur Diadema Regale. Quo medio cognito, adhuc labor magnus requiritur, tantus, quod, ut ait Philoſophus, plurimi artem dimiſerunt mancam propter terribilia mala. Non tamen eo inficias, quin mulier artis laborem facile ſubire poſſit, ita tamen, ut inter labores, non luſus ſibi adnumeret; Verum parato ſemel Mercurio, quies tandem adepta eſt, quæ quovis labore longe eſt optabilior, ut ait Philoſophus.

Caput IX.

De Virtute noſtri Mercurii ſuper omnia Metalla.

MErcurius noſter eſt Serpens ille, qui Cadmi voravit ſocios, nec mirum, quia Cadmum ipſum cæteris robuſtiorem prius voraverat, tandem tamen hunc Serpentem Cadmus transfiget, cum virtute ſui Sulphuris illum coagulaverit. Scias itaque Mercurium hunc noſtrum omnibus corporibus metallicis prædominari, illaque ſolvere in materiam ſuam proximam Mercurialem Sulphura eorum ſeparando; Sciaſque, quod Mercurius Aquilæ unius, aut duarum, aut trium Saturno, Jovi, Venerique imperet; Lunæ imperat a tribus aquilis

lis ad septem, tandem Soli imperat ad aquilas usque decem. Notifico proinde Mercurium hunc esse primo Enti metallorum viciniorem quovis alio mercurio, quare radicitus corpora metallica intrat, eorumque profunditates absconsas manifestat.

CAPUT X.

De Sulphure, quod est in Mercurio Sophico.

PRæcunctis mirum hoc est, quod in Mercurio nostro non modo actuale, verum etiam activum insit Sulphur; Et tamen omnes Mercurii proportiones & formam retinet. Quare formam illi per nostram præparationem introducere necesse est, quæ forma est Sulphur metallicum, quod Sulphur est ignis, qui compositum Solem putrefacit. Hic sulphureus Ignis est spirituale semen, quod virgo nostra (nihilominus intemerata remanens) contraxit, quia amorem spiritualem admittere potest Virginitas incorrupta, juxta Arcani Hermetici Authorem, ipsamque Experientiam. Ratione hujus Sulphuris est Hermaphroditus, quia tam activum quam passivum principium eodem tempore idem Mercurius, per eundem digestionis gradum conspicuum includit. Siquidem cum Sole junctus, hunc mollit, liquefacit, & solvit, calore ad compositi exigentiam temperato. Eodem Igne seipsum coagulat, datque in sua Coagulatione Solem, eumque juxta Operationis placitum. Incredibile hoc forsan tibi videbitur, at verum, nempe quod Mercurius homogeneus, purus & mundus, interno Sulphure per artificium nostrum gravidus, solo calore convenienti adhibito semetipsum coagulet, per modum floris lactis, supra natante quasi terra subtili super aquas. Cum Sole vero junctus, non solum non coagulatur, verum mollius quotidie conspicietur compositum, usque dum pene solutis corporibus inceperint coagulari spiritus, in colore nigerrimo, in odore fœtidissimo. Patet proinde, quod Sulphur hoc spirituale metallicum sit revera movens primum, quod rotam vertit, axemque vertit in gyrum. Sulphur hoc est revera Aurum volatile, nondum satis est digestum, at satis purum, quare nuda digestione in Solem transit. Verum, si jungatur Soli

jam perfecto, non tam coagulatur, at dissolvit corporale aurum, cum eoque dissoluto remanet, sub una forma, licet ante unionem perfectam mors necessario debeat procedere, ut post mortem uniantur, non in unaria simpliciter perfecta, at in millenaria plusquamperfecta perfectione.

Caput XI.

De Inventione perfecti Magisterii.

SApientes olim, quotquot hanc Artem citra librorum opem sunt adepti, hoc modo ad illam assequendam sunt adducti nutu DEI. Non enim mihi persuadere possum, quod immediata revelatione ad ullos pervenerit, nisi forte Salomon habuerit, quod sub Judice relinquere, quam determinare malim. Et tamen etiamsi habuerit, ad illam tamen indagine pervenisse quid impedit, cum Sapientiam solam postulaverit, quam DEUS sic illi dederat, ut cum illa etiam opes, pacemque possideret? Quia erga plantarum arborumque naturam a Cedro in Libano ad hyssopum usque parietariam rimatus est, intellexisse eum pariter minerarum naturas, quarum non jucunda minus cognitio quis sanus mente negabit? Sed ad rem. Dicimus, quod verosimiliter credendum sit hoc Magisterio potitos primos adeptos, inter quos Hermes, quibus librorum deerat copia, quæsivisse primo non plusquamperfectionem, at simplicem tantum imperfectorum ad regalem statum exaltationem, cumque cernerent, omnia metallica Mercurialis esse Originis, Mercuriumque pondere ac Homogeneitate esse metallorum perfectissimo auro simillimum, hunc ideo ad Auri maturitatem digerere sunt ornati, verum nullo Igne id potuerunt efficere. Quare secum perpenderunt, requiri saltem præter extrinsecum calorem internum ignem ad vota complendum. Hunc itaque in plurimis rebus quæsiverunt. Primo Aquas summe calidas ex minoribus mineralibus extillarunt, cum eodemque Mercurium corroderunt, at nulla arte hac via efficere potuerunt, ut Mercurius intrinsecas suas proprietates mutaret, utpote quia aquæ omnes corrosivæ externa

solum

solum agentia essent per modum ignis, licet differenter: Et non permanebant hæc menstrua, uti vocabant, cum corpore dissoluto: Eadem ratione confirmati salia cuncta repudiarunt, *Uno Sale* excepto, qui est Salium Ens primum, qui quodvis metallum dissolvit, eademque opera Mercurium coagulat; at hoc non nisi via violenta. Quare Agens istiusmodi integro pondere & viribus a rebus iterum separatur. Quare agnoverunt tandem Viri sapientes in Mercurio obstare cruditates aqueas, & fœces terreas, ne digestus fiat, quæ radicitus infixæ, non nisi per totius compositi inversionem possint exterminari. Noverunt, inquam, Mercurium, si posset ista exuere, statim fixum futurum. In se quippe fermentale Sulphur habet, cujus vel minimum granum esset totum corpus Mercuriale coagulando, dummodò fœces & cruditates possint semoveri. Hoc ergo tentarunt purgationibus variis, at frustra; utpote cum mortificationem pariter & regenerationem postulet prædictum, ad quod Agente Opus. Tandemque noverunt, Mercurium in Terræ visceribus ad metallum fuisse destinatum, ad quem scopum quotidianum retinebat motum, quamdiu loci aptitudo, cæteraque externa bene disposita manserunt; verum casu his vitiatis, sponte ruebat hæc immatura proles. Sic quod privatum quoddam motu, vitaque conspicitur, a privatione vero ad habitum regressus immediatus est impossibilis. Passivum, puta, est in Mercurio, quod debuerat esse Activum; ita, quod opus sit vitam aliam, ejusdem naturæ huic introducere, in qua introducenda vitam Mercurii latentem suscitat. Sic vita vitam recipit; Tum tandem funditus immutatur, & a centro sponte rejiciuntur fœces seu sordes, prout in præcedentibus capitulis abunde satis scripsimus. Vita hæc est in solo Sulphure metallico: Quæsiverunt Magi in Venere, similibusque substantiis, at frustra. Tandem Saturni sobolem in manus acceperunt, illamque probaverunt auri Stylangen. Quod ergo ab Auro maturo fœces secernendi vim haberet, idem in Mercurio facturum argumento a majori ad minus ducto confidebant. At & hanc suas sordes retinere experimento

com-

comprobarunt, memineruntque triti proverbii: Mundus esto, qui alterum cupis mundificare. Quare hanc purgare conantes, penitus compererunt impossibile, quoniam in se Sulphur nullum haberet metallicum, licet Sale naturæ abundaret purgatissimo. Quod ergo in Mercurio exiguum, eumque passivum solum Sulphur notarunt, in hac Saturni Prole nullum actuale, at solum potentiale inveniunt. Quare cum Sulphure Arsenicali comburente fœdus iniit, & sine hoc stultescens subsistere nequit in forma coagulata, & tamen ita stupida est, quod cum hoc hoste, a quo arctissime incarceratur, habitare malit, scortationemque committere, quam renunciare huic, & sub forma mercuriali apparere. Quare activum Sulphur ulterius quærentes, penitissime tandem abolitum in Domo Arietis quæsiverunt & invenerunt Magi. Hoc autem a Saturni Prole avidissime est exceptum, quæ, puta materia metallica est purissima, tenerrima, primoque Enti metallico propinquissima, omni privata Sulphure actuali, in potentia tamen ad Sulphur recipiendum. Quare instar Magnetis ad se hoc trahit, & in suo ventre absorbet ac abscondit, Omnipotensque, quo Opus hoc summe exornaret, Regium suum Sigillum huic imprimit. Tunc statim gavisi sunt Magi, cum Sulphur non solum repertum, at etiam paratum conspexerint. Tandem Mercurium purgare per hoc sunt aggressi, at non respondit eventus, quia adhuc malignitas arsenicalis huic Sulphuri in sobole Saturni absorpto commisceretur, quæ etsi exigua jam esset, respectu ejus, quam in sua minerali natura haberet, copiæ, tamen omnem prohiberet ingressum. Quare per Columbas Dianæ hanc aeris malignitatem contemperare probarunt, & eventus votis respondebat. Tum vitam vitæ commiscuerunt, & per liquidam siccam humectarunt, nec non per activam passivam acuerunt, & per vivam mortuam vivificarunt. Sic obnubilatum est cœlum ad tempus, quod post largos imbres iterum serenum factum est. Hic Mercurius emersit Hermaphroditicus. Hunc ergo in ignem posuerunt, & illum tempore haud admodum longo coagularunt, inque sua coagulatione Solem Lunamque reperierunt purissima. Tandem ad se reversi cogitarunt, quod

Mer-

Mercurius hic depuratus nondum coagulatus nondum erat metallum, at volatilis factus, quoque nullam relinqueret in destillatione sua in fundo remanentiam. Quare Solem immaturum, Lunamque suam vivam illum nominarunt. Consideraruut item, quod ex quo verum esset Auri Ens primum adhuc volatile existens, quidni esset ager, in quo satus Sol virtute augeretur. Eapropter Solem in eodem posuerunt, & quod admirationem facile patraret, fixum in eodem factum est volatile, durum molle, coagulatum dissolutum, stupente ipsa natura. Quare hæc duo invicem desponsarunt, vitro incluserunt, ad ignem posuerunt, opusque texerunt ad naturæ exigentiam, tempore longo. Sic vivificatum est mortuum, mortuumque est vivum, putruit corpus, & gloriosius resurrexit spiritus, animaque tandem exaltata est in Essentiam Quintam, animalibus, metallis ac vegetabilibus summam Medicinam.

Caput XII.

De Modo faciendi perfectum Magisterium in Genere.

IMmortales Deo gratias agere debemus, quod hæc arcana Naturæ nobis monstraverit, quæ ab oculis plurimorum abscondidit. Quæ ergo nobis gratis data sunt a Datore illo magno, gratis ac fideliter aliis studiosis patefaciemus. Scias itaque Operationis nostræ Secretum maximum aliud nihil existere, quam Cohobationem Naturarum, unius super aliam, quousque Virtus digestissima ex digesto per crudum extrahatur. Ad hoc autem requiritur primo exacta rerum opus ingredientium comparatio ac præparatio, adaptatioque. Secundo externarum bona dispositio; Tertio rebus sic paratis bonum requiritur regimen; Quarta præcognitio desideratur in Opere apparentium, ne coece procedatur; Quinto patientia, ne opus festinetur, aut præcipitanter regatur. De his omnibus, quantum frater fratri dicemus ordine.

Caput XIII.

De Sulphuris maturi Usu in Opere Elixiris.

DE Mercurii neceſſitate diximus, multaque de Mercurio Arcana tradidimus, quæ ante me ſat erant in mundo jejuna, quia aut ænigmatibus obſcuris aut Sophiſticis Operationibus, aut tandem verborum ſcabioſorum congerie libri fere omnes Chemici ſcatent. Ego vero non ſic egi, hac in re voluntatem meam divino beneplacito reſignans, qui hac ultima mundi periodo theſauros hoſce reſeraturus mihi videor, quare non amplius timeo, ne vileſcat ars, abſit! hoc fieri nequit. Nam vera Sapientia ſeipſam in æterno tuetur honore. Utinam tandem inſtar fimi vileſceret aurum argentumque, magnum a toto mundo hactenus adoratum idolum! tum nos, qui hæc callemus, non ita latere ſtuderemus, qui jam ipſam Caini maledictionem recepiſſe nos, (lugentes atque ſuſpirantes!) judicamus; nempe ut a facie quaſi Domini quaſi arceremur, & a jucunda ſocietate, quam quondam cum amicis ſine pavore habuimus. Jam vero agitamur quaſi a furiis obſeſſi, nec ullo in loco tuto noſmet diu credere poſſumus, ſæpe quoque lamentationem Cain ad Deum queruli facimus: Ecce quicunque me inveniet, occidet. Familiæ curam non auſi ſuſcipere, vagabundi per varias gentes erramus, nec certam ullam habitationem obtinemus. Et licet omnia poſſideamus, paucis tamen uti licet; in quo ergo felices ſumus? ſola excepta ſpeculatione, in qua magna eſt animi ſatisfactio. Credunt multi, qui ab arte ſunt alieni, ſe ſi illa potirentur, hæc & talia facturos, ſic quoque & nos olim credidimus, verum cautiores facti periculis, ſecretiorem methodum elegimus. Qui enim imminens vitæ periculum ſemel auffugerit, de cætero, crede mihi, ſapientior, dum vixerit, reddetur. Uxores, ut in proverbio eſt, cælibum, puerique virginum bene veſtiuntur ac educantur. Inveni mundum in maligniſſimo ſtatu poſitum, ſic quod nullus fere reperiatur, utut honeſti faciem geſſerit, reſque publicas oſtenderit, qui non privatum ſcopum aliquem ſordidum ac indignum ſibi proponat. Nec quiſquam mortalium ſolus quic-

quicquam efficere valet, ut quidem in misericordiæ Operibus, nisi capitis discrimen incurrere voluerit: Quod nuper sum expertus in locis quibusdam peregrinis, ubi medicinam moribundis quibusdam desertis atque afflictis corporis miseriis exhibui, & ad miraculum sanitatem recuperarunt, murmur statim factum est de Elixiri Sophorum, ita, quod non semel summis cum molestiis, mutatis vestibus, raso capite, crinibusque aliis indutus, alterato nomine noctu fugam facerem, aliter in manus nequissimorum hominum mihi insidiantium (ob solam suspicionem una cum Auri siti sacerrima conjunctam) incidissem, multa hujusmodi narrare possum, quæ nonnullis ridicula videbuntur. Dicent enim, si ego hæc vel illa scirem, aliter facerem, sciant tamen ingeniosis tædium futurum cum tardis conversari, ingeniosi autem sunt vafri, subtiles, perspicaces, & quidam ut Argi sunt oculati, quidam curiosi sunt, quidam Machiavelliani, qui inquirent in vitam, mores atque hominum actiones penitissime, a quibus saltem, si familiaris adsit notitia, latere est perdifficile. Si talem, qui hæc de se credit (nempe se sic aut sic facturum, si lapide potiretur) alloquens dicerem: Tu es adepti cujusdam familiaris, statim mente revolvens, responderet: hoc esse impossibile, forsan semel vivere possem, at familiariter cum eo versari, non fieri potest, quin olfacerem. Tu qui hæc credis de te ipso, annon alios æquali tecum perspicacitate pollere credis, qui te discernant, cum quibusdam enim conversari oportet, aliter Cynicus, aliter Diogenes videbere. Si vero cum plebeis conversabere, hoc indignum. Si vero inter prudentes familiaritatem contraxeris, summe cautum esse te oportet, ne alii te discernant eadem felicitate, qua te alium Adeptum (sibi ignoranti secretum notum) expiscari posse, credis, si modo familiari ejus consortio potiri valeas. Adhuc non facile suspicionem conceptam dignosces, citra grave in commodum: levis item conjectura satisfaciet ad insidias tibi parandas. Tanta est in hominibus nequitia, quod non raro laqueo strangulatos quosdam novimus, qui tamen ab Arte erant alieni. Sufficiebat, quod desperati quidam murmur audierant de arte cujus peritiæ nomen habuerunt. Tædio foret omnia recensere,

quæ Nosmet experti sumus, vidimus atque audivimus hac de re, insuper hac ætate mundi plus, quam ulla priori. Quis non Alchimiam prætendit, ita ut ne pedem vix movere ausus fueris, nisi prodi cupias, si modo secreto aliquid transegeris. Hæc tua cautio zelum quibusdam incutiet, ut penitius te rimentur, de nummorum Sophisticatione agganient, & quid non? Si paulo apertior fueris, effecta sunt insolita, sive fuerint in Medicina, sive in Alchimia; si Auri Argentique pondus ingens habueris, idque venundare velis, mirabitur facile ullus Auri obryzi argentive purissimi, unde magna quantitas adveheretur, cum a nullis fere locis nisi forte Barbaria aut Guinea aurum obryzum adducatur, idque sub specie arenæ minutissimæ: Tuum vero illo gradu nobilius, & tamen sub massæ forma, non carebit murmure maximo. Non tam stupidi sunt ementes, licet instar puerorum ludentes dixerint, oculi sunt clausi, veni, non videmus; si adveneris tamen, ex uno saltem oculi angulo tantum videbunt, quantum tibi sat sit ad miseriam maximam creandam. Argentum vero finum adeo, ac arte nostra productum est, a nullo loco affertur. Ex Hispania quod adducitur optimum, parum bonitate excellet Sterling Anglicanum, idque sub forma monetæ rudioris, quæ furto transportatur, Legibus regionum prohibentibus. Si ergo copiam puri argenti vendideris, jam te prodidisti, sin autem adulteraveris, (non metallurgus) capitis supplicio teneris, juxta Leges Angliæ atque Hollandiæ ac omnium fere gentium, quæ provident, quod omnis deterioratio Auri & Argenti, licet ad stateram, si modo non per metallarium professum ac licentiarum sub capitis crimine censeretur. Novimus nos, quod dum quondam vendere argenti purissimi tantum, quantum 600. libræ, tentaremus, extra patriam nostram, mercatori similes induti, (nam adulterare non ausi fuimus, quia quævis fere regio suam habet argenti bonitatis stateram ac auri, quam facile norunt Metallici, in tantum, quod si prætenderemus allatum hinc aut inde, per probam statim agnoscerent, apprehenderentque vendentem) statim dixerint nobis, quibus obtulimus, arte factum argentum, causam cur id affirmarent rogantibus nobis, nil aliud respondebant, quam argentum, quod ex Anglia,

Hispa-

Hispania, &c. affertur, non jam discernere discituri sumus: at hoc est ex nullo illorum genere. Quod nos audientes, clam subduximus nos, & reliquimus tam argentum quam pretium nunquam repetendum. Insuper si finges aliunde allatum magnum Auri pondus, præcipue Argenti, hoc sine rumore fieri nequit. Dicet Nauclerus, talis Argenti quantitas a me non est allata, nec potest navem ingredi, cunctis nescientibus. Cumque audierint alii, qui illuc mercari assolent, ridebunt, dicentque, quid? an verisimile, quod massam argenti aurive hic possit comparare, navi imponere, tam strictis prohibentibus Legibus, tamque stricto scrutinio præcaveri solito. Sic statim non in una saltim regione, at in circumjacentibus publicabitur. Hæc nos periculis edocti latere decrevimus, tibique, qui talem somnias Artem, communicabimus, ut videamus, quidnam in bonum publicum, cum adeptus fueris, machinaberis. Dicimus ergo, quod sicut antea Mercurium in opere necessarium docui taliaque de Mercurio protuli, quæ nulla ante me fecit vetustas; Ita jam Sulphur ex altera parte expeti notifico, sine quo Mercurius nunquam proficuam in opere supernaturali congelationem accipiet. Sulphur hoc in Opere nostro maris vices gerit, & sine hoc quicunque artem aggreditur transmutatoriam, incassum omnia tentat, omnibus Sophis affirmantibus, nullam fieri posse Tincturam sine ære suo, quod æs est aurum sine ulla ambiguitate sic dictum. Hinc nobilis Sendivogius: Sciens, inquit, & inter stercora lapidem nostrum cognoscit, & ignorans etiam in auro illum esse non credit; In auro puta, quod Aurum Sophorum est, aureitatis tinctura latet, hoc cum sit corpus digestissimum, tamen in uno solo Mercurio nostro incrudatur, & a Mercurio feminis sui multiplicationem recipit, non tam pondere quam virtute. Et quamvis Sophisticum plurimi Sophorum hoc negare videantur, ita tamen est revera, uti dixi. Ajunt, puta, mortuum esse Aurum vulgare, suum autem vivum esse; sic pariter granum tritici mortuum est, id est, activitas in eo germinans suppressa succumbit, atque sic æternum maneret, si modo in aere sicco ambiente servetur: verum in terram projiciatur, & vitam fermentalem mox suscipit, tumet, mollesit, germinatque. Ita porro

res ſeſe habet cum Auro noſtro, mortuum eſt, id eſt, ſigillatur ejus vis vivifica ſub cortice corporeo ad grani ſimilitudinem licet differenter, in quantum diſcrimen intercedit magnum inter granum vegetabile, aurumque metallicum. Verum quemadmodum granum in aere ſicco in perpetuum impermutatum manet, in igne deſtruitur, in aqua ſola noſtra eſt reducibile, & tunc vivum eſt granum noſtrum, prout Triticum in agro ſeminatum, mutato nomine eſt ſementum agricolæ, quod quamdiu in horreo maneret, frumentum erat, tam ad panificium aliaque quam ad ſeminationem accommodatum: pariter & Aurum, quamdiu in annuli vaſisve forma, nummive conſpicitur, vulgare eſt, priori modo mortuum dicitur, quia immutatum ad mundi usque finem maneret; poſteriori modo vivum dicitur, quia ſic eſt in potentia, quæ potentia intra paucos dies in actum deduci valet, aurum tum non amplius erit aurum, ſed Sophorum Chaos. Merito ergo dicunt Philoſophi: Aurum Philoſophicum ab Auro vulgari diſtare, quæ differentia in compoſitione conſiſtit. Prout enim homo mortuus dicitur, qui jam mortis ſententiam recepit: Sic Aurum vivum dicitur, cum tali compoſitione miſcetur, talique igne ſupponitur, in quo neceſſario vitam germinativam brevi ſit recepturum, imo intra paucos dies vitæ inchoantis actiones ſit demonſtraturum. Quare iidem Sophi, qui dicunt Aurum ſuum vivum eſſe, jubent te Artis inveſtigatorem mortuum revivificare, hoc ſi noveris, atque agens paraveris, ac rite miſcueris aurum tuum, non tarde vivum fiet: In qua vivificatione vivum tuum menſtruum morietur. Ideo jubent Magi mortuum vivificare, vivumque mortificare, & tamen Aquam ſuam primo limine vivam vocant, dicuntque, quod mors unius principii cum vita alterius unam eandemque habet periodum. Unde patet Aurum ſuum mortuum ſumi, Aquam verò vivam, at componendo hæc ſimul brevi decoctione viveſit Aurum mortuum, occiditurque vivus Mercurius, id eſt, coagulatur ſpiritus ſoluto corpore, atque ita in forma limi putreſcunt utrumque ſimul, usque dum omnia membra

compoſiti

compositi in atomos divellantur. Hic ergo est naturalitas nostri Magisterii. Mysterium quod tantopere occultamus, est parare Mercurium, vere hic dictum, qui non potest reperiri super Terram, ad manus nostras paratus, idque ob singulares rationes notas Adeptis. In Mercurio hoc Aurum purum, purgatur ad summum puritatis, limatum aut lancellatum amalgamamus optime, & in vitro inclusum assidue coquimus: Aurum virtute Aquæ nostræ dissolvitur, reditque ad proximam suam materiam, in qua vita Auri inclusa fit libera, & suscipit vitam dissolventis Mercurii, qui est respectu Auri idem, quod Terra bona, respectu grani tritici. In hoc ergo Mercurio Aurum solutum putrefit, & ita necessario oportet esse, necessitate Naturæ. Quare post putredinem mortis resurgit novum Corpus, ejusdem cum priori essentiæ, nobiliorisque substantiæ, quæ gradus suscipit virtutis proportionaliter ad differentiam, inter Elementorum quatuor qualitates. Hæc est Operis nostri ratio, hæc est tota nostra Philosophia. Diximus itaque, quod nil sit in Opere nostro secretum, excepto solo Mercurio, cujus Magisterium est, rite illum præparare, & cum Auro justa proportione maritare, igneque regere ad Mercurii exigentiam. Quia Aurum per se non timet ignem, ergo regimen caloris ad Mercurii tolerantiam accommodare, hic labor, hoc opus. Qui vero Mercurium suum non rite pararit, etsi cum eo Aurum junxerit, ejus aurum adhuc est aurum vulgi, utpote quod cum tali agente fatuo jungitur, in quo aquæ impermutatum manet, ac si in arca maneret, nulloque ignis regimine corpoream naturam deponet. Noster vero Mercurius non est talis, ideoque aurum nostrum est spermaticum, sicut Triticum satum est sementum, cum idem triticum in horreo annona, sive frumentum maneat, mortuumque etiam licet in pyxide subtus terram inhumetur, (prout Indiæ Occidentales frugem suam in Terræ fossis a vapore aqueo munitis abscondere assolent) tamen nisi vapore terræ humido occurrat, mortuum est, id est, sine fructu manet, & a vegetatione remotum sane. Scio multos esse, qui doctrinam hanc carpent, dicentque: Aurum vulgi subjectum

Lapidis

Lapidis materiale affirmat, Mercuriumque currentem: nos vero contrarium novimus. Agite Philoſophi, crumenas veſtras examinate, quia talia noviſtis, num Lapidem habetis? Ego ſane non ex dono, (niſi Dei mei) non furto illum poſſideo, habeo, feci, & quotidie mea ſub ditione ſervo: Eja tractate aquas veſtras pluviales, Majales, Salia veſtra, garrite de ſpermate veſtro, Dæmone ipſo potentiore, laceſſite me opprobriis, creditis me hoc veſtro turpiloquio triſtitia affici? Dico, quod ſolum Aurum & Mercurius ſint noſtra materialia, & ſcio quæ ſcribo, & novit cordium ſcrutator Deus, quod ſcribam vera. Nec eſt, quod invidiæ me accuſes, quoniam interrito calamo, inaudito ſtylo, in honorem Dei, uſumfructum proximi, mundique & divitiarum contemptum ſcribo. Quia natus eſt jam Elias Artiſta, & glorioſa jam prædicantur de Civitate Dei. Plures auſim aſſeverare me poſſidere divitias, quam totus valet cognitus Orbis: at uti non licet ob nebulonum inſidias. Dedignor merito atque deteſtor hanc Auri Argentique idolomaniam, qua cum pretium, pompum ac vanitates mundus celebrat. Ah turpe ſcelus! ah inane Nihil! creditis me hæc celare, ſcilicet ex invidia, nequaquam: profiteor namque me ex imo pectore dolere, quod nos vagabundi per totam terram quaſi a Domini facie arcemur. At verbis non opus eſt, quæ vidimus, tetigimus, ac elaborati ſumus, quæ habemus, poſſidemus atque novimus, hæc declaramus, ſola compaſſione erga ſtudioſos moti, ex indignatione Auri & Argenti, lapidumque pretioſorum, non quatenus Dei creaturæ, abſit, eatenus quippe honoramus, & honoranda cenſemus; at populus adorat Iſraeliticus pariter ac mundanus; Quare ſerpentis inſtar ahenei in pulverem conteratur. Spero & expecto, quod poſt paucos annos pecus erit pecunia, fulcrumque hoc belluæ Antichriſtianæ ruet in rudera, delirat populus, inſaniunt gentes, inutile pondus vice Dei habent. Hæccine noſtram tamdiu expectatam brevique emerſuram redemptionem concomitabuntur? Quum Hieruſalem nova Auro in plateis ſcatebit, portæque ex integris lapidibus pretioſiſſimiſque conficientur, arborque vitæ in Paradiſi medio folia dabit ad gentium ſanitatem? Novi, novi, quod hæc mea

ſcripta

ſcripta erunt plurimis inſtar Auri Obryzi & Aurum Argentumque per hæc mea ſcripta vileſcent inſtar fimi, credite Juvenes Tyrones, credite Patres quia tempus adeſt ad fores, non ex vano conceptu hæc ſcribo, at in ſpiritu video, cum nos Adepti a quatuor angulis Terræ redibimus, & Domino Deo noſtro gratulabimur. Cor meum inaudita murmurat, ſpiritus meus in bonum totius Iſraelis Dei in pectore pulſat. Hæc præmitto in mundum præconis inſtar, ut non inutilis mundo ſepeliar. Eſto Liber meus præcurſor Eliæ, qui paret viam Domini regiam, & utinam quilibet in toto terrarum Orbe ingenioſus Artem hanc calleret, tum copioſiſſime abundante Auro, Argento, Gemmiſque, nullus hæc magnificaret, niſi quatenus ſcientiam continerent. Tunc tandem virtus nuda ob ſui ipſius naturam amabilem in honore haberetur. Novi plurimos Artem poſſidentes, veramque ejus notitiam, qui omnes ſilentium ſecretiſſimum habent in votis. Ego vero ob ſpem, quam in Deo meo habeo, aliter judico, quare librum hunc conſcripſi, de quo nullus fratrum meorum Adeptorum (quibuſcum quotidie verſor) novit. In fide enim firmiſſima Deus requiem cordi meo dedit, credoque ſine dubio, quod Domino Creditori, mundoque proximo, Iſraeli præcipue ſim hac via ſerviturus hoc talenti mei uſu, & ſcio nullum poſſe talentum ſuum tantum in fœnus proferre: Prævideo namque centenos aliquot forte hiſce meis ſcriptis fore illuminatos. Eapropter cum carne & ſanguine non contuli, conſenſum fratrum in hoc ſcribendo non ſum aucupatus. Faxit Deus pro nominis ſui gloria, ut quem expecto finem conſequar, tum ſaltem gaudebunt, quotquot me norunt Adepti, quod hæc publicarim.

CAPUT XIV.

De requiſitis in genere ad hoc opus Circumſtantiis accidentibus.

ARtem Chemiſticam ab omnibus erroribus vulgaribus ſequeſtravimus, & debellatis Sophiſmatibus & putatorum curioſis

ſomniis artem ex auro & Mercurio fieri debere docuimus. Solem Aurum ſine ulla metaphora oſtendimus; Mercurium Argentum vivum, citra omnem ambiguitatem declaravimus. Prius a natura perfectum & venale demonſtravimus; Poſterius per artem fabricandum oſtendimus. Rationes addidimus tam claras ac perſpicuas, quod niſi cæcutire velles ad Solem, non poſſis quin perciperes. Profeſſi ſumus, iterumque profitemur, nos non ex fide, quam aliorum ſcriptis damus, hæc protuliſſe; Vidimus ac novimus, quæ fideliter declaramus, fecimus, vidimus ac tenemus Lapidem magnum Elixirem. Nec ſane tibi invidemus illius notitiam, at optamus, ut ex his ſcriptis ediſcas. Notificavimus inſuper, quod difficilis ſit Mercurii veri Philoſophici præparatio, tamque difficilis, ut opus ſit peculiari Dei gratia, ſi quis ad exactam ejus notitiam pervenire cupierit. Ego quod nullus alius ante me fecit talia de illius fabrica protuli, quod plura nequeam, niſi Acceptum darem, quod & feci, ſolummodo res propriis ſuis nominibus non nominavi. Reſtat porro, ut uſum praxinque deſcribamus, per quam facile bonitatem aut defectum Mercurii dignoſcas, & eo cognito alterare atque emendare pro voto poſſis. Habito itaque Mercurio animato, auroque, accidentalis reſtat purgatio, tam Mercurii quam Auri, poſtea deſponſatio, tertio rectio.

CAPUT XV.

De accidentali purgatione Mercurii & auri.

AUrum perfectum in Terræ viſceribus reperitur, unde aliquando in fruſticulis arenaque reperitur. Si hoc ſincerum habere poſſis, purum eſt ſatis; ſin minus purga vel cum Antimonio, vel per cineritium, vel bulliendo cum aqua forti, auro prius granulato. Poſtea funde igne fuſionis, ac limato, & paratum eſt. Mercurius vero indiget interna atque eſſentiali purgatione, quæ eſt additio Sulphuris veri gradatim, juxta numerum aquilarum, tum radicitus purgatur. At inſuper accidentalem poſcit mundationem ad externas ſordes a centro ejectas abluendas. Non abſolute neceſſarius eſt hic

labor,

labor, tamen opus accelerat, ideoque conveniens eſt. Quare cape Mercurii tui, quem paraſti per aquilarum numerum convenientem, & ſublima ter a ſale communi ac Martis ſcoriis, terendo ſimul cum aceto & modico ſalis ammoniaci, usque dum Mercurius diſpereat, exſicca tum & deſtilla per Retortam vitream igne gradatim aucto, usque dum totus Mercurius aſcenderit. Hoc quater reitera, poſtea Mercurium bulli in aceti ſpiritu per horam in cucurbita, aut vitro lati fundi ac ſtricti colli, agitando interdum ſtrenue. Decanta tum acetum, & acetoſitatem elue aqua fontana, repetitim affuſa. Tum exſicca Mercurium & fulgorem ejus mirabere. Poſſes lavare urina aut aceto & ſale ac ſublimationi parcere, tum ſaltem quater deſtillare, poſtquam omnes aquilas perfeciſti citra additionem, lavando Retortam chalybeatam quavis vice cinere ac aqua, tandem bulli in aceto ſtillato per dimidium diei, agitando interdum ſtrenue & nigricans acetum effunde, & affunde novum, tandem elue aqua calida, poſſisque aceti ſpiritum rediſtillando a nigredine liberare & ejusdem virtutis habere. Hoc totum eſt ad amovendam externam immunditiem, quæ non adhæret in centro, & tamen eſt in ſuperficie paulo obſtinatior, quam ſic percipies; Mercurium amalgama cum Auro purgatiſſimo, fiat amalgama in charta mundiſſima, & videbis, quod amalgama chartam nigredine fuſca inquinarit; Huic foeci tu occurres per deſtillationem præfatam & ebullitionem ac agitationem, quæ præparatio opus valde promovet accelerando.

CAPUT XVI.

De Amalgama Mercurii & Auri, & de pondere utriusque debito.

HIſce rite peractis, capies auri purgati & lancellati, aut ſubtiliter limati, partem unam, Mercurii partes binas, impone mortario marmoreo, calefacto, nempe in aqua bulliente, (ex qua ſtatim exemplum exſiccatur & calorem diu retinet) tere cum piſtillo eburneo, aut vitreo, aut lapideo, aut ferreo,

(quod non tam bonum eſt) aut buxeo, vitreum tamen aut lapideum præſtat. Ego corallino albo uti ſoleo. Tere, inquam, ſtrenue, quousque fiat impalpabilis, tanta cum diligentia tere, ac pictores colores ſuos ſolent comminuere, tum vide temperaturam, ſi plicabilis ſit inſtar butyri non nimis calidi, nedum frigidi, ita tamen, ut declinatum amalgama non permittat decurrere Mercurium, inſtar aquæ hydropicæ intercutalis, bona eſt conſiſtentia; ſin minus, adde aquæ quantum ſufficit ad hujusmodi conſiſtentiam faciendam. Lex miſturæ hæc eſt, quod promptiſſime plicabilis ſit ac molliſſima, & tamen inſtar glebularum rotundarum formari queat, inſtar butyri, quod licet digiti tactu leviſſimo cedat, tamen in globos formari a muliere lavante poteſt. Exemplum allatum obſerva, ut exactiſſimum, quia ut butyrum, etſi declinetur, tamen non effundit de ſe liquidius aliquid, quam tota eſt maſſa; pariter & miſtura noſtra. Pro intrinſeca natura Mercurii hoc ſignum dabitur, vel in dupla vel tripla proportione Mercurii ad corpus, vel etiam in triplo corporis ad quadruplum ſpiritus, aut duplo ad triplum; Eritque pro Mercurii differentia mollius aut aſperius amalgama; ſemper tamen memento, quod in glebulas coaleſcat, illæque glebulæ ſepoſitæ ſic concreſcant, quod non appareat vivacior Mercurius in fundo quam in ſummo. Nota enim, quod ſi quieſcere permittatur amalgama, ſponte indureſcit. Judicanda ergo eſt temperatura inter agitandum, & ſi tum plicabilis ſit inſtar butyri, glebulasque fieri permittat, ſuæque glebulæ in charta munda poſitæ ſine moleſtia ſic in quiete concreſcant, quod fundus ſummitate non ſit liquidior, bona eſt proportio. Hoc facto, cape ſpiritum aceti, & ſolve in eo tertiam partem Salis ammoniaci, & impone Mercurium & Solem antea amalgamatum, in hunc liquorem, impone vitro colli longi, & bullire permitte quadrantem horæ, forti ebullitione, tum exime miſturam ex vitro, ſemove liquorem, calefac mortarium, & tere, ut ſupra, fortiter ac ſeduliter, tum cum aqua calida, elue omnem nigredinem. Impone iterum in priorem liquorem, & in vitro eodem ebulli iterum, tere iterum ſtrenue ac lava. Hoc reitera, usque dum nullo labore ullum poſſis colorem ex amalgamate abſtergere,

gere, clarescet tum amalgama instar purissimi argenti, politissimique, stupendo candore. Adhuc observa temperaturam & cave, quod sit exquisita juxta datas regulas, sin minus, effice justam, & procede ut supra. Hoc opus est laboriosum, tamen laborem, compensatum videbis signis in opere apparentibus. Tandem bulli in aqua pura, decantando & repetendo, quousque salsedo & acrimonia tota evanuerit; tum aqua effusa exsicca amalgama, quod cito fiet. Ut autem securus valde sis, (quia nimia aqua opus perdet, vapore suo vas, utut magnum rumpendo) agita supra chartam mundam cum apice cultelli, a loco ad locum, usque dum exsiccetur optime, tum procede, ut docebo.

CAPUT XVII.

De Vasis proportione, forma, materia & clausura.

HAbebis Vitrum ovale aut rotundum, tam magnum, ut aquæ destillatæ unciam unam capiat in sua sphæra ad ultimum, nec sane minus, si possis; sed circa illam mensuram quam caute possis compara. Habeat vitrum collum palmæ unius altitudine, esto vitrum bene clarum, spissum, quo spissius eo melius, dummodo distinguere possis in vitri concavo actiones. Ne sit spissius in uno quam in alio loco. Esto materia huic vitro adaptata uncia semis Auri cum uncia una Mercurii, & si triplum Mercurii addideris, adhuc intra binas uncias erit totum compositum. Estque hæc proportio exquisita. Porro nisi vitrum sit spissum, in igne perseverare non valebit, quia venti, qui in vase ab Embryone nostro formantur, vas dirumpent. Esto vitrum sigillatum in summitate, cautela, quod nec fissura sit, nedum foramen, aliter periret opus. Sic videbis, quod opus in principiis suis materialibus non excedat pretium aureorum trium. Imo in aquæ fabrica sumptus unius libræ vix excedit coronatos duos. Instrumenta, fateor, sunt nonnulla, illa tamen neutiquam cara, & si meum instrumentum destillatorium habueris, a vitris fragilibus facile excusabere. Sunt tamen aliqui, qui somniant imperialis forsan unius pretium toti operi inserviturum, quibus respondere licet, hoc, illos nunquam opus

experimento fecisse probare. Alia enim sunt in opere necessaria, quæ sumptibus indigent. At instabunt hi ex Philosophis, omne quod magno pretio emitur, in opere nostro mendax reperitur. Quibus responderem, & quid est Opus nostrum? nempe facere Lapidem? illud quidem finale est: Verum, opus est humiditatem reperire, in qua aurum liquescit sicut glacies in aqua tepida; hoc reperire est Opus nostrum; in hoc multi insudant, ut Mercurium Solis, alii ut Mercurium Lunæ lucrarentur; at frustra. Nam in hoc opere mendax est omne, quod caro venditur pretio. Amen dico, quod hujus Aquæ principii materialis tantum emi possit pretio unius floreni, quantum ad duas integras libras Mercurii animandum sat sit, ut fiat verus Sapientum Mercurius. Interim vasa vitrea, carbones, vasa terrea, furnus, vasa atque instrumenta ferrea non possunt nihilo comparari. Tacescant ergo turpes Sophistarum garrulitates impudenter mentientium, ac garrulitate sua plurimos seducentium. Absque perfecto corpore, ære nostro, nempe Auro nunquam ulla Tinctura haberi potest, estque lapis noster ex uno latere vilis, immaturus, volatilis, ex altero perfectus, preriosus & fixus. Quæ duæ species sunt corpus, Aurum & spiritus, nempe argentum vivum.

CAPUT XVIII.

De Furno sive Athanore Sophico.

DE Mercurio dictum est, ejusque præparatione, proportione ac virtute; De Sulphure item, ejusque necessitate ac usu in opere nostro; quæ quomodo paranda sint, monui, quomodo miscenda, docui; de vase item, in quo sigillanda, plurima detexi: Quæ omnia cum grano salis intelligenda moneo, ne forte literatim procedendo sæpius errare contingat. Sic enim cum insolito candore philosophicas subtilitates texuimus, quod nisi plurimas in præcedentibus Capitulis metaphoras olfeceris, vix aliquid messis præter dispendium colliges. Exempli ergo, ubi sine ulla ambiguitate unum principiorum Mercurium, alterum Solem diximus; Unum venale, alterum arte fabricandum:

dum: Scias Mercurium nostrum de se aurum dare, quod si non noris, quod sit secretorum nostrorum subjectum, oportet ut pro Sole vulgari vendas; Estque in omni examine Sol verus, ac proinde venalis est id est, vendi potest cuivis sine scrupulo. Sol proinde noster est vulgo venalis, at non vulgo emendus, quia ut noster sit, nostra opus est arte. Possis in Sole Lunaque vulgaribus Solem nostrum reperire. Ego ipse in his quæsivi ac reperi. At haud opus est facile. Leviori negotio lapis ipse faciendus est, quam lapidis proximam materiam in auro vulgariter emendo invenies. Quare aurum nostrum est lapidis nostri materia proxima, aurum vulgi propinqua cætera metalla remota, eaque quæ non sunt metallica remotissima, sive potius aliena. Quia Aurum nostrum est Chaos, cujus anima per ignem non fugata est. Aurum vulgi est, cujus anima, ut ab ignea Vulcani tyrannide sit tuta, in arcem clausam se recepit. Sed si Aurum nostrum quævis in re media, inter perfectum & imperfectum, quære & invenies; sin minus, repagula auri vulgaris solve, quæ dicitur præparatio prima, qua incantamentum corporis ejus solvitur, sine quo opus mariti nequit perficere. Si priorem viam ingressus fueris igne benignissimo procedere teneris; sin posteriorem, torridi tum Vulcani operam implorare debes. Talem, puta, ignem adhibere oportet, qualem in multiplicatione subministramus, dum corporalis Solis Lunæque vulgi Elixiri perficiendo pro fermento adhibetur. Hic sane Labyrinthus erit, nisi te, quomodo extrices, noris. In quolibet tamen progressu indiges calore æquali ac continuo, sive in Sole vulgari, sive nostro operatus fueris. Utrumque scias, quod Sol noster dabit tibi Opus binis aut ternis mensibus citius perfectum, quam Aurum vulgi, eritque Elixir in prima sua perfectione virtutis millenaris, quod in altero opere vix centenariæ erit. Insuper si Opus Sole nostro perfeceris, oportet te illum cibare, imbibere, fermentare &c. quibus vis ejus crescet in immensum; in alio vero Opere oportet te illum illuminare ac incerare, ut abunde in Rosario magno docetur. Præterea si in Sole nostro operatus fueris, possis calcinare, putrefacere ac albificare, igne benigne intrinseco adjuvante cum tepore torido, extra administrato. Cum Sole vulgi si operatus fueris, sublimando ac

bul-

bulliendo aptanda ſunt materialia, ut poſtea illa cum Virginis Lacte unire valeas. Utcunque tamen progreſſum feceris, nil tamen citra ignem ullatenus poteris efficere. Quare non gratis Hermes veridicus ignem Soli Lunæque proximum operis gubernatorem ſtatuit. Hunc tamen de furno noſtro vere ſecreto intelligi vellem, quem oculus vulgaris vidit nunquam. Eſt tamen & alius furnus, quem communem appellamus, qui aut lateritius, aut ex luto figuli erit conflatus, aut ex lamellis ferreis æneiſque luto bene loricatis. Hunc furnum Athanor appellamus, cujus forma mihi magis arridens Turris cum nido. Quare eſto Turris trium circiter pedum altitudinis, lata novem digitos, ſeu ſpithamam communem, poſt ſoleam ſtratumve fundamentale eſto oſtiolum pro expurgandis cineribus, trium quatuorve digitorum, undiquaque cum lapide adaptato, ſupra quod ſtatim craticula ſtatuatur, paulo a crate ſuperne foramina ſunto bina, duorum circiter digitorum, per quæ calor in appoſitum Athanor emittatur. Cæterum eſto Turris exacte a rimis clauſa; ſuperne vero immittendi ſunt carbones, qui accenſi primo, dein alii injiciantur, tum demum Os exacte obturetur. Tali furno opus pro animi voto poſſis complere. Cæterum ſi curioſus fueris, aliam atque aliam viam reperire poſſis, ignem debitum adminiſtrandi. Fiat ergo Athanor in hunc modum, ut in eo poſt impoſitam materiam ſine vitri amotione quemvis caloris gradum adhibere poſſis, pro voto, a calore febrili ad ignem uſque reverberii minoris, inque intenſiſſimo ſuo gradu per ſe duret per horas ad minus decem aut duodecim. Tum patet tibi Operis Janua. Verum cum Lapide potitus es, poſſis utilius, furnum portatilem confingere, quia minori tempore ac benigniore Naturæ igne lapis ſemel factus multiplicatur.

CAPUT XIX.

De Operis progreſſu per primos dies quadraginta.

PArato Mercurio noſtro ac Sole noſtro include ea vaſi noſtro ac rege igne noſtro, ac intra dies quadraginta videbis totam materiam in umbram converſam, id eſt, in atomos, ſine ullo motore aut

motu

motu visibili, aut ullo calore deprehendibili, nisi quod calescat. Verum si Solis Nostri Mercuriique Nostri Mysterium te hactenus lateat, tolle manum ab Opere, nam nil nisi dispendium te manet; Sin autem mysterium Solis nostri nondum in latitudine sua noveris, at Mercurii nostri scientiam es adeptus, tum cape Solis vulgi partem unam bene purificatam, & Mercurii nostri summe lucidi partes tres, junge ut superius dictum est, & impone igni, dando calorem, in quo bulliat, sudetque, sudorque ejus circuletur, & hoc de die ac nocte per dies noctesque nonaginta, & videbis Mercurium hunc omnia Elementa Solis vulgi disgregasse, iterumque conjunxisse, bulli postea per dies alios quinquaginta, & videbis Solem vulgi per Mercurium nostrum conversum in Solem nostrum, qui est Medicina primi ordinis. Est ergo Sulphur hoc jam nostrum, at nondum tinget. Et crede mihi, hac via operati sunt plurimi Philosophi, & verum assecuti sunt, est que via tædiosa valde, estque pro Magnatibus terræ, quia nacto hoc Sulphure ne credas te habere Lapidem, & ejus veram materiam, quam possis in re imperfecta intra septimanam quærere & reperire. Hæc est via nostra, facilis & rara, & reservavit hanc Deus pro pauperibus & contemptis, abjectisque suis Sanctis. Hac de re multa jam verba facere decrevi, licet in libri hujus initio decreveram alto sepelire silentio. Hoc est unum magnum Sophisma omnium Adeptorum, loquuntur quidam de Auro Argentoque vulgi, & verum dicunt, negantque Alii idem & verum dicunt. Ego charitate commotus, manum jam porrigam, jamque omnes appello Adeptos, eosque omnes invidiæ insimulo. Ego quoque decreveram eandem invidiæ semitam calcare, nisi quod Deus nos præter nostrum consilium distorsit, cui sit æterna sanctificatio! Dico ergo, quod utraque via est vera, quia via est tantum una in Fine; at non in Principio. Quia totum est in Mercurio nostro & Sole nostro. Mercurius noster est via nostra, & sine eo nihil fiet. Sol quoque noster non est Aurum vulgi, & tamen in eo est. Et si operatus fueris in Mercurio nostro cum Auro vulgi, regimine debito, ex iis centum & quinquaginta diebus habebis Aurum nostrum, quia Sol noster est ex Mercurio nostro. Quare si Au-

rum vulgi fuerit per Mercurium noſtrum in Elementa ſua diſgregatum, iterumque conjunctum, tota mixtura ignis beneficio erit Aurum noſtrum, quod Aurum ſi deinde per Mercurium iterato decoquatur, dabit pro certo omnia ſigna deſcripta a Philoſophis tali igne, quali ipſi ſcripſerunt. Jam vero ſi decoctioni Solis vulgi utut puriſſimi, cum Mercurio noſtro regimen lapidis adhibueris in erroris via es pro certo: Et hic magnus eſt ille Labyrinthus, in quo Tyrones fere omnes hærent, quia Philoſophi in libris ſuis de utraque via ſcribunt, quæ revera non ſunt niſi via una, niſi quod una ſit directa magis, quam altera. Qui ergo ſcribunt de Sole vulgi, prout nos in hoc tractatulo, uti quoque Artephius, Flamellus, Riplæus cæterique multi, non aliter ſumus intelligendi, quam ut Sol philoſophicus ex Sole vulgi & Mercurio noſtro fiat, qui dein per reiteratam liquefactionem dabit Sulphur & argentum vivum fixum, incombuſtibile, & in examine omni tingens. Pariter & per hunc intelligendi modum lapis noſter eſt in omni metallo ac minerali, quia, puta, Sol vulgi ex ipſis extrahi poſſit, ex quo Sol noſter propinquus peti poſſit. In omnibus, puta, metallis vulgi Sol noſter; at in Auro Argentoque propinquius continetur. Ergo, inquit Flamellus, quidam in Jove, alii in Saturno laborarunt, ego vero, inquit, in Sole laboravi & reperi. Eſt tamen unum in Regno metallico, Originis miræ, in quo Sol noſter propinquus eſt, quam in Sole & Luna vulgi, ſi in hora ſuæ nativitatis eum quæras, qui in Mercurio noſtro liqueſcit, ſic, ut glacies in aqua tepida, & tamen Auro quodammodo aſſimilatur. Tu hoc in Sole vulgi immediate non invenies, at ex illo per Mercurium noſtrum, digerendo per dies centum & quinquaginta invenies veram hanc, eandemque materiam, quæ eſt Aurum noſtrum, via longiori quæſitum, nec adhuc tam pollens ac illud, quod natura ad manus reliquit, & tamen tertio rotando rotam, idem in utroque invenies, hac tamen cum differentia, in priori menſibus ſeptem, in poſteriori anni ſpatio cum dimidio. Ego utramque viam calleo, laudo tamen faciliorem viam, at difficiliorem deſcripſi, ne omnium Sophorum anathema in caput meum traherem. Scias proinde, quod hæc ſola ſit difficultas in

libris

libris candidiorum hominum legendis, quod omnes ad unum variant regimen. Et cum de uno Opere loquuntur, alterius regimen docent, qua reticula irretitus diu hæsi, antequam e laqueo pedes liberare poteram. Notifico proinde, quod calor in Opere nostro sit naturæ benignissimus, si modo opus nostrum recte intelligas. At si in Sole vulgi opereris, illud opus proprie non est opus nostrum, & tamen ad opus nostrum recta ducet, determinato suo tempore, in illo vero forti indiges decoctione, igneque proportionato, postea vero benignissimo igne progrediere. Athanore turriali nostro, qui mihi summe laudandus est. Quare si cum Sole vulgi fueris operatus, cave ut Veneris connubia sollicite compares, deinde thoro suo impone, igneque debito videbis Emblema Operis magni, nempe nigrum, caudam pavonis, album, citrinum, rubeumque. Tum reitera Opus hoc cum Mercurio, qui lac Virginis dicitur, adhibendo ignem Balnei roris, atque ad summum arenæ temperatæ cum cineribus: Videbisque tum non nigrum solum, at nigrum nigrius nigro, omnemque nigredinem, sic & album & rubeum completum, & hoc nutu Dei in aura levi, qui voce tacita Eliam compellavit. Eapropter si artem noris, extrahe Solem nostrum ex Mercurio nostro, tum ex una re Opus perficies, quod, crede mihi, omni perfectione mundana est perfectius, juxta Philosophum: Si ex Mercurio solo, inquit, opus poteris perficere, pretiosissimi utique operis indagator eris. In hoc Opere nullæ sunt superfluitates; at totum, per DEUM viventem, in puritatem conversum est, quia actio fit in uno solo. At si in Opere Solis vulgi processum inceperis, actio tum, passioque fit in re bina, quarum utriusque media substantia sola capitur, rejectis fæcibus. Si hæc, quæ brevibus absolvi, alte mediteris, clavem omnes contradictiones apparentes inter Philosophos reserandi habes. Quare Riplæus docet rotam tertio rotare in capite Calcinationis, ubi de Sole vulgi expresse loquitur, atque ita intelligendus est. In doctrina proportionum suarum obscurus est valde, quia tres ille proportiones tribus operibus inserviunt. Unum opus est secretissimum, purumque naturale, & fit in Mercurio nostro cum sole nostro, cui operi adscri-

benda ſunt omnia ſigna a Sophis deſcripta. Hoc opus nec fit igne, nec manibus, at ſolo interno calore, eſtque calor externus, ſolum frigus expellens, ejusque ſymptomata vincens. Alterum Opus eſt in Sole purgato cum Mercurio noſtro, quod fit igne candenti per tempus longum, in quo utrumque decoquitur, mediante Venere, usque dum purior utriusque ſubſtantia exprimatur, qui eſt Lunariæ ſuccus. Hic abjectis fæcibus eſt capiendus, eſt enim nondum Lapis, at Sulphur noſtrum verum; qui demum cum Mercurio noſtro, ſanguine ſuo appropriato, decoquendus eſt in lapidem ignis, ſumme penetrantem ac tingentem. Tertio tandem eſt opus mixtum, cum Aurum vulgi cum Mercurio noſtro miſcetur pondere debito, additurque Sulphuris noſtri fermentum quantum ſat ſit. Tum complentur omnia mundi miracula, fitque Elixir potens tam ad opes quam ad ſanitatem. Sulphur ergo noſtrum omnibus cum viribus quære, quod crede mihi, in Mercurio noſtro colliges, ſi te fata vocant. Sin minus in Sole vulgi, debito calore atque tempore idem parabis; at eſt via mille ſpinis obſita, & nos novimus Deo & æquitati, quod nudis verbis nunquam declarabimus regimen utrumque diſtinctum. Nam ſub fide bona juro, quod verum detexerim. In Mercurio, quem deſcripſi, ac Sole puriſſimo vulgi ſi laboraveris debito igne, Solem noſtrum invenies intra menſes ſeptem aut novem ad ſummum, Lunamque noſtram intra menſes quinque. Et hi ſunt veri Termini ad complenda Sulphura hæc, quæ ſi tum credideris Lapides noſtros, adhuc erras. At ex his, reiterato labore, cum igne ſaltem ſenſibili verum Elixirem habebis, & hoc totum intra annum cum dimidio, DEO DANTE, cui Gloria in ſeculum.

Caput XX.

De Adventu Nigredinis in Opere Solis & Lunæ.

SI in Sole Lunaque operatus fueris, ut in his Sulphur noſtrum quæras, conſidera, ſi materiam tuam inſtar paſtæ turgidam, inſtar aquæ bullientem, ſeu potius picis liquidæ conſpexeris; Quia Sol noſter, Mercuriusque noſter emblematicum typum habet in Opere Solis

vulgi

vulgi cum Mercurio noſtro. Accenſo furno expecta in calore bulliente per dies viginti, quo tempore varios colores obſervabis, at circa finem ſeptimanæ quartæ, ſi modo calor fuerit continuus, veredinem amabilem videbis, quæ per dies decem aut circiter non diſparebit. Gaude tum, quia pro certo totum brevi inſtar carbonis nigrum cernes eruntque omnia membra compoſiti tui in atomos redacta. Eſt enim hæc operatio nil aliud quam reſolutio fixi in non fixo, ut utrumque poſtea conjunctim unam materiam efficiat partim ſpiritualem, partimque corporalem. Quare ait Philoſophus: Accipe Canem Coraſcenum, at Caniculam Armeniæ, junge ſimul, tibique gignent filium coloris cœli. Quia hæ naturæ brevi decoctione vertentur in brodium inſtar ſpumæ maris, aut nebulæ craſſioris, quæ livido colore tingetur. Et juro tibi ſub fide bona, quod nil occultarim præter regimen; Hoc autem, ſi prudens fueris, ex verbis meis facillime colliges. Cognito autem regimine, arripe lapidem ſuperius demonſtratum, ac rege uti ſcis, & ſequuntur hæc notabilia: Primo quam cito lapis ſenſerit ignem ſuum, fluet Sulphur ac Mercurius ſimul ſuper igne inſtar ceræ, & comburetur Sulphur, coloresque de die in diem mutabit, ac Mercurius incombuſtibilis erit, niſi quod coloribus Sulphuris tingetur ad tempus; at non inficietur, ideoque Latonem penitus lavabit a cunctis ſuis ſordibus. Reitera cœlum ſupra terram toties, usque dum terra conceperit naturam coeleſtem. O ſancta natura! quæ ſola facis, quod omni penitus homini eſt impoſſibile. Eapropter cum in vitro tuo conſpexeris naturas inſimul miſceri ad inſtar ſanguinis coagulati & combuſti, ratum eſto, foeminam maris amplexum paſſam eſſe. Quare a prima materiæ tuæ exſiccatione intra dies ſeptendecim exacta, quod duæ naturæ in brodium ſaginatum convertentur, quæ ſimul circumvolventur inſtar nebulæ craſſioris, aut ſpumæ maris, uti dictum eſt, cujus color erit obſcurus valde. Tunc conceptam prolem regiam firmiter tene, quia exinde vapores virentes, flavos, atros ac coeruleos in igne & ad vaſis latera adſpicies. Hi ſunt venti, qui in formando Embryone noſtro ſunt frequentes, qui retinendi ſunt caute, ne fugiant & annihiletur Opus. Odori quoque

cave, ne forte per rimam ullam exhalet, quia vis Lapidis inde notabile detrimentum pateretur. Quare Philosophus vas cum ligatura sua servandum caute jubet, & monitus sis, ne ab opere cesses, aut vas moveas, aut aperias, aut decoctionem ullo tempore intermittas, at pergas decoquendo, usque dum deficere humorem conspexeris, quod fiet intra dies triginta, tum gaude, ac rectam te viam incessisse certus esto. Invigila tum operi, quia intra septimanas forte binas ab eo tempore totam terram siccam videbis, atque insigniter nigram. Tum Mors compositi adest, venti cessarunt, cunctaque se quieti dederunt. Hæc est magna illa Eclipsis Solis & Lunæ simul, in qua luminare nullum super terras lucebit, & mare disparebit. Chaos tum nostrum conficitur, ex quo jubente DEO cuncta mundi miracula ordine suo emergent.

CAPUT XXI.

De Florum combustione ejusque Cautione.

ERror non levis est, & tamen facile commissus est, florum combustio, antequam naturæ teneræ a sua profunditate bene extrahantur. Error hic post septimanam tertiam præcipue est cavendus. Principio namque tanta est humoris copia, quod si opus validiori, quam par est, igne rexeris, vas fragile vendorum copiam non feret, quin statim dissiliat: ni forte magnum nimis sit vas tuum. Et tum quidem in tantum spargetur humor, quod in corpus suum non amplius redibit, saltem non quantum ipsi refocillando sat sit. Verum cum Terra aquæ suæ partem retinere coeperit, tum sane deficientibus vaporibus ignis supra modum sine ullo vasis incommodo intendi valet, at opus ideo corrumpetur, dabitque colorem papaveris sylvestris, fietque totum tandem compositum pulvis siccus, inutiliter rubificatus. Judicabis hoc signo justo validiorem fuisse ignem, tantum nempe, qui conjunctioni veræ inimicus fuit. Scias namque Opus nostrum veram naturarum mutationem requirere, quæ non possit

fieri,

fieri, nisi unio fiat ultima utriusque naturæ; at non uniri possunt, nisi in forma aquæ; Nam corporum non est unio, at saltim confusio, nedum corporis cum spiritu esse potest unio per minima, at spiritus inter se bene poterunt uniri. Quare aqua homogenea metallica requiritur, cui via per præviam calcinationem paratur. Hæc ergo exsiccatio non vere est exsiccatio, at aquæ cum terra per cribrum naturæ redactio in atomos subtiliores, quam fert aquæ exigentia, quo terra aquæ fermentum transmutativum accipiat. Vehementiori vero, quam par est calore spiritualis hæc natura malleo quasi mortis percussa, de activo fit passivum, de spirituali fit corporale, nempe præcipitatum rubrum inutile, quia indebito suo calore color fit corvinæ nigredinis, qui licet ater, at summe optandus color est. Rubedo tamen in Operis veri initio est conspicua, eaque insignis, hæc tamen cum humoris debita copia concurrit, monstratque cœlum cum terra concubuisse, ignemque naturæ concepisse, ideoque totum vitri concavum aureo tingetur colore; at color hic non durabit at viridem brevi gignet, tum nigrum intra tempus exiguum expecta, & patiens si fueris, votum videbis. Saltem festina lente, & tamen ignem sat validum continua, interque Scyllam & Charybdin, ut nauclerus peritus, navem tuam dirige, si Indiæ utriusque opes lucrari cupias. Interdum insulas quasi exiguas; spicas ac umbellas discoloratas emittentes in undis & ad latera conspicies, quæ brevi dissolventur aliæque assurgent. Terra enim germinandi avida aliquid semper fabricat, interdum aves aut bestias reptiliaque te in vitro conspicere imaginabere, coloresque visu sunt ac momenti levis. Totum est, ut ignem debitum jugiter continues, omniaque hæc in colore nigerrimo, pulvere discontinuo, ante dies quinquaginta finientur. Sin minus, aut Mercurium tuum, aut regimen, aut materiæ dispositionem culpabis, ni forte vitrum moveris aut agitaveris, quod opus facile protrahet, aut etiam finaliter perdet.

CAPUT

Caput XXII.

Regimen Saturni quid & unde dicatur?

QUotquot de hoc labore Sophici ſcriptitarunt Magi, de opere & regimine Saturni locuti fuere, quos perperam nonnulli intelligentes ad varios errores diverſi ſunt, & propria ſeſe opinione fefellerunt. Quidam hinc abducti, in plumbo, ſpe maxima at fructu minimo, ſunt operati. At ſcias plumbum noſtrum eſſe auro quovis dignius. Eſt limus, in quo Auri anima cum Mercurio jungitur, ut poſtea Adamum ejuſque Evam uxorem producant. Quare cum ſummum ſe hic humiliaverit, ut fiat infimum, expectandum omnium ſuorum fratrum in ſanguine ſuo redemptionem. Tumulus ergo in quo Rex noſter ſepelitur, Saturnus in opere noſtro dicitur, eſtque clavis nummorum Artis. Felicem illum, qui hunc planetam tardambulonem ſalutare poſſit. Deum roga frater, ut hac te benedictione dignetur, quia non eſt ex currente, nedum ex volente, at a Patre luminum ſolo hæc benedictio dependet.

Caput XXIII.

De diverſis Operis hujus Regiminibus.

PRo certo confidas ſtudioſe tyro, nil in toto lapidis opere celatum eſſe præter regimen, de quo verum eſt illud Philoſophi: Quicunque illud ſcientifice cognorit, Principes & Magnetes Terræ illum honorabunt. Et juro tibi ſub bona fide, quod ſi hoc ſolum proponeretur palam, ſtulti ipſi artem riderent. Eo namque cognito, totum nil aliud eſt, quam opus mulierum, luduſque puerorum, hoc eſt, decoquere. Ideo ſumma arte Sophi hoc ſecretum occultarunt, & firmiter credas, nos fundamentaliter idem feciſſe, tamen ex quo candorem propoſui in hoc tractatulo ac promiſi, aliquod ſaltem faciendum incumbit, ne lectorum ingenioſorum ſpem atque labores fallam. Quare ſcias Regimen noſtrum eſſe in toto opere unum lineare, hoc eſt decoquere & digerere, & tamen unum hoc regimen multa alia in ſe complectitur, quæ invidi ſub nominum diverſitate celarunt, &

quaſi

quasi varias operationes descripserunt. Nos polliciti candoris ergo manifestationem longe perspicuorum faciemus, id quod insolitum nostrum hac in re candorem fatebere.

Caput XXIV.

De primo Operis Regimine, quod est Mercurii.

AC primo sane de Mercurii regimine verba faciemus, quod est secretum a cunctis Sophis nunquam expressum. Illi, puta, a secundo opere, seu Saturni Regimine inceperunt, nullamque lucem Tyroni ante capitale nigredinis signum patefecerunt. In hoc subticuit bonus ille Vir Comes Bernhardus a Trevis, qui in parabola sua docet, quod Rex cum ad Fontem venit, relictis omnibus extraneis, balneum solus intrat, indutus veste aurea, quam exuit & Saturno tradit, a quo holosericam nigram accipit. At non docet, quo spatio vestis illa aurea exuitur, ideoque unum totum subticet regimen dierum forte quadraginta, aut etiam aliquando quinquaginta, quo tempore sine duce miseri tyrones incertis incumbunt experimentis; A nigredinis adventu ad operis finem sat recreant artificem quotidie nova apparentia signa, at hic sine duce signove aut vade per dies quinquaginta vagari tædiosum fateor. Dico itaque a prima ignitione adusque nigredinem totum intervallum temporis, Mercurii regimen est; Mercurii inquam Sophici, quia solus per totum illud tempus operatur comparari suo ad conveniens temporis spatium mortuo manente, & hoc ante me detexit nullus. Quare conjunctis materialibus, quæ sunt Sol atque Mercurius noster, noli cum Alchymistarum vulgo credere Solis occasum brevi accidere. Non sane. Multum diuque expectavimus antequam facta est patientia inter aquam & ignem, & hoc invidi sub breviloquio comprehenderunt, dum materiam suam in primo Opere Rebis nominaverunt, id est, rem ex re bina confectam, juxta Poetam:

Res Rebis *est bina conjuncta, sed tamen una,*
Solvitur ut prima sint aut Sol, aut spermata Luna.

Pro certo itaque ſcias, quod licet Mercurius noſter Solem devoret, non tamen eo modo, quo putant Chemici Philoſophaſtri. Quia etſi Solem cum Mercurio noſtro conjunxeris, eundem poſt anni expectationem ſoſpitem ac priſtinæ virtutis compotem inde recuperabis, niſi in convenienti ignis gradu eum decoxeris, qui contrarium aſſeverat, non eſt Philoſophus. Putant, qui in erroris via ſunt, tam levis eſſe negotii corpora ſolvere, quod immerſum aurum Mercurio Sophico ictu oculi devorandum autumant, male intelligentes locum illum Comitis Bernhardi a Trevis, de libro ſuo aureo in fontinam irrecuperabiliter immerſo. Verum quam grave ſit opus corpora ſolvere, atteſtari poſſunt ii, qui Diſſolutioni inſudarunt. Ipſe ego, qui hæc ſæpius oculari ſum edoctus teſtimonio, atteſtor, quod ingenioſum ſit valde ignem regere poſt materiam paratam, qui debite ſine combuſtione tincturarum corpora ſolveret. Attende proinde Doctrinæ meæ, ſume corpus quod demonſtravi, atque imponito in Aquam noſtri maris, ac jugiter igne debito decoque, ut aſcendant ros & nebulæ, recedantque guttæ de die ac nocte citra intermiſſionem. Et Scias, quod in hac circulatione aſcendit in priſtina ſua natura, relinquitur corpus inferius in priſtina ſua natura, donec longo tempore corpus aliquid aquæ retinere cœperit, atque ſic utrumque utriuſque gradibus participat. Quia vero tota aqua non aſcendit per ſublimationem, at pars ejus deorſum cum corpore manet in vaſis fundo, idcirco vigilanti cum aſſiduitate corpus in aqua ſubſidente ebullitur atque cribratur, ejuſque medio recidentes guttæ reſiduam maſſam perforant ac circulatione aſſidua ſubtilior facta aqua tandem Solis animam blande ac ſuaviter extrahit: Sic mediante anima ſpiritus cum corpore reconciliatur, fitque utriuſque Unio in colore nigro, & hoc ad ſummum diebus quinquaginta, diciturque hæc operatio *Mercurii Regimen*, quia Mercurius circulatur ſurſum, & in eo ebullitur corpus Solis deorſum, eſtque corpus in hoc opere paſſivum, aduſque apparitionem colorum, qui parce circa diem vigeſimum apparent in bona ac continua ebullitione, qui colores deinceps augentur ac multiplicantur, ac variantur aduſque complementum in ni-

gredine

gredine nigerrima, quam dies tibi dabit quinquagesimus si te fata vocant.

Caput XXV.

De secundo Operis Regimine quod est Saturni.

PEracto Regimine Mercurii, cujus opus est Regem vestibus suis aureis spoliare, Leonem conflictibus variis agitare atque lacessere ad extremam usque lassitudinem, proximum apparet Saturni Regimen. Vult enim Deus, quod inceptum opus ad debitum finem perducatur, estque scenæ hujus hæc lex, quod exitus unius sit introitus alterius, finis unius Origo alterius, nec citius Mercurii Regimen obsolescit, quin successor sibi ingrediatur Saturnus, qui Imperium successionis jure obtinuit. Moriente Leone nascitur corvus. Estque lineare admodum hoc Regimen respectu coloris, quia unicus tantum est color, isque aterrimus; at fumi nulli, nec venti nec vitæ symbolum, saltem aliquando siccatum, nonnunquam instar picis liquidæ ebulliens compositum conspicitur. O triste spectaculum & mortis æternæ imago! at artifici dulce nuntium! Nigredo enim non quævis at resplendens præ intensissima nigredine conspicitur. Cumque instar pastæ turgentem materiam deorsum aspexeris, gaude: Nam spiritum intus clausum vivificum scias, qui statuto tempore ab Omnipotente vitam hisce cadaveribus reddet. Cave tu saltem igni, quem sano cum judicio hic regere teneris, & juro tibi sub fide bona, quod si urgendo ignem in hoc regimine quicquam sublimare feceris, opus totum irrecuperabiliter perdes. Contentus proinde esto cum Trevisano bono in carcere per dies noctesque quadraginta detineri, ac teneram materiam in fundo, qui nidus est conceptionis, manere permitte, pro certo confisus, quod peracta periodo ab Omnipotente huic Operationi statuta spiritus resurget gloriosus, corpusque suum glorificabit, ascendet, inquam, ac circulabitur suaviter & sine violentia, & a centro ad cœlos ascendet, iterumque a cœlis ad centrum descendet, vimque arripiet superiorum & inferiorum.

Caput XXVI.

De Regimine Jovis.

SAturno nigro ſuccedit Jupiter, qui diverſo colore eſt. Nam poſt debitam putredinem & conceptionem factam in vaſis fundo, jubente Deo, colores mutabiles ac ſublimationem circulantem iterum videbis. Durabile non eſt hoc Regimen, nec ultra tres ſeptimanas durat. Hoc tempore omnes colores imaginabiles apparebunt, de quibus certa nulla ratio reddi poteſt. Imbres hiſce diebus indies multiplicabuntur, ac tandem poſt omnia hæc viſu pulcherrima Albeo inſtar ſtriarum aut capillorum ad vaſis latera oſtendit ſeſe. Tum gaude, quia Jovis regimen feliciter peregiſti. Cautio in hoc regimine maxima eſto, ne corvorum pulli, poſtquam nidum ſuum reliquerint, eundem repetant. Item, ne ſic immodice aquam exhaurias, ne eadem terra ſubſidens careat, & arida inutiliſque in fundo relinquatur. Tertio, ne intemperanter adeo terram tuam irriges, ut eandem penitus ſuffoces. Quibus erroribus cunctis bonum caloris externi regimen ſuccurret.

Caput XXVII.

De Regimine Lunæ.

POſt abſolutum Jovis regimen ſub finem menſis quarti ſignum creſcentis Lunæ tibi apparebit, & ſcias, quod totum Jovis regimen abluendo Latoni fuit dicatum. Spiritus abluens candidus eſt valde in ſua natura, at corpus abluendum nigrum nigerrimum. In cujus tranſitu ad albedinem omnes intermedii apparuere colores, quibus abſolutis candidum totum fit, at non perfecte candeſcens primo die, verum gradatim ab albo ad albiſſimum, aſſurget. Et ſcias, quod in hoc regimine totum fiat inſtar liquidi argenti vivi ad viſum, & hoc dicitur matris ſigillatio in ventre infantis ſui, quem peperit, eruntque in hoc regimine varii colores momentanei pulchri & cito diſparentes, at albedini magis quam nigredini propinqui, ſicut & colores in regimine Jovis plus nigredinis quam albedinis participarunt,

&

& scias, quod intra tres septimanas regimen Lunæ erit completum. Ante vero quam impleatur, formas mille induet compositum. Nam crescentibus fluviis ante omnimodam coagulationem, centies in die liquescet & coagulabitur, aliquando instar oculorum piscium apparebit, nonnunquam arboris pure argenteæ ac politissimæ, cum ramusculis ac frondibus figuram æmulabitur. Verbo, hoc tempore quavis hora visa te stupore ac admiratione obruent. Et tandem grana habebis albissima instar atomorum Solis præ tenuitate, pulchriora quibus oculus humanus vidit nunquam. Immortales Deo nostro agamus gratias, qui huc opus produxit. Est enim vera Tinctura perfecta ad album, licet primi tantum ordinis, ac proinde virtutis exiguæ respectu admirandæ, quam reiterata præparatione acquiret virtutis.

Caput XXVIII.

De Regimine Veneris.

PRæ omnibus mirum est hoc, quod lapis noster omnimode jam perfectus, perfectaque tincturam communicare potens, sponte sese iterum humiliat, novamque volatilitatem citra ullam manuum impositionem meditabitur. Si tamen ex vase suo acceperis, idem lapis alii denuo vasi inclusus in cassum post sui refrigerium ulterius deduci tentabitur. Cujus rationem demonstrativam, nec nos nec ulli Philosophi antiqui reddere valemus, nisi quod factum sit nutu Dei. Saltem hic igni tuo cave, quia perfecti lapidis hæc est lex, ut sit fusibilis: ideoque si justo majorem ignem dederis, vitrificabitur materia, & colliquata lateribus vasis adhærescet, nec ulterius promovere valebis. Et hæc est materiæ vitrificatio illa toties a Philosophis præcauta, quæ ante & post perfectum opus album accidere solet incautis, nempe post medium regiminis Lunæ ad septimum aut decimum usque diem regiminis Veneris. Quare parum saltem augeatur ignis, ita ut compositum non vitrificetur, hoc est liquescat passive instar vitri; At benigno calore sponte sua liquescet, turgescetque, & jubente Deo spiritu dotabitur, qui sursum volabit, lapidemque secum apportabit, dabitque colores novos, viridem imprimis vene-

reum, qui longo durabit tempore, nec intra dies viginti totaliter disparebit, cæruleum quoque expectes, lividumque, & sub finem regiminis Veneris pallidum & obscure purpureum. Caveto hoc in Opere, ne spiritum irrites nimium, quia corporalior est quam antea, & si ad vasis summum ejus volatum feceris, sponte sua tibi vix revertetur. Quæ eadem cautio est observanda in Lunæ regimine, cum spiritus inspissari cœperit; quia tum suaviter & non cum violentia erit tractandus, ne fugando ad summitatem vasis totum illud, quod in fundo est, comburatur, aut saltem vitrificetur ad operis destructionem. Cum itaque viredinem conspexeris, scias in ea virtutem germinativam contineri. Quare cave hic, ne viror iste in nigrum turpe vertatur calore immodico; verum ignem prudenter regas; ita post dies quadraginta absolutum regimen hoc habebis.

Caput XXIX.

De Regimine Martis.

PEracto Veneris Regimine, cujus color erat præcipue virescens parumque rubens purpureo obscure colore, interdum livido, in quo tempore arbor philosophica ramis suis floruit discoloratis, cum foliisque ramisque; Succedit regimen Martis, qui aliqualem flavedinem, lutea quasi brunitie dilutam potissimum demonstrat, coloresque transitorios Iridis ac Pavonis gloriosissime exhibet. Hic siccior compositi status, in quo materia varias formarum larvas imitari videtur. Hyacinthinus color cum levissimo aurantii frequens hisce diebus apparebit. Hic sigillata mater in infantis sui ventre surgit & depuratur, ut ob tantam, in qua sistitur compositum, puritatem putredo hinc exulet. At vero obscuri colores hoc toto regimine pro basi ludunt, fiuntque intermedii colores spectatu placidissimi. Jam scias Virgineam nostram terram, ultimam subire cultivationem, ut in ea fructus Solis seminetur ac maturetur; ideoque bonum continua calorem, & videbis pro certo circa diem hujus regiminis trigesimum, colorem citrinum apparere, qui intra septimanas binas a prima sua apparitione, totum fere citrino colore imbuet.

Caput XXX.

De Regimine Solis.

Jam operis tui fini appropinquas, tuumque fere perfecisti negocium, jam omnia instar Auri Obryzi videntur, & lac Virginis, quo cum materiam hanc imbibis, citrinescit valde. Immortales jam Deo omnium bonorum Largitori redde gratias, qui hucusque opus perduxit, quem supplex ora, ut tuum consilium sic deinceps regat, ne forte opus jam perfectum præcipitare studens penitus perdas. Considera jam, quod per menses fere septem expectasti, neque sanum erit unica horula totum annihilare. Quare cautus esto valde, eoque plus, quo perfectioni vicinior es. Caute vero si progressus fueris, occurrent tibi hæc notabilia: Imprimis sudorem quendam citrinum in corpore observabis, tandemque vapores citrinos, subsidente corpore, violâ tinctos, interdum & obscura purpura. Post duodecim aut quatuordecim dierum expectationem in hoc Solis regimine materiam pro majori parte humidam observabis, & ponderosam licet, at tamen in venti ventre totam asportatam. Tandem circa diem vigesimum sextum regiminis hujus exsiccari incipiet, & tum liquescet ac congelabitur, reliquescetque centies in die, usque quo granulari incipiet, videbiturque ac si totum granis discontinuum, iterumque coalescet, infinitasque de die in diem formarum larvas induet, & hoc durabit per septimanas binas aut circiter. Ultimo vero, jubente Deo, materiæ tuæ irradiabitur Lux, quam imaginari vix possis, tum cito exspecta finem, quem post dies tres videbis, quia granulabitur materia instar atomorum Solis, eritque color tam intense ruber, quod præ eminenti rubore nigrescet instar sanguinis sanissimi coagulati, licet non credas aliquid tale huic Elixiri ex arte comparari posse. Quia est mira creatura, parem sibi non habens in tota universa natura, nedum exacte sibi similem.

Caput

Caput XXXI.
Fermentatio Lapidis.

MEmineris jam te Sulphur nactum esse incombustibile rubeum, quod nullo prorsus igne ulterius promoveri posset per se, cautusque esto maxime quod in præcedente capitulo oblitus eram, ne in regimine Solis citrini ante adventum supernaturalis filii, induti colore vere Tyrio, ne, inquam, tuam materiam ignitione indebita vitrifices, quia sic esset deinceps insolubilis, ac per consequens in pulcherrimos atomos rubicundissimos non congelaretur. Esto proinde cautus, ne tanto thesauro temet prives. Et tamen ne te hic laborum tuorum finem reperisse sic credas, quin ulterius pergas, ut ex hoc Sulphure iterata rotæ circulatione Elixir habeas. Quare capias Solis purgatissimi partes tres, ac Sulphuris hujus ignei partem unam (possis Solis partes quatuor capere, & Sulphuris quintam partem, sed prædicta proportio melior est) funde Solem in crucibulo mundo, & fuso injice Sulphur tuum, at caute, ne a fumo carbonum perdatur. Fac ut simul fluant, deinde effunde in Excipulum, & habebis massam pulverisabilem coloris pulcherrimi rubicundissimi, at vix transparentis. Cape hujus massæ minute tritæ partem, Mercurii tui Sophici partes binas misce optime ac vitro include, ac rege ut prius, & binis mensibus omnia prædicta regimina, ordine suo præterire videbis, hæc est vera fermentatio, quam reiterare, si libet, licet.

Caput XXXII.
Imbibitio Lapidis.

SCio, quod multi Authores fermentationem in hoc opere pro interno Agente invisibili capiunt, quod fermentum dicant, cujus virtute fugitivi tenuesque spiritus absque manuum impositione sponte inspissantur, nostramque prædictam fermentationis viam cibationem vocent cum pane & lacte; sic Riplæus. Ego vero non solitus alios citare, nec illorum in verba jurare, in re æque mihi ac illis cognita, pro-

propriam observavi licentiam. Est ergo alia Operatio, qua lapis augetur in pondere plusquam virtute; id est, cape sulphur tuum perfectum, sive album sive rubeum, & adde tribus sulphuris partibus quartam Aquae partem, & post tantillum nigredinis sex septemve dierum decoctione aqua tua recens addita inspissabitur instar Sulphuris tui, adde tum quartam, non respectu totius Compositi, quod jam quartam unam partem coagulavit; at respectu Sulphuris ante imbibitionem primam; qua exsiccata, adde respectu trium partium Sulphuris primo ante imbibitionem primam libratarum, & hac proportione ter imbibas & congeles. Tandem quinque partes aquae septima imbibitione ponas, nempe respectu Sulphuris primo accepti, qua imposita sigilla vas tuum, & igne priori simili fac ut totum compositum omnia regimina prædicta transeat, quod fiet ad summum mense uno, tum habes verum lapidem tertii ordinis, cujus pars una cadit super decem millia, & perfecte tinget.

Caput XXXIII.

Lapidis Multiplicatio.

AD hoc nullus alius requiritur labor, nisi ut sumatur Lapis perfectus, ejusque una pars conjungatur cum partibus tribus, aut ad summum quatuor Mercurii primi operis, ac regatur igne debito per dies septem, vase admodum stricte clauso, & omnia regimina summa jucunditate præteribunt, & habebis totum virtute millecupla ditatum, pro lapide ante ejus multiplicationem. Et si hoc iterum tentabis tribus diebus omnia regimina percurres, & erit medicina adhuc millecupla tingendi vi exaltata. Et si adhuc repetere cupis, opus intra naturalem diem per omnia regimina & colores traduces, idemque hora fiet unica, si iterato tentes, nec virtutem tui Lapidis unquam tandem invenire poteris; Tanta erit, quæ ingenii capacitatem superet, si modo in hoc opere perseveraveris. Immortales jam memor est o grates DEo agere, quia totum thesaurum naturae jam in posse habes.

Caput XXXIV.

De modo projiciendi.

CApe Lapidis tui perfecti, ut dictum est, albi aut rubri, ac pro medicinæ qualitate cape utriusve luminaris partes quatuor, funde in Crucibulo mundo, tum immitte lapidis tui juxta speciem Luminaris fusi, albi aut rubei, ac immista effunde in conum, eritque massa pulverisabilis, hujus cape misturæ partem unam, & Mercurii bene loti partes decem, calefac Mercurium, donec strepere incipiat, tum injice misturam tuam, quæ ictu oculi penetrabit, eum funde tum igne aucto, & tota erit medicina ordinis inferioris. Hujus tum cape partem unam, & projice super quodvis metallum, fusum & purgatum, quantum nempe lapis tuus vult tingere, & habebis aurum argentumve adeo purum, quod purius natura non dabit. Præstat tamen gradatim projicere, usque dum Tinctura cesset, sic enim latius extendetur, quia cum tantillum super tantum projicitur, nisi projectio fiat in Mercurio, notabilis fit medicinæ jactura ob scorias, quæ immundis metallis adhærent. Quare quo melius purgantur metalla ante projectionem, eo melius in igne negotium succedit.

Caput XXXV.

De multiplici Usu hujus Artis.

QUi semel hanc artem juxta Dei benedictionem perfecte elaboravit, nescio quid in toto hoc mundo exoptare possit, nisi ut tutus ab omni mala fraude & dolo, Deo suo jugiter servire possit. Vanum autem, imo omnium vanissimum erit, pompa vulgarem auram anhelare, imo nec talia cordi sunt hujusmodi, qui hanc artem callent, quin potius spernunt & contemnunt. Qui ergo hoc talento a Deo beatus est, huic talis voluptatis campus patet:

Inprimis si viveret annos mille, & quotidie hominum millium mille aleret, non egeret, quia pro voto suo Lapidem multiplicare valet tam pondere quam virtute. Ita ut omnia imperfecta, quæ sunt

in

in mundo, metalla comparabilia, posset, si hoc in votis haberet, omnia in verum aurum argentumve tingere.

Secundo Lapides pretiosos ac gemmas poterit hac arte conficere, quales nullæ in rerum natura sine hac arte comparari poterunt.

Tertio ac tandem universalem omnium morborum medicinam habet, sic ut unus saltem vere Adeptus omnes in universo orbe ægrotos curare valeat.

Regi proinde sempiterno, immortali ac soli omnipotenti laudes ob hæc dona sua in æternum agamus.

Quisquis proinde talento hoc fruitur, in Honorem Dei & proximi utilitatem utatur moneo, ne ingratus erga Creditorem Deum, qui tanto cum talento beavit, reperiatur, ac reus ultimo die condemnetur.

SOLI DEO GLORIA!

FINIS.

SUBTILIS ALLEGORIA
SUPER
SECRETA CHYMIÆ
PERSPICUÆ UTILITATIS ET
JUCUNDÆ MEDITATIONIS
MICHAELIS MEIERI.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE
M DCC XLIX.

CUm jam potiorem vitæ meæ partem in literarum humaniorum, artiumque liberalium ſtudiis, ac cum doctioribus quibuſcunque, qui ſapere quid præ vulgo viderentur, converſationibus tranſegiſſem, ita ut quid firmioris judicii partim aſſidua lectione, partim ipſo rerum uſu acquiſiviſſe mihi viderer, cepi mecum conſiderare acutius varias hominum actiones, plærumque vel ad pompam & libidinem aliis prædominandi & in honoribus anteferri, aut gulam & luxuriem corporis promovendam, aliave ejusmodi enormia vitia ſpectantes, & quod plærique per fas & nefas ſolis fere divitiis cumulandis, omni conſcientiæ reſpectu, pietatis aut virtutis zelo poſthabito, præoccupati eſſent; Unde diu anceps & incertus hæſitavi, an *Democritico cachinno*, an *Heracletio fletui* eandem ob cauſam ſubſcriberem, an vero cum Eccleſiaſtico, *Omnia vanitate vanitatum* pronunciarem, Verum penſiculatis ſingulis tandem ad me reverſus, poſt *Dei Opt. Max.* agnitionem, ex *Fontibus Iſraelis ſeu ſacris Bibliis* hauſtam, nihil melius, prius aut antiquius inveni, quam rerum abditarum in natura exiſtentium, hominique maxime utilium, inveſtigationem, qualicunque modo inſtitutam, ſive domi per libros aliis relictos, meditatione prævia & experientia manuali pediſſequa, ſive foris *magnum illum Mundi codicem* pervolvendo; A nullo horum inquirendæ ſcientiæ modo abſtinui, ſed nunc huic, nunc alteri indulgendo, quo plus hauſi, eo magis, *Tantali* inſtar, ſitii: Audiveram vero inter cætera eſſe avem quendam in toto terrarum orbe ſaltem unicam, PHOENICEM dictam, cujus corporis exuviæ, hoc eſt plumæ ſeu carnes haberentur *Medicina omnium Medicinarum præſtantiſſima*, utpote quæ foret remedium IRÆ & DOLORIS ſeu NEPENTHES, de quo legitur in antiquorum ſcriptis, quod *Helena*, *a Paride Trojano* rapta, id præbuerit *Telemacho*, quo ille omnes præteritos labores, curas & dolores oblitus

Democritus & Heracletus diverſo affectui indulſerunt.

Omnia vanitates vanitatum.

Inveſtigatione rerum abditarum nihil melius.

Avis Phœnix celebratiſſima ſemper fuit in ſcriptis ſapientum.

Remedium iræ & doloris.

oblitus lætitia ſingulari exhilaratus eſt: Ad hanc itaque avem indagandam, ubicunque lateret, impetu quodam naturæ meæ mentisque raptus & quaſi volens coactus ſum; non quod ſperarem potiri hac volucri integra (id enim mihi impoſſibile prævidi) ſed ſaltem ut vel plumam exiguam ejus, quocunque labore, ſumptu & peregrinatione adipiſceret; De *Phœnice*, an ſit alicubi, permulti dubitant, at longe plures de Medicina jam dicta: Qui de illa ſibi dubium faciunt, illos ad *Tacitum*, *Plinium* & alios rerum mundanarum ſcriptores ablegatos velim, qui de hac, his hoc loco ſatisfiet; Inter quos ego ipſe diutius extiti, qui non potui animum inducere meum, ut ejusmodi Medicinam ſimpliciter poſſibilem crederem, quamvis a nonnullis fide digniſſimis viris ejus mentionem fieri perceperam, ſed eam vel ſuppoſititiam aut fabuloſam omnino, quemadmodum ejusmodi ab antiquis aut longinquis præter communem naturæ aut conſuetudinis ordinem deducta plærumque videri ſolent, præpoſtera mentis obſtinacia putavi: Quis enim unquam, dixi, medelam iræ profeſſus eſt, niſi verbo tenus, non autem remediis naturalibus? Quis dolorem mitigantibus, Narcoticis, Opiatis & Laudanis, niſi in Medicina parum expertus, tollere non novit? Primum itaque ut non neceſſarium medico, ſic alterum non inſolitum, ſed ipſa praxi frequentiſſimum accidit, uti non opus ſit novam de utroque medicinam deſiderare aut expetere; multo minus aliquid laboris aut ſumptus illi inquirendo impendere: Adhæc legimus in antiquorum commentariis; quomodo Philoſophus quidam præcipitem *Augusti Cæſaris* iram corrigere conatus eſt, nempe ne quid faceret ira præpeditus, antequam viginti quatuor literarum elementa tacite ſecum percurriſſet, quæ ſi vera ſunt auxilia, cuilibet in promptu habentur nec indigent expenſis aut doctrinis aliis. Ne quid addam de moralium ſententiis, tam dolore animi, quam iræ remedia pollicentibus, quibus ita proprium videtur, moderari mentem & affectus temperare; uti Medico corpus a morbis liberare, ejusque temperamentum optimum conſervare. Verum omnibus his, quæ nullam ejusmodi dari Medicinam inveſtigatione dignam innuunt, conſideratis, vice verſa, & illa, quae affirmando eam ſtatuant, produxi in hunc

Phœnix avis an ſit.

An ſit Medicina Iræ & Doloris.

Diodorus Siculus facit ejus Medicinæ mentionem.

Contra iram auxilium morale.

Franciſci Petrarchæ de remediis utriusque fortuna.

in hunc modum: *Frustra Ethicus* vel etiam *Theologus* præscribit alicui præcepta moderandæ iræ, si temperies corporis reclamet, utpote calida & sicca, humoribus biliosis & retorridis exæstuans, ut patet in paraphreniticis, phreniticis, Maniacis & a diabolo obsessis, in quibus bilis flava vel atra causa est præcipua sine qua non: Medicus itaque in ejusmodi casibus temperet vel expurget humores immoderatos & cessabit iræ rabies, non aliter, quam igne per aquam extincto cessat omnis combustio: Unde Medicorum antesignanus ille *Galenus* non inconcinne libro singulari testatum reliquit, *Quod mores animi sequantur temperamentum corporis*: Ut enim alias fortissimus & invictus miles diutino & squalido carcere enervari & conteri potest adeo, ut ægre seipsum sustineat, ita & mens hominis, alias nec iræ nec furosis affectibus mancipata, vitio solius corporis biliosi vel ab humoribus aliis contaminati, sæpissime inficitur & vincitur. Quod si authoritate gravissimi Medici & Philosophi ad hanc rem probandam opus sit, ex multis unius *Arnoldi Villanovani* testimonium adducam; qui libro de simplicibus, ubi portam secretorum omnium medicinarum ex tabulis qualitatum primarum, secundarum, tertiarum & quartarum, aperit, in hunc modum scribit: *Et si tu vis etiam facere tabulam eorum, quæ operantur per accidens, aut aliquo tali modo occulto, ex dictis potes habere; verbi gratia, si vis scire, quæ faciant bonam memoriam, bonum intellectum, bonum visum, & quæ faciunt amorem secundum viam naturalem, aut via occulta: Ad omnia enim ars medicinæ habet ingenium: Nam bonitas intellectus ad bonitatem sensitivæ est virtutis: Igitur bonum intellectum sunt facientia bonam digestionem & confortantia cerebrum, & membra principalia, expurgantia superfluitates, prohibentia vapores ascendere, sanguinem clarificantia, & quæ respiciunt caput & cerebrum, & habent proprietatem ad bonitatem intellectus: Hæc autem omnia intellectis supra dictis, invenies, unde facies tibi tabulam ad omnem operationem, si vis: Et secundum hoc invenies multos authores dicere de suis receptionibus, quod faciant bonum intellectum, quia large prohibent multiplicari superfluitates, aut reprimunt vapores, aut confortant cerebrum generaliter, rectificant sanguinem & spiritum & allevant sensitivam, ex qua provenit*

Esse iræ remedia utilia.

Ira ex humore calide abundante.

Mens patitur a corpore.

Arnoldi sententia de morbis animi.

Intellectum bonum facientia quæ.

Medicina quædam lætificativa.

Medicina ducens ad Paradisum.

Medicina incitans ad amorem.

Medicina faciens castum & religiosum.

Medicina quædam facit fatuum.

Ex multi vini potu stolidi fiunt.

Cibus & potus alterant affectus interdum.

Medicus fuit ex avaro prodigus.

Ultima secreta medicinæ quæ.

omnis bonitas intellectus. Audivistis etiam, quod quædam medicina vocatur lætificativa, quia aggregat omnia confortantia membra principalia & sanguinem clarificantia & generantia bonum sanguinem & spiritum: secundum hoc etiam potes dicere, quod quædam medicina ducit ad paradisum, quia est composita ex disponentibus sanguinem ad misericordiam & pietatem & mansuetudinem & benignitatem, quibus mediantibus sequitur bonus appetitus ad bona opera: Et quædam incitat amorem, quia auget sanguinem laudabilem clarum in quanto & in quali, & privat ipsum a melancholia & phlegmate, quæ sunt causæ sollicitudinis, quæ prohibet conversativam & curabilitatem & amorem: Sanguis vero multus clarus facit omnia contraria, incitat Venereum appetitum, unde de necessitate diligunt & faciunt civiles conversationes, gaudia, liberalitatem, ex quo sequitur ipsum diligere & diligi & desiderari ab omnibus: Et quædam facit castum, religiosum, quia inclinat sanguinem ad frigiditatem & paucitatem, quo facto non appetit coitum, nec mulieres, nec ludum, nec cantus, nec similia: Et ut generaliter dicatur, potes cum medicinis scire dispositionem sanguinis ad quamcunque qualitatem & tota differentia morum hominis fit ex sanguine calido, frigido, humido & sicco, & cum medicinis prædictis scis etiam facere circa hominem, quod vis: Tu audivisti etiam ab authoribus, quod quædam medicina facit fatuum, quædam dæmoniacum, & si tu vis facere de istis secretis & firmari, respice in nobis familiaribus, nec multi homines sunt recti sensus nec boni ingenii, & si potaverunt multum vinum, quod non est medicina extranea, efficiuntur stolidi aut furiosi, aut habentes mores diversos valde a seipsis non ebriis: Et omnia mutantia sanguinem ad excessum calidi aut frigidi, permutant mores & intellectum a ratione: Vidisti, quod multoties comedit homo unum cibum & post comestionem redditur alacer & jocosus, cantans & valde diversus a seipso antequam comederet: Aliquando contrarium est, quia sanguis & spiritus & complexio ex primo rectificatur & bonificatur ex alio vero corrumpebatur: Facit igitur medicus de avaro prodigum, de casto luxuriosum, de timido audacem; & generaliter sicut mutat complexionem sanguinis, necesse est mutare sequentes inclinationes & complexiones ipsius: Et hæc sunt secreta ipsius ultima artis medicinæ: Quandoque vero ipsa non facit ea nisi ex consequenti valde: Insipientes cum legerint in libris prudentum Medicorum & senum, qui sciverunt

jam

jam esse secretum medicinæ, cum vident eos facere bonum intellectum & facere fidelem, fortunatum, valde derident eos, & derisi valde elongati sunt a secretis medicinæ & non volunt audire, nec credunt, quod ad medicinam spectet, nisi curare dolorem capitis aut apostema aut febrem, & ipsi deberent curare seipsos de grossitie intellectus, donec possent intelligere ea, quæ propter tales, qui vituperant secretorum inventores, tu audivisti, quod Hippocrates præcepit Physicis, quos docebat, Quod secreta non pandant; Quia redundat in vituperium sapientum & in infamiam: quia si homo sit sapiens & investigans, bene veniet ad ipsa & participabit Nobiscum Donum Philosophiæ. Et paulo post: *Et tu vidisti in libro experimentorum Philosophorum, quod circa animæ passiones posuerunt pulcherrima, & mirabilia: Quæ enim medicina est magis calefaciens, quam* IRA? *Et magis privans amorem & generans discordiam, & quæ magis infrigidat, quam timor: & quæ magis confortat, quam gaudium? Et quæ magis cibat & nutrit, quam bona spes? Et quæ magis interficit, quam desperatio? Cum ipsis enim Philosophi fecerunt res valde pulchras.* Hæc ille: Ex quibus patet, quod Medicinæ vis animo quoque succurrat ejusque affectibus, ipsi a corpore, aut vice versa communicatis, & per consequens iræ quoque medelam profiteatur. At demus, iram expurgata biliosi humoris copia leniri, aut potius iracundiam refrenari posse, cum tamen vix ullus ejusmodi Remedium expetat, inutile omnino videtur & supervacaneum: Ad hoc responderi potest; sufficit medicinam in natura extare, quæ privatos affectus temperet, etiamsi ab aliis aut non agnoscatur aut æstimetur: Id enim ejus utilitati aut necessitati nihil detrahit: Nam etiamsi hoc tempore non sit in censu aliquo, tamen alicubi, ut olim fuit, sic post esse potest in majori precio: Ita suo tempore antedictus *Galenus Germanos* ab omni medicina alienos, quibus utpote ferocioribus gentibus Medicinæ præcepta non editurus erat, pronunciavit, qui nunc Medicinam & amplectantur & excolunt, Græcis e contra in barbariem quandam iterum redactis & ab omni fere humanitatis literatura sub *Turcico jugo* valde remotis. Verum cum contrarium doctrina se maxime illustret, si dubium sit, an ejusmodi Medicina cum aliqua utilitate sit conjuncta, con-

Deridentes secreta ab illis elongantur.

Secreta non pandenda.

Donum Philosophiæ Chemia opus.

Ira medicina calefaciens.

Timor quid præstet.

Gaudium. Bona spes. Desperatio.

Remedium iræ non expetitum inutile visum.

Omnium rerum vicissitudo.

Mala ex ira innumera.

ſiderentur, ſaltem, quæ mala ex immodica ira aut iracundia contigerunt tam in principibus, quam privatis hominibus, quæ cum ſint absque numero, teſtibus hiſtoriarum omnium temporum monumentis, inde & Medicina, quæ illam aufert vel avertit, eſt utilitatis immenſæ.

Dolor ſymptomatum acerrimus.

Medicina auro prævalens.

Quæ de ira dicta ſunt, eadem quoque de dolore intelligi debent: Ut enim ira videtur ex affectibus animi maxime evidens & enormis, ita ex ſymptomatibus corporis dolor maxime eſt ſenſibilis & inſignis, adeo ut ad ſe Medici curam non raro, ante evictum morbum ſeu expulſam cauſam, neceſſitate quadam inevitabili trahat. Non inconſultum itaque viſum eſt, talem *Medicinam* amplecti, quæ dolorem ſimul e corpore & iram ex animo ejiciat. Hæc, inquam, Medicina eſt, quæ auro longe prævalet, dum modo Phœnix, unde petitur, inveniri poſſit: Ubi quæram? Ubi inveſtigem? quem perconter? Qui novit, vix patefaciet, qui non novit, nec narrare poterit: Interim jacienda eſt alea & tentanda via; cum domi deſides vix quicquam diſcant arcani, audaces vero fortuna adjuvet. Unde apud me certiſſima mentis reſolutione conſtitutum eſt, patriam, quæ mihi cara, relinquere & ad exteros proficiſci, ut vel vitam in peregrinatione abſumerem, vel cum lætitia medicinam optatam mecum domum tandem reportarem. Grave eſt, fateor, mutare ſolum & cœlum, a notis ad ignotos, ab inquilinis ad barbaros, a cognatis ad Antipodas, migrare propter ſpem dubiam medicinæ animo præ conceptæ, quæ num ſit in rerum natura, adhuc ſub judice lis eſt, dicent, quamplurimi: At hiſce quod reſpondeam, non habeo, niſi quod Tullius olim ſuo Trebatio extra Romam agenti; Multi ſuam rem bene geſſere & publicam patria procul. Omne initium difficile, & qui nunquam triſtatus eſt, nec lætabitur, qui nunquam erravit, nec in veram viam reducetur: Ut enim Chymici dicunt, Eſſe in Chemia nobile aliquod corpus, quod de domino ad dominum movetur, in cujus initio ſit miſeria cum aceto, in fine vero gaudium cum lætitia, ita & mihi eventurum praeſuppoſui, ut primo multa aſpera, amara, triſtia, taedioſa guſtarem, perferrem & experirer, tandem omnia laetiora et faciliora viſurus eſſem: De Medicina ea, aut Phœnice, an ſit, non dubitavi; nam ſi dubitaſſem, quomodo quæſiſſem?

Peregrinatione medicina indaganda eſt.

Objectio contra peregrinationem.

Roſar. Phil.

Phœnicem eſſe non eſt dubium.

ſi non

ſi non quæſiſſem, quomodo ſpem inveniendi eam habuiſſem? Sufficiat mihi umbram vidiſſe ſolis aut ejus radios, etiam ſi ipſum ſolem digitis non tetigerim: Forte inutile foret nobis tam nobili et claro corpori cœleſti, hac terreſtri fæce circumſeptis conjungi et immediate tangi: Quid auguſtum in rebus humanis, quod non in initiis ſuis anguſtum fuerit? Annon ipſe homo ex humo? Quomodo itaque, inquam, Medicinæ, quam inquiro, perfectam notitiam haberem, antequam viderim aut tetigerim? Quomodo magiſter evaderem, antequam diſcipulus extiterim? Eundum igitur eſt per mundi regiones diverſas; Non enim omnis fert omnia tellus: Forte in uno loco id viſurus, quod per ſomnium non cogitaram in alio: An peregrinatio mihi obeſſe poterit? Neutiquam opinor: Peregrini enim nos omnes ſumus in hoc mundo, etiam in propria, nempe terreſtri patria: Unde ad ætherias illas clariſſimas domus, quo Salvator noſter, qui præceſſit, nos vocat et attrahit, migraturi tandem ſumus: Reſpiciam hirundinem veris nunciam, gruem, ciconiam, multasque alias aves, quomodo annuatim ſtatis temporibus peregrinentur per aera in ignotas regiones naturæ inſtinctu & documento; ut homini ſpecimen & exemplar edant peregrinationis per mundi partes inſtituendæ, ne ſemper fumo & fimo larium inſeneſceret: Avibus aer ſublunaris univerſus patet, & homini globus terreſtris: Reſpiciam cœlum ipſum, ipſiusque magnum viatorem, Solem, quomodo motu continuo gaudeat & omnia ſoli & poli creaturas illuſtret & illuminet, calefaciat & gubernet: Imo in proprium ſinum pectoris, ad cor ipſum, mentem dirigam, quomodo hoc motu agatur perpetuo, dum vita manet, quod vitam ut metitur motione illæſa, ſic ſublata, læſa, vel impedita, finit: Naturale itaque homini eſt, moveri de loco ad locum, de regione in regionem, dum in ſe, ſupra ſe & circum ſe reſpiciat: At cum omnis motus fiat ad metam, præſertim ſenſibilium & rationalium, appetitu ſeu voluntate a phantaſia vel intellectu directa ad certum finem, hinc lucri ſui gratia, per mare, per terras cucurrit mercator ad Indos, pauperiem fugiens; Et alii aliis cauſis impelluntur; Sic & nos propter merces animi, naturæ arcana, Dei dona, & ſcientias artesque

Auguſtum fuit anguſtum.

Peregrinatio nulli obeſſe poteſt.

Aves peregrinationem docentes.

Sol magnus cœli viator motu gaudet.

Cor hominis vitam motu continuat.

Homini naturale eſt peregrinari.

Utilitas peregrintionis.

Propter merces animi peregrinandum.

artesque conquirendas & investigandas quidni remotiora adiremus loca? Qui domi enim suae consenuit, domi suam sapientiam quoque sepeliet, nec quid eorum, quae in mundo sunt, agnoscet, nec ab aliis agnoscetur; nisi bis puer: Jucundum quoque & admirabile est, cernere tot & tam varias gentes, ab omnium nostrum proavo maximo paterno maternoque, Adamo, propagatas, quae relictum ab eo sibi patrimonium valde in aequalibus partibus subdivisum possident: *Quid honestius*, quam antevertisse Solem coelestem curriculo unius diei, h. e. totum terrarum orbem ab ortu in occasum perlustrando atque hinc in patriam circulo absoluto redeundo, anticipasse vel itineris soliti ejus se comitem exhibuisse? Dies enim omnibus, qui circumnavigant terrenum globum ab ortu in occasum deest, ab occasu in ortum, superfluit; cujus rei causa primitus obscura, at nunc sat cognita est: Imo quo quid, ad spiritualem essentiam propius accedit, a terrestri pondere purgatum & defoecatum, eo ad motum fit celerius & habilius: Terra ignava quiescit, & merito, quia centrum est mundi immobile; At aqua movetur & totus Oceanus fluit & refluit idque quater, 24 horarum spacio; sic fontes, & fluvii veluti parentes magnae ejus sobolis stato moventur ordine, & Oceano suas advehunt currendo quasi dulces delitias ad salum temperandum: Aer quanto impetu citetur, demonstrant venti, turbines & nubes eis circumductae, nec non navium vastae moles, et ipsae molae: Ignis noster abit continuo motu, ut retineri non possit, nisi semper novus generetur ex inflammabilibus materiis: Coelum ipsum quanta itinera conficit cum suis stellis tam grandibus corporibus? Imo stellarum et coeli raptus tantus est, ut homo eam celeritatem ne imaginari quidem possit? Globus ferreus ex tormento vi pulveris Pyrii, si manente eadem semper celeritate terram totam ambire deberet, forte octiduum integrum requireret, antequam 5400. milliaria Germanica (hoc est, circulum terrae magnum) absolveret redeundo ad punctum unde emissus foret; at Sol in tanta distantia a superficie terrae, una hora plus spacii conficit, quam tot milliaria; Imo forte in quadrante horae, quam celeritatem nemo hominum metiri cogitatione potest, ne

Jucunditas peregrinationis.

Honestas peregrinationis.

Dies deest vel abundat orbem terrarum circumnavigantibus.

Spirituale magis, magis mobile.

Elementa tria moventur.

Cœli raptus incomprehensibilis imaginatione.

ne loquar de superiori cœlo Saturni aut primo mobili, quæ longe altius sole posita sunt: Quid hominum cogitationibus celerius? Nihil in humanis; At in his intellectuales substantiæ traduntur celeritate ad æquales, & moveri in ipso Nunc seu momento; utpote indivisibiles in indivisibili, puncto, non in tempore: *Deus* vero, qui omnis motus expers ubique est, nec indiget eo moveri, ubi ante est: In multis itaque locis esse, cum homini impossibile sit, simul & semel (quod solius Dei proprium) divinitati proximum est, diverso tempore illis adesse, prout licet: Non ergo mihi sit tædiosum, sed longe jucundissimum, non inhonestum, sed multis modis honestissimum, non inutile, sed summa cum utilitate conjunctum, multas mundi hujus regiones perlustrasse, non ut videam saxa & sylvas, apud exteros, sed ut inquiram *Phœniceam Medicinam* in mundo apud homines sapientissimos consulendo, cumque illis conferendo de rebus, quas ignarum vulgus non tam suscipit, quam contemnit. Ad iter itaque longinquum me accinxi, omnibus, quæ videntur necessaria, comparatis, non hic recensendis: Primo *Europæ regna & fines* perlustrare constitui, deinde si opus sit, in *Americam*, hinc in *Asiam* & denique in *Africam* transire, mecum deliberavi: Nam volucrem illam medicinalem in aliqua harum prægrandium terreni orbis partium delitescere, non dubitavi, cujus si saltem vel exiguam famæ auram persentiscerem, confidi, me ad ejus perfectiorem notitiam successu temporis deventurum: Quod si peragratis his omnibus Terræ continentibus nihil de tanto Dei Dono inaudirem, me omni spe adipiscendi ejus privatum iri: Cur vero hunc ordinem suscipiendi itineris de una parte in aliam transeundi, animo præconceperim, hæc causa sufficiens mihi visa est, quod naturalem elementorum seriem, qua illa ex crassis in subtilia, ex ponderosis in levia migrant, imitari debeam: Sic enim EUROPA terræ, AMERICA aquæ, ASIA aeris, & AFRICA ignis imaginem & vires optime repræsentat: Ex terra autem non fit aer, nisi intermedio aquæ, & ex aqua non fit ignis, nisi intermedio aeris: Hæc autem terræ partes dictis elementis appropriari sub singulis manifestius declarabimus: Hic satis sit, qualemcunque ordinis

Cogitationes hominum celerrimæ.

Angeli dicuntur moveri in nunc.

Deus non movetur, quia ubique est.

Cur peregrinandum sit.

Quæ sit intentio & ordo peregrinationis.

Ordo itineris cur talis.

Orbis terreni 4. partes elementis mundi appropriari.

ordinis rationem inculcasse, cum ipsa res pro se loquetur uberius & intelligenti hæc brevitas sat verbosa videri possit.

EUROPA: TERRA.

Europa terræ assimilatur. EGRESSUS itaque solo patrio ipso ÆQUINOCTII Vernalis die LUNA, cum Sole in ARIETIS signo circa caput Draconis, ut vocant Astronomi constituta, EUROPAM peragrare primo constitui, ut aliquid certi cognoscerem, an ibi ipsa avis Phœnix, an vero fama alicubi de ea animadvertenda foret: *Europa terra constans & basis orbis cur.* Est autem EUROPA Terra constans tanquam basis & fundamentum totius orbis inhabitati propter causas sequentes: Terra, ut in globo terrestri videre licet, longe superatur ab aquis circa superficiem, quamvis aquam sustineat & ipsa a nullo alio sustineatur elemento, nisi a seipsa seu manu præpotente Numinis: *Europa cæteras partes antecellit multis modis.* Hinc *Europa* cæteris terræ partibus longe minor est, at viribus, populis, fortitudine & animositate easdem longe antecedit. Sunt, qui cathenam naturæ elementorum mutabilium hanc seriem observare dicant, *Cathena elementorum qua portione cohæreat.* quod unus pugillus terræ det denos pugillos aquæ, centum aeris & mille ignis: quæ si vera sunt; *Terræ* excellentiam, compactionem, gravitatem & stabilitatem, præ reliquis elementis, facile innuunt: *Europa fortissima armis.* Eodem modo *Europa* (pace aliarum partium orbis id dixero) omnium est fortissima, armis maxime strenua & ad resistendum magis prompta: Imo cum matrem sua sequatur soboles in moribus, hinc *Europæi bellatores.* *Europæi* bellatores, gentium aliarum dominatores & subjugatores semper fuerunt, ipsi aliis invicti: Quod ut ab experientia demonstretur, *Imperia 4. mundi magna.* respiciamus quatuor maxima mundi imperia, quorum in sacris Danielis Prophetæ vaticiniis fit mentio: Asia primam monarchiam obtinuit, utpote a conditione prima felix, nec non secundam, at vix quicquam dominii in *Europam* extulit, nisi forte pauxillulum: Verum *Europæ duo lumina Alex. M. & Jul. Cæs.* *Europa*, *Macedonico* illo juvene, *Alexandro Magno*, immensum spacium ad Indias usque in cæteris partibus sibi subjecit: Sic & *Julio Cæsare Romano Imperatore* dominatrix fuit Asiæ Africæque magna ex parte:

Hæc

Hæc duo Europæ lumina vires & potentiam ſui ſoli & populi circumjacentibus gentibus ſatis teſtatam reliquerunt, ut non ſit opus plura in medium adducere: Hinc *Europa* in forma corporis Virginem refert, at animoſitate cordis Leonem revera exprimit: Hic itaque *Virgineus Leo* eſt initium noſtræ perluſtrationis, in quo deſcribendo, ut agnoſcatur, prima laboris ineundi meta proponitur: Virgo eſt, non ſolum facie externa & lineamentis corporis, ſed & moribus, inſtituto & rebus.

Europa virgo forma, Leo corde.

Europa cur virgo dicatur.

Vim enim nullam *Europa* paſſa eſt ab aliis, quamvis procos innumeros habuerit: Leo eſt, quia dominatur multis ſubjectis & nulli ſubjicitur; Quotque Reges nutrit, tot Leonina corda oſtendit, quemadmodum in clypeis eorum paſſim occurrit: Inter planetas cœleſtes *Sol Europæ* congruit, inter metalla *Aurum*, hoc eſt, in quolibet ſuo genere perfectiſſimum; Etſi enim Sol in Europæis Terris raro *Leonem* producit, nec aurum ita copioſe, ut in reliquis ardentioribus partibus, tamen novimus, quod neutris careat, licet aliunde adductis: Scimus quoque noſtra ætate in *Albia Leones*, & alibi innumeris in locis aurum uberrime proveniſſe, ne Europa his donis infelicior æſtimetur cæteris. Hæc eſt terra illa, quam veneror; Hæc eſt ea mater, quæ virgo ſemper cognoſcitur: Hæc eſt nutrix populorum ingenioſiſſima, quæ multa dona artificio ſubtiliſſimo a ſe inventa ſuppeditavit: In hac *Umbilicus Germanicus*, veluti centrum immobile, conſiſtit, a quo ut *Axioma Imperialis Dignitatis* dependet, ita multæ artes, tanquam ex uberrimo Amaltheæ cornu profluxerunt: In *Europa* variæ ſunt dotes miraculoſæ, quas recenſere non eſt hujus loci, niſi, quoad Terræ elemento, quod tractamus, conveniant.

Europa cur leo dicatur.

Sol Europæ & aurum convenit.

In Anglia duo Leones nati nuper Jac. & Henr.

Terra veneranda.

Mater virgo.

Germania venter pinguis Europæ.

In quibusdam *Pannoniæ* locis homines ſub aquis habitare ſcribunt, quia ex aquis induratis tophacei lapides concreverint: In montanis *Carolinis* aquæ ferventes lapideſcunt ſimiliter: Alibi intra ignem vivos degere mortales aſſerunt, ſi ſilices ignem actu continent, ut Caſtilia.

Europæ mirabilia.

Madrutii muri.

Quis non miretur ſiccinum, lapidem pellucidum & odoriferum ex ſuccis ſubterraneis gigni & per maris fluctus littoribus appelli, ut in

Succinum Boruſſiæ.

Corallus lapis ex frutice.

in *Sudavia*, maritima Borussiæ ora? Ne quid dicam de Corallis Siculi maris, ex vegetabili ſeu frutice indureſcente extra aquam in lapideum rubrum vel album virgultum: Ut taceam terram ſigillatam *Germanicam ſeu Sileſiacam* & innumeras foſſilium erutorum ibidem formas; ſufficiat nobis *Leoninam terram* indicaſſe, & intelligentibus, qui mente, non auribus ſolum noſtra dicta capiunt, innuiſſe: Terra inſuper ut in igne perdurat, nec reſolvitur in aerem, licet flamma ſit fortiſſima, ſed *Auri* inſtar pretioſi, quibuslibet injuriis reſiſtit, ſic & *Europa* noſtra ſuis potentiis æquata & ſerata, veluti *Terminus Deorum* antiquiſſimus, nulli cedit; cujus encomium ſi non pro dignitate ſatis diximus, tamen pro veritate propoſiti, quod tractamus, ut potuimus, illuſtravimus: Multis perreptatis celebrioribus locis in nullum incidere potui, qui de *Phœnice* ejusque Medicina me certiorem faceret; Verum quamplurimos offendi, qui me veluti ludentem operam & oleum luſerint potius, quam juverint verbis, multo minus rebus: Quod quæris, dicebant, nusquam invenies, ac quod invenies, non eſt, quod quæris: Deceptus es ab aliis, qui te, quod non eſt, indagare impulerunt; Parce labori, ſumptui & inquiſitioni vocalis ſine pondere bombi, qui velut *Echo* te *Narciſſum* proprii ingenii admiratorem ſequitur & ad omnia vocata, prout videntur, apta reſpondet, ad rem vero, quam inquiris, ineptiſſima: Nonnulli eorum, hæc eſt res abſtruſior & intricatior, ajebant, quem ut tibi, tuisque ſtudiis conveniat: Demus enim, eſſe ejusmodi Medicinam ex Phœnice petendam, at hominis vita per ſe admodum brevis perit, antequam indagetur: Interim multa alia commoda vocationes & profeſſiones negliguntur, ſumptus atteruntur, tempus præterit & tandem nihil in maribus invenitur: In res incertas certas pecunias, precioſum tempus vitæ impendere eſt hominis incerti & vani: Nihil ego, ſuggerebat alius, huic medicinæ impertiri vellem, niſi obiter eam quærendo, alia, unde lucrum mihi proveniret, opere veraciſſimo tractarem; quod ſi eodem modo feceris absque damno ſemper manebis: Ad primorum duriora monita occluſis auribus, aliis ita reſpondi; Medicinam hanc inquirere eſt hominis maxime induſtrii & labo-

Leonina Terra indicata.

Auro ſimilis Europa cur.

Verba & rationes illorum qui abſterrere voluerunt quærentem medicinam.

Chymica dicta ad omnes animi conceptus ſe applicant.

Quæ negligenda dum Medicina hæc inquiritur.

Reſponſio ad objectiones.

laboriosi, ingenio & rerum cognitione valentis: qui si obiter saltem in hanc incumbat, idem est, tanquam nihil agat: Nam ne ad primum corticem unquam perveniet: Causa patet, quia res est occultissima, quæ profunda speculatione & multarum rerum huic non dissimilium usu, præcedentibus circa idem subjectum variis erroribus, tandem animadvertitur, nec unquam fortuito casu ab indoctis Emphyricis invenitur: Unde necessarium est, ut quis huic totum se dedat, aut totus ab ea abstineat: Etsi vero ego talia & tanta dona in me non agnoscam, tamen nescio quo ductu aut nutu (credo, certe divino) in has difficultates nolens volens rapior, spe indubitata præconcepta, me Medicamentum quæsitum tandem, ex Dei gratia inventurum esse: Cuilibet Regi ut sua Regina, aut sponso sponsa pulchra videtur, sic mihi hæc Medicina præ omnibus mundi bonis arridet & magnetica quadam virtute mentem meam sibi fascinat & astringit, ut vita & amicis cognatisque carere velim, si illa debeam. Quod Hippocrates de Medicina alias pronunciavit, Artem esse longam vitam brevem, judicium difficile, experimentum fallax, id verissime de hac intelligi potest, Ad illam quamplurimi tamen, ad hanc paucissimi proveniunt: Ratio est, quia pulchra difficilia, & sudor ante virtutem & gloriam positus sit: Per terram enim laboris tenditur ad quietem: Hæc meæ responsionis summa fuit: Jamque magnam *Europæ* partem peragraveram, cum occurrit, *Hesperiæ ac Iberiæ* sæpissime mentionem fieri apud antiquos, ubi de arcanis agitur: Quocirca ad hanc me conferre non destiti; ubi, cum post multorum dierum iter adessem, hic Arabum familias quasdam ejusdem medicinæ ante multos annos participes vixisse cognovi: De Geryone tricorpore insuper, Hercule, qui ejus boves puniceos, illo trucidato, abegit, Hortis Hesperidum aurea mala in arboribus gestantibus, quæ idem Hercules abstulit, hic percontari doctiores non intermisi; Ex quibus percepi, *Geryonem Chrysaoris filium*, tribus corporibus constantem, esse eum, de quo scribitur a Philosophis: Vidi tres facies in uno parente; & boves ejusdem intentionis esse: Herculem ipsum esse laboriosum artificem, vel hujus medicinæ indagatorem, qui ad boves iturus, radiis solari-

Chemia requirit totum hominem.

Medicina Chymica aliis bonis anteferenda.

Peregrinatio in Hesperiam.

Geber, Avicenna & alii.

Geryon Chrysaoris filius quis.

Hercules quis.

Hercules aureo poculo a sole donatus vice navigii.

Poculum Herculis quod Medicinam iræ & doloris continuerit

Fortunatæ Insulæ quo nunc spectent.

Canariæ 7. quæ.

bus nimium calefactus ira incanduit, arcumque in ipsum solem intendit, ob quam animi magnitudinem a sole *aureo poculo* donatus legitur, quo ille vice navigii usus per Oceanum ad boves trajecit: In quo poculo hujusmodi medicamenti genus ad moderandam Herculis iram absque dubio contentum fuit, si non quoad formam: tamen materiam: A sole itaque *Hercules* Medicinam Iræ et doloris accepit, quam ille secum deportavit: Nam de Phoenicis pennis exiguum quia fuisse in illo poculo omnes prudentes statuerunt: Cum vero *Hispaniæ regnis* multæ insulæ annumerentur ac inter reliquas Fortunatæ dictæ seu Canariæ, ex Europa discedere nolui, antequam & illas perlustrassem: Sunt hæ numero septem, utpote *Lancerotta*, *Bonaventura*, *Canaria major*, *Tenariffa*, *Gomera*, *Ferro & Palma*: quarum tres, nempe *Lancerotta*, *Gomera* & *Ferro* suis singulis Regibus parent; De hac ultima, *Ferro*, in quam appuli, mirabilem hanc proprietatem & naturæ privilegium narrant, quod aquam habeat in arboribus provenientem; Nam cum destituatur aqua dulci omnino hæc insula, hinc homines & animalia hic degere non possent, nisi hæc importaretur aliunde: Verum natura huic defectui providit arboribus quibusdam lata folia habentibus, ex quibus certo tempore destillat aqua dulcis in tanta copia, ut toti insula sufficiat: Quod cum advenæ vel pyratæ in insulam advenientes ignorent, ibi diu morari nequeunt ob penuriam aquæ potabilis: Hæc ex historiarum relatione vera esse, quilibet observabit: Accidit eodem tempore, quod *Gomeræ Regulus* absque hærede masculo obiisset, relicta unica filia pulcherrima, *Blanca* dicta, quæ licet in paterno regno legitimum succedendi jus haberet, nihilominus subditi ejus fœmineo imperio immorigeros sese declararunt, nisi Regi alicui nuberet: Præterquam enim dicebant, quod contra naturæ ordinem esset, foemineo sexui mares subjici, effoeminationem quandam marium, inque hos foeminarum dominationem hinc introduci, veluti constat ab experientia illorum populorum, quibus foeminæ aliquamdiu dominatæ fuerunt; Ibi enim mulieres fere viros & hi illas repræsentant; & adulteria sunt adeo frequentia, maritatarumque foeminarum, in secretis lupanaribus se aliis, ex lænarum

Allegoria.

Virgo hæc Alphidio dicitur puella habens pulchram faciem, cujus oculi nigri sunt & supercilia juncta, prægnans, tenens unum uber.

Mulierum imperium quid secum ferat.

rum nutu, proſtituentium tanta multitudo impunita, ut incredibile ſit auditu: In quibus civitatibus liberi aut potius ſpurii habentur communes, tanquam in Republica quadam *Platonica*, cum fere & uxores communes habeantur: Adhæc indecorum putabant, ut ille ſexus, qui propter ingenii imbecillitatem animique inconſtantiam ad patiendum ſit natus, omnium actiones regeret & gubernaret: perſuaſum itaque eſt Regiæ virgini ut de conjuge eligendo cogitaret: Fuit autem in *Inſula Ferro* regius juvenis, nomine Brumazar, ad quem ipſa adjecit animum, interim ille viciſſim *Blancam* regiam virginem flagranti deperibat amore, adeo ut intermittere non potuerit, quin primo quoque die legatos ad illam mitteret conjugii inter ipſos celebrandi gratia: Conſenſum eſt a virginis parte, & nuptiæ mox celebratæ ſub his conditionibus, utrinque confirmatis, primo ipſa pro dote ſecum adferret *Adamantem* immenſi precii & magnitudinis, ac ille viciſſim pro dono huic *Rubinum*, carbunculum a radiante ſplendore dictum, longe majoris valoris & æſtimationis daret, quæ muta munera millionem unum & amplius valuerunt; hoc eſt decies centena millia ducatorum aureorum: Secundo, quod ipſe ut maritus & Rex eam, alias ſua natura imbecillem, defenderet, tutaretur & regia ſua potentia protegeret, ne a prædonibus, qui ibi frequentes, damnum pateretur: Viciſſim illa promiſit, quod ſemper ſub ejus dominio & imperio absque fuga & tergiverſatione manſura ſit: Quibus pactis & concluſis, nuptiis rite præcedentibus, matrimonium indiſſolubile, quale ſperabatur, ſubſecutum eſt, in quo hi duo conjuges pacifice vixerunt & adhuc vivunt: Prædictum vero eſt illis, quod potentiſſimum Monarcham inſularum ex ſeſe genitum viſuri ſint, qui ex omnibus hoſtibus eorum victoriam reportaturus, Trophæum, ad *Dionyſi columnas* usque in *Indiæ* extremas oras transferret, ibique ſtatuet in monumentum perpetuum. Haec commemoravi, ut quantum hic indagare licuerit, conſtaret, nempe me nihil de *Phœnice* aut ejus *Medicina* in tota *Europa*, aut illi adjunctis inſulis Fortunatis aliisve, reſciviſſe: Ab hinc in *Americam* vento ſecundo navigare conſtitui, ut & ibi inter barbaros, ſi forte *Phœnix* eo turbine

Reſpubl. Platonica.

Hic juvenis Aphidio dicitur pulcher, nigri capitis, habens pulchrum veſtimentum, quia aureum eſt.

Nuptiæ celebratæ quibus conditionibus.

Adamas & Rubinus arrabones & dotes ſibi invicem dantur a ſponſis.

Mutua promiſſa ſponſorum.

Ex ſponſis monarcha inſularum oriturus.

bine tenebroſo delatus eſſet, Medicina tam precioſa quæreretur, juxta Poetæ monitum, qui ſic inquit.

Caſus ubique valet, ſemper tibi pendeat hamus,
Quo minime credis gurgite, piſcis erit.

✱ ✱

America, aqua.

AMERICA, AQUA.

IN *Americam*, novum terrarum orbem dictum, ſeu Indiam Occidentalem jam præcognitam, navibus contendere, non videtur res magnæ difficultatis, cum conſuetudo & uſus aſſiduus quaſi viam Regiam per Oceanum invenerit, magnetis indicio: Verum illam primitus indagaſſe & in aliorum notitiam deduxiſſe, hoc opus hic labor fuit. Eam *Inſulis Fortunatis* relictis ut adirem, navem conſcendi, in cujus puppi *Aquila nigra* erat: Fluctibus Oceani de nocte horribiliter nigricantibus emenſis, multisque periculis a monſtris marinis & adverſis turbinibus ac procellis inflictis, exantlatis; tandem ad *Braſiliæ* littora læti appulimus, quæ magna *Provincia eſt Americæ* nemoribus continuis repleta: Mapalia colonorum rara, rariſſima oppida, & homines a doctrinis liberalium artium alieniſſimi ſunt: Quos hic, inquam, de arcanis naturæ occultiſſimis conſulam, ubi incolæ pro miraculo non ita pridem habuerunt lectionem epiſtolæ ab Hiſpanis invicem ſcriptæ & transmiſſæ, putaruntque chartam loquacem & proditoriam factorum? Quem perconter de *Phœnice* avium omnium rariſſima? Hoc quidem indubitatum eſt, volucres diverſorum generum & colorum ibi reperiri, quales non in his locis aut terræ partibus viſantur, verum cum *Phœnix* ſit longe alterius naturæ & proprietatis, non eſt quod illum inter vulgares aves quæramus: Nemora hic ex odoratis & varie coloratis arboribus ſunt frequentia, in quæ dum meditationibus occupatus aliquando deambularem; partim ut lætiori arborum florumque aſpectu oculos reficerem, partim ut naturali avium cantillantium muſica mentem a curis relaxarem, forte fortuna incidi in pomum inuſitatæ & mirabilis elegantiæ, quod dum omni a parte contemplaret, inveni inſcriptionem hujusmodi: *Intus*

Aquila nigra in puppi navis, qua America petita eſt.
Braſilia quæ.
Americani literarum aut ſcriptionis rudes fuere.
Allegoria.
Pomi inventio.

Intus adest aviæ, quod tradas, inde resurgens
Filius, amplexus matris inire potest.
Inde renascetur paulo post nobilis arbor,
Agricolæ fœtus quæ dabit auricomos.

Ænigma pomo inscriptum.

His multum diuque consideratis, tandem intellexi, quod granum intus latens aviæ, scilicet terræ, mandandum sit, cum mater ejus pomi visa sit arbor, arboris vero terra: Assumpsi itaque hoc, veluti a *Numine divino* oblatum donum, donec occasionem haberem illud in experimentum ducere, ac probare, quemadmodum inscriptio docet: Modum vero procedendi talem existimo; Quod semina hujus pomi, forte ex Horto Hesperidum eo delati, sumere debeam, inque terram ponere; Tum brevi tempore excrescent virgulta ejusdem arboris, cujus est pomum: Post inquirenda erit alia arbor ejusdem generis, aut quæ proxime ad priorem accedat, eaque trunco tenus decapitanda aut abscindenda, & trunco dictum virgultum absceissum, veluti surculus, inserendum erit: Hæc duo cum coaluerint in unam arborem, truncus ille longe nobilior evadet, quam prius erat, propter insitionem surculi; Quia omnino ad surculi insiti naturam convertetur; Et fructus, qui inde orietur, naturam surculi aut pomi, prius inventi, referet. Hoc esse naturale artificium, quod tam naturæ quam artis beneficio perficitur, nemo est, qui inficias ire possit: In eadem regione ante adventum Hispanorum constat nullos fuisse equos, & equitem illis hominibus mirabile quoddam animal primitus visum; postea vero cum hi adducti essent una cum asinis, horumque jumentorum opera ditiores usi, audiverunt esse & animal tertium ab utrisque productum, at diversum, mulum dictum: Idcirco ad hunc producendum omnes vires intenderunt. Fuit inprimis quidam principe loco natus, qui hujus rei curam habuit & equos jam sibi generosissimos procurarat: Asinos quoque laboribus addictos molarum aluit non paucos: Equorum gignendorum ex equabus ratio notissima fuit, ut & asinorum ex suo genere; mulorum non item: Unde hæc res experienda fuit: Omnis autem experientia periculosa aut errorum plena, quæ fit absque rei cognitæ præhabito exemplo aut per rationem

Ægnimatis pomi expositio.

Processus incisionis arborum.

Allegoria alia.

Processus mulos educandi ex diversæ speciei animalibus.

Experientia periculosa.

verissima

veriſſima indagatione: Equo pabulum eſt præbitum magna cura & copia, ex cujus inſultu in aſinam nihil generatum eſt, absque dubio, qua utrorumque ſeminum nulla fuit proportio: Cumque id tentatum ſæpius eſſet fruſtra, omnis ſpes generandi muli ſuccubuit: Tandem cum quidam ex illis qui naturam rerum & animalium ſcrutantur acrius, quam iſti vulgares, eo loci adventaſſet ac dicto domino ea de re iteratam querelam animadvertiſſet, ipſe, inquit, etſi non ſim mulo medicus aut veterinarius, ſed Philoſophus, tamen nocere mihi videor, quæ ſit cauſa fruſtratæ conceptionis muli: Cumque a domino eam edicere oraretur, dicam, inquit, ut accepi & poſſum, & ſic incepit:

Philoſophus naturas rerum ſcrutatur acrius, quam vulgus.

Mulus ut edatur, patri ſimulandus aſello
Auribus & tardis paſſibus, hæc facito;
Detur utrique ſuus naturæ pondere paſtus,
Qui, ſi forte velis quærere, quantus erit?
Dimidia, quod agentis, & illius adjice duplo,
Ex aſino mulum tum generabit equa.

Ænigma de muli conceptione.

Quibus verbis parum obſcuritatis habentibus ille fidem adhibens, experimentatione multiplici facta tandem mulum, animal patri magis ſimile, quam matri, ab utroque tamen diverſum obtinuit: Hæc eſſe naturæ privilegia, quis non videt, quod ex duobus generetur tertium, quod ſpecie non conveniat cum utroque, ſed formam habeat ab illis diſcretam; In quibus ſi quis naturam imitetur, absque dubio multa alia animalium, vegetabilium & metallorum genera producet, id quod jam pridem multos naturæ acerrimos ſcrutatores ipſo uſu probaſſe, pro certo affirmatur: Sunt enim qui dicant ex *Pardo & Leæna* ſic generatum *Leopardum*, ex lupo & cane fœmina, *lyciſcam*, ex equo & aſina hinnum ſeu mulam diverſam a mulo; Ex ſurculo ſeu ramulo unius arboris & trunco alterius illi, non huic ſimilem arborem, ex floribus certis coloribus miſtis, alios flores coloratos, ex Tinctura ſeu pulvere metallico ruberrimo cum argento vivo in igne mixto, aurum, quod nec huic, nec illi per omnia eſt ſimile, & ſic de aliis cenſendum: In metallis quoque præſertim in auro, hos *Americanos* populos ſingu-

Mulus diverſus a patre & matre.

Leopardus, Lyciſca, hinnus, mixtæ ſpecies.

America.

ſingulare artificium præ reliquis callere narrant, nempe quomodo aurum per aquam quandam adeo mollificari poſſit, ut inſtar ceræ digitis tractari, & ei lacunæ imprimi, gemmæque inſeri, undiquaque firmatis labris & oris, poſſint: quod ſane artificium in Peru magis uſitatum, non contemnendum in natura & arte arcanum eſt; Non equidem ex corroſivis ea aqua videtur eſſe, alias digitis tractari non poſſet, aut ſi ſit, ſtylo aliquo vitreo aurum formandum foret. Quomodocunque ſit, Chemiæ id eſſe inventum, nemo dubitabit, cum tales aquæ vix a natura, ſed ab arte diſtillatoria proficiſcantur. Omnibus his perſpectis, cum ſpes nulla medicinæ quæſitæ hic ſupereſſet, quamprimum has partes relinquere ac in *Aſiam* trajicere data occaſione cogitavi: Precioſiſſimum, quod hic in *Braſilia* vidi, lignum fuit *Hebeni* inſtar nigerrimum (ut rubrum illud Braſiliarum dictum præteream) magni ponderis & æſtimationis, cujus nonnihil, in *Americæ* memoriam, mecum reportavi, propter nigrum colorem, quem inprimis admiratus ſum & in precio habui: Videtur enim hic *Americæ* proprius propter populos nigricantes & terram variis coloribus imbutam; De qua *Monardes* doctiſſ. *Siviliæ* Medicus ita ſcribit in libro de medicinis ex India occidentali allatis: *Eſt res mirabilis & conſideratione digna, varietas colorum terræ Peruanæ. Nam ſi eminus quis obſervet, videbit multas ſoli partes diverſis coloribus tinctas, ut videantur panni varie colorati ad ſolem, ut exſiccentur, expoſiti; Una enim pars terræ viridis, altera cœrulea, alia alio colore, ut flavo, albo, nigro & rubro aut adhuc aliis, qui omnes ſunt diverſæ mineræ terræ: De nigro, cujus partem mihi miſerunt, affirmare poſſum, quod ex eo optimum atramentum, ſi cum aqua vel vino miſtum foret, fecerim, adſcribendum valde conveniens, habet autem parum cœrulei, unde melius apparet: Rubram terram dicit eſſe mineram argenti vivi, qua Indiani illi ſe pinxerunt.* Nave oblata, cujus ſignum unicornis albi coloris erat, *Americam* reliqui & ad *Aſiam* contendi, caput Bonæ Spei ad ſiniſtrum latus proſpectans; Unde in ſinum Perſicum adveni.

...norum artificium circa aurum emolliendum.

Aqua Americana molliendi auri Chymica.

Niger color Americæ proprius.

Varii & mirabiles colores terrarum Americæ.

ASIA, AER.

Asia aer.

Quatuor terræ partes unde dicta.

ASiam ab *Asio Manæi Lidi* filio dictam volunt, *ut Europam ab Agenoris Phœnicum* regis filia *Europa*, *a Jove* rapta & *in Cretam* abducta, *Americam* vero ab *Americo Vespuțio* ejusdem inventote, & *Africam* (quam Græci *Lybiam* appellarunt ab *Afro uno ex posteris Abrahæ de Cethura*, qui in *Lybiam duxisse* exercitum, ibique consedisse traditur: Undecunque sit nominum ratio, hæc nihil ad rem spectat: Est autem *Asia* tertium mundi continens, seu *terra aeria* & magis temperatæ naturæ, quam reliquæ partes: Ut enim *Europa* in quibusdam oris frigore, ita Africa calore molestatur, Asia vero nec frigoris, nec caloris intensissimi particeps est, unde aeris elementum optime nobis repræsentat, quod calet & humet, caliditate frigus & humiditate siccitatem temperante: Regiones enim in mari sitæ, etiamsi calidæ sint satis, tamen ab aquarum humiditate æstus, si sint frigidæ, & frigus ab eadem mitigatur. Nam si naturam aeris calidi & humidi bene consideremus ejusque genealogiam ex causis scrutemur, inveniemus calorem igneum ipsi patrem, humiditatem vero aqueam matrem existere, quorum parentum suorum qualitates magis activas Aer, quasi filius retinet, nempe caliditatem & humiditatem simul. Hinc mediator est inter contraria elementa jam dicta, eaque, utpote utrique consanguinitate junctis, in omni corporum mistione amica reddit & conjungit. Tali modo *Asia* præpotens *Orbis* terreni pars colligat *Africam* & *Europam* intermedio quodam vinculo, sive ignem & terram, gratiosissimum & tenuissimum elementum: Alias enim nulla esset cohærentia utriusque, nec unum absque altero virtutes suas naturales in mixtione præstare posset. Ignis quidem terræ tanquam fomiti & foco libenter adhæret, at tolle aerem, unde respiret, & mox disparebit. Asiæ igitur prærogativa censetur, esse in medio orbis terreni, temperiem aeris sentiri atque aerios fructus, quales sunt dactyli, balsamum, aromata omnis generis & ipsum aurum, nobis ministrare. In Asia ut

Asia terra aeria.

Asia cur aeris elementum referat.

Insulæ cur minus calidæ & frigidæ sint.

Genealogia aeris calidi & humidi.

Aer, quorum filius.

Aer mediator inter contraria cur.

Asia colligat Africam cum Europa.

primæ *Monarchiæ* hinc inde a *Nimrodo, venatore coram Domino*, ceperunt, ita primus homo conditus est, & quod omnium rerum præstantissimum, *Salvator* noster, ut homo, primam lucem hausit, vitam humanam egit, mortem subeundo sustulit, nosque omnes in eum credentes fide salvos fecit, a morte resurgens resuscitavit, in cœlum ascendens eodem viam præparavit. A sinu *Persico* initio itaque itineris sumpto immensas regiones peragravi, donec in eam Asiæ minoris partem devenerim, ubi *Jasonem* olim fuisse ac *aureum Vellus* obtinuisse in libris antiquorum legeram & ab incolis audiveram: Quocirca cum antiquitatis cognoscendæ percupidus essem, præsertim ejus historiæ, die quodam egressus in campum, eo ubi *Martis* locus, & *Aetæ* Regis, *Solis* filii, aula fuisse perhibetur, senem quendam obvium habui, venerandi vultus & authoritatis, qui in me, utpote peregrinum, ex habitu forte cognitum, oculos conjiciens, salve, inquit, hospes: *Cui cum gratias egissem* pro tam amica salutatione, O inquam, amantissime senex, nisi molestum sit, doce me, quæ ignoro; Potes enim, quia experientia senili seu ætate edoctus ea calles: nec denegabis, quia singulari humanitate præditus videris: Qui cum amice responderet, quid est, bone vir, quod a me requiris? De voluntate tibi benefaciendi ne dubites, si modo potestas ea apud me fuerit: Utrumque, retuli ego, est in te haud dubium: vellem autem lubens cognoscere, num illa, quæ de *Jasone*, ejusque vellere *Aureo* a tot *Poesis* & historiis tradita, revera ita se habeant, an vero sint vana & falsa, solummodo ad delectandos homines introducta & huc usque ad nos propagata? Multi enim his, ceu factis, fidem detrahunt, sed saltem ut fictis moralem expositionem inducunt. Ad quæ ille renidens paululum, en ego, inquit, sum ipse *Jason*, de quo quæris, qui tibi de me roganti omnium optime responsum dare ut possum, sic polliceor; Quo dicto, cum aliquantulum exhorrescerem, non est, ait ille, cur timeas; Ego enim ut vivus nulli nocui, sed veluti *Medicus bonus* omnibus profui, sic nec vita defunctus, quamvis revera mortuus non sim, sed fama, ut semper, vegetus & superstes: Hic soceri mei *Æetæ* regia sedes fuit, illi Sol pater, non ille cœlestis, quod absonum esset a ratione credere, sed

Asia prærogativa qua.

Ad Colchos metallarios colonos Ægyptiorum.

Allegoria de aureo vellere indagata.

Jason in senis forma.

Jason interrogatus de aureo vellere quid responderit.

Jason Medicus.

Sol Æetæ pater, non cœlestis.

longe

longe alius, illi tamen nomine, facie & dignitate proxime compar. Hic in *Martis* nemore pellem Arietis a Mercurio deauratam suspendit, quam non absque magnis periculis obtinere mihi licuit, quemadmodum tu forte novisti: Cui respondi, quantum lectione scire possum, non me fugit, at narra tute, quibus mediis ad eam rem veneris: Faciam, inquit ille, ut possum & promisi, sed ita, ut mentem potius intendas, quam aures sensum potius, quam verba respicias, quo rerum cognitione magis, quam mole traditionum a me discedas: *Medea* mihi ut consiliatrix adfuit, sic ego tibi non deero. Illa ministravit modum usurpandi strategemata in obtinendo victoriam contra tot belluas veneno, flammis, dentibus nocentissimas: Eadem tibi quasi per manus relinquam, si dictis meis morigerus fueris: Draco pervigil sopitus mihi est massa narcotica in ejus fauces injecta; Unde mox torpidus sensim caput in fundum dimisit semimortuus: Cui ita jacenti exanimi absque mora dentes extrahendi fuerunt. Hi mox in humum propriam bobus ignivomis prius exaratam sepeliendi erant: Verum boves indomiti, prius sub jugum mittendi; quod magnæ industriæ & laboris fuit: Quocirca ad eos domandos aquam stillatitiam lympidissimam dedit, in fauces illorum ad flammas restinguendas, inspergendam; Præterea *Lunæ Solisque* imagines concessit, absque quibus nihil me efficere posse ait: At ego, unde hæc omnia haberem, quæsivi? Satis tibi dixi, respondit; Apud me enim non invenies, qui eas, *Medea* ut accepi, sic ipsa has secum abstulit: Ubi igitur investigem *Medeam*, refero? Hoc incertum mihi, respondit: Postquam furibunda a me aufugit, nupta est Ægeo seni, ex quo *Medum* filium peperit, cumque eo in Asiæ regionem, ab eo Mediam vocatam, abiit. His auditis plura alia ab eo percontari volui, sed ille, defessus sum, inquit, interim hæc in mei memoriam serves; quibus dictis evanuit. Ego vero cogitabundus super hac re diu manens, quid significaret hæc relatio, apud me meditatus sum, & post collationem omnium reperi, nil nisi *Medicinam* a me quæsitam subintelligi, quæ ex *Phœnice* revera petitur, at per vellus aureum adumbratur. Pili enim animalis aurei & pennæ volucris Phœnicis eodem spectant. Doctos viros præterea, quos quærerem

Jason quibus mediis ad vellus aureum occupandum instructus fuerit.

Medea ab Jasone frigens cui nupserit.

Medicinam Chymicam sub Jasonis vellere aureo subintelligi.

rem eadem de re hic paucos inveni, quod tamen me parum movit, cum ſatis mihi fuerit, illam beatam terram aeriam agnoviſſe: In hac enim mundi parte, inquam, *Syria eſt & Terra Sancta*, quarum hæc *Jordanem* amnem, illa Adonim, fluvium, habet notiſſimum: In Jordane Naaman Syrus ſepties lotus a lepra puriſſimus evaſit, Divino nutu: Per hunc quoque *Moſes Iſraeliticum* deduxit populum: *In Syria Adonis* ab apro, *Martis* inſtinctu, interemptus legitur *Adonis* qualis fuerit, ſupra libro ſecundo ſatis dictum fuit: Hic provenit *Balſamum* illud laudatiſſimum, quod a putredine corpora humana præſervat & longiſſimæ durationi conſecrat. Hic fuit illud *Sanctum Sanctorum*, in quod ſummus ille *Sacerdos Sanctiſſimus* tum ingreſſus eſt, cum ſanguinem & vitam ſuam inter cœlum & terram pro peccatoribus nobis Deo Patri, offerret, tanquam ſufficiens lytron & holocauſtum; ad quem, ut ſemper, ſic nunc vota noſtri cordis ardentiſſima dirigemus in hunc modum:

In Aſia eſt Terra ſancta.

Vide clangorem buccinæ. Adonis ubi fingitur fuiſſe. Balſamum. Sanctum Sanctorum.

O ſumme & miſericors Salvator mundi, JESU Chriſte, qui Deus ab æterno, homo factus es in tempore, ut Deum & homines Mediator conjungens, hoc eſt, ut æternæ infinitæque Divinæ potentiæ ab homine ad iram perpetuæ damnationis provocatæ, adeoque tibi ipſi, Patri & Spiritui Sancto, Creatori, tu ipſe factus creatura humana, utpote ex puriſſima Virgine abſque ullo peccato natus, merito tuo ſatisfaceres, ideoque hanc terram tua nativitate, vitæ converſatione, miraculis, paſſione, morte, reſurrectione & in cœlos aſcenſione, ſanctam reddidiſti, Ego ex ima mentis meæ ſubmiſſione, precibus, quas unquam lingua & pectore ſuſcipere poſſum, te, qui & Medicinam, humano generi utilem per media ordinaria inſtituiſti & dediſti, dumque ipſe incurabiles morbos Divina virtute tua in hac terra agens ſuſtuliſti & curaſti,

Vota & preces ad Salvatorem mundi.

Medicam facultatem eo nomine ſuper omnes alias artes & ſcientias, veluti Benedictam, elevaſti, oro & obteſtor, ut tua gratia mihi adeſſe nunquam non digneris, quo Medicinam dictam, cujus cauſa tantum laboris, operæ, ſumptus & periculi in peregrinando & inveſtigando, ut tu noſti, ſubii & hucusque pertuli, poſſim inquirere, inquiſitam obtinere, obtentam ad nominis tui gloriam, multorumque ea indigentium relevationem uſurpare: Tu ſiquidem, ut es ſcrutator cordium, noviſti meum propoſitum, cogitationes & vitæ ſtudium, quod nimirum mundana hæc vana & ſomniis ſimilima æſtimem, meque tibi conſecratum mente exoptem, ſi tu modo & Velle & Poſſe, hoc eſt, omnia concedas: Largire, quæſo, ut charitatis opera, quibus unice mancipari velim, absque numero exercere, hoc eſt, medicina illa multorum dolores tam animi quam corporis tollere affectiones, ſive iræ & impatientiæ ſive alterius commotionis, quoad licet humanitus, moderari valeam: Benedic Medicinæ præclariſſimo tuo dono, quod proxime poſt conſcientiæ tranquillitatem vitæque cœleſtis per te ſolum nobis impetratæ beatitudinem præ humanis omnibus numerandum venit, ut vires a te ipſi inditas in morbis aliisque duris affectibus exerat & propaget, quo *Nomen tuum Dei Patris & Spiritus Sancti*, hac quoque parte celebretur in hoc mundo & poſt per omnem æternitatem, Amen.

His

His effusis precibus ad illum, qui omnis boni & doni author est, animo succurrit, fuisse quoque in Asia, præter terram hanc sanctam (quæ antiquitus dicebatur melle & lacte abundare, nunc autem barbariei *Turcicæ* subjecta valde sterilis est) *Paradisum* primæ creationis hominis in perfectione sua, ejusdemque lapsus; Quocirca eo me conferre propius intermittere non potui: Constat autem eum fuisse locum non procul a *Babylone*, quo continuato itinere, nihil præter concursum quorundam fluviorum ibidem reliquum animadverti: Ab hinc ad Indiæ maritima me contuli, ubi in florentissimam *Civitatem*, *Ormum* dictam incidi, de qua incolæ hoc proverbium jactant, Quod si totus Mundus foret annulus, *Ormum* ejus gemmam videri; In hac urbe aliquamdiu moratus, animadverti quamplurimos indies ex diversis portis magna festinatione animæque cupiditate excurrere; quorum cum unum forte interrogarem, quo destinasset iter, adeo properans? respondit: Ad *Paradisum* terrestrem; Quid, inquam, an hic est adhuc *Paradisus* aliquis cum ego antiqui illius vix vestigium aliquod reperire potuerim? At ille me relinquens cucurrit, quo ad potuit: Ego vero in urbem reversus apud me deliberavi, quid agendum esset, an eundem *Paradisum* vellem indagare, & si sic, qua via, an eadem porta jam dictum sequerer, aut alios ex aliis portis eodem instituentes viam: Verum ne quid nisi maturo consilio inciperem, incidit, me eodem stratagemate uti debere, quo *Columbus* ille primus *Americani* orbis detector & inventor usus dicitur: Circumivi itaque totam Urbem & in singulis portis aliquamdiu stans exploravi auras, si quæ flarent, naribus, quales, essent, an lepidæ, dulces & aromaticæ, an alterius aut nullius odoris, & hac ratione tandem adversus unam portarum *Ethesias* placidas & odoratas spirare sensi, quas ex illo *Paradiso* terrestri provenire potius, quam aliunde cogitavi: Ex hac itaque porta iter meum urgere incepi recta via, quam paucissimi ingrederentur: Progressus hac, mare quoddam trajiciendum erat (siquidem *Ormus* in *Insula* situm habeat) in quo *Margaritarum* albissimarum & optimarum piscationem annotavi, Harum impetratis nonnullis prece & precio

Terra sancta nunc barbarici Turcicæ subjecta, quasi deserta est.

Paradisus in Asia.

Ormus quasi gemma orbis annuli.

Allegoria.

Paradisus terrestris.

Stratagema Columbi imitandum.

Ethesia unde spirarint.

Albissima Margarita prope Ormum accepta.

non exiguum me naturæ donum ad Medicinam ſpectans accepiſſe non dubitavi: *Albedo* enim unionum maxime eſt ſpecioſa & pulchra, ſine qua omnis commendatio eorum perit: Continens terræ proximum contingens longo terrarum intervallo proceſſi per diverticulum valde anguſtum, donec ad trivium quoddam acceſſerim, ubi Mercurialis ſtatua viſebatur tota inargentata, excepto capite, quod deauratum erat: Hæc Indice manus dextræ rectam quandam lineam demonſtravit, qua ad *Paradiſum terreſtrem* eundum ſit; quam cum ſequerer, poſt aliquod temporis & loci ſpacium ad flumen deveni valde latum & profundum, quod absque nave tranſire erat omnino impoſſibile; Nulla autem navis in toto illo littore invenienda erat: Ex quo proſpicere potui adverſi littoris oras *Paradiſo terreſtri* ſimilimas; imo illum ipſum eſſe, quem tranſiveram, cujus fructibus ob defectum navis tamen hoc tempore frui non poſſem: Quantum ex littori proximo colle animadvertere licuit, referam: Arbores diverſorum florum aureorum, arantiorum, citriorum, purpureorum & ruberrimorum ibi viſæ ſunt. Nec defuerunt ſemper virides lauri, buxi, juniperi & aliæ ejusmodi: Flores omnium colorum & ſuaveolentium ibi copia magna fuerunt, nempe flores ſolis, amaranthi, lilia, roſæ, bellides, hiacynthi, narciſſi & alii: Aures avium concentu omniſono nempe philomelæ, cuculi, pſittaci, alaudæ, carduelis & innumerarum aliarum partim cognitarum, partim non, oblectabantur; Nec defuit *Muſica* arte inſtrumentalis, quæ facta erat cum rota ſuis clavis deprimente claviculas organorum muſicorum, atque ſic varias melodias 4. 5. vel 6. vocum, veluti digitis humanis, cauſante; follibus ventum afflantibus, dictaque rota a rivo quodam aquæ perenni, motis & circumductis, quemadmodum prope *Florentiam Italiæ in Pratolino* olim vidimus & audivimus: *Guſtatus* quoque hic habuit, quo maxime caperetur, omne genus delitiarum ex fructibus arborum, aliisque, tantæ varietatis, ut cujusque appetitui ſatisfacerent & arriderent: *Odores* tantæ virtutis & ſuavitatis undiquaque ſpargebantur, ut allicerent merito omnes circum circa degentes populos ventis ſuis emiſſitiis, qui tamen horum cauſæ ignari obduruerunt naribus in diſcernendis tot odoribus, quemadmodum & illi,

Mercurialis ſtatua in trivio qualis.

Viſui obvia.

Auditui obvia.

Guſtatui obvia.

Odoratui obvia.

& illi, qui ad *Nili Cataractas seu Catadupa* habitant, ob perpetuum auribus captatum fragorem & maximum sonitum, obsurduisse feruntur: Verum nil profuit hactenus tanta & talia eminus lustrasse, cum donis, quæ ibi abscondita latuerunt, nec sensu notari potuerunt, carere necessum fuerit ob unius, ut dictum, naviculæ absentiam: Quocirca locum huncrelinquens ea fiducia, quod quamprimum possem instructior aut fortunatior redirem illius fluminis transitum tentare vellem, ad intentionem mei itineris redii, nempe ad investigationem *Phœnicis* & ex eo dependentis *Medicinæ;* cumque *Asiam Aeriam* satis meo judicio vidisse existimarer, recta quasi via ad *Africam*, ultimam orbis partem, anhelavi, in quasi desiderium animi mei non explerem, me eo frustratum iri, omnino præsensi: Ad sinum itaque seu oram extremam rubri maris iter direxi, ut inde nave in Africæ continentem transmitteret.

Ad Nili Catadupa surdastri sunt accolæ.

AFRICA, IGNEA.

CUm in *Africam* appulissem, integro exacto anno & eo amplius, jam *Sol* iterum *Leonem* ingressus fuerat, *Luna* tenente *Cancrum* sui domicilii fastigium, quod magnam mihi spem optimi augurii fecit: Protenditur autem *Africa* versus Meridianum Solem ipsi Asiæ; unde longe calidiora sunt ibi anni tempora, quam alibi, præsertim æstas, quæ calidissima ibi sentitur: Atque hæc est præcipua causa, cur sit in maxima sui parte inculta, torrida, sitibunda, sterilis & vacua: In hac, ut fluvii sunt rariores, ita feræ frequentiores, ad aquas dulces, ubicunque eæ sint, concurrunt sibique invicem etiam diversarum specierum miscentur, unde novi fœtus, novique oris animalia nascuntur & non sine causa *Africa* semper aliquid novi apportare dicitur: Ibi *Panes*, *Satyri*, *Cynocephali* & semihomines degere feruntur, præter innumerabiles beluarum species: Ibi *Oryx* in summo æstu sitibunda lachrymis quasi effusis & gemitibus iteratis ardorem solis detestari traditur: Ibi *Lunæ* montes & *Atlas*, qui cœlum humeris sustinet, ut mineris, sic serpentibus abundant: Ibidem sanguis draconis colligitur, quem draco ex *Elephante* exsuxit, quo exanimi concidente, ille contunditur & reddere

Africa semper aliquid novi adfert.

Africæ montes serpentibus & mineris abundant.

Zz zz quem

quem bibit cruorem, cogitur. Ibidem juxta Erythræum mare fera quædam visa est, ORTUS nomine, cujus caput rubeum lineis aureis ad cervicem usque pertinentibus, oculi nigri & pedes, præsertim priores, albi, posteriores nigriores, os usque ad genas candidum, fuere: Cujus exterioris formæ consideratione dum detineor, occurrit Philosophi Avicennæ dictum, quod de consimili animali videtur intelligi; nempe, res, cujus caput rubeum est, & pedes albi & oculi nigri, quid est? Hoc est magisterium: Per quod cum ipse eandem Medicinam, quam ego inquiro, interpretetur, in eo aliquid mysterii latere non dubitavi; omnia tamen ad *Phœnicem* referri deberi pro certo sciens: Interim fama populari percepi, non procul abhinc fatidicam fœminam, *Sibyllam Erythræam* dictam, cujus extant tot vaticinia de venturo Messia aliisque maximi momenti rebus, in cava rupe habitare, ideoque eam imprimis abeundam putavi, ut aliquid certi de Phœnice cognoscerem: Hæc de *Christo* carmen edidisse, *Spiritus Sancti* afflatu, traditur, cujus initiales literae sunt hujusmodi: *Jesous Christos Theou vios soter stauros*, in quibus describit adventum *Christi in carnem*, qui *Deus* futurus sit homo, ac adventum ejusdem ad judicium & multa alia *Eusebius* de *Sibylla* in sua narratione histor. ita scribit: *Et hæc virgo perspicue vaticinari potuit: Hanc ego quidem beatam judico, quam Servator providentiæ suæ erga nos vatem elegit: Verum multi sunt, qui hanc ista vaticinatam non credunt. Quamvis Sibyllam Erythræam vatem fuisse confiteantur; sed suspicantur aliquem nostræ religionis, Poeticæ Musæ non expertem, hæc condidisse carmina, esseque adulterina, & falso Sybillæ vaticinia dici, cum utiles sententias habeant multam voluptatum licentiam amputantes & ad temperatam & honestam vitæ conservationem ducentes: Est autem veritas in propatulo:* eo quod nostrae religionis viri tempora diligenter & exacte collegerunt, non posse conjectari, quod poema hoc a quopiam sit post *Christi* factum descensum, & judicium. Est enim in confesso *Ciceronem* poema hoc legisse, illudque & in *Romanam* dialectum transtulisse & commentariis suis inseruisse: Denique hunc imperante *Antonio* interemptum: *Antonium* vero ab *Augusto* superatum, qui 56. annos imperavit, & huic *Tiberium* successisse, cujus tem-

Ortus animal, cujus caput est rubeum, oculi nigri, pedes albi.

Ad Phœnicem omnia obscure dicta referri.

Sibyllæ Erythrææ de Christo vaticinium.

Ἰησοῦς χρειστὸς Θεοῦ υἱὸς σωτὴρ σταυρός.

Sibyllæ carmina non esse efficta a Christianis.

Ciceronem legisse Sibyllæ Erythrææ carmina de Christo.

tempore *Christi* adventus illuxit, ac nova populi successio constitit: de quo eminentissimum Italiæ Poetarum loqui puto, ubi ait:

Prodit in lucem hominum genus inde novorum.

Et iterum in alio quodam Bucolicorum loco, ubi adjicit:

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas, &c.

Hæc *Eusebius Ciceronis* locus, quem *Eusebius* citat, est lib. 2. de divinatione: *Sibyllæ versus observamus, quos illa furens fudisse dicitur: Quorum interpres nuper falsa quædam hominum fama dicturus in senatu putabatur, eum, quem revera Regem habeamus, appellandum quoque esse Regem, si salvi esse vellemus: Hoc si est in libris in quem hominem, aut in quod tempus est? Callide enim, qui illa composuit, perfecit, ut quodcunque accidisset, prædictum videretur, hominum & temporum definitione sublata: Adhibuit etiam latebram obscuritatis: ut idem versus alias in aliam rem posse accommodari videntur. Non esse autem illud carmen furentis, cum ipsum poëma declarat; (est enim magis artis & diligentiæ, quam incitationis & motus) cum vera ea quæ ἀκροστιχὶς dicitur, cum deinceps ex primis versus literis aliquid connectitur, ut in quibusdam Ennianis, quæ Ennius fecit: Id certe magis est attenti animi, quam furentis. Atque in Sibyllinis ex primo versu cujusque sententiæ, primis literis illius sententiæ carmen omne prætexitur: hoc scriptoris est non furentis, adhibentis diligentiam, non insani:* Hæc *Cicero:* Verum axioma, quo Cicero utitur, hoc carmen scilicet non esse Sibyllæ, quia non sit furentis; *Sibylla* autem furens carmina sua dixerit, falsum & suo nomine indignum est. Concedimus, tum *Sibyllam* furore non fuisse percitam, cum illud carmen ediderit, quid hoc rei veritati detrahet? Dicimus enim Spiritus Sancti afflatu, non diaboli Enthusiasmo seu furore eam tum motam fuisse: Ad hanc postquam accessi, sedentem in antro, arborum, ramis, viridique cespite præcincto, salutavi officiosissime. Quæ licet primo aspectu paululum perterrita gradum ad interiora retulit, tamen precibus meis locum præbens, Quem tu hic quæris, inquit, peregrine? Ad virginem non licitum est viro appropinquare: Nulla, respondi, temeritate præceps, at matura deliberatione præhabita certus ad te contendi, ut quædam dubia menti meæ inhærentia dilueres, meque gra-

Cicero ubi mentionem faciat Sibyllæ de Christo vaticinantis.

Cicero interpretatur Sibylla verba de Christo dicta, quod per eum salvi futuri simus, de rege temporali.

Cicero perperam vult refutare, versus Sibyllæ, propter initiales literas aliquid significantes, quia eæ sint furentis: at nos dicimus, quod non sint furentis, interim Sibylla, & vera.

Colloquium cum Sibylla Erythræa.

tiosissimis tuæ directionis documentis instrueres; pro quibus, si te votis meis non aversam intellexero, vicissim omnia humanitatis & officii debita servitia tibi polliceor & adstringo: Ad hæc dicta clementior mitiori vultu apparens, quid est, inquit, quod me rogas? Non tibi tuisque similibus, discendi percupidis, quicquam denegare potero: Duo sunt, retuli, virgo divina quæ me ingenue absque ulla tergiversatione aut periphrasi docere digneris, nempe, an hic in *Ægypti Arabiæve* finibus olim & adhuc avis illa totius mundi unica, *Phœnix* dicta inventa & invenienda sit (ut fama spargitur) & an *Medicina* quædam *Iræ & doloris* ex ea unquam petita & petenda; Quod si sic, ubi utraque investiganda & volucris & medicina? Bene, inquit illa, dubitas non de rebus nihili aut nauci, sed magni precii; dubitatio enim est primus gradus scientiæ; qua te beate, quoad potero, polliceor: Multi eadem quæsiverunt per media nihil ad rem facientia; Tu vero, nec in loco, nec persona aberrasti: Regio enim, in qua nunc moraris, Arabia felix est Ægypto contermina, quæ patria *Phœnicis*, unica habetur: Personam, quam percontaris, nec hujus rei ignaram scias, cui utrique cum tuam fortunam credideris, hinc utraque tibi rei quæsitæ veritatem non denegabit: Ego te doctrina, hæc vero regio seu Ægyptus oculari demonstratione beatum reddet: Quocirca aures meis monitis & mentem rebus adhibe: Quæstionem videris duplicem movere, quam contemplatione diligenti adhibita, simplicem & unicam experieris. *Phœnix* enim si affirmetur in rerum natura existere, Medicina illa (quæ alias *Organga dicitur*) negari non poterit, & vice versa, hac affirmata, illa quoque asseritur: *Phœnicem* ut melius perspicias, tibi ex suis coloribus depingam: *Arabia* felix, eique adjacens *Ægyptus* antiquitus hac gaudebat volucri, *cujus collum aureus fulgor, reliquum corpus purpureus color in pennis cinxit: In capite crista, coronæ instar, visa est: Soli sacra avis vivit annos 660. ad quam ætatem cum pervenerit senescens, casia thurisque surculis construit nidum, quem odoribus replet, conquassatisque ad solis radios alis flammam excitat, qua comburitur in cinerem: Ex hoc deinde prodit vermiculus & inde pullus, qui priori ceu patri funera justa reddens, totum nidum defert in urbem Ægypti Heliopolim*

Quæstio an & ubi sit Phœnix & Medicina inde potenda.

Dubitatio primus gradus scientiæ.

Phœnicis patria quæ.

Phœnix & Medicina non differunt.

Organga medicina iræ & doloris.

Phœnicis descriptio.

Phœnix novus ex cinere prioris combusti.

Phœnix quo migrat.

liopolim Soli ſacram, alias Thebas dictam, ibique in ara deponit. Hoc qui pro fabula omnino habent, pueri & iniqui rerum æſtimatores videntur, qui pro hiſtoria, ut verba ſonant, facta, & illi falluntur ſuo judicio: Hieroglyphica enim ſunt hæc & menti potius dictantur, quam auribus, inſcribunturque potius, quam oculis per certas figuras & picturas, quaſi literas, quas ſacras vocant: Qua de re ſi mihi fidem ſoli non adhibes, conſule inter cæteros *Orum Apollinem Ægyptium ſcriptorem, qui in Hieroglyphicorum ſuorum expoſitione narrat, ut ipſe a vulgo accepit, Phœnicem poſt quingenteſimum annum, cum jam eſt morti propinqua, in Ægyptum remeare, ac ſi præveniat ante obitum curari myſtice ab Ægyptiis, & quæcunque aliis ſacris animalibus tribuunt, hæc & Phœnici omnia deberi: Gaudet enim ſole maxime Phœnix in Ægypto præcipue, utpote illic vehementi:* Hæc *Ori* verba te ſatis erudiunt, quod myſtice accipiatur *Phœnix* ab *Ægyptiis*, prout *myſtice* curatur: Non opus igitur erit, in myſticis hiſtoriam aut fabulam ſupponere diſcrete cum neutri ſimpliciter conveniat, at ſi pro fabuloſa hiſtoria, ſeu fabula hiſtorica, quæ allegoria eſt, conjunctim habueris, non aberrabis a ſcopo: Hæc eſt inquit, *Phœnix* illa unica totius mundi avis, ex cujus pennis circa collum aureolis, nec non aliis totius corporis, Medicina ad omnes affectiones humanæ naturæ contrarias in temperiem ſanitatis optatam reducendas utiliſſima, quæ antiquis Aegyptiis a quibus in *Heliopoli* (prout in *Diod. Siculo* legere poteris) omnium primo inventa & uſurpata eſt, *Iræ* & *Doloris* remedium habebatur: Quibus auditis ſupra modum lætatus ſum & mox quæſivi, Anne viam aut occaſionem ullam monſtrare poſſet ad avem dictam ac *Medicinam* perveniendi? Hæc enim, dixi, omnis meæ peregrinationis cauſa eſt, in qua ſi mihi ſubveneris, rem omnium gratiſſimam præſtiteris: Non te deſeram, illa reſpondit, in tuis neceſſitatibus, quantum in me erit, at oportet te labore tuo utramque indagare: Locum tibi certum, ubi invenias, indicare nequeo, ac nihilominus non omnino vacuum, conſilio ſpeve omni deſtitutum dimittam ſed omnem rem, ubi illa ſit indaganda, aperiam: *Ægyptus*, ut vides, omnem ſuæ annonæ fertilitatem *Nilo* fluviorum celeberrimo acceptatam refert, cujus fontes licet ſint incogniti & inſcrutabiles, (incertum

De Phœnice dicta eſſe hieroglyphica.

Phœnicem curari myſtice ab Ægyptiis.

Phœnix ſole gaudet.

In myſticis non eſſe meram hiſtoriam nec fabulam quærendam Medicina ex pennis Phœnicis.

Medicina Iræ & Doloris in Heliopoli inventa.

Ægypti ubertas omnis ex Nilo.

Nili fontes non noti, sed ostia.
Nilus Mercurii pater.
Mercurius monstraturus Phœnicem, ubi quærendus.

enim permanet, an ſint in montibus *Lunæ*, nec ne) tamen *Oſtia*, quibus ſe exonerat in mare, mundo ſatis innotuerunt. Hic (ſi *Tullio* fides habenda) *Mercurium*, quartum ejus nominis genuit, quod te ſcire oportet: Pater enim filio dedit poteſtatem monſtrandi tibi *Phœnicem* & ex ea petendam *Medicinam:* Quocirca *Mercurium* primo conſulas, quem ut invenias, abhinc ad ſeptem *Oſtia Nili* te conferas, non quod opus habeas ad ſingula migrare, ſed quia incertum tibi ſit, ubi offendas. Non enim certam ſedem alicubi habet, ſed nunc in primo, nunc ſecundo aut tertio aut alio moratur: Hic te docebit illa, quæ maxime deſideras, & modo non nimis infelix fueris, ſpectatorem te *Magnalium Dei*, naturæque arcanorum faciet. His perceptis pro tanta humanitate & inſtitutione *Virgini* dictæ gratias agens immenſas, valedixi, neque nunc tandem in rectam rediturum viam ſperavi, inter meum ad *Nili Oſtia* accelerando, quæ ſeptem numerantur hoc modo: *Canopicum*, *Bolbiticum*, *Sebenniticum*, *Peluſiacum*, *Teniticum*, *Phaniticum & Mendeſicum.* Ad *Canopicum* primo me contuli, in qua via per collem ſepulturæ Chriſtianorum a barbaris ibi quondam occiſorum inſignem profectus ſum, cujus loci annua miracula, relatu digniſſima, hic præterire nequeo: Nam certo quodam die Menſis *Maji* cadavera ſeu oſſa ſepultorum ab oriente ſole usque in meridiem ſenſim ad ſuperficiem usque tumbæ elevantur ex ſeſe, donec in conſpectum eo concurrentium hominum devenerint, alicubi magis, alicubi minus, tum a meridie verſus occaſum ſolis eodem modo deprimuntur, donec omnia ad priſtinum ſtatum redierint: Quæ ſi quis non divina virtute, ſed diabolica prorſus fieri affirmet, videat ne a ſuperſtitione nimium diſcedendo ad incredulitatem ſeu impietatem inclinet, *Denique omnipotentiæ* & liberrimæ voluntati hæc aut his ſimilia miraculoſa facta deneget ac ſubtrahat: Hæc ſi vera ſunt, ut teſtantur multi, qui viderunt, ſuis ſcriptis publicatis, Reſurrectionis corporum humanorum evidentiſſimum exemplar exhibent, quemadmodum quoque Phœnicis novi ex cinere mortui reſuſcitatio: Ad *Canopum* inſulam deveniens, *Nilique oſtium* illi adverſum, de *Mercurio* quæſivi, annon ibi ſedem haberet: Verum

Nili oſtia ſeptem quæ
1. Canopicum Nili oſtium.
Miraculum non procul a Memphis Ægypti anno tempore contingens in oſſium ex terra elevatione.
Reſurrectionis corporum Exemplar.

populi

populi iſtius regiunculæ, quod reſponderent, vix invenerunt: Eruditiores ex illis, Ægyptus, dicebant, *Hermete teſte, cœlum nobis refert*, & ſeptem Nili oſtia ejus totidem planetas, ex quibus Canopicum ſupremum eſt, *cœlique filio* juniori ſubjicitur. Rector navis *Menelai Canobus* hic ſepultus, inſulæ & portui nomen ut dedit, ſic *Planetarum* ſummus quaſi inſpector ſenex propitius eſt, qui cum *Mercurii* a te quæſiti avus ſit, non mirum, ſi ad avitam domum aliquando tranſeat: At jam non hic inveniri *Mercurium* referebant, ſed in alio Nili ejusdem Oſtio perennem reſidere. Attonitus ex hoc reſponſo, poſt multum temporis & erroris commiſſi, animadverti, ad alium locum, Mercurio magis familiarem, accedendum eſſe.

Ægyptus cœli imago eſt, Hermete teſte.

Saturnus Mercurii avus.

Ad ſecundum itaque recta concedere non dubitavi, Bolbiticum dictum. Verum cum nonnullos inde obviam mihi factos percontatus eſſem, an non Mercurium Nili filium ibi vidiſſent mihi conveniendum, illique de Mercurio illius loci ſe nihil ſcire reſpondiſſent, ulterius procedere nolui, ne fruſtra & tempus & ſumptus tererem.

2. Bolbiticum Nili oſtium.

De duobus *Nili oſtiis* itaque certior factus ad tertium feſtino pede cucurri: Huic urbs *Sebennitos*, unde *Sebenniticum* dicitur, propinqua eſt, incolis non admodum frequentibus habitata, quorum mores cum adeo barbaros & rigidos experirer, ut ab omni humanitate alienos cenſerem, nolui ibi diutius moram trahere, nec quicquam de *Mercurii* ſede amplius inquirere. Quomodo enim, inquam, *Mercurius* omnis humanioris literaturæ & doctrinæ auctor apud tam feros populos maneret: Nam vel hi illum ferocem & barbarum, ſuique ſimilem, aut hic illos mites & humanos diuturniore mora & vicinitate redderet: Oppidum itaque relinquens poſtquam egreſſus eram, interrogavi quendam ejus loci agricolam, An non hic *Mercurius* aulam haberet? Qui reſpondit, aulam quidem hic habet munitiſſimam, ſed nunquam eam inhabitat.

3. Sebenniticum Nili oſtium.

Ad quartum itaque *Oſtium* perrexi *Pelusiacum*, vocatum, omnium famoſiſſimum, ob civitatem ejusdem nominis ipſi adjacentem, cujus conditor, ut fama eſt, Peleus Achillis pater extitit: Hoc Aſiam & Arabiam ab Ægypto dividit, divitiis olim abundantiſſimum: De eo poſtquam

4. Peluſiacum Nili oſtium.

quam adiveram, ejusque dotes & conditiones perceperam, non dubitavi: Mercurialem ſedem me ibi reperturum: Ut enim, inquit, absque *Pelide ſeu Achillæ Troja* oppugnari non potuit, ita nec *Mercurius* absque *Peluſio* obtineri: Hæc eſt emporium *Ægypti* nobiliſſimum, quod auro *Arabico* imprimis abundat: Quo cum accederem, *Mercurius* ubi reſideret, rogavi: At ex incolis quidam reſpondit, non ſemper huic loco adeſſe Mercurium, quamvis acceptiſſimus hoſpes ſit, cum adeſt: Ægre ferens tot itinera fruſtra huc ſuſcepta, nolui pedem figere, antequam quæ reſtarent oſtia, viſitaſſem, non diffidens me tandem exoptatum Mercurium in ſubſequentibus coram conventurum.

5. Teniticum Nili oſtium.

Quintum in ordine Teniticum fuit oſtium, cujus nomen etſi obſcurius extiterit, tamen id adire quoque volui, ne ullam ego cauſam ejus ſubterfugio præbuiſſe videret: at tantundem inde reportavi, quantum ex prioribus, nempe omnino nihil, niſi quod didicerim ibi Mercurium, quem quærebam, neutiquam habitare: O me infelicem, inquam, adeone inſequi oportet eum, qui vel nusquam eſt, vel me inſectantem, ut formoſus ille Alexis Corydonem, fugit? An non ſatius fuiſſet, a poſterioribus ad priora cancrum imitando progreſſum? An fugax & petaſatus ille juvenis meum aſpectum præſagiens faſtidit, ideoque fugam arripit, antequam accedam? Sed non tandem evaſurus eſt, nec diu celari poteſt, ubi ubi ſit: Duo mihi reſtant ex omnibus Nili oſtiis, quæ quoque favente Deo, luſtrabo ac deinde toti Ægypto valedicam.

6. Phanniticum Nili oſtium.

Ad *Phanniticum* ergo ſextum *Nili oſtium*, quod ratione cœli *Mercurio* deberi exiſtimavi, profectus ſum, firma animi ſpe ductus, nunc tandem tot laboribus finem futurum: Sed & illa fiducia fefellit, ut antehac ſæpius. Reſponſum enim ab ejus loci incolis accepi, hic quidem habitaſſe Mercurium, ſed jam pridem mutaſſe ſedem, alioque migraſſe: ſæpe numero de eo hic inquiſitionem a multis inſtitui, at nunquam inventum domi.

7. Mendeſium Nili oſtium.

Poſtremum abhinc iter ſuſcepti ad *Mendeſium* usque quo cum perveniſſem, quæſivi de *Mercurio*, qui nec hic repertus: Nec vero ſe noſſe *Mercurium* permulti reſponderunt.

Atque

Atque ſic ſeptem ex ordine *Nilioſtiis* perluſtratis, quem quæſivi, cum non offenderim, deceptum me a *Sibylla* arbitratus ſum, quæ ſaltem in hoſce labyrinthos injecerit, ut animum falſa ſpe lactatum circumduceret, forte ex invidia aut odio erga alienos præconcepto Verum cum ſingula, quæ contigerant in itinere, revolverem; me forte ab inquilinis quorumcunque locorum peſſime deceptoria reſponſione circumventum conjectavi, ea ratione quod innata quadam ferocia omnes peregrinos faſtidirent ac odiſſent: Ideoque quid circa primum, ſecundum ac tertium, aliaque oſtia, ab illis reſponſum fuerit, bene conſideravi, ex quibus quam plurima occurrerunt, quæ dubium ante conceptum augerent potius, quam eximerent: Unde retrorſum veſtigia relegendo ab ultimo verſu primum regreſſus ſum, ac tandem antequam ad primum redierim *Mercurium* inveni, in aliquo oſtiorum, ubi incolæ viſi eſſent antea negaſſe: Ad hunc accedens poſt multos ſermones invicem habitos, ab eo dici, quæ ignoraveram; *Phœnicem* inprimis demonſtravit, ubi conveniri deberet, quem in loco, de quo ne cogitaſſem antea latere apertiſſime narravit, quo cum perveniſſem, meo infortunio, exierat foras, (forte tum *Arbiter* conſtitutus inter *Noctuam* & volucres alias eam inſectantes, de quo prælio alibi tradidimus) at poſt aliquot dies, paucaſve ſeptimanas rediturus: Verum cum tam diu expectare mihi in alienis terris non conſultum foret, præſertim quia reditus Phœnicis valde incertus foret, conſtitui domum quamprimum adornare iter; ſatis exiſtimans mihi eſſe pro tempore, cognoviſſe Mercurium, ubi ille reſideret, nec non *Phœnicem Medicinæ* quæſitæ patrem & cauſam efficientem, ad quos prima occaſione oblata redire penitus apud me concluſi. Nave itaque conſcenſa ex *Peluſiaco* oſtio in *Europam* iterum contendis, tranſnavigatis tot inſulis & regnis circum circa, donec pedem *Germanico* inferrem ſolo, unde primum egreſſus eram: Verum ne ingratus videar erga ullum, a quo quicquam beneficii in hoc itinere, in me collati, ſenſi, primo Sibyllæ, deinde *Mercurio*, ac demum *Phœnici* ac *Medicinæ* ipſi ſuos debitos honores ac Encomia epigrammatibus cuique dicatis retribuam.

Mercurius inventus ubi.

A Mercurio multa percepta.

Phœnix ubi lateat.

Phœnix domi non inventus.

Phœnix Medicinæ quæſita pater.

Reditus in Germaniam.

EPIGRAMMA
IN HONOREM SIBYLLÆ ERYTHRÆÆ, Herophyles dictæ.

Herophyle Sibylla Erithræa dicta celebrata carmine.

AD *te magna* Deo (*non dæmone*) *mota Sacerdos*
Abinis Charitum *gratia justa redit:*
Illæ terga tibi non vertunt, grata sed ora,
Larga promittunt & sua dona manu:
Ad Nilo *genitum quod tu me miseris æquo*
Tramite, Phœniceam qui mihi monstret avem,
Flamine *plena sacro vates oracla dedisti,*
Venturum humano, dum canis, ore Deum:
Judicii qui justa ferens Examina summi
Arbiter omnipotens totius orbis erit.
Ille tibi cordi, quamvis sis Ethnica Virgo,
Dicarisque Dei nil sapuisse, fuit.
Non Erythræa tui sunt antra capacia, Christo
Ut tua spes, & eris tute reposta polo.

EPIGRAMMA
MERCURIO PHILOSOPHICO dicatum.

Mercurius Philosophicus carmine laudamus.

M*Ercurium vocitant aptate voce Latini,*
Quod medius currens inter es ipse Deos.
Interpres Grajis & haberis maximus Hermes,
Teuthius Ægypti diceris esse solo.
Est genitor tibi Nilus, agros prædives aquæ vi
Lætificans, magnas qui tibi liquit opes.
Tu populis leges Ægypti rite tulisti,
Quas tibi Vulcanus conscius arte dedit.
Omnibus in toto tu gentibus orbe videris
Gratus, at a paucis cognitus esse cupis.

O quam

O quam multa tibi naturæ munera clausæ
Credita, thesauris sunt & aperta suis.
Rubra tibi facies est propria, flavaque cervix,
Pectus at ex albo forte colore nitet.
Aptanturque tuis pedibus talaria nigra,
Virgaque cum gemino nil gravat angue manum.
Hic tuus est habitus, quo nosceris omnibus Hermes,
Conveniens quadruplex est color ille tibi.
Tu mihi Phœnicem monstrasti interpretis ore,
Debitor hinc gratas, quas queo, reddo vices.
Interea chartæ munuscula scripta loquaci
Accipe, si majus quid dabis, ipse fere.

AD PHOENICEM ENCOMIUM EPIgrammate expressum.

Phœnicis Encomium.

O Miraculum Orbis, Monstrum vitio sine, Phœnix
Unice, qui magnis appropriare sophis:
Purpureas indute comas atque aurea colla,
Excellis cunctas inter aves & opes:
Namque tibi nidus casia atque e thure sabæo
Extruitur, quavis ditior hinc es ave.
Conscius appares aliquot post secula fati,
Quod natura dedit, quo renovandus eris.
Inde lubens Thebæ effœtum te sistis in ara,
Vulcanus faciem donet ut arte novam.
Pennarum decus auratum Medicina salutis
Fertur & humanis commoda ferre malis.
Unica spes residet morbi incurabilis in te,
Tuque fucis juvenum incedere more senes.
Cætera ne referam tua divinissima dona,
Vix par est opibus Persica Gaza tuis.

Divitiis ego te cunctis, benedicta volucris,
Præfero, quod validæ des medicamen opis,
Has mihi delitias optavi pluribus annis,
Mundanæ sine te non mihi cura rei est.
Abditus arcanis, ne sis cui præda, latebris
Conderis atque soles, teste sine, ire foras.
Plinius antiquo visum te tempore Romæ
Scribit, at (heu) miris fallitur ille modis.
Extraheret quis te ex nidis audaculus, aut quis
Detegeret, fatua sit nisi mente puer?
Tutus eris post hac, huc tutus ut usque fuisti,
Sit sapiens, pennas cui dabis, oro, tuas.

MEDICINÆ PHOENICIÆ, SEU Hermeticæ Laus.

Medicina Phœnicia laus.

Si variis montes opibus cumulentur & auro,
Quid prosunt homini, qui modo mortis erit?
Auxilium præstet nisi quis divinius illi,
Quo redeat fausto Numine grata salus.
Ergo nihil toto Medicina carius orbe
Esse potest, hominum quæ levet arte malum.
Divitiæ cedant & opes, huic cedat & aurum,
Cui mens non eadem, non homo, sed pecus est.

Adversarius, cum vires sibi omnino dejectas sentiret, non confidit amplius proprii ingenii armis, quibus hactenus usus fuerat, quid obtinere, quocirca ad aliorum authoritates confugit, a quibus argumenta nunc ultimo sequentia deduxit.

FINIS.

PHI-

PHILALETHÆ
TRACTATUS TRES.

I.

METALLORUM METAMORPHOSIS.

II.

BREVIS MANUDUCTIO AD RUBINUM COELESTEM.

III.

FONS CHYMICÆ VERITATIS.

CAPUT I.

De Jure Artis, ejus Cultoribus, veroque Arcanum perquirendi modo.

QUandoquidem omnes cujusque generis & fortunæ homines, aliquam sibi proponunt, suarum, in rebus indagandis, horarum impensarum metam, ut nimirum ejus, in qua versantur, artis peritiam assequantur, omnesque suos intendunt nervos, ut ad ejus summum colliment.

Attamen paucos admodum hæc fortuna beat, nam licet multi Architecturam anhelant, at perpauci reperiuntur Archimedes. Plurimi, ut ut se Medicinæ addicant, non plures tamen Paracelsi, pauci Helmontii ingenio præditi, imo si vel in arte sua mediocritatem possint attingere, haud oleum, aut operam perdidisse opinabuntur. Hinc factum, quod incassum se studuisse nullus existimet, quamvis non omnis Geometra Archimedi, aut Poëta Homero, aut Rhetor Ciceroni æquiparetur. Possunt quippe & inferioris sertis Rhetores Reipublicæ (pro largito sibi Talento) prodesse. Possunt, inquam, quilibet homines, licet ejus, in qua versati sunt, artis imperitiores, utiles censeri in illa (ubi vivunt) Republica.

Quotquot autem Metallorum Metamorphosi sese addicunt, rem maxime utilem non inutiliter saltem, & etiam insipienter anhelare videntur. Apex puta hujus artis est ipsum Artificium, quod qui assecutus est, fastigium acquisivit, qui vero huc non appulerit, nihil proficui reportabit. Nihil enim præter dispendium, & nummorum, & temporis a semidocta Alchemiæ scientia. Insuper & irrisui

risui Mysochemicis exponet sese & opprobrio. Artis tamen objectum nobile adeo existit, quod infinitas possessori polliceatur opes, sanitatem insuper perfectissimam. Hinc factum, quod nullus fere idiota sit, qui postquam, vel minimum de arte audiverit, ad ejus disquisitionem se protinus non applicet, & Chemistæ actutum nomen induat. Mox, quamprimum ex receptorum aliquorum lectione, spem aliquam conceperit, protinus Philosophi Titulum vindicat. Ne vero Stolidam Philosophiam colere videatur, unusquisque pro ingenii sui felicitate, subtilitates excogitat, & pro nummorum copia furnos construit, vitra sibi comparat, opusque mira cum solennitate aggreditur. Ita decoquit, quousque sera tandem parsimonia sit in Fundo, & parca admodum, si ulla, suppellex sit residua. Ni autem insanæ temeritatis interea arguatur, de Materia prima Metallica, Elementorum rotatione, matrimonio Gabritii cum Bega novit differere, idque sub idiomate vulgo ignoto, Philosophos citabit, & ad placitum exponet, seque spe sortis futuræ non parum solabitur. Interea vero labores sustinet, vel usque ad consumptionem, in hac Philosophia, tam virium, quam nummorum, usquequo illam quam in Metallis quærebat Metamorphosin, in seipsum misere fuerit expertus.

Quod cum observarent Mysochemici captiosi, eundemque plurimos eventum manere conspexerint, artem protinus ut fabulosam rident, & in ludibrio habent. Isti vero, qui sese sua temeritate deceperunt, alios in eandem dispendii semitam illicere satagunt, commentisque suis, fictisque receptis chartam commaculant, ut peritiam saltem aliquam cum pecuniæ jactura lucrati videantur. Quibus Sophisticationibus impletus adeo Mundus conspicitur, quod nullus fere Tyro Artis Studiosus, qui non his seducatur, nullus scientiæ contemptor, qui non amplam hinc igganiendi occasionem captitare possit. Ita tam ars ipsa, quam Cultores ejus ingenui, indigne patiuntur ob Nebulonum quorundam pravitatem, qui licet in Arte sint ligno stupidiores, ita tamen scribunt, ac si vere essent adepti, suasque libere imposturas promulgant, in tantum quod primus inex-

inextricabilis Tyroni Chemico Labyrinthus ſit inter libros diſcernere veros & falſos; ex quo deceptores Sophiſtæ, non ſpecioſum minus ædificium, quam veri Artiſtæ conſtruant, imo ut plurimum majora pollicentur. De his Bernardus Trevicenſis (vir hujus, in hoc genere non inexpertus imposturæ) ſic ſcribit. *Niſi* (inquit) *ut peſtem, hoſce evitaveris, nihil unquam boni deguſtabis in hac arte.* Hunc proinde tractatum deſcripſi, ut cœcos in hac ſcientia plenius inſtituerem, ne per devia errantes miſere vagentur. Et primo quidem a calumniis Artem vindicari decrevi. Qualificationes deinde eorum, qui huic incumbunt, ſubnectere viſum eſt; verum ultimo inquirendi modum deſcribam. Quibus procemii loco præmiſſis ad artem ipſam dilucidandam me poſtea accingam.

Non etenim, quia plurimi reperiuntur Alchemiam tractantes deceptores Sophiſtæ, hæc proinde aut falſitatis aut ineptiæ arguetur. Perpendenda ſiquidem eſt rerum poſſibilitas, per quam, ſi poſſit improbari artis veritas, cadat, ſin minus, illam obtrectare non fatuum ſolummodo, at etiam Philoſopho indignum judicandum eſt. Hominum puta improbitas, qui temere artem tractant, nihil ad hanc deſtruendam facit. Eſt puta Lux naturæ clarior, quam ut ab hiſce Tenebrionibus obſcuretur. Filum proin Doctrinæ inſtituam, ne ab erroribus ſeducantur: hiſque Sole evidentus apparebit, quod realis, poſſibilis, & vera ſit Metallorum tranſmutatio, ab imperfectionis ſtatu ad perfectum, idque per Naturæ Artiſque cooperationem. Nulla ſiquidem materialis, ſive eſſentialis conſpicitur inter Metalla perfecta & imperfecta differentia, ſed accidentalis ſolummodo, quæ in maturitatis diſproportione conſiſtit. Hæc (ſola) major minorve Metalla per ſuas ſpecies diverſificat, niſi quod ſuperfluitates quædam ſuperadventitiæ, inter metalla diſtinctæ appareant, quæ quidem feces, nullam cum Materia habent correſpondentiam, ſed huic prorſus irreptitio more ſurrogata, ob digeſtionis defectum non expurgatæ, cum indigeſto puro commiſtæ manſerunt. Hinc formarum metallicarum diſcretio. Verum ſi quando per digeſtionis completam perfectionem, ſuperflua hæc rejecta fuerint, jam non amplius

 imper-

imperfectum at perfectum potius Metallum cernitur: hinc ex Plumbi minera, per conveniens temporis ſpatium, abſque moleſtia dimiſſa, argentum repertum eſſe copioſum, foſſores teſtantur. Pariformaliter, & ſi extra terræ venas hoc idem per Triumphantem artem poſſit præſtari, nihil eſt in natura impedimenti, quo minus idem conſequatur effectum. Hujus autem certitudo hinc patet, (nimirum quod ex eadem materia cuncta oriantur Metalla) ex quo ☿ qui in terræ venis generatur, univerſalis ſit procreatrix materialis omnium iſtorum, quæ metallica ſpecie induuntur, quod per hoc probari non erit difficile, quoniam ☿ hiſce omnibus accommodatur, & per artem conjungi poſſit, iſtud autem præſtare penitus foret impoſſibile, niſi unius omnia materiæ participarent. Mercurius ſiquidem eſt aqua, talis tamen, quæ nulli prorſus rei, quæ non eſt identitatis ſuæ naturæ, commiſcetur. Cum igitur omnia metalla humectando combibat, ſequetur, omnia illa cum hoc retinere materiæ correſpondentiam. Addo, quod per Artem Naturæ adminiſtrantem, Mercurius ita poſſit cum Metallis omnibus ſucceſſive concoqui, ut omnium iſtorum veram craſin veraſque proprietates, unus idemque, ſub eodem colore, fluxuſque forma, ſubalternatim referat, exeratque. Quod in Arte foret impoſſibile niſi poſſibilitatem hujus, per Materiæ correſpondentiam Natura ſuppeditaret.

Alia porro non deſunt Argumenta, ad hoc idem probandum.

Et primo ſane non leve hoc eſt, quod in ☿ currentem cuncta Metalla poſſint reduci, prout & Mineralia, quæ ex principiis conſtant Metallicis. Inſuper & Mercurii hi Metallici ſic poſſint tranſmutari, quod Saturninus fiat Martialis (ſuis interea viribus neglectis) per eſſentiæ tantummodo Martialis in eodem per Artificium ſagax, decoctionem: Martialis porro idem fict Venereus per Veneris fermentum; idem quoque Lunaris, Jovialis, aut etiam Solaris, per horum fermentum, nulla interea nec in fluxu, nec in colore alteritate facta, excepto quod unus ☿ ſit altero purior & defecatior. Ex Antimonio quoque ☿ excernitur admirabilis, qui item Mercuriorum Metallicorum Naturam ſuperinduet, per ſubtilem Naturæ Artiſque

 admi-

administrationem. Neque hoc solum, at etiam præterea supra dicti istiusmodi Mercurii corporum tam Metallicorum, quam Mineralium, sic per suam commistionem Mercurium permutabunt vulgarem, quod iste cum his digestus, easdem cum illis Naturales sibi adsciscit qualitates, ut unum, eundemque cum his faciat Mercurium, juxta speciem corporalis Mercurii (spirituali vinculo) cum eo conjuncti. Unusque & idem individuus successivis operationibus, omnium potest formas induere, unamque eligere novam, priori neglecta, usque dum per omnium Planetarum Regna percurrerit. Ecquod hoc arguit, quam quod unam cuncta sibi vindicent Materiam, a qua, & ad quam omnia: quodque ad hanc Mercurialem suam Materiam cuncta reducta, pro digestionis varietate ab unius in alterius speciei virtutem possit migrare, unumque per omnia successive peragrare. Quod argumentum, ut in se verissimum, sic etiam firmissimum huic arti fundamentum, & inviolabile manebit. Contra hæc evidentissima, nescio quid objiciatur, nisi forte nonnulli, quorum ingenii hebetudo ad hæc capessenda non attingit, sese pluries hæc attentasse conquerantur, (idque juxta Autorum clarissimorum præscriptum) neutiquam tamen eventum spei suæ respondisse. Quibus respondere licet, quod illorum ignorantia ad artem adeo nobilem improbandam parum faciat. Ne etenim hoc arti detur vitio, si quid (in Natura per Artem possibile) eorum intellectum fugiat, neque enim minus affectatæ arrogantiæ quam crassæ ignorantiæ indicio foret hujuscemodi objectio, quasi ea sola per Naturæ administrationem cooperante arte forent præstabilia, quæ solerti absque indagine sub ingenii sui capacitatem cadunt. Cæteris ipso facto ab illa exclusis, quasi etiam Intellectus sui, & Naturæ possibilitatis, eadem foret mensura. Quin imo & per experimentalem scientiam affirmativam, negativæ istorum experientiæ obvenirem. Ipse ego hæc qui scribo, fidus Naturæ testis esse possum, quod supradicta ista omnia de Metallis, Mercuriisque sint absque ulla falsitate vera, & sine fuco certa, meque illa omnia in metallis, & circa metalla, vidisse, cognovisse, expertum esse, & per experientiam vera comprobasse. Ea-

propter nudis negationibus (quarum basis ignorantia est) contra oculares testes nullatenus contendendum: quorum unum memet profiteor, cui quoque adstipulantur concorditer omnes veri uno ore Philosophi, quales sunt Albertus, Raymundus, Riplæus, Famellus, Morienus, compluresque alii, quorum nomina tædio esset recensere. Fateor saltem quod non leve sit opus, hoc quod dixi præstare, e contra vero, a Philosophis summe occultatum, & in Natura occultatissimum affirmarem. Proinde clavem artis a Philosophis nobis perhiberi notum facio, quam qui habuerit, claustra omnia reserandi potestas ei committitur, dummodo unumquodque suo ordine, veraque methodo tractare didicerit. Non enim perinde est, quodnam primo metallum aut minerale aggrediatur, quave via, quibusve operationibus pergat: in hisce vero cognoscendis sagacitas ingeniosa requiritur, & præter Theoriam practica scientia, aut aliter volens nolens errabit. Possim hic mutationes diversas Metallorum recensere, ut nempe Martis in Venerem per acidum Vitrioli stalagma, ♀ in Saturnum, ♄ in Jovem, ♃ in Lunam, quas quidem operationes plurimi (ab Artis apice alieni) notunt præstare Chemici vulgares. Addo, quod paucis (iisque nonnisi veris Philosophis) innotescit, substantiam dari mediam inter Mineram & Metallum occultam, nobilem, cujus una extremitas est minera, altera metallum, quarum commistæ virtutes coelestes, unum aliquod efficiunt anonymum metallum, quum tamen metallum non sit, at Chaos, id est Spiritus, quia totum volatile, unde (licet in se totum sit fugax) omnia Metalla, absque transmutatore Elixire possunt educi, etiam vel ipsum aurum & argentum, item ☿ cujus ego virtutes non facile describam: hujus in omnia metalla transmutationem vidi, feci, novi, & hoc verum esse mecum testabuntur adepti. Dicam (si concipies) Chalibs a novi luminis Autore vocatur, estque operis verum principium, vera clavis (prout tractari possit) abditissima Philosophorum secreta reserandi. Quid interea, si Philosophi hæc omnia absconderint, & Parabolice sub falsi larva, verum filiis Artis depinxerunt? An proinde hæc tam Divina scientia vilipendetur? Absit. Patet utique quod

in

in imperfecti Natura nil ſit impedimenti, quo minus in perfectum tranſmutetur, ex quo ſuapte Phyſi propenſitatem retinent perfectionem induendi, ſi modo per Agens Homogeneum digeſtiva vi pollens attentetur. Jam ergo hujus virtutem placet inquirere. Ac primo quidem illud per quod hoc fieri debeat ſtatuemus. Rationes ſubinde Philoſophicas ſubnectemus. Prius quod attinet, nil aliud eſſe profitemur, erimuſque profeſſi, quam Aurum in ſupremum gradum (ad quem per Naturam Artemque deduci poſſit) digeſtum, quod tum non ſimpliciter Aurum, verum quovis Auro vulgari millies perfectius conſpicietur. Quod ſic exaltatum, metalla radicitus penetrat, tingit ac figit. Neque mirum hoc cuique videatur, ſiquidem in ſua corporali exiſtentia dum remanet, ultra quam quod cuiquam qui non viderit credibile eſt, tincturam ſuam late poteſt diffundere. In tantum quod una pari Auri unica, ſex fere argenti libras, in ſuam tincturam, quaſi per minima videatur colorare. Exempli gratia. Deauretur Argenti maſſa (utut permagna) illa poſtmodum diſtrahatur in Filum (licet crinis magnitudinis æmulum) torum illud quaſi Auri puriſſimi Filum apparebit, deeritque citius filum attenuandi ingenium Artifici, quam auro colorandi vis. Proinde ſi corporale hoc metallum, terreum, mortuumque hoc tam ineffabile valeat præſtare, unde quæſo tincturæ inconſtantia, niſi quia corpus alterative corpus nequeat ingredi, non deeſt proin tinctura quo minus tranſmutet, at obſtat tranſmutationi tingentis corporalitas. Verum ſi hoc corporale terreum, fieret Spirituale igneum, immutato ſuo genere, tum ſane radicitus ingrederetur, & quod ad viſum fecerat exterius, idem alterative præſtaret interius, etiam & multoplus, in quantum ignis ſit multo ſubtilioris quam terra, proprietatis ac eſſentiæ. Poſito itaque hoc ſuppoſito, nimirum terrenum vulgi Aurum poſſe ita circulari, quouſque in igneæ eſſentiæ Cathedra ſtatuatur, facile inde colligetur, hanc eſſentiam quintam priori ejus ſubſtantia eſſe millies perfectiorem, idque ex lege diſproportionis in ſubtilitate inter Elementa quatuor; ideoque latius ſuam valet diffundere tincturam: habet & hoc inſuper, quod Spiritus dum ſit, proinde per

minima intrinsece valeat commisceri: quod corpus auri, licet late procul distenderetur, non tamen attingere poterat ob sui corporalitatem. Et si sic intrarit, dubio procul transmutabit: omnis siquidem Physica ingressio per minima est transmutatio passivæ naturæ, nisi identitas naturæ sit inter rem ingredientem ab ingressam, prout aqua aquæ commista. Hoc nos suppositum procemii loco verum asseveramus, suoque loco ejus modum describemus. Hic saltem argumenta aliquot possibilitatem confirmantia inducemus. Inter quæ non levis momenti hoc est, quod semen sit cujusque rei semen habentis perfectio, & quod semen non habet, est de toto imperfectum. Quare prout Poëta cecinit. *In Auro semina sunt auri, licet abstrusa recedant longius:* Est siquidem hoc non modo perfectum, at in sua specie metallica perfectissimum. Si ergo sit in auro semen auri, hoc in aqua (quæ spiritus est habitaculum) residere sequetur, nam semen est spirituale quoddam speciei conservationis medium. Hinc auri dissolutionis possibilitas, licet agens hoc præstare potens adinvenire, opus sit summe sagacis Philosophi, non mediocri Talento a Deo beati. Porro si dissolvatur Aurum, ad semen suum educendum, non nisi in aquam sui generis homogeneam hoc faciendum Ratio suadet? Qua semel dissolutione facta, corpus suam formam deposuit, nempe terream auri, & aqueam auream aliam superinduit. Omnis insuper motus est ab aliquo ad aliquid, & perfectus unusquisque motus terminus generativi est in eadem specie, unde motus est progressus, quod fiet per varias mutationes homogeneas, rei motæ: quare cum aureitas sit terminus a quo, eadem erit terminus ad quem, fientque intermedii progressus in homogeneitate metallica, per legis Naturæ necessitatem; quibus observatis, ad suum finem finis necessitate impellitur effectum, si modo per contrarium operationes non fuerint intermissæ. Quare ab Auro dissoluto, ejusdem dissoluti ad Aureitatem regressum extra controversiam ponimus, & probatum concludimus. Hæc autem aurea forma quam reassumet, nullatenus erit eadem quam deposuit, siquidem a privatione ad habitum impossibilis est regressus, Alia igitur necessario manet

huic

huic forma aurea, quæ priori tanto erit nobilior, tanto spiritualior, inquantum ignis est terra subtilior, puriorque. Ad Doctrinæ filios dirigendum sat superque scripsi, oblatrent jam tuto Mysochemici Antistites, quæ non norunt, eorum quæ dixi vim nullatenus obtundent, aut veritatem improbabunt, hancque certo certius calumniarum suarum reportabunt mercedem, aliam ignorantiam. Artis puta osoribus nihil scribo, cæteris quæ dixi sat abunde sufficiant. Stabilita porro hac scientia, & vindicata, jam de Cultoribus ejus aliquid dicendum. Siquidem, ut superius dictum est ex homuncionum nonnullorum nequitia evenit, quod Divina hæc Ars perinde ac ejus Amici, non parum ab obtrectatoribus sint passi. Quum puta stupidi quidam Mechanici, præsumtione cæca seducti, harum tractationem aggrediuntur, nummosque suos amittunt, indignabundi statim Chemicam Philosophiam execrantur, ejus Cultoribus maledicunt, Autores de illa scribentes dilacerant conviciis. Alii licet parum edocti, præposteri homines, Auri siti excæcati, Arti inhiant, & rem absque matura deliberatione aggrediuntur, & errant nihilominus, tamen Artis possibilitatem concipiunt, ac credunt, bene de illa loquuntur, & pudibundi suam in illa fateri ignorantiam, peritiam rudioribus obtendunt, de Arte fortasse scribere pergunt, & tacita spe illecti omnia tandem quæ amisere recuperandi, etiamnum adhuc tentabunt, quousque damna multiplicarint, amicos suos futuri boni spe solabuntur, at pauperes dum maneant, & quotidie pauperiores reddantur, obridendi ansam pertinacibus Chemiæ irrisoribus subministrant. Equidem tanta est illorum nequitia, quum ipsi sint seducti, alios falsis suis receptis, mendaciis scriptisque Sophisticis in idem erroris prædicamentum allicere satagunt. Tandem quidam Artis ut ut periti, tamen invidia ad hoc incitati, scabiose atque deceptorie valde rem tractant, & sub veræ doctrinæ promissis, miserrimis imposturis Tyrones seducunt: sic Geber, Arnoldus, Lullius, cæterique fere omnes, inter quos haud unus reperitur candidus scriptor, & si ullus obscure, tamen valde rem tradens reperietur. Hinc inevitabilis

bilis Chemiam incepturo Labyrinthus, quod vel immediato Dei digito opus videatur, si quis rectam ingredi semitam expetierit. Hinc item tam odiosum Artis nomen, quod non facile absque maxima irrisione illi intendatur. Apprime ergo cognitu necessarium existimo, quidnam sit futuro scientiæ filio primo loco curandum, ut auream hanc Artem obtineret, vellere hoc potiatur, siquidem non pauca aderunt obstacula, quæ retro pellant, nisi adsit firma animi resolutio. Plurima quæ spem atque expectationem deludant, nisi sagax ingenium habuerit.

Primo quidem ut tutus reddatur, ab iis qui incœptum sannis obridebunt, iter secretum esse oportet, ut nulli suus labor innotescat. Quare Antiqui Philosophi Sapientes, non aliter ac verbum in ore hanc scientiam occultare præceperunt. Neque sane inutile videri posset sic adhortari, quandoquidem non parvi faciant ad despondentiam in Tyronis animo injiciendam, opprobria ac jurgia hominum, qui ab arte ipsi abhorrentes, ejus cultores etiam summo in contemptu habent. Insuper, eventum si quis spectet, secreta artis occultatione opus esse apparebit. Si etenim spe sua quis fuerit frustratus, ecquid obesse poterit taciturnitas, quam aliter exemplo, qui sic frustratur, proponetur. Stolidæ (ut vulgo reputatur) nummorum ac temporis jacturæ. Sin contra hoc Thesauro fuerit potius, non utile modo, verum & summe necessarium tacuisse reperietur. Tyrannis puta improbisque præda proponitur, si quis palam tanto thesauro fruatur, ac usus fuerit, etiam & nonnulli parum in hac re improvidiores, vitæ salutem periclitati, seram tandem pœnitentiam miseri egerunt. Constans insuper animi decet esse, si quis in hanc palæstram descenderet sedulus, diligens, doctus, librorum helluo, mentis tranquillæ, non ignavus, aut deses, non hoc modo, illud postea vellens, privatus, solus, nisi quod fidelem aliquem habeat socium, unum nec plures, non egenus; licet enim parva quantitas sufficiat, quum Ars semel tentetur, attamen pluries errasse continget, quos reparasse errores opus habet nummis, insuper & ad impensa supplenda victui & amictui necessaria, huic dum Arti incumbat, ne

forte

forte aliud agere cogatur, cum liber animi potius esse teneatur. Quodque maximum est, honestus sit, Deumque timens, & a peccatis abhorrens, precibusque Numina sollicitet, ut cœpta secundet. Taliter qualificatus iter ingrediatur, at sine claro Naturæ lumine errabit. Proinde libros sibi comparet, hominum doctorum & non Sophistarum, his sedulo incumbat, legat, relegat, perlegat, resque secum alte perpendat, caveatque ne cum rem semel concluserit, practice statim attentet, verum conclusionem suam sæpius ruminet, examinet, perpendat, cumque Auctorum probatissimorum sententia conferat, tamdiu alteretque, quousque unam aliquam elegerit, quæ omnes probationes sustinens perdurabit. Tum tandem praxin incipiat, implorato Numinis auxilio, experimenta consideret, eorumque successum, quæ prout ratio suaserit, alteret renovetque toties, quousque signa a Philosophis descripta conspexerit. Erroneisque operationibus prætermissis, uni soli vero complemento insistat, nec tamen animum despondeat, licet pluries erret, & tamen a sumptibus permagnis caveat, sic, benedicente Deo, voto tandem potietur. Ego porro ut talem instruam, sequentem tractatum, verum, planum, perfectum, absque fraude conscripsi. Et tamen omnes Avaros, fraudulentos, ceterosque ejus classis admonitos velim, ut Artem pariter, huncque tractatum missum faciant. Nam

Certum est procul hinc arcere profanum.

CAPUT II.

De origine artis, ejusque Scriptoribus, ejus Fundamento, in quo de principiis agitur Metallicis, & graduali Metallorum & Mineralium productione.

HERMES cognomine Trismegistus, Artis hujus Pater in Philosophorum scenam introductus est: de quo, quisnam fuerit, va-

riæ perhibentur Autorum opiniones. Non desunt, qui Mosen fuisse illum affirment, saltem in hoc conveniunt, quod natione fuerit Ægytius, Philosophus item perspicatissimus. Pater hujus Philosophiæ vocatur, puta qui primus (quorum libri extant) qui hanc tractat Philosophiam. Quidam tamen volunt ab Enoch scientiam hanc derivatam: qui diluvium prævidens, septem liberales scientias (inter quas Chemia) tabellis inscripsit, posterisque reliquit. Hermes vero vallem Hebron ingressus illas adinvenit, quæ Smaragdinæ hodie appellantur, atque inde suam sapientiam deducit. Alii acriter contendunt, Noam hanc artem tenuisse, illamque *in arcam* suam portasse. Non pauci ex locis Scripturæ nonnullis Artem stabilire satagunt, illamque Salomonem jabuisse scripturiunt. Nonnulli ab Adamo ipso ad Abelem, & sic deinceps ad Sethum deducunt. Mihi vero simplicitatem naturæ scriptituro, hujusmodi non placent subtilitates, Artem puta non illustrant imo potius obumbrant, ut Fanatica videatur, quique ita scribunt, nonnisi obridendi ansam osoribus Misochemicisque subministrant. Si etenim Ars hæc reale in Natura habeat fundamentum, cur ego sollicitus essem, utrum hic vel ille nec ne intellexerit, ut qui cognoverimus ejus cultores atque peritos summo sese studio occultasse, prout etiam suis in libris aliis id præceptum. Nec nisi post obitum innotuere omnes vel saltem plurimi, in vivis autem summa cum diligentia latuere. Hoc saltem liquet, quot tantum absit, ut novum sit hoc commentum, ut per multas Seculorum series ejus extiterint periti, qui lingua ac natione diversi, plurimi vero ætate coævi; tam concorditer de arte scripsere, quod ne unam operationem (recte intelligentibus) aut corrumpere, aut aliter tractare comprobentur. Fateor saltem, quod rei imperito permagna appareat difficultas in libris eorum legendis, obscure adeo, tropice, allegorice, & figurate scribunt, quidam etiam plurima falsa intermiscent ad indignos incautosque illaqueandum, ut hoc modo Philosophos a stultis valeant distinguere; in summa tamen omnes unam metam feriunt, & ad idem hospitium deducunt. Quæ autem obscurius tradunt, hoc in nullum alium finem faciunt,

nisi

nisi ut indignos excludant, prout pluries in suis libris testantur. Bernardus Trevirensis (mihi summe colendus) hac in arte candidissimus reperitur; Ripleus item Anglus, Flamellus Gallus, Sendivogius Novi Luminis Autor, Arcani item Hermetici autor Anonymus, cujus tamen Nomen duplex Anagramma prodidit, ut, nempe (*spes mea est in agno*) libro cui titulus Enchiridion Physicæ restitutæ præfixum, & (*penes nos unda Tagi*) Arcano suo Hermetico; Non præterirem hic Philosophorum scalam, Rosarium magnum, Arnoldi opera, Ludum puerorum, Dionysii Zacharii opusculum, Ægidium de Vadis, Morieni opera, Augurelli poemata Chrysopœiæ: Quinque item tractatus Rosarii abbreviati, Petri Boni Ferrariensis opera, omnes verbo libros inclusos vellem, qui prædictis hisce sunt consoni, & qui contra, exclusos. Quibus ut par est, priusquam opus inchoetur, comparatis, primo loco Metallorum pariter ac Mineralium, vitas, regna, mores, habitumque discat studiosus artis discipulus, nec notione sola sese oblectet, at scientifice, id est practice cognoscat. Ad hoc autem profunda opus est contemplatione meditativa, ut rerum Physicarum in genere, corporumque Mineralium in specie, ortum discat ac intelligat. Me quod attinet, Metallorum doctrinæ obiter tantum intentus, in quantum nempe Arti transmutatoriæ explicandæ faciat, rerum Naturalium ortum in genere lubens prætermitto, contentus illa dixisse, quæ præfato proposito satisfaciant. Breviter tamen cetera ordine attingam.

Tradidere Philosophi omnes vulgares, quatuor dari Elementa, res omnes originaliter componentia, ex quibus omnia, ad quæ resolvuntur, ex quorum coalitu diverso diversæ res prodeunt. Infaustæ huic opinioni, Chemici fere omnes Philosophi subscripsere. Causam cujus aliam non possim conjicere, quam, quod absque matura deliberatione (ad rem propriam accincti) accelerantes hæc prima rerum fundamenta descripserunt. Quam ego illorum sententiam non ausus improbare, aliter honoris sui ac observantiæ ergo juxta rei veritatem Philosophice pertractabo. Elementa puta, quæ quatuor ipsi contendunt, tria sola agnosco, omnia quæ suapte Physi

frigere experientia docet, Aerem puta, aquam & terram. Solus quippe caloris defectus, per Solis calefactivi distantiam remotam causatus, frigus his omnibus inducit, & illud remissius aut intensius, in quantum majori aut minori distantia removeatur. Ignem vero Elementarem prorsus rejicio, nego item ullum esse præter vulgarem nostrum communemque Vulcanum, qui ardet in culinis: Cujus calor semper destructivus in se. Neque nego tamen calorem rebus inesse, profluum nimirum aut a lumine, aut a motu, aut vita, aut Blas alterativo, alium nullum. Prædo Vulcanus res concretas depascendo comburit divastatque, estque corruptivus motus violentissimus, ab activorum duorum contrariorum exorta repugnantia causatus. Elementum tamen non est, prout nec substantia, nedum accidens, ad actualem quantum flagrationem spectat, at duorum in se mutuo agentium activitatis expressio in subjecto capaci; Non jam ostenderem, quænam ad Vulcanum actualiter ardentem ordine requirantur præter accidens caloris & substantiam, in qua fit hic actus, hoc hic saltem asseveramus, licet ejus calor sit accidens, illum tamen ipsum nec substantiam esse nec accidens, at duorum activorum, & in se mutuo agentium activitatis expressam operationem, quam activitatem in omni re combustibili comburente facile possem demonstrare, nisi quod ab hoc loci foret alienum. Et ut ignem prorsus Elementalem rejicio, ternario interea Elementorum numero contentus, horumque nativam qualitatem primam frigus assero, nec nisi accidentalem illis calorem attribuo, prout dictum est; sic nec tria hæc commistione sua rerum naturalium ingredi compositionem admitto. Disproportio siquidem miscendorum mixturam generationi idoneam tollit, ejusve possibilitatem. Nam Physica generatio fit per generationem ingredientium unionem. Unio porro est per minima rerum uniendarum ingressio, sin autem minimum unius sit minimo alterius decuplo vel centuplo subtilius, non possunt hæc minima adæquata coire, siquidem per minima convenire oportet, quæ per minima unire quærimus. Hinc commista aqua terræ non cum illa unitur, prout nec aqua vino, aut Phlegma Spiritui: imo separari possunt ob suam inter

mini-

minima disproportionem. Si quis dixerit: ad mixturam hanc faciendam unum subit alterius subtilitatem, atque ita deinceps uniuntur; Insto, quod si æque subtile fiat (spissum prius quod fuit) ut liquidum possit (uniendo sese) ingredi, oportet ut ad eandem naturam prorsus deducatur, & quid tum quæso terra quam aqua, (aqua siquidem in terram non migrabit, ut unionem cum terra habeat, corpus puta non corpus sic unitive ingredietur) & si sic, quam fatuum hoc imaginari, terram in Aquam esse convertendam, ut cum aqua concreti generationem promoveat, & hoc si concedatur, ex aqua tamen res producta dicetur, si modo antequam produci sit possibile terra in realem aquam migrarit, hoc autem necessarium est, aut aliter minimum hujus cum minimo alterius non poterit convenire. Et adhuc deest aer, minimum cujus est multo subtilius aquæ minimo, nisi in aerem cuncta evanescere teneantur, ut & hunc prædicta aqua sibi in generando socium habeat. Quod si daretur, ex aere omnia solo constare sequeretur, qui aer licet in sua natura sit a sese originaliter, seu ex terra & aqua in se transmutatis sit conflatus, idem tamen erit, nec ob originis suæ discrepantiam diversificatus: nisi enim idem fuerit aduniri nequit, siquidem ut aqua eandem habeat cum aere subtilitatem, eadem cum illa qualitates primas habere tenetur, idem & de terra judicandum est, ut adæquetur raritati aquæ. Et si sic tum aqua sic subtiliata erit realis aer, & terra sic: subtiliata erit realis aqua, & jam ubi compositio generatorum ex Elementis, cum juxta hanc doctrinam ex aere omnia necesse habeant procedere, & quo subtilius ex igne, admissa cum hac Mistionis Doctrina Elementorum quaternitate. Si quis autem dixerit, verum esse Elementa sic converti, rogarem a quo agente mutarentur? Insuper si terra in aquam migret, aqua in aerem, ut sic fiat unio componentium Elementorum, ad Elementatum conflandum, peterem rursus quid opus sit terræ in realem aquam reductæ aliam novam adunire, sic & aquæ ad aeris raritatem subtiliatæ novum aerem commiscere, quasi unum & idem Elementum in alia sic convertibile de se effectum conversum non posset procreare, absque alterius admixtione. Si dicatur, terram, ut dictum est, subtili-

atam aquæ raritate adæquari, & tamen aquam non esse; uti nec aquam esse aerem, rogarem tum, utrum, nec ne primas qualitates unum alterius induat; si non, ergo nec in minimis habebunt correspondentiam: nam hoc impossibile: si sic, scire cupio, utrum, si unum primum alterius primi primas induat, non fiat realiter illud primum, cujus sic induit primas. Contrarium asseverare non est Philosophicum. Concluditur ergo, ex uno omnia Elemento materialiter originem sumere, quæ non potest esse, nec terra, nec aer; quod nisi brevitati consulerem, facile possem commonstrare. Unica ergo restat aqua, quæ unum verum est materiale principium omnium (quæ in hoc orbe conspiciuntur) corporum concretorum. Terra est solea sive stratum, in qua omnia corpora crescunt, & conservantur. Aer in quem crescunt, estque medium, virtutumque cœlestium delator, quibus repletur, & per quem omnibus hisce inferioribus communicantur. Aquæ rerum omnium semen est a Creatore prima creatione inditum, quod quædam in aerem producunt, ut vegetabilia, quædam intra suos renes servant, ut animalia, in quibusdam maxime abstrusum reconditur, puta metallis. Estque ad finem usque mundi semen sufficiens cunctis rebus ex semine producendis, cujus (ut dictum est) aqua habitaculum reperitur. Hoc semen (alias otiosum) a forma sua excitatum, (quæ forma est lucis quædam ineffabilis particula, virtus coelestis, quae praesto adest inferiora apte disposita (ratione loci atque agentis convenientis) vi sua imbuere & ad motum excitare) ita inquam semen activa virtute excitatum, odore suo fermentativo materialem aquam est coagulando, quam ita immutat per varias fermentationes transmutationum cunctarum autores, quousque illud produxerit, ad quod producendum semen fuerat propensum. Si atque Metallicum fuerit semen, nascitur inde primo humor siccus, labilis, manus non madefaciens, nimirum ☿ omnium metallorum mater. Possem hic lapidum unius cujusque generis procreationem docere, item circa ☿ ii primam nativitatem plurima notatu dignissima annotare. Illa autem ut ad propositum parum facientia consulto pertranseo. ☿ puta vera

metal-

metallorum materia dici meruit, quia anteaquam ☿ fieret utut ad Metallum deſtinaretur, defectu tamen aliquo poſſet contingere, ut aliquod a Metallo diverſum inde reſultet, cum vero ſemel ſit ☿, tum quidem non amplius aliquid inde naſci poſſit, niſi minerale aut metallicum: Ex hoc diverſa quæ conſpiciuntur mineralium genera, ut puta ♃♄☽♀♂☉ quæ omnia unam eandemque matrem habent ☿. Media quoque Mineralia quædam hinc oriuntur, quædam etiam fiunt ex ipſis Metallis, ſale acido minerali eroſis, ſic Vitriolum ex Cupri vena per ſtalagma tale acidum, eroſa: cujus hic generationem docere abs re foret, quare conſulto prætermitto. Non autem (quod perperam nonnulli credunt) pinguedo aliqua interveniens Sulphurea, ☿ conjungitur, quam calore ſuo decoquens coagulet, cujus poſtea expurgatio eſt metalli perfectio. Novimus puta quod Sulphur, quod dicitur, ♃, impurius eſt multo Sulphure, ♄ licet ☿♄ crudior ſit & immundior, ☿♃ & tamen ♃ perfectus eſſe ♄ metallum, vel gregarii teſtabuntur. Non eſt itaque cum iſtis opinandum de digeſtione Metallica per coloſtrum iſtiuſmodi pingue, cum in ☿ ſit agens proprium internum digerens, nempe calor qui per cœleſtem cauſatus influxum, vitam atque motum infundit huic noſtræ materiæ, quæ vita pariter ac motus dependent a matricis convenientis adaptatione, ſive loci ad generationem idonei. Licet enim, hac ſuperiorum virtute uberrima omnia ſint plena, hæcque præſto adſit cunctis ad informationem illorum; non tamen actualiter agit informando, id eſt ad motum ſtimulando, niſi quatenus juvetur ab extrinſecis rite accommodatis, atque ita, tum virtus hæc cœleſtis inceſſanter agit, quæ licet in toto orbe uniformis & unica, pro ſeminis tamen ratione variatur: Secundum quod diverſificantur rerum fermenta, ad diverſas transmutationes producendas. Quare ſi ☿ hic natus locum ſibi ad generationem idoneum invenerit, licet in ſe extra talem locum appareat frigidus, utpote qui mortuus, intra tamen ſuæ nativitatis centrum (actionibus generativis nondum intermiſſis) virtus hæc ſive coeleſtis virtus, tam a luce quam a ſuperiorum rotatione cauſata, atque per aeris medium ad omnia uberrime, & per

per omnia diffusa, virtus inquam hæc (quatenus lucem refert) causabit calorem aliquem, & (quatenus rotatione superiorum) causabit motum in subjecto hoc inferiori, calor hic motusque cœlestis sine vita ejus in quo sunt, esse nequeunt (vitam volo non animalem, nedum vegetabilem, at formalem) ab his fermenta per Blas alterantem producuntur; quæ quotidie immutant materiam transmutantque quousque virtus cœlestis prædominarit, fixitatem majorem minoremve inducens, pro loci accommodatione digestionem adjuvantis, aut retardantis, juxta quam disproportionem digestionis, ex una eademque Matre, discrepantes prædictæ proles proveniunt, inæqualitate solum maturitatis diversificatæ. Cujus inæqualitatis ratione crudæ aliquot superfluitates quæ non sunt Metallicæ impositionis, verum in ☿ sunt a ☿ separabiles; has inquam non expurga, at cum puro coagulationem suscipientia, inter Metalla specificare videntur, suntque iste fœculentae cruditates aliae atque aliae pro Matricis ☿ generantis variatione, ac diversimode coagulatur, pro loci Embryone hoc occupat differentia. Materia proinde una est omnium Metallorum, nempe ☿ qui proprie tendit ad ☉ procreandum. ☾ve ob differentem respectum in gradu perfectionis, si quae in generatione sua ☿ commixtae fuerint feces, hae sunt per accidens nec ☿lem substantiam ingrediuntur, quarum partim diversitas, partimque loci discrepantia, in qua fit digestio, ex diversa coagulatione, diversarum fecum, cum hoc uno puro, idem unum varias larvas induit, & sic per species suas metalla imperfecta producit. Particularem ego omnium Metallorum Genealogiae descriptionem evitarem, quia Solis tantum & Lunae renovationi atque multiplicationi propero. Ad pensum proinde me accingo.

CAPUT III.

De Auro & Argento, quomodo ex Materia Mercuriali proveniant, & de possibilitate, imperfecta Metalla ad horum perfectionem transmutanda.

Ex

EX prædicto fonte, ut dictum est, natus est Sol, ac soror ejus Luna: cum nimirum per digestionem materia hæc ad perfectionem est adducta. Perfectio porro duplex est, vel inchoata, vel completa, id est, ex parte & de toto. Completa perfectio summa est meta, ad quam Natura sponte sua collimat, nempe ut decocta omni cruditate & expurgata omni fece, pura natura Metallica, absque omni sorde coagulata triumphet. Hic Sol noster suum ortum habet, suoque jubare & splendore terram illuminat. Inchoata vero perfectio (ut ita dicam) perfectio proprie dicta non est, & tamen respectu formaliter imperfecti, haud improprie perfectio dici meruit. Est enim formalis imperfectio judicanda, cum non sic decoquitur, quæ puro in generatione (per accidens) cohærebat cruditas, nedum expurgatur heterogenea superfluitas, quin puro in coagulatione tanta in quantitate commista relinquitur, ut illi prædominetur, tandemque vincat: sic accidit omnibus metallis (Sole & Luna exceptis) quæ ab omnibus facile Elementis corrumpentibus, corrumpuntur, ab igne item consumuntur. Verum cum sic devincitur cruditas, adeoque expurgatur ante coagulationem feculenta superfluitas, ut purum sic prædominationem supra impurum habeat, ut ab hujus corruptiva tyrannide liberetur, hic primus perfectionis gradus existimandus. Totalis vero expurgatio fecum, impurique rejectio est metallicarum operationum colophon sive summa perfectio. Et tamen hæ cruditates atque feces, originaliter non fuerant ejusdem cum metallico ☿ impositionis aut naturæ, imo fuere separabiles, quarum separatio ante coagulationem est Metalli perfectio. Verum si non fuerint expurgatæ ante suam congelationem, hæc tamen illas puro neutiquam adunivit, imo separabiles adhuc sunt, quamvis non per naturam absque alterius adminiculo, at per Artem naturæ administrantem: Hinc artis Transmutatoriæ basis atque Origo, & hoc verum Alchemiæ fundamentum. Nempe, quod impurius Metallum in se possideat idem purum ex quo Aurum, quo cum, licet impurum aliquod sit concoagulatum, hoc tamen impurum neutiquam est Metallicæ impositionis, licet Metallum imperfectum

 unum

unum ab altero (item & a perfecto) discriminet, ergo heterogeneum quum sit, separari valet per Agens triumphans, quod si reperiri possit supra terram impurum certissime atque imperfectum metallum in purum & perfectum Aurum migrabit Argentumve, cum digestivæ separationis respectu. Omne siquidem agens separans, eadem ratione erit Agens digerens, hæc siquidem separatio factu est impossibilis, absque digestiva virtute efficaci. Tale agens est arcanum nostrum divinum, est puta Spiritus cœlestis atquæ igneae virtutis, quare penetrandi vi pollet, & tamen nativias auri proprietates refert: est namque Aurum in supremum gradum digestum, quare in homogeneitate ejusdem generis & Naturae, vulgare Aurum, gradibus plurimis transcendit superatque. Licet proinde spirituale sit corpus, est tamen corpus quodvis aliud in mundo fixitate sua superans, quare homogeneum purum potest retinere, quum imperfecta super Metalla projicitur, ne ob suam cruditatem ab igne avolent, dum ejus violentiae heterogeneae feces comburendae exponantur, in quo ipso solo tota consistit digestio transmutativa. Ignis quippe est Auri examen, noster inquam Vulcanus, qui a puro cunctam impuritatem combustibilem, adurendo tollet, si modo (quod purum est) ignis examen ob teneram suam cruditatem non aufugerit. At imperfecta quaevis Metalla (licet purum in se contineant) hoc tamen purum, est adeo crudum, hoc est cum impuro commistum; quod illud ignem non sustinens, & tamen super hoc praedominans, ab illo avolans, secum rapit, quod aliter igne velut suo simili gauderet. Arcanum proin nostrum (quia spiritualis Substantia homogenea) istiusmodi metalla imperfecta per minima intrat, & quod sibi simile invenerit, apprehendit, & præpollenti sua vi ab ignis flagrantis violentia defendit, & fixitate sua plusquam perfecta retinet, interea Vulcanus ardens combustibile quoque flamma sua depascitur, quo per ignem consumpto, purum remanet Aurum, Argentumve (pro Medicinæ qualitate) omnem ignis violentiam sustinens atque omni probationi propositum in illa perdurans, minerali neutiquam cedens, at potius excellens. Quare non (quod indigni quidam obtre-

ctatores objiciunt) aurum argentumve creare profitemur, at Agens reperire atque efficere, quod supra imperfecta metalla projectum per minima possit intrare propter suam Homogeneitatem ac Spiritualitatem. Præterea ut præpollenti sua vi & virtute ab ignis combustione defendat purum, quod sibi simile adinveniens, retinet usque dum vastentur (Vulcani conflagranti Tyrannide) feces superfluæ, quæ operatio est Chrysopoëtica transmutatio. Totum hoc efficit arcanus hic noster Elixir, insuper & hoc habet quod tam colorem quam fixitatem actualiter imperfecto communicet, in quantum ipse sit summe exuberantis tam coloris, quam fixitatis.

CAPUT IV.

De Semine Auri: Item utrum alia Metalla Semen habeant, quæstio determinata.

Conservandæ, propagandæ, nec non & producendæ unicuique speciei, semen a Magno Creatore rebus institutum est: Estque semen unicujusque rei perfectio, &, cujus nullum est semen, imperfectum de jure judicandum est. Metallicum ergo semen dari non est dubitandum. Hæc enim aut omnia primis sex diebus fuere creata, quæ in orbe jam sunt ac fuere, aut saltem indies auctæ concrevere. Prius tam ratio quam experientia negat; ergo si posterius, tum sane semen metallicum dari nemo poterit negare. Quod si detur, hoc certe Metallum in coagulatione non amittit. Coagulatio quippe est perfectionis effectum (seu potius maturationis, quæ ad perfectionem recta ducit, si exteriora fuerint legitime disposita.) Perfectionis porro signum est semen ejus, quod sic maturatur, non probabile proinde semen per coagulationem amitti, verum potius nobilius reddi. Metallicum per hoc semen Metallis inesse patet. Rogari ergo potest, utrum omnia metalla in se semen habeant, & responderem ponendo. Habent omnia semen unum idemque, at

in quibusdam propinquius, in aliis remotius residet. Semen autem hoc est Semen Auri. Neutiquam vero existimare licet, Jovem Jovis habere semen, Saturnum Saturni, & sic de ceteris; forma puto Joviali, Saturnina, Martialis, & est pure accidentalis; at materia (pura) est aurea, cui nihil deest, præter nudam digestionem secum separativam, cruditatum consumptivam, & fixitatis inductivam. Forma vero Auri est substantialis, hoc est super ipsam substantiam materiæ, sic depuratæ, fundata. In cunctis ergo Metallis imperfectis est semen Aureum ad perfectionem tendens, at in itinere suo per accidens impeditum: in Auro digesto est idem semen proxime inclusum, in perfectione triumphans. Quare si quæratur semen ex imperfectis metallis educere, remotum longe cum sit (licet vere existens) labor futurus erit frustraneus, ad Solem puta cuncta exaltari necessum est, aliter semen ex illis (quod est rei perfectio) non excernitur. Semen volo, non Mercurium, qui est in omnibus, & ex illis educendus est, ad vim illam, in qua & per quam multiplicantur. ♄ autem non in ♄ at in Auro solo est multiplicabilis, cum nimirum ad Aurum pervenerit, ut de se postea semen suum, id est, virtutem digestissimam emittat, ut ex hac multiplicatio ortum suum habeat. De Luna hic non inutile futurum est aliquid addere, cui semen suum (quia pefecta est) inesse, quispiam facile crederet. Opinioni huic adstipulari videatur, quod Elixir albæ projectioni inserviens datur. Concedo sane dari semen multiplicativum album pariter ac rubeum, hoc tamen album in renibus tantum Solis continetur: & quamvis fiat multiplicatio Lunæ, in Luna tamen semen Lunæ non reperietur proxime, at ex Sole necesse habet prodire: ergo, ut diximus, albedo hæc Lunaris est primus perfectionis gradus, cujus flavedo Solaris est complementum. Mater enim Lapidis nostri (quæ Luna dicitur non vulgaris, at Philosophica) alba est, quare Solem nostrum (qui lapidis est Pater) albedine sua dealbat, unde proles, quæ ex duobus hisce Parentibus consurgit, albescit, primo ad imitationem formæ Maternæ, & tum perfectum est semen multipli-

tiplicativum album, postea rubescit rubedine sanguinea regali, Chrysopoëtica indutus potestate.

CAPUT V.

De Seminis Aurei virtute, & in quo proxime includitur.

Ut autem arcanum hoc consequi valeamus, quo cum Imperfecta ad Perfectionem projectione super illa perduceremus, inprimis, notandum est illud, quod de Arcano hoc nostro diximus, nempe quod sit Aurum in supremum gradum perfectionis exaltatum, ad quam per naturam artemque posset deduci. Observandum item erit, quod in Auro Natura operationum suarum metam acquisivit, nec ulterius illud sponte sua promovebit. Et tamen semen suum est ulterius maturandum cum ingenio sagaci. Hoc autem longius abstrusum latet, nec visui facile apparet, prout aliter vegetantium, animaliumque semen oculis exhiberi valet. Nihilominus tamen per artificium sagax extrahi possit, & in tantum exaltari supra suam (in qua natura quievit) virtutem, ut millies illam superet. De semine hoc plurima referre possem, quæ potius reticenda: apprime vero notanda est differentia inter hoc metallicum & vegetabile semen aut animale. Hoc siquidem ob partium dissimilaritatem semen ferentium, a toto corpore excisum discernitur. Illud vero Metallicum non ita se habet, verum ex quo minimum Auri fit reale Aurum, ergo per minima ejus semen latet, nec a corpore suo discerni valet, corpore interea hospite manente; verum cum plenaria Metalli destructione fit seminis manifestatio, atque ita Metallum reductum totum in sperma transit, ideoque fit multiplicatio hujus seminis, virtute potius & dignitate, quam quantitate & numero, id est, nobilitatur magis quam augetur (Materia aurea in semen reducta) ob partium puta similaritatem. Quia respectu Lapidis Aurum totum est materia, cum manifestatur occulta profunditas, to-

tum eſt ſperma, quod circulando recipit vim ſuperiorum ac inferiorum, & tum fit tota forma, ſeu cœleſtis virtus, aliis hanc virtutem communicandi capax, iis nimirum, quæ ſunt ſibi materiæ homogeneitate affinia. Locus in quo ſemen reſidet, proxime eſt aqua, nam proprie & exacte loquendo minima pars metalli eſt ſemen, eaque inviſibilis: at quia inviſibilis hæc per totam aquam ſui generis univerſaliter diffunditur, illamque inhabitat, & in illa vires ſuas exerit, nec aliud quid oculis manifeſtatur quam aqua, licet agens internum (quod proprie ſemen eſt) ineſſe ratio ſuadeat: ergo totam promiſcue aquam ſemen vocamus, perinde ac totum granum ſemen appellamus, quum tamen vita germinans ſit nonniſi particula quædam grani minima. Non autem Vita ſive virtus ſeminalis tali modo in Metallis diſtinguitur, ſed per minimum corporis continentis inſeparabiliter commiſcetur. Addidi hæc de ſemine, quoniam ſuperius dictum eſt, metallum, cujus profunditas ſic fuerit manifeſtata ſub Mercuriali forma, totum in ſemen abire: nam aquam illam auream totam ſemen Auri nominamus: quoniam hoc per illam exquiſitiſſime eſt diffuſum, in tantum quod nonniſi ratione ſola ſeparativa eat. Hoc ab antiquis Philoſophis Sapientibus fermentum occultum vocatum eſt, venenum, ignis item inviſibilis, ſecreto agens. Neque etiam ipſe ſolus totam promiſcue aquam ſemen quodammodo nominavi, at hi etiam non raro aquam ſuam ignem vocarunt, aliquoties in aqua ſua ignem reſidere docuerunt. Quare hanc diſtinguunt in animam, ſpiritumque, quorum prior eſt medium, poſterior virtus activa per illud medium. Metonymice ergo aquam ſemen nominamus, cum tamen proprie loquendo ſeminalis virtus univerſaliter per totam aquam inhabitat & diffunditur, quæ revera ſemen eſt, ut ab aquæ ſuæ habitaculo nunquam eſt ſeparabilis. Mirum ſi cuiquam videatur, aquam me aſſignare Spiritus ſeminalis ſedem, hoc ne mirum videatur, ſi quidem in prima Creatione Spiritus DEI ferebatur ſuper aquas, id eſt, per aquas Spiritus Cœleſtis infuſus, illas is vi atque virtute prolifica dotavit. In hac enim ſola omnia rerum (quæ in univerſo ſunt) ſemina, prima ab origine fundata

ſunt,

ſunt, nec illam unquam egrediuntur; at tamen in vegetantibus in crudum aerem producuntur, in animalibus intra renes conſervantur, in Mineralibus in profunditate ſua firmiter occluduntur. Originalem namque ſuam ſedem ſemen egredi eſt impoſſibile. Itaque ſi ab aqua omnia (prout diximus) in aqua etiamnum adhuc ſemen reſidere ratio docebit. Non aliunde puta conſervantur res, niſi unde oriuntur nam ſublata originis cauſa, tollitur effectum: hinc factum quod omnium multiplicatio ſemper fiat in humido & per humidum, prout & nutritio. Vegetabilia per Leſſas terræ aqueum, Animantia per Chylum liquidum, Metalla per Mercurialem liquorem. Hinc aucta atque producta, vegetabilia ſponte diverſum a toto ſuo corpore ſemen excernunt in aera crudum, quod fiet coagulatum corpus, ut autem cognoſcatur ab aqua prodiſſe ſuumque in aqua Spiritum ſeminalem retinere, terræ ad ſpeciem augendam committitur, in qua matrice Leſſas terræ aqueo reſolvitur in proximam ſuam materiam aqueam, & tunc incipit Vegetatio. Aqueum porro ſeminale, Leſſas hoc aqueum (per quod diſſolutione manifeſtatum eſt) ſuſcipit, ſubſtatque illud germini pro humore radicali nutritivo, per quod argumentum recipit in plantam Arboremve juxta ſeminis fermentum ſpecificum. Animalia natum ex imaginatione Semen intra renes ſervant, quod per generationis actum in matricem debitam diffuſum, fœtum format tenerum crudoque multo humido abundantem, qui liquido poſtea menſtruo muliebri augetur, ac creſcit ad infantem uſque perfectum, ſuaque nativitatis hora in orbem prodiens, a lacte nutritur, uſque quo fortiora alimenta poterit perferre, quæ tum (niſi in liquidum tranſmutentur chylum, prout offa in ſtomacho canino) non nutriunt. Pariformiter his omnibus metalla ſemen ſuum perfecte elaboratum, (denſis ſub convallibus) coagulata claudunt, in aqua tamen ſitum, hoc poſtea per ſagax artificium extractum, in matrice debita creſcit ac fovetur, quouſque (per præviam corruptionem) ſui glorificationem recipiat. Opus autem hoc eſt ſumme difficile, ob reconditas metallorum compaget, in

quibus

quibus semen hoc clauditur, nulli vi cedentes, nisi adsit ingenium subtile. Proinde Matricem dari notum facio, in qua positum aurum (unde solum semen est quærendum) suum sponte ac suaviter emittet sperma, quousque ipsum debilitetur ac moriatur, & per mortem suam renovabitur in Regem gloriosissimum, cunctos postea suos fratres a mortis metu liberandi potestatem nactus.

CAPUT VI.

De Seminis hujus extrahendi modo ac medio.

Difficillima semper quæ pulcherrima, omnium seculorum experientia locuples testis esse potest. Non mirandum proinde, si tanta reperiatur difficultas in subjecto adeo præ aliis nobili. Neque enim facile novi opus aliquod in rerum Natura pluribus (quam hoc est) obsessum difficultatibus. Quare si quis iter hoc fuerit ingressus, & tamen animæ suæ a studio ac labore parcet, revertatur oportet, in hoc namque limine erravit. Terribilia siquidem quæ in opere apparebunt mala, maxima despondentiæ causa erunt futura. Clavem autem artis si cui Pater Luminum concesserit, nihil jam amplius huic restat, quam opus mulierum, ludusque puerorum, ut puta oculos suos oblectet pulcherrimis inter laborandum apparentibus signis, quousque messem demessurus. Thesaurum totius mundi prætiosissimum possideat, sine hac vero error & dispendium, cura & sollicitatio, fructus erunt frustraneæ hujus Philosophiæ. Quare sapiens unusquisque priusquam iter ingrediatur, de illo (cum signis suis (cognoscendo primo erit ac summe sollicitus, ut si forte aliquæ apparere possint in illa difficultates, contra illas armatus, non post inceptum iter cogatur cum mœrore ac dolore reverti. Sciant itaque omnes Artis filii, quod ad arcanum nostrum consequendum opus sit Auri semen occultissimum manifestare, quod non fit nisi per plenariam ac omnimodam fixi volatilisationem, ac proinde formæ istius

corru-

corruptionem. Aurum porro ſic deſtruere, eſt opus totius mundi maxime ſecretiſſimum. Non etenim in corroſiva metalli deturpatione completur hæc divina ſcientia, imo corroſiones omnes iſtiuſmodi ſunt falſæ & erroneæ, ex quo requiratur ad opus noſtrum, non diſſolutio quævis, at Philoſophica, id eſt, in aquam Mercurialem; per præviam calcinationem per ♀ Agentem facta, quæ per ſubtilem Elementorum rotationem ac converſionem producitur, quæ calcinatio eſt humidi homogenei cum ſicco ſuæ naturæ mortificatio, ut poſtea per idem humidum ſiccum vivificetur in tantum, quod digeſtiſſima virtus ex diſſolvendo per diſſolvens extracta, hujus calcinationis atque diſſolutionis cauſa ſit. Ecquid hic cum corroſiva corporum contritione (per aquas minerales) commune? Imo potius contrariantur (oppoſitione Diametrica) prædictæ operationes. Hæc ſi quis recte animadverterit, operis tædium facillime percipiet. Aurum puta omnium corporum ſolidiſſimum, fixiſſimum, & fortiſſimæ compoſitionis, ignis patientiſſimum, & corruptioni minime obnoxium, non ita facile in naturam huic ſuæ adeo contrariam tranſit. Quare ſi quis vi hoc attentaverit, nihil proficiet. Præpollentis itaque virtutis Agens requiritur, ut hoc fiat, quod agens homogeneum, amicabile, atque ſpirituale eſſe oportet, ut nempe affine ſit corpori, & tamen illud vincere poſſit, ac radicitus penetrare, per intima, cujus penetralia ex quo tam late diſtendantur, tamque minimum Auri, verum Aurum permaneat, vulgare itaque agens non ſit oportet. Quandoquidem etiam non tam facile ſuam Aurum deponet formam, imo pugnabit, uſque quo devictum prorſus ſuccumbat ac moriatur, vivificandi item virtute Agens noſtrum pollere debuiſſe ſequitur, ut ex mortuis cadaveribus novum purum corpus ſuſcitare valeat.

CAPUT VII.

De Agente primo Philoſophico, ſive Matrice, in quam ſemen noſtrum emittendum eſt, & in qua maturandum.

QUærendum porro reſtat nobis tale Agens, quo cum prædicta cuncta perficiamus. In quo requiritur primo, ut ſit aqua homogenea, idque lege neceſſitatis. Etenim in aqua ſola latere, viresque ſuas obtinere ſemen, Aureum ſuperius docui. At clauditur in corpore Auri, ſub involucris denſiſſimis, quorum manifeſtum eſt occulto illi, quod quærimus, plane contrarium. Educenda itaque reſtat hæc aqua per artificium ſubtile, at ſponte non ingreditur; Ergo per aliud hoc efficiendum, quod quidem aliud ejusdem eſſe naturæ oportet cum illo, quod educere quærimus. Omne namque ſimile ſibi ſimile generat, id eſt, omne agens in aliquid actionem generativam exercens, illud, in quod agit, in ſuam (quam proxime licet) tranſmutat naturam. Deinde affinem oportet eſſe hanc aquam corpori diſſolvendo, ac proinde puram, mundam, & ab omni ſorde exquiſitiſſime mundatam ac purgatam. At ne hoc ſatis, verum Aurum contrariari tenetur in cunctis ſuis qualitatibus, quibus ab aqua (in qua ſemen latet) quam quærimns, differt. Prius ſumme fixum, hæc ſumme volatilis, prius corpus ſolidiſſimum, hæc ſpiritus penetrantiſſimus. Craſſum illud, ſubtilis hæc, mortuum illud, viva hæc, & vivifica, ceteræque omnes conditiones verbo in hac requiruntur, quas in illo poſt diſſolutionem quærimus, at in coagulato corpore mortuo deſunt. Concluditur ergo, ☿ ſolum eſſe veram artis Alchemicæ clavem, qui eſt revera aqua illa ſicca a Philoſophis toties deſcripta, fluens, labilis, & tamen manus tangentis non madefaciens, nec aliud quicquam, quod de unitate ſuæ materiæ non ſit, nec hoc ſolum, verum inſuper virtutibus ſupra deſcriptis dotetur. Hic eſt cuſtos noſter portenarius, balſamum noſtrum, oleum, mel, urina noſtra, ros maji, femella, mater, ovum, furnus ſecretus, Clibanus, Cribrum, Marmor, ignis verus, Draco venenoſus, Theriaca noſtra, Vinum ardens, Leo viridis, Avis Hermetis, Anſer Hermogenis, anceps hic gladius in manu Cherub, qui viam arboris vitæ tuetur, infinitis aliiſque nominibus inſignitur; eſtque vas noſtrum, verum, occultum, hortus item Philoſophicus, in quo Sol noſter orietur & ſurgit. Regalis eſt mineralis triumphanſque

Satur-

Saturnia vegetabilis, Mercurii item caduceus, quorum mira operatur, seque pro libitu suo transformat, ut varias larvas induat. De hac Aqua Philosophus. *Glorientur*, inquit, *Alchemistæ*, *utut volunt*, *ac sine hac impossibilis est Metallorum transmutatio.* Quid dicam? quid differam? ut laudes ejus prædicem. Non est ita in sua natura, qualiter illam reddimus per Artificium nostrum, res proinde vilis est, & tamen Thesaurus totius mundi pretiosissimus. O Naturae perfectio! & operum Metallicorum colophon! Proinde Doctrinae Fili, artisque studiose attende, ut votum consequaris. Accipe, quod de se est immundissimum, hoc est mulier nostra meretrix, expurga penitus omnes sordes, & extrahe inde quod est purissimum, hoc est menstruum nostrum, Diadema regale. Ecce, paucis absolvi quod Philosophum nobilitat, ab erroribus liberar, & ad pulcherrimum deliciarum campum recta ducit. Caput proinde hoc ut concludam, breviter omnia, quae prius dicta sunt, succincte repetam. Nobilis datur quaedam scientia vera & certa, Alchemia dicta, qua imperfecta quaevis metalla in Aurum sive Argentum perficiuntur, projectione Arcani super illa triumphantis, penetrantis & tingentis. Quod arcanum non est nisi Aurum in gradum suae perfectionis supremum exaltatum, & hoc per Artem sagacem Naturae administrantem. Metalla siquidem imperfecta cuncta ejusdem sunt cum Auro impositionis materialis, nec nisi accidentibus solis nudis differunt, uti & decoctionis incompletae modis & gradibus. Quodque imperfectum cum illis commiscetur, est plane heterogeneum, & puro licet externe adhaereat, non tamen adunitur intime, ac proinde rejici valet per Agens praevalens, quale est Elixir noster completus. Ad quod Arcanum obtinendum, educendum est (quod in Auri corpore delitescit) sperma, quod sub densissimis convallibus clauditur, nullisque cedit viribus, sed solummodo arte sagaci manifestatur. Quod cum apparet (prius occultum) sub Mercuriali forma egreditur, unde exaltatur in essentiam quintam, albam primo, dein rubeam, per ignem decoquentem continuum. Et hoc totum fit per Agens homogeneum Mercuriale Ponticum, purum, mundum, Cristallinum,

ſine Diaphanitate, liquidum ſine humectatione, quæ aqua eſt vere Divina, nec ſuper terram reperitur, filius puta eſt Philoſophi per hunc fabricatus. Natura cooperante, quam nos novimus, vidimus, fecimus, habemus atque poſſidemus, ingenioſisque propalare ſtudemus, ita tamen, ut indignos penitus ab arte arcentes excludamus, quibus rejectis ſtudioſos in hortum hunc amoeniſſimum concomitabimur.

CAPUT VIII.

De Mercurii Philoſophici Genealogia, ortu, nativitate, ſigniſque Diagnoſticis illum præcedentibus & comitantibus.

Jactabundi quidam arroganteſque Sophiſtæ, poſtquam ex librorum lectura didicerint, vulgarem Mercurium ab hac arte eſſe alieniſſimum, legentes item, quod Philoſophi variis hunc nominibus appellent, cæca ſtatim opinione ducti, arti ſeſe ſecuros confidunt, ſeque hujus ſcientiæ Magiſtros affirmare non erubeſcunt: cum interea ipſo ligno ſint ſtupidiores. Quidam Diaphanum hoc menſtruum volunt limpidumque, alii Gummi quoddam Meallicum, cum Metallis permiſcibile ſomniant, & fruſtra. Alii, qui verum Mercurium quærunt, non Aquam, nec Gummi, nec calcem, nec pulverem (uti quidam) pinguem ſive unctuoſum tamen, vel ex Mercurio vulgari per infinitas purgationes prævias facere ſatagunt, vel ex Metallis per Sales reſuſcitativos (uti vocant) extrahere contendunt. Qui vero ex Herbis, & iſtiuſmodi rebus ☿ educere tentant, ſunt minervæ craſſiſſimæ, atque ingenii nequiſſimi. Accidit autem hæc illis opinio, ob altam rerum Metallicarum ignorantiam: Quærunt puta, quid autem ignorant? Operationes Mercurii Philoſophici in cauſis ſuis non apprehendunt, incerti ea propter aliquid vice vulgaris Mercurii expetunt. Non autem norunt, in quo deficit Mercurius vulgi, ne ſapientem ſit verus, & tamen rejiciunt, quia Philoſophi illum non eligunt, vel demum lavando ac ſublimando, & decoquendo illum alterare a ſua natura quærunt, non dubitantes, quin, ſi ſemel

mel formam suam exuerit, veram suam Philosophicam superinduat. Hujusmodi labores tædio foret recensere, quare ex quo verum sit sui index & falsi, rectum quoque sui & obliqui, ad ipsam rem pertranseo. Omnia Metalla superius docui ejusdem esse principii Materialis, nempe ☿. Sequitur itaque, quod ☿ sit revera res metallica, ac proinde (licet vulgaris) originaliter tamen homogeneam obtinere cum cunctis metallis Materiam. Si itaque Mercurius Philosophicus futurus sit Aqua homogenea metallica, sequitur, quod materialiter & fundamentaliter ab alio Mercurio non discriminetur, nisi quatenus unius sit purior altero, calidiorque, & tamen uterque aqua sicca mineralis. Norint itaque Doctrinæ filii, materiam Mercurii vulgaris, Mercurii Philosophici materiam ingredi debere ac posse, quamlibet non totam quæ in isto conspicitur substantiam. Pro certo namque cognoscant Chemicolæ ingeniosi, nullum alium dari Mercurium, ex quo omnia Metalla, quam vulgarem (respectu nimirum suæ originis) qui generatus intra venas terræ, quamdiu a crudo aere tutus mansit in loco ad generationem apto & accommodato, ad metallum procreandum penitus destinatus est, suumque in se motum atque excitationem retinebat, ut ad generationem perfectam excitaretur. Casu autem aliquo violata sive vitiata loci aptitudine, materia hæc statim quasi Mortis Malleo perculsa motum omnem penitus amittit, nec amplius promoveri valet ulterius, prout ovum (supra quod Gallina aliquamdiu cubuit) refrigeratum, ineptum deinceps redditur ad foetum producendum, vita puta sive internus calor alterans deficiente externo evanuit, & sic quod prius quotidie ad perfectionem tenderet, jam casu impeditum, fit abortus, futuri motus spontanei spe nulla relicta. Hæc causa est, quod cum tentarint nonnulli calore artificiose excogitato ☿ supra terram digerere, ludicrum retulere operis sui pretium. Tollitur ergo seu potius impeditur forma in accessu suo, quæ (ut supra dictum) est lucis ineffabilis particula, quæ præsto adest, hospitium suum illuminans, dummodo ab extra cuncta apte fuerint disposita, atque ita sui in rebus impressionem relinquit, quæ a rebus suscepta fermentum producit, quod omnis transmutationis verus auctor est,

per ſui odorem fermentaceum, res ipſas, in quibus eſt, alterans, ad corruptivum pariter atque generativum motum excitans. Deficientibus autem ab extra requiſitis ad hæc accidentibus, ſponte hæc cuncta ruunt, nec facile hæc ruina ulla arte reparatur. Relinquitur igitur nobis materia cruda, metallica, indigeſta, frigida, nec per decoctionem purgata, quæ (reſpectu mineralium) fontanæ aquæ (reſpectu vegetabilium atque animalium) naturam æmulatur. Hæc eſt Materia vera, cui forma Mercurii Philoſophici deeſt, pro qua ſuam commutare tenetur, ut fiat inde quod quærimus. Ab hac autem forma duplici reſpectu diſtat, primo ejus quod ſecum retinet ſuperflui, ſecundo ejus (quod in iſto deficit) virtutis ſpiritualis. Superfluitas duplex eſt, terrena lepra & aquea hydrops. Defectus autem eſt caloris Sulphurei veri, cujus additamentum omne ſuperfluum penitus expurgabit. Aqua ſiquidem Philoſophica uterus eſt, at non datur uterus generationi aptus abſque calore. Adde itaque ac ſupple Mercurio, quod deeſt, nempe vim igneam ad urendum, & a Mercurio ſponte decident omnes feces, quas tu exquiſite ſeparabis. Hoc ſi præſtiteris, opus perfeciſti ſumme perſpicacis ad peritiſſimi Philoſophi. Jupiter tum adeptus eſt Imperium, & diſcuſſis teterrimis Saturni nubeculis, fontem tibi pellucidum coruſcantemque emergere fecit. Hujus aquæ nitorem non vulgarem mirabere. Cujus virtutes non vulgares, quas non a materia, ſed a forma recipit, in nulla alia re totius mundi reperiendæ ſunt. Aurum puta naturaliter diſſolvit, ſolutione vera Philoſophica, non prout ſolvunt operantes Sophiſtæ, per aquas corriſivas deturpantes, & a materia Metallica in quantum poſſunt, alienare conantes. Hic Mercurius Aurum atque Argentum de ſe naturaliter producit Arcanum, item Auri potabilis, quod ſciens ſcribo, hoc pariter noruat & teſtantur adepti.

Concludam itaque hunc Tractatulum, quia quæcunque dicenda reſtant, peculiari a me ſcripto tractatu candide traduntur. Tu interim vale, his fruere, a Deo benedictionem exſpectes.

Nam a Patre Luminum ſolo hoc impetrabis.

Sic feci, Sic dixi.

LAUS DEO.

BRE-

BREVIS MANUDUCTIO
AD
RUBINUM COELESTEM.

De Lapide Philosophico, ejusque Secreto.

LApis Philosophorum est Substantia quædam Cœlestis, Spiritualis, penetrativa, fixa, perficiens omnia Metalla in verum Aurum & Argentum (pro Medicinæ qualitate) omni probationi exposita, idque ex imitatione Naturæ, ejusque operationum, quanto proximius fieri possit.

Circa hanc substantiam Ars Chemia versatur, quæ illius perficiendi modum atque viam tractat, atque docet: non autem per diversa, sed per unicam solummodo rem fit, cui nihil addendum, nihil minuendum, sed superflua tantum removenda.

Quod autem ad artis hujus jus attinet, experientia hac in re optime ad homines convincendos valeret: si cum verum hac arte Aurum fieri probetur, tum quidem de Artis tam jure quam utilitate haudquaquam erit dubitandum. Transmutabilia autem hoc modo esse Metalla imperfecta, patet, quia omnia ad unum ad perfectionem fuere destinata, mansere autem nonnulla imperfecta, ob digestionis defectum. Ergo, si debite coqui possent, perficientur & illa, quandoquidem nihil sit in materia impedimenti quo minus hoc fiat, ex uno siquidem fonte omnia Metalla provenere, ☿ nimirum crudo, frigido, humidoque, in quo nulla fuit inter Solem & Saturnum differentia

tia veruntamen quid poſtea in hac materia operata eſt Natura, magis nimirum, vel minus illam decoquendo, hoc ſolummodo diverſitatem fecit. Poſſunt itaque cuncta alia Metalla in Solem perfici, opere nimirum divini noſtri & perfectiſſimi Magiſterii, quod ſuper imperfecta Metalla projectum, in tantum illa decoquendo perficere valet, in quantum ipſum eſt plus quam debitæ (quæ in Auro requiritur) perfectionis. Hic itaque advertere licet, quantæ ſit virtutis, & quam Naturæ Spiritualis Lapis hic noſter Divinus, qui nuda projectione id ſupra terram una hora perficere queat, quod Natura ſubterraneis operationibus nullatenus perfeciſſet. Quantum itaque poſſit Natura ab Arte adjuta, hinc liquidum erit perſpicere. Lapis ſiquidem noſter ut a Natura perfectus erat abſque artis adminiculo, unariæ duntaxat erat virtutis: quæ autem per artem acquiſita eſt virtus, cooperante & adminiſtrante Natura, ſingulo regimine eſt denaria, id eſt, infinita quodammodo; ſiquidem computari nequit: primo ſiquidem illum diſſolvendo, rurſumque coagulando & decoquendo, cadit una pars Medicinæ ſuper 1000. imperfecti Metalli, penetrans & perfecte tingens: verum ſi diſſolutione iterata & coagulatione, medicinam hanc ulterius promovere tentabis, jam ecce in infinitum tenditur: cujus enim tibi defuerit ad computandum ingenium, quam Elixiri ad penetrandum, & tingendum virtus: non quod immediate tactu ſuo corporali totum illud tingat tantillum ita multiplicati Elixiris, verum virtute ſua & influxu totum permeat: minima ſiquidem particula corporis imperfecti tangitur atque tingitur immediate a medicina. Veruntamen ita ſe res habet, pars unaquæque tincta eſt contiguæ pati ad inſtar fermenti, tingit itaque Elixir id quod proxime tangit, tinctura parum debiliori quam ipſe fuit præditus & imbutus, hoc rurſus quod ſibi proximum eſt tincturam communicando fermentat, idque tamdiu, uſque dum tota demum maſſa ad perfectionem veri Auri perducitur. Hoc autem fit brevi temporis ſpatio, ob agentis noſtri ſpiritualitatem; qui cum verus ſit ignis Metallicus non ſecus ad Elementaris ille, duriſſima quævis corpora imperceptibiliter penetrat & calefacit, etiam vel illas

par-

partes, quæ a carbonibus non fuerant tactæ, sic & hic Metalla per ignem resoluta & fusa momento sua virtute penetrat, intrat & tingit: sic a fermento pastam fermentari sæpius observatum est, etiam vel exterior illa pars, ad quam Corporalis fermenti pars nunquam attingendo pervenit, non aliter & in hoc opere factum est. Observate itaque, quam naturalis sit hic noster in hoc opere processus: nos enim non (quod falsi nonnulli criminatores objiciunt) Aurum sive Argentum creare profitemur, verum ex iis solummodo, in quibus hæc insunt a Natura, arte nostra dicimus, ex metallis nimirum, quæ sunt ejusdem cum Auro & Argento materiæ, inæqualis vero digestionis, & propter hoc imperfecta manent, quæ projectione arcani nostri super illa digerimus & hoc modo perficimus, cum ad perficienda nihil aliud præter simplicem hanc cruditatis eorum decoctionem requiratur, quod abunde præstare potest medicina nostra.

Heu vobis itaque doctrinæ filiis! attendite mihi, quia certissime vobis notum faciam totum illius Lapidis arcanum, qui non est Lapis, & est in quolibet homine, & quolibet tempore illum suo loco reperietis. Hunc si habueritis, rem totius mundi pretiosissimam habetis. Divinus vero existit, ideoque non omnibus communicandus. Vobis vero Doctrinæ filiis rem totam manifestabo, nec quicquam ad hoc Magisterium necessarium reticebo. Vos vero attentis adeste animis, & verba mea percipite, altoque pectore recondite.

Transmutationis antea possibilitatem audivistis, nimirum quod res in perfectionem destinata, ob defectum vero decoctionis imperfecta relicta, possit per applicationem agentis ejusdem cum perfecto, ad quod hoc imperfectum fuerat destinatum, essentiæ & Naturæ, majoris autem perfectionis, in tantum perfici, ad maturari, quantum agens est exuberanti maturitate & virtute plusquam perfectum. Tale autem se habet Lapis noster ad alia metalla quævis imperfecta; unde per illum hæc esse in Aurum & Argentum transmutabilia, extra controversiam ponimus.

Animadvertite itaque Sapientiæ amatores, quid & quale de-

beat illud esse, quod hoc præstare valeat; quod a Philosophis dictum est Lapis: sed est in quolibet homine, & in qualibet re, quovis quoque anni tempore, suo loco reperiendum.

Notate verba, signate mysteria: quia certissime constabit ex Elementis; quibus nihil universalius: iisque non nudis, verum compositis & anatizatis, hoc est unumquodque Elementum qualitate sua dignoscendum præ se ferens; ergo in omni re, id est Elemento, est noster Lapis: quolibet enim eorum destructo perit aureitas. Ne sitis itaque solliciti de ullis rebus ab igne combustibilibus: certe enim, quod ex omni re fit, hoc est, quod Elementi uniuscujusque vires seu qualitates anatizatas continet, ignis sine periculo violentiæ resistit.

Heus vobis itaque Doctrinæ filiis Maximum vobis ecce notum facio secretum: Deus autem vos juvet ad arcanum hoc indignis omnibus celandum; Lapis noster non aliunde prorsus quam ex metallis originem suam ducit, iisque perfectissimis: vos autem permittetis vulgus in hac arte operantum in omnibus rebus extraneis quærere: quotquot autem vestrum veritatis amatores estis, non alibi quam in Metallis investigare aggrediamini: unum etenim, imo unicum est nostrum verum principium. Quid autem sit illud, vestrum erit attendere, neque quicquam heterogeneum in opus hoc inducere; illud autem aliis relinquere, qui talibus in rebus Lapidem nostrum quærunt, semper autem frustra laborabunt, quamdiu quid sit unicum illud nostrum verum principium, ignorarint.

Ego vero vobis illud notifico; Mementote itaque, quod ex Leone Leo, ex homine homo generatur, ab aliis autem hæc generari expectare, absurdum esset & ludibrium; non secus ex combustibilibus combustibilia, ex æternis æterna producuntur. Creditis ex tribulis uvas, aut ex spinis rosas colligere? Tam absurdum erit, si quis ex Animalibus, Herbis, aut istiusmodi, Lapidem nostrum fabricare conetur, quasi alibi, quam in Auro quærendum esset aurificandi principium: ex talibus itaque non est quærendus Lapis noster, qui naturales veri Auri proprietates referre debet, quæ non sunt in rebus istiusmodi

modi, nec ab ipſis petendæ, niſi ſpermata creare velimus, quod nullius eſt hominis, ſed Dei ſolius proprium, & ſi quis ſe hoc factu-rum promitteret, falſus eſſet & mendax. Sufficiat itaque nobis ſpermata, quæ parata nobis ſunt ad manus, diſponere & adminiſtra-re, nova vero ex rebus heterogeneis creanda, non cum re, quod & factu eſt impoſſibile, & ſi fieri poſſet, nihilo tamen magis pollerent hæc ſpermata artificioſa, quam Naturalia illa, quæ habemus a Natura operi noſtro parata. Nullatenus itaque credendum eſt ei, qui ſpermata Metallorum ex Herbis & iſtiuſmodi ſe producturum profitetur. Quamvis enim mirifice rudioribus Philoſophi, ac artificis periti titulo imponat, attamen dum creatis uti neſcit, eum multo minus creare poſſe Spermata eſt probabile.

Quicunque itaque artis futurus erit filius, diſcat & agnoſcat Lapidem noſtrum Metallorum transformatorem in ſpeciem perfectam eſſe, in Metallis perfectiſſimis proxime incluſam & contentam: ex his itaque illius productionem diſcere admoneatur, & non ex aliis.

Nunc itaque ſatis, ni fallor, aperte audiviſtis, unde hujus tam arcani lapidis materia ſit quærenda. Et ſi bene animum adhibuiſtis, hac in re vos errare non continget. Nunc de ejus nomine aliquid dicamus, quomodo enim ſit in omni loco & homine, explicatum eſt. Nunc quomodo & quare dicatur lapis, & non lapis, docebo, ultimo quomodo reperiendus ſit, adumbrabo. Dicit enim Philoſophus, quod ſit lapis, & non lapis: quod perperam intelligunt nonnulli, idque ſemper fere vulgus; interpretatur enim ad literam, eſſe aliquid, quod autem ignorat, lapidis formam referens, quodlibet etiam vel ipſo tactu in Aurum probatum tingens; ſive ligneum fuerit, ſive lapideum, quod pro falſiſſimo (idque merito) reputat: omni itaque arti (excepta Diabolica) impoſſibile judicat: quare audito vel Chemiſtæ nomine, abhorreſcit ſtatim, & abominatur, nec aliter eum, quam impium, ſtolidumque ſuorum bonorum profuſorem exiſtimat, falſa hac & confuſa lapidis noſtri ſecretiſſimi acceptione ad hoc incitatus: ideo rudiores homines Jure Civili puniendos eſſe tales homines ſuperſtitioſe credunt: ſub nomine vero hominum rudiorum non

illos tantum vellem, qui plebeji seu illiterati sunt & indocti, verum etiam nonnullos imo plurimos viros aliter doctissimos, forsan etiam & pios, intelligo; quos rudes ideo nomino, tum quia hujus artis rudes sunt & ignari, nec non etiam, quod rudibus adeo sunt moribus præditi, ut canino more quidquid ignotum sit, oblatrent, & de iis maledicant, quæ nunquam mente sua aut conceperunt, aut concipere poterant. Hos pessime habet hæc mea reprehensio, quia quod tam pietati, quam doctrinæ contrarium est, illi & docti & pii faciunt, talia nimirum judicant, quæ nec discernunt, nec discernere valent: cum enim moneat doctrina, suadeat pietas, ut ea quæ quis judicat perpendat, & examinet, hi contra illud indubitanter condemnant; quod tamen postquam damnarunt, adhuc quid sic nesciunt, & ignorant, quod omni Philosopho est indignissimum.

Alii adhuc Chemicæ artis studiosi, quamvis naturalius paulo rem intelligant, tamen in hoc errant, quod lapideam aliquam congelationem facere velint, ut nimirum aliquid lapidis formam referens conficiant, ad hoc Philosophorum verba allegantes, qui lapidem esse affirmant.

Vos autem intelligere velim, non ideo dictum lapidem, quod lapidi assimiletur, sed hac solum de causa, quod ignem non fugiat, verum fixus in eo maneat: non secus ac si esset lapis, & propter hoc secreti occultandi gratia lapis dictus, alia autem in re nulla lapidem referre, atque ideo non est Lapis, verum specie Aurum purius purissimo, fixitate, seu incombustibilitate lapis, figura pulvis subtilissimus, ad visum corpus grave, ad tactum impalpabile, ad gustum dulce, ad odoratum bene olens, virtute spiritus penetrantissimus, siccus existimatus, & tamen unctuosus, super lamellam metalli facile fluens, & tingens: quapropter Pater omnium mirabilium merito vocatur, singula cum in se Elementa habeat omnia, tamen sunt adeo anatizata in eo, ut nullum prædominetur, verum omnia quatuor quintam unam essentiam seu naturam constituant, quæ nulla est ex quatuor, verum omnium participat, estque complexionis temperatissimæ, quamvis purus sit ignis Metallicus, & hic est lapis noster, qui non est lapis, nec aliquod

aliquod ſibi proprium nomen habet, & tamen nihil ineſt toti mundo, cujus aliqua ſub conſideratione nomen ſortiri non poſſit. Naturæ ſiquidem eſt quam admirandæ, quam ſi dixerimus eſſe Spiritualem, verum eſt; ſin corporalem, proprie loquimur: eſt Aurum etenim, idque non vulgi, ſed ſpirituale, hoc eſt ſubtile, penetrativum, ac nobile factum: quapropter eſt ſpiritus ſive eſſentia quinta, omnium Creaturarum poſt animam rationalem nobiliſſima, cunctos morbos, cunctaſque imperfectiones tam in Animalibus quam Metallis (pro medicinæ qualitate) ad temperiem exactiſſimam perfectamque reducens: & eſt vere hic noſter Microcoſmus, quem tanti æſtimamus. Habito hoc lapide, ſed pulvere, ſeu quinta eſſentia, non deerunt nec divitiæ, nec ſalus, Deo dante, cui gloria in ſeculum.

Verum ut ad ultimam in me ſuſceptæ provinciæ partem accedam, ut nempe, quibus hic noſter lapis mediis obtineri poſſit, oſtendam; non enim a Natura fabricatus, eſt quærendus; verum arte & ingenio opificis componendus, natura tamen adjuvante, operamque præbente: uti enim ſat abunde declaratum eſt, materiam hujus lapidis non aliunde quam a metallis eſſe petendam; nihilominus tamen hæc metalla non ſunt lapis noſter, quod intellectu eſt facillimum: aliam enim formam a lapide noſtro diverſam habent. Veruntamen, quod ex iis elicienda ſit noſtra medicina, non nego, ut autem eliciatur, neceſſario tollenda erit prior metalli forma, idque ſub conſervatione ſpeciei, quamvis ſub iſtius particularis & individui metalli deſtructione. Metallica autem ſpecies in ſpiritu habitat & conſervatur, qui ſpiritus non in alia ulla re, quam aqua ſui generis homogenea, reſidet: eſt enim aqua ſpiritus habitaculum, qui in conſervatione ſpeciei eſt in primis retinendus. Aurum ergo eſt a ſua forma mutandum, idque in aquam ſui generis homogeneam, in qua aqua ſpiritus Auri conſervatur, qui poſtea Aquam ſuam reinſpiſſat, inducitque, poſt putrefactionem, novam formam millies forma Auri (quam reincrudando amiſit) perfectiorem.

Reducenda ſunt itaque corpora Metallica in aquam homogeneam, manus non madefacientem; ut ex hac aqua nova ſpecies

metallica resultet, quovis metallo longe nobilior. Hæc est medicina nostra pretiosissima & Rubinus Cœlestis.

Totum autem hoc opus Naturali illi subterraneæ operationi optime respondet, unde opus merito naturale vocatur. Natura enim ex ☿ solo frigido humidoque assidue digerendo & coquendo in venis terræ metalla secundum species producit. Ars autem ad opus contrahendum, subtiliorem longe operationem invenit, similem huic tamen: Mercurio enim crudo frigido humidoque, Aurum maturum dissolvendum conjungit, & ex utrisque hisce unum ☿, quem aquam vitæ nominant, efficit commixtione, secretaque conjunctione: quem ☿ tandem decoquunt in Aurum non vulgi, sed longe nobilius, quod cadit super imperfecta metalla quævis, eaque in probatum Aurum, omni probationi expositum, tingit.

Intelligitis itaque, ut credo, quod quamvis ex Auro solo sit lapis noster, tamen Aurum vulgi non est ille. Ut ergo ex Auro vulgi eliciatur Aurum nostrum, dissolvendum est in aquam non Elementarem, sed manus non madefacientem, hoc est mineralem; quæ aqua est Mercurius, qui ex servo rubeo tractus habet in se quod citra ullam manuum impositionem totum opus perficiat. Estque hoc tandem unicum illud principium verum & Naturale, cui nihil addendum, nil removendum aut minuendum, nisi superflua quædam, quæ absque ullo humano adminiculo ipsemet sua vi atque instinctu Naturali perficiet. Tu itaque hoc ☿ habito aliud nihil cures. Non immerito Philosophus ergo dixit: *Totum tuum intendatur studium in decoquendo* ☿; Ego vero tibi dico; Totum tuum intendatur studium in hoc Mercurio comparando, id est in Latone nostro rubeo dealbando, quo facto, tu quod tuum est fecisti; quod autem reliquum est, non nisi opus est mulierum, ludusque puerorum: præsto enim aderit Natura, quæ cetera expediat, interea vero quies tibi datur optatissima, ut dixit Philosophus, quæ quidem quovis labore est optabilior.

Scitote enim, quod non sit leve opus hoc nostræ albificationis (radicalis nimirum) hoc enim certe erit alterati & reducti corporis

indici-

indicium, nec unquam ad pristinam suam formam Aurum ita albificatum redibit: ex corpore enim spiritus, & ex fixo hac operatione factum est volatile. In dealbando itaque Latone totas tuas intendas vires. Facilius enim est Aurum facere, quam sic destruere: qui enim sic dissolvit, congelat potius, coincidunt quippe corporis solutio, spiritusque congelatio.

Considerate vero, sapientiæ filioli, & signate hæc mysteria: quidquid dissolvit, est spiritus, quidquid vero coagulat, est corpus. Vultis itaque vestra corpora dissolvi, spirituali vobis inprimis opus est substantia, quia corpus non dissolutive ingreditur corpus, spiritus autem illud intrat, attenuat & rarificat, & quoniam aquam quæritis, aqua itaque vobis ad hanc manifestandam opus est: omne namque agens, aliquem actum exercens in aliquid, sibi illud, in quod agit (in quantum fieri possit) assimilat, & ad efficientis naturam omne naturale conformatur effectum, ad aquam itaque ex terra educendam, aqua opus erit.

Non (quod perperam nonnulli existimant) hic per aquam intelligo aquas fortes, aquas regis, aliasque corrosivas, quas artificiose sibi componunt Alchemistarum vulgus, in easque species Metallicas dissolvendas ponunt, quas tamen non dissolvunt, sed corrodunt, deturpant, corrumpuntque, quis enim crederet, illas aquas posse metalli veterem formam destruere sub metallicæ speciei conservatione, quæ tamen ipsæ sunt a natura metallica alienissimæ? Quippe non sunt sat efficaces, ut species penitus destruerent, aliter in suam Naturam converterent; in quantum autem possunt, illas in sordidum aliquid transformant: quanto enim magis corpora corroduntur, tanto magis a metallica specie alienantur. Nostra vero aqua est aqua Mercurii, dissolvitque corpora in ☿, cumque eis dissolutis inseparabiliter conjungitur, cohabitat, & concoquitur, ut ex eis fiat unum illud spirituale totum quod quæritur. Omne enim quod aliquid naturaliter dissolvit, ut hoc modo species rei dissolutæ conservetur, permanet cum re dissoluta materialiter & formaliter, cumque illa coalescit & inspissatur ab eo, & illum nutrit, ut videre est in gra-

no

no tritici; quod cum a terreno vapore humido diſſolvatur, ſubſtat hic vapor huic grano poſt diſſolutionem pro humido radicali, & cum eo in plantam coaleſcit. Obſervandum erit & aliud quoque in omni naturali diſſolutione, quod, cum ejuſmodi diſſolutio ſit mortui vivificatio, hoc per nihil aliud fieri poſſit, quam per illud vivum, quod fuit de eſſentia hujus mortui, priuſquam mortuum eſt, veluti in grano eſt mortua (ut ita dicam) vita, quam vivificatam velimus: hoc itaque per nihil aliud fieri poteſt, quam per vaporem terræ, humidum cœli calidumque, quippe vel ipſum granum ex terra fuit extractum, & quondam nihil aliud erat quam ejuſmodi vapor, qui poſtea decoctione mortuus eſt factus, ergo per hunc ſolum ſub conſervatione ſpeciei naturaliter vivificandus.

Hoc ideo ſcribo, quod tot tamque docti viri, vulgari illo ☿ tantopere ſint decepti: quamvis enim aqua mineralis ſit, non tamen ſimilis cum Auro Naturæ ſeu eſſentiæ. Quis enim non fatebitur, quod ſi granum tritici in palude aquoſa (ubi tamen Junci vegetare ſolent) projiciatur, non germinabit nec creſcet: unde hoc quæſo, niſi quod humor ille aqueus non fuit eſſentialis, nec ſimilis cum tritico naturæ; quapropter non diſſolvit naturaliter, verum deſtruit; non diſſimiliter Aurum, ſi argento vivo vulgari decoquendum commiſceatur, aut alii cuivis ☿ niſi ſoli ſuæ humiditati, non ſuſcipit in iis diſſolutionem, utpote quia aquæ hæ crudæ nimis, frigidæque & immundæ, longe ſunt diſſimilis ab auro Naturæ, quapropter in iis non emendatur nec illas retinet, nec cum iis maturatur in longe nobilorem (quam iſta natura) perfectionem. Tandem itaque ☿ noſter non eſt ☿ vulgi, eſt enim aqua pura, munda, clara, nitida, & reſplendens, plurimaque admiratione digna: cruda eſt frigida & immatura, ſi ad Solem comparetur: matura vero calida digeſtaque reſpectu ☿ vulgaris, qui nullas habet huic ſimiles qualitates, excepto ſolo albedinis colore, fluxuſque ſui forma, in quibus tamen ipſis permagna differentia.

Ut ergo probe tandem intelligas, quæ ſit aqua noſtra, per circumſtantias, dico tibi (idque charitate commotus) quod ſit viva,

cur-

currens, clara, nitida, albiſſima inſtar nivis, calida: humidaque, aerea, vaporoſa, & digerens, in qua Aurum liquefit, ut glacies in aqua tepida, in hac continetur totum ignis regimen, & Sulphur, qui in hac exiſtit & non dominatur. Illud eſt revera cuſtos ille portenarius, balneum Regis, ſuæque Reginæ, aſſidue calefaciens, idque inceſſanter, & tamen aliunde ſumitur, quam a materia, & a ſubſtantia aquæ albificante eſt diſtincta, conjuncta tamen & ſub eadem forma fluxus eodemque colore apparens. Hic eſt calor ille lampadis, qui ſi temperatus ſit, quotidie circumaget materiam, uſquedum exſiccata per Calcinationem humiditate ignis ſecundus cinerum producitur, in quibus vas ſive aqua hermetice clauditur, & ſigillatur, ſecundum Philoſophi dictum. Accipe vas, percute gladio, animam ejus accipe, hæc eſt clauſura. Eſt itaque aqua hæc noſtra Vas noſtrum, in eaque occulte habitat furnus noſter, cujus ignitio oportet ut ſit moderata, ne totum opus deſtruatur, ſatis tamen valida, ne ob caloris defectum deſpondeat animus. In hac itaque aqua totum vaſis noſtri ſecretum conſiſtit, furni quoque arcani ſtructura in hujus aquæ compoſitione fundata eſt. In hujus cognitione omnes noſtri ignes, omnia pondera, cuncta regimina latent. Hæc aqua eſt fons ille clarus pellucidus, in quo lavandus eſt Rex noſter, ut omnes ſuos inimicos vincere valeat. De hac aqua & ejus præparatione eſto ſollicitus, quia certe abſque ullo alio adminiculo, niſi per corporis perfecti purgati & limati appoſitionem Natura ex hac lapidem noſtrum ſecretiſſimum efficiet.

Et dico tibi in veritate, quod hæc aqua eſt mineralis, pura & munda, nec aliunde extrahi poteſt niſi ex iis ſolummodo rebus, in quibus a natura ineſt. Eſtque res illa ex qua proxime extrahitur, præ omnibus occultiſſima, modus quoque illam extrahendi eſt miriſſimus, vis quoque ejus ſtupenda. Solem enim nullo cum negotio ſolvit eique amicatur, illumque ab omnibus ſuis ſordibus lavat: alba eſt, tepida, limpidaque. Laudetur itaque Altiſſimus, qui Mercurium hunc creavit, eique dedit naturam cunctas alias ſuperantem. Certe enim abſque hac aqua vanum eſſet & inutile opus

Alchymicum. Tu vero quæ sit hæc aqua attende, & ex opere, sicut & ipse feci disce. Habito enim hoc Mercurio, clavem totius artis habes, quacum omnia secretissima Philosophorum reserares. Est itaque aqua nostra simillimæ cum Auro naturæ, dissimilis substantiæ, in quo faciendo maximus est fœtor. Considera itaque alteque perpendas Naturæ possibilitatem, neque quicquam heterogeneum inducas: Natura enim sua solum Natura emendatur, & in alia nulla. Sed si adhuc non intelligitis, nolite me culpare; sincere siquidem (in quantum licitum est homini loqui) vobis rem totam exposui: ut ergo conclusionem hujus rei intelligatis, sitis quam attentissimi. Lapis noster fit ex una re, & ex quatuor substantiis Mercurialibus (ex quibus una est matura, cæteræ crudæ, puræ, quarum duæ sunt per tertiam ex minera tractæ, modo tamen miro) junctis igne temperato non violento, atque ita quotidie coctis, usque dum ex omnibus fiat unum naturali conjunctione, secretissima, non manuali.

Postea mutata ignis qualitate, digeratur igne indies crescente, primo limine debiliori, atque ita quotidie aucto, usque dum figantur hæc volatilia. Per Sulphur sui generis fixum & incombustibile, usque dum totum compositum eandem Naturam, fixitatem, & colorem sortiatur: tum enim secure igni resistit, estque hæc fortitudinis fortitudo fortis, omnem rem subtilem vincens, solidamque penetrans, cujus in terram versæ vis integra apparet.

Sunt autem, ut specialibus rem describam, multiplices hujus nostri processus gradus numero 12. quos omnes breviter percurram, primus quorum Calcinatio dicitur.

DE CALCINATIONE.

Estque Calcinatio prima Lapidis purgatio, humiditatis exsiccatio, per vim caloris naturalis, aquæ calore externo excitati, unde compositum in calcem seu pulverem coloris nigri vertitur, unctuosum tamen, & radicalem humiditatem retinentem.

Causa finalis hujus Calcinationis est ut solutio Lapidi melius indu-

inducatur, quæ ſine hac haberi non poſſit: eſt enim Aurum corpus valde fixum, nec immediate ab aqua noſtra ſolvi poteſt, niſi ex parte ſolum, hoc eſt, molle fit, incrudatur & albificatur, in qua albificatione duæ apparent Naturæ, volatilis & fixa: quæ Draconibus ſeu Serpentibus aſſimilamus. Quapropter ut plena fiat diſſolutio, contritione opus eſt, Corpus calcinando, ut ſpongioſum fiat, & viſcoſum, quia tum demum ſolutioni idoneum eſt.

Cauſa ſecunda finalis hæc eſt, ut contrarias qualitates conciliaremus: dum enim pugnant, nobis inutiles exiſtunt: in prima enim conjunctione aqua noſtra diſtinguit inter Sulphur & ☿ volatilem & fixum; Suntque hæc ſibi mutuo inimici, reſque diverſæ: noſtrum vero eſt ad unitatem revocare; non autem conciliantur qualitates contrariæ niſi per medium, ſunt itaque in prima noſtra operatione quatuor qualitates contrariæ, calor, frigus, ſiccitas, & humiditas, quarum duæ calidum & ſiccum Sulphuri, frigidum & humidum Mercurio attribuuntur; opponuntur itaque contrarietate diametrica, calor Sulphuris, & frigus Mercurii; humiditas quoque ☿ & ſiccitas Sulphuris: hæc contraria ut ad amicitiam reducamus, hoc nequit fieri abſque medio, medium ergo erit utriuſque particeps, utrique quoque accommodatum. Vellemus itaque calorem & frigus conciliare, medium per quod hoc fiet, erit ſiccitas, quod utrique tam calori, quam frigori poterit conjungi. Vertendo itaque compoſitum in terram, jam concordant in hoc tertio frigus & calor, ut cohabitare poſſint, gradu nempe remiſſo, poſtea vero in aquam diſſolvendo, conciliantur & alii duo inimici, ſiccitas & humiditas per aquæ frigiditatem, adeo ut jam ex duobus unum factum ſit conjunctione, poſt naturalem ſeparationem, facta.

Efficiens vero hujus Calcinationis eſt caloris operatio in humidum; omne quod ſibi reſiſtit, in pulverem ſubtiliſſimum convertens; movens autem inſtrumentum eſt ignis, contra naturam aquæ noſtræ diſſolventi incluſus; excitans calorem in corpore, digerensque humiditatem in viſcoſum ſeu unctuoſum pulverem.

Quod autem hæc operatio ſit diſſolutione prior, has habete cau-

ſas; Prior, quia antea facta eſt quædam, ut ita dicam, ſolutio per aquam noſtram divinam facta. Neceſſario itaque erit ſpirituum congelatio proximo loco expectanda, quia congelantur ſpiritus ſemper poſt corporis diſſolutionem: eandem ſiquidem operationem habent. Qualis ergo ſolutio, talis poſt illam congelatio eſt expectanda.

Deinde ordo Naturæ hoc poſtulat, primum enim mulier Dominium ſuum exercet, quam a viro ſuo vinci neceſſe eſt: mulier vero totam ſuam in aqua dominationem retinet; hoc ergo primum erit opus vires ſuas exerentis viri, illud, in quo utramque ſuam qualitatem mulier poſſidet, primo ſuperare, quo facto, facile illud in quo unam tantum qualitatem habet, ſibi ſubjiciet.

Ultimo calor non neceſſario alicui qualitati conſecutive jungitur, ſed ſiccitas caloris erit ſemper finis; Ex quo itaque vir primo debet vires exerere, ergo calcinatio principium operis recte ſtatuitur.

Eſt ergo calcinatio caput operis; ſine hac etenim nulla erit nec commixtio, nec unio; hæc itaque primis lapidis tui diebus facienda eſt, in prima enim dealbatione corpus in ſua duo reducitur principia, Sulphur & Argentum vivum: quorum primum fixum, alterum volatile: duobus ergo Serpentibus comparantur, ſeu Draconibus, uni alato, volatilem ejus Naturam deſignans, alteri ſine alis, fixitatem denotans; utrumque hoc ex uno fonte procedens, ad unum tendit, ideo Serpenti caudam ore prehendenti aſſimulatur, ut oſtendatur, Sulphur nihil eſſe extra ſubſtantiam Mercurii, nec Mercurium extra ſubſtantiam Sulphuris, ſed quod Mercuriale hoc Sulphur Sulphureuſque ☿ totam artem perficiunt. Unum ergo compoſitum de jure dicitur, quod etiamſi primo operis limine duplex appareat, unde Rebis dicitur, Conjunctione tamen unum idemque fieri poſſunt, diciturque hoc unum Elixir, quod nunquam poſſibile eſſet, niſi ejusdem penitus eſſent Naturæ. Diligenter itaque obſervanda eſt Natura Sulphuris & ☿, & ab erroribus cavendum: non enim diverſa ſunt hæc duo ſed unum & idem Sulphur ☿ maturus & digeſtus, ☿ Sulphur crudum & immaturum.

Ob-

Obſervandum ergo erit divinum illud geneſis opus, quomodo nimirum in metallicis corporibus procreandis ſub terra in mineris operata eſt Natura, quia noſtro in opere ad illius imitationem, quam proxime fieri poſſit, omnia facimus, quapropter eandem, qua uſa eſt, materiam eligimus, litet ad operis abbreviationem, & pluſquam perfectam lapidis exaltationem, ſubtiliorem longe viam diſpoſitionis ars ſibi adinvenit. Invenis enim Metallicis una res ſola invenitur, Mercurius videlicet, quæ admodum eſt cruda & frigida, & in quo Sulphurea qualitas prorſus ſuccumbit, calor quoque nullus fere digeſtivus ibi reperitur, verum motu imperceptibili poſt longum tempus paulatim mutatur hoc principium Metallicum, uſquedum tandem convertatur in Sulphur fixum, ita quod dum frigidum humidumque manebat, Mercurius dicebatur, in hac ſua elevatione ſeu excitatione Sulphur nominatur.

Aliter vero ſe res habet in hoc noſtro opere: præter enim Mercurium crudum, frigidumque aliud habemus, Aurum videlicet maturum, in quo actu exiſtunt activæ magis qualitates. Hoc itaque Mercurio noſtro, in quo paſſivæ qualitates reperiuntur, conjungimus, ut alterum alteri ſubveniat, quodque Natura in mineris nullo calore adjuta digeſſit, nos duplicem ignem habentes digerimus, unde fit, quod non ſimpliciter Aurum, verum aliud quid Auro nobilius multo & præſtantius efficimus.

Videtis itaque quid ſit Sulphur, quid Mercurius, quomodo quoque duplicem Mercurium, duplexque Sulphur in arte noſtra habeamus: quæ tamen eſſentia non ſunt diſtincta, ſed maturitate & perfectione: qua itidem ratione operentur, ut credo intelligitis. Incrudatur ſiquidem corpus Auri perfectum per aquam noſtram divinam manus non madefacientem, & ad prima ſua principia reducitur. Mercurium nimirum qui non eſt ſine Sulphure luminarium Naturas participante. In hac itaque operatione aſcendit mulier ſuper virum & prædominatur in eum ad tempus, quod quidem eſt innaturale, uſque dum vires ſuas exercere vir cœperit, & tum primum per calorem ſuum ſiccitatem inducentem exſiccat mulieris humiditatem,

omnia convertendo in pulverem ſubtiliſſimum & viſcoſum, per Calcinationem, ex quo pulvere diſſolvitur poſtea aqua per ſolutionem, in qua aqua ſpiritus diſſolventis & diſſoluti, Vir & Fœmina commiſcentur. Sed ne hic quidem excitatus calor modum invenit, ſed adhuc operatur quotidie ſeparatione, diſtinguendo inter ſubtile & ſpiſſum, ut ſupernatet prius, ſubſideat poſterius tamdiu donec omnia ejusdem fiunt qualitatis, & tum demum hora ſuæ naturalitatis inſeparabiliter conjunguntur, aſcenditque vir ſuper mulierem, illamque imprægnat: parit tandem nebulam quam concepit, in qua putrefit & corrumpitur, & poſtea glorioſus aſcendit ſeu reſurgit uterque, non jam diviſus, ſed unum idemque factus conjunctione, & ita coagulatur, ſublimatur, cibatur, atque exaltatur in Naturam perfectisſimam, quæ tum fermentari poſſit, & multiplicari pondere & qualitatis bonitate pro libitu, cujus uſus inſignis tam in projectione, quam in medicina probabitur.

Cineres itaque hi nigri fœtidique non ſunt vilipendendi: in iis ſiquidem Regis noſtri Diadema continetur, & dico vobis in omni veritate, quod albedo nunquam habebitur, niſi nigrum effeceris: niſi enim putreſcat, corpus ſine fructu manebit: ſin vero corrumpatur, tum quidem videbis quid ab eodem loco, ubi viſum eſt corpora quod habuerant perdidiſſe illinc reſurgentes, quod nunquam antea fuerunt, apparebunt. Honorate itaque vel Regis noſtri ſepulchrum, niſi enim hoc feceritis, nunquam illum ab oriente venientem admirabimini.

Cavendum itaque erit, ne in hoc primo limine erretis: actum ſiquidem eſt de opere, niſi hic cauti ſitis. Errores vero in hac operatione communes multi ſunt ac varii, eorum primo, qui, quid ſit calcinandum, ignorant, verum aurificandi principium in rebus extraneis quærunt. Quidam illa quæ non ſunt ejusdem cum metallis impoſitionis, pro materiali ſuo principio inducunt, qualia ſunt Boraces, Alumina, Atramentum, Vitriolum, Arſenicum, Semina, Plantæ, Vinum, Acetum, Urina, Crines, Sanguis, Gummata, ac Reſinæ terræ, Salis uniuscujuſque generis nonnulli (tantus eſt eorum ſtupor)

por) ex flamma generare conantur; hos, ut nihil prorſus hoc in arte intelligentes, prætereo. Alii, quamvis in metallis operentur, tamen vel aquis corroſivis, ſalis ſulphuriſque ſpiritu, vel igne calcinationem cupiunt perficere; & corpora quidem corrodunt, non calcinent; non enim fit hæc calcinatio per nativam corporis caliditatem amico calore adjutam, ſed per corroſivam tantum vim aquarum, ſine ulla metalli ad hanc propenſitate: deturpantur itaque metalla, & diſſipantur, atque ita a Natura metallica alienantur, non autem naturaliter calcinantur. Omnis ergo calcinatio, quæ fit alibi, quam in perfecto corpore Auri, vana eſt, & ad opus noſtrum inutilis.

Omnis quoque Auri calcinatio, quam non ſequitur ſine ulla manuum impoſitione in Mercurium diſſolutio, fallax eſt & inanis.

Per Mercurium itaque neceſſario facienda eſt hæc noſtra vera calcinatio, qui Auro (debito obſervato quantitatis, & qualitatis pondere & proportione) junctus, mollit, & ſoliditatem tollit, incrudatque, & per ſuum calorem internum externo Vulcani adjunctum, nativumque illum Auri excitat, qui excitatus agit in humiditatem, exſiccatque in pulverem ſubtilem, viſcoſum & nigrum: eſtque hæc vera clavis operis, conjunctione immaturi maturum incrudate, incrudatum calcinare, calcinatum diſſolvere, Philoſophice, non vulgariter.

Signa hujus noſtræ calcinationis hæc ſunt, primo quod poſt aqua ſatiatum corpus fuerit, paulo poſt quamprimum cuſtos portenarius balnei calorem excitaverit, obſcurari incipit aqua ſive compoſitum antea ſplendidum, deinde viſibiliter turgeſcit & intumeſcit, aſcendens deſcendenſque continuo, uſquedum totum tandem fiat pulvis viſcoſus & pinguis: in quo apparet humiditatem conſervari in hac operatione: aliter fruſtraneus eſſet labor, inde ergo facillime in aquam mineralem reſolvitur, quod ultimum eſt certiſſimumque indicium, veram fuiſſe, & Philoſophicam noſtram calcinationem. Quamprimum enim calor operari cœperit, impatiens ejus frigidum humidumque, ſuperiora petit, inde liquefit deſcenditque atque ita reducit quantum poſſit ad ſui ſimilitudinem; hoc aſſidue faciens

uſque-

usquedum totum tandem in aquam pinguem quasi & glutinosam resolvatur; Ita enim concatenatæ sunt operationes nostræ, quod una sit causa principiumque alterius, nec sine una altera vel haberi vel intelligi possit. Nos vero ut filios artis plenius instituamus, indignosque ab hac arte quam remote arceamus, diversas quasi operationes tractamus, cum non sit nisi unum recipe, una res, unum regimen & dispositio successiva ad nigrum, album & rubrum, nec aliter sumus intelligendi. Quapropter omnis qui vere Philosophus erit, sensum, non literam in hac arte scribendum respiciet.

Ut autem ad veram nostram calcinationem perveniatur, hæc quæ sequuntur sunt animadvertenda.

Primo, ut nostrum Mercurium compares, sine quo nihil in hac arte fit: vide ergo ne vulgari illo Mercurio decipiaris, qui ad opus nostrum est penitus inutilis, si enim ad extremum usque diem cum illo opereris, nihil in eo reperies.

Secundo cavendum est, ne ignis furni nimium intendatur, sed clibanica sit ejus mensura: quod ut plene intelligas, cognoscas, Sulphur quod in Mercurio seu aqua non dominatur, illud materiam digerit, quod & Azoth tibi abunde sufficiunt. Ne ergo interna illius qualitas externam confundat formam, tum de ignis construendi modo ne sis sollicitus: tantum cave, ne lentus sit nimium, tum enim ob caloris defectum animum facile despondebis; neque adhuc nimium sit violentus, sed in modum gradus naturæ corporibus mitis, & frigus excludens: hæc tene de igne interno contra, naturali, internum voco, quod opus in fine augmentet.

Tertio de quantitate cures, ne tantum Latoni bibendum imponas, ut postea edere non valeat. Si etenim nimium imposueris, Pelagus fiet conturbationis: si minus justo, comburetur in favillam, ne sis igitur avarus aut prodigus, sed inter extrema, mediocritatem serva. Quapropter in conjungendo viro cum sua fœmella recordare, quod oporteat Sulphuris activitatem exsiccare Mercurii superfluam humiditatem: quapropter ne nimio crudo spermate activam submergas, mulier quoque primo dominari cupiet, ergo ne terra

nimia

nimia humiditatem tui lapidis ſuffoces, verum cum ingenio tempe-
res ſuaviter & ſecundum Naturæ exigentiam, ne vires lapidis immi-
nuantur. Amalgama igitur, non, ut faciunt Aurifabri, cum aquæ
quintuplo aut quadruplo, ſed ut faciunt Philoſophi, cum duplo aut
triplo ad ultimum, præſtat vero ut tres aut quatuor accipias par-
tes, quam unam ad duas, melior ſiquidem erit ſolutio, quia natura-
lior Calcinatio. Atteſtatur mihi Riplæus, quo plus, inquit, terræ
minuſque aquæ accipias, eo meliorem ſolutionem videas. Inprimis
ergo cave, ne ſit terra tua undis obruta, quia in terra ignis occultatur,
qui non operabitur, ſi nimium adfuerit humidi ſuperflui, unde error
erit incorrigibilis & vanum opus.

Quarto attendas vaſis clauſuræ, ne ſpiritus evolent, & deſtrua-
tur opus. Cuſtodi igitur vas & ligaturam ejus, nec levis hoc eſſe
momenti exiſtimes. Conſideres ergo hominem, qui ut per natu-
ram generatur, ita & Aurum noſtrum per artem Naturæ admini-
ſtrantis maturatur: perpendas igitur quanta cum cura uterum mu-
lieris prægnantis clauſit Natura, ne quidquam aut ingredi valeat, alio-
qui periret fœtus. Non minori cum induſtria tu quoque hac in re
cautus ſis in perficiendo hoc opere Philoſophico, ne irritus ſit labor;
Audi igitur Philoſophum dicentem: Accipe vas & ignes percute
gladio, animam recipe, hæc eſt clauſura; Hermes quoque dicit: Vas
Philoſophorum eſt aqua eorum, & pro certo cognoſcas, quod vas
naturæ ſit ſolum nobis hac in arte utile, quod diligenter eſt occlu-
dendum. In formando quippe Embrione maximi exiſtunt venti,
qui ſi evaneſcerent, actum eſt de nobis. Error quippe eſt irrepara-
bilis, unde damnum certiſſimum.

Opus quinto eſt patientia, ne animum deſpondeas, aut ſolutio-
nem præproperare ſtudeas, verum firmiter crede, feſtinantiam ni-
miam conjunctioni valde eſſe inimicam, illamque impedire: imper-
tinenter enim corpus diſſolvendum rubificat, excitans in illo febrem,
hoc eſt contra naturalem ignem, unde malleo quaſi mortis percul-
ſum impertinenter ex activo fit paſſivum, & pro nigro citrinum in-
ſtar papaveris ſylveſtris apparet. Noſtra vero calcinatio vera hu-

midum radicale conſervat in corpore diſſolvendo, & nullo alio colore niſi nigro abſolvitur, & fit calx diſcontinuus, unctuoſus, pinguis, & ad fuſionem idoneus. Patientes ergo ſitis, & longanimes, ut votum conſequi poſſitis, quia plurima vobis erit deſpondentiæ cauſa. Quum igitur de operationibus noſtris loquimur, nolite credere, nos illas uno vel duobus diebus perficere, neque colores aut ſigna prima horula videre; non ſane, verum multum diuque expectavimus, uſquedum facta fuit patientia inter qualitates contrarias, quare in praxi ſua docet ille Treviſanus, vir in hac arte doctus & bonus, ſe in carcere, hoc eſt in dubio, animique ſuſpenſione quadraginta dies manſiſſe, poſt vero rediiſſe & vidiſſe nubes & nebulas. Quin &, ſi vel granum in terram bonam projicias, non quavis hora terram ſemovendo inſpicies, ut videas utrum et quantum creſcere inceperit, hoc ſi faceres, ne vegetationem quidem ſuavem multo minus fructum inde expectares. Tam ſtulti ſunt et inſipidi, qui quamprimum diſſolvens cum diſſolvendo conjunxerunt, ſtatim aliqua operationum ſigna quærunt, nec poſſunt ſibimet ſatisfacere, quin aut moveant aut aperiant, aut aliquid addant, detrahantque; aut ſaltem ignem augent, ut opus accelerent, et ſic hoc modo opus naturæ impediunt, ac proinde fines optatos non attingunt. Quare attendas doctrinæ meæ, quamprimum materiam, hoc eſt, Sulphur maturum, flavum, cum Sulphure ſuo crudo albicante præparaſti, ac debite deſponſaſti, vaſi include et ſine moleſtia ſtare permitte; ſi recte procedas, intra horas viginti quatuor ad ultimum videbis compoſitum tuum turgeſcens, bullaſque fortaſſe nonnullas emittens, ratione caloris aquæ tuæ ponticæ incluſæ materiæ calorem excitare nitente; colorum vero variationem tarde (ut tibi ſaltem videbitur) primo limine conſpicies, quia tum cuſtos portenarius multos neceſſario labores ſuſtinet, quia quidquid factum eſt, ille ſolus tum facit, quia balneum non adhuc paratum eſt, hoc eſt Naturalis regis calor nondum excitatus. Verum quum balneum calefactum eſt, non niſi paucos oeconomus noſter labores patietur, et operationes erunt facillime diſtinguendæ. Quapropter pro certo ſciant hujus artis filii, quod primus color qui appa-

apparebit post argenteum colorem Amalgamati corporis, non erit perfecta nigredo, nam non momentaneo ingressu venit hic color, sed quotidie quo magis minuitur albedo, eo magis superveniet nigredo, usquedum tandem compleatur. Est enim nigredo dissoluti corporis signum, quod non fit hora una, sed paulatim, verum incessanter: tinctura enim ex renibus Solis & Lunæ egrediens nigram se oculis ostendit, sed sensum extrahitur, & imperceptibiliter. Adventus ergo nigredinis & egressus tincturæ ex visceribus corporis dissolvendi idem est modus & temporis tempus, quia quam cito totaliter egressa est tinctura, tam cito perfecta erit & absoluta nigredo. Hac de re audite, quid dicat Ludus puerorum, *primo quanto magis decoquis, tanto magis subtilias grossum & denigras compositum.* Et Bernardus Trevirensis ait, incipiente terra cœterorum dominari, Elementorum, apparet nigredo, verum non nisi paulative suum dominium obtinet. Verbo ut absolvam, quatuor sunt tantum principales colores; primus quorum est nigredo, isque tardissimus in adventu, & in duratione longissimus, qui si momentaneo ingressu perfectus fieret, opus utique esset expeditissimum, non enim tardius periret quam accessit, & in nigredinis summitate ne per horam maneret; nullum enim est interstitium in hisce operationibus, verum crescit ad summum unius gradus, ad quod non citius pervenit, quin iterum decrescat: tarde igitur ascenditur ad nigredinem, tarde quoque ab ea descenditur, ne momentum vero est, in quo nec ascendat nec descendat, nam nihil nisi in suo fine quiescit, verum nigredo non est lapidis nostri finis, ergo nec in ea quiescit.

Quomodo igitur apparebit nigredo? Sic nimirum, quemadmodum nox advenit: primo crepusculum, nox tandem atra, idque gradus per insensibiles singulo momento minus lucis in aere existente quam alio, donec tandem nulla prorsus illum illuminet, tum nox alta conspicitur. Hoc autem totum fieri solet intra horam, tamen insensibilis est motus; nostrum vero opus spatium longius quod requirat, necessario hic motus magis erit imperceptibilis. Tu

 igitur

igitur qui hoc quæris, exemplum tibi allatum consideres, & responsum habebis.

Objectio: At post primam excitationem materiæ tinctura omni hora & momento egreditur, color vero egredientis tincturæ est nigredo nigerrima, ergo post primam materiæ excitationem intra horam apparebit nigredo nigerrima.

Sed Respondetur, quod tincturæ egressæ est nigredo nigerrima non vero egredientis, vel si sic, attamen insensibiliter exit verum insensibilis nigredo, licet nigerrima egressa in multum albi, non nigerrimam manifestabit in toto composito nigredinem, sed colorem subalbum, si modo subjectum albedinis non sit subtile & bene depuratum, quemadmodum hoc album nunc est, verum & tinctura in suo primo egressu, non est complete nigra, sed hoc per putrefactionem obtinet, quæ non est nudus tincturæ egressus, sed ab illa repugnantia & resistentia, quæ est inter tincturam egressam, et aquam extrahentem, exorta est, hoc est inter Sulphur & Mercurium; Hac de re audi Morienum dicentem: *Operatio nostra est nihil aliud quam extractio aquæ, a sua terra, nec id solum, verum aquæ super terram remissio, donec terra putrescat.* Tinctura igitur non omnino est per se nigra, verum albissima, verum egreditur cum nigredinis signo, quia quanto magis egreditur, tinctura, quæ est anima, tanto magis exanimatur terra, quæ est corpus, & sic putrescit & nigrescit.

Quanto igitur tempore expectandum erit, antequam perfecte nigrescat? Hac in re attende quid dicat Flamellus, *color quem primo videre debes, est nigredo,* & ea non quævis, sed aterrima, idque inter spatium dierum quadraginta; Ripleus idem dicit: *Commixtas naturas & coæquatas, permitte concumbere simul sex hebdomadas, ad concipiendum, quod tempus lento cum igne expecta;* Colores quando moriuntur, demonstrabunt, eo enim tempore picis instar liquidæ bullient, & putrefient. Et Bernardus in sua parabola dicit: *Exuens Rex vestes splendidas, Saturno tradit holoserica, nigra indutus, quam dies quadraginta retinet*, hoc autem totum intellige de nigredine in summo: quod ex supra repetitis verbis Flamelli patet, verum nigredo remissior

ſior citius apparebit: ſic ſcala Philoſophorum in gradu putrefactionis, *intra ſedecim dies* inquit *durante levi igni, continuo materia cooperietur nigredine:* & hoc vel ſerius vel citius ſecundum ingenium operantis in materiarum adaptatione.

Verum an apparent colores intermedii, in progreſſu ab albo ad nigrum, quemadmodum in progreſſu a nigro ad album? Videtur enim quod ſic, quia ab extremo ad extremum non datur tranſitus, niſi per media; Et reſpondemus, quod ſic apparent, licet quidem confuſe, & quidam in aliquo opere apparebunt in progreſſu ad ſummum nigredinis, qui in alio fortaſſe non apparebunt, utpote quia non ſunt niſi colores accidentales: verum non prorſus iidem inter albedinem primam & nigredinem, qui inter hanc & albedinem ultimam; quia non eſt eadem ratio materiæ, in priore erat craſſa terreſtrior, comburenda & purificanda, in hoc vero opere ſpiritualior eſt materia & purior, ergo in ſubjecto puro ſive depurato, in progreſſu ab extremo nigredinis ad extremum albedinis, colores intermedii erunt lucidiores multo & admirabiliores, quam ii qui in ſubjecto, terreſtri apparuere. Verum in utroque progreſſu apparebunt, in priori tranſitu inter extrema obſcuriores, & pauciores, & turpiores, in poſteriori plures, nitidiores, & ſplendidiores, teſte Philoſopho, poſt ſummum nigredinis ante albedinem in hora conjunctionis maxima apparebunt mirabilia: quotquot enim colores in toto mundo poterunt excogitari, tum erunt conſpicui: & Riplæus ait, in opere noſtro apparebunt colores quibus numquam pulchriores apparuerunt, item ante perfectam nigredinem colores intermedii oſtendent ſeſe, teſte Philoſopho, qui colores Draconum depingens, nigros eſſe flavos et azureos dicit, et hi colores, inquit, intermedii denotant, confectiones tuas non perfecte adhuc eſſe putrefactas, verbo, inter moriendum varii videbuntur colores obſcuriores, verum rari & pauci, & hoc ante quam nox atra totum obnubilet Horizontem. Inter reſurgendum vero plurimi & ſplendidiſſimi orientur, quia corpus jam glorificari incipit, & lux tenebris incipit prædominari, & hoc in ſubjecto depurato & ſpirituali.

Verum quo ordine hi prædicti colores apparebunt? Hoc ſane determinari nequit, quia variantur multifariam, ſed quo melior erit ſuccus aquæ vitæ, eo melius ſigna apparebunt. Ordo quatuor colorum principalium ab omnibus deſcribitur; Accidentalium vero nemo poteſt determinare, ſufficiat tibi ſi intra dies quadraginta completam habes nigredinem, cætera non multum cures, ſed bonum eſt attendere, eſt enim nigredo color primo maxime expetibilis, & alii licet appareant, niſi & hunc videris, dubio procul erraſti; Sed ut dictum eſt, alii colores non ſunt deſpiciendi, venereo colore excepto, vel imperfecto rubro, qui ſi ante nigredinem appareat, ſuſpiciendus eſt, præcipue vero cum ſiccitas compoſiti & partium diſcontinuitas eum concomitetur, hæc inquam præcipitatio fatale ſit operanti temporis perditi indicium.

Hoc idem teſtatur Philoſophus, inquiens, *vehemens ignis impedit conjunctionem & album tingit colore papaveris ſylveſtris.* Et Flamellus in ſuis Hieroglyphicis figuris ait, *niſi nigrum de nigro nigerrimum conſpexeris, quemcumque alium videris colorem, in via erroris es: præcipue vero ſuſpiciendus eſt color rubeſcens, ſi enim illum conſpexeris combuſſiſti, vel etiamnum comburis virtutem lapidis vivificam.*

Hiſce vero non ulterius morandum eſt, aqua ſiquidem una totum hoc facit, dummodo cum calore externo continuo internum coadjuvante regatur compoſitum, nec aliquid in toto opere hac aqua noſtra eſt mirabilius, quam ſuperius plene deſcripſi, ad quem locum te relego.

DE SOLUTIONE.

Eſtque Diſſolutio Lapidis noſtri in primam ſuam materiam reductio, humidi manifeſtatio & Naturarum a ſua profunditate extractio, quæ in mineralem aquam perducendo abſolvitur.

Hæc operatio non eſt levis operis aut momenti, quam enim ſit difficilis, qui illi inſudarunt atteſtari poſſunt.

FONS CHEMICAE PHILOSOPHIAE.

TOtum artis in hasce partes dividam; Prima continebit res opus substantialiter & essentialiter constituentes; secunda harum dispositionem: Res lapidem constituentes essentialiter sunt corpus seu sulphur maturum, sive æs rubrum, aqua seu ☿ immaturus, sive æs album quibus adjungatur vas, furnus, ignis triplex. Harum dispositio considerat pondus & regimen. Pondus duplex, regimen duplex: quæ perficiunt has operationes, Calcinationem, Dissolutionem, Separationem, Conjunctionem, Putrefactionem, Distillationem, Coagulationem, Sublimationem, Fixationem, & Exaltationem: quarum duæ primæ operationes fiunt præcipue ignis primi temperata, incomburenti, & alteranti ignitione, balneum Regis calefaciente, illumque mutante primo in terram subtilem viscosam, discontinuam, nigram, fœtentem, deinde in aquam mineralem diversicolorem, & vocatur ignis hic contra Naturam. Tres quæ sequuntur operationes fiunt ex conjuratione ignis primi & tertii, naturalis nimirum, & contra naturam: qui ita conjuncti efficiunt ignem innaturalem, quotidie circulando materiam, & subtilius a spisso separando, usque dum totum fiat ejusdem temperamenti, & tum separata conjungendo, impraegnando, atque ita putrefaciendo.

Quinque ultimæ operationes fiunt ab igne Naturæ, indies crescente & prædominante, qui primo materiam putrefactam quotidie circum-

circumagit, & a fecibus purgat, aſcenſione crebra & deſcenſione, quæ ideo vocatur Deſtillatio, Volatizatio, Ablutio, Mundificatio, Cohobatio, Imbibitio, Cibatio, terræ Humectatio, & hoc tamdiu fit a calore, uſquedum tandem ſiccitas coagulare cœperit, quæ dicitur inſpiſſatio, quæ diutiori concoctione ſive ſublimatione fixitatem inducit, cujus terminus eſt exaltatio; hæc non eſt localis loci inferioris pro ſuperiori mutatio, ſed ex re vili nobiliſſimum quiddam facere.

Hæ ſunt omnes noſtræ operationes, & ſucceſſivæ diſpoſitiones, quæ a nonnullis totidem regimina appellantur: quod nomen ſiquis imponere malit, licet ei hoc facere, utcunque ſcito, quod non eſt niſi duplex ignis, Naturalis & contra naturam: quorum poſterior prius agit, quia non niſi per hunc ille in lucem educitur, & oportet putrefactionem præcedere regenerationi, & hæc duo cum mutuo inter ſe pugnant, efficiunt ignem innaturalem, & ex hac contentione oritur putrefactio: poſtquam autem glorioſa fit regeneratio, in qua Sulphur & aqua unum fiunt, & ſimul congelationem accipiunt a nullo igne niſi naturali.

Corpus igitur noſtrum, quod terra Lemnia vulgo dicitur, totum opus perficit, nequaquam vero niſi cum aqua ſua rigetur: quæ aqua eſt vere pluvialis, non illa, quam vulgus parare novit; ſed noſtra, quæ nullum umquam niſi vere Philoſophantem vidit, crede mihi, nam verum dico, fatui norunt aquas multas extrahere, ſcilicet manus madefacientes, noſtra vero aqua eſt vita rerum omnium, circa quam inſudare te oportet, tum nec Sol, nec Luna decerunt ad divitias comparandas. Dicam autem, idque fido ex animo, qualis ſit hæc aqua, eſt aqua Salis petræ, quæ in manifeſto eſt quaſi Mercurius, at in corde purus ignis infernus: cave vero, ne Argento vivo decipiaris, ſed illum intellige Mercurium, quem Sol rediens menſe Martio diffundit per omnia locorum, hunc tu menſe Octobri colliges, quia tum certe maturus reperitur, & Theſaurus totius mundi pretioſiſſimus.

Ut autem ☿ noſtrum, aquam noſtram pluvialem ita tibi diſcribam, ut illum poſſis reperire, ſcitote p̄r̄æ oculis eſſe toti mundo, qui tamen

tamen ignorat, aut ſaltem pro illo vulgarem illum accipit, variiſque torturis deturpat, verum autem noſtrum ☿ tempore ſuo negligit, quapropter nunquam noſtrum perficit magiſterium. Lurido enim vultu Alchemiſtarum vulgus aſpicit, unde factum, quod illum vilipendant. Doctrinæ vero filius ſplendore ſuo ſtupefacit, & ab iis in pretio ſummo habetur, quapropter res vilis eſt & tamen pretioſiſſima, quam nullus umquam ſine magno Dei judicio contempſit.

Tu vero illum cum videris noli contemnere, quia ſordidiſſimus apparebit, & ſi propterea ſpreveris, magiſterio privaberis; ſin vero contemptibile hoc magni æſtimaveris, tum quidem mutata facie glorioſum videbitur; eſt enim aqua noſtra virgo mundiſſima, & a multis amatur, omnibus vero ſuis procis veſtibus ſordidiſſimis induta ſit obviam, ut hoc modo Philoſophos a ſtultis poſſit diſtinguere: quiſquis etenim oculatus tantum nil niſi exterius adſpexerit, illum veluti tanto ſecreto indignum virgo noſtra ☿ dedignabitur, ſcorta ſiquidem ſplendidis veſtibus induta procis ſuis ſe oſtentant, hæc vero caſta pretioſiſſimaque virgo intus pulcherrima extra fœdiſſima videtur, quod quidem ſtultos plurimos ludificat. Quiſquis vero mentalis homo ſub corpore patenti ſpiritum latentem poſſit videre, non parvi æſtimabit, hunc quoque virgo noſtra, ut amicum aſpiciet, & exuta ſuas ſordes decoratiſſima ſplendeſcet, quam tum nemo niſi ſtultus non poſſit non admirari & amare; illi enim infinitas largietur divitias & ſanitatem perfectiſſimam. Hanc itaque fœmellam regis noſtri ſororem & conjugem honorate, cui ſi in fecibus ſuis exuendo fueris adjumento, ſibi ſplendidiſſimas veſtes comparabit, tibique divitias infinitas largietur. Munda igitur ſupra modum eſt hæc noſtra Regina, quam ſi conſpexeris, cœleſte quoddam corpus te intueri opinabere: eſt enim revera cœlum, ſeu quinta eſſentia Philoſophorum, cujus nitorem non poſſis imaginari, niſi illum videris: crede mihi, nam niveum ejus ſplendorem oculis meis vidi, manibus tetigi, quo pulchrius haud quicquam poſſit excogitari. Eſt igitur aqua noſtra vere pontica, ſerena, criſtallina, pura & munda, quæ non ita eſt in ſua natura, qualiter illam reddimus per artificium noſtrum, eſtque

mare noſtrum, fons noſter occultus, ex quo Aurum naturaliter creatum eſt: cum tamen ſe præferat Auro & vincat illud, & in hora ſuæ nativitatis aurum cum illo jungitur, & in eo lavatur, & creſcit utrumque ſimul in heroëm fortem, quem nec Cæſar, nec Papa pretio poſſint emere. Omnibus igitur cum viribus tuis hanc aquam exquire, cujus unica plus mille minis valet, quia per hanc ſolam abſque alio labore (niſi corporis perfecti, mundi, limati additione) lapidem noſtrum honoratiſſimum perficies, cui nullus in mundo Theſaurus adæquari poſſit.

Profunda vero meditatione opus eſt, antequam mare noſtrum concipere valeas, fluxum nempe & refluxum ejus: veruntamen ſedulus ſi fueris, juvante Deo, votum conſequere. Ego pro mea parte poſtquam cognoviſſem agrum in genere, unde ſcaturiret hic fons noſter ſecretus, tamen non niſi per annum cum dimidio aſſidue ſtudens & profundis vacans contemplationibus, hanc elicere didici, quia igneus ſapientum furnus me diu latuit: poſtquam vero hunc ſcivi, & quomodo vaſi ſuo proprio aptandus eſſet, paucos poſt dies admirandum aquæ noſtræ nitorem ſum contemplatus, quo viſo non potui non obſtupefieri, nam ut in praxi, ſic & in Theorica, et vice verſa: qui enim hujus aquæ magiſterium exacte tenet, illum nulla Philoſophorum verba, aut ſecreta, dicta, ſcripta, vel ænigmata latebunt: ſic quicunque hanc noſtram aquam ſemel elaboravit, nihil amplius reſtat ei agendum, niſi ut corpus mundum juſta quantitate immittat, vaſque occludat, et ſic ſtare permittat, uſque ad operis complementum. Et hæc aqua eſt ignis, qui mori pariter et vivere facit, de quo ſcripſit doctus ille vir Joannes Pontanus, quem qui ſemel adeptus eſt, ad Autumnum ſui laboris pervenit, cætera enim cuncta a natura perficientur, diſſolvet enim et coagulabit, calcinabit, et putrefaciet, et omnia perficiet regimina ſucceſſive unum poſt aliud, uſque ad complementum perfectum. Duplicem vero alium habemus ignem, quem tu facile cognoſces, quam cito hunc primum didiciſti, ſed ut ad aquam revertamur, in qua (crede mihi) totum ſecretum conſiſtit, quæ aqua licet ſit una, non tamen eſt ſimplex

ſed

ſed compoſita, nempe ex vaſe & igne Philoſophorum, quibus tertium additur, nempe vinculum. Quum igitur de vaſe noſtro loquimur, intellige aquam noſtram, quum de igne, itidem aquam intellige, & quum de furno diſputamus, nihil ab aqua diverſum aut diviſum volumus. Eſt ergo vas unum, furnus unus, ignis unus, & hæc omnia ſunt unum, videlicet aqua. Ignis igitur digerit, vas albefacit & penetrat, & furnus ſeu vinculum omnia circumdat & includit, & ignis eſt ☿, vas quoque ☿, furnus denique idem ☿, & nota bene, quod nullus eſt ignis in toto opere niſi Mercurius, cum tamen multiplex ſit ſignis, & multiplex aqua: ſunt ergo tam ignis quam aqua virtute in opere diverſificata, uti et numero, genere vero in uno eodemque conveniunt, nempe Mercurio. Eſt itaque ignis noſter vivus, aqua viva, vas vivum, furnus vivus, et hæc omnia ſunt unum.

Scias quoque chariſſime, quod unicum eſt in toto orbe, in quo Mercurius hic noſter reperiendus eſt. Similis eſt cum Auro eſſentiæ, diſſimilis ſubſtantiæ, cujus Elementa convertendo quod quæris invenies. Coelum cum terra conjunge ſuper ignem amicitiæ, et in firmamenti medio avem Hermetis videbis. Naturas ne confundas, ſed dividas, et reconjungas, et in honore per vitam totam regnabis; Audi igitur ſecretum hoc maximum.

A plaga Meridionali verſus Occidentem reperitur mons altisſimus, Soli quam proximus, qui unus eſt ex ſeptem, et ab altiſſimo altitudine ſecundus; Mons hic, de quo nunc fit ſermo, eſt temperaturæ admodum calidæ, quia non longe diſtat a Sole, et in hoc monte vapor clauditur, ſive ſpiritus, qui ad opus noſtrum eſt apprime neceſſarius, non autem aſcendit, niſi vivificetur, nec vivificatur, niſi in montis ſummitate terra ad genua fodiatur, verum ſi hoc fiat, aſcendit ſpiritus, ſive tenuiſſima exhalatio, quæ congelata ab aere ſtillando per guttas decurrit in aquam limpidiſſimam inſtar balnei calefactam, quæ ſtatim colligitur: eſt enim verus Mercurii Caduceus, quo cum mira operatur: hæc eſt aqua noſtra, vas noſtrum, ignis noſter, et furnus noſter, eſtque noſter Mercurius, et non vulgi, ſed liquor Salis puriſſimi calidus et humidus, quem Mercurium nominamus,

quia comparatione ad Solem facta, est immaturus & frigidus. Amen dico tibi, quod nisi creasset Omnipotens hunc Mercurium, impossibilis esset metallorum transmutatio, quia Sol non tingit nisi prius tingatur, non autem tingitur, nisi aqua hac nostra divina. O beatificam hanc humiditatem, quæ coelum est Philosophicum, unde delicias suas inæstimabiles hauserunt Sophi! O aquam permanentem, Solem dissolvens, & emendans, nitrum nostrum, & Salpetræ mirabilis! cujus pretium est inæstimabile, cum tamen parvi æstimetur. Res igitur est vilis, & tamen admodum pretiosa, quam & unicam Sol noster amat ut sponsam, cujus virtutem vulgus si cognovisset, mille argenti unciis drachmam non venderet; Est enim aurum pretiosissimum, vivum & penetrans, ideo corpus auri convertit in merum spiritum,& connubii vinculo cum eo conjungitur ut foemella marito, cujus pulchritudinem Sol admiratur, & in illa gaudet, & præ amore suam uxorem interficit, & illa pietate commota virum vivificat, & ab illo impregnatur, concipit & gravescit, filium quoque parit regem serenissimum. O foelices illos, quos hunc nostræ aquæ fontem adire licet! ex illo enim si biberint, & frustulum postea de carne pingui comederint, ut Principes per totam vitam in terra regnabunt. Totum igitur artis secretum consistit in hoc mari nostro cognoscendo, quod quicunque ignoraverit, nummos suos, si quos circa hoc opus impendat, perditioni jam dudum destinavit; Oceanus enim noster ab uno monte illoque altissimo trahit originem, de quo monte superius dixi. Quod si ad summitatem ascendens, ad genua usque foderis, exhalatio quædam sive fumus albus ascendet, qui totum magisterium perficiet. Aliud autem restat secretum, quod minime ignorare teneris, ut votum consequaris, quomodo nimirum tibi sit in monte fodiendum, quandoquidem terra montis in superficie nullo ictu sit secabilis: tanta enim est ejus siccitas, quod in substantiam silice duriorem, mediante calore concrevit. Attendas igitur huic secreto. In locis Saturninis reperitur herbula quædam Saturnia dicta, cujus ramuli apparent sicci, verum in radice succus abundat, hanc tu colligens herbam una cum radice una

tecum

tecum portabis, donec ad montis pedem veneris; ſubter quem Vulcani miniſterio fodiens herbam tuam ſepelies, quæ ſtatim poros montis permeat terram ejus laxando. Tum demum ad ſummitatem ſcandens facillime perforabis uſque ad genua, & infundes aquæ pinguis et ſiccæ tantum, ut ad imum montis deſcendens impoſitam herbam madefaciat, quæ ſtatim madefacta una cum aqua inſtar fumi aſcendit, et rapit ſecum ſpiritum montis ſurſum ferens ſecum, qui ſpiritus eſt ignea vis miſcens ſe aquæ, et in illa habitans, eſtque aqua cui immiſiſti vinculum tuum, ſive vas, aut furnus, ſpiritus Saturniæ eſt fumus albificans, et vapor montis eſt ignis, et hæc omnia ſunt Mercurius, ſic habes Saturniam Vegetabilem Regalem et Mineralem herbam, ex qua cum carne pingui fit tale brodium, cui nullæ in mundo dapes comparari poſſunt. Jam habes totum aquæ noſtræ ſecretum ſub ænigmatico ſermone deſcriptum, non tamen adeo obſcure, quin facile, ſedulus ſi fueris et doctus, poſſis contemplando, et experimentis opus complere. Hæc enim ſunt omnia lapidis noſtri vera principia materialia, præter quæ nihil opus noſtrum poſſit aut debet ingredi; rex nimirum et aqua quæ regis eſt balneum, et ſcito quod aqua noſtra eſt vas, quatenus in illa rex noſter continetur, et furnus quatenus in illa vis ignea includitur, et ignis quatenus in illa virtus ſeu ſpiritus montis inhabitat, et fœmina quatenus vaporem vegetabilis Saturniæ complectitur, quæ Soli eſt amiciſſima, et illum penetrat, albefacit, et mollit, emittere facit ſperma: tum vis ignea, quæ aquæ includitur, incipit ſuper corpus noſtrum: ſic reductum operari terendo et mortificando, adurendo, et putrefaciendo, ſeu potius ad hæc facienda ſtimulando, uſquedum innatus tandem Solis calor de potentia in actum deducitur, qui dealbat, coagulat, figit, et tingit: ideoque Lapis noſter mundus dicitur, quia agens et patiens in ſe unita continet. Ipſe eſt ſimul movens, et motum activum et paſſivum, fixum et volatile, maturum et crudum, quorum unum ſuccurrit alteri et alterum in altero emendatur, quia utrumque ſibi eſt homogeneum. Idem enim eſt Sulphur et Mercurius in aqua et in corpore identitate generis, nec ſunt niſi decoctione ſola diverſificata.

Tene hoc secretum. Quare non ideo jubemus Sulphuri maturo & fixo Mercurium crudum & volatilem commisceri, ut asseramus aliud esse Sulphur in uno quam in altero, & alium Mercurium: ubi enim tum esset Metallorum homogeneitas, quam in lapide nostro asseveramus: sed ideo nos duas has species commiscemus, ut breviori longe spatio, quam natura simplex Aurum in mineris formavit, nos artificio nostro aurum mille gradibus plusquam perfectum perficeremus. Natura quippe ex solo Mercurio crudo & humido & frigido, absque ulla additione subter terras aurum longa decoctione generavit. Verumtamen ars ad opus contrahendum Mercurio per artem mundatissimo Sulphur maturum & fixum immittit, atque ita virtutem Sulphuris digestissimam per Mercurium extrahit: quæ vis Sulphurea Mercurium fortiter immutat & perficit in Elixir completum. Observa igitur opus & ejus processum, unde intelliges causam miræ operis abbreviationis. Aurum est corpus calidum & siccum, Luna frigida & humida, Mercurius medium deferendi tincturas: Corpus Solis est digestissimum, Lunæ imperfectum & immaturum, Mercurius vinculum, quocum duo hæc contraria uniuntur. Junge Lunam Mercurio cum ignitione debita & conveniente, & ita misce, ut Luna cum Mercurio fiat unus Mercurius ignem in se retinens, & decident a Mercurio omnes feces & superfluitates, & fiet clarus tanquam oculi Lachryma, licet non diaphanus: tum demum cum Auro commisce hunc Mercurium, in quo est Luna & ignis, & tum calidum & siccum amabit frigidum & humidum, & in lecto suo, hoc est, igne amicitiæ concumbent, & vir dissolvetur super mulierem, & mulier coagulabitur super virum, tum spiritus & corpus unum fiunt commixtione. Perge postea quo pede coepisti, totiesque coelum super terram suam reitera, donec spiritus corpus induat, & utrumque simul figatur. Tunc enim lapis noster perfectus est, & regali præditus virtute, quem nullum pretium possit emere. Est etenim Mercurius omnium Metallorum aqua, & hæc in illo decoquuntur. Et quemadmodum aqua simplex, quæ in sua

ſua Natura frigida eſt et humida, nihilominus tamen ſi fuerit cum quocumque vegetabili in decoctione permixta, alias ſuſcipit ac induit qualitates rei, nempe permixtæ: cujus vis et ſpiritus ſeu vita, quæ in aqua reſidet, per decoctionem in aquam egreditur, et aqua convertibiliter recipit ejus naturam; craſſa tamen et corporalis terrea pars ſubſtantiae decoctae, non eſt ſpiritus ille aqueas qualitates immutans, ſed ab humore poſt decoctionem eſt ſeparabilis. Pari modo de Argento vivo cum ſuis ſpeciebus intelligendum eſt, differenter tamen, quodcunque enim aut Metallum aut Minerale ſic fuerit Mercurio familiare, ut cum illo per minima permiſceri, et decoqui poſſit, Mercurius ille ſecundum metalli ſic conjuncti ſpecies alias induit qualitates, ſuaſque feces rejiciet. Sunt ergo ſpecies metallicae et minerales ſubordinate, et ſubalternatim in illo decoquendae, et ipſe eſt illarum aqua, in quam ſpiritus minerales per decoctionem emittuntur; illamque alterant, non aliter quam Vegetabilia in aqua ſua ſimplici decocta. Duplex tamen notanda eſt differentia inter prædictas decoctiones, prima quod aqua cum vegetabilibus in coagulatione non figitur, quemadmodum Mercurius cum metallis, quare fortiores hæc ſunt compoſitionis quam illa. Secunda, quod in Vegetabilium aut Animalium decoctione aqua, quum ſit humor diaphanus, non ſolum virtutem & qualitates novas, verum tamen alium ab illo quem habuit colorem recipit. Non autem ſic ſe habet in Mercurio. Alteratur enim ejus Natura, ſed non color nec fluxus forma: verum metalli diſſoluti color latet ſub forma liquidi argenti vivi, & vi ſua non apparet. Prius igitur Mercurius in Metallum diſſolvendo, poſtea agit Metallum in Mercurium coagulando, & ut in diſſolutione forma & color Metalli, ſub forma & colore Mercurii latebat, ſic & in coagulatione forma & color Mercurii ſub Metalli colore & forma abſconditur, ſic nec Metalli qualitates in diſſolutione prohibent Mercurii fluxum, nec Mercurii qualitates in coagulatione impediunt metalli fixitatem. An non hic obſervas miram quandam inter Mercurium & Metalla concordantiam: amant enim ut mater & filius,

ſoror

ſoror & frater, mas & fœmina; quare corpora per aquam meliorantur, & capiunt in illa & per illam latitudinem ſubtilitatis, hoc eſt naturam ſpiritualem & volatilem, & aqua per corpora viciſſim emendatur, & retinetur, & induit naturam corpoream, & ſic totum ſimul maturatur compoſitum, cum agentia facta fuerint patientia, & vice verſa. Ratio vero, quod color Mercurii a corpore diſſoluto non mutetur in decoctione, hæc eſt, quod terra & aqua ſunt in Mercurio homogenea, & ita temperata, ut neutra poſſit ab altera ſeparari, ſuntque adeo fortiter commiſta, quod una cum mira materiæ tenuitate tanta eſt ſubſtantiæ denſitas, quæ colores abſcondat: unde ſi ulla Mercurii proportio corrumpatur vel deſtructive cum rebus deturpantibus, vel generative cum corpore ſibi appropriato ſubſtantiæ ſtatim immiſſam manifeſtabit colorem. Sunt autem proportiones Mercurii reſpectu terræ & aquæ; reſpectu ſecundæ fluit & eſt liquidus, reſpectu primæ, nihil quod tangit madefacit, præter illud ſolum, quod eſt de unitate ſuæ naturæ. Ex his ipſis, quæ dicta ſunt, omnes errores operantum in Mercurio deteguntur. Quidam enim obſtruunt aut dividunt ejus homogeneitatem, deſiccando variis ſublimationibus: alii terram corrumpentes, diſproportionantes diaphanitatem inducendo. Hi quotquot ſunt: nihil unquam niſi opus Sophiſticum faciunt. Eſt etenim Mercurius Metallorum ſperma, quod plurima cum ſagacitate Natura in venis terræ formavit ad metallum, nec quidquam ei deeſt præter puram digeſtionem, non autem digeritur niſi a puro Sulphure metallico incomburente, quod quidem in ſuo centro habet, per quod Natura in longo tempore Aurum ex illo formaret: hoc autem quomodo arte ſua faceret, homini eſt ignotum: Aurum nempe ex Mercurio ſolo abſque ulla additione, etſi fieri poſſit, non tamen niſi longo tempore perficeretur, & plurimis cum impenſis, quæ ſubire fatuum eſſet in ſimplici Auro formando. Eſt ergo unicum in mundo Sulphur, quod natura perfecit, quod eſt Mercurius familiariſſimum. Hoc igitur cum illo radicaliter permiſcetur, & per hoc Mercurius decoquitur, & Mercurius propter qualitatem repugnantiam illud putrefacit, atque ita per regene-

regenerationem resurgit, non Aurum, quale in mineris habetur, sed spirituale, penetrativum, & tingens, in tantum ut Metalla quævis imperfecta facile ingrediatur, dum super illa projicitur, quæ tempore brevissimo ad anaticam Auri proportionem digerit, & rejectis fecibus, perfectæ sanitati restituit. Vides igitur quod Mercurius nullo modo est a natura sua quam habet, disproportionandus, sed maturandus, idque non per se sine quavis additione, & tamen absque ulla extranea additione, sed per radicalem corporis mundi cum illo unionem per minima, quæ fit secreta nostra conjunctione. Vide tamen ne decipiaris, non enim est hæc conjunctio manuali facta operatione, sed solummodo naturali, homine non solum non adjuvante, verum & ejus causam non bene intelligente, quare hoc opus Divinum vocatur. Fatui norunt corpus Auri cum Mercurio confundere, & tum vocant illud Aurum animatum, verum nihil in illo inveniunt. Quamvis enim hæc duo simul mille annis manerent, postea nihilominus unum ab altero in sua propria natura recederet. Quare non fuit alterativa conjunctio, sed tantum duorum inter se confusio. At in nostra operatione spiritus Solis infundit se spiritui Mercurii, adeo ut nunquam postea recedat unum ab altero, quemadmodum nec aqua mixta aquæ. In hac igitur operatione maximum, imo totum artis latet secretum. Attendas igitur fili Doctrinæ, & caute videas, ne hic aberres. Corpus igitur Solis nunquam conjungetur cum Mercurio per intima, nisi mediante Luna, seu corpore imperfecto & igne. Et hæc Luna est succus aquæ vitæ, quæ latet in Mercurio, qui cum igne est acuatus, & est spiritus intrans corpus, & illud alterans & cogens illud suam retinere animam. Jam igitur vides, quali de Mercurio hactenus sumus loquuti, non vulgari sed pluviali, qui proprie dictus non est Mercurius, sed aqua Mercurialis: Mercurius enim vulgi est aqua, sed deest ei spiritus & vis ignea ad urendum: supple si potes quod deest summo cum artificio, tum non amplius erit Mercurius vulgi, sed similis nostro. Sed si hoc facere non possis, dimitte istum Mercurium, quia nihil ab ipso præ-

ter damnum expectare possis. Ecce jam Deus est testis, rem totam narravi, quam si prudens fueris ignorare non possis: Mercurius enim vulgi plures seduxit, quam quidvis aliud in opere, in hoc enim laborantes nihil invenerunt, propterea, quod Mercurium nostrum non agnoverunt. Sed ut ad conjunctionem redeamus, quæ, crede mihi, est totum artis arcanum: terra enim cum aqua non inseparabiliter unitur, sed aqua aquæ fortiter adhæret: hinc sequitur, quod laudabilis hæc conjunctio non nisi post dissolutionem celebratur: attendas igitur tu solutioni, & natura conjunget, & hæc dissolutio fit in Mercurio per opem Lunæ inclusæ & ignis. Luna enim penetrat, & albefacit, & ignis mortificat, & terit, aqua vero utramque hanc virtutem includit, juxta dictum Philosophi; *Ignis quem tibi ostendam est aqua:* & alius. *Nisi corpora per ignem & aquam subtilitata fuerint, nihil fit in magisterio.* O beatum nostrum Mercurium, qui nos liberat a tot laboribus, quos Sophistæ patiuntur! Illi enim multas suis manibus operationes faciunt, & nihil proficiunt, quia verum naturæ cursum ignorant. Nos vero nihil facimus, sed omnia Mercurio facienda committimus, qui meliori methodo juxta naturalem suum instinctum progreditur, quam quivis hominum possit excogitare: tenetur enim finis sui necessitate, quare viam rectam nunquam transgreditur, si non impediatur.

Sunt autem quidam Sophistici operantes, qui acceptum Aurum ☿ committunt, hæc in phiola concludunt, ignique superponunt, aliquid inde eximium expectantes; verum ex quo pingue semen & bonum in terram sterilem injiciunt, decipi illos contingit, messem enim quam exspectant, nullam inveniunt, quia ut superius dictum est, et inferius latius dicetur; Aurum non est materia nostri lapidis in tota sua essentia, nedum Mercurius: quare nuda horum commixtio non potest lapidem nostrum generare, Aurum autem sic se habet in opere, ut masculus ad opus generationis, cujus in renibus abditissimis semen latet: quod si semel emiserit, et hoc in matrice debita accipiatur, et cum passivo spermate fœmineo conjungatur, calore debito

bito foveatur, alimento proprio cibetur, tum ſane ex Auro habebitur, quod opus noſtrum præſtabit abunde. Sic nec homo qua homo eſt, Pater, nec materia embryonis appellari poteſt: habet autem in ſe talem materiam, ex qua per cunjunctionem diſſimilis materiæ ſpermaticæ in eodem genere per aptam diſpoſitionem formatur infans; pari modo de Auro intelligendum eſſe cenſeo. Aurum utique eſt omnium Metallorum perfectiſſimum, & lapidis noſtri pater, non tamen ejus eſt materia: ſperma vero quod eſt in Auro quod emittit, ſi modo per artificium tractetur, hoc utique erit ipſa lapidis noſtri materia maſculina, eſtque nihil aliud quam virtus Auri digeſtiſſima, quæ ex illo extrahitur per ſagax artificium, & tum vocatur Aurum noſtrum vivum, & non vulgare, quod eſt mortuum: ſic quoque & in procreatione hominis vir mortuus dici poteſt (reſpectu habito ad actum generationis) uſquedum debitam materiam, quam in ſe habet, in locum aptum effuderit; non diſſimilter in arte noſtra accidit. Non eſt ergo Aurum noſtrum Aurum vulgi: differunt enim quemadmodum pater differt a ſuo (quod habet) ſpermate: primum ad opus noſtrum eſt utile & vivum; alterum vero mortuum & inutile, donec vivificetur, hoc eſt, ſperma ſuum (quod eſt activa virtus noſtri lapidis) emittat. Sic igitur vos pergite ſumma cum cautela, ſumite corpus hoc, quod demonſtravi, & ſemen ab ipſo ſuaviter extrahite, tum quidem (nec ante) hoc Aurum (quod mortuum antea fuit, otioſum & inutile) hac arte vivum activum & operi noſtro idoneum factum, primam tibi ſufficiet lapidis noſtri materiam, maſculinam ſcilicet, & ſic non amplius hoc a nobis vocatur Aurum, ſed æs, magneſia, plumbum, fimus, nec proprie quidem Aurum dici poteſt; Aurum quippe eſt corpus, hoc vero chaos, id eſt ſpiritus, nec ulla arte ad priſtinam Auri ſpeciem revertetur, quia corpus in ſpiritum eſt converſum. Hinc Menabdes; *Jubeo poſteros corpora facere incorporea.* Hermes quoque ait: *Fili extrahe a radio umbram ſuam,* hoc eſt, *extrahe ab Auro quod radius appellatur, ſemen ſuum quod umbra vocatur,* tum quia abditiſſime & quaſi in umbra reſidet, tum etiam quia ſub

umbra obscura nigredinis egreditur. Aristoteles itidem ait, *primum quod facere debes est, ut Mercurium sublimes, deinde ut in Mercurium mundum corpora munda mittas;* qualis autem hic intelligatur Mercurii sublimatio, lectorem admonitum velim, infinitas esse sublimationes falsas, erroneas, & Sophisticas, unam veram & naturalem, quæ tamen fit per artificium. Ego hic missis omnibus vulgaribus operationibus, sequor Philosophorum intentionem, illamque sublimationem velim, quam illi primam materiæ tenuis præparationem appellant, per quam Ecclipsis terrenæ interpositionis de Luna tollitur, ut possit illuminationem a Sole accipere, quod fit quum fusca sphæra Saturni, quæ totum obnubilabat Horizontem, deletur, tum Jove imperium obtinente ascendit in aerem nebula splendidissima, unde super terram stillat ros sincerus amœnus & peramabilis, quæ mollit eam, & in ejus ventre sive sinu ventos magnos excitat, qui sursum lapidem nostrum portant, unde virtute cœlesti imbuitur, qui rursum in terram, quæ nutrix ejus est, delapsus terrenam induit naturam corporeamque; sic recipit vim superiorum & inferiorum. Concludimus ergo, nullo modo nec Aurum nec Mercurium posse nobis primam nostri lapidis materiam præbere usque dum tinctura ex Auro dissolvendo per Mercurium dissolventem extrahatur, quæ tinctura est virtus activa viva non mortua, quemadmodum Aurum ante suam dissolutionem mortuum fuit. Hæc est veterum Philosophorum materia, quam accipere debemus, *quæ* ut dicit Auctor novi luminis, *est, sed non apparet donec artifici placet, in qua cognoscenda tota latet perfectio.* Quapropter jubeo vos quicunque hujus arcani investigatores esse velitis, ut capiatis illud quod vile est & toti mundo manifestissimum, ex quo extrahetis modo mirissimo quod est in illo occultissimum, hoc est menstruum nostrum, & Mercurius occidens est ager noster Philosophicus, in quo vester Sol orietur & surget; hoc jungite cum sponso suo delectabili & in lecto amicitiæ concumbere permittite præter amotionem, usque dum ex occulta hac natura (quæ est Mercurius per Philosophum regeneratus) egrediatur virtus vivifica, quæ

mor-

mortuum resuscitet: tum adest regia proles, cujus pater est Sol, Luna mater, & sic verissimam habetis explicationem novi luminis, capiendum est, inquit Autor, quod est sed non videtur, donec artifici placeat, & hoc pro vera veterum Philosophorum materia usurpandum, & sic plene atque plane dictum est de corpore nostro, & de aqua nostra sive de Sulphure nostro rubeo & ære albo. His adjungi debere diximus furnum, vas, & ignem triplicem: notato bene, quod & quibus de rebus hic loquor; est enim furnus luteus vel latericius, vas vitreum, ignisque elementaris, de quibus inferius dicemus in ultimo membro hujus Tractatuli de dispositione nostra: hic vero de rebus essentialiter & substantialiter operi competentibus loquimur. Etenim furnus ille latericius non solet a nobis appellari furnus noster, nec ignis elementaris ignis noster, nec vas vitreum vas nostrum: hæc enim vulgo & Sophistis nobiscum sunt communia, & horum externorum curiositate nos sæpe vel etiam semper excellent; Illa vero nostra vocamus, quæ illi nec habent nec habere possunt. Amen dico, quod ignis noster, furnus noster, vas nostrum secreta sunt, & non nisi Philosophis obvia, quippe vel ipsam nostri operis essentiam intrant. Hinc Philosophus quidam de igne hoc scribens inquit. Ecce ignis quem tibi ostendam, est aqua; Item alius de vase sic testatur: Vas Philosophorum est aqua eorum. Alius item, intentio, scribit, omnium Philosophorum hæc est, quod fierent omnes operationes igne suo humido, in furno secreto & occulto vase, quæ testimonia clare satis demonstrant alium ignem, vas, furnumque, quam quæ vulgo sunt nota. Proinde, frater mi, ne sit causa tibi scrupuli, quod furnum ignem vasque nostrum inter res essentialiter lapidem constituentes superius numerarem: In hoc siquidem sequor omnium in hac arte scribentium Philosophorum intentionem. Hoc de vase Sendivogius scribens, vas Naturæ nominat, ignem item Naturæ. Flamellus, item Artephius, Lullius, cunctique cæteri eandem tenuere sententiam. Pater proinde voluisse illos aliquid ab oculis plebis occultum. Ego vero sub fide bona dico, quod hæc tria non sunt nisi unum:

nam Natura non eſt niſi unica, hoc norunt et teſtabuntur filii artis adepti. Ignis enim eſt quatenus excruciat corpora magis quam ignis, proinde vinum ardens dicitur et ignis fortiſſimus. Hinc Philoſophus, *comburite æs noſtrum igne noſtro fortiſſimo*, quod dum audiunt Sophiſtæ decepti ſunt, ignem carbonum aut flammæ putantes eſſe, qui noſtro igni eſt contrarius. De hoc Johannes Mechungus loquitur; *Nullus*, inquit, *artificialis ignis tantum valet infundere calorem, quantus e Cœlo venit.*

F I N I S.

JOHANNIS FRIDERICI HELVETII

VITULUS AUREUS,

QUEM MUNDUS ADORAT ET ORAT,

IN QUO TRACTATUR

DE RARISSIMO NATURÆ MIRACULO TRANSMUTANDI METALLA,

NEMPE

QUOMODO TOTA PLUMBI SUBSTANTIA VEL INTRA MOMENTUM EX QUAVIS MINIMA LAPIDIS VERI PHILOSOPHICI PARTICULA IN AURUM OBRYZUM COMMUTATA FUERIT HAGAE COMITIS.

JOB. 37. v. 5.

Deus mirabilia facit, ſed nos ipſa intelligere non poſſumus.

SENECA EPIST. 77.

Æquo animo audienda ſunt imperitorum convitia, & ad honeſta vadenti contemnendus eſt ipſe contemptus.

VIRO

Amplissimo, Præcellentissimoque

DN. THEODORO KETJES,

Archiatro multis peregrinationibus celebratissimo, vel inter ipsos Turcas, Practicoque apud Amstelodamenses felicissimo, Amicorum meorum intimo.

Nec-non

VIRIS

Nobilissimis, Excellentissimis, Experientissimisque, pariter atque accuratissimis in Vulcania Anatomia perscrutatoribus,

DN. JOHANNI CASPARI FAUSIO,

Sereniss. Elector. Palatin. Heidelberg. Consiliario & Archiatro aulico,

Juxta ac

DN. CHRISTIANO MENTZELIO,

Seren. Elect. Brandenb. Consiliario ac Archiatro Aulico

Dnn. Patronis meis ætatem colendis atque Amicis integerrimis.

EPISTOLA NUNCUPATORIA.

Nobilissimi, Excellentissimi, Expertissimi, nec-non in Vulcania Anatomia accuratissimi Dnn. Perscrutatores, atque Amici integerrimi.

NEc volui, nec potui Amicis meis deesse honoratissimis, quo minus in lucem ederem atque per vulgarem Veritatem Artis Spagyricæ antiquam per unum preciosissimum Arcanum miraculosum, quod non tantum hisce oculis egomet vidi, sed ipse etiam Plumbi in

 igne

igne volatilis massam impuram adhibitio pulveris transmutatorii pauxillo vel intra momentum in Aurum transformavi fixum atque quodvis Ignis examen perseveranter sustinens: usque adeo ut nullatenus cuiquam amplius dubitandum sit similiter illis, qui hactenus, Arcanum hoc nusquam gentium dari, sibi pariter atque aliis persuaserunt; sed e contrario persuasissimum habeamus, quod in rerum Natura Mercurius ille Philosophorum Primo materialis exstet, qui est instar Fontis exundantis effectibus admirandis, iisque omne rationis humanæ reprehensibilis acumen ac lumen effugientibus, prout elucebit ex hoc meo Opusculo, quod Vobis Patronis meis primariis, tanquam Defensoribus Dominisque sapientissimis nuncupare ac consecrare volui. Interea loci tamen consciatis obsecro, me non in eum conscripsisse finem, ut quenquam docerem Artem mihi ipsimet incognitam, sed ut tantummodo verum Arcani hujus Processum recenserem. Ecquid enim Veritati magis velificatur ac patrocinatur quam ipsa Veritatis Lux vera? Brutorum quippe animantium est, Vitam silentio transire, idque nominatim in iis quæ potissimum spectant ac requiruntur ad propagandam sapientissimi pariter atque potentissimi Dei Creatoris gloriam. Quare quum indignum atque ingratum sit Divinæ Majestati, hominem quem oportet esse Divinæ Naturæ consortem, cum brutis obbrutescere, ego vobis Amicis meis fidelissimis, Scientiæque hujus Patronis, quantum pro tempore vires animi concesserunt, historiam hanc rarissimam offerre, bonaque fide omnia commemorare, in animum meum induxi. Missis igitur quibus vis verborum phaleratorum lenociniis atque lemniscis, e vestigio ad ea, quæcunque de hoc Elia Artista *& vidi & audivi, enarranda me accingam. Enim vero ego quidem non fui in tam intima Ipsius familiaritate versatus, ut me instrueret in Modo præparandi Medicinam Universalem Chymiæ Physico-artificialis Methodo; tales tamen mihi in Medendi Methodo suppeditavit rationes, ut ipsum suis laudibus condignis nunquam satis evehere valeam. Æquis igitur animes, Curiosissimi Dnn. Fautores atque artis Chymicæ veræ Amatores, hoc levidense munusculum accipite, aut, si mavultis, animi duntaxat recreandi gratia illud perlegite, utpote in quo enarraturus sum omnia, quæ diversis inter nos vicibus & quidem ad formam colloquii peracta sunt; humillime apprecando, ut eadem, qua alios Tractatulorum meorum accepistis benevolentia, & hunc novellum accipiatis, quippe quem Vobis admirationis movendæ augendæque causa demisse dedico atque officiose dono. Bene valete, avete, favete.*

N. E. E. D. V.

Humillimus
Johannes Fridericus Helvetius.

CAPUT I.

Excellentiſſimi Experientiſſimique Domini,

Antequam ego de Philoſophico PYGMÆO *vincente ac vinciente* GIGANTES *in hoc Secretorum* THEATRO *ſcribere aggrediar, annuite quæſo, ut pace veſtra verbis* Helmontii *excerptis ex libro de Arbore Vitæ fol. 630. utar huc transſcripturus.*

„ COgor *credere Lapidem Aurificum & Argen-*
„ *tificum eſſe;* ſed Amici Artis Spagyricæ, non ſum neſcius, quod multi inter prudentiſſimos, etiam ut ipſimet exquiſitiſſimos inter Chymicos inveniantur, qui non ſolum ſua bona, ſed & aliorum inſimul hoc magno Secreto Vulcanico conſumpſerunt, quod Experientia in hodiernum uſque diem ſatis ſuperque probat. Videmus enim proh dolor! quotidie, quomodo iſti incauti Chymiſtæ imo digniores qui dicantur ALGEMISTÆ, & ſimpliciter *Laborantes*, a Diabolicis ejuſmodi Muſcis Aurificis Atgentificiſque aſtu deludantur. Scio etiam, quod multi hominum ſtupidorum inſurrecturi, & veræ meæ Experientiæ Veritati (de Vero Lapide Philoſophico) contradicturi ſint. Scilicet, hic vult, Opus eſſe Diaboli: alter vero, eſſe OKOSBOKOS; ille vult eſſe modo Auri Animam, ſcilicet quod cum unius unica Auri poſſit iterum tingi uncia una Plumbi, & non plus, ſed hoc repugnat atteſtationi Kiffleri, prout breviter memorabo: alter quidem ibidem credit Veritatem & poſ-

ſibilitatem, ſed tanti eſſe precii ait, ut labore neutiquam dignum ſit, et ejuſmodi complura. Tamen non admiror. Nam ſecundum hoc tritum;

> *Quorum rationem non intelligimus, miramur,*
> *Quæ vero pernoſcere volupe eſt, rimamur.*

Sed in Naturalibus quid vult homo delapſus a fonte Lucis in Tenebrarum ABYSSUM, præſertim vero, cujus ſapientia in hoc ſtudio Philoſophico naturali ſterilis, et ſophiſtica eſt, et his pleriſque ſtultis & ineptis hominibus hoc proprium eſt, rem intellectam ſtatim contemnere; ſed hi neſciunt, quod plura forſan quærenda adhuc ſunt quam poſſeſſa. Ergo recte dixit Seneca in libro de Moribus: *Nondum felix es, ſi non te Turba deriſerit.* Sed mea non refert, ſive credant, ſive contradicant, quæcunque ego de Tranſmutatione Metallorum ſcribo. Interea loci ego vel hoc uno ſatis contentus acquieſco, quod his meis vidi oculis & feci manibus. Enimvero, quod de ſe prædicant Philoſophi, ego quoque hanc Sapientiæ æternæ ſcintillam, ſive Lapidis Philoſophorum Magneſiam Saturninam Catholicam, nec-non Ignem ſaxa perforantem manibus meis contrectavi, imo theſaurum tantæ æſtimationis, ut ille vel precium viginti tonnarum auri æquaret. Quid quæris? Credo, quod vidi cum Thomæ oculis in digitis, videlicet in rerum natura inter Adeptos etiamnum hac noſtra decrepiti mundi ætate illum Saturnum Secretiſſimum Hyperphyſico-magicum haberi atque non niſi ſoli cuipiam Chriſtiano Cabaliſtico cognitum eſſe. Atque beatiſſimum Medicorum cenſemus illum, cui innoteſcit hæc alma noſtri Mercurii Potio Medica, ſive Filii noſtri Æſculapii Medicina contra vim Mortis, contra quam alias nulla naſcitur Panacea in hortis. Cæterum Deus Optimus Maximus non promiſcue omnibus revelat mortalibus ſua Salomonis dona. Mira quippe ipſis apparent, ſi quando creaturam inſita ſibi potentia magnetica occulta conſpiciunt per ſui ſimile deduci in actum, exempli gratia, vis magnetica ingenita potentialis in ferro a magnete, vis magnetica in Auro a Mercurio, vis magnetica in Argento a Vene-

Venere ſeu cupro, atque ita conſequenter in omnibus Metallis, Mineralibus, lapidibus, herbis & plantis, &c.

Præterea non immerito, quæram, quotusquisque Philoſophorum ſapientiſſimorum eſt adeo ſagax, ut vel dexterrimi ingenii ſui acumine capiat, quali obumbraculo facultas fœminæ cujusdam prægnantis imaginativa tingens venenoſa ſive monſtroſa vel intra momentum perficiat opus ſuum, dummodo ab externo aliquo Objecto in actum deducatur.

Credo equidem, permultos fore deblateraturos, quod ſi opus Diaboli mortomagicum; ſed ſtulti congerrones ſibi metuunt ab exſplendeſcente vera Veritatis luce, qua efflictim feriuntur atque anguuntur noctuarum oculi.

Quin etiam Sydera ſunt cauſa tactæ rei non contemnenda, etiamſi Ego vel Tu cæleſtes ipſorum influxus mente complecti neſciamus. Neque etiam Plantæ, quas terra nobis ſuppeditat, abjiciendæ ſunt, etiamſi Ego vel Tu ex ſignatura ipſarum externa neſciamus recte dijudicare de effectu virium ipſis ingeneratarum, quas pro ſua potentia inſigniter exſerunt ad ſananda ac conſervanda corpora humana. Num idcirco cæteri quoque ad unum omnes ſunt Lumine interno læſi ac rudes omnium rerum abſtruſarum, quod Ego vel Tu caremus ſcientia, quomodo vires ad eundem finem creatæ in actum deducendæ ſint, & id genus millena alia. Tametſi tu ignoras ſplendorem in Angelis, candorem in coelis, perſpicuitatem in aëre, limpitudinem in aquis, colorum varietatem in floribus, duritiem in lapidibus ac Metallis, proportionem in Animalibus, Imaginem Dei in hominibus regeneratis, Fidem in credentibus, Rationem in Anima, attamen in ipſis ineſt pulchritudo, qualis perpaucis mortalium eſt penitus perſpecta planeque cognita, &c.

Quidni vero poſſit ineſſe tam mira Virtus in Lapide Philoſophorum, quam quidem ego vidi, veruntamen propterea nolim, ut quis credat, iſtius ergo hunc meum eſſe ſcopum primarium, tanquam ſi filiis hujus ſeculi condignis æque atque indignis perſuadere velim, ut in hoc elaborent opere; Minime gentium; ſed potius dehortabor

curiosos Artis hujus indagatores omnes atque singulos, ut se sancte abstineant ab istiusmodi periculosissimo Arcano tanquam ab aliquo Sancto Sanctorum, imo & accurate sibi caveat Arcani studiosus a Pseudo-philosophorum lectione atque consortio. Atenim spero, me curiosis Naturalistis seu Physicorum Arcanorum investigatoribus satisfecisse, si modo impræsentiarum descriptum communico atque publico, quæcunque inter ELIAM ARTISTAM & ME peracta fuerunt de Lapidis Philosophorum Natura: quippe quod est Ens effulgentius Aurora, aut Carbunculo, splendidius Sole aut Auro, pulchrius Luna aut Argento, usque adeo ut hoc conspectum a Me Lumen ac Numen recreabile ac amabile nunquam ex Animi mei mente sit ulla oblivione exstinguendum atque delendum, etiamsi vel a nullis literatorum fatuorum ac illiteratorum asinorum ignorantium & non nisi sola Eloquentiæ fastuosæ corona ampullantium credatur. Nam sub hanc exulceratissimam Mundi maligni senectam nihil est a calumniis empæctarum adeo tutum securumque, quin ab Ignorantia debacchantium Cacozelotarum idiotica indignum in modum accipiatur ac traducatur. Tam longe autem istiusmodi tenebriones omnes a recto Veritatis calle aberrant, ut progressu temporis in suis ipsorum illaqueati erroribus misere contabescant ac evanescant: Veruntamen assertio nostra æterno Veritatis triumphatricis fundamento superstructa perstat atque perstabit ad consummationem seculorum omnium usque, etsi hæc Ars mortalibus nondum est cognita omnibus. Adepti namque Viri pro antiqua Experientiæ suæ fide asseverant, quod hoc naturale Mysterium (quod anxii multi sinistre quæsiverunt ac requisiverunt) solum inveniendum sit apud JEHOVAM Saturnine collocatum in Centro Mundi. Felices interim prædicamus illos, qui Artis adminiculo curant, qualiter lavare possint Philosophicam hanc Reginam, sive quomodo Terram Virgineam Catholicam in crystallino artificio Physico-magico circulare debeant, imo ut KHUNRADUS, illi soli & nulli præter ipsos alii videbunt coronatum Regem Philosophorum, & Interne igneum prodire ex sui sepulchri vitrei Thalamo, in corpore

suo

ſuo glorificato igneo externo pluſquam perfecto cum omnibus Mundi coloribus, tanquam carbunculum lucentem, ſive cryſtallum diaphanum compactum & ponderoſum, Salamandram aquas exſpuentem atque ipſius beneficio in Igne Metalla leproſa (ut ipſemet ego ſpectavi) abluentem. Quid? quod illi videbunt Artis Spagyricæ ABYSSUM, ubi adeo diu in Minerali Regno Regia hujusmodi Ars velut in gremio omnium tutiſſimo jam inde ab aliquam multis annis jacuit ac latuit. Taceo, quod illi quoque laudati Artis hujus filii genuini colluſtrabunt non tantum tale Numicii flumen, in quali olim Veneris juſſu ÆNEAS a Mortalitate ſua ablutus ac abſolutus, illico in immortalem Deum transformabatur: Verum etiam fluvium *Pactoli* Lydium totum in Aurum transmutatum, ſimulatque in eodem ſe Midas Mygdonius laverat. Quin etiam illi Artis hujus rivales candidi ibidem ordine longo conſpicient partim DIANÆ nudæ Balneum & NARCISSI fontem atque Scyllam in mari ambulantem ſine veſtibus propter radios ſolis ferventiſſimos; partim etiam collectum a ſe Pyrami Thisbeſque ſanguinem, cujus ope mora condida tinguntur in rubra; partim quoque ADONIDIS ſanguinem ab deſcendente Veneris Dea transformatum in Anemonæ roſam; partim etiam AJACIS ſanguinem, ex quo pulcherrimus Hyacinthi flos enaſcebatur; partim quoque ſanguinem *Gigantum* a Jovis fulmine ictorum; partim etiam effuſas ALTHEAE lachrymas, quando ſuas ipſa ſibi veſtes aureas exutas deponebat; partim quoque guttulas ab decocta aqua MEDEAE, ex quibus ſtatim gramina ex terra procreſcebant; partim etiam Potionem MEDEAE coctam ex variis herbis perpetuo triduo in plenilunio collectis ad ſanationem patris ſenis Jaſonis; partim quoque Medicinam ÆSCULAPII; partim etiam Folia cujus ſapore tota GLAUCI natura mutatur in Neptunum; partim quoque ſuccum JASONIS expreſſum, cujus beneficio ipſe in terra Colchorum accipiebat VELLUS AUREUM, poſteaquam propter illud generoſe in Campo Martis non ſine vitæ periculo armatus depugnaverat; partim etiam *Heſperidum* hortum, ubi ex arboribus *Mala* decerpi *aurea* poſſunt; partim etiam HIPPOMENEM

cum

cum ATALANTA pro palma certatim decurrentem eademque Tribus Malis aureis a *Venere* donatis retardantem pariter atque ſuperantem; partim quoque *Cephali* Auroram; partim etiam *Romulum* a Jove transformatum in Deum; partim quoque Animam *Julii Cæſaris* a Dea Veneris in Cometam transfiguratam atque inter ſidera collocatam; partim etiam ſerpentem Junonis *Pythonem* poſt Deucalionis diluvium ex terra putri a ſolis radiis calefacta enatum; partim IGNEM a quo MEDEA ſeptem candelas accendebat; partim quoque LUNAM a Phaëtontis incendio inflammatam; partim etiam arefactum OLIVÆ ſurculum denuo vireſcentem cum Baccis; imo novellam ac tenellam OLIVÆ arborem; partim quoque *Arcadiam*, in qua Jupiter ambulare aſſolebat; partim etiam PLUTONIS habitaculum, ad cujus veſtibulum Cerberus triceps excubabat; partim quoque illum MONTEM, ubi HERCULES membra ſua omnia a matre accepta ſuper lignum exurebat, & Patris vero partes permanebant fixæ atque in igne incombuſtibiles, & nil de ipſius vita diſperdebatur, ſed ipſe tandem in Deum tranſmutabatur. Adde quod illi germani Philoſophorum verorum filii ad extremum introibunt in TEMPLUM Domus ruſticæ transformatæ, cujus Tegmen ex Auro fuerat fabrefactum puro. Certe facere non poſſum quin adhuc ſemel voce exclamante dicam cum Adeptis: O felix terque felix ille Artifex, qui conſequitur a clementiſſima ſummi JEHOVÆ benedictione Artem conficiendi præparandique SAL iſtud quaſi divinum, cujus efficaci operatione Corpus Metallicum ſive Minerale corrumpitur, deſtruitur, demoritur: Anima tamen ipſius interim revivificatur ad glorioſam Corporis Philoſophici Reſurrectionem. Quinimo feliciſſimus hominis illius filius, qui Artem Artium iſthanc ad Dei gloriam ſuis exorat ac impetrat precibus. Enimvero certum eſt, quod nullo hoc Myſterium modo alio ſciatur, niſi e fonte fontium Deo hauriatur ac imbibatur. Quocirca quilibet ſerius Artis hujus inæſtimabilis Amator hoc ſibi ſolum negotii præcipui dari credat, ut perennibus fidei vivæ votis precibuſque in omni opere ſuo imploret ſollicitetque almam Spiritus Sancti gratiam. Dei namque

que ſolius eſt mos ſolemnis, ut candide liberaliterque nemini Dona ab Bona ſua niſi ſolis candidisque liberalibusque ingeniis ſive Mediate ſive Immediate communicet. Hac namque Pietatis Practicæ via ſancta omnes Artium arduarum inquiſitores inveniunt, ſi quando in opere ſuo ſe Theſophice per Colloquia cum JEHOVA ſolitaria corde & ore puro religioſe exercent. Cœleſtis namque SOPHIA amicitiam quidem noſtram ambit, monſtrando & offerendo nobis ſuos pleniſſimos gratioſæ bonitatis ac benevolentiæ rivulos eosque nunquam exhauriendos. Atqui felix ille, cui ab uno aliquo hujus Arcani Adepto monſtrabitur Via Regia, qua eundem ſit. Præſcire ſane mihi videor, me hac Præfatiuncula non omnibus ex æquo Lectoribus ſatisfeciſſe, perinde tanquam ſi ego præſumam ipſos docere Artem mihi ipſimet incognitam, de quorum tamen parte bona meliora ſpero. Inſtituti namque fuit mei, Vobis non niſi quandam enarrare Hiſtoriam. Itaque bibite, Amici mei, ex ſequente Dialogo ſeu ſcaturiente Colloquio vobis a me benevole propinato, quoaduſque omnem mentium veſtrarum ſiticuloſarum ſitim reſtinxeritis atque expleveritis. Nullus enim dubitarim, quin hoc Sapientiæ divinæ ſtudium vobis fuerit quovis Nectare atque Ambroſia dulcius. Nihil aliud communicabo, nihil commune habeo, niſi illud Jul. Cæſ. Scaligeri, *Sapientum finem* eſſe *Sapientiæ Communicationem*, juxta illud Gregorii Nyſſeni: *Qui natura bonus eſt, idem & omnino cum aliis ſua bona libenter communicat. Proprium enim bonorum eſt, aliis prodeſſe.*

CAPUT II.

De hujus Arcani Magni Veritate legitur in diverſis illuſtrium virorum ſcriptis, inter quos præter cæteros ſunt ſubſequentes.

PARACELSUS.

De Signatura Rerum Naturalium lib. 9. folio 358. ſic ſcribens:

PHysicorum Tincturæ verum eſt ſignum, quod per ipſius vim transmutativam, omnia mutentur imperfecta Metalla, ſcilicet Alba in Argentum & Rubra in Aurum optimum, ſi minima modo pars hujus Medicinæ bene præparatæ in Crucibulum injiciatur ſuper Metallum liquefactum, &c.

Ibidem.

Nam invincibile Aſtrum Metallorum vincit omnia, & mutat in Naturam ſibi ſimilem, &c. Hoc Aurum Argentumque nobilius & melius eſt iſto, quod e fodinis petitur Metallicis, ut præparentur ex ipſo Arcana Medicinalia.

Ibidem.

Ergo dico, quod quilibet Alchimiſta, qui Auri habet Aſtrum, omnia tingere poſſit Metalla rubra in Aurum, &c.

Ibidem.

Noſtra vero Tinctura Auri, Aſtra in ſe habet, eſt fixiſſima ſubſtantia, & in multiplicatione immutabilis. Eſt pulvis habens colorem ruberrimum, fere croceum, tota tamen corporalis ſubſtantia, eſt liquida ut Reſina, perſpicua ut cryſtallus, frangibilis ut vitrum, eſt coloris Rubinati & maximi ponderis, etc.

Item legite in PARACELSI *Cœlo Philoſophorum.*

Item Paracelſus lib. 7. de naturalium rerum transmutatione.

Transmutatio eſt Myſterium Magnum naturale, Metallica, & non contra Naturæ curſum, neque Dei ordinem, ut tamen multi hominum de ea falſiſſime judicant. Nam Imperfecta Metalla ſine hoc Philoſophorum Lapide neque in Aurum, neque in Argentum mutantur.

Para-

Paracelsus in Manuali de Lapide Philosophorum Medicinali.

Lapis noster est cœlestis Medicina & plus quam perfecta, quia illa omnes abstergit Metallorum sordes, &c.

HEINRICUS KHUNRADUS
in suo Amphitheatro Sapientiæ æternæ fol. 147.

Sum diu peregrinatus, invisi alios, quos Experientia aliquid scire, ac judicio valere confirmato autumabant, nec semper frustra, &c. (inter quæ, Deum testor, ordinatione mirabili, ab Uno habui LEONEM viridem catholicon, & SANGUINEM LEONIS, hoc est, Aurum non vulgi, PHILOSOPHORUM, oculis vidi meis, manibus tetigi, lingua gustavi, naribus olfeci. O quam mirabilis Deus in operibus suis!) præparata, inquam, dono dederunt, quibus apud proximum meum egenum in casibus desperatissimis, fructuosissime sum usus, & modos præparandi (JEHOVÆ instinctu misericordiæ) sincere revelarunt, &c.

Ibidem.

Hæc Methodus mirabilis, quam dedit mihi Deus mirabilis; hæc via, qua ambulavi, solus, inquam, Deus, immediate & mediate, subdelegate tamen Natura, Ignis, Ars, Magistri tam Vivi, quam muti, Corporales & Spirituales boni, vigilando ac dormiendo dedit mihi, &c.

Item lege fol. 202.

Non scribo fabulas, manibus tractabis, oculisque videbis tuis AZOTH, scilicet Mercurium Philosophorum Catholicon; qui cum Igne Interno & Externo, harmonia tamen sympathetica, cum Igne Olympico ob necessitatem inevitabilem, Physico-magice unito, ad Lapidem nostrum consequendum, solus Tibi sufficit, &c.

Ibidem.

Videbis LAPIDEM PHILOSOPHORUM, Regem nostrum &

 Domi-

Dominum Dominantium prodire ex ſepulchri vitrei ſui THALAMO a THRONO, in ſcenam mundanam hanc, in corpore ſuo glorificato, hoc eſt, regeneratum et plusquam perfectum! Videlicet Carbunculum lucentem, ſplendorem temperatiſſimum, et cujus partes ſubtiliſſimæ ac depuratiſſimæ concordi miſtionis pace, in Unum inſeparabiliter ſunt ligatæ, ſummeque æqualem, diaphanon ut cryſtallus, compactum et ponderoſiſſimum, facillimæ fuſionis in igne, ut Reſina, et ante Hydrargyri fugam, ſicuti cera, attamen absque fumo fluentem, Corpora ſolida et clauſa ingredientem ac penetrantem, ſicuti Oleum papyrum, in liquore quovis diſſolubilem, et liqueſcentem eique commiſcibilem, friabilem ut VITRUM: in pulvere croceum, in Maſſa vuro integra, inſtar Rubini rubentem: (quæ rubedo, perfectæ fixionis et fixæ perfectionis eſt, Signatura) permanenter colorantem, aut tingentem: in tribulationibus examinum quorumvis, etiam Sulphuris aduſtivi, et aquarum comedentium tentationibus, ignisque perſecutione vehementiſſima, fixum, ſemper durantem et incremabilem, ac Salamandri inſtar permanentem, etc.

Ibidem.

Lapis Philoſophorum Mundo majore, in partibus illius, fermentatus, ratione fermenti transformat ſe, in quodcunque voluerit, etc. Hinc filii doctrinæ, aliquantulum noſſe poteris, cur Philoſophi AZOTH ſuo nomen impoſuere Mercurii, qui corporibus adhæret, etc. *Ibidemque.* Fermentatur cum Metallis, videlicet, Lapis, in albedine exiſtens ſumma cum Argento puro ad album: LAPIS vero ſanguineus cum auro obryzo ad rubrum; eſtque Opus hoc trium dierum, etc.

HELMONTIUS *de Vita æterna fol. 590.*

Enimvero vidi illum aliquoties, meisque contrectavi manibus, etc. *Vide ibidem.* Hunc ergo quadrantem unius grani Chartæ involutum projeci ſuper uncias octo argenti vivi fervidi in crucibulo,

lo, & confeſtim totus Hydrargyrus, cum aliquanto rumore ſtetit a fluxu, congelatumque reſedit inſtar flavæ ceræ, poſt fuſionem eum ejus, flante folle repertæ fuerunt octo unciæ Auri puriſſimi, granis undecim minus; Itaque unum granum iſtius pulveris transmutarat in Aurum optimum partes argenti vivi ſibi æquales 19186. inter terranea ergo reperitur præfatus pulvis, quodammodo ſimilis, qui fere infinitum Metallum impurum transmutat in aurum optimum ſibi uniendo ab Ærugine rubigine, carie & Morte defendit, ac velut immortale facit, contra omnis Ignis & Artis torturam, transfertque in virgineam puritatem Auri, requirit ſaltem ferforem, &c.

Idem Helmontius de Arbore Vitæ fol. 630.

Cogor credere, Lapidem Aurificum & Argentificum eſſe, quia diſtinctis vicibus, manu mea unius grani pulveris, ſuper aliquot mille grana argenti vivi ferventis projectionem feci, adſtanteque multorum corona noſtri omnium, cum titillante admiratione negocium in igne ſucceſſit, prout tibi promittunt libri, &c.

Ibidem.

Qui mihi primum dabat pulverem aurificum, habebat ſaltem ad minimum, ejus tantundem, quantum ad ducenta millena librarum Auri commutanda ſat foret, &c.

Ibidem.

Dabat enim mihi forte ſemigranum illius pulveris, & inde Unciæ novem atque $\frac{3}{4}$ Argenti vivi transmutatæ ſunt. Iſtud autem Aurum dedit mihi peregrinus unius veſperi Amicus, &c.

Præterea.

Nobiliſſimus, Excellentiſſimus, Virque in Arte Vulcanica Expetiſſimus Dn. Theodorus Ketjes, Doctor atque Practicus Medicinæ feliciſſimus Amstelodami hujus dedit mihi Monetæ Momentaneæ Figuram, uti legitur.

Nummi crassities

In altera nummi facie, sequentia, eo quo posita sunt ordine, legebantur.

RARIS
HÆC UT HOMINIBUS
EST ARS: ITA RARO IN LU-
CEM PRODIT: LAUDETUR DEUS
IN ÆTERNUM QUI PARTEM
SUÆ INFINITÆ POTENTIÆ
NOBIS SUIS ABIECTIS-
SIMIS CREATURIS
COMMUNICAT.

Item

Sic etiam legitur, quod annis LX. Alexander Scotus ejus-modi projectionem fecit, in Civitate celeberrima Coloniæ & Hanoviæ, &c.

Præterire non possum exempla notatu digna de possibilitate Transmutationis.

Lege

Lege Extractum ex Epistola scripta Dn. Doct. Küffleri verum.

Küfflerus: Pro primis in meo inveniebam Laboratorio Aquam Fortem. Pro secundo iterum aliam in Laboratorio *Caroli de Roy*, istam Aquam Fortem superfundebam super Solis calcem scilicet Auri vulgari modo præparatam, & post tertiam cohobationem, sublimavit secum Auri Tincturam in Retortæ collo, quam cum Argento, vulgari modo, præcipitato miscebam, & vidi, quod unius unciæ Auri sublimatæ Tincturæ, in Crucibulo cum ordinario fluxu, transmutavit, ab duabus unciis argenti præcipitari, unciam unam & semis in aurum optimum, tertia vere pars argenti adhuc restantis, Aurum erat album & fixum, cæteræ vero partes duæ erant argentum optimum in omni ignis examine fixum. Hæc mea est Experientia, posthac vero nunquam talem reperire potuimus Aquam Fortem: & Ego Helvetius hoc vidi Aurum absque tinctura, Album.

Item

Adhuc aliud Exemplum rarum Anno 1664. Hagæ Comitis factum ab Argentifabro quodam, cui nomen est Gril, quemadmodum ille per Spiritum Salis non vulgari modo præparatum maturavit Plumbum, ut ex libra una tres acceperit partes Argenti optimi, unciasque duas auri fixissimi.

Hagæ Comitis quidam Argentifaber & Alchymiæ discipulus multum exercitatus, secundum naturam Alchymiæ vero homo pauperrimus abhinc aliquot annis ab amico aliquo mihi optimo, scilicet panni tinctore *Johanne Casparo Knöttnero* petebat Spiritum Salis non vulgari modo præparatum. Cui Knöttnero danti ac sciscitanti, *Utrum esset isto Spiritu Salis accepto usurus ad Metalla, necne*, Grillus, *ad Metalla*, respondebat, & postmodum superfundebat hunc Spiritum Salis super plumbum, quod ponebat in vitream patinam usualem ad conditturas seu confectiones. Elapso vero duorum septimanarum tempore apparebat ipsi supernatans curiosissima, splendidissima Stella argentea, quasi ab ingeniosissimo artifice cum Circulo parata: Unde Grillus ille gaudio ingenti perfusus, nobis significavit, se

jam

jam vidiſſe Stellam ſignatam Philoſophorum, de qua fortaſſe in Baſilio legerat. Ego aliique Viri multi honeſti adſpiciebamus maxima cum admiratione hanc ſtellam Spiritui Salis ſupernatantem, in fundo interim remanente plumbo coloris cineritii & ad inſtar ſpongiæ tumefacto: atqui interjectis ſeptem vel novem diebus, menſe Julio a maximo aeris calore humiditas illa Salis Spiritus abſumpta evaneſcebat, ſtella vero fundum petebat, atque ſe iterum ſuper plumbum iſtud ſpongioſum terreum ponebat. Id quod admiratione dignum, & a non paucis ſpectatoribus conſpectum fuit. Grillus denique ille ſumptam iſtius cinerei plumbi partem cum adhærente ſtella, ſub Teſta cupellavit, & inveniebat ex libra plumbi hujus una uncias duodecim Lunæ cupellatæ, & ex his XII. unciis adhuc uncias Auri optimi duas. Atque ego Helvetius etiamnum commonſtrare poſſum nonnihil hujus plumbi ſpongioſi cum ſtella adhuc adhæreſcente, & præter ſtellæ folia quoque Argentum Aurumque ex ipſo factum. Quod quum ſubdolus pariter atque ſtolidus ille Grillus iſti *Knöttnero*, an ſuo uſus Spiritu Salis eſſet, indicare noluerit, ſed identidem attentaverit, num addiſcere ex ipſo artem conficiendi poſſet, *Knöttnerus* laudatus interjecto aliquam multo tempore, qualem Salis Spiritum (inſtructus quippe variis ejusdem erat generibus) ei communicaſſet, oblitus fuit, neſciens eundem tam cito reperire; interim ipſe tandem cum tota ſua familia eſt peſte correptus & exſtinctus, alter vero in aquis ſubmerſus vitam cum morte commutavit; ſed nemo indagatorum poſt utriusque obitum artem conficiendi ſimiliter illis ambobus adinvenire potuit. Certe movet admirationem, quod Interna Plumbi Natura a ſimplici Spiritus Salis maturatione tam nobili forma externa appareat; neque minore etiam admiratione animos mulcet, quod Lapis Philoſophorum mirificus ocyſſime Metalla transmutare poſſit, utpote cujus virtus potentialiter inſita, perinde ut in ferro a magnetis contactu, in actum deducatur.

Sed de his ſatis pro Artis filiis.

CA-

CAPUT III.

Quum promissa, quanto citius implentur, tanto gratiora habeantur, ego procul ulla dilatione e vestigio ad destinatum mihi pollicitanti scopum meæ Historiæ referendæ revertar, de qua sic habetote:

HAgæ Comitis in ædes meas hora aliqua pomeridiana vi. Calend. Januar. seu xxvii. Decembris ann. a salutifera Christi nativitate cIↄ Iↄ c lxvi. advenit vir quidam mihi quidem plane ignotus, sed honesta gravitate pariter atque seria autoritate comitatus, plebejo amictus habitu similiter Memnonitæ cuipiam, statura præditus mediocri, facile longiuscula eaque nonmullis morbillorum puncturis respersa, crinibus quidem nigerrimus, minime tamen crispis, mento imberbis, ætatisque suæ agens annum præterpropter tertium quartumve supra quadragesimum, oriundus, quantum conjectura assequi possum, ex Batavia Septentrionali, vulgo dicta *Nord-Hollandia.*

Finita salutationis comitate, novus hic hospes maxima cum reverentia a me petebat, ut sibi darem liberum ad me aditum, quippe qui Artis Pyrotechnicæ causa meum noluisset neu potuisset præterire domicilium, adjiciens, se non tantum jamdudum tentasse ad me forsitan vel per officiosam amici cujusdam operam provisere, verum etiam aliquos Tractatulorum meorum perlegisse, nominatim vero illum, quem contra Dn. Digbæi Pulverem Sympatheticum edidissem atque in eo meam de Vero Mysterio Philosophico dubitationem prodidissem. Hac itaque capillata occasione arrepta, ille ex me quærebat, annon credere possim, in Rerum Natura adhuc loci dari tale Mysterium Magnum, qualis beneficio Medicus morbos valeat universaliter curare omnes, nisi æger jam laboraret defectu vel pulmonis, vel jecoris, vel consimilis nobilis alicujus membri principalis. Ad quod ego respondi: Tale remedium est Medico omni apprime

necessarium, sed nemo hominum quisquam scit, qualia & quanta sint Secreta adhuc recondita in Natura, neque per totam vitam meam ego unquam talem vidi Adeptum, tametsi multa legi ac relegi in Philosophorum scriptis de rei vel Artis veritate. Quin etiam perquirebam ex ipso, Annon ipse ceu colloquens de Medicina Universali, Medicus esset: sed ille respondens per inficiationem, profitebatur, se non esse nisi fusorem orichalci, atque jam inde ab ineunte vitæ suæ ætate teneriore ex Amico suo multa visu rara cognovisse & cumprimis rationem eliciendi per Ignis torturam ex Metallis Arcana Medica, atque istius causâ se etiamnum esse amatorem prænobilis illius Scientiæ Medicinalis. Cæterum longe post alios Discursus de Experimentis Igneis in Metallis sic ille ELIAS ARTISTA me interpellavit: Nonne Tu (si quando alicubi isthoc Summum conspiceres Secretum, scilicet *Lapidem Philosophorum*) ipsum cognosceres; utpote qui volutatus es in scriptis variorum Chymicorum præcellentissimorum de Ejusdem substantia, colore effectuque miro? Cui respondi: Neutiquam. Licet enim de eo legerim in Paracelso, Helmontio, Basilio, Sendivogio consimilibusque Adeptorum exstantibus literarum monumentis, nullus tamen putarim, a me Philosophicam Materiam, etiamsi eam coram præsens præsentem viderem, agnosci posse, utrum ipsa esset vera, necne. Interea loci exprompsit ille e suo marsupio pyxidem eburneam artificiosissime fabrefactam, in qua possidebat tria ponderosa fragmenta grandiuscula fere parvam juglandam æquantia, qualia coloris erant vitrei, subpallidi Sulphuris, quibus interiores adhærebant squamæ crucibuli, in quo liquefacta fuerat hæc nobilissima substantia, quippe quantæ æstimatio fortasse foret ad xx. tonnas Auri excreture. Posteaquam autem fideicommissarium illud Lapidis istius κειμήλιον per horæ fere quadrantem his manibus meis tenueram atque ex ore proprietarii philosophico multa scitu digna de miro ejusdem effectu ad Corpora humana atque metallica combiberam, animo sane tristissimo efflictimque afflicto hunc Thesaurum Thesaurorum ego illi domino possessori, qui eundem mihi pro temporis tantillo utendum dederat, reddidi,

idque

idque tamen more vincentium ſemetipſos non ſine tanta, quanta par erat, actione gratiarum maxima. Sub hæc roganti hominem, Qui fieret, ut hic Lapis ipſius Philoſophicus (quum alias legiſſem, Lapides Philoſophorum eſſe conde coratos colore rubinato ſive purpureo) eſſet colore imbutus ſulphureo? ipſe mihi reſpondebat: O Domine, hoc nihil facit ad rem. Materia quippe eſt ſatis matura. Porro deprecante me ipſum, ut pro præmio memoriaque ſempiterna mihi donare vellet fruſtulum Medicinæ pyxidi incluſæ in forma ſeminis coriandri, abnuebat reſpondens: O minime! Hoc namque mihi licitum non eſt, etiamſi tot Ducatorum aureorum mihi refundere velles, quot capere poſſet tota hæc tua camera plena, idque non propter Materiæ precium, ſed ob aliam quandam conſequentiam; Imo certe, ſi poſſibile eſſet, ut Ignis ab Igne comburi poſſet, ego protinus totam hanc ſubſtantiam exhibitam coram oculis tuis in edaces Vulcani flammas conjicerem. Paulo poſt vero eundem interrogantem, an ego non aliam etiamnum inſuper haberem Cameram, cujus feneſtrarum proſpectus ac ſitus a platea eſſet publica averſus; illico introducebam hunc Phœnicem ſeu Avem in his terris ſpectatu rariſſimam in Cameram meam optime exornatam, qui tamen ante intrandum ſuos (prout in patriis eſt Hollandorum moribus) non excutiebat calceos quantumvis multum nive madentes. Cogitabam quidem ego inibi tunc temporis: Forſitan ille jam pro me Theſaurum quendam habebit paratum; ſed ſpes mea decollavit. Enimvero ille a me ſtatim petebat fruſtulum optimæ monetæ aureæ, atque interim Pallium ſuum atque Tunicam paſtoritiam deponebat, nec-non Thoracem aperiebat, ſub cujus induſio in ſerico linteo viridi gerebat quinque magnas pendentes Taleolas aureas complentes magnitudinem interioris ſpacii orbis ſtannei, ubi inter conferendum reſpectu coloris atque flexilitatis inter ipſius Aurum atque meum maxima elucebat differentia. Iſtis autem ille ſtylo ferreo verba ſequentia, quæ ad preces meas mihi elargiebatur deſcribenda, inſcripſerat:

1.
AMEN
Heylig, Heylig, Heylig
is de Heer onſen God,
VVant alle dingen ſijn
ſijner Eeren vol
Leo: Libra:

2.
JEHOVÆ
mirabilis Sapientia
mirifica, in Naturæ libro Catholico.

Ick ben gemaeckt
den 26 Auguſti
Ao. 1666.

☉. ☿. ☽.
Deus mirabilis,
Natura Arsque
Spagyrica
Ni-hilum
fruſtra faciunt.

Sacer, Sanctæ, Spiritus
Hallelujha, Hallelujha,
Phy Diabolo!
Ne loquaris de
Deo absque lumine,
Amen.

Æterno, inviſibili,
Unitriuno, Soli Sapienti Omnium Optimo, &
omnipotenti Deorum
Deo, Sancto, Sancto,
Sancto, Gubernatori, Conſervatori
merito laudando.

Præterea quum ego admiratione affectus ex ipſo ſciſcitarer: Mi Domine, dic mihi quæſo, unde hæc eſt tibi maxima totius Mundi ſcientia? Ipſe reſpondit; Se ex Amici cujusdam communicatione extranei talia magnalia accepiſſe, qui per aliquot dies hoſpitatus in ipſius ædibus fuiſſet, profitendo, ſe eſſe Artis amatorem, atque veniſſe ad condocendum ipſum Artes varias, ſcilicet, quomodo præter alia, ex ſaxis atque cryſtallis pulcherrimi conficiantur lapides multo pulchriores Rubinis, Chryſolithis, Sapphiris & id genus aliis.

Item

Item quomodo intra quadrantem horæ crocum Martis præparare poſſit, cujus unica doſis infallibiliter dyſenteriæ peſtilentiali medeatur; præterea quoque Liquorem Metallicum, cujus ope intra quatriduum omnem Hydropis ſpeciem certiſſime curare polleat: nec non limpidam quandam Aquam melle dulciorem, cujus adminiculo Tincturam Granatorum, Corallorum vitrorumque omnium ab artificibus conflatorum intra duarum horarum ſpacium in arena duntaxat calida extrahere poſſit, & conſimilia plura, quæ ego non obſervavi neu memoriæ mandavi, eo quod Intentio mea ferebatur plus ultra, nimirum ad Artem exprimendi tam nobilem ſuccum ex Metallis ad Metalla, ſed umbra in lymphis præripiebat cani bolum carnis. Inſuper quoque mihi narrabat ARTISTA, ſuum Artis Magiſtrum ab ipſo petiiſſe, ut ipſe adferret Vitrum aqua pluviali plenum, in quam ipſe perpuſillam pulveris albiſſimi quantitatem immiſcuit, jubendo, ut ego (pergit commemorare hic magiſtri illius diſcipulus) ab Argentifabro peterem Unciam unam Argenti cupellati laminatam, quod intra horæ quadrantem fuit ſimiliter glaciei in aqua calida liquefactum. Tum confeſtim ille mihi hujus ſui a ſe accelerati hauſtuli dimidium propinabat, quod potionis genus tantum non ſapiebat ſaporem lactis dulcis, unde mihi videbar evaſiſſe valde hilaris.

Quibus enarratis, continuo ab ipſo requirebam, in quem alter ille hoc egiſſet finem? Numnam Potio fuiſſet Philoſophica? Ad quod mihi ipſe reſpondebat: Te adeo curioſum eſſe non oportet.

Deinceps ab eodem mihi referebatur, quomodo ipſe juſſu laudati Artiſtæ a pariete deſumſiſſet plumbeam ciſtam pluvialem, & quando plumbum in olla liquefactum nova fuerat, Artiſta ille ex ſuo ſacculo depromſiſſet capſulam pulveris ſulphurei plenam, cujus aliquantillum ſaltem ſimul atque idem cum cultri mucrone, in iſtud plumbum liquefactum injecerat, ac ſtatim juſſerat, ut follibus duobus Ignis fortiter a nobis inflaretur ad excitandum flammam ſtrenuam; ipſe paulo poſt ex olla Aurum effudit optimum ſuper lapides rubros, qui in culina erant.

Commodum ego (addebat narrator hic mihi jucundiſſimus) iſthanc Veritatem Transmutationis Metallorum conſpexeram, quum tremore admirationis ita obſtupefactus fui, ut fere verbum proloqui neſcirem. Sed magiſter ille mihi rurſus animando dixit: Confidens modo eſto contentus; decimamque ſextam hujus Maſſæ partem, quam pro memoria conſervabis, tibi abſcinde, reliquas autem quindecim partes elargire diſtribuendas inter pauperes, & feci audiens dicto.

Quippe ipſe (ni fallor memoria) iſtiusmodi Eleemoſynam magnam in Sparrendamenſem erogavit Eccleſiam; Utrum autem diſtinctis dederit vicibus, nec ne; vel numeraveritne in Auri ſubſtantia, an Argenti, ex ipſo non perquiſivi.

Ad poſtremum autem ille (ut ipſe de ſuo mecum colloqui pergebat magiſtro) me perdocuit hanc Artem divinam magnam.

Conſummata igitur omnium jam in medium allatorum narratione, humillime ipſum deprecatus ſum, ut Transmutationis effectum ſuper impura Metalla mihi monſtraret ad reddendum me certiorem de iſtis ab ipſo mihi narratis & ad confirmandam mihi fidem ſecure credendi veram Veritatem rei. Sed ipſe tali cum diſcretione me, ut repulſam ferrem, dimiſit, adpromittendo tamen, ſe fore poſt tres rediturum ſeptimanas, ac mihi quasdam in Igne monſtraturum Artes curioſas pariter atque Modum projiciendi, hac tamen proteſtationis lege, ſi ſibi licitum tunc foret. Elapſis tribus hebdomatibus ille, prout condixerat, reverſus me domi meæ invitavit ad prodeambulandum ſecum per horam unam alteramve, ut & ambo fecimus, habentes inter exſpatiandum quosdam Diſcurſus de Naturæ Secretis in Igne, ſed interim ille facundus comes in via erat verborum de Secreto Magno cædendorum præparcus, aſſeverando, quod hoc ſingulare Myſterium ſpectaret non niſi ad magnificandam ſolam glorioſiſſimi Dei famam dulciſſimam, & quod hominum pauciſſimi cogitarent, quomodo ſeſe ipſi per ſua Opera tanto Deo condigne ſacrificarent, haud ſecus ac ſi fuiſſet Paſtor Eccleſiæ. Ego vero interea loci identidem ipſius aures ſollicitavi, ut mihi Metallicam monſtraret

Trans-

Transmutationem. Quid? quod obſecrabam reſecrabamque ipſum, ut dignaretur mecum cibum capere, atque in ædibus meis ſatis amplis pernoctare, usquadeo ut vix ullus rivalis ſeu amator perſuadentioribus uti potuiſſet verbis ad adducendum quandam Amaſiam in voluntatem gratificandi ſibi præ aliis; ſed ille tantæ conſtantiæ ſpiritu agitabatur, ut omnia mea molimina evaderent fruſtranea. Intermittere tamen non potui quin ipſum denuo alloquerer ſic: Mi Domine, tu vidiſti Laboratorium meum ſatis expeditum, ut mihi Transmutationem Metallicam commonſtrares. Quicunque enim eſt ſtipulanti adſtipulatus, eidem ſe obligavit. Immo vero reſpondebat ipſe, cum hac exceptione ſum ego tibi nonnulla poſt reditum meum participanda pollicitus, ſi mihi non foret interdictum, ſed licitum.

Sub quæ omnia atque ſingula gratis tentata, ipſi inſtanter obnixeque ſupplicabam, ut (ſi nollet neu ratione cœleſtis interdicti poſſet mihi monſtrare expetita) mihi ſaltem tantillum ſui Theſauri donaret, quantillum ſufficeret ad transmutandum quatuor grana Plumbi in Aurum. Ad quas preces ipſe paulo poſt effundens flumen Miſericordiæ Philoſophicæ, mihi fruſtulum dedit æquans magnitudinem ſeminis raparum, dicendo: Accipe de maximo Mundi Theſauro, quem pauciſſimi Regum Principumve magnorum nunquam videre potuerunt. Atqui dicenti mihi: Mi Domine, hoc tantillum fruſtuli minimi fortaſſe non foret ſufficiens tingendis quatuor Plumbi granis; reſpondebat ipſe: Redde illud mihi. Sed ſimul atque illud ipſi ſpe reddideram maxima recipiendi particulam aliquanto majorem, ipſe iſtud ſui pollicis ungue diſſectum, in ignem conjecit fruſtillum ejus unum, alterum vero chartæ cæruleæ involutum reddidit mihi dicens: Adhuc ſufficit tibi. Ad quod ſane triſtiſſimo vultu perplexoque animo reſpondebam: Ah Domine! quid hoc ſibi vult? Antea dubitavi, & jam credere non poſſum, quod tam minima iſtius Medicinæ quantitas ſit ſuffectura ad transmutanda quatuor plumbi grana. O ſi Tu, reſpondebat ipſe, non recte in tigillo potes tractare plumbum propter nimiam quantitatem, tunc ſume drachmas duas, vel unciam ſemis, vel paulo plus plumbi; Tingi

nam-

namque plus non debet quam poteſt. Cui dicebam; Me hoc ægre poſſe credere, quod tam parum Tincturæ foret tantam plumbi ſubſtantiam transmutaturum in Aurum. Ad ipſe reſpondebat: Verum eſt quod dico. Interim ego maxima cum gratiarum actione Theſaurum meum diminutum atque in ſuperlativo gradu concentratum in capſulam meam incluſi, dicendo; Me hoc fore poſtero die periclitaturum, ejusdemque indicium nemini hominum cuiquam unquam facturum. Non ſic, non ſic, reſpondebat ille, ſed omnia, quæ ad Dei omnipotentis gloriam tendunt, ſingulariter Filiis Artis indicare debemus, ut Theoſophice vivant & Sophiſtice neutiquam moriantur.

Poſtmodum ſum ego ipſi confeſſus; Me, quum maſſam Medicinæ ipſius in manu mea habuiſſem, eo temporis articulo, an inde nonnihil mihi poſſem digiti ungue deradere, tentaſſe, ſed fortaſſe non niſi Atomum quandam inviſibilem arripuiſſe; & vero (quum unguem expurgaſſem, & collectam in chartæ involucro materiam in plumbum liquefactum injeciſſem) nullam vidiſſe Auri Transmutationem, ſed totam fere plumbi maſſam ex crucibulo in auras avolaſſe, ſubſtantiam autem relictam in terram fuiſſe vitream transmutatam. Ad quæ inaudita ipſe ridens dixit: Tu dexterius potuiſti furtum patrare quam Tincturam applicare. Demiror, quod tu adeo expertus in Igne, non melius intelligas Plumbi fumi naturam. Quippe ſi prædam tuam ſaltem involviſſes in ceram flavam, ut conſervata a plumbi fumo fuiſſet, tunc ita potuiſſet ſe penetrare in Plumbi fundum, ut hoc transmutaſſet in Aurum. Sed jam in fumo peracta Operatio Sympathetica fuit, atque Medicina ita cum fumo permixta avolavit. Enimvero omne Aurum, Argentum, Stannum, Mercurius, conſimiliaque Metalla a vaporibus corrumpuntur plumbeis, & redduntur ſimiliter vitro fragili. Interea loci meum exhibui ipſi crucibulum, qui inter perſpiciendum relictam ſubſtantiam, deprehendit adhærentem crucibuli parietibus croceam Tincturam pulcherrimam, dicens: In craſtinum hora nona ad te rediturus, monſtrabo, quod Medicina tua plumbum debeat transmutare in Aurum. In qua ipſius pollicitatione ſecurus acquievi. Interim tamen

vehe-

vehementer etiam atque etiam petebam, ab ipſo Informationem, An hoc Opus Philoſophicum paretur amplis nummorum expenſis ac longa longi temporis mora. O amice, reſpondebat ille, tu perquam accurate affectas ſcire omnia; hoc tamen tibi aperiam, nullum poſſe obeſſe ſumptum, neque ullum tempus longum. Quod vero ad Materiam, ex qua noſtrum perficitur Arcanum, attinet, reſciſcas velim, duo duntaxat Metalla ac Mineralia dari, ex quibus præparetur, ſed quia multo abundantius in iſtis Mineralibus Philoſophorum Sulphur ſuppetit; Ergo ex Mineralibus conficitur. Veciſſim autem ex ipſo quæſivi; Quale eſſet Menſtruum, & utrum in vitris, an vero in crucibulis fieret operatio, reſpondebat; Menſtruum eſſe Sal quoddam cæleſte, ſive cæleſtis virtutis, cujus beneficio Philoſophi terrenum Corpus Metallicum duntaxat ſolvunt, ſolvendoque mox educitur Nobile Elixirium Philoſophorum. In crucibulo autem a principio ad finem uſque in Igne aperto perficitur operatio: Opus vero totum non diutius niſi quatriduo & inchoatur & plane conſummatur, in quod Opus totum non impenduntur impenſæ plures tribus florenis. Addebatque, quod neque Minerale ex Quo, neque Sal per Quod, magni ſit precii. Regerenti autem mihi: Mi Domine, hoc eſt mirum, quippe quod repugnat variorum Scriptis Philoſophorum, conſcribentium, ad minimum eſſe huic Operi elaborando impendendos ſeptem aut novem menſes; reſpondebat: Solummodo ab Adeptis veris ſubintelliguntur Philoſophorum ſcripta vera. Ergo de Tempore nil certi tamen ſcribere voluerunt, imo nemo Artis amatorum ſine communicatione alicujus Adepti veri in æternum non inveniet Artem præparandi hoc Myſterium; cujus reſpectu ac ratione etiam ego a Te, Amice, peto, ut (quia Operis veri vidiſti Materiam) ne Te oblivifcaris & tua in Igne bona ne amittas inhians hujus Artis perſcrutationi; nunquam enim eam invenies. Cui dicebam: Mi Domine, quia quanquam ita ille Tibi, ut Tu mihi incognitus es, ignotus fuit, nihilominus tamen Tibi monſtravit viam inveniendi Operationem hujus Arcani, forſitan etiam Tu mihi aliquantillum de Secreto iſthoc, ſi velles, notificare poſſes, ut ſuperatis

rudimentis omnium difficillimis, inventis (quod dici ſolet) fortaſſis poſſem addere; unius quippe inventi occaſione aliud invenire non æque difficile eſt. Sed reſpondebat Artiſta: In hoc vero Opere res ſeſe ita non habet. Niſi enim rem a capite operis ad calcem uſque ſciveris, nihil ejus ſcis. Sat quidem tibi dixi, tamen ignoras, quomodo Philoſophorum conficiatur atque iterum frangatur Sigillum Hermetis vitreum, in quo Sol, Metallicis ſuis radiis mire coloratis ſplendorem emittat, & in quo ſpeculo ſeſe Narciſſi oculis Metalla adſpiciant transmutabilia, atque ex qualibus radiis Adepti ſuum colligant Ignem, cujus ope Metalla volatilia figantur in fixiſſima, ſive Aurum, ſive Argentum. Sed hac vice ſat eſt: quia (Deo volente) in craſtinum adhuc ſemel dabitur occaſio conveniendi, ut colloquamur de hac Materia Philoſophica, & prout dixi, hora nona tuam adveniam domum, monſtraturus tibi projiciendi Modum: ſed valedictione pro nocte fauſta me ille Elias Artista ad lucem uſque hodiernam reliquit exſpectantem triſtiſſimum; imo Mercurius Philoſophorum cum ipſo in auras avolavit, quia de ipſo denuo ne verbum quidem fando inaudivi: tamen ille (quippe qui promiſerat, ſe ſequenti mane ſeu diluculo ad me reventurum fore) alium quendam hora ſemidecima ad me miſit virum incognitum, mihi ſignificantem, quod ille amicus, qui pridiana veſpera mihi pollicitus erat, ſe me fore reviſurum, propter negocia alia avocantia venire non potuiſſet, hora tamen tertia pomeridiana me fore ab ipſo reviſendum. Cæterum poſteaquam deſiderio vehementiſſimo ad horam ſemioctavam uſque nequicquam exſpectâram, incepi dubitare in rei veritate. Inſuper quoque uxor mea ad me venit in laudati viri arte valde curioſa indagatrix, vexans me ratione Artis Philoſophicæ in memorato viro ſevero ac probo ſitæ, dicendo: Agedum, attentemus, quæſo te, Operis veritatem ſecundum ea quæ dixit vir ille. Certe namque alioquin hanc ego noctem imminentem totam traducerem inſomnem. Cui autem reſpondebam: Præſtolemur quæſo uſque in craſtinum, num forſitan adhuc ſit tunc reverſurus. Interim vero, ut filius meus accenderet ignem, juſſi, cogitans: Ille ſane vir alias in diſcurſibus

ſuis

ſuis tam divinis deprehenditur jam prima vice mendacii reus. Secunda vero vice dum experimentum capere volui ex materia furtiva ſub pollicis ungue retruſa, ſed fruſtra, quippe quoniam plumbum in Aurum non fuit tranſmutatum, tertia denique vice ille tam parvum materiæ fruſtulum dedit ad tangendam plumbi maſſam adeo magnam; ſane quam ille me in tranſennam induxit. Interea vero loci juſſi ceram afferri flavam, cui poſſem involvere materiam, quæſivi plumbum, abſciſſurus inde ℥ß ſeu drachmas 6. uxor mea involvit Lapidis materiam in ceram, & ſimul atque plumbum liquefactum fuerat, ipſa globulum injecit, qui globulus cum ſibilatione & flatuoſitate in crucibulo bene obturato ita perfecit operationem, ut intra horæ quadrantem tota plumbi maſſa in Aurum optimum fuerit tranſmutata. Certe ego tametſi vel Ovidii vixiſſem ſeculo, rariorem non crediidiſſem Artis Chymiæ METAMORPHOSIN, quinimo ſi centum inſpectaſſem oculis Argi, vix admirabilius vidiſſem ullum Naturæ Opus. Nam hoc Plumbum Lapide Sophorum mixtum atque in Igne liquefactum certe pulcherrimum nobis monſtravit colorem, imo viridiſſimum; ac ſimulatque in poculum effuderam fuſorium, colorem acceperat ad inſtar ſanguinis, ſed poſtea quam refrixerat, optimi Auri colore ſplendeſcaebt. Certe ego cum omnibus mihi adſtantibus efflictim conſternati, e veſtigio cum plumbo aurificato adhuc calente deproperando commeavimus ad Aurifabrum, qui illud poſt prævium examen dijudicavit eſſe Aurum omnium præſtabiliſſimum, quo melius in toto reperiri nequeat mundo, adpromittens, ſe vel pro ſingulis ejus unciis eſſe quinquaginta florenos perſoluturum.

Poſtridie ejus diei per Hagam noſtram univerſam fuit rumor de mira hac Tranſmutatione Metallica dilatus atque diſſipatus; unde & multi viri illuſtres Artiſque amatores ad me proviſerunt, nominatimque ex illis nominibus magnis ad me acceſſit Examinator Generalis Monetarum hujus Provinciæ Hollandiæ Dn. Porelius cum aliquot illuſtriſſimis viris aliis, obnixe rogantibus, ut ſibi communicarem ſaltem minutum Auri mei artificioſi fruſtulum ad exploran-

dum illud per examina legitima, quibus propriæ curiositatis gratia libentius gratificatus sum atque una nos contulimus in ædes cujusdam Argentifabri admodum curiosi, cui nomen est Brechtelio; in cujus laboratori illud fuit exploratum per illam probandi formam, quam Artifices periti *Quartam* nuncupant, quando scilicet tres aut quatuor partes Argenti liquefiunt in crucibulo cum una parte Auri, atque deinceps ista mixtura frequentibus mallei ictibus redigitur in lamellas, quibus superfunditur sufficiens Aquæ Fortis quantitas, abs qua Aqua Forti dissolvitur Argentum, Aurum vero instar nigri pulveris petit fundum; & postea depleatur Aqua Fortis, pulvis vero aureus in crucibulo vicissim in Aurum conflatur.

Hoc autem opere peracto, cogitavimus sub initium, dimidiam Auri partem avolasse, sed reapse contra erat ac putaramus, quippe qui comperiebamus, quod Aurum adhuc aliquantam Argenti partem insuper in Aurum transmutaverat, videlicet drachmæ Auri duæ transmutaverant duos Argenti scrupulos præ Tincturæ abundantia in Aurum sibi homogeneum seu similare.

Quod quoniam addubitavimus, num forsitan Argentum fuisset minus probe ab Auro separatum, continuo cum septuplo Antimonii confecimus Mixturam, atque post Examen hoc in Antimonio amisimus octo grana Auri, sed quando iterum evaporare feci Antimonium, novem iterum grana Auri inveniebam, tamen coloris parum pallidi, ita ut in Proba Ignis optima nihilum hujus Auri amiserimus: atque hoc Probandi genus infallibile ter perfeci, atque inspectantibus viris Nobilissimis Illustrissimisque comperi, quod quælibet Auri drachma sibi pro augmento acquisierat scrupulum Auri, Argentum vero est optimum & valde flexile: atque ita drachmæ quinque Auri adhuc ex Argento sibi attraxerant scrupulos quinque, & (ut simul ac semel omnia residua complectar) totum pondus quantitatis laudati pulveris minimi transmutavit drachmas sex & scrupulos duos Metalli vilioris in Aurum adeo fixum, ut vel intensissimam quamque ignis torturam perseveranter sustinere valeat. Ecce! ita vobis hactenus Historiam commemoravi omnem ab ovis (quod dicitur)

ad

ad mala usque. Aurum quidem ego habeo, ELIAM vero ARTISTAM, ubinam terrarum aut gentium ipse impræsentiarum hospitetur, prorsus nescio; utpote qui præter cæterea mihi dixit, se fore hac æstate solum natale versurum, in Asiam transmigraturum atque Terram Sanctam invisurum. Rex cœli Optimus Maximusque (sub cujus divinarum alarum umbra ille hactenus delituit) comitantibus Angelis suis administratoriis prædestinatum ipsius iter ita fortunet, ut longævam vitam vivens, toti Christianæ Reipublicæ Talento suo inæstimabili summopere succurrat & post hanc vitam hæreditatem vitæ æternæ herciscundam gloriose cernat, Amen.

CAPUT IV.

Ut igitur jam munus promissi conficiam, ex tempore ad Dialogum seu Colloquium inter ELIAM ARTISTAM & MEDICUM me recipiam.

ELIAS ARTISTA.

Salve Domine Helveti! Me, nisi umbra tibi fuero molesta, incessit libentia confabulandi aliquantisper tecum, quippe qui inaudivi, te esse curiosum rerum naturalium indagatorem. Enimvero libellos tuos perlegi, & præter cæteros cumprimis totum Tractatulum agentem contra Dn. *Digbæi* Pulveris Sympathetici effectum, ubi gloriatur, se omnia indistanter sanare velle vulnera. Certe ego illis, quæ in hoc Speculo Creaturis naliter implantato sive sympathetico, sive antipathetico conspiciuntur, incredibiliter delector. Quippe inexhaustos divini Luminis ac Numinis Thesauros non minus abundanter quam liberaliter nobis concessos optime nosse possumus ex Creaturis omnibus quæ vel sub cœlo æthereo nascuntur, vel in Terræ ventre, vel in maris utero ad finem eundem producuntur, ut suis ipsorum beneficiis potentialiter insitis salutem corpori hominum mortali restituant.

MEDICUS.

O Domine! Talis invisentis novi hospitis præsentia mihi nunquam molesta erit umbra, sed potius amicorum gratissimus. Nam philosophica de Naturæ Secretis confabulatio est unica animi mei recreatio, nec non tale conveniens nutrimentum salutiferum, quale nemo hominum prius unquam gustare digne potest, quam ad illud convivii rite dispositus fuerit. Intra quæso, Amice, in cameram.

ARTISTA ELIAS.

Itane, Domine! Hic totam, ut mihi videtur, habes Vulcaniam officinam, & fortassis hæc omnia Spagyrice atque exacte per Ignis torturam ex Minerali Regno prolicita sunt: sed in quem quæso finem tot Medicamenta? Ego credo, quod Deus in Rerum natura naturaliter talia dat medicamina, qualium paucissimis multo citius tutiusque redintegrare labefactatam prostratamque hominis sanitatem possimus, nisi vel morbus sit lethalis ex Naturæ defectu, vel læsæ alicujus internae partis nobilis detur putrefactio, vel tota humidi radicalis absumtio, utpote in qualibus casibus desperatis nulla Galenica cura aut Paracelsica tinctura medicari potest. Atenim in morbis ordinariis non item, ubi tamen non raro hominum plaerique ante fatalem vitae terminum (absit Nemesis dicto) ex almo praedulcis hujus Lucis Regno in terram mortuorum umbrosam transmigrare necesse habent, dum vel salutem corporis sui negligunt, vel eandem fidei Medicorum remedii praesentissimi imperitorum committunt.

MEDICUS.

Quantum ex Dominationis Vestrae Discursu intelligo, ipse, ni arguendo fallor, vel est Medicus, vel Chymiae peritus. Certe equidem, prout Dominus dixit, credo ego, in Rerum Natura dari alia medicamenta praestabiliora, quemadmodum & aliorum Philosophorum asseverant complures, dari aliquod, quamvis paucis cognitum, *Medicamentum Universale*, cujus beneficio possimus vitam ad metam fatalem usque prolongare, morbos omnes alioquin incurabiles curare atque alia hujuscemodi plura. Sed quotusquisque sapientissimo-

tiſſimorum hujusMundi omnium poteſt nobis monſtrare viam perveniendi ad tam nobilem fontem, unde tam mirificus ſuccus hauriatur medicamentoſus Medicum nobilitans? Nemo forſitan hominum.

ARTISTA ELIAS.

Medicus quidem ego non ſum, ſed ſaltem Orichalci fuſor, & a teneris fere unguiculis meum in Pyrotechnia ingenium excolui atque ita internam Metallorum Naturam perveſtigavi. Quod quum jam meum ſit ſuperſedere quidem aſſiduitate elaborandi quicquam accurati per Vulcani artem, animus tamen meus ſe adhuc iſtiuſmodi oblectat laboribus atque curioſiſſimæ Artis Spagyricæ amatoribus, utpote qui pro certo credam ac habeam, quod Deus Optimus Maximus noſtra ætate Filiis ſuis Spagyricis, ORANDO atque Phyſico-Chymice LABORANDO gratis ſeu pro nihilo Myſteria Naturæ Metallica divendat.

MEDICUS.

Mi Amice, libens hoc conceſſerim, quod pro nihilo Deus Bonum laudatum perinde ut cætera Dona omnia ſuis divendat filiis; perraro tamen inaudias, Ipſum Filiis ſuis pro nihilo vendidiſſe vel vendere hoc Nectaris vinum medicamentoſum. Quippe certo compertum habemus, tantam Chymicorum turbam ſuperioribus vixiſſe ſeculis omnibus, qui, prout jactatur adagio, aquam cribro haurire contenderunt, dum hunc Lapidem Philoſophorum Univerſalem præparare præſumpſerunt. Taceo quod ex libris illorum, qui Adeptorum gloria triumphant, nemo unus poſſit addiſcere Modum præparandi, neque conſcire Primam eorundem Materiam, uſque adeo ut inibi perſcrutans omnis ad imas montium radices, nunquam in ſumma eorundem juga conſcendat, ubi Ambroſia & Nectare Macroſophorum veſcatur.

Interea loci eſt boni Medici, ut ipſe, ſi quando iſtiuſmodi Elixirio Univerſali deficitur, non ſine perpetuo conſervandæ Conſcientiæ puræ ſeu ſalvæ ſtudio, morbis ægrorum fidei ſua commiſſorum adhibeat iſtiuſmodi curationes ſeu talia reſtaurandæ ſanitatis remedia, qualibus ratione effectus ineſſe certo comperit virtutem ſanandi.

Quo-

Quocirca in desperatissimis quibusque morbis ego juxta cum plærisque Practicis semper sum talibus Medicamentis simplicissimis usus, ut inde male habentes cito convalescant seu in statum sanitatis pristinum pristinove meliorem restitui queant.

Enimvero varia atque diversa Salium genera in glandulis & vasis lymphaticis post putrefactionem hujus vel illius nutrimenti assumpti gignuntur, quæ postmodum in variis etiam efflorescunt humoribus ad diversos morbos sive internos sive externos. Experientia namque condocente, quot constitutiones seu complexiones corporum humanorum habentur, tot quoque morborum diversitatibus eadem sunt obnoxia, etsi sit uniusmodi atque idem morbus, prout nobis conversatio quotidiana comprobat in combibentibus Vinum, unde sanequam diversæ operationes manifesto se produnt.

Quippe PETRUS, simul atque Vinum bibit, laborare infit animo iracundo, ne dicam, furibundo.

E contrario PAULUS vinum combibens, imbibisse videtur animo timiditatem propemodum agninam.

MATTHIAS vero cantat, & LUCAS illachrymat.

Item

De Contagio Veneno Scorbutico, nempe PETRI succus radicalis in vasis lymphaticis & in glandulis convertitur in Acidum oppilans corporis totius meatus & organa omnia: unde sub cute enascuntur maculæ brachiorum pedumque cæruleæ discoloresque; tempore pestis vero extuberantia quasi piperis grana.

Earundem autem

PAULI partium succus mutatur in Amarum aperitivum: unde sub cute suboriuntur maculæ brachiorum pedumque rubræ, puncturis pulicum æmulæ; in peste vero Anthraces.

Earundem vero

MATTHIÆ partium succus convertitur in subdulce facileque putrefactu: unde sub cute pullulascunt Tumores brachiorum pedumque aquosi, prout fere conspicias in Hydropicis; in Pestilentia vero pestilentes Tumores.

Earun-

Earundem autem

Lucæ partium succus mutatur in Acre Salinum atque exsiccans; unde sub cute proveniunt brachiorum pedumque præcipitationes fermenti ordinarii carnis, atque exsiccationes, sicuti plærumque usu venit in Atrophia, imo sepissime in Atrophia vera: in peste vero Bubones ardentissimi cum insania ad mortem usque proveniunt.

Ecce, Amice, nemo Medicorum quisquam per unicum Universale Medicamentum medicari hujus Scorbutici sive Pestilentialis sive Febrilis Veneni malum potest, sed mediante quidem Particulari quodam a Deo nobis in Natura condonato remedio vegetabili aut Minerali. Enimvero unica herba Scorbutica seu Cochlearia vel Acetosa, aut Fumaria aut Beccabungia immo etiam multo minus remedio quodam ex his speciebus diversis in unum conflato possum succurrens allevare aut tractare Scorbuticos omnes; quippe quoniam inter Cochleariam & Acetosam herbas datur Antipathia, sicut inter Ignem & Aquam: atque ita eadem emicat Antipathia inter herbam Fumariæ & Beccabungiæ. Ergo

Petri correctorium Scorbutici veneni tingentis Salini acidi fit cum herbæ Cochleariæ Sale volatili Amaro.

Pauli vero Correctorium Scorbutici veneni tingentis Salini amari, fit cum herbæ Acetosæ fixo Sale acido.

Matthiae autem Correctorium Scorbutici veneni salini tingentis subdulcis ac humectantis fit adminiculante herbæ Fumariæ fixo sulphure amaro exsiccante.

Lucae vero scorbutici veneni tingentis Salini acris ac exsiccantis fit succenturiante herbæ Beccabungæ sive rubræ brassicæ Mercurio dulci humectante, prout etiam ex harum herbarum signatura externa dijudicatu facile est de Interno remedio specifico contra hos scorbuticos morbos diversos. Certe, mi Amice, si hoc a prudente Medico observatum fuit, ille dubitat de Medicamine Universali.

ARTISTA ELIAS.

Omnia, quæ sermocinatus es, facile concesserim; Medicorum tamen paucissimi hac medendi Methodo utuntur: sed interim

impossibile non est, quo minus in Regno etiam Minerali summo detur Medicamentum Universale, cujus unius beneficio possimus patrare atque administrare omnia, quæ mihi a te de multijugibus enarrantur remediis ex Regno Vegetabilium infimo. Atqui Deus Optimus Maximus ob rationes nonnullas momentosas hoc magnificentissimum scientiæ supereminentis Charisma Philosophis promiscue omnibus non condonavit, sed perpaucis duntaxat revelavit, usque adeo ut Adepti ad unum omnes uno ore confiteantur, Scientiam esse veram atque de illius veritate nullatenus dubitandum.

MEDICUS.

Domine, præter commemoratas in medium proferuntur etiamnum aliæ observationes adversus Medicinæ Universalis operationem enixe pugnantes, partim ratione ætatis, ac virium hominis, partim ratione sexus aliarumque circumstantiarum, dum discernitur vel inter tenerum & robustuum sive a natura sive ab educatione, vel inter marem & fœminam, vel inter juvenem & virginem, vel inter principium, medium aut finem morborum; vel internoscitur, utrum morbus sit inveteratus, an vero nuperrime ægrum invaserit; vel denique utrum Fermentum in hoc morbo promoveatur, an vero in alio præcipitetur. Effervescentia fit vel in stomacho vel in intestinis. Profecto de miro Medicinæ Universalis effectu datur Turba Contradictionum Magna. In suis quippe digitis plærique rationalium Medicorum carent perspicillo Dn. Thomæ a Didymis.

ARTISTA ELIAS.

Sane quam philosophatus, Domine, es recte ac bene, imo Orthodoxe contra *Universale Medicamentum*, juxta illud notorium ac pervagatum: *Quod capita, tot sensus.* Quippe quemadmodum Musica suavisona non cujusvis Midæ mulcet aures, neque eadem narrata Historia Historicis oblectamento est omnibus, neque linguis omnibus idem ex eodem cibi vinique justu sapor gratus sapitur ac capitur: Ita etiam mire variant Imperitorum judicia de miro *Medicinæ* hujus *Universalis* effectu in Corpora humana ac Metallica.

Nam

Nam hujus Univerſalis Medicinæ, operandi Modus impenſe differt a Particulari Medicina, quæ nihilominus tamen quadantenus dici poteſt Univerſalis, velut herba *Cochlearia*, omnem curans ſcorbutum maculis inſignitum cæruleis; vel *Acetoſa*, omnem medicans ſcorbutum maculis notatum rubentibus; vel *Becabunga* ſanans ejusmodi Atrophiam, vel *Fumaria* medens iſtiusmodi Tumoribus, &c. idque cumprimis apud tales Medicos, apud quales iſta mihi antea narrata obſervatio eſt quantivis precii. Præterea differentia exſtat maxima inter Univerſale Philoſophorum Medicamentum, utpote quo Spiritus recreentur vitales, & inter Particulare proletariæ curationis Medicamentum, quo corrigitur humorum venenum, quale contra naturam ebullit in hoc homine acidum, in illo amarum regnans; in uno prædominatur falſum, in altero vero acre. Atque niſi procul ulla procraſtinatione humores iſti corrupti ſtatim ex corpore expellantur per ordinaria Naturæ emunctoria ſive per alvum, ſive per veſicæ lotium, ſive per poros ſudaſcentes, ſive per oris ſputum, ſive per nares, certe corruptio unius evadet generatio alterius, puta morbi. Ex quavis namque ſcintilla, niſi in tempore eam exſtinxeris, incendium orietur maximum. Quin etiam ſi defectus motus Spirituum vitalium datur, impoſſibile eſt, hoc fieri poſſe. Ergo Medico conſcientioſo id unice curandum eſt, quomodo poſſit promovere Spirituum vitalium motum ad calorem naturalem digeſtibilem; idque cumprimis optime ſecuriſſimeque præſtatur per operationem noſtri Medicamenti Univerſalis, a quo notabiliter recreari deprehenduntur. Nam ſimul atque hæc Medicina plus quam perfecta modo laudato ex ſede occupata malum morbificum exturbaverit, illico ſanitatem amiſſam viciſſim infundit, idque ſolum ex ipſa harmonia ſive ſympathia, quam Spiritus Vitales & hæc Medicina inter ſe mutuo habent. Quocirca ab Adeptis nominatur Naturæ Myſterium, & ſenectutis defenſivum adverſus morbos omnes. Quid? quod vel tempeſtate peſtilentiſſima graſſantibusque paſſim morbis contagioſis pleniſſima ex homine faciat Salamandram citra ullam ſui læſionem ignitas iſtiusmodi plagas cœli irati epidemicas perferentem ad ſupremum Vitæ exhalandæ Terminum uſque.

MEDICUS.

Quantum igitur ego, perdilecte Amice, intelligere valeo, isthaec Medicina non facit ad humorum depravatorum emendationem, sed potissimum conducit ad Spirituum vitalium recreationem. Caeteroquin apud Chymicos Practicos hoc traditur Secretum, quod per Artem Spagyricam possit commonstrari, quomodo purum separetur ab impuro, & quomodo per eandem immatura reddantur matura, & amara corrigantur in subacida, & subacida in dulcia, & acria in mitia, & mitia in acria, & acida in dulcia, & dulcia in acida. Quin etiam ista laudatissima Philosophorum Medicina juxta captus mei rationem non potest prolongare vitam ultra Metam caelitus praefixam, sed duntaxat praeservare ab omnium venenorum effectu morborum alias mortiferorum, usque adeo ut verum sit, quod, prout vulgo creditur, vitae humanae prolongatio dependeat tantummodo a solo Dei omnipotentis nutu ac manu. Missis autem istis, haec mea etiamnum manet Quaestio, Num quidnam ex hujus Medicinae Universalis usu convertatur natura hominis pristina in novam, ita ut homo piger degeneret in hominem alacrem, & homo qui antea a natura melancholicus & tristis fuerat, postea Jovialis, hilaris, gaudioque plenus evadat, consimilesque alterationes, reformationes, permutationes seu vicissitudines in natura hominis contingant.

ARTISTA.

Minime gentium, Domine. Potestas quippe tanta nulli unquam condonata Medicamento est, ut hominis naturam mutare valeat. Enimvero Vinum inebrians a diversis sumptum Individuis in ebrioso naturam hominis non mutavit, sed tantummodo provocavit quod in ipso naturaliter potentialiterque inest, atque in actum deduxit, quod quasi mortuum in ipso fuerat. Eodem se modo habet operatio Medicinae Universalis, quippe quae per Spirituum vitalium recreationem provocat sanitatem ad tempus duntaxat in homine suppressam, utpote in quo antea naturaliter fuerat, perinde atque Solis calor herbas aut flores non immutat, sed eosdem saltem pro-

vocat,

vocat, atque ex propria ipſorum natura potentiali in actum ſaltem revocat. Melancholicæ namque temperaturæ homo in ſuas denuo res melancholicas reſuſcitatur, & vero homo Jovialis hilariſque in ſuis actionibus lætis recreatur, atque ita conſequenter: Præſervativumque in deſperatis morbis omnibus eſt præſentaneum ſeu optimum. Hinc præſagiens obventurum ſibi fore quippiam adverſi, mavult prævenire quam præveniri. Quinimo ſi ulla daretur Vitæ prolongatio per Medicamentum quoddam Philoſophicum contra fatalem Dei omnipotentis praedeſtinationem, certe profecto non MERCURIUS TRISMEGISTUS, neque PARACELSUS, neque RAYMUNDUS LULLIUS, neque Comes BERNHARDUS, neque conſimiles illuſtres hujus Myſterii Magni poſſeſſores complures mortem mortalium reliquorum communem oppetiiſſent, ſed forſitan ſuam in hodiernum diem uſque vitam protraxiſſent. Ergo fanatici ac lymphatici foret hoc perſcribere, imo ſtolidiſſimi, idem credere ac ſentire de uno aliquo Medicamentorum in tota rerum natura.

MEDICUS.

Quaecunque, mi Amice, de Univerſalis Medicinae operatione non minus regaliter quam fundamentaliter dixiſti, laetus lubenſque conceſſerim quidem ego, ſed quandiu laboro ignorantia praeparandi recte illam, nihil ago niſi idem quod cymbam exiguo ludere cupiens lacu in Oceanum vaſtum, quippe qui certe ad illam inde ſine ullo fructu reddendam littori compelletur. Et quamvis enim de laudata illa Praeparatione plaerique virorum illuſtrium nonnihil conſcripſerint, illud tamen tali quaſi cautionis umbroſae carbaſo involverunt, ut Lectorum aſſiduorum pauciſſimis innotuerint veſtigia ipſorum latenter demonſtrata, quae ſequenda tantiſper forent, dum pervenirent, quo pervellent. Quotuſquiſque etiam tot inſtructus eſt ſumptibus, quot poſſit ſibi coëmere codices illos omnes, in quibus ſparſim de iſtiuſmodi Hypotheſi ita tractatur, ut illis perlegendis maximam vitae brevis partem inſumas, antequam inde ſufficientem tibi cognitionem manualemque operationem colligas. Maneamus

igitur in noſtro Laboratorio, a Deo etiam benedicto, juxta illud: *Ora ac Labora; & Deus dat omni hora.*

ARTISTA ELIAS.

Satis recte argumentaris, Domine; ex Philoſophorum namque ſcriptis rariſſime addiſcitur hæc Ars Artium, ſed perbene ac clare ex manuductione alicujus Adepti intelligitur ſenſus ipſorum. Tranſeamus autem hinc ad Metallicum hujus nobiliſſimæ Tincturæ Effectum Tranſmutativum, de quo Participes ſeu Adepti conſcripſerunt libros multi multos, atque plerique ipſorum diſcipuli genuini in Igne multum laborantes ad finem Arcani ipſorum præoptatum albis, quod dicitur, avibus pervenerunt.

MEDICUS.

Animadverto, Dominationem Veſtram trahi voluptate transeundi a Medicinæ Uſu ad Tranſmutationem Metallorum infinitam. Cæterum quamvis ego facile credere poſſim Poſſibilitatem Artis, dari nimirum inter ADEPTOS Experimentum iſtiuſmodi Chymicum, prout etiam in ſuperioribus mentionem feci de illo Experimento, quando Dn. Doctor KIFLERUS obſtetricante unius unciæ Auri Tinctura in Aurum optimum tranſmutavit unciam unam ſemis Argenti; ut nihil inſuper dicam de Experimento HELMONTII, neque SCOTI in celeberrimis civitatibus COLONIAE & HANOVIAE, neque de illuſtri ac pervagato illo Exemplo maximo, quod PRAGAE coram Cæſare FERDINANDO III. mediante unico Tincturæ grano libræ Mercurii tres ſunt in Aurum nobiliſſimum tranſmutatæ, uſque adeo ut ego non minus in neceſſitatem quam in voluntatem credendi adducat, Artem eſſe Veram poſſe, etiamſi pleno nondum ſuffragio ſufficienter concipere queam, utpote qui poſſeſſorem ejus verum nunquam per vitam meam omnem his meis oculis vidi.

ARTISTA.

Mi Domine, Verum dixiſti, Artem tamen fore Artem, etiamſi tu credere abnueres; haud ſecus atque in Magnete videre eſt, quem-

quemadmodum ille per ſuam ſibi inſitam vim ſulphuream ex ferro per contactum ſtatim magnetem facit, etiamſi credere tu nolis, latenter in ipſo tam miras ineſſe operationes, tamen veræ permanebunt: Ita etiam de Lapide Philoſophorum habeto, cui Intus ineſt, quicquid quærunt Sapientes; & quoniam caliginoſa ipſorum ſcripta a pauciſſimis inveſtigatorum intelligi & explanari poſſunt, votis erat omnibus optandum, manibusque conandum, unam aliquam totius Artis Epitomen Laconicam ita confieri, ut inde exiguo temporis ſpacio ac labore pauculo omnia combibi neceſſaria poſſint, quorum adminiculo tranſitus ad Autores reales detur facillimus. Quod quum jam in medium exempla protuleris nonnulla, ex quibus connitebaris petere confirmandam rei aſſeverare poſſibilitatem, jam ipſemet tibi ego commonſtrabo veram Secretorum Philoſophorum Materiam. Ellam! Proba.

MEDICUS.

Hæccine, mi Domine, imo hæc ipſa ſubſtantia ſulphureaque flavaque vitreaque eſt Materia Philoſophica? Numnam tute ex ipſemet ſcientiæ hujus poſſeſſor? Credo ſane, quod me ludiferis. Quæſo Domine, dic mihi veritatem, Utrum res ſeſe ita habeat, necne?

ARTISTA ELIAS.

Imo, Dn. Doctor, Precioſiſſimum Mundi Theſaurum, jam in tuis habes manibus. Quia hic eſt Verus Lapis Philoſophorum, quo nemo alter habuit unquam meliorem, neque habebit alium: atque egomet elaboravi ipſe Compoſitionem ab initio ad finem uſque. Quod ſi tibi conclave adhuc eſt aliud, oſtendam tibi Metallum ab iſthoc Lapidis genere transmutatum in Aurum. Quorſum introductus, *Adſpice*, inquit, *has quinque Taleolas utpote beneficio ipſius Tincturæ Philoſophicæ ex Saturno ſeu Plumbo paratos, quos in perpetuam Magiſtri mei memoriam geſto.* Tibi vero, qui multa perlegiſti Adeptorum ſcripta, ex viſa hujus Lapidis ſubſtantia & natura ſat bene conſtare poterit notitia de Materia vera.

ME-

MEDICUS.

Quantum ex te inaudio, Magiſtrum habuiſti, a quo Artem potius condidiciſti quam proprio labore atque inventione acquiſiviſti. Verum enimvero tametſi ego jam iſtam ſubſtantiam, quam eſſe Tincturam Philoſophicam veram prædicas, conſpexerim juxta cum Taleolis his quinque aureis; relinquor tamen etiamnum ignarus ac dubius, utrum verum ſit nec ne. Quocirca maximopere a te etiam atque etiam peto, ut mihi condonare velis tantillum illius Materiæ fruſtulum, quantillum ſufficiat ad transmutandum quatuor ſaltem grana plumbi in Aurum, ut hoc pacto mihi ſcrupulum dubitationis omnem eximas atque me tanto certiorem de Rei veritate reddas. Ecce! capeſis fruſtulum complens magnitudinem unius ſaltem grani ſeu ſeminis cannabini, ut inde ſive in morbo aliquo deſperato, ſive in Metallica Transmutatione ſpecimen ſeu Proba exhiberi poſſit.

ARTISTA ELIAS.

Fateor, quendam bonæ conditionis virum atque mihi prorſus incognitum, monſtrando me perdocuiſſe 1. Poſſibilitatem Transmutationis. 2. Præparandi quoque Modum: atque hæc eſt Ars iſta infallibilis, de qua tibi nullatenus eſt dubitandum. Ut autem tantillum fruſtuli, quantillum petis, tibi condonem, nullis mihi modis licitum eſt, etiamſi vel tot ducatos mihi redonare velles, quot tota hæc camera capere poſſet ab imo ad ſummum uſque, idque non propter æſtimationem materiæ, quippe quæ nullius eſt precii, ſed propter aliam quandam rationem momentoſam, cujus reſpectu ſi fieri poſſet, ut ignis igne exuri valeret, ego jam cum dicto totam hanc maſſam præ tuis oculis in flammas ejus edaces conjicerem. Quare interim a te peto, ut adeo avarus ſcientiæ tantæ captandæ eſſe nolis. Quia hic plus penes me tu vidiſti hodie, quam multi Regum Principumque alibi ſpectare voluerunt, ſed nunquam conſpicere potuerunt. Cæterum meditor mecum de reditu ad te, interjecto trium ſeptimanarum curriculo, ubi tibi in Arte Chymica Artes quasdam pulcherrimas juxta atque manuductiones

nes monſtrabo. Quin etiam ſi tunc temporis conceſſum mihi fuerit, ut tibi Transmutationem oſtendam, Curioſitati tuæ affatim ſatisfaciam. Interim valere ac ſalvere te jubens peto, ut tibi a tali labore magno arduoque caveas, ne famam pariter atque ſubſtantiam tuam in cineribus miſere diſperdas ſimiliter aliquam multis avaris ejusdem Artis ſummæ Inquiſitoribus.

MEDICUS.

Nunc quid faciam, mi Domine? Si fortaſſe Tibi ex Philoſophico tuo Juramento confirmato iſta potiuncula argenti in aqua pluvia diſſoluti licitum non ſit, ut dones mihi iſtud fruſtulum Tincturæ miræ, certe reſciſcas, quod, prout tu ſuſpicaris, ego ſum animo anxius enixeque avidus Scientiæ hujus prænobilis combibendæ, & credo, quod vel ipſe primus Mundi Patriarcha Adam olim ob comeſtum utriuſque Sophiæ malum ex Paradiſo exterminatus (ſi adhuc in vivis hac noſtra eſſet ætate) nullus intermiſſurus foret, quin denuo de hoc malo aureo ex ATLANTIS horto comedere pervellet.

Veſtra Dominatio inquit, *Hoc multos Principum non potuiſſe videre, quod ego vidi.* Vidi equidem ego Materiam, de qua tu tam rara prædicas, interim vero non conſpexi Effectum Transmutativum, niſi quod tuis fidem adhibeam verbis. Quod quum Dominatio veſtra me ſoletur, ſe quidem jam hinc profecturum, ſed interlapſo trium hebdomadum ſpacio ad me rediturum, ut mihi Artes Chymicas perpulchras juxta atque projectionem, ſi licitum fuerit, commonſtret hujus bonæ ſpei fruitione ego hac vice acquieſcens, gratias interim tibi ago ampliſſimas pro tua mihi exhibita Amicitia maxima, ſingularique fidei præmonentis cura, ut in Labores Chymicos Famam fortunaſque meas omnes ne profundam atque dilapidem amiſſurus. Certe ego tantorum Arduorum nondum ullum feci unquam periculum, neque attentaturus ſum, niſi prius Dominatio Veſtra mihi gratis atque expura Amicitiæ benevolentia demonſtrare voluerit præparandi modum ac viam. Interim vero Veritatem Artis admiror, atque etiam ſpectatæ tuæ in me Amicitiæ ratione mihi gratulor, utpote qui hoc mihi detexiſti, Te ADEPTUM eſſe.

Quod ſi vel Rex vel Princeps vel cæterorum Magnatum quiſquam conſcirent aut reſciſcerent, Te Artis hujus poſſeſſorem eſſe, atque proinde te (quod Deus prohibeat) raperent ad quæſtionem, & cruciarent te ſuis Tortoribus, numnam Artem eſſes aperturus?

ARTISTA.

Nemini unquam alias præterquam uni alicui ſeni probo ac juſto viro juxta ac tibi Lapidem Philoſophorum monſtravi, atque inſimul, revelavi, me poſſeſſorem eſſe: ſed nemo hominum unquam imposterum tale quid videre atque audire debet. Quinimo etiamſi quis Regum vel Principum me (quod ſane Deum meum non facile permiſſurum fore ſpero) eſſet in vincula conjecturus, ego tamen nequaquam, more circumforaneorum Medicorum ſeplaſiariorum, vagabundorum impoſtorum ſeu paupertinorum Alchimiſtarum, ipſis Artem prodere vel directe vel oblique vellem, ſed quavis truculentiſſima fidicularum prunarumque vivarum tortura excarnificari, excruciari atque enecari mallem.

MEDICUS.

Amice bone, danturne Autores, qui de hujus Artis veritate ſcribunt explanatius illis multis omnibus, qui tam obſcura de illa eructant verba, ut eadem vel ipſimet fortaſſe non intelligant, niſi commentarios annotationeſque evidentiorum adhibeant Paraphraſtarum; quemadmodum tu forſitan a poſteriore perlegiſti, atque proinde omnium optime calles, quales veri ſint Adepti.

ARTISTA.

Domine Doctor, libros quidem ego non lego, neque perlegi multos; multos tamen inter alios Autores non offendi curioſiorem SENDIVOGIO, nominatim autem in libro qui inſcribitur *Coſmopolita*, Belgice BORGER DER WERELT. Nec non fratrem BASILIUM in ſuis XII. Clavibus. Quantum ad SENDIVOGIUM attinet, hunc Autorem utendum habebis, ſimul atque rediero, prout dixi: utpote in cujus verbis obſcuris deliteſcit veritas, perinde tanquam

quam in Mineralibus Metallicisque Corporibus externis, etiam nostra Philosophorum Tinctura est inclusa atque retrusa.

MEDICUS.

Gratiam tibi, Domine, habeo pro tanta amicitia maximam. Interea loci vel exspectabo, quæcunque pollicitus es; & quod Dominatio vestra de Tincturæ Objectis edisseruit, facile assentior ac largior, utpote qui credo, quod miræ efficacesque Metallorum Essentiæ occultantur sub externis Corporum corticibus folliculisque, quanquam perpaucos in Igne adeo exercitatos expertosque comperio, ut secundum Artis dictamen enucleare nucem sciant. Enimvero omne Externum robustumque cujuspiam Animalis, Vegetabilis aut Mineralis Corpus est instar talis terrestris Provinciæ, in qualem, prout *Isaacus Hollandus* perscripsit, Essentiæ præclaræ spiritualiter immigrent. Quocirca opus est, ut Artis filii sciant, qualiter per Fermentum salinum quoddam idoneum Metallicæque naturæ gratum edomare, dissolvere, separare & concentrare possint non magneticam modo Virtutem tingendi Metallicam, sed qualiter etiam more Philosophico in suo homogeneo Aureo vel Argenteo eandem multiplicare valeant. Et videmus enim, quod Creaturarum Corpora omnium facile non solum destruuntur, sed protinus etiam, simulatque Interna vivere desinunt, in Orcum tenebrasque antiquas rapiuntur, in quibus latitabant, antequam in lucem per Dei Creatoris creationem producebantur. Quotusquisque autem hominum est nobis hanc in Regno Metallico Artem commonstraturus?

ARTISTA.

Recte dixisti, & optime judicavisti de naturali rerum destructione; atque si Deo misericordissimo visum placitumque fuerit, ipse ad Te, perinde atque mihi gratiose facere dignatus est, vel tua sperantis opinione citius non neminem ADEPTORUM ablegare poterit, qui Tibi monstret Philosophicum Modum destruendi Metalla atque colligendi Animas ipsorum Internas. Interim vero invoca Deum Optimum

Maximum cujus pervigilis oculis te commendo, identidem apertis ſuper filios ſuos ſibi per Chriſtum Jeſum regeneratos. Iterum vale, atque ſic habe, me tibi fore Amicum permanſurum. Me namque oportet rurſus proficiſci hinc, ſed ſpero, me te eſſe brevi in florente ſanitatis ſtatu reviſurum.

Ita novus ille mihi valedixit atque abiit Amicus, Amicum ſuum relinquens me triſtiſſimum per tempus trium ſeptimanarum, quibus exſpirantibus ille, prout condixerat, rediit atque Tincturam mihi dedit, quemadmodum ex tota Hiſtoria jam ſupra vobis ad perlegendum enarrata ac præſcripta cognoſcere potuiſtis. Poſteaquam ille Homo Dei Philoſophicus viciſſim a me abierat, ego eundem nunquam amplius revidi & ne verbum quidem de eo ullum ex aliquo vel pegaſariorum vel tabellariorum vel intimorum audire potui.

Verum enimvero ipſe apud me pro ſtimulis reliquit acrem ſui memoriam alta mente repoſitam pariter atque opinionem PARACELSI aſſeverantis, quod per Metalla ex Metallis atque cum Metallis emundatis, Spiritualibus & ab ipſamet fæce antea depuratis fiant Metalla ac Aurum Argentumque Philoſophorum vivum, tam ad Corpora humana quam Metallica. Quocirca ſi hoſpes ille paucæ converſationis amicus mihi exacte monſtraſſet Modum præparandi hoc cœleſte Sal Spirituale, per quod & cum quo ex corporeis terreſtribuſque ſubſtantiis poſſim quaſi in eorum Matrice colligere Spirituales Solis aut Lunæ radios, certe ille de ſuo mihi lumine lumen tantum accendiſſet, ut videre & callere potuiſſem, quomodo Magnetice in aliis Metallis corporeis Animam eorum Internam ita per Sympathiam tranſmutare debuiſſem, ut ipſiuſmet ope corpus ejuſdem ſibi ſimile clarificaſſent ſeu transformaſſent vel in Aurum vel in Argentum, ſecundum ſeminis rubri indolem in Corpus rubrum, aut ſecundum ſeminis albi naturam in Corpus album. Nam dixit mihi ELIAS ARTISTA, quod SENDIVOGII Chalybs ſit illa vera Mercurialis humiditas Metallica, qua adminiculante ſine omni corroſivo in Igne aperto crucibuloque Artifex auri poſſit fixos Solis

aut

aut Lunæ radios a ſuo Corpore ſeparare, atque deinceps volatiles Mercuriales reddere pro Tinctura Philoſophica ſicca, quemadmodum ipſe mihi monſtravit, atque nonnihil communicavit ad transmutandum Metalla. Enimvero hoc mecum omnes docta Chymiæ experientia imbuti aſſeverare atque confirmare neceſſe habent, quod PYROTECHNIA eſt matrix ac nutrix variarum nobilium ſcientiarum artiumque. Illi quippe ex coloribus de Metallorum Chao in Igne facile dijudicant, quale ipſi inſit Corpus Metallicum. Ita enim in ſingulos dies adhuc in terræ gremio procreantur Metalla, lapideſque pellucidi ex proprio nobili ſemine vaporoſo, ſemine Spirituali tingente Sulphureo, in ſuis diverſis matricibus ſalinis. Nam Sulphur commune ſive Metalli alicujus puri vel impuri, adhuc cum ſuo corpore conjunctum, cum ſale petræ duntaxat mixtum inter ardentem ignis fervorem facile in duriſſimam fixiſſimamque mutatur terram. Terra vero hæc deinceps viciſſim ex aëre facile in aquam limpidiſſimam mutatur, & hæc Aqua poſtmodum fortiore igne ſecundum admixti Sulphuris Metallici puri aut impuri naturam, convertitur in vitrum, coloribus variis perbelle tinctum. Ad eundum fere modum ex ovi albumine progignitur pullus per calorem naturalem. Ita etiam ex vinculo vitæ ſeminali alicujus Metalli confit novum idemque nobilius Metallum, per calorem ignis Salini naturæ convenientem; tametſi pauciſſimi Chymicorum recte ac perfecte ſciant, quomodo Internæ Metallorum vires ſemper moventes magneticæ ſecundum ſuam ipſorum vel harmoniam vel diſcrepantiam dicantur; quare hoc Metallum cum Metallo altero Sympathiam vel Antipathiam habeat adeo ſingularem, veluti videamus in Magnete cum Ferro, in Mercurio cum Auro, in Argento cum Cupro Sympathiam; impenſe ſingularem; contra vero notabilis offendatur Antipathia in plumbo contra ſtannum, in ferro contra aurum, in Antimonio contra Argentum, in plumbo contra Mercurium, & conſimiles aliæ occurrunt in Regno Animali ac Vegetabili Annotationes ſexcentæ Sympatheticæ & Antipatheticæ, prout legas ac relegas in variis Autoribus, qui perſcripſerunt de iſtiuſmodi Curioſitatibus, ex quarum

accurata abſolutaque cognitione creantur atque æſtimantur veri Philoſophi atque Naturæ Magiſtri.

Hucuſque quod egomet ipſe vidi & feci, id deſcripſi, excudendum curavi atque vobis, Candidi Lectores, ex mera liberalitate gratis communicavi juxta illud Senecæ: *In hoc ſcire aliquid deſidero, ut alios doceam. Si cum hac Exceptione detur Sapientia, ut illam incluſam teneam, abjiciam.* Quicunque vero de vera Veritate rei dubitat, tantummodo in Jeſum ſuum crucifixum Fide viva credat, nova in Ipſo creatura per viam Regenerationis ſtrictam fiat, in Eodem anchoram Spei ſuæ omnem figat & φιλανθρωπίαν in quoſvis proximos pariter atque potiſſimum opera Miſericordiæ philadelphicæ pia in egena Chriſtianæ Religionis membra rite exerceat, uſquedum poſt curriculum vitæ omne juſte ſancteque conſummatum hora ſua fatali ac emortuali hinc per undabundum Mundi hujus tempeſtuoſi ac ſcopuloſi Oceanum in tutum tranquillumque æterni Sabbatismi beatiſſimi portum ſalvus enaviget atque novum cum Philoſophis cœleſtis Hieroſolymæ triumphantibus Canticum cantet. Participatum ab eo qui

Veſtrum

ſum

Omnium

Fideliſſimus addictiſſimuſque

Johannes Fridericus Helvetius,
Medicinæ Doctor & Practicus
Hagæ Comitis.

F I N I S.

JANI-

JANITOR PANSOPHUS,

SEU

FIGURA AENEA QUADRIPARTITA

CUNCTIS MUSEUM

HOC INTROEUNTIBUS,

SUPERIORUM AC INFERIORUM

SCIENTIAM MOSAICO-HERMETICAM,

ANALYTICE EXHIBENS.

FIGURA I.

SANCTUS! SANCTUS! SANCTUS DOMINUS EXERCITUUM! OMNIS TERRA REPLETA EST GLORIA EIUS!

Marcellus Palingenius in Zod. Vit. Lib. IX.

Magne pater Divum, Mundi Suprema Poteſtas,
Quo nihil eſſe poteſt nec fingi majus; ab omni
Corporea ſtans mole procul, tamen omnia fingens
Corpora, vel prorſus mutari neſcia, vel quæ
Temporis anfractu longo labefacta fatiſcunt:
Principium ſine principio, Fons unde Bonorum
Effluit omne genus, Naturæ Rector & Auctor,
Omnia comprendens, at non comprenſus ab ullo.
Majeſtas Immenſa, Bonum, Sapientia, Vita,
Ordo, Decus, Finis, Mens, Verum, Lux, Via, Virtus:
Nusquam habitans, & ubique habitans: Immobilis, & dans
Aſſidue motum Cunctis: a quo Omnia & in quem
Omnia, per quem etiam ſunt Omnia: ſemper eadem
Conditione manens, nullo mutabilis ævo:
Maxima Cauſarum, quæ certa lege revolvens
Sideream molem, fatorum jura gubernas;
Rex Regum, cui Mille adſtant, & Mille miniſtrant
Agmina Divorum Lætantum hymnosque canentum
Lucis in Immenſæ campis, extra Extima Mundi
Mœnia, Ubi eſt Veris ſedes aptiſſima rebus:
Te colo, Te Veneror, Te nunc reverenter adoro
Atque precor ſupplex ut me ſpectare benigno
Digneris Vultu, Vocemque audire precantis.
Mitte tuæ Lucis radios mihi, pelle tenebras
Oppreſſæ (heu) nimium moribundo in corpore mentis,
Da rectam reperire viam, ne noxius Error,
Vanaque credulitas & Opinio cæca trahat me
Præcipitem in ſalebras rerum & contagia Vitæ.
Nam ſine Te ingenium mortale, humanaque virtus
Dum ſe tollere humo ſperat, Velut Icarus olim
Disjuncta compage ruit pennisque ſolutis:
Nec potis eſt ſine Te Occulti penetralia Veri
Cernere, nec qua parte ſalus aut arte petatur.
Largire Ergo mihi, Rex o digniſſime Regum,
Ut Te cognoſcam, & placeam tibi: deinde ſciam Me
Quid ſim, qua in Terris cauſa productus & unde
Huc veni, ac tandem quo vita functus abibo:
Quid mihi dum vivo ſit agendum: ſitque cavendum:
Ut cum finierit Lacheſis mea fila, diesque
Ultimus abdiderit membra hæc exhauſta ſepulcro,
Mors fiat mihi grata quies, portusque ſalutis.

Rrr rr

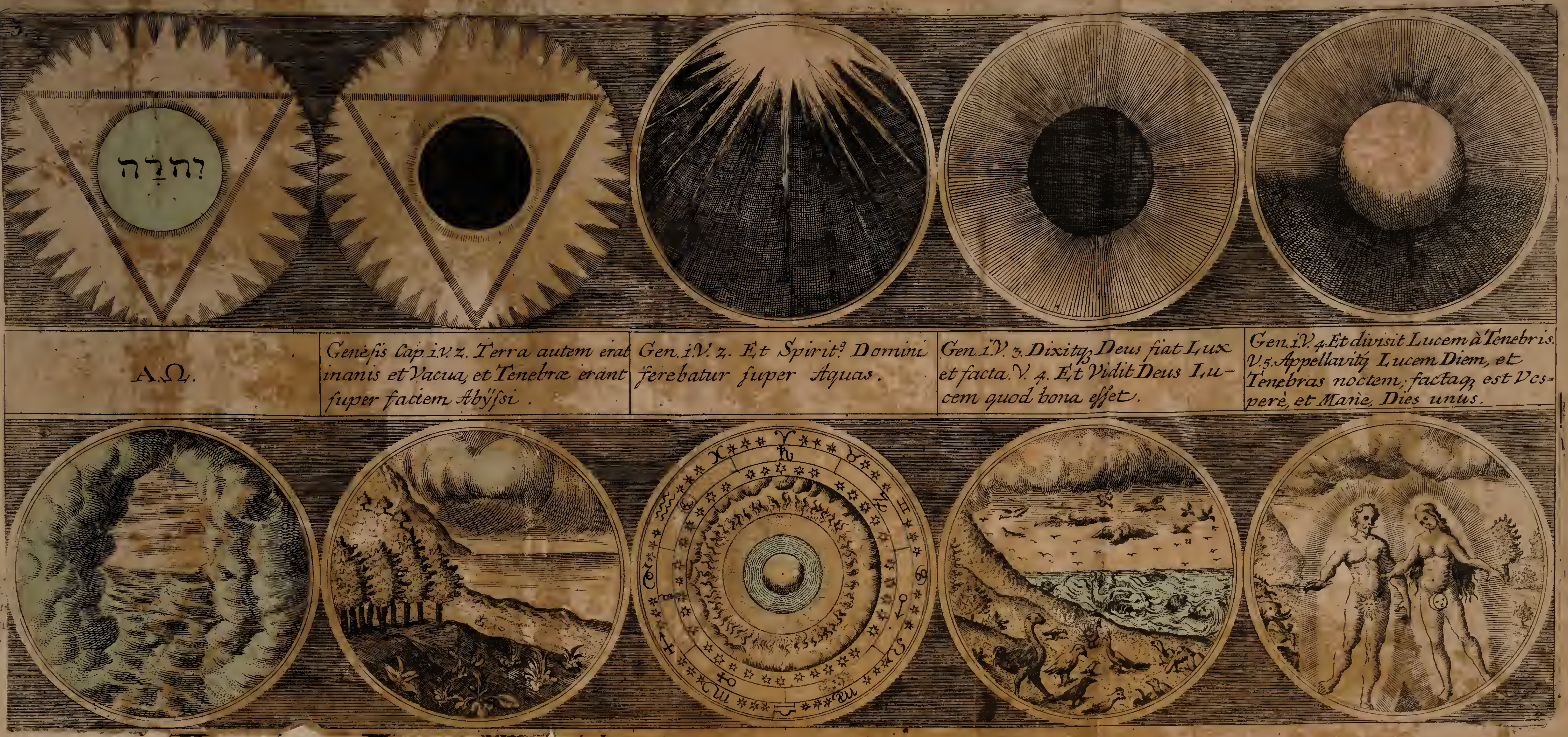
FIGURA II.

Autor Enchiridii Physicæ Restitutæ. Can. 1. seq.

§. 1. DEus est Ens Æternum, Unitas Infinita, Radicale Rerum omnium Principium: Cujus Essentia est Lux Immensa: Potestas Omnipotentia: Voluntas Bonum Perfectum: Nutus Opus absolutum. Plura desideranti occurrunt stupor, Silentium & Abyssus Gloriæ profundissimæ. §. 2. Mundum ab Æterno in Archetypo suo descriptum fuisse Sapientum plurimi duxerunt: Archetypus autem Ipse qui Totus Lumen est, ante Universi Creationem in se complicatus, ceu liber sibi soli illuxit, in Mundi vero productione quasi parturiens se aperuit & explicuit, Opusque suum in Mente, velut in matrice, prius occultum, quadam sui Extensione manifestum fecit ac Mundum Idæalem, quasi duplicata Divinitatis Imagine, actualem & materialem eduxit. Hoc annuit *Trismegistus*, dum Deum formam suam mutasse ac Universa subito revelata & in Lucem conversa fuisse refert: Nihil aliud quippe est Mundus, quam patens occultæ Divinitatis Imago. Hunc Universi ortum intellexisse videntur Antiqui per Palladem suam e Jovis Cerebro, Vulcani, nempe Ignis sive Luminis Divini Ope extractam. §. 3. Aeternus Rerum Parens, non minus in Ordinando Sapiens, quam in creando potens Organicam Mundi molem in tam præclarum ordinem digessit, ut summa Imis & ima summis citra confusionem intermixta & analogia quadam similia sint; Unde Extrema Totius Opificii, secreto quodam nexu, per media insensibilia strictissime inter se cohærent, ac sponte omnia in supremi moderatoris Obsequium. Et inferioris Naturæ Commodum consentiunt, Solo nutu Ejus qui colligavit, solvi se passura. Recte itaque *Hermes id quod inferius est, simile esse Ei quod est superius, affirmavit.* §. 4. Qui summum jus Universi in Naturam transfert aliam a Divina Natura, Deum negat: neque enim aliud in creatum Naturæ Numen, aut in producendis aut in conservandis Expansæ hujus Machinæ Individuis, agnosci fas est, præter Spiritum illum Divini Opificis, qui primis aquis incubuit & confusa in Chao rerum semina de potentia in Actum eduxit, educta per constantem alterationis Rotam versans componendo & resolvendo hæc inferiora Geometrice tractat.

FIGURA III.

Gen. I. v. 6. Dixit quoque Deus, fiat irmamentum in medio Aquarum: Et lividat Aquas ab Aquis.

v. 7. Et fecit Deus Firmamentum, diviſitque aquas, quæ erant ſub Firmamento, ab his quæ erant ſuper Firmamentum. Et factum eſt ita.

v. 8. Vocavitque Deus Firmamentum cœlum: & factum eſt veſpere & mane dies ſecundus.

Pſal. 33. v. 6. Verbo Domini firmati ſunt Cœli. Et Spiritu Oris ejus, omnis ..rcitus eorum.

ſal. 148. v. 4. 5. Laudate Dominum Cœlorum, & Aquæ omnes quæ ſu- cœlos ſunt laudent Nomen Domini. ..a ipſe dixit, & facta ſunt.

..n. 3. v. 59. 60. Benedicite Cœli ..o, Laudate & Superexaltate Eum ..la. Benedicite Aquæ omnes quæ Cœlos ſunt, Domino & Laudate in ſecula.

Gen. I. v. 9. Dixit vero Deus, congregentur aquæ quæ ſub cœlo ſunt in locum unum: & appareat arida, Et factum eſt ita.

v. 10. Et vocavit Deus aridam, terram, congregationesque aquarum appellavit Maria. Et vidit Deus quod eſſet bonum.

v. 11. Et ait, Germinet terra herbam virentem, & facientem ſemen, & lignum pomiferum, faciens fructum, juxta genus ſuum, cujus ſemen in ſemetipſo ſit ſuper terram. Et factum eſt ita.

v. 12. Et protulit terra herbam virentem, & facientem ſemen juxta genus ſuum, lignumque faciens fructum & habens unumquodque ſementem, ſecundum ſpeciem ſuam. Et vidit Deus quod eſſet bonum.

v. 13. Et Factum eſt veſpere & mane Dies tertius.

Pſal. 104. v. 5. 14. ſeq. Fundaſti Domine Terram ſuper baſin ſuam, non inclinabitur in ſeculum ſeculi. Producis fœnum jumentis, Et herbam in Uſum Hominum. Ut educas panem de Terra & Vinum lætificet Cor Hominis. Ut exhilaret faciem in Oleo: Et panis Cor Hominis confirmet. Saturabuntur Ligna Campi & Cedri Libani quas plantavit.

Gen. I. v. 14. Dixit autem Deus: Fiant Luminaria in Firmamento cœli, & dividant diem ac noctem: & ſint in ſigna ac tempora & dies & annos.

v. 15. Ut Luceant in Firmamento cœli, & illuminent terram. Et factum eſt ita.

v. 16. Fecitque Deus duo Luminaria magna, luminare majus, ut præeſſet diei, & luminare minus, ut præeſſet nocti, & ſtellas.

v. 17. Et poſuit eas Deus in Firmamento cœli, ut lucerent ſuper terram.

v. 18. Et præeſſent diei ac nocti, & dividerent Lucem ac tenebras. Et vidit Deus quod eſſet bonum.

v. 19. Et factum eſt veſpere & mane Dies Quartus.

Syr. 43. v. 1. ſeq. Altitudinis Firmamentum, pulcritudo Ejus eſt. Species cœli in viſione Gloriæ. Sol Oriens Diem annunciat. Miraculum eſt Altiſſimi. Magnus certe Dominus qui fecit ipſum ac mandavit feſtinare Curſum. Et Luna in omni Mundo lucet, in tempore ſuo, diſtinguens menſes ac annos. Creſcit & minuitur mirabiliter. Omnis etiam Syderum Exercitus in firmamento cœli reſplendet glorioſe. Dominus in Excelſis mandavit illuminare mundum. Verbo Domini ſtant nec deficiunt in Vigiliis.

Gen. I. v. 20. Dixit etiam Deus, producant aquæ reptile animæ viventis, & volatile ſuper terram ſub firmamento cœli.

v. 21. Creavitque Deus cete grandia, & omnem animam viventem atque motabilem, quam produxerant aquæ in ſpecies ſuas & omne volatile ſecundum genus ſuum. Et vidit Deus quod eſſet bonum.

v. 22. Benedixitque eis, dicens, Creſcite & multiplicamini, & replete Aquas maris: Avesque multiplicentur ſuper terram.

v. 23. Et factum eſt veſpere & mane dies quintus.

Pſal. 104. v. 24. ſeq. Quam magnifica ſunt opera tua Domine, omnia in Sapientia feciſti, impleta eſt Terra poſſeſſione Tua. Mare magnum & ſpacioſum: Illic Reptilia quorum non eſt numerus. Animalia puſilla cum Magnis. Illic Naves pertranſibunt. Leviathan iſte quem formaſti ut in eo ludat. Omnia a te expectant ut des illis Eſcam in Tempore.

Gen. I. v. 24. Dixit quoque Deus, producat terra animam viventem in genere ſuo, jumenta, & reptilia, & beſtias terræ ſecundum ſpecies ſuas. Factumque eſt ita.

v. 25. Et fecit Deus beſtias terræ juxta ſpecies ſuas, jumenta & omne reptile terræ in genere ſuo. Et vidit Deus quod eſſet bonum.

v. 26. Et ait, Faciamus hominem ad Imaginem & ſimilitudinem noſtram, & præſit piſcibus maris, & volatilibus cœli, & beſtiis, univerſæque terræ, omnique reptili quod movetur in terra.

v. 27. Et creavit Deus hominem ad Imaginem & ſimilitudinem ſuam: ad imaginem Dei creavit illum, Maſculum & Fœminam creavit eos.

v. 28. Benedixitque illis Deus, & ait, Creſcite, & multiplicamini, & replete terram, & ſubjicite eam, & dominamini piſcibus maris, & volatilibus cœli, & Univerſis animantibus quæ moventur ſupra terram.

v. 29. Dixitque Deus: ecce dedi vobis omnem herbam afferentem ſemen ſuper terram, & univerſa ligna quæ habent in ſemetipſis ſementem generis ſui, ut ſint vobis in eſcam.

v. 30. Et cunctis animantibus terræ, omnique Volucri cœli & univerſis quæ moventur in terra, & in quibus eſt anima vivens, ut habeant ad veſcendum. Et factum eſt ita.

v. 31. Viditque Deus cuncta quæ fecerat, erant valde bona. Et factum eſt veſpere & mane Dies ſextus.

Georgius Riplæus prolog. XII. portarum.

O *Lumen* Incomprehenſibile! Glorioſum in Majeſtate, cujus radiorum claritas offuſcat noſtra Lumina. O Unitas in ſubſtantia Et Triplex in Deitate. Hierarchii jubilei gratulans glorificatio. O miſericors animorum purificatio & pura perpetuatio, Ex occurrentibus periculis qui nos eripis benigne, Ex hac turbulenta valle vanitatis cœlo infers. O potentia & ſapientia, o Benignitas inexplicabilis, ſuſtine me cottidie, ſisque meus Gubernator, ut nunquam tibi vita mea diſpliceat. O ſcrinium Excellens & abundans omni Theſauro, Tu es a quo omnis Bonitas largiſſime manat ad Homines atque ad quamlibet creaturam, &c. *In principio* cum creaſti omnia ex Nihilo Sphæricum opus & obſcurum ex confuſo Chao, Te Auctore, non ſine Miraculo fuit fabrefactum, in ſe continens omnes res promiſcuas, quod Sex dierum ſpacio fuit diſcretum, ut Geneſis aperte teſtatur; Tum Coelum & Terra facta ſunt tuo Verbo, Tua Voluntate atque Potentia. Ex una maſſa confuſa creata ſunt omnia quæ nunc ſunt. Sed Antea tanquam Creator eras in Gloria. Nunc quoque Es & Eris procul dubio. Animæque purificatæ ſurſum ad Tuam Beatitudinem venient. *HOC* Principium unum eſſe poteſt ad Declarationem noſtri Benedicti Lapidis. Nam quemadmodum ex una maſſa creata ſunt omnia, ſic in noſtra practica hoc ipſum eſſe debet; Nam omnia noſtra ſecreta ex Una oriuntur Imagine. In Libris philoſophorum ſi cui lubet videre, noſter Lapis appellatur Microcoſmus, Unus & Trinus, Magneſia atque etiam Sulphur & Mercurius a Natura proportionatus.

VERBO DOMINI FIRMATI SUNT COELI, ET SPIRITU ORIS EJUS OMNIS EXERCITUS EORUM, Psalm. 33. SPIRITUS DOMINI REPLEVIT ORBEM TERRARUM: OMNIA SATIANTUR BONITATE TUA DOMINE: AVERTENTE TE FACIEM, TURBANTUR: AUFFERS SPIRITUM EORUM, ET DEFICIUNT ET IN PULVEREM SUUM REVERTUNTUR: EMITTIS SPIRITUM TUUM ET CREANTUR: SIC RENOVAS FACIEM TERRÆ: GLORIA TUA IN SECULUM. Psalm. 104.

SMARAGDINA HERMETIS TABULA.

VErum, sine mendacio, Certum & verissimum: Quod est inferius, est sicut quod est Superius, et quod est Superius est sicut quod est inferius ad perpetranda miracula Rei Unius. Et sicut omnes Res fuerunt ab Uno, meditatione Unius: Sic omnes Res natæ fuerunt ab hac Una Re Adaptatione. Pater Ejus est Sol, Mater Ejus Luna. Portavit illud Ventus in Ventre suo. Nutrix ejus Terra est. Pater omnis Thelesmi totius mundi est hic. Vis ejus integra est, si versa fuerit in terram. Separabis Terram ab Igne, subtile a spisso, suaviter, cum magno ingenio. Ascendit a Terra in Cœlum, iterumque descendit in Terram, Et recipit Vim Superiorum & Inferiorum. Sic habes Gloriam totius Mundi. Ideo fugiet a te omnis obscuritas. Hic est totius fortitudinis fortitudo fortis, quia vincet omnem rem subtilem, omnemque solidam penetrabit: SIC MUNDUS CREATUS EST. Hinc erunt Adaptiones mirabiles, quarum modus hic est. Itaque vocatus sum Hermes Trismegistus, habens Tres partes Philosophiæ totius Mundi. Completum est quod dixi de operatione Solis.